

Alkitab

Bahasa Jawa

Bahasa Sehari-hari 1994

Perjanjian Baru

Matius

1 ¹ Iki sarasilahé Gusti Yésus Kristus. Gusti Yésus kuwi tedhak-turuné Prabu Dawud. Prabu Dawud tedhak-turuné Bapak Abraham.

² Bapak Abraham peputra Iskak. Iskak peputra Yakub. Yakub peputra Yéhuda sasedulur.

³ Yéhuda peputra Pèrès lan Zérah, patutan saka Tamar; Pèrès peputra Hèzron. Hèzron peputra Ram.

⁴ Ram peputra Aminadab. Aminadab peputra Nahason. Nahason peputra Salmon.

⁵ Salmon peputra Boas, patutan saka Rahab. Boas peputra Obèd, patutan saka Rut. Obèd peputra Isai.

⁶ Isai peputra Dawud. Dawud peputra Suléman, patutan saka tilas bojoné Uria.

⁷ Suléman peputra Réhabéam. Réhabéam peputra Abia. Abia peputra Asa.

⁸ Asa peputra Yosafat. Yosafat peputra Yoram. Yoram peputra Uzia.

⁹ Uzia peputra Yotam. Yotam peputra Akhas. Akhas peputra Hizkia.

¹⁰ Hizkia peputra Manasyè. Manasyè peputra Amon. Amon peputra Yosia.

¹¹ Yosia peputra Yékhonya sasedulur. Nalika semono bangsa Israèl ana ing pembuwangan ing tanah Babil.

¹² Ana ing tanah Babil kono Yékhonya peputra Séaltièl. Séaltièl peputra Zérubabel.

¹³ Zérubabel peputra Abihud. Abihud peputra Èlyakim. Èlyakim peputra Azur.

¹⁴ Azur peputra Zadhok. Zadhok peputra Akhim. Akhim peputra Éliud.

¹⁵ Éliud peputra Éléazar. Éléazar peputra Matan. Matan peputra Yakub.

¹⁶ Yakub peputra Yusuf. Yusuf kuwi garwané Maryam. Maryam iki sing mbabar Gusti Yésus, sing disebut Mèsias^a (Tembung Ibrani 'Mèsiah' kuwi basané Yunani 'Kristus').

¹⁷ Dadi saka Bapak Abraham tekan Prabu Dawud, kabèh ana patbelas turunan, saka Prabu Dawud tekan jaman pembuwangan menyang tanah Babil ana patbelas turunan. Semono uga saka jaman pembuwangan menyang tanah

^aMèsiah utawi Mèsias: tegesipun: "Jinebadan".

Babil tekan wiyosé Sang Kristus ana patbelas turunan.

¹⁸Anadéné wiyosé Gusti Yésus Kristus kuwi kelakoné mengkéné: Nalika Maryam ibuné Gusti Yésus isih pacangan karo Yusuf, lan durung padha ningkah, Maryam wis mbobot merga saka pangwasané Sang Roh Suci.

¹⁹Sarèhné wong mursid, Yusuf ora gelem gawé wirangé Maryam ana ing ngarepé wong akèh; mula thukul gagasané arep medhot enggoné pepacangan karo Maryam mau kanthi meneng-menengan.

²⁰Nanging bareng lagi nggagas-nggagas mengkono, banjur ana Malaékaté Pangéran nemoni Yusuf sajroning impèn. Malaékat mau ngandika: "Yusuf, tedhak-turuné Dawud, kowé aja mangu-mangu ngepèk Maryam dadi bojomu, awit bayi sing ana ing wetengané kuwi asalé saka pangwasané Sang Roh Suci.

²¹Maryam bakal mbabar putra kakung. Bayi kuwi namakna Yésus, awit iya Panjenengané kuwi sing bakal nylametaké umaté saka ing dosané."

²² Kuwi mau kabèh supaya kelakon sing dingandikakaké déning Pangéran lantaran nabiné, mengkéné:

²³ "Bakal ana prawan mbobot, sarta mbabar putra kakung, kang bakal dinamakaké Immanuèl." ('Immanuèl', kuwi basa Ibrani, tegesé: 'Allah nunggil karo kita'.)

²⁴ Sawisé tangi, Yusuf banjur nglakoni kaya sing didhawuhaké déning Malaékaté Pangéran mau. Maryam banjur diningkah,

²⁵ nanging ora diwori turu nganti tumekané babaran. Putrané kakung; Yusuf namakaké putra mau Yésus.

2¹ Kutha panggonané Gusti Yésus miyos mau arané Bètléhèm, dunungé ing tanah Yudéa. Nalika semono sing jumeneng raja ing tanah Yudéa Sang Prabu Hérodès. Ing kono ana ahli palintangan sawetara saka tanah Wétan padha teka ing kutha Yérusalèm.

² Banjur padha takon: "Ratunipun tiyang Yahudi ingkang nembé miyos menika wonten ing pundi? Margi kula sampun sami sumerep lintangipun wonten ing sisih Wétan; lan enggèn kula

dhateng mriki menika sami badhé saos bekti dhateng Panjenenganipun."

³ Bareng krungu sing mengkono mau Sang Prabu Hérodès kagèt banget. Semono uga wong sakutha Yérusalèm iya padha kagèt.

⁴ Sang Prabu banjur utusan ngumpulaké para pengareping imam lan para ahli Torèt, banjur padha didangu: "Sang Kristus kuwi bakal miyos ana ing endi?"

⁵ Wangsulané sing padha didangu: "Wonten ing kitha Bètlèhèm, ing tanah Yudéa. Kados ingkang sampun kaserat déning nabi, mekaten:

⁶ 'Kowé kutha Bètlèhèm, ing tanah Yéhuda,^b kowé babar-pisan dudu kutha sing rè mèh dhéwé ing antarané kutha-kutha ing Yéhuda. Awit saka ing kowé bakal miyos panuntun kang bakal ngengon umat-Ku Israèl."

⁷ Sawusé olèh katerangan mengkono, Sang Prabu Hérodès banjur utusan nimbali para ahli palintangan saka tanah Wétan mau kanthi dhedhemitan. Sang Prabu banjur ndangu klawan tliti kapan

^btanah Yéhuda: Samenika kawastanan tanah Yudéa.

sanyatané lintang kuwi olèhé wiwit katon.

⁸ Sawisé kuwi para ahli palintangan mau kadhawuhan mangkat menyang kutha Bètéléhèm, karo diweling mengkéné: "Padha mangkata, titi priksanen sing tliti bab Sang Bayi kuwi. Déné yèn wis ketemu, énggal padha matura marang aku, supaya aku iya bisa mrana saos bekti marang Panjenengané."

⁹ Sawisé nampani dhawuhé Sang Prabu Hérodès mau, para ahli palintangan banjur padha mangkat. Sajroné padha mlaku, lintang sing mauné padha dideleng ana ing Wétan, kuwi katon menèh. Lintang kuwi ndhisiki lakuné, banjur mandheg ana ing ndhuwuré padunungané Sang Bayi.

¹⁰ Bareng weruh lintang mau, para ahli palintangan padha bungah banget.

¹¹ Tumuli padha mlebu ing omah lan ing kono padha weruh Sang Putra karo Maryam, ibuné. Banjur padha sujud lan nyembah marang Sang Putra. Sawisé mengkono para ahli palintangan mau banjur padha mbukaki pethiné raja-brana, lan nyaosaké pisungsung

marang Sang Bayi, arupa mas, menyan lan blendok mur.

¹² Nalika mulih, para ahli palintangan mau padha ora metu ing dalan sing mauné diliwati. Sebab padha olèh dhawuh saka Pangéran ing sajroné impèn, supaya aja padha bali sowan ing ngarsané Sang Prabu Hérodès.

¹³ Bareng para ahli palintangan wis padha mangkat, nuli ana Malaékating Pangéran ngetingal marang Yusuf sajroné impèn. Malaékat mau ngandika: "Tangia, Sang Putra lan ibuné padha ungsèkna menyang tanah Mesir. Manggona ana ing kana nganti aku awèh weruh marang kowé, awit Sang Prabu Hérodès bakal nggolèki Sang Putra, arep disédani."

¹⁴ Yusuf tangi, ing bengi kuwi uga banjur nggawa Sang Putra lan ibuné ngungsi menyang tanah Mesir.

¹⁵ Banjur padha manggon ana ing kono nganti sasédané Sang Prabu Hérodès. Mengkono dadiné kelakon temenan apa sing wis didhawuhaké déning Pangéran lantaran nabiné, mengkéné: "Saka ing tanah Mesir enggon-Ku nimbali Putra-Ku."

¹⁶ Sang Prabu Hérodès duka banget, sebab pirsá yèn diapusi déning para ahli palintangan saka ing tanah Wétan mau. Panjenengané banjur dhawuh matèni sakèhé bocah lanang ing kutha Bètlèhèm lan sakiwa-tengené, sing umuré rong taun sapengisor, manut pètungan wektu sing dikandhakaké déning para ahli palintangan mau.

¹⁷ Mengkono dadiné kelakon temenan apa sing wis tau dingandikakaké déning Nabi Yérémia:

¹⁸ "Ana swara keprungu ing kutha Rama, yakuwi pasambat lan panangis. Rahèl nangisi anak-anaké; lan emoh dilipur, awit anak-anaké wis padha mati."

¹⁹ Bareng Sang Prabu Hérodès wis séda, Malaékating Pangéran ngetingal menèh marang Yusuf sajroné impèn ing tanah Mesir.

²⁰ Malaékat mau dhawuh: "Tangia! Sang Bayi lan ibuné gawanen bali menyang tanah Israèl, awit wong sing padha ngarah sédané Sang Bayi wis padha mati."

²¹ Yusuf tangi, Sang Bayi lan Maryam banjur digawa bali menyang tanah Israèl.

²² Nanging bareng krungu yèn Pangéran Arkélaus, putrané Sang Prabu Hérodès, nggentosi ramané jumeneng raja ana ing tanah Yudéa, arep mrana Yusuf atiné sumelang. Sarèhné Yusuf iya tanpa dhawuh saka Pangéran ing sajroning impèn, mulané banjur lunga menyang tanah Galiléa,

²³ banjur manggon ing kutha Nasarèt. Mengkono dadiné kelakon temenan apa sing dingandikakaké déning para nabi, yèn Gusti Yésus bakal kasebut "Wong Nasarèt."

3¹ Ing nalika semana Nabi Yohanes Pembaptis rawuh ing ara-ara samun ing tanah Yudéa, lan memulang ana ing kono.

² Pangandikané: "Padha mratobata saka dosa-dosamu, awit sedhéla engkas Gusti Allah kersa ngedegaké Kratoné!"

³ Nabi Yohanes kuwi pancèn wong sing wis diweca rawuhé déning Nabi Yésaya mengkéné: "Ana wong nguwuh-uwuh ing ara-ara samun, 'Padha nyawisna dalané Pangéran; lencengna lan ratanen dalan sing bakal ditambah.'"

⁴ Nabi Yohanes kuwi agemané digawé saka wulu unta. Sabuké saka lulang. Sing didhahar walang lan madu alas.

⁵ Akèh wong sing marani Nabi Yohanes mau, saka kutha Yérusalèm, saka tanah Yudéa lan saka wilayah sakiwa-tengené Kali Yardèn.

⁶ Wong-wong mau padha ngakoni dosa-dosané, banjur padha dibaptis déning Nabi Yohanes ing Kali Yardèn.

⁷ Uga akèh wong Farisi lan wong Saduki sing padha teka marani Nabi Yohanes, nyuwun dibaptis. Nalika Nabi Yohanes pirsá wong-wong mau, banjur ngandika: "Kowé anak ula, sapa sing akon kowé padha nyingkiri bebenduné Gusti Allah marang kowé?

⁸ Buktèkna srana kelakuanmu yèn kowé wis mratobat temenan.

⁹ Lan aja ngira yèn kowé bisa mbeneraké awakmu dhéwé ana ing ngarsané Gusti Allah srana muni: 'Aku rak tedhak-turuné Abraham.' Ngertia, yèn Gusti Allah kwaos nganakaké turuné Abraham saka watu-watu iki!

¹⁰ Wadungé wis cumepak kanggo negor wit ing poking oyodé. Saben wit sing ora

ngetokaké woh becik, bakal ditegor lan dibuwang ing geni.

¹¹ Aku mbaptis kowé nganggo banyu kanggo mretandhani yèn kowé wis mratobat ninggal dosa-dosamu; nanging Panjenengané kang bakal rawuh sapungkurku, kuwi sing bakal mbaptis kowé srana Roh Suci lan geni. Panjenengané luwih kwasa ketimbang aku. Senajan mung nguculi trimpahé waé aku ora pantes.

¹² Panjenengané wis ngasta tampah kanggo napèni, lan lesungé bakal dikeludi nganti resik. Berasé bakal diklumpukaké ana ing lumbung, nanging mrambuté bakal diobong ing geni sing ora bisa sirep."

¹³ Nalika semana Gusti Yésus tindak saka tanah Galiléa menyang Kali Yardèn. Panjenengané murugi Nabi Yohanes lan mundhut supaya dibaptis.

¹⁴ Nanging Nabi Yohanes menggak, aturé: "Kawula ingkang prelu Panjenengan baptis, koksamenika malah Panjenengan ingkang mundhut kawula baptis."

¹⁵ Nanging Gusti Yésus ngandika: "Wis ta, bèn waé, awit srana mengkono Aku

lan kowé padha netepi sing dadi kersané Gusti Allah." Nabi Yohanes nuli nuruti kersané.

¹⁶ Sawisé dibaptis, Gusti Yésus mentas saka ing banyu. Dumadakan Panjenengané kawenganan langit lan mirsa Sang Roh Suci tumurun kaya manuk dara, nedhaki Panjenengané.

¹⁷ Banjur ana swara saka ing langit: "Iki Putra-Ku, sing Daktresnani, sing gawé renaning penggalih-Ku."

4¹ Sawisé mengkono, Gusti Yésus banjur katuntun déning Sang Roh Suci menyang ara-ara samun, supaya digodha déning Iblis.

² Ana ing kono Gusti Yésus siyam patang puluh dina patang puluh bengi. Banjur kraos luwé.

³ Iblis nuli teka sowan ing ngarsané Gusti Yésus lan matur mengkéné: "Sarèhné Panjenengan menika Putranipun Allah, mangga séla-séla menika Panjenengan sabdakaken dados roti."

⁴ Gusti Yésus paring wangsulan: "Wis katulis ing Kitab Suci: Manungsa kuwi uripé ora mung saka roti waé, nanging

saka sakèhing sabda sing didhawuhaké déning Gusti Allah."

⁵Iblis banjur nggawa Gusti Yésus menyang kutha Yérusalèm lan mapanaké Panjenengané ana ing wuwunging Pedalemané Allah.

⁶Iblis nuli matur: "Sarèhné Panjenengan menika Putranipun Allah, sumangga kula aturi anjlog; sebab wonten ing Kitab Suci wonten seratan mekaten: 'Pangéran bakal ndhawuhi para malaékaté njaga marang kowé, lan kowé bakal dithadhahi ing tangané supaya aja nganti kena ing watu.'"

⁷Pangandikané Gusti Yésus: "Nanging ing Kitab Suci iya ana tulisan mengkéné: 'Kowé aja nyoba marang Pangéran Allahmu.'"

⁸Gusti Yésus banjur digawa déning Iblis, menyang gunung sing dhuwur banget. Ana ing kono Gusti Yésus diaturi mirsani sakèhé kraton ing donya sakamulyané kabèh.

⁹Iblis banjur matur marang Gusti Yésus: "Sedaya menika kula caosaken dhateng Panjenengan, angger Panjenengan sujud nyembah dhateng kula."

¹⁰ Gusti Yésus ngandika: "Wis lungaa, Sétan! Awit ing Kitab Suci wis tinulis mengkéné: 'Pangéran Allahmu sing wajib koksembah lan mung Panjenengané sing wajib kokbektèni!'"

¹¹ Wusana Iblis banjur lunga saka ngarsané Gusti Yésus; malaékat-malaékat tumuli padha sowan ngladosi Panjenengané.

¹² Bareng midhanget, yèn Nabi Yohanes dikunjara, Gusti Yésus banjur nyingkir menyang tanah Galiléa.

¹³ Panjenengané pindhah saka kutha Nasarèt lan dedalem ana ing kutha Kapèrnaum. Kutha kuwi dunungé ana ing sapinggiré Tlaga Galiléa, ing tanah Zébulon lan Naftali,

¹⁴ trep karo sing dingandikakaké Nabi Yésaya, mengkéné:

¹⁵ "Tanah Zébulon lan tanah Naftali, sing ana ing sauruting dalan menyang tliga, ing sabrangé Kali Yardèn, tanah Galiléa panggonané bangsa-bangsa liya!

¹⁶ Wong-wong sing padha manggon ing pepeteng wis padha weruh pepadhang gedhé! Pepadhang wis sumunar madhangi wong-wong sing padha

manggon ing tanah sing dikwasani déning dayaning pati!"

¹⁷Ing wektu kuwi Gusti Yésus wiwit mulang, pangandikané: "Padha mratobata ninggal dosa-dosamu, awit sedhéla engkas Kratoné Allah arep diwiwiti!"

¹⁸Nalika lagi tindak ing sapinggiring Tlaga Galiléa, Gusti Yésus mirsa wong loro, kakang-adhi, yakuwi Simon sing karan Pétrus karo Andréas, adhiné. Wong loro mau lagi padha njala, awit loro-loroné padha tukang njala iwak.

¹⁹Gusti Yésus ngandika marang wong loro mau: "Padha mènua Aku, kowé arep padha Dakwarahi dadi tukang njala wong."

²⁰Sanalika jalané ditinggal, banjur padha ndhèrèk Gusti Yésus.

²¹Gusti Yésus banjur nerusaké tindaké, sarta mirsa wong loro menèh, iya kakang-adhi, yakuwi Yakobus lan Yohanes, anak-anaké Zébedéus. Wong loro mau karo bapakné lagi ana ing prau, nyulami jalané, banjur padha ditimbali déning Gusti Yésus.

²²Sanalika prau lan bapakné ditinggal, nuli padha ndhèrèk Gusti Yésus.

²³ Gusti Yésus banjur ndlajahi tanah Galiléa. Panjenengané memulang ana ing sinagogé-sinagogé^c lan martosaké Injil bab Kratoné Allah. Wong lara lan wong cacad padha diwarasaké.

²⁴ Kabar bab Gusti Yésus kuwi banjur sumebar satanah Siria kabèh, nganti wong akèh padha sowan marang Panjenengané. Wong lara lan wong nandhang kasangsaran rupa-rupa padha disowanaké, kayata: wong kesurupan, wong lara ayan lan wong lumpuh, kabèh padha diwarasaké déning Gusti Yésus.

²⁵ Nalika semono akèh banget wong sing padha ndhèrèkaké Gusti Yésus, ana sing saka tanah Galiléa, ana sing saka kutha Dékapolis, ana sing saka kutha Yérusalèm, saka tanah Yudéa, lan iya ana sing saka tanah sabrangé Kali Yardèn.

5¹ Bareng Gusti Yésus mirsa wong akèh mau, banjur minggah ing punthuk. Sawisé lenggah, para muridé padha mapan lungguh ngubengi Panjenengané.

² Gusti Yésus tumuli wiwit mulang:

^csinagogé: inggih menika papan pangibadahipun tiyang Yahudi.

³"Begja wong sing rumangsa ringkih ana ing ngarsané Pangéran; awit wong sing kaya ngono kuwi sing dadi umat ana ing Kratoné Allah.

⁴Begja wong sing prihatin; awit bakal padha dilipur déning Gusti Allah.

⁵Begja wong sing andhap-asor, awit bakal padha tanpa prasetyané Gusti Allah.

⁶Begja wong sing kepéngin banget nglakoni kersané Gusti Allah; awit Gusti Allah bakal gawé mareming atiné.

⁷Begja wong sing seneng melasi wong liya; awit bakal diwelasi déning Gusti Allah.

⁸Begja wong sing resik atiné; awit bakal wanuh marang Gusti Allah.

⁹Begja wong sing padha seneng ngrukunaké, awit bakal disebut para putrané Gusti Allah.

¹⁰Begja wong sing disiya-siya merga enggoné nglakoni kersané Gusti Allah; awit wong sing mengkono kuwi sing dadi umat ana ing Kratoné Allah.

¹¹Begja kowé menawa diwewada, disiya-siya lan dipitenah merga saka enggonmu dadi murid-Ku.

¹² Para nabi sadurungé kowé iya padha disiksa kaya mengkono. Padha bungaha lan dipadha gembira, sebab gedhé ganjaran sing bakal kaparingaké déning Gusti Allah marang kowé."

¹³ "Kowé kuwi upamané kaya uyah kanggo nguyahi jagad. Yèn uyah ilang asiné, apa sing kena kanggo mulihaké asiné? Uyah sing mengkono mau wis ora ana gunané, mulané mung bakal dibuwang lan diidak-idak déning wong.

¹⁴ Kowé kuwi upamané kaya pepadhang sing dibutuhaké déning wong sajagad kabèh. Kutha sing ana ing ndhuwur gunung kuwi ora kena dialing-alingi.

¹⁵ Lan menèh ora ana wong sing nyumed lampu, banjur ditutupi nganggo tompo, nanging malah bakal numpangaké lampu mau ana ing papan sing dhuwur, supaya bisa madhangi saben wong sing ana ing omah kono.

¹⁶ Mengkono uga padhangmu madhangana marang wong, supaya padha neksèni penggawému sing becik, temah wong-wong mau padha ngluhuraké Ramamu sing ana ing swarga."

¹⁷ "Kowé aja padha ngira, yèn teka-Ku iki arep mbatalaké Torèt, sing diwulangaké Nabi Musa lan para nabi liyané, nanging malah arep nyampurnakaké.

¹⁸ Ngertia, salawasé isih ana langit lan bumi, Torèt mau ora bakal batal, senajan mung titik utawa saaksara waé.

¹⁹ Mulané sing sapa nerak salah sawijining angger-angger mau, senajan sing katoné cilik dhéwé, lan mulangaké marang wong liya nglakoni mengkono, iku bakal olèh papan sing asor dhéwé ana ing Kratoné Allah. Nanging sing sapa nglakoni lan mulangaké kabèh pepakoning Torèt, iku bakal olèh papan sing dhuwur ana ing Kratoné Allah.

²⁰ Mulané éling-élingen: Kowé ora bakal kepétung dadi umat ana ing Kratoné Allah, yèn olèhmu nglakoni Angger-anggeré Torèt ora luwih sampurna ketimbang karo sing ditindakaké déning para ahli Torèt lan para wong Farisi."

²¹ "Kowé padha ngerti yèn leluhur kita diwulang mengkéné: Kowé aja matèni wong; sing sapa matèni wong kudu diadili.

²² Nanging saiki kowé Dakkandhani: Sing sapa nepsoni seduluré, kudu diadili; lan sing sapa misuhi seduluré, iya kudu diadili déning Predataning Agama. Lan sing sapa ngunèkaké seduluré: 'Goblog', wong kuwi kudu dicemplungaké ing geniné nraka.

²³ Mulané yèn kowé pinuju nyaosaké pisungsungmu marang Gusti Allah, mangka kowé kèlingan ana sedulur sing lara atiné karo kowé,

²⁴ pisungsungmu tinggalen ing sangareping mesbèh. Wong mau paranana, rukuna dhisik karo dhèwèké, yèn wis banjur balia, nyaosna pisungsungmu.

²⁵ Yèn ana wong nggugat kowé menyang pengadilan, sajroné lagi padha bebarengan mlaku mrana, kowé ngaraha rukun dhisik karo wong sing nggugat mau. Yèn kowé ora ngarah rukun dhisik, wong mau bakal ngajokaké kowé marang jeksa lan jeksa bakal masrahaké kowé marang polisi. Polisi nuli bakal nglebokaké kowé menyang kunjara.

²⁶ Élinga, yèn kowé bakal ora bisa metu saka kunjara mau, samasa utangmu durung koksaur nganti lunas."

²⁷ "Kowé wis padha ngerti piwulang sing surasané: Kowé aja laku jina.

²⁸ Nanging saiki kowé Dakkandhani: Sing sapa mandeng wong wadon kanthi rasa sir, wong mau wis laku jina karo wong wadon mau ing sajroning atiné.

²⁹ Yèn mripatmu tengen marakaké kowé gawé dosa, mripat kuwi cukilen lan buwangen! Luwih becik kowé kélangan pérangané badanmu salah siji, ketimbang karo badanmu sekojur kacemplungaké ing nraka.

³⁰ Yèn tanganmu tengen njalari kowé nglakoni dosa, tangan kuwi kethoken, banjur buwangen! Luwih becik kowé kélangan tanganmu sesisih ketimbang karo badanmu sekojur mlebu ing nraka."

³¹ "Uga ana piwulang sing surasané: Sing sapa megat bojoné, kudu awèh layang pegat.

³² Nanging saiki kowé Dakkandhani: Sing sapa megat bojoné, mangka bojoné mau ora laku jina, kuwi marakaké bojoné mau laku jina, yakuwi samangsa sing dipegat mau kawin menèh. Lan wong liya sing kawin karo sing dipegat mau, iya banjur katut laku jina."

³³ "Kowé padha ngerti yèn leluhur kita padha diwulang mengkéné: Kowé aja mblénjani janji. Yèn kowé wis janji karo wong nganggo sumpah ing ngarsané Gusti Allah, kudu koktetepi.

³⁴ Nanging saiki Aku ngandhani kowé: Kowé aja pisan-pisan sumpah. Aja sumpah demi langit, awit langit kuwi palenggahané Gusti Allah.

³⁵ Utawa demi bumi, awit bumi kuwi ancik-anciking sampéyané Gusti Allah; utawa aja demi kutha Yérusalèm, awit kutha Yérusalèm kuwi kuthané Sang Prabu.

³⁶ Iya aja sumpah demi sirahmu, awit kowé dhéwé ora bisa gawé uwan, saeler waé ora bisa.

³⁷ Munia waé 'Iya' utawa 'Ora'. Luwihé saka kuwi pinangkané saka Iblis."

³⁸ "Angger-anggeré Nabi Musa nyebutaké mengkéné: Sapa sing ngrusak mripat, kudu genti dirusak mripaté lan sing ngrusak untu, kudu genti dirusak untuné.

³⁹ Nanging saiki kowé Dakkandhani: Aja males marang wong sing gawé piala marang kowé. Malah yèn ana wong

napuk pipimu tengen, karebèn napuk pipimu kiwa pisan.

⁴⁰ Lan yèn ana wong ngladèkaké kowé marang hakim merga arep njaluk keméjamu, jasmu wènèhna pisan.

⁴¹ Yèn kowé dipeksa wong nggawakaké barangé sakilometer, gawakna nganti rong kilomèter.

⁴² Yèn ana wong njaluk apa-apa marang kowé, wènèhana lan aja nulak wong sing arep utang marang kowé."

⁴³ "Kowé wis padha ngerti piwulang iki: Tresnaa marang kanca-kancamu lan sengita marang mungsuhmu.

⁴⁴ Nanging saiki kowé Dakkandhani: Padha tresnaa marang mungsuhmu, lan wong sing nganiaya kowé, padha dongakna,

⁴⁵ supaya ketitika yèn kowé kuwi para putrané Ramamu ing swarga. Awit Ramamu maringi padhanging srengéngé marang wong sing becik, nanging uga marang wong sing ala. Ramamu maringi udan marang wong sing nglakoni kabecikan lan uga marang wong sing nglakoni piala.

⁴⁶ Awit yèn kowé mung nresnani marang wong sing tresna marang kowé, apa

preluné Gusti Allah males penggawému kuwi? Apa wong sing karem bandha uga ora tumindak mengkono?

⁴⁷ Lan yèn kowé awèh salam mung marang kanca-kancamu waé, kaluwihanmu apa? Wong sing ora wanuh marang Gusti Allah rak iya padha tumindak mengkono!

⁴⁸ Mulané kowé kudu padha sampurna, kaya Ramamu ing swarga iya sampurna."

6 ¹ "Padha élinga! Aja padha nglakoni pangibadahmu kanggo paméran ana ing sangareping wong. Yèn kowé tumindak mengkono, kowé ora bakal nampani ganjaran saka Ramamu ing swarga.

² Mulané yèn kowé padha dedana, aja kokwartak-wartakaké kaya sing ditindakaké déning wong lamis. Wong lamis lumrahé nindakaké sing mengkono mau ana ing papan-papan pangibadah lan ing dalan-dalan gedhé, pamrihé supaya dialem déning wong. Élinga, wong-wong sing kaya ngono kuwi wis padha olèh piwalesé penggawéné.

³ Nanging tumrap kowé, yèn kowé dedana, aja nganti wong liya padha ngerti enggonmu wèwèh,

⁴ supaya aja ana wong siji waé ngerti enggonmu dedana. Ramamu ing swarga pirsá penggawému sing ora diweruhi déning wong; lan Panjenengané bakal paring piwales marang kowé."

⁵ "Yèn kowé ndedonga, aja kaya wong lamis. Wong lamis lumrahé padha ndedonga karo ngadeg ing papan-papan pangibadah lan ana ing pinggir dalan, pamrihé supaya katon ing wong. Élinga, wong sing mengkono mau wis padha nampani opahé.

⁶ Nanging kowé yèn ndedonga, mlebu ing kamar, lan kancingen lawangé, banjur ndedongaa marang Ramamu sing ora katon. Panjenengané pirsá apa sing koktindakaké, senajan wong liya ora padha weruh. Ramamu bakal maringi ganjaran marang kowé.

⁷ Yèn kowé ndedonga, aja kedawan kaya adaté wong sing ora wanuh karo Gusti Allah. Wong mau padha ngira yèn Gusti Allah mirengaké pandongané, merga pandongané dawa.

⁸ Aja padha niru sing kaya ngono kuwi. Ramamu wis pirsá apa sing kokbutuhaké, sadurungé kowé nyuwun.

⁹ Mulané ndedongaa mengkéné: ‘Rama kawula ingkang wonten ing swarga: Asma Paduka ingkang suci mugé dipun urmati déning sedaya tiyang.

¹⁰ Kraton Paduka mugé dipun èstokaken déning sedaya tumitah ing salumahing bumi, kados déné pangrèh wau wonten ing swarga inggih dipun èstokaken déning para malaékat.

¹¹ Mugé kawula Paduka paringi rejeki ing dinten menika.

¹² Kalepatan kawula mugé Paduka apunten, kados déné kawula inggih ngapunten tiyang-tiyang ingkang sami damel kalepatan dhateng kawula.

¹³ Kawula mugé sampun ngantos Paduka tégakaken kénging ing godha, nanging mugé Paduka uwalaken saking piawon. [Awit Paduka menika ingkang ngerèh samukawis, ingkang kagungan pangwaos saha Ratu ingkang mulya ing selaminipun. Amin.]’

¹⁴ Yèn kowé ngapura wong sing keluputan marang kowé, Ramamu ing swarga iya bakal ngapura keluputanmu.

¹⁵ Nanging menawa kowé ora ngapura keluputané wong liya, Ramamu

ing swarga iya ora bakal ngapura keluputanmu."

¹⁶ "Yèn kowé padha pasa, ulatmu aja kokgawé suntrut kaya carané wong lamis. Wong-wong mau ulaté digawé-gawé katon lesu, supaya wong kabèh padha ngerti yèn dhèwèké lagi pasa. Élinga, wong sing mengkono kuwi wis padha nampa piwales ing samesthiné.

¹⁷ Nanging kowé, yèn pasa, raupa lan rambutmu jungkatana,

¹⁸ supaya ora ana wong sing ngerti yèn kowé lagi pasa. Preluné mung Ramamu ing swarga sing ora katon, kuwi waé sing pirsapa apa sing koklakoni, senjata wong liya ora ana sing weruh. Lan Panjenengané bakal maringi piwalesé marang kowé."

¹⁹ "Aja padha nglumpukaké bandha ana ing donya. Awit bandha donya kuwi bisa rusak déning rayap lan renget, lan kena dicolong maling.

²⁰ Nanging padha nglumpukna bandha ana ing swarga. Awit ing swarga ora ana rayap lan renget sing bisa ngrusak bandha mau, lan maling iya ora bisa mbabah lan nyolong.

²¹Awit ing ngendi dunungé bandhamu, iya ana ing kono dunungé atimu."

²²"Mripat kuwi kaya déné lampu tumrapping badan. Yèn mripatmu waras, badanmu sekojur iya dadi padhang.

²³Nanging yèn mripatmu cacad, badanmu sekojur iya dadi peteng. Dadi yèn lampu sing ana ing badanmu kuwi dadi peteng, méndah kaya apa petengé."

²⁴"Ora ana wong sing bisa ngrangkep ngawula bendara loro. Sebab wong mau bakal sengit marang bendara sing siji lan nresnani marang bendara sijiné. Utawa bakal setya marang bendara sing siji lan nyepèlèkaké bendara liyané. Semono uga kowé. Kowé ora bisa ngawula marang Gusti Allah lan uga ngawula marang Mamon.

²⁵Mulané élinga! Aja padha nyumelangaké bab panguripanmu, yakuwi bab apa sing bakal kokpangan utawa kokombé, utawa apa sing bakal kokenggo. Apa urip kuwi ora luwih aji ketimbang karo pangan, lan badan apa ora luwih aji ketimbang karo sandhangan?

²⁶Coba delengen, manuk-manuk sing padha mabur mrana-mréné, kaé rak

ora nyebar wiji, ora ngundhuh, lan uga ora nyimpen panènané ana ing lumbung. Éwasemono Ramamu ing swarga ngopèni manuk-manuk mau! Apa kowé ora luwih aji ketimbang karo manuk-manuk kuwi?

²⁷ Sapa panunggalanmu sing bisa nyambung uripé merga sumelang?

²⁸ Mengkono menèh yagéné kowé padha nyumelangaké bab sandhanganmu? Coba delengen, kembang-kembang sing padha thukul dhéwé ana ing ara-ara. Kembang-kembang kuwi rak padha ora nyambut-gawé lan padha ora nenun.

²⁹ Nanging delengen, senjata Sang Prabu Suléman sing sugihé kaya ngana, éndahing agemané ora kaya kembang-kembang kuwi!

³⁰ Yèn selaginé suket ing ara-ara sing dina iki tuwuh sarta sésuk wis dibuwang lan diobong waé direngga semono éndahé déning Gusti Allah, apa menèh kowé! Dhasaré kowé kuwi cupet ing pengandel.

³¹ Aja padha kuwatir lan muni: 'Sing padha dakpangan mengko apa? Utawa sing padha dakombé mengko apa, utawa sing padha dakenggo apa?'

³² Sing padha ngudi barang-barang mengkono kuwi rak wong-wong sing padha ora wanuh karo Gusti Allah. Ramamu ing swarga rak wis pirsá yèn barang-barang mau kabèh kokbutuhaké.

³³ Mulané sing luwih dhisik kudu kokudi yakuwi, kepriyé enggonmu bisa mbangun-turut marang pepakon-pepakoné Gusti Allah, kaya déné umat ana ing Kratoné. Yèn kowé wis bisa mrelokaké prekara kuwi, samubarang kabèh uga bakal diparingaké marang kowé.

³⁴ Mulané, aja padha kuwatir bab dina sésuk, awit dina sésuk ana karépotané dhéwé. Ngrasakaké karépotané dina saiki waé wis abot, aja ditambahi karépotané dina sésuk."

7¹ "Aja padha ngadili wong liya, supaya kowé dhéwé iya ora diadili déning Gusti Allah.

² Awit Gusti Allah ngagem wewaton sing kokenggo ngadili wong liya mau kanggo netepaké ala-becikmu. Lan ukuran-ukuran sing kokenggo ngukur wong liya, iya ukuran kuwi sing diagem déning Gusti Allah kanggo ngukur kowé.

³ Apa sebabé déné tatal sing ana ing mripaté wong liya, kowé weruh, nanging balok sing ana ing mripatmu dhéwé, kowé ora weruh?

⁴ Kokwani-wanimu ngandhani wong liya: 'Tatal ing mripatmu dakilangané', mangka ing mripatmu dhéwé ana baloké?

⁵ Dhasaré kowé kuwi wong lamis! Balok ing mripatmu kuwi ilangana dhisik, banjur kowé lagi bisa ndeleng klawan cetha lan bisa ngilangi tatal sing ana mripaté wong liya mau.

⁶ Barang sing suci aja kokuncalaké nyang asu, awit asu mau bakal minger lan nyander kowé. Lan mutiara aja kokuncalaké nyang babi, jalaran mutiara mau mung bakal diidak-idak."

⁷ "Padha nyenyuwuna marang Gusti Allah, temah kowé bakal diparingi. Padha nggolèkana Panjenengané, mesthi bakal ketemu. Padha nothoka koriné Gusti Allah, temah kowé bakal padha diwengani.

⁸ Awit wong sing padha mantep ing panyuwun marang Gusti Allah, bakal kaparingan, lan wong sing tansah nggolèki Gusti Allah, bakal ketemu

Panjenengané; lan wong sing tansah thothok-thothok ing koriné Gusti Allah, bakal diwengani.

⁹ Apa panunggalanmu ana sing dijalki roti anaké kokmènèhi watu?

¹⁰ Utawa mènèhi ula, yèn anaké njaluk iwak?

¹¹ Senajan kowé alaa kaya apa, kowé padha ngerti mènèhi barang sing becik marang anak-anakmu. Apa menèh Gusti Allah, Ramamu ing swarga. Panjenengané bakal maringi barang sing becik marang saben wong sing nyenyuwun marang Panjenengané!"

¹² "Apa sing kokkarepaké supaya ditindakaké déning wong liya marang kowé, kuwi tindakna marang wong mau. Iya kuwi sariné Angger-anggering Torèt, sing diwulangaké déning Nabi Musa lan nabi-nabi liyané."

¹³ "Padha mlembua metu lawang sing ciyut, awit lawang sing amba lan dalan sing jembar kuwi anjog ing nraka! Mangka akèh wong sing padha milih dalan mau.

¹⁴ Kosokbaliné lawang sing ciyut lan dalan sing rumpil, kuwi anjog marang

kauripan, lan mung sethithik cacahé wong sing milih dalan kuwi."

¹⁵ "Padha sing ngati-ati; ana nabi-nabi palsu. Wong-wong mau padha nekani kowé méndha-méndha wedhus gèmbèl, mangka sejatiné asu ajag sing galak.

¹⁶ Ketitiké wong mau saka penggawéné. Apa ana thethukulan eri ngetokaké woh anggur lan apa ana rerungkudan ngetokaké woh ara?

¹⁷ Wit sing waras ngetokaké woh sing becik, lan wit sing geringen ngetokaké woh sing ala.

¹⁸ Wit sing becik ora bisa ngetokaké woh sing ala, lan wit sing geringen ora bisa ngetokaké woh sing becik.

¹⁹ Saben wit sing ora ngetokaké woh sing becik, ditegor lan diobong.

²⁰ Mengkono uga kedadéané para nabi palsu mau. Kowé bakal padha bisa nitik wong-wong mau saka wohing penggawéné."

²¹ "Sing dadi umat ana ing Kratoné Allah kuwi dudu angger wong sing matur marang Aku: 'Gusti, Gusti', nanging mung wong sing padha nglakoni kersané Rama-Ku ing swarga.

²²Ing Dina Kiamat bakal akèh wong sing padha matur marang Aku: 'Gusti, Gusti, kawula rak sampun martosaken pangandikanipun Gusti Allah atas asma Paduka? Lan kawula rak sampun nundhungi dhemit atas asma Paduka, menapa malih sampun damel mujijat kathah atas asma Paduka?'

²³Nanging Aku bakal mangsuli: 'Aku ora wanuh karo kowé! Padha sumingkira saka ing kéné, kowé wong sing seneng gawé piala!'"

²⁴"Wong sing ngrungokaké lan nglakoni piwulang-Ku, kuwi padha karo wong pinter sing ngedegaké omahé ana ing padhasan.

²⁵Bareng ana udan deres lan ana banjir, sarta ana angin gedhé nempuh, omah mau ora rubuh, awit ngadeg ana ing padhasan.

²⁶Nanging sapa sing ngrungokaké piwulang-Ku, mangka ora nglakoni, kuwi padha karo wong bodho, sing ngedegaké omahé ing lemah pasir.

²⁷Bareng ana udan deres lan ana banjir, sarta ana angin gedhé nempuh, omah mau nuli ambruk, lan rusak banget!"

²⁸ Bareng Gusti Yésus wis rampung enggoné memulang, wong kabèh padha gumun banget marang piwulangé.

²⁹ Awit enggoné mulang kanthi pangwasa, ora kaya pamulangé ahli Torèt.

8¹ Gusti Yésus mandhap saka ing gunung, kadhèrèkaké déning wong akèh.

² Ing kono ana wong lara kusta. Wong mau sowan lan sujud ing ngarsané Gusti Yésus, sarta matur: "Gusti, menawi Panjenengan kersa, inggih temtu saged nyarasaken kawula."

³ Gusti Yésus banjur mulung astané, ndemèk wong mau. Pangandikané: "Ya! Aku kersa. Warasa!" Sanalika iku uga lelarané kusta ilang, lan wong mau waras.

⁴ Gusti Yésus banjur ngandika marang wong mau: "Poma, bab iki aja kokkandhakaké marang sapa waé. Sowana marang imam, aturana mriksa awakmu. Sawisé kuwi saosna kurban miturut préntahé Nabi Musa, kanggo mbuktèkaké marang wong-wong, yèn kowé wis waras tenan!"

⁵ Nalika Gusti Yésus mlebu ing kutha Kapèrnaum, ana perwira tentara Rum sowan ing ngarsané, sarta nyuwun pitulungané Gusti.

⁶ Aturé wong mau: "Gusti, réncang kawula sakit wonten ing griya. Tiyang wau nggluntung ing patileman, lan ngraosaken sakit sanget."

⁷ Gusti Yésus ngandika: "Iya, Aku Dakmrana marasaké."

⁸ Nanging aturé perwira mau: "Ah, mbok mboten sisah rawuh piyambak. Kawula mboten pantes nampèni Gusti ing griya kawula. Panjenengan kawula aturi dhawuh kémawon, mangké réncang kawula mesthi saras!

⁹ Awit kawula piyambak inggih kedah tundhuk dhateng pengageng kawula. Lan sangandhap kawula inggih wonten rèrèhan prejurit-prejurit ingkang kedah tundhuk dhateng préntah kawula. Menawi kawula akèn dhateng ingkang setunggal: 'Lungaa', piyambakipun inggih késah. Menawi kawula ngundang sanèsipun: 'Mrénéa', piyambakipun inggih nunten dhateng; utawi menawi kawula akèn réncang kawula: 'Iki

lakonana', piyambakipun inggih tumunten nglampahi."

¹⁰ Bareng mireng aturé perwira mau, Gusti Yésus gumun banget. Banjur ngandika marang wong-wong sing ndhèrèkaké: "Aku durung tumon pengandel sing semono gedhéné ana ing antarané wong Israèl.

¹¹ Titènana waé, bakal akèh wong sing teka saka Wétan lan saka Kulon padha bungah-bungah bebarengan karo Bapa Abraham, Iskak lan Yakub ana ing Kratoné Allah.

¹² Nanging wong-wong sing samesthiné dadi umat ing Kratoné Allah, malah bakal ditundhung lan diukum. Ing kono wong-wong mau bakal padha nangis lan krasa keduwung banget."

¹³ Gusti Yésus banjur ngandika marang perwira mau: "Wis, muliha. Apa sing dadi pengandelmumu bakal kelakon." Sanalika iku uga abdiné perwira mau waras.

¹⁴ Gusti Yésus tindak menyang omahé Pétrus. Ing kono Panjenengané mirsa ibuné maratuwa Pétrus mau lagi lara panas ana ing peturon.

¹⁵Tangané banjur didemèk, temahan mari larané. Wong mau banjur tangi lan ngladosi Gusti.

¹⁶Nalika ngarepaké peteng akèh wong sing kesurupan dhemit padha disowanaké ana ing ngarsané Gusti Yésus. Dhemit-dhemit mau padha ditundhungi, cukup mung srana didhawuhi waé. Semono uga Panjenengané marasaké wong-wong sing padha lara liyané.

¹⁷Gusti Yésus nindakaké kuwi mau kabèh, supaya kelakon temenan apa sing wis dingandikakaké déning Nabi Yésaya, mengkéné: "Panjenengané wis nyanggi kasangsaran kita lan marasaké sakèhing lelara kita."

¹⁸Nalika mirsa wong akèh ngrubung Panjenengané, Gusti Yésus nuli dhawuh marang murid-muridé, supaya nyabrang Tlaga Galiléa.

¹⁹Ana ing kono ana sawijining ahli Torèt sing sowan lan matur: "Guru, kawula badhé ndhèrèk Panjenengan dhateng pundi kémawon tindak Panjenengan."

²⁰Gusti Yésus ngandika: "Asu ajag padha duwé rong, lan manuk padha duwé susuh, nanging Aku, Putraning

Manungsa, ora duwé papan kanggo nggléthak lan ngaso."

²¹ Nuli ana murid liyané sing matur: "Gusti, kawula nyuwun pamit badhé ngubur bapak kawula."

²² Nanging Gusti Yésus ngandika: "Mèlua Aku! Wong mati cikbèn padha ngubur panunggalané sing padha mati."

²³ Gusti Yésus banjur minggah ing prau lan para muridé padha ndhèrèk.

²⁴ Ora wetara suwé ing tлага mau ana prahara, nganti prauné diontang-antingaké déning ombak. Nalika semana Gusti Yésus lagi saré.

²⁵ Para muridé nuli padha marani, mungu Panjenengané, lan padha bengok-bengok: "Gusti, nyuwun tulung! Praunipun badhé kèrem!"

²⁶ Pangandikané Gusti Yésus: "Yagéné kowé padha wedi? Kowé padha cupet ing pengandel." Gusti Yésus banjur jumeneng. Angin lan ombak nuli didhawuhi supaya sirep. Banjur iya sirep.

²⁷ Sakèhing wong sing ana ing kono padha gumun. Lan padha muni: "Wong iki sapa ta, déné tekan angin lan ombak barang kokpadha ngèstokaké dhawuhé!"

²⁸ Gusti Yésus enggoné nyabrang tлага wis tekan tanah Gadara. Tumuli dipethukaké déning wong loro, sing metu saka guwa-guwa kuburan. Wong-wong mau padha kesurupan dhemit, lan mbebayani banget, mulané ora ana wong siji-sijia sing wani liwat cedhak kono.

²⁹ Dumadakan wong-wong sing kesurupan dhemit mau padha bengok-bengok: "Kawula badhé Panjenengan menapakaken, dhuh Putranipun Allah? Menapa Panjenengan sampun badhé ngukum kawula? Samenika rak dèrèng wekdalipun?"

³⁰ Ora adoh saka kono ana pepanthan babi sing lagi padha golèk pangan.

³¹ Dhemit-dhemit mau nuli padha matur marang Gusti Yésus: "Menawi kawula sami kadhawuhan medal, keparenga kawula sami mlebet ing babi-babi menika."

³² Dhawuhé Gusti Yésus: "Padha metua." Dhemit-dhemit nuli padha metu saka wong-wong sing kesurupan mau, banjur mlebu ing babi-babi. Babi-babi kuwi nuli padha njegur saka pinggiring

jurang menyang tlaga, temahan padha mati kleleb.

³³ Wong sing padha ngengon babi banjur mlayu menyang kutha lan nyritakaké lelakon kuwi, uga bab wong loro sing kesurupan dhemit mau.

³⁴ Wong sakutha kabèh nuli padha metu marani Gusti Yésus. Bareng ketemu banjur padha nyuwun kanthi banget, supaya Panjenengané kersa nilar wilayah kono.

9¹ Gusti Yésus nuli minggah ing prau, banjur nyabrang, kondur menyang kutha sing didalemi, yakuwi Kapèrnaum.

² Ing kono ana wong lumpuh nggluntung ing peturon, digotong menyang ngarsané Gusti Yésus. Bareng pirsia pengandelé wong-wong mau banjur ngandika marang sing lumpuh: "Atimu sing tatag! Dosa-dosamu wis diapura."

³ Ing kono ana ahli Torèt sawetara sing padha rerasanan: "Wong iki nyenyamah Gusti Allah!"

⁴ Gusti Yésus pirsia rasanané wong-wong mau, mulané banjur ngandika: "Yagéné kowé padha duwé pikiran sing ala mengkono?"

⁵ Gampang endi muni: 'Dosamu wis diapura', karo muni: 'Tangia lan lumakua?'

⁶ Aku arep awèh bukti yèn Putraning Manungsa duwé pangwasa ngapura dosa." Gusti banjur ngandika marang wong sing lumpuh mau: "Tangia, peturonmu angkaten lan muliha!"

⁷ Wong lumpuh mau iya banjur ngadeg lan mulih.

⁸ Wong akèh sing padha ndeleng lelakon mau banjur padha wedi lan memuji marang Gusti Allah, déné Allah kersa maringi pangwasa semono gedhéné marang manungsa.

⁹ Gusti Yésus banjur nglajengaké tindaké. Nuli mirsa pegawé pajeg, jenengé Matius, lagi lungguh ing kantoré. Matius didhawuhi: "Mèlua Aku!" Matius banjur ngadeg lan ndhèrèk Gusti Yésus.

¹⁰ Nalika Gusti Yésus lagi dhahar ing omahé Matius, ana pegawé pajeg lan wong-wong sing dianggep ala déning masarakat, padha teka lan mangan bebarengan karo Gusti Yésus sarta murid-muridé.

¹¹ Ana wong Farisi sawetara sing padha weruh, banjur padha takon marang para muridé Gusti Yésus: "Yagéné Gurumu kokmangan bebarengan karo pegawé pajeg lan wong ala?"

¹² Gusti Yésus mireng pitakonan mau, nuli ngandika: "Wong sing waras ora butuh dhokter. Sing butuh dhokter kuwi wong sing lara.

¹³ Surasanen, apa tegesé ayat ing Kitab Suci, sing uniné: 'Kang Dakkersakaké dudu kurban, nanging tumindaké katresnan.' Sebab teka-Ku iki ora kanggo wong sing sampurna, nanging kanggo wong sing rumangsa dosa."

¹⁴ Sawisé kuwi para muridé Nabi Yohanes Pembaptis padha sowan ing ngarsané Gusti Yésus. Banjur padha nyuwun pirsá: "Kawula lan para tiyang Farisi sami nglampahi pasa, nanging para murid Panjenengan kokmboten?"

¹⁵ Pangandikané Gusti Yésus: "Kepriyé penemumu? Endi ana tamu ing pésta pengantèn kokprihatin, yèn pengantèné lanang isih ana ing kono? Mesthi ora! Nanging bakal ana mangsané pengantèn lanang lunga saka ing kono. Ing wektu iku para tamu mau bakal padha pasa."

¹⁶ "Ora ana wong nambal sandhangan lawas nganggo bakal sing anyar. Awit tambalan kuwi bakal nyuwèkaké sandhangan mau, malah njalari suwèké saya amba.

¹⁷ Mengkono uga ora ana wong sing nyimpen anggur anyar ana ing impes sing lawas, sing digawé saka lulang, merga yèn mengkono impes mau mesthi bedhah. Angguré bakal wutah lan impesé ora kena dienggo menèh. Anggur sing anyar kudu disimpen ing impes sing anyar uga, supaya loro-loroné tetep apik."

¹⁸ Sajroné Gusti Yésus isih ngandikan karo para muridé Nabi Yohanes Pembaptis, nuli ana penggedhéné sinagogé sowan lan matur: "Anak kawula èstri nembé kémawon tilar-donya. Éwasemanten kawula nyuwun, Panjenengan kersaa rawuh sarta ndemèk piyambakipun, supados gesang malih."

¹⁹ Gusti Yésus banjur jumeneng lan tindak mbarengi wong mau. Para muridé iya padha ndhèrèk.

²⁰ Nalika semana ana wong wadon sing lara nggrajag getih wis rolas taun lawasé, nyedhaki Gusti saka mburi.

²¹ Wong mau mbatin: "Angger aku bisa ndemèk jubahé waé, aku mesthi mari." Wong kuwi banjur ndemèk jubahé Gusti Yésus.

²² Nanging Gusti Yésus banjur minger. Bareng mirsa wong wadon mau Panjenengané banjur ngandika: "Sing tatag atimu, enggèr! Pengandemu sing marasaké kowé!" Sanalika wong wadon mau dadi waras.

²³ Tindaké Gusti Yésus wis tekan omahé penggedhéné sinagogé. Ing kono Panjenengané pirsá wong-wong sing arep ngunèkaké suling lagu kepatèn, lan wong akèh liyané sing padha tangisan.

²⁴ Gusti Yésus banjur ngandika: "Padha metua; bocah kuwi ora mati, mung lagi turu." Wong-wong mau padha nggeguyu Panjenengané.

²⁵ Bareng wong akèh mau wis padha metu, Gusti Yésus nuli mlebu ing kamaré bocah wadon mau, sarta ngasta tangané. Bocahé banjur gumrégah ngadeg.

²⁶ Kabar bab lelakon kuwi banjur sumebar ing setanah kono kabèh.

²⁷ Nalika Gusti Yésus tindak saka ing kono, ana wong wuta loro sing padha nututi Panjenengané. Wong-wong

mau padha bengok-bengok, aturé:
"Tedhkipun Dawud, nyuwun tulung!"

²⁸ Bareng Gusti Yésus wis mlebet ing dalem, wong wuta mau padha sowan ing ngarsané. Banjur didangu: "Apa kowé precaya, yèn Aku bisa marasaké kowé?" Atur wangsulané wong loro mau: "Inggihi, kawula sami pitados."

²⁹ Gusti Yésus nuli ndemèk mripaté wong wuta loro mau karo ngandika: "Padha kelakona kaya sing dadi pengandemu."

³⁰ Mripaté banjur padha bisa ndeleng. Sawisé kuwi Gusti Yésus banjur manti-manti wong-wong mau, supaya aja padha kandha karo sapa waé bab prekara mau.

³¹ Éwasemono wong loro mau salungané saka kono nuli padha nyritakaké marang saben wong ing wilayah kono bab Gusti Yésus.

³² Bareng wong wuta loro sing diwarasaké mau wis lunga, ana wong bisu kepanjangan dhemit disowanaké ing ngarsané Gusti Yésus.

³³ Sawisé dhemité ditundhung déning Gusti Yésus, wong mau bisa caturan menèh. Wong-wong sing padha ndeleng

padha gumun kabèh, ujaré: "Durung tau ana lelakon sing mengkéné iki ing tanah Israèl!"

³⁴ Nanging wong-wong Farisi padha muni: "Enggoné nundhung dhemit kuwi rak merga olèh pangwasa saka ratuné para dhemit."

³⁵ Gusti Yésus tumuli tindak ndlajahi kutha-kutha lan désa-désa. Panjenengané memulang ing sinagogé-sinagogé, sarta ngumumaké bab Dalaning Keslametan tumrap wong dosa, supaya bisa dadi umat ing Kratoné Allah. Panjenengané iya marasaké wong-wong sing padha nandhang lara rupa-rupa lan sing awaké padha cacad.

³⁶ Mirsa wong akèh mau Gusti Yésus trenyuh banget penggalihé merga saka welas. Wong-wong mau katon yèn kesel lan ora kopèn; kaya wedhus sing ora ana pangoné.

³⁷ Gusti Yésus banjur ngandika marang para muridé: "Sing kudu dienèni akèh, nanging wong sing derep mung sethithik.

³⁸ Mulané padha nyuwuna marang sing kagungan panèn, supaya kersa nambahi cacahé wong sing derep."

10¹ Ing sawijining dina Gusti Yésus ngempalaké muridé rolas. Para murid mau padha diparingi pangwasa nundhungi dhemit, marasaké sakèhing lelara lan sarupaning cacad.

² Jenengé rasul rolas kuwi: Simon sing uga disebut Pétrus lan Andréas, seduluré; Yakobus lan Yohanes, loro-loro anaké Zébedéus.

³ Filipus lan Bartoloméus, karo Tomas; Matius pegawé pajeg; Yakobus anaké Alféus; Tadéus.

⁴ Simon sing diparabi 'Patriot'; lan Yudas Iskariot, sing ngulungaké Gusti Yésus.

⁵ Rasul rolas kuwi nuli diutus déning Gusti Yésus kanthi diweling mengkéné: "Aja padha nekani daérahé wong-wong kapis (utawa sing ora nganut agama Yahudi). Lan aja mlebu ing kutha-kuthané wong Samaria.

⁶ Nanging padha maranana wong Israèl sing padha mursal.

⁷ Padha wulangen yèn Kratoné Allah saiki wis diwiwiti.

⁸ Wong lara padha warasna; wong mati padha tangèkna; wong lara kusta padha marèkna lan dhemit-dhemit padha

tundhungen. Kowé padha olèh pangwasa tanpa nganggo mbayar apa-apa. Dadi pangwasa mau iya gunakna tanpa nganggo bayaran.

⁹Aja padha sangu dhuwit mas, dhuwit slaka utawa dhuwit tembaga.

¹⁰Lungamu aja padha nggawa kanthong kanggo nampani sedhekah, utawa nggawa salin klambi, utawa sepatu, utawa teken. Awit wong nyambut-gawé kuwi wis samesthiné dicukupi butuhé.

¹¹Yèn kowé teka ing sawijining kutha utawa désa, golèka wong sing gelem kokpondhoki. Mondhoka ana ing omah mau nganti salungamu saka kono.

¹²Yèn kowé arep mlebu omahé wong, uluka salam, 'Muga Gusti Allah mberkahi kowé kabèh.'

¹³Yèn wong ing omah kono gelem nampani kowé, salammu bakal tumanduk marang brayat mau. Nanging yèn padha ora gelem nampani kowé, salammu mau bakal bali marang kowé menèh.

¹⁴Yèn ana omah utawa kutha sing wongé ora gelem nampani kowé, utawa ora gelem ngrungokaké piwulangmu,

lungaa saka panggonan kono lan ketabna lebu sing nèmplèk ana ing sikilmu.

¹⁵Titènana! Mbésuk ing Dina Kiamat Gusti Allah bakal ngukum wong-wong sing manggon ana ing kutha-kutha mau, mangka aboté ngungkuli paukumané wong-wong sing manggon ing kutha Sodom lan Gomora!"

¹⁶"Padha gatèkna: Kowé padha Dakutus kaya wedhus ana ing antarané asu ajag. Mulané sing ngati-ati kaya ula, lan sing barès atimu kaya manuk dara.

¹⁷Sing waspada marang apa waé, sebab kowé bakal dicekel lan diladèkaké marang pengadilan agama. Kowé bakal padha disiksa ing papan pangibadahé wong mau.

¹⁸Lan kowé bakal diajokaké marang sing padha ngasta pangwasa lan marang para raja, merga saka Aku. Iya kuwi wektumu nglairaké paseksi bab Aku marang para penggedhé mau lan marang para wong sing padha ora wanuh marang Gusti Allah.

¹⁹Nanging samasa kowé diladèkaké lan arep diadili, aja padha sumelang apa sing bakal kokaturaké, utawa kepriyé carané matur. Kuwi kabèh sanalika iku

uga bakal kaparingaké déning Gusti Allah marang kowé.

²⁰Awit sing bakal caturan dudu kowé, nanging Rohé Ramamu, sing ana ing swarga lumantar kowé.

²¹Bakal kelakon ana wong masrahaké seduluré dhéwé supaya dipatèni. Semono uga bapak bakal masrahaké anaké. Anak-anak bakal nglawan bapakné lan ibuné, lan masrahaké wong tuwané mau supaya dipatèni.

²²Wong kabèh bakal padha sengit marang kowé merga saka aku. Nanging sing sapa mantep tekan wekasan, bakal slamet.

²³Yèn kowé dikuya-kuya ana ing sawijining kutha, padha ngungsia menyang kutha liyané. Kowé Dakkandhani: Durung nganti kempt olèhmu nglakoni tugasmu dadi utusan ing kutha-kutha Israèl kabèh, weruh-weruh Putrané Manungsa wis rawuh.

²⁴Murid mangsa ngluwihana guruné, lan abdi mangsa ngungkulana bendarané.

²⁵Tumraping murid wis cukup yèn bisa dadi kaya guruné, lan abdi bisa dadi kaya bendarané. Yèn sing duwé omah

diarani Béèlzebul,^d apa menèh brayaté saomah, mesthi diarani luwih ala!"

²⁶ "Aja padha wedi marang manungsa. Apa sing ketutupan, bakal kabukak, lan apa sing digawé wadi, bakal kawiyak.

²⁷ Apa sing Dakkandhakaké marang kowé ana ing petengan, kudu kokkandhakaké ana ing padhangan. Lan apa sing dibisikaké ing kupingmu, kuwi wertakna tekan ngendi-endi!

²⁸ Aja wedi marang wong sing bisa matèni badan. Aluwung wedia marang Gusti Allah, sing kwasa matèni badan lan nyawamu karo pisan ing nraka.

²⁹ Manuk glathik loro regané rak ora sepiraa? Éwasemono ora ana siji waé sing tiba ing lemah, yèn durung dikersakaké déning Ramamu ing swarga.

³⁰ Mangka kowé kuwi, dalasan rambut sing ana ing sirahmu wis diétung kabèh.

³¹ Mulané aja padha wedi! Ana ing ngarsané Gusti Allah kowé luwih aji ketimbang karo sakèhing manuk glathik."

³² "Saben wong sing ngakoni dadi murid-Ku ana ing ngareping umum, iya

^dBéèlzebul: inggih menika namanipun Iblis, pengagengipun dhemit-dhemit lan sétan-sétan.

bakal Dakakoni ing ngarsané Rama-Ku ing swarga.

³³ Nanging sing sapa ing ngareping umum sélak yèn dadi murid-Ku, wong kuwi iya bakal Daksélaki uga ana ing ngarsané Rama-Ku ing swarga."

³⁴ "Kowé aja padha ngira, yèn teka-Ku nggawa pirukun ana ing jagad. Teka-Ku ora nggawa pirukun, nanging malah pasulayan.

³⁵ Sebab teka-Ku njalari anak lanang crah karo bapakné, anak wadon crah karo ibuné lan mantu wadon crah karo ibuné maratuwa.

³⁶ Lan sing bakal dadi mungsuh sing gedhé dhéwé, yakuwi para wong kang nunggal saomah.

³⁷ Sing sapa nresnani bapa utawa biyungé nganti ngungkuli tresnané marang Aku, kuwi ora patut dadi murid-Ku. Lan sing sapa nresnani anaké lanang utawa anaké wadon ngungkuli tresnané marang Aku, kuwi ora patut dadi murid-Ku.

³⁸ Sing sapa ora gelem mikul salibé sarta nurut tuladha-Ku, kuwi ora patut dadi murid-Ku.

³⁹ Sing sapa ngéman uripé, kuwi malah bakal kélangan uripé, nanging sing sapa kélangan uripé merga saka enggoné dadi murid-Ku, kuwi malah bakal lestari urip."

⁴⁰ "Sing sapa nampani kowé, kuwi uga nampani Aku. Lan sing sapa nampani Aku, kuwi iya nampani Sang Rama ing swarga, sing ngutus Aku.

⁴¹ Sing nampani wong utusané Gusti Allah, bakal tanpa ganjaran kaya sing diparingaké marang utusané Gusti Allah. Lan sing sapa nampani wong, merga wong mau mursid, bakal tanpa ganjarané wong mursid.

⁴² Lan sing sapa awèh ngombé marang salah sawijiné wong cilik iki, merga enggoné dadi murid-Ku, senajan mung banyu adhem secangkir waé, wong kuwi mesthi bakal tanpa ganjaran saka Rama-Ku ing swarga."

11 ¹ Sawisé rampung enggoné maringi piweling marang para muridé rolas, Gusti Yésus banjur tindak memulang lan martosaké Injil ana ing kutha-kutha kono.

² Nabi Yohanes sing nalika semana ana ing pakunjaran, mireng pawartos bab

pakaryané Gusti Yésus. Nabi Yohanes nuli ngutus muridé sawetara sowan marang Gusti Yésus, supaya nyuwun pirsá mengkéné:

³"Menapa Panjenengan menika ingkang badhé rawuh, kados ingkang dipun ngandikakaken déning para nabi? Menapa kawula taksih kedah ngentosi tiyang sanèsipun?"

⁴Gusti Yésus mangsuli: "Padha balia, aturna marang Nabi Yohanes apa sing kokrungu lan kokdeleng:

⁵Wong wuta padha bisa ndeleng, wong lumpuh padha bisa mlaku, lan wong lara kusta padha kawarasaké; wong budheg bisa ngrungu, wong mati padha diuripaké, lan wong mlarat padha kawartanan Injil.

⁶Begja wong sing precaya marang Aku tanpa mangu-mangu!"

⁷Sapungkuré para muridé Nabi Yohanes, Gusti Yésus banjur ngandika marang wong akèh sing lagi padha ana ing kono bab Nabi Yohanes Pembaptis, mengkéné: "Kowé padha marani Nabi Yohanes ana ing ara-ara samun padha arep ndeleng apa? Apa arep ndeleng glagah sing kena ing angin?"

⁸ Apa sejatiné sing kepéngin kokdeleng? Apa wong sing nganggo sandhangan mentèrèng? Wong sing padha nganggo sandhangan mentèrèng kuwi manggoné ana ing kraton!

⁹ Apa sejatiné sing kepéngin kokdeleng, yèn kowé padha marani Nabi Yohanes Pembaptis? Apa arep ndeleng nabi? Iya pancèn! Nabi Yohanes kuwi malah ngungkuli nabi!

¹⁰ Sebab iya Nabi Yohanes kuwi sing disebut ana ing Kitab mengkéné: Pangandikané Gusti Allah: 'Iki utusan-Ku. Aku ngutus utusan-Ku ndhisiki lakumu, supaya ngrata dalan sing bakal kokambah.'

¹¹ Padha titènana! Sajagad iki ora ana wong sing ngungkuli Nabi Yohanes Pembaptis. Senajan mengkono wong sing pangkaté cilik dhéwé ana ing Kratoné Allah iku ngluwihi Nabi Yohanes Pembaptis.

¹² Wiwit nalika Nabi Yohanes Pembaptis memulang, tekan sepréné, Kratoné Allah kuwi dilawan déning wong-wong sing padha ngudi ngwasani nganggo rodha-peksa.

¹³ Piwulangé Agama Yahudi sing diwulangaké déning Nabi Musa lan para nabi liyané nganti satekané Nabi Yohanes Pembaptis, kabèh mecakaké bab Kratoné Allah.

¹⁴ Déné yèn kowé gelem precaya marang piwulang mau, ngertia yèn Nabi Yohanes Pembaptis kuwi iya Nabi Élia, sing rawuhé wis diweca.

¹⁵ Sing sapa duwé kuping padha ngrungokna!

¹⁶ Wong-wong jaman saiki arep Dakupamakaké apa? Kaya bocah-bocah sing padha dolanan ana ing pasar; sing sakrompol celuk-celuk marang krompolan liyané:

¹⁷ 'Aku wis nyuling lagu pengantèn, yagéne kowé kokpadha ora njogèd? Lan aku wis ngidungaké kidung kepatèn, nanging kowé kokpadha ora nangis?'

¹⁸ Nabi Yohanes sing tekané nganggo pasa lan ora ngombé anggur, diarani: 'Wong kesurupan sétan!'

¹⁹ Saiki Aku, Putrané Manungsa sing teka nganggo mangan lan ngombé, diunèkaké: 'Delengen wong kuwi! Wong nggragas, seneng endem-endeman lan kancané wong durjana.' Nanging

Gusti Allah kuwi wicaksana, lan kawicaksanané mau dibuktèkaké srana wohing pakaryané."

²⁰ Sawisé mengkono, Gusti Yésus nutuh marang kutha-kutha sing padha ora mratobat, senajan Gusti Yésus enggoné damel mujijat sing akèh dhéwé ana ing kutha-kutha mau.

²¹ Pangandikané: "Cilaka kowé, kutha Khorazim! Lan cilaka uga kowé, kutha Bètsaida! Sebab saupama mujijat-mujijat sing Daktindakaké ana ing tengah-tengahmu kuwi kelakon ana ing kutha Tirus lan Sidon, wong-wong ing kana mesthi wis biyèn-biyèn padha mratobat lan nggetuni dosané.

²² Padha titènana mbésuk ing Dina Kiamat; paukuman tumrap kutha Tirus lan kutha Sidon bakal luwih ènthèng ketimbang karo paukuman tumrap kowé!

²³ Lan kowé kutha Kapèrnaum! Apa kowé bakal disengkakaké tekan ing swarga? Ora! Kowé malah bakal dibuwang ing nraka. Awit saupama ing kutha Sidon dianakaké mujijat-mujijat kaya sing kelakon ana ing tengah-

tengahmu, kutha Sidon mesthi isih lestari tekan sepréné.

²⁴ Nanging kowé Dakkandhani: 'Mbésuk ing Dinané Kiamat, wong-wong ing kutha Sodom bakal luwih diwelasi déning Gusti Allah ketimbang karo kowé!'"

²⁵ Nalika semana Gusti Yésus saos panuwun marang Gusti Allah, aturé: "Dhuh Rama, Gustinipun langit lan bumi! Kawula ngaturaken agenging panuwun, déné bab menika sedaya Paduka damel wados tumrap tiyang-tiyang pinter lan para sarjana. Nanging tiyang-tiyang ingkang mboten gadhah kawruh, Paduka paringi sumerep.

²⁶ Inggih mekaten Rama, pamilih lan keparengipun kersa Paduka."

²⁷ "Samubarang kabèh wis dipasrahaké marang Aku déning Rama-Ku. Lan ora ana wong sing wanuh marang Sang Putra, kejaba Sang Rama. Semono uga ora ana sing wanuh marang Sang Rama, kejaba Sang Putra lan wong-wong sing diwanuhaké déning Sang Putra marang Sang Rama.

²⁸ Padha mrénéa, kowé sing padha sayah merga mikul abot. Kowé bakal Dakparengaké ngaso.

²⁹ Dhawuh-Ku lakonana lan pitutur-Ku gatèkna, atimu mesthi bakal ayem, merga Aku iki alus ing budi lan andhap-asor.

³⁰ Awit dhawuh-Ku kuwi ora angèl lan momotan-Ku mau ènthèng."

12¹ Nalika mbeneri dina Sabbat, Gusti Yésus tindak ngliwati pategalan gandum. Para rasul padha krasa luwé, mulané padha methiki wulèn gandum, nuli padha dipangan.

² Bareng wong Farisi weruh, nuli padha matur marang Gusti Yésus: "Para murid Panjenengan sami nerak angger-angger, awit sami nglampahi prekawis ingkang dipun awisi ing dinten Sabbat."

³ Gusti Yésus ngandika: "Apa kowé padha ora maca ing Kitab Suci, bab apa sing ditindakaké déning sénapati Dawud nalika panjenengané lan wong-wongé padha keluwèn?"

⁴ Panjenengané mlebu ing Pedalemané Allah, banjur nedha roti sing dicaosaké marang Gusti Allah. Semono uga para wong sing ndhèrèkaké panjenengané. Mangka miturut prenatalé Agama Yahudi, sénapati Dawud lan wong-wongé mau ora kena mangan roti kuwi; awit

sing kena mangan roti kuwi mung para imam.

⁵ Apa kowé padha ora maca ing prenatalé Agama sing diparingaké déning Nabi Musa, yakuwi yèn saben dina Sabbath para imam kang ana ing Pedalemané Allah satemené padha nerak prenataling dina Sabbath. Éwasemono tindaké para imam kuwi ora salah.

⁶ Kowé Dakkandhani: Ing kéné ana sing ngluwihi Pedalemané Allah.

⁷ Ing Kitab Suci ana tulisan: 'Sing Dakkersakaké kuwi kawelasan, dudu kurban.' Yèn kowé ngerti temenan tegesé tulisan mau, kowé mesthi ora bakal nyalahaké wong-wong sing bener.

⁸ Amarga Putrané Manungsa kuwi iya sing kagungan dina Sabbath."

⁹ Gusti Yésus banjur tindak saka ing kono menyang sinagogé.

¹⁰ Ing kono ana wong sing tangané céko siji. Ana wong sawetara sing pancèn nedya arep nggolèki salahé Gusti Yésus. Wong mau padha matur marang Gusti Yésus: "Menapa kénging nyarasaken tiyang ing dinten Sabbath?"

¹¹ Pangandikané Gusti Yésus: "Menawa ing antaramu ana sing duwé wedhus

siji, lan wedhusé mau kacemplung ing luwangan pinuju dina Sabbath, apa sing duwé wedhus mau ora nuli setiar ngentasaké wedhusé mau saka ing luwangan?

¹² Apa manungsa kuwi ajiné ora ngungkuli wedhus? Mulané kena waé nulungi wong ing dina Sabbath."

¹³ Nuli ngandika marang wong sing tangané céko mau: "Tanganmu athungna!" Wong céko mau tumuli ngathungaké tangané, lan tangan kuwi nuli waras kaya tangan sijiné.

¹⁴ Wong Farisi tumuli padha metu, sarta padha rembugan enggoné arep nyédani Gusti Yésus.

¹⁵ Bareng Gusti Yésus mireng bab niyaté wong Farisi enggoné arep padha nyédani Panjenengané, banjur tindak saka ing kono. Akèh wong sing padha ndhèrèkaké. Kabèh wong sing lara padha diwarasaké.

¹⁶ Nanging kabèh padha diwanti-wanti aja padha nyiritakaké marang wong liya bab Panjenengané.

¹⁷ Srana mengkono kelakon temenan pangandikané Gusti Allah lantaran Nabi Yésaya, sing mengkéné:

¹⁸ "Iki abdi-Ku, pilihan-Ku. Wong sing Dakkasihi, sing ndadèkaké senenging ati-Ku. Roh-Ku bakal Dakparingaké abdi-Ku iki. Sing bakal martakaké kaadilan-Ku marang sakèhing bangsa.

¹⁹ Abdi-Ku bakal ora gelem tukar padu utawa gembar-gembor, utawa sesorah ing sedalan-dalan.

²⁰ Glagah sing pepes ora bakal dicoklèk, lan senthir sing urubé melip-melip ora bakal dipatèni. Abdi-Ku bakal tansah ngudi nganti olèh kaadilan.

²¹ Iya abdi-Ku iki sing dadi pengarep-arepé para bangsa."

²² Nuli ana wong sing nyowanaké wong wuta sing uga bisu lan kepanjangan dhemit, marang Gusti Yésus. Wong wuta mau nuli diwarasaké, nganti bisa guneman lan bisa ndeleng.

²³ Wong kabèh padha gumun banget sarta padha muni: "Apa Panjenengané kuwi dudu tedhaké Sang Prabu Dawud sing wis diweca bakal rawuh?"

²⁴ Bareng wong Farisi padha krungu gunemané wong-wong mengkono kuwi, banjur mangsuli: "Wong kuwi bisa nundhung dhemit, sebab diwènèhi

pangwasa déning Béełzebul, ratuné para dhemit."

²⁵ Gusti Yésus mirsa pikirané para wong Farisi mau. Mulané nuli ngandika: "Negara sing rakyaté padha cecongkrahan, ora bakal lestari. Lan kutha sing padha memungsuhan siji karo sijiné, mesthi bubrah kabèh.

²⁶ Semono uga ing kratoné Iblis; yèn dhemit sing siji nundhung dhemit liyané, kuwi ateges yèn kratoné Iblis wis bubrah lan ora bakal lestari.

²⁷ Kandhamu, Aku nundhung dhemit merga diwènèhi pangawasa déning Béełzebul. Yèn mengkono para muridmu sing nudhungi dhemit kuwi olèh pangawasa saka ngendi? Para muridmu dhéwé mbuktèkaké yèn penemumu kuwi salah!

²⁸ Aku nundhung dhemit srana Rohé Gusti Allah, sing maringi pangwasa marang Aku, kuwi ateges yèn Kratoné Allah wis ana ing tengah-tengahmu.

²⁹ Bisané wong mlebu ing omahé wong sing rosa lan ngrampas bandhané, sing duwé omah mau kudu dibanda dhisik. Yèn wis, lagi bisa ngrampas barangé kabèh.

³⁰ Sapa sing ora ngrujuki Aku, kuwi ateges nglawan marang Aku. Lan sapa sing ora mèlu Aku ngumpulaké wong-wong, kuwi ateges mbuyaraké!

³¹ Kowé Dakkandhani: Sakèhé dosa lan penyamahé wong marang Sang Rama bakal diapura!

³² Nanging sapa sing nyenyamah marang Roh Suci kuwi ora bakal diapura! Yèn ana wong sing madoni marang Putrané Manungsa, wong kuwi bakal diapura. Nanging wong sing madoni marang Sang Roh Suci, kuwi babar-pisan ora bakal diapura, dadia ing jaman saiki, dadia ing akérat."

³³ "Supaya metokaké woh sing becik, uwité kudu becik. Yèn uwité ora becik, wohé uga ora becik. Ala beciké uwit ketitik saka wohé.

³⁴ Hé, kowé anak ula! Kepriyé bisamu ngucapaké barang sing becik, yèn atimu dhéwé ala? Awit apa sing diucapaké déning lambé, kuwi metu saka ing ati.

³⁵ Wong becik mono metokaké barang-barang sing becik saka gémbolaning atiné sing becik. Déné wong ala, metokaké barang-barang sing ala saka

gémbolaning atiné sing ala, awit wong kuwi pancèn trahé wong ala.

³⁶ Mulané padha diéling: ana ing Dina Kiamat, saben wong bakal dituntut tanggung jawabé tumrap saben tembung kang tanpa guna sing tau diucapaké.

³⁷ Sebab dhedhasar tembungmu dhéwé, kowé bakal katetepaké, bener apa luput."

³⁸ Nalika semana ana ahli Torèt lan wong Farisi padha matur marang Gusti Yésus: "Guru, kawula sami kepéngin sumerep mujijat saking Panjenengan."

³⁹ Pangandikané Gusti Yésus: "Ala temen lan gedhé temen durakané wong jaman saiki. Lan kowé njaluk supaya Aku gawé mujijat? Ora prelu! Kejaba mujijat sing dialami Nabi Yunus.

⁴⁰ Padha kaya Nabi Yunus ana ing wetengé iwak telung dina telung bengi, mengkono uga Putrané Manungsa bakal ana ing kubur telung dina telung bengi.

⁴¹ Mbésuk ing Dina Kiamat, wong-wong kutha Ninewé bakal padha katangèkaké lan nggugat marang kowé. Awit wong-wong mau wis padha mratobat saka dosané, nalika Nabi Yunus nglantaraké pangandikané Gusti Allah marang wong

Ninewé mau. Mangka satemené sing ana ing kéné iki ngluwihi Nabi Yunus!

⁴² Mbésuk ing Dina Kiamat Putri Sang Raja saka tanah Kidul bakal katangèkaké sarta nggugat kowé. Awit Putri Sang Raja kuwi keraya-rayu rawuh saka negara sing adoh banget saprelu mirengaké piwulangé Sang Prabu Suléman.

Mangka satemené sing ana ing kéné iki, ngungkuli Sang Prabu Suléman!"

⁴³ "Yèn dhemit wis metu saka ing wong, banjur nglembara golèk papan ing tanah cengkar lan suwung, arep dienggoni.

Nanging ora nemu,

⁴⁴ mulané muni mengkéné: 'Aku dakmbalèni omah sing wis daktinggal.' Sawisé tekan ing omah mau, omahé tinemu suwung, malah wis disaponi resik lan ditata apik.

⁴⁵ Dhemit mau banjur lunga ngundang dhemit pitu liyané, sing luwih ala ketimbang dhèwèké. Nuli padha mlebu, sarta manggon ana ing kono. Dadiné wong sing kepanjangan menèh mau, alané ngluwihi sing uwis. Kaya mengkono kuwi sing bakal kelakon tumrap wong-wong ala ing jaman saiki."

⁴⁶ Nalika Gusti Yésus lagi ngandika karo wong akèh mau, ibu lan sedhèrèk-sedhèrèké padha ana ing njaba, kepéngin ketemu karo Panjenengané.

⁴⁷ Banjur ana wong sing matur marang Gusti Yésus: "Guru, ibu lan sedhèrèk-sedhèrèk Panjenengan sami wonten njawi, kepéngin kepanggih Panjenengan."

⁴⁸ Gusti Yésus banjur ngandika, "Ibu-Ku sapa, lan sedulur-sedulur-Ku sapa?"

⁴⁹ Karo nudingi para muridé, Gusti Yésus ngandika: "Iki ibu-Ku lan sedulur-sedulur-Ku!"

⁵⁰ Awit sing sapa nglakoni kersané Rama-Ku sing ana ing swarga, iya kuwi sedulur-sedulur-Ku lanang lan sedulur-sedulur-Ku wadon sarta ibu-Ku."

13 ¹ Ing dina kuwi uga Gusti Yésus tindak saka omah mau menyang ing pinggiring tlaga, lan lenggah ana ing kono.

² Nuli ana wong akèh padha teka ngrubung Panjenengané. Saka akèhé wong mau, Gusti Yésus nuli minggah ing prau lan lenggah ana kono. Déné wong akèh mau padha ngadeg ana ing pesisir.

³ Gusti Yésus banjur mulang bab prekara rupa-rupa srana pasemon. Pangandikané: "Ana wong tani nyebar wiji.

⁴ Wiji mau ana sing tiba ing sauruting dalan, banjur dicucuki manuk.

⁵ Ana sing tiba ing lemah padhas, sing lemahé tipis. Wiji-wiji mau iya nuli thukul.

⁶ Nanging bareng srengéngé saya dhuwur, winih mau banjur alum, dadi garing lan mati, awit oyodé ora jero.

⁷ Ana menèh wiji sing tiba ana ing satengahé thethukulan eri. Bareng thethukulané eri mau saya gedhé, winih mau kelindhih, temahan mati.

⁸ Nanging iya ana sing tiba ing lemah subur, temahan padha metokaké woh; ana sing wohé tikel satus, ana sing tikel sewidak, lan ana sing tikel telung puluh."

⁹ Gusti Yésus tumuli mungkasi piwulang mau srana ngandika: "Sapa sing duwé kuping, padha ngrungokna."

¹⁰ Para muridé Gusti Yésus tumuli padha sowan ing ngarsané lan nyuwun pirs: "Menapa sebabipun déné Gusti menawi mulang tiyang kathah kokmawi pasemon?"

¹¹ Gusti Yésus ngandika: "Wis dadi kersané Gusti Allah supaya mung kowé sing nyumurupi wewadining Kratoné Swarga, dudu wong akèh mau.

¹² Sebab wong sing wis duwé, kuwi bakal kaparingan nganti lubèr. Nanging wong sing ora duwé, apa saduwèké malah bakal kapundhut.

¹³ Kuwi sebabé Aku yèn mulang wong akèh nganggo pasemon. Awit senjata mripaté padha ndeleng, wong kuwi bakal ora weruh, lan senjata kupingé padha ngrungu, nanging bakal padha ora ngerti.

¹⁴ Srana mengkono kelakon temenan apa sing diweca déning Nabi Yésaya, mengkéné: 'Kowé bakal bola-bali krungu, nanging ora ngerti; kowé bakal bola-bali ndeleng, nanging ora sumurup.

¹⁵ Awit bangsa iki ndableg; lan kupingé budheg sarta mripaté merem dhipet. Sebab yèn ta ora mengkono mripaté mesthi weruh lan kupingé krungu, lan pikirané banjur ngerti, nuli padha teka marani Aku, lan mratobat, temahan padha Dakwarasaké, mengkono pangandikané Gusti Allah.'"

¹⁶ Gusti Yésus banjur ngandika marang para muridé: "Begja kowé, sebab mripatmu weruh lan kupingmu krungu.

¹⁷ Ngertia! Akèh para nabi lan para wong mursid sing padha kepéngin ndeleng apa sing padha kokdeleng, nanging ora kelakon ndeleng, lan padha kepéngin krungu apa sing kokrungu, nanging ora kelakon krungu."

¹⁸ "Padha ngrungokna tegesé pasemon bab wong nyebar wiji mau.

¹⁹ Yèn ana wong sing padha krungu piwulang bab Kratoné Allah, nanging ora ngerti, Iblis banjur teka lan ngrebut piwulang sing disebar ing atiné. Kuwi ibaraté wiji sing disebar lan tiba ing sauruting dalan.

²⁰ Déné wiji sing disebar lan tiba ing tanah padhas, kuwi ibaraté wong sing padha ngrungokaké, nuli precaya marang piwulang mau klawan bungah.

²¹ Nanging pangandika mau durung rumesep temenan ing atiné. Bareng nemahi kasusahan lan panganiaya merga saka enggoné precaya mau, wong mau tumuli murtad.

²² Déné wiji sing tiba ing satengahé thethukulan eri, kuwi ibaraté wong-wong

sing padha ngrungokaké pangandika lan precaya, nanging banjur padha sumelang banget, yèn merga pangandika mau banjur ora bisa ketutugan karepé enggoné arep urip mubra-mubru ana ing donya kéné. Mulané pangandika sing kasebar mau ora ngetokaké woh ing wong mau.

²³ Déné pangandika sing kasebar ing tanah subur, kuwi ibaraté wong sing padha ngrungokaké pangandika mau lan precaya kanthi mantep. Mulané wong mau ngetokaké woh akèh, ana sing tikel satus, ana sing tikel sewidak, lan ana sing tikel telung puluh."

²⁴ Gusti Yésus ngandikakaké pasemon siji menèh marang wong akèh. Pangandikané: "Kratoné Allah kuwi kena diibarataké wong tani sing nyebar wiji becik ana ing pategalané.

²⁵ Nanging ing wayah bengi, nalika wong-wong lagi padha turu, satruné wong tani mau teka lan nyebar alang-alang ing tengahé gandum, nuli lunga.

²⁶ Bareng gandumé thukul lan metu wulèné, alang-alangé iya banjur katon.

²⁷ Para buruhé wong tani mau tumuli padha mara sarta matur: 'Kadosipun Bapak rumiyin nyebar wiji gandum ingkang saé wonten ing tegil menika. Samenika kokkebak alang-alang?'

²⁸ Wong tani mau banjur mangsuli: 'Kuwi penggawéné satru.' Para buruh mau nuli matur: 'Menapa kersanipun Bapak, alang-alangipun kula jabuti kémawon?'

²⁹ Wangsulane wong tani mau: 'Aja, sebab yèn kowé njabuti alang-alangé, bisa uga gandumé katut kejabut.

³⁰ Bèn waé alang-alangé thukul bareng karo gandumé, nganti wektuné panèn. Aku bakal ngandhani sing padha derep: Alang-alangé klumpukna dhisik, nuli talènana lan obongen. Lagi sawisé kuwi gandumé enènana, lan simpenen ing lumbungku.'"

³¹ Ana menèh pasemon sing diwulangaké déning Gusti Yésus marang wong akèh, mengkéné: "Kratoné Allah kuwi kena diibarataké wiji sawi sing cilik banget, sing ditandur wong ana ing pategalané.

³² Wiji sawi kuwi cilik banget, nanging yèn wis thukul, godhongé ngungkuli

tanduran janganan liya-liyané. Malah dadi wit; nganti manuk-manuk padha teka gawé susah ana ing wit mau."

³³Ana pasemon liyané menèh sing diparingaké déning Gusti Yésus marang wong akèh, mengkéné: "Kratoné Allah kuwi kena diibarataké rasi sing dijupuk déning wong wadon, nuli dicarubaké ing glepung trigu telung kobokan, nganti rasi mau mrasuk rata ing glepungé."

³⁴Sakèhé prekara ing dhuwur mau diwulangaké déning Gusti Yésus marang wong akèh srana pasemon.

³⁵Mengkono kelakon temenan, pangandikané para nabi mengkéné: "Aku bakal ngandika marang wong-wong kuwi klawan pasemon; Aku bakal nuduhaké prekara-prekara sing digawé wadi wiwit saka dumadiné jagad."

³⁶Sawisé wong akèh mau padha didhawuhi bubar, Gusti Yésus banjur kondur. Para muridé tumuli padha sowan lan matur: "Kawula sami nyuwun keparenga Panjenengan nerangaken bab pasemon alang-alang ingkang thukul ing antawisipun gandum wau."

³⁷ Gusti Yésus banjur mangsuli, pangandikané: "Wong sing nyebar wiji sing becik, yakuwi Putrané Manungsa.

³⁸ Déné pategalané kuwi jagad. Wiji becik sing thukul, kuwi para umat ing Kratoné Allah. Alang-alang, kuwi wong-wong sing padha dadi balané Iblis.

³⁹ Déné sing nyebar wiji alang-alang, kuwi Iblis. Mangsa panèn, kuwi wekasané jaman; lan sing padha derep, malaékat.

⁴⁰ Kaya déné alang-alang banjur diklumpukaké lan diobong ing geni, mengkono uga mbésuk ing Pungkasaning Jaman.

⁴¹ Putrané Manungsa bakal ngutus para malaékaté, kadhawuhan nglumpukaké samubarang sing marakaké wong padha gawé dosa, lan nglumpukaké sakèhing wong sing nindakaké kadursilan, kapisah saka ing Kratoné Allah.

⁴² Wong mau kabèh bakal kacemplungaké ana ing pawon sing murub; ing kono bakal padha nandhang panyiksa lair lan batin.

⁴³ Nanging wong sing padha nglakoni kersané Gusti Allah, bakal padha mencorong kaya srengéngé ana ing

Kratoné Allah. Mulané wong sing duwé kuping, padha ngrungokna!"

⁴⁴ "Kratoné Allah kuwi kena diibarataké raja-brana sing kependhem ing palemahan, sing ditemu déning wong, banjur diurugi menèh. Saka bungahé, wong mau banjur lunga ngedol darbèké kabèh, nuli bali lan nuku palemahan mau."

⁴⁵ "Kratoné Allah kuwi uga kena diupamakaké kaya déné wong dagang sing golèk mutiara-mutiara sing larang regané.

⁴⁶ Bareng wis nemu mutiara sing adi dhéwé, sanalika wong mau lunga ngedoli sabarang duwèké, kanggo nuku mutiara sing adi dhéwé mau."

⁴⁷ "Kratoné Allah kuwi kaya upamané jala, sing ditibakaké ing tlaga lan olèh iwak rupa-rupa.

⁴⁸ Bareng jala mau wis kebak, banjur ditarik menyang dharatan déning para nelayan. Nelayan-nelayan banjur lungguh milih iwak-iwak mau: Sing apik diwadhahi, lan sing ala dibuwang.

⁴⁹ Kaya mengkono uga kaanané ing Pungkasaning Jaman. Malaékat-

malaékat bakal misahaké para wong ala saka ing antarané para wong mursid.

⁵⁰ Sawisé mengkono wong-wong ala mau bakal dibuwang, lan kacemplungaké ing pawon sing murub. Ana ing kono wong-wong mau bakal padha nangis lan nggeget untu."

⁵¹ Gusti Yésus banjur ndangu marang para muridé: "Kowé apa padha ngerti tegesé pasemon kuwi mau kabèh?" Wangsulané sing padha didangu: "Inggih, sampun mangertos."

⁵² Gusti Yésus banjur nerusaké ngandika: "Mulané saben ahli Torèt sing wis dadi umat ing Kratoné Allah, kuwi kena diupamakaké tuwan-rumah sing ngetokaké barang-barang sing pengaji, sing anyar lan sing lawas, saka ing gudhangé."

⁵³ Sawisé rampung enggoné maringaké pasemon-pasemon mau, Gusti Yésus nuli tindak saka ing kono,

⁵⁴ kondur menyang kutha Nasarèt. Ana ing kana Panjenengané memulang ing sinagogé. Wong-wong sing padha ngrungokaké padha gumun banget, sarta padha rerasanan: "Wong kuwi olèhé kawicaksanan sing kaya mengkono

iku saka endi? Lan saka endi enggoné olèh pangwasa nganti bisa gawé mujijat?

⁵⁵ Apa kuwi dudu anaké si tukang kayu? Apa dudu anaké Maryam, lan seduluré Yakobus, Yusuf, Simon lan Yudas?

⁵⁶ Lan sedulur-seduluré wadon rak kabèh ana ing kéné? Saka endi enggoné olèh kuwi mau kabèh?"

⁵⁷ Temahan wong-wong padha nampik marang Gusti Yésus. Gusti Yésus nuli ngandika marang wong-wong mau: "Sing jeneng nabi kuwi ana ing ngendi-endi kajèn, kejaba ana ing papan asalé lan ing omahé dhéwé."

⁵⁸ Mulané Gusti Yésus ing kutha Nasarèt kono ora nindakaké mujijat akèh, jalaran wong ing kono padha ora precaya marang Panjenengané.

14¹ Nalika semono Sang Prabu Hérodès, raja ing tanah Galiléa, mireng pawartané bab Gusti Yésus.

² Sang Prabu banjur ngandika marang para punggawané: "Ora liya iki mesthi Nabi Yohanes Pembaptis, sing urip menèh! Kuwi sebabé wong iki duwé kasektèn kaya mengkono."

³ Iya Sang Prabu Hérodès iki sing biyèn dhawuh nyekel Nabi Yohanes,

banjur diblenggu sarta dilebokaké ing pakunjaran.

⁴ Enggoné Sang Prabu tumindak mengkono mau, merga Nabi Yohanes tansah ngémutaké Sang Prabu mengkéné: "Panjenengan dalem mboten kénging mundhut garwa Sang Putri Hérodias! Menika nerak Angger-anggering Agami!" Hérodias kuwi garwané Pangéran Filipus, rayiné Sang Prabu Hérodès.

⁵ Mula Sang Prabu Hérodès kepéngin nyédani Nabi Yohanes, nanging wedi karo wong akèh, sebab wong-wong mau nganggep yèn Yohanes kuwi nabi.

⁶ Nanging kacrita, nalika lagi ana pahargyan dina wiyosané Sang Prabu Hérodès, putri putrané Hérodias mbeksa ana ing satengahing pahargyan. Enggoné mbeksa mau nengsemaké banget ing penggalihé Sang Prabu,

⁷ nganti panjenengané kelair janjiné bakal maringi apa waé sing disuwun putri mau.

⁸ Wasana merga wis diajani kang ibu, putri mau banjur munjuk: "Keparenga kawula nyuwun sirahipun Yohanes

Pembaptis samenika ugi, kaparingna ing baki menika!"

⁹ Nalika mireng panyuwun kuwi Sang Prabu Hérodès sedhah banget. Nanging merga wis janji ana ing ngareping wong akèh,

¹⁰ Sang Prabu banjur utusan prejurit, supaya nigas guluné Nabi Yohanes ana ing pakunjaran.

¹¹ Sirahé banjur digawa ana ing baki, katampakaké marang putri mau, sing banjur ngaturaké baki mau marang kang ibu.

¹² Para muridé Nabi Yohanes banjur padha teka ngukup layoné, nuli disarèkaké. Sawisé kuwi banjur padha sowan marang Gusti Yésus ngaturaké lelakon mau.

¹³ Bareng midhanget pawarta bab sédané Nabi Yohanes mau, Gusti Yésus banjur tindak saka ing kono piyambakan, nitih prau menyang panggonan sing sepi. Nanging wong-wong padha ngerti arep menyang endi tindaké. Mulané banjur padha mlaku nusul Panjenengané.

¹⁴ Bareng Gusti Yésus mandhap saka prau lan mirsa wong akèh mau,

penggalihé trenyuh, merga saka welasé. Wong sing lara nuli padha diwarasaké.

¹⁵ Bareng wis soré, para muridé nuli padha sowan lan matur: "Samenika sampun sonten, mangka panggènan menika sepen. Langkung prayogi menawi Panjenengan ndhawuhi tiyang-tiyang menika késah tumbas tedha wonten ing dhusun-dhusun."

¹⁶ Nanging Gusti Yésus ngandika: "Ora susah padha dikon lunga. Kowé waé padha mènèhana pangan."

¹⁷ Para murid nuli padha matur: "Kawula namung sami gadhah roti gangsal lan ulam kalih."

¹⁸ Dhawuhé Gusti Yésus: "Gawanen mréné, wènèhna Aku."

¹⁹ Gusti Yésus banjur dhawuh, supaya wong akèh mau padha lungguh ing pasuketan. Gusti Yésus banjur tumenga ing langit lan matur nuwun marang Gusti Allah. Roti lan iwak tumuli diberkahi, banjur dicuwil-cuwil lan diparingaké marang para murid, sing banjur ngedum-edumaké marang wong akèh mau.

²⁰ Wong akèh nuli padha mangan nganti wareg. Sawisé mangan, para murid

banjur nglumpukaké sisané roti lan iwak, nganti olèh rolas wakul kebak.

²¹ Sing padha mangan mau cacahé wetara wong limang èwu, ora kapétung wong wadon lan bocah-bocah.

²² Sawisé kuwi Gusti Yésus banjur dhawuh marang para muridé, supaya nunggang prau, ndhisiki nyabrang tlaga; déné wong akèh mau padha kadhawuhan mulih.

²³ Sawisé wong akèh mau padha lunga, Gusti Yésus banjur minggah ing gumuk piyambakan, arep ndedonga. Bengi kuwi Panjenengané piyambakan ana ing kono.

²⁴ Nalika semono para murid wis ana ing tengah tlaga. Prauné montang-manting ditempuh déning ombak, merga anginé nampek.

²⁵ Kira-kira jam telu bengi Gusti Yésus nusul para muridé, tindak napak ing banyu.

²⁶ Bareng para murid weruh ana wong teka napak ing banyu, nuli padha wedi banget. Saka wediné padha jerit-jerit: "Ana memedi!"

²⁷ Nanging nuli padha dingandikani déning Gusti Yésus: "Sing tatag. Iki Aku. Aja wedi!"

²⁸ Pétrus banjur matur: "Gusti, menawi èstu Panjenengan, kersaa dhawuh supados kawula murugi Panjenengan mlampah napak ing toya."

²⁹ Dhawuhé Gusti Yésus: "Iya, mrénéa." Pétrus banjur mudhun saka ing prau, mlaku napak ing banyu, marani Gusti Yésus.

³⁰ Nanging bareng Pétrus krasa santering angin ing tlaa mau, dadi wedi lan wiwit ambles. Pétrus nuli bengok-bengok: "Gusti, nyuwun tulung!"

³¹ Gusti Yésus énggal-énggal mulung astané, nyepeng Pétrus. Pangandikané: "Cupet temen pengandemu! Yagéné kowé kokmangu-mangu?"

³² Sekaroné banjur munggah ing prau. Anginé nuli mendha.

³³ Para murid sing ana ing prau mau nuli padha sujud, nyembah marang Gusti Yésus, karo matur: "Panjenengan menika saèstu Putranipun Allah."

³⁴ Sawisé nyabrang, Gusti Yésus lan para muridé banjur padha tekan tanah Génésarèt.

³⁵ Bareng wong-wong ing kono padha weruh yèn sing rawuh kuwi Gusti Yésus, banjur padha ngabari wong-wong ing

wilayah kono kabèh. Sakèhé wong lara banjur padha disowanaké Gusti Yésus.

³⁶ Wong-wong mau padha matur, keparenga mung ndemèk gombiyoking jubahé waé. Kabèh sing padha ndemèk, padha dadi waras.

15 ¹ Ing sawijining dina ana wong Farisi lan ahli Torèt saka kutha Yérusalèm padha sowan ing ngarsané Gusti Yésus, sarta matur mengkéné:

² "Kénging menapa para murid Panjenengan sami nerak adat tata-caranipun para leluhur? Menawi badhé nedha kokmboten sami wisuh tangan rumiyin?"

³ Gusti Yésus paring wangsulan: "Yagéné kowé dhéwé kokiya padha nerak angger-anggeré Gusti Allah mung merga kepéngin netepi adat tata-carané leluhurmu?"

⁴ Sebab Gusti Allah ngandika: 'Ngajènana bapa-biyungmu', lan menèh: 'Sing sapa ngipat-ipati bapa lan biyungé kudu diukum pati.'

⁵ Nanging kowé padha mulang mengkéné: 'Yèn wong wis kandha karo wong tuwané: Barang gadhahan kula ingkang kanggé ngopèni panjenengan,

sampun kula saosaken dhateng Gusti Allah, wong kuwi banjur ora diwajibaké ngopèni bapa lan biyungé menèh.'

⁶ Dadiné kowé wis padha ngrèmèhaké pangandikané Gusti Allah, merga netepi adat tata-carané leluhurmu.

⁷ Kowé trahé wong lamis! Cocog banget karo pamecané Nabi Yésaya ing ngatasé kowé:

⁸ 'Wong-wong iki enggoné ngurmati Aku mung srana lambéné, déné atiné adoh saka Aku.

⁹ Tanpa guna enggoné padha ngabekti marang Aku, sebab prenatal-prenataning agama sing diwulangaké kuwi satemené mung gawéané manungsa!'"

¹⁰ Gusti Yésus nuli ndhawuhi wong-wong padha nyedhak, banjur dipangandikani mengkéné: "Padha rungokna lan padha lebokna ing atimu!

¹¹ Sing marakaké wong dadi jember, kuwi dudu apa sing mlebu ing cangkem, nanging apa sing metu ing cangkem."

¹² Para muridé Gusti Yésus nuli padha sowan sarta matur: "Menapa Panjenengan pirsá, bilih pangandika

Panjenengan wau damel sakiting manahipun para tiyang Farisi?"

¹³ Gusti Yésus ngandika: "Sakèhing thethukulan sing ora ditandur déning Rama-Ku ing swarga, bakal dibedhol.

¹⁴ Wong Farisi kuwi ora susah kokrèwès. Kuwi panuntun-panuntun sing wuta. Yèn wong wuta nuntun wong wuta, loro-loroné bakal padha kacemplung ing kalèn."

¹⁵ Pétrus banjur matur: "Kersaa Panjenengan maringi ketrangan bab pasemon menika wau!"

¹⁶ Pangandikané Gusti Yésus: "Apa kowé iya durung padha ngerti?"

¹⁷ Apa kowé padha ora ngerti yèn samubarang sing mlebu ing cangkem, kuwi parané menyang ing weteng, banjur diwetokaké menèh saka badan?

¹⁸ Nanging apa sing metu saka ing cangkemé wong, kuwi asalé saka ing atiné; iya kuwi sing gawé jembering wong.

¹⁹ Awit iya saka ing ati kuwi asalé pikiran-pikiran sing ala, sing marakaké wong mematèni, laku jina, cabul, ngrampog, ngapusi lan mitenah.

²⁰ Prekara-prekara mengkono kuwi sing gawé jembering wong. Nanging mangan ora nganggo wisuh dhisik, kuwi ora gawé jembering wong."

²¹ Gusti Yésus banjur tindak saka ing kono menyang panggonan ing cedhaké kutha Tirus lan kutha Sidon.

²² Nuli ana wong wadon bangsa Kenaan kono teka, sowan ing ngarsané Gusti Yésus kanthi nguwuh-uwuh: "Gusti, tedhkipun Sang Prabu Dawud, kula mugé Panjenengan welasi! Anak kula èstri kesurupan dhemit, mesakaken sanget."

²³ Nanging Gusti Yésus ora paring wangsulan babar-pisan. Para muridé banjur padha nyedhaki Gusti Yésus sarta matur: "Gusti! Tiyang menika kadhawuhana késah kémawon, ketimbang terus bengak-bengok ngetutaken kita!"

²⁴ Pangandikané Gusti Yésus: "Aku diutus marani wong-wong Israèl sing padha ketriwal."

²⁵ Senajan Gusti Yésus wis ngandika mengkono, éwasemono wong wadon mau meksa isih nyedhaki Gusti, banjur

sujud ing ngarsané lan matur: "Gusti, kula nyuwun tulung."

²⁶ Nanging Gusti Yésus ngandika: "Ora samesthiné, yèn wong njupuk panganané anaké, diwènèhaké marang asu."

²⁷ "Kesinggihan Gusti," wangsulané wong wadon mau, "nanging senjata segawon rak inggih angsal nedha tirahan saking méjaning bendaranipun?"

²⁸ Gusti Yésus banjur ngandika marang wong mau: "Ibu, gedhé temen pengandemu. Kelakona apa sing kokkarepaké!" Sanalika iku uga anaké wong wadon mau waras.

²⁹ Gusti Yésus nuli nilar papan kono, sarta tindak ing sauruting pasisiré Tlaga Galiléa. Banjur minggah ing gumuk sarta lenggah ana ing kono.

³⁰ Wong akèh nuli padha teka nggawa wong pincang, wong wuta, wong lumpuh, wong bisu lan akèh wong lara liyané. Wong-wong mau dipapanaké ana ing sacedhaké sampéyané Gusti Yésus. Gusti Yésus iya nuli marasaké wong-wong mau.

³¹ Wong akèh sing padha ana ing kono kabèh padha gumun banget, sebab

padha ndeleng wong bisu bisa caturan, wong pincang mari pincangé, wong lumpuh padha bisa mlaku, lan wong wuta padha bisa ndeleng. Wong akèh mau nuli padha memuji marang Allahé bangsa Israèl.

³² Gusti Yésus nuli nimbali para murid lan dingandikani: "Aku mesakaké karo wong akèh iki. Wis telung dina enggoné ngetutaké Aku, mangka saiki wis ora ana sing dipangan. Aku ora mentala akon wong kuwi mulih kanthi weteng luwé, mengko mundhak padha ambruk ana ing dalan."

³³ Para murid banjur padha matur: "Kadospundi enggèn kawula saged tumbas tetedhan ing panggènan ingkang sepen mekaten, cepak kanggé tiyang semanten kathahipun?"

³⁴ Pangandikané Gusti Yésus: "Kowé padha duwé roti pira?" Aturé para murid: "Wonten roti pitu lan ulam alit-alit sawetawis."

³⁵ Gusti Yésus nuli ndhawuhi wong akèh mau supaya padha lungguh ing lemah.

³⁶ Sawisé mengkono Gusti Yésus banjur mundhut roti pitu lan iwak-iwak mau, nuli saos sokur marang Gusti

Allah. Roti-roti lan iwak-iwak mau nuli dicuwil-cuwil, banjur diparingaké marang para muridé. Déné para murid mau nuli ngedum-edumaké marang wong akèh mau.

³⁷ Wong kabèh padha mangan nganti wareg. Sawisé kuwi para murid nuli nglumpukaké sisané roti lan iwak. Akèhé nganti pitung rinjing kebak.

³⁸ Cacahé wong lanang sing padha mèlu mangan ana patang èwu, durung kepétung wong wadon lan bocah-bocah.

³⁹ Sawisé kuwi Gusti Yésus banjur ndhawuhi wong-wong mau supaya padha mulih. Panjenengané piyambak nitih prau, tindak menyang wilayah Magadan.

16 ¹ Kacrita ana wong Farisi lan wong Saduki padha sowan ing ngarsané Gusti Yésus, arep nyoba marang Panjenengané. Wong-wong mau padha nyuwun, supaya Gusti Yésus kersa damel mujijat, kanggo mbuktèkaké yèn Panjenengané kuwi utusané Gusti Allah.

² Gusti Yésus ngandika: ["Yèn soré langité katon abang sumilak, kowé kandha: 'Iki bakal terang.'"]

³ Déné yèn ésuk langité katon abang lan mendhung, kowé kandha: 'Mengko bakal udan.' Kowé padha bisa ngramal tekané udan lan terang srana ndeleng tandha-tandha sing ana ing langit, nanging tandha-tandhané jaman kowé padha ora ngerti!"]

⁴ "Kowé wong ala lan wong duraka arep nyuwun pretandha. Ora bakal kaparingan, kejaba pretandhané Nabi Yunus." Sawisé ngandika mengkono Gusti Yésus banjur nilar wong-wong mau.

⁵ Nalika para muridé Gusti Yésus tekan ing sabrangé tlaga, lagi padha kèlingan yèn ora nggawa roti.

⁶ Gusti Yésus ngandika: "Padha diawas bab raginé wong Farisi lan wong Saduki."

⁷ Bareng krungu pangandikané Gusti Yésus mau, para murid padha rasanan: "Panjenengané ngandika mengkono kuwi mesthiné merga kita padha ora nggawa roti."

⁸ Gusti Yésus pirsapa sing padha dirembug. Mulané banjur ngandika: "Yagéné kowé padha rerasanan bab enggonmu ora nggawa roti? Kowé wong sing cupet ing pengandel."

⁹ Apa kowé padha ora kèlingan roti lima sing Dakcuwil-cuwil kanggo mènèhi mangan wong limang èwu kaé? Pirang wakul sisané sing kokklumpukaké?

¹⁰ Lan roti pitung iji sing kanggo wong patang èwu kaé? Apa kowé ya wis lali? Pirang rinjing sisané sing kokklumpukaké?

¹¹ Yagéné kowé kokora ngerti yèn sing Dakkarepaké dudu roti kuwi? Mulané 'padha diawas bab raginé wong Farisi lan wong Saduki.'"

¹² Wekasané para muridé Gusti Yésus padha ngerti apa sing dikersakaké. Gusti Yésus dhawuh supaya padha waspada; dudu ragi sing dienggo gawé roti, nanging supaya padha waspada bab piwulangé para wong Farisi lan wong Saduki.

¹³ Gusti Yésus tindak menyang wilayah sacedhaké kutha Kaisaréa Filipi. Ing kono Panjenengané ndangu marang para muridé: "Miturut kandhané wong, Putraning Manungsa kuwi sapa?"

¹⁴ Para murid padha mangsuli: "Wonten ingkang mestani Panjenengan menika Nabi Yohanes Pembaptis. Wonten ingkang mestani Nabi Élia. Wonten malih

ingkang mestani Nabi Yérémia, utawi salah setunggaling nabi."

¹⁵ Gusti Yésus banjur ndangu: "Lha yèn miturut kowé dhéwé, Aku iki sapa?"

¹⁶ Simon Pétrus mangsuli:
"Panjenengan menika Sang Kristus, Putranipun Allah ingkang gesang."

¹⁷ "Begja kowé, Simon bin Yunus," pangandikané Gusti Yésus, "Awit dudu manungsa sing mendharaké marang kowé bab kuwi, nanging Rama-Ku sing ana ing swarga.

¹⁸ Mulané kowé Dakkandhani: Kowé kuwi Pétrus. (Tembung 'Pétrus', tegesé: watu karang) lan ana ing watu karang iki Aku bakal ngedegaké pasamuwan-Ku, sing ora bakal bisa ditelukaké, senajan déning pati pisan!

¹⁹ Kowé bakal Dakpasrahi kuncining Kratoné Allah. Apa sing koktalèni ana ing bumi kéné, bakal ditalèni uga ana ing swarga. Lan apa sing kokuculi ana ing bumi kéné, kuwi uga diuculi ana ing swarga."

²⁰ Sawisé kuwi Gusti Yésus banjur dhawuh marang para muridé, supaya aja kandha-kandha marang sapa waé, yèn Panjenengané kuwi Sang Kristus.

²¹ Wiwit nalika kuwi, Gusti Yésus mblakakaké marang para muridé, mengkéné: "Aku kudu lunga menyang kutha Yérusalèm lan bakal dianiaya déning para penggedhé, para pengareping imam lan para ahli Torèt. Aku bakal dipatèni, nanging ing telung dinané bakal katangèkaké!"

²² Pétrus nuli nggèrèd Gusti Yésus nyisih lan matur marang Gusti Yésus, aturé: "Gusti Allah nebihna Panjenengan saking prekawis menika. Panjenengan mboten pisan-pisan badhé ketaman ingkang kados mekaten menika!"

²³ Nanging Gusti Yésus mbalik sarta ngandika marang Pétrus: "Sumingkira, Iblis! Kowé ngalang-alangi Aku. Pikiranmu kuwi pikirané manungsa; dudu apa sing dikersakaké déning Gusti Allah!"

²⁴ Sawisé kuwi Gusti Yésus banjur ngandika marang para muridé: "Menawa ana wong arep ndhèrèk Aku, kuwi kudu nyingkur awaké dhéwé, banjur ngangkat salibé lan ngetutaké Aku.

²⁵ Awit wong sing ngudi nylametaké uripé, kuwi bakal kélangan uripé. Nanging wong sing kélangan uripé

ing donya kéné merga saka enggoné ndhèrèk Aku, kuwi bakal ngalami urip sing sejati lan langgeng.

²⁶ Apa gunané yèn wong ndarbèni barang sadonya kabèh, nanging kélangan uripé sing sejati? Mesthi ora ana gunané. Urip kuwi ora kena dilirokaké karo barang apa waé!

²⁷ Putrané Manungsa ora suwé menèh bakal rawuh ngagem kamulyané Kang Rama, kadhèrèkaké déning para malaékaté; ing kono Panjenengané bakal ngganjar saben wong miturut penggawéné dhéwé-dhéwé.

²⁸ Titènana! Panunggalanmu iki ana sing ora bakal mati, yèn durung ndeleng Putrané Manungsa rawuh jumeneng Raja."

17 ¹ Nem dina sawisé kuwi Gusti Yésus ngajak Pétrus lan Yakobus, tuwin Yohanes seduluré Yakobus mau, munggah ing gunung sing dhuwur. Mung wong telu kuwi sing ndhèrèk.

² Nalika lagi padha nyawang Gusti Yésus, Panjenengané malih rupa: Pasuryané sumunar kaya srengéngé lan agemané katon putih gilap mawa cahya.

³ Para murid telu mau nuli padha weruh Nabi Musa lan Nabi Élia ngendikan karo Gusti Yésus.

⁴ Pétrus banjur matur marang Gusti Yésus: "Gusti! Wonten ing ngriki kita sami remen saèstu! Menawi Gusti marengaken, kawula badhé ngedegaken tarub tiga; setunggal kagem Gusti, setunggal kagem Nabi Musa lan setunggalipun malih kagem Nabi Élia."

⁵ Sajroné Pétrus lagi matur, ana méga sing padhang banget tumurun ngemuli wong-wong sing padha ana ing kono, lan banjur ana swara saka sajroning méga mau, ngandikané: "Iki Putra-Ku kinasih, sing gawé renaning penggalih-Ku. Padha rungokna!"

⁶ Bareng para muridé Gusti Yésus ngrungu swara mau, temahan padha wedi banget, nganti padha sumungkem ing bumi.

⁷ Nanging Gusti Yésus nyelaki para muridé mau sarta njawil, dhawuhé: "Padha ngadega. Aja padha wedi!"

⁸ Bareng padha ngadeg, sing katon mung kari Gusti Yésus piyambak lan ora ana wong liyané menèh.

⁹ Nalika padha mudhun saka ing gunung, Gusti Yésus meling marang para muridé: "Poma, apa sing kokdeleng mau aja kokkandhakaké karo sapa waé, sadurungé Putrané Manungsa kawungokaké saka ing séda."

¹⁰ Para murid mau padha nyuwun pirsamarang Gusti Yésus: "Kénging menapa para ahli Torèt sami criyos, bilih Nabi Élia badhé dhateng rumiyin?"

¹¹ Pangandikané Gusti Yésus: "Pancèn Nabi Élia rawuh dhisik lan panjenengané bakal nyawisaké samubarang kabèh.

¹² Nanging kowé Dakkandhani, yèn Nabi Élia wis rawuh, mung waé wong-wong padha ora wanuh marang panjenengané; malah panjenengané digawé sewenang-wenang. Kaya mengkono uga wong-wong kuwi bakal tumindak sewenang-wenang marang Putrané Manungsa."

¹³ Wusana para murid padha ngerti yèn Nabi Élia, sing dikersakaké déning Gusti Yésus, kuwi Nabi Yohanes Pembaptis.

¹⁴ Bareng Gusti Yésus lan para muridé wis padha bali ana ing panggonané wong akèh menèh, ana wong sowan ing ngarsané, banjur sujud lan matur:

¹⁵ "Gusti, anak kawula mugi Panjenengan welasi. Piyambakipun sakit ayan. Sesakitipun menika sampun sanget, ngantos larénipun asring dhawah ing latu utawi wonten ing toya.

¹⁶ Sampun kawula bekta dhateng para murid Panjenengan, nanging sami mboten saged nyarasaken."

¹⁷ Gusti Yésus ngandika: "Kowé kuwi wong sing padha cupet ing pengandel lan keblinger. Pira lawasé enggon-Ku isih kudu ana ing antaramu. Pira lawasé enggon-Ku isih kudu nyabari kowé? Bocah kuwi gawanen mréné!"

¹⁸ Gusti Yésus banjur nundhung dhemit sing nyurupi bocah kuwi. Dhemité iya nuli metu lan bocahé waras sanalika.

¹⁹ Sawisé kuwi para muridé Gusti Yésus nuli padha marani Panjenengané piyambakan, banjur padha matur: "Sebab menapa kawula sami mboten saged nundhung dhemit menika?"

²⁰ Pangandikané Gusti Yésus: "Merga saka kuranging pengandelmumu. Delengen! Saupama kowé duwé pengandel sing gedhéné mung sawiji sawi waé, kowé bisa akon marang gunung iki: 'Pindhaha mrana!', mesthi gunung mau bakal

pindhah; lan ora ana barang sing mokal ing ngatasé kowé.

²¹ [Nanging dhemit sing kaya ngéné iki nundhungé mung srana pandonga lan pasa.]"

²² Nalika para muridé Gusti Yésus lagi padha ngumpul ing tanah Galiléa, Gusti Yésus ngandika marang para murid mau mengkéné: "Ora suwé menèh Putrané Manungsa bakal diulungaké marang wong-wong,

²³ sarta bakal disédani, nanging ing dina sing kaping teluné bakal ditangèkaké menèh." Mulané para muridé padha susah banget.

²⁴ Bareng padha mlebu ing kutha Kapèrnaum, wong-wong sing nariki pajeg kanggo Pedalemané Allah padha marani Pétrus lan takon: "Menapa Guru panjenengan inggih mbayar pajeg kanggé Pedalemanipun Allah?"

²⁵ Wangsulané Pétrus: "Inggih." Nalika Pétrus bali — sadurungé Pétrus matur apa-apa — Gusti Yésus ndhisiki ngandika: "Simon, panemumu kepriyé? Sapa sing kudu mbayar béya utawa pajeg marang raja ing donya kéné? Kawulané apa wong liya?"

²⁶ Wangsulané Pétrus: "Inggihi tiyang-tiyang sanès." Gusti Yésus ngandika menèh: "Dadiné rak dudu para kawula?"

²⁷ Nanging kita aja gawé laraning atiné wong kuwi. Lungaa menyang tlaga, mancinga. Iwak sing kokpancing kena dhisik dhéwé kuwi cekelen. Ing jero cangkémé, kowé bakal nemu dhuwit. Jupuken, bayarna marang wong-wong mau, kanggo Aku lan kowé."

18 ¹ Ing nalika semana para muridé Gusti Yésus padha sowan ing ngarsané sarta nyuwun pirsá: "Sinten tiyang ingkang pinunjul piyambak wonten ing Kratonipun Allah?"

² Gusti Yésus banjur nimbali bocah cilik siji, didhawuhi ngadeg ing ngarepé para murid.

³ Gusti nuli ngandika: "Ngertia! Menawa kowé ora mratobat lan ora dadi kaya bocah cilik iki, kowé ora bisa ngrasakaké Kratoné Allah ana ing uripmu.

⁴ Wong sing pinunjul dhéwé ing Kratoné Allah kuwi wong sing ngasoraké awaké lan dadi kaya bocah cilik iki.

⁵ Lan sing sapa nampani bocah cilik sing kaya ngéné iki krana Aku, kuwi Aku sing ditampani."

⁶"Sing sapa njalari salah sawijining bocah cilik sing precaya marang Aku nganti nyingkur Aku, luwih becik yèn wong kuwi guluné dibandhuli watu penggilingan lan diceguraké ing segara sing jero.

⁷Iba cilakané jagad iki, déné ana panggodha nganti njalari ana wong nglakoni dosa. Prekara-prekara sing mengkono kuwi pancèn selawasé bakal ana, nanging cilaka, wong sing dadi jalarané.

⁸Yèn tanganmu utawa sikilmu dadi jalarané kowé gawé dosa, kethoken lan buwangen. Sebab luwih becik tumraping kowé urip nunggil karo Gusti Allah tanpa tangan sesisih utawa tanpa sikil sesisih, ketimbang karo tanganmu lan sikilmu karo-karoné ganep, nanging awakmu sekojur kacemplungaké ing genining nraka.

⁹Lan yèn mripatmu sing njalari kowé gawé dosa, cukilen lan buwangen. Sebab luwih becik kowé urip nunggil karo Gusti Allah klawan mripat siji, ketimbang karo kacemplungaké ing geni nraka klawan mripat sing isih ganep.

¹⁰ Awas! Kowé aja ngrèmèhaké salah siji saka panunggalané bocah-bocah cilik iki. Ngertia, para malaékaté bocah-bocah cilik kuwi tansah padha ngadhep Rama-Ku ing swarga.

¹¹ [Sebab rawuhé Putrané Manungsa kuwi prelu nylametaké wong sing kesasar!]"

¹² "Kepriyé penemumu? Upamané ana wong duwé wedhus satus, banjur ana siji sing ketriwal, apa sing bakal ditindakaké déning wong mau? Apa wong mau ora banjur ninggal wedhusé sing sangang puluh sanga ana ing pangonan, nuli lunga nggolèki wedhus siji sing ketriwal mau?

¹³ Déné yèn bisa nemokaké wedhus sing ilang kuwi, mesthi wong mau luwih bungah ing ngatasé wedhus siji kuwi, ketimbang karo wedhus sangang puluh sanga sing ora ketriwal.

¹⁴ Mengkono uga Ramamu ing swarga ora ngersakaké yèn panunggalané bocah-bocah cilik kuwi ana siji waé sing ketriwal."

¹⁵ "Yèn sedulurmu duwé keluputan, paranana lan tuduhna luputé. Kuwi tindakna klawan sesidheman, ijèn

padha ijèn. Yèn sedulurmu mau nggugu tembungmu, ateges kowé bathi, awit ora kélangan sedulur.

¹⁶ Nanging yèn wong mau ora gelem manut marang pituturmu, ngajaka wong siji utawa loro engkas. Sebab ing Kitab Suci katulis, yèn saben pandakwa kudu dikuwataké déning seksi loro utawa telu.

¹⁷ Déné yèn wong sing keluputan mau ora manut marang pituturé wong-wong kuwi, prekarané banjur aturna marang pasamuwan. Déné yèn sawisé kuwi meksa ora manut marang pituturé pasamuwan, wong kuwi anggepen wong kapir utawa juru mupu béa."

¹⁸ "Padha élinga! Apa sing koktalèni ana ing donya kéné, uga bakal kataléna ana ing swarga. Lan apa sing kokudhari ana ing donya kéné, uga bakal kaudharan ana ing swarga.

¹⁹ Lan iya élinga: Yèn ana wong loro panunggalanmu sing saiyeg ndedonga nyuwun apa waé, pandonga mau bakal dikabulaké déning Ramamu ing swarga.

²⁰ Sebab samasa ana wong loro utawa telu padha kumpul bebarengan klawan nyebut jeneng-Ku, Aku uga ana ing kono."

²¹ Sawisé kuwi Pétrus banjur sowan ing ngarsané Gusti Yésus lan matur: "Gusti, menawi sedhèrèk kawula wongsal-wangsul damel kalepatan dhateng kawula, ngantos kaping pinten enggèn kawula kedah ngapunten? Mengapa ngantos kaping pitu?"

²² Gusti Yésus ngandika: "Ora mung ping pitu, nanging nganti ping pitung puluh kaping pitu!"

²³ Sebab Kratoné Allah kuwi kaanané kaya pasemon iki: Raja sing nganakaké étang-étangan karo abdiné.

²⁴ Bareng dianakaké pepriksan, ana abdi sing disowanaké. Abdi mau utangé pirang-pirang yuta.

²⁵ Mangka wong mau ora bisa nyaur. Mulané sang raja dhawuh supaya abdi kuwi diedol saanak-bojoné lan sabarang darbèké kabèh, kanggo nglunasi utangé.

²⁶ Abdi mau tumuli sujud sumungkem ing ngarsané raja mau, sarta matur: 'Gusti, mugi kersaa nyabari kawula. Sedaya sambutan kawula badhé kawula lunasi.'

²⁷ Sang Prabu mesakaké, nganti wong mau diluwari lan utangé kabèh dililakaké.

²⁸ Nanging saunduré saka kono, abdi mau kepethuk karo kancané padha abdi, sing duwé utang marang dhèwèké sawetara èwu. Kancané mau nuli dicekel lan ditekak guluné, karo muni: 'Sauren utangmu!'

²⁹ Kancané mau nuli ngasih-asih njaluk piwelas: 'Kula aturi sabar sawetawis. Sambutan kula badhé kula lunasi sedaya.'

³⁰ Nanging abdi mau ora ngrèwès marang sambaté kancané. Malah kancané mau nuli dilebokaké ing pakunjaran, nganti salunasé utangé.

³¹ Nalika abdi-abdi liyané padha ngerti lelakon mau, padha sedhih banget, banjur padha ngaturaké marang Sang Prabu.

³² Sang Prabu nuli nimbali abdi sing ala atiné mau lan didukani: 'Kowé iki wong sing jahat banget! Aku wis nglilakaké utangmu kabèh sing semono akèhé, merga saka panyuwunmu.'

³³ Apa ora wis samesthiné kowé melasi kanca-kancamu padha abdi, kaya enggonku wis melasi kowé?'

³⁴ Saka dukané, Sang Prabu banjur nglebokaké abdi sing ala atiné mau ana

ing pakunjaran. Wong mau terus ana ing kono nganti utangé lunas kabèh."

³⁵Gusti Yésus mungkasi piwulangé srana ngandika: "Semono uga Rama-Ku ing swarga bakal tumindak kaya mengkono marang kowé, yèn kowé ora ngapura marang sedulurmu klawan éklasing ati."

19¹Sawisé mungkasi piwulangé mau, Gusti Yésus banjur tindak saka ing daérah Galiléa menyang daérah Yudéa, ing sabrangé Kali Yardèn.

²Akèh wong sing padha ndhèrèkaké lan padha diwarasaké kabèh ana ing kono.

³Nuli ana wong Farisi sing padha sowan, arep nyoba marang Gusti Yésus. Aturé wong-wong mau: "Miturut Angger-anggering Torèt, tiyang menapa kénging megat sémahipun manut sapikajengipun piyambak?"

⁴Gusti Yésus ngandika: "Apa kowé padha ora maca ing Kitab Suci, yèn Gusti Allah enggoné nitahaké manungsa kuwi wiwit sekawit arupa lanang lan wadon?"

⁵Lan Gusti Allah ngandika: 'Mulané wong lanang kuwi kudu ninggal bapa lan biyungé sarta banjur dadi siji karo

rabiné, temah loro-loroné padha dadi daging siji'.

⁶ Wong loro mau wis ora loro menèh, nanging mung siji. Awit saka kuwi manungsa ora kena misah apa sing wis katunggilaké déning Gusti Allah."

⁷ Wong Farisi mau banjur padha matur: "Menawi makaten, menapa sebabipun déné Nabi Musa dhawuh supados nyukani serat pegat, samasa tiyang megat sémahipun? Menapa menika mboten ateges Nabi Musa ngéngingaken tiyang sami pegatan?"

⁸ Gusti Yésus ngandika: "Nabi Musa enggoné nglilani kowé megat rabimu, kuwi merga kowé padha ora kena dikandhani. Nanging ing wiwitan mula ora kaya ngono kuwi.

⁹ Dakkandhani: Sing sapa megat rabiné, mangka bojoné mau ora laku jina, lan banjur rabi karo wong wadon liyané, wong kuwi laku jina."

¹⁰ Para muridé Gusti Yésus banjur padha matur: "Menawi kawontenanipun tiyang sesémahan kados mekaten, langkung saé mboten émah-émah kémawon."

¹¹ Gusti Yésus ngandika: "Ora saben wong bisa nglakoni mengkono. Mung

wong sing wis kapiji déning Gusti Allah, sing bisa nglakoni.

¹²Sebab ana wong sing ora bisa omah-omah, merga wiwit lair mula kaanané mengkono. Ana uga sing ora bisa omah-omah, merga didadèkaké mengkono déning wong liya. Lan ana menèh wong sing milih ora omah-omah metu saka karepé dhéwé, supaya bisa luwih mligi enggoné nglakoni ayahan pepariné ing Kratoné Gusti Allah. Sapa sing bisa nglakoni, karebèn nglakoni."

¹³Tumuli ana wong-wong sing padha nyowanaké bocah-bocah ana ing ngarsané Gusti Yésus, supaya diberkahi lan didongakaké. Nanging wong-wong mau padha disrengeni déning para muridé.

¹⁴Mulané Gusti Yésus ngandika marang para muridé: "Karebèn bocah-bocah kuwi padha mréné. Aja kokalang-alangi. Sebab wong-wong sing kaya bocah iki sing dadi kawula ing Kratoné Allah."

¹⁵Gusti Yésus nuli numpangi asta marang bocah-bocah mau sarta banjur tindak saka kono.

¹⁶Ing sawijining dina ana wong nonoman sowan ing ngarsané Gusti

Yésus, matur mengkéné: "Guru, supados saged pikantuk gesang langgeng, kula kedah nglampahi pendamel saé menapa?"

¹⁷ Pangandikané Gusti Yésus: "Apa sebabé kowé koktakon marang Aku bab apa sing becik? Mung siji sing becik, yakuwi Gusti Allah. Éwadéné yèn kowé kepéngin olèh urip langgeng, kowé kudu netepi sakèhing angger-anggeré Gusti Allah."

¹⁸ Unjuké wong mau: "Angger-angger ingkang pundi?" Wangsulané Gusti Yésus: "Kowé aja mematèni, kowé aja laku jina, kowé aja nyenyolong, kowé aja ngucapaké paseksi goroh."

¹⁹ Kowé ngajènana bapa-biyungmu, lan tresnaa marang sapepadhamu, kaya enggonmu tresna marang awakmu dhéwé."

²⁰ Atur wangsulané nonoman mau: "Sedaya angger-angger menika sampun kula tetepi. Taksih kirang menapa malih?"

²¹ Pangandikané Gusti Yésus: "Yèn kowé kepéngin sampurna, barang darbèkmu edolen kabèh. Pepayoné wènèhna marang wong miskin, temahan

kowé bakal olèh bandha ana ing swarga. Sawisé kuwi, mrénéa, mèlua Aku."

²² Bareng krungu pangandika mengkono, nonoman mau banjur mundur klawan sedhih, merga wong mau sugih banget.

²³ Gusti Yésus nuli ngandika marang para muridé: "Kowé padha Dakkandhani. Iba angèlé wong sugih dadi kawula ana ing Kratoné Allah.

²⁴ Dakambali menèh kandha-Ku; luwih gampang unta mlebu ing bolonganing dom, tinimbang karo wong sugih dadi umat ana ing Kratoné Allah."

²⁵ Bareng ngrungu pangandika mau, para muridé Gusti Yésus padha gumun banget, banjur padha rerasanan: "Yèn mengkono sapa wong sing bisa slamet?"

²⁶ Gusti Yésus nuli mirsani marang para muridé sarta ngandika: "Tumraping manungsa prekara kuwi mokal, nanging tumrapé Gusti Allah, ora ana barang sing mokal."

²⁷ Pétrus tumuli matur marang Gusti Yésus: "Kawula sedaya sampun sami nilar samukawis, nunten ndhèrèk Panjenengan. Kawula sami badhé angsal menapa?"

²⁸ Pangandikané Gusti Yésus: "Kowé padha Dakkandhani: Mbésuk ing jaman wekasan, Putrané Manungsa bakal lenggah ing dhampar kamulyan. Ing wektu kuwi kowé sing wis padha ndhèrèk Aku, iya bakal linggih ing dhampar sarta ngadili taler Israèl rolas!

²⁹ Lan saben wong sing wis ninggal omahé, utawa seduluré lanang, utawa seduluré wadon, utawa bapak-ibuné, utawa anak-anaké, apa déné palemahané, merga saka Aku, wong kuwi bakal tanpa ijolé tikel satus, lan uga bakal olèh urip langgeng.

³⁰ Nanging akèh wong sing tekané dhisik bakal dadi kèri dhéwé, lan akèh wong sing tekané kèri bakal dadi sing dhisik dhéwé."

20¹ "Kratoné Allah kuwi kena diupamakaké wong duwé kebon anggur. Ing wayah ésuk wong mau metu golèk buruh kanggo nggarap keboné anggur.

² Sawisé wong mau sarujuk mbayar saben wong siji sedina sedinar, banjur akon para buruh mau nyambut-gawé ing keboné anggur.

³ Kira-kira jam sanga ésuk wong sing duwé kebon anggur mau lunga menèh lan weruh wong sawetara lagi padha nganggur ana ing pasar,

⁴ banjur dikandhani: 'Padha nyambut-gawé ing kebonku anggur. Kowé bakal dakopahi miturut apa mesthiné.'

⁵ Wong-wong mau uga tumuli mangkat. Kira-kira jam rolas lan jam telu awan wong sing duwé kebon anggur mau lunga menèh lan nindakaké kaya ing ngarep mau.

⁶ Kira-kira jam lima soré wong mau lunga menèh lan weruh wong-wong sing uga padha nganggur, banjur padha ditakoni: 'Yagéné padha nganggur ana ing kéné sedina muput?'

⁷ Wangsulané sing padha ditakoni: 'Awit mboten wonten tiyang ingkang nyukani pedamelan.' 'Yèn mengkono, kowé padha nyambuta-gawé ing kebonku anggur!' ujaré sing duwé kebon.

⁸ Bareng wis surup, sing duwé kebon mau kandha marang mandhoré: 'Buruh-buruh kuwi padha undangan, padha wènèhana opahé, wiwit saka sing tekané kèri dhéwé nganti tekan sing dhisik dhéwé.'

⁹ Wong-wong sing padha wiwit nyambut-gawé kira-kira jam lima soré nuli teka, lan diopahi sedinar.

¹⁰ Sawisé kuwi nuli sing mlebu luwih ésuk padha mara. Pengirané bakal padha tanpa luwih akèh. Nanging jebul iya tanpa sedinar wong siji.

¹¹ Nalika padha nampani opahé, wong-wong mau padha nggrundeli sing duwé kebon.

¹² Pangucapé: 'Para berah ingkang sami mlebet kanton piyambak menika rak namung sami nyambut-damel setunggal jam. Kula sami nyambut-damel sedinten muput lan sami kebentèren; kénging menapa tiyang-tiyang wau panjenengan paringi opah sami kaliyan kula?'

¹³ Wong sing duwé kebon mau mangsuli: 'Lo, aku rak ora keluputan karo kowé. Kowé rak wis sarujuk nampa opah sedinar sedina?'

¹⁴ Tampanana opahmu lan lungaa. Iki wis dadi karepku mènèhi wong sing mlebu kèri dhéwé padha karo sing dakbayaraké marang kowé.

¹⁵ Apa aku ora olèh migunakaké barang-barangku dhéwé manut sakarepé atiku?

Apa sebabé kowé mèri yèn aku loma marang wong liya?"

¹⁶ Gusti Yésus banjur ngandika: "Iya kaya mengkono kuwi wong-wong sing tekané kèri bakal dadi dhisik dhéwé lan wong-wong sing padha teka dhisik bakal dadi sing kèri dhéwé!"

¹⁷ Nalika arep tindak menyang kutha Yérusalèm, ana ing dalan Gusti Yésus nimbali para muridé rolas ndhéwé.

Banjur ngandikani mengkéné:

¹⁸ "Padha rungokna! Saiki kita padha menyang kutha Yérusalèm. Ana ing kana Putrané Manungsa bakal dipasrahaké marang para pengareping imam lan para ahli Torèt. Wong-wong mau bakal netepaké paukuman pati marang Panjenengané.

¹⁹ Sawisé kuwi wong-wong mau bakal masrahaké Panjenengané marang wong-wong dudu Yahudi, supaya dipoyoki lan dipecuti, banjur disalib. Nanging ing telung dinané Panjenengané bakal kawungokaké menèh saka ing pati."

²⁰ Somahé Zébedéus sowan ing ngarsané Gusti Yésus karo anak-anaké, banjur sujud lan arep ngaturaké panyuwunan.

²¹ Gusti Yésus ndangu: "Kowé arep matur apa?" Aturé somahé Zébedéus: "Panjenengan kersaa paring prejanji, bilih mbénjing samasa Panjenengan jumeneng Raja, anak kawula kekalih menika keparenga linggih ing sisih tengen lan ing sisih kiwa Panjenengan."

²² Gusti Yésus ngandika: "Kowé kuwi padha ora ngerti apa sing koksuwun. Apa kowé wani ngombé saka tuwung sing kudu Dakombé?" Wangsulané sing padha kadangu: "Inggih wantun."

²³ Gusti Yésus tumuli ngandika: "Pancèn kowé iya bakal padha ngombé saka tuwung sing bakal Dakombé. Nanging bab sapa sing bakal lungguh ing sisih tengen lan ing sisih kiwa-Ku, kuwi Aku ora wenang netepaké. Kuwi bakal kaparingaké marang wong-wong sing wis dipilih déning Rama-Ku."

²⁴ Bareng murid sepuluh liyané ngrungu bab kuwi, padha nepsu marang wong loro sasedulur mau.

²⁵ Mulané Gusti Yésus banjur nimbali para murid kabèh, sarta dingandikani mengkéné: "Kowé padha ngerti, yèn para penjajah sing duwé pangwasa kuwi nindhes marang rakyat. Semono

uga para penggedhé padha nindakaké pangwasané kanthi kenceng.

²⁶ Nanging tumrapé kowé, cara sing kaya mengkono kuwi aja koktindakaké. Yèn ing antaramu ana sing kepéngin dadi penggedhé, kuwi kudu dadi réwang.

²⁷ Lan yèn panunggalanmu ana sing kepéngin dadi pengarep, kuwi kudu dadi batur.

²⁸ Ora béda karo Putrané Manungsa, enggoné rawuh ora supaya diladosi, nanging malah ngladosi, sarta masrahaké nyawané kanggo ngluwari wong akèh."

²⁹ Nalika Gusti Yésus lan murid-muridé ninggal kutha Yérikho, akèh wong sing padha ndhèrèkaké.

³⁰ Ing pinggir dalan ana wong wuta loro padha lungguh. Bareng ngrungu yèn Gusti Yésus langkung, wong loro mau padha nguwuh-uwuh: "Gusti, tedhakistan Sang Prabu Dawud, mugi kersa melasi kawula!"

³¹ Wong akèh sing ana ing kono padha nepsu lan akon supaya wong loro mau meneng. Nanging malah saya seru panguwuhé: "Gusti, tedhakistan

Sang Prabu Dawud, mugi kersa melasi kawula!"

³² Gusti Yésus nuli mandheg sarta nimbali wong loro mau, pangandikané: "Kowé padha nyuwun Dakkapakaké?"

³³ Atur wangsulané sing padha kadangu: "Gusti, kawula kepéngin mripat kawula saged ningali!"

³⁴ Gusti Yésus trenyuh penggalihé merga saka welas, banjur ndumuk mripaté wong-wong mau. Sanalika iku uga wong loro mau banjur padha bisa ndeleng. Tumuli padha ndèrèkaké tindaké Gusti Yésus.

21 ¹ Bareng wis mèh tekan kutha Yérusalèm, Gusti Yésus lan para muridé padha mampir ing désa Bètfaqé, ing Gunung Zaitun. Ing kono Gusti Yésus ngutus muridé loro ndhisiki tindaké.

² Pangandikané: "Lungaa menyang ing désa ngarep kono. Kowé nuli bakal weruh ana kuldi wadon dicencang karo beloné. Kuldi kuwi nuli uculana lan gawanen mréné.

³ Yèn ana wong sing takon, kandhaa waé: 'Gusti ngersakaken ngagem. Menawi sampun, badhé tumunten

kawangsulaken.' Wong mau bakal ngolèhaké."

⁴Kaya mengkono kuwi supaya kelakon apa sing wis diweca déning nabi, sing uniné:

⁵"Wartakna marang Sion, Ratumu ngrawuhi kowé. Panjenengané kuwi alus ing budi lan rawuhé nitih beloning kuldi."

⁶Murid loro sing diutus mau tumuli mangkat lan nglakoni apa sing didhawuhaké déning Gusti Yésus.

⁷Kuldi lan beloné dituntun. Para murid nuli nguculi jubahé lan dislèmèkaké ing gegeré kuldi. Gusti Yésus nuli nitih.

⁸Wong akèh sing padha ana ing kono nuli padha njèrèng jubahé ana ing dalan sing arep dilangkungi Gusti Yésus. Wong liyané menèh ana sing padha amèk pang-pangé wit-witan, kasèlèhaké ana ing dalan.

⁹Wong akèh sing padha mlaku ing ngarsané lan wingkingé Gusti Yésus nuli wiwit padha surak-surak: "Pinujia tedhkipun Sang Prabu Dawud! Kaberkahana ingkang rawuh ing Asmanipun Pangéran! Pinujia Gusti Allah Kang Mahaluhur!"

¹⁰ Bareng Gusti Yésus mlebet ing kutha Yérusalèm, wong sakutha padha gègèr, pangucapé: "Sing rawuh kuwi sapa?"

¹¹ Wangsulané wong akèh sing padha ndhèrèkaké Gusti Yésus: "Kuwi Nabi Yésus, saka Nasarèt, tanah Galiléa."

¹² Gusti Yésus nuli rawuh ing platarané Pedalemané Allah. Kabèh wong sing padha dol-tinuku ana ing platarané Pedalemané Allah kono nuli diusir kadhawuhan metu. Méja-méja panggonan ngijolaké dhuwit lan bangku-bangkuné wong sing padha adol manuk dara, kabèh dijungkiraké déning Gusti Yésus.

¹³ Pangandikané marang wong sing padha dodolan mau: "Ana ing Kitab Suci wis ditulis, yèn Gusti Allah ngandika: 'Pedaleman-Ku bakal disebut dalem pamujan', nanging saiki kokdadèkaké susahé maling!"

¹⁴ Ana ing Pedalemané Allah kono ana wong wuta lan wong lumpuh padha sowan ing ngarsané Gusti Yésus, kabèh padha diwarasaké.

¹⁵ Nanging bareng para pengareping imam lan para ahli Torèt padha weruh tumindaké Gusti Yésus sing kaya

ngono mau, banjur padha nepsu. Déné bocah-bocah ing Pedalemané Allah padha surak-surak: "Pinujia Tedhakipun Sang Prabu Dawud!"

¹⁶ Para imam lan ahli Torèt mau padha matur marang Gusti Yésus: "Panjenengan menapa mireng wicantenipun para laré menika?" Pangandikané Gusti Yésus: "Iya, Aku krungu. Apa kowé durung tau maca ing Kitab Suci, sing uniné mengkéné: 'Laré-laré lan bayi-bayi sampun Panjenengan warahi memuji kalayan sampurna.'"

¹⁷ Gusti Yésus banjur nilar wong-wong mau, miyos saka ing kutha kono, menyang ing désa Bètani. Ana ing désa kono Panjenengané nyaré.

¹⁸ Ésuké nalika tindak menyang kutha Yérusalèm menèh, ana ing dalan Gusti Yésus kraos luwé.

¹⁹ Bareng mirsa wit anjir ana ing pinggir dalan, nuli dipurugi. Nanging Panjenengané ora manggih woh siji-sijia; sing ana mung godhong thok. Mulané wit mau banjur dingandikani: "Kowé ora bakal ngetokaké woh menèh ing selawas-lawasé!" Sanalika wit anjir mau dadi garing.

²⁰ Bareng para muridé Gusti Yésus padha weruh lelakon sing kaya mengkono mau, padha gumun banget, banjur matur marang Gusti Yésus: "Kados pundi, déné wit anjir menika saged garing sanalika?"

²¹ Pangandikané Gusti Yésus: "Ngertia, yèn kowé precaya lan ora mangu-mangu, kowé iya bisa nindakaké kaya sing Daktindakaké marang wit anjir mau. Malah ora mung kuwi waé, nanging kowé mesthi iya bakal bisa akon marang gunung iki: 'Mumbula lan njegura ing segara', kuwi iya bakal kelakon.

²² Samubarang sing koksuwun ing pandonga bakal kelakon, angger kowé precaya."

²³ Gusti Yésus banjur mlebet ing Pedalemané Allah, sarta memulang ana ing kono. Lagi tengah-tengahé mulang, ana pengareping imam lan para ahli Torèt padha sowan ing ngarsané lan nyuwun pirs: "Menapa dhasaripun Panjenengan nindakaken prekawis-prekawis wau? Sinten ingkang maringi pangwaos dhateng Panjenengan?"

²⁴ Gusti Yésus ngandika: "Aku iya arep takon marang kowé. Sawisé pitakon-Ku

kokwangsuli, nuli Aku iya bakal mangsuli pitakonmu.

²⁵ Enggoné Nabi Yohanes mbaptis wong kuwi adhedhasar wewenang saka sapa? Saka Gusti Allah, apa saka manungsa?" Para pengareping imam sarta para ahli Torèt mau nuli padha rembugan dhéwé. Rasanané mengkéné: "Yèn kita matur: 'Saking Gusti Allah', Panjenengané mesthi bakal ngandika: 'Yèn mengkono apa sebabé kowé padha ora precaya marang Nabi Yohanes?'

²⁶ Nanging yèn kita matur: 'Saking manungsa', kita padha wedi karo wong akèh, awit wong kuwi kabèh padha nganggep yèn Yohanes kuwi nabi."

²⁷ Wusana padha matur marang Gusti Yésus: "Kula sami mboten mangertos." Gusti Yésus banjur ngandika: "Yèn mengkono, kowé iya ora Dakkandhani, sapa sing paring pangwasa marang Aku nindakaké prekara mau kabèh."

²⁸ Gusti Yésus banjur ngandika: "Saiki Aku arep takon, kepriyé penemumu ing bab iki: Ana wong duwé anak loro. Wong mau marani anaké mbarep lan muni: 'Lé, dina iki kowé nyambuta-gawé ing kebon anggur.'

²⁹ Nanging anaké mangsuli: 'Kula mboten purun!' Sawisé muni mengkono anak mau keduwung, nuli mangkat nyambut-gawé.

³⁰ Wong mau nuli marani anaké sing enom, lan dikandhani mengkono uga. Anaké mau mangsuli: 'Inggih Pak,' nanging ora mangkat.

³¹ Anak loro mau sing endi sing nindakaké karepé bapakné?" Wangsulane wong-wong mau: "Inggih ingkang sepuh." Pangandikané Gusti Yésus: "Titènana! Para pegawé pajeg lan para pelacur bakal luwih dhisik enggoné dadi umat ing Kratoné Allah ketimbang karo kowé.

³² Sebab Nabi Yohanes Pembaptis rawuh lan nuduhaké dalan sing bener marang kowé, éwasemono kowé padha ora percaya marang panjenengané. Nanging para wong durjana lan para pelacur padha percaya marang panjenengané. Déné kowé kabèh, ora banjur ngowahi pikiranmu lan percaya marang panjenengané."

³³ Gusti Yésus ngandika: "Padha rungokna pasemon iki. Ana wong sugih duwé kebon anggur. Kebon mau dipageri

mubeng lan digawèkaké panggonan kanggo meres woh anggur; semono uga digawèkaké gubug dhuwur kanggo jaga. Sawisé kuwi kebon anggur mau diséwakaké marang wong sawetara. Déné wong sugih mau nuli lunga menyang manca negara.

³⁴ Bareng wis wayahé panèn, sing duwé kebon teka lan kongkonan para réwangé menyang panggonané wong-wong sing padha nyéwa kebon anggur mau, dikon njaluk bagéan pametuné sing dadi haké.

³⁵ Nanging wong-wong sing padha diutus mau nuli dicekel déning sing padha nyéwa kebon anggur mau, ana sing digebugi, ana sing dipatèni, lan ana sing dibenturi watu.

³⁶ Sing duwé kebon mau banjur utusan menèh réwang liyané, cacahé luwih akèh ketimbang karo sing dhisik. Nanging para utusan kuwi ngalami nasib kaya utusan sing dhisik.

³⁷ Wusana sing duwé kebon mau banjur kongkonan anaké dhéwé, gagasané: 'Wong-wong kuwi mesthi bakal éring karo anakku.'

³⁸ Kocapa wong sing padha nyéwa mau bareng anaké sing duwé kebon

anggur teka, banjur padha rerasanan mengkéné: 'La, iki anaké teka. Ayo padha dipatèni waé, supaya kita bisa olèh warisané!'

³⁹ Anaké sing dikongkon mau nuli dicekel, banjur disèrèd metu saka kebon anggur, sarta dipatèni."

⁴⁰ Pendanguné Gusti Yésus, "Yèn sing duwé kebon anggur mau teka, nuli wong sing padha nyéwa mau bakal dikapakaké?"

⁴¹ Wangsulané sing padha didangu: "Temptu kémawon tiyang-tiyang awon wau badhé dipun pejahi sedaya. Déné kebon anggur wau lajeng badhé dipun séwakaken dhateng tiyang sanès, ingkang sagah nyukani bagéanipun ingkang gadhah kebon anggur wau pendhak panèn."

⁴² Mulané Gusti Yésus banjur ngandika: "Apa kowé padha durung tau maca ing Kitab Suci sing uniné mengkéné: 'Watu sing ditampik déning tukang batu, kuwi wis dadi watu sing baku.' ['Sing sapa tiba ing watu kuwi bakal ajur mumur, lan sing ketiban watu mau bakal remuk.'] 'Kelakoné prekara kuwi nggumunaké, awit saka pakaryané Gusti Allah.'

Mulané Dakkandhani: Kabèh wewenang enggonmu padha dadi umat ing Kratoné Allah bakal dijabel saka kowé, lan diparingaké marang bangsa liya, sing mbangun-turut marang dhawuhé."

⁴³ (21:42)

⁴⁴ (21:42)

⁴⁵ Bareng para pengareping imam lan wong Farisi ngrungu pasemoné Gusti Yésus mau, banjur padha rumangsa, yèn sing disemoni kuwi dhèwèké.

⁴⁶ Wong-wong mau banjur padha ngudi kepriyé bisané nyekel Panjenengané. Nanging padha wedi karo wong akèh, awit wong-wong mau padha nganggep yèn Gusti Yésus kuwi nabi.

22 ¹ Gusti Yésus memulang menèh marang wong akèh ngagem pasemon.

² Pangandikané: "Kratoné Gusti Allah kuwi kena diupamakaké kaya péstané ratu sing mantokaké putrané.

³ Ratu mau ngutus para abdiné, nimbali wong-wong sing padha diulemi. Nanging wong-wong mau padha ora gelem teka.

⁴ Nuli ratu mau ngutus utusan-utusan liyané, sing padha diweling mengkéné: 'Kandhaa karo wong-wong sing padha

dakulemi mau yèn pahargyan mantèné anakku wis katata. Sapi lanang lan pedhèt-pedhèt pilihan wis disembelèh. Samubarang wis cumawis. Ayo padha teka ing pahargyan!’

⁵ Éwasemono tamu-tamu sing diulemi ora padha maèlu. Malah padha lunga menyang pegawéané dhéwé-dhéwé; ana sing lunga menyang pategalané, ana sing ngurusi dagangané;

⁶ lan malah ana liyané sing nyekel para utusané ratu mau, dipilara lan dipatèni.

⁷ Mulané bareng mireng bab kuwi Sang Prabu duka banget. Banjur ngutus para prejurité, didhawuhi matèni wong-wong sing padha matèni utusané Sang Prabu mau.

⁸ Sawisé kuwi Sang Prabu nuli nimbali para abdiné lan ngandika: ‘Pahargyan mantèn wis cumawis, nanging wong-wong sing diulemi padha ora pantes.

⁹ Mulané saiki kowé padha lungaa ing dalan-dalan gedhé. Pira lan sapa waé wong sing kokprangguli ing kana, ulemana, supaya teka ing pahargyan mantèn iki.’

¹⁰ Para abdi mau iya tumuli padha mangkat. Kabèh wong sing diprangguli ing dalan-dalan gedhé padha dikumpulaké, iya wong ala, iya wong becik. Panggonan pahargyan mau nganti kebak tamu.

¹¹ Sang Prabu banjur mlebet ing papan pahargyan, mirsani para tamuné. Ing kono mirsa ana tamu sing ora nganggo sandhangan pésta.

¹² Tamu mau banjur didangu: 'Sedulur! Kepriyé déné kowé bisa mlebu tekan kéné ora nganggo sandhangan pésta?' Tamu mau ora bisa mangsuli apa-apa.

¹³ Sang Prabu banjur ngandika marang para abdi: 'Wong iki bandanen lan wetokna saka kéné, lebokna ing panggonan sing peteng. Ing kono bakal ana tangis lan panggegeting untu.'"

¹⁴ Gusti Yésus banjur mungkasi pasemon kuwi mengkéné: "Akèh wong sing padha ditimbali, nanging sing dipilih mung sethithik."

¹⁵ Wong-wong Farisi nuli padha metu saka ing kono lan padha ngrembug

kepriyé bisané nyengkolong^e Gusti Yésus srana pitakonan-pitakonan.

¹⁶ Para Farisi mau nuli kongkonan murid-muridé sowan marang Gusti Yésus, bebarengan karo wong sawetara saka golongan Hérodian. Wong-wong mau dikon matur marang Gusti Yésus mengkéné: "Bapak Guru, kula mangertos, bilih Panjenengan menika barès, sarta mucal kanthi blak-blakan bab kersanipun Gusti Allah tumraping manungsa, tanpa ajrih dhateng sinten kémawon; awit Panjenengan mboten mawang tiyang.

¹⁷ Awit saking menika mugi Panjenengan kersa paring katerangan: Mbayar paos dhateng Kaisar ing Rum, menika kénging menapa mboten?"

¹⁸ Nanging Gusti Yésus mirsa karep sing ala kuwi, mula banjur ngandika: "Wong lamis. Yagéné kowé nyoba marang Aku?"

¹⁹ Tuduhna dhuwit sing kokenggo mbayar pajeg kuwi." Wong mau banjur padha ngaturaké dhuwit dinar siji.

^enyengkolong: njiret, ,tembungipun ing basa Indonesia: Menjebak.

²⁰ Gusti Yésus banjur ndangu: "Iki gambaré sapa lan jenengé sapa sing ditulis ana ing dhuwit iki?"

²¹ Wangsulané sing padha didangu: "Menika gambaripun Kaisar." Gusti Yésus banjur ngandika: "Yèn mengkono caosna marang Kaisar apa sing dadi haké Kaisar, lan aturna marang Gusti Allah apa sing dadi kagungané Gusti Allah."

²² Bareng krungu pangandika mengkono, wong-wong mau padha gumun banget. Banjur padha lunga.

²³ Ing dina kuwi uga, ana wong Saduki sawetara padha sowan ing ngarsané Gusti Yésus. Wong-wong mau duwé penganggep yèn wong mati mono ora bakal tangi.

²⁴ Banjur padha matur marang Gusti Yésus mengkéné: "Pak Guru, Nabi Musa ngandika: Menawi wonten tiyang jaler pejah, mangka mboten gadhah anak, menika sedhèrèkipun jaler kedah kawin kaliyan randha ingkang katilar pejah sémahipun wau, supados ingkang pejah wau gadhaha turun.

²⁵ Nanging naté kelampahan ing ngriki, wonten tiyang pitu sasedhèrèk. Inkang mbajeng kawin, lajeng pejah, tanpa

gadha anak. Dados randhanipun katilaraken dhateng sedhèrèkipun.

²⁶ Mekaten ugi sedhèrèkipun wau inggih tilar-donya, tanpa gadha anak. Kados mekaten ugi sedhèrèkipun nomer tiga lan salajengipun ngantos ingkang nomer pitu pisan.

²⁷ Wusana tiyang èstri wau inggih pejah.

²⁸ Menawi mekaten menika, mbénjing ing dinten petangènipun tiyang pejah, tiyang èstri wau lajeng dados sémahipun sinten? Sebab tiyang pitu sasedhèrèk wau sampun naté kawin kaliyan piyambakipun."

²⁹ Gusti Yésus ngandika: "Kowé padha kesasar, sebab kowé ora ngerti marang piwulangé Kitab Suci lan pangwasané Gusti Allah!

³⁰ Awit yèn wong mati wis padha katangèkaké menèh, wong mau ora bakal omah-omah lan diomah-omahaké menèh. Wong-wong mau bakal padha urip kaya para malaékat ing swarga.

³¹ Apa kowé padha ora tau maca, apa sing dipangandikakaké déning Gusti Allah bab petangéné wong mati? Gusti Allah ngandika:

³² 'Aku Allahé Abraham, Allahé Iskak lan Allahé Yakub!' Allah kuwi dudu Allahé wong mati, nanging Allahé wong urip."

³³ Bareng krungu ketrangané sing kaya mengkono mau, wong akèh padha gumun banget marang piwulangé Gusti Yésus.

³⁴ Bareng wong Farisi padha krungu, yèn Gusti Yésus wis mbungkem wong Saduki, banjur padha nglumpuk.

³⁵ Ana siji panunggalané para ahli Torèt, arep nyoba marang Gusti Yésus, srana pitakonan, mengkéné:

³⁶ "Bapak Guru, angger-angger ingkang utami lan ageng piyambak ing salebeting Kitab Torèt menika ingkang pundi?"

³⁷ Gusti Yésus ngandika: "Kowé tresnaa marang Allahmu klawan gumolonging atimu, gumolonging nyawamu lan gumolonging budimu.

³⁸ Ya kuwi angger-angger sing gedhé lan sing luhur dhéwé!

³⁹ Déné angger-angger sing kaping pindho, sing padha wigatiné karo sing dhisik mau, yakuwi: Kowé tresnaa marang sapepadhamu, kaya enggonmu nresnani marang awakmu dhéwé.

⁴⁰ Kabèh angger-angger sing kasebut ana ing Kitab Torèt lan ing kitabé para nabi, kuwi dhasaré ana ing angger-angger loro mau."

⁴¹ Nalika wong Farisi isih padha nglumpuk ana ing kono, Gusti Yésus ndangu marang wong-wong mau, pangandikané:

⁴² "Kepriyé penemumu bab Sang Kristus? Panjenengané kuwi tedhaké sapa?" Wangsulane sing padha didangu: "Tedhkipun Sang Prabu Dawud."

⁴³ Pangandikané Gusti Yésus: "Yèn mengkono, kepriyé déné Sang Prabu Dawud, sing katuntun déning Rohé Allah, koknyebut marang Sang Kristus kuwi: 'Gusti'? Sebab Sang Prabu Dawud ngandika:

⁴⁴ 'Pangéran wis dhawuh marang Gustiku: linggiha ing tengen-Ku, nganti sakabèhing mungsuhmu wis Daktelukaké ing sangisoring tlapanmu.'

⁴⁵ Dadi yèn Sang Prabu Dawud nyebut Sang Kristus kuwi 'Gusti', kepriyé déné Sang Kristus kokdisebut uga tedhaké Sang Prabu Dawud?"

⁴⁶ Ora ana wong siji waé sing bisa mangsuli. Wiwit dina kuwi ora ana wong

sing wani ngaturaké pitakonan marang Gusti Yésus.

23 ¹ Gusti Yésus banjur ngandika marang wong akèh lan marang para muridé, mengkéné:

² "Para ahli Torèt lan wong Farisi kuwi sing wenang nerangaké angger-anggeré Nabi Musa.

³ Mulané padha lakonana lan padha turuten sakèhing piwulangé. Nanging kowé aja niru kelakuané, awit wong kuwi dhéwé ora padha nglakoni apa sing padha diwulangaké.

⁴ Padha gawé prenatal-prenatan sing abot, nanging wong kuwi dhéwé padha ora nindakaké.

⁵ Sakèhé tumindaké mau mung murih katona ing wong, kayata: padha nganggo tali sembahyang amba, padha nganggo gombyok sing dawa ana ing jubahé.

⁶ Padha seneng linggih ing papan kang kajèn ana ing karaméan-karaméan, lan linggih ing kursi sing ngarep dhéwé ing papan-papan pangibadah.

⁷ Padha seneng diurmati ing pasar-pasar lan seneng disebut 'Guru'.

⁸ Nanging kowé, aja seneng yèn disebut: 'Guru', awit Gurumu mung siji lan kowé kabèh padha déné sedulur.

⁹ Lan aja ana wong ing donya kéné sing koksebut: 'Rama', awit Ramamu mung siji, yakuwi sing ana ing swarga.

¹⁰ Kowé aja gelem disebut 'Panuntun', sebab Panuntunmu mung siji, yakuwi Sang Kristus.

¹¹ Sapa sing gedhé ana ing satengahmu, kuwi dadia peladènmu.

¹² Sing sapa ngluhuraké awaké dhéwé, bakal diasoraké, déné sing ngasoraké awaké dhéwé, kuwi bakal diluhuraké."

¹³ "Cilaka kowé para ahli Torèt lan wong Farisi. Kowé padha wong lamis. Kowé padha ngalang-alangi wong-wong sing arep padha dadi kawulaning Kratoné Allah. Kowé dhéwé padha ora gelem, nanging wong liya sing padha gelem kokalang-alangi."

¹⁴ ["Cilaka kowé para ahli Torèt lan wong Farisi, kowé wong lamis. Kowé padha golèk alasan rupa-rupa kanggo meres randha-randha lan ngrampog omahé. Banjur éthok-éthok ndedonga dawa. Mulané kowé bakal tanpa paukuman sing luwih abot."]

¹⁵ "Cilaka kowé para ahli Torèt lan wong Farisi! Kowé wong lamis! Kowé padha lunga adoh, nganti nyabrang segara lan ndlajahi dharatan, mung merga kepéngin olèh wong siji sing nganut agamamu, nanging yèn wong mau wis mlebu agamamu, banjur kokdadèkaké calon isining nraka, sing alané tikèl pindho karo kowé dhéwé!"

¹⁶ "Cilaka kowé panuntun-panuntun picak! Kowé muni mengkéné: 'Sing sapa sumpah demi Pedalemané Allah, wong kuwi ora kecencang déning sumpahé; nanging yèn sumpah demi emasé Pedalemané Allah, sumpah kuwi nyencang.'

¹⁷ Kowé trahé wong bodho lan picak! Endi sing luwih aji: emasé, apa Pedalemané Allah sing nucèkaké emas mau?

¹⁸ Kowé uga memulang mengkéné: 'Sing sapa sumpah demi mesbèh, kuwi ora kecencang déning sumpahé; nanging sing sapa sumpah demi kurban sing ana ing mesbèh mau, kuwi kecencang marang sumpahé.'

¹⁹ Kowé trahé wong picak temenan. Endi sing luwih aji, kurbané, apa mesbèhé, sing nucèkaké kurban mau?

²⁰ Sing sapa sumpah demi mesbèh, kuwi sumpahé demi mesbèh lan uga demi barang-barang sing temumpang ana ing kono.

²¹ Lan sing sapa sumpah demi Pedalemané Allah, kuwi sumpah demi Pedalemané lan uga demi Gusti Allah sing dedalem ana ing kono.

²² Lan sapa sing sumpah demi swarga, kuwi ateges iya sumpah demi dhamparing Allah lan iya demi Gusti Allah, sing lenggah ana ing dhampar mau."

²³ "Cilaka kowé, para ahli Torèt lan para wong Farisi. Kowé para wong lamis. Bumbu crakèn kaya déné telasih, adas lan jinten pisan, padha kokbayar prasepuluhané, nanging sing wigati dhéwé tumrapping agama koklirwakaké, yakuwi kaadilan, kawelasan lan ketemenan. Kuduné rak sing siji ditindakaké, nanging sijiné aja dilirwakaké.

²⁴ Kowé panuntun-panuntun sing picak. Lemut koksaring saka ombèn-ombènmu, nanging unta kokulu!"

²⁵ "Cilaka kowé para ahli Torèt lan wong Farisi! Kowé padha wong lamis. Sebab cangkir lan piring padha kokresiki njabané, mangka ing njeroné kebak rereged saka enggonmu ngrampas, merga saka srakahmu.

²⁶ Kowé wong Farisi sing picak. Resikana dhisik njeroné cangkir lan piring-piring kuwi, supaya njabané iya bisa dadi resik!"

²⁷ "Cilaka kowé, para ahli Torèt lan wong Farisi! Kowé padha wong lamis! Sebab kowé padha kaya kuburan, sing dilabur putih. Saka njaba pancèn katon apik, nanging njeroné kebak balungé wong mati sing wis bosok kabèh.

²⁸ Mengkono uga kowé. Saka njaba, kowé katon mursid; nanging njeroning batinmu kebak lelamis lan duraka."

²⁹ "Cilaka kowé, para ahli Torèt lan wong Farisi! Kowé wong lamis! Kowé padha mbangun pesaréané para nabi lan ngrengga tugu pengéling-élingé para wong mursid.

³⁰ Lan kowé padha muni: 'Saupama aku urip nalika jamané para leluhurku, aku mesthi ora padha mèlu matèni para nabi.'

³¹ Dadiné kowé dhéwé padha ngakoni yèn kowé kuwi padha turuné wong-wong sing padha matèni nabi-nabi!

³² Yèn mengkono, terusna lan kebakana sundukané dosa-dosané para leluhurmu kuwi!

³³ Kowé padha wong goroh! Lan trahé wong goroh, kepriyé enggonmu bisa ngoncati paukumané nraka?

³⁴ Mulané rungokna sing temenan. Aku bakal ngutus nabi-nabi, wong-wong wicaksana lan ulama-ulama nekani kowé. Ana sing bakal tumuli kokpatèni, liyané ana sing koksalib, ana menèh sing bakal koksiksa ing papan-papan pangibadahmu, lan kokoyak-oyak saka kutha siji menyang kutha sijiné.

³⁵ Wekasané paukuman tumrap enggonmu matèni wong-wong sing ora salah kuwi bakal katempuhaké marang kowé, wiwit saka Abil, wong sing mursid kuwi, nganti tekan Zakharia anaké Bérékia, sing kokpatèni ana ing

Pedalemané Allah, ing antarané papan suci lan mesbèh.

³⁶Ngandela: Kabèh kuwi bakal ditempuhaké marang wong-wong ing jaman saiki."

³⁷"Yérusalèm, Yérusalèm! Kowé wis matèni nabi-nabi, lan mbenturi watu para utusan sing diutus Gusti Allah nemoni kowé. Wis nganti ping pira enggon-Ku kepéngin nglumpukaké anak-anakmu kaya babon enggoné nglumpukaké kuthuk-kuthuké ing sangisoring swiwiné? Nanging kowé padha ora gelem!

³⁸Titènana, omahmu iki bakal ditinggal suwung lan dadi sepi.

³⁹Lan Aku kandha karo kowé: Wiwit saiki kowé bakal padha ora ndeleng Aku, nganti kowé padha ngucap: 'Binerkahana ingkang rawuh ing asmanipun Pangéran!'"

24¹Sawisé kuwi Gusti Yésus banjur miyos saka Pedalemané Allah. Para muridé nuli padha nyaketi sarta ngaturi Panjenengané mirsani gedhong-gedhonging Pedalemané Allah.

²Gusti Yésus banjur ngandika: "Tamatna sing temenan enggonmu

ndeleng gedhong-gedhong kuwi. Dakkandhani, mbésuk bakal ora ana watu siji waé sing lestari temumpang ing watu liyané; kabèh bakal dijugrugaké."

³ Nalika Gusti Yésus lenggah ing Gunung Zaitun, para muridé padha sowan ngadhep, prelu rembugan dhèwèkan karo Panjenengané, aturé: "Bapak Guru, mugi kersaa paring sumerep dhateng kawula sedaya, mbénjing menapa badhé kelampahanipun sedaya menika? Lan menapa tandha-tandhanipun badhé rawuh Panjenengan? Mekaten ugi menapa tandha-tandhanipun dinten wekasan?"

⁴ Gusti Yésus ngandika: "Kowé sing padha ngati-ati. Aja nganti diapusi ing wong.

⁵ Sebab bakal akèh wong sing padha teka nganggo jeneng-Ku lan kandha: 'Aku iki Sang Kristus', lan srana mengkono bakal nasaraké wong akèh.

⁶ Kowé bakal krungu swaraning peprangan lan pawarta bab perang. Nanging diawas, kowé aja wedi lan cilik ing ati; sebab kuwi kabèh kudu kelakon; senajan mengkono, kuwi durung ateges yèn wis tekan wekasané jaman.

⁷Sebab bangsa sing siji bakal nglawan perang bangsa sijiné, lan krajan nglawan krajan. Ana ing endi-endi bakal ana pailan lan lindhu.

⁸Nanging kuwi mau kabèh lagi wiwitaning kasangsaran, ngarepaké tekané jaman anyar, kaya wong sing nglarani sadurungé nglairaké bayi.

⁹Ing wektu kuwi kowé bakal padha dicekel lan dipasrahaké supaya disiksa lan dipatèni. Kowé bakal disengiti déning sakèhing bangsa, merga enggonmu dadi murid-Ku.

¹⁰Ing wektu kuwi akèh wong sing ora setya menèh marang Aku. Sing siji nglapuraké sijiné supaya dianiaya, lan padha sengit-sinengitan.

¹¹Nuli akèh nabi palsu bakal padha njedhul lan nasaraké wong akèh.

¹²Kadurakan bakal saya tambah akèh, nganti wong padha suda katresnané.

¹³Nanging sing sapa lestari precaya tekan wekasan, kuwi sing bakal slamet.

¹⁴Injil bab Kratoné Allah bakal diwartakaké sajagad wrata, supaya saben wong padha krungu. Sawisé kuwi kelakon, lagi bakal tekané dina wekasan."

¹⁵ "Kowé bakal ndeleng 'Si Pengrusak ambek siya' ngadeg ana ing papan suci, kaya sing dingandikakaké déning Nabi Dhanièl — sapa sing maca padha ngudia ngerti apa tegesé —

¹⁶ yèn kuwi kelakon, wong-wong sing ana ing tanah Yudéa padha ngungsia menyang pegunungan.

¹⁷ Wong-wong sing lagi padha ana ing payon, aja padha mudhun njupuk barang-barangé sing ana ing omahé.

¹⁸ Wong sing lagi padha ana ing pategalan, aja padha mulih njupuk jubahé.

¹⁹ Mesakaké banget wong wadon sing wektu kuwi padha mbobot, lan sing lagi nusoni!

²⁰ Nyenyuwuna marang Gusti Allah supaya enggonmu padha ngungsi kuwi ora pinuju mangsa rendheng utawa mbeneri dina Sabbath!

²¹ Sebab ing wektu kuwi bakal ana kasusahan sing gedhé banget, sing durung tau kelakon wiwit jagad dititahaké nganti sepréné. Lan ora bakal kelakon menèh.

²² Sukur déné wektuné wis digawé cendhak déning Gusti Allah; yèn ora

ngono, ora bakal ana manungsa siji waé sing lestari urip. Nanging merga saka umat pilihané, Gusti Allah kersa nyendhakaké wektu kasangsaran gedhé mau.

²³Ing wektu kuwi yèn ana wong kandha marang kowé: ‘Delengen, Sang Kristus ana ing kéné’, utawa ‘Sang Kristus ana ing kana’, kowé aja ngandel.

²⁴Sebab kristus-kristus palsu lan nabi-nabi palsu bakal padha njedhul, sarta padha nindakaké mujijat-mujijat lan kaélokan-kaélokan kanggo nasaraké wong. Malah yèn bisa, iya arep nasaraké umat pilihané Gusti Allah.

²⁵Mulané, éling-élingen! Aku wis awèh weruh marang kowé, sadurungé kuwi mau kelakon.

²⁶Yèn ana wong kandha karo kowé: ‘Delengen, Panjenengané ana ing panggonan sing sepi’, kowé aja mrana. Utawa yèn padha kandha: ‘Panjenengané ndhelik’, kowé aja ngandel.

²⁷Sebab kaya déné gebyaring kilat saka ing Wétan, padhangé cumlorot tekan ing Kulon, kaya mengkono mbésuk bakal rawuhé Putraning Manungsa.

²⁸Ing panggonané bathang, iya dadi panggonané manuk gagak padha nggrombol."

²⁹"Sawisé mangsa kasangsaran mau, srengéngé bakal dadi peteng, lan rembulan ilang cahyané. Lintang-lintang bakal padha tiba saka ing langit, lan kekuwatan-kekuwatan sing ana ing alam jembar bakal mosak-masik.

³⁰Sawisé kuwi ing langit bakal katon tandhané Putraning Manungsa. Sakèhé bangsa ing bumi bakal padha nangis lan sesambat. Nuli bakal padha ndeleng Putraning Manungsa rawuh ing méganing langit, klawan pangwasa lan kamulyan gedhé.

³¹Trompèt sing swarané seru banget bakal diunèkaké. Para malaékat nuli bakal diutus déning Gusti Allah menyang kéblat papat, ngumpulaké umat pilihané Gusti Allah, saka tancebing langit sing siji nganti tekan tancebing langit liyané."

³²"Padha nitènana wit anjir. Yèn pang-pangé wiwit katon ijo lan memes, nuli semi, kowé padha ngerti, yèn mangsa panas wis cepak.

³³ Semono uga yèn kowé weruh lelakon kuwi mau kabèh, kuwi tandhané yèn Putraning Manungsa wis mèh rawuh.

³⁴ Élinga! Kabèh kuwi bakal kelakon sadurungé wong-wong sing saiki padha urip iki mati.

³⁵ Langit lan bumi bakal sirna, nanging tembung-Ku ora bakal sirna."

³⁶ "Ora ana wong siji waé sing weruh dina lan jamé rawuhé Putraning Manungsa. Malah Sang Putra piyambak iya ora pirsá. Mung Sang Rama piyambak sing pirsá.

³⁷ Kaya déné jamané Nabi Nuh, mengkono uga kaanané mbésuk rawuhé Putraning Manungsa.

³⁸ Ing dina-dina sadurungé banjir gedhé teka, wong-wong padha mangan lan ngombé. Padha omah-omah lan padha diomah-omahaké, nganti dina enggoné Nabi Nuh minggah ing prau.

³⁹ Bareng banjiré teka temenan, wong-wong mau lagi padha kegugah pikirané tumrap apa sing kelakon. Mengkono uga bakal kedadéané, samasa Putraning Manungsa rawuh.

⁴⁰ Ing wektu kuwi bakal ana wong loro sing lagi padha nyambut-gawé

ing pategalan, sing siji digawa, sijiné ditinggal.

⁴¹ Ana wong wadon loro sing lagi padha nggiling gandum, sing siji digawa, sijiné ditinggal.

⁴² Mulané sing padha waspada! Sebab kowé padha ora weruh dina rawuhé Gustimu.

⁴³ Ngèlingana sing mengkéné iki: Yèn wong sing duwé omah ngerti wektuné maling sing arep nekani omahé, wong mau bakal ora turu, lan ora bakal olèh yèn omahé dileboni.

⁴⁴ Mulané kowé selawasé kudu siaga, sebab Putraning Manungsa kuwi rawuhé ing wayah sing ora koknyana."

⁴⁵ "Yèn mengkono, endi abdi sing setya lan sing pinter, temahan diangkat bendarané ngepalani abdi-abdi liyané, supaya mènèhi jatah pangan marang para abdi liyané mau, ing wektu-wektu sing ditemtokaké.

⁴⁶ Iba begjané abdi sing nalika bendarané rawuh ketemu lagi nindakaké kuwajibané.

⁴⁷ Ngandela, bendara mau bakal ngangkat abdi kuwi dipasrahi ngurusi sebarang darbèké bendarané.

⁴⁸ Nanging yèn abdi mau ala atiné lan duwé gagasan mengkéné:

⁴⁹ 'Bendaraku bakal ora énggal rawuh', nuli wong mau wiwit nyiya-nyiya abdi-abdi liyané, sarta mangan lan ngombé bebarengan karo wong-wong sing seneng endem-endeman,

⁵⁰ mangka bendarané mau nuli rawuh ing dina sing ora dinyana-nyana, lan ing jam sing ora dingertèni sadurungé.

⁵¹ Abdi mau bakal diukum déning bendarané sakatogé, kaya yèn ngukum wong lamis. Ing kono abdi mau bakal nangis lan nggeget untu."

25 ¹ "Samasa Putraning Manungsa rawuh ngasta Kratoné Allah, kena diupamakaké: Kaya kaanané prawan sepuluh sing arep ngiring pengantèn, padha nggawa oncor, banjur mangkat methuk pengantèn lanang.

² Prawan sing lima bodho, lan sing lima liyané wicaksana.

³ Prawan lima sing bodho mau padha nggawa oncor, nanging ora nggawa lenga tandhon.

⁴ Déné prawan lima sing wicaksana, nggawa oncor lan nggawa lenga sing kanggo tandhon.

⁵ Pengantèn lanang mau tekané kasèp, mulané prawan-prawan mau banjur ngantuk nganti keturon.

⁶ Bareng tengah-wengi ana swarané wong alok-alok: 'Pengantèné teka! Ayo padha dipethukaké!'

⁷ Prawn sepuluh mau banjur padha tangi lan nyandhak oncoré dhéwé-dhéwé.

⁸ Prawn-prawan sing bodho nuli padha nembung marang prawan-prawan sing wicaksana: 'Mbok aku wènèhana lengamu sethithik waé, awit oncorku arep mati.'

⁹ Wangsulané prawan-prawan sing wicaksana: 'Aja, mengko lengané mundhak ora cukup yèn kanggo aku lan kowé. Luwih becik yèn kowé menyang warung sing adol lenga lan tuku dhéwé.'

¹⁰ Nanging nalika prawan lima mau lagi padha lunga tuku lenga, mantèné lanang teka. Prawn lima sing wis miranti, nuli padha ngiring pengantèn lanang, mlebu ing omahé sing mantu. Lawangé banjur dikancing.

¹¹ Sawisé mengkono prawan lima liyané mau iya padha teka, lan matur

saka njaba: 'Bapak, kula aturi mbikak korinipun.'

¹² Nanging wangsulané pengantèn lanang: 'Kowé sapa, aku ora kenal karo kowé.'"

¹³ Gusti Yésus banjur mungkasi pasemoné srana ngandika: "Mulané padha melèka, awit kowé padha ora weruh dina lan wayahé Putraning Manungsa rawuh."

¹⁴ "Samasa Putraning Manungsa rawuh ngasta Kratoné Gusti Allah kaanané iya kena diupamakaké kaya wong sing arep mangkat lelungan menyang negara sing adoh. Wong mau nuli nimbali para abdiné, banjur mitayakaké barang darbèké marang para abdi mau.

¹⁵ Saben abdi dipasrahi, undha-usuk miturut kabisané dhéwé-dhéwé. Ana abdi sing dipasrahi dhuwit limang talenta, ana sing rong talenta, ana sing satalenta. Sawisé kuwi wong mau nuli mangkat.

¹⁶ Sing nampa limang talenta tumuli mangkat, nglakokaké dhuwité, lan olèh bathi uga limang talenta.

¹⁷ Mengkono uga abdi sing tanpa rong talenta, iya nindakaké mengkono, lan olèh bathi uga rong talenta.

¹⁸ Nanging abdi sing tanpa satalenta, lunga ngedhuk luwangan, banjur mendhem dhuwité bendarané mau ana ing kono.

¹⁹ Let sawetara suwéné, bendarané abdi-abdi mau lagi rawuh, banjur nganakaké étung-étungan karo para abdiné.

²⁰ Sing tanpa limang talenta sowan lan ngaturaké bebathèné limang talenta, karo matur: 'Bapak, kula panjenengan pasrahi gangsal talenta. Samenika kula aturi mirsani, kula angsal bebathèn kathahipun inggih gangsal talenta.'

²¹ Wangsulané bendarané: 'Becik banget, kowé abdi sing becik lan temen. Sarèhné kowé wis ketitik tumemen marang barang sing sethithik, kowé bakal dakpasrahi ngurusi barang sing akèh. Mlebua lan mèlua ngrasakaké kabungahanku.'

²² Abdi sing tanpa rong talenta uga sowan lan matur: 'Bapak, panjenengan sampun mitadosaken arta kalih talenta dhateng kula. Samenika, sumangga

panjenengan pirsani. Kula saged angsal be bathèn kathahipun inggih kalih talenta.'

²³'Becik banget', wangsulané bendarané. 'Kowé abdi sing becik lan temen. Sarèhné kowé wis ketitik tumemen marang barang sing sethithik, saiki kowé bakal dakpasrahi ngurusi barang-barang sing akèh. Ayo, mlebu lan mèlu ngrasakaké kabungahanku!'

²⁴Sawisé kuwi abdi sing nampa satalenta iya banjur sowan, lan matur: 'Ndara, kula sumerep, bilih panjenengan menika tiyang ingkang sawenang-wenang. Remen ngenèni ing panggènan ingkang mboten panjenengan sebari, lan mendheti taneman, ingkang mboten panjenengan tanem.

²⁵Mila kula ajrih, lajeng késah; arta panjenengan satalenta lajeng kula pendhem ing siti. Mangga kula aturi nampèni arta panjenengan!'

²⁶Bendara mau banjur ngandika: 'Kowé abdi sing ala lan kesèd. Kowé duwé penganggep yèn aku ngenèni ing panggonan sing ora daksebari lan ngundhuh tanduran sing ora daktandur.

²⁷ Mulané, beneré dhuwitku kuwi koktitipaké marang wong sing nglakokaké dhuwit, supaya samangsa aku teka, aku bisa nampa dhuwitku menèh saanakané.

²⁸ Dhuwit satalenta kuwi jaluken, banjur wuwuhna marang wong sing duwé sepuluh talenta mau.

²⁹ Sebab sing sapa wis duwé, kuwi bakal kaparingan luwih akèh menèh nganti kalubèran. Nanging sing sapa ora duwé, barang sethithik sing diduwèki kuwi bakal kapundhut kabèh.

³⁰ Déné abdi sing ora ana gunané kuwi cekelen, lan lebokna ing pakunjaran. Ing kono bakal ana penangis lan panggegeting untu!"

³¹ "Mbésuk samasa Putrané Manungsa rawuh ngagem kamulyané, kadhèrèkaké sakèhing malaékat, Panjenengané bakal lenggah ing dhamparing Kratoné Gusti Allah,

³² lan sakèhing wong ing bumi bakal kaklumpukaké ing ngarsané. Panjenengané nuli bakal misah wong-wong mau dadi rong pantha, kaya pangon sing misahaké wedhusé gèmbèl lan wedhusé bérok.

³³ Sing gèmbèl dipisahaké ana ing tengené lan sing bérok ana ing kiwané.

³⁴ Tumuli Sang Prabu bakal ngandika marang wong-wong sing ana ing tengené: 'Mara, kowé sing padha binerkahan déning Rama-Ku. Kowé bakal padha ngrasakaké kanikmataning Kratoné Allah, sing wis kacawisaké wiwit dumadiné jagad.

³⁵ Awit nalika Aku keluwèn, Aku kokcaosi dhahar; nalika Aku ngelak, Aku kokcaosi ngunjuk; nalika Aku ngumbara, Aku kokcaosi pondhokan ing omahmu;

³⁶ nalika Aku kewudan, Aku kokcaosi ageman; nalika Aku gerah, Aku kokupakara; nalika Aku dikunjara, Aku koktiliki.'

³⁷ Ing kono wong-wong mursid mau padha matur: 'Gusti, kala menapa kawula sumerep Panjenengan keluwèn, lan kawula caosi dhahar, utawi kasatan, kawula caosi ngunjuk?

³⁸ Kala menapa kawula sumerep Panjenengan ngumbara, lajeng kawula caosi pondhokan ing griya kawula? Kala menapa kawula sumerep Panjenengan kelukaran, lajeng kawula caosi ageman?

³⁹ Kala menapa kawula sumerep Panjenengan gerah utawi dipun kunjara, lajeng kawula tuwèni?’

⁴⁰ Sang Prabu nuli bakal paring wangsulan: ‘Élinga, apa waé sing tau koktindakaké marang salah sawijining sedulur-Ku sing asor dhéwé iki, kuwi ateges iya wis koktindakaké marang Aku!’

⁴¹ Sang Prabu mau iya bakal ngandika marang wong-wong sing ana ing kiwané: ‘Padha sumingkira saka ing ngarep-Ku, kowé wong sing kena ing laknat! Sumingkira menyang geni langgeng sing wis dicawisaké kanggo Iblis lan para malaékaté!

⁴² Awit nalika Aku keluwèn, kowé ora nyaosi dhahar; nalika Aku ngelak, kowé ora nyaosi ngunjuk;

⁴³ nalika Aku ngumbara, kowé ora nyaosi pemondhokan; nalika Aku kewudan, kowé ora nyaosi ageman; nalika Aku gerah, lan ana ing pakunjaran, Aku ora kokupakara.’

⁴⁴ Wong-wong mau nuli bakal padha munjuk: ‘Kala menapa kawula sumerep Panjenengan keluwèn, kasatan, ngumbara, utawi kelukaran, utawi gerah,

utawi dipun kunjara lan mboten kawula ladosi?’

⁴⁵ Sang Prabu banjur bakal paring wangsulan: ‘Rungokna sing becik. Apa waé sing ora koktindakaké marang salah sawijining wong sing asor dhéwé iki, kuwi iya ora koktindakaké marang Aku.’

⁴⁶ Wasana wong-wong mau bakal nampa paukuman langgeng, nanging wong-wong mursid bakal nampa ganjaran urip langgeng."

26 ¹ Sawisé rampung enggoné mulangaké bab kuwi mau, Gusti Yésus banjur ngandika marang para muridé:

² "Kowé wis padha ngerti, yèn kurang rong dina menèh wis Riaya Paskah, lan Putraning Manungsa bakal dicekel déning wong akèh lan disalib."

³ Ing nalika semana para pengareping imam lan para pinituwané bangsa Yahudi padha nglumpuk ana ing dalemé Imam Agung Kayafas.

⁴ Para pengareping imam lan para pinituwa mau padha rembugan bab kepriyé rékané, supaya bisa nyekel lan nyédani Gusti Yésus.

⁵ Nanging olèhé nyekel lan matèni aja pinuju dina riaya, supaya ora gawé gègèré wong akèh.

⁶ Nalika Gusti Yésus ana ing désa Bètani, ana ing omahé Simon, sing biyèn tau lara kusta;

⁷ ana wong wadon teka sowan ing ngarsané Gusti Yésus. Wong wadon mau nggawa gendul isi lenga wangi, sing larang banget regané. Dhèk semana Gusti Yésus lagi lenggah dhahar. Wong wadon mau banjur nglengani mestakané Gusti Yésus nganggo lenga wangi.

⁸ Para muridé Gusti Yésus bareng weruh apa sing ditindakaké wong wadon mau nuli padha nepsu, lan padha rerasanan: "Apa kuwi ora ngecèh-ecèh dhuwit?"

⁹ Lenga wangi kuwi yèn diedol rak payu akèh, lan pepayoné rak kena diwènèhaké marang wong miskin?"

¹⁰ Gusti Yésus mirsa apa sing lagi dadi rasanané para muridé, mulané banjur ngandika: "Yagéné kowé kokpadha ngrasani ala marang wong wadon iki? Wong iki rak nglakoni barang sing becik tumraping Aku.

¹¹ Wong miskin rak selawasé ana ing antaramu, nanging Aku rak ora selawasé awor karo kowé.

¹² Enggoné ngesokaké lenga ana ing badan-Ku kuwi rak minangka pacawisané penguburan-Ku.

¹³ Padha titènana! Ing endi waé Injil iki diwartakaké, apa sing ditindakaké déning wong wadon iki iya bakal dicritakaké, minangka pengéling-éling marang dhèwèké."

¹⁴ Nalika semono nuli ana salah sawijining muridé Gusti Yésus, jenengé Yudas Iskariot, marani para pengareping imam.

¹⁵ Yudas mau banjur matur: "Kula badhé panjenengan épahi menapa, menawi kula masrahaken Gusti Yésus dhateng panjenengan?" Yudas Iskariot nuli diwènèhi dhuwit telung puluh sèkel selaka.

¹⁶ Wiwit nalika kuwi Yudas golèk wewengan, supaya bisa masrahaké Gusti Yésus marang para pengareping imam.

¹⁷ Ing dina wiwitaning Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi, para muridé Gusti Yésus padha sowan ing ngarsané. Banjur matur: "Gusti ngersakaken dhahar

bujana Paskah wonten ing pundi?
Mangké badhé sami kula cawisaken."

¹⁸ Gusti Yésus ngandika: "Lungaa nemoni si Anu lan kandhaa: 'Bapak Guru ngandika: Wektuku mung kari saiki; Aku kepéngin dhahar bujana Paskah ana ing omahmu, bebarengan karo murid-murid-Ku!'"

¹⁹ Para murid sing diutus mau nuli mangkat nindakaké apa sing didhawuhaké déning Gusti Yésus, nyawisaké bujana Paskah.

²⁰ Bareng wis soré Gusti Yésus banjur lenggah dhahar bebarengan karo para muridé.

²¹ Nalika isih padha dhahar, Gusti Yésus ngandika: "Ngertia, salah siji panunggalanmu bakal ngulungaké Aku marang wong-wong sing padha ngarah matèni Aku."

²² Bareng ngrungu pangandika mau para muridé Gusti Yésus padha sedhih banget, banjur genti-gentèn padha matur: "Rak sanès kula ta Gusti?"

²³ Gusti Yésus ngandika: "Wong sing nyelupaké rotiné ana ing mangkok iki bareng karo Aku, kuwi wongé sing bakal ngulungaké Aku."

²⁴ Putrané Manungsa pancèn pinesthi séda, sebab ing Kitab Suci wis ditulis bab enggoné bakal séda. Nanging cilaka wong sing ngulungaké Putrané Manungsa! Luwih becik tumrapé wong kuwi saupama ora lair waé!"

²⁵ Yudas, sing bakal ngulungaké Gusti Yésus nuli matur: "Nanging rak sanès kula ingkang Panjenengan kersakaken ta Gusti?" Gusti Yésus ngandika: "Mengkono kandhamu."

²⁶ Nalika padha mangan, Gusti Yésus mundhut roti, banjur ndedonga, saos sukur marang Pangéran. Roti mau nuli dicuwil-cuwil sarta diparingaké marang para muridé, karo ngandika: "Padha tampanana, padha panganan, iki badan-Ku."

²⁷ Sawisé kuwi banjur mundhut tuwung sing isi anggur, banjur ndedonga, saos sukur marang Pangéran. Gusti Yésus banjur maringaké tuwung mau marang para muridé, sarta ngandika: "Padha ngombéa kabèh saka ing tuwung iki."

²⁸ Sebab iki getih-Ku, getih sing diesokaké kanggo nanggung prejanjiané Gusti Allah. Getih-Ku iki diesokaké

kanggo wong akèh, minangka pangapuraning dosa.

²⁹ Ngertia: Aku bakal ora ngombé anggur iki menèh nganti wektuné Aku ngombé anggur anyar bebarengan karo kowé kabèh ing Kratoné Rama-Ku."

³⁰ Sawisé kuwi Gusti Yésus lan para muridé banjur padha menyanyi. Nuli padha mangkat menyang Gunung Zaitun.

³¹ Gusti Yésus banjur ngandika marang para muridé: "Ing bengi iki uga kowé bakal padha mlayu, ninggal Aku ijèn; sebab ing Kitab Suci wis katulis: 'Gusti Allah bakal matèni pangoné, lan pepanthané wedhus bakal buyar.'

³² Nanging sawisé Aku katangèkaké saka ing kubur, Aku bakal lunga menyang tanah Galiléa, ndhisiki kowé."

³³ Pétrus nuli matur marang Gusti Yésus: "Senajan sedaya murid badhé nilar Panjenengan, kawula mboten badhé nilar Panjenengan!"

³⁴ Gusti Yésus ngandika marang Pétrus: "Rungokna! Ing bengi iki uga, sadurungé jago kluruk, kowé bakal nyélaki Aku, ambal ping telu."

³⁵ Pétrus nuli mangsuli: "Kula mboten badhé nyélaki Panjenengan, senjata kedah pejah sesarengan." Para murid liyané iya padha muni mengkono.

³⁶ Sawisé mengkono, Gusti Yésus banjur tindak, kadhèrèkaké para muridé, menyang panggonan sing disebut Gètsémané. Ing kono Gusti Yésus ngandika karo para muridé: "Padha linggiha ana ing kéné dhisik, Aku arep mrana, ndedonga."

³⁷ Gusti Yésus nuli ngajak Pétrus lan anaké Zébedéus karo pisan, kadhawuhan ndhèrèk. Ing wektu kuwi Gusti Yésus katon sedhik sarta ajrih banget.

³⁸ Pangandikané marang para murid mau: "Ati-Ku sedhik banget, rasané kaya wong sing arep mati. Padha ngentènana ana ing kéné, lan Aku réwangana melèk."

³⁹ Gusti Yésus tindak ora adoh saka ing kono, nuli sujud sarta ndedonga: "Dhuh Rama Kawula, menawi kepareng, tuwung kasangsaran menika mugi kasingkirna saking Kawula! Nanging sampun pikajeng Kawula, namunga kersa Paduka kémawon ingkang kelampahan."

⁴⁰ Sawisé kuwi Gusti Yésus banjur murugi para muridé telu mau, nanging telu-teluné ketemu lagi padha turu. Gusti Yésus nuli ngandika marang Pétrus: "Apa kowé, wong telu, ora bisa ngréwangi Aku melèk, senajan mung sajam waé?"

⁴¹ Padha jumagaa lan padha ndedongaa, supaya kowé ora kalah karo panggodhaning Iblis. Roh mono kepéngin nglakoni kang becik, nanging daging kuwi sèkèng."

⁴² Gusti Yésus nuli tindak kaping pindhoné lan ndedonga, aturé: "Dhuh Rama, menawi kasangsaran menika mboten Paduka singkiraken lan mboten kénging mboten kedah Kawula lampahi, inggih sumangga, mugi kersa Paduka kémawon ingkang kelampahan."

⁴³ Gusti Yésus nuli murugi para muridé menèh, nanging iya lagi padha turu, sebab mripaté mbliyut banget.

⁴⁴ Para murid mau nuli ditinggal menèh déning Gusti Yésus. Panjenengané nuli ndedonga kaping teluné. Pandongané kaya sing uwis.

⁴⁵ Sawisé mengkono banjur murugi para muridé menèh lan ngandika: "Apa kowé isih padha turu lan ngaso? Delengen!"

Saiki Putrané Manungsa kaulungaké marang pangwasané wong-wong dosa.

⁴⁶ Padha tangia, ayo padha lunga. Delengen! Wong sing arep ngulungaké Aku wis ana ing kéné."

⁴⁷ Nalika Gusti Yésus lagi ngandika, Yudas, panunggalané murid rolas, teka. Bareng karo Yudas iya ana wong akèh padha teka, nggawa pedhang lan penthung. Wong-wong mau dikongkon déning para pengareping imam lan para sesepuhé bangsa Yahudi.

⁴⁸ Yudas wis awèh tandha marang wong akèh mau, mengkéné: "Sing dakambung, yakuwi wongé. Cekelen!"

⁴⁹ Satekané ing panggonan kono, Yudas terus marani Gusti Yésus lan matur: "Sugeng dalu, Pak Guru!" Banjur ngambung Gusti Yésus.

⁵⁰ Pangandikané Gusti Yésus: "Sanak, kowé arep apa?" Wong akèh kuwi banjur padha maju sarta nyepeng Gusti Yésus.

⁵¹ Ing kono ana salah sawijining wong sing ndhèrèkaké Gusti Yésus ngunus pedhangé, lan disabetaké marang abdiné imam agung, kena kupingé nganti perung.

⁵² Gusti Yésus nuli ngandika marang pendhèrèk mau: "Pedhangmu rangkakna menèh, sebab kabèh wong sing matèni klawan pedhang, bakal mati déning pedhang.

⁵³ Apa kokkira Aku ora bisa nyuwun marang Rama-Ku, lan Panjenengané apa ora bakal sanalika ngutus malaékat luwih saka rolas bregada?^f

⁵⁴ Nanging saupama mengkono, banjur kepriyé bisané kelakon apa sing wis diweca ing Kitab Suci, yèn iki kabèh kudu kaleksanan kaya sing kelakon saiki?"

⁵⁵ Gusti Yésus nuli ngandika marang wong akèh mau: "Apa rumangsamu Aku iki bégal, déné olèhmu arep nyekel Aku ndadak nggawa pedhang lan penthung? Apa Aku ora saben dina memulang ana ing Pedalemané Allah; kokora kokkapak-kapakaké?

⁵⁶ Nanging kabèh iki kedadéan kaya mengkéné, supaya kelakon apa sing wis ditulis déning para nabi ana ing Kitab Suci." Sawisé kuwi para muridé Gusti Yésus nuli padha ninggal Panjenengané lan padha mlayu kabèh.

^fbregada: pasukan, ,tembungipun ing basa Indonesia: Satuan tentara.

⁵⁷ Wong-wong sing padha nyekel Gusti Yésus banjur ngirid Panjenengané menyang dalemé Imam Agung Kayafas. Para ahli Torèt lan para sesepuhé bangsa Yahudi wis padha nglumpuk ana ing kono.

⁵⁸ Ing nalika semana Pétrus ngetutaké Gusti Yésus saka kadohan, nganti tekan dalemé Imam Agung. Pétrus banjur mlebu ing pekarangan kono lan lungguh bareng karo para wong jaga. Pétrus kepéngin weruh, kepriyé bakal kerampungané kedadéan kuwi mau kabèh.

⁵⁹ Para pengareping imam lan para wargané Pradataning Agama kabèh padha ngudi, supaya olèh seksi-seksi palsu, sing njalari Gusti Yésus kena dipatrapi paukuman pati.

⁶⁰ Senajan akèh wong sing padha maju gelem dadi seksi, nanging paseksiné mau ora ana bukti-buktiné. Wusana ana wong loro sing maju,

⁶¹ lan matur: "Tiyang menika naté mungel: 'Aku bisa mbubrah Pedalemané Allah lan bisa mbangun menèh sajroné telung dina.'"

⁶² Imam Agung banjur jumeneng lan ngandika marang Gusti Yésus: "Apa kowé ora mangsuli pandakwané wong kuwi?"

⁶³ Nanging Gusti Yésus kèndel waé. Imam Agung banjur ngandika menèh: "Demi Allah kang gesang, saiki kowé kandhaa marang aku nganggo sumpah, apa kowé ngaku, yèn kowé kuwi Sang Kristus, Putrané Gusti Allah?"

⁶⁴ Gusti Yésus ngandika: "Inggih, leres. Wiwit samenika panjenengan badhé mirsani Putranipun Manungsa pinarak ing tengenipun Gusti Allah, Ingkang Mahakwaos, lan rawuh nitih méganing langit."

⁶⁵ Mireng pangandikané Gusti Yésus mau, Imam Agung nuli nyuwèk-nyuwèk agemané, sarta ngandika: "Wong iki nyenyamah marang Gusti Allah! Wis ora prelu seksi menèh! Kowé kabèh padha krungu dhéwé enggoné nyewiyah marang Gusti Allah.

⁶⁶ Saiki kepriyé penemumu?" Sing didangu padha mangsuli: "Tiyang menika lepat, lan kedah dipun ukum pejah."

⁶⁷ Gusti Yésus nuli diidoni lan diantemi déning wong-wong mau. Ana uga wong sing ngampleng Panjenengané

⁶⁸ karo muni: "Coba, bedhèken, Sang Kristus! Sapa sing ngampleng kowé?"

⁶⁹ Nalika semono Pétrus lagi linggih ana ing njaba, ing pekarangan. Ana abdiné wadon Imam Agung nyedhaki Pétrus lan kandha karo Pétrus: "Sampéyan rak enggih tumut kalih Yésus, tiyang Galiléa nika ta?"

⁷⁰ Nanging Pétrus sélak ing ngarepé wong kabèh, tembungé: "Kula mboten ngertos napa sing sampéyan kandhakaké niku."

⁷¹ Pétrus nuli lunga saka ing kono, menyang régol. Ana abdi wadon liyané sing weruh Pétrus. Wong mau nuli kandha karo wong-wong sing padha ana ing kono: "Wong iki rak iya sing gawéné mèlu Yésus, wong Nasarèt kuwi ta?"

⁷² Nanging Pétrus banjur sélak menèh, malah karo sumpah: "Kula èstu mboten wanuh kalih tiyang niku."

⁷³ Ora let suwé wong-wong sing padha ana ing kono padha marani Pétrus, lan kandha: "Kowé mesthi iya klebu wong

sing padha mèlu Yésus. Kuwi cetha saka pocapanmu."

⁷⁴ Pétrus banjur sumpah menèh: "Wantun pejah, èstu kula mboten kenal kalih tiyang niku." Sanalika banjur ana jago kluruk.

⁷⁵ Pétrus kèlingan apa sing dingandikakaké déning Gusti Yésus: "Sadurungé jago kluruk, kowé bakal sélak nganti ping telu, yèn kowé kenal karo Aku." Pétrus nuli metu saka pekarangan, sarta nangis kelara-lara.

27 ¹ Ésuké kabèh pengareping imam lan para sesepuhé bangsa Yahudi padha gawé putusan arep nyédani Gusti Yésus.

² Panjenengané banjur dibanda, nuli diirid, kapasrahaké marang Pilatus, gubernur pepréntahan Rum ing wilayah kono.

³ Nalika Yudas, sing ngulungaké Gusti Yésus ngerti yèn Panjenengané bakal diukum pati, dhèwèké keduwung, banjur mbalèkaké dhuwité telung puluh sèkel selaka marang para pengareping imam lan para sesepuhé bangsa Yahudi.

⁴ Aturé: "Kula sampun damel dosa, déné ngulungaken tiyang ingkang

mboten lepat, ngantos dipun ukum pejah." Nanging para pengareping imam sarta para sesepuh mau padha mangsuli: "Preduli apa, kuwi rak urusanmu dhéwé!"

⁵Yudas banjur nguncalaké dhuwit mau ana ing Pedalemané Allah, nuli lunga lan ngendhat.

⁶Para pengareping imam nuli padha njupuki dhuwit mau lan muni: "Iki dhuwit getih, dadi ora kena dilebokaké ana ing pethi pisungsung ing Pedalemané Allah."

⁷Sawisé padha sarujuk, dhuwit mau nuli dienggo suku lemahé tukang grabah. Lemah mau digawé kuburan kanggo ngubur wong neneka sing mati ing kono.

⁸Mulané tekan sepréné palemahan mau disebut Hakeldama, tegesé: Palemahan Getih.

⁹Srana mengkono kelakon temenan apa sing dingandikakaké déning Nabi Yérémia, mengkéné: "Padha nampani dhuwit telung puluh sèkel selaka, yakuwi regané wong siji sing disarujuki déning bangsa Israèl.

¹⁰Dhuwit mau nuli dienggo suku palemahan kundhi, kaya sing didhawuhaké déning Pangéran marang aku."

¹¹ Gusti Yésus banjur dipriksa déning Pilatus, gubernur ing negara kono. Pilatus ndangu: "Apa kowé ratuné wong Yahudi?" "Inggih, leres!"

¹² Nanging bareng para pengareping imam lan para sesepuhé bangsa Yahudi padha ngajokaké pandakwa-pandakwa marang Gusti Yésus, Panjenengané ora kersa mangsuli babar-pisan.

¹³ Mulané Pilatus ngandika marang Gusti Yésus: "Apa kowé ora nggatèkaké gugatan-gugatan sing diajokaké marang kowé kuwi?"

¹⁴ Nanging Gusti Yésus ora nanggapi pitakoné gubernur mau, nganti gubernur gumun banget.

¹⁵ Wis dadi padatan ing wektu semana, saben dina Paskah, gubernur ngluwari wong ukuman siji, sing disuwun déning wong akèh.

¹⁶ Nalika semono ana wong ukuman sing dikunjara. Jenengé Yésus Barabas.

¹⁷ Bareng wong sing padha nglumpuk wis akèh, Gubernur Pilatus nuli ngandika marang wong akèh mau: "Sapa sing kokuwun luwar, Yésus Barabas apa Yésus, sing ketelah Kristus?"

¹⁸ Enggoné ngandika mengkono mau, awit Pilatus mirsa yèn wong Yahudi enggoné masrahaké Gusti Yésus kuwi merga saka drengkening atiné.

¹⁹ Nalika Pilatus lagi lenggah ing kursi pengadilan, garwané ngutus supaya matur marang Pilatus mengkéné:

"Panjenengan sampun tumut-tumut ing prekawisipun tiyang mursid menika, awit kala wau dalu kula supena sarta kraos sedhik sanget margi Panjenenganipun."

²⁰ Nanging para pengareping imam lan para sesepuhé bangsa Yahudi terus padha ngojok-ojoki wong akèh kang ana ing kono, supaya nyuwun marang Pilatus ngluwari Barabas lan nyédani Gusti Yésus.

²¹ Pilatus banjur ndangu menèh marang wong akèh mau: "Wong loro kuwi, sing endi sing kokkarepaké dakluwari?" Wong akèh mau nuli padha mangsuli: "Barabas!"

²² Pilatus banjur ndangu menèh: "Yèn mengkono, banjur Yésus sing disebut Kristus kuwi karepmu dakkapakaké?" Wong akèh mau saur manuk, aturé: "Dipun salib kémawon."

²³ Pendanguné Pilatus menèh: "Nanging apa keluputané wong iki?" Wong akèh mau malah saya seru pambengoké: "Kasaliba!"

²⁴ Pilatus pirsá yèn pambudidaya saterusé wis ora ana gunané, malah bisa njalari kaanané saya tambah kisruh. Mulané banjur mundhut banyu, nuli wijik asta ana ing ngarepé wong akèh, sarta ngandika: "Aku ora tanggung jawab tumrap getihé wong iki! Kuwi urusanmu dhéwé!"

²⁵ Wong akèh mau nuli mangsuli bebarengan: "Inggih, kersanipun kula lan anak-anak kula ingkang nyanggi paukumanipun."

²⁶ Pilatus nuruti karepé wong akèh, Barabas diluwari, lan dhawuh supaya Gusti Yésus disiksa, sabanjuré dipasrahaké supaya disalib.

²⁷ Para prejurité Pilatus banjur ngirid Gusti Yésus mlebu gedhong gubernuran, nuli padha nglumpuk saubengé Gusti Yésus.

²⁸ Jubah agemané Gusti Yésus dijupuk, diganti jubah wungu.

²⁹ Prejurit-prejurit mau nuli gawé makutha saka caranging wit-witan

sing ana eriné. Makutha eri mau nuli diagemaké ing mestakané Gusti Yésus. Para prejurit mau nuli njupuk teken, dicepengaké ing astané Gusti Yésus sing tengen. Sawisé kuwi banjur padha sujud ing ngarsané, karo moyoki Panjenengané: "Ngaturaken kasugengan, ratunipun tiyang Yahudi!"

³⁰ Prejurit-prejurit mau padha ngidoni Gusti Yésus, njupuk teken sing diasta déning Panjenengané, lan digebugaké ing mestakané.

³¹ Sawisé rampung enggoné nyenyamah, jubah wungu sing diagemaké Gusti Yésus disalini agemané piyambak menèh, banjur diirid metu, arep disalib.

³² Ana ing dalan sing metu saka kutha, para prejurit sing ngirid Gusti Yésus mau kepethuk wong sing jenengé Simon, asalé saka Kiréné. Simon mau dipeksa déning para prejurit manggul salibé Gusti Yésus.

³³ Lakuné banjur tekan panggonan sing aran Golgota, sing tegesé: Panggonan Cumplung.

³⁴ Ing kono Gusti Yésus dicaosi unjukan anggur sing dicampuri rempelu. Sawisé

dikedhapi, Gusti Yésus ora kersa ngunjuk.

³⁵ Gusti Yésus nuli disalib, agemané diedum-edum nganggo dilotrè.

³⁶ Para prejurit nuli padha linggih ana ing kono, njaga Gusti Yésus.

³⁷ Ing sandhuwuring mestakané dipasang tulisan, sing nerangaké pendakwa tumrap Panjenengané, uniné: "Iki Yésus, wong Nasarèt, ratuné wong Yahudi."

³⁸ Nalika semana ana bégel loro sing disalib bebarengan karo Gusti Yésus, sing siji ana ing sisih tengené, sijiné ana ing sisih kiwané.

³⁹ Wong-wong sing padha liwat ing kono padha gèdhèg-gèdhèg, sarta moyoki Gusti Yésus.

⁴⁰ Padha muni mengkéné: "Kowé sing arep mbubrah Pedalemané Allah lan mbangun menèh sajroné telung dina! Yèn kowé nyata Putrané Allah, coba luwarana awakmu dhéwé! Mudhuna saka salib!"

⁴¹ Mengkono uga para pengareping imam lan para ahli Torèt sarta para sesepuhé bangsa Yahudi padha moyoki Gusti Yésus. Padha muni mengkéné:

⁴² "Wong liya diluwari, nanging ngluwari awaké dhéwé ora bisa! Wong iki rak Ratuné Israèl ta? Bèn mudhun saka salib, nuli aku bakal padha precaya.

⁴³ Dhèwèké ngendelaké Gusti Allah, lan kandha yèn dadi Putrané Allah. Saiki padha dideleng waé, apa Gusti Allah bakal nylametaké dhèwèké."

⁴⁴ Para bégal sing padha disalib iya padha mèlu-mèlu moyoki Gusti Yésus.

⁴⁵ Wiwit jam rolas awan, ing satanah kono dadi peteng, suwéné telung jam.

⁴⁶ Bareng kira-kira jam telu soré, Gusti Yésus nguwuh-uwuh klawan swara sora: "Èli, Èli, lama sabakhtani?," sing tegesé: Dhuh Allah, dhuh Allah, kénging menapa Kawula Paduka tégakaken?

⁴⁷ Wong sawetara sing padha ngadeg ana ing kono padha ngrungu pangandikané Gusti Yésus mau, nuli padha muni: "Wong kuwi ngundang Élia!"

⁴⁸ Ana wong siji sing énggal-énggal njupuk kembang karang lan dicelupaké ana ing anggur kecut. Kembang karang mau digawèkaké garan saka glagah, nuli dicaosaké Gusti Yésus, supaya dicecep.

⁴⁹ Nanging wong-wong liyané padha muni: "Mengko dhisik, coba dientèni, apa Élia teka temenan, ngluwari dhèwèké!"

⁵⁰ Gusti Yésus banjur nguwuh menèh klawan swara sora, nuli séda.

⁵¹ Nalika semono geber sing gumantung ing Pedalemané Allah suwèk dadi loro, wiwit saka ing ndhuwur tekan ing ngisor. Bumi gonjang-ganjing lan gunung-gunung karang padha bengkah.

⁵² Kuburan-kuburan padha menga, lan akèh umaté Gusti Allah sing wis padha mati, diuripaké menèh.

⁵³ Sawisé Gusti Yésus wungu saka ing séda, wong-wong mau padha metu saka kuburané, banjur padha mlebu ing kutha Yérusalèm. Ing kono akèh wong sing padha weruh.

⁵⁴ Komandhan dalasan para prejurité sing padha njaga Gusti Yésus, bareng ana lindhu lan nyipati kabèh sing kelakon mau, padha wedi banget. Nuli padha muni: "Nyata, Panjenengané kuwi Putraning Allah!"

⁵⁵ Ing kono akèh wong wadon sing lagi padha ngawasaké saka kadohan. Wong-wong kuwi sing mauné padha

ndhèrèkaké Gusti Yésus saka ing tanah Galiléa, prelu ngladosi Panjenengané.

⁵⁶ Kayata: Maryam Magdaléna, Maryam ibuné Yakobus lan Yusuf, tuwin somahé Zébedéus.

⁵⁷ Bareng wis soré, ana wong sugih saka Arimatéa teka. Jenengé Yusuf. Yusuf kuwi muridé Gusti Yésus,

⁵⁸ sowan marang Gubernur Pilatus, nyuwun layoné Gusti Yésus. Pilatus nuli dhawuh supaya layoné Gusti Yésus diwènèhaké Yusuf.

⁵⁹ Yusuf banjur njupuk layon mau, nuli diulesi nganggo mori putih memplak.

⁶⁰ Layoné Gusti Yésus mau banjur disarèkaké ana ing kuburané Yusuf dhéwé, sing isih anyar. Kuburan mau wujud guwa sing digrowong ing padhas. Sawisé nutup lawanging pesaréan nganggo watu gedhé, Yusuf banjur lunga.

⁶¹ Maryam Magdaléna lan Maryam sijiné padha kèri ana ing kono, lungguh ing sangareping pesaréan.

⁶² Èsuké, yakuwi dina Sabbath, para pengareping imam lan para wong Farisi padha bebarengan sowan ana ing ngarsané Gubernur Pilatus.

⁶³ Lan padha matur: "Bapak Gubernur, kawula sami kèngetan, bilih juru penasaran menika nalika taksih gesang, naté mungel mekaten: 'Sawisé telung dina Aku bakal urip menèh!'

⁶⁴ Mila prayogi menawi panjenengan dhawuh supados kuburipun kajagi, ngantos tigang dinten. Sebab menawi mboten mekaten, para muridipun sami saged nyolong layon wau, lajeng sanjang dhateng tiyang-tiyang sanès: 'Gusti Yésus urip menèh.' Srana mekaten badhé tuwuh penasaran énggal, ingkang langkung awon ketimbang kaliyan ingkang rumiyin."

⁶⁵ Pilatus banjur dhawuh: "Wis, nggawaa prejurit, kuburané jaganen saprayogané."

⁶⁶ Wong-wong mau nuli padha mangkat menyang pesaréané Gusti Yésus. Pesaréan mau disègel, lan watu sing kanggo nutup pesaréan mau dicap. Sawisé kuwi banjur akon para prejurit jaga ana ing kono.

28 ¹ Bareng dina Sabbath wis kliwat, ing dina Minggu ésuk umun-umun, Maryam Magdaléna lan Maryam

sijiné padha lunga niliki pesaréané Gusti Yésus.

² Dumadakan ana lindhu gedhé banget. Ana malaékat tumedhak saka ing swarga, banjur ngglundhungaké watu tutupé pesaréan, nuli lenggah ana ing watu mau.

³ Pasuryané malaékat kuwi mencorong lan agemané putih memplak.

⁴ Prejurit sing padha jaga ana ing kono, saking wediné, nganti padha gumeter lan pucet kaya wong mati.

⁵ Malaékat mau nuli ngandika marang para wong wadon sing padha niliki pesaréan mau mengkéné: "Aja padha wedi! Aku ngerti yèn kowé padha nggolèki Yésus sing mentas disalib.

⁶ Panjenengané ora ana ing kéné, wis wungu, cocog karo sing dingandikakaké dhèk biyèn. Coba delengen panggonan tilasé.

⁷ Mulané padha énggal balia lan mènèhana weruh marang para muridé, yèn Panjenengané wis wungu, lan saiki tindak ndhisiki lakumu menyang tanah Galiléa. Ing kana kowé bakal ketemu karo Panjenengané! Padha élinga

marang sing dakkandhakaké marang kowé iki!"

⁸ Para wong wadon mau nuli énggal-énggal padha mangkat saka ing pesaréan kono, kanthi rasa wedi campur bungah. Lakuné rikat banget, sebab sélak kepéngin mènèhi weruh marang para muridé Gusti Yésus bab lelakon kuwi mau.

⁹ Dumadakan Gusti Yésus methuki wong-wong wadon mau lan ngandika: "Salam." Wong-wong mau nuli padha nyedhaki, banjur padha nyungkemi sampéyané!

¹⁰ Gusti Yésus banjur ngandika: "Aja padha wedi. Balia ngandhani sedulur-sedulur-Ku, supaya padha mangkat menyang ing tanah Galiléa. Ing kono bakal padha ndeleng Aku."

¹¹ Nalika para wong wadon lagi budhal, ana prejurit sawetara sing padha jaga pesaréan, lunga menyang kutha Yérusalèm, prelu nglapuraké marang para pengareping imam, bab apa sing kelakon kabèh.

¹² Para pengareping imam mau nuli padha rembugan karo para sesepuhé bangsa Yahudi. Wong-wong mau nuli

padha gawé putusan, mbeseli para prejurit mau nganggo dhuwit akèh.

¹³ Déné para prejurit mau padha diweling: "Kowé padha mertak-mertakna, yèn para muridé Yésus padha teka ing wayah bengi, lan nyolong layoné, nalika kowé padha mbeneri turu.

¹⁴ Yèn Bapak Gubernur mireng bab kuwi, aku bakal padha matur marang panjenengané, supaya kowé ora diukum."

¹⁵ Para prejurit nuli padha nampani dhuwité, lan nindakaké apa sing diwelingaké déning para pengareping imam lan para sesepuhé bangsa Yahudi mau. Critané para prejurit mau banjur sumebar ing tengahé masarakat Yahudi, nganti sepréné.

¹⁶ Para muridé Gusti Yésus, wong sawelas, nuli padha mangkat menyang tanah Galiléa. Tekan ing kana banjur munggah ing gunung sing wis dingandikakaké déning Gusti Yésus.

¹⁷ Bareng padha ndeleng Panjenengané nuli padha nyembah sujud. Nanging ana murid sawetara sing mangu-mangu.

¹⁸ Gusti Yésus banjur nyelaki lan ngandika mengkéné: "Sakèhing

pangwasa ing swarga lan ing bumi wis diparingaké déning Sang Rama marang Aku.

¹⁹ Mulané padha lungaa, maranana bangsa-bangsa ing salumahing bumi kabèh, padha dadèkna murid-Ku. Padha baptisen ing Asmané Sang Rama. Sang Putra lan Sang Roh Suci.

²⁰ Apa déné padha wulangen mbangun-turut marang sakèhing piwulang sing wis Dakwulangaké marang kowé. Padha titènana, yèn Aku tansah nunggal karo kowé nganti tekan pungkasaning jaman."

Markus

1 ¹ Iki Injil bab Gusti Yésus Kristus, Putrané Allah.

² Injil iki wiwité kaya sing ditulis déning Nabi Yésaya, mengkéné: "Iki utusan-Ku', mengkono pangandikané Gusti Allah, 'sing teka sadurungé kowé, supaya nyawisaké dalan-Mu.'

³ Ana ing ara-ara samun ana wong nguwuh-uwuh, 'Padha cawisna dalan kagem Gusti; dalan-dalan sing arep ditambah padha ratanen!'"

⁴ Ya kaya mengkono Nabi Yohanes rawuh ana ing ara-ara samun. Nabi Yohanes mbaptis lan mulang wong-wong bab pawarta saka Gusti Allah. Pangandikané: "Kowé padha mratobata, ninggala dosa-dosamu lan nglakonana dibaptis, temah Gusti Allah bakal ngapura dosa-dosamu."

⁵ Akèh wong saka tanah Yudéa lan saka kutha Yérusalèm padha teka ngrungokaké piwulangé Nabi Yohanes. Wong-wong mau padha ngakoni dosa-

dosané lan padha dibaptis déning Nabi Yohanes ana ing Kali Yardèn.

⁶ Sandhangané Nabi Yohanes kuwi digawé saka wulu unta, sabuké saka lulang. Déné sing didhahar walang lan madu alas.^a

⁷ Nabi Yohanes ngandika marang wong akèh mau mengkéné: "Sapungkurku bakal ana Wong teka, sing kwasané ngluwihi aku. Nguculi taliné sepatu waé aku ora pantes.

⁸ Aku mbaptis kowé nganggo banyu, nanging Wong mau bakal mbaptis kowé nganggo Roh Suci."

⁹ Ora let suwé Gusti Yésus rawuh saka kutha Nasarèt, ing tanah Galiléa. Gusti Yésus mau nuli dibaptis déning Nabi Yohanes ana ing Kali Yardèn.

¹⁰ Bareng mentas saka kali mau, Gusti Yésus pirsang langité kawiyak lan Sang Roh Suci sing katoné kaya manuk dara, tumurun nedhaki Panjenengané.

¹¹ Banjur ana swara saka ing langit ngandika mengkéné: "Kowé kuwi Putra-Ku sing Daktresnani. Kowé sing gawé renaning penggalih-Ku."

^amadu alas: maben (madu) ingkang pinanggih ing wana.

¹² Sawisé kuwi, saka panuntuning Sang Roh Suci Gusti Yésus banjur tindak menyang ara-ara samun.

¹³ Ana ing kono lawasé patang puluh dina, digodha déning Iblis. Ing panggonan kono uga ana kéwan-kéwané galak, nanging para malaékat padha teka ngladosi Panjenengané.

¹⁴ Bareng Nabi Yohanes dikunjara, Gusti Yésus nuli tindak menyang tanah Galiléa memulang bab Injilé^b Gusti Allah.

¹⁵ Pangandikané: "Saiki wis wayahé Gusti Allah ngedegaké Kratoné. Padha mratobata, ninggala dosa-dosamu lan precayaa marang Injil."

¹⁶ Nalika Gusti Yésus tindak ing sauruting pesisiré Tlaga Galiléa, Panjenengané pirsá Simon lan seduluré, sing jeneng Andréas. Simon lan Andréas mau lagi padha njala iwak ing tlaga kono.

¹⁷ Pangandikané Gusti Yésus marang Simon lan Andréas mau: "Padha mènua Aku. Kowé bakal Dakwarahi njala wong."

^bInjil: tegesipun pawartos kabingahan saking Gusti Allah, ingkang paring pangapuntening dosa lan gesang langgeng dhateng saben tiyang ingkang pitados dhateng Gusti Yésus, Putranipun Allah.

¹⁸ Sanalika wong loro mau ninggal jalané lan ndhèrèk Gusti Yésus.

¹⁹ Gusti Yésus nerusaké tindaké lan pirsá menèh wong loro kakang-adhi, yakuwi Yakobus lan Yohanes, anak-anaké Zébedéus. Wong loro mau lagi padha ana ing prau, nyulami jalané.

²⁰ Bareng Gusti Yésus pirsá, nuli uga ditimbali. Sekaroné nuli ninggal Zébedéus, bapakné, lan para buruhé ana ing prau, banjur ndhèrèk Gusti Yésus.

²¹ Gusti Yésus lan para muridé enggoné tindak wis tekan kutha Kapèrnaum. Ing dina Sabbath candhaké, Gusti Yésus mlebet ing sinagogé^c lan miwiti mulang.

²² Wong-wong sing ngrungokaké padha gumun bab carané mulang. Enggoné mulang kanthi pangwasa, ora kaya pamulangé ahli Torèt.

²³ Nalika Gusti Yésus lagi mulang mau, dumadakan ana wong kepanjangan dhemit mlebu ing sinagogé kono, karo bengok-bengok,

²⁴ "Yésus wong Nasarèt, aku arep kokkapakaké? Apa teka-Mu mréné arep matèni aku? Aku ngerti kowé kuwi sapa:

^csinagogé: menika papan pangibadahipun tiyang Yahudi.

Kowé kuwi Wong suci, utusané Gusti Allah!"

²⁵ Roh mau nuli disentak Gusti Yésus, pangandikané: "Meneng, metua saka wong kuwi!"

²⁶ Dhemit mau nuli ngontang-antingaké wongé, banjur metu karo jerit-jerit.

²⁷ Wong kabèh padha ndomblong merga saka gumuné, lan padha rasanan: "Wah, hébat banget. Iki piwulang anyar, sing apik banget. Wong kuwi koksekti temen! Bisa mréntah marang dhemit, lan dhemit sing didhawuhi kokiya manut!"

²⁸ Krana lelakon mau kabar bab Gusti Yésus cepet banget sumebar ana ing tanah Galiléa.

²⁹ Sawisé kuwi Gusti Yésus lan para muridé nuli metu saka sinagogé lan menyang omahé Simon lan Andréas. Yakobus lan Yohanes uga padha ndhèrèk.

³⁰ Nalika semono ibuné maratuwa Simon lagi lara panas, nggluntung ana ing peturon. Bareng Gusti Yésus lan sing padha ndhèrèk tekan kono, Gusti Yésus nuli diaturi pirsá bab larané wong mau.

³¹ Gusti Yésus nuli marani sing lara. Tangané wong mau dicandhak lan wongé

ditangèkaké. Larané panas nuli mari, lan banjur ngladèni para tamuné.

³² Bareng srengéngéné surup, wong-wong padha nggawa sakèhing wong sing lara lan wong sing kepanjangan dhemit, disowanaké marang Gusti Yésus.

³³ Wong sakutha padha nglumpuk ana ing lataré omah.

³⁴ Gusti Yésus banjur marasaké wong-wong mau sing padha nandhang lara rupa-rupa lan uga nundhungi dhemit akèh. Gusti Yésus ora nglilani dhemit-dhemit mau caturan, sebab dhemit-dhemit kuwi padha ngerti Gusti Yésus kuwi sapa.

³⁵ Ésuké, isih umun-umun, Gusti Yésus wungu saré, terus tindak menyang panggonan sing sepi, prelu ndedonga.

³⁶ Panjenengané nuli digolèki déning Simon lan kanca-kancané.

³⁷ Bareng wis ketemu, nuli padha matur: "Guru, sedaya tiyang madosi Panjenengan."

³⁸ Nanging Gusti Yésus ngandika: "Kita kudu nerusaké laku kita menyang désa-désa liyané ing sakiwa-tengené kéné. Aku uga kudu martakaké Injil

ana ing kono, sebab yakuwi preluné enggon-Ku teka mréné."

³⁹ Mulané Gusti Yésus nuli ndlajahi setanah Galiléa kabèh. Panjenengané martosaké Injil ana ing sinagogé-sinagogé lan nundhungi dhemit-dhemit.

⁴⁰ Ana wong lara kusta sowan ing ngarsané Gusti Yésus. Wong mau jèngkèng, lan nyuwun supaya Gusti Yésus kersa paring pitulungan. Aturé: "Guru, menawi Panjenengan kersa, Panjenengan saged nyarasaken kula."

⁴¹ Gusti Yésus mesakaké marang wong mau. Mulané banjur mulung astané. Wong mau didemèk lan ngandika: "Aku kersa. Warasa!"

⁴² Sanalika lelarané ilang, lan wong mau dadi waras.

⁴³ Gusti Yésus nuli ndhawuhi lunga wong mau, karo diweling mengkéné:

⁴⁴ "Poma, kowé aja kandha sapa-sapa bab enggonmu wis diwarasaké. Terus sowana waé marang imam, lan nyuwuna imam mau mriksa awakmu. Sawisé kuwi kowé nyaosna kurban marang Gusti Allah, manut prenatalané Nabi Musa, kanggo mbuktèkaké marang

wong-wong, yèn kowé wis mari temenan."

⁴⁵ Nanging salungané saka kono, wong mau wiwit nyebaraké pawarta kuwi tekan ngendi-endi. Mulané saben wong banjur ngerti, nganti Gusti Yésus ora bisa ngèdhèng mlebu ing kutha endi waé. Temah Panjenengané kèndel ana ing sanjabané kutha, ing panggonan-panggonan sing sepi. Éwasemono wong saka ngendi-endi meksa padha teka marani Panjenengané.

2 ¹ Sawisé sawetara dina Gusti Yésus rawuh menèh ing kutha Kapèrnaum. Wong akèh padha krungu, yèn Panjenengané ana ing ndalem,

² mula akèh wong sing padha teka mrono. Saking akèhé wong sing padha ngumpul ana ing kono, nganti ora ana panggonan sing sela. Malah ngarep lawang waé uga kebak wong. Gusti Yésus nuli mulangaké dhawuhé Gusti Allah.

³ Satengahé memulang, dumadakan ana wong lumpuh arep disowanaké. Wong mau digotong wong papat.

⁴ Nanging saking akèhé wong, wong lumpuh mau ora bisa digawa

menyang ngarsané Gusti Yésus. Mulané wong-wong sing padha nggotong nuli padha mbukak payoning omah, pas sandhuwuré panggonan sing dilenggahi Gusti Yésus. Sawisé kuwi wong sing lumpuh mau nuli diudhunaké ana ing ngarsané Gusti Yésus, gumléthak ing peturon lambaran klasa.^d

⁵ Bareng Gusti Yésus mirsa gedhéning pengandelé wong-wong mau, Panjenengané nuli ngandika marang wong sing lumpuh mau: "Anak-Ku, dosa-dosamu wis diapura."

⁶ Nalika semono ana para ahli Torèt sawetara sing uga padha lungguh ana ing kono. Wong-wong mau padha mbatin:

⁷ "Wong kuwi kokwani-waniné nyenyamah marang Gusti Allah kaya mengkono. Awit mung siji sing bisa ngapura dosa, yakuwi Gusti Allah piyambak!"

⁸ Sanalika iku uga Gusti Yésus pirsapa sing dibatin déning para ahli Torèt mau. Mulané nuli ngandika: "Yagéné kowé padha duwé pikiran mengkono?"

^dlambaran klasa: karo klasané.

⁹ Luwih gampang endi, muni marang wong lumpuh iki 'Dosamu wis diapura,' karo muni 'Tangia, peturonmu angkaten lan mlakua?'

¹⁰ Aku kepéngin nuduhaké marang kowé yèn Putraning Manungsa kwasa ngapura dosa ana ing bumi kéné." Gusti Yésus nuli ngandika marang sing lumpuh mau,

¹¹ "Dhawuh-Ku marang kowé, tangia, peturonmu angkaten lan muliha!"

¹² Ana ing sangarepé wong akèh wong sing lumpuh mau ngadeg maknyat, ngangkat peturoné, banjur lunga. Wong kabèh padha kaéraman lan memuji marang Gusti Allah. Wong-wong mau padha muni: "Lelakon kaya ngéné iki kita durung tau ngalami."

¹³ Sawisé lelakon mau Gusti Yésus tindak menèh menyang sapinggiring Tlaga Galiléa. Akèh wong sing padha marani. Gusti Yésus banjur mulang wong-wong mau.

¹⁴ Nalika lagi tindak Gusti Yésus pirsa pegawé pajeg, jenengé Lèwi anaké Alféus, lagi lungguh ana ing kantoré. Gusti Yésus nimbali wong mau: "Lèwi,

mèlua Aku." Lèwi nuli ngadeg lan ndhèrèk Gusti Yésus.

¹⁵ Sawisé kuwi Gusti Yésus diaturi dhahar ana ing omahé Lèwi. Nalika semana pinuju akèh pegawé pajeg lan wong-wong sing dianggep ala déning masarakat, padha ndhèrèkaké Gusti Yésus. Ing antarané wong-wong mau akèh sing mangan tunggal saméja karo Gusti Yésus lan para muridé.

¹⁶ Ana para ahli Torèt sawetara, saka golongané wong Farisi, weruh Gusti Yésus dhahar bebarengan karo pegawé pajeg lan wong-wong sing dianggep ala déning masarakat mau. Mulané para ahli Torèt mau nuli padha takon marang para muridé: "Yagéné Gurumu kokdhahar bebarengan karo pegawé pajeg lan wong-wong ala kuwi?"

¹⁷ Mireng pitakoné para ahli Torèt mau Gusti Yésus nuli ngandika: "Wong sing waras mono ora mbutuhaké dhokter; mung wong sing lara waé. Teka-Ku ora nimbali wong sampurna, nanging wong dosa."

¹⁸ Nalika semono para muridé Nabi Yohanes Pembaptis lan para wong Farisi lagi padha pasa. Nuli ana wong sawetara

padha sowan marang Gusti Yésus lan nyuwun pirsane: "Menapa sebabipun déné murid-muridipun Nabi Yohanes Pembaptis lan para muridipun tiyang Farisi sami siyam, nanging para murid Panjenengan kokmboten?"

¹⁹ Gusti Yésus ngandika: "Apa kowé tau tumon ana tamu ing panggonané wong mantu padha pasa? Sajroné pengantèn lanang isih nemoni tamuné, para tamu mesthi padha mangan.

²⁰ Nanging samangsa pengantèn lanang mau dibedhol lan ninggal tamu-tamuné, lagi para tamu mau padha ora mangan.

²¹ Ora ana wong sing nambal klambi lawas nganggo bakal sing anyar. Awit saupama mengkono, bakal anyar kuwi malah bakal nyuwèkaké klambi sing lawas mau. Dadi suwèké malah saya amba.

²² Mengkono uga ora ana wong madhahi anggur anyar ana ing impes lulang sing wis lawas. Awit saupama mengkono, anggur anyar mau bakal ngrusakaké impes sing lawas. Temahan loro-loroné ora kanggo nggawé. Anggur anyar kuduné diwadhahi ing impes sing uga anyar!"

²³ Pinuju dina Sabbath Gusti Yésus tindak ngliwati sawah gandum, kadhèrèkaké déning para sekabat. Para sekabat mau karo mlaku padha nyethuti wulèn gandum.

²⁴ Wong-wong Farisi nuli padha matur marang Gusti Yésus: "Panjenengan pirsani, para sekabat Panjenengan sami nerak prenataling agami kita; sami nindakaken prekawis ingkang dipun awisi ing dinten Sabbath!"

²⁵ Gusti Yésus ngandika: "Apa kowé durung tau maca bab apa sing ditindakaké déning Sénapati Dawud, nalika panjenengané lan para prejurité padha keluwèn, mangka ora duwé apa-apa sing kena dipangan?"

²⁶ Sénapati Dawud banjur mlebu ing Pedalemané Allah, lan dhahar roti cecaosan, sing mesthiné mung kena dipangan déning para imam thok. Nalika semono sing dadi Imam Agung Abyatar. Roti cecaosan mau didhahar, malah para prejurité uga diparingi."

²⁷ Gusti Yésus mbacutaké pangandikané: "Dina Sabbath kuwi gunané kanggo manungsa, ora kokmanungsa kanggo dina Sabbath.

²⁸ Mula Putraning Manungsa kuwi uga kwasa ing ngatasé dina Sabbat."

3 ¹ Gusti Yésus tindak menyang sinagogé menèh. Ing kono ana wong sing tangané céko siji.

² Lan ing kono uga ana wong-wong sing arep nggolèki salahé Gusti Yésus, supaya bisa nggugat marang Panjenengané. Mulané wong-wong mau tansah padha ngawasaké, apa Panjenengané arep marasaké wong ing dina Sabbat.

³ Gusti Yésus dhawuh marang wong sing tangané céko sesisih mau: "Mrénéa, ngadega ana ing tengah kéné."

⁴ Gusti Yésus nuli ndangu marang wong-wong sing ana ing kono: "Miturut prenataling agama, apa sing kena dilakoni ing dina Sabbat? Nindakaké penggawé sing becik, apa sing ala? Nylametaké wong, apa matèni?"

Wong-wong mau ora ana sing kumecap siji-sija.

⁵ Gusti Yésus mirsani wong-wong mau karo duka, nanging uga prihatin, ngraosaké alané lan wangkoting atiné wong-wong mau. Panjenengané nuli ngandika marang wong sing céko mau: "Tanganmu athungna!" Wong mau nuli

ngathungaké tangané, temah dadi waras.

⁶ Wong-wong Farisi nuli padha metu saka sinagogé lan énggal-énggal padha rembugan karo wong-wong saka golongan Hérodès. Wong-wong mau padha ngrancang bab patrapé enggoné arep nyédani Gusti Yésus.

⁷ Gusti Yésus lan para sekabaté padha nyingkir menyang Tlaga Galiléa. Akèh banget wong saka tanah Galiléa sing padha ndhèrèkaké Gusti Yésus.

⁸ Éwasemono uga akèh wong sing tekané saka tanah sabrangé Kali Yardèn, lan saka sakubengé kutha-kutha Tirus lan Sidon. Wong-wong mau padha krungu warta bab pakaryané Gusti Yésus, mulané kabèh nuli padha gumrudug marani Panjenengané.

⁹ Saking akèhé wong, Gusti Yésus banjur ndhawuhi para sekabaté nyawisaké prau, kagem lenggah Panjenengané, supaya aja diesuk-esuk déning wong akèh mau.

¹⁰ Sarèhné Gusti Yésus wis marasaké wong sepirang-pirang, mulané saben wong sing duwé lelara terus padha

ngesuk, merga kepéngin ndemèk Panjenengané, supaya dadi waras.

¹¹ Lan wong-wong sing padha kepanjangan dhemit, yèn padha weruh Gusti Yésus, nuli padha jèngkèng ing ngarsané sarta padha mbengok: "Panjenengan menika Putranipun Allah."

¹² Nanging Gusti Yésus menging para dhemit mau ngandhakaké marang wong-wong, bab Panjenengané kuwi sejatiné sapa.

¹³ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli minggah ing gunung karo wong sawetara sing dikersakaké ndhèrèk. Wong-wong mau banjur padha sowan.

¹⁴ Saka wong-wong mau Gusti Yésus milih wong rolas, sing disebut rasul. Pangandikané Gusti Yésus marang wong rolas mau mengkéné: "Kowé wis Dakpilih supaya mèlu Aku. Aku uga bakal ngutus kowé martakaké Injiling Allah.

¹⁵ Kowé bakal kaparingan pangwasa nundhungi dhemit-dhemit."

¹⁶ Wong rolas sing dipilih déning Gusti Yésus mau yakuwi: Simon (sing diparabi Gusti Yésus: Pétrus),^e

^ePétrus: saking tembung Yunani, ingkang tegesipun: "Séla karang."

¹⁷ Yakobus lan Yohanes, seduluré. Wong loro kuwi padha anaké Zébedéus, sing déning Gusti Yésus padha diparabi: Boanèrgès, sing tegesé: "Anak Gludhug."

¹⁸ Banjur Andréas, Filipus, Bartoloméus, Matius, Tomas, Yakobus anaké Alféus, Tadéus, Simon, sing diparabi: wong kendel,

¹⁹ sarta Yudas Iskariot, sing ing tembé bakal ngulungaké Gusti Yésus.

²⁰ Gusti Yésus nuli kondur. Nanging wong akèh padha teka menèh, nganti Gusti Yésus lan para sekabaté ora kober dhahar.

²¹ Bareng para seduluré Gusti Yésus padha krungu bab kuwi mau, banjur padha marani, arep njupuk Panjenengané, awit wong-wong ngarani yèn Gusti Yésus wis ora waras.

²² Para ahli Torèt sing padha teka saka kutha Yérusalèm padha ngarani yèn Gusti Yésus wis klebon Iblis.^f Ana sing muni: "Enggoné bisa nundhungi dhemit kuwi merga olèh pangwasa saka penggedhéné dhemit."

^fIblis: utawi Sétan menika pengagengipun para dhemit. Ugi dipun sebut Béełzebul.

²³ Gusti Yésus nuli nimbali wong akèh mau, sarta maringi pasemon sawetara. Pangandikané: "Rak mokal ta, yèn Iblis nundhung Iblis?"

²⁴ Menawa ing sajroning negara ana pasulayan, lan para wargané padha memungsuhan siji karo sijiné, negara kuwi bakal ambruk.

²⁵ Mengkono uga menawa ing sajroning brayat ora ana kerukunan, lan wargané padha memungsuhan siji karo sijiné, brayat mau mesthi bakal bubrah.

²⁶ Mengkono uga menawa ing kratoné Iblis ana pembrontakan lan memungsuhan, kraton mau mesthi ora bisa lestari lan bakal sirna.

²⁷ Rak ora ana wong sing bisa mlebu ing omahé wong sing luwih rosa lan njarah rayah barang-darbèké wong mau? Bisané mung yèn duwé omah mau dibanda dhisik. Sawisé kuwi lagi barang-darbèké kena dirampog.

²⁸ Élinga! Sakèhing dosané manungsa lan sakèhing tembung ala sing diucapaké déning wong, bisa olèh pangapura.

²⁹ Nanging sapa sing nyenyamah Roh Suci, kuwi ora bakal olèh pangapura. Awit dosa kuwi dosa langgeng."

³⁰ (Gusti Yésus ngandika mengkono mau, merga ana wong singkandha yèn Panjenengané kuwi kadunungan roh reged.)

³¹ Sawisé kuwi mau ibuné lan sedhèrèk-sedhèrèké Gusti Yésus padha teka. Wong-wong mau padha ngentèni ana ing njaba, lan padha kongkonan wong ngaturi Gusti Yésus supaya miyos.

³² Nalika semono Gusti Yésus lagi dirubung wong akèh. Wong-wong mau nuli padha matur: "Guru, ibu tuwin sedhèrèk-sedhèrèk Panjenengan sami wonten ing njawi, badhé kepanggih Panjenengan."

³³ Pangandikané Gusti Yésus: "Ibu-Ku sapa? Lan sedulur-sedulur-Ku sapa?"

³⁴ Gusti Yésus nuli mirsani wong-wong sing padha lungguh ing sakubengé, banjur ngandika: "Iya iki ibu-Ku lan sedulur-sedulur-Ku!

³⁵ Awit sapa sing nglakoni kersané Gusti Allah, yakuwi sedulur-sedulur-Ku lanang lan sedulur-sedulur-Ku wadon, sarta ibu-Ku."

4¹ Gusti Yésus mulang wong-wong menèh ana ing sapinggiré Tlaga Galiléa. Akèh banget wong-wong sing

padha ngrubung Panjenengané. Mulané Panjenengané kepeksa munggah ana ing prau, sing ana ing tlaga, lan wong akèh mau padha ngadeg ana ing gisik.

² Akèh banget prekara-prekara sing diwulangaké déning Gusti Yésus marang wong-wong mau. Enggoné mulang nganggo pasemon-pasemon.

³ Pangandikané Gusti Yésus mengkéné: "Padha rungokna! Ana wong nyebar wiji.

⁴ Nalika nyebar mau ana wiji sing tiba ing pinggir dalan. Wiji mau nuli dicucuki manuk nganti entèk.

⁵ Wiji liyané ana sing tiba ing padhasan, sing lemahé tipis banget. Wiji mau pancèn gelis thukul,

⁶ nanging bareng srengéngéné wis dhuwur, wiji mau kepanasen, nuli alum lan dadi garing, merga oyodé ora jero lan lemahé mung sethithik.

⁷ Wiji liyané menèh tiba ing panggonan sing akèh eriné. Eriné iya thukul lan bareng eri mau saya gedhé, suwé-suwé banjur ngesuk wiji sing wis thukul mau, nganti wiji mau ora bisa metokaké woh.

⁸ Nanging uga ana wiji sing tiba ing lemah sing subur. Wiji mau thukul, dadi gedhé, nuli metokaké woh akèh: Ana

sing tikel telung puluh, ana sing tikel sewidak, lan ana sing tikel satus."

⁹Gusti Yésus mungkasi pasemon mau srana ngandika: "Rungokna sing temenan, yèn kupingmu isih kena kanggo ngrungokaké!"

¹⁰Nalika Gusti Yésus piyambakan, ana wong sawetara sing mèlu ngrungokaké pangandikané mau padha sowan, bebarengan karo para rasul rolas, padha nyuwun marang Gusti Yésus kersaa nerangaké karepé pasemon mau.

¹¹Gusti Yésus nuli ngandika marang wong-wong mau: "Kowé wis padha diwulang bab wewadining Kratoné Allah, nanging tumrap wong-wong njaba, prekara kuwi diwulangaké nganggo pasemon.

¹²Sing mengkono kuwi wis dadi kersané Gusti Allah, supaya: 'Wong-wong mau senjata terus ndeleng, nanging ora weruh, terus ngrungokaké, nanging ora ngerti, sebab yèn wong-wong mau weruh lan ngerti, bisa uga wong mau nuli padha mratobat lan padha diapura dosané.'"

¹³Gusti Yésus nuli ndangu marang wong-wong mau: "Menawa kowé padha

ora ngerti isiné pasemon kuwi, apa kowé ngerti tegesé pasemon-pasemon liyané?

¹⁴ Wong nyebar kuwi ibaraté wong sing nyebaraké pangandikané Gusti Allah.

¹⁵ Ana kalané pangandika mau tiba ing pinggir-pinggir dalan. Kuwi ibaraté wong-wong sing padha ngrungu pangandika mau, nanging ora suwé Iblis nuli teka lan mbuwang pangandika sing dirungu mau saka atiné.

¹⁶ Wiji sing tiba ana ing padhasan kuwi ibaraté wong-wong sing padha krungu pangandika mau lan nampa klawan bungahing ati.

¹⁷ Nanging pangandika mau ora nganti ngoyod ana ing atiné. Mulané ora tahan suwé ana ing kono. Bareng ana panindhes lan panganiaya marang wong sing padha precaya marang pangandikané Gusti Allah mau, wong-wong kuwi banjur padha murtad.

¹⁸ Déné wiji sing tiba ana ing panggonan eri, kuwi ibaraté wong-wong sing padha ngrungokaké pangandika kuwi,

¹⁹ nanging dayané pangandika mau didhesek déning rasa kuwatir tumrap panguripan kadonyan. Sebab wong-wong mau padha kepéngin dadi

wong sugih lan keburu nepsu tumrap prekara rupa-rupa, nganti pungkasané pangandikané Gusti Allah mau ora ndayani wong mau menèh, satemah pangandika kuwi ora metokaké woh.

²⁰ Pangandika sing disebar ana ing tanah subur kuwi ibaraté wong-wong sing padha krungu, nuli nampani pangandika mau klawan precaya, satemah metu wohé, ana sing tikel telung puluh, ana sing tikel sewidak lan ana sing tikel satus."

²¹ Gusti Yésus nglajengaké ngandika: "Apa ana wong sing nyumed lampu, nuli ditutupi tompo, utawa disèlèhaké ana ing longan? Apa lampu mau ora malah disèlèhaké ana ing ajug-ajug?"

²² Sabarang kang kesidhem bakal kelair. Lan sabarang kang winadi bakal kawiyak.

²³ Mulané rungokna sing temenan, yèn kupingmu isih bisa ngrungokaké."

²⁴ Pangandikané Gusti Yésus saterusé: "Titènana apa sing saiki kokrungu! Ukuran-ukuran sing kokenggo ngadili wong liya, ya ukuran kuwi sing diagem déning Gusti Allah kanggo ngadili kowé, malah luwih abot menèh!

²⁵ Sapa sing duwé, bakal diuwuwi, nanging sapa sing ora duwé, dalasan barang sethithik sing diduwèni kuwi bakal kapundhut."

²⁶ Gusti Yésus nglajengaké ngandika mengkéné: "Kratoné Allah kuwi kena diupamakaké kaya wong sing nyebar wiji ana ing pategalané.

²⁷ Wong mau ing wayah wengi turu, ésuké tangi. Déné wiji-wiji mau thukul terus lan dadi gedhé. Nanging kepriyé carané wiji-wiji mau thukul, wong mau dhéwé ora ngerti.

²⁸ Lemah kuwi dhéwé sing marakaké wiji mau thukul lan metu gandumé; sing dhisik dhéwé pucuké, banjur gagangé kembang; nuli wulèné.

²⁹ Samangsa gandum mau wis tuwa, wong mau banjur ngenèni, awit wis tekan wayahé panèn."

³⁰ Gusti Yésus ndangu menèh: "Kratoné Allah kuwi kena diupamakaké apa? Apa sing kena kita enggo conto kanggo nerangaké?

³¹ Kratoné Allah kuwi kaya wiji sawi, wiji sing cilik dhéwé sajagad.

³² Menawa ditandur, nuli thukul lan dadi gedhé, ngungkuli tanduran-tanduran

jejanganan liyané. Pang-pangé ketel, nganti manuk-manuk bisa padha méncok lan gawé susuh ana ing pang-pang mau."

³³ Mengkono Gusti Yésus enggoné mulangaké pangandikané Gusti Allah marang wong-wong, yakuwi ngagem pasemon, sing gampang dingertèni.

³⁴ Gusti Yésus enggoné mulang wong-wong mesthi ngagem pasemon. Mung samangsa Panjenengané piyambakan karo para muridé, lagi kabèh piwulangé mau diterangaké.

³⁵ Ing dina kuwi uga, bareng wis soré, Gusti Yésus ngandika marang para muridé: "Ayo padha menyang sabrangé tlaga."

³⁶ Gusti Yésus wis ana sajroning prau; para rasul nusul, banjur padha mangkat menyang sabrangé tlaga. Wong-wong liyané sing padha ndhèrèkaké Gusti Yésus padha ditinggal ana ing sapinggiring tlaga kono. Kejaba prau sing dititihi Gusti Yésus, isih ana prau-prau liyané.

³⁷ Dumadakan ana prahara, njalari ombaké uga dadi gedhé, nganti banyuné

ambyuk mlebu ing prau. Suwé-suwé prauné dadi kebak banyu.

³⁸ Nalika semono Gusti Yésus lagi saré ana ing mburitan, ngagem bantal. Para murid banjur padha mungu, aturé: "Guru, menapa Panjenengan mboten menggalih? Kita sami badhé kèrem!"

³⁹ Gusti Yésus banjur wungu; anginé didhawuhi: "Sirep!," lan ombaké dingandikani: "Lerema!" Anginé banjur sirep, lan tlagané dadi lerem.

⁴⁰ Gusti Yésus banjur ndangu marang para muridé: "Yagéné kowé padha wedi? Apa seprana-sepréné kowé durung precaya?"

⁴¹ Para rasul mau padha wedi, sarta padha takon-tinakon: "Sapa ta Panjenengané kuwi, kokdalasan angin lan ombak padha manut marang dhawuhé?"

5¹ Satekané ing sabrangé tлага, Gusti Yésus lan para murid padha ndharat ing tanahé wong Gerasa.

² Lagi waé mandhap saka ing prau, banjur ana wong sing kepanjangan dhemit marani Gusti Yésus. Wong mau tekané saka ing pekuburan.

³ Pancèn manggoné ana ing kono, lan wis ora ana wong sing bisa mbanda dhèwèké. Senajan dibanda nganggo ranté pisan, mesthi dipedhot.

⁴ Wis bola-bali wong kuwi tangan lan sikilé diranté, nanging iya bola-bali dipedhot.

⁵ Awan bengi wong sing kepanjangan dhemit mau klambrangan ana ing pekuburan kono, utawa ana ing gunung-gunung, karo bengak-bengok, lan awaké diantemi dhéwé nganggo watu.

⁶ Bareng wong sing kepanjangan dhemit mau saka kadohan weruh Gusti Yésus rawuh, tumuli marani, lan banjur jèngkèng ana ing ngarsané,

⁷ aturé: "Dhuh Gusti Yésus, Putranipun Allah ingkang Mahaluhur, kula badhé Panjenengan menapakaken? Panyuwun kula, demi Allah, mbok kula sampun Panjenengan siksa!"

⁸ (Enggoné matur mengkono kuwi, merga dhemité wis didhawuhidéning Gusti Yésus: "Hé, dhemit, metua saka wong kuwi!")

⁹ Gusti Yésus ndangu marang dhemit mau: "Sapa jenengmu?" Dhemité

mangsuli: "Nama kula Legiun⁹ awit cacah kula kathah."

¹⁰ Dhemit mau nyuwun kanthi adreng marang Gusti Yésus, supaya dhemit-dhemit kuwi aja ditundhung saka panggonan kono.

¹¹ Ana ing pèrènging punthuk, cedhak panggonan kono, ana babi pirang-pirang lagi padha golèk pangan.

¹² Dhemit-dhemit mau padha nyuwun marang Gusti Yésus: "Mbok kula sami kaparengna manggèn ing babi-babi menika."

¹³ Gusti Yésus marengaké. Dhemit-dhemit mau banjur padha metu saka wong kuwi, tumuli mlebu ing babi-babi, sing cacahé kira-kira ana rong èwu. Babi-babi mau banjur padha mudhun saka ing punthuk, padha ambyur ing tlaga, lan padha mati kleleb ana ing kono.

¹⁴ Kocapa para pangoné babi-babi mau tumuli padha mlayu mlebu ing désa, padha nyritakaké lelakon mau marang wong-wong ing kono, sing banjur padha mbuktèkaké apa sing kelakon.

⁹Legiun: saking basa Yunani, tegesipun: 'cacahipun éwon.'

¹⁵ Satekané ana ing ngarsané Gusti Yésus wong-wong kuwi padha weruh wongé sing kepanjangan dhemit Legiun, lagi lungguh ing lemah, wis menganggo genep, lan wis waras. Nanging wong-wong mau isih padha wedi karo wong kuwi.

¹⁶ Sing padha weruh lelakon mau, banjur padha nyritakaké marang wong-wong kang padha teka iku, bab lelakoné wong sing kepanjangan dhemit, lan bab babi-babi mau.

¹⁷ Wong-wong mau banjur padha nyuwun klawan adreng marang Gusti Yésus, supaya kersa tindak saka panggonan kono.

¹⁸ Nalika Gusti Yésus minggah ing prau, wong kang mentas kepanjangan dhemit mau matur kelilana ndhèrèk.

¹⁹ Gusti Yésus ora marengaké. Malah wong mau didhawuhi: "Kowé muliha, ketemua wong-wong ing kampungmu, padha critanana pakaryané Gusti Allah kabèh lan gedhéning kamirahané marang kowé!"

²⁰ Wong mau banjur mangkat lan martak-martakaké ana ing tlatah Dékapolis bab apa sing ditindakaké

déning Gusti Yésus marang dhèwèké. Saben wong sing krungu critané padha kaéraman.

²¹ Gusti Yésus nitih prau menyang sabrangé Tlaga Galiléa menèh. Ana ing kana jumeneng ing sapinggiring tlaga. Tumuli akèh banget wong kang padha sowan ing ngarsané.

²² Banjur ana wong teka, jenengé Yairus. Yairus kuwi penggedhéné sinagogé. Nalika ketemu Gusti Yésus, Yairus nuli jèngkèng ing ngarsané.

²³ Yairus nyuwun kanthi adreng, aturé: "Gusti, anak kawula sakit sanget, badhé pejah. Mugi Gusti kersa rawuh ing griya kawula. Gusti kersaa numpangi asta, temah anak kawula badhé saras mboten pejah."

²⁴ Gusti Yésus banjur tindak bebarengan menyang omahé Yairus. Wong akèh banget suk-sukan ndhèrèkaké tindaké.

²⁵ Ana ing antarané wong akèh mau ana wongé wadon siji, sing wis rolas taun lara ngetokaké getih.

²⁶ Wong wadon mau wis katog enggoné ikhtiyar, mretamba menyang dhukun-dhukun, nganti bandhané entèk kanggo

ragad. Nanging ora bisa waras, malah larané saya banget.

²⁷ Wong wadon mau wis krungu critané wong akèh bab Gusti Yésus. Mulané dhèwèké nékad nrenjel ing satengahé wong akèh mau, nyedhaki Gusti Yésus, arep ndemèk jubahé.

²⁸ Awit wong wadon kuwi duwé pengandel: "Angger aku bisa ndemèk jubahé Gusti Yésus, aku mesthi waras." Bareng wis cedhak karo Gusti Yésus wong wadon mau banjur ndemèk jubahé.

²⁹ Sakal wong kuwi mari, getihé mampet, lan krasa yèn awaké wis waras.

³⁰ Bareng karo mariné wong wadon mau, Gusti Yésus uga krasa yèn ana daya sing metu saka ing sarirané. Panjenengané banjur minger, mirsani wong akèh kang padha ndhèrèkaké, sarta ndangu: "Sapa sing ndemèk jubah-Ku?"

³¹ Murid-muridé padha matur: "Gusti, tiyang semanten kathahipun sami suk-sukan. Kok Gusti ndangu: 'Sapa sing ndemèk jubah-Ku?'"

³² Nanging Gusti Yésus terus enggoné mirsani wong akèh mau, nggolèki wongé sing wis ndemèk jubahé.

³³ Wong wadon sing rumangsa ndemèk jubahé mau, lan krasa yèn awaké wis waras, banjur sowan ing ngarsané Gusti Yésus. Sowané klawan ndhredheg, merga wedi. Wong wadon kuwi jèngkèng ing ngarsané, sarta matur blaka.

³⁴ Gusti Yésus banjur ngandika: "Ibu, precayamu sing mitulungi kowé. Saiki mundura kanthi tentrem atimu. Laramu wis mari."

³⁵ Gusti Yésus durung rampung enggoné ngandika, wis ana susulan teka saka omahé Yairus, ngaturi yèn anaké Yairus wis mati. Aturé wong mau marang Yairus: "Putra panjenengan sampun tilar-donya. Menapa prelunipun damel ribedipun Gusti Yésus, kapurih rawuh ing dalem panjenengan?"

³⁶ Gusti Yésus ora nggatèkaké aturé susulan mau, nanging paring dhawuh marang Yairus: "Aja wedi, Yairus! Precayaa waé!"

³⁷ Wong akèh padha dipenging ndhèrèk Gusti Yésus, kejaba Pétrus, lan wong loro sasedulur, yakuwi Yakobus lan Yohanes.

³⁸ Sarawuhé ing omahé Yairus, Gusti Yésus mireng wong-wong padha nangis pating jlerit.

³⁹ Gusti Yésus mlebet ing omah, banjur ngandika karo wong-wong sing padha nangis mau: "Yagéné kowé padha nangis lan ribut mengkono kuwi? Bocahé ora mati. Mung lagi turu!" Nanging wong-wong mau padha nggeguyu.

⁴⁰ Gusti Yésus banjur ndhawuhi supaya wong kabèh padha metu. Bareng wis padha metu kabèh, Yairus lan bojoné tuwin Pétrus, Yakobus lan Yohanes, diajak mlebu ing kamar sing kanggo nurokaké bocahé sing lara.

⁴¹ Gusti Yésus banjur ngasta tangané bocah kuwi karo ngandika: "Talita kum!" Jarwané: "Gendhuk, kowé tangia!"

⁴² Sanalika bocah wadon mau tangi, banjur mlaku. (Umuré bocah mau wis rolas taun.) Bapak lan ibuné apa déné para murid padha gumun banget.

⁴³ Gusti Yésus meling wanti-wanti marang wong-wong, supaya aja nganti ana wong sing ngerti lelakon mau. Sawisé mengkono, "Panjenengané dhawuh, supaya bocahé diwènèhi mangan."

6¹ Saka ing omahé Yairus, Gusti Yésus tindak menyang ing kutha asalé (yaiku kutha Nasarèt). Para rasul padha ndhèrèk.

² Ing dina Sabbat Gusti Yésus mulang ing sinagogé. Wongé kang padha ngibadah akèh banget. Nalika wong-wong mau ngrungokaké piwulangé, kabèh padha gumun. Wong-wong mau padha takon-tinakon: "Kawruhé wong kuwi olèhé saka ngendi? Kokdadi pinter temen? Kokkwasa gawé mujijat-mujijat barang?"

³ Apa kuwi dudu Yésus, tukang kayu, anaké Maryam kaé? Sing sedulur-seduluré jenengé Yakobus, Yusuf, Yudas lan Simon? Sedulur-seduluré wadon rak ya padha manggon ana ing kutha Nasarèt kéné ta?" Wekasané wong-wong mau padha nampik marang Panjenengané.

⁴ Mula Gusti Yésus banjur ngandika karo wong-wong mau: "Nabi mono ana ing ngendi-endi diajèni déning wong, kejaba ana ing kuthané dhéwé, wongé padha ora ngajèni, semono uga sedulur-seduluré."

⁵ Mulané ana ing kono Gusti Yésus ora kersa damel mujijat. Mung marasaké wong lara sawetara, srana katumpangan astané.

⁶ (6-6a) Gusti Yésus gumun, déné wong-wong ing kono padha ora gelem precaya. (6-6B) Gusti Yésus banjur tindak menyang désa-désa ing sakiwa-tengené kutha Nasarèt, mulangaké pangandikané Allah.

⁷ Gusti Yésus banjur nimbali muridé rolas. Murid-murid mau padha diutus loro-loro sarta padha diparingi pangwasa nundhungi dhemit.

⁸ Piwelingé marang para muridé: "Kowé aja padha nggawa apa-apa sajroning lakumu, kejaba mung nyangking teken. Aja nggawa roti, aja sangu dhuwit.

⁹ Kowé kena nganggo sepatu, nanging aja nggawa klambi rangkep."

¹⁰ Sabanjuré para muridé mau padha didhawuhi: "Menawa kowé wis olèh pondhokan, manggona ana ing kono, nganti mangkat menèh nerusaké lakumu.

¹¹ Menawa kowé mlebu ing sawijining omah, mangka kang duwé omah ora gelem nampani kowé, ateges wong

kuwi uga ora gelem ngrungokaké piwulangmu. Lebu kang ana ing sikilmu ketabna, banjur lungaa saka ing kono. Kuwi minangka pepéling marang wong sing duwé omah mau."

¹² Murid rolas mau banjur padha mangkat, mulang wong-wong, supaya padha mratobat.

¹³ Akèh dhemit sing padha ditundhungi déning murid-murid mau. Uga akèh wong lara sing padha diwarasaké nganggo diblonyo ing lenga.

¹⁴ Asmané Gusti Yésus wis kondhang tekan endi-endi. Sang Prabu Hérodès iya mireng bab Panjenengané. Akèh wong sing ngira yèn Gusti Yésus kuwi Yohanes Pembaptis. Kandhané wong-wong: "Nabi Yohanes Pembaptis wis wungu saka ing antarané wong mati. Mulané kagungan kasektèn sing semono gedhéné."

¹⁵ Nanging wong liyané ana sing kandha: "Ah, kuwi Nabi Élia!" Wong liyané menèh kandha: "Kuwi rak nabi kaya dhèk jaman kuna biyèn."

¹⁶ Krungu kandhané wong sing werna-werna mau Sang Prabu Hérodès ngandika: "Kuwi Nabi Yohanes. Mauné

prejurit-prejurit wis dakkon nugel guluné, nanging banjur urip menèh."

¹⁷Awit mauné Sang Prabu Hérodès wis ndhawuhi para prejurit supaya nyekel Nabi Yohanes, banjur ditahan, merga wani melèhaké Sang Prabu Hérodès, olèhé nggarwa Hérodias. Hérodias kuwi bojoné Filipus, seduluré Hérodès.

¹⁸Aturé Nabi Yohanes marang Sang Prabu Hérodès mengkéné: "Sang Prabu mboten kénging nggarwa Hérodias, sebab menika sémahipun Filipus, sedhèrèkipun Sang Prabu piyambak."

¹⁹Iya merga enggoné melèhaké Sang Prabu Hérodès mengkono mau, Hérodias ngincim-incim Nabi Yohanes arep dipatèni, nanging ora bisa, merga dialang-alangi déning Sang Prabu Hérodès.

²⁰Sang Prabu Hérodès dhéwé éring karo Nabi Yohanes. Mulané dhawuh supaya kalebokaké ing pakunjaran waé nganggo dijaga temenan. Sang Prabu Hérodès mirsa, yèn Nabi Yohanes kuwi utusané Gusti Allah. Yèn Nabi Yohanes Pembaptis memulang, Sang Prabu Hérodès seneng mirengaké, senajan

piwulang mau marakaké penggalihé dadi wedi lan bingung.

²¹Wekasané Hérodias keturunan karepé, yakuwi nalika Sang Prabu Hérodès lagi mèngeti dina wiyosané. Nalika semono dianakaké pésta ana ing pendhapa kedhaton, ngulemi para penggedhé, para perwira tentara lan para pemimpining masarakat ing tanah Galiléa.

²²Ana ing pésta kono, putra putriné Hérodias mbeksa apik banget, gawé kepranané para tamu kabèh sarta Sang Prabu. Mulané Sang Prabu Hérodès ngandika marang putri mau: "Kowé kepéngin apa, nyuwuna waé, mesthi bakal dakparingi."

²³Malah dhawuhé mau dikanthèni sumpah, ngandikané: "Aku janji bakal maringi apa waé sing koksuwun, senjata nganti separoning negara pisan."

²⁴Putri mau banjur metu lan matur marang ibuné: "Ibu, menapa ingkang kedah kula suwun dhateng Sang Prabu?" Ibuné ngajani: "Nyuwuna sirahé Nabi Yohanes Pembaptis."

²⁵Putri mau banjur bali mlebu menèh ing pendhapa kedhaton, nuli matur

marang Sang Prabu Hérodes: "Kawula mugi dipun paringi sirahipun Nabi Yohanes Pembaptis, kawadhahana ing baki!"

²⁶ Mireng aturé putri mau Sang Prabu Hérodes sedhik banget, nanging ora bisa nulak, jalaran wis kalah janji. Tur janji mau nganggo sumpah, lan wis diseksèni déning para tamu.

²⁷ Sang Prabu Hérodes banjur utusan prejurit supaya nigas guluné Nabi Yohanes Pembaptis. Prejurit mau nuli mangkat menyang pakunjaran lan nigas guluné Nabi Yohanes Pembaptis.

²⁸ Sirahé diwadhahi ing baki, banjur ditampakaké marang putra putriné Hérodias. Putri mau banjur ngaturaké sirahé Nabi Yohanes Pembaptis marang ibuné.

²⁹ Bareng para muridé Nabi Yohanes Pembaptis krungu bab iku, banjur padha teka ngukup layoné lan disarèkaké.

³⁰ Para rasul padha bali saka enggoné diutus déning Gusti Yésus, mulangaké pangandikané Allah, banjur padha nglumpuk sowan ing ngarsané. Apa sing wis ditindakaké lan diulangaké marang wong, diaturaké marang Gusti Yésus.

³¹ Ing kono akèh wong sing padha lunga-teka, nganti Gusti Yésus lan para rasul padha ora kober dhahar. Mulané banjur ngandika marang para rasul: "Ayo padha golèk panggonan sing sepi, supaya kita bisa ndhéwé lan kowé bisa padha ngaso sawetara."

³² Gusti Yésus lan para murid banjur padha mrau menyang panggonan sing sepi.

³³ Nanging akèh wong sing padha weruh enggoné tindak, sarta uga padha ngerti panggonan sing arep diparani Gusti Yésus lan para rasul mau, mula banjur akèh wong saka kutha-kutha ing wilayah kono sing padha mlaku, ndhisiki.

³⁴ Nalika mandhap saka ing prau, Gusti Yésus pirsá wong akèh wis padha ana ing kono. Mirsani wong-wong mau Gusti Yésus mesakaké, awit padha kaya wedhus sing ora ana pangoné. Gusti Yésus banjur paring piwulang akèh-akèh marang wong-wong mau.

³⁵ Bareng wis soré para rasul padha matur: "Samenika sampun sonten. Mangka panggènan ngriki sepen, tebih Lèr, tebih Kidul.

³⁶ Mila mbok tiyang-tiyang menika dipun dhawuhana bibar kémawon, supados sami saged tumbas tetedhan wonten ing dhusun-dhusun utawi kampung-kampung ing sakiwa-tengenipun ngriki."

³⁷ Gusti Yésus ngandika: "Mbok kowé waé padha mènèhana mangan." Para rasul padha matur: "Menapa kersa Panjenengan kawula sami késah tumbas roti pengaos kalih atus dinar kanggé tiyang-tiyang menika?"

³⁸ Gusti Yésus ndangu: "Kowé isih padha duwé roti pira? Coba, tilikana!" Para rasul padha niliki, banjur padha matur: "Wonten roti gangsal, lan ulam kalih."

³⁹ Gusti Yésus tumuli ndhawuhi para rasul, supaya wong akèh mau dipantha-pantha lan dikon lungguh ana ing pasuketan.

⁴⁰ Saben sapantha ana sing satus, ana sing sèket.

⁴¹ Gusti Yésus banjur mundhut rutiné lima lan iwaké loro mau. Panjenengané banjur tumenga ing langit, ndedonga. Sawisé mengkono, Gusti Yésus banjur nyuwil-nyuwil roti lima mau, tumuli

diparingaké marang para rasul, supaya padha diedum marang wong-wong mau. Semono uga iwaké loro, iya dicuwil-cuwil, banjur diedum.

⁴² Kabèh padha mangan nganti wareg.

⁴³ Sawisé padha mangan kabèh, turahané roti lan iwak diklumpukaké déning para rasul, nganti rolas wakul kebak.

⁴⁴ Cacahé wong lanang sing padha mangan roti lan iwak mau ana limang èwu.

⁴⁵ Gusti Yésus banjur énggal-énggal ndhawuhi murid-muridé, supaya padha ndhisiki nunggang prau menyang kutha Bètsaida, ing sabrangé Tlaga Galiléa. Déné Gusti Yésus nuli ndhawuhi wong akèh mau, supaya padha mulih.

⁴⁶ Sawisé nguntapaké murid-muridé, Gusti Yésus banjur minggah ing gunung, prelu ndedonga.

⁴⁷ Bareng wis wengi, prau sing ditunggangi para muridé wis ana ing satengahé tliga, nanging Gusti Yésus isih ana ing dharatan.

⁴⁸ Gusti Yésus pirsá, yèn para muridé kanthi rekasa enggoné melahi prauné, awit anginé nampek. Mulané nalika

kira-kira antarané jam telu lan jam nem ésuk, Gusti Yésus nusul murid-muridé, srana tindak napak banyu ing tlaga. Tindaké terus waé, kaya-kaya arep nglangkungi para murid.

⁴⁹ Bareng murid-murid weruh Gusti Yésus tindak napak ing banyu mengkono mau, padha ngira, yèn kuwi memedi.

⁵⁰ Saking wediné nuli padha njerit, sebab kabèh padha weruh sing dikira memedi kuwi, mulané kabèh padha kagèt. Nanging Gusti Yésus banjur énggal-énggal ngandikani murid-murid mau: "Hé! Aja wedi! Iki Aku!"

⁵¹ Gusti Yésus banjur minggah ing prau, lan anginé dadi mendha. Murid-muridé padha gumun banget,

⁵² sebab mujijat bab roti lima waé isih njudhegaké. Murid-murid mau angèl banget bisané ngerti.

⁵³ Gusti Yésus lan para muridé padha ndharat ing Génésarèt, ana ing sabrangé Tlaga Galiléa.

⁵⁴ Lagi waé tedhak saka ing prau, wong-wong mau padha ora pangling yèn kuwi Gusti Yésus.

⁵⁵ Wong-wong mau banjur padha mlayu mlebu ing kampung-kampung kono

kabèh, lan banjur padha teka menèh nggotongi wong-wong lara, kasèlèhaké ing klasa, disowanaké Gusti Yésus. Angger padha krungu, yèn Gusti Yésus rawuh, ana ing ngendi waé, wong-wong banjur padha nyowanaké wong-wong sing lara ana ing ngarsané.

⁵⁶ Saben Gusti Yésus rawuh, embuh ana ing kampung, embuh ana ing kutha, utawa ana ing désa, wong-wong kono mesthi padha teka, lan nglumpukaké wong-wongé sing lara ana ing alun-alun. Wong-wong mau banjur padha matur marang Gusti Yésus, supaya wong-wong sing padha lara diparengna ndemèk Panjenengané, senjata mung pucuking jubahé waé, mesthi nuli waras.

7 ¹ Ana wong Farisi lan para ahli Torèt sawetara saka ing kutha Yérusalèm, padha sowan Gusti Yésus.

² Wong-wong mau wis tau padha weruh, nalika muridé Gusti Yésus sawetara padha mangan, tangané tanpa wisuh dhisik, ora manut prenatalané wong Farisi.

³ Wong-wong Farisi, semono uga wong Yahudi padha setya nglakoni adat sing diwarisaké déning para leluhuré.

Wong-wong mau ora bakal mangan, menawa durung padha wisuh tangané.

⁴ Wong-wong mau iya ora bakal mangan panganan saka pasar, menawa durung dikumbah dhisik. Lan isih akèh menèh prenatal liyané sing padha diwarisi saka para leluhuré, sing padha diugemi banget, kayata: bab carané ngasahi gelas, cangkir, grabah saka tembaga, lan carané nebahi peturon.

⁵ Mulané wong-wong Farisi lan para ahli Torèt mau padha nyuwun pirsakaro Gusti Yésus: "Menapa sebabipun murid-murid Panjenengan kokmboten nglampahi adat ingkang dipun warisaken déning para leluhur? Menapa sebabipun koksami nedha tanpa wisuh tangan rumiyin?"

⁶ Gusti Yésus ngandika: "Pancèn cèples banget sing diweca déning Nabi Yésaya, bab wong-wong lamis sing kaya kowé kuwi. Ing kitabé Nabi Yésaya ana tulisan mengkéné: 'Pangandikané Gusti Allah, wong-wong kuwi ngurmati Aku mung ana ing lambé waé. Nanging atiné sanyatané adoh saka Aku.

⁷ Tanpa guna wong-wong kuwi padha nyembah marang Aku, sebab padha

mulang wong dikon nglakoni prenatal-prenatané manungsa dipadhakaké karo prenatal-Ku.'

⁸Préntah-préntahé Gusti Allah koksingkiraké, banjur prenatal-prenatané manungsa kokleluri."

⁹Gusti Yésus banjur ngandika menèh karo wong-wong mau: "Kowé padha pinter banget nyingkiraké préntahé Gusti Allah, supaya kowé padha bisa nganggo piwulangmu dhéwé.

¹⁰Nabi Musa rak wis paring dhawuh mengkéné: 'Padha ngajènana bapak lan ibumu,' lan 'sapa sing nyepèlèkaké bapak lan ibuné, kuwi mesthi diukum pati.'

¹¹Nanging kowé padha mulangaké: Menawa ana wong sing duwé barang sing kena dienggo nulungi bapak lan ibuné, mangka banjur matur marang bapakné utawa ibuné: 'Barang gadhahan kula sampun kula anggé caos kurban,' (caos kurban kuwi cecaos marang Gusti Allah),

¹²wong mau nuli dianggep luwar saka kuwajibané tumrap bapak lan ibuné.

¹³Dadi srana prenatal-prenatan sing kokwulangaké marang wong-wong mau,

kowe padha njalari préntah-préntahé Gusti Allah ora kanggo. Mangka isih akèh menèh prekara-prekara kaya mengkono kuwi sing koklakoni."

¹⁴ Wong akèh mau ditimbali menèh déning Gusti Yésus, banjur padha dingandikani: "Rungokna, lan padha ngertia!

¹⁵ Wong ora dadi najis merga barang saka njaba sing mlebu ana ing wong, nanging merga barang sing metu saka wong mau.

¹⁶ [Mulané sapa sing duwé kuping, padha ngrungokna!]"

¹⁷ Wong akèh mau tumuli ditilar mlebet déning Gusti Yésus. Ing njero omah, murid-muridé padha nyuwun pirsá, apa tegesé pasemon mau.

¹⁸ Gusti Yésus ngandika marang para muridé: "Apa kowe kuwi ya bodho, padha karo wong-wong kuwi mau? Apa kowe ya ora ngerti, yèn barang sing saka njaba mlebu ing wong, kuwi ora bisa ndadèkaké wong kuwi najis?

¹⁹ Sebab barang sing mlebu kuwi ora mlebu ing atiné, nanging mlebu ing wetengé, lan sebanjuré bakal metu menèh saka badané." (Srana pangandika

mau Gusti Yésus nerangaké yèn kabèh panganan kuwi kalal.)

²⁰ Gusti Yésus banjur ngandika menèh: "Sing metu saka manungsa, kuwi sing marahi manungsa dadi najis.

²¹ Sebab kuwi metu saka njeroning atiné manungsa. Ya saka ing ati kuwi tekané pikiran-pikiran ala sing njalari wong laku jina, nyolong, matèni,

²² laku bandrèk, srakah, lan sakèhé penggawé ala, ngapusi, kurang ajar, mèri, memisuh, umuk, sembrana.

²³ Kabèh sing ala kuwi metu saka njeroné manungsa. Lan ya kuwi sing marahi manungsa dadi najis."

²⁴ Saka ing papan kono, Gusti Yésus banjur tindak menyang kutha Tirus. (Tirus kuwi kutha ana ing sapinggiré Segara Tengah, kapener salor kuloné Tlaga Galiléa.) Ana ing Tirus kono, Gusti Yésus mlebu ing sawijining omah, kersané aja nganti ana wong sing ngerti, yèn Panjenengané ana ing kono. Nanging nyatané ora mengkono, sebab wong-wong padha ngerti, menawa Gusti Yésus ana ing kono.

²⁵ Ana wong wadon sing tau krungu critané wong bab Gusti Yésus, duwé

anak wadon sing kepanjangan dhemit. Wong mau banjur sowan, jèngkèng ing sampéyané Gusti Yésus, nyuwun supaya Gusti Yésus kersa nundhung dhemit sing nyurupi anaké.

²⁶ Wong wadon kuwi dudu wong Yahudi, nanging wong saka kutha Fénisia, ing tanah Siria.

²⁷ Gusti Yésus banjur ngandika marang wong wadon mau: "Bèn anak-anaké dhéwé dhisik sing padha wareg. Ora samesthiné pangané anak-anaké diwènèhaké asu."

²⁸ Aturé wong wadon: "Leres Gusti, nanging segawon-segawon rak inggih nedha rontogan roti, ingkang dipun tedha putra-putra, ingkang dhawah ing ngandhap méja?"

²⁹ Gusti Yésus banjur dhawuh karo wong wadon mau: "Kandhamu kuwi bener! Wis, saiki kowé muliha! Dhemité wis lunga!"

³⁰ Wong wadon mau banjur bali. Satekané omah, anaké lagi turon ana ing peturon. Dhemité wis lunga temenan.

³¹ Gusti Yésus tindak saka kutha Tirus, ngliwati kutha Sidon^h menyang Tlaga Galiléa menèh. Tindaké ngliwati wilayah Dékapolis.ⁱ

³² Ing kono ana wong sing budheg-bisu disowanaké Gusti Yésus. Wong-wong padha nyuwun, supaya Gusti Yésus kersa numpangaké astané ing wong sing lara mau.

³³ Wongé banjur dituntun, digawa rada ngadoh saka wong akèh. Kupingé wong sing budheg-bisu kuwi diduleg. Gusti Yésus nuli kecoh. Ilaté wong mau banjur didemèk.

³⁴ Panjenengané banjur tumenga ing langit, unjal ambekan, banjur ngandika marang wong budheg-bisu mau: "Éfata!," sing tegesé: "Mengaa!"

³⁵ Sanalika kupingé bisa krungu, ilaté dadi lemes lan bisa guneman kaya salumrahé wong.

³⁶ Gusti Yésus meling marang wong sing padha neksèni lelakon mau, supaya

^hSidon: dunungipun ing salèripun kitha Tirus, mboten tebih.

ⁱDékapolis: menika setunggaling wilayah ingkang dumados saking sedasa kitha. (Déka: sedasa; polis: kitha).

aja padha wewarta marang wong liya. Nanging saya banget olèhé menging, wong-wong mau malah saya banget enggoné wewarta.

³⁷ Kabèh sing krungu gumun. Kandhané wong-wong mau: "Kokhébat temen, wong kuwi! Panjenengané nggawé wong budheg bisa krungu, lan wong bisu bisa guneman."

8 ¹ Ora suwé saka lelakon mau, banjur ana wong akèh banget kang padha sowan Gusti Yésus. Mangka ing kono ora ana pangan. Gusti Yésus banjur nimbali para rasul lan ngandika:

² "Aku mesakaké banget karo wong-wong kuwi. Wis telung dina ana ing kéné padha ngetutaké Aku. Mangka ana ing kéné ora ana sing dipangan.

³ Yèn Dakkon mulih ngono waé, wetengé kothong, gèk padha ambruk ana ing dalan. Mangka ana sing omahé adoh."

⁴ Para rasul padha matur: "Kados pundi sagedipun pikantuk tetedhan cepak kanggé tiyang semanten kathahipun, wonten ing panggènan ingkang mencil mekaten?"

⁵ Gusti Yésus ndangu: "Kowé padha duwé roti pira?" Wangsulané para sekabat: "Wonten pitu!"

⁶ Gusti Yésus nuli ndhawuhi wong-wong mau padha lungguh ana ing lemah. Panjenengané banjur mundhut roti pitu mau, nuli ngaturaké panuwun marang Gusti Allah. Sawisé kuwi banjur nyuwil-nyuwil roti mau, tumuli diparingaké para rasul, supaya diedum-edum marang wong akèh. Para rasul banjur padha nglakoni kaya sing didhawuhaké déning Gusti Yésus.

⁷ Para rasul uga padha duwé iwak cilik-cilik sawetara. Sawisé ngaturaké panuwun marang Gusti Allah tumrap iwak-iwak mau, Gusti Yésus nuli ndawuh marang para muridé, supaya iwak kuwi iya diedum-edum.

⁸ Wong kabèh banjur padha mangan nganti wareg. Cacahé wong sing padha mangan mau wetara ana patang èwu.

⁹ Wong-wong mau banjur padha didhawuhi mulih. Para rasul nuli nglumpukaké turahané roti, olèh pitung wakul.

¹⁰ Gusti Yésus lan para rasul banjur énggal-énggal padha numpak prau, tindak menyang Dalmanuta.^j

¹¹ Ana wong Farisi sawetara padha sowan Gusti Yésus, banjur padha bebantahan karo Panjenengané. Wong-wong Farisi mau arep nyoba srana padha nyuwun pratandha, minangka bukti yèn Gusti Allah rena marang Panjenengané.

¹² Gusti Yésus ngesah, banjur ngandika: "Apa sebabé wong-wong saiki kokpadha njaluk pratandha? Ora! Aku ora bakal awèh pratandha sing mengkono kuwi!"

¹³ Wong-wong mau nuli padha ditilar déning Gusti Yésus. Panjenengané nuli minggah ing prau menèh, banjur tindak menyang sabrangé tlaga.

¹⁴ Para rasul padha lali nggawa roti sing cukup. Ana ing prau kono mung ana roti siji.

¹⁵ Gusti Yésus ngandika: "Sing padha waspada karo raginé wong Farisi lan raginé Hérodès."

¹⁶ Para rasul banjur padha rerasanan: "Gusti enggoné ngandika mengkono

^jPanggènan ingkang asmanipun Dalmanuta: samenika dunungipun dèrèng dipun sumerepi kanthi cetha.

mau, rak merga awaké dhéwé iki ora padha nggawa roti."

¹⁷ Gusti Yésus pirsá enggoné padha rerasanan, mulané banjur ngandika: "Apa sebabé kowé kokpadha rerasanan bab enggonmu padha ora nggawa roti? Apa kowé meksa durung padha ngerti? Apa pikiranmu wis kethul?"

¹⁸ Kowé rak padha duwé mripat, apa ora ndeleng? Uga padha duwé kuping, apa ora krungu?

¹⁹ Apa kowé padha ora kèlingan nalika Aku nyuwil-nyuwil roti lima kanggo mènèhi mangan wong limang èwu kaé; pirang wakul turahan sing kokklumpukaké?" Wangsulané para sekabat: "Kalihwelas!"

²⁰ Gusti Yésus banjur ndangu menèh: "Banjur roti pitu sing kanggo wong patang èwu kaé, pirang wakul turahan sing kokklumpukaké?" Wangsulané para rasul: "Pitu."

²¹ Gusti Yésus banjur ngandika: "Apa kowé meksa padha durung ngerti?"

²² Gusti Yésus lan para rasul tindaké wis tekan ing désa Bètsaida. Banjur ana wong wuta sing disowanaké ing

ngarsané. Gusti Yésus disuwun supaya kersa ndemèk wong wuta mau.

²³ Panjenengané banjur ngasta tangané wong wuta mau, dituntun menyang sanjabané désa. Mripaté sing wuta mau dikecohi, nuli numpangaké astané ing mripaté wong kuwi, banjur ndangu: "Apa saiki kowé wis bisa weruh?"

²⁴ Wong mau banjur tumenga sarta mangsuli: "Inggih kawula sumerep tiyang-tiyang, nanging ketalipun kados wit-witan ingkang sami mlampah."

²⁵ Gusti Yésus banjur numpangaké astané menèh ing mripaté. Wong mau ngudi supaya bisa ndeleng. Mripaté nuli dadi waras, lan bisa ndeleng kanthi cetha.

²⁶ Wong mau tumuli didhawuhi mulih déning Gusti Yésus, lan diweling: "Aja bali menyang désa kono."

²⁷ Gusti Yésus lan para muridé padha tindak menyang désa-désa ing sakiwa-tengené kutha Kaisaréa Filipi. Sajroné tindak, Gusti Yésus ndangu: "Wong-wong padha ngarani Aku iki sapa?"

²⁸ Wangsulané: "Werni-werni! Wonten ingkang mestani Nabi Yohanes

Pembaptis; wonten ingkang mestani Nabi Élia, wonten ingkang mestani salah setunggalipun nabi."

²⁹ Gusti Yésus banjur ndangu menèh: "Lha, yèn kowé dhéwé kepriyé? Aku kokarani sapa?" Rasul Pétrus mangsuli: "Panjenengan menika Sang Kristus."

³⁰ Gusti Yésus tumuli weling wanti-wanti marang para muridé, supaya aja padha kandha-kandha bab kuwi mau marang sapa waé.

³¹ Gusti Yésus banjur wiwit nyethakaké marang para muridé bab Putraning Manungsa kang kudu nyangga kasangsaran akèh, Panjenengané bakal ditampik déning para pinituwa, déning para penggedhéné imam lan déning para ahli Torèt. Malah Putraning Manungsa mau bakal disédani, nanging ing telung dinané bakal wungu menèh saka ing séda.

³² Kabèh mau dingandikakaké déning Gusti Yésus marang para muridé kanthi blak-blakan. Krungu kang mengkono mau, Rasul Pétrus banjur ngaturi Gusti Yésus sarta nyaos pepènget supaya aja ngandika sing mengkono kuwi.

³³ Gusti Yésus banjur minger, ngungkuraké Rasul Pétrus, mirsani para rasul, karo ndukani Rasul Pétrus: "Iblis, sumingkira. Pikiranmu kuwi pikiran cara manungsa, dudu kaya sing dadi kersané Gusti Allah!"

³⁴ Guti Yésus banjur nimbali para murid lan wong akèh liyané sing ana ing kono, supaya padha sowan ing ngarsané. Pangandikané: "Sing sapa ndhèrèk Aku, kudu nyingkur awaké dhéwé, ngangkat salibé, banjur ngetutburi Aku.

³⁵ Sebab sapa sing ngéman uripé, kuwi malah bakal kélangan. Nanging sing sapa kélangan uripé merga nglabuhi Aku lan Injil, bakal nemu urip sejati lan langgeng.

³⁶ Apa ta paédahé menawa wong nduwèni jagad iki kabèh, nanging kélangan nyawané?

³⁷ Ora ana barang siji waé sing kena digunakaké déning manungsa kanggo nebus nyawané sing ilang mau.

³⁸ Sapa sing isin ngakoni Aku lan piwulang-Ku ana ing jagad sing kebak duraka lan piala iki, Putrané Manungsa iya bakal isin ngakoni wong kuwi, mbésuk samangsa rawuh kanthi ngagem

kamulyané Sang Rama, ingiring déning para malaékat suci."

9¹ Gusti Yésus nglajengaké ngandikané: "Titènana! Ing antarané wong-wong sing ana ing kéné ana sing bakal ora mati, sadurungé padha ndeleng Kratoné Allah kebakar kanthi pangwasa."

² Nem dina sawisé lelakon mau, Gusti Yésus dhawuh marang Rasul Pétrus, Rasul Yohanes lan Rasul Yakobus, sedulur kakang-adhi, supaya padha ndhèrèk Gusti Yésus, minggah ing gunung kang dhuwur. Ana ing kono ora ana wong liyané menèh. Para rasul mau padha weruh Gusti Yésus malih rupa; dadi mencorong.

³ Agemané dadi putih mengkilap; sajagad iki ora ana wong sing bisa mutihaké sandhangan nganti kaya mengkono.

⁴ Para rasul uga padha weruh Nabi Élia lan Nabi Musa ana ing kono, lagi padha ngandikan karo Gusti Yésus.

⁵ Rasul Pétrus banjur matur marang Gusti Yésus: "Gusti, iba saénipun, menawi kita sami wonten ing ngriki. Prayoginipun kawula sami ngedegaken

téndha tiga wonten ing ngriki, setunggal kagem Panjenengan, setunggal kagem Nabi Musa, setunggalipun malih kagem Nabi Élia."

⁶ Enggoné Rasul Pétrus matur mengkono mau, merga ora ngerti apa sing kudu dikandhakaké, sebab Rasul Pétrus, Rasul Yohanes lan Rasul Yakobus, kabèh padha wedi banget.

⁷ Dumadakan ana méga teka; ayang-ayangané nutupi wong kabèh mau. Tumuli ana swara saka ing sajroning méga, tembungé: "Iki Putra-Ku dhéwé sing Dakkasihi; padha manuta sapréntahé."

⁸ Para rasul padha nolèh ngiwa-nengen, nanging ing kono wis ora ana wong liyané menèh, kejaba mung Gusti Yésus piyambak.

⁹ Sawisé kuwi Gusti Yésus lan para rasul nuli padha mudhun saka gunung mau. Sajroné tindak Gusti Yésus meling marang para rasul mengkéné: "Apa sing kokdeleng iki mau aja kokkandhakaké marang sapa waé, nganti Putraning Manungsa wungu saka ing séda."

¹⁰ Wong telu mau padha netepi sapiwelingé Gusti Yésus, nanging padha

rerasanan dhéwé, apa kersané Gusti Yésus kokngandika bab 'wungu saka séda'.

¹¹ Mulané para rasul banjur padha nyuwun pirsá marang Gusti Yésus: "Menapa sebabipun kokpara ahli Torèt sami criyos, bilih Nabi Élia badhé rawuh rumiyin?"

¹² Gusti Yésus ngandika: "Ya, pancèn, Nabi Élia teka dhisik, supaya nyawisaké samubarang kabèh. Nanging kepriyé mungguh Putraning Manungsa? Apa sebabé déné ing Kitab Suci ditulis yèn Putraning Manungsa kudu nandhang sangsara akèh lan disawiyah-wiyah!

¹³ Élinga, Nabi Élia pancèn wis rawuh. Nanging wong-wong padha tumindak sawenang-wenang marang panjenengané. Kuwi cocog karo sing wis katulis ing Kitab Suci."

¹⁴ Nalika Gusti Yésus, Rasul Pétrus, Rasul Yohanes lan Rasul Yakobus padha bali menèh ing panggonané para murid sing katilar, wong akèh lagi padha nglumpuk ana ing kono; ing antarané uga ana para ahli Torèt sawetara. Wong-wong mau lagi padha dhébatan karo muridé Gusti Yésus.

¹⁵ Bareng wong akèh mau padha weruh Gusti Yésus rawuh, padha bungah, banjur énggal-énggal padha mbagèkaké Panjenengané.

¹⁶ Gusti Yésus banjur ndangu marang para murid: "Apa sing lagi kokrembug karo para ahli Torèt kuwi?"

¹⁷ Wangsulane wong sing ana ing kono: "Guru, kula badhé nyowanaken anak kula wonten ing ngarsa Panjenengan. Laré menika kepanjangan dhemit ngantos bisu.

¹⁸ Samangsa dhemit wau misakit, larénipun dipun banting ing siti. Cangkempun lajeng muruh, untunipun kerot-kerot, lan badanipun sakojur lajeng kaken. Kula sampun nedha tulung dhateng para murid Panjenengan, supados nundhung dhemitipun, nanging sami mboten saged."

¹⁹ Gusti Yésus banjur ngandika: "Wah, pancèn kebangeten kowé kuwi! Kokpadha ora precaya temen! Nganti pira suwéné Aku kudu isih ana ing antaramu. Nganti kapan Aku isih kudu nyabari kowé? Bocahé gawanen mréné!"

²⁰ Bocahé banjur disowanaké ing ngarsané Gusti Yésus. Bareng dhemité

weruh Gusti Yésus, sanalika nuli ngoyog-oyog awaké bocah mau, nganti bocahé tiba njengkelit lan cangkémé muruh.

²¹ Gusti Yésus ndangu marang bapakné si bocah: "Olèhé mengkono kuwi wis pira lawasé?" Bapakné bocah mau mangsuli: "Wiwit alit mila.

²² Kerep kémawon laré menika badhé dipun pejahi, srana dipun dhawahaken ing latu utawi ing toya. Mila menawi Panjenengan saged, mbok inggiha Panjenengan welas dhateng kula; kula Panjenengan pitulungi."

²³ Gusti Yésus ngandika: "Apa kandhamu? Yèn Aku bisa? Tumrapé wong precaya, ora ana barang mokal."

²⁴ Sanalika bapakné bocah mau matur marang Gusti Yésus: "Gusti, kawula pitados. Mugi Gusti mitulungi lan ngiyataken pitados kawula."

²⁵ Bareng Gusti Yésus mirsa, yèn wongé sing ngrubung saya akèh, dhemité banjur ditundhung: "Hèh dhemit sing gawé budheg lan bisuné bocah iki; metua! Aja bali menèh!"

²⁶ Dhemit mau banjur njerit seru banget, bocahé digawé ngececeng-ngececeng, banjur metu saka bocah

mau. Bocahé kaya mati, nganti kabèh padha ngarani yèn bocahé wis mati.

²⁷ Gusti Yésus banjur ngasta tangané bocah mau, nuli diadegaké. Bocahé banjur ngadeg.

²⁸ Sawisé Gusti Yésus tekan pondhokan, para murid banjur padha nyuwun pirsa: "Sebab menapa kula koksami mboten saged nundhung dhemit menika?"

²⁹ Gusti Yésus ngandika: "Dhemit bangsané iki ora kena ditundhung, kejaba mung srana pandonga."

³⁰ Gusti Yésus lan para rasul banjur padha nilar omah kono, nerusaké tindaké ngliwati tanah Galiléa. Kersané supaya aja nganti ana wong sing ngerti, yèn Panjenengané ing wektu kuwi ana ing panggonan kono,

³¹ awit Gusti Yésus lagi paring piwulang marang para rasul. Pangandikané: "Putraning Manungsa bakal diulungaké marang tangané wong-wong sing arep nyédani Panjenengané. Nanging ing telung dinané Panjenengané bakal wungu menèh saka ing sédané."

³² Para rasul padha ora nyandhak karo dhawuhé Gusti Yésus mau,

nanging padha ora wani matur marang Panjenengané.

³³ Gusti Yésus lan para rasul tindaké wis tekan kutha Kapèrnaum. Ana ing pondhokan, Gusti Yésus ndangu marang para rasul: "Ana ing dalan mau kowé padha rembugan bab apa?"

³⁴ Nanging para rasul mau ora ana sing mangsuli, sebab padha rebut unggul bab sapa sing pinunjul dhéwé ing antarané wong sakanca kuwi.

³⁵ Gusti Yésus nuli lenggah sarta nimbali para rasul rolas, dipangandikani: "Sapa sing kepéngin dadi pengarep, kuwi kudu dadi baturé wong kabèh."

³⁶ Gusti Yésus banjur nimbali bocah cilik sing didhawuhi ngadeg ana ing ngarepé para muridé kabèh. Gusti Yésus ngrangkul bocah mau, banjur ngandika:

³⁷ "Sapa sing nampani bocah sing mengkéné iki atas jeneng-Ku, kuwi Aku sing ditampani. Lan sing sapa nampani Aku, kuwi dudu mung Aku waé sing ditampani, nanging uga Gusti Allah sing ngutus Aku."

³⁸ Rasul Yohanes matur: "Guru, kula sami sumerep wonten tiyang ingkang nundhungi dhemit mawi nyebut asma

Panjenengan. Tiyang wau lajeng sami kula awisi, awit piyambakipun sanès saking golongan kita."

³⁹ Gusti Yésus ngandika: "Aja kokpenging. Awit yèn ana wong gawé mujijat nganggo nyebut jeneng-Ku, kuwi mesthi ora bakal tumuli ngala-ala Aku.

⁴⁰ Sapa sing ora nglawan kita, kuwi nyarujuki.

⁴¹ Ngandela, wong sing mènèhi kowé ngombé merga enggonmu dadi muridé Sang Kristus, wong kuwi mesthi bakal tanpa ganjaran saka Gusti Allah."

⁴² Gusti Yésus paring piwulang marang para rasul mengkéné: "Wong sing dadi jalarané wong cilik sing padha precaya marang Aku nganti nyingkur Aku, wong kuwi luwih becik dibandhulana watu sing gedhé, banjur dicemplungaké ing segara.

⁴³ Menawa tanganmu dadi jalaran kowé nglakoni dosa, kethoken waé! Awit luwih becik kowé ngalami urip langgeng kanthi tangan siji, tinimbang tanganmu genep loro, nanging kowé mlebu nraka, sing geniné ora bakal sirep.

⁴⁴ [Ing nraka singgaté ora mati lan geniné ora sirep.]

⁴⁵ Menawa sikilmu njalari kowé gawé dosa, luwih becik kethoken waé! Awit luwih becik kowé urip kanthi sikil siji, tinimbang sikilmu genep loro, nanging mlebu nraka.

⁴⁶ [Nraka kuwi singgaté ora mati lan geniné ora sirep.]

⁴⁷ Déné menawa mripatmu sing marakaké kowé gawé dosa, cupliken waé! Awit luwih becik kowé dadi umat ing Kratoné Allah kanthi mripat siji, tinimbang kowé duwé mripat loro, nanging kacemplungaké ing nraka.

⁴⁸ Ing nraka singgaté ora mati lan geniné ora sirep.

⁴⁹ Saben wong kudu nglakoni pendadaran supaya precayané ora luntur. Srana pengalaman sing mengkono kuwi, wong mau presasat diuyahi supaya awèt.

⁵⁰ Uyah kuwi gedhé paédahé, nanging menawa wis ilang asiné enggonmu mulihaké asiné kepriyé? Kowé padha dadia wong sing presasat wis diuyahi. Lan padha uripa bebarengan kanthi rukun."

10 ¹ Saka kutha Kapèrnaum Gusti Yésus banjur tindak menyang

tanah Yudéa, lan banjur nyabrang Kali Yardèn. Kaya sabené, akèh wong sing padha teka, ngrubung Gusti Yésus. Wong-wong mau nuli padha diwulang.

² Wong Farisi sawetara padha teka, arep nyoba Gusti Yésus, padha matur mengkéné: "Miturut Torèt, tiyang jaler menapa kénging megat sémahipun?"

³ Gusti Yésus ngandika karo genti ndangu: "Dhawuhé Nabi Musa marang kowé kepriyé?"

⁴ Wong-wong Farisi mau padha mangsuli: "Manut prenatalipun Nabi Musa, tiyang jaler kénging megat sémahipun, angger nyukani serat pegat."

⁵ Gusti Yésus banjur ngandika menèh marang wong-wong Farisi mau: "Enggoné Nabi Musa gawé prenatal sing mengkono kuwi merga saka wangkoting atimu!"

⁶ Ing sekawit, nalika Gusti Allah nitahaké manungsa, ana pangandika mengkéné: "Gusti Allah nitahaké manungsa lanang lan wadon.

⁷ Mulané wong lanang bakal ninggal bapa lan biyungé, banjur dadi siji karo bojoné.

⁸ Sing loro kuwi wis dadi siji. Dadi wong-wong mau wis ora loro, nanging mung siji.

⁹ Mulané manungsa ora olèh misahaké wong-wong sing wis didadèkaké siji déning Gusti Allah."

¹⁰ Bareng wis padha ana ing omah menèh, para rasul banjur padha nyuwun pirsamarang Gusti Yésus bab prakaramau.

¹¹ Dhawuhé: "Sing sapa megat bojoné, banjur kawin karo wong wadon liyané, kuwi laku jina, sèdhèng tumrap bojoné sing dipegat mau.

¹² Semono uga wong wadon sing megat bojoné, banjur kawin karo wong lanang liyané, kuwi iya laku jina."

¹³ Wong-wong padha nyowanaké anak-anaké ana ing ngarsané Gusti Yésus, supaya padha diberkahi. Nanging wong-wong mau padha disrengeni déning para rasul.

¹⁴ Pirsamengkono mau Gusti Yésus banjur duka karo para rasul, dhawuhé: "Karebèn bocah-bocah marani Aku, aja padha kokalang-alangi, awit wong sing kaya bocah-bocah kuwi sing padha dadi umat ing Kratoné Allah.

¹⁵ Élinga, wong sing ora nampani Kratoning Allah kaya patrapé bocah, ora bakal ngrasakaké kanikmataning Kratoné Allah mau."

¹⁶ Sawisé kuwi Gusti Yésus banjur ngrangkuli bocah-bocah mau, tumuli siji-siji ditumpangi asta lan diberkahi.

¹⁷ Nalika Gusti Yésus nglajengaké tindaké, ana wong nututi karo mlayu. Wong mau banjur sujud ing ngarsané, karo matur: "Rama Guru, ingkang utami. Kula kedah nglampahi menapa, supados angsal gesang ingkang sejatos?"

¹⁸ Gusti Yésus ngandika: "Yagéné kowé kokngarani Aku utama? Ora ana wong sing utama. Sing utama kuwi mung Gusti Allah piyambak.

¹⁹ Mesthiné kowé wis ngerti angger-anggeré Gusti Allah, yakuwi: 'Kowé aja matèni wong, aja laku jina, aja nyolong, aja goroh, aja ngapusi, ngajènana bapakmu lan ibumu.'"

²⁰ Wong mau nuli matur menèh: "Rama Guru, angger-anggeripun Gusti Allah menika wau sampun kula lampahi sedaya, wiwit kula taksih laré."

²¹ Gusti Yésus mirsani wong mau kanthi kebak ing katresnan, tumuli ngandika:

"Isih saprakara sing durung koklakoni, yakuwi: Bandhamu kabèh edolen. Banjur dhuwit pepayoné edum-edumna marang para wong miskin, temah kowé bakal olèh bandha ana ing swarga. Yèn wis, kowé banjur balia mréné menèh, mèlua Aku."

²² Bareng krungu dhawuhé Gusti Yésus mengkono kuwi, wong mau gela banget. Mula banjur mundur saka ngarsané Gusti Yésus klawan ati sedhih, sebab bandhané akèh banget.

²³ Gusti Yésus banjur mirsani marang para rasul kabèh. Nuli ngandika: "Angèl temen wong sugih dadi umat ana ing Kratoné Allah."

²⁴ Para rasul padha dheleg-dheleg, gumun ngrungokaké ngandikané Gusti Yésus mau. Gusti Yésus banjur ngambali ngandika: "Mlebu ana ing Kratoné Allah kuwi pancèn angèl banget.

²⁵ Luwih gampang unta mlebu ing bolonganing dom, tinimbang karo wong sugih mlebu dadi umat ana ing Kratoné Allah."

²⁶ Krungu pangandika mau para rasul saya kagèt, banjur padha takon-tinakon:

"Yèn mengkono, banjur sapa sing bisa olèh keslametan!"

²⁷ Gusti Yésus banjur mirsani para rasul kabèh, tumuli ngandika: "Tumrapé manungsa kuwi mau kabèh mokal. Nanging ing ngatasé Gusti Allah, ora ana barang sing mokal!"

²⁸ Rasul Pétrus banjur matur: "Kawula sedaya menika rak ugi sampun nilar samukawis, lajeng ndhèrèk Panjenengan."

²⁹ Gusti Yésus ngandika: "Iya, mulané padha éling-élingen! Saben wong sing ninggal brayaté, ninggal seduluré lanang lan seduluré wadon, ninggal bapakné, ninggal ibuné, utawa ninggal anak-anaké lan ninggal palemahané merga saka Aku lan merga Injilé Gusti Allah,

³⁰ wong kuwi mesthi bakal tanpa luwih akèh menèh. Bakal tanpa tikel satus, ya omah, ya sedulur lanang, ya sedulur wadon, ya ibu, ya anak-anak, ya palemahan, senajan wong mau ora luput saka panganiaya. Lan mbésuk ing akérat wong mau bakal tanpa urip sing sejati.

³¹ Nanging akèh wong sing saiki ana ing ngarep, bakal tiba mburi. Lan akèh

wong sing saiki ana ing mburi, bakal tiba ngarep."

³² Gusti Yésus lan para rasul lagi padha menyang kutha Yérusalèm. Gusti Yésus tindaké ana ing ngarepé para rasul sing durung padha mari kagèté. Lan wong-wong sing padha ndhèrèkaké padha wedi. Gusti Yésus banjur nimbali para rasul rolas menèh dhèwèkan, lan banjur ngandikani apa sing bakal dialami déning Panjenengané, ngandikané:

³³ "Padha rungokna, kita saiki lagi padha menyang kutha Yérusalèm. Ana ing kana Putraning Manungsa bakal diulungaké marang para pengareping imam lan para ahli Torèt, diadili lan diukum pati. Panjenengané bakal dipasrahaké marang wong-wong dudu Yahudi.

³⁴ Wong-wong kuwi bakal padha moyoki, ngidoni, nyiksa, lan wekasané nyalib Panjenengané. Nanging ing telung dinané Putraning Manungsa mau bakal wungu saka ing séda."

³⁵ Rasul Yakobus lan Rasul Yohanes, loro-loroné anaké Zébedéus, padha sowan ing ngarsané Gusti Yésus, banjur

padha matur: "Rama Guru, keparenga kula sami nyuwun pirsu."

³⁶ Pangandikané Gusti Yésus: "Iya, arep nyuwun pirsu apa?"

³⁷ Wangsulané wong loro mau: "Mbénjing samangsa Panjenengan sampun ngasta pangwasa wonten ing Kratonipun Allah, keparenga kula sami linggih jèjèr Panjenengan, setunggal ing tengen, setunggal ing kiwa Panjenengan."

³⁸ Pangandikané Gusti Yésus: "Kowé ora ngerti apa sing padha koksuwun. Apa kowé wani ngombé saka ing tuwung kasangsaran sing bakal Dakombé? Apa kowé saguh ngalami kasangsaran sing bakal Dakalami?"

³⁹ Wangsulané: "Inggih, sagah!" Gusti Yésus ngandika menèh: "Pancèn, kowé bakal padha ngombé saka ing tuwung kasangsaran sing bakal Dakombé, lan kowé bakal ngalami kasangsaran sing bakal Dakalami,

⁴⁰ nanging netepaké lungguh ing tengen-Ku utawa ing kiwa-Ku, kuwi dudu wewenang-Ku; Gusti Allah piyambak sing netepaké sapa sing bakal lungguh ana ing tengen-Ku lan ing kiwa-Ku."

⁴¹ Bareng para rasul sepuluh liyané padha krungu aturé Rasul Yakobus lan Rasul Yohanes marang Gusti Yésus mau, nuli padha nepsu marang wong loro mau.

⁴² Nanging para rasul kabèh banjur padha ditimbali déning Gusti Yésus, nuli dingandikani: "Kowé rak padha ngerti apa sing padha dilakoni déning wong-wong sing padha nyekel pangwasa, yaiku ngerèh rakyaté. Para penggedhé mau padha nindhes marang rakyaté.

⁴³ Nanging kowé ora kena padha nglakoni sing mengkono kuwi. Malah kosok baliné, sapa sing kepéngin dadi gedhé dhéwé ana ing antaramu, kuwi kudu dadi baturmu.

⁴⁴ Lan sapa sing kepéngin dadi kwasa dhéwé, kuwi kudu gelem dadi batur-tukon tumrap kowé kabèh.

⁴⁵ Sebab Putraning Manungsa kuwi rawuhé ora mundhut diladèni, nanging malah ngladèni, lan masrahaké nyawané, kanggo ngluwari wong akèh."

⁴⁶ Tindaké Gusti Yésus lan para muridé wis tekan ing kutha Yérikho. Bareng arep metu saka kutha kono, kadhèrèkaké déning wong sapirang-

pirang, dumadakan ing sapinggiring dalan ana wong wuta ngemis, jenengé Bartiméus, anaké Timéus.

⁴⁷ Bareng krungu, yèn sing langkung ing dalan kono kuwi Yésus saka kutha Nasarèt, Bartiméus banjur nguwuh: "Gusti Yésus, tedhakupun Sang Prabu Dawud, mugé welas dhateng kawula."

⁴⁸ Wong-wong padha ngélikaké Bartiméus, dikon meneng. Nanging malah saya seru panguwuhé: "Putranipun Sang Prabu Dawud, mugé Panjenengan welas dhateng kawula!"

⁴⁹ Gusti Yésus banjur mandheg lan ngandika marang wong-wong sing ana ing kono: "Wong kuwi undangan mréné." Wongé wuta mau nuli diparani, lan wong akèh padha ngandhani Bartiméus: "Wis menenga! Kowé ditimbali Guru, ngadega!"

⁵⁰ Bartiméus banjur énggal-énggal nguculi jubahé, lan banjur rerikatan marani Gusti Yésus.

⁵¹ Gusti Yésus banjur ndangu marang Bartiméus: "Aku kokkon apa? Kepriyé karepmu?" Bartiméus mangsuli: "Kula kepéngin saged sumerep, Gusti!"

⁵² Gusti Yésus banjur ngandika: "Ya, wis mundura. Precayamu sing mitulungi kowé." Sanalika Bartiméus bisa ndeleng, sarta banjur ndhèrèkaké Gusti Yésus.

11 ¹ Tindaké Gusti Yésus lan wong akèh mau wis mèh tekan kutha Yérusalèm. Nuli padha mampir ana ing désa Bètthagé lan désa Bètani, ing sacedhaké Gunung Zaitun. Gusti Yésus banjur utusan muridé loro ndhisiki tindaké,

² dhawuhé: "Kowé padha menyanga ing désa ngarep kuwi. Salebumu ing désa kono, kowé bakal padha weruh belo dicancang. Belo mau durung tau ana sing nunggangi. Uculana, banjur gawanen mréné.

³ Yèn ana wong nakoni kowé, apa sebabé belo mau kokuculi, wangsulana: 'Gusti sing arep nitih kuldi iki. Mengko yèn uwis, arep énggal dibalèkaké menèh.'"

⁴ Murid loro mau nuli padha mangkat lan nemu beloné, kacancang ing gapuraning désa, ana ing pinggir dalan. Belo mau banjur padha diuculi.

⁵ Ana wong sawetara sing padha ana ing kono ngaruh-aruhi: "Lho! Beloné kokkokuculi?"

⁶ Murid-murid mau padha mangsuli kaya sapiwelingé Gusti Yésus. Wong-wong mau banjur padha meneng waé.

⁷ Beloné nuli dituntun menyang ngarsané Gusti Yésus. Murid-murid banjur nguculi jubahé, dilèmèkaké ing gegeré belo, Gusti Yésus banjur nitih.

⁸ Wong akèh banjur padha nggelar jubahé ana ing dalan sing dilangkungi déning Gusti Yésus. Uga ana wong-wong sing padha nyoklèki pang-pang sing isih ijo ana ing pategalan, padha dijèrèng ana ing dalan sing dilangkungi déning Gusti Yésus.

⁹ Wong-wong sing padha mlaku ana ing sangarepé lan samburiné Gusti Yésus kabèh padha nguwuh: "Pinujia Pangéran.

¹⁰ Binerkahana sing rawuh atas asmané Gusti Allah. Langgenga kratoné Sang Prabu Dawud, leluhur kita! Pinujia asmané Gusti Allah!"

¹¹ Gusti Yésus banjur mlebet ing kutha Yérusalèm, tindak menyang Pedalemané Allah. Panjenengané

mirsani samubarang sing ana ing kono. Nanging sarèhné wis surup, Gusti Yésus banjur tindak menyang désa Bètani, kadhèrèkaké déning para muridé rolas.

¹² Ésuké Gusti Yésus lan murid-muridé padha tindak menèh saka séda Bètani. Gusti Yésus kraos luwé.

¹³ Saka kadohan Panjenengané pirsana ana wit anjir sing godhongé ketel banget. Gusti Yésus marani wit mau, mirsani mbokmenawa ana wohé. Nanging bareng wis tekan ing kono, mung manggih godhong thok, ora ana wohé siji-sija, sebab pancèn durung ungsumé.

¹⁴ Gusti Yésus banjur ngandika: "Wiwit saiki bakal ora ana wong sing mangan wohmu menèh ing selawas-lawasé!" Para muridé padha krungu pangandika kuwi mau.

¹⁵ Bareng wis padha tekan ing kutha Yérusalèm, Gusti Yésus banjur tindak mlebu ing Pedalemané Allah. Wong-wong sing padha dol-tinuku ing Pedaleman kono nuli padha didhawuhi metu. Méjaméjané tukang ngijoli dhuwit, semono uga bangku-bangkuné wong-wong sing adol dara, padha diglimpangaké.

¹⁶ Wong-wong sing padha teka nggawa dagangané arep mlebu ing papan pangibadah, padha dicegah.

¹⁷ Wong-wong mau padha dingandikani: "Apa kowé padha ora ngerti yèn ana tulisan mengkéné: 'Omah-Ku bakal disebut papan pangibadahé sakèhing para umat.' Nanging saiki malah kokdadèkaké papan pandhelikané maling-maling."

¹⁸ Bareng para pengareping imam lan para ahli Torèt padha krungu pangandikané Gusti Yésus mau, banjur padha golèk dalan bisané nyédani Panjenengané. Wong-wong mau padha wedi karo Gusti Yésus, merga wong kabèh padha kepranan karo piwulangé.

¹⁹ Bareng wis soré Gusti Yésus lan para muridé padha tindak menèh, metu saka kutha kono.

²⁰ Ésuké Gusti Yésus lan para muridé padha tindak, ing dalan pirsawit anjir sing winginé disupatani Gusti Yésus. Wit kuwi jebul wis mati, nganti tekan oyodé pisan.

²¹ Rasul Pétrus banjur kèlingan lelakoné wit anjir mau, nuli matur: "Guru, wit

anjir ingkang Panjenengan supaosi menika sampun pejah."

²² Gusti Yésus ngandika: "Padha ngandela! Menawa kowé precaya marang Gusti Allah,

²³ kowé padha bisa akon punthuk kuwi, 'mumbula lan ambyura ing segara', kuwi mesthi bakal kelakon, angger ora mangu-mangu. Menawa precaya temenan, apa sing kokkandhakaké mau mesthi bakal kelakon.

²⁴ Mulané kowé padha Dakkandhani: Menawa kowé ndedonga nyuwun apa-apa, padha precayaa, yèn apa sing koksuwun kuwi wis diparingaké. Dadi apa waé sing koksuwun bakal ketutugan.

²⁵ Menawa kowé lagi ndedonga, apuranen kabèh wong sing duwé keluputan karo kowé, supaya Ramamu ing swarga iya ngapura keluputan-keluputanmu.

²⁶ [Menawa kowé ora padha ngapura keluputaning liyan, Ramamu ing swarga uga ora bakal ngapura keluputan-keluputanmu.]"

²⁷ Gusti Yésus lan para muridé padha tekan kutha Yérusalèm menèh. Bareng Gusti Yésus tindak-tindak ana ing

Pedalemané Allah, para pengareping imam, para ahli Torèt, tuwin para pinituwa, banjur padha marani.

²⁸Wong-wong mau padha matur marang Gusti Yésus: "Panjenengan nindakaken prekawis-prekawis menika adhedhasar pangwaos menapa? Sinten ingkang nyukani wewenang dhateng Panjenengan nindakaken menika sedaya?"

²⁹Gusti Yésus ngandika: "Aku arep takon karo kowé saprakara waé. Menawa pitakon-Ku wis kokwangsul, kowé bakal gentèn Dakkandhani bab wewenang-Ku nindakaké prekara-prekara mau kabèh.

³⁰Coba wangsulana, Nabi Yohanes kuwi enggoné mbaptis olèh wewenang saka sapa. Saka Gusti Allah, apa saka manungsa?"

³¹Para pengareping imam, para ahli Torèt lan para pinituwa mau banjur padha rembugan dhéwé: "Yèn awaké dhéwé kandha: 'Saka Gusti Allah', dhèwèké mesthi bakal takon: 'Kena apa kowé kokpadha ora precaya marang Nabi Yohanes?'

³²Yèn awaké dhéwé kandha: 'Saka manungsa', kuwi ora bisa." (Wong-wong

mau padha wedi marang wong akèh, sebab kabèh padha yakin, yèn Yohanes kuwi nabi.)

³³ Mulané wong-wong mau banjur padha matur marang Gusti Yésus: "Kula sami mboten mangertos." Gusti Yésus banjur ngandika: "Yèn ngono Aku uga ora bakal ngandhakaké marang kowé, saka ngendi asalé pangwasa-Ku nindakaké kuwi mau kabèh."

12 ¹ Gusti Yésus banjur wiwit mulang wong akèh mau nganggo pasemon. Pangandikané: "Ana wong mbangun pakebonan anggur. Pakebonan mau dipageri mubeng. Nuli ngedhuk jugangan kanggo meres angguré, lan gawé panggung penjagan. Pakebonan mau banjur diséwakaké marang wong-wong tani. Sawisé mengkono wong mau lunga menyang manca negara.

² Bareng wis mangsané panèn, wong mau utusan abdiné, supaya njaluk bagéaning panèn marang wong-wong sing padha nyéwa mau.

³ Nanging abdi mau dicekel déning wong-wong sing padha nyéwa, banjur digebugi. Sawisé digebugi banjur dikon bali nglenthung.

⁴ Sing duwé pakebonan anggur banjur utusan abdi liyané. Nanging abdi kuwi uga dipenthungi sirahé lan digawé sawenang-wenang.

⁵ Wong sing duwé pakebonan anggur banjur utusan abdi liyané menèh. Nanging abdi mau malah dipatèni. Mengkono uga akèh abdi-abdi liyané menèh sing padha disiksa déning sing padha nyéwa pakebonan anggur mau. Ana sing digebugi lan ana sing dipatèni.

⁶ Saiki mung kari siji sing kena diutus, yakuwi anaké dhéwé, anak sing ditresnani. Anaké mau banjur diutus, pikirané: 'Wong-wong kuwi mesthi padha éring karo anakku dhéwé.'

⁷ Nanging wong-wong sing padha nyéwa mau malah padha rerasanan: 'Lha kaé, anaké sing duwé pakebonan. Ayo padha dipatèni waé, supaya pakebonané iki dadi duwèké awaké dhéwé!'

⁸ Anaké sing duwé pakebonan mau banjur dicekel lan dipatèni; layoné diuncalaké ing sanjabané pakebonan anggur."

⁹ Pandanguné Gusti Yésus: "Apa sing bakal ditindakaké déning wong sing duwé pakebonan anggur mau? Wong

mau bakal mangkat dhéwé. Sing padha nyéwa bakal padha dipatèni. Banjur pakebonané diséwakaké marang wong-wong liya.

¹⁰ Kowé rak wis tau maca sing mengkéné: 'Watu sing ditampik déning ahli gawé omah, jebul watu kuwi sing malah gedhé dhéwé gunané.

¹¹ Kuwi pakaryané Gusti Allah; sing nggumunaké banget."

¹² Para pengarepé bangsa Yahudi mau ngudi bisané nyekel Gusti Yésus, sebab padha ngerti yèn sing disemoni Gusti Yésus kuwi dhèwèké. Nanging wong-wong mau padha wedi karo wong akèh. Mulané Gusti Yésus banjur dietogaké waé, nuli padha lunga.

¹³ Para pengareping imam lan ahli-ahli Torèt sarta para pinituwa mau banjur kongkonan wong Farisi sawetara lan wong-wong saka golongan Hérodès, padha sowan marang Gusti Yésus, padha arep nyengkolong^k Panjenengané nganggo pitakonan-pitakonan.

¹⁴ Ana ing ngarsané Gusti Yésus wong-wong mau banjur padha matur: "Guru, kula sami mangertos, bilih Panjenengan

^knyengkolong: menjebak (bhs. Ind.).

menika tiyang ingkang jujur, mboten mreduli dhateng penganggepipun tiyang-tiyang. Panjenengan memulang bab kersanipun Gusti Allah menapa wontenipun, lan mboten saged dipun pengaruhi déning sinten kémawon. Samenika pitakènan kula: Miturut prenataling agami kita, mbayar pajeg dhateng Kaisar Rum, menika kénging menapa mboten?"

¹⁵ Gusti Yésus pirsá pikirané wong-wong mau, mulané banjur ngandika: "Apa sebabé kowé kokpadha arep nyengkolong Aku? Aku tuduhana dhuwit pérak!"

¹⁶ Gusti Yésus banjur diaturi dhuwit pérak siji. Banjur ndangu marang wong-wong mau: "Coba, iki gambaré sapa, lan capé sapa iki?" "Gambaripun Sang Kaisar lan capipun Sang Kaisar," wangsulané wong-wong mau.

¹⁷ Gusti Yésus banjur ngandika: "Yèn mengkono, Sang Kaisar aturana sing dadi kagungané Sang Kaisar, lan Gusti Allah saosana sing dadi kagungané Gusti Allah."

¹⁸ Ana wong Saduki sawetara padha sowan ing ngarsané Gusti Yésus (wong

Saduki kuwi wong sing padha ora ngandel yèn wong mati bakal tangi menèh).

¹⁹ Wong-wong mau padha matur marang Gusti Yésus: "Guru, Nabi Musa sampun damel prenatal kanggé kula sedaya mekaten: Samangsa wonten tiyang jaler ingkang pejah, nilar randha nanging mboten gadhah anak, sedhèrèkipun jaler tiyang ingkang pejah menika kedah mendhet randha wau dados sémahipun, supados nglestantunaken turuné sedhèrèkipun jaler ingkang sampun pejah wau.

²⁰ Lah, samangké wonten tiyang jaler pitu sasedhèrèk. Ingkang mbajeng émah-émah, nanging lajeng pejah tanpa nilar anak.

²¹ Adhinipun lajeng mendhet randha wau dados sémahipun. Nanging piyambakipun ugi lajeng pejah tanpa nilar anak. Mekaten ugi lelampahanipun sedhèrèk ingkang nomer tiga, nomer sekawan ngantos dumugi pitu.

²² Tiyang-tiyang wau sedaya sampun naté sesémahan kaliyan tiyang èstri menika tanpa gadhah anak. Tiyang èstri wau akiripun inggih lajeng pejah.

²³ Samenika pitakèn kula dhateng Panjenengan: 'Mbénjing, ing mangsanipun tiyang pejah sami katangèkaken déning Gusti Allah, tiyang èstri wau badhé dados sémahipun sinten? Awit sedaya sedhèrèk jaler pitu wau sampun naté mendhet tiyang èstri wau dados sémahipun.'"

²⁴ Gusti Yésus banjur ngandika: "Kowé kuwi klèru banget, awit padha ora ngerti surasané Kitab Suci, lan ora ngerti marang pangwasané Gusti Allah.

²⁵ Sebab yèn wong mati mbésuk katangèkaké, wong-wong mau ora bakal omah-omah menèh, nanging bakal padha urip kaya malaékat ing swarga.

²⁶ Lan bab tanginé wong mati, apa kowé ora tau maca Kitabé Nabi Musa, bab grumbul eri sing murub? Ing ayat-ayat mau ana tulisan, yèn Gusti Allah ngandika marang Nabi Musa: 'Aku iki Allahé Abraham, Allahé Iskak lan Allahé Yakub!'

²⁷ Apa Gusti Allah kuwi dudu Allahé wong urip? Kuwi ateges yèn wong sing ngabekti marang Gusti Allah kuwi wong-wong sing urip, dudu wong sing mati."

²⁸ Ana para ahli Torèt sing ngrungokaké wawancarané wong-wong Saduki karo Gusti Yésus kuwi. Para ahli Torèt mau ngarani, yèn ngandikané Gusti Yésus bener banget. Dhèwèké banjur matur marang Gusti Yésus: "Angger-angger ingkang wigatos piyambak menika ingkang pundi?"

²⁹ Gusti Yésus ngandika: "Dhawuh sing gedhé dhéwé kuwi mengkéné: 'Wong Israèl, padha rungokna! Ora ana Allah liyané kejaba mung Allah sing kita bektèni.

³⁰ Kowé padha tresnaa marang Gusti Allah kanthi gemblenging atimu lan gemblenging jiwa ragamu, kanthi sakèhing kapinteranmu lan sakatoging kekuwatanmu.'

³¹ Déné dhawuh sing nomer loro: 'Kowé padha tresnaa marang sapepadhamu kaya enggonmu tresna marang awakmu dhéwé.' Ora ana angger-angger liyané menèh sing gedhéné ngungkuli angger-angger loro mau."

³² Ahli Torèt mau banjur nyambungi: "Menika leres sanget. Kasinggihan menapa ingkang Panjenengan ngandikakaken. Inkang jumeneng Allah

mboten wonten sanèsipun kejawi Gusti Allah piyambak.

³³ Lan manungsa kedah tresna dhateng Gusti Allah kanthi gemblenging manahipun, kanthi sekathahing pikiranipun, kanthi sakatoging kekiyatanipun, sarta tresna dhateng sesami kados enggènipun nresnani dhateng badanipun piyambak; menika langkung wigatos tinimbang ngurbanaken kéwan lan sanès-sanèsipun dhateng Gusti Allah."

³⁴ Saka wangsulane ahli Torèt mau Gusti Yésus pirsane yèn dhèwèké kuwi wong sing wicaksana. Mulane Gusti Yésus banjur ngandika: "Kowé wis wiwit nyandhak kepriyé carané dadi umat ing Kratoné Allah." Sabanjuré ora ana menèh wong sing wani takon apa-apa marang Gusti Yésus.

³⁵ Nalika Gusti Yésus memulang ana ing Pedalemané Allah, Panjenengané mundhut pirsane: "Kepriyé nalaré, kokpara ahli Torèt padha ngandhakaké, yèn Sang Kristus kuwi turuné Sang Prabu Dawud?"

³⁶ Mangka Sang Prabu Dawud dhéwé, kanthi panuntuné Roh Suci, ngandika: 'Gusti Allah wis ngandika

marang Gustiku: Lungguha ana ing tengen-Ku nganti Aku nelukaké mungsuh-mungsuhmu ana ing tlapakané sikilmu.'

³⁷ (12-37a) Sang Prabu Dawud dhéwé nyebut Sang Kristus: 'Gusti', kepriyé déné Panjenengané kokturuné Sang Prabu Dawud?" (12-37b) Wong akèh sing padha ana ing Pedalemané Allah mau padha seneng ngrungokaké piwulangé Gusti Yésus.

³⁸ Nalika Gusti Yésus mulang marang wong akèh mau, Panjenengané paring pitutur mengkéné: "Padha dingati-ati karo para ahli Torèt. Para ahli Torèt kuwi padha seneng nganggo jubah dawa, lan seneng diurmati déning wong ing pasar-pasar.

³⁹ Ana ing papan-papan pangibadah lan ana ing pésta-pésta, senengé padha milih panggonan sing ngarep dhéwé.

⁴⁰ Nanging wong-wong mau padha seneng mblithuki lan ngrampas omahé randha-randha, banjur padha éthok-éthok ndedonga kang suwé kanggo nutupi pialané. Wong-wong sing mengkono kuwi bakal abot paukumané!"

⁴¹ Nalika Gusti Yésus pinarak ing sangareping pethi pisungsung ing Pedalemané Allah, Panjenengané migatosaké wong-wong enggoné padha saos pisungsung. Akèh wong sugih-sugih sing padha saos pisungsung dhuwit akèh.

⁴² Banjur ana randha mlarat teka, nglebokaké dhuwit rong gobang, dhuwit sing cilik dhéwé ajiné.

⁴³ Gusti Yésus banjur nimbali murid-muridé, sarta ngandika: "Kowé padha Dakkandhani: randha mlarat kuwi enggoné nglebokaké dhuwit ana ing pethi pisungsung luwih akèh tinimbang karo wong-wong liyané kabèh.

⁴⁴ Sebab dhuwit sing padha dilebokaké ing pethi pisungsung mau saka kaluwihané. Nanging randha miskin kuwi wis nglebokaké dhuwité kabèh sing diduwèni, sing dibutuhaké kanggo nyambung uripé."

13 ¹ Nalika Gusti Yésus miyos saka Pedalemané Allah, ana muridé sing matur marang Panjenengané: "Gusti, Panjenengan kula aturi mirsani. Iba éndahipun gedhong-gedhong saha séla-sélanipun."

² Gusti Yésus ngandika: "Apa Pedalemané Allah iki kokarani éndah? Watu siji waé ora ana sing bakal tetep ana ing panggonané. Awit saben watu bakal dijugrugaké."

³ Nalika Gusti Yésus pinarak ana ing Gunung Zaitun, sing dunungé adhep-adhepan karo Pedalemané Allah, murid-muridé yakuwi Pétrus, Yakobus, Yohanes lan Andréas, padha sowan dhéwé ana ing ngarsané.

⁴ Murid-murid mau padha matur: "Guru, mbénjing menapa sedaya menika enggènipun badhé kelampahan? Lan menapa tandha-tandhanipun bilih sampun badhé dumugi wekdalipun?"

⁵ Gusti Yésus ngandika: "Padha sing ngati-ati, aja nganti kena diapusi ing wong.

⁶ Bakal akèh wong sing padha teka nganggo jeneng-Ku, lan padha kandha: 'Aku iki Panjenengané!', banjur padha ngapusi wong akèh.

⁷ Menawa kowé padha krungu swarané perang lan krungu kabar bab peprangan, aja padha wedi. Prekara-prekara sing kaya mengkono kuwi pancèn kudu

kelakon. Nanging kuwi ora ateges yèn jaman kiamat wis tekan mangsané.

⁸ Bangsa sing siji bakal memungsuhan karo bangsa sijiné. Negara sing siji bakal nglurugi perang negara liyané. Ing endi-endi bakal ana lindhu lan ana pailan. Kuwi mau kabèh mung lagi wiwitané kaya wong wadon sing nglarani arep babaran.

⁹ Kowé kudu padha ngati-ati, sebab kowé bakal padha dicekel lan diajokaké ana ing pengadilanning agama. Kowé bakal padha digebugi ana ing papan-papan pangibadah. Kowé bakal padha diajokaké marang para penggedhé lan raja-raja merga saka Aku, supaya srana mengkono, kowé padha nglairaké paseksi bab Aku marang wong-wong mau.

¹⁰ Sebab Injil kuwi mesthi diwartakaké dhisik marang sakèhé bangsa.

¹¹ Déné menawa kowé padha dicekel lan diajokaké ana ing pengadilan, aja padha kuwatir bab apa sing bakal kokkandhakaké. Yèn wis tekan wektuné, kandhakna waé apa sing didhawuhaké déning Gusti Allah marang kowé ing wektu kuwi. Tembung-tembung

sing bakal kokucapaké kuwi dudu tembungmu dhéwé, nanging pakaryané Sang Roh Suci.

¹² Wong bakal ngulungaké seduluré dhéwé supaya dipatèni. Bapak bakal ngulungaké anak-anaké, lan anak-anak bakal ngulungaké ibuné lan bapakné, supaya padha dipatèni. Kowé bakal disengiti déning wong kabèh merga saka Aku.

¹³ Nanging wong sing tahan nganti tekan ing wekasan, wong kuwi bakal dislametaké."

¹⁴ "Kowé bakal padha ndeleng 'si Duraka sing gawé rusak' ana ing panggonan sing dudu papané. (Catheten kanggo sing maca: padha ngertia, apa surasané.) Ing wektu kuwi wong-wong sing ana ing tanah Yudéa padha mlayua menyang pegunungan.

¹⁵ Wong sing ana ing payoning omah aja padha ndadak mudhun njupuk apa-apa sing ana ing omah.

¹⁶ Wong sing ana ing pategalan aja padha mulih njupuk sandhangané.

¹⁷ Iba enggoné nggegirisi ing dina-dina kuwi tumrapé para wong wadon sing lagi

padha mbobot, tuwin ing ngatasé ibu-ibu sing padha nusoni bayiné.

¹⁸ Padha nyuwuna marang Gusti Allah, supaya lelakon-lelakon sing mengkono kuwi aja nganti kelakon ing mangsa rendheng.

¹⁹ Sebab ing mangsa kuwi bakal ana kasusahan sing gedhé banget, sing durung tau kelakon ana ing donya iki, wiwit Gusti Allah nitahaké donya iki nganti sepréné, lan uga ora bakal kelakon menèh.

²⁰ Saupama Gusti Allah ora ngungkret mangsa kasangsaran mau, mesthi ora ana wong siji waé sing bakal slamet. Nanging merga saka umat pilihané, Gusti Allah nyendhakaké mangsa kasangsaran mau.

²¹ Yèn ing wektu kuwi ana wong kandha marang kowé: ‘Delengen, Sang Kristus ana ing kéné!’, utawa yèn ana sing kandha: ‘Lha kaé, Panjenengané ana ing kana!’ kowé aja padha ngandel.

²² Sebab ‘kristus-kristus palsu’ lan ‘nabi-nabi palsu’ bakal padha muncul. Kuwi bakal padha gawé mujijat-mujijat sing sedyané, yèn bisa, arep ngapusi umat pilihané Gusti Allah.

²³ Sing padha waspada! Kabèh mau wis Dakkandhakaké marang kowé sadurungé kelakon."

²⁴ "Sawisé mangsa kasusahan mau, srengéngé bakal dadi peteng, lan rembulan ilang padhangé.

²⁵ Lintang-lintang bakal padha tiba saka ing langit, lan kaanan ing sakurebing langit bakal kisruh ora karuwan.

²⁶ Ing wektu kuwi Putraning Manungsa bakal ngetingal ing méga, ngagem kamulyan lan pangwasa.

²⁷ Panjenengané bakal ngutus malaékat-malaékaté supaya ngumpulaké umaté, sing pinilih saka kéblat papat, yakuwi saka tapel watesé bumi sisih tekan sisihé."

²⁸ "Padha sinaua saka kaanané wit anjir. Menawa epangé padha ijo-ijo lan memes sarta wiwit semi, kowé padha ngerti yèn wis mèh mangsa panas.

²⁹ Mengkono uga, menawa kowé padha weruh prekara-prekara mau kelakon, kowé padha ngertia yèn wis tekan wektuné Panjenengané rawuh.

³⁰ Padha élinga! Wong-wong sing saiki isih urip, bakal isih padha ngalami lelakon-lelakon mau.

³¹ Langit lan bumi bakal sirna, nanging apa sing Dakkandhakaké ora bakal sirna."

³² "Senajan mengkono, ora ana wong siji waé sing ngerti kapan dinané lan kapan wektuné prekara mau bakal kelakon. Malaékat-malaékat ing swarga ora padha ngerti, lan Putraning Allah uga ora pirsá. Mung Sang Rama waé sing pirsá.

³³ Mulané kowé kudu tansah jaga-jaga lan waspada, sebab kowé padha ora ngerti kapan wektuné.

³⁴ Ibaraté kaya wong sing ninggal omahé, lunga menyang papan adoh. Wong mau ndhawuhi abdi-abdiné, supaya ngurus omahé, siji-sijiné padha diparingi kuwajiban dhéwé-dhéwé. Sing dipatah jaga gapura, olèhé jaga supaya sing tumemen.

³⁵ Mulané kowé kudu tansah siyaga, sebab kowé padha ora ngerti kapan mulihé sing duwé omah mau. Bisa uga soré, bisa uga tengah wengi, bisa uga ésuk umun-umun, bisa uga bareng karo mlethèké srengéngé.

³⁶ Samangsa-mangsa sing duwé omah mau teka, aja nganti kowé ketemu lagi turu.

³⁷ Kabèh sing Dakkandhakaké marang kowé iki, uga Dakkandhakaké marang wong kabèh: Padha jaga-jagaa lan sing waspada!"

14 ¹ Riaya Paskah lan Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi mung kari rong dina menèh. Paskah kuwi riayané agama Yahudi. Ing dina mau wong padha mangan roti tanpa ragi. Para pengareping imam lan para ahli Torèt isih padha golèk dalan enggoné arep nyekel lan nyédani Gusti Yésus.

² Kandhané wong-wong mau: "Bab iki aja ditindakaké ing dina riaya; mundhak marakaké gègèran."

³ Gusti Yésus ana ing désa Bètani, mertamu ing omahé Simon sing wis tau lara kusta. Nalika Panjenengané lagi dhahar, ana wong wadon mlebu ing omah kono, nggawa botol isi lenga sing kagawé saka oyod-oyod sing wangi. Lenga wangi mau regané larang. Guluné botol dipecah, lengané diesokaké ing mestakané Gusti Yésus.

⁴ Wong sawetara sing ana ing kono padha nepsu karo grundelan: "Apa ngono kuwi ora jeneng ngebrèh?"

⁵ Nèk lenga kuwi diedol rak payu telung atus dinar, banjur dhuwité kena diwènèhaké wong-wong miskin." Wong-wong mau padha ngluputaké wong wadon kuwi.

⁶ Gusti Yésus banjur ngandika: "Mbok wis ta, padha enengna waé! Yagéné kowé kokpadha cawé-cawé? Wong kuwi nindakaké prekara sing becik tumrap Aku.

⁷ Wong miskin rak selawasé ana ing antaramu. Nèk gelem, kowé padha bisa mènèhi pitulungan marang wong-wong mau. Nanging Aku rak ora selawasé ana ing antaramu.

⁸ Wong wadon iki wis nglakoni apa mesthiné, yakuwi nyawisaké badan-Ku sadurungé kakubur.

⁹ Ngandela, ing ngendi waé, ing donya iki, angger Injil kaundhangaké, ing kono apa sing dilakoni wong wadon iki uga bakal dicritakaké, supaya srana mengkono dadi pengéling-éling marang wong kuwi ing selawasé."

¹⁰Yudas Iskariot, panunggalané para murid rolas, nemoni para pengareping imam arep ngulungaké Gusti Yésus.

¹¹Para pengareping imam bareng krungu rancangané Yudas Iskariot mau, padha seneng banget lan janji arep mènèhi dhuwit. Yudas Iskariot banjur golèk dalan, kepriyé bisané ngulungaké Gusti Yésus.

¹²Nalika semana lagi Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi, dina sing kapisan. Ing dina kuwi wong padha nyembelèh cempé kanggo Paskahan. Para muridé Gusti Yésus padha matur: "Gusti ngersakaken kita sami nyawisaken dhahar Paskah wonten ing pundi?"

¹³Gusti Yésus banjur ngutus murid loro, didhawuhi mengkéné: "Kowé padha menyang kutha. Ana ing kono kowé bakal padha kepethuk karo wong lanang lagi nggawa kendhi. Wong kuwi etutna.

¹⁴Endi omahé sing dileboni, sing duwé omah temonana, lan kandhaa: 'Gusti ndangu: Endi panggonan sing arep Dakenggo dhahar Paskah karo para murid-murid-Ku?'

¹⁵Wong mau bakal nuduhaké panggonané ana kamar ing dhuwur,

kamar gedhé, sing wis ditata apik, kabèh wis cumawis. Ing kono kowé padha nyawisna Paskah kanggo kita kabèh."

¹⁶ Murid loro mau banjur padha mangkat menyang kutha. Kabèh tinemu kaya sing didhawuhaké déning Gusti Yésus. Murid-murid mau banjur padha nyawisaké dhahar Paskah ana ing kono.

¹⁷ Bareng wis wayah soré, Gusti Yésus lan para muridé rolas, padha munggah menyang ing panggonan sing dicawisaké mau.

¹⁸ Nalika wis padha kembul dhahar ana ing méja, Gusti Yésus ngandika: "Ana murid-Ku, sing saiki lagi kembul mangan ing kéné, bakal ngulungaké Aku."

¹⁹ Murid-muridé banjur padha dadi susah, sarta padha genti-gentèn matur marang Gusti Yésus: "Rak sanès kula ta Gusti?"

²⁰ Nanging Gusti Yésus ngandika: "Pancèn panunggalanmu wong rolas iki. Mengko sapa sing nyelupaké rutiné ana ing pinggan bareng karo Aku, yakuwi wongé.

²¹ Putraning Manungsa bakal séda, kuwi wis katulis ing Kitab Suci. Nanging bilai wong sing ngulungaké Putraning

Manungsa. Luwih becik saupama wong kuwi biyèn ora dilairaké."

²² Nalika lagi padha mangan, Gusti Yésus banjur mundhut roti. Sawisé saos panuwun marang Gusti Allah, roti mau dicuwil-cuwil, diparingaké marang murid-muridé, karo ngandika: "Padha panganan. Iki badan-Ku!"

²³ Gusti Yésus nuli mundhut tuwung isi anggur, banjur ngaturaké panuwun marang Gusti Allah. Sawisé mengkono, tuwungé banjur diparingaké marang para muridé. Kabèh padha ngombé gentènan.

²⁴ Gusti Yésus banjur ngandika: "Iki getih-Ku sing diwutahaké kanggo wong akèh, kanggo pikukuhing prasetyané Gusti Allah.

²⁵ Nanging kowé padha Dakkandhani, yèn Aku ora bakal ngombé anggur menèh nganti Aku ngombé anggur anyar ana ing Kratoné Allah."

²⁶ Gusti Yésus lan murid-muridé banjur padha ngrepèkaké kidung pamuji. Sawisé kuwi banjur padha tindak menyang Gunung Zaitun.

²⁷ Gusti Yésus banjur ngandika marang para muridé: "Kowé bakal padha keplayu

lan ninggal Aku. Sebab wis katulis ana ing Kitab Suci, yèn Gusti Allah bakal matèni pangoné, lan wedhus-wedhusé bakal padha buyar.

²⁸ Nanging sawisé Aku ditangèkaké menèh, Aku bakal lunga menyang tanah Galiléa, ndhisiki kowé."

²⁹ Pétrus mangsuli: "Mboten! Senajan para murid sanès-sanèsipun sami nilar Panjenengan, kula mesthi mboten."

³⁰ Gusti Yésus banjur ngandika: "Titènana, bengi iki uga, sadurungé jago kluruk ping pindho, kowé bakal kandha nganti ping telu, yèn kowé ora kenal karo Aku."

³¹ Pétrus banjur matur menèh: "Saèstu, mboten badhé kelampahan! Senajan kula kedah pejah sareng kaliyan Panjenengan, kula mesthi mboten badhé criyos, bilih kula mboten tepang kaliyan Panjenengan." Para murid liyané iya padha kandha mengkono.

³² Gusti Yésus lan para muridé padha tindak menyang taman sing jenengé Gètsémané. Ana ing kono Gusti Yésus banjur ngandika karo para muridé: "Padha ngentènana ana ing kéné. Aku arep ndedonga."

³³ Gusti Yésus banjur dhawuh marang Pétrus, Yakobus lan Yohanes, supaya padha ndhèrèk. Gusti Yésus kraos wedi lan giris.

³⁴ Pangandikané marang muridé telu sing padha ndhèrèk: "Aku sedhih banget. Rasané kaya arep mati. Aku entènana ana ing kéné, lan aja padha turu."

³⁵ Gusti Yésus banjur tindak rada adoh saka kono, banjur sumungkem ana ing lemah, ndedonga. Ana ing pandongané mau Panjenengané nyuwun, yèn kepareng, supaya ora susah ngalami lelakon sing mengkono kuwi.

³⁶ Aturé: "Dhuh Rama, mboten wonten barang ingkang mokal kagem Paduka. Menawi wonten kepareng Paduka, kasangsaran menika kasingkirna saking kawula. Nanging sampun ngantos pikajeng kawula, namunga kersa Paduka kémawon ingkang kelampahan."

³⁷ Sawisé mengkono Gusti Yésus banjur tindak ing panggonané murid-murid sing padha ngentèni, ketemu lagi padha turu. Gusti Yésus banjur ngandika marang Pétrus: "Simon! Yagéné kowé kokturu? Apa kowé ora kuwat melèk sajam waé?"

³⁸ Gusti Yésus banjur ngandika marang para muridé mau: "Padha melèka, lan padha ndedongaa, supaya kowé aja nganti dikalahaké déning panggodha. Pancèn rohmu kepéngin nglakoni apa sing becik, nanging ora bisa, sebab daging kuwi sèkèng."

³⁹ Gusti Yésus banjur ndedonga menèh, kanthi matur padha kaya mau.

⁴⁰ Sawisé kuwi banjur tindak menèh ing panggonané murid-muridé, kang lagi padha turu menèh. Murid-muridé mau padha ngantuk banget. Mulané padha ora bisa mangsuli apa-apa.

⁴¹ Bareng Gusti Yésus rawuh sing kaping teluné, Panjenengané banjur ngandika: "Lho, kowé kokpadha turu menèh? Saiki wis tekan wektuné Putrané Manungsa diulungaké lan dipasrahaké marang pangwasané para wong dosa.

⁴² Wis, padha tangia, lan ayo padha lunga. Delengen, wong sing ngulungaké Aku wis teka!"

⁴³ Nalika Gusti Yésus isih ngandika karo para muridé, dumadakan Yudas Iskariot teka. Yakuwi panunggalané muridé Gusti Yésus wong rolas. Yudas mau tekané bareng karo wong akèh sing

padha nggawa pedhang lan penthung. Wong-wong mau padha diutus déning para pengareping imam, para ahli Torèt lan pemimpin-pemimpiné wong Yahudi.

⁴⁴ Yudas wis mènèhi tandha marang wong-wong mau, mengkéné: "Endi wong sing dakambung, yakuwi wongé. Cekelen, banjur gawanen lunga, lan jaganen sing kuwat."

⁴⁵ Nalika Yudas tekan ing kono, banjur marani Gusti Yésus karo muni: "Bapak Guru!," banjur ngambung Gusti Yésus.

⁴⁶ Wong-wong sing tekané bareng karo Yudas mau banjur padha ngebyuk. Gusti Yésus dicekel, banjur dibanda.

⁴⁷ Nanging ana salah sijiné wong ing kono, sing ngunus pedhangé, banjur disabetaké abdiné Imam Agung nganti kupingé tatas.

⁴⁸ Gusti Yésus ngandika marang wong-wong mau: "Apa Aku iki kokanggep wong ala, kokenggonmu nyekel Aku padha nggawa pedhang lan penthung?"

⁴⁹ Saben dina Aku rak ana ing ngarepmu, memulang ana ing Pedalemané Allah; kowé kokpadha ora nyekel Aku. Nanging pancèn wis kuduné

mengkono, supaya kelakon apa sing wis katulis ana ing Kitab Suci."

⁵⁰ Para muridé Gusti Yésus nuli padha mlayu, Panjenengané ditinggal piyambakan.

⁵¹ Ana nom-noman sing ngetutaké Gusti Yésus, mung nganggo klambi salembar saka mori. Wong-wong padha arep nyekel dhèwèké,

⁵² nanging nom-noman mau bisa uwal, mung klambiné sing kèri, banjur mlayu tanpa klambi.

⁵³ Gusti Yésus digawa menyang dalemé Imam Agung. Ing kono para pengareping imam, para penggedhéné bangsa Yahudi, lan para ahli Torèt lagi padha ngumpul.

⁵⁴ Pétrus ngetutaké Gusti Yésus saka kadohan, nganti mlebu ing platarané dalemé Imam Agung. Ana ing kono Pétrus banjur lungguh cedhak bedhiyang, bebarengan karo para prejurit.

⁵⁵ Para pengareping imam lan pegawé Pradataning Agama kabèh padha ngudi bisané olèh bukti-bukti, supaya Gusti Yésus pantes diukum pati. Nanging wong-wong mau padha ora olèh apa-apa.

⁵⁶ Akèh seksi-seksi sing padha awèh paseksi goroh bab Gusti Yésus, lan paseksiné mau siji lan sijiné padha sulaya.

⁵⁷ Banjur ana seksi-seksi sawetara sing ngadeg, ngandhakaké paseksi goroh uga bab Gusti Yésus.

⁵⁸ Paseksiné mengkéné: "Kula sami mireng, bilih tiyang menika criyos: 'Aku bakal ngrubuhaké Pedalemané Allah sing dibangun déning manungsa iki, lan sajroné telung dina bakal mbangun Pedalemané Allah sing dudu gawéané manungsa.'"

⁵⁹ Nanging paseksiné wong-wong kuwi uga padha cengkah siji lan sijiné.

⁶⁰ Imam Agung tumuli ngadeg ana ing ngarepé wong-wong kabèh mau, banjur takon marang Gusti Yésus: "Apa kowé ora mangsuli babar-pisan pandakwané wong-wong mau marang kowé?"

⁶¹ Gusti Yésus mènèl waé, ora ngandika babar-pisan. Imam Agung banjur takon sepisan menèh: "Apa kowé kuwi Sang Kristus, sing dijanjèkaké déning Gusti Allah? Apa kowé kuwi Putraning Allah Kang Mahasuci?"

⁶² Gusti Yésus ngandika: "Iya, bener pangandikamu. Panjenengan kabèh bakal pirsá, yèn Putrané Manungsa bakal lenggah ing sisih tengené Kang Mahakwasa. Lan panjenengan bakal padha pirsá Putrané Manungsa rawuh ana ing méganing langit."

⁶³ Sakal Imam Agung banjur nyuwèk-nyuwèk agemané, sarta ngandika: "Saiki ora prelu nganggo seksi menèh!

⁶⁴ Kowé wis padha krungu dhéwé enggoné nyenyamah Gusti Allah kuwi. Saiki kepriyé putusané?" Wong kabèh mau banjur padha sarujuk, yèn Gusti Yésus wajib diukum pati.

⁶⁵ Ana wong sawetara sing banjur ngidoni. Uga ana wong sing nutupi paningalé Gusti Yésus, banjur ngantemi Panjenengané, karo takon: "Coba bedhèken, sapa sing ngantemi kowé?" Para prejurit uga padha mèlu ngantemi Gusti Yésus.

⁶⁶ Nalika Pétrus isih ana ing plataraning dalemé Imam Agung, ana wong wadon abdiné Imam Agung sing marani.

⁶⁷ Bareng weruh Pétrus lagi bedhiyang, abdi wadon mau namataké rainé Pétrus,

banjur kandha: "Kowé rak iya muridé Yésus, wong Nasarèt kuwi ta?"

⁶⁸Nanging Pétrus sélak. Wangsulané Pétrus marang abdi mau: "Apa kandhamu? Aku ora ngerti karepmu!" Pétrus banjur mlaku menyang gapura. Nalika semana banjur ana jago kluruk.

⁶⁹Abdi wadon mau banjur nyedhaki Pétrus menèh. Lan dhèwèké ngandhani wong-wong sing ana ing kono: "Wong iki rak iya muridé Yésus kuwi ta?"

⁷⁰Nanging Pétrus sélak menèh. Durung sepira suwéné, wong-wong sing ana ing kono banjur kandha menèh marang Pétrus: "Iya, saiki kowé ora bisa mukir, kowé pancèn golongané wong kuwi, sebab kowé uga wong Galiléa!"

⁷¹Pétrus banjur wiwit sumpah-sumpah, kandhané: "Mbok mati ta aku. Aku ora kenal karo wong sing kokkandhakaké kuwi!"

⁷²Ing wektu kuwi uga jago kluruk kaping pindhoné. Pétrus banjur kèlingan, yèn Gusti Yésus naté ngandika marang dhèwèké: "Sadurungé jago kluruk rambah ping pindho, kowé bakal nyélaki Aku nganti ping telu; kandha yèn kowé

ora tepung karo Aku." Mulané Pétrus banjur nangis kelara-lara.

15¹ Isih ésuk banget, para warganing Pradata Agama wis nglumpuk kabèh. Para pengareping imam, para penggedhéné bangsa Yahudi, lan para ahli Torèt, padha énggal-énggal rembugan. Gusti Yésus dibanda, nuli digawa menyang ngarsané Gubernur Pilatus, lan dipasrahaké.

² Gubernur Pilatus ndangu marang Gusti Yésus: "Apa bener, kowé ratuné wong Yahudi?" "Inggih leres menapa ingkang panjenengan ngandikakaken," mengkono ngandikané Gusti Yésus.

³ Para pengareping imam banjur padha ngaturaké pandakwa werna-werna.

⁴ Gubernur Pilatus banjur ndangu menèh marang Gusti Yésus: "Apa kowé ora mangsuli apa-apa? Coba, semono akèhé pandakwané marang kowé!"

⁵ Nanging Gusti Yésus ora ngandika babar-pisan, nganti Gubernur Pilatus gumun.

⁶ Lumrahé pendhak Riaya Paskah Gubernur Pilatus ngluwari wong ukuman siji, manut pilihané wong akèh.

⁷ Nalika semono ing pakunjaran ana wong lanang jenengé Barabas. Wong mau panunggalané pembrontak sing padha matèni wong nalika ana rerusuh.

⁸ Wong-wong padha sowan marang Gubernur Pilatus, sarta padha nyuwun luwaré wong ukuman siji, kaya adaté.

⁹ Gubernur Pilatus banjur ndangu marang wong akèh mau: "Apa kowé rujuk, yèn aku ngluwari ratuné wong Yahudi iki?"

¹⁰ Gubernur Pilatus wis pirsá, yèn para pengareping imam enggoné ngladèkaké Gusti Yésus marang panjenengané, kuwi merga saka drengkiné.

¹¹ Nanging para pengareping imam padha ngojok-ojoki wong akèh, supaya padha nyuwun luwaré Barabas.

¹² Gubernur Pilatus banjur ndangu marang wong akèh mau: "Nèk ngono, banjur wong sing koksebut ratuné wong Yahudi iki kudu dakkapakaké?"

¹³ Wong-wong mau padha mbengok saur manuk: "Disalib mawon!"

¹⁴ Pitakoné Gubernur Pilatus: "Nanging keluputané wong iki apa?" Wong-wong mau banjur padha bengok-bengok luwih sora menèh: "Disalib mawon!"

¹⁵ Mulané Gubernur Pilatus banjur ngluwari Barabas kanggo wong-wong kuwi, supaya padha marem atiné. Pilatus nuli dhawuh, supaya Gusti Yésus dipecuti, banjur dipasrahaké supaya disalib.

¹⁶ Gusti Yésus digawa déning para prejurit menyang bangsal pengadilan, ing gubernuran. Prejurit-prejurité kabèh tumuli diklumpukaké.

¹⁷ Gusti Yésus banjur padha diagemi jubah wungu déning para prejurit mau, lan digawèkaké makutha saka eri. Makutha mau banjur diagemaké ana ing mestakané.

¹⁸ Sawisé kuwi para prejurit nuli awèh pakurmatan marang Gusti Yésus, karo muni: "Saos bekti, ratunipun tiyang Yahudi!"

¹⁹ Mestakané Gusti Yésus banjur dithuthuk nganggo kayu lan Panjenengané banjur diidoni, sarta padha sujud ana ing ngarsané.

²⁰ Bareng wis padha marem enggoné nggawé geguyon, jubahé wungu banjur diuculi, lan agemané Gusti Yésus diagemaké menèh. Tumuli Panjenengané

digawa metu menyang sanjabané kutha, arep disalib.

²¹ Ana ing dalan para prejurit kepethuk wong lanang sing banjur dipeksa dikon manggul salibé Gusti Yésus. Wong mau pinuju teka saka désa, arep mlebu kutha. (Wong mau jenengé Simon, asal saka kutha Kiréné, bapakné Alèksander lan Rufus.)

²² Gusti Yésus digawa menyang panggonan sing karan Golgota, sing tegesé "Panggonan Cumplung."

²³ Ana ing kono Gusti Yésus arep dicaosi ngunjuk anggur sing dicampuri 'mur', nanging ora kersa ngunjuk.

²⁴ Wekasané wong-wong mau padha nyalib Gusti Yésus. Agemané banjur padha diedum, srana diundhi, supaya saben wong nampani bagéan manut undhi mau.

²⁵ Gusti Yésus kasalib jam sanga ésuk.

²⁶ Ing sandhuwuré salibé ditulis pandakwa sing marakaké Panjenengané nganti disalib, yakuwi "Ratuné wong Yahudi."

²⁷ Bareng karo penyalibé Gusti Yésus mau, wong-wong mau uga padha nyalib

bégal loro, siji ana ing satengené Gusti Yésus, sijiné ana ing sakiwané.

²⁸ [Srana mengkono kang katulis ing Kitab Suci kelakon temenan, yakuwi: 'Panjenengané kapétung wong ala.']

²⁹ Wong-wong sing padha liwat ana ing kono padha ngisin-isin lan moyoki. Wong-wong mau padha gèdhèg-gèdhèg lan padha muni: "Saiki rasakna! Kowé arep ngrubuhaké Pedalemané Allah, lan arep kokadegaké menèh sajroné telung dina.

³⁰ Coba, saiki mudhuna saka salib, tulungana awakmu dhéwé!"

³¹ Para pengareping imam lan para ahli Torèt uga padha moyoki, padha muni siji karo sijiné: "Dhèwèké nylametaké wong liya, nanging nylametaké awaké dhéwé ora bisa?

³² Menawa dhèwèké Ratuné bangsa Israèl temenan, Juru Slamet sing dijanjèkaké déning Gusti Allah, karebèn mudhun saka salib. Yèn pancèn mengkono, mengko aku ndhak padha precaya marang dhèwèké!" Wong-wong sing padha disalib bebarengan karo Gusti Yésus kuwi uga padha mèlu moyoki.

³³ Wiwit jam rolas awan, nganti sajroné telung jam, sanegara dadi peteng.

³⁴ Nalika jam telu kuwi Gusti Yésus nguwuh kanthi sora: "Éloi, éloi, lama sabakhtani?," sing tegesé: "Dhuh Allah kawula, Allah kawula, kénging menapa Paduka nilar kawula?"

³⁵ Wong-wong sing padha krungu panguwuhé mau banjur kandha: "Wong kuwi ngundang Nabi Élia!"

³⁶ Banjur ana salah siji sing énggal-énggal njupuk sepon, banjur dicelupaké ing anggur kecut, nuli disundukaké ing pucuking kayu dawa, ditèmpèlaké ing lathiné Gusti Yésus, supaya dicecep, karo muni: "Coba kita entèni, Nabi Élia mengko rawuh nulungi Wong kuwi mudhun saka salib apa ora!"

³⁷ Gusti Yésus banjur nguwuh menèh, tumuli séda.

³⁸ Geber sing ana ing Pedalemané Allah suwèk dadi loro, saka ndhuwur mengisor.

³⁹ Perwira tentara sing ngadeg ana ing sangarepé salib kono menangi enggoné Gusti Yésus nguwuh banjur séda. Perwira mau kandha: "Pancèn bener, Wong iki Putrané Allah!"

⁴⁰Ing kono uga ana wong wadon sawetara, sing padha nyawang lelakon mau kabèh saka kadohan, kayata: Salomé, Maryam Magdaléna, Maryam ibuné Yakobus sing enom lan Yusuf.

⁴¹Wong-wong wadon kuwi sing tansah ngetutaké Gusti Yésus, sarta ngladosi nalika Panjenengané ana ing tanah Galiléa. Kejaba kuwi ing kono ana wong wadon akèh liyané menèh sing padha teka saka kutha Yérusalèm, bebarengan karo Gusti Yésus.

⁴²Ana warganing Pradata Agama sing kajèn kéringan, jenengé Yusuf, asalé saka Arimatéa, ngarep-arep kebakaré Kratoné Allah. Nalika semana mbeneri dina pacawisan, (yakuwi dina ngarepaké dina Sabbath), mangka wayahé wis soré, mulané Yusuf mau nékad sowan ing ngarsané Gubernur Pilatus, nyuwun layoné Gusti Yésus.

⁴³(15:42)

⁴⁴Bareng krungu yèn Gusti Yésus wis séda, Gubernur Pilatus gumun, banjur utusan nimbali sing jaga. Perwira mau didangu, apa wis suwé Gusti Yésus enggoné séda.

⁴⁵ Bareng wis nampa lapurané perwira mau, Yusuf diparengaké njupuk layoné Gusti Yésus.

⁴⁶ Yusuf banjur tuku mori kafan sing alus. Sawisé kuwi layoné Gusti Yésus nuli diudhunaké, banjur diulesi nganggo mori mau. Layoné tumuli disarèkaké ing kuburan sing isih anyar. Kuburan kuwi guwa sing ditatah ana ing pegunungan padhas. Sawisé mengkono, lawangé guwa banjur ditutup nganggo watu gedhé.

⁴⁷ Nalika semana Maryam Magdaléna lan Maryam ibuné Yusuf, ndeleng lan ngerti papan sumaréné Gusti Yésus.

16 ¹ Bareng dina Sabbath wis kliwat, Maryam Magdaléna, Maryam ibuné Yakobus, lan Salomé, padha lunga tuku ubarampéné adon-adonan lenga kanggo mborèhi layoné Gusti Yésus.

² Ésuk umun-umun, ing dina kapisan minggu kuwi, wong-wong mau padha lunga menyang pesaréan. Nalika semana srengéngé lagi mlethèk.

³ Ana ing dalan wong-wong mau padha rerasanan: "Mengko sapa sing arep nulungi awaké dhéwé, ngglundhungaké watuné? Mangka watuné gedhé banget."

⁴ Nanging bareng wis padha tekan ing pesaréan, watuné ketemu wis gumlundhung.

⁵ Wong-wong mau banjur padha mlebu. Ana ing njero pesaréan kono padha weruh ana wong nom-noman nganggo sandhangan putih lungguh ana ing sisih tengen. Wong-wong wadon kuwi padha kagèt.

⁶ Nom-noman mau banjur kandha: "Aja padha wedi. Aku ngerti, yèn kowé padha nggolèki Gusti Yésus saka Nasarèt, sing wis disalib. Panjenengané ora ana ing kéné. Awit Panjenengané wis wungu. Delengen ta, ya ana ing kéné iki lho mauné olèhé nyèlèhaké layoné.

⁷ Saiki kowé padha lungaa. Lelakon iki kandhakna karo para muridé, lan uga marang Pétrus. Kandhakna yèn Gusti Yésus tindak ndhisiki menyang tanah Galiléa. Ana ing tanah Galiléa kana, bakal padha weruh Panjenengané, kaya sing wis dingandikakaké marang murid-muridé."

⁸ Wong-wong wadon mau nuli padha metu saka ing pesaréan, banjur padha mlayu, awit kagèt banget campur wedi.

Saking wediné, wong-wong mau padha ora kandha apa-apa marang sapa waé.

⁹[Wong-wong wadon mau banjur padha marani Pétrus lan kanca-kancané, padha dicritani kanthi cekak, bab apa sing wis dikandhakaké déning wong nom-noman mau. Nanging sawisé mengkono, Gusti Yésus piyambak ngutus para muridé, didhawuhi padha lunga saka ing Wétan mengulon, ngabaraké kabar keslametan langgeng, yakuwi kabar suci, sing bakal ngumandhang terus tekan ing ngendi-endi.] Bareng Gusti Yésus wis wungu, ing dina kapisan (dina Minggu), isih umun-umun, sing diketingali dhisik dhéwé Maryam Magdaléna (sing tau ditundhung dhemité pitu déning Gusti Yésus).

¹⁰Maryam Magdaléna banjur ngandhani wong-wong sing mauné padha ndhèrèk Gusti Yésus, sing lagi padha sedhih banget.

¹¹Nalika padha ngrungokaké critané Maryam, bab wunguné Gusti lan bab enggoné Maryam wis diketingali dhéwé déning Panjenengané, wong-wong mau padha ora ngandel.

¹² Sawisé kuwi Gusti Yésus tumuli ngetingal marang muridé loro nganggo cara sing béda menèh, yakuwi nalika wong loro mau lagi padha mlaku arep menyang sawijining désa.

¹³ Dadiné wong loro mau banjur padha bali, ngandhani kanca liya-liyané. Nanging wong-wong mau padha ora ngandel.

¹⁴ Wekasané, Gusti Yésus ngetingal marang muridé sewelas, nalika lagi padha mangan. Panjenengané melèhaké murid-muridé mau, bab enggoné kurang precaya lan wangkoting atiné, déné padha ora gelem ngandel marang paseksiné wong-wong sing wis padha weruh dhéwé, yèn Gusti Yésus wis wungu.

¹⁵ Gusti Yésus banjur paring dhawuh marang murid-muridé: "Padha lungaa, ndlajahi sajagad kabèh, Injilé Allah padha wartakna marang saumat kabèh.

¹⁶ Wong sing precaya lan dibaptis bakal slamet. Nanging wong sing ora gelem precaya, bakal diukum.

¹⁷ Wong sing precaya bakal padha diparingi pretandha, yakuwi bakal kwasa nundhungi dhemit nganggo nyebut

jeneng-Ku. Bakal padha clathu nganggo basa sing wong-wong mau dhéwé padha ora ngerti tegesé.

¹⁸Menawa padha nyekel ula utawa ngombé racun, ora bakal ngalami bilai. Samangsa padha ndemèk wong lara, sing lara bakal mari."

¹⁹Sawisé Gusti Yésus ngandika marang para murid-muridé, Panjenengané kaangkat menyang swarga. Ana ing kana Panjenengané lenggah ing satengené Gusti Allah.

²⁰Para muridé banjur padha lunga, ngabaraké Injil ana ing ngendi-endi. Gusti Allah uga makarya bebarengan karo murid-murid mau, srana daya kasektèn, mujijat-mujijat, minangka bukti yèn apa sing diwartakaké déning para murid mau nyata.

Lukas

1 ¹ Katur ing panjenenganipun Bapak Téofilus ingkang kinasih. Kathah tiyang ingkang sampun mbudidaya nyerat lelampahan-lelampahan ingkang kedadosan wonten ing antawis kita.

² Kados ingkang dipun cariyosaken déning tiyang-tiyang ingkang wiwit-wiwitan sami nyipati piyambak lelampahan-lelampahan wau, lajeng martosaken prekawis menika.

³ Mila sesampunipun kula niti priksa piyambak prekawis wau saking wiwitanipun, prayogi menawi kula mratélakaken sedaya wau dhateng panjenengan,

⁴ kanthi pengangkah, supados panjenengan pirsá bilih sedaya ingkang kawucalaken dhateng panjenengan menika nyata.

⁵ Nalika jamané Sang Prabu Hérodes dadi ratu ing tanah Yudéa, ana imam jenengé Zakharia. Imam mau golongané imam-imam Abia. Somahé jenengé Élisabèt, uga ana turuné imam.

⁶ Sekaroné padha wong mursid; seneng ngèstokaké dhawuh lan netepi angger-anggeré Allah.

⁷ Imam Zakharia lan Élisabèt mau ora duwé anak, jalaran Élisabèt gabug. Mangka loro-loroné wis padha tuwa.

⁸ Sawijining dina, Imam Zakharia nindakaké kuwajibané ngimami ing pangibadah, jalaran nalika semana golongan imam-imam Abia olèh giliran netepi kuwajibané ing Pedalemané Allah.

⁹ Kaya padatan, carané diundhi. Imam Zakharia ketiban undhi mlebu ing Pedalemané Allah ngobong dupa.

¹⁰ Nalika Imam Zakharia lagi nindakaké upacara mau, ing jaba ana umat akèh sing padha ndedonga.

¹¹ Dumadakan ana malaékat ngrawuhi Imam Zakharia. Malaékat mau jumeneng ana ing sisih tengené mesbèh, papané ngobong dupa.

¹² Imam Zakharia nalika weruh malaékat mau kagèt lan wedi banget.

¹³ Nanging malaékat mau banjur ngandika: "Aja wedi, Zakharia! Gusti Allah wis miyarsakaké pandongamu. Élisabèt, somahmu, bakal mbabar anak lanang. Bocah kuwi jenengna Yohanes.

¹⁴ Kowé bakal bungah banget; semono uga lairé bocah mau bakal njalari akèh wong padha mèlu seneng.

¹⁵ Bocah kuwi bakal dadi wong sing pinunjul ana ing ngarsané Pangéran, mulané ora kena ngombé anggur lan minuman liyané sing mendemi. Wiwit saka wetengané ibuné, bocah kuwi bakal kapenuhan ing Roh Suci.

¹⁶ Yèn wis gedhé bakal dadi panuntun sing njalari wong Israèl akèh sing padha mratobat marang Pangéran Allahé.

¹⁷ Anakmu mau bakal dadi utusané Gusti Allah sing peng-pengan lan pangwasané kaya Nabi Élia. Anakmu kuwi bakal ngrukunaké bapak karo anak, lan nuntun wong mursal dadi mursid. Enggoné nindakaké mengkono kuwi supaya nyawisaké umat sing sembada tumrap ing Pangéran."

¹⁸ Imam Zakharia nuli matur: "Kados pundi enggèn kawula saged mangertos, bilih pangandika Panjenengan menika èstu badhé kelampahan, awit kawula sampun sepuh, mekaten ugi sémah kawula?"

¹⁹ Wangsulane malaékat: "Aku iki Gabrièl, sing ngadhep ana ngarsané

Gusti Allah. Aku diutus ndhawuhaké pawarta sing mbungahaké iki marang kowé.

²⁰ Apa sing dakkandhakaké iki mesthi bakal kelakon, ing wektu sing wis ditemtokaké déning Gusti Allah. Nanging sarèhné kowé ora ngandel karo kandhaku, mulané kowé bakal dadi bisu, nganti tekan wektuné sing dakkandhakaké iki mau kelakon kabèh."

²¹ Kacarita umat sing padha ana ing jaba ngentèni metuné Imam Zakharia. Wong akèh mau padha gumun, apa sebabé kokimam suwé banget ana ing Pedalemané Allah.

²² Bareng metu, Imam Zakharia ora bisa caturan, mung bisa mènèhi sasmita nganggo tangané waé. Wong akèh mau banjur padha ngerti, yèn Imam Zakharia mentas nampa wahyu ana ing Pedalemané Allah.

²³ Sarampungé tugas ana ing Pedalemané Allah, Imam Zakharia banjur mulih.

²⁴ Ora let suwé Élisabèt, somahé nuli ngandhut, lan sajroné limang sasi ora metu-metu saka omahé.

²⁵ Élisabèt mosik ing sajroning ati:
"Pungkasané Gusti Allah mitulungi aku,
lan ngilangi sing njalari isinku karo
wong-wong, nganti aku saiki wis ora
prelu isin menèh."

²⁶ Bareng Élisabèt enggoné ngandhut
wis nem sasi, Gusti Allah banjur ngutus
Malaékat Gabrièl menyang kutha
Nasarèt, ing tanah Galiléa.

²⁷ Enggoné diutus mrana mau prelu
nemoni prawan, sing jenengé Maryam.
Prawan mau lagi pepacangan karo wong
sing jeneng Yusuf, tedhak-turuné Sang
Prabu Dawud.

²⁸ Malaékat mau nemoni Maryam lan
ngandika: "Begja kowé sing dikasihi
déning Pangéran! Pangéran nganthi
marang kowé!"

²⁹ Krungu pangandikané malaékat sing
mengkono mau, Maryam kagèt banget,
sarta tuwuh pitakonan ing sajroning ati:
gèk apa tegesé salam mau.

³⁰ Malaékat nuli ngandika marang
Maryam: "Aja wedi Maryam, awit kowé
olèh kanugrahan gedhé saka Pangéran.

³¹ Kowé bakal ngandheg sarta mbabar
anak lanang; anak kuwi jenengna Yésus.

³² Anakmu mau bakal dadi pinunjul, sarta disebut Putrané Kang Mahaluhur. Pangéran bakal njumenengaké Sang Putra mau dadi Ratu, kaya Sang Prabu Dawud, leluhuré.

³³ Panjenengané bakal dadi Ratuning anak-turuné Yakub ing selawas-lawasé. Kratoné bakal ora ana wekasané."

³⁴ Maryam banjur matur marang malaékat mau: "Kados pundi sagedipun prekawis menika kelampahan, jalaran kawula menika taksih prawan?"

³⁵ Malaékat mau nuli mangsuli: "Roh Suci bakal nedhaki kowé, sarta kwasané Gusti Allah bakal ngayomi kowé. Mulané Putra sing miyos kuwi suci, sarta bakal disebut Putraning Allah.

³⁶ Lan ngertia, yèn Élisabèt, sanakmu sing wis tuwa lan diarani gabug, kuwi saiki wis ngandheg nem sasi.

³⁷ Sebab tumrapé Gusti Allah ora ana barang sing mokal."

³⁸ Maryam banjur matur: "Kawula menika abdinipun Pangéran. Sedaya wau kelampahana tumraping kawula, kados ingkang Panjenengan ngandikakaken menika." Sawisé mengkono malaékat mau banjur nilar Maryam.

³⁹ Ora let suwé Maryam banjur lunga menyang sawijining kutha ing tanah Yudéa, sing dunungé ana ing pegunungan.

⁴⁰ Ana ing kono Maryam njujug ing omahé Imam Zakharia. Nalika mlebu ing omah mau, Maryam celuk-celuk karo awèh salam marang Élisabèt.

⁴¹ Bareng krungu swarané Maryam awèh salam mau, bayi sing ana ing wetengané Élisabèt nggronjal. Merga kapenuhan déning Roh Suci,

⁴² Élisabèt banjur ngucap klawan swara seru: "Kowé wong sing begja dhéwé ana ing antarané wong wadon kabèh! Mengkono uga binerkahana bayi sing kokkandhut kuwi.

⁴³ Sapa ta aku iki, déné nganti karawuhan ibuné Gustiku?

⁴⁴ Merga nalika aku krungu swaramu awèh salam, bayi sing ana ing wetengku nggronjal krana saka bungahé.

⁴⁵ Begja, déné kowé precaya, yèn apa sing dingandikakaké déning Gusti Allah marang kowé, kuwi bakal kelakon!"

⁴⁶ Maryam banjur ngucap mengkéné: "Nyawaku ngluhuraké Pangéran,

⁴⁷ lan atiku suka-rena merga Gusti Allah, Juru Slametku.

⁴⁸ Merga Panjenengané nggatèkaké aku, abdiné sing nistha! Wiwit saiki saben wong bakal ngarani aku wong begja.

⁴⁹ Awit Gusti Allah Kang Mahakwasa wis nindakaké pakaryan sing pinunjul ing ngatasé aku. Mula Asmané kasucèkna!

⁵⁰ Pangéran melasi wong sing wedi asih marang Panjenengané, turun-tumurun.

⁵¹ Gusti Allah mbuyaraké wong sing padha angkuh, srana pangwasané astané; lan rancangané wong mau digawé kocar-kacir.

⁵² Gusti Allah nglorod para pangwasa saka ing kalungguhané, lan wong sing asor diluhuraké.

⁵³ Gusti Allah maringi pangan wong sing padha keluwèn srana peparing sing becik, nanging wong sugih ditundhung, tanpa diparingi apa-apa.

⁵⁴ Gusti Allah nulungi Israèl, abdiné, awit arep netepi janjiné marang leluhuré.

⁵⁵ Yakuwi janjiné, enggoné bakal maringaké sih-rahmaté marang Abraham lan turun-turuné kabèh, ing selawas-lawasé."

⁵⁶ Maryam enggoné ana ing omahé Élisabèt nganti wetara telung sasi, nuli mulih.

⁵⁷ Bareng wis tekan mangsané, Élisabèt banjur mbabar putra kakung.

⁵⁸ Tangga teparo lan sanak seduluré padha krungu bab gedhéning sih-kadarmané Pangéran sing kaparingaké marang Élisabèt. Wong-wong mau padha mèlu bungah banget.

⁵⁹ Nalika bayiné umur wolung dina, tangga teparo lan sanak seduluré mau padha teka, arep netaki bayiné. Karepé wong-wong mau bayiné arep padha dijenengi Zakharia, kaya bapakné.

⁶⁰ Nanging ibuné muni: "Aja! Bocah iki kudu dijenengaké Yohanes!"

⁶¹ Wong-wong mau nuli padha muni: "Lho, ing antarané sedulur-sedulurmu rak ora ana ta sing jenengé Yohanes?"

⁶² Nuli padha takon marang Zakharia nganggo sasmita, bayi mau arep dijenengaké sapa.

⁶³ Zakharia nuli njaluk sabak lan nulis ing sabak mau: Jenengé "Yohanes". Wong kabèh padha gumun banget.

⁶⁴ Sanalika iku uga Zakharia bisa caturan lan ngluhuraké asmané Gusti Allah.

⁶⁵ Tangga teparoné kabèh padha wedi, lan pawarta mau kawentar ing daérah pegunungan Yudéa kabèh.

⁶⁶ Wong kabèh sing padha krungu bab lelakon kuwi nuli padha mikir lan takon ing sajroning ati: "Bocah iki mbésuk bakal dadi apa?" Merga cetha yèn pangwasané Allah nunggil karo bocah mau.

⁶⁷ Imam Zakharia, bapakné si bayi Yohanes mau, nuli kapenuhan ing Roh Suci, sarta medhar pameca, mengkéné:

⁶⁸ "Ayo padha memuji marang Pangéran, Allahé bangsa Israèl! Gusti Allah wis rawuh nylametaké umaté, lan padha diluwari.

⁶⁹ Gusti Allah maringi Juru Slamet sing kwasa marang kita, yakuwi turuné Sang Prabu Dawud, abdiné.

⁷⁰ Gusti Allah dhèk biyèn wis janji, lumantar nabiné kang suci,

⁷¹ yèn kita bakal diluwari saka tangané mungsuh-mungsuh kita lan saka pangwasané wong sing padha sengit marang kita.

⁷²Supaya srana mengkono Panjenengané ngetingalaké sih-kadarmané marang para leluhur kita, sarta netepi janjiné sing suci.

⁷³Gusti Allah wis supaos marang leluhur kita Abraham, lan wis janji arep ngluwari kita saka mungsuh kita, supaya kita bisa ngabekti marang Panjenengané, tanpa rasa wedi,

⁷⁴(1:73)

⁷⁵ing sajroning kasucèn lan kabeneran ana ing ngarsané, selawasé urip kita.

⁷⁶Déné kowé, enggèr anakku, kowé bakal disebut nabiné Gusti Allah sing Mahaluhur. Kowé diutus déning Gusti Allah minangka utusan sing ndhisiki tindaké, prelu nyawisaké dalan kagem Panjenengané,

⁷⁷sarta nuduhaké marang umaté, yèn umat mau bakal dislametaké, srana pangapuraning dosa sing bakal diparingaké marang umat mau.

⁷⁸Pangéran Allah kita kuwi loma, sarta akèh sih-piwelasé; Panjenengané bakal rawuh ngluwari kita. Padha kaya srengéngé mlethèk ing wayah ésuk,

⁷⁹mengkono Panjenengané bakal madhangi marang saben wong, sing

padha urip ana ing pepetenging dosa lan tansah krasa wedi. Gusti Allah nuntun kita marang dalaning katentreman."

⁸⁰Anaké Imam Zakharia mau saya mundhak gedhé lan jiwané saya santosa. Bocah mau manggoné ana ing ara-ara samun, nganti tekan dina madegé dadi nabi ana ing Israèl.

2¹Nalika semana Kaisar Agustus paring dhawuh, supaya para kawulaning Krajan Rum kabèh padha nyathetaké jenengé, lan diétung cacahé.

²Cacah jiwa sing kapisan kuwi ditindakaké nalika Kirénius dadi gubernur ing tanah Siria.

³Wong kabèh banjur padha mangkat ndhaftaraké jenengé ing kutha asalé dhéwé-dhéwé.

⁴Yusuf iya nuli mangkat saka kutha Nasarèt ing tanah Galiléa, menyang kutha Bètléhèm, ing tanah Yudéa. Bètléhèm kuwi kutha kelairané Sang Prabu Dawud. Mangka Yusuf kuwi tedhak-turuné Sang Prabu Dawud.

⁵Lungané Yusuf mau bebarengan karo Maryam, pacangané, sing lagi ngandheg.

⁶ Nalika wong loro mau tekan ing kutha Bètéléhèm, Maryam enggoné ngandheg wis tekan wektuné babaran.

⁷ Maryam nuli mbabar putra kakung, putra pembarep. Putra mau nuli digedhong, banjur disèlèhaké ana ing wadhah pakan kéwan, jalaran Yusuf lan Maryam padha ora olèh panggonan ana ing omah penginepan.

⁸ Ing daérah kono wengi kuwi ana pangon-pangon sing lagi padha nginep ana ing ara-ara, njaga wedhusé.

⁹ Dumadakan ana Malaékating Pangéran jumeneng ana ing sacedhaké, lan cahya kamulyaning Pangéran madhangi wong-wong mau, nganti padha wedi banget.

¹⁰ Nanging malaékat mau ngandika: "Aja wedi, sebab tekaku iki nggawa kabar becik kanggo kowé, lan sing bakal mbungahaké wong kabèh.

¹¹ Ing dina iki wis miyos Juru Slametmu ana ing kuthané Sang Prabu Dawud, yakuwi Sang Kristus kang jumeneng Gusti.

¹² Déné tengerané mengkéné: Kowé bakal weruh bayi sing digedhong,

sumèlèh ana ing wadhah pakaning kéwan."

¹³ Dumadakan mbarengi malaékat mau ana malaékat akèh banget, padha memuji marang Gusti Allah, tembungé:

¹⁴ "Pinujia Allah kang ana ing ngaluhur! Lan tentrem rahayu ana ing bumi tumrap wong sing dikasihi déning Gusti Allah!"

¹⁵ Sakonduré para malaékat mau menyang swarga, para pangon nuli padha rerasanan: "Ayo padha mangkat menyang kutha Bètléhèm lan ndeleng apa sing wis kelakon ana ing kana, kaya sing dingandikakaké déning Gusti Allah marang kita."

¹⁶ Para pangon mau nuli énggal-énggal padha mangkat, lan ketemu Maryam lan Yusuf, sarta Sang Bayi, sing sumèlèh ana ing wadhah pakan kéwan.

¹⁷ Bareng weruh bayi kuwi, para pangon nuli padha nyritakaké apa sing dingandikakaké déning malaékat bab Sang Bayi mau.

¹⁸ Kabèh wong sing padha krungu critané para pangon mau padha gumun banget.

¹⁹ Nanging Maryam nyathet kuwi mau kabèh ana ing atiné, sarta

dirasak-rasakaké, apa tegesé kuwi mau kabèh.

²⁰ Para pangon mau nuli padha bali, sarta ngluhuraké Gusti Allah srana puji-pujian, sebab apa sing dirungu lan dideleng mau kabèh cocog banget karo sing dingandikakaké déning malaékat.

²¹ Sawisé umur wolung dina, Sang Bayi nuli ditetaki, lan ditetepaké asmané: Yésus, yakuwi jeneng sing dingandikakaké malaékat marang Maryam, sadurungé ngandheg Sang Bayi mau.

²² Bareng wis tekan wektuné, Yusuf lan Maryam nuli nindakaké upacara miturut prenataling agama sing kadhawuhaké déning Nabi Musa. Sang Bayi banjur digawa menyang Yérusalèm, arep disaosaké marang Pangéran.

²³ Awit ana tulisan ing Kitab Suci, sing uniné mengkéné: "Kabèh anak lanang mbarep kudu kapiji kagem Gusti Allah."

²⁴ Déné enggoné Yusuf lan Maryam padha lunga menyang kutha Yérusalèm kuwi uga arep nyaosaké kurban, yakuwi manuk dara sajodho, utawa piyik dara loro, miturut dhawuh prenatalé Allah ing Kitab Suci.

²⁵ Nalika semana ing kutha Yérusalèm ana wong jeneng Siméon, wong mursid, sing ngabekti marang Pangéran, lan nganti-anti, mbésuk kapan Gusti Allah enggoné paring keslametan marang bangsa Israèl. Siméon kuwi wong sing kapenuhan ing Roh Suci,

²⁶ lan kaparingan wangsit déning Roh Suci, yèn ora bakal mati, sadurungé weruh Sang Mèsiah,^a sing dijanjèkaké déning Pangéran.

²⁷ Saka panuntuning Sang Roh Suci mau, Siméon mlebu ing Pedalemané Allah, nalika Yusuf lan Maryam nggawa Sang Bayi iya mlebu ing Pedalemané Allah arep disaosaké marang Pangéran, manut prenatalé agama Yahudi.

²⁸ Siméon banjur nyandhak Sang Bayi mau, dibopong klawan memuji marang Pangéran:

²⁹ "Dhuh Pangéran, samenika Paduka sampun netepi janji. Keparenga samenika abdi Paduka tilar-donya klawan tentrem.

³⁰ Awit mripat kawula sampun ningali piyambak Juru Wilujeng peparang Paduka.

^aMèsiah: Mèsias, tegesipun "Kang Jinebadan."

³¹ Ingkang Paduka cawisaken kanggé kawilujenganipun sedaya bangsa:

³² kados pepadhang ingkang madhangi marginipun bangsa-bangsa sanès, supados sami sowan dhateng Paduka. Inggih menika pepadhang, ingkang njalari umat Paduka Israèl dipun urmati déning para bangsa."

³³ Yusuf lan Maryam padha gumun, krungu apa sing diucapaké déning Siméon bab Bayi mau.

³⁴ Siméon nuli mberkahi Yusuf, Maryam lan Sang Bayi mau, lan kandha marang Maryam: "Bocah iki dikersakaké déning Pangéran, dadi jalarané tiba lan tanginé wong akèh ing Israèl, lan dadi pratandha saka Pangéran, sing bakal dibantah déning wong akèh.

³⁵ Srana mengkono bakal kabukak wewadi-wewadi sing sumimpen ana ing atiné wong akèh. Kowé dhéwé bakal ngrasakaké sedhih, nganti atimu kaya tinuwek déning pedhang sing landhep."

³⁶ Ing kono uga ana nabi wadon sing wis tuwa banget, jenengé nabi mau Hanna, anaké Fanuèl, saka taler Asyèr. Sawisé kawin pitung taun lawasé,

³⁷ Hanna mau dadi randha. Umuré saiki wis wolung puluh papat taun. Hanna presasat ora tau mingsed saka Pedalemané Allah. Ana ing kono Hanna mau rina wengi ngabekti marang Gusti Allah, klawan ndedonga lan pasa.

³⁸ Nalika Hanna mau iya teka ing Pedalemané Allah, banjur memuji marang Gusti Allah, sarta nyritakaké bab Sang Bayi mau marang wong kabèh, sing uga padha nganti-anti mbésuk kapan Gusti Allah enggoné arep ngluwari kutha Yérusalèm.

³⁹ Sawisé ngrampungaké sakèhing kuwajiban manut dhawuhé Gusti Allah, Yusuf lan Maryam nuli mulih menyang kutha Nasarèt, ing tanah Galiléa.

⁴⁰ Sang Bayi saya mundhak gedhé lan rosa, dadi Putra sing wicaksana, sarta diberkahi déning Gusti Allah.

⁴¹ Rama lan ibuné Gusti Yésus saben taun padha menyang kutha Yérusalèm, prelu netepi prenatalané Riaya Paskah.

⁴² Bareng Gusti Yésus wis yuswa rolas taun, Panjenengané uga diajak.

⁴³ Sarampungé kraméan Paskah, Yusuf lan Maryam nuli mulih, nanging Gusti Yésus isih kantun ana ing kutha

Yérusalèm. Wong tuwané padha ora ngerti,

⁴⁴ jalaran Gusti Yésus dikira wis kondur dhisik, bareng karo wong-wong. Sawisé mlaku sedina muput, wong tuwané nuli nggolèki Gusti Yésus ana ing antarané sanak-kadang lan para tepungané.

⁴⁵ Nanging meksa padha ora bisa nemokaké putrané. Mulané Yusuf lan Maryam banjur padha bali menèh menyang ing kutha Yérusalèm, karo terus nggolèki.

⁴⁶ Sawisé enggoné nggolèki olèh telung dina, Sang Putra lagi ketemu, tibaké ana ing Pedalemané Allah, ana ing satengahé para alim-ulama, ngrungokaké piwulangé para alim-ulama mau lan ngajokaké pitakonan-pitakonan.

⁴⁷ Kabèh wong sing padha krungu enggoné Gusti Yésus ngandika, padha gumun banget marang kapinterané sajroné mangsuli para alim-ulama.

⁴⁸ Uga rama lan ibuné padha gumun banget. Maryam kandha: "Nggèr, yagéne kowé kokgawé répoté bapak lan ibumu? Olèhku padha nggolèki kowé nganti uwas atiku."

⁴⁹ Aturé Gusti Yésus: "Kénging menapa rama lan ibu madosi kula? Menapa mboten pirsa, bilih kula kedah wonten ing dalemipun Rama kula?"

⁵⁰ Rama lan ibuné ora nyandhak tegesé wangsulané Gusti Yésus mau.

⁵¹ Sawisé kuwi Gusti Yésus ndhèrèk rama lan ibuné kondur menyang kutha Nasarèt. Panjenengané tansah mbangun-turut marang panggulawenthahé rama lan ibuné. Déné Maryam, ibuné, nyathet prekara kuwi mau kabèh ana ing atiné.

⁵² Gusti Yésus saya mundhak gedhé lan mundhak wicaksana. Semono uga saya kinasihan ing Allah lan manungsa.

3¹ Nalika pepréntahané Kaisar Tibérius wis nyandhak limalas tauné, Pontius Pilatus dadi gubernur ing tanah Yudéa. Déné sing dadi ratu wilayah ing tanah Galiléa kuwi Sang Prabu Hérodès. Sang Prabu Filipus, sedhèrèké, dadi ratu wilayah ing tanah Ituréa lan Trakhonitis. Déné Sang Prabu Lisanias dadi ratu wilayah ana ing tanah Abiléne.

² Sing dadi imam-imam agung nalika semana Hanas lan Kayafas. Iya dhèk jaman semana kuwi Gusti Allah paring pangandika marang Nabi Yohanes,

putrané Imam Zakharia, ana ing ara-ara samun.

³ Nabi Yohanes nuli ndlajahi wilayahé Kali Yardèn kabèh, karo memulang, pangandikané: "Padha mratobata saka dosa-dosamu lan padha njaluka dibaptis, supaya olèh pangapuraning dosa saka Gusti Allah."

⁴ Iki cocog karo sing katulis ing kitabé Nabi Yésaya, mengkéné: "Ana wong nguwh-uwuh ing ara-ara samun: 'Padha nyawisna dalané Pangéran, lencengna dalan sing arep diambah.

⁵ Jurang-jurang kudu diurugi, lan gunung-gunung sarta punthuk dirata. Dalan sing ménggak-ménggok kudu dilencengaké, sing mendhak-mendhukul kudu dirata.

⁶ Manungsa kabèh bakal padha weruh, enggoné Gusti Allah nylametaké umaté!"

⁷ Akèh wong sing padha teka marani Nabi Yohanes nyuwun dibaptis. Nabi Yohanes nuli ngandika marang wong-wong mau: "Kowé tetesané ula, wong goroh. Sapa sing akon kowé nyingkiri paukumané Gusti Allah sing bakal kokalami?

⁸ Buktèkna srana kalakuanmu, yèn kowé wis mratobat temenan! Lan aja rumangsa: 'Aku rak anak-turuné Abraham!' Sebab ngandela, yèn Gusti Allah kuwi kwasa nitahaké tedhak-turuné Abraham saka watu-watu iki!

⁹ Weruha, wadungé wis dicepakaké kanggo negor wit ing poking oyodé. Saben wit sing ora metokaké woh becik bakal ditegor lan dibuwang ing geni."

¹⁰ Wong akèh mau nuli padha takon marang Nabi Yohanes: "Menawi mekaten, lajeng menapa ingkang kedah sami kula lampahi?"

¹¹ Wangsulané Nabi Yohanes: "Sapa sing duwé klambi loro, sing siji kudu diwènèhaké marang sing ora duwé klambi. Sapa sing duwé pangan, kudu mènèhi pangan marang sing ora duwé."

¹² Pegawé-pegawé pajeg uga padha marani Nabi Yohanes nyuwun dibaptis. Wong mau padha matur marang Nabi Yohanes mengkéné: "Guru, kula kedah sami nglampahi menapa?"

¹³ Wangsulané Nabi Yohanes: "Aja padha narik pajeg ngluwihi saka sing wis ditetepaké."

¹⁴ Uga para prejurit padha nyuwun pirsu: "Lha kula, Guru, kula kedah nglampahi menapa?" Wangsulané Nabi Yohanes: "Aja padha meres sapa waé lan aja ngrampas, utawa ndakwa wong sing ora sabeneré; cukup ora cukup, uripa saka pametumu dhéwé."

¹⁵ Nalika semana akèh wong sing padha ngarep-arep marang rawuhé Sang Mèsias. Mulané akèh sing padha duwé pengira yèn Yohanes kuwi pancèn Sang Mèsias.

¹⁶ Merga saka kuwi Nabi Yohanes banjur ngandika marang wong-wong mau: "Aku iki mbaptis kowé nganggo banyu, nanging mbésuk bakal ana Wong sing luwih kwasa ketimbang aku. Kuwi bakal rawuh, lan senajan mung nguculi taliné trumphé waé aku ora patut. Panjenengané sing bakal mbaptis kowé nganggo Roh Suci lan geni.

¹⁷ Panjenengané wis samekta napèni pariné sing wis ditutu. Berasé bakal dilebokaké ing lumbung, nanging mrambuté bakal diobong ing geni sing ora bisa sirep!"

¹⁸ Kaya mengkono mau enggoné Nabi Yohanes mulang marang wong akèh

nganggo patrap rupa-rupa, sajroné martakaké Injilé Allah.

¹⁹ Nabi Yohanes uga melèhaké Sang Prabu Hérodes, ratu wilayah ing tanah Galiléa bab enggoné krama karo Hérodias, garwané seduluré Sang Prabu dhéwé. Mengkono uga bab piala-piala liyané, sing dilakoni Sang Prabu.

²⁰ Nanging malah saya ndadra enggoné nglakoni piala, yakuwi srana nglebokaké Nabi Yohanes ing pakunjaran.

²¹ Sawisé wong akèh mau padha dibaptis, Gusti Yésus nuli iya dibaptis. Sajroné Gusti Yésus isih ndedonga, langité kawiyak,

²² lan Sang Roh Suci nedhaki Panjenengané, rupa manuk dara. Banjur ana swara saka ing swarga sing ngandika: "Kowé kuwi Putra-Ku, sing Dakkasihi, lan sing gawé renaning ati-Ku."

²³ Nalika Gusti Yésus miwiti pakaryané, yuswané kira-kira telung puluh taun. Wong padha ngarani Panjenengané kuwi anaké Yusuf, yakuwi anaké Èli,

²⁴ anaké Matat, anaké Lèwi, anaké Mèlkhi, anaké Yanai, anaké Yusuf,

²⁵ anaké Matica, anaké Amos, anaké Nahum, anaké Hèsli, anaké Nagai,

²⁶ anaké Maat, anaké Matica, anaké Simèi, anaké Yosékh, anaké Yoda,

²⁷ anaké Yohanan, anaké Résa, anaké Zérubabel, anaké Séaltièl, anaké Néri,

²⁸ anaké Mèlkhì, anaké Adi, anaké Kosam, anaké Èlmadam, anaké Èr,

²⁹ anaké Yésua, anaké Élièzer, anaké Yorim, anaké Matat, anaké Lèwi,

³⁰ anaké Siméon, anaké Yéhuda, anaké Yusuf, anaké Yonam, anaké Èlyakim,

³¹ anaké Méléa, anaké Mina, anaké Matata, anaké Natan, anaké Dawud,

³² anaké Isai, anaké Obèd, anaké Boas, anaké Salmon, anaké Nahason,

³³ anaké Aminadab, anaké Admin, anaké Arni, anaké Hèzron, anaké Pèrès, anaké Yéhuda,

³⁴ anaké Yakub, anaké Iskak, anaké Abraham, anaké Térah, anaké Nahor,

³⁵ anaké Sérug, anaké Réhu, anaké Pèlèg, anaké Ébèr, anaké Salmon,

³⁶ anaké Kénan, anaké Arpakhsad, anaké Sèm, anaké Nuh, anaké Lamèkh,

³⁷ anaké Métusalah, anaké Hénokh, anaké Yarèd, anaké Mahalaléèl, anaké Kénan,

³⁸ anaké Énos, anaké Sèt, anaké Adam, putrané Allah.

4 ¹ Nalika Gusti Yésus kondur saka Kali Yardèn, Panjenengané kapenuhan déning Sang Roh Suci. Saka panuntuning Sang Roh Suci mau Gusti Yésus nuli tindak menyang ara-ara samun.

² Ana ing kono digodha déning Iblis lawasé patang puluh dina. Sajroné semono lawasé kuwi, Panjenengané siyam, ora dhahar apa-apa. Bareng wis kliwat wektuné siyam, Gusti Yésus kraos luwé.

³ Iblis banjur matur: "Sarèhning Panjenengan menika Putranipun Allah, sumangga séla menika Panjenengan sabdakaken dados roti."

⁴ Gusti Yésus ngandika: "Ing Kitab Suci ana tulisan mengkéné: 'Uripé manungsa kuwi ora mung saka roti waé!'"

⁵ Gusti Yésus banjur digawa déning Iblis, munggah ing papan sing dhuwur banget. Ing sajroning wektu sing suwéné mung sakedhèping mripat, Iblis banjur nedahaké marang Gusti Yésus sakèhing krajan sing ana ing jagad.

⁶ Aturé Iblis: "Sedaya pangwasa lan kamulyan menika badhé kula saosaken

dhateng Panjenengan, awit menika sedaya sampun dados gadhahan kula, lan kula saged nyukakaken dhateng sinten kémawon sakajeng kula.

⁷ Pramila, sedaya menika badhé dados kagungan Panjenengan, menawi Panjenengan kersa nyembah sujud dhateng kula."

⁸ Gusti Yésus ngandika: "Ing Kitab Suci ana tulisan: 'Pangéran Allahmu kuwi sing wajib koksembah, lan mung Panjenengané piyambak sing wajib kokbektèni.'"

⁹ Sawisé kuwi Iblis banjur nggawa Gusti Yésus menyang kutha Yérusalèm lan mapanaké Panjenengané ana ing wuwunging Pedalemané Allah. Iblis nuli matur: "Sarèhning Panjenengan menika Putranipun Allah, sumangga kula aturi anjlog ing siti.

¹⁰ Awit ing Kitab Suci wonten seratan mekaten: 'Gusti Allah bakal ngutus para malaékaté ngreksa marang Kowé.'

¹¹ Lan malih: 'Kowé bakal ditadhahi nganggo tangané, supaya sikilmu aja kena ing watu.'"

¹² Pangandikané Gusti Yésus: "Ing Kitab Suci uga ana tulisan: 'Kowé aja nyoba marang Pangéran, Allahmu.'"

¹³ Sawisé rampung enggoné nggodha, Iblis banjur mundur saka ing ngarsané Gusti Yésus, arep golèk wektu sing becik.

¹⁴ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli kondur menyang tanah Galiléa. Panjenengané dikwaosi déning Sang Roh Suci. Pawartané sumebar ing satanah kono.

¹⁵ Gusti Yésus memulang ana ing sinagogé-sinagogé,^b lan wong kabèh padha ngalembana Panjenengané.

¹⁶ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli tindak menyang kutha Nasarèt, kutha asalé Gusti Yésus piyambak. Ing dina Sabbat, Gusti Yésus kaya adat saben, tindak menyang sinagogé. Nalika jumeneng arep maos Kitab Suci,

¹⁷ Panjenengané dicaosi Kitab Yésaya. Bareng dibukak, manggih ayat sing uniné mengkéné:

¹⁸ "Sang Roh Suci dumunung ana ing Aku. Awit Pangéran wis milih Aku supaya ngabaraké. Injilé Allah marang

^bsinagogé: papan pangibadahipun tiyang Yahudi.

wong miskin. Pangéran ngutus Aku mertakaké pangluwaran marang wong sing dikunjara, lan mulihaké pandelengé para wong wuta; sarta ngluwari wong sing ditindhes,

¹⁹tuwin ngundhangaké bakal tekané jaman keslametan peparingé Pangéran marang umaté."

²⁰Sawisé Kitab mau ditutup lan dibalèkaké marang wong sing mau ngaturaké, Gusti Yésus nuli lenggah. Wong kabèh sing ana ing sinagogé padha mandeng Panjenengané.

²¹Gusti Yésus nuli ngandika mengkéné: "Ing dina iki, iya nalika kowé padha ngrungokaké enggon-Ku maca ayat-ayating Kitab Suci mau, isining tulisan kuwi mau wis kelakon."

²²Wong-wong padha ngrungokaké temenan pangandikané Gusti Yésus, sarta padha kaéraman tumrap éndahing piwulangé. Wong-wong mau nuli padha muni: "Apa kuwi dudu anaké Yusuf?"

²³Gusti Yésus ngandika marang wong-wong mau: "Kowé mesthi bakal ngetrapaké paribasan iki marang Aku: 'Dhokter, warasna awakmu dhéwé. Prekara-prekara sing dakrungu

koktindakaké ana ing kutha Kapèrnaum, kuwi saiki tindakna ana ing kéné, ing negara asalmu dhéwé."

²⁴ Gusti Yésus banjur ngandika menèh: "Ngandela, ora ana nabi siji waé sing kajèn ana ing tanah asalé dhéwé.

²⁵ Nanging kowé rak padha ngerti, dhèk jamané Nabi Élia, nalika ora ana udan telu setengah taun lawasé, nganti ana pailan gedhé ing sanegara kabèh, ing kono ana randha akèh ing tanah Israèl.

²⁶ Éwasemono Gusti Allah ora ngutus Nabi Élia lunga niliki randha mau salah siji. Nanging Nabi Élia malah diutus marani randha ing kutha Sarfat, ing tanah Sidon.

²⁷ Mengkono uga dhèk jamané Nabi Éliisa. Nalika semana akèh wong sing padha lara kusta ana ing tanah Israèl, éwasemono ora ana siji waé sing diwarasaké, kejaba Naaman thok, wong Siria."

²⁸ Bareng krungu pangandikané Gusti Yésus sing mengkono kuwi, wong sasinagogé padha nepsu kabèh.

²⁹ Wong-wong mau nuli padha ngadeg lan nyèrèd Gusti Yésus menyang sanjabané kutha, digawa menyang

puncaking gunung, sing didegi kutha lan saka ing kono Panjenengané arep dicemplungaké ing jurang.

³⁰ Nanging Gusti Yésus tindak nratas ing tengahé wong-wong mau, nuli jengkar saka ing kono.

³¹ Gusti Yésus nuli tindak menyang kutha Kapèrnaum, ing tanah Galiléa. Nalika mbeneri dina Sabbat, Panjenengané memulang ana ing sinagogé.

³² Wong-wong padha gumun bab carané memulang mau, awit tembung-tembung sing diucapaké kuwi gedhé banget kawibawané.

³³ Ing sinagogé mau ana wong sing kepanjangan dhemit. Wong mau bengok-bengok:

³⁴ "Gusti Yésus saking Nasarèt, kawula badhé Panjenengan menapakaken? Menapa Panjenengan badhé ngrisak kawula? Kawula mangertos sinten Panjenengan menika: Panjenengan menika tiyang suci! Utusanipun Gusti Allah!"

³⁵ Dhemit mau tumuli disentak déning Gusti Yésus: "Meneng. Metua saka wong kuwi!" Dhemit nuli mbanting wong sing

diangslupi mau ing ngarepé wong akèh, banjur metu tanpa gawé larané wong mau.

³⁶ Wong kabèh padha éram, sarta padha rerasanan: "Wah, hébat banget piwulangé. Srana kawibawané lan pangwasané, wong kuwi nundhungi dhemit lan dhemit-dhemit mau iya banjur padha metu temenan."

³⁷ Kabar bab Gusti Yésus mau nuli sumebar ing satanah kono kabèh.

³⁸ Gusti Yésus tindak saka ing sinagogé mau menyang omahé Simon. Ibuné maratuwa Simon lagi lara panas lan ana wong sing padha ngaturi pirsá bab kuwi marang Gusti Yésus.

³⁹ Panjenengané nuli nyelaki peturoné sing lara mau, banjur ngusir lelarané. Wong mau dadi waras, nuli tangi sanalika lan ngladèni para tamuné.

⁴⁰ Bareng wis surup, wong kabèh sing padha duwé sanak sedulur lara, padha nyowanaké sing lara mau ing ngarsané Gusti Yésus. Wong-wong lara mau genti-genti padha ditumpangi astané, temah padha mari.

⁴¹ Akèh wong kepanjangan sing dhemité ditundhungi, banjur metu

karo jerit-jerit: "Kula sumerep, bilih Panjenengan menika Putranipun Allah!" Dhemit-dhemit mau didukani déning Gusti Yésus, ora diparengaké muni sing kaya mengkono, sebab dhemit-dhemit kuwi padha ngerti, yèn Gusti Yésus kuwi Sang Kristus.

⁴² Bareng srengéngé wis mlethèk, Gusti Yésus nuli tindak saka ing kutha kono menyang panggonan sing sepi. Wong-wong banjur padha nggolèki. Bareng wis ketemu nuli padha nyuwun supaya Panjenengané aja jengkar saka ing kono.

⁴³ Nanging Gusti Yésus ngandika marang wong-wong mau: "Kabar kabungahan bab Kratoné Allah kuwi kudu Dakwartakaké uga ing kutha-kutha liyané, awit iya kuwi preluné enggon-Ku diutus."

⁴⁴ Panjenengané iya banjur memulang ana ing sinagogé-sinagogé ing tanah Yudéa.

5 ¹ Ing sawijining dina nalika Gusti Yésus lagi jumeneng ana ing gisiké Tlaga Génésarèt, wong-wong padha suk-sukan merga kepéngin ngrungokaké pangandikané Gusti Allah.

² Gusti Yésus mirsa ing gisik kono ana prau nelayan loro. Nelayané wis padha mudhun saka ing prau mau, lan lagi padha ngresiki jalané.

³ Gusti Yésus nuli minggah ing prauné Simon. Panjenengané nuli ndhawuhi Simon nyurung prauné saka dharatan, banjur lenggah lan mulang wong akèh mau saka ing prau kono.

⁴ Sawusé rampung enggoné memulang, Gusti Yésus nuli ngandika marang Simon: "Praumu gawanen menyang panggonan sing jero lan jalamu tibakna ing kono, supaya olèh iwak."

⁵ Aturé Simon: "Guru, sampun sedalu muput enggèn kula sami nyambut-damel ngetog tenaga, nanging sami mboten angsal menapa-menapa! Nanging sarèhné Panjenengan ingkang dhawuh, kula inggih sami badhé ngèstokaken ndhawahaken jala malih."

⁶ Bareng jalané ditibakaké temenan, olèh iwak akèh banget, jalané nganti mèh bedhah.

⁷ Mulané banjur padha njaluk tulung kanca-kancané sing ana ing prau liyané. Kanca-kancané mau banjur énggal-énggal padha teka. Prau loro

mau nuli diisèni iwak nganti kebak, nganti mèh kèrem.

⁸ Bareng Simon weruh lelakon sing mengkono kuwi, banjur sujud sumungkem ing ngarsané Gusti Yésus karo matur: "Mugi kersa nebih saking kawula, Gusti, jalaran kawula tiyang dosa!"

⁹ Simon lan wong-wong kabèh sing ana ing kono padha sumlengeren weruh olèh-olèhané iwak sing semono akèhé.

¹⁰ Semono uga kanca-kancané Simon, yakuwi Yakobus lan Yohanes, anak-anaké Zébedéus. Gusti Yésus ngandika marang Simon: "Aja wedi! Wiwit saiki kowé bakal Dakdadèkaké tukang njala wong."

¹¹ Sawisé prauné padha dipinggiraké, Simon sakancané nuli padha ninggal samubarang kabèh, sarta ndhèrèk Gusti Yésus.

¹² Kacarita, nalika Gusti Yésus ana ing sawijining kutha, ana wong lanang sing awaké sekojur kebak lelara kusta. Nalika weruh Gusti Yésus, wong mau nuli sujud sumungkem ing ngarsané karo matur: "Gusti, menawi kersa, Gusti saged nyarasaken kula!"

¹³ Gusti Yésus ngulungaké astané, ndemèk wong mau karo ngandika: "Aku kersa. Dadia waras!" Sanalika iku uga lelarané kusta mari.

¹⁴ Gusti Yésus ora marengaké wong mau nyritakaké lelakon kuwi marang wong liya. Nuli ndhawuhi wong mau supaya terus mriksakaké awaké mau marang imam. Pangandikané: "Awakmu priksakna marang imam, banjur saosa kurban kaya sing didhawuhaké déning Nabi Musa, kanggo mbuktèkaké marang wong kabèh, yèn kowé wis mari temenan."

¹⁵ Éwasemono kabar bab Gusti Yésus kuwi saya sumebar tekan endi-endi lan akèh wong sing banjur padha teka arep ngrungokaké piwulangé lan nyuwun diwarasaké lelarané.

¹⁶ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli tindak menyang panggonan sing sepi, arep ndedonga.

¹⁷ Sawijining dina, nalika Gusti Yésus lagi memulang, ana wong Farisi lan para ahli Torèt sawetara sing padha mèlu lungguh ing kono. Wong-wong mau tekané saka kutha-kutha ing tanah Galiléa, Yudéa lan Yérusalèm. Gusti

Yésus kaparingan kwasané Pangéran kanggo marasaké wong-wong sing padha lara.

¹⁸ Nalika semana ana wong sawetara padha teka nggotong wong lumpuh ing peturoné, kasowanaké marang Gusti Yésus. Wong-wong mau padha mbudidaya bisané sing lumpuh kuwi mlebu ing omah panggonané Gusti Yésus memulang, sarta nyèlèhaké ana ing ngarsané.

¹⁹ Nanging saka akèhé wong sing ana ing kono, sing lumpuh mau ora bisa digawa mlebu. Mulané banjur digotong munggah ing payoning omah. Payon mau nuli dibukak, lan sing lumpuh mau diudhunaké sapeturoné ing satengahé wong akèh sing ana ing kono, persis ana ing ngarsané Gusti Yésus.

²⁰ Pirsane gedhéning pengandelé wong lumpuh sarta wong-wong sing padha nggotong, Gusti Yésus banjur ngandika marang wong sing lumpuh mau: "Sanak, dosamu wis diapura."

²¹ Para ahli Torèt lan Farisi nuli padha rerasanan: "Iki wong apa, déné wani nyenyamah marang Gusti Allah. Rak ora ana wong siji waé sing bisa

ngapura dosa, kejaba mung Gusti Allah piyambak?"

²² Gusti Yésus pirsá isining atiné wong-wong mau, mulané banjur ngandika: "Yagéné kowé kokpadha duwé pikiran mengkono?"

²³ Gampang endi muni: 'Dosamu wis diapura', karo muni: 'Tangia lan mlakua!'

²⁴ Aku mung arep nuduhaké marang kowé, yèn Putraning Manungsa kuwi kwasa ngapura dosa ana ing bumi." Gusti Yésus nuli ndhawuhi wong sing lumpuh mau: "Aku dhawuh marang kowé: Tangia, angkaten peturonmu, lan muliha!"

²⁵ Sanalika kuwi uga wong lumpuh mau tangi lan ngadeg ing ngarepé wong akèh mau, banjur ngangkat peturoné, lan mulih karo memuji ngluhuraké asmané Gusti Allah.

²⁶ Wong akèh mau padha éram campur wedi, nuli padha ngluhuraké asmané Gusti Allah: "Ngédab-édabi temen lelakon iki."

²⁷ Sawisé kuwi Gusti Yésus banjur miyos lan pirsá pegawé pajeg, sing jenengé Lèwi, lagi lungguh ing kantoré.

Gusti Yésus ngandika marang wong mau: "Mèlua Aku."

²⁸Lèwi banjur ngadeg sanalika lan ninggal samubarang kabèh, ndhèrèk Gusti Yésus.

²⁹Lèwi nuli nganakaké pésta ing omahé kagem Gusti Yésus. Akèh pegawé pajeg lan wong-wong liyané sing padha bebarengan mangan ana ing pésta mau.

³⁰Wong Farisi lan para ahli Torèt sawetara sing padha weruh kahanan sing kaya mengkono kuwi, atiné padha ora seneng. Nuli padha kandha karo murid-muridé Gusti Yésus: "Yagéné kowé padha mangan lan ngombé awor pegawé pajeg lan wong-wong ala?"

³¹Gusti Yésus ngandika: "Wong sing waras ora mbutuhaké dhokter; sing mbutuhaké dhokter kuwi mung wong sing lara.

³²Teka-Ku ora prelu nimbali wong sing sampurna, nanging wong sing ngrumangsani dosané."

³³Ana wong sing padha nyuwun pirsu marang Gusti Yésus: "Para muridipun Nabi Yohanes asring sami siyam lan ndedonga, mekaten ugi para muridipun tiyang Farisi. Kénging menapa para

murid Panjenengan kokmboten sami nindakaken mekaten?"

³⁴ Pangandikané Gusti Yésus: "Apa ana para tamu ing panggonané wong mantu dikon pasa, mangka pengantèné lanang isih ana ing tengahé para tamu mau? Rak mesthi ora!

³⁵ Nanging samangsa pengantèn lanang kuwi dibedhol saka ing tengah-tengahé para tamu mau, banjur lagi padha pasa."

³⁶ Gusti Yésus uga banjur mulang ngagem pasemon, mengkéné: "Ora ana wong sing nggungting sandhangan anyar kanggo nambal klambi sing wis lawas. Yèn ta mengkono, wong mau bakal mung ngrusak sandhangan sing anyar mau, mangka suwèkan sing saka sandhangan sing anyar mau iya ora cocog karo klambi lawas, sing arep ditambah mau.

³⁷ Semono uga ora ana wong sing madhahi anggur anyar ana ing impes sing wis lawas. Awit yèn mengkono anggur anyar mau bakal mbedhahaké impes sing lawas mau. Angguré bakal wutah, tur impesé iya rusak.

³⁸ Anggur sing anyar pancèn kudu disimpen ana ing impes sing uga anyar.

³⁹ Semono uga ora ana wong sing gelem ngombé anggur anyar, sawisé ngombé anggur sing lawas. Ujaré, anggur sing lawas kuwi luwih énak."

6 ¹ Nalika pinuju dina Sabbath, Gusti Yésus tindak ngliwati pategalan. Para sekabat padha nyethuti wulèn gandum. Wulèn mau dipusus^c nganggo tangané, isiné nuli dipangan.

² Mulané ana wong Farisi sawetara sing padha ngaruh-aruhi: "Yagéne kowé kokpadha nindakaké prekara sing manut prenataling agama ora kena ditindakaké ing dina Sabbath?"

³ Gusti Yésus ngandika: "Apa kowé padha ora tau maca sing ditindakaké déning Sénapati Dawud lan wong sing padha ndhèrèkaké, nalika lagi padha keluwèn?"

⁴ Sénapati Dawud mlebu ing Pedalemané Allah, mundhut roti saosan, sing kagem Gusti Allah, nuli didhahar. Sawisé kuwi roti mau uga diparingaké marang para wong sing padha ndhèrèkaké. Mangka manut prenataling agama kita, rak mung para

^cdipusus: dipun remet.

imam waé sing olèh mangan roti saosan mau? Wong liya rak ora kena?"

⁵ Gusti Yésus banjur ngandika: "Putrané Manungsa kuwi sing kagungan dina Sabbat."

⁶ Pinuju ing dina Sabbat liyané Gusti Yésus memulang ana ing sinagogé. Ing kono ana wong sing tangané tengen céko.

⁷ Para ahli Torèt lan wong Farisi padha ngulataké apa Gusti Yésus bakal marasaké wong lara mau ing dina Sabbat, apa ora. Sebab wong-wong mau padha nggolèki kaluputané, arep dianggo dhadhakan nggugat Panjenengané.

⁸ Nanging Gusti Yésus pirsá karepé wong-wong mau, mulané ngandika marang wong sing tangané céko mau: "Mrénéa, ngadega ana ing ngarep kéné!" Wong mau nuli menyat lan ngadeg ana ing ngarsané.

⁹ Gusti Yésus nuli ngandika marang para ahli Torèt lan wong Farisi mau: "Aku arep takon: Apa sing didhawuhaké déning prenatalé agama marang kita ana ing dina Sabbat? Gawé becik, apa gawé ala? Mitulungi apa ngrusak nyawa?"

¹⁰ Sawisé mirsani marang wong-wong mau, Gusti Yésus banjur ngandika marang wong sing céko: "Tanganmu athungna!" Sing didhawuhi iya nuli nindakaké mengkono. Tangané banjur waras, pulih kaya liyané.

¹¹ Para imam lan wong Farisi padha nepsu banget, nuli padha rembugan bab apa sing bakal ditindakaké marang Gusti Yésus.

¹² Nalika semana Gusti Yésus minggah ing gunung prelu ndedonga. Enggoné ndedonga nganti sawengi natas.

¹³ Bareng wis raina Gusti Yésus nimbali para muridé supaya marek. Panjenengané nuli milih wong rolas, sing padha disebut rasul.

¹⁴ Yakuwi: Simon (sing diparabi déning Gusti Yésus 'Pétrus') lan Andréas, seduluré. Yakobus lan Yohanes, Filipus lan Bartoloméus,

¹⁵ Matius lan Tomas, Yakobus anaké Alféus, lan Simon (sing karan wong kendel),

¹⁶ Yudas anaké Yakobus lan Yudas Iskariot, sing ing tembé ngulungaké Gusti Yésus.

¹⁷ Gusti Yésus nuli tedhak saka ing gunung kadhèrèkaké déning rasul rolas. Panjenengané kèndel jumeneng ana ing panggonan kang rata. Akèh wong sing padha nglumpuk ana ing kono, kejaba para murid, iya wong-wong liyané, sing padha teka saka ing satanah Yudéa, kutha Yérusalèm lan kutha-kutha Tirus lan Sidon, lan tanah sauruté pesisir.

¹⁸ Enggoné padha mrono kuwi merga kepéngin ngrungokaké piwulangé Gusti Yésus, lan supaya padha kawarasaké lelarané. Uga wong sing padha kesurupan dhemit padha ditundhung dhemité.

¹⁹ Wong kabèh mau padha ngudi supaya bisa ndemèk Gusti Yésus, awit ana daya sing metu saka sarirané, sing marasaké wong-wong mau.

²⁰ Gusti Yésus mirsani para muridé sarta ngandika: "Begja kowé wong sing padha mlarat; kowé kuwi umat sing duwé wewenang ana ing Kratoning Allah!

²¹ Begja kowé sing saiki padha keluwèn; kowé bakal padha diwaregi! Begja kowé sing saiki padha nangis; kowé bakal padha gumuyu.

²² Begja kowé menawa merga saka Putraning Manungsa, padha disengiti ing wong, disingkang-singkang, dicecamah, sarta diala-ala!

²³ Yèn pinuju ngalami mengkono kowé padha bungah-bungaha lan giyak-giyaka, awit kowé bakal olèh ganjaran gedhé ana ing swarga. Para nabi dhèk jaman biyèn rak iya padha digawé mengkono déning para leluhuré wong-wong mau.

²⁴ Nanging cilaka kowé, wong sing saiki padha sugih; awit saiki kowé wis padha ngrasakaké kanikmataning donya.

²⁵ Cilaka kowé sing saiki padha wareg; awit kowé bakal keluwèn! Cilaka kowé sing saiki padha gumuyu; awit kowé bakal padha sedhih lan nangis!

²⁶ Cilaka kowé menawa wong kabèh padha ngalem marang kowé; awit iya kaya mengkono kuwi penggawéné para leluhuré wong-wong mau marang para nabi palsu."

²⁷ "Nanging kowé sing padha ngrungokaké piwulang-Ku iki Dakkandhani: Padha tresnaa marang mungsuhmu; gawéa becik marang wong sing padha sengit marang kowé.

²⁸ Wong sing nyupatani kowé, padha suwunna berkah. Wong sing sewenang-wenang marang kowé, padha dongakna slamet.

²⁹ Wong sing napuk pipimu sing siji, ulungna pipimu sing sijiné. Wong sing ngrebut jasmu, wènèhana keméjamu pisan.

³⁰ Wong sing njaluk apa-apa marang kowé, wènèhana. Lan yèn ana wong sing ngrebut barangmu, barang mau aja kokjaluk bali.

³¹ Apa sing kokkarepaké supaya ditindakaké déning wong liya marang kowé, kuwi tindakna marang wong liya.

³² Yèn kowé mung nresnani wong sing padha tresna marang kowé, yagéne kowé kokngarep-arep opah? Wong dosa rak iya padha males tresna marang wong sing nresnani dhèwèké?

³³ Lan menèh menawa kowé padha gawé becik marang wong sing mbeciki kowé, généya kowé ngarep-arep ganjaran? Wong dosa rak iya padha tumindak mengkono?

³⁴ Mengkono menèh yèn kowé mung ngutangi marang wong, sing bisa nyaur, généa kowé kepéngin olèh

pituwas? Wong dosa kuwi rak iya padha motangaké marang wong dosa, supaya nampa bali apa sing diutangaké mau!

³⁵ Nanging kowé aja mengkono, padha nresnanana satrumu. Satrumu padha becikana lan padha utangana, tanpa mikir utang mau bakal disaur apa ora. Yèn mengkono gedhé ganjaranmu, lan kowé bakal padha dadi putrané Allah sing Mahaluhur. Awit Gusti Allah kuwi nindakaké kabecikan marang wong sing padha ora ngerti dibeciki lan marang wong-wong ala.

³⁶ Mulané kowé padha duwéa ati welasan kaya déné Ramamu sing sipat Mahawelas."

³⁷ "Aja padha netepaké alaning wong, supaya Gusti Allah iya ora netepaké alamu. Aja padha ngadili wong liya, temah kowé dhéwé iya ora diadili déning Gusti Allah. Padha ngapuraa, temah kowé dhéwé iya bakal diapura.

³⁸ Padha wèwèha, temah kowé iya bakal diparingi déning Gusti Allah. Kowé bakal nampani peparing sing lubèr, sing ditaker nganggo ditetel-tetel. Awit takeran sing kokenggo nakeraké wong

liya, kuwi takaran sing diagem déning Gusti Allah kanggo nakeraké kowé."

³⁹ Sawisé mengkono, Gusti Yésus banjur paring pasemon mengkéné: "Wong picak apa bisa nuntun wong picak? Apa loro-loroné ora padha kacemplung ing kalèn?"

⁴⁰ Ora ana murid sing ngungkuli guruné. Nanging murid sing wis tamat pasinaoné, kuwi bakal padha karo guruné.

⁴¹ Yagéné kowé weruh tatal sing ana ing mripaté sedulurmu, mangka balok sing ana ing mripatmu dhéwé kowé ora weruh?

⁴² Kepriyé bisamu kandha marang sedulurmu: 'Sedulur! Tatal sing ana ing mripatmu kuwi dakilangané', mangka balok sing ana ing mripatmu dhéwé kowé ora weruh? Kowé dhasar wong lamis. Balok sing ana ing mripatmu kuwi ilangana dhisik, temah kowé bakal bisa ndeleng klawan cetha lan bisa ngilangi tatal sing ana ing mripaté sedulurmu."

⁴³ "Awit ora ana wit becik sing metokaké woh sing ala. Mengkono uga ora ana wit ala sing metokaké woh sing becik.

⁴⁴ Sebab saben wit kuwi ketitik saka wohé. Ora ana woh ara dipethik saka

rerungkudan, lan ora ana woh anggur dipethik saka thethukulan eri.

⁴⁵ Wong becik kuwi metokaké saka simpenané atiné sing becik, déné wong ala metokaké saka simpenané atiné sing ala. Awit apa sing diucapaké wong kuwi asalé saka bludaging atiné."

⁴⁶ "Yagéné kowé nyebut Aku: 'Gusti, Gusti!' mangka kowé ora padha nglakoni piwulang-Ku?

⁴⁷ Saben wong sing marani Aku lan ngrungokaké sarta nindakaké pitutur-Ku, kuwi arep Dakupamakaké apa? Kowé Dakkandhani:

⁴⁸ Kuwi padhané kaya wong sing ngedegaké omah. Wong mau ngedhuk kalènan jero, lan pondhasiné omah dipasang ana ing lemah padhas. Bareng ana banjir lan banyuné lubèr nrajang omah mau, omah kuwi ora bisa rubuh, merga ngadeg ing padhasan.

⁴⁹ Nanging wong sing ngrungokaké piwulang-Ku, mangka ora dilakoni, kuwi padhané wong sing ngedegaké omah tanpa dhasar. Bareng ana banjir nrejang omah mau, omahé rubuh, lan rusak banget."

7¹ Bareng wis rampung enggoné ngandika marang wong akèh, Gusti Yésus banjur mlebet ing kutha Kapèrnaum.

²Ing kono ana perwira tentara Rum duwé abdi, sing ditresnani banget. Abdi mau lara banget, wis mèh mati.

³Bareng krungu bab Gusti Yésus, perwira mau nuli akon marang pengareping wong Yahudi sawetara, ngaturi Gusti Yésus, supaya kersa rawuh marasaké abdiné sing lara mau ana ing omahé.

⁴Wong-wong sing padha didhawuhi, sawisé ketemu Gusti Yésus, banjur nyuwun kanthi adreng, supaya kersa rawuh lan paring pitulungan marang perwira mau. Aturé: "Perwira menika pantes Panjenengan paringi pitulungan,

⁵awit tiyang menika tresna dhateng bangsa kita, malah sampun ngedegaken sinagogé kanggé kula sedaya."

⁶Gusti Yésus nuli tedhak bebarengan karo wong-wong mau menyang omahé perwira Rum kuwi. Nalika tindaké wis cedhak karo omahé, wong mau akon kanca-kancané methukaké Gusti Yésus karo matur: "Guru, mboten prelu

répot-répot tindak dhateng griya kawula. Kawula mboten pantes Panjenengan rawuhi.

⁷ Kawula piyambak inggih rumaos mboten pantes sowan dhateng ngarsa Panjenengan. Pramila prayogi menawi Panjenengan kersa ngandika sakecap kémawon, mangké réncang kawula temtu lajeng saras.

⁸ Awit kawula piyambak inggih kedah tundhuk dhateng pengageng kawula. Lan sangandhap kawula inggih wonten prejurit-prejurit ingkang kedah tundhuk dhateng préntah kawula. Menawi kawula akèn dhateng ingkang setunggal: 'Lungaa', piyambakipun inggih késah. Menawi kawula akèn dhateng sanèsipun: 'Mrénéa', piyambakipun inggih dhateng; utawi menawi kawula akèn dhateng réncang kawula: 'Iki lakonana', piyambakipun inggih nglampahi."

⁹ Bareng mireng aturé perwira mau, Gusti Yésus gumun banget. Panjenengané nuli mirsani wong akèh sing padha ndhèrèkaké sarta ngandika: "Aku durung tau tumon pengandel sing semono gedhéné, senajan ing antarané wong Israèl pisan."

¹⁰ Nalika wong-wong sing padha diutus déning perwira Rum mau bali tekan omahé menèh, abdi sing lara mau ketemu wis waras.

¹¹ Ora let suwé Gusti Yésus tindak menyang kutha Nain. Para sekabaté padha ndhèrèkaké, lan wong akèh iya padha gumrudug ngetutaké.

¹² Bareng tindaké Gusti Yésus wis mèh tekan sekèthèngé kutha, ana layon lagi dipikul metu saka sekèthèng mau. Sing mati kuwi nom-noman, anak ontang-anting. Embokné wis randha. Akèh wong sakutha kono sing padha mèlu ngiringaké layoné bebarengan karo randha sing kepatèn mau.

¹³ Gusti Yésus trenyuh penggalihé, merga saka welasé, nuli ngandika: "Aja nangis, bu!"

¹⁴ Gusti Yésus nyelaki bandhosané lan didemèk. Wong-wong sing padha ngusung bandhosa mau nuli mandheg. Gusti Yésus banjur ngandika: "Nggèr, Aku dhawuh marang kowé: 'Tangia!'"

¹⁵ Nom-noman sing wis mati mau nuli njenggèlèk, lungguh, sarta caturan. Gusti Yésus banjur masrahaké nom-noman mau marang embokné.

¹⁶ Wong kabèh padha wedi, lan banjur ngluhuraké Gusti Allah, tembungé: "Ana nabi gedhé jumeneng ing antara kita! Gusti Allah wis rawuh arep nylametaké umaté!"

¹⁷ Kabar bab Gusti Yésus kuwi sumebar sanegara Yahudi kabèh lan ing sakiwa-tengené.

¹⁸ Nalika Yohanes Pembaptis mireng kabar bab Gusti Yésus mau saka para sekabaté, nuli nimbali sekabaté loro,

¹⁹ diutus sowan Gusti Yésus, didhawuhi matur: "Menapa Panjenengan menika Sang Kristus ingkang sampun kaweca badhé rawuh, menapa kawula kedah ngentosi tiyang sanèsipun?"

²⁰ Sekabat loro mau nuli padha sowan marang Gusti Yésus, sarta matur:

"Nabi Yohanes Pembaptis ngutus kawula kekalih nyuwun pirsu dhateng Panjenengan, menapa Panjenengan menika Sang Kristus, ingkang sampun kaweca badhé rawuh, menapa kawula sami kedah ngentosi tiyang sanèsipun?"

²¹ Nalika semana Gusti Yésus lagi marasaké wong akèh sing padha lara; dhemit-dhemit ditundhungi, lan wong wuta diwarasaké nganti bisa ndeleng.

²² Gusti Yésus nuli ngandika mengkéné: "Balía, Nabi Yohanes aturana pirsá apa sing kokdeleng lan kokrungu, matura yèn wong wuta padha bisa ndeleng, wong lumpuh bisa mlaku, wong lara kusta padha waras, wong budheg bisa ngrungu, wong mati ditangèkaké, lan Injil diwartakaké marang wong miskin.

²³ Begja wong sing atiné ora mangu-mangu karo Aku!"

²⁴ Sawisé para utusané Nabi Yohanes Pembaptis mau padha mulih, Gusti Yésus nuli ngandikakaké bab Nabi Yohanes marang wong akèh mengkéné: "Yèn kowé padha marani Nabi Yohanes ana ing ara-ara samun, sejatiné apa sing kokdeleng ana ing kana? Apa glagah sing kanginan?

²⁵ Apa sing arep koksawang? Apa wong sing nganggo sandhangan mentèrèng? Wong-wong sing sandhangané mentèrèng, lan wong sing uripé méwah kuwi manggoné ana ing kraton!

²⁶ Coba kandhaa, kowé padha lunga menyang ara-ara samun mau arep apa? Apa arep ndeleng nabi? Ya bener. Malah ngungkuli nabi.

²⁷ Awit Nabi Yohanes kuwi utusan, sing tekané wis kaweca ana ing Kitab Suci, mengkéné: 'Pangandikané Gusti Allah: Iki utusan-Ku, sing Dakutus ndhisiki laku-Mu supaya nyawisaké dalan sing bakal Kokambah.'"

²⁸ Sabanjuré Gusti Yésus ngandika: "Tembung-Ku iki gatèkna: Yèn saka antarané wong kabèh sing urip ana ing donya iki, ora ana wong siji waé sing luwih unggul ketimbang karo Nabi Yohanes Pembaptis. Éwasemono sing cilik dhéwé drajaté ana ing Kratoné Gusti Allah, kuwi luwih luhur ketimbang karo Nabi Yohanes."

²⁹ Wong akèh, klebu uga para pegawé pajeg, padha krungu pangandikané Gusti Yésus mau. Wong-wong kuwi wis padha mratobat, sarta padha njaluk dibaptis déning Nabi Yohanes.

³⁰ Nanging wong-wong Farisi lan para ahli Torèt padha nampik kersané Gusti Allah tumrap dhèwèké. Mulané padha ora gelem dibaptis déning Nabi Yohanes.

³¹ Gusti Yésus nuli ngandika menèh: "Wong-wong golongan iki arep Dakupamakaké lan kena dipadhakaké karo sapa?"

³² Wong-wong kuwi kaya bocah-bocah sing padha dolanan ana ing pasar; sing sakrompol kandha karo liyané: 'Aku nglagakaké lagu pengantèn, kowé kokora padha njogèd! Wis dakkidungaké lagu pelayatan, kokpadha ora nangis!'

³³ Nabi Yohanes Pembaptis rawuh — panjenengané siyam lan ora ngunjuk anggur — kokunèkaké: 'Kuwi wong kepanjangan dhemit!'

³⁴ Putrané Manungsa rawuh — Panjenengané dhahar lan ngunjuk — kokunèkaké: 'Delengen, wong nggragas, wong sing seneng ndem-ndeman, kancané pegawé pajeg lan wong ala!'

³⁵ Senajan mengkono, sing bener kuwi kawicaksanané Gusti Allah, lan diakoni déning wong-wong sing padha nampani kawicaksanané mau."

³⁶ Ana wong Farisi, jenengé Simon, ngaturi dhahar Gusti Yésus ana ing omahé. Gusti Yésus nuli rawuh ing omah mau lan lenggah dhahar.

³⁷ Ing kutha kono ana wong wadon tuna susila. Bareng krungu yèn Gusti Yésus lagi dhahar ana ing omahé wong Farisi, wong wadon mau teka mrono nggawa botol isi lenga wangi.

³⁸ Wong wadon mau ngadeg ana ing mburiné Gusti Yésus cedhak sampéyané karo nangis, luhé dlèwèran, tumètès nelesi sampéyané mau, kang nuli diusapi nganggo rambuté, diambungi lan dilengani nganggo lenga wanginé.

³⁹ Simon, wong Farisi, sing ngaturi dhahar Gusti Yésus weruh apa sing ditindakaké déning wong wadon kuwi. Wong Farisi mau mosik ing atiné: "Yèn Yésus kuwi nabi temenan, mesthi iya pirsá, yèn wong wadon sing ndemèk sampéyané kuwi wong tuna susila."

⁴⁰ Mulané Gusti Yésus nuli ngandika marang Simon: "Simon, Aku arep omong sethithik karo kowé." Wangsulane Simon: "Mangga Guru, kawula aturi ngandikakaken."

⁴¹ Gusti Yésus nuli ngandika: "Ana wong loro sing padha duwé utang marang tukang motangaké. Sing siji utangé limang atus dinar, sijiné sèket dinar.

⁴² Wong loro mau padha-padha ora bisa nyaur utangé. Mulané wong sing motangaké nuli nglilakaké utangé wong loro mau. Saiki Aku takon: 'Ing antarané wong loro mau, endi sing luwih gedhé

tresnané marang wong sing motangaké mau?"

⁴³ "Kawula kinten inggih tiyang ingkang sambutanipun langkung kathah wau!," mengkono wangsulané Simon. Pangandikané Gusti Yésus: "Bener!"

⁴⁴ Gusti Yésus nuli mirsani wong wadon mau, banjur ngandika menèh marang Simon: "Kowé rak weruh wong wadon iki? Nalika Aku mlebu omahmu, kowé ora nyawisi banyu kanggo wisuh sikil. Nanging wong wadon iki wis nelesi sikil-Ku srana luhé, banjur diusapi nganggo rambuté.

⁴⁵ Nalika Aku mlebu ing omahmu, Aku ora kokambung, nanging wong wadon iki ngambungi sikil-Ku marambah-rambah, wiwit Aku teka ana ing kéné.

⁴⁶ Kowé ora nglengani rambut-Ku, nanging wong wadon iki wis nglengani sikil-Ku nganggo lenga wangi.

⁴⁷ Ngertia: Saka katresnané wong iki, sing semono gedhéné, ketitik sepira aboting dosané sing wis diapura déning Gusti Allah. Wong sing nampani pangapura mung sethithik, katresnané iya sethithik."

⁴⁸ Gusti Yésus nuli ngandika marang wong wadon mau: "Dosa-dosamu wis diapura."

⁴⁹ Wong akèh sing padha bebarengan mangan karo Gusti Yésus nuli padha rerasanan: "Wong kuwi sapa, kokwani-wani ngapura dosané manungsa?"

⁵⁰ Nanging Gusti Yésus ngandika marang wong wadon mau: "Pengandemu sing mitulungi kowé. Wis lungaa kanthi slamet."

8¹ Ora wetara suwé Gusti Yésus tindak midèr-midèr, ndlajahi kutha-kutha lan désa-désa. Ana ing kono Panjenengané memulang bab Injil, yakuwi pawarta kabungahan sing magepokan karo Kratoné Gusti Allah, sing wiwit ditindakaké. Rasul-rasul rolas padha ndhèrèkaké tindaké Gusti Yésus.

² Semono uga ana wong wadon sawetara, sing wis diwarasaké déning Gusti Yésus saka enggoné kesurupan dhemit utawa lelara liyané. Wong-wong wadon mau yakuwi Maryam, sing karan Magdaléna, sing wis ditundhung dhemité pitu.

³ Banjur Yohana, bojoné Khusa, pegawé ing kratoné Sang Prabu Hérodes; Susana

lan wong wadon akèh menèh. Para wong wadon mau padha ngladèni Gusti Yésus lan wong-wong sing padha ndhèrèk Panjenengané. Déné ragadé peladosan kabèh padha disangga dhéwé déning wong-wong wadon mau.

⁴Wong akèh saka endi-endi ora kendhat-kendhat padha teka, sowan Gusti Yésus. Nalika wis akèh sing padha nglumpuk, Gusti Yésus nuli mulang nganggo pasemon, mengkéné:

⁵"Ana wong nyebar wiji. Nalika lagi nyawuraké wiji mau ana ing pategalané, ana wiji sawetara sing tiba ana ing dalan. Wiji mau nuli ana sing kepidak-pidak déning wong liwat, lan ana sing dicucuki manuk.

⁶Uga ana wiji sawetara sing tiba ana ing lemah padhas. Bareng wiji mau wiwit thukul, nuli mati, jalaran lemahé garing.

⁷Ana wiji sawetara liyané sing tiba ana ing grumbul eri. Bareng wiji mau thukul, nuli kelindhii déning grumbul mau, temah mati.

⁸Nanging uga ana wiji sawetara sing tiba ana ing lemah loh. Wiji mau thukul lan metokaké woh, wiji siji metokaké woh tikel satus." Gusti Yésus mungkasi

piwulangé srana ngandika: "Sapa sing duwé kuping, padha ngrungokna!"

⁹ Para sekabat nuli padha nyuwun pirsamarang Gusti Yésus bab tegesé pasemon mau.

¹⁰ Pangandikané: "Wewadiné Kratoné Allah kuwi mung diblakakaké marangkowé. Déné wong-wong liya mung Dakwulang srana pasemon, supaya senjata padha ndeleng, ora weruh, lan senjata padha krungu ora ngerti."

¹¹ Pangandikané Gusti Yésus: "Maknané pasemon bab wong nyebar wiji kuwi mengkéné: Wiji kuwi pangandikané Allah.

¹² Wiji sing tiba ana ing dalan, kuwi wong sing padha krungu pangandikané Allah. Nanging Iblis nuli teka mbusek pangandika mau saka ing atiné, nganti wong mau ora precaya sarta ora dislametaké.

¹³ Déné wiji sing tiba ing lemah padhas kuwi wong sing krungu pangandikané Allah lan nampani pangandika mau klawan bungah. Nanging pangandika mau ora dirasakaké kanthi temenan. Olèhé precaya mung sedhéla. Bareng

ana godha teka, wong mau ora tahan banjur ninggalaké kaprecayané.

¹⁴ Déné wiji sing tiba ana ing antarané thethukulan eri, kuwi wong sing ngrungokaké pangandikané Allah, nanging bareng thukul, pangandika mau kelindhah déning rasa sumelang, kasugihan lan kanikmataning donya, nganti pangandika mau ora rumesep ing ati lan ora metokaké precaya kang mantep.

¹⁵ Déné wiji sing tiba ana ing lemah loh, kuwi wong sing ngrungokaké pangandikané Allah lan tansah ngrasak-ngrasakaké pangandika mau klawan temenan lan mbangun-turut. Wekasané pangandika mau metokaké precaya sing mantep ana ing atiné wong mau."

¹⁶ "Ora ana wong sing nyumed diyan, nuli ditutupi panci utawa didokokaké ing longan. Kosokbaliné, diyan sing wis disumed bakal ditumpangaké ana ing ajug-ajug, supaya saben wong sing ana ing jero omah kepadhangan.

¹⁷ Sebab prekara sing disidhem bakal diumumaké, lan barang sing ditutup-tutupi bakal konangan lan diwartak-wartakaké.

¹⁸Awit saka kuwi, padha nggatèkna kandha-Ku: Sapa sing wis duwé, bakal ditambahi, nanging sing sapa ora duwé apa-apa, wong mau bakal dipundhuti apa sing dikira diduwèni."

¹⁹Nalika semana Gusti Yésus dipurugi déning ibu lan sedhèrèk-sedhèrèké; nanging padha ora bisa ketemu karo Panjenengané merga saka akèhé wong.

²⁰Nuli ana wong sing ngaturi pirsamarang Gusti Yésus: "Ibu lan sedhèrèk-sedhèrèk Panjenengan wonten ing njawi, badhé kepanggih kaliyan Panjenengan."

²¹Nanging Gusti Yésus ngandika: "Ibu-Ku lan sedulur-sedulur-Ku yakuwi sakèhing wong sing padha ngrungokaké lan ngèstokaké pangandikané Allah."

²²Sawijining dina Gusti Yésus lan para sekabaté nitih prau. Gusti Yésus ngandika marang para sekabat mau: "Ayo padha nyabrang mrana." Prauné tumuli mangkat.

²³Nalika lagi padha lelayaran mau, Gusti Yésus saré. Dumadakan ing tlaga ana prahara gedhé. Prauné kelebon banyu nganti nguwatiraké banget.

²⁴Para sekabat nuli padha marani Gusti Yésus. Panjenengané diwungu, aturé:

"Gusti, Gusti, kawula sami ketiwasan!" Gusti Yésus nuli wungu. Angin lan ombak mau didhawuhi supaya lerem kabèh.

²⁵ Gusti Yésus nuli ngandika marang para sekabaté: "Pengandemu ana ing ngendi?" Para sekabat mau padha wedi lan gumun banget, sarta padha rerasanan: "Wong iki sapa ta, déné nganti angin lan ombak padha ngèstokaké dhawuhé?"

²⁶ Gusti Yésus lan para sekabat nerusaké enggoné lelayaran nganti tekan tanah Gerasa, ing sisih wétané Tlaga Galiléa.

²⁷ Bareng Gusti Yésus wis tekan dharatan, ana wong lanang kepanjangan dhemit marani Panjenengané. Wong mau tekané saka ing kutha, wis suwé ora nganggo sandhangan lan ora manggon ana ing omah. Manggoné ana ing guwa-guwa, ing kuburan.

²⁸ Nalika wong mau weruh Gusti Yésus, banjur mbengok lan sujud ana ing ngarsané, aturé: "Yésus, Putranipun Allah ingkang Mahaluhur! Wonten urusan menapa Panjenengan kaliyan kula? Kula nyuwun kanthi sanget, sampun ngantos nyiksa kula!"

²⁹ Wong mau matur mengkono, merga dhemité wis didhawuhi metu déning Gusti Yésus. Dhemit mau kerep masésa wong mau, nganti senjata ana ing kunjara wis diranté, éwasemono bisa mbedhat lan déning dhemité digawa menyang ara-ara samun.

³⁰ Gusti Yésus ndangu marang wong mau: "Jenengmu sapa?" Wangsulané sing didangu: "Nama kula Legiun," awit dhemit sing ngrasuk wong mau akèh banget.

³¹ Dhemit-dhemit mau nyuwun kanthi banget marang Gusti Yésus, supaya aja ditundhung mlebu ing juranging pati.

³² Ing sacedhaké kono ana babi akèh banget, sing lagi padha golèk pangan ana ing èrèng-èrènging gunung. Dhemit-dhemit mau padha nyuwun marang Gusti Yésus, supaya diparengaké mlebu ana ing babi-babi kuwi. Panyuwun mau diparengaké.

³³ Dhemit-dhemit mau nuli metu saka wong sing kepanjangan, angslup ing babi-babi. Sanalika babi-babi mau nuli njegur ing tlaga saka pinggiring jurang kono, temahan padha mati kleleb.

³⁴ Para pangoné bareng weruh lelakon kuwi, nuli padha mlayu menyang kutha lan nyritakaké lelakon mau marang wong-wong ing kutha lan ing désa-désa sakiwa-tengené.

³⁵ Wong-wong sing padha krungu nuli padha metu arep ndeleng kedadéan mau. Banjur padha marani Gusti Yésus, lan ing kono padha weruh wong sing tilas kepanjangan dhemit. Wong mau lagi lungguh ana ing sandhingé sampéyané Gusti Yésus; wis nganggo sandhangan lan pikirané wis waras. Wong kabèh sing padha teka saka kutha mau temah padha wedi.

³⁶ Wong-wong liyané sing padha weruh dhéwé, nuli padha nyritakaké bab enggoné Gusti Yésus nundhung dhemit-dhemit sing ngangslupi wong mau.

³⁷ Wasana kabèh wong ing tanah Gerasa kono nyuwun kanthi banget marang Gusti Yésus, supaya Panjenengané kersa tindak saka panggonan kono, awit wong kabèh mau padha wedi banget. Mulané Gusti Yésus iya nuli nitih prau, banjur kondur.

³⁸ Wong sing tilas kepanjangan dhemit mau nyuwun kanthi banget marang Gusti Yésus, arep ndhèrèk, nanging Gusti Yésus ora marengaké.

³⁹ Pangandikané: "Kowé balia menyang désamu lan critakna marang wong-wong ing kana apa sing wis ditindakaké déning Gusti Allah marang kowé." Wong mau nuli lunga lan ndlajahi kutha-kutha kabèh, karo nyritakaké apa sing wis ditindakaké déning Gusti Yésus marang dhèwèké.

⁴⁰ Sakonduré saka tanah Gerasa, Gusti Yésus dipethukaké wong akèh klawan bungah, jalaran pancèn sing diarep-arep.

⁴¹ Ing kono ana wong sowan ing ngarsané, jenengé Yairus. Yairus kuwi kepalané sinagogé ing panggonan kono, sujud ing ngarsané Gusti Yésus lan nyuwun kanthi banget supaya Gusti Yésus kersa rawuh ing omahé,

⁴² awit anaké wadon ontang-anting, sing umur rolas taun, lara banget, mèh mati. Gusti Yésus nuli tedhak menyang omahé Yairus. Saka akèhé wong sing padha ndhèrèkaké tindaké, sarirané nganti kedhesek-dhesek saka kiwa-tengen.

⁴³ Ing kono ana wong wadon sing wis rolas taun lawasé lara nggrajag getih. Bandhané nganti entèk kanggo mbayar dhukun, éwasemono larané ora mari.

⁴⁴ Wong wadon mau ndhesek nganti bisa nyedhaki Gusti Yésus saka mburi lan ndemèk gombyoking jubahé. Sanalika iku uga enggoné nggrajag getih mampet.

⁴⁵ Gusti Yésus ngandika: "Sapa sing ndemèk Aku?" Sarèhné ora ana sing ngaku, Pétrus banjur matur: "Semanten kathahipun tiyang ingkang sami ngesuk-esuk Panjenengan, kok Panjenengan ndangu, sinten ingkang ndemèk Panjenengan?"

⁴⁶ Nanging Gusti Yésus ngandika: "Ana wong sing ndemèk Aku. Aku krasa, jalaran ana daya sing metu saka ing Aku."

⁴⁷ Bareng wong wadon mau ngerti yèn konangan, sumungkem ing ngarsané Gusti Yésus. Ing ngarepé wong akèh, wong wadon mau nyritakaké enggoné wis ndemèk jubahé Gusti Yésus lan dadi waras sanalika.

⁴⁸ Pangandikané Gusti Yésus: "Nggèr, precayamu sing marasaké kowé. Lungaa kanthi slamet."

⁴⁹ Nalika Gusti Yésus isih ngandika, ana kongkonan saka omahé Yairus, kepala sinagogé, matur: "Bapak mboten sisah damel ribedipun Guru, sebab ingkang putra sampun tilar-donya."

⁵⁰ Gusti Yésus mireng apa sing dikandhakaké déning kongkonan mau, mulané banjur ngandika marang Yairus: "Aja kuwatir, ngandela waé, anakmu bakal mari."

⁵¹ Sarawuhé ing omahé Yairus, Gusti Yésus ora marengaké wong ndhèrèk mlebu, kejaba Pétrus, Yohanes lan Yakobus, sarta bapak lan ibuné bocah sing lara mau.

⁵² Wong kabèh lagi padha sedhih lan nangisi sing mati. Gusti Yésus ngandika: "Aja padha nangis. Bocahé ora mati, mung turu!"

⁵³ Wong kabèh padha nggeguyu, merga padha ngerti, yèn bocahé pancèn wis mati temenan.

⁵⁴ Gusti Yésus banjur ngasta tangané bocah sing mati mau karo ngandika klawan swara seru: "Nggèr, tangia!"

⁵⁵ Nyawané bocah mau sanalika pulih. Bocahé nuli tangi. Gusti Yésus dhawuh supaya bocah mau diwènèhi mangan.

⁵⁶ Wong tuwané bocah kaéraman banget. Nanging Gusti Yésus ora marengaké lelakon kuwi diwartak-wartakaké marang wong akèh.

9 ¹ Gusti Yésus nimbali rasulé rolas, nuli diparingi kasektèn lan pangwasa nundhungi dhemit lan marasaké lelara.

² Semono uga para rasul mau diutus nggiyaraké bab Kratoné Allah lan marasaké wong lara.

³ Pangandikané: "Aja padha sangu apa-apa ana ing dalan. Aja nggawa teken utawa kanthong kanggo nampani sedhekah, pangan, apa dhuwit; utawa sandhangan rangkep.

⁴ Menawa kowé wis ditampa ana sawijining omah, kowé tetepa ana ing kono, nganti kowé lunga saka ing kutha mau.

⁵ Déné menawa ana wong sing ora gelem nampa kowé, metua saka ing kutha kono, lan ketabna lebu sing ana ing sikilmu, supaya dadi piwelèh marang wong-wong ing kono."

⁶ Para rasul nuli padha mangkat, nyebar pawarta Injil ana ing ngendi-endi, karo marasaké wong lara.

⁷ Sang Prabu Hérodes, sing dadi raja ana ing tanah Galiléa, bareng mireng sakèhing lelakon kuwi dadi bingung. Sebab ana wong sing kandha: "Nabi Yohanes Pembaptis wis urip menèh!"

⁸ Wong liya menèh kandha, yèn Nabi Élia jumedhul menèh. Wong liya menèh kandha, yèn salah sawijining nabi jaman kuna urip menèh.

⁹ Sang Prabu Hérodes ngunandika: "Yohanes wis daktigas guluné. Lha wong iki sapa? Aku krungu wartané yèn wis nindakaké prekara rupa-rupa." Mulané Sang Prabu Hérodes tansah ngudi bisané ketemu karo Gusti Yésus.

¹⁰ Bareng para rasul wis padha bali saka enggoné diutus déning Gusti Yésus, nuli padha nglapuraké marang Panjenengané apa sing wis padha dilakoni. Gusti Yésus nuli ngajak para rasul nyingkir menyang kutha Bètsaida.

¹¹ Nanging bareng wong akèh padha krungu yèn Gusti Yésus lan para rasul padha tindak mrana, nuli padha nututi. Wong kabèh mau padha ditampani déning Gusti Yésus lan padha diwulang bab Kratoné Allah. Déné sing padha nandhang lelara padha diwarasaké.

¹² Bareng wis soré, para rasul rolas nuli padha sowan ing ngarsané Gusti Yésus, sarta matur: "Gusti, menapa mboten prayogi menawi tiyang-tiyang menika Panjenengan dhawuhi késah kémawon, supados sami saged pados tetedhan lan pasipengan ing dhusun-dhusun sakiwa-tengen ngriki, awit ing ngriki panggènanipun sepen!"

¹³ Pangandikané Gusti Yésus: "Ora, kowé waé sing padha mènèhana mangan!" Aturé para rasul mau: "Kula namung sami gadhah roti gangsal sarta ulam kalih, kejawi menawi kula kautus tumbas tetedhan kanggé tiyang menika sedaya!"

¹⁴ (Sing ngumpul ana ing kono wongé lanang waé kira-kira ana limang èwu.) Gusti Yésus banjur ngandika marang para rasul mau: "Wong akèh kuwi konen lungguh sapantha-sapantha, sapanthané kira-kira wong sèket."

¹⁵ Para rasul nuli nglakoni apa sing didhawuhaké déning Gusti Yésus. Wong kabèh padha dikon lungguh.

¹⁶ Gusti Yésus nuli mundhut roti lima lan iwak loro mau, banjur tumenga ing langit lan ngaturaké donga panuwun

marang Gusti Allah. Roti-roti nuli dicuwil-cuwil, semono uga iwak loro mau, nuli diparingaké marang para rasul supaya diedumaké marang wong akèh.

¹⁷ Wong kabèh padha mangan nganti wareg. Para rasul ngumpulaké sisa sing ditinggal déning wong-wong akèhé rolas ténggok kebak.

¹⁸ Ing sawijining dina nalika Gusti Yésus lagi ndedonga piyambakan, para sekabaté padha sowan ing ngarsané. Nuli padha didangu: "Manut kandhané wong-wong, Aku iki sapa?"

¹⁹ Wangsulane para sekabat: "Wonten ingkang mastani Panjenengan menika Nabi Yohanes Pembaptis. Nanging wonten ugi ingkang sanjang, bilih Panjenengan menika Nabi Élia. Lajeng wonten malih tiyang ingkang criyos bilih Panjenengan menika salah setunggaling nabi ing jaman kina, ingkang wungu saking séda."

²⁰ Gusti Yésus ndangu menèh: "Lha, yèn kowé dhéwé, Aku iki sapa?" Wangsulane Pétrus: "Panjenengan menika Sang Kristus! Utusanipun Allah."

²¹ Para sekabat padha diwanti-wanti mengkéné: "Aja pisan-pisan bab iki kokkandhakaké marang wong liya.

²² Putrané manungsa bakal nandhang sangsara lan ditampik déning para pinituwa, para pengareping imam, sarta para ahli Torèt. Panjenengané bakal disédani, nanging ing telung dinané bakal diwungokaké."

²³ Gusti Yésus nuli ngandika marang wong kabèh: "Sabèn wong sing kepéngin dadi murid-Ku, padha nyingkura awaké dhéwé, sabèn dina mikul salibé, lan ngetutaké Aku.

²⁴ Sebab sing sapa ngaya, ngudi golèk kepénaking uripé, kuwi bakal kélangan urip sing sejati. Nanging sapa sing ngurbanaké uripé krana Aku, kuwi sing bakal lestari urip.

²⁵ Apa gunané wong bisa nduwèni donya iki kabèh, nanging rusak uripé, utawa kélangan nyawané?

²⁶ Sapa sing isin ngaku dadi murid-Ku lan isin nganut piwulang-Ku ana ing ngareping wong, Putrané Manungsa uga bakal lingsem ngaku wong mau, mbésuk samasa rawuh ngagem kamulyané, lan

kaluhurané Sang Rama, tuwin para malaékat suci.

²⁷ Padha gatèkna kandha-Ku iki: ing antaramu ana sawetara sing bakal ora ngalami mati sadurungé Gusti Allah nindakaké Kratoné ana ing bumi."

²⁸ Kira-kira seminggu sawisé Gusti Yésus memulang bab prekara-prekara mau, Panjenengané minggah ing sawijining gunung prelu ndedonga, kadhèrèkaké déning Pétrus, Yohanes lan Yakobus.

²⁹ Nalika lagi ndedonga, pasuryané malih lan agemané dadi putih mengkilap.

³⁰ Ujug-ujug ana wong loro sing padha ngandikan karo Gusti Yésus, yakuwi Nabi Musa lan Nabi Élia.

³¹ Sakaroné padha ngagem kamulyaning swarga. Sing padha dirembug bab enggoné Gusti Yésus bakal nandhang sangsara lan séda ana ing kutha Yérusalèm sawetara dina menèh, murih kelakoné rancangané Pangéran.

³² Pétrus lan kanca-kancané padha turu pules. Bareng padha tangi nuli weruh kamulyané Gusti Yésus lan uga kamulyané wong loro sing ngadeg bebarengan mau.

³³ Nalika wong loro kuwi arep lunga ninggal Gusti Yésus, Pétrus matur marang Gusti Yésus: "Gusti, kawula sami remen wonten ing ngriki. Prayogi menawi kawula sami ngedegaken tarub tiga, setunggal kagem Panjenengan, setunggal kagem Nabi Musa lan setunggalipun malih kagem Nabi Élia." (Aturé Pétrus sing mengkono mau merga ora ngerti apa sing diucapaké.)

³⁴ Nalika Pétrus isih caturan, ana méga teka nutupi Pétrus, Yohanes lan Yakobus. Para sekabat padha wedi banget.

³⁵ Tumuli ana swara saka ing méga mau, sing ngandika mengkéné: "Iki Putra-Ku sing wis Dakpilih, padha èstokna dhawuhé!"

³⁶ Bareng swara mau meneng, sing katon ana ing kono mung Gusti Yésus piyambak. Nabi Musa lan Nabi Élia wis ora ana. Para sekabaté Gusti Yésus ora tau nyritakaké lelakon mau marang sapa waé.

³⁷ Ésuké, Gusti Yésus lan para sekabaté padha mudhun saka gunung. Akèh wong sing nuli sowan ing ngarsané.

³⁸ Ing satengahé wong akèh mau ana wong lanang sing matur: "Guru, nyuwun

tulung, mugi kersa mirsani anak kula.
Anak kula namung menika!

³⁹ Piyambakipun sering dipun surupi
dhemit, lajeng dadakan jerit-jerit.
Larénipun lajeng kaken, sarta
cangkempun muruh, mesakaken
sanget. Dhemit menika enggènipun
nyiksa mboten kèndel-kèndel, sarta mèh
mboten naté ngeculaken.

⁴⁰ Kula sampun nyuwun tulung dhateng
para sekabat Panjenengan, supados
nundhung dhemit wau, nanging sami
mboten saged."

⁴¹ Gusti Yésus ngandika: "Kowé pancèn
kebangeten enggonmu ora precaya
marang Gusti Allah. Kudu pira lawasé
enggon-Ku ana ing tengahmu lan nyabari
kowé? Wis, bocahé gawanen mréné!"

⁴² Nalika bocahé lagi mlaku marani
Gusti Yésus, bocah mau dibanting déning
dhemité lan awaké dadi kaku. Nanging
Gusti Yésus nuli nyentak dhemit mau
lan marasaké bocahé. Bocah mau nuli
dipasrahaké marang bapakné.

⁴³ (9-43a) Wong kabèh padha kaéraman
weruh kwané Gusti Allah sing semono
gedhéné. (9-43b) Nalika wong akèh
isih durung mari olèhé kaéraman

tumrap sakèhé lelakon mau, Gusti Yésus ngandika marang para sekabaté:

⁴⁴ "Padha rungokna tembung-Ku iki: Putrané Manungsa bakal diulungaké marang pangwasané wong."

⁴⁵ Nanging para sekabat mau ora padha ngerti, apa tegesé pangandikané Gusti Yésus mau. Prekara kuwi pancèn digawé wadi ing ngatasé para sekabat, karebèn padha ora ngerti tegesé pangandikané Gusti Yésus mau, nanging para sekabat padha ora wani nyuwun pirsá.

⁴⁶ Ing antarané para sekabaté Gusti Yésus ana dredah bab sapa sing pinunjul dhéwé.

⁴⁷ Gusti Yésus pirsá apa sing lagi padha dipikir. Mulané nuli nimbali bocah cilik siji, didhawuhi ngadeg ana ing sandhingé.

⁴⁸ Gusti Yésus nuli ngandika marang para sekabat: "Sing sapa nampani bocah cilik iki atas saka jeneng-Ku, kuwi Aku sing ditampani; lan sing sapa nampani Aku, kuwi dadi uga nampani sing ngutus Aku. Awit sapa sing cilik dhéwé ing antaramu kabèh, kuwi sing gedhé dhéwé!"

⁴⁹ Rasul Yohanes matur marang Gusti Yésus: "Guru, kawula sumerep tiyang nundhung dhemit atas Asma Panjenengan, lajeng kula penging, awit tiyang wau sanès patunggilan kita."

⁵⁰ Gusti Yésus ngandika: "Aja kokpenging. Sebab sapa sing ora nglawan marang kowé, kuwi nyarujuki!"

⁵¹ Bareng wis cedhak dina enggoné Gusti Yésus bakal kondur menyang ing swarga, Panjenengané menggali arep tindak menyang kutha Yérusalèm.

⁵² Nuli ngutus wong sawetara, ndhisiki tindaké; wong-wong mau banjur padha mangkat, lan mlebu ing salah sawijining désa ing tanah Samaria. Ana ing kono para utusan mau arep padha nyawisaké samubarang kagem Gustiné.

⁵³ Nanging wong-wong ing désa kono padha ora gelem nampani rawuhé Gusti Yésus, sebab cetha yèn tindaké Gusti Yésus lan para sekabaté kuwi arep menyang kutha Yérusalèm.

⁵⁴ Nalika sekabat loro, Yakobus lan Yohanes, weruh sing mengkono mau, nuli matur marang Gusti Yésus: "Gusti, menapa kepareng kawula sami nyuwun,

supados tiyang-tiyang menika dipun
samber bledhèg, kajengipun sirna?"

⁵⁵ Nanging Gusti Yésus nolèh marang
sekabat-sekabat mau sarta padha
didukani.

⁵⁶ Gusti Yésus lan para sekabaté nuli
nglajengaké tindaké menyang désa liya.

⁵⁷ Nalika padha mbacutaké lakuné
menyang désa liyané mau, ana wong
matur marang Gusti Yésus mengkéné:
"Guru, kawula badhé ndhèrèk dhateng
pundi kémawon tindak Panjenengan!"

⁵⁸ Pangandikané Gusti Yésus: "Asu ajag
padha duwé rong lan manuk padha duwé
susuh, nanging Putraning Manungsa
ora kagungan papan kanggo nyèlèhaké
mestakané."

⁵⁹ Gusti Yésus banjur ngandika marang
wong liyané: "Mèlua Aku." Nanging
wong mau mangsuli: "Gusti, keparenga
kawula késah rumiyin, ngubur bapak
kawula."

⁶⁰ Pangandikané Gusti Yésus: "Wis bèn
wong mati padha ngubur pepadhané
wong mati, nanging kowé kuwi lungaa
lan martakna Injil, yèn Kratoné Allah wis
wiwit ditindakaké."

⁶¹ Lan ana menèh wong sing matur marang Gusti Yésus: "Guru, kawula badhé ndhèrèk Panjenengan, nanging keparenga kawula wangsul pamitan rumiyin kaliyan brayat kawula."

⁶² Nanging Gusti Yésus ngandika: "Wong sing wiwit mluku, mangka nolèh ndeleng sing ana ing mburi, wong kuwi ora pantes ana ing Kratoné Allah."

10 ¹ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli milih murid menèh pitung puluh. Para murid mau diutus ngloro-ngloro, ndhisiki tindaké Gusti Yésus menyang saben kutha lan panggonan sing arep dirawuhi.

² Pangandikané Gusti Yésus: "Sing kudu dienèni pancèn akèh, nanging sing derep mung sethithik. Mulané padha nyuwuna marang sing kagungan panèn, kersaa ngutus wong luwih akèh menèh kanggo ngumpulaké panènané.

³ Padha mangkata. Kowé Dakutus kaya cempé ing satengahé asu ajag.

⁴ Aja padha sangu dhuwit, utawa nggawa kanthong kanggo nampani sedhekah, apa déné sepatu. Uga aja padha mandheg ana ing dalan nyalami sapa-sapa.

⁵ Menawa kowé mlebu ing sawijining omah ngucapa: 'Assalamu alaikum.'^d

⁶ Yèn wong sing padha manggon ing omah kono mau seneng marang katentreman, salammu bakal njalari wong-wong mau padha olèh katentreman. Nanging menawa wong-wong mau padha ora seneng marang katentreman, salammu bakal bali menèh marang kowé.

⁷ Lestaria manggon ana ing brayat kono. Padha mangana lan ngombéa apa sing disuguhaké marang kowé, sebab wong nyambut-gawé kuwi wis samesthiné nampa opah. Aja padha ngolah-ngalih enggonmu nginep.

⁸ Yèn kowé mlebu ing sawijining kutha lan ana ing kono ditampa klawan becik, mangana apa sing disuguhaké marang kowé.

⁹ Wong lara ing kutha kono padha warasna, lan wong-wong padha kandhanana: 'Kratoné Allah ana ing tengahmu.'

¹⁰ Yèn ana kutha sing kokleboni, nanging ora gelem nampa kowé, lungaa

^dAssalamu alaikum: 'Tentrem rahayu anaa ing kowé kabèh.'

menyang ing dalan-dalan gedhé ing kutha kono, sarta munia mengkéné:

¹¹ 'Dalasan bledugé kuthamu, sing nèmpele ana ing sikilku, kuwi dakketabaké ana ing ngarepmu. Nanging padha titènana, ora suwé menèh Kratoné Allah bakal diwiwiti ana ing tengahmu!'

¹² Titènana, ing Dina Kiamat kutha Sodom bakal luwih diwelasi déning Gusti Allah, ketimbang karo kutha kuwi."

¹³ "Cilaka kowé, kutha Khorazim! Cilaka uga kowé, kutha Bètsaida! Sebab upama ing kutha-kutha Sidon lan Tirus ana mujijat-mujijat kaya sing kelakon ana ing tengah-tengahmu, wong-wong ing kono mesthi wis biyèn-biyèn enggoné nlangsanani dosané, sarta padha nyandhang bagor lan lungguh ing awu, kanggo mbuktèkaké enggoné mratobat.

¹⁴ Mbésuk ing Dina Kiamat para wargané kutha Tirus lan Sidon bakal luwih diwelasi déning Gusti Allah ketimbang karo kowé.

¹⁵ Lan kowé, kutha Kapèrnaum! Pangiramu kowé bakal dijunjung nganti tekan swarga? Ora bakal! Kowé malah bakal dicemplungaké ana ing nraka!"

¹⁶ Gusti Yésus nuli ngandika marang para muridé: "Sapa sing manut marang piwulangmu, kuwi uga manut marang Aku. Lan sing sapa nampik kowé, kuwi iya nampik Aku. Lan sapa sing nampik Aku, kuwi iya nampik Panjenengané sing ngutus Aku."

¹⁷ Muridé Gusti Yésus pitung puluh mau padha bali kanthi bungah, sarta padha matur: "Gusti, dalasan para dhemit samangsa kawula tundhung atas Asma Panjenengan, temtu sami tundhuk dhateng kawula."

¹⁸ Gusti Yésus ngandika: "Aku ndeleng Iblis tiba saka ing langit kaya cumlèrèting kilat.

¹⁹ Padha diéling! Kowé wis padha Dakwènèhi kasektèn ngidak ula lan kalajengking, sarta ngalahaké kekuwatané mungsuh. Lan ora ana prekara apa waé sing bisa gawé cilakamu.

²⁰ Éwasemono kowé aja padha bungah, merga dhemit-dhemit wis padha tundhuk marang kowé; aluwung padha bungaha, merga jenengmu wis katulis ana ing swarga."

²¹ Nalika semana Gusti Yésus rena ing penggalih, sebab kapenuhan ing Sang Roh Suci. Gusti Yésus nuli matur marang Sang Rama: "Rama, Allahipun langit lan bumi. Kawula saos panuwun, déné prekawis ingkang Paduka damel wados tumrap tiyang wasis lan tiyang pinter, samenika sampun Paduka wedharaken dhateng tiyang-tiyang ingkang prasaja. Saèstu, sedaya menika sampun Paduka tindakaken miturut kepareng lan kersa Paduka piyambak.

²² Samubarang kabèh wis dipasrahaké déning Sang Rama marang Aku. Lan ora ana wong sing ngerti Sang Putra kuwi sapa, kejaba mung Sang Rama. Mengkono uga ora ana wong sing ngerti Sang Rama kuwi sapa, kejaba mung Sang Putra piyambak, lan wong-wong sing diwanuhaké Sang Putra mau marang Sang Rama."

²³ Gusti Yésus nuli mirsani marang para muridé, banjur ngandika marang para murid mau: "Kowé kuwi wong sing begja banget, sebab kowé weruh prekara-prekara sing kokdeleng iki.

²⁴ Sebab élinga; akèh nabi lan ratu, sing kepéngin padha ndeleng apa sing

kokdeleng iki, nanging padha ora bisa. Padha kepéngin krungu apa sing saiki padha kokrungu, nanging ora kelakon."

²⁵ Ing sawijining dina ana ahli Torèt arep nyoba marang Gusti Yésus, aturé: "Guru, menapa ingkang kedah kawula lampahi, supados angsal gesang langgeng."

²⁶ Pangandikané Gusti Yésus: "Apa sing katulis ana ing Kitab Torèt? Apa sing kokwaca ana ing kono?"

²⁷ Ahli Torèt mau mangsuli: "'Kowé tresnaa marang Pangéran Allahmu, klawan gumolonging atimu, klawan gumolonging nyawamu, klawan sakatoging kekuwatanmu, lan klawan gumolonging budimu,' lan menèh 'Padha tresnaa marang sapepadhamu kaya enggonmu nresnani marang awakmu dhéwé.'"

²⁸ Pangandikané Gusti Yésus: "Wangsulanmu kuwi wis bener. Kuwi lakonana, temah kowé bakal olèh urip langgeng."

²⁹ Nanging ahli Torèt kuwi arep mbeneraké awaké dhéwé, mulané nuli nyuwun pirsa marang Gusti Yésus: "Lajeng ingkang dados sesami kula menika sejatosipun sinten?"

³⁰ Pangandikané Gusti Yésus: "Ana priya lelungan, mlaku saka kutha Yérusalèm menyang kutha Yérikho. Ing tengah dalan wong mau dibégal. Barangé dirampog, lan wongé dhéwé digebugi nganti setengah mati, banjur ditinggal déning bégalé ana ing tengah dalan.

³¹ Kapinujon ana imam liwat ing kono. Bareng weruh wong sing dibégal mau, imam kuwi banjur mlaku mlipir metu sisih kanané dalan.

³² Semono uga wong Lèwi, sing liwat ing kono, wong mau weruh wong sing dibégal mau, nanging mlaku terus, liwat pinggir dalan sing sisih kana.

³³ Tumuli ana wong Samaria sing lelungan, uga liwat ing dalan kono. Bareng weruh wong sing dibégal mau, atiné trenyuh.

³⁴ Nuli diparani, tatuné dilengani, lan diwènèhi anggur, sarta dipreban. Sawisé kuwi nuli ditunggagaké ing kuldiné, digawa menyang ing penginepan, sarta dirumat ana ing kono.

³⁵ Ésuké wong Samaria mau mènèhi dhuwit rong dinar marang sing duwé penginepan, karo masrahaké wong

sing lara mau, tembungé: 'Wong iki rumatana. Mbésuk yèn aku bali liwat kéné, ongkosé enggonmu ngrumati wong kuwi bakal dakbayar kabèh.'

³⁶ Gusti Yésus nuli mungkasi critané mau srana ndangu mengkéné: "Manut panemumu, wong telu mau endi sing dadi pepadhané wong sing dibégal?"

³⁷ Ahli Torèt mau mangsuli: "Inggih tiyang ingkang nindakaken kawelasan dhateng tiyang ingkang dipun bégal menika." Pangandikané Gusti Yésus: "Wis, mundura, lan nglakonana mengkono uga."

³⁸ Sawijining dina Gusti Yésus lan para sekabaté tindak tekan ing sawijining désa. Ing kono ana wong wadon, sing jenengé Marta, ngampiraké Panjenengané menyang omahé.

³⁹ Marta duwé sedulur wadon, jenengé Maryam. Maryam mau lungguh terus ing sacedhaké sampéyané Gusti, ngrungokaké piwulangé Gusti Yésus.

⁴⁰ Déné Marta ribut banget ngladèni para tamuné. Marta nuli marani Gusti Yésus sarta matur: "Guru, cob! Panjenengan penggalih! Sedhèrèk kula menika mboten preduli kula

nyambut-damel piyambakan. Mbok inggiha Panjenengan dhawuhi supados ngréncangi kula!"

⁴¹ Gusti Yésus ngandika: "Marta, Marta! Kowé kuwi répot mikiraké barang sepirang-pirang.

⁴² Mangka sing prelu kuwi mung siji! Déné Maryam iki wis milih prekara sing becik dhéwé, sing ora bakal kapundhut saka dhèwèké!"

11 ¹ Sawijining dina Gusti Yésus ndedonga ana ing salah sawijining panggonan. Sawisé rampung, ana sekabat sing nyuwun pirsu: "Gusti, mbok kula sami Panjenengan wuruki ndedonga, kados déné Nabi Yohanes inggih muruki ndedonga murid-muridipun."

² Gusti Yésus nuli ngandika: "Menawa kowé padha ndedonga, matura mengkéné: 'Dhuh Rama, Asma Paduka ingkang suci mugi kaurmatan déning para manungsa sedaya, lan Kraton Paduka mugi kelampahan wonten ing ngriki.

³ Saben dinten kawula mugi Paduka paringi rejeki ingkang kawula betahaken.

⁴ Dosa kawula mugi Paduka apunten, sebab kawula inggih ngapunten saben

tiyang ingkang kalepatan dhateng kawula. Kawula mugé sami katebihaken saking panggodha!"

⁵ Gusti Yésus banjur ngandika marang para sekabaté: "Saupama ing tengahmu ana wong sing bengi-bengi lunga menyang omahé kancané, lan nembung: 'Aku silihana roti telung iji,

⁶ sebab kanca-kancaku sing mbeneri lelungan padha mampir ing omahku, mangka aku ora duwé pangan kanggo nyuguh!'

⁷ Saupama kanca sing koktekani mau muni mengkéné: 'Aja gawé répotku! Lawangé wis dakkancing, sarta aku lan anak-anakku wis padha turu. Aku ora arep tangi lan mènèhi apa-apa marang kowé!'"

⁸ "Banjur kepriyé? Ngandela, senjata kowé kuwi kancané, wong mau ora arep tangi lan mènèhi apa-apa marang kowé, nanging merga saka enggonmu ora duwé isin, nggugjeg njaluk tulung, wong mau bakal tangi lan mènèhi marang kowé apa sing kokjaluk.

⁹ Mulané padha élinga: Yèn kowé nyuwun, bakal diparingi; yèn kowé

golèk, bakal nemu; yèn kowé nothok lawang, bakal dibukakaké lawang.

¹⁰Sebab saben wong sing nyuwun, bakal diparingi; wong sing golèk bakal nemu, lan wong sing nothok lawang bakal dibukakaké lawang.

¹¹Yèn ing antaramu ana sing duwé anak, apa kelakon mènèhi ula marang anaké sing njaluk iwak?

¹²Utawa mènèhi kalajengking, yèn anaké mau njaluk endhog?

¹³Yèn selaginé kowé wong sing ala waé ngerti mènèhi barang sing becik marang anak-anakmu, apa menèh Ramamu ing swarga. Panjenengané mesthi bakal maringaké Sang Roh Suci marang saben wong sing nyuwun!"

¹⁴Sawijining dina Gusti Yésus nundhung dhemit sing marakaké wong dadi bisu. Bareng dhemité wis metu, wong mau wiwit caturan. Wong kabèh padha gumun.

¹⁵Nanging ana sawetara sing muni: "Yésus kuwi enggoné bisa nundhung dhemit merga diwènèhi pangwasa déning Bèèlzebul, ratuné para dhemit kabèh."

¹⁶ Uga ana wong liyané sing padha nyoba marang Gusti Yésus. Wong-wong mau padha nyuwun, supaya Gusti Yésus gawé mujijat saka swarga.

¹⁷ Nanging Gusti Yésus pirsá karepé wong-wong mau. Mulané banjur ngandika: "Yèn ing sajroné negara ana dredah, negarané mesthi ora bisa lestari. Lan brayat sing crah, bakal bubrah.

¹⁸ Menawa ing negarané Iblis ana dredah ing antarané Iblis siji karo sijiné, kepriyé bisané negara mau lestari? Kowé kandha yèn enggon-Ku nundhungi dhemit kuwi merga saka pangwasané Béèlzebul.

¹⁹ Yèn mengkono, para muridmu kuwi olèhé padha nundhungi dhemit nganggo pangwasané sapa? Para muridmu dhéwé wis padha mbuktèkaké yèn panemumu kuwi salah.

²⁰ Menawa aku nundhung dhemit ora merga saka pangwasané Béèlzebul, nanging merga saka pangwasané Gusti Allah, kuwi mretandhani yèn Kratoné Allah wis ana ing tengahmu.

²¹ Yèn ana wong rosa, sing njaga omahé nganggo gaman sapepaké, barang-barangé kabèh bakal aman.

²² Nanging yèn ketekan wong sing luwih rosa, sing nempuh lan ngalahaké dhèwèké, gegamané kabèh sing diendelaké bakal dirampas, lan barang-darbèké dijarah rayah sarta diedum-edum.

²³ Sapa sing ora ngrujuki Aku, kuwi ateges nglawan marang Aku, lan sing sapa ora mbantu Aku, ateges ngrusak pegawéan-Ku!"

²⁴ "Menawa ana dhemit wis metu saka wong, dhemit mau nuli mider-mider ing bumi sing cengkar, golèk papan kanggo ngaso. Yèn dhemit mau ora olèh papan sing mengkono, banjur ngunandika: 'Beciké aku dakbali menyang omah sing wis daktinggal!'

²⁵ Dadiné dhemit kuwi nuli mbalèni omah mau, lan weruh yèn omah mau wis diresiki lan ditata rapi.

²⁶ Dhemit mau banjur lunga menèh ngundangi kancané dhemit pitu liyané, sing luwih ala ketimbang karo dhèwèké. Dhemit-dhemit kuwi banjur padha manggon bebarengan ana ing wong mau. Wusana wong mau alané ngungkuli dhèk biyèn, nalika isih dileboni dhemit siji."

²⁷ Sawisé Gusti Yésus mungkasi pangandikané mau, nuli ana wong wadon saka ing antarané wong akèh mau nguwuh: "Begja tiyang èstri ingkang nglairaken lan nesepi Panjenengan!"

²⁸ Nanging Gusti Yésus ngandika: "Sing begja kuwi wong sing padha ngrungokaké sarta nggatèkaké pangandikané Allah."

²⁹ Nalika isih dirubung déning wong akèh, Gusti Yésus ngandika: "Wong-wong iki dhasar wong ala. Saiki padha nyuwun pretandha mujijat, nanging ora bakal padha kaparingan, kejaba mung pretandhané Nabi Yunus.

³⁰ Kaya déné Nabi Yunus enggoné dadi pretandha tumrapé wong ing kutha Ninewé, semono uga Putrané Manungsa iya bakal dadi pretandha tumrap wong-wong iki.

³¹ Mbésuk ing Dinané Kiamat Gusti Allah ngadili para manungsa, Ratu Putri saka ing tanah Kidul bakal maju lan nggugat dosané wong-wong iki. Sebab Ratu kuwi wis rawuh saka pojoking bumi, saprelu ngrungokaké kawicaksanané Sang Prabu Suléman; mangka élinga, sing ana ing kéné iki ngungkuli Sang Prabu Suléman.

³² Mbésuk ing Dinané Kiamat Gusti Allah ngadili para manungsa, para wargané kutha Ninewé bakal maju, nggugat dosané wong iki, sebab nalika para wargané kutha Ninewé mau padha ngrungu pangandikané Allah sing diwedharaké déning Nabi Yunus, wong-wong mau nuli padha mratobat. Ngertia! Sing ana ing kéné iki ngungkuli Nabi Yunus."

³³ "Ora ana wong sing nyumed diyan, banjur disèlèhaké ana ing panggonan sing ndhelik, utawa nutupi diyan mau nganggo panci. Nanging diyan mau bakal disèlèhaké ana ing ajug-ajug, supaya madhangi wong-wong sing ana ing omah kono.

³⁴ Mripat kuwi kena diupamakaké diyan ana ing awak. Yèn mripatmu waras, awakmu sakojur padhang njingglang. Nanging yèn mripatmu blawur, awakmu sakojur iya banjur dadi peteng.

³⁵ Mulané padha ngati-atia supaya pepadhang sing ana ing awakmu kuwi aja dadi peteng.

³⁶ Yèn awakmu kapadhangan, lan ora ana sethithik-thithika sing peteng, awakmu sakojur iya nuli bakal dadi

padhang njingglang, padha kaya yèn kowé kapadhangane déning cahyaning lampu."

³⁷ Bareng wis rampung enggoné memulang, Gusti Yésus banjur diaturi dhahar ana ing omahé wong Farisi. Panjenengané nuli tindak mrana sarta dhahar ing kono.

³⁸ Wong Farisi mau gumun banget, nalika weruh Gusti Yésus dhahar tanpa wijik asta dhisik.

³⁹ Mulané Gusti Yésus ngandika: "Kowé wong Farisi padha kulina ngasahi njabané mangkok lan piring. Nanging ing njeroné atimu kebak gagasan ngrodha-peksa lan piala.

⁴⁰ Kowé wong bodho! Gusti Allah sing nitahaké sisih njaba, apa iya ora nitahaké sisih njero uga?

⁴¹ Isining mangkok lan piringmu kuwi sing kudu kokwènèhaké marang wong miskin. Srana mengkono kowé bakal dadi resik sakabèhé.

⁴² Cilaka kowé wong Farisi! Awit prasepuluhané asilé tanduranmu selasih, inggu lan sarupaning janganan kokbayar, nanging padha nglirowakaké kaadilan lan katresnan. Mangka kuwi sing kuduné

kokdhisikaké, tanpa nglirwakaké sing liya-liyané mau.

⁴³ Cilaka kowé wong Farisi! Ana ing sinagogé kowé padha seneng lungguh ngarep, papan sing disedhiyakaké kanggo wong penting, lan kowé seneng diurmati déning wong ana ing pasar-pasar.

⁴⁴ Cilaka kowé! Kowé kuwi kaya kuburan, sing tanpa tenger, sing diidak-idak déning wong, merga ora ngerti yèn kuwi kuburan."

⁴⁵ Ana para ahli Torèt sing matur marang Gusti Yésus: "Guru, pangandika Panjenengan ingkang mekaten menika ugi ngrèmèhaken dhateng golongan kula!"

⁴⁶ Dhawuhé Gusti Yésus: "Kowé para ahli Torèt, kowé uga wong cilaka! Kowé ngemotaké momotan sing abot ana ing pundhaké wong, momotan sing kowé dhéwé emoh ndumuk, senjata mung nganggo drijimu waé.

⁴⁷ Cilaka kowé. Kowé padha mbangun pesaréané para nabi, sing dhèk biyèn disédani déning para leluhurmu dhéwé.

⁴⁸ Dadi srana mengkono kowé ngakoni, yèn kowé nyarujuki apa sing dilakoni

déning para leluhurmu, sebab iya pancèn leluhurmu kuwi sing matèni para nabi mau, lan kowé sing mbangun pesaréané.

⁴⁹Awit saka kawicaksanané Gusti Allah ngandika: 'Aku bakal ngutus nabi-nabi lan rasul-rasul-Ku; sawenèh ana sing bakal dipatèni lan liyané menèh bakal ana sing dikuya-kuya.'

⁵⁰Ngandela! Getihé para nabi sing wis kawutahaké wiwit nalika bumi katitahaké,

⁵¹iya wiwit saka getihé Abil nganti getihé Zakharia, sing dipatèni ana ing antarané mesbèh lan Pedalemané Allah, kuwi kabèh bakal katempuhaké marang golongané wong Farisi lan para ahli Torèt iki.

⁵²Cilaka kowé, para ahli Torèt! Kowé padha nyekel kuncining kawruh bab Torèt, nanging kowé dhéwé padha ora ngèstokaké dhawuhé Torèt mau, malah wong sing kepéngin weruh isining Torèt sing sanyatané, padha kokalang-alangi!"

⁵³Bareng Gusti Yésus tindak saka kono, para ahli Torèt lan wong Farisi mau padha nepsu banget lan padha ngala-ala marang Gusti Yésus. Sawisé kuwi wong-wong mau padha nggolèki

kesalahané Gusti Yésus srana ngajokaké pitakonan pirang-pirang bab prekara rupa-rupa.

⁵⁴ Wong-wong mau padha nastitèkaké pangandikané Gusti Yésus, supaya bisa krungu yèn ana tembungé Gusti Yésus, sing kena digawé dhadhakan kanggo nyekel Panjenengané.

12 ¹ Nalika semono éwon cacahé wong sing padha nglumpuk nganti padha suk-sukan. Gusti Yésus banjur memulang; sing ditengenaké murid-muridé. Pangandikané: "Padha diawas mungguh raginé wong Farisi, yakuwi enggoné padha lamis.

² Samubarang sing ditutup-tutupi bakal katon, lan samubarang sing digawé wadi bakal kawiyak.

³ Apa sing kokkandhakaké ing wayah bengi kuwi bakal keprungu ing wayah awan. Lan apa sing kokbisikaké marang wong ing kamar sing kancingan, bakal diwartakaké marang wong kabèh."

⁴ Gusti Yésus ngandika: "Kowé para mitra-Ku! Aja padha wedi marang wong-wong sing bisa matèni badan, nanging sawisé kuwi ora bisa ngganggu-gawé kowé.

⁵ Kowé padha Dakkandhani sapa sing kudu kokwedèni. Padha wedia marang Gusti Allah! Sebab Panjenengané kuwi sawisé matèni badanmu, uga kwasa nyemplungaké kowé ana ing nraka! Mulané élinga, iya Panjenengané kuwi sing kudu kokwedèni.

⁶ Manuk emprit yèn diedol rak presasat ora ana ajiné? Éwasemono ora ana siji waé sing disupèkaké déning Gusti Allah.

⁷ Malah dalasan rambuté sirahmu kuwi Gusti Allah pirsá cacahé. Mulané aja padha wedi. Ajimu rak ngungkuli manuk emprit pirang-pirang."

⁸ "Kowé ngandela karo sing Dakkandhakaké iki: Sapa sing ngaku dadi murid-Ku ana ing ngareping umum, wong kuwi bakal diakoni uga déning Putraning Manungsa ana ing ngareping para malaékaté Gusti Allah.

⁹ Nanging sapa sing ana ing ngareping umum kandha yèn dhèwèké kuwi ora kenal karo Aku, wong kuwi iya bakal disélaki déning Putraning Manungsa ana ing ngarepé para Malaékaté Allah.

¹⁰ Sing sapa ngucapaké tembung sing nglawan marang Putraning Manungsa, kuwi bakal diapura; nanging sing sapa

nyenyamah marang Sang Roh Suci, kuwi bakal ora diapura.

¹¹Yèn kowé digawa menyang sinagogé arep diadili déning pradataning pasamuwan utawa pangwasa, kowé aja wedi apa sing arep kokaturaké, kanggo mbélani prekaramu.

¹²Sebab ing wektu kuwi uga Sang Roh Suci bakal ngosikaké apa sing kudu kokaturaké."

¹³Ing antarané wong akèh sing padha ngrungokaké piwulangé Gusti Yésus mau, ana sing nuli matur mengkéné: "Guru, Panjenengan ndhawuhana sedhèrèk kawula, supados nyukakaken warisan ingkang dados hak kula."

¹⁴Pangandikané Gusti Yésus: "Sedulur, sapa sing ngangkat Aku dadi hakim kanggo nengahi enggonmu padha ngedum warisan?"

¹⁵Gusti Yésus nuli ngandika marang wong kabèh sing ana ing kono: "Padha sing awas lan dingati-ati bab watak karem bandha. Sebab senjata wong duwé bandha akèh, éwasemono uripé wong mau ora gumantung ing bandha kuwi."

¹⁶ Gusti Yésus nuli maringi pasemon mengkéné: "Ana wong sugih duwé lemah akèh tur loh banget, mulané asilé lemah mau iya akèh banget.

¹⁷ Wong sugih mau ngunandika mengkéné: 'Apa sing saiki prelu daktindakaké? Aku wis ora duwé papan kanggo nyimpen pametuné lemahku kabèh.

¹⁸ Saiki beciké mengkéné: Gudhang-gudhangku dakbungkaré, dakgawéné sing luwih gedhé menèh. Gudhang-gudhang mau bakal amot kanggo nyimpen pametuné lemahku lan bandhaku liya-liyané.

¹⁹ Sawisé kuwi atiku lagi bisa ayem lan bisa muni: Begja aku! Simpenanku wis akèh, cukup dipangan nganti pirang-pirang taun. Aku wis ora susah mikir apa-apa menèh! Kari mangan, ngombé lan seneng-seneng!'

²⁰ Nanging Gusti Allah ngandika marang wong mau: 'Kowé wong keblinger! Bengi iki uga kowé bakal mati! Lan kabèh sing kokcawisaké kanggo awakmu, kuwi mengkoné sapa sing nduwèni?'"

²¹ Gusti Yésus mungkasi pasemon mau srana ngandika: "Mengkoné kuwi

kaanané wong sing tansah nglumpukaké bandha kadonyan kanggo awaké dhéwé, nganti sugih banget; nanging ana ing paningalé Gusti Allah wong mau babar-pisan ora sugih."

²² Gusti Yésus nuli ngandika marang para muridé: "Padha gatèkna pitutur-Ku iki: Aja padha nyumelangkaké bab panguripanmu, yakuwi bab apa sing bakal kokpangan, lan apa sing bakal kokenggo.

²³ Urip kuwi luwih aji ketimbang karo pangan, lan badan luwih aji ketimbang karo sandhang.

²⁴ Coba delengen manuk gagak. Manuk-manuk kuwi ora padha nyebar lan ora padha derep, lan iya padha ora duwé gudhang utawa lumbung kanggo nandho pangan, éwasemono padha diparingi pangan déning Gusti Allah. Kowé rak luwih aji ketimbang karo manuk-manuk mau!

²⁵ Sapa ing antaramu sing bisa nyambung umuré srana enggoné kuwatir?

²⁶ Yèn prekara sing sepélé kaya mengkono waé kowé wis ora bisa nindakaké, yagéné kowé

koknyumelangaké prekara-prekara liyané?

²⁷ Padha tamatna kembang bakung sing padha thukul ana ing ara-ara. Kembang-kembang kuwi padha ora nyambut-gawé lan ora nenun. Nanging delengen, senajan Sang Prabu Suléman pisan, sing kaya mengkono sugihé, agemané ora ana sing éndahé ngungkuli kembang-kembang mau!

²⁸ Semono uga suket sing ana ing ara-ara, sing dina iki thukul lan sésuk diobong. Gusti Allah ngrengga suket-suket mau kaya mengkono éndahé. Apa menèh kowé. Gusti Allah bakal luwih menggali bab sandhanganmu. Nanging kowé dhasar cupet ing pengandel!

²⁹ Mulané aja padha sumelang lan aja padha bingung bab apa sing bakal kokpangan lan kokombé.

³⁰ Wong sing ngangsa marang barang-barang mau rak wong sing padha ora wanuh marang Gusti Allah. Ramamu ing swarga rak wis pirsá yèn barang-barang mau kokbutuhaké!

³¹ Sing kudu luwih kokprelokaké yakuwi mikiraké kepriyé bisané mbangun-turut marang kersané Kratoné Allah.

Nuli barang liya-liyané kabèh bakal kawuwuhaké déning Panjenengané marang kowé."

³² "Kowé pepanthan cilik, aja padha wedi. Sebab Ramamu ing swarga ngersakaké kowé padha dadi umat ing Kratoné.

³³ Barang-darbèkmu padha edolana lan pepayoné wènèhna marang wong miskin. Padha gawéa wadhah raja-brana sing ora bisa rusak, lan bandhamu simpenen ana ing swarga. Ana ing kono kasugihanmu bakal ora kalong, sebab ora bakal dicolong maling, utawa rusak merga dipangan renget.

³⁴ Awit ing ngendi dunungé bandhamu, iya ing kono dununging atimu."

³⁵ "Kowé kudu tansah siyaga ngadhepi samubarang perkara. Klambimu cancutna lan diyanmu panjeren.

³⁶ Ora béda kaya abdi sing ngentèni konduré bendarané saka péstané wong mantu. Yèn bendarané rawuh lan thothok-thothok lawang, abdi mau énggal-énggal mbukakaké.

³⁷ Begja abdi sing sarawuhé bendarané ketemu isih melèk. Ngandela, bendarané

mau sawisé salin ageman, nuli bakal ngajak abdi mau kembul dhahar.

³⁸ Apa menèh yèn rawuhé bendarané mau nganti tengah wengi utawa ésuk umun-umun, mangka abdi mau ketemu isih padha melèk. Abdi sing mengkono kuwi begja temenan.

³⁹ Élinga! Saupama wong sing duwé omah ngerti, jam pira malingé bakal teka, wong mau mesthi bakal ikhtiyar supaya malingé ora mlebu ing omahé.

⁴⁰ Mulané kowé tansah padha siyagaa, awit Putrané Manungsa bakal rawuh ing wektu sing ora kanyana."

⁴¹ Pétrus banjur matur: "Gusti, menapa pasemon menika katujokaken dhateng kawula sakanca, menapa dhateng tiyang sedaya?"

⁴² Gusti Yésus ngandika: "Abdi sing kepriyé sing diarani setya lan pinter? Yakuwi sing dipasrahi déning bendarané ngepalani kanca-kancané padha abdi, lan kajibah mènèhi cadhongé abdi-abdi liyané mau ing wektu sing wis ditemtokaké.

⁴³ Begja temenan abdi sing sarawuhé bendarané ketemu nglakoni kewajibané.

⁴⁴ Ngandela, bendarané mau bakal mitayakaké bandhané kabèh marang abdi mau.

⁴⁵ Nanging saupama abdi mau mosik ing atiné: 'Bendaraku enggoné kondur isih suwé!' Nuli nindhes marang abdi-abdi lanang lan wadon, nanging dhèwèké dhéwé malah énak-énak mangan lan ngombé nganti mendem,

⁴⁶ abdi mau bakal cilaka. Sebab ing dina sing ora dinyana-nyana, bendarané bakal rawuh. Abdi mau bakal diukum, manut paukumané wong sing ora setya.

⁴⁷ Awit abdi sing ngerti apa sing dikersakaké déning bendarané, mangka ora siyaga lan ora nglakoni kersané bendarané, abdi mau bakal dipecuti marambah-rambah.

⁴⁸ Nanging abdi sing ora ngerti kersané bendarané, mangka sajroné nindakaké kersané bendarané mau gawé keluputan, sing marakaké wong mau diukum, ukumané bakal ènthèng. Sebab sing sapa diparingi akèh, kuwi bakal dipundhuti akèh, lan sing sapa dipasrahi prekara akèh, uga bakal dipundhuti pétungan akèh."

⁴⁹ "Teka-Ku ngurubaké geni ana ing bumi, lan iba seneng-Ku yèn geni kuwi bisa murub!

⁵⁰ Nanging Aku isih kudu nglakoni kabaptis. Aku durung bisa ayem yèn baptisan mau durung kelakon.

⁵¹ Apa kokkira teka-Ku ing donya kuwi nggawa katentreman? Ora babar-pisan. Malah teka-Ku nuwuhaké crah.

⁵² Wiwit saiki yèn sabrayat ana wong lima, wong mau bakal padha cecongkrahan, sing telu nglawan sing loro, lan sing loro nglawan sing telu.

⁵³ Kabèh bakal padha crah, bapak karo anaké lanang, lan anak lanang karo bapakné. Ibu karo anaké wadon, lan anak wadon karo ibuné. Ibu maratuwa karo mantuné wadon, lan mantu wadon karo ibuné maratuwa."

⁵⁴ Gusti Yésus ngandika marang wong akèh: "Menawa kowé weruh ing sisih Kulon langité mendhung, kowé terus bisa kandha: 'Mengko bakal udan.' Lan banjur udan temenan.

⁵⁵ Déné yèn kowé weruh anginé tekané saka Kidul, kowé terus muni: 'Wah dina iki bakal panas.' Lan iya kelakon panas temenan.

⁵⁶ Kowé dhasar wong lamis! Kowé ngerti tandha-tandha sing ana ing langit lan tandha-tandha sing ana ing bumi. Yagéné kowé ora ngerti tandha-tandhané jaman iki?"

⁵⁷ "Yagéné kowé kokora netepi apa sing bener tumrap awakmu dhéwé?

⁵⁸ Yèn ana wong sing nggugat kowé ana ing pengadilan, ngudia supaya prekaramu bisa rampung karo wong sing nggugat mau, sadurungé kowé tekan pengadilan. Yèn ora mengkono, wong mau bakal masrahaké kowé marang hakim; hakim bakal masrahaké kowé marang polisi, lan polisi bakal nglebokaké kowé ing tahanan.

⁵⁹ Ngandela! Kowé ora bakal metu saka tahanan kono yèn utangmu durung koklunasi kabèh."

13 ¹ Nalika semana ana wong sing padha nyritakaké marang Gusti Yésus, bab wong Galiléa sawetara sing dipatèni déning Gubernur Pilatus, nalika wong mau lagi padha saos kurban marang Gusti Allah.

² Nanggapi crita mau Gusti Yésus ngandika: "Apa pengiramu wong Galiléa sing padha dipatèni kaya mengkono mau

dosané luwih gedhé ketimbang karo wong-wong Galiléa liyané?

³ Ora mengkono! Ngertia, yèn kowé ora padha mratobat saka dosa-dosamu, kowé uga bakal mati kaya wong-wong kuwi.

⁴ Utawa menèh, apa pengiramu wong wolulas, sing padha mati kerubuhan menara ing Siloam kaé, dosané luwih gedhé ketimbang karo wong-wong ing kutha Yérusalèm kabèh?

⁵ Ora! Nanging ngandela, yèn kowé padha ora mratobat, kowé uga bakal tiwas kaya wong-wong mau."

⁶ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli paring pasemon mengkéné: "Ana wong duwé wit anjir ana ing pakebonané. Wong mau nggolèk wohé, nanging ora olèh siji-sijia.

⁷ Mulané wong mau banjur kandha karo tukang keboné: 'Wis telung taun lawasé enggonku ngarep-arep pametuné anjir iki, nanging ora tau awoh siji-sijia. Mulané wit iki tegoren waé. Sebab apa gunané wit iki urip, tiwas mung ngentèkaké lemèn sing ana ing lemah waé.'

⁸ Nanging tukang kebon mau matur: 'Ndara kajengipun wit menika gesang

setaun malih. Kula badhé damel kalènan saubenging wit, lajeng kula isèni rabuk.

⁹Saged ugi srana mekaten, taun ngajeng wit menika purun awoh. Nanging menawi mboten, prayogi menawi wit menika kategor kémawon."

¹⁰Sawijining dina Sabbath, Gusti Yésus memulang ana ing sinagogé.

¹¹Ing kono ana wong wadon sing wis wolulas taun lawasé kepanjangan dhemit, sing marakaké wong mau gegeré ora bisa jejeg, dadiné wungkuk.

¹²Nalika Gusti Yésus pirsa wong wadon mau, nuli ditimbali, pangandikané: "Ibu, kowé saiki warasa!"

¹³Gusti Yésus nuli numpangaké astané ing wong mau, lan sanalika iku uga gegeré wong wadon mau dadi jejeg, mula banjur ngluhuraké Asmané Allah.

¹⁴Nanging kocapa, kepalané sinagogé kono nepsu banget, jalaran Gusti Yésus marasaké wong ing dina Sabbath. Kepala sinagogé mau muni-muni marang wong-wong sing ana ing kono: "Ana nem dina kanggo nyambut-gawé. Padha tekaa ing dina-dina kuwi. Aja ing dina Sabbath."

¹⁵ Gusti Yésus ngandika marang kepalané sinagogé mau mengkéné: "Kowé kuwi wong lamis! Ing dina Sabbat kowé apa ora padha nggawa sapimu utawa kuldimu saka kandhang, lan katuntun metu prelu kokombèni?"

¹⁶ Iki ana wong wadon, anak-turuné Abraham sing wis wolulas taun lawasé dibanda déning Iblis. Apa wong kuwi ora olèh diuculi saka bebandané Iblis ing dina Sabbat?"

¹⁷ Krungu wangsulané Gusti Yésus sing mengkono mau, wong kabèh sing padha nglawan Panjenengané, padha kisinin. Nanging wong-wong liyané padha bungah weruh lelakon ngéram-éramaké sing ditindakaké déning Gusti Yésus.

¹⁸ Gusti Yésus ngandika: "Kepriyé enggoné Gusti Allah nindakaké Kratoné Allah? Kena Dakupamakaké apa?"

¹⁹ Kratoné Gusti Allah kuwi kaya wiji sawi cilik banget sing ditandur. Wiji sawi kuwi thukul, banjur dadi wit, lan manuk-manuk padha gawé susah ana ing pang-pangé."

²⁰ Gusti Yésus ngandika menèh: "Kratoné Allah kuwi kena Dakupamakaké apa?"

²¹ Kuwi kaya ragi sing dijupuk wong wadon, nuli dicarubaké karo glepung trigu telung taker, nganti ragi mau mrasuk ing adonan kabèh."

²² Tindaké Gusti Yésus menyang kutha Yérusalèm ngliwati kutha-kutha lan désa-désa. Ing panggonan-panggonan sing diliwati mau Panjenengané memulang.

²³ Nuli ana wong nyuwun pirs: "Guru, menapa cacahipun tiyang ingkang kawilujengaken menika namung sekedhik?" Pangandikané Gusti Yésus:

²⁴ "Padha ngudia mlebu liwat lawang sing ciyut. Ngertia, yèn akèh wong sing padha ngudi liwat lawang sing ciyut mau, nanging ora bisa.

²⁵ Yèn wis tekan mangsané sing kagungan dalem bakal jumeneng sarta nutup lawangé. Kowé bakal ngadeg ana ing njaba sarta thothok-thothok karo matur: 'Gusti, kawula kabikakna kori!' Nanging sing kagungan dalem mau bakal mangsuli: 'Aku ora wanuh, kowé kuwi sapa!'

²⁶ Kowé bakal mangsuli: 'Gusti, kawula sampun nedha lan ngombé sesarengan kaliyan Panjenengan, lan Panjenengan

inggih sampun mucal wonten ing kitha kawula!’

²⁷ Nanging sing kagungan dalem mau bakal mangsuli menèh: ‘Aku ora ngerti kowé kuwi sapa! Padha lungaa saka kéné, hèh wong sing padha nglakoni piala!’

²⁸ Kowé bakal padha weruh Abraham lan Iskak lan Yakub tuwin para nabi kabèh, padha ana ing Kratoné Gusti Allah, nanging kowé dhéwé bakal ditundhung metu saka ing dalem kono. Kowé bakal nandhang sangsara lan keduwung!

²⁹ Bakal ana wong padha teka saka ing Wétan lan Kulon, saka ing Lor lan Kidul, lan padha bungah-bungah ana ing Kratoné Gusti Allah.

³⁰ Ing dalemé Gusti Allah kono ana wong sing tekané kèri, nanging mlebuné dhisik, lan ana sing tekané dhisik, nanging mlebuné kèri."

³¹ Nalika semana iya ana wong Farisi sawetara sing padha sowan ing ngarsané Gusti Yésus lan matur: "Kula kinten prayogi menawi Panjenengan tindak kémawon saking ngriki, jalaran Sang

Prabu Hérodès ngangkah badhé nyédani Panjenengan."

³² Gusti Yésus ngandika: "Lungaa, kandhakna marang 'kancil' kuwi, 'Dina iki lan sésuk Aku nundhungi dhemit lan marasaké wong lara, nanging ing telung dinané Aku bakal ngrampungaké pegawéan-Ku.'

³³ Dadi Aku bakal mbacutaké laku-Ku ing dina iki, sésuk lan sésuk embèn, sebab ora samesthiné nabi dipatèni ora ana ing kutha Yérusalèm.

³⁴ Yérusalèm, Yérusalèm! Kowé sing matèni nabi-nabi. Lan wong-wong sing padha diutus nemoni kowé, padha kokbenturi watu. Kaya apa enggon-Ku saben-saben arep nglumpukaké anak-anakmu kaya babon enggoné nglumpukaké kuthuk-kuthuké ana ing sangisoré swiwiné, nanging kowé ora ngolèhaké!

³⁵ Saiki omahmu bakal ditinggal suwung. Kowé bakal ora ndeleng Aku menèh, nganti tekan wektuné kowé padha ngucap: 'Binerkahana Panjenengané kang rawuh atas Asmané Pangéran.'"

14 ¹Ing sawijining dina Sabbat, Gusti Yésus tindak arep dhahar ing omahé wong Farisi sing misuwur. Wong sing ana ing kono kabèh padha ngulataké Gusti Yésus.

²Banjur ana wong sing tangan lan sikilé abuh, marek ing ngarsané Gusti Yésus.

³Gusti Yésus nuli ndangu marang para ahli Torèt lan wong-wong Farisi: "Kitab Torèt marengaké wong lara diwarasaké ana ing dina Sabbat apa ora?"

⁴Sing padha didangu ora mangsuli. Gusti Yésus nuli ngasta wong sing lara mau, banjur diwarasaké, sarta didhawuhi lunga.

⁵Panjenengané banjur ngandika marang para ahli Torèt lan wong Farisi mau: "Menawa ing antaramu ana wong sing duwé anak utawa sapi, sing pinuju dina Sabbat kacemplung ing sumur, apa wong mau ora énggal-énggal ngentasaké anaké utawa sapiné mau ing dina Sabbat kuwi uga?"

⁶Nanging para ahli Torèt lan wong Farisi mau ora ana sing bisa mangsuli.

⁷Gusti Yésus pirsá ana tamu sawetara sing milih papan lungguh ana ing ngarep

dhéwé. Mulané Panjenengané nuli ngandika mengkéné:

⁸"Menawa kowé diulemi jagong mantèn, kowé aja linggih ing papan sing ana ngarep dhéwé, awit mbokmenawa sing duwé gawé wis ngulemi wong sing luwih diajèni tinimbang kowé.

⁹Supaya wong sing ngulemi kowé mau ora akon kowé: 'Kula aturi pindhah saking ngriki, awit papan menika kasediyakaken kanggé tamu sanès.' Yèn mengkono, apa kowé ora kewirangan, lan kepeksa lungguh ing papan sing asor dhéwé?

¹⁰Mulané, yèn kowé diulemi jagong, padha lungguha ing papan sing asor dhéwé, supaya sing duwé gawé marani kowé lan muni: 'Mangga, kula aturi lenggah ing ngajeng.' Temahan kowé katon enggonmu kajèn ana ing ngarepé para tamu liyané.

¹¹Sebab sapa sing ngluhuraké awaké dhéwé, kuwi bakal diasoraké, lan sing sapa ngasoraké awaké, kuwi bakal diluhuraké."

¹²Gusti Yésus nuli ngandika marang wong sing ngulemi Panjenengané: "Yèn kowé ngulemi mangan, awan utawa

bengi, aja mung ngulemi kanca-kancamu utawa sedulur-sedulurmu, utawa sanak-kadangmu, utawa tangga-teparomu sing sugih. Awit wong-wong mau bakal males gentèn ngulemi kowé. Lan srana mengkono kowé wis nampa piwalesé penggawému.

¹³ Nanging yèn kowé nganakaké pésta, ngulemana wong sing mlarat, wong cacad lan wong lumpuh apa déné wong wuta,

¹⁴ lan kowé bakal nampa berkah; sebab wong-wong mau ora bakal males apa-apa marang kowé. Kowé bakal nampa opahmu saka Pangéran, mbésuk samangsa wong mursid padha katangèkaké."

¹⁵ Krungu pangandikané Gusti Yésus sing mengkono mau, nuli ana sawijining tamu sing matur: "Saiba begjanipun tiyang-tiyang ingkang kepareng tumut nedha wonten ing Kratonipun Allah!"

¹⁶ Gusti Yésus banjur paring pasemon mengkéné: "Ana wong nganakaké pésta gedhé, sarta ngulemi wong akèh.

¹⁷ Ngarepaké pésta mau diwiwiti, wong mau ngutus utusan-utusan marani wong-wong sing padha diulemi, karo

matur: 'Sami kula aturi rawuh, awit samukawis sampun cumawis.'

¹⁸ Nanging wong kabèh sing padha diulemi mau siji-siji padha nyuwun dipamitaké waé. Wong sing sepisan muni karo utusan mau: 'Aku lagi waé tuku palemahan, saiki aku arep lunga ndeleng palemahan mau. Suwunna pamit waé, awit aku ora bisa teka.'

¹⁹ Wong liyané muni: 'Aku lagi tuku sapi limang rakit. Saiki aku arep mrana, njajal sapi-sapi mau kanggo nyambut-gawé. Dadi aku suwunna pamit waé, awit aku ora bisa teka!'

²⁰ Uleman liyané menèh muni: 'Aku lagi waé dadi mantèn, mulané aku ora bisa teka.'

²¹ Wong sing diutus mau nuli bali sarta matur marang bendarané bab kuwi mau kabèh. Ngrungu aturé utusan, bendarané mau duka banget, banjur ngandika: 'Saiki énggal-énggal padha lungaa menyang dalan-dalan lan lurung-lurung ing kutha, sarta jaken mréné kabèh wong miskin, wong cacad, wong wuta lan wong lumpuh.'

²² Ora let suwé abdi mau nuli bali sarta matur marang bendarané: 'Dhawuh

panjenengan sampun kawula lampahi,
éwasemanten papanipun taksih tirah
kathah.'

²³ Bendarané mau nuli dhawuh: 'Lungaa
menyang dalan-dalan njaba kutha,
lan angger wong ulemanana teka ing
pahargyan, supaya omahku kebak.

²⁴ Ngandela, wong sing padha dakulemi
dhisik mau siji waé ora ana sing bakal
mèlu ngrasakaké suguhanku.'"

²⁵ Nalika ana wong akèh padha
gumrudug ndhèrèkaké tindaké Gusti
Yésus, Panjenengané minger sarta
ngandika:

²⁶ "Sing sapa arep dadi murid-Ku, kudu
gelem kélangan bapakné, ibuné, bojoné,
anak-anaké, sedulur-seduluré lanang lan
wadon, malah iya kudu kélangan awaké
dhéwé.

²⁷ Sing sapa ora manggul salibé
dhéwé lan ngetutaké Aku, ora bisa dadi
murid-Ku.

²⁸ Yèn ing antaramu ana wong
ngrancang arep ngedegaké menara,
wong kuwi luwih dhisik kudu ngétung,
pira bakal ragadé menara mau, supaya
ngerti dhuwité cukup apa ora kanggo
ngragadi sarampungé.

²⁹Yèn ora mengkono, wong mau sawisé gawé pondhasi, jebul ora bisa ngrampungaké menarané. Temahan saben wong sing weruh, bakal padha nggeguyu wong mau,

³⁰sarta muni: 'Wong kuwi bisa wiwit mbangun, nanging ora bisa ngrampungaké.'

³¹Yèn ana ratu sing duwé prejurit saleksa arep perang merga dilurug ratu liyané sing duwé prejurit rong leksha, apa ratu sing kasebut dhisik mau ora arep mikir-mikir, apa wadyabalané cukup kanggo nglawan mungsuhé?

³²Yèn cetha ora kuwat, ratu mau kudu ngutus utusan methukaké ratu sing nglurug, nyuwun pirsá sarat-saraté bedhamèn, mumpung mungsuh mau durung tekan kono."

³³Gusti Yésus nuli mungkasi pangandikané mengkéné: "Semono uga wong bisa dadi murid-Ku, mung yèn gelem kélangan sabarang-darbèké."

³⁴"Uyah kuwi pancèn prayoga, nanging menawa ilang rasané, kepriyé bisané mulihaké asiné?

³⁵Uyah mau wis ora ana gunané, senjata tumrap lemah utawa kanggo

rabuk pisan. Apiké mung dibuwang. Sing sapa duwé kuping padha ngrungokna!"

15 ¹ Ing sawijining dina akèh pegawé pajeg lan wong sing dianggep ala déning masarakat, padha teka ngrungokaké piwulangé Gusti Yésus.

² Wong Farisi lan para ahli Torèt banjur padha pating kedumel, pangucapé: "Yésus kokgelem nampani wong ala malah gelem mangan bareng karo wong kuwi."

³ Mulané Gusti Yésus nuli maringi pasemon mengkéné:

⁴ "Saupama ing antaramu ana wong sing duwé wedhus gibas satus sing siji ilang; apa sing ditindakaké déning wong mau? Wong mau mesthi bakal ninggal wedhusé sing sangang puluh sanga ana ing pangonan, sarta lunga nggolèki wedhus siji sing ilang mau, nganti ketemu.

⁵ Bareng ketemu wong mau bungah banget; wedhusé nuli dipanggul,

⁶ digawa mulih. Sawisé kuwi wong mau nuli ngundangi tangga-teparoné, padha dikandhani: 'Aku bungah banget, déné wedhusku sing ilang saiki wis ketemu. Mulané ayo padha bungah-bungah.'

⁷Ngandela, kaya mengkono uga kaanané ing swarga. Para malaékat bakal padha bungah banget merga ana wong dosa siji sing mratobat, ketimbang karo wong sangang puluh sanga sing ora susah mratobat."

⁸"Yèn ana wong wadon sing duwé dhuwit dirham sepuluh, mangka ilang siji, wong mau apa ora nuli nyumed lampu lan nyaponi omahé, banjur nggolèki kanthi njlimet, nganti dirham sing ilang mau ketemu?

⁹Bareng wis ketemu, wong wadon mau nuli bakal ngundang kanca-kancané lan tangga-teparoné, padha dikandhani: 'Ayo padha bungah-bungah karo aku, sebab dirhamku sing ilang saiki wis ketemu.'

¹⁰Ngandela, kaya mengkono uga para malaékaté Allah bakal padha bungah-bungah, yèn ana wong dosa siji waé sing mratobat."

¹¹Gusti Yésus mbacutaké enggoné ngandika: "Ana wong duwé anak lanang loro.

¹²Anak sing ragil matur marang bapakné: 'Bapak, keparenga kula nyuwun bagéan kula saking sedaya

ingkang badhé panjenengan warisaken.'
Bapakné mau nuli mbagé barang
darbèké marang anaké loro.

¹³ Let sawetara dina menèh anak sing
ragil mau nuli ngedoli barang darbèké
sing dadi bagéané. Nuli lunga menyang
negara manca, dhuwité digawa kabèh.
Ana ing kana dhuwité diebrèh-ebrèh,
dienggo nguja kasenengané,

¹⁴ nganti dhuwité mau entèk ludhes.
Kacrita ing negara kono ana pailan
gedhé, mangka bocah mau wis ora duwé
apa-apa.

¹⁵ Mulané nuli mondhok ing omahé
wong pribumi, lan dikon nyambut-gawé
ana ing panggonané wong mau,
ngrumati babi.

¹⁶ Sarèhné ora diwènèhi pangan, bocah
mau kaliren. Kaya apa kepénginé maregi
wetengé srana ampas, sisa pangané
babi. Éwasemono ora ana wong sing
mènèhi.

¹⁷ Bocah mau nuli éling marang
kaanané dhéwé lan nggrahita: 'Buruhé
bapakku pirang-pirang, lan kabèh padha
bisa mangan sawaré, mangka aku ana
ing kéné nganti kaliren.

¹⁸ Apiké aku dakbali menyang dalemé bapak, karo matur: Bapak, kula sampun damel dosa dhateng Gusti Allah lan dhateng Bapak.

¹⁹ Kula sampun mboten pantes kawastanan putranipun Bapak. Mugi dipun anggep berah kémawon.'

²⁰ Bocah mau nuli ngadeg, banjur mulih menyang omahé bapakné. Nalika isih adoh, bapakné wis weruh klédhangé anaké. Bapakné mau trenyuh atiné merga saka welasé. Anaké nuli diplayoni, banjur dirangkul lan diambungi.

²¹ Bocah mau nuli matur: 'Bapak, kula sampun nglampahi dosa dhateng Gusti Allah lan dhateng Bapak. Kula sampun mboten pantes kawastanan putranipun Bapak.'

²² Nanging bapakné nimbali para abdiné lan didhawuhi mengkéné: 'Énggal njupuka jubah sing apik dhéwé lan enggokna. Drijiné enggonana ali-ali, sarta sikilé enggonana sepatu.

²³ Nuli njupuka pedhèt sing lemu, sembelèhen. Ayo, kita padha nganakaké pésta.

²⁴ Sebab anakku iki wis mati, saiki urip menèh; wis ilang, saiki ketemu!’ Banjur wong saomah padha bungah-bungah.

²⁵ Nalika semana anak sing mbarep isih ana ing pategalan. Bareng mulih lan saya cedhak ing omahé, krungu swarané gamelan lan sindhénan.

²⁶ Bocah mau nuli ngundang sawijining abdi, sarta takon: ‘Ing omah lagi ana apa?’

²⁷ Wangsulané abdi mau: ‘Ndara, keng rayi sampun wangsul! Pramila ingkang Rama lajeng dhawuh mragat lembu ingkang saé piyambak, awit putranipun sampun wangsul kanthi wilujeng!’

²⁸ Bareng krungu aturé abdi kuwi, anak sing mbarep mau nepsu banget, lan ora gelem mlebu omah. Bapakné nuli metu nemoni sarta ngarih-araih anaké sing nepsu mau.

²⁹ Nanging anaké malah matur: ‘Pinten-pinten taun laminipun kula nyambut-damel setengah pejah kagem Bapak, mekaten ugi kula mboten naté mbangkang ing dhawhipun Bapak. Éwasemanten menapa Bapak naté maringi menapa-menapa dhateng kula? Ménda ingkang supados kénging

kula anggé bingah-bingah kaliyan kanca-kanca kula, setunggal kémawon mboten naté.

³⁰ Nanging pun ragil menika sampun nelasaken bandhanipun Bapak sedaya kanggé nyundel, mangka saweg kémawon dhateng, Bapak sampun mragataken pedhèt leman kanggé piyambakipun.'

³¹ Bapakné nuli mangsuli: 'Anakku, enggèr, kowé kuwi rak salawasé ana ing kéné karo aku. Déné apa saduwèkku kuwi rak iya duwèkmu.

³² Wektu iki wis samesthiné kita kabèh padha bungah-bungah, sebab adhimu wis mati urip menèh, wis ilang, ketemu!'"

16 ¹ Gusti Yésus ngandika marang para sekabaté: "Ana wong sugih duwé Juru-gedhong.^e Wong sugih mau nampa wadulan yèn juru-gedhongé ngebrèh-ebrèh barangé bendarané.

² Mulané nuli diundang lan dikandhani mengkéné: 'Aku krungu bab tumindakmu sing ora bener. Saiki kowé gawéa lapuran bab mlebu metuné bandha sing dakprecakaké marang kowé. Wiwit

^eJuru-gedhong: Tiyang ingkang dipun pitados ngreksa raja-brana.

saiki kowé daklèrèni enggonmu dadi juru-gedhongku.'

³Wong mau nuli mikir: 'Yèn aku dilèrèni, banjur aku arep nyambut-gawé apa? Macul, aku ora kuwat, mangka ngemis aku isin.'

⁴Beciké ngéné waé. Yèn aku dilèrèni, aku kudu duwé mitra akèh sing gelem ngukup aku ana ing omahé!'

⁵Juru-gedhong mau nuli ngundangi saben wong sing duwé utang karo bendarané. Wong sing kapisan ditakoni: 'Utangmu marang bendaraku pira!'

⁶Wangsulané sing ditakoni: 'Lisah zaitun satus drum.' Juru-gedhong mau nuli kandha marang sing utang mau: 'Wis iki layangmu utang. Saiki linggiha, gawéa layang utang liyané, lan énggal tulisen sèket drum.'

⁷Wong sing kapindho ditakoni: 'Lha kowé utangmu pira?' Wangsulané wong mau: 'Gandum satus rembat.' Juru-gedhong nuli kandha: 'Enya iki layangmu utang. Gawéa layang utang liyané. Tulisen: wolung puluh pikul.'

⁸Juru-gedhong mau dialem déning bendarané, merga duwé akal sing mengkono mau, sebab wong kadonyan

mono yèn ngurus apa-apa, akalé ngungkuli para wong mursid."

⁹Gusti Yésus nuli ngandika:

"Tembungku iki rungokna. Bandha kadonyan kuwi enggonen golèk mitra, supaya yèn bandha mau entèk, kowé banjur ditampani ana ing omah sing langgeng.

¹⁰Sing sapa tumemen marang prekara sing cilik, wong kuwi uga kena diprecaya ing prekara sing gedhé. Nanging sing sapa ora tumemen ing prekara sing cilik, wong kuwi iya ora tumemen ing prekara sing gedhé.

¹¹Dadi yèn kowé ora tumemen tumrap bandha kadonyan iki, sapa sing bakal mitayakaké marang kowé bandha kaswargan?

¹²Lan menawa kowé ora tumemen tumrap barangé wong liya, sapa sing arep mènèhaké barangmu marang kowé?

¹³Ora ana wong sing bisa ngrangkep ngladèni bendara loro. Sebab wong mau bakal sengit marang bendara sing siji, lan nresnani marang bendara sijiné, utawa setya marang bendara sing siji, lan ngrèmèhaké marang bendara sijiné.

Kowé ora bisa ngawula marang Gusti Allah lan uga ngawula marang Mamon."

¹⁴ Wong Farisi padha krungu apa sing dingandikakaké déning Gusti Yésus mau kabèh, mulané padha mèncep, sebab wong-wong mau padha karem bandha.

¹⁵ Nanging Gusti Yésus ngandika marang wong-wong mau: "Ana ing ngarepaning manungsa kowé padha bisa kandha yèn kowé kuwi bener, nanging Gusti Allah pirsá apa sing ana ing jeroné atimu. Sebab apa sing dianggep pinunjul déning manungsa, kuwi dianggep asor ana ing ngarsané Gusti Allah.

¹⁶ Angger-anggering Torèt lan Kitab-kitabé para nabi kuwi mung kanggo nganti tekan jamané Nabi Yohanes Pembaptis, wiwit wektu kuwi Injil Kratoné Allah diwartakaké ana ing ngendi-endi. Lan wong padha ngudi supaya bisa padha dadi umat ing Kratoné Allah mau.

¹⁷ Langit lan bumi kuwi luwih gampang olèhé sirna, ketimbang karo batalé titik siji waé ing Angger-anggering Torèt.

¹⁸ Saben wong sing megat bojoné, banjur rabi liyané, kuwi dadi laku jina; lan wong lanang sing ngrabèni wong

wadon sing dipegat mau, kuwi iya laku jina."

¹⁹"Ana wong sugih sing tansah menganggo sarwa éndah, uripé sedina-dina méwah.

²⁰Lan ana wong ngemis jenengé Lasarus. Lasarus mau awaké sekojur gudhigen, nglésod ana ing régoling omahé wong sugih mau.

²¹Karepé supaya diparingi mangan sisané, lorodan saka méjané wong sugih mau. Nanging malah diparani asu-asu sing nuli ndilati boroké Lasarus.

²²Ora wetara suwé Lasarus mati, nuli nyawané digawa déning malaékat menyang swarga, cedhak Rama Abraham. Wong sugih mau uga mati, lan dikubur.

²³Ana ing kono wong sugih mau nandhang sangsara luwih banget. Bareng ndeleng mendhuwur, wong sugih mau weruh Rama Abraham saka kadohan, lan Lasarus ana ing sisihé.

²⁴Wong sugih mau nuli nguwuh: 'Dhuh, Rama Abraham! Mugi kersa melasi kula. Kersaa ngutus Lasarus nyelupaken drijinipun wonten ing toya lan nètèsaken toya wau wonten ing ilat kula, supados

asrep. Kula nandhang sangsara sanget wonten ing latu murub menika!’

²⁵ Nanging Rama Abraham mangsuli: ‘Élinga nggèr, nalika urip ana ing donya kowé wis nampani samubarang sing sarwa becik, mangka Lasarus mung nampani sing sarwa ora kepénak. Saiki gentèn Lasarus nèngkéné kepénak, lan kowé nandhang ora kepénak.

²⁶ Kejaba saka kuwi, ing antarané aku lan kowé ana jurang sing ora kena diliwati, supaya wong saka kéné ora bisa mrono, lan wong saka kono ora bisa mréné.’

²⁷ Wong sugih mau nuli matur: ‘Menawi mekaten, Rama, kula nyuwun kanthi sanget kersaa Rama ngutus Lasarus dhateng griyanipun bapak kula.

²⁸ Sebab kula taksih gadhah sedhèrèk gangsal. Mugi-mugi sedhèrèk-sedhèrèk kula wau mbénjing mboten sami mlebet ing papan kasangsaran menika.’

²⁹ Nanging Rama Abraham mangsuli: ‘Sedulur-sedulurmu kuwi rak wis padha duwé kitab-kitabé Nabi Musa lan para nabi! Yakuwi sing kudu padha diturut!’

³⁰ Éwasemono wong sugih mau isih nyambungi: ‘O, Rama, menika mboten

cekap. Nanging menawi wonten tiyang pejah ingkang gesang malih lan murugi sedhèrèk-sedhèrèk kula wau, temtu para sedhèrèk kula lajeng sami badhé mratobat.'

³¹ Nanging Rama Abraham mangsuli menèh: 'Menawa sedulur-sedulurmu ora padha gelem ngrungkaké piwulangé Nabi Musa lan para nabi liyané, mesthi iya ora bakal padha precaya, senajan ana wong mati tangi saka ing pakuburan lan ngandhani wong-wong mau.'"

17 ¹ Gusti Yésus ngandika marang para muridé: "Tan kena ora mesthi ana prekara-prekara sing njalari wong tumiba ing dosa, nanging cilaka banget wong sing mènèhi dhadhakan.

² Luwih becik menawa wong sing mengkono kuwi dikalungana watu penggilingan, banjur dicemplungaké ana ing segara. Luwih becik mengkono ketimbang wong mau njalari wong-wong sing precaya padha gawé dosa.

³ Mulané padha diawas! Menawa sedulurmu gawé dosa, welèhna. Yèn wong mau nggetuni dosané, apuranen.

⁴ Upama wong mau gawé keluputan marang kowé nganti kaping pitu sedina

lan saben gawé keluputan marani kowé lan muni: 'Aku keduwung', wong mau apuranen."

⁵ Para rasul padha matur marang Gusti Yésus: "Gusti! Kula sami nyuwun tambahing pitados."

⁶ Gusti Yésus ngandika: "Yèn kowé duwé pengandel sing gedhéné sawiji sawi waé, kowé bisa akon wit anjir iki: 'Rungkada lan tumanceba ana ing segara', mesthi wit mau bakal manut apa sing kokpréntahaké."

⁷ "Saupama ing antaramu ana sing duwé batur, sing kokkongkon mluku utawa angon wedhus, apa sabaliné batur mau saka pegawéané nuli kokkandhani: 'Gèk énggal mangana?'

⁸ Mesthi ora! Malah kowé bakal muni: 'Aku tatakna mangan, nganggoa sandhangan sing resik lan ngadhepa, nunggonana enggonku mangan nganti rampung; sawisé kuwi kowé mangana.'

⁹ Batur rak ora susah dialem merga enggoné nglakoni pegawéan manut préntahing bendarané?

¹⁰ Mengkono uga kowé. Yèn kowé wis nglakoni kabèh sing didhawuhaké marang kowé, kowé munia: 'Aku iki

mung abdi lumrah, mung sadrema nglakoni kuwajibanku."

¹¹ Nalika Gusti Yésus mbacutaké tindaké saka kutha Yérusalèm, Panjenengané ngliwati tapel watesé daérah Samaria lan daérah Galiléa.

¹² Nalika Gusti Yésus mlebu ing sawijining désa, ana wong lara lépra sepuluh sowan marang Panjenengané. Wong-wong mau padha ngadeg,

¹³ sarta padha nguwuh-uwuh saka kadohan: "Rama Guru, kawula mugi Panjenengan welasi!"

¹⁴ Bareng Gusti Yésus pirsá wong-wong mau nuli ngandika: "Padha lungaa, awakmu padha priksakna marang imam." Sajroné padha mlaku, wong-wong mau padha waras.

¹⁵ Bareng ana salah siji sing weruh yèn wis waras, dhèwèké nuli bali karo memuji Asmané Allah klawan swara sora.

¹⁶ Wong mau nuli sujud ing ngarsané Gusti Yésus sarta ngaturaké panuwun. Wong mau wong Samaria.

¹⁷ Gusti Yésus nuli ngandika: "Apa ora wong sepuluh sing diwarasaké? Sing sanga ana ing ngendi?"

¹⁸ Apa sebabé déné malah wong manca kuwi sing bali lan ngaturaké panuwun marang Gusti Allah?"

¹⁹ Gusti Yésus nuli dhawuh marang wong Samaria mau: "Ngadega, muliha, pangandemu wis marasaké kowé."

²⁰ Ana wong Farisi sawetara padha nyuwun pirsu marang Gusti Yésus, bab mbésuk kapan enggoné Gusti Allah miwiti Kratoné. Gusti Yésus ngandika: "Kratoné Allah kuwi ora diwiwiti srana pretandha-pretandha sing katon,

²¹ sing nganti njalari wong muni: 'Hé, delengen, iki Kratoné Allah!' utawa: 'Lah, kaé ana ing kana!' Awit Kratoné Allah kuwi ana ing sajroné atimu."

²² Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli ngandika marang para muridé: "Bakal ana wektuné kowé padha kepéngin nyipati dinaning Putrané Manungsa, nanging ora bisa.

²³ Mbésuk bakal ana wong sing kandha marang kowé, 'Delengen ana ing kana', utawa, 'Delengen ana ing kéné!' Kowé aja nggugu banjur metu nggolèki.

²⁴ Ya kaya kilat enggoné cumlèrèt ing langit saka sisih kéné tekan sisih kana,

iya kaya mengkono bakal kaanané dinaning Putrané Manungsa.

²⁵ Nanging Panjenengané kudu nandhang sangsara dhisik lan ditampik déning wong-wong jaman saiki.

²⁶ Padha kaya kaanané nalika jamané Nabi Nuh, kaya mengkono uga mbésuk kaanané jamané Putrané Manungsa.

²⁷ Wong bakal mangan lan ngombé, padha omah-omah lan mengkono saterusé, nganti tekan dinané Nabi Nuh mlebu ing prauné lan banjiré teka, sarta matèni wong-wong kabèh mau.

²⁸ Uga kaya dhèk jamané Lut. Wong padha mangan lan ngombé, dol-tinuku, nenandur lan gawé omah.

²⁹ Nanging nalika Lut metu saka kutha Sodom, ing dina kuwi uga geni lan welirang tumurun saka langit ngobong wong kabèh.

³⁰ Kaya mengkono uga mbésuk bakal kaanané dina ngetingalé Putrané Manungsa.

³¹ Wong sing ing dina kuwi ana ing payoné omah, aja medhun mlebu ing omah njupuk barang-barangé saka ing kono. Semono uga wong sing lagi ana ing pategalan, aja padha bali ing omahé.

³² Padha élinga marang apa sing kedadéan tumrap bojoné Lut.

³³ Sing sapa ngudi arep nylametaké uripé, wong kuwi bakal kélangan urip sing sejati. Nanging sing sapa kélangan uripé, malah bakal nampa urip sing sejati.

³⁴ Ngandela Aku. Ing bengi kuwi yèn ana wong loro sing turu ana ing peturon, sing siji bakal kajupuk lan sijiné ditinggal.

³⁵ Yèn ana wong wadon loro sing lagi padha nggiling gandum, sing siji bakal dijupuk lan sing sijiné ditinggal.

³⁶ [Yèn ana wong loro sing lagi ana ing pategalan, sing siji bakal dijupuk, lan sijiné ditinggal.]"

³⁷ Para murid padha nyuwun pirsa: "Wonten ing pundi, Gusti?" Pangandikané Gusti Yésus: "Ing ngendi ana bathang, ing kono manuk gagak padha ngrompol."

18 ¹ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli maringaké pasemon marang para sekabaté, sing maksudé supaya tansah padha ndedonga lan aja padha semplah.

² Gusti Yésus ngandika: "Ing sawijining kutha ana hakim sing ora wedi karo Gusti Allah lan ora mreduli karo wong.

³Ing kutha kono uga ana randha sing bola-bali nekani hakim mau lan nyuwun kaadilan tumrap enggoné prekaran, aturé: 'Anggèn kawula prekawisan kaliyan tiyang menika mugi panjenengan réncangi.'

⁴Nganti sawetara lawasé hakim mau ora gelem mbiyantu. Nanging wekasané hakim mau nggagas mengkéné: 'Senajan aku ora wedi karo Gusti Allah, lan ora preduli karo wong,

⁵nanging merga randha iki pijer teka waé ngganggu aku, luwih becik prekarané nuli dakadilané, supaya wong kuwi ora bola-bali teka lan wekasané ngamuk aku.'"

⁶Pangandikané Gusti Yésus: "Padha titènana apa sing dikandhakaké déning hakim sing sewenang-wenang mau!

⁷Yèn umaté Allah rina wengi padha nyuwun tulung, apa Gusti Allah ora nuli bakal paring adil marang umaté mau? Apa Panjenengané arep nyenyuwé enggoné paring pitulungan?

⁸Ngandela, Panjenengané bakal énggal paring adil! Nanging menawa Putrané Manungsa mbésuk rawuh, apa ing

bumi kéné isih ana wong sing duwé pengandel?"

⁹Gusti Yésus nuli maringaké pasemon sing katujokaké marang wong-wong sing nganggep awaké dhéwé sampurna, sarta ngrèmèhaké wong liya.

¹⁰Pangandikané: "Ana wong loro padha mlebu ing Pedalemané Allah, arep ndedonga. Sing siji wong Farisi, lan sing sijiné pegawé pajeg.

¹¹Wong Farisi mau ngadeg ing panggonan sing gampang katon ing wong lan ndedonga mengkéné: 'Dhuh Allah, kawula ngaturaken panuwun dhateng Panjenengan, awit kawula mboten sami kaliyan tiyang-tiyang sanès ingkang srakah, ingkang remen ngapusi, ingkang lampah jina, lan mboten sami kaliyan pegawé pajeg menika.

¹²Saben seminggu kula siyam kaping kalih, sarta saprasedaranipun pamedal kawula, kawula sedhekahaken.'

¹³Nanging pegawé pajeg mau ngadeg ana ing kadohan, malah ndangak waé ora wani, mung tebah-tebah dhadha, sarta matur mengkéné: 'Dhuh Allah, kawula tiyang dosa, mugi Panjenengan welasi.'"

¹⁴ "Ngandela, saungkuré saka ing papan kono, pegawé pajeg mau sing pandongané ketrima déning Gusti Allah, dudu wong Farisi mau. Awit saben wong sing ngluhuraké awaké dhéwé, bakal diasoraké, déné wong sing ngasoraké awaké dhéwé, kuwi bakal diluhuraké."

¹⁵ Nuli ana wong sing padha teka nyowanaké anaké sing isih cilik-cilik marang ngarsané Gusti Yésus, supaya padha ditumpangi asta sarta diberkahi. Bareng weruh sing mengkono mau para sekabat padha nepsu marang wong-wong mau.

¹⁶ Nanging Gusti Yésus nimbali wong-wong sing padha arep nyowanaké anak-anaké mau sarta ngandika: "Karebèn bocah-bocah kuwi marek marang Aku, awit wong sing kaya bocah kuwi sing padha dadi umat ing Kratoné Allah.

¹⁷ Élinga, wong sing pambangun-turuté ora kaya bocah cilik iki, ora bisa dadi umat ing Kratoné Allah."

¹⁸ Ana sawijining panuntuné wong Yahudi nyuwun pirsá marang Gusti Yésus: "Guru ingkang utami; menapa

ingkang kedah kula lampahi, supados angsal gesang ingkang sejatos?"

¹⁹ Pangandikané Gusti Yésus: "Yagéné kowé ngarani Aku utama? Ora ana wong siji waé sing utama, sing utama kuwi mung Gusti Allah piyambak.

²⁰ Kowé mesthiné wis ngerti surasané angger-angger: 'Kowé aja laku jina; kowé aja mematèni; kowé aja nyenyolong; kowé aja goroh; lan ngajènana marang bapak lan ibumu!'"

²¹ Wong mau mangsuli: "Kasinggihan. Sedaya pepakèning angger-angger wau sampun kula lampahi wiwit alit mila."

²² Nalika mireng wangsulan mau Gusti Yésus nuli ngandika: "Isih ana saprekara sing kudu koklakoni: Kabèh saduwèk-duwèkmu edolana, lan edum-edumna marang wong miskin, temah kowé bakal olèh bandha ana ing swarga. Sawisé kuwi nuli mrénéa mèlua Aku."

²³ Bareng krungu pangandika sing mengkono mau, wong kuwi sedhih, awit dhèwèké sugih banget.

²⁴ Bareng Gusti Yésus pirsá yèn wong mau sedhih banget, nuli ngandika: "Iba angèlé wong sugih dadi kawula ing Kratoné Allah!

²⁵ Luwih gampang unta mlebu ing bolongané dom, tinimbang wong sugih dadi kawula ing Kratoné Allah."

²⁶ Wong-wong sing padha ngrungokaké pangandikané Gusti Yésus mau nuli padha nyuwun pirsu: "Menawi mekaten sinten ingkang saged wilujeng?"

²⁷ Pangandikané Gusti Yésus: "Apa sing tumrapé manungsa mokal, kuwi tumrapé Gusti Allah ora mokal."

²⁸ Pétrus nuli matur: "Kawula sampun sami nilar balé griya kawula sarta ndhèrèk Panjenengan."

²⁹ Pangandikané Gusti Yésus: "Kuwi bener! Ngandela, saben wong sing ninggal omahé, utawa bojoné, utawa seduluré, utawa bapak lan ibuné, utawa anak-anaké, merga enggoné ngabdi lan mbangun-turut marang dhawuhé Kratoné Gusti Allah,

³⁰ wong kuwi mesthi bakal nampani ganjaran tikel-matikel ing jaman saiki, lan nampani urip langgeng ing jaman akir."

³¹ Gusti Yésus nuli nimbali sekabaté rolas, diajak misah, sarta dipangandikani: "Padha titènana! Kita saiki padha lunga menyang kutha

Yérusalèm, lan kabèh sing wis ditulis déning para nabi bab Putrané Manungsa bakal kelakon.

³² Panjenengané bakal dipasrahaké marang wong sing dudu bangsa Yahudi, lan bakal disawenang-wenang, disiya-siya lan diidoni.

³³ Panjenengané bakal disiksa lan disédani; nanging ing dina kateluné Panjenengané bakal wungu menèh."

³⁴ Nanging para sekabat ora nyandhak babar-pisan, apa tegesé pangandika mau kabèh, awit pancèn kagawé samar tumraping para sekabat, nganti padha ora ngerti sing satemené.

³⁵ Nalika tindaké Gusti Yésus wis mèh tekan kutha Yérikho, ana wong wuta lungguh ing pinggir dalan karo ngemis.

³⁶ Bareng wong wuta mau krungu swarané wong akèh padha liwat ing kono, nuli takon: "Ana apa ta?"

³⁷ Ana wong sing mangsuli: "Guru Yésus, saka Nasarèt, lagi langkung."

³⁸ Wong wuta mau nuli nguwuh-uwuh: "Gusti Yésus tedhkipun Sang Prabu Dawud! Kawula mugi Panjenengan welasi!"

³⁹ Wong-wong sing ana ing ngarepé padha nyendhu, akon meneng. Nanging wong wuta mau malah saya seru panguwuhé: "Gusti, putranipun Sang Prabu Dawud, kawula mugi Panjenengan welasi!"

⁴⁰ Gusti Yésus nuli mandheg, lan dhawuh supaya wong wuta mau dituntun marek ing ngarsané. Sawisé tekan ing ngarsané Gusti Yésus, Gusti nuli ndangu:

⁴¹ "Aku kokkon nindakaké apa marang kowé?" Wong wuta mau mangsuli: "Gusti, kawula kepéngin saged sumerep."

⁴² Gusti Yésus nuli ngandika marang wong mau: "Ya, kowé ndelenga. Pangandemu sing marasaké kowé."

⁴³ Sanalika iku uga wong wuta mau bisa ndeleng, nuli ndhèrèkaké tindaké Gusti Yésus, karo memuji marang Pangéran. Kabèh wong sing nyipati lelakon mau iya nuli padha memuji marang Gusti Allah.

19 ¹ Gusti Yésus banjur mlebu ing kutha Yérikho, tindak nratas ing kutha kono.

² Ing kutha Yérikho kono ana wong jenengé Zakhéus, kepala pegawé pajeg, sing sugih.

³ Zakhéus mau kepéngin banget weruh Gusti Yésus, nanging dedegé cendhèk. Sarèhné kaling-kalingan wong akèh, dadiné ora tau bisa weruh Gusti Yésus.

⁴ Mulané Zakhéus mlayu ndhisiki lakuné wong-wong akèh, nuli mènèk ing wit anjir, supaya bisa weruh sing bakal langkung kono.

⁵ Bareng Gusti Yésus tindaké tekan ing panggonan kono, Panjenengané ndhangak mirsani ing wit anjir, sarta ngandika marang Zakhéus: "Zakhéus, énggal mudhuna! Awit ing dina iki Aku arep mampir ing omahmu."

⁶ Zakhéus banjur énggal-énggal mudhun lan mbagèkaké Gusti Yésus klawan bungah.

⁷ Wong kabèh sing padha weruh lelakon kuwi padha pating kedumel lan muni: "Lho, Panjenengané kokkersa mertamu ana ing omahé wong ala!"

⁸ Zakhéus nuli ngadeg, sarta matur marang Gusti Yésus: "Gusti, bandha kawula ingkang sepalih badhé kawula sedhekahaken dhateng tiyang miskin; lan sinten kémawon ingkang naté kawula apusi bandhanipun, badhé kawula wangsulaken tikel sekawan."

⁹ Gusti Yésus nuli ngandika marang Zakhéus: "Dina iki Gusti Allah nampani kowé lan brayatmu kabèh. Kowé kuwi uga anak-turuné Rama Abraham.

¹⁰ Awit Putraning Manungsa kuwi tekané nggolèki lan nylametaké wong-wong sing ketriwal."

¹¹ Nalika semana tindaké Gusti Yésus wis mèh tekan kutha Yérusalèm. Akèh wong sing padha ngira, yèn Kratoné Allah sedhéla menèh bakal kebarar ana ing donya.

¹² Mulané Gusti Yésus nuli maringi pasemon marang wong sing padha ngrungokaké piwulangé. Pangandikané: "Ana priyayi luhur lunga menyang ing negara adoh, arep ditetepaké dadi ratu ana ing kana; sawisé kuwi bakal bali menèh.

¹³ Sadurungé priyayi luhur mau mangkat, nimbali abdiné sepuluh. Saben abdi siji dipasrahi dhuwit mas sedinar. Welingé: 'Dhuwit iki enggonen dagang nganti satekaku.'

¹⁴ Sarèhné rakyaté negara kono padha sengit marang panjenengané, mula padha nusuli kongkonan, padha dikon

matur: 'Kawula mboten purun dipun erèh tiyang menika.'

¹⁵ Sawisé priyayi luhur mau ditetepaké dadi ratu, nuli bali menyang negarané. Panjenengané nuli nimbali para abdiné sing biyèn padha dipasrahi dhuwit, didhawuhi sowan, awit panjenengané kepéngin pirsabebathèné siji-sijiné.

¹⁶ Abdi sing kapisan sowan matur: 'Ndara, kula sampun angsal bathi sedasa dinar saking arta ingkang kula tampi saking Panjenengan.'

¹⁷ Pangandikané bendarané: 'Sukur, kowé abdi becik! Sarèhné kowé kena diprecaya tumrap prekara sing cilik, saiki kowé dakangkat ngerèh kutha sepuluh.'

¹⁸ Abdi sing kapindho sowan, aturé: 'Ndara, saking arta mas sedinar, ingkang Panjenengan paringaken dhateng kula, kula sampun angsal bebabathènggangsal dinar.'

¹⁹ Bendarané nuli ngandika: 'Sukur, saiki kowé bakal dakpasrahi ngerèh kutha lima.'

²⁰ Abdi sing katelu sowan lan matur: 'Ndara, menika arta Panjenengan, ingkang kula bundheli ing kacu lan kula simpen.'

²¹ Kula ajrih dhateng Panjenengan, margi ngertos bilih Panjenengan menika priyantun ingkang kereng. Panjenengan mundhut barang ingkang sanès kagungan Panjenengan, sarta ngundhuh saking taneman ingkang mboten Panjenengan tanem.'

²² Bendara mau nuli ngandika marang wong mau: 'Kowé abdi sing ala, kowé bakal dakukum miturut tembungmu dhéwé. Kowé wis ngerti yèn aku iki wong kereng, sing njupuk apa sing dudu duwèkku, lan sing ngundhuh tanduran sing ora daktandur.

²³ Yèn nyata mengkono, yagéné dhuwit kuwi ora koksipen ana ing bank, supaya sabaliku, aku bisa nampa dhuwitku saanakané?'

²⁴ Banjur ngandika marang wong sing padha ana ing kono: 'Dhuwit sing ana ing wong kuwi jupuken lan wènèhna marang wong sing wis nggawa sepuluh dinar mau.'

²⁵ Wong-wong mau padha matur: 'Ndara, tiyang menika rak sampun mbekta sedasa dinar?'

²⁶ Wangsulane raja mau: 'Élinga, wong sing ikhtiyar supaya duwé, bakal

diwènèhi, nanging wong sing ora gelem ikhtiyar wong kuwi dalah barang sethithik sing diduwèni, bakal kajupuk.

²⁷ Lan saiki, parakna mréné kabèh satru-satruku sing padha ora seneng yèn aku dadi ratuné. Wong-wong kuwi padha patènana ana ing ngarepku!"

²⁸ Sawisé Gusti Yésus ngandikakaké kuwi mau kabèh, Panjenengan nuli tindak ngrumiyini wong-wong mau menyang kutha.

²⁹ Bareng wis tekan sacedhaké désa Bèttagé lan désa Bètani sing dunungé ana ing Gunung Zaitun, Gusti Yésus ngutus sekabaté loro ndhisiki tindaké.

³⁰ Gusti Yésus dhawuh: "Kowé lungaa menyang désa ngarep kuwi. Kowé bakal weruh belo kuldi, sing dicencang. Belo kuwi durung tau ditunggangi wong. Belo mau uculana lan gawanen mréné."

³¹ Yèn ana wong takon: 'Yagéné kokkokuculi?' wangsulana: 'Gusti sing arep ngagem.'

³² Para sekabat loro sing diutus ndhisiki tindaké mau nuli padha mangkat. Lan apa sing didhawhaké déning Gusti Yésus mau cocog karo kaanané.

³³ Nalika para sekabat mau lagi padha nguculi taliné, sing duwé belo ngaruh-aruhi: "Yagéné belo kuwi kokuculi?"

³⁴ Para sekabat nuli padha mangsuli: "Gusti ingkang ngersakaken ngagem."

³⁵ Belo mau banjur dituntun menyang ing ngarsané Gusti Yésus. Para sekabat mau nuli nyopot jubahé, banjur dilarapaké ana ing gegeré kuldi. Gusti Yésus nuli diangkat lan dilenggahaké ana ing kuldi mau.

³⁶ Sawisé tindak, para sekabaté padha njèrèng jubahé ana ing dalan sing dilangkungi.

³⁷ Bareng wis cedhak karo kutha Yérusalèm, ing dalan kang mudhun saka Gunung Zaitun, para muridé Gusti Yésus kabèh nuli padha giyak-giyak klawan sora, memuji Asmané Gusti Allah, merga saka sakèhing mujijat, sing padha dideleng.

³⁸ Wong-wong mau padha nguwuh: "Binerkahana ratu ingkang rawuh ing Asmanipun Pangéran. Tentrem rahayu wonten ing swarga, lan kamulyan konjuk ing Allah!"

³⁹ Wong Farisi sawetara sing ana ing antarané wong akèh mau nuli matur marang Gusti Yésus: "Guru, para murid menika mugi Panjenengan dhawuhi mèndel!"

⁴⁰ Nanging pangandikané: "Yèn wong-wong kuwi meneng, watu-watu iki sing bakal giyak-giyak."

⁴¹ Bareng Gusti Yésus tindaké saya cedhak karo kutha Yérusalèm lan pirsakutha mau, Panjenengané muwun.

⁴² Pangandikané: "Adhuh, saiba beciké, yèn ing dina iki kowé nyumurupi apa sing sanyatané kokbutuhaké kanggo katentremanmu! Nanging tekan saiki kowé durung weruh.

⁴³ Bakal tekan wektuné, mungsuhmu padha gawé jagragan pirang-pirang kanggo ngepung kowé lan nyerang kowé saka ing ngendi-endi.

⁴⁴ Mungsuh-mungsuhmu kuwi bakal nggempur kowé nganti rata karo lemah, bareng karo rakyatmu kabèh. Mungsuhmu bakal ora nglestarèkaké watu siji waé tumumpang ana ing watu liyané, sebab kowé ora nggatèkaké rawuhé Gusti Allah enggoné arep nylametaké kowé!"

⁴⁵ Gusti Yésus banjur mlebu ing Pedalemané Allah lan nundhungi para wong sing padha dodolan ana ing kono.

⁴⁶ Pangandikané: "Ing Kitab Suci ana tulisan: 'Pedaleman-Ku kuwi omah pamujan,' nanging panggonan suci iki kokdadèkaké susahé maling."

⁴⁷ Gusti Yésus saben dina memulang ana ing Pedalemané Allah. Para pengareping imam, para ahli Torèt lan para panuntuning bangsa Yahudi padha golèk réka supaya olèh dhadhakan bisané nyédani Gusti Yésus.

⁴⁸ Nanging wong-wong mau padha ora bisa tumindak apa-apa, sebab rakyat tansah padha kepéngin ngrungokaké piwulangé sarta padha kepranan banget marang Panjenengané.

20¹ Sawijining dina Gusti Yésus memulang, martakaké Injil marang wong akèh ana ing Pedalemané Allah. Para pengareping imam, para ahli Torèt lan panuntuné bangsa Yahudi padha sowan,

² sarta matur marang Gusti Yésus: "Guru, Panjenengan kersaa maringi ketrangan, saking pundi wewenang Panjenengan nindakaken

sedaya prekawis menika? Sinten ingkang nyukani wewenang dhateng Panjenengan?"

³ Gusti Yésus ngandika: "Aku uga kepéngin takon marang kowé. Coba kandhaa,

⁴ sapa sing mènèhi wewenang marang Nabi Yohanes mbaptisi wong, Gusti Allah apa manungsa?"

⁵ Wong-wong mau nuli padha rembugan. Sing siji kandha karo sijiné: "Kepriyé enggon kita arep mangsuli? Yèn kita kandha: 'Saking Gusti Allah,' Panjenengané bakal ngandika: 'Yèn mengkono yagéné kowé padha ora precaya marang Nabi Yohanes?'

⁶ Nanging yèn kita kandha: 'Saking manungsa', kita bakal dibalangi watu déning wong akèh iki, sebab wong kuwi kabèh nganggep Yohanes kuwi nabi."

⁷ Dadi wong-wong mau nuli padha mangsuli marang Gusti Yésus: "Kula mboten ngertos."

⁸ Mulané Gusti Yésus nuli ngandika marang wong-wong mau: "Yèn mengkono, kowé iya ora Dakkandhani, saka ngendi asalé wewenang-Ku nindakaké iki mau kabèh."

⁹ Gusti Yésus maringi pasemon marang wong-wong mau mengkéné: "Ana wong duwé kebon anggur. Kebon mau diséwakaké marang wong tani sawetara. Sing duwé kebon mau nuli lunga adoh, lan manggon ana ing kana nganti suwé.

¹⁰ Bareng wis wektuné ngundhuh, sing duwé kebon mau kongkonan baturé nemoni wong-wong sing padha nggarap kebon, njaluk bagéané saka asilé. Nanging wong sing dikongkon mau dipenthungi déning wong sing padha nggarap, lan kongkonan kuwi bali tanpa nggawa apa-apa.

¹¹ Wong sing duwé kebon mau banjur kongkonan menèh batur liyané; nanging kongkonan kuwi iya dipenthungi, disepèlèkaké lan disewenang-wenang déning para penggarap, lan dikon bali tanpa nggawa apa-apa.

¹² Sing duwé kebon mau kongkonan batur menèh sing kaping teluné. Nanging kongkonan kuwi uga dipenthungi, nuli dibuwang ing sanjabané kebon.

¹³ Pungkasané sing duwé kebon mau mikir: 'Saiki beciké kepriyé? Aku dakkongkonan anakku dhéwé, sing

dakkasihi. Mesthiné wong-wong kuwi bakal padha éring marang anakku!’

¹⁴ Nanging tan kocapa, bareng para penggarap mau weruh anaké sing duwé kebon teka, nuli padha sarembug mengkéné: ‘Anaké sing duwé kebon iki beciké dipatèni waé, supaya kita olèh warisané!’

¹⁵ Wong-wong mau nuli nyèrèd anaké sing duwé kebon mau ana ing sanjabané kebon, nuli dipaténi." Gusti Yésus nuli ndangu marang wong-wong sing lagi padha ngrungokaké: "Saiki para penggarap mau bakal dikapakaké déning wong sing duwé kebon?

¹⁶ Wis mesthi wong sing duwé kebon anggur bakal teka lan numpes para penggarap, sarta nyéwakaké kebon angguré marang wong liya." Bareng krungu pangandikané Gusti Yésus mengkono mau, wong sing padha ngrungokaké nuli padha matur: "Ingkang mekaten menika mboten badhé kelampahan!"

¹⁷ Gusti Yésus mirsani marang wong-wong mau, sarta ngandika: "Yèn mengkono apa tegesé ayat iki: ‘Watu sing ditampik déning para ahli gawé

omah, merga dianggep ora ana gunané, jebul kuwi watu sing ketitik becik dhéwé.'

¹⁸ Sing sapa tiba ing watu mau, bakal ajur mumur, lan sing sapa ketiban watu kuwi, bakal remuk dadi lebu."

¹⁹ Para ahli Torèt lan para pengareping imam ngerti yèn pasemon mau ditujokaké marang dhèwèké. Mulané padha kepéngin nyekel Gusti Yésus sanalika iku uga, nanging padha wedi marang wong akèh.

²⁰ Niyaté mau banjur diwurungaké, ngentèni wektu sing becik. Wong-wong mau nuli padha mbeseli wong séwan sawetara, dikongkon éthok-éthok tumindak kaya wong mursid lan ngajokaké pitakonan-pitakonan marang Gusti Yésus, kanggo nyengkolong^f Panjenengané, temah olèh alasan kanggo nyekel, supaya ditahan déning Gubernur.

²¹ Wong-wong séwan nuli matur marang Gusti Yésus: "Guru, kula mangertos bilih menapa ingkang Panjenengan ngendikakaken lan Panjenengan wucalaken menika sedaya leres. Kula inggih sami mangertos bilih Panjenengan

^fnyengkolong: menjebak (bhs. Ind.).

menika mboten ngéloni sinten-sinten, sarta ngemungaken mucalaken menapa ingkang dados kersanipun Gusti Allah tumrapipun manungsa.

²² Samenika kula badhé nyuwun pirsas: Manut agami kita, mbayar pajeg dhateng Kaisar ing Rum menika kénging menapa mboten?"

²³ Gusti Yésus ora kekilapan marang kajuligané wong mau, mulané banjur ngandika:

²⁴ "Aku tuduhana dhuwit pérak. Ing kono ana gambaré sapa lan ana tulisané apa?" Wangsulane sing padha didangu: "Gambaripun lan seratanipun Kaisar!"

²⁵ Pangandikané Gusti Yésus: "Yèn mengkono, caosna marang Kaisar apa sing dadi kagungané Kaisar, lan caosna marang Gusti Allah apa sing dadi kagungané Gusti Allah."

²⁶ Srana mengkono ketitik yèn wong-wong séwan mau ora bisa nyengkolong Gusti Yésus ana ing ngarepaning wong akèh. Wong-wong mau padha blangkemen sarta kaéraman.

²⁷ Ana wong Saduki sawetara, yakuwi wong-wong sing padha ora precaya marang petangèné wong mati, padha

sowan marang Gusti Yésus. Wong mau padha takon:

²⁸"Guru, Nabi Musa sampun maringi angger-angger dhateng kita sedaya, mekaten: 'Menawa ana wong duwé sedulur lanang tinggal-donya, mangka ora ninggal anak, nanging randhané isih urip, seduluré mau wajib ngrabèni randha sing ditinggal mati mau, supaya bisa nukulaké turun kanggo sing tinggal-donya mau.'

²⁹Kelampahan wonten tiyang pitu sasedhèrèk. Ingkang mbajeng émah-émah, nanging lajeng tilar-donya, tanpa nilar anak.

³⁰Randhanipun lajeng dipun ningkah déning adhinipun, inggih menika anak ingkang nomer kalih.

³¹Lajeng kaningkah ugi déning ingkang nomer tiga. Mekaten salajengipun ngantos tiyang pitu sasedhèrèk wau sampun naté ningkah kaliyan tiyang èstri wau, nanging sami pejah lan mboten nilar anak.

³²Wekasanipun tiyang èstri wau inggih lajeng pejah.

³³Lajeng kados pundi menggah tiyang èstri menika mbénjing ing

dinten petangènipun tiyang pejah?
Piyambakipun lajeng dados sémahipun
sinten? Sebab tiyang jaler pitu
sasedhèrèk wau sedaya sampun naté
neningkahan kaliyan piyambakipun."

³⁴ Gusti Yésus ngandika: "Wong lanang
lan wong wadon sing padha urip ing
donya kéné padha neningkahan,

³⁵ nanging wong lanang lan wong wadon
sing tinemu pantes ditangèkaké saka ing
pati, lan urip ing jaman kalanggengan,
kuwi padha ora omah-omah.

³⁶ Kaanané mau kaya malaékat, sebab
wong-wong mau ora padha mati menèh.
Wong-wong mau padha dadi putrané
Allah, merga wis padha ditangèkaké.

³⁷ Nabi Musa dhéwé nyebutaké klawan
cetha yèn wong mati bakal katangèkaké
menèh. Ing tulisané, sing nyebutaké
bab grumbul eri sing murub kuwi,
panjenengané nyebut Gusti Allah 'Allahé
Abraham, Iskak lan Yakub.'

³⁸ Gusti Allah kuwi dudu Allahé wong
mati, nanging Allahé wong urip! Sebab
tumrapé Gusti Allah, wong-wong kuwi
mau kabèh padha urip."

³⁹ Ana para ahli Torèt sawetara sing matur: "Wangsulan Panjenengan menika saé sanget, Guru."

⁴⁰ Sebab wong-wong mau wis ora wani takon apa-apa menèh marang Gusti Yésus.

⁴¹ Gusti Yésus ndangu marang wong-wong mau: "Kepriyé déné wong kokbisa ngarani Sang Kristus kuwi tedhaké Sang Prabu Dawud?"

⁴² Mangka Sang Prabu Dawud dhéwé ana ing Kitab Masmur ngandika mengkéné: 'Dhawuhé Pangéran marang Gustiku: Sira lenggaha ana ing tengen-Ku.

⁴³ Nganti tekan wektuné mungsuhmu padha Daktelukaké marang kowé.'

⁴⁴ Menawa Sang Prabu Dawud nyebut Panjenengané 'Gusti', kepriyé déné Sang Mèsias kuwi uga dadi tedhaké?"

⁴⁵ Nalika wong kabèh isih padha ngrungokaké, Gusti Yésus ngandika marang sekabaté:

⁴⁶ "Padha diawas karo para ahli Torèt. Wong-wong kuwi padha seneng nganggo jubah landhung lan seneng diormati déning wong-wong ana ing pasar-pasar.

Wong-wong kuwi padha seneng milih papan sing kajèn ana ing pésta-pésta.

⁴⁷ Wong-wong iki padha ngrampas omahé randha-randha, banjur mamèraké kamursidané srana ndedonga nganti suwé banget. Wong-wong mau mesthi bakal diukum luwih déning abot."

21 ¹ Ana ing Pedalemané Allah kono Gusti Yésus pirsá wong sugih-sugih padha nglebokaké dhuwit ana ing pethi pisungsung.

² Nuli Panjenengané iya pirsá ana randha miskin sing nglebokaké pisungsung dhuwit cilik rong iji.

³ Gusti Yésus nuli ngandika: "Setitèkna! Randha miskin kuwi pisungsungé luwih akèh ketimbang karo wong-wong liyané.

⁴ Sebab wong liya-liyané mau enggoné pisungsung dijupukaké saka kalubèraning kasugihané. Nanging wong randha miskin misungsungaké kabèh dhuwit sing diduwèni, sing prelu kanggo nyambung uripé dhéwé."

⁵ Ana wong sawetara padha rasanan bab kaéndahané Pedalemané Allah, enggoné direngga-rengga nganggo watu-watu sing becik banget, sarta barang rupa-rupa sing dipisungsungaké

marang Gusti Allah. Gandhèng karo gunem sing mengkono mau, Gusti Yésus ngandika:

⁶ "Mbésuk bakal kelakon, kabèh sing kokdeleng iku lebur, nganti ora ana watu siji waé sing lestari tumumpang ana ing watu liyané!"

⁷ Wong mau padha nyuwun pirsá marang Gusti Yésus: "Guru, mbénjing menapa prekawis wau badhé kelampahan?"

⁸ Pangandikané Gusti Yésus: "Sing padha awas, supaya kowé aja nganti kena disasaraké déning wong! Sebab akèh wong sing bakal teka nganggo jeneng-Ku. Wong-wong mau bakal padha muni: 'Aku iki Sang Kristus!, lan saiki wis tekan wektuné.' Aja padha nggugu.

⁹ Kowé aja padha wedi, yèn krungu kabar bab peperangan lan pembrontakan. Sebab kabèh mau wis pinesthi kudu kelakon dhisik. Nanging kuwi ora ateges yèn wis tekan wekasané jaman."

¹⁰ Gusti Yésus nuli nerusaké pangandikané: "Bangsa-bangsa

bakal campuh perang, negara sing siji nglawan negara sijiné.

¹¹ Ing ngendi-endi bakal ana lindhu sing nggegirisi, ana pailan lan pageblug. Uga bakal ana prekara-prekara sing nggegirisi lan pretandha-pretandha sing ngédab-édabi saka langit.

¹² Nanging sadurungé kabèh mau kelakon, kowé bakal dicekel lan dianiaya. Kowé bakal padha diadili ana ing papan-papan pangibadah lan dilebokaké ana ing pakunjaran. Kowé bakal dilarak lan diladèkaké ana ing ngarepé para ratu lan para pangwasa, merga saka Aku.

¹³ Kuwi wewengan kanggo kowé nglairaké paseksimu bab Injiling Pangéran.

¹⁴ Padha mantepa ing ati! Kowé ora susah kuwatir bab wangsulan sing kudu kokaturaké kanggo mbélani awakmu.

¹⁵ Sebab Aku dhéwé sing bakal maringi tembung lan kabisan kuwi marang kowé, nganti mungsuhmu ora bakal bisa ngunggahi utawa mbantah marang apa sing kokkandhakaké.

¹⁶ Kowé bakal diulungaké déning bapak lan ibumu, déning sedulur-sedulurmu, lan déning kanca-kancamu. Ana

panunggalanmu sawetara sing bakal dipatèni déning mungsuhmu.

¹⁷ Kowé bakal disengiti déning wong kabèh merga saka Aku.

¹⁸ Nanging rambutmu saeler waé ora bakal ana sing kalong.

¹⁹ Yèn kowé tetep precaya lan sabar, kowé bakal slamet."

²⁰ "Yèn kowé weruh kutha Yérusalèm dikepung déning wadyabala, padha ngertia, yèn ora suwé menèh kutha Yérusalèm mau bakal disirnakaké.

²¹ Ing wektu kuwi wong-wong ing tanah Yudéa padha ngungsia menyang pegunungan. Wong-wong sing ana ing kutha padha metua saka kutha, lan wong-wong sing ana njaba kutha aja padha mlebu ing kutha.

²² Sebab dina-dina kuwi diarani 'Dinaning Paukuman', supaya kelakon apa sing wis ditulis ana ing Kitab Suci.

²³ Mesakaké temen wong wadon sing lagi padha meteng, lan sing lagi padha réwang bayi! Sebab negara kuwi bakal ngalami kasusahan gedhé, merga Gusti Allah bakal ngukum bangsa iki.

²⁴ Ana wong sing bakal dipatèni klawan pedhang, ana uga sing padha bakal

diboyong menyang negara-negara manca; lan wong-wong sing ora wanuh marang Gusti Allah bakal ngicak-icak kutha Yérusalèm, nganti tekan wektu sing wis ditemtokaké déning Gusti Allah tumrap bangsa iki."

²⁵ "Mbésuk bakal ana pretandha-pretandha sing katon ana ing srengéngé, rembulan lan lintang-lintang. Ing bumi bangsa-bangsa bakal padha gumeter, merga gumlegeré segara lan ombaké sing nggegirisi.

²⁶ Akèh wong sing bakal padha klenger saking wediné, merga ngrasakaké apa sing bakal kelakon ana ing jagad. Sebab kekuwatan-kekuwatan sing ngatur lakuné jagad raya bakal kisruh.

²⁷ Ing wektu kuwi Putrané Manungsa bakal rawuh ana ing méga, ngagem kamulyan lan pangwasa gedhé.

²⁸ Yèn kabèh mau wiwit kelakon, padha siyagaa lan tumengaa, sebab ora suwé menèh kowé bakal padha kaluwaran."

²⁹ Gusti Yésus nuli nyritakaké pasemon mengkéné: "Padha titènana wit anjir lan wit-witan apa waé.

³⁰Yèn wit-witan mau wis padha semi, kowé ngerti yèn wis ngancik mangsa panas.

³¹Mengkono uga yèn kowé weruh prekara-prekara sing Dakkandhakaké mau kelakon, padha ngertia yèn wis tekan wektuné Gusti Allah mbangun Kratoné ana ing jagad.

³²Padha ngandela! Wong-wong sing urip ing jaman saiki durung bakal padha mati, yèn prekara-prekara kuwi mau kabèh durung kelakon.

³³Langit lan bumi bakal sirna, nanging tembung-Ku bakal tetep ing selawas-lawasé."

³⁴"Padha jaganen awakmu dhéwé. Aja nganti kowé mung mikir enggonmu pésta-pésta waé; aja kakéhan mikiraké bab ruwet-rentenging uripmu, nganti bareng Dinané Pangéran teka dadakan, kowé ora cumawis.

³⁵Sebab tekané dina kuwi presasat kala, kanggo njiret wong sajagad kabèh.

³⁶Padha siyagaa, lan tansah ndedongaa, supaya kowé diparingi kekuwatan bisa ngalami sing bakal kelakon mau kabèh kanthi slamet,

sarta bisa sowan ing ngarsané Putrané Manungsa."

³⁷ Gusti Yésus saben awan memulang ana ing Pedalemané Allah, benginé minggah ing Gunung Zaitun, lan nyaré ana ing kono.

³⁸ Saben ésuk wong kabèh padha teka ana ing Pedalemané Allah, ngrungokaké piwulangé Gusti Yésus.

22 ¹ Nalika semana lagi ngarepaké Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi, yakuwi sing disebut Paskah.

² Para pengareping imam lan para ahli Torèt lagi padha golèk réka, kepriyé bisané nyédani Gusti Yésus; sebab wong-wong mau padha wedi karo rakyat.

³ Iblis nuli nyurupi Yudas Iskariot, yakuwi panunggalané sekabat rolas, sing ndhèrèk Gusti Yésus.

⁴ Yudas mau nuli marani para pengareping imam lan pengareping pengawal sing jaga Pedalemané Allah, prelu kandha yèn dhèwèké saguh ngulungaké Gusti Yésus marang wong-wong mau.

⁵ Para pengareping imam lan para pengareping pengawal mau padha

bungah banget, lan janji arep mènèhi dhuwit marang Yudas.

⁶Yudas nyaguhi lan wiwit nalika semana Yudas golèk réka bisané ngulungaké Gusti Yésus marang wong-wong mau, tanpa diweruhi déning wong akèh.

⁷Bareng wis tekan dinané Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi, yakuwi dinané wong padha nyembelèh cempé, kanggo Riaya Paskah,

⁸Gusti Yésus nuli ngutus Pétrus lan Yohanes, didhawuhi mengkéné: "Padha mangkata, nyawisna ubarampéné Paskah sing bakal padha kita pangan."

⁹Aturé Pétrus lan Yohanes mau: "Panjenengan ngersakaken dhahar Paskah wonten ing pundi?"

¹⁰Pangandikané Gusti Yésus: "Rungokna! Yèn kowé mlebu ana ing kutha Yérusalèm, kowé bakal kepethuk karo wong sing lagi nggawa kendhi isi banyu. Wong kuwi etutna tekan omah sing dileboni,

¹¹banjur kandhaa karo sing duwé omah kuwi: Guru ndangu: 'Ana ing ngendi enggoné para sekabat-Ku lan Aku mangan Paskah?'

¹² Sing duwé omah mau nuli bakal nuduhaké kamar gedhé ana ing lotèng, sing wis pepak sapraboté pisan. Padha cawisna ubarampéné Paskah kabèh ana ing kono."

¹³ Sekabat loro mau padha mangkat, sarta kabèh tinemu cèples kaya sing dingandikakaké déning Gusti Yésus. Sekabat loro mau nuli padha nyawisaké ubarampéné Paskah ana ing kono.

¹⁴ Bareng wis tekan wektuné dhahar Paskah, Gusti Yésus nuli lenggah awor karo para sekabaté.

¹⁵ Panjenengané nuli ngandika marang para sekabat mau: "Aku kepéngin mangan Paskah iki bebarengan karo kowé, sadurungé Aku nandhang sangsara!

¹⁶ Sebab ngertia! Aku bakal ora dhahar Paskah menèh, nganti apa sing diibarataké déning Paskah iki kaleksanan, yakuwi yèn Kratoné Allah wis tumapak."

¹⁷ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli ngangkat tuwung anggur, sarta saos panuwun marang Gusti Allah, banjur ngandika: "Tuwung iki tampanana lan padha ngombéa,

¹⁸ sebab kowé Dakkandhani: Wiwit saiki iki Aku bakal ora ngombé anggur menèh, nganti Kratoné Allah kebakar."

¹⁹ Sawisé mengkono Gusti Yésus nuli mundhut roti, banjur saos panuwun marang Gusti Allah. Roti mau nuli dicuwil-cuwil lan diparingaké marang para sekabat, pangandikané: "Iki badan-Ku, sing kaparingaké kanggo kowé. Iki tindakna minangka pengéling-éling marang Aku."

²⁰ Mengkono uga sawisé dhahar, Panjenengané maringaké tuwung anggur kuwi marang para sekabaté serta ngandika: "Tuwung iki prejanjiané Gusti Allah sing anyar, sing diresmekaké srana getih-Ku, yakuwi getih sing diwutahaké kanggo kowé."

²¹ "Nanging delengen! Wong sing ngulungaké Aku saiki ana ing kéné, lungguh dadi saméja karo Aku!

²² Putraning Manungsa pancèn pinesthi séda, kaya sing wis ditemtokaké déning Gusti Allah, nanging cilaka wong sing ngulungaké Panjenengané!"

²³ Para sekabat nuli padha takon-tinakon, sapa sing arep ngulungaké Gusti Yésus.

²⁴ Kacrita, para sekabat padha bantah-bantahan bab sapa sing dianggep pinunjul dhéwé.

²⁵ Gusti Yésus nuli ngandika marang para sekabat mau: "Ratu-ratu ing donya kéné padha ngerèh rakyat, lan para pangwasa mau disebut 'Pangayomaning rakyat.'

²⁶ Nanging mungguh ing kowé, aja kaya mengkono. Malah kosokbaliné; wong sing pinunjul dhéwé ing antaramu, kuwi dadia sing asor dhéwé, lan sing dadi pengarep kuwi dadia kaya batur.

²⁷ Sapa sing luwih kajèn: sing lungguh mangan ana ing méja, apa sing ngladèni dhèwèké? Mesthi waé sing lungguh mau. Nanging ana ing antaramu, Aku iki kaya batur.

²⁸ Sajroné Aku nandhang susah, kowé selawasé kumpul karo Aku.

²⁹ Kaya déné Sang Rama wis maringi wewenang marang Aku nindakaké Kratoné, mengkono uga kowé bakal padha Dakwènèhi wewenang nindakaké Kratoné.

³⁰ Kowé bakal mèlu mangan lan ngombé karo Aku ana ing Kraton-Ku, lan kowé bakal padha lungguh ana ing

dhamparing kraton mau, ngadili taleré bangsa Israèl rolas."

³¹ "Simon, Simon, rungokna! Iblis diparengaké Gusti Allah nètèr precayamu kabèh, kaya wong tani enggoné nginteri gandumé, dipisahaké saka mrambuté.

³² Nanging, kowé wis Dakdongakaké, supaya precayamu aja semplah. Lan yèn kowé wis mratobat, bali marang Aku menèh, kowé kudu genti nguwataké precayané sedulur-sedulurmu."

³³ Wangsulané Pétrus: "Gusti, kawula sagah dipun kunjara lan pejah sesarengan kaliyan Panjenengan!"

³⁴ Pangandikané Gusti Yésus: "Pétrus, ngandela! Ing dina iki sadurungé jago kluruk, kowé bakal kandha ping telu, yèn kowé ora wanuh karo Aku."

³⁵ Gusti Yésus nuli ngandika marang para sekabaté: "Dhèk biyèn nalika kowé padha Dakutus kaé, kowé ora Dakparengaké nggawa dhompèt isi dhuwit, kanthong lan sepatu. Apa kowé padha nandhang kekurangan apa-apa?" Wangsulané sing padha didangu: "Mboten! Mboten kekurangan menapa-menapa."

³⁶ Pangandikané Gusti Yésus: "Nanging saiki, sing duwé dhompèt utawa kanthong kudu digawa; lan sing ora duwé pedhang, kudu ngedol jubahé kanggo tuku pedhang.

³⁷ Sebab, ngandela! Tulisan ing Kitab Suci: 'Panjenengané bakal dianggep durjana', tulisan kuwi bakal kelakon tumrap Awak-Ku. Lan apa sing katulis mau, saiki kelakon temenan."

³⁸ Para sekabat nuli padha matur: "Gusti, menika wonten pedhang kalih." Pangandikané Gusti Yésus: "Wis cukup."

³⁹ Gusti Yésus banjur miyos saka ing kutha Yérusalèm, lan kaya adat saben minggah ana ing Gunung Zaitun, kadhèrèkaké déning para sekabat.

⁴⁰ Bareng wis tekan ing kono, Panjenengané ngandika: "Padha ndedongaa, supaya aja kena ing panggodha."

⁴¹ Panjenengané nuli tindak rada adoh saka kono, kira-kira saadohé wong mbalang nganggo watu.

⁴² Panjenengané nuli sujud jèngkèng ndedonga, aturé: "Dhuh Rama, menawi kepareng, mugi Paduka kersa nyingkiraken kasangsaran menika

saking kawula. Éwadéné, sampun pikajeng Kawula, namunga kersa Paduka kémawon ingkang kelampahan."

⁴³ [Nuli ana malaékat saka swarga ngetingal marang Gusti Yésus, sarta nyantosakaké Panjenengané.

⁴⁴ Gusti Yésus banget girisé, mulané saya ngganter enggoné ndedonga. Riwéné nganti kaya getih tumètès ana ing bumi.]

⁴⁵ Sawisé rampung enggoné ndedonga, Gusti Yésus nuli murugi para sekabat. Para sekabat mau ketemu lagi padha turu, merga saka sedhihé.

⁴⁶ Gusti Yésus nuli ngandika: "Yagéne kowé padha turu? Tangia lan ndedongaa, supaya aja kena ing panggodha."

⁴⁷ Sajroné Gusti Yésus isih ngandika karo para sekabaté mau, ana wong rombongan teka. Wong-wong mau diirid déning Yudas. Yudas nuli marani Gusti Yésus lan ngambung Panjenengané.

⁴⁸ Gusti Yésus ngandika: "Yudas, apa enggonmu ngulungaké Putrané Manungsa srana ngambung iki?"

⁴⁹ Nalika para sekabaté Gusti Yésus sing ana ing kono ngerti apa sing

bakal kelakon, banjur matur: "Menapa kepareng kawula pedhang kémawon?"

⁵⁰ Salah sawijining sekabat mau nuli nyabet abdiné Imam Agung srana pedhang, nganti kupingé tengen keperung.

⁵¹ Nanging Gusti Yésus ngandika: "Wis seméné waé!" Kupingé wong sing keperung mau nuli diasta lan diwarasaké.

⁵² Gusti Yésus nuli ngandika marang para pengareping imam, para pengareping pengawal Pedalemané Allah lan para panuntuning wong Yahudi, sing wis padha teka ana ing kono arep nyekel Panjenengané: "Apa Aku kokkira bégal, kokenggonmu arep nyekel Aku nganggo pedhang lan penthung?"

⁵³ Apa Aku ora saben dina ana ing Pedaleman Suci karo kowé, yagéné Aku ora kokcekel ana ing kono? Nanging pancèn wis tekan wektumu lan wektuné pangwasané pepeteng tumindak."

⁵⁴ Bareng Gusti Yésus wis dicekel, banjur diirid menyang omahé Imam Agung. Pétrus ngetutaké saka kadohan.

⁵⁵ Wong-wong padha gawé bedhiyang ana ing satengahing plataran lan banjur

padha lungguh ngubengi bedhiyang mau. Déné Pétrus nuli mèlu lungguh ana ing kono.

⁵⁶ Salah sawijining abdi wadon, weruh Pétrus, banjur ditamataké, nuli muni: "Wong kuwi gajegé iya sekabaté Yésus!"

⁵⁷ Nanging Pétrus sélak, uniné: "Aku ora wanuh babar-pisan karo wong kuwi!"

⁵⁸ Ora let suwé ana wong liyané sing weruh Pétrus, nuli muni: "Kowé uga sekabaté?" Nanging Pétrus mangsuli: "Dudu, aku dudu!"

⁵⁹ Kira-kira let sajam ana wong liyané menèh sing muni seru: "Pancèn wong kuwi sekabaté Yésus, sebab dhèwèké iya wong Galiléa!"

⁶⁰ Nanging Pétrus mangsuli: "Kowé kandha apa? Aku ora ngerti sing kokkandhakaké kuwi!" Sanalika iku uga, sajroné Pétrus isih guneman, ana jago kluruk.

⁶¹ Gusti Yésus tumolèh lan mirsani Pétrus. Pétrus banjur kèlingan marang pangandikané Gusti: "Ing dina iki sadurungé jago kluruk, kowé bakal nyélaki Aku ping telu."

⁶² Pétrus banjur metu saka ing kono lan nangis kelara-lara.

⁶³ Gusti Yésus dipoyoki lan digebugi déning wong-wong sing padha nahan Panjenengané.

⁶⁴ Paningalé ditutupi nuli ditakoni: "Bedhèken, sapa sing nggebug kowé?"

⁶⁵ Akèh menèh tembung pamoyok sing diucapaké déning wong sing padha jaga marang Panjenengané.

⁶⁶ Ésuké para pengareping wong Yahudi, para pengareping imam lan para ahli Torèt padha nglumpuk, Gusti Yésus banjur diladèkaké Predataning Agama.

⁶⁷ Wong-wong mau padha takon marang Gusti Yésus: "Kandhaa, apa kowé kuwi Sang Kristus?" Gusti Yésus ngandika: "Senajan Aku kandhaa, kowé iya ora bakal ngandel,

⁶⁸ lan senajan Aku takona apa-apa, kowé kabèh iya ora bakal mangsuli.

⁶⁹ Nanging saiki Putraning Manungsa bakal lenggah ana ing tengené Allah Kang Mahakwasa."

⁷⁰ Wong mau padha muni: "Yèn mengkono, apa kowé kuwi Putrané Allah?" Pangandikané Gusti Yésus: "Ya, pancèn mengkono."

⁷¹ Wong kabèh banjur padha muni:
"Kita wis ora prelu seksi menèh! Wis
padha krungu saka tembungé dhéwé."

23 ¹ Predata kabèh nuli padha
ngadeg, lan ngirid Gusti Yésus
menyang ngarsané Gubernur Pilatus.

² Ana ing kono wong-wong mau
padha nggugat, aturé: "Kula sami
sumerep, bilih tiyang menika nasaraken
rakyat. Piyambakipun ngojok-ojoki
tiyang, supados mboten sami mbayar
pajeg dhateng Kaisar, sebab manut
Piyambakipun, Yésus piyambak menika
Sang Kristus."

³ Gubernur Pilatus nuli ndangu marang
Gusti Yésus: "Apa bener yèn kowé kuwi
ratuné wong Yahudi?" Pangandikané
Gusti Yésus: "Inggih leres mekaten."

⁴ Gubernur Pilatus nuli ngandika marang
para pengareping imam lan wong akèh
sing ana ing kono: "Yèn manut aku,
wong iki ora salah apa-apa."

⁵ Nanging wong-wong mau padha
ngangseg, aturé: "Srana piwulangipun,
tiyang menika ngojok-ojoki dhateng
tiyang satanah Yudéa sedaya kapurih
mbaléla, kawiwitan saking tanah Galiléa,

lan samenika sampun dumugi ing ngriki."

⁶ Bareng Gubernur Pilatus mireng aturé wong-wong mau, nuli ndangu: "Apa wong iki asalé saka tanah Galiléa?"

⁷ Bareng pirsá, yèn Gusti Yésus kuwi asalé saka daérah wewengkoné Sang Prabu Hérodès, panjenengané nuli utusan ngirid Gusti Yésus marang Sang Prabu, sing nalika semana pinuju ana ing kutha Yérusalèm.

⁸ Sang Prabu Hérodès bareng pirsá Gusti Yésus, bungah banget, sebab wis kepara suwé midhanget pawartané, mulané kepéngin pirsá dhéwé, malah uga ngarep-arep bisaa pirsá olèhé nindakaké mujijat.

⁹ Mulané Sang Prabu Hérodès ngajokaké pitakonan akèh marang Gusti Yésus, nanging Panjenengané ora kersa ngandika babar-pisan.

¹⁰ Para pengareping imam lan para ahli Torèt uga padha sowan ana ing kono, sarta padha nggugat Gusti Yésus srana pandakwa sing abot.

¹¹ Gusti Yésus digawé geguyon lan dipoyoki déning Sang Prabu Hérodès lan para prejurité. Gusti Yésus nuli

diagemi ageman keprabon, nuli diirid bali menyang ngarsané Gubernur Pilatus.

¹²Wiwit dina kuwi uga Sang Prabu Hérodès lan Gubernur Pontius Pilatus, sing mauné padha sesatron, padha memitran menèh.

¹³Gubernur Pilatus nuli ngumpulaké para pengareping imam lan para pemimpin, apa déné rakyat,

¹⁴nuli ngandika marang wong-wong mau: "Kowé padha ngladèkaké wong iki marang aku, lan kowé kandha yèn wong iki nasaraké wong akèh. Wong kuwi wis dakpriksa ana ing ngarepmu, nanging mungguh ing aku, aku ora nemokaké keluputan sing kokgugataké.

¹⁵Semono uga Sang Prabu Hérodès, sebab panjenengané uga wis ngirim Yésus iki bali mréné. Wong iki ora nglakoni apa-apa sing patut diukum pati.

¹⁶Mulané wong iki mung arep dakgebugi, banjur dakluwari."

¹⁷[Wis dadi padatan, saben Riaya Paskah Gubernur Pilatus ngluwari wong ukuman siji sing disuwun déning rakyat.]

¹⁸Wong akèh sing ana ing kono padha bengok-bengok: "Tiyang menika

kasirnakna. Kula nyuwun luwaripun Barabas."

¹⁹ (Barabas kuwi dikunjara, merga enggoné brontak ana ingkutha lan matèni wong.)

²⁰ Sarèhné Gubernur Pilatus kepéngin ngluwari Gusti Yésus, mulané Panjenengané ndangu sepisan menèh marang wong akèh mau.

²¹ Nanging wong akèh mau padha bengok-bengok: "Dipun salib kémawon! Dipun salib!"

²² Gubernur Pilatus nuli ngaping teloni, enggoné ndangu marang wong akèh mau, pangandikané: "Nanging salahé apa? Aku ora nemokaké luputé wong iki, sing patut dipatrapi paukuman pati! Wong iki arep dakgebugi, nuli dakluwari."

²³ Nanging wong akèh mau malah padha bengok-bengok sarosané, yèn Gusti Yésus kudu disalib. Pungkasané wong akèh mau menang.

²⁴ Gubernur Pilatus nuli mutusaké ukuman pati, kaya sing dikarepaké déning wong-wong mau.

²⁵ Gubernur Pilatus ngluwari wong ukuman sing padha disuwun, yakuwi

Barabas, wong sing dikunjara, merga kesangkut pembrontakan lan matèni wong. Gubernur Pilatus nuli masrahaké Gusti Yésus marang wong akèh mau, supaya dipatrapi manut sakarepé.

²⁶ Gusti Yésus nuli diirid metu saka kutha Yérusalèm. Ana ing dalan, iring-iringan mau kepethuk wong, jenengé Simon, asalé saka Kiréné, arep mlebu kutha. Simon mau diundang lan dipeksa manggul salibé Gusti Yésus, ana ing sawingkingé.

²⁷ Akèh wong sing padha ngetutaké tindaké Gusti Yésus. Ing antarané wong akèh mau uga ana wongé wadon sawetara. Wong-wong wadon mau padha nangisi Gusti Yésus karo ngadhuh-adhuh.

²⁸ Gusti Yésus tumolèh lan ngandika marang wong-wong wadon mau: "Kowé, wong wadon kutha Yérusalèm! Aja padha nangisi Aku; tangisana awakmu dhéwé lan anak-anakmu.

²⁹ Sabab bakal ana wektuné wong muni: 'Begja temen wong wadon sing gabug, sing ora tau nglairaké lan ora tau nusoni bayi!'

³⁰ Bakal ana wektuné wong padha muni marang gunung-gunung: 'Aku jugrugana!' lan muni marang punthuk-punthuk: 'Aku urugana.'

³¹ Sebab yèn kaya mengkéné penggawéné wong marang kayu sing urip, méndahané menèh kayu sing garing bakal dikapakaké!"

³² Ana durjana loro sing uga padha diirid bebarengan karo Gusti Yésus.

³³ Bareng wis tekan panggonan sing disebut "Pacumplungan," Gusti Yésus nuli disalib, bebarengan karo durjana loro mau, sing siji ana ing tengené, sijiné ana ing kiwané.

³⁴ Gusti Yésus nuli ndedonga: "Dhuh Rama, kalepatanipun tiyang-tiyang menika mugi Paduka apunten, amargi mboten sami mangertos menapa ingkang sami dipun tindakaken."

³⁵ Agemané Gusti Yésus nuli diedum-edum srana diundhi. Wong akèh padha ngadeg nonton apa sing kelakon ana ing kono. Para pengareping wong Yahudi padha moyoki Gusti Yésus, uniné: "Dhèwèké wis nylametaké wong liya, jajal apa saiki bisa nylametaké awaké

dhéwé, yèn nyata wong kuwi Sang Kristus utusané Allah."

³⁶ Para prejurit iya padha moyoki, lan banjur padha marani Gusti Yésus sarta nyaosaké anggur kecut.

³⁷ Banjur padha muni: "Yèn kowé ratuné wong Yahudi, nulungana awakmu dhéwé!"

³⁸ Ing sandhuwuré mestakané Gusti Yésus ana tulisan sing uniné mengkéné: "Yésus ratuné wong Yahudi."

³⁹ Salah sijiné durjana sing disalib mau ngala-ala Gusti Yésus. Wong mau muni: "Yèn kowé kuwi Sang Kristus, nulungana awakmu dhéwé lan aku wong loro iki pisan."

⁴⁰ Nanging durjana sing sijiné melèhaké kancané mau karo muni: "Apa kowé ora éring karo Gusti Allah? Kita kabèh iki diukum mati.

⁴¹ Tumraping aku lan kowé, ukuman iki wis samesthiné. Nanging wong iki rak ora salah!"

⁴² Wong mau banjur matur marang Gusti Yésus: "Gusti, Panjenengan mugi kersa ngèngeti dhateng kawula, menawi Panjenengan mbénjing jumeneng ratu."

⁴³ Pangandikané Gusti Yésus:

"Ngandela, dina iki uga kowé bakal bareng karo Aku mlebu ana ing Firdus."

⁴⁴ Kira-kira jam rolas awan, srengéngé ora nyunaraké padhangé. Satanah kono kabèh dadi peteng ndhedhet, nganti jam telu.

⁴⁵ Kacrita gebering Pedalemané Allah suwèk ing tengah, dadi loro.

⁴⁶ Gusti Yésus nuli nguwuh klawan swara sora: "Dhuh Rama! Kawula masrahaken nyawa kawula ing asta Paduka!" Sawisé matur mengkono Gusti Yésus nuli séda.

⁴⁷ Nalika komandhané para prejurit sing padha jaga ana ing kono weruh lelakon kuwi mau kabèh, nuli ngluhuraké Asmané Allah karo muni: "Nyata, wong iki ora luput."

⁴⁸ Wong-wong sing padha teka mrono, arep ndeleng apa sing kelakon ana ing kono, iya padha nyipati lelakon-lelakon kuwi mau kabèh. Mula padha mulih kanthi rasa keduwung banget.

⁴⁹ Lan wong kabèh sing padha kenal karo Gusti Yésus, semono uga para wong wadon sing ndhèrèkaké Panjenengané saka tanah Galiléa mau, padha ngadeg

saka kadohan lan ndeleng lelakon kuwi mau kabèh.

⁵⁰ Ana wong jeneng Yusuf, saka kutha Arimatéa. Yusuf mau wong becik lan kinurmatan, wong mursid sing uga nganti-anti kebakaring Kratoné Allah. Senajan Yusuf mau warganing Predata Agama, nanging ora ngrujuki putusané predata mau tumrapping Gusti Yésus.

⁵¹ (23:50)

⁵² Yusuf nuli sowan marang Gubernur Pilatus lan nyuwun layoné Gusti Yésus. Panyuwuné mau dikabulaké.

⁵³ Yusuf nuli ngedhunaké layon mau saka ing kayu salib, banjur diulesi nganggo mori alus. Sawisé kuwi layon mau nuli disarèkaké ana ing pesaréan sing ditatah ana ing punthuk karang. Kuburan kuwi durung tau kanggo.

⁵⁴ Nalika semana pinuju dina pacawisan. Sedhéla menèh wis ngarepaké dina Sabbat.

⁵⁵ Para wong wadon, sing padha ndhèrèkaké tindaké Gusti Yésus saka tanah Galiléa, kuwi iya padha ngetutaké Yusuf, mèlu ngiringaké layoné menyang pesaréan. Wong-wong mau padha weruh

dhéwé patrapé enggoné layon mau disarèkaké.

⁵⁶ Wong-wong wadon mau nuli padha mulih lan nyawisaké racikané bumbu lan lenga wangi, sing arep dienggo mborèhi sarirané Gusti Yésus. Ésuké, sarèhné dina Sabbat, wong-wong mau padha ora nerusaké enggoné nyambut-gawé, jalaran padha netepi angger-anggering dina Sabbat.

24 ¹ Ing dina Minggu ing wayah ésuk umun-umun, wong-wong wadon mau padha lunga menyang pesaréan, karo nggawa reracikan sing arep kanggo mborèhi layoné Gusti Yésus.

² Bareng wis tekan pesaréan padha weruh, yèn watu sing kanggo nutupi pesaréané wis ngglimpang saka ing panggonané.

³ Wong-wong wadon mau nuli padha mlebu ing pesaréan, nanging layoné wis ora ana.

⁴ Nalika isih padha ngadeg ana ing kono lan bingung ngrasakaké kaanan mau, dumadakan ana priya loro, nganggo sandhangan mengkilap, ngadeg ana ing sacedhaké.

⁵ Wong-wong wadon mau padha wedi banget, banjur sumungkem ana ing lemah. Priya loro mau nuli padha ngandika: "Yagéné kowé padha nggolèki Panjenengané kang gesang, ana ing antarané wong mati?"

⁶ Panjenengané ora ana ing kéné, wis wungu! Padha élinga pangandikané marang kowé, nalika Panjenengané isih ana ing tanah Galiléa,

⁷ pangandikané: "Putraning Manungsa wis pinesthi diulungaké marang tanganing wong dosa, banjur bakal disalib, lan sawisé kuwi nuli ing telung dinané bakal tangi menèh."

⁸ Wong-wong wadon mau nuli padha kèlingan marang pangandikané Gusti Yésus mau.

⁹ Satekané saka pesaréan nuli padha nyritakaké lelakon kuwi mau kabèh marang para muridé Gusti Yésus.

¹⁰ Wong-wong wadon sing padha nyritakaké lelakon mau yakuwi: Maryam Magdaléna, Yohana lan Maryam ibuné Yakobus, lan wong wadon liyané sing padha bebarengan karo wong-wong mau.

¹¹ Nanging para rasul padha ora ngandel marang critané wong-wong kuwi, dianggep mung gawé-gawé.

¹² Pétrus nuli lunga rerikatan menyang pesaréan. Bareng nginguk menjero, mung weruh ulesé mori thok sing ana ing kono. Saka gumuné, Pétrus mung mlongo, nuli mulih lan mikir-mikir, apa kira-kira sing mentas kelakon ana ing pesaréan kono.

¹³ Ing dina kuwi ana sekabaté Gusti Yésus loro sing lagi mlaku menyang désa Émaus. Désa Émaus kuwi adohé kira-kira rolas kilomèter saka kutha Yérusalèm.

¹⁴ Karo mlaku wong loro mau padha ngrembug bab sing mentas kelakon.

¹⁵ Sajroné isih padha guneman mau Gusti Yésus piyambak rawuh lan mbarengi lakuné.

¹⁶ Wong loro mau padha weruh Gusti Yésus, nanging embuh apa sebabé padha pangling karo Panjenengané.

¹⁷ Gusti Yésus banjur ngandika: "Kowé kuwi lagi padha ngrembug apa?" Wong loro mau nuli padha mandheg lan katon sedhih.

¹⁸ Sing siji, sing jeneng Kléopas, mangsuli: "Kula kinten namung Panjenengan piyambak, tiyang manca ing kitha Yérusalèm, ingkang mboten mangertos kedadosan-kedadosan ingkang mentas kelampahan, ing salebetipun sawetawis dinten menika."

¹⁹ Pangandikané Gusti Yésus: "Kuwi lelakon apa?" Aturé sing didangu: "Menika lèlampahanipun Gusti Yésus, saking kitha Nasarèt, nabi ingkang kwaos sanget ing pendamel lan ing piwucal, sarta tiyang ingkang kajèn wonten ing ngarsanipun Gusti Allah lan ing antawisipun manungsa.

²⁰ Para pengajenging imam tuwin para pengajenging bangsa kita sami ndhawahaken paukuman pejah dhateng nabi wau, lajeng dipun salib.

²¹ Mangka kula sedaya rumiyin gadhah pengajeng-ajeng, bilih Panjenenganipun menika ingkang badhé ngluwari bangsa Israèl! Dinten menika sampun tigang dintenipun prekawis wau sedaya kedadosan.

²² Namung kémawon lajeng wonten cariyos, ingkang dipun cariyosaken déning tiyang èstri sawetawis

panunggilan kita, ingkang damel kula sami kagèt sanget. Énjing wau nalika taksih umun-umun, tiyang-tiyang èstri wau sami dhateng pesaréan,

²³ nanging wonten ing ngriku layonipun Gusti Yésus mboten wonten. Lajeng sami wangsul, lan sanjang, bilih sami sumerep malaékat kalih. Malaékat-malaékat menika sami ngandika, bilih Gusti Yésus menika sampun wungu saking séda.

²⁴ Nunten wonten kanca kula sawetawis ingkang sami dhateng pesaréan, lan neksèni bilih menapa ingkang dipun cariyosaken déning tiyang-tiyang èstri menika pancèn leres mekaten, nanging kanca-kanca wau mboten sami sumerep piyambak."

²⁵ Gusti Yésus nuli ngandika marang wong loro mau: "Kowé kokbodho temen lan angèl temen precaya marang apa sing wis dingandikakaké déning para nabi!

²⁶ Sang Kristus rak wis pinesthi nandhang sangsara, lan sawisé kuwi lagi kamulyakaké!"

²⁷ Gusti Yésus nuli nerangaké marang wong loro mau bab apa sing wis disebutaké ana ing Kitab Suci mungguh

Sang Kristus, wiwit saka Kitab-kitabé Nabi Musa nganti tekan Kitab-kitabé Para Nabi liyané.

²⁸ Bareng wis cedhak ing désa sing arep diparani, Gusti Yésus kaya-kaya arep nerusaké tindaké.

²⁹ Nanging wong loro mau padha nyandhet Panjenengané: "Kula aturi mampir ing griya kula, awit sampun serap, sekedhap malih sampun peteng." Gusti Yésus nuli mlebu ing omahé wong loro mau.

³⁰ Bareng lungguh bebarengan arep mangan, Gusti Yésus nuli mundhut roti lan ndedonga, saos panuwun marang Gusti Allah. Sawisé kuwi banjur nyuwil-nyuwil roti, sarta diulungaké marang wong loro mau.

³¹ Sanalika iku uga wong loro mau mripaté kabukak, temah mari panglingé karo Panjenengané. Nanging Gusti Yésus nuli ngilang saka ing pandelengé wong-wong mau.

³² Wong loro mau nuli padha kandha: "Wah krasa tenan atiku dhèk mau, nalika ngrungokaké Panjenengané nerangaké isining Kitab-kitabé Musa lan Para Nabi. Pangandikané ngyakinaké temenan."

³³ Sanalika iku uga wong loro mau nuli ngadeg lan bali menyang kutha Yérusalèm. Ana ing kana padha ketemu para sekabaté Gusti Yésus wong sewelas, wis padha ngumpul karo murid-murid liyané.

³⁴ Sing padha ngumpul mau padha muni: "Gusti wis wungu temenan! Panjenengané wis ngetingal marang Simon!"

³⁵ Wong loro sing saka désa Émaus mau nuli uga nyritakaké marang para murid sing padha nglumpuk mau, bab apa sing wis dialami dhéwé, lan enggoné ora pangling karo Gusti Yésus, bareng Gusti nyuwil-nyuwil roti.

³⁶ Nalika isih padha guneman bab kuwi mau kabèh, dumadakan Gusti Yésus piyambak jumeneng ana ing tengahé para murid mau, lan ngandika: "Tentrem rahayu anaa ing kowé!"

³⁷ Murid-murid kabèh padha kagèt campur wedi, lan ngira weruh memedi.

³⁸ Nanging Gusti Yésus nuli ngandika: "Yagéné kowé padha wedi, lan généa kowé padha mangu-mangu?"

³⁹ Delengen tangan-Ku lan sikil-Ku. Iki Aku dhéwé! Padha grayangana lan

setitèkna, sebab memedi rak ora duwé daging lan balung, kaya sing kokdeleng ana ing Aku iki."

⁴⁰ Sajroné ngandika mengkono kuwi Gusti Yésus nedahaké asta lan sampéyané.

⁴¹ Sarèhné ana sawetara murid sing isih durung ngandel merga saka bungahé lan gumuné, Gusti Yésus nuli ngandika: "Apa ing kéné kowé duwé sing kena dipangan?"

⁴² Para murid mau banjur ngaturaké iwak goréngan sairis.

⁴³ Iwak mau nuli ditampani déning Gusti Yésus lan didhahar ana ing ngarepé para murid mau.

⁴⁴ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli ngandika marang para murid: "Prekara-prekara iki wis Dakkandhakaké marang kowé nalika Aku isih bebarengan karo kowé, yakuwi yèn kabèh sing wis ditulis bab Aku ana ing Kitab Torèté Nabi Musa lan Kitabé Para Nabi, tuwin Masmur, kuwi kabèh kudu kelakon."

⁴⁵ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli mbukak nalaré wong-wong mau, supaya padha ngerti marang Kitab Suci.

⁴⁶ Pangandikané: "Ana ing Kitab Suci ana tulisan, yèn Sang Kristus kuwi pinesthi nandhang sangsara, lan wungu menèh ing telung dinané.

⁴⁷ Uga wis ditulis, yèn atas Asmané Sang Kristus, bakal diwartakaké marang para bangsa kabèh, yèn Gusti Allah maringi pangapuraning dosa marang wong sing padha mratobat saka dosa-dosané. Pawarta kuwi bakal diwartakaké wiwit saka kutha Yérusalèm.

⁴⁸ Déné kowé sing padha dadi seksiné bab prekara kuwi mau kabèh.

⁴⁹ Lan Aku dhéwé bakal maringaké marang kowé, apa sing wis dijanjèkaké déning Rama-Ku. Nanging kowé tetepa ana ing kutha kéné dhisik, nganti kowé wis padha diparingi kasektèn saka ing ngaluhur."

⁵⁰ Sawisé mengkono Gusti Yésus nuli ngajak para sekabat metu saka ing kutha Yérusalèm, menyang ing sacedhaké désa Bètani. Ana ing kono Gusti Yésus nuli ngangkat astané lan mberkahi para sekabat.

⁵¹ Sajroné mberkahi mau, Gusti Yésus kaangkat menyang swarga, pisah karo para sekabaté.

⁵² Para sekabat nuli padha sujud nyembah marang Panjenengané, nuli padha bali menyang kutha Yérusalèm klawan bungah banget.

⁵³ Para sekabat mau tansah padha ana ing Pedalemané Allah lan ngluhuraké Gusti Allah.

Yohanes

1 ¹ Sadurungé jagad dititahaké, Sang Sabda wis ana. Sang Sabda mau tetunggilan karo Gusti Allah, sarta Sang Sabda kuwi pancèn Allah.

² Sadurungé jagad iki ana, Sang Sabda wis nunggil karo Gusti Allah.

³ Lan lantaran Sang Sabda mau Gusti Allah nitahaké samubarang kabèh. Ora ana barang siji waé ing alam donya iki sing ora dititahaké déning Sang Sabda.

⁴ Sang Sabda kuwi sumbering uripé sakèhing titah sing ana ing donya iki, lan dadi pepadhang para manungsa.

⁵ Pepadhang sumunar ana ing pepeteng, lan pepeteng ora bisa ngalahaké Pepadhang mau.

⁶ Gusti Allah ngutus utusané, jenengé Yohanes.

⁷ Tekané Yohanes nggawa pawarta bab Sang Pepadhang mau marang wong kabèh, supaya wong-wong padha precaya marang Sang Pepadhang.

⁸ Yohanes dhéwé dudu Sang Pepadhang, awit tekané Yohanes didhawuhi nyritakaké bab Sang Pepadhang.

⁹ Panjenengané kuwi Sang Pepadhang sing sejati, sing rawuh ing donya lan madhang wong kabèh.

¹⁰ Sang Sabda wis ana ing jagad. Lan senjata jagad dititahaké déning Gusti Allah lantaran Sang Sabda, éwasemono jagad mau ora wanuh marang Panjenengané.

¹¹ Sang Sabda ngrawuhi bangsané dhéwé, nanging bangsané mau padha nampik marang Panjenengané.

¹² Éwasemono uga ana wong-wong sing padha nampani lan precaya. Wong-wong mau padha diparingi wewenang dadi putrané Allah.

¹³ Enggoné dadi para putrané Allah mau ora merga dilairaké déning manungsa, lair saka karepé wong lanang, nanging saka kersané Allah.

¹⁴ Sang Sabda wis dadi manungsa, manggon awor karo kita. Kita wis padha ndeleng kamulyané Sang Manungsa mau. Iya kamulyan kang kaparingaké marang Putraning Allah Sang Rama, Putra ontang-anting. Kamulyané Sang

Putra mau mengkéné: Lantaran Sang Putra mau Gusti Allah wis mratélakaké Sarirané piyambak lan katresnané marang kita sakatogé.

¹⁵ Nabi Yohanes neksèni mungguh Sang Putra mau karo ngandika sora: "Ya iki wong sing dakkarepaké nalika aku kandha: 'Panjenengané rawuh samburiku, nanging Panjenengané luwih dhisik tinimbang karo aku', sebab Panjenengané wis ana, sadurungé aku lair."

¹⁶ Sih-rahmaté Sang Putra mau gedhé banget. Saka lubèring sih-rahmaté, Sang Putra tansah mberkahi kita kabèh ora kendhat-kendhat.

¹⁷ Gusti Allah maringaké Kitab Torèt lantaran Nabi Musa, nanging lantaran Gusti Yésus Kristus, Gusti Allah mratélakaké sarirané piyambak sarta sih-katresnané marang kita.

¹⁸ Ora ana wong siji waé sing wis tau weruh Gusti Allah. Nanging Putrané Allah ontang-anting, sing jumeneng Allah piyambak, lan sing tetunggilan karo Sang Rama, kuwi sing ngetingalaké Gusti Allah marang kita.

¹⁹ Para penggedhéné wong Yahudi ing kutha Yérusalèm kongkonan imam-imam lan wong-wong turunané Lèwi marani Nabi Yohanes, dikon takon marang nabi mau: "Panjenengan menika sejatosipun sinten?"

²⁰ Nabi Yohanes emoh goroh, Panjenengané kanthi barès ngandika: "Aku dudu Sang Kristus."

²¹ Pitakoné wong-wong mau: "Menawi mekaten, lajeng Panjenengan menika sinten? Menapa panjenengan menika Nabi Élia?" Wangsulané Nabi Yohanes: "Dudu." Pitakoné menèh: "Menapa panjenengan menika Sang Nabi?"^a "Uga dudu," mengkono wangsulané Nabi Yohanes.

²² Wong-wong mau padha pitakon menèh: "Menawi mekaten panjenengan kersaa blaka, panjenengan menika sinten, supados kula saged nerangaken dhateng tiyang-tiyang ingkang kèngkènan kula mriki."

^aSang Nabi: Tegesipun ing ngriki: Nabi ingkang kaweca badhé dhateng sadèrèngipun Sang Mèsias utawi Kristus. Mirsanana Ul 18:15, 18; Yoh 6:14.

²³ Nabi Yohanes nuli mangsuli nganggo ayat saka Kitabé Nabi Yésaya: "Aku iki swara sing ngumandhang ana ing ara-ara samun: 'Dalan sing kagem Gusti padha ratanen!'"

²⁴ Ing antarané wong-wong sing padha takon mau ana sing dikongkon déning wong Farisi.

²⁵ Wong-wong kuwi padha takon marang Nabi Yohanes: "Menawi panjenengan sanès Sang Kristus, sanès Nabi Élia, utawi nabi sanèsipun, menapa sebabipun panjenengan mbaptisi tiyang?"

²⁶ Wangsulané Nabi Yohanes: "Aku mbaptis nganggo banyu, nanging ing antaramu ana Wong, sing kowé ora wanuh.

²⁷ Wong kuwi tekané samburiku, nanging nguculi taliné trimpahé waé aku ora patut."

²⁸ Iki kedadéané ana ing désa Bètani, ing sisih wétané Kali Yardèn, yakuwi panggonané Nabi Yohanes mbaptisi wong-wong.

²⁹ Ésuké Nabi Yohanes weruh Gusti Yésus rawuh marani dhèwèké. Nabi Yohanes nuli ngandika: "Delengen, kuwi

Cempéning Allah, sing nebus dosané jagad.

³⁰Ya Panjenengané kuwi sing dakkandhakaké bakal rawuh samburiku. Nanging Panjenengané mau luwih dhisik tinimbang aku, sebab Panjenengané wis ana sadurungé aku lair.

³¹Mauné aku durung wanuh karo Panjenengané, nanging supaya bangsa Israèl padha wanuh marang Panjenengané, aku diutus mréné mbaptis nganggo banyu."

³²Paseksiné Nabi Yohanes bab Panjenengané mengkéné: "Aku weruh Rohé Allah tumurun saka ing langit kaya manuk dara, banjur andhok^b ana ing Panjenengané.

³³Nalika semana aku ora wanuh karo Panjenengané, nanging Gusti Allah sing ndhawuhi aku mbaptis nganggo banyu, Panjenengané sing ngandika marang aku, 'Menawa kowé ndeleng Rohé Allah nedhaki sawijining Wong lan manggon ana ing Wong mau, Wong kuwi sing bakal mbaptis nganggo Rohé Allah.'

³⁴Aku wis nyipati lelakon mau," mengkono pangandikané Nabi Yohanes,

^bandhok: mboten késah-késah saking ngriku.

"Padha ngandela yèn Panjenengané kuwi pancèn Putraning Allah."

³⁵ Ésuké Nabi Yohanes wis ana ing panggonan mau menèh, karo muridé loro.

³⁶ Bareng weruh Gusti Yésus liwat, Nabi Yohanes nuli ngucap mengkéné: "Delengen, Panjenengané kuwi Cempéning Allah, sing bakal dienggo kurban!"

³⁷ Bareng muridé Nabi Yohanes padha krungu pangandika sing mengkono mau, nuli padha mangkat ndhèrèkaké tindaké Gusti Yésus.

³⁸ Gusti Yésus nolèh lan pirsá wong loro mau padha ndhèrèkaké Panjenengané, nuli ngandika: "Kowé padha nggolèki sapa?" Aturé para murid mau: "Rabbi,^c dalem Panjenengan wonten pundi?"

³⁹ "Ayo, mèlua Aku, nyatakna dhéwé," dhawuhé Gusti Yésus. Wong loro mau nuli padha ndhèrèk lan ndeleng omah sing didalemi Gusti Yésus. Ing dina kuwi murid loro mau padha nginep ana ing kono. (Nalika semana kira-kira jam papat soré.)

^cRabbi': Tembung Ibrani, ingkang tegesipun: 'Guru'.

⁴⁰ Murid loro sing padha krungu pangandikané Nabi Yohanes lan wis bebarengan karo Gusti Yésus niliki dalemé mau, sing siji jenengé Andréas, seduluré Simon Pétrus.

⁴¹ Andréas nuli énggal-énggal nemoni Simon, kandhané: "Aku wis padha ketemu karo Sang Mèsias!^d Juru Slamet sing dijanjèkaké déning Gusti Allah."

⁴² Andréas nuli ngeteraké Simon sowan Gusti Yésus. Sawisé mirsani Simon, Gusti Yésus nuli ngandika: "Kowé Simon, anaké Yohanes. Kowé bakal disebut 'Kéfas'."^e

⁴³ Ésukè Gusti Yésus ngersakaké tindak menyang tanah Galiléa. Ana ing kana ketemu karo Filipus. Pangandikané Gusti Yésus marang Filipus: "Mèlua Aku."

⁴⁴ (Filipus asalé saka kutha Bètsaida, yakuwi kutha asalé Andréas lan Pétrus.)

⁴⁵ Sawisé kuwi Filipus nuli nggolèki Natanaèl, Filipus kandha karo Natanaèl: "Aku wis ketemu karo wong sing disebut déning Nabi Musa ing Kitab Torèt, sing uga disebut déning para nabi ana ing

^d 'Mèsias' utawi Mèsiah: tegesipun 'Jinebadan'.

^e 'Kéfas': Tembung Ibrani; basanipun Yunani: "Pétrus," tegesipun "watu karang."

Kitabé Para Nabi. Wong kuwi jenengé Yésus, anaké Yusuf, wong Nasarèt."

⁴⁶ Nanging Natanaèl mangsuli: "Saka Nasarèt apa ana barang sing becik?" Wangsulané Filipus: "Wis ta, delengen dhéwé."

⁴⁷ Gusti Yésus pirsá Natanaèl sowan ing ngarsané, banjur ngandika: "Iki wong Israèl sejati, wong sing jujur!"

⁴⁸ Aturé Natanaèl: "Saking sinten Guru pirsá kawontenan kula?" Pangandikané Gusti Yésus: "Sadurungé Filipus ngajak kowé, yakuwi nalika kowé isih ana ing sangisoré wit anjir, Aku wis weruh kowé."

⁴⁹ Aturé Natanaèl: "Guru, Panjenengan menika Putraning Allah! Ratunipun bangsa Israèl!"

⁵⁰ Gusti Yésus ngandika: "Apa enggonmu precaya kuwi merga Aku kandha, yèn Aku wis weruh kowé nalika kowé isih ana ing sangisoré wit anjir? Kowé bakal ndeleng lelakon-lelakon sing luwih élok ketimbang iki."

⁵¹ Gusti Yésus banjur ngandika marang para murid mau: "Ngandela! Kowé bakal padha weruh langit kabukak lan weruh para Malaékaté Pangéran

padha munggah-mudhun sowan marang Putrané Manungsa."

2¹ Let rong dina, ing kutha Kana, tanah Galiléa, ana wong duwé gawé. Ibuné Gusti Yésus jagong mrono.

² Semono uga Gusti Yésus lan para muridé padha diulemi.

³ Bareng angguré entèk kabèh, ibuné Gusti Yésus nuli ngandika marang Panjenengané: "Padha kentèkan anggur."

⁴ Gusti Yésus ngandika: "Ibu, sampun ndhawuhi kula nindakaken menapa-menapa, jalaran samenika dèrèng dumugi wekdalipun."

⁵ Ibuné Gusti Yésus mau nuli ngandika marang para peladèn: "Apa sing didhawuhaké Yésus marang kowé, padha lakonana!"

⁶ Ing kono ana genthong wadhah banyu enem, sing disedhiyakaké kanggo sesuci, manut prenatalé agama Yahudi. Saben genthong mau bisa amot wolung puluh tekan satus liter.

⁷ Gusti Yésus ndhawuhi marang para peladèn: "Genthong-genthong kuwi padha isènana banyu." Para peladèn nuli

ngisèni genthong-genthong mau nganti kebak.

⁸Sawisé kuwi Gusti Yésus ngandika: "Saiki nyidhuka banyu kuwi sethithik lan aturna marang pemimpining pésta!" Peladèn mau banjur nindakaké apa sadhawuhé.

⁹Pemimpining pésta banjur ngicipi banyu mau, sing saiki wis malih dadi anggur. (Pemimpining pésta ora ngerti saka endi asalé anggur mau, awit mung para peladèn sing padha ngisèkaké banyu ana ing genthong-genthong kuwi waé sing padha ngerti.) Pemimpining pésta nuli ngaturi pirsá marang pengantèn lanang,

¹⁰banjur matur: "Limrahipun ingkang dipun ladosaken rumiyin menika anggur ingkang éca, lan menawi para tamu sampun ngunjuk radi kathah, lajeng saweg anggur ingkang limrah. Nanging menapa sebabipun anggur ingkang saé kokpanjenengan simpen lan saweg kaladosaken samenika?"

¹¹Iki mujijat sing kawitan, sing ditindakaké Gusti Yésus, kelakoné ana ing kutha Kana, tanah Galiléa. Srana mujijat mau Gusti Yésus ngetingalaké

kamulyané; mulané para murid nuli padha precaya marang Panjenengané.

¹² Sakonduré saka ing kono, Gusti Yésus, ibuné, lan sedulur-seduluré, banjur tindak menyang Kapèrnaum sarta nginep ana ing kono sawetara dina.

¹³ Bareng wis nyedhaki Riaya Paskahé wong Yahudi, Gusti Yésus nuli tindak menyang kutha Yérusalèm.

¹⁴ Ana ing Pedalemané Allah, Gusti Yésus mirsa ana wong lagi dol-tinuku sapi, wedhus lan manuk dara; uga mirsa tukang ngijoli dhuwit, padha lungguh ana ing kono.

¹⁵ Gusti Yésus banjur damel pecut saka tali, nuli nggusah kéwan-kéwan mau, dalasan wedhus-wedhus lan sapi-sapi. Méja-méja panggonané wong padha ngijolaké dhuwit digulingaké, nganti dhuwit-dhuwité mawut tekan ngendi-endi.

¹⁶ Gusti Yésus nuli ndhawuhi marang wong sing padha adol manuk dara: "Manuk-manuk kuwi padha singkirna kabèh saka kéné. Pedalemané Rama-Ku aja padha kokenggo dodolan!"

¹⁷ Para sekabaté Gusti Yésus banjur padha kèlingan ayat ing Kitab Suci sing

surasané: "Katresnan Kawula dhateng Pedaleman Paduka menika kados latu ingkang ngalad-alad!"

¹⁸ Para pengareping wong Yahudi padha madoni Gusti Yésus karo muni: "Cobi, kula aturi damel mujijat, ingkang mbuktèkaken, bilih Panjenengan wenang nindakaken ingkang kados mekaten menika!"

¹⁹ Pangandikané Gusti Yésus: "Pedalemané Allah iki bungkaren, mengko sajroné telung dina bakal Dakadegaké menèh."

²⁰ Aturé wong-wong mau: "Laminipun mbangun Pedalemanipun Allah menika ngantos kawan dasa nem taun, lhakok Panjenengan badhé ngedegaken salebetipun tigang dinten?"

²¹ Nanging Pedalemané Allah sing dikersakaké déning Gusti Yésus kuwi sarirané piyambak.

²² Mula nalika Gusti Yésus wungu saka ing séda para sekabaté padha kèlingan yèn Panjenengané naté ngandika mengkono. Para sekabat nuli padha precaya marang surasané Kitab-kitab, lan marang apa sing dipangandikakaké déning Gusti Yésus.

²³ Nalika Gusti Yésus ana ing kutha Yérusalèm, sajroné Riaya Paskah, akèh wong sing padha precaya marang Panjenengané awit saka mujijat-mujijat sing ditindakaké.

²⁴ Nanging Gusti Yésus piyambak ora maèlu marang precayané wong-wong mau, sebab Panjenengané pirsá atiné siji-sijiné wong.

²⁵ Ora susah diaturi pirsá bab kaanané siji-sijiné wong mau, awit Panjenengané pirsá apa sing ana sajroning atiné manungsa.

3¹ Ana wong Farisi, pemimpining agama Yahudi, jenengé Nikodémus.

² Ing wayah bengi Nikodémus mau sowan Gusti Yésus, lan nyuwun pirsá: "Guru, kawula sami sumerep, bilih Panjenengan menika Guru, ingkang kautus déning Gusti Allah. Awit mboten wonten tiyang ingkang saged damel mujijat-mujijat kados ingkang Panjenengan tindakaken, menawi Gusti Allah mboten nunggil kaliyan tiyang wau."

³ Gusti Yésus nuli ngandika: "Élinga! Ora ana wong sing bisa ngrasakaké

Kratoné Gusti Allah, yèn wong mau ora kalairaké menèh."

⁴ Aturé Nikodémus: "Kadospundi? Tiyang sampun diwasa rak mboten saged lair malih? Tiyang wau rak mboten saged mlebet ing wetenganing ibunipun, lajeng dipun lairaken malih?"

⁵ Pangandikané Gusti Yésus: "Menawa wong ora dilairaké saka banyu lan saka Rohé Allah, wong mokal bisané ngalami Kratoné Gusti Allah.

⁶ Sing lair saka wong tuwa kita ana ing donya, kuwi badan wadhag, nanging badan rohani kita lairé saka Gusti Allah ing swarga.

⁷ Aja gumun yèn Aku kandha: 'Kowé kabèh kudu kalairaké menèh.'

⁸ Lakuné angin kuwi manut sakarepé dhéwé; kita krungu swarané, nanging ora weruh sangkan parané. Semono uga kaanané wong sing dilairaké menèh déning Rohé Allah."

⁹ Aturé Nikodémus: "Prekawis menika sagedipun kelampahan kadospundi?"

¹⁰ Pangandikané Gusti Yésus: "Kowé kuwi guru sing misuwur ana ing tanah Israèl, lah kokora ngerti prekara sing mengkono?

¹¹ Ngandela, Aku mung ngandhakaké prekara-prekara sing Dakngertèni, lan Aku nerangaké prekara-prekara sing wis Dakweruhi; nanging kowé padha ora gelem precaya marang Aku.

¹² Yèn Aku nyritakaké sing ana ing jagad iki waé kowé wis ora precaya, kepriyé bisamu precaya marang Aku, yèn Aku nyritakaké marang kowé prekara-prekara sing ana ing swarga?

¹³ Ora ana wong siji waé sing tau munggah swarga, nanging saka swarga wis ana sing mudhun menyang bumi, yakuwi Putrané Manungsa.

¹⁴ Nalika ana ing ara-ara samun Nabi Musa manjer ula tembaga ana ing kayu, iya kaya mengkono Putrané Manungsa bakal dipanjer ana ing kayu,

¹⁵ supaya saben wong sing precaya marang Panjenengané ngalami urip sing sejati.

¹⁶ Awit saka gedhéning sih-katresnané Gusti Allah marang jagad, nganti Panjenengané ngurbanaké Putrané ontang-anting, supaya saben wong sing precaya marang Sang Putra mau ora nemu karusakan, nanging ngalamana urip langgeng.

¹⁷ Mulané enggoné Gusti Allah ngutus Putrané rawuh ing jagad kuwi ora supaya dadi Hakim, nanging supaya dadi Juru Slameté jagad mau.

¹⁸ Sing sapa precaya marang Sang Putra ora bakal diukum. Nanging sing sapa ora precaya, kuwi wis diukum, awit wong kuwi ora precaya marang Putra ontang-antingé Gusti Allah mau.

¹⁹ Déné sebabé mengkéné: pepadhang wis ana ing jagad, nanging manungsa luwih seneng karo pepeteng, ketimbang karo pepadhang, awit penggawé-penggawéné ala.

²⁰ Saben wong sing nglakoni piala, sengit karo pepadhang; wong mau ora gelem marani pepadhang, supaya penggawéné sing ala mau aja nganti konangan.

²¹ Nanging sing sapa mbangun-turut marang kersané Allah, wong kuwi malah marani pepadhang, supaya cetha yèn apa sing dilakoni mau manut kersané Allah."

²² Sawisé kuwi Gusti Yésus lan para sekabaté padha menyang tanah Galiléa. Ana ing kana nganti sawetara dina,

sarta mbaptisi wong-wong sing padha mratobat.

²³ Nalika semono Nabi Yohanes durung dilebokaké ing pakunjaran. Panjenengané mbaptis wong-wong ana ing désa Ainon, ora adoh saka kutha Salim, sebab ing kana akèh banyu. Wong-wong mau padha marani panjenengané, nuli padha dibaptisi.

²⁴ (3:23)

²⁵ Nalika semana ana sawetara muridé Nabi Yohanes Pembaptis padha bebantahan karo wong Yahudi bab Prenatan sesuci.

²⁶ Para muridé Nabi Yohanes Pembaptis mau padha matur: "Guru, menapa Panjenengan kèngetan dhateng tiyang ing sabranging Lèpèn Yardèn, ingkang Panjenengan tedahaken dhateng kula kala semanten? Tiyang menika ugi mbaptisi, lan tiyang sedaya sami mrika, murugi tiyang wau!"

²⁷ Nanging Nabi Yohanes mangsuli: "Ora ana wong sing duwé apa-apa, yèn ora kaparingaké déning Gusti Allah marang dhèwèké.

²⁸ Kowé dhéwé wis padha krungu tembungku: aku iki dudu Sang Kristus. Mung kadhawuhan ndhisiki tindaké.

²⁹ Pengantèn wadon kuwi duwèké pengantèn lanang. Kancané pengantèn lanang mung ngadeg, ngancani lan ngrungokaké; wong mau wis seneng yèn krungu swarané pengantèn lanang. Kaya mengkono uga aku. Saiki aku seneng banget.

³⁰ Wis samesthiné yèn Panjenengané saya mundhak, lan aku saya suda."

³¹ "Sing rawuh saka ing ngaluhur kuwi ngungkuli sekabèhé. Sing asalé saka jagad iki kegelong wong-wong jagad lan sing diomongaké ya prekara-prekara sing magepokan karo jagad. Panjenengané sing pinangkané saka ing ngaluhur, kuwi ngungkuli sekabèhé.

³² Panjenengané ngandikakaké apa sing wis dipirsani lan wis dipirengaké, nanging ora ana wong siji waé sing precaya marang pawartané.

³³ Wong sing padha precaya marang pangandikané, padha ngakoni yèn Gusti Allah kuwi bener.

³⁴ Wong sing diutus déning Gusti Allah kuwi nggawa pawarta saka Gusti Allah,

sebab Gusti Allah wis maringaké Rohé marang utusané mau tanpa wangenan.

³⁵ Sang Rama ngasihi marang Sang Putra lan wis masrahaké samubarang kabèh marang Sang Putra.

³⁶ Wong sing precaya marang Sang Putra ngalami urip sejati. Nanging wong sing ora precaya marang Sang Putra ora bakal ngalami urip sejati, lan bebenduné Gusti Allah tetep nempuh marang wong mau."

4¹ Wong Farisi padha krungu yèn Gusti Yésus olèh murid lan mbaptisi wong luwih akèh ketimbang karo Nabi Yohanes.

² (Satemené Gusti Yésus dhéwé ora mbaptis; sing mbaptis para sekabat.)

³ Nalika pirsá yèn wong Farisi padha krungu bab kuwi, Gusti Yésus nuli tindak saka tanah Yudéa, menyang tanah Galiléa.

⁴ Tindaké mau ngersakaké miyos tanah Samaria.

⁵ Ing tanah Samaria kono Gusti Yésus rawuh ing kutha Sikhar, ora adoh saka palemahan, sing biyèn déning Yakub diparingaké marang putrané sing jeneng Yusuf.

⁶Ing kono ana sumuré Rama Yakub. Sarèhné sayah banget, Gusti Yésus nuli lenggah ing pinggir sumur mau. Nalika semana kira-kira jam rolas awan.

⁷Nuli ana wong wadon Samaria teka arep ngangsu. Gusti Yésus nuli ngandika marang wong mau: "Aku wènèhana ngombé."

⁸Para sekabaté lagi padha lunga menyang kutha, tuku pangan.

⁹Wong wadon Samaria mau mangsuli: "Panjenengan rak priyantun Yahudi lan kula menika tiyang Samaria. Kénging menapa Panjenengan mundhut ngunjuk dhateng kula?" (Awit wong Yahudi karo wong Samaria padha sesengitan.)

¹⁰Pangandikané Gusti Yésus: "Yèn kowé ngerti bab ganjaran peparingé Gusti Allah lan ngerti sapa sing njaluk ngombé marang kowé, mesthi kowé dhéwé sing malah bakal njaluk ngombé marang wong mau lan wong kuwi bakal mènèhi kowé banyu sing marakaké urip."

¹¹Aturé wong wadon mau: "Panjenengan mboten kagungan timba, mangka sumur menika lebet sanget.

Saking pundi enggèn Panjenengan saged maringi toyaning gesang?

¹² Sumur menika tilaranipun leluhur kita, Rama Yakub. Rama Yakub piyambak ngunjuk saking toya sumur menika, mekaten ugi para putra lan raja-kayanipun. Menapa Panjenengan ngungkuli leluhur kita Yakub?"

¹³ Pangandikané Gusti Yésus: "Kabèh wong sing ngombé banyu iki bakal ngelak menèh,

¹⁴ nanging wong sing ngombé banyu sing Dakwènèhaké, selawasé ora bakal ngelak. Awit banyu sing Dakwènèhaké kuwi bakal dadi sumber sing mili terus, lan ndadèkaké wong mau lestari urip ing selawasé!"

¹⁵ Aturé wong wadon mau: "Kula mbok Panjenengan paringi toya menika, supados kula mboten ngelak malih, lan mboten prelu ngangsu mriki."

¹⁶ Pangandikané Gusti Yésus: "Lungaa, bojomu undangan lan balia mréné."

¹⁷ Aturé wong wadon mau: "Kula mboten gadhah sémah." Pangandikané Gusti Yésus: "Pancèn bener kandhamu: 'Kula mboten gadhah sémah,'

¹⁸sebab kowé wis kawin karo wong lanang lima, lan wong lanang sing saiki urip bebarengan karo kowé, kuwi satemené dudu bojomu. Mulané, kandhamu mau bener."

¹⁹"Samenika kula sumerep, bilih Panjenengan menika Nabi," aturé wong wadon mau.

²⁰"Leluhur kula sami manembah Gusti Allah wonten ing redi menika, nanging bangsa Panjenengan, bangsa Yahudi, criyos bilih panggènanipun tiyang manembah Gusti Allah menika namung wonten ing kitha Yérusalèm kémawon."

²¹Pangandikané Gusti Yésus:
"Ngandela. Bakal ana wektuné wong manembah marang Gusti Allah ora ana ing gunung iki lan uga ora ana ing kutha Yérusalèm.

²²Kowé wong Samaria padha ora ngerti sapa sing koksembah, nanging Aku wong Yahudi ngerti, sebab keslametan kuwi tekané lantaran wong Yahudi.

²³Bakal ana wektuné, malah saiki wis kelakon, wong-wong sing nyembah marang Sang Rama kanthi temenan, kuwi panyembahé klawan Roh Suci lan kanthi jujuring ati. Sebab iya srana

patrap mengkono kuwi Sang Rama kersa disembah.

²⁴ Gusti Allah kuwi Roh, lan wong sing arep nyembah marang Gusti Allah kudu nyembah Panjenengané kaya sapamisiké Roh."

²⁵ Wong wadon mau nuli matur marang Gusti Yésus: "Kula sumerep bilih Sang Kristus badhé rawuh. Menawi rawuh, Panjenenganipun badhé nerangaken samukawis dhateng kita."

²⁶ Pangandikané Gusti Yésus: "Iya Aku, sing lagi ngandikan karo kowé iki Panjenengané."

²⁷ Nalika semana para sekabaté Gusti Yésus padha teka. Wong-wong mau padha gumun weruh Gusti Yésus ngandikan karo wong wadon. Nanging ora ana siji waé sing nyuwun pirsu: "Panjenengan ngandikan bab menapa?" Utawa: "Menapa sebabipun Panjenengan ngandikan kaliyan tiyang èstri menika?"

²⁸ Wong wadon mau nuli ninggal klenthingé ana ing kono, banjur énggal-énggal lunga menyang kutha, sarta kandha karo wong-wong ing kutha,

²⁹ "Ayo padha ndelenga, ing kana ana Wong sing ngandikakaké lelakonku

kabèh marang aku. Bisa uga kuwi Sang Kristus!"

³⁰ Wong-wong mau nuli padha metu saka kutha marani Gusti Yésus.

³¹ Nalika semana para sekabaté Gusti Yésus ngaturi dhahar, aturé: "Guru, mangga kula aturi dhahar rumiyin!"

³² Nanging Gusti Yésus ngandika: "Aku duwé pangan sing ora kokngertèni."

³³ Para sekabat nuli padha takon-tinakon: "Apa ana wong sing nyaosi dhahar?"

³⁴ Gusti Yésus banjur ngandika: "Pangan-Ku, yakuwi nindakaké kersané Gusti Allah, sing ngutus Aku, lan ngrampungaké pegawéan sing wajib Daklakoni.

³⁵ Kowé padha muni: 'Isih patang sasi engkas, lagi panèn.' Nanging kowé padha Dakkandhani: Padha ngungaka ing sawah-sawah. Pariné wis padha kuning, wis wayahé dienèni!

³⁶ Wong-wong sing padha derep kuwi saiki padha nampa bawon lan padha nglumpukaké asilé pegawéané, yakuwi urip langgeng. Kuwi sebabé wong sing nyebar lan wong sing ngundhuh loro-loroné padha bungah bebarengan.

³⁷ Tumraping prekara iki ana paribasan: 'Wong liya sing nandur, wong liyané menèh sing ngenèni.'

³⁸ Kowé padha Dakutus ngenèni ing sawah, sing digarap déning wong liya; wong liya sing nggarap lan kowé sing ngenèni pametuning garapané."

³⁹ Akèh wong Samaria ing kutha kono, sing padha precaya marang Gusti Yésus, merga wong wadon mau kandha: 'Panjenengané wis mbèbèraké marang aku, samubarang sing wis tau daklakoni.'

⁴⁰ Wong-wong Samaria bareng wis ketemu karo Gusti Yésus, banjur padha nyuwun kanthi banget, supaya Panjenengané kersa pinarak ing omahé wong-wong mau. Gusti Yésus kèndel ana ing kono nganti rong dina.

⁴¹ Sawisé kuwi saya akèh menèh wong sing padha precaya merga saka piwulangé Gusti Yésus piyambak.

⁴² Wong-wong Samaria kuwi padha kandha karo wong wadon mau: "Saiki aku padha precaya marang Gusti Yésus, ora mung merga saka paseksimu, nanging merga aku dhéwé wis padha ngrungokaké pangandikané, lan ngerti

yèn Panjenengané kuwi pancèn Sang Kristus."

⁴³ Sawisé kèndel ana ing tanah Sikhar rong dina, Gusti Yésus nuli tindak menyang tanah Galiléa.

⁴⁴ Panjenengané wis ngandika: "Nabi kuwi yèn ana ing negarané dhéwé ora kajèn."

⁴⁵ Nanging nalika tekan ing tanah Galiléa, wong-wong ing kana padha nampa Panjenengané klawan bungah, sebab nalika padha ana ing kutha Yérusalèm, yakuwi nalika Riaya Paskah, wong-wong mau wis padha weruh apa sing dhèk semana ditindakaké déning Gusti Yésus.

⁴⁶ Gusti Yésus nuli tindak menèh menyang kutha Kana, ing tanah Galiléa, panggonan enggoné Panjenengané damel mujijat banyu dadi anggur. Ing kono ana sawijining pegawé kraton, sing anaké lagi lara ing Kapèrnaum.

⁴⁷ Nalika krungu yèn Gusti Yésus rawuh saka tanah Yudéa menyang tanah Galiléa, wong mau nuli sowan ing ngarsané Gusti Yésus, sarta nyuwun, supaya kersa tindak menyang

Kapèrnaum, marasaké anaké, sing wis mèh mati.

⁴⁸ Gusti Yésus ngandika marang pegawé kraton mau: "Apa kowé durung precaya, yèn durung ndeleng mujijat-mujijat lan kaélokan-kaélokan."

⁴⁹ Wangsulane pegawé kraton mau: "Kula aturi énggal tindak, Guru, mumpung anak kawula dèrèng pejah."

⁵⁰ Dhawuhé Gusti Yésus: "Wis balia, anakmu urip." Wong mau precaya marang pangandikané Gusti Yésus, banjur mulih.

⁵¹ Nalika lagi mlaku mulih, ana abdiné sawetara padha methukaké lan matur: "Keng putra sampun saras."

⁵² Pegawé kraton mau nuli nakokaké jam pira anaké wiwit waras. Para abdi mau padha mangsuli: "Kala wingi wetawis jam kalihwelas bentèripun ical."

⁵³ Bapakné mau banjur kèlingan yèn ing wayah kuwi Gusti Yésus ngandika marang dhèwèké, 'Anakmu urip'. Pegawé kraton mau sebrayaté kabèh nuli padha precaya marang Gusti Yésus.

⁵⁴ Kuwi lelakon sing kaping pindhoné, sing ditindakaké déning Gusti Yésus ana

ing Galiléa, sawisé Panjenengané rawuh saka tanah Yudéa.

5¹ Sawisé kuwi mbeneri riayané wong Yahudi, Gusti Yésus tindak menyang kutha Yérusalèm.

² Ing kutha Yérusalèm kono, ing sacedhaké gapura, sing karan 'Gapura Wedhus', ana blumbangé. Ing basa Ibrani blumbang mau diarani: 'Bèthèsda.' Blumbang mau dikubengi èmpèr lima.

³ Èmpèr mau kebak wong sing padha gumléthak; ana sing wuta, ana sing pincang, lan ana sing lumpuh. [Wong kabèh mau padha ngentèni banyuné blumbang mau kocak.

⁴ Sebab ana Malaékaté Pangéran sing mudhun menyang blumbang mau, sarta ngocakaké banyuné. Yèn banyuné lagi kocak, wong lara sing dhisik dhéwé nyemplung ing blumbang, bakal mari, ora preduli apa lelarané.]

⁵ Ing panggonan mau, ana wong lanang sing olèhé lara wis telung puluh wolu taun lawasé.

⁶ Gusti Yésus pirsá wong mau gumléthak ana ing kono, lan uga pirsá yèn wong mau olèhé lara wis suwé banget. Mulané Gusti Yésus ngandika

marang wong mau: "Apa kowé kepéngin waras?"

⁷Wong kuwi nuli matur: "Guru, kula menika mboten gadhah réncang ingkang saged nyemplungaken kula wonten ing blumbang, samangsa toyanipun blumbang menika kocak. Lan salebetipun kula saweg nyobi badhé nyemplung ing blumbang, sampun wonten tiyang sanès ingkang ngrumiyini."

⁸Gusti Yésus nuli ngandika marang wong mau: "Tangia, mlakua, klasamu gawanen!"

⁹Sanalika wong mau dadi waras. Banjur mlaku karo nggawa klasané. Kelakoné kuwi mau ing dina Sabbath.

¹⁰Mulané para penggedhé Yahudi ngaruh-aruhi wong sing mentas diwarasaké mau: "Saiki dina Sabbath. Kowé ora kena nggawa klasa, kuwi nerak prenataling agama."

¹¹Nanging wong mau mangsuli: "Kula dipun kèngkèn tiyang ingkang nyarasaken kula, dhawuhipun: 'Mlakua lan klasamu gawanen!'"

¹²"Sapa wongé sing akon kowé: 'Mlakua lan klasamu gawanen!'," pitakoné para penggedhé marang wong mau.

¹³ Nanging wong sing diwarasaké mau ora ngerti sapa jenengé sing marasaké dhèwèké. Sebab ana ing kono wongé akèh banget, lan Gusti Yésus wis nyilimpet ing antarané wong akèh, lan tindak saka kono.

¹⁴ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli ketemu karo wong sing diwarasaké mau ana ing Pedalemané Allah, Panjenengané banjur dhawuh marang wong mau: "Kowé saiki wis waras, mulané dingati-ati, aja gawé dosa menèh. Menawa kowé gawé dosa menèh, kowé bakal ngalami sing luwih abot ketimbang karo sing kokalami saiki."

¹⁵ Wong mau nuli lunga, banjur kandha karo para penggedhéné bangsa Yahudi, yèn sing marasaké dhèwèké kuwi Gusti Yésus.

¹⁶ Merga saka kuwi para penggedhé mau padha arep nganiaya Gusti Yésus, sebab Panjenengané wis marasaké wong ing dina Sabbath.

¹⁷ Nanging Gusti Yésus ngandika marang wong-wong mau: "Rama-Ku ora kendhat nyambut-gawé; mulané Aku ya wajib tansah nyambut-gawé."

¹⁸ Pangandikané sing mengkono mau marakaké para penggedhé Yahudi saya nemen enggoné ngarah sédané Gusti Yésus. Enggoné padha tumindak mengkono mau ora mung merga Gusti Yésus nerak prenatalé dina Sabbath, nanging uga merga Panjenengané ngandika yèn Gusti Allah kuwi Ramané. Kuwi ateges yèn Panjenengané madhakaké sarirané karo Gusti Allah.

¹⁹ Gusti Yésus ngandika marang wong-wong mau mengkéné: "Aku kandha satemené: Sang Putra ora nindakaké apa-apa saka kersané dhéwé. Mung apa sing dipirsani katindakaké déning Sang Rama, yakuwi sing ditindakaké Sang Putra. Sebab apa sing ditindakaké déning Sang Rama, kuwi uga sing ditindakaké déning Sang Putra.

²⁰ Awit Sang Rama ngasihi Sang Putra. Sang Rama mau nedahaké sabarang sing ditindakaké piyambak marang Sang Putra. Malah Sang Rama bakal nedahaké prekara-prekara sing luwih gedhé menèh marang Sang Putra nganti kowé padha gumun.

²¹ Awit padha kaya Sang Rama enggoné nangèkaké wong sing wis mati, lan

maringi urip marang wong-wong mau, mengkono uga Sang Putra kuwi maringi urip marang wong-wong sing dikersakaké.

²² Sang Rama piyambak ora ngadili sapa-sapa, sebab sakèhé pangwasa kanggo ngadili wis dipasrahaké marang Sang Putra.

²³ Enggoné Sang Rama nindakaké mengkono mau supaya wong kabèh padha ngurmati Sang Putra, padha karo enggoné ngurmati Sang Rama. Wong sing ora ngurmati Sang Putra, uga ora ngurmati Sang Rama, sing ngutus Sang Putra.

²⁴ Kowé padha Dakkandhani: Wong sing ngrungokaké tembung-Ku lan precaya marang sing ngutus Aku, wong kuwi ngalami urip sejati. Wong mau ora bakal diukum, wis lolos saka ing pati lan mlebu ing urip.

²⁵ Padha ngandela: Bakal ana wektuné — malah saiki wis kelakon — wong mati padha krungu swarané Putrané Allah. Lan wong sing padha ngrungokaké bakal urip.

²⁶ Sang Rama maringi urip marang samubarang sing ana ing donya kéné;

kaya mengkono uga Sang Rama wis maringaké pangwasa marang Sang Putra dadi sumbering urip, supaya maringi urip marang samubarang sing ana ing donya!

²⁷ Sang Rama wis maringi pangwasa marang Sang Putra nindakaké pengadilan, sebab Panjenengané iya jumeneng Putraning Manungsa.

²⁸ Aja gumun menawa kowé padha krungu prekara iki, yakuwi yèn bakal tekan wektuné, sakèhing wong mati sing ana ing kubur bakal krungu swarané Sang Putra,

²⁹ banjur padha metu saka kuburé. Kabèh wong sing nglakoni kabecikan bakal katangèkaké, supaya urip ing selawasé. Nanging wong sing nglakoni piala, bakal ditangèkaké prelu diukum."

³⁰ "Aku ora bisa nindakaké apa-apa saka karepku dhéwé. Enggon-Ku ngadili kuwi manut apa sing didhawuhaké déning Gusti Allah marang Aku. Mulané putusan-Ku kuwi adil, awit Aku ora nuruti karep-Ku dhéwé. Aku mung manut kersané Sang Rama, sing ngutus Aku.

³¹Yèn Aku mènèhi paseksi tumrap awak-Ku dhéwé, paseksi-Ku kuwi ora sah.

³²Nanging ana liyané menèh sing mènèhi paseksi mungguh ing Aku, lan Aku ngerti yèn paseksiné kuwi bener.

³³Kowé wis padha kongkonan wong marang Nabi Yohanes Pembaptis, supaya takon bab Aku, lan Nabi Yohanes Pembaptis wis mènèhi paseksi sing bener mungguh ing Aku.

³⁴Karep-Ku ora merga butuh paseksiné manungsa, nanging kandha-Ku mengkono kuwi kanggo keslametanmu.

³⁵Nabi Yohanes kuwi kaya lampu sing murub lan sing madhangi, lan mung sawetara mangsa kowé gelem kepadhangan sunaré lampu mau.

³⁶Nanging Aku duwé paseksi sing luwih kuwat ketimbang karo paseksiné Nabi Yohanes, yakuwi sakèhing penggawé sing didhawuhaké déning Sang Rama, sing kudu Daklakoni, lan sing Daktindakaké saiki iki. Kabèh penggawé sing Daktindakaké saiki kuwi mbuktèkaké, yèn Aku iki diutus déning Sang Rama.

³⁷ Apa menèh Sang Rama sing ngutus Aku uga wis maringi paseksi mungguh ing Aku. Kowé durung tau padha krungu swarané, utawa weruh rupané.

³⁸ Kowé padha ora gelem ngèstokaké pangandikané, sebab kowé padha ora precaya karo wong sing diutus déning Sang Rama mau.

³⁹ Kowé padha nyinau Kitab Suci, merga ngira yèn srana nyinau Kitab Suci mau kowé bakal olèh urip sejati. Mangka Kitab Suci kuwi neksèni bab Aku!

⁴⁰ Nanging kowé padha ora gelem marani Aku supaya olèh urip sejati.

⁴¹ Aku ora kepéngin diurmati déning wong.

⁴² Nanging Aku ngerti kaananmu, yèn ing sajroning atimu kowé ora tresna marang Gusti Allah.

⁴³ Teka-Ku iki atas asmané Rama-Ku, nanging kowé padha nampik Aku. Menawa ana wong liya sing teka, atas jenengé dhéwé, kowé padha gelem nampa wong mau.

⁴⁴ Kowé padha ora gelem precaya, sebab kowé padha duwé pamrih, kepéngin diurmati déning pepadhamu,

lan ora nggayuh kaurmatan kang saka Gusti Allah, sing asipat Tunggal.

⁴⁵ Aja ngira yèn Aku bakal nggugat kowé ing ngarsané Sang Rama. Sing nggugat kowé kuwi malah Nabi Musa, sing kokendel-endelaké.

⁴⁶ Menawa kowé precaya temenan karo Nabi Musa, kowé mesthi uga precaya karo Aku, sebab Nabi Musa nulis bab Aku.

⁴⁷ Nanging yèn kowé padha ora precaya marang sing ditulis déning Nabi Musa, kepriyé bisamu precaya marang apa sing Dakkandhakaké?"

6¹ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli tindak menyang sabrangé Tlaga Galiléa, sing uga disebut: Tlaga Tibérias.

² Akèh wong sing ndhèrèkaké Panjenengané, sebab wis padha ndeleng mujijat-mujijat sing ditindakaké déning Gusti Yésus, nalika Panjenengané marasaké wong-wong lara.

³ Gusti Yésus nuli minggah ing gunung, banjur lenggah ana ing kono karo para sekabaté.

⁴ Nalika semana ngarepaké Paskah, riayané wong Yahudi.

⁵ Bareng mirsani ngiwa-nengen, Gusti Yésus mirsa wong akèh gumrudug marani Panjenengané. Gusti Yésus nuli ngandika marang Filipus: "Ana ing ngendi enggoné bisa tuku pangan, kanggo wong kabèh iki?"

⁶ (Enggoné Gusti Yésus ngandika mengkono mau mung kanggo nyoba Filipus; Gusti piyambak wis pirsapa sing arep ditindakaké.)

⁷ Filipus mangsuli: "Roti pengaos kalih atus dinar^f dèrèng cekap kanggé tiyang-tiyang menika, senajan saben tiyang namung dipun sukani sekedhik-sekedhik."

⁸ Sekabaté Gusti Yésus liyané, yakuwi Andréas, seduluré Simon Pétrus, matur,

⁹ "Ing ngriki wonten laré jaler, ingkang gadhah roti sair^g gangsal iji lan ulam loh kalih. Nanging menapa ginanipun kanggé tiyang semanten kathahipun?"

¹⁰ Gusti Yésus nuli dhawuh marang para sekabaté: "Wong-wong kabèh konen padha linggih!" Ing panggonan kono

^fdinar: arta Rumawi. Sedinar menika épahipun tiyang glidhig ingkang nyambut-damel sedinten muput.

^gsair: bangsanipun canthèl.

suketé akèh banget. Wong-wong nuli padha linggih — sing lanang cacahé wetara limang èwu.

¹¹ Gusti Yésus mundhut roti mau, banjur saos sukur marang Gusti Allah. Nuli ngedum-edum marang sing padha linggih ana ing kono; mengkono uga iwaké. Wong kabèh padha mangan nganti wareg.

¹² Gusti Yésus ngandika marang para sekabaté: "Sisané padha klumpukna; aja ana sethithik waé sing dibuang."

¹³ Para sekabat nuli njupuki sisa-sisa mau kabèh. Bareng diwadhahi dadi rolas rinjing kebak; semono sisané roti sair lima lan iwak loh loro, sing dipangan déning wong-wong mau.

¹⁴ Bareng wong akèh mau weruh kaéloké sing ditindakaké déning Gusti Yésus, nuli padha muni: "Nyata, iki Sang Nabi sing rawuhé kita anti-anti!"

¹⁵ Sarèhné Gusti Yésus pirsá, yèn wong-wong mau arep meksa ngangkat Panjenengané dadi ratu, Gusti Yésus nuli sumingkir, sarta minggah gunung menèh piyambakan.

¹⁶ Bareng wis surup, para sekabaté Gusti Yésus nuli padha mudhun menyang tlaga.

¹⁷ Banjur padha mrau, arep nyabrang menyang kutha Kapèrnaum. Nalika semana wis bengi, éwasemono Gusti Yésus durung rawuh.

¹⁸ Kocapa, ombaké tlaga saya gedhé, sebab anginé sansaya banter.

¹⁹ Bareng para sekabat enggoné nunggang prau kira-kira wis olèh papat tekan limang kilomèter, dumadakan padha weruh Gusti Yésus tindak napak ing banyu nyedhaki prauné. Para sekabat padha wedi banget,

²⁰ nanging Gusti Yésus ngandika: "Aja padha wedi, iki Aku dhéwé!"

²¹ Sawisé mengkono para sekabat ngaturi Gusti Yésus mlebet ing prau. Nanging prauné wis tekan panggonan sing dituju.

²² Ésuké wong-wong sing isih ana ing sabrangé tlaga padha weruh yèn ing kono prauné mung kari siji. Wong-wong mau iya padha weruh, yèn para sekabaté Gusti Yésus wis padha mangkat dhisik, lan Gusti Yésus ora nitih prau bebarengan karo para sekabaté.

²³ Prau-prau liyané teka saka kutha Tibérias, padha labuh cedhak panggonané wong-wong wingi padha mangan roti, sing didongani Gusti Yésus.

²⁴ Bareng wong-wong mau padha weruh, yèn Gusti Yésus lan para sekabaté ora ana ing kono, nuli padha nunggang prau, nggolèki menyang kutha Kapèrnaum.

²⁵ Bareng wong-wong mau padha ketemu karo Gusti Yésus ana ing sabrangé tlaga, nuli padha nyuwun pirsamarang Panjenengané: "Guru, kala menapa Panjenengan dumugi ing ngriki?"

²⁶ Gusti Yésus ngandika: "Aku kandhasatemené: Enggonmu padha nggolèki Aku kuwi ora merga kowé wis padha ngerti tegesé kaélokan-kaélokan sing Daktindakaké, nanging merga kowé wis padha mangan roti nganti wareg.

²⁷ Aja padha ngudi marang pangan sing bisa rusak, nanging padha ngudia olèh pangan sing tahan selawasé, lan sing mènèhi urip sejati. Pangan sing mengkono kuwi bakal diparingaké déning Putraning Manungsa; awit

Panjenengané wis diparingi pangwasa déning Allah Sang Rama."

²⁸ Wong-wong mau nuli padha nyuwun pirsu: "Menapa ingkang kedah sami kula lampahi, supados saged nindakaken kersanipun Gusti Allah?"

²⁹ Pangandikané Gusti Yésus: "Sing dikersakaké déning Gusti Allah supaya koklakoni, yakuwi precaya marang wong sing diutus déning Panjenengané."

³⁰ Pitakoné wong-wong mau: "Menawi mekaten, mujijat menapa ingkang Panjenengan tindakaken, supados kula saged sami nyipati, lajeng pitados dhateng Panjenengan? Panjenengan saged nindakaken menapa?"

³¹ Para leluhur kula sami nedha manna wonten ing ara-ara samun, kados ingkang kaserat ing Kitab Suci: 'Padha diparingi mangan roti saka swarga.'

³² Gusti Yésus nuli ngandika marang wong-wong mau: "Aku kandha satemené marang kowé: Roti sing diparingaké déning Nabi Musa kuwi roti saka swarga; sing maringi roti sejati saka swarga marang kowé kabèh kuwi Rama-Ku.

³³ Awit roti sing diparingaké déning Gusti Allah, yakuwi Putraning Allah

sing tumedhak saka swarga, sarta sing maringi urip sejati marang jagad."

³⁴ Aturé wong-wong mau: "Guru, kula mugi Panjenengan paringi roti menika ing selaminipun."

³⁵ Pangandikané Gusti Yésus: "Aku iki roti sing nguripi; sing sapa marani Aku, ora bakal luwé menèh. Lan wong sing precaya marang Aku, ora bakal ngelak menèh.

³⁶ Kowé wis padha Dakkandhani: senjata kowé wis padha ndeleng Aku, éwasemono kowé padha ora precaya.

³⁷ Kabèh wong sing diparingaké déning Sang Rama marang Aku, kuwi bakal padha marani Aku. Aku ora bakal nampik sapa waé sing marani Aku.

³⁸ Sebab enggon-Ku tumedhak saka swarga kuwi ora supaya Aku nglakoni karep-Ku dhéwé, nanging kersané Gusti Allah sing ngutus Aku.

³⁹ Déné kersané Gusti Allah sing ngutus Aku kuwi mengkéné: Kabèh wong sing wis diparingaké marang Aku, kuwi aja nganti ana sing ilang, nanging supaya Daktangèkaké menèh ing Dina Kiamat.

⁴⁰ Sebab yakuwi kersané Rama-Ku: supaya wong kabèh sing ndeleng Sang

Putra lan precaya marang Panjenengané bisa olèh urip langgeng lan mbésuk ing Dina Kiamat Daktangèkaké."

⁴¹ Wong-wong Yahudi padha pating kedumel, nggrenengi Gusti Yésus, sebab Panjenengané ngandika: "Aku iki roti sing tumurun saka swarga."

⁴² Wong-wong mau padha muni mengkéné: "Apa kuwi dudu Yésus, anaké Yusuf? Aku rak padha wanuh karo bapa-biyungé? Kepriyé bisané kandha yèn dhèwèké kuwi tumurun saka swarga?"

⁴³ Gusti Yésus nuli ngandika marang wong-wong mau: "Kowé aja padha nggrundel.

⁴⁴ Ora ana wong siji waé sing bisa marani Aku, kejaba menawa Sang Rama, sing ngutus Aku kuwi, nggèndèng wong mau marang Aku, temah wong mau bakal Daktangèkaké ing Dina Kiamat.

⁴⁵ Ing Kitabé para nabi ana tulisan mengkéné: 'Wong kabèh bakal diwulang déning Gusti Allah!' Mulané sakèhing wong sing wis padha ngrungokaké lan sing nampani piwulang saka Sang Rama mau, bakal marani Aku.

⁴⁶ Kuwi ora ateges yèn wis ana wong sing tau weruh marang Sang Rama. Mung Sang Putra, sing pinangkané saka Allah, kuwi sing wis ndeleng Sang Rama.

⁴⁷ Padha élinga! Sing sapa precaya marang Aku, bakal ngrasakaké urip sejati.

⁴⁸ Aku iki roti sing nguripaké.

⁴⁹ Leluhurmu padha mangan manna ana ing ara-ara samun, nanging padha ngalami mati.

⁵⁰ Béda banget karo roti, sing tumurun saka swarga; wong sing mangan roti kuwi ora bakal mati.

⁵¹ Aku iki roti sing nguripaké, yakuwi roti sing tumurun saka swarga. Wong sing mangan roti mau bakal urip selawasé. Roti sing Dakwènèhaké yakuwi daging-Ku. Daging-Ku Dakwènèhaké, supaya jagad iki urip."

⁵² Pangandikané Gusti Yésus sing mengkono mau marakaké wong-wong Yahudi banjur padha bebantahan siji karo sijiné. Uniné: "Kepriyé bisané wong kuwi mènèhaké dagingé, supaya kita pangan?"

⁵³ Gusti Yésus banjur ngandika marang wong-wong mau: "Élinga, yèn kowé

padha ora mangan dagingé Putrané
Manungsa kuwi lan ora ngombé getihé,
kowé mesthi padha ora kadunungan
urip.

⁵⁴ Wong sing mangan daging-Ku
lan ngombé getih-Ku, wong kuwi
nduwèni urip langgeng, sarta Aku bakal
nangèkaké wong mau ing Dina Kiamat.

⁵⁵ Awit daging-Ku kuwi pangan sing
sejati, lan getih-Ku kuwi ombèn-ombèn
sing sejati.

⁵⁶ Wong sing mangan daging-Ku lan
ngombé getih-Ku, wong kuwi uripé bakal
nunggil karo Aku lan Aku bakal nunggil
karo wong mau.

⁵⁷ Padha kaya Sang Rama, sing ngutus
Aku sipat gesang, lan Aku urip déning
Sang Rama. Mengkono uga wong sing
mangan daging-Ku bakal urip déning
Aku.

⁵⁸ Iki roti sing tumurun saka swarga.
Dudu roti kaya sing dipangan déning
para leluhurmu, awit sawisé padha
mangan roti mau isih ngalami mati.
Nanging wong sing mangan roti iki bakal
urip ing selawasé."

⁵⁹ Iku mau kabèh dingandikakaké
déning Gusti Yésus nalika Panjenengané

memulang ana ing sinagogé ing Kapèrnaum.

⁶⁰ Akèh para muridé Gusti Yésus sing padha krungu pangandikané mau. Banjur padha muni: "Piwulangé kuwi kokangèl temen. Sapa sing ngerti?"

⁶¹ Tanpa ana sing matur marang Panjenengané, Gusti Yésus wis pirsá yèn para muridé padha nggrundeli piwulangé. Mulané Gusti Yésus nuli ngandika: "Apa kowé padha ora seneng karo piwulang iki?"

⁶² Yèn mengkono, kepriyé saupama kowé mengko padha weruh Putraning Manungsa sumengka kondur menyang ing swarga?

⁶³ Sing nguripaké manungsa kuwi Rohé Allah. Kekuwatané manungsa ora ana paédahé babar-pisan. Tembung-tembung sing Dakkandhakaké marang kowé iki saka Rohé Allah lan tembung-tembung kuwi sing nguripaké.

⁶⁴ Éwasemono ing antaramu ana sing ora precaya." (Saka wiwitan mula Gusti Yésus wis pirsá sapa waé sing ora padha gelem precaya, lan sapa sing bakal ngulungaké Panjenengané.)

⁶⁵ Gusti Yésus nuli ngandika menèh: "Kuwi sebabé Aku ngandhani kowé, yèn ora ana wong siji waé sing bisa marani Aku, yèn ora digèndèng déning Sang Rama."

⁶⁶ Wiwit nalika semana akèh para muridé sing padha mundur lan ora gelem ndhèrèkaké Panjenengané.

⁶⁷ Gusti Yésus nuli ndangu marang para sekabaté rolas mengkéné: "Apa kowé uga padha arep ninggal Aku?"

⁶⁸ Simon Pétrus mangsuli: "Gusti, sinten ingkang badhé kula dhèrèki? Panjenengan ingkang kagungan pangandika ingkang maringi gesang sejatos.

⁶⁹ Samenika kula sampun sami pitados lan yakin bilih Panjenengan menika Tiyang Suci, Utusanipun Allah."

⁷⁰ Gusti Yésus nuli ngandika: "Sing milih kowé wong rolas kuwi Aku dhéwé. Nanging siji saka panunggalanmu kuwi Iblis!"

⁷¹ Sing dikersakaké déning Gusti Yésus yakuwi Yudas, anaké Simon Iskariot. Sebab senjata Yudas mau panunggalané murid rolas, nanging bakal ngulungaké Panjenengané.

7¹ Sawisé mengkono, Gusti Yésus nuli tindak mider-mider ing tanah Galiléa. Panjenengané ora kersa tindak menyang tanah Yudéa, sebab para penggedhéné bangsa Yahudi ing kana padha ngarah arep nyédani Panjenengané.

² Nalika semana ngarepaké riayané wong Yahudi, sing disebut Riaya Tarub Godhong.

³ Mulané para sedhèrèké Gusti Yésus padha matur: "Beciké kowé menyang tanah Yudéa, supaya para murid-Mu ing kana uga ndeleng penggawé-Mu.

⁴ Wong sing kepéngin misuwur kuwi penggawéné ora diumpetaké. Apa sing saiki koktindakaké kuwi beciké diweruhi déning wong sajagad."

⁵ (Sebab para sedhèrèké Gusti Yésus piyambak padha ora precaya marang Panjenengané.)

⁶ Pangandikané Gusti Yésus: "Kanggoné Aku, iki durung wektuné, béda karo kowé. Kowé bisa lunga sawayah-wayah,

⁷ sebab jagad ora sengit karo kowé. Nanging karo Aku, jagad kuwi sengit banget. Sebab Aku selawasé kandha marang jagad, yèn penggawéné ala.

⁸ Padha mangkata dhéwé nekani riaya kuwi. Aku ora arep mrana, jalaran iki durung wektu-Ku."

⁹ Mengkono pangandikané Gusti Yésus marang para sedhèrèké. Panjenengané kanton ana ing tanah Galiléa.

¹⁰ Bareng para sedhèrèké wis padha mangkat nekani Riaya Tarub Godhong ing kutha Yérusalèm, Gusti Yésus kanton piyambakan, tanpa ana wong sing ngerti.

¹¹ Ana ing riaya kono para penggedhéné wong Yahudi padha nggolèki Panjenengané, karo takon-takon: "Endi sing jenengé Yésus?"

¹² Ing antarané wong akèh sing padha ngumpul ing pahargyan mau ana sing padha rerasanan bab Gusti Yésus. Ana sing kandha: "Panjenengané kuwi wong sing becik," ana sing kandha: "Ora! Wong kuwi tukang ngapusi."

¹³ Nanging ora ana siji waé sing wani muni ngeblakakaké bab Panjenengané, awit padha wedi marang para penggedhéné wong Yahudi.

¹⁴ Bareng wis nengah-nengahi riaya, Gusti Yésus mlebet ing Pedalemané Allah, banjur memulang.

¹⁵ Para penggedhéné wong Yahudi padha gumun, lan muni: "Wong kuwi olèhé kawruh semono kuwi saka ngendi, mangka ora tau sekolah?"

¹⁶ Gusti Yésus ngandika: "Piwulang sing Dakwulangaké iki dudu piwulang-Ku dhéwé, nanging piwulangé Allah sing ngutus Aku.

¹⁷ Wong sing ngèstokaké dhawuhé Allah, ngerti apa piwulang-Ku iki asalé saka Gusti Allah, apa saka karep-Ku dhéwé.

¹⁸ Wong sing memulang manut karepé dhéwé, kuwi mung golèk alem lan pakurmatan kanggo awaké dhéwé. Nanging wong sing ngupaya kaluhurané Allah, sing ngutus wong mau, kuwi piwulangé jujur, lan ora nasaraké.

¹⁹ Nabi Musa rak wis maringaké dhawuh-dhawuhé Allah marang kowé? Nanging siji waé ora ana sing nglakoni dhawuh-dhawuh mau. Apa sebabé kowé padha arep matèni Aku?"

²⁰ Wong akèh mau padha mangsuli: "Panjenengan menika mboten saras! Sinten ingkang badhé nyédani Panjenengan?"

²¹ Gusti Yésus ngandika: "Aku mung lagi nindakaké prekara siji sing ora lumrah, kowé wis padha gumun kabèh.

²² Nabi Musa wis gawé prenatal kanggo kowé, supaya kowé padha netaki anak-anakmu. Lan merga saka kuwi kowé padha gelem netaki wong, senajan ana ing dina Sabbat. (Mangka satemené dudu Musa sing sekawit netaki wong, nanging para leluhur kita sadurungé Nabi Musa.)

²³ Yèn kowé padha netaki wong ing dina Sabbat, mung supaya aja nerak angger-anggeré Nabi Musa, apa sebabé kowé padha panas atimu, merga Aku marasaké badan sekojur ing dina Sabbat?

²⁴ Aja padha ngukumi wong manut apa sing katon waé, nanging padha ngukumana kanthi adil lan bener."

²⁵ Sawisé kuwi ana wong sawetara saka kutha Yérusalèm padha muni: "Rak iki wongé sing digolèki arep dipatèni?

²⁶ Nanging, coba delengen! Wong kuwi kokmemulang ana ing ngarepé umum, tanpa ana sing ngganggu, lan ora ana wong siji waé sing ngaruh-aruhi? Apa

para penggedhé kita saiki wis precaya, yèn Wong iki Sang Kristus?

²⁷ Jaréné yèn Sang Kristus rawuh, wong padha ora ngerti asalé saka ngendi; mangka tumrap wong iki, kita padha ngerti saka ngendi asalé."

²⁸ Nalika Gusti Yésus memulang ana ing Pedalemané Allah, Panjenengané ngandika klawan swara sora: "Apa kowé padha ngerti temenan sapa Aku iki? Lan saka ngendi asal-Ku? Teka-Ku ora saka karep-Ku dhéwé. Panjenengané sing ngutus Aku kuwi ora goroh, nanging kowé padha ora wanuh karo Panjenengané.

²⁹ Aku kang wanuh marang Panjenengané, lan iya Panjenengané kuwi sing ngutus Aku mréné."

³⁰ Wong-wong mau padha kepéngin nyekel Gusti Yésus, nanging ora ana sing wani, sebab durung tekan mangsané.

³¹ Kejaba saka kuwi ing antarané wong akèh mau, uga ora sethithik cacahé sing precaya marang Panjenengané. Wong-wong sing precaya mau padha muni: "Saupama Sang Kristus sing dijanjèkaké déning Gusti Allah kuwi rawuh, apa Panjenengané iya bakal

nindakaké mujijat luwih akèh ketimbang karo sing ditindakaké déning Wong iki?"

³² Para wong Farisi padha krungu enggoné wong akèh padha rerasanan bab Gusti Yésus, mulané bebarengan karo para pengareping imam, banjur kongkonan para wong sing jaga Pedalemané Allah sawetara, supaya nyekel Panjenengané.

³³ Pangandikané Gusti Yésus: "Enggon-Ku awor karo kowé mung kari sedhéla. Sawisé kuwi Aku bakal bali sowan Panjenengané sing ngutus Aku.

³⁴ Kowé bakal padha nggolèki Aku, nanging ora bakal bisa nemokaké, sebab kowé ora bisa nekani papan sing Dakenggoni."

³⁵ Para penggedhéné wong Yahudi nuli padha takon-tinakon: "Wong iki arep lunga menyang ngendi, kokkita nganti ora bisa nemokaké? Apa arep lunga menyang panggonané wong-wong Yahudi, sing ana ing manca negara, ana ing antarané wong Yunani, lan memulang wong-wong kuwi?"

³⁶ Apa karepé muni: 'Kowé bakal nggolèki Aku, nanging ora bisa nemokaké?' Lan menèh tembungé:

‘Kowé ora bisa tekan papan sing Dakenggoni.’”

³⁷ Dina pungkasaning riaya kuwi dina sing penting dhéwé. Ing dina mau Gusti Yésus jumeneng, banjur ngandika klawan sora: "Wong sing ngelak, padha mrénéa supaya Dakwènèhi ngombé.

³⁸ Ing Kitab Suci ana tulisan mengkéné: ‘Wong sing precaya marang Aku, ana ing njeroning atiné wong mau bakal mili banyu sing nguripaké.’”

³⁹ (Sing dingandikakaké déning Gusti Yésus kuwi bab Rohé Gusti Allah, sing bakal diparingaké marang wong sing padha precaya marang Panjenengané. Sebab nalika semana Sang Roh Suci durung diparingaké, merga Gusti Yésus durung sumengka menyang swarga.)

⁴⁰ Akèh wong sing padha ngrungokaké pangandikané Gusti Yésus mau. Ing antarané wong-wong mau ana sing muni: "Panjenengané kuwi mesthi Nabi."

⁴¹ Nanging ana liyané menèh sing muni: "Panjenengané kuwi Sang Kristus." Nanging uga ana wong sing muni: "Ah, mosok, Sang Kristus koktekané saka tanah Galiléa?

⁴² Ing Kitab Suci rak katulis, yèn Sang Kristus sing dijanjèkaké déning Gusti Allah kuwi asalé saka tedhaké Sang Prabu Dawud, lan miyosé ana ing Bètléhèm, yakuwi kutha kelairané Sang Prabu Dawud."

⁴³ Wusana wong-wong mau padha padu dhéwé prekara Gusti Yésus.

⁴⁴ Ana wong sing arep padha nyekel Gusti Yésus, nanging ora ana siji waé sing wani nggepok Panjenengané.

⁴⁵ Para wong sing jaga Pedalemané Allah wis didhawuhi nyekel Gusti Yésus, padha bali menèh nekani para pengareping imam lan wong-wong Farisi. Wong-wong mau padha ditakoni: "Apa sebabé Wongé ora kokgawa mréné?"

⁴⁶ Wangsulané: "Wah, dèrèng naté wonten tiyang ingkang micara kados Tiyang menika."

⁴⁷ Wangsulané wong-wong Farisi: "Lho, apa kowé wis padha katut karo Wong kuwi?"

⁴⁸ Apa ana ing antarané para penggedhé Yahudi utawa wong Farisi sing percaya marang Wong mau?

⁴⁹ Kena ing laknat wong-wong gebleg sing padha ora ngerti marang dhawuhing Torèt."

⁵⁰ Ing antarané wong-wong Farisi mau ana sing tau nemoni Gusti Yésus ing wayah bengi, jenengé Nikodémus. Nikodémus mau nuli kandha karo wong-wong Farisi liya-liyané:

⁵¹ "Manut prenataling agami, kita mboten kénging ngukum tiyang, sadèrèngipun prekawisipun dipun priksa, lan menawi kita dèrèng sumerep menapa ingkang katindakaken."

⁵² "É, é, é," wangsulané para wong Farisi liyané, "Menapa panjenengan inggih klebet golonganipun tiyang Galiléa? Cobi panjenengan tliti saking Kitab Suci, rak mboten wonten Nabi ingkang asalipun saking tanah Galiléa?"

⁵³ Sawisé kuwi wong kabèh banjur padha mulih saka Pedalemané Allah ing kutha Yérusalèm.

8¹ Nanging Gusti Yésus tindak menyang Gunung Zaitun.

² Ésuké Panjenengané tindak menèh menyang Pedalemané Allah, lan akèh wong sing padha marani Panjenengané.

Gusti Yésus nuli lenggah, banjur wiwit mulang wong-wong mau.

³ Satengahé memulang, para ahli Torèt lan wong-wong Farisi padha ngirid wong wadon sing konangan lagi laku jina. Wong wadon mau nuli digawa sowan ing ngarsané Gusti Yésus, lan dikon ngadeg ana ing tengah.

⁴ Wong-wong mau banjur padha nyuwun pirsá marang Gusti Yésus: "Guru, tiyang èstri menika pinanggih lampah jina.

⁵ Ing Kitab Torèt, ingkang ngewrat pepakèn-pepakènipun Allah, Nabi Musa mrenata, bilih tiyang èstri ingkang kados mekaten menika kedah dipun benturi sèla ngantos pejah. Menawi pemanggih Panjenengan kados pundi?"

⁶ Pitakoné para wong Farisi sing mengkono mau kanggo njégal marang Gusti Yésus, kenaa kanggo nggugat Panjenengané. Nanging Gusti Yésus tumungkul waé, karo nyerat ing lemah ngagem driji.

⁷ Bareng wong-wong mau padha ngangseg nyuwun wangsulan, Gusti Yésus nuli ndengèngèk, sarta ngandika marang wong-wong mau: "Sapa

ing antaramu sing ora duwé dosa, ndhisikana mbenturi watu marang wong wadon kuwi."

⁸Sawisé ngandika mengkono, Gusti Yésus tumungkul menèh nyerat ana ing lemah.

⁹Bareng krungu pangandikané Gusti Yésus mau, wong-wong nuli padha lunga saka kono siji-siji, wiwit saka sing tuwa dhéwé. Wekasané sing ana ing kono kari Gusti Yésus piyambak karo wong wadon, sing isih ana ing panggonané.

¹⁰Gusti Yésus nuli jumeneng lan ngandika marang wong wadon mau: "Ana ngendi wong-wong mau? Apa ora ana sing ngukum kowé?"

¹¹[Wangsulané wong wadon mau: "Mboten wonten, Guru." Pangandikané Gusti Yésus: "Sukur, yèn ngono Aku iya ora ngukum kowé. Wis lungaa, lan aja gawé dosa menèh."]

¹²Gusti Yésus ngandika menèh marang wong akèh sing padha ana ing Pedalemané Allah, mengkéné: "Aku iki Pepadhanging jagad. Wong sing ngetut buri Aku bakal olèh pepadhang sing nguripi. Wong mau ora bakal mlaku ing sajroning pepeteng."

¹³ Aturé wong-wong Farisi marang Gusti Yésus: "Panjenengan suka paseksi tumrap badan Panjenengan piyambak. Paseksi Panjenengan ingkang mekaten menika mboten sah."

¹⁴ Pangandikané Gusti Yésus: "Senajan Aku neksèni awak-Ku dhéwé, éwasemono paseksi-Ku iki bener, sebab Aku ngerti saka ngendi pinangka-Ku lan menyang ngendi paran-Ku. Balik kowé ora padha ngerti asal-Ku saka ngendi, lan paran-Ku menyang ngendi."

¹⁵ Kowé padha ngadili wong, manut carané manungsa. Aku ora ngadili sapa-sapa.

¹⁶ Nanging saupama Aku kepeksa kudu ngadili, putusan-Ku kuwi adil, sebab Aku ora ijèn, Sang Rama sing ngutus Aku selawasé bebarengan karo Aku.

¹⁷ Ana ing Torètmu ana tulisan mengkéné: 'Paseksi sah yakuwi paseksiné wong loro.'

¹⁸ Sing mènèhi paseksi mungguh Aku, kuwi uga loro, yakuwi Aku lan Sang Rama sing ngutus Aku."

¹⁹ Pitakoné wong-wong mau: "Rama Panjenengan menika wonten ing pundi?" Pangandikané Gusti Yésus: "Kowé padha

ora wanuh karo Aku. Kowé uga ora wanuh karo Rama-Ku. Menawa kowé wanuh karo Aku, kowé mesthi uga wanuh karo Rama-Ku."

²⁰ Kuwi kabèh dipangandikakaké déning Gusti Yésus nalika Panjenengané lagi memulang ana ing Pedalemané Allah, cedhak karo kothak-kothak pisungsung, kagem Gusti Allah. Éwasemono ora ana wong siji waé sing nyekel Panjenengané, sebab durung tekan mangsané.

²¹ Gusti Yésus ngandika marang wong-wong mau: "Aku iki bakal lunga, lan kowé bakal padha nggolèki Aku, nanging kowé bakal padha mati nggawa dosamu. Aku lunga menyang panggonan sing ora bisa kokparani."

²² Mulané para penggedhéné wong Yahudi padha muni: "Apa wong kuwi arep nglalu, kokmuni: 'Menyang ngendi paran-Ku, kowé padha ora bisa mrana?'"

²³ Gusti Yésus nuli ngandika marang wong-wong mau: "Kowé kuwi pinangkamu saka ing ngisor; nanging Aku saka ing ngaluhur. Pinangkamu saka ing donya kéné, nanging pinangka-Ku ora saka ing donya kéné.

²⁴ Mulané Aku kandha karo kowé, yèn kowé bakal mati nggawa dosa-dosamu, yakuwi yèn kowé ora precaya, yèn 'Aku iki Panjenengané Kang Ana!'"

²⁵ Pitakoné wong-wong mau:
"Panjenengan menika saleresipun sinten?" Pangandikané Gusti Yésus:
"Kuwi wis ora prelu Dakkandhakaké menèh!

²⁶ Akèh prekara sing arep Dakkandhakaké marang kowé, dhapur pandakwa. Nanging apa sing Dakkandhakaké marang jagad kuwi mung prekara sing Dakrungu saka Panjenengané sing ngutus Aku, sebab Panjenengané kuwi bener."

²⁷ Wong-wong padha ora ngerti, yèn Gusti Yésus ngandikakaké bab Sang Rama.

²⁸ Mulané Gusti Yésus nglajengaké pangandikané: "Mengko yèn kowé wis padha nyalib Putraning Manungsa, kowé bakal weruh yèn 'Aku iki Panjenengané Kang Ana!' Ing wektu kuwi kowé bakal ngerti, yèn apa sing Daklakoni, kuwi ora ana siji waé sing manut karep-Ku dhéwé, lan prekara sing Dakkandhakaké

mung apa sing wis diwulangaké déning Sang Rama marang Aku.

²⁹ Panjenengané sing ngutus Aku, kuwi selawasé bebarengan karo Aku. Panjenengané ora tau nilar Aku ijèn, sebab Aku tansah nindakaké sing dadi renaning penggalihé."

³⁰ Sawisé Gusti Yésus ngandikakaké kuwi mau kabèh, akèh wong sing nuli precaya marang Panjenengané.

³¹ Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli ngandika marang wong-wong Yahudi, sing padha precaya marang Panjenengané: "Kowé kuwi nyata dadi murid-Ku, yèn kowé padha nglakoni piwulang-Ku.

³² Nuli kowé bakal nglakoni kersané Allah, lan srana mengkono kowé dadi wong merdika."

³³ "Kula menika sami anak-turunipun Rama Abraham," aturé wong-wong mau, "Kula sami dèrèng naté dados réncang tumbasan! Menapa ingkang Panjenengan kersakaken, kokngandika: 'Kowé bakal merdika?'"

³⁴ Pangandikané Gusti Yésus: "Padha élinga! Kabèh wong sing gawé dosa, kuwi dadi baturé dosa.

³⁵ Lan batur ora selawasé manggon dadi saomah karo bendarané. Sing olèh manggon selawasé dadi saomah, kuwi para putra.

³⁶ Yèn Sang Putra wis merdikakaké kowé, kowé lagi dadi wong merdika temenan.

³⁷ Aku ngerti yèn kowé kuwi anak-turuné Abraham. Éwasemono kowé arep matèni Aku, sebab kowé ora gelem nampani piwulang-Ku.

³⁸ Sing Dakkandhakaké iki apa sing dituduhaké déning Sang Rama marang Aku; déné kowé padha nglakoni préntahé bapakmu."

³⁹ Wong-wong Yahudi mau padha mangsuli: "Bapak kula menika Rama Abraham." Pangandikané Gusti Yésus: "Yèn kowé kuwi putrané Abraham temenan, kowé mesthi padha nglakoni apa sing dilakoni déning Rama Abraham.

⁴⁰ Aku mung awèh weruh marang kowé bab kayektèn sing Dakrungu saka Gusti Allah, nanging kowé kokmalah arep matèni Aku. Rama Abraham ora nindakaké sing kaya mengkono kuwi!

⁴¹ Kowé padha nglakoni apa sing dilakoni dhéwé déning bapakmu."

Wong-wong Yahudi mau nuli padha mangsuli: "Kula menika sanès anak jadah. Rama kula namung setunggal, inggih menika Gusti Allah piyambak."

⁴² Gusti Yésus nuli ngandika marang wong-wong mau: "Yèn Gusti Allah kuwi Ramamu temenan, kowé mesthi tresna marang Aku, sebab teka-Ku iki saka kersané Gusti Allah, lan saiki ana ing kéné. Teka-Ku mréné ora saka karep-Ku dhéwé. Gusti Allah sing ngutus Aku.

⁴³ Apa sebabé kowé kokora ngerti marang apa sing Dakkandhakaké? Nyatané kowé padha ora betah ngrungokaké piwulang-Ku.

⁴⁴ Bapakmu kuwi Iblis. Mulané kowé iya arep padha nuruti kekarepané bapakmu. Wiwit-wiwitan mula Iblis kuwi tukang matèni wong. Iblis kuwi tumindaké ora tau bener, sebab pancèn ora duwé kayektèn. Iblis kuwi pancèn tukang goroh, jalaran pancèn mengkono kaanané. Lan sakèhing goroh kuwi asalé saka dhèwèké.

⁴⁵ Sarèhné Aku mulangaké bab sing bener, sing saka Gusti Allah, mulané kowé padha ora precaya marang Aku.

⁴⁶ Sapa ing antaramu sing bisa mbuktèkaké, yèn Aku duwé dosa? Menawa Aku mulangaké bab kayektèn sing saka Gusti Allah, apa sebabé kowé padha ora precaya marang Aku?

⁴⁷ Wong sing asalé saka Allah, kuwi precaya marang pangandikané Allah. Nanging kowé kuwi pinangkamu ora saka Allah, mulané kowé padha ora precaya."

⁴⁸ Wong-wong Yahudi mau nuli padha mangsuli: "Rak leres enggèn kula mestani Panjenengan. Panjenengan menika tiyang Samaria ingkang kesurupan sétan."

⁴⁹ Pangandikané Gusti Yésus: "Aku iki ora kesurupan sétan. Aku ngormati Rama-Ku, nanging kowé ngina marang Aku.

⁵⁰ Aku ora golèk kaurmatan kanggo awak-Ku dhéwé. Ana siji sing mundhut, yakuwi Panjenengané sing uga ngadili yèn Aku iki bener.

⁵¹ Élinga! Wong sing nggugu marang tembung-Ku kuwi selawasé bakal ora ngalami mati."

⁵² Wong-wong Yahudi nuli padha mangsuli: "Samenika kula ngertos, bilih

Panjenengan menika èstu kesurupan sétan! Jalaran Rama Abraham piyambak ngalami séda, mekaten ugi sedaya nabi. Nanging Panjenengan kokngandika: 'Wong sing nggugu marang tembung-Ku bakal ora mati.'

⁵³ Menawi Rama Abraham piyambak ngalami séda, lan nabi-nabi sedaya ugi ngalami séda. Panjenengan menika sinten? Menapa Panjenengan menika ngungkuli Rama Abraham?"

⁵⁴ Gusti Yésus gentos ngandika: "Yèn Aku ngluhuraké awak-Ku dhéwé, kaluhuran-Ku kuwi ora ana tegesé. Sing ngluhuraké Aku kuwi Rama-Ku sing koksebut Allahmu.

⁵⁵ Mangka sejatiné kowé ora wanuh marang Panjenengané. Nanging Aku wanuh marang Panjenengané. Menawa Aku kandha yèn Aku ora wanuh marang Panjenengané, Aku goroh, padha karo kowé. Aku wanuh marang Gusti Allah lan ngèstokaké dhawuhé.

⁵⁶ Ramamu Abraham bungah banget, nalika arep pirsu dina-Ku. Saiki wis kelakon, mulané nuli bungah!"

⁵⁷ Wong-wong Yahudi mau banjur padha matur marang Gusti Yésus: "Yuswa

Panjenengan dèrèng wonten sèket taun, kados pundi déné Panjenengan koksampun naté pirsá Rama Abraham?"

⁵⁸ Pangandikané Gusti Yésus: "Kowé Dakkandhani satemené, sadurungé Abraham lair Aku wis ana."

⁵⁹ Wong Yahudi mau nuli padha njupuk watu, arep mbenturi Gusti Yésus; nanging Gusti Yésus ngoncati lan nilar Pedalemané Allah kono.

9 ¹ Nalika Gusti Yésus tindak, Panjenengané mirsa wong wuta lair mula.

² Para sekabaté padha nyuwun pirsá: "Guru, menapa sebabipun tiyang menika wuta? Menapa margi tiyang menika damel dosa utawi tiyang sapuhipun ingkang damel dosa?"

³ Gusti Yésus ngandika: "Wong kuwi enggoné wuta ora merga dhèwèké gawé dosa, lan uga ora merga wong tuwané sing gawé dosa. Wong kuwi wuta, supaya wong-wong padha weruh pangwasané Allah makarya ana ing wong wuta mau.

⁴ Kita kudu nyambut-gawé nglakoni ayahané Sang Rama sing ngutus Aku, mumpung isih awan, sebab sedhéla

engkas banjur bengi. Ing wayah bengi wong ora bisa nyambut-gawé.

⁵Sasuwéné Aku ana ing donya, Aku dadi Pepadhang ing jagad."

⁶Sawusé ngandika mengkono Gusti Yésus nuli kecoh ing lemah. Kecohé nuli diulet karo lemah, dilèlètaké ing mripaté wong wuta mau.

⁷Gusti Yésus ngandika marang wong mau: "Lungaa lan raupa ing blumbang Siloam." (Siloam tegesé 'Diutus'.) Wong mau nuli mangkat lan raup. Bareng bali menèh mripaté wis bisa ndeleng.

⁸Tangga teparoné lan wong-wong sing mauné weruh wong wuta mau enggoné ngemis, padha muni: "Apa iki dudu wong sing adaté lungguh ngemis kaé?"

⁹Ana wong sing muni: "Pancèn ya wong kuwi," nanging ana uga sing muni: "Dudu, mung rupané waé sing mèmper." Nanging wong wuta mau kandha dhéwé: "Inggihi kula menika ingkang rumiyin wuta."

¹⁰Wong-wong padha takon: "Kepriyé kokaiki bisa kokenggo ndeleng?"

¹¹Wangsulané: "Wonten tiyang namanipun Yésus, damel luluhan siti sekedhik, lajeng nglèlètaken luluhan

wau wonten ing mripat kula. Kula lajeng dipun dhawuhi raup wonten ing blumbang Siloam. Kula inggih lajeng mrika. Sareng kula sampun raup, kula lajeng saged ningali."

¹² Wong-wong padha takon menèh: "Saiki wongé ana ing ngendi?" Wong sing mauné wuta mau mangsuli: "Kula mboten ngertos."

¹³ Wong-wong nuli nggawa wong sing mauné wuta mau marang para wong Farisi.

¹⁴ Nalika Gusti Yésus ngulet lemah nganggo kecohé lan marasaké mripaté wong wuta mau, mbeneri dina Sabbath.

¹⁵ Wong Farisi nuli takon menèh marang wong sing mauné wuta mau, kepriyé patrapé nganti bisa ndeleng. Wong mau nuli mangsuli: "Tiyang menika nglèlètaken blethok wonten ing mripat kula; kula lajeng raup, bibar menika kula saged ningali."

¹⁶ Ana wong Farisi sawetara sing muni: "Mokal yèn wong kuwi pinangkané saka Allah, sebab dhèwèké nerak prenatal dina Sabbath." Nanging wong liyané menèh muni: "Mokal yèn wong dosa bisa

gawé kaélokan-kaélokan kaya wong iki!" Panemuné wong-wong mau béda-béda.

¹⁷ Para wong Farisi nuli padha takon menèh: "Manut kandhamu, Wong kuwi sing marasaké mripatmu. Yèn mengkono, kepriyé panemumu bab Wong kuwi?" Wangsulane: "Panjenenganipun menika Nabi."

¹⁸ Nanging para penggedhéné wong Yahudi padha ora precaya yèn wong kuwi mauné wuta wiwit lair mula, lan saiki bisa ndeleng. Wong-wong Farisi mau durung gelem precaya, yèn durung takon dhisik marang wong tuwané wong sing mauné wuta mau.

¹⁹ Para wong Farisi nuli takon marang wong tuwané: "Apa bener anakmu iki wuta lair mula? Kepriyé déné saiki kokbisa ndeleng?"

²⁰ Wong tuwané mangsuli: "Pancèn menika anak kula; lan pancèn wiwit lair mila piyambakipun wuta.

²¹ Nanging bab kadospundi enggènipun samenika saged ningali, kula mboten mangertos. Kula aturi ndangu piyambak, sebab larènipun sampun diwasa, saged mangsuli piyambak."

²² Aturé mengkono mau sebab padha wedi karo para penggedhéné wong Yahudi. Para penggedhé mau wis padha sarujuk, yèn saben wong sing ngakoni Gusti Yésus kuwi Sang Kristus, bakal disébrataké saka sinagogé (pasamuwané wong-wong sing nganut agama Yahudi).

²³ Kuwi sebabé, wong tuwané wong sing mauné wuta mau muni: "Piyambakipun sampun diwasa, kula aturi ndangu piyambak."

²⁴ Wong sing mauné wuta mau banjur diundang menèh, sarta ditakoni: "Kowé ngakua ana ing ngarsané Allah, yèn kowé kandha sabeneré, sebab aku padha weruh yèn Wong kuwi Wong dosa."

²⁵ Wangsulané: "Bab piyambakipun menika tiyang dosa menapa mboten, kula mboten mangertos. Saprekawis ingkang kula mangertosi, inggih menika, kala rumiyin kula wuta, samenika kula saged sumerep."

²⁶ Pitakoné wong-wong Farisi: "Kowé dikapakaké? Kepriyé carané Wong kuwi marasaké kowé?"

²⁷ Wangsulané: "Kula sampun sanjang, nanging panjenengan mboten kersa mirengaken. Menapa ginanipun pitakèn

malih? Menapa panjenengan ugi kepéngin dados muridipun?"

²⁸ Wong-wong Farisi mau nuli padha nepsu lan muni: "Kowé kuwi muridé; aku dudu! Aku padha muridé Nabi Musa.

²⁹ Bab Nabi Musa, kita wis padha ngerti, yèn Gusti Allah pancèn wis ngandika marang panjenengané. Nanging mungguh Wong iki, aku padha ora ngerti asal-usulé."

³⁰ Wangsulané: "Kokanèh temen, panjenengan mboten pirsa asal-usulipun tiyang menika, mangka piyambakipun sampun damel mujijat, nyarasaken mripat kula.

³¹ Kita mangertos bilih Gusti Allah mboten miyarsakaken atur panyuwunipun tiyang dosa, nanging miyarsakaken tiyang-tiyang ingkang ngurmati Panjenenganipun, sarta nglampahi kersanipun.

³² Wiwit dumadosipun jagad sepriki dèrèng naté wonten tiyang wuta wiwit lair mila kasaraken ngantos saged ningali.

³³ Menawi tiyang menika mboten saking Gusti Allah, mokal sagedipun nindakaken kaélokan kados mekaten."

³⁴ Para wong Farisi mau nuli mangsuli: "Kowé kuwi wong kebak dosa sabadan sekojur, wiwit saka pucuking rambut tekan tlapakané sikilmu, tur wiwit lair mula, Iha kokarep mulang aku!" Wusanané wong mau banjur disébrataké saka sinagogé.

³⁵ Gusti Yésus midhanget yèn wong sing mauné wuta kuwi disébrataké saka sinagogé. Bareng ketemu karo wong mau, Gusti Yésus nuli ngandika: "Apa kowé precaya marang Putraning Manungsa?"

³⁶ Wong mau mangsuli: "Putraning Manungsa menika sinten, Guru? Kula aturi ngandikakaken, supados kula saged pitados dhateng Panjenenganipun."

³⁷ Pangandikané Gusti Yésus: "Kowé wis ndeleng Panjenengané, yakuwi sing saiki lagi ngandikan karo kowé."

³⁸ Aturé wong mau: "Kula pitados Gusti," banjur sujud ing ngarsané.

³⁹ Gusti Yésus nuli ngandika: "Teka-Ku ing jagad iki supaya ngadili, supaya wong wuta bisa ndeleng, lan wong sing ndeleng dadi wuta."

⁴⁰ Ing kono ana wong Farisi sawetara sing padha krungu pangandikané Gusti

Yésus mau. Wong-wong mau padha muni: "Menapa Panjenengan nginten, kula inggih sami wuta?"

⁴¹ Gusti Yésus ngandika: "Menawa kowé wuta, kowé ora dosa. Nanging sarèhné kowé kandha 'Aku weruh', mula kowé tetep dosa."

10 ¹ "Kowé Dakkandhani sing sanyatané: Wong sing mlebu ing kandhang wedhus ora metu lawang, nanging mlumpat pager, kuwi maling lan rampog.

² Nanging sing sapa mleburné kandhang metu lawang, wong kuwi pangoné.

³ Sing jaga kandhang bakal ngengakaké lawangé. Wedhus-wedhus iya nitèni swarané samangsa pangon mau ngundangi wedhusé manut jenengé dhéwé-dhéwé lan digiring metu.

⁴ Sawisé wedhus-wedhus mau metu, pangon kuwi nuli mlaku ana ing ngarep, lan wedhus-wedhusé ana ing mburiné, sebab padha wanuh karo swarané pangoné.

⁵ Wedhus-wedhus mau ora bakal gelem mèlu wong liya, malah bakal padha ngadoh saka wong mau, sebab

wedhus-wedhus kuwi ora wanuh marang swarané."

⁶ Wong-wong sing padha ngrungokaké piwulangé Gusti Yésus mau padha ora ngerti apa sing dikersakaké.

⁷ Gusti Yésus nuli ngandika menèh: "Ngertia, yèn Aku iki lawang dalané wedhus-wedhus kuwi.

⁸ Sakèhing wong sing tekané sadurungé Aku, kuwi maling lan rampog, mulané wedhus-wedhus ora padha ngrungokaké swarané wong mau.

⁹ Aku iki lawangé. Wong sing ngliwati Aku, bakal slamet; wong kuwi mlebu metu olèh pangan.

¹⁰ Yèn maling tekané mung arep nyolong, arep matèni lan ngrusak. Nanging teka-Ku iki supaya sepira sing nilingaké swara-Ku padha urip sajroning kalubèran.

¹¹ Aku iki Pangon sing utama. Pangon sing utama kuwi lila mati mbélani wedhus-wedhusé.

¹² Nanging buruh opahan kuwi dudu pangon, lan dudu sing duwé wedhus-wedhus mau. Yèn buruh sing mengkono mau weruh asu ajag teka, nuli bakal mlayu, wedhus-wedhusé ditinggal,

nganti wedhus-wedhus mau ditubruk déning asu ajag mau lan dibuyaraké.

¹³ Buruh mau mlayu, sebab wong kuwi enggoné nyambut-gawé mung mburu opah lan ora mreduli karo wedhus-wedhusé.

¹⁴ Aku iki Pangon sing utama. Kaya déné Sang Rama wanuh karo Aku, lan Aku wanuh karo Sang Rama, kaya mengkono uga Aku wanuh karo wedhus-wedhus-Ku, lan wedhus-wedhus-Ku wanuh karo Aku. Aku lila mati nglabuhi wedhus-Ku.

¹⁵ (10:14)

¹⁶ Aku uga duwé wedhus-wedhus liyané menèh, sing ora ana ing kandhang kéné. Wedhus-wedhus kuwi uga kudu Dakengon lan bakal padha ngrungokaké swara-Ku; kabèh bakal dadi sapantha lan tunggal pangon.

¹⁷ Sang Rama ngasihi Aku, sebab Aku lila ngurbanaké nyawa-Ku, supaya Aku bisa nampa nyawa-Ku menèh.

¹⁸ Ora ana wong sing bisa ngrebut nyawa-Ku. Aku rila ngurbanaké nyawa-Ku. Aku wenang ngurbanaké nyawa-Ku, lan uga wenang nampa nyawa-Ku

menèh. Lan ya kuwi sing dikersakaké Sang Rama, supaya Daklakoni."

¹⁹ Merga pangandikané Gusti Yésus sing mengkono mau, wong Yahudi nuli padha padu dhéwé.

²⁰ Akèh sing kandha: "Wong kuwi kesurupan sétan! Wong kuwi édan! Apa gunané ngrungokaké tembungé wong kaya mengkono!"

²¹ Nanging iya ana wong sing muni: "Mokal, yèn wong kesurupan sétan bisa mulang kaya mengkono! Sétan rak ora bisa marasaké wong wuta?"

²² Wong Yahudi padha ngriayakaké dina adeging Pedalemané Allah, ing kutha Yérusalèm. Nalika semana mbeneri mangsa bedhidhing.

²³ Gusti Yésus lagi tindak-tindak ana ing Bangsal Suléman, ing Pedalemané Allah.

²⁴ Para penggedhéné wong Yahudi nuli padha marani Gusti Yésus lan ngrubung Panjenengané. Nuli padha matur: "Ngantos pinten laminipun enggèn Panjenengan damel mangu-manguning manah kula? Kula aturi ngandika kalayan blaka, menapa Panjenengan menika Sang Kristus?"

²⁵ Pangandikané Gusti Yésus: "Kowé wis padha Dakkandhani, nanging kowé padha ora precaya. Sarupaning penggawé sing Daklakoni atas Asmané Sang Rama, kuwi kabèh neksèni mungguh ing Aku.

²⁶ Kowé padha ora precaya, jalaran kowé dudu wedhus-Ku.

²⁷ Wedhus-wedhus-Ku padha nitèni swara-Ku. Aku wanuh karo wedhus-wedhus-Ku lan wedhus-wedhus-Ku padha ngetutaké Aku.

²⁸ Wedhus-wedhus kuwi padha Dakwènèhi urip sejati, temahan ora ana sing bakal mati, lan ora ana wong sing bisa ngrebut wedhus-wedhus mau saka ing tangan-Ku.

²⁹ Sang Rama sing maringaké wedhus-wedhus kuwi marang Aku, kuwi ngungkuli sekabèhé. Lan ora ana wong siji waé sing bisa ngrebut wedhus-wedhus mau saka astané Rama-Ku.

³⁰ Sang Rama lan Aku kuwi siji."

³¹ Para penggedhéné wong Yahudi mau nuli padha njupuk watu, arep kanggo mbenturi Gusti Yésus.

³² Nanging Panjenengané malah ngandika marang wong-wong mau: "Kowé wis padha ndeleng enggon-Ku nindakaké penggawé becik, sing didhawuhaké Sang Rama marang Aku, supaya Daklakoni. Lah saiki, apa ana ing antarané penggawé-Ku mau sing njalari kowé arep mbenturi watu Aku?"

³³ Para penggedhé mau nuli mangsuli: "Kula sami badhé mbenturi Panjenengan mboten margi pendamel-pendamel saé Panjenengan, nanging margi Panjenengan nyenyamah Gusti Allah! Panjenengan menika rak namung manungsa, kénging menapa Panjenengan ngaken yèn Panjenengan menika Allah?"

³⁴ Gusti Yésus gentos ngandika: "Apa ing Kitab Torèt ora ana tulisan mengkéné: Allah ngandika: 'Kowé kuwi allah?'

³⁵ Lan kita kabèh padha ngakoni yèn apa sing katulis ana ing Kitab Suci kuwi ora kena dibatalaké. Lah, yèn wong-wong sing padha nampa pangandika mau disebut déning Gusti Allah piyambak 'allah',

³⁶apa sebabé kowé padha ngarani Aku nyewiyah marang Allah, merga Aku muni yèn Aku iki Putrané Allah? Mangka Aku iki sing wis dipilih déning Sang Rama piyambak, lan diutus menyang jagad.

³⁷Yèn Aku ora nindakaké kersané Sang Rama, kowé kena ora precaya marang Aku.

³⁸Nanging yèn Aku nindakaké kersané Sang Rama, senajan ta kowé ora precaya marang Aku, wis samesthiné kowé saora-orané precaya marang apa sing Daktindakaké, supaya kowé weruh lan ngerti yèn Sang Rama lan Aku iki siji, kaya déné Aku karo Sang Rama kuwi siji."

³⁹Ing kono wong Yahudi mau padha ngarah nyekel Gusti Yésus menèh, nanging Panjenengané jengkar saka tengahé wong-wong mau.

⁴⁰Gusti Yésus nuli kondur menèh menyang sabrangé Kali Yardèn, ing panggonané Yohanes Pembaptis biyèn mbaptisi wong-wong. Gusti Yésus nuli manggèn ana ing kono.

⁴¹Akèh wong sing padha teka mrono. Wong-wong mau padha kandha mengkéné: "Nabi Yohanes Pembaptis ora

nindakaké kaélokan-kaélokan, nanging apa sing dingandikakaké déning Nabi Yohanes bab Wong iki, kabèh cocog."

⁴² Banjur akèh wong sing padha percaya marang Gusti Yésus.

11 ¹ Ana wong lara, jenengé Lasarus. Omahé ana ing désa Bètani. Yakuwi désa Bètani panggonané Maryam lan Marta.

² (Maryam kuwi wong wadon sing ngesokaké lenga wangi ing sampéyané Gusti Yésus lan ngusapi nganggo rambuté. Déné Lasarus sing lara mau seduluré.)

³ Maryam lan Marta padha ngaturi pirsamarang Gusti Yésus: "Guru, Lasarus, mitra Panjenengan ingkang Panjenengan tresnani samenika sakit."

⁴ Nalika Gusti Yésus mireng pawarta mau, Panjenengané ngandika: "Larané Lasarus ora bakal njalari patiné, nanging supaya dadi lantarané Asmané Allah kaluhuraké, lan srana mengkono Putrané Allah uga kaluhuraké."

⁵ Gusti Yésus pancèn tresna marang Marta lan mbakyuné, tuwin Lasarus, seduluré.

⁶ Éwasemono nalika Gusti Yésus mireng bab larané Lasarus mau, Panjenengané malah nginep rong dina menèh ana ing panggonan kono.

⁷ Lagi sawisé kuwi Gusti Yésus ngandika marang para sekabaté: "Ayo, kita padha bali menyang tanah Yudéa."

⁸ Para sekabat nuli padha matur: "Guru, nembé kémawon tiyang-tiyang Yahudi badhé mbenturi séla Panjenengan, Iha koksamenika Panjenengan sampun ngajak tindak mrika malih?"

⁹ Pangandikané Gusti Yésus: "Sedina kuwi apa ora rolas jam? Yèn mlaku ing wayah awan, wong ora kesandhung, merga padhang.

¹⁰ Nanging yèn wong mau mlaku ing wayah bengi, bakal kesandhung, merga peteng."

¹¹ Sawisé kuwi Gusti Yésus nyambeti, pangandikané: "Mitra kita Lasarus lagi turu, mulané arep Dakgugah."

¹² Aturé para sekabaté: "Guru, menawi Lasarus namung tilem, temtunipun mangké badhé saras."

¹³ Mangka sing dikersakaké Gusti Yésus kuwi satemené Lasarus wis mati. Saka

pengirané para sekabat, Gusti ngandika yèn Lasarus turu temenan.

¹⁴ Mulané Gusti Yésus nuli mblakakaké yèn satemené, "Lasarus wis mati.

¹⁵ Aku bungah déné Aku ora mbeneri ana ing kana. Kuwi ana beciké tumrap kowé kabèh, supaya kowé padha precaya. Ayo kita padha mangkat menyang omahé Lasarus."

¹⁶ Tomas, sing diparabi "Didimus" (tegesé wong kembar), kandha marang kanca-kancané para sekabat: "Ayo kita padha ndhèrèk Guru, karebèn kita mati bareng karo Panjenengané."

¹⁷ Nalika tindaké Gusti Yésus tekan désa Bètani, Lasarus wis dikubur patang dina kepungkur.

¹⁸ Bètani kuwi saka kutha Yérusalèm adoh-adohé mung telung kilomèter.

¹⁹ Wong Yahudi wis akèh sing padha layat mrono, prelu nglipur Maryam lan Marta, sing kepatèn Lasarus, seduluré.

²⁰ Bareng Marta krungu yèn Gusti Yésus rawuh, banjur metu mbagèkaké, nanging Maryam kèri ana njero omah.

²¹ Marta banjur matur marang Gusti Yésus: "Guru, saupami Panjenengan

wonten ing ngriki, temtu Lasarus sedhèrèk kula, mboten badhé pejah.

²² Éwasemanten kula pitados, bilih samenika ugi Gusti Allah badhé njurungi menapa ingkang Panjenengan suwun."

²³ Pangandikané Gusti Yésus marang Marta: "Sedulurmu bakal urip menèh."

²⁴ Wangsulané Marta: "Kula pitados, bilih Lasarus badhé gesang malih ing Dinten Kiamat, samangsa tiyang-tiyang pejah katangèkaken."

²⁵ Pangandikané Gusti Yésus marang Marta: "Sing nangèkaké wong mati kuwi Aku, lan sing mènèhi urip marang manungsa kuwi Aku. Wong sing precaya marang Aku, senajan wong mau wis mati, bakal urip menèh.

²⁶ Lan wong sing isih urip, sing precaya marang Aku, ora bakal mati ing selawasé. Apa kowé precaya bab kuwi?"

²⁷ Wangsulané Marta: "Guru, kula pitados bilih Panjenengan menika Putraning Allah, Sang Kristus, ingkang kautus rawuh ing donya."

²⁸ Sawisé matur mengkono, Marta nuli ngundang Maryam, mbakyuné, sarta dibisiki: "Guru wis rawuh lan nakokaké kowé."

²⁹ Bareng krungu mengkono, Maryam nuli énggal-énggal ngadeg lan methukaké Gusti Yésus.

³⁰ (Nalika semana Gusti Yésus durung mlebet ing désa Bètani, nanging isih ana ing panggonan nalika ketemu karo Marta.)

³¹ Bareng wong-wong Yahudi sing lagi padha linggih ana ing omah nglipur Maryam, weruh Maryam ngadeg lan metu rerikatan, nuli padha ngetutaké, sebab dikira arep lunga menyang kubur lan nangis ana ing kono.

³² Bareng Maryam tekan panggonané Gusti Yésus lan weruh Panjenengané, banjur jèngkèng ana ngarsané sarta matur: "Guru, saupami Panjenengan wonten ing ngriki, sedhèrèk kula mesthi mboten pejah!"

³³ Bareng pirsia Maryam nangis, lan wong-wong Yahudi sing padha ngetutaké iya padha nangis, Gusti Yésus penggalihé trenyuh banget.

³⁴ Panjenengané nuli ndangu: "Dikubur ana ing endi?" Wangsulané sing padha didangu: "Mangga Gusti, menawi badhé pirsia."

³⁵ Gusti Yésus nuli muwun.

³⁶ Temah wong-wong Yahudi padha muni: "Semono tresnané marang Lasarus."

³⁷ Nanging ana uga sing muni: "Panjenengané wis ngelèkaké mripaté wong wuta, yagéné ora bisa nyegah patiné Lasarus?"

³⁸ Gusti Yésus tindak menyang kuburan karo trenyuh penggalihé. Kubur mau wujudé kaya guwa, sing ditutupi watu gedhé.

³⁹ Gusti Yésus dhawuh: "Watuné singkirna." Marta, seduluré sing mati mau, nuli matur: "Guru, piyambakipun sampun dipun kubur kawan dinten kepengker. Temtu sampun mambet."

⁴⁰ Pangandikané Gusti Yésus: "Aku rak wis kandha: 'Yèn kowé precaya, kowé bakal weruh gedhéning pangwasané Allah!'"

⁴¹ Watu sing nutupi kubur mau nuli padha disingkiraké. Gusti Yésus banjur tumenga ing langit lan ndedonga: "Kawula ngaturaken panuwun dhateng Paduka, dhuh Rama, margi Paduka sampun miyarsakaken panyuwun Kawula.

⁴² Kawula sumerep, bilih Paduka tansah miyarsakaken panyuwun Kawula. Éwadéné enggèn Kawula matur menika, karana tiyang-tiyang ingkang sami wonten ing ngriki, supados sami pitados, bilih Kawula menika utusan Paduka!"

⁴³ Sawisé matur mengkono, Gusti Yésus nuli ngandika klawan sora: "Lasarus, metua!"

⁴⁴ Lasarus sing wis mati kuwi banjur metu. Tangan lan sikilé isih pocongan mori putih, semono uga rainé isih ketutupan kain kringet (kacu). Dhawuhé Gusti Yésus marang wong-wong sing ana ing kono: "Moriné uculana, karebèn bisa uwal!"

⁴⁵ Bareng ndeleng lelakon mau, wong-wong Yahudi sing padha layat, banjur padha precaya marang Gusti Yésus.

⁴⁶ Nanging ing antarané wong-wong mau uga ana sing banjur marani wong-wong Farisi lan nglapuraké tumindaké Gusti Yésus.

⁴⁷ Mulané wong-wong Farisi lan para pengareping imam nuli padha nganakaké parepatan karo Mahkamah Agama. Wong-wong mau padha muni mengkéné: "Saiki apa sing kudu kita

tindakaké? Wong kuwi wis gawé mujijat semono kèhé!

⁴⁸Yèn dijaraké mengkono terus, wong kabèh bakal padha precaya marang dhèwèké kuwi. Pungkasané Pemeréntah Rum bakal nggempur Pedalemané Allah lan bangsa Yahudi kabèh."

⁴⁹Ing antarané wong-wong mau, sing jenengé Kayafas, ing taun kuwi dadi Imam Agung. Kayafas mau muni: "Kowé padha ora ngerti.

⁵⁰Apa kowé iya padha ora sumurup yèn kanggo keslametané rakyat kabèh, luwih becik yèn wong siji sing mati, ketimbang wong sabangsa mati kabèh?"

⁵¹Satemené Kayafas enggoné muni mengkono mau ora saka karepé dhéwé; nanging sarèhné jumeneng Imam Agung ing taun kuwi, meca enggoné Gusti Yésus bakal séda kanggo bangsa Yahudi kabèh.

⁵²Malah ora mung kanggo bangsa Yahudi waé, nanging kanggo para putrané Allah kabèh, sing sumebar ing ngendi-endi, supaya kakumpulaké dadi siji.

⁵³Wiwit ing dina kuwi para penggedhéné bangsa Yahudi padha sekongkelan arep nyédani Gusti Yésus.

⁵⁴Mulané Gusti Yésus ana ing tanah Yudéa kono ora ngétok ing ngarepé wong akèh. Panjenengané nuli tindak saka tanah Yudéa menyang kutha, sing aran Éfraim, cedhak karo ara-ara samun. Panjenengané manggèn ana ing kono karo para sekabaté.

⁵⁵Nalika semana wis mèh Riaya Paskahé wong Yahudi. Akèh wong saka désa-désa padha menyang kutha Yérusalèm, arep nindakaké prenatal sesuci.

⁵⁶Nalika wong-wong kabèh mau ana ing Pedalemané Allah, nuli padha nggolèki Gusti Yésus, lan padha takon-tinakon: "Saka pengiramu kepriyé? Wong kuwi mesthi ora bakal nekani riaya iki!"

⁵⁷Para pengareping imam lan para wong Farisi wis padha andum préntah, yèn sapa waé sing weruh panggonané Gusti Yésus, kudu lapur, supaya kena dicekel.

12¹Nem dina sadurungé Riaya Paskah, Gusti Yésus tindak menyang désa Bètani; ana ing omahé

Lasarus, sing wis tau mati, ditangèkaké menèh.

²Ana ing kono Gusti Yésus dicaosi dhahar; sing ngladèni Marta. Déné Lasarus lungguh kembul karo Panjenengané.

³Maryam nuli njupuk lenga wangi nared tulèn, sing ajiné akèh banget, boboté setengah liter, banjur dienggo njebadi sampéyané Gusti Yésus. Lenga mau nuli diusapi nganggo rambuté. Ambuné ngebeki saomah kabèh.

⁴Yudas Iskariot, panunggalané sekabaté Gusti Yésus, muni mengkéné:

⁵"Généa lenga wangi kuwi ora diedol waé, rak bisa payu akèh, nuli dhuwité didanakaké marang wong miskin?"

⁶(Enggoné Yudas muni mengkono mau ora kokmerga mikiraké nasibé wong miskin, nanging merga saka culikané. Yudas kerep nganggo dhuwit sing dadi rereksané.)

⁷Nanging Gusti Yésus ngandika: "Wis ta, wong wadon kuwi nengna waé, aja kokganggu! Penggawéné mengkono kuwi minangka pacawisan enggon-Ku mbésuk bakal dikubur!"

⁸Awit wong miskin kuwi selawasé ana ing antaramu, nanging Aku ora selawasé ana ing antaramu."

⁹Akèh wong Yahudi sing padha krungu, yèn Gusti Yésus ana ing désa Bètani. Mulané wong-wong mau nuli padha nusul Panjenengané mrana. Enggoné marani Gusti Yésus kuwi ora mung merga kaélokan sing wis katindakaké, nanging uga padha kepéngin weruh Lasarus, sing wis urip menèh.

¹⁰Kuwi sebabé para pengareping imam uga kepéngin matèni Lasarus,

¹¹jalaran akèh wong Yahudi sing padha ninggal para pemimpiné lan precaya marang Gusti Yésus, merga lelakoné Lasarus mau.

¹²Ésuké akèh wong sing wis padha teka ing kutha Yérusalèm, arep ngriyakaké Paskah. Wong-wong mau padha krungu, yèn Gusti Yésus isih ana ing dalan arep tindak mrono.

¹³Wong-wong mau nuli padha njupuk pang-pangé wit palem, banjur methukaké klawan surak-surak: "Pinujia Asmané Allah! Sugenga sing rawuh ing Asmané Pangéran! Sugenga ratuné wong Israèl!"

¹⁴ Dhèk semana Gusti Yésus nitih kuldi, isih belo, cocog karo sing katulisan mengkéné:

¹⁵ "Aja wedi, hé putri Sion! Delengen ratumu rawuh, nitih beloning kuldi."

¹⁶ Nalika semana para sekabat durung padha ngerti apa tegesé kuwi mau kabèh. Nanging sawisé Gusti Yésus kaluhuraké, yakuwi sawisé sinalib lan wungu menèh, lagi padha kèlingan yèn lelakoné Gusti Yésus mau wis katulis ana ing Kitab Suci, lan saiki kelakon temenan.

¹⁷ Wong-wong sing padha ndhèrèkaké Gusti Yésus nalika Panjenengané nimbali Lasarus metu saka ing kubur lan nangèkaké saka ing pati, ora uwis-uwis enggoné nyritakaké lelakon mau marang wong-wong liyané.

¹⁸ Kuwi sebabé wong akèh padha methukaké Gusti Yésus, jalaran padha krungu bab lelakon sing wis ditindakaké.

¹⁹ Wong Farisi padha rerasanan: "Kita padha ora olèh gawé! Delengen, wong sajagad wis padha kèlu karo Wong kuwi!"

²⁰ Ing antarané wong akèh sing padha teka ing kutha Yérusalèm arep nindakaké

ibadah sajroné dina riaya mau, ana wongé Yunani sawetara.

²¹ Wong-wong mau padha nemoni Filipus lan kandha: "Sedhèrèk, kula kepéngin kepanggih kaliyan Guru Yésus!" (Filipus kuwi wong saka kutha Bètsaida ing tanah Galiléa.)

²² Filipus nuli kandha karo Andréas, wong loro mau banjur padha matur marang Gusti Yésus.

²³ Panjenengané nuli ngandika marang para sekabat mau: "Saiki wis tekan wektuné Putraning Manungsa diluhuraké.

²⁴ Padha élinga, yèn wiji gandum sing ditandur ing lemah lan mati, wiji mau ora bakal tetep mung seglintir waé. Nanging sawisé wiji mau mati, bakal ngetokaké woh akèh.

²⁵ Wong sing nengenaké uripé ing donya kéné, bakal kélangan urip sing sejati. Nanging wong sing nyingkur uripé dhéwé ing donya kéné, bakal ngalami urip sejati, sing langgeng.

²⁶ Wong sing ngawula marang Aku, kuwi kudu ngetut buri Aku, supaya bisa mèlu Aku menyang endi waé paran-Ku. Wong sing ngawula marang Aku, kuwi bakal dimulyakaké déning Rama-Ku."

²⁷ "Saiki ati-Ku was-was. Banjur arep matur apa? Apa Aku kudu matur: 'Rama, mugi sampun négakaken Kawula ngalami kasangsaran menika?' Ora, sebab enggon-Ku urip tekan sepréné iki preluné supaya ngalami kasangsaran mau.

²⁸ 'Dhuh Rama, Asma Paduka mugi kaluhuraken.'" Nuli ana swara saka ing langit: "Wis Dakluhuraké, lan isih bakal Dakluhuraké menèh."

²⁹ Wong akèh sing ana ing kono padha krungu swara mau. Wong-wong nuli padha rerasanan: "Kuwi swarané gludhug!," nanging ana uga sing kandha: "Dudu! Ana malaékat sing lagi ngandikan karo Panjenengané."

³⁰ Gusti Yésus nuli ngandika marang wong akèh mau: "Anané swara kuwi ora kanggo Aku, nanging kanggo kowé.

³¹ Saiki wis tekan wektuné jagad iki diadili. Saiki penggedhéné jagad iki bakal ditelukaké.

³² Mengko samangsa Aku wis dipanjer, Aku bakal nggèndèng wong kabèh mèlu Aku."

³³ Enggoné ngandika mengkono kuwi kanggo nuduhaké patrapé Gusti Yésus enggoné bakal disalib.

³⁴ Wong akèh mau nuli matur marang Panjenengané: "Manut suraosé Kitab-kitab, Sang Kristus ingkang badhé rawuh menika badhé gesang ing selami-laminipun; kadospundi déné Panjenengan kokngandika, bilih Putraning Manungsa menika kedah nglampahi sinalib? Lajeng Putranipun Manungsa menika sinten?"

³⁵ Pangandikané Gusti Yésus: "Mung kari sawetara mangsa Pepadhang ana ing tengahmu. Mulané terusna lakumu, mumpung Sang Pepadhang isih ana ing tengahmu, supaya kowé aja kesaput ing pepeteng. Wong sing mlaku ing pepeteng ora ngerti bakal tekan endi.

³⁶ (12-36a) Precayaa marang Pepadhang kang ana ing tengahmu, supaya kowé padha dadi Putraning Pepadhang." (12-36b) Sawisé ngandika mengkono, Gusti Yésus nuli tindak saka kono lan ora kersa ngetingal menèh ing ngarepé wong akèh.

³⁷ Akèh banget mujijat lan kaélokan sing ditindakaké ana ing ngarepé wong

akèh mau. Éwasemono wong-wong mau meksa ora precaya marang Panjenengané.

³⁸ Srana mengkono kelakon temenan, apa sing wis kaweca déning Nabi Yésaya, sing uniné mengkéné: "Dhuh Pangéran, sinten ingkang pitados dhateng pawartos kawula? Sinten ingkang kepareng ningali kwaosipun Allah?"

³⁹ Wong-wong mau padha ora bisa precaya, merga Nabi Yésaya wis ngandika mengkéné:

⁴⁰ Gusti Allah ngandika, "Mripaté wis Dakgawé wuta, atiné dadi kaku, lan nalaré banjur peteng; supaya wong-wong mau aja padha mratobat, temahan Dakwarasaké."

⁴¹ Enggoné Nabi Yésaya ngandika mengkono mau merga wis pirsá marang kamulyané Gusti Yésus.

⁴² Éwasemono akèh uga para penggedhéné wong Yahudi sing padha precaya marang Gusti Yésus. Nanging wong-wong kuwi ora wani ngakoni precayané terang-terangan, merga padha wedi, aja-aja disébrataké saka sinagogé déning para wong Farisi.

⁴³ Wong-wong kuwi padha luwih seneng diormati déning manungsa ketimbang nampa pakurmatan sing saka Gusti Allah.

⁴⁴ Gusti Yésus nuli ngandika: "Wong sing precaya marang Aku, kuwi ora mung Aku sing diprecaya, nanging uga Panjenengané sing ngutus Aku.

⁴⁵ Sing sapa ndeleng Aku, kuwi uga ndeleng Panjenengané sing ngutus Aku.

⁴⁶ Teka-Ku ing jagad iki dadi Pepadhang, supaya wong sing precaya marang Aku, ora tetep ana ing pepeteng.

⁴⁷ Dudu Aku sing bakal ngadili wong sing padha krungu, nanging ora nglakoni piwulang-Ku. Merga teka-Ku ora arep ngadili jagad, nanging arep nylametaké.

⁴⁸ Wong sing ora precaya lan ora gelem manut marang pitutur-Ku, kuwi ana sing ngadili dhéwé. Iya Injil sing Dakwartakaké, kuwi sing bakal dadi hakim, sing ngadili wong-wong mau ing Dina Kiamat!

⁴⁹ Lan pancèn mengkono! Merga Aku ora tau memulang metu saka karep-Ku dhéwé. Sang Rama sing ngutus Aku, Panjenengané kuwi sing dhawuh

marang Aku samubarang sing kudu Dakkandhakaké utawa Dakwulangaké.

⁵⁰ Lan Aku ngerti yèn dhawuhé Sang Rama kuwi dalaning urip sing sejati. Mulané apa sing Dakkandhakaké iki, kabèh merga saka dhawuhé Sang Rama."

13 ¹ Bareng dina Riaya Paskah kurang sedina, Gusti Yésus pirsá yèn wis tekan wektuné Panjenengané nilar jagad iki lan kondur menyang ngarsané Sang Rama. Panjenengané tresna marang para kagungané kang ana ing jagad, lan enggoné nresnani nganti tekan ing wekasan.

² Nalika semana ing wayah bengi Gusti Yésus lan para sekabat lagi padha dhahar. Ing kono Iblis ngosikaké atiné Yudas Iskariot, supaya ngulungaké Gusti Yésus.

³ Gusti Yésus pirsá, yèn Sang Rama wis masrahaké sakèhing pangwasa marang Panjenengané. Panjenengané uga pirsá, yèn asalé saka Allah, lan bakal kondur menyang ngarsané Allah.

⁴ Mulané Panjenengané nuli jumeneng, ngrucat jubahé, sarta ngubetaké kain mau ana ing lambungé.

⁵ Panjenengané banjur ngesok banyu ana ing pengaron, sarta wiwit misuhi sikilé para sekabat; sawisé kuwi banjur dilapi nganggo kain sing diubetaké ana ing lambungé mau.

⁶ Bareng tekan gilirané Simon Pétrus, Simon matur: "Gusti, prelunipun menapa Panjenengan misuhi suku kawula?"

⁷ Pangandikané Gusti Yésus: "Saiki kowé durung ngerti apa maknané sing Daktindakaké iki, nanging mengko kowé bakal ngerti."

⁸ "Sampun ngantos, Gusti," aturé Pétrus, "Panjenengan sampun ngantos misuhi suku kawula!" Nanging Gusti Yésus nuli ngandika: "Yèn kowé ora gelem Dakwisuhi, kowé ora kena dadi murid-Ku."

⁹ Wangsulané Simon Pétrus: "Menawi mekaten Gusti, sampun ngemungaken suku ingkang dipun wisuhi, nanging ugi tangan lan sirah kawula!"

¹⁰ Pangandikané Gusti Yésus: "Wong sing wis adus, badané sakojur wis resik, wong kuwi ora prelu didusi menèh. Mung sikilé waé sing prelu diresiki. Kowé pancèn wis padha resik, nanging ora kabèh."

¹¹ (Gusti Yésus wis pirsá, sapa sing bakal ngulungaké Panjenengané. Mulané Panjenengané ngandika: "Kowé wis padha resik, nanging ora kabèh.")

¹² Sawisé Gusti Yésus rampung enggoné misuhi sikilé para sekabat, Panjenengané nuli ngagem jubahé menèh, sarta wangsul lenggah. Panjenengané nuli ngandika marang para sekabaté mengkéné: "Apa kowé ngerti tegesé apa sing mentas Daktindakaké marang kowé mau?"

¹³ Kowé padha nyebut Aku Guru lan Gusti. Lan panyebutmu kuwi bener, awit Aku iki pancèn Guru lan Gusti.

¹⁴ Lah saiki yèn Aku sing dadi Gusti lan Gurumu wis misuhi sikilmu, dadi kowé iya kuwajiban wisuh-winisuhan sikil.

¹⁵ Enggon-Ku mènèhi tuladha marang kowé kabèh kuwi supaya kowé padha nglakonana kaya sing wis Daktindakaké marang kowé.

¹⁶ Padha éling-élingen; batur kuwi ora ngungkuli bendarané, lan utusan ora ngluwihi sing ngutus.

¹⁷ Saiki kowé wis padha ngerti prekara kuwi. Begja kowé menawa kuwi koklakoni.

¹⁸ Kandha-Ku iki ora kanggo kowé kabèh, lan Aku ngerti sapa waé sing wis Dakpilih. Nanging apa sing katulisan ana ing Kitab Suci kudu kelakon. Tulisan mau surasané mengkéné: 'Tiyang ingkang sesarengan nedha roti kaliyan Kawula, menika badhé nglawan Kawula!'

¹⁹ Kowé saiki padha Dakwènèhi weruh sadurungé prekara kuwi kelakon, supaya yèn mengko kelakon, kowé padha precaya yèn Aku iki Panjenengané kang disebut 'Aku iki Panjenengané Kang Ana.'

²⁰ Padha titènana: Sapa sing nampa wong sing Dakutus, kuwi ateges nampani Aku dhéwé. Lan sapa sing nampa Aku, kuwi ateges nampani Gusti Allah, sing ngutus Aku."

²¹ Sawisé ngandika mengkono, Gusti Yésus penggalihé trenyuh banget. Nuli Panjenengané ngandika blak-blakan: "Kowé padha Dakkandhani sing satemené: Panunggalanmu salah siji bakal ngulungaké Aku."

²² Para sekabat padha bingung, sarta padha pandeng-pandengan, merga padha ora ngerti sapa sing dikersakaké.

²³ Sekabat sing dikasihi déning Gusti Yésus, linggih ana ing sisihé,

²⁴ disasmitani déning Simon Pétrus, supaya nyuwun pirsá, sapa sing dikersakaké mau.

²⁵ Sekabat mau nuli nyedhaki Gusti Yésus lan nyuwun pirsá: "Sinten tiyangipun menika, Gusti?"

²⁶ Pangandikané Gusti Yésus: "Aku arep nyelupaké roti ana ing mangkok; wong sing nuli Dakulungi roti mau, yakuwi wongé." Gusti Yésus nuli mundhut roti secuwil, banjur dicelupaké ana ing mangkok; sawisé kuwi roti mau banjur diulungaké marang Yudas anaké Simon Iskariot.

²⁷ Bareng Yudas nampani roti mau, sanalika iku uga Iblis ngangslupi. Gusti Yésus nuli ngandika marang Yudas: "Énggal lakonana apa sing dadi sedyamu!"

²⁸ Ora ana wong siji-sijia ing antarané sing padha linggih ana ing kono ngerti, apa sebabé Gusti Yésus ngandika mengkono marang Yudas.

²⁹ Ana sing ngira, yèn Gusti Yésus ngutus Yudas tuku apa-apa sing dibutuhaké kanggo riaya, utawa bisa uga Gusti Yésus ndhawuhi Yudas mènèhi dhuwit marang wong-wong miskin,

sebab Yudas kuwi sing tukang nyekel dhuwit.

³⁰ Sawisé nampa roti mau, sanalika Yudas banjur metu. Nalika semana wayahé wis bengi.

³¹ Sawisé Yudas lunga, Gusti Yésus nuli ngandika: "Saiki Putrané Manungsa bakal kamulyakaké.

³² Lan lantaran Putraning Manungsa mau kamulyané Gusti Allah iya bakal kebabar. Yèn kamulyané Gusti Allah kebabar lantaran Putraning Manungsa, nuli kamulyaning Putrané Manungsa iya bakal diketingalaké déning Gusti Allah piyambak. Lan kuwi kabèh bakal tumuli kelakon.

³³ Anak-anak-Ku, enggon-Ku kumpul karo kowé kari sedhéla. Kowé bakal nggolèki Aku, nanging kaya sing wis Dakkandhakaké marang wong Yahudi, mengkono uga saiki Dakkandhakaké marang kowé: Kowé ora bisa mara ing panggonan sing arep Dakparani.

³⁴ Kowé padha Dakwènèhi pepakon anyar, yakuwi supaya padha tresna-tinresnan. Dikaya enggon-Ku nresnani kowé, mengkono uga kowé padha tresna-tinresnana.

³⁵Titikané enggonmu padha dadi murid-Ku, yakuwi menawa wong kabèh padha neksèni enggonmu tresna-tinresnan."

³⁶Simon Pétrus matur marang Gusti Yésus: "Gusti badhé tindak dhateng pundi?" Pangandikané Gusti Yésus: "Aku lunga menyang panggonan sing kowé ora bisa marani mrana, nanging mbésuk kowé bakal mèlu Aku."

³⁷Pitakoné Pétrus: "Guru, kénging menapa kula mboten saged ndhèrèk Panjenengan? Kula wantun pejah kagem Panjenengan."

³⁸Pangandikané Gusti Yésus: "Temenan? Kowé wani mati temenan kanggo Aku? Rungokna sing becik: Mengko sadurungé jago kluruk, kowé bakal ngaku, yèn kowé ora wanuh karo Aku, nganti ambal ping telu!"

14¹Pangandikané Gusti Yésus marang para sekabat: "Atimu aja was-was. Padha ngandela marang Gusti Allah, lan iya ngandela marang Aku.

²Ing dalemé Rama-Ku akèh panggonan; mulané Aku mrana supaya nyawisaké panggonan kanggo kowé. Saupama

ora mengkono, mesthi kowé ora padha Dakkandhani.

³Sawisé Aku nyawisaké panggonan kanggo kowé, nuli Aku bakal bali mréné methuk kowé, supaya kowé uga anaa ing papan sing Dakenggoni mau.

⁴Panggonan sing Dakparani, kowé wis padha weruh dalané."

⁵Tomas nuli nyuwun pirs: "Guru, kula sami mboten ngertos papan ingkang Panjenengan tuju, kadospundi enggèn kula sumerep merginipun?"

⁶Gusti Yésus ngandika: "Aku iki dalané marang Gusti Allah lan Aku sing nuduhaké, Gusti Allah kuwi sapa lan kepriyé kaanané; Aku uga sing mènèhi urip marang manungsa. Ora ana wong siji waé sing bisa sowan marang Sang Rama, yèn ora lantaran Aku.

⁷Yèn kowé wanuh marang Aku, kowé iya mesthi wanuh karo Rama-Ku. Wiwit saiki kowé wanuh karo Sang Rama, lan wis ndeleng Panjenengané."

⁸Filipus nuli matur: "Gusti, kawula mugi Panjenengan tedahi Sang Rama menika, supados kawula sami marem."

⁹Pangandikané Gusti Yésus: "Wis semono lawasé enggon-Ku urip

bebarengan karo kowé kabèh;
éwasemono kowé kokrumangsa durung
wanuh karo Aku, Filipus! Sing sapa wis
ndeleng Aku, kuwi uga wis ndeleng Sang
Rama; kepriyé déné kowé muni: 'Kawula
mugi Panjenengan tedahi Sang Rama?'

¹⁰ Apa kowé ora ngandel yèn Aku
lan Sang Rama kuwi siji? Sarta Sang
Rama lan Aku kuwi siji? Kabèh sing
Dakkandhakaké marang kowé kuwi ora
metu saka karep-Ku dhéwé. Nanging
Sang Rama sing ana ing Aku, sing
nindakaké kuwi mau kabèh.

¹¹ Ngandela, yèn Aku lan Sang Rama
kuwi siji, sarta Sang Rama lan Aku kuwi
siji. Utawa apa kowé ora ngandel karo
apa sing wis Daklakoni mau?

¹² Aku kandha satemené marang kowé:
Wong sing precaya temenan marang
Aku, bakal bisa nglakoni prekara-prekara
sing wis Daktindakaké, malah wong kuwi
bisa nindakaké prekara-prekara sing
luwih gedhé ketimbang karo kuwi. Sebab
Aku bakal sowan menyang ngarsané
Rama-Ku.

¹³ Apa waé sing koksuwun atas jeneng-
Ku, bakal Daksembadani, supaya Sang
Rama kaluhuraké lantaran Sang Putra.

¹⁴ Nyuwuna apa waé atas jeneng-Ku, Aku bakal nyembadani."

¹⁵ "Menawa kowé padha tresna marang Aku, padha nglakonana pepakon-Ku.

¹⁶ Aku bakal nyuwun marang Sang Rama, nuli kowé bakal padha diparingi Juru Panglipur liyané, yakuwi Rohé Allah, sing nuduhaké bab kersané Gusti Allah. Roh mau bakal nunggal karo kowé selawasé.

¹⁷ Jagad ora bisa nampani Rohé Allah, sebab ora bisa ndeleng Rohé Allah mau, lan ora wanuh marang Panjenengané. Nanging kowé wanuh marang Panjenengané, merga Panjenengané tansah nunggal karo kowé lan dedalem ana ing njeromu.

¹⁸ Aku ora bakal négakaké kowé; kowé ora bakal padha kapiran. Aku bakal bali menèh.

¹⁹ Sedhéla engkas, jagad bakal ora ndeleng Aku, nanging kowé bakal padha ndeleng Aku; lan merga Aku urip, kowé iya bakal padha urip.

²⁰ Ing wektu kuwi kowé bakal ngerti yèn Aku ana ing Sang Rama, mengkono uga kowé padha ana ing Aku, lan Aku ana ing kowé.

²¹ Sing sapa nampani lan nglakoni pepakon-pepakon-Ku, kuwi ateges tresna marang Aku. Rama-Ku bakal nresnani wong sing tresna marang Aku. Aku uga bakal nresnani wong mau, lan Aku bakal blaka marang wong mau, sapa Aku iki sejatiné."

²² Yudas, dudu Yudas Iskariot, nyuwun pirsá marang Gusti Yésus: "Gusti, kénging menapa Panjenengan kersa mblakakaken bab Panjenengan piyambak dhateng kula sedaya, nanging mboten kersa blaka dhateng jagad?"

²³ Pangandikané Gusti Yésus: "Wong sing tresna marang Aku kuwi wong sing nglakoni piwulang-Ku. Sang Rama bakal nresnani wong mau. Rama-Ku lan Aku dhéwé bakal nekani wong kuwi lan manggon bebarengan ana ing wong kuwi.

²⁴ Wong sing ora tresna marang Aku, kuwi ora nglakoni piwulang-Ku. Piwulang sing kokrungu, kuwi dudu piwulang-Ku, nanging piwulang saka Sang Rama, sing ngutus Aku.

²⁵ Kabèh kuwi Dakkandhakaké marang kowé, mumpung Aku isih awor karo kowé.

²⁶ Déné sing arep mulangaké sakèhing prekara mau marang kowé kuwi Sang Roh Suci. Panjenengané kuwi Sang Juru Tetulung, sing bakal diutus déning Sang Rama atas saka jeneng-Ku. Sang Juru Tetulung kuwi sing bakal ngélingaké kowé prekara-prekara sing wis Dakwulangaké marang kowé.

²⁷ Kowé padha Daktinggali katentreman. Yakuwi katentreman-Ku dhéwé sing Dakwènèhaké marang kowé. Cara-Ku mènèhi katentreman mau ora kaya patrapé jagad; atimu aja was-was. Kowé aja padha wedi.

²⁸ Kowé wis krungu: 'Aku bakal lunga, nanging Aku bakal bali menèh.' Yèn kowé tresna marang Aku, kowé bakal bungah, samangsa Aku lunga menyang ngarsané Rama-Ku, merga Sang Rama kuwi ngluwihi Aku.

²⁹ Kowé padha Dakwènèhi weruh saiki, sadurungé kabèh mau kelakon, supaya kowé padha precaya.

³⁰ Aku ora arep rembugan akèh-akèh menèh karo kowé, awit penggedhéné jagad (yakuwi Iblis) iki wis teka. Nanging Iblis ora duwé pangwasa ing ngatasé Aku.

³¹ Nanging jagad prelu ngerti yèn Aku tresna marang Sang Rama, lan kuwi sebabé déné Aku mung nglakoni apa sing didhawuhaké marang Aku. Ayo, kita padha lunga saka kéné."

15 ¹ Gusti Yésus ngandika menèh, "Aku iki wit anggur sing sejati, lan Rama-Ku sing ngupakara kebon anggur mau.

² Saben pang sing ora ngetokaké woh, dipagas déning Sang Rama. Déné pang sing ngetokaké woh, diresiki, supaya wohé mundhak akèh.

³ Kowé kuwi wis padha diresiki srana piwulang-piwulang sing Dakwènèhaké marang kowé.

⁴ Padha nunggal karo Aku, lan Aku bakal nunggal karo kowé. Pang kuwi dhéwé ora bisa metokaké woh. Awit bisané metokaké woh, mung yèn nunggal karo wité. Kaya mengkono uga tumrap kowé. Kowé mung bisa metokaké woh, yèn kowé nunggal karo Aku.

⁵ Aku iki wité anggur, lan kowé pang-pangé. Wong sing nunggal karo Aku, lan Aku nunggal karo wong mau, bakal metokaké woh akèh. Tanpa Aku, kowé ora bisa apa-apa.

⁶ Wong sing ora nunggal karo Aku, kuwi kaya pang sing dipagas, banjur dadi garing. Pang-pang sing mengkono mau bakal diklumpukaké lan dicemplungaké ing geni, sarta kaobong.

⁷ Yèn kowé nunggal karo Aku, lan piwulang-Ku koklakoni, kowé kepareng nyuwun apa waé sing kokkarepaké; panyuwunmu mau bakal dikabulaké.

⁸ Yèn kowé metokaké woh akèh, Rama-Ku ing swarga diluhuraké; kuwi buktiné yèn kowé murid-Ku temenan.

⁹ Enggon-Ku nresnani kowé, kaya Sang Rama enggoné nresnani Aku. Padha tetepa ana ing katresnan iki.

¹⁰ Menawa kowé padha nglakoni pepakon-pepakon-Ku, Aku bakal tetep nresnani kowé. Ora béda karo Aku dhéwé: Sang Rama nresnani Aku, sebab Aku nglakoni dhawuh-dhawuhé Sang Rama.

¹¹ Kabèh iki Dakkandhakaké marang kowé, supaya kowé uga ngrasakaké kabungahan-Ku, lan supaya kabungahanmu dadia sampurna.

¹² Pepakon-Ku mengkéné: Kowé kudu padha tresna-tinresnan, padha kaya enggon-Ku nresnani kowé.

¹³ Katresnan sing gedhé dhéwé yakuwi menawa wong rila mati kanggo nglabuhi mitrané.

¹⁴ Yèn kowé padha nglakoni apa sing Dakdhawuhaké marang kowé, kowé dadi mitra-mitra-Ku.

¹⁵ Kowé ora padha Daksebut batur menèh, awit batur ora ngerti apa sing lagi ditindakaké déning bendarané. Kowé padha Daksebut mitra, awit kabèh sing Dakrungu saka Rama-Ku wis dakkandhakaké marang kowé.

¹⁶ Dudu kowé sing milih Aku, nanging Aku sing milih kowé, lan Dakdadèkaké utusan, supaya kowé metokaké woh akèh kaya wit anggur mau, sing wohé lestari ing selawasé. Rama-Ku bakal maringi apa waé sing koksuwun atas jeneng-Ku.

¹⁷ Iki dhawuh-Ku marang kowé: Padha tresna-tinresnana."

¹⁸ "Menawa kowé padha disengiti déning jagad, ngertia yèn Aku wis disengiti luwih dhisik déning jagad.

¹⁹ Yèn pinangkamu saka jagad, jagad kuwi bakal nresnani kowé, kaya wongé jagad dhéwé. Nanging kowé wis Dakpilih saka jagad lan Daksengker dadi

duwèk-Ku. Mulané kowé wis dudu wongé jagad. Kuwi sebabé jagad mau sengit karo kowé.

²⁰ Élinga marang sing wis Dakkandhakaké marang kowé: 'Batur kuwi ora ngluwihi bendarané.' Menawa wong-wongé jagad wis nganiaya marang Aku, wong-wong mau uga bakal nganiaya kowé. Yèn wong-wong mau nampani pangandikané Gusti Allah sing Dakwartakaké, mesthi uga bakal precaya marang piwulang sing kokwartakaké.

²¹ Jagad bakal nindakaké panganiaya kuwi mau kabèh marang kowé, merga kowé kuwi wong-wong-Ku, lan merga jagad ora wanuh marang Panjenengané sing ngutus Aku.

²² Saupama Aku ora teka lan ngandhakaké kuwi mau kabèh marang wong-wong kuwi, wong-wong kuwi ora kena disalahaké. Nanging saiki wong-wong mau ora duwé alesan kanggo nutupi dosané.

²³ Wong sing sengit marang Aku, kuwi uga sengit marang Sang Rama sing ngutus Aku.

²⁴ Aku wis nindakaké mujijat-mujijat lan kaélokan-kaélokan ana ing satengahé

wong-wong mau, sing durung tau ditindakaké déning sapa waé. Saupama Aku ora nindakaké pretandha-pretandha ana ing satengahing wong-wong mau, wong-wong kuwi ora kena disalahaké. Nanging saiki, senjata wis padha ndeleng pretandha-pretandha, éwadéné wong-wong mau malah padha sengit marang Aku, lan uga marang Rama-Ku.

²⁵ Nanging sing mengkono kuwi, supaya kelakon apa sing wis ditulis ana ing Kitab Suciné wong-wong mau, surasané: 'Tiyang-tiyang menika sami sengit dhateng Kawula tanpa sebab.'

²⁶ Nanging Sang Panglipur mau bakal rawuh ndhawuhaké bab kersané Gusti Allah, yakuwi Sang Roh Suci, sing miyos saka Sang Rama, sing bakal Dakutus marang kowé. Sang Roh Suci kuwi bakal maringi paseksi bab Aku.

²⁷ Kowé uga bakal padha dadi seksi-Ku, sebab kowé wis padha bebarengan karo Aku wiwit-wiwitan mula."

16 ¹ "Iki kabèh Dakkandhakaké marang kowé, supaya kowé mbésuk ora gela lan banjur nampik Aku.

² Wong-wong bakal nyébrataké kowé saka ing papan pangibadah. Bakal ana

mangsané wong sing matèni kowé, lan srana penggawéné kang mengkono kuwi, rumangsa caos pangabekti marang Gusti Allah.

³ Enggoné padha tumindak mengkono mau merga ora wanuh karo Sang Rama lan uga ora wanuh karo Aku.

⁴ (16-4a) Nanging saiki kowé wis padha Dakkandhani, supaya yèn wong-wong nindakaké panganiaya marang kowé, kowé padha kèlingan, yèn sadurungé kuwi Aku wis ngandhani kowé." (16-4b) "Prekara iki ora Dakkandhakaké marang kowé saka wiwitan mula, merga Aku isih awor karo kowé.

⁵ Nanging saiki Aku bakal sowan menyang ngarsané Panjenengané sing ngutus Aku. Éwasemono ing antaramu ora ana sing takon, 'Guru badhé tindak dhateng pundi?'

⁶ Bareng wis Dakkandhani prekara kuwi, saiki atimu malah dadi sedhih.

⁷ Aku kandha satemené karo kowé: Tumrapé kowé, luwih becik yèn Aku lunga; sebab yèn ora, Sang Juru Tetulung kuwi ora bakal ngrawuhi kowé. Nanging yèn Aku lunga, Aku bakal ngutus Panjenengané.

⁸ Déné yèn rawuh, Panjenengané bakal ngélingaké marang jagad, yèn kawruhé jagad bab dosa kuwi salah. Semono uga kawruhé bab kersané Allah lan bab paukumané kuwi salah kabèh.

⁹ Penemuné bab dosa kuwi salah, merga wong-wong mau padha ora percaya marang Aku.

¹⁰ Penemuné jagad bab kersané Allah, kuwi uga salah, merga Aku lunga menyang ngarsané Rama-Ku, lan kowé ora bakal ndeleng Aku menèh.

¹¹ Semono uga penemuné bab paukumané Allah, uga salah, sebab pangwasané jagad (Iblis) kuwi wis diadili!

¹² Isih akèh prekara sing arep Dakkandhakaké marang kowé, nanging saiki kowé durung bisa nyandhak.

¹³ Nanging menawa Sang Roh Suci mau wis rawuh, yakuwi Roh sing maringi weruh bab kersané Allah, Panjenengané bakal nuntun kowé supaya ngerti sakabèhing prekara sing dikersakaké déning Gusti Allah. Sang Roh Suci mau ora bakal ngandikakaké apa-apa manut kersané dhéwé, nanging mung ngandikakaké apa sing diparingaké

déning Sang Rama, lan ngandhani kowé prekara-prekara sing mbésuk bakal kelakon.

¹⁴ Panjenengané bakal ngluhuraké Aku, sebab Panjenengané bakal nampa saka Aku, samubarang sing arep didhawuhaké marang kowé.

¹⁵ Samubarang sing ana ing Sang Rama kuwi duwèk-Ku. Kuwi sebabé Aku kandha, yèn Sang Roh Suci bakal mundhut saka Aku, lan apa sing ditampa saka Aku, kuwi sing diparingaké marang kowé."

¹⁶ "Kurang sedhéla menèh, kowé bakal ora ndeleng Aku, nanging ora suwé sawisé kuwi, kowé bakal ndeleng Aku menèh."

¹⁷ Para sekabaté Gusti Yésus padha takon-tinakon: "Apa sing dikersakaké? Panjenengané ngandika: 'Sedhéla menèh kowé bakal ora ndeleng Aku.' Karo menèh pangandikané: 'Sebab Aku sowan menyang ngarsané Rama-Ku.'

¹⁸ Lan apa tegesé pangandikané: 'Sedhéla menèh'? Aku padha ora ngerti apa sing dingandikakaké kuwi."

¹⁹ Gusti Yésus pirsá yèn para sekabat arep padha nyuwun pirsá marang

Panjenengané. Mulané banjur ngandika: "Aku kandha: 'Sedhela menèh kowé bakal padha ora weruh Aku, lan sawisé kuwi ora suwé kowé bakal weruh Aku menèh.' Apa prekara kuwi sing lagi kokrembug?

²⁰ Kowé padha Dakkandhani ing satemené: kowé bakal padha nangis lan sesambat, nanging jagad bakal bungah. Kowé bakal padha sedhih, nanging kasusahanmu bakal malih dadi kabungahan.

²¹ Yèn wong wadon nglarani arep nglairaké anak, wong mau atiné susah. Nanging samangsa bayiné wis lair, wong wadon mau bakal lali marang larané lan bakal bungah, sebab bayiné wis lair ing donya.

²² Semono uga tumraping kowé, saiki atimu susah, nanging Aku bakal nemoni kowé menèh, atimu bakal bungah, lan ora ana wong siji waé, sing bisa ngrebut kabungahan kuwi saka ing atimu.

²³ Yèn wis tekan semono, kowé bakal ora padha takon apa-apa menèh marang Aku. Ngandela: apa sing koksuwun marang Sang Rama atas jeneng-Ku,

kuwi bakal diparingaké déning Sang Rama.

²⁴ Tekan sepréné kowé durung tau nyuwun apa-apa atas saka jeneng-Ku. Tansah nyenyuwuna, kowé mesthi bakal kaparingan, supaya kowé bisa bungah temenan."

²⁵ "Kabèh sing Dakkandhakaké marang kowé iki awujud pasemon. Nanging bakal ana mangsané Aku ora migunakaké pasemon menèh. Aku bakal ngandhakaké marang kowé bab Sang Rama, apa sanyatané.

²⁶ Ing wektu kuwi kowé bakal padha nyuwun marang Sang Rama atas jeneng-Ku, lan Aku ora kandha yèn Aku bakal nyuwunaké kowé marang Sang Rama.

²⁷ Sebab Sang Rama piyambak nresnani kowé. Enggoné Sang Rama nresnani kowé, merga kowé nresnani Aku, lan kowé precaya yèn Aku diutus déning Sang Rama.

²⁸ Teka-Ku pancèn saka Sang Rama, lan Aku wis teka ana ing jagad. Nanging saiki Aku bakal lunga saka jagad iki lan sowan menyang ngarsané Sang Rama."

²⁹ Para sekabat nuli padha matur marang Gusti Yésus: "Panjenengan ngandika sawontenipun, tanpa pasemon.

³⁰ Samenika kula sami mangertos, bilih Panjenengan pirsam samukawis, lan sinten kémawon mboten prelu nyuwun pirsamenapa-menapa dhateng Panjenengan. Awit saking menika kula sami pitados bilih Panjenengan menika pinangkanipun saking Gusti Allah."

³¹ Gusti Yésus ndangu marang para sekabat: "Apa saiki kowé padha precaya?

³² Élinga, bakal tekan wektuné, malah ya wis mangsané, kowé padha dibuyaraké. Kowé kabèh bakal padha bali menyang omahmu dhéwé-dhéwé lan ninggal Aku ijèn. Nanging Aku ora ijèn, sebab Sang Rama nunggil karo Aku.

³³ Iki mau kabèh Dakkandhakaké marang kowé, supaya atimu tentrem, merga kowé padha nunggal karo Aku. Jagad bakal gawé sengsaramu, nanging padha ditatag atimu, awit Aku wis ngalahaké jagad iki."

17 ¹ Sawisé ngandikakaké kuwi mau kabèh, Gusti Yésus nuli tumengal ing langit lan matur: "Dhuh Rama, samenika sampun dumugi wekdalipun.

Mugi kersa ngluhuraken Sang Putra,
supados Sang Putra saged ngluhuraken
Sang Rama.

²Paduka sampun maringaken dhateng
Kawula pangwasa ing ngatasipun sedaya
manungsa, supados Kawula nyukani
gesang sejatos dhateng sedaya tiyang
ingkang Paduka paringaken dhateng
Kawula.

³Gesang sejatos inggih menika,
menawi tiyang wanuh dhateng Paduka,
Allah ingkang sejatos, ingkang mboten
wonten tunggilipun, sarta tepang kaliyan
Yésus Kristus, utusan Paduka.

⁴Kawula sampun ngluhuraken asma
Paduka wonten ing donya menika,
sarta Kawula sampun ngrampungaken
pedamelan ingkang Paduka bebahaken
dhateng Kawula.

⁵Dhuh Rama, mugi Paduka samenika
kersa ngluhuraken Kawula ing ngarsa
Paduka. Kawula mugi kaluhuraken
kalayan kamulyan, ingkang Kawula
gadhahi sesarengan kaliyan Paduka
sadèrèngipun jagad katitahaken.

⁶Kawula sampun ngetingalaken Paduka
dhateng tiyang-tiyang ing donya,
ingkang Paduka paringaken dhateng

Kawula. Tiyang-tiyang menika kagungan Paduka, lan Paduka sampun maringaken tiyang-tiyang wau dhateng Kawula. Tiyang-tiyang wau sampun pitados dhateng pangandika Paduka,

⁷ lan samenika tiyang-tiyang menika sami sumerep, bilih sedaya ingkang Paduka paringaken dhateng Kawula menika kagungan Paduka.

⁸ Kawula sampun nyariyosaken dhateng tiyang-tiyang menika pawartos ingkang Paduka paringaken dhateng Kawula, lan tiyang-tiyang wau inggih sampun sami pitados. Tiyang-tiyang wau mangertos saèstu, bilih asal Kawula menika saking Paduka, lan bilih Paduka ingkang ngutus Kawula.

⁹ Kawula ndongakaken tiyang-tiyang menika. Kawula mboten ndongakaken jagad. Kawula namung ndedonga kanggé tiyang-tiyang ingkang sampun Paduka paringaken dhateng Kawula kémawon, sebab tiyang-tiyang menika kagungan Paduka.

¹⁰ Menapa ingkang dados gadhahan Kawula, menika ugi kagungan Paduka, lan sedaya kagungan Paduka menika inggih gadhahan Kawula, sarta

Kawula sampun kaluhuraken lantaran tiyang-tiyang menika.

¹¹ Samenika Kawula sowan wonten ing ngarsa Paduka. Kawula badhé mboten wonten ing donya malih, nanging tiyang-tiyang menika taksih wonten ing donya ngriki. Dhuh Rama, ingkang Mahasuci! Tiyang-tiyang peparang Paduka dhateng Kawula menika mugi tetepa wonten ing pangwaos Paduka, inggih menika pangwaos kados ingkang sampun Paduka paringaken dhateng Kawula, supados tiyang-tiyang wau dados setunggal, kados déné Paduka lan Kawula menika setunggal.

¹² Nalika tiyang-tiyang menika taksih tetunggilan kaliyan Kawula, sami Kawula reksa, supados sami tetepa wonten ing pangwaos Paduka, inggih pangwaos ingkang sampun Paduka paringaken dhateng Kawula. Tiyang-tiyang ingkang Paduka paringaken dhateng Kawula menika sampun Kawula ayomi, lan mboten wonten setunggal kémawon ingkang ical, kejawi tiyang ingkang pancèn sampun tinakdir manggih karisakan, supados kelampahan menapa

ingkang sampun kaserat wonten ing Kitab Suci.

¹³ Samenika Kawula sowan wonten ing ngarsa Paduka. Lan Kawula ngaturaken sedaya menika ing salebetipun Kawula taksih wonten ing donya, supados tiyang-tiyang menika saged tumut ngraosaken kabingahan Kawula wonten ing manahipun.

¹⁴ Piwulang-piwulang saking Paduka sampun Kawula sukakaken dhateng tiyang-tiyang menika, mila piyambakipun dipun sengiti déning jagad, awit sami sanès tiyangipun jagad, kados déné Kawula inggih sanès tiyangipun jagad.

¹⁵ Kawula mboten nyuwun supados tiyang-tiyang menika Paduka pundhut saking jagad, namung supados Paduka reksa, sampun ngantos piyambakipun dipun kwaosi déning Iblis.

¹⁶ Kawula sanès tiyangipun jagad, mekaten ugi tiyang-tiyang menika inggih sanès tiyangipun jagad.

¹⁷ Tiyang-tiyang menika mugi Paduka sengker dados kagungan Paduka piyambak, srana kayektosan Paduka. Pangandika Paduka menika kayektosan.

¹⁸ Kados déné Paduka sampun ngutus Kawula dhateng ing jagad, kados mekaten ugi Kawula inggih ngutus tiyang-tiyang menika dhateng jagad.

¹⁹ Lan kanggé kepreluanipun tiyang-tiyang menika, Kawula masrahaken badan Kawula dhateng Paduka, supados tiyang menika inggih saèstu enggènipun nucèkaken badanipun kados déné tiyang-tiyang ingkang sampun Paduka senger kagem Paduka piyambak.

²⁰ Kawula ndedonga mboten namung kanggé tiyang-tiyang menika kémawon, nanging ugi kanggé tiyang-tiyang ingkang pitados dhateng Kawula, merga saking piwulangipun para sekabat menika.

²¹ Panyuwun Kawula, supados sedaya tiyang pitados menika dados setunggal, kados déné Paduka kaliyan Kawula menika setunggal, sarta Kawula kaliyan Paduka ugi setunggal. Mugi sami dadosa setunggal, supados jagad menika pitados, bilih Paduka ingkang ngutus Kawula.

²² Tiyang-tiyang menika sampun Kawula sukani kamulyan, ingkang Paduka paringaken dhateng Kawula,

supados srana mekaten tiyang-tiyang wau dados setunggal, kados déné Paduka kaliyan Kawula inggih setunggal.

²³ Kawula nunggil kaliyan tiyang-tiyang menika, sarta Paduka nunggil kaliyan Kawula, supados sampurnaa enggènipun dados setunggal, temah jagad sumerep, bilih Paduka menika ingkang ngutus Kawula, sarta bilih Paduka nresnani tiyang-tiyang wau, kados déné enggèn Paduka nresnani dhateng Kawula.

²⁴ Dhuh Rama! Kawula kepéngin supados tiyang-tiyang menika sesarengan kaliyan Kawula, wonten ing papan ingkang Kawula enggèni, supados sami sumerep dhateng kamulyan Kawula, inggih menika kamulyan ingkang Paduka paringaken dhateng Kawula, awit Paduka nresnani Kawula, wiwit jagad menika dèrèng katitahaken.

²⁵ Dhuh Rama ingkang mahaadil. Jagad menika mboten tepang kaliyan Paduka, nanging Kawula tepang kaliyan Paduka, lan tiyang-tiyang menika mangertos bilih Paduka ingkang ngutus Kawula.

²⁶ Kawula sampun mratélakaken kawontenan Paduka dhateng tiyang-tiyang menika, lan Kawula tansah badhé

nindakaken mekaten, supados tiyang-tiyang wau sami saged ngraosaken katresnan Paduka dhateng Kawula lan supados Kawula inggih dados setunggal kaliyan tiyang-tiyang menika."

18¹ Sawisé Gusti Yésus ndedonga mengkono mau, Panjenengané nuli tindak menyang sabrangé Kali Kidron, kadhèrèkaké déning para sekabaté. Ing kono ana petamanan, sing nuli dilebeti déning Gusti Yésus lan para sekabaté.

² Déné Yudas, sing arep ngulungaké Panjenengané, ngerti panggonan kono, sebab Gusti Yésus kerep tindak mrono karo para sekabaté.

³ Yudas nuli mrono, nggawa prejurit lan wong sing jaga Pedalemané Allah, didhawuhi déning para pengareping imam lan wong-wong Farisi. Wong-wong mau padha nggawa gaman, lampu ting lan obor.

⁴ Gusti Yésus pirsakabèh apa sing bakal kelakon tumrap sarirané. Mulané banjur nyedhaki wong-wong mau karo ndangu: "Kowé padha nggolèki sapa?"

⁵ Wangsulané wong-wong mau: "Yésus, wong Nasarèt." Pangandikané Gusti

Yésus: "Ya Aku iki wongé." Yudas, sing ngulungaké Gusti Yésus kuwi uga ngadeg ana ing kono bebarengan karo wong-wong mau.

⁶ Nalika Gusti Yésus ngandika: "Ya Aku iki wongé," wong-wong mau nuli padha mundur kabèh lan tiba ana ing lemah.

⁷ Gusti Yésus nuli ngambali ndangu: "Kowé nggolèki sapa?" Wangsulané wong-wong mau: "Yésus wong Nasarèt."

⁸ Pangandikané Gusti Yésus: "Aku wis kandha, Aku iki wongé. Lan menawa sing kokgolèki kuwi Aku, wong-wong liyané iki karebèn padha lunga."

⁹ (Srana ngandika mengkono kelakon apa sing wis dingandikakaké déning Gusti Yésus sadurungé, mengkéné: "Dhuh Rama, tiyang-tiyang ingkang Paduka paringaken dhateng Kawula, mboten wonten setunggal kémawon ingkang ketriwal.")

¹⁰ Simon Pétrus sing nalika semana nggawa pedhang, ngunus pedhangé, banjur disabetaké marang abdiné Imam Agung, nganti kupingé tengen wong mau perung. Jenengé abdi mau Malkus.

¹¹ Gusti Yésus nuli ngandika marang Pétrus: "Pedhangmu rangkakna menèh!

Apa kokkira Aku ora gelem nandhang kasangsaran sing diparingaké déning Sang Rama marang Aku?"

¹² Para prejurit lan komandhané tuwin para wong sing jaga Pedalemané Allah nuli padha nyekel lan mbanda Gusti Yésus.

¹³ Gusti Yésus diirid dhisik menyang dalemé Hanas, bapakné maratuwa Kayafas, sing dhèk semana dadi Imam Agung.

¹⁴ Lan Kayafas kuwi sing wis mènèhi pamrayoga marang wong-wong Yahudi, yèn luwih becik menawa wong siji waé sing mati, kanggo sabangsa kabèh.

¹⁵ Simon Pétrus lan sekabat siji liyané, padha ngetutaké Gusti Yésus. Sekabat liyané mau kenalané Imam Agung, dadi bisa terus mlebu ing pekarangané Imam Agung, bebarengan karo Gusti Yésus,

¹⁶ nanging Pétrus ngentèni ana ing njaban régol. Sekabat kenalané Imam Agung mau nuli metu lan nembung karo wong wadon sing jaga lawang, banjur mlebu menèh karo ngajak Pétrus.

¹⁷ Abdi wadon sing jaga lawang mau takon karo Pétrus: "É, é, napa sampéyan sanès tunggilé tiyang-tiyang sing

ndhèrèk tiyang niku?" Wangsulané Pétrus: "Sanès."

¹⁸Nalika semana lagi mangsa bedhidhing. Mulané para abdi lan para wong sing jaga padha gawé bedhiyang lan padha ngadeg gegeni sakubengé bedhiyang mau. Pétrus uga ngadeg ana ing kono mèlu gegeni.

¹⁹Ing kono Imam Agung nuli wiwit ndangu marang Gusti Yésus bab para sekabaté lan bab piwulangé.

²⁰Gusti Yésus ngandika: "Kula selaminipun mucal wonten ing ngajengipun tiyang kathah ing sinagogé-sinagogé lan ing Pedalemanipun Allah, ing panggènan ingkang limrahipun kanggé kempalan tiyang-tiyang Yahudi. Mboten naté kula mucal sesidheman.

²¹Kénging menapa Panjenengan ndangu dhateng Kula? Mbok ndangu kémawon dhateng tiyang-tiyang ingkang sampun sami mirengaken enggèn Kula mucal? Panjenengan ndangu tiyang-tiyang menika menapa ingkang Kula wucalaken. Tiyang-tiyang menika sampun sami mangertos!"

²²Nalika Gusti Yésus ngandika mengkono, ana salah sawijining wong

jaga ing sacedhaké kono napuk Gusti Yésus karo muni: "Kokkaya ngono wangsulanmu marang Imam Agung!"

²³ Pangandikané Gusti Yésus: "Yèn atur-Ku iki salah, kandhakna endi sing salah! Nanging yèn kandha-Ku bener, apa sebabé kowé napuk Aku?"

²⁴ Hanas banjur akon nggawa Gusti Yésus menyang panggonané Imam Agung Kayafas. Astané Gusti Yésus dibanda.

²⁵ Simon Pétrus isih ngadeg ana ing kono gegeni. Wong-wong ing sacedhaké padha takon marang Pétrus: "Kowé rak ya muridé Wong kuwi ta?" Nanging Pétrus sélak, karo muni: "Dudu!"

²⁶ Salah sijiné abdiné Imam Agung, yakuwi seduluré wong sing kupingé kaperung déning Pétrus, kandha: "Aku weruh kowé bebarengan karo Wong kuwi ana ing petamanan, rak iya ta?"

²⁷ Pétrus banjur muni menèh: "Ora." Ing wektu kuwi nuli ana jago kluruk.

²⁸ Sawisé kuwi Gusti Yésus banjur diirid saka omahé Kayafas menyang dalemé gubernur. Nalika semana isih éruk banget. Wong Yahudi dhéwé padha ora mlebu ing dalem gubernuran, supaya

(miturut prenatalé agama) ora dadi najis, sebab arep padha ngriyakaké Paskah.

²⁹ Mulané Gubernur Pilatus metu nemoni wong-wong mau, sarta ngandika: "Wong kuwi salahé apa?"

³⁰ Wong-wong mau padha mangsuli: "Menawi mboten lepat, mboten badhé kula sowanaken mriki!"

³¹ Gubernur Pilatus nuli ngandika menèh: "Priksanen dhéwé lan putusana dhéwé, apa ukumané miturut prenatalé agamamu!" Nanging wong-wong Yahudi mau padha matur: "Kula mboten wenang ndhawahaken ukuman pejah."

³² (Kuwi kabèh supaya kelakona apa sing wis dingandikakaké déning Gusti Yésus bab sédané.)

³³ Gubernur Pilatus nuli mlebu menèh ing dalem gubernuran lan nimbali Gusti Yésus. Gubernur Pilatus banjur ndangu: "Apa kowé kuwi ratuné wong Yahudi?"

³⁴ Pangandikané Gusti Yésus: "Menapa pitakènan menika saking panjenengan piyambak, menapa wonten tiyang sanès ingkang ngaturi pirsu dhateng panjenengan?"

³⁵ Gubernur Pilatus mangsuli: "Apa rumangsamu aku iki wong Yahudi? Bangsamu dhéwé lan para pengareping imam kuwi sing ngladèkaké kowé marang aku. Apa penggawému koknganti dicekel?"

³⁶ Pangandikané Gusti Yésus: "Kraton Kula mboten saking donya. Menawi Kraton Kula saking donya menika, tiyang-tiyang Kula temtunipun sampun nglawan perang, supados Kula sampun ngantos dhawah ing tanganipun tiyang Yahudi. Pancèn Kraton Kula mboten saking donya ngriki!"

³⁷ Gubernur Pilatus banjur ndangu menèh: "Yèn mengkono apa kowé kuwi ratu temenan?" Pangandikané Gusti Yésus: "Kados ingkang panjenengan ngandikakaken. Kula menika pancèn ratu! Prelunipun Kula lair wonten ing donya menika namung setunggal, inggih menika: neksèni bab kayektosaniipun Allah. Sok tiyanga ingkang pitados dhateng kayektosan menika, mesthi mirengaken lan nggatosaken dhateng Kula."

³⁸ (18-38a) Gubernur Pilatus nuli takon: "Kayektèn kuwi apa?" (18-38b)

Gubernur Pilatus banjur metu menèh nemoni wong-wong Yahudi lan ngandika marang wong-wong mau: "Aku ora weruh kaluputané Wong iki!

³⁹ Nanging manut padatan, pendhak Riaya Paskah aku ngluwari wong ukuman siji. Apa kowé setuju yèn aku ngluwari ratuning wong Yahudi kuwi?"

⁴⁰ Wong-wong akèh mau padha mbengok: "Mboten! Sampun ngantos dipun luwari Tiyang menika! Kula nyuwun luwaripun Barabas kémawon!" (Barabas kuwi bégal.)

19 ¹ Gubernur Pilatus nuli dhawuh nggawa Gusti Yésus, supaya dipecuti.

² Para prejurit sing ana ing kono nuli padha nganam eri, diéntha kaya makutha. Makutha eri mau banjur diagemaké ana ing mestakané Gusti Yésus. Sawisé kuwi Panjenengané nuli diagemi jubah wungu.

³ Prejurit-prejurit mau nuli padha maju ing ngarsané Gusti Yésus, karo muni: "Ngaturi sugeng ratunipun tiyang Yahudi!" Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli dikamplengi.

⁴ Gubernur Pilatus nuli metu sepisan menèh lan ngandika marang wong akèh mau: "Delengen, Wongé arep dakgawa ana ing ngarepmu, supaya kowé padha weruh; yèn miturut panemuku Wong kuwi ora salah apa-apa."

⁵ Gusti Yésus nuli digawa metu, diagemi makutha eri lan jubah wungu. Gubernur Pilatus nuli ngandika: "Delengen, iki Wongé!"

⁶ Bareng para pengareping imam lan para wong sing jaga padha weruh Gusti Yésus, banjur padha bengok-bengok: "Kasaliba, kasaliba!" Gubernur Pilatus ngandika marang wong akèh mau: "Gawanen lan saliben dhéwé. Manut panemuku Wong kuwi ora salah apa-apa."

⁷ Wangsulané wong Yahudi: "Manut angger-anggering agami kula, Tiyang menika kedah dipun ukum pejah, sebab piyambakipun ngaken-aken Putranipun Allah."

⁸ Bareng Gubernur Pilatus krungu tembungé wong-wong sing mengkono mau, panjenengané saya wedi.

⁹ Gubernur Pilatus banjur mlebu menèh ing dalem gubernuran lan takon marang

Gusti Yésus: "Asalmu saka ngendi?"
Nanging Gusti Yésus ora kersa mangsuli.

¹⁰ Gubernur Pilatus banjur takon menèh: "Apa kowé ora gelem caturan karo Aku? Ngertia yèn aku wenang ngluwari kowé, nanging uga wenang nyalib kowé."

¹¹ Pangandikané Gusti Yésus:
"Panjenengan babar-pisan mboten gadhah wewenang dhateng Kula, menawi mboten kaparingan pangwaos saking Gusti Allah. Milanipun tiyang-tiyang ingkang ngladosaken Kula dhateng panjenengan, menika dosanipun langkung ageng ketimbang kaliyan dosa panjenengan."

¹² Bareng Gubernur Pilatus krungu sing mengkono mau, panjenengané banjur ngudi supaya bisa ngluwari Gusti Yésus. Nanging wong-wong Yahudi saya banget enggoné nguwuh-uwuh: "Menawi panjenengan ngluwari Tiyang menika, panjenengan sanès mitranipun Kaisar. Tiyang ingkang ngaken dirinipun ratu menika mengsahipun Kaisar!"

¹³ Krungu wong padha muni mengkono, Gubernur Pilatus nuli dhawuh, supaya Gusti Yésus digawa metu, panjenengané

nuli lenggah ana ing kursi pengadilan, sing karan Gabata, tegesé 'Jrambah Watu.'

¹⁴ Nalika semana wektuné mèh jam rolas awan, ngarepaké Riaya Paskah. Gubernur Pilatus nuli ngandika marang wong-wong Yahudi: "Iki Ratumu!"

¹⁵ Wong mau banjur padha bengok-bengok: "Dipun pejahi! Dipun pejahi! Kasaliba!" Gubernur Pilatus mangsuli: "Apa karepmu supaya aku nyalib Ratumu?" Para pengareping imam padha mangsuli: "Kula mboten gadhah Ratu, kejawi Sang Kaisar!"

¹⁶ Gubernur Pilatus banjur masrahaké Gusti Yésus marang wong-wong Yahudi, supaya disalib. Gusti Yésus nuli diirid metu, digawa lunga.

¹⁷ Sawisé kuwi Gusti Yésus digawa metu saka dalemé Gubernur Pilatus, karo manggul salibé, menyang panggonan sing aran Golgota, tegesé 'Panggonan Cumplung.'^h

¹⁸ Ana ing kono Gusti Yésus disalib. Ana wong loro sing uga disalib bareng karo Panjenengané, sing siji ana ing kiwa,

^hCumplung: tengkorak (bhs. Ind.).

sijiné ana ing tengené; Gusti Yésus ana ing tengah.

¹⁹ Gubernur Pilatus wis mréntahaké supaya ing kayu salibé Gusti Yésus ditulis: "Yésus saka Nasarèt, Ratuné wong Yahudi."

²⁰ Akèh wong Yahudi sing padha maca tulisan kuwi, sebab ora adoh saka kutha. Tulisan ing kayu salib mau ditulis nganggo basa Ibrani, basa Latin lan basa Yunani.

²¹ Para pengareping imam bangsa Yahudi nuli padha matur marang Gubernur Pilatus: "Sampun dipun serat 'Ratuné wong Yahudi,' nanging kaserata 'Wong kuwi kandha, Aku Ratuné wong Yahudi.'"

²² Nanging Gubernur Pilatus mangsuli: "Apa sing wis ditulis, aja diowahi!"

²³ Sawisé para prejurit mau padha nyalib Gusti Yésus, nuli padha njupuk agemané. Ageman mau diedum dadi patang bagéan, saben wong siji olèh sebagéan. Banjur padha njupuk jubahé. Jubah mau ora ana dondomané, ditenun lajuran saka ndhuwur mengisor.

²⁴ Para prejurit mau padha kandha: "Jubah kuwi beciké aja disuwèk-suwèk.

Dilotré waé, bèn karuwan sapa sing olèh." Kedadéan kuwi cocog karo sing wis katulis ing Kitab Suci, sing surasané mengkéné: "Sandhangan Kawula sami dipun edum-edum, saha jubah Kawula dipun lotré." Sing mengkono kuwi wis katindakaké déning para prejurit.

²⁵ Ibuné Gusti Yésus lan seduluré wadon, yakuwi Maryam bojoné Klopas, sarta Maryam Magdaléna, padha ngadeg ana ing sacedhaké salibé Gusti Yésus.

²⁶ Panjenengané mirsa ibuné lan sekabat sing ditresnani padha ngadeg ana ing kono. Gusti Yésus nuli matur marang ibuné: "Ibu, menika ingkang Putra."

²⁷ Nuli ngandika marang sekabaté mau: "Kuwi ibumu." Lan wiwit dina kuwi sekabat mau mboyong ibuné Gusti Yésus ana ing omahé dhéwé.

²⁸ Sawisé kuwi Gusti Yésus pirsá yèn samubarang kabèh saiki wis rampung, Gusti Yésus nuli ngandika supaya kelakon apa sing katulis ing Kitab Suci: "Aku ngelak."

²⁹ Ing kono ana mangkok isi anggur sing rasané kecut. Nuli ana wong sing nyelupaké jamur karang ing anggur

kecut mau, banjur dicublesaké ing pucuking hisop, banjur ditèmpèlaké ing lathiné Gusti Yésus.

³⁰ Sawisé nyecep anggur kecut mau, nuli nguwuh: "Wis rampung!" Mestakané banjur tumungkul lan séda.

³¹ Nalika semana dina Jemuah, yakuwi dina pacawisan Riaya Paskah. Supaya ing dina Sabbath layon-layon mau aja nganti isih tetep ana ing kayu salib, mulané wong Yahudi padha nyuwun idin marang Gubernur Pilatus, ngremuk sikilé wong-wong sing padha disalib, lan ngudhunaké layon-layon mau saka ing kayu salibé.

³² Para prejurit nuli wiwit ngremuki sikilé wong sing disalib ana ing kiwa lan tengené Gusti Yésus.

³³ Nanging bareng marani Gusti Yésus, kétok yèn Panjenengané wis séda. Mulané samparané Gusti Yésus ora diremuk.

³⁴ Éwasemono salah sijiné prejurit njojoh lambungé Gusti Yésus nganggo tumbak, temah sanalika metu getihé lan banyuné.

³⁵ Wong sing ndeleng dhéwé lelakon kuwi sing ngandhakaké prekara mau,

mangka apa sing dikandhakaké kuwi nyata, supaya kowé uga padha precaya, awit wong mau weruh dhéwé.

³⁶ Srana mengkono kelakon apa sing katulis ana ing Kitab Suci, sing uniné mengkéné: "Ora ana balungé sing diremuk."

³⁷ Lan ana uga tulisan liyané sing uniné mengkéné: "Wong-wong bakal padha ndeleng marang Panjenengané sing wis dijojoh lambungé."

³⁸ Sawisé kuwi Yusuf saka kutha Arimatéa, nyuwun idin marang Gubernur Pilatus diparengna ngukup layoné Gusti Yésus. (Yusuf kuwi wong precaya, nanging olèhé ndhèrèk Gusti Yésus sesidheman, awit wedi karo penggedhéné wong Yahudi.) Gubernur Pilatus ngidini, mulané Yusuf banjur mangkat njupuk layoné Gusti Yésus.

³⁹ Nikodémus sing biyèn tau sowan ing ngarsané Gusti Yésus ing wayah bengi, uga mangkat bebarengan karo Yusuf. Nikodémus nggawa mur lan gaharu sing wis diadoni. Kabèh boboté kira-kira telung puluh kilogram.

⁴⁰ Wong loro mau nuli ngudhunaké layoné Gusti Yésus, banjur diulesi kain

mori sarta nganggo adonan sing digawa mau, miturut carané wong Yahudi.

⁴¹ Ing panggonan sing kanggo nyalib Gusti Yésus mau ana petamanan. Ing petamanan kono ana kuburan anyar, sing durung tau dienggo.

⁴² Sarèhné kuburan kuwi cedhak, mangka ésuké wis dina Sabbath, mulané layoné Gusti Yésus nuli disarèkaké ana ing kono.

20 ¹ Ing dina Minggu, nalika isih ésuk umun-umun, dadi isih peteng, Maryam Magdaléna lunga menyang pesaréané Gusti Yésus. Ing kono Maryam Magdaléna weruh watu tutupé guwa pesaréan mau wis sumingkir saka ing panggonané.

² Mula Maryam Magdaléna nuli mlayu nggolèki Simon lan sekabaté Gusti Yésus sing dikasihi, banjur kandha: "Layoné Gusti Yésus wis dijupuk wong, aku ora ngerti ana ing ngendi olèhé nyèlèhaké!"

³ Pétrus lan sekabat sing dikasihi Gusti Yésus mau sanalika nuli mangkat menyang pesaréan.

⁴ Wong loro mau padha mlayu, nanging sekabat sing sijiné playuné luwih rikat

ketimbang karo Pétrus. Mulané tekané ing pesaréan luwih dhisik.

⁵ Bareng nginguk ing njero pesaréan, sakabat mau weruh kain mori ana ing kono, nanging dhèwèké ora terus mlebu.

⁶ Simon Pétrus sing tekané kèri, terus mlebu ing pesaréan. Pétrus weruh kainé mori sumèlèh ana ing kono,

⁷ nanging kacu sing ditalèkaké ana ing mestakané Gusti Yésus ora ana ing kono. Kacu kuwi wis lempitan sumèlèh pisah karo kain mori mau.

⁸ Sekabat sing teka dhisik mau uga banjur mlebu ing pesaréan. Weruh kuwi mau kabèh, temahan precaya.

⁹ (Nganti wektu kuwi para sekabat durung padha ngerti apa sing katulis ana ing Kitab Suci, yèn Gusti Yésus bakal wungu saka ing séda.)

¹⁰ Sawisé kuwi para sekabat mau banjur padha mulih.

¹¹ Maryam isih kari ana ing ngarep pesaréan karo nangis. Sajroné nangis Maryam mbungkuk karo nginguk ing njero pesaréan.

¹² Maryam weruh ana malaékat loro ngagem sandhangan putih. Malaékat loro mau padha lenggah ana ing panggonan

sing mentas kanggo nyarèkaké layoné Gusti Yésus. Malaékat sing siji lenggah ana ing prenatalé mestaka, sing sijiné ana ing prenatalé samparané Gusti Yésus.

¹³ Para malaékat mau padha ndangu marang Maryam: "Ibu, yagéné kowé koknangis?" Wangsulané Maryam: "Wonten tiyang ingkang mendhet layonipun Gusti kawula, lan kawula mboten sumerep wonten pundi enggènipun nyèlèhaken!"

¹⁴ Sawisé matur mengkono, Maryam nuli méngo, sarta weruh Gusti Yésus jumeneng ana ing kono. Nanging Maryam ora ngerti yèn kuwi Gusti Yésus.

¹⁵ Pendanguné: "Ibu, yagéné kowé nangis? Kowé nggolèki sapa?" Maryam ngira wong kuwi juru-taman. Mulané kandhané: "Pak, menawi sampéyan ingkang mindhah layonipun Gusti kula saking ngriki, wonten pundi enggèn sampéyan nyèlèhaken. Mangké badhé kula purugi mrika."

¹⁶ Gusti Yésus nuli ngandika: "Maryam." Maryam banjur nolèh, banjur muni nganggo basa Ibrani: "Rabuni" (tegesé: 'Guru').

¹⁷ Gusti Yésus ngandika: "Aja nggepok Aku, awit Aku durung sowan marang Rama-Ku. Lungaa nemoni sedulur-sedulur-Ku. Kandhanana: 'Aku arep sumengka sowan marang ngarsané Rama-Ku, iya Ramamu; ing ngarsané Gusti-Ku lan iya Gustimu.'"

¹⁸ Maryam nuli mangkat ngandhani para sekabat, yèn dhèwèké wis ketemu Gusti Yésus, lan ngandhakaké welingé mau kabèh.

¹⁹ Ing dina Minggu kuwi uga, nalika wayah bengi, para sekabaté Gusti Yésus padha ngumpul ana ing sawijining omah; lawang-lawangé dikunci kabèh, awit padha wedi marang penggedhéné wong Yahudi. Dumadakan Gusti Yésus rawuh ing tengah-tengahé para sekabat mau, karo ngandika: "Tentrem rahayu anaa ing kowé kabèh."

²⁰ Sawisé ngandika mengkono nuli nedhaké astané lan lambungé. Bareng weruh Gusti Yésus, para sekabat mau padha bungah banget.

²¹ Gusti Yésus nuli ngandika sepisan menèh marang para sekabat mau: "Tentrem rahayu anaa ing kowé kabèh. Kaya déné enggon-Ku diutus déning

Sang Rama, mengkono uga Aku ngutus kowé."

²² Sawisé ngandika mengkono, para sekabat nuli padha didamoni karo dipangandikani: "Padha nampanana Roh Suci.

²³ Menawa kowé ngapura dosané wong, dosa mau uga diapura déning Gusti Allah; lan menawa kowé netepaké dosané wong, dosa kuwi uga ditetepaké déning Gusti Allah."

²⁴ Tomas (sing uga ketelah Didimus, utawa 'wong kembar') kuwi panunggalané sekabat rolas; nalika Gusti Yésus ngetingal marang para sekabat, Tomas ora mèlu ngumpul.

²⁵ Mulané para sekabat liyané nuli kandha marang Tomas: "Aku wis padha ndeleng Gusti!" Nanging Tomas mangsuli: "Yèn aku durung ndeleng tilasing paku ing astané lan durung ndemèk tatu sing ana ing astané mau nganggo drijiku dhéwé sarta durung nggrayang lambungé nganggo tanganku, aku durung ngandel."

²⁶ Wolung dina sawisé kuwi para sekabaté Gusti Yésus padha ngumpul menèh ing omah mau; Tomas uga

ana. Lawangé kabèh padha dikuncèni. Nanging Gusti Yésus mlebet lan jumeneng ana ing tengah-tengahé para sekabat mau, karo ngandika: "Tentrem rahayu anaa ing kowé kabèh!"

²⁷ Gusti Yésus nuli ngandika marang Tomas: "Delengen tangan-Ku, endi drijimu, sing arep kokenggo ndemèk tatu ing tangan-Ku. Endi tanganmu, grayangana lambung-Ku, kowé aja mangu-mangu, nanging precayaa!"

²⁸ Tomas nuli matur marang Gusti Yésus: "Gusti kawula, Allah kawula!"

²⁹ Gusti Yésus banjur ngandika marang Tomas: "Apa enggonmu percaya kuwi merga kowé wis ndeleng Aku? Begja wong sing padha percaya senjata ora ndeleng Aku."

³⁰ Isih akèh mujijat-mujijat sing ditindakaké déning Gusti Yésus ana ing ngarepé para sekabat, sing ora kasebut ing Kitab Suci iki.

³¹ Olèhé ditulis ana ing Kitab Suci iki, supaya kowé padha percaya yèn Gusti Yésus kuwi Sang Kristus, Putrané Allah. Lan supaya srana precayamu kuwi kowé padha urip merga saka pangwasané.

21 ¹ Sawisé kuwi Gusti Yésus ngetingal menèh marang para sekabaté ing sapinggiré Tlaga Tibérias. Critané mengkéné:

² Ing sawijining dina Simon Pétrus lan Tomas, sing karan Didimus, Natanaèl sing asalé saka désa Kana, ing tanah Galiléa, anak-anaké Zébedéus, lan sekabat loro liyané, lagi padha nglumpuk.

³ Simon Pétrus nuli kandha marang kanca-kanca liyané mau: "Aku arep njala!" "Aku mèlu," kandhané para sekabat-sekabat liyané marang Pétrus. Para sekabat mau nuli padha lunga, nunggang prau menyang tengah tlaga. Nanging sawengi muput para sekabat mau ora olèh iwak siji-sijia.

⁴ Bareng srengéngéné mlethèk, Gusti Yésus rawuh, jumeneng ana ing gisik, nanging para sekabat ora padha ngerti yèn sing jumeneng kuwi Gusti Yésus.

⁵ Gusti Yésus nuli ngandika: "Bocah-bocah, apa kowé padha duwé iwak kanggo lawuh?" Wangsulané para sekabat: "Mboten!"

⁶ Gusti Yésus nuli ngandika: "Jalamu tibakna ing satengené prau, mengko

kowé rak olèh iwak." Para sekabat nuli nibakaké jalané ana ing sisih tengené prau. Jala mau banjur ora kena digèrèd, jalaran saka akèhé iwak.

⁷ Sekabat sing dikasihi déning Gusti Yésus banjur ngandhani Pétrus: "Kuwi Gusti!" Bareng Pétrus krungu yèn wong kuwi Gusti Yésus, Pétrus énggal-énggal nganggo jubahé menèh (sebab Pétrus ngliga), banjur nggebyur ing banyu.

⁸ Para sekabat liyané padha nusul nganggo prau menyang gisik, karo nggèrèd jalané sing kebak iwak mau. Prau mau ora adoh saka dharatan, kira-kira mung wetara satus mèter.

⁹ Bareng padha mudhun saka prau, para sekabat weruh ing kono ana mawa, lan ana iwak tumumpang ing ndhuwuré; kejaba kuwi uga ana roti.

¹⁰ Gusti Yésus nuli ngandika: "Nggawaa iwak sawetara olèhmu njala mau!"

¹¹ Simon Pétrus nuli marani prauné lan nggèrèd jalané menyang dharatan. Jala kuwi kebak iwak gedhé-gedhé. Kabèh cacahé ana satus sèket telu iji; senajan iwaké semono akèhé, jalané ora bedhah.

¹² Gusti Yésus ngandika marang para sekabat: "Mrénéa padha sarapan." Para

sekabat mau siji waé ora ana sing wani takon: "Panjenengan menika sinten?" Sebab padha ngerti yèn kuwi Gusti Yésus.

¹³ Gusti Yésus banjur mundhut roti mau, lan diparingaké marang para sekabat, semono uga iwaké.

¹⁴ Kuwi wis ping teluné enggoné Gusti Yésus ngetingal marang para sekabat, sawisé wungu saka ing séda.

¹⁵ Sawisé padha sarapan, Gusti Yésus nuli ndangu marang Simon Pétrus: "Simon, anaké Yohanes, apa katresnanmu marang Aku ngungkuli katresnanmu marang wong-wong iki?" Wangsulané Pétrus: "Inggih Gusti, Gusti pirska kawula tresna dhateng Panjenengan." Pangandikané Gusti Yésus: "Cempé-cempé-Ku padha engonen!"

¹⁶ Gusti Yésus ndangu sing kaping pindhoné: "Simon, anaké Yohanes, apa kowé tresna karo Aku?" Wangsulané Pétrus: "Inggih Gusti, Panjenengan pirska bilih kawula tresna dhateng Panjenengan." Dhawuhé Gusti Yésus: "Wedhus-wedhus-Ku padha engonen!"

¹⁷ Gusti Yésus ndangu menèh marang Pétrus sing ping teluné: "Simon, anaké Yohanes, apa kowé tresna karo Aku?" Pétrus dadi sedhih, sebab Gusti Yésus ndangu dhèwèké nganti ping telu: "Apa kowé tresna karo Aku?" Pétrus banjur matur menèh: "Gusti, Panjenengan pirsam samukawis. Gusti inggih pirsam, bilih kawula tresna dhateng Panjenengan." Gusti Yésus nuli ngandika: "Wedhus-wedhus-Ku padha engonen!"

¹⁸ Kowé Dakkandhani ing satemené: "Nalika kowé isih enom, kowé nganggo klambi dhéwé, lan lunga menyang endi waé sing kokkarepaké. Nanging samangsa wis tuwa, kowé bakal ngulungaké tanganmu, lan wong liya sing bakal nglambèni kowé, lan nuntun kowé menyang panggonan sing ora kokkarepaké."

¹⁹ (Pangandikané Gusti Yésus sing mengkono mau nedahaké bab enggoné Pétrus mbésuk bakal mati kagem kaluhurané Gusti Allah.) Sawisé kuwi Gusti Yésus nuli ngandika marang Pétrus: "Mèlua Aku."

²⁰ Bareng Pétrus nolèh, weruh sekabat sing dikasihi déning Gusti Yésus, uga mèlu. (Kuwi sekabat sing linggih jèjèr karo Gusti Yésus nalika dhahar, lan nyuwun pirsamarang Gusti Yésus: "Gusti, sinten ingkang badhé ngulungaken Panjenengan?")

²¹ Bareng Pétrus weruh sekabat sing mèlu mau, Pétrus nuli matur marang Gusti Yésus: "Gusti, kadospundi menggah tiyang menika?"

²² Pangandikané Gusti Yésus: "Saupama Dakkersakaké supaya wong kuwi urip nganti sateka-Ku, kuwi rak dudu prekaramu. Nanging kowé, mèlua Aku!"

²³ Mulané nuli dikabaraké ana ing kalangané para sekabaté Gusti Yésus, yèn sekabat kuwi mau ora bakal ngalami mati. Nanging satemené Gusti Yésus ora ngandika mengkono; pangandikané satemené: "Saupama Dakkersakaké supaya wong kuwi tetep urip nganti sateka-Ku, kuwi rak dudu prekaramu!"

²⁴ Iya sekabat sing ngetutaké Pétrus lan Gusti Yésus mau sing neksèni lan wis nulis bab iki kabèh. Lan kita padha weruh yèn paseksiné kuwi nyata.

²⁵Isih akèh menèh prekara-prekara sing ditindakaké déning Gusti Yésus. Saupama kabèh mau ditulis siji-siji, dakkira jagad iki ora amot kanggo madhahi buku-buku sing ditulis mau.

Kisah Para Rasul

1 ¹ Sedulurku Téofilus kang kinasih.
Ing layangku sing kapisan, aku wis nyaritakaké pakaryan lan piwulangé Gusti Yésus, saka wiwitan mula,

² nganti tekan Panjenengané mékrad menyang swarga. Sadurungé mékrad, lantaran pangwasané Sang Roh Suci, Gusti Yésus paring pitedah marang para rasul sing wis kapilih.

³ Sawisé wungu saka séda, Gusti Yésus bola-bali ngetingal marang para rasul sajroné patang puluh dina, minangka bukti, yèn Panjenengané gesang. Para rasul padha ndeleng Gusti Yésus, lan padha dingandikani bab Kratoné Gusti Allah.

⁴ Nalika para rasul lagi padha ngumpul bebarengan, Gusti Yésus paring dhawuh marang para rasul mau, mengkéné: "Kowé aja padha lunga saka kutha Yérusalèm, nanging ngentènana kebabaring janjiné Rama-Ku, kaya sing wis Dakkandhakaké marang kowé.

⁵ Sebab Nabi Yohanes mbaptis kowé nganggo banyu, nanging sawetara dina menèh kowé bakal padha kabaptis nganggo Roh Suci."

⁶ Nalika para rasul lagi padha kumpul karo Gusti Yésus, banjur padha nyuwun pirsá marang Panjenengané: "Gusti, menapa ing samenika Kratonipun Israèl badhé Panjenengan pulihaken?"

⁷ Pangandikané Gusti Yésus: "Mbésuk jaman apa lan kapan, kuwi ditemtokaké déning Sang Rama piyambak, manut ing sakeparenging kersané. Kowé padha ora prelu nyumurupi.

⁸ Nanging kowé bakal padha diparingi kasektèn, yakuwi samasa Sang Roh Suci wis nedhaki kowé, ateges kowé wis dikwasani déning Panjenengané. Lan kowé bakal padha dadi seksi-Ku ana ing kutha Yérusalèm, ing tanah Yudéa kabèh lan ing tanah Samaria, malah ing salumahing bumi."

⁹ Sawisé ngandika mengkono, Gusti Yésus nuli mékrad menyang swarga. Para rasul padha neksèni mau, nganti Panjenengané ora ketingal, merga kaaling-alingan méga.

¹⁰ Nalika lagi padha ngawasaké enggoné mékrad mau, dumadakan ana priya loro ngadeg ana ing jèjèré, nganggo sandhangan putih.

¹¹ Priya mau padha ngandika: "Kowé, wong-wong Galiléa, yagéné padha ngadeg ana ing kéné tumenga ing langit? Gusti Yésus sing kokdeleng mékrad menyang swarga, bakal rawuh menèh, patrapé iya kaya sing kokdeleng kuwi."

¹² Para rasul banjur padha bali saka ing Gunung Zaitun menyang kutha Yérusalèm. Gunung Zaitun mono dohé saka kutha Yérusalèm kira-kira sekilometer.

¹³ Satekané ing kutha Yérusalèm, banjur padha munggah, ing lotènging omah sing dipondhoki. Para rasul mau yakuwi: Pétrus, lan Yohanes, Yakobus lan Andréas, Filipus lan Tomas, Bartoloméus lan Matius, Yakobus anaké Alféus, lan Simon wong Zélot, sarta Yudas anaké Yakobus.

¹⁴ Para rasul mau arep nganakaké kumpulan pandonga bebarengan karo para wong wadon, lan karo Maryam, kang ibu, sarta sedhèrèk-sedhèrèké Gusti Yésus.

¹⁵ Let sawetara dina nalika lagi padha ngumpul, cacahé kabèh wetara wong satus rong puluh, Pétrus nuli ngadeg lan muni mengkéné:

¹⁶ "Para sedulur! Surasané Kitab sing diwangsitaké déning Sang Roh Suci lumantar Sang Prabu Dawud kudu kaleksanan, yakuwi bab Yudas, sing ngirid wong-wong sing padha nyekel Gusti Yésus.

¹⁷ Yudas kuwi panunggalan kita, sebab Yudas mau wis kepilih déning Gusti Yésus, supaya mèlu nindakaké pegawéan sing kita ayahi."

¹⁸ Srana dhuwit opahé pialané mau, Yudas tuku palemahan. Ana ing kono Yudas mati, tiba saka enggoné nglalu, bedhah wetengé, nganti mbrodhol ususé.

¹⁹ (Wong sa-Yérusalèm padha ngerti kabèh. Mulané palemahan mau disebut 'Akeldama', sing tegesé 'Palemahan Getih'.)

²⁰ Pétrus nerusaké tembungé: "Sebab ing Kitab Masmur ana tulisan mengkéné: 'Pémahanipun dadosa suwung, sampun ngantos wonten ingkang ngenggèni.'

Sarta katulis uga mengkéné: 'Supados tiyang sanès nggentosi pedamelanipun.'

²¹ Mulané saiki, kudu ana wong siji sing katambahaké dadi rasul, sing mèlu dadi seksi mungguh wunguné Gusti Yésus. Wong mau kudu dipilih saka ing antarané wong-wong sing wiwit-wiwitan tetunggalan karo kita, selawasé kita padha tansah ndhèrèkaké tindaké Gusti Yésus;

²² yakuwi wiwit jamané Nabi Yohanes mbaptis wong, nganti tekan mékradé menyang swarga."

²³ Wong-wong sing padha kumpulan mau ngusulaké wong loro, yakuwi Yusuf, sing karan Barsabas (uga disebut: Yustus), lan Matias.

²⁴ Sing padha kumpulan mau banjur padha ndedonga, aturé: "Gusti, Paduka pirs manahipun manungsa sedaya. Pramila, mugi Paduka kersa nedahaken dhateng kawula sedaya, saking antawisipun tiyang kalih menika pundi ingkang Paduka pilih,

²⁵ supados nglenggahi kalenggahan rasul, ingkang katilar déning Yudas, margi tiyang menika késah dhateng

papan ingkang kacadhangaken kanggé piyambakipun."

²⁶Calon loro mau nuli diundhi; déné sing ketiban undhi yakuwi Matias. Matias nuli ditetepaké dadi rasul, nggenepi para rasul sewelas mau.

2¹Ing dina Riaya Péntakosta nalika wong precaya kabèh padha nglumpuk,

²dumadakan ana swara saka ing langit, kaya gumrubuging angin gedhé. Swara mau ngebaki omah sing dienggo kumpulan.

³Wong-wong mau nuli padha weruh rerupan kaya urubing geni ilat-ilatan, méncok ing saben wong sing ana ing kono.

⁴Wong kabèh mau nuli padha kapenuhan ing Roh Suci, sarta banjur padha wiwit guneman nganggo basa sing béda-béda, manut apa sing dikersakaké déning Sang Roh Suci.

⁵Nalika semana ing Yérusalèm ana wong-wong Yahudi, wong-wong mursid, sing teka saka negara ngendi-endi, ing salumahing bumi.

⁶Bareng wong-wong kuwi padha krungu swara mau nuli padha gumrudug

marani panggonan kono. Wong-wong padha gumun lan judheg, merga saben wong krungu para rasul lan murid-murid kuwi padha guneman nganggo basané wong-wong sing padha teka mau.

⁷ Wong kabèh saking gumuné dadi njenger, nuli padha muni: "Apa sing padha guneman kuwi dudu wong Galiléa?"

⁸ Kepriyé déné kita kokpadha krungu wong kuwi guneman nganggo basa kita dhéwé-dhéwé?

⁹ Kita rak wong-wong saka: Partia, Média, Élam, tanah Mésopotamia, Yudéa, lan Kapadhokia, Pontus lan Asia,

¹⁰ Frigia lan Pamfilia, Mesir lan wewengkoné tanah Libia, cedhak Kiréné, wong-wong manca saka negara Rum,

¹¹ ya wong Yahudi asli, ya wong sing mlebu agama Yahudi, wong Kréta lan wong Arab, kita kabèh padha krungu wong-wong kuwi guneman nganggo basa kita dhéwé-dhéwé, bab luhuring pakaryané Gusti Allah."

¹² Wong mau kabèh padha kaéraman lan bingung, sing siji takon marang sijiné: "Gèk apa iki tegesé?"

¹³ Nanging ana uga wong sing moyoki wong-wong mau, uniné: "Wong kuwi rak padha mendem!"

¹⁴ Rasul Pétrus nuli ngadeg, semono uga kancané rasul sewelas. Klawan swara sora Rasul Pétrus banjur kandha ana ing ngarepé wong kabèh mau, mengkéné: "Para sedhèrèk kula bangsa Yahudi, lan para sedhèrèk sedaya ingkang manggèn ing kitha Yérusalèm, kula aturi mirengaken atur kula, supados prekawis menika dados cetha tumrap panjenengan sedaya.

¹⁵ Tiyang-tiyang menika sanès tiyang mendem, kados panginten panjenengan, sebab samenika rak saweg jam sanga énjing.

¹⁶ Prekawis menika rak ingkang sampun kaweca déning Nabi Yoèl:

¹⁷ Pangandikané Gusti Allah, 'Iki sing bakal Daktindakaké ing dina wekasan, Aku bakal maringaké Roh-Ku marang manungsa kabèh. Anakmu lanang lan wadon bakal padha nerangaké kersané Gusti Allah. Para nom-nomanmu bakal padha tanpa wahyu, lan wong-wong tuwamu bakal padha olèh impèn.

¹⁸Ing dina kuwi dalah para abdimu sing asor dhéwé, lanang lan wadon, bakal Dakparingi Roh-Ku, lan bakal padha nerangaké kersa-Ku.

¹⁹Aku bakal nganakaké mujijat-mujijat ana ing langit ndhuwur, lan prekara-prekara sing nggumunaké ana ing bumi ngisor. Ing kono bakal ana getih, geni lan kukus kumelun.

²⁰Srengéngé bakal malih dadi peteng, sarta rembulan bakal dadi abang kaya getih, sadurungé tekan Dinané Pangéran sing agung lan luhur.

²¹Ing mangsa kuwi saben wong sing nyebut asmané Pangéran bakal tanpa pitulungan.'

²²Para sedhèrèk kula Israèl! Kula aturi mirengaken tembung kula menika, inggih menika bab Gusti Yésus saking Nasarèt. Panjenenganipun menika Tiyang ingkang kautus déning Gusti Allah. Prekawis menika sampun panjenengan sipati sedaya srana mujijat-mujijat, kaélokan-kaélokan, sarta pretandha-pretandha ingkang dipun wujud déning Gusti Allah lumantar Gusti Yésus. Panjenengan piyambak sampun sami mangertos prekawis

wau, awit sedaya wau kelampahanipun wonten ing antawis panjenengan ngriki.

²³ Manut kersa lan kawicaksananipun piyambak Gusti Allah sampun ngulungaken Gusti Yésus dhateng panjenengan sedaya. Gusti Yésus sampun panjenengan sédani, srana kasalib, lantaran tanganipun tiyang-tiyang dosa ingkang sami nyalib Panjenenganipun.

²⁴ Nanging sukur, déné Gusti Allah sampun mungokaken Gusti Yésus wau saking séda, sarta ngluwari Panjenenganipun saking sangsarané pejah, awit pejah mboten badhé ngwaosi Panjenenganipun.

²⁵ Sang Prabu Dawud sampun ngandika bab Panjenenganipun mekaten: 'Aku selawasé ana ing ngarsané Gusti Allah; Panjenengané jumeneng ana ing tengenku, mulané aku ora wedi.

²⁶ Merga saka kuwi atiku seneng tembungku kebak kabungahan; lan tekan badanku pisan duwé pengarep-arep sing mantep.

²⁷ Sebab Paduka mboten badhé nilar kawula ing padununganipun tiyang pejah, sarta mboten négakaken

abdi Paduka ingkang setya, ngalami karisakan.

²⁸ Paduka sampun nedahaken margi dhateng kawula, ingkang nuntun dhateng gesang; lan manah kawula kebak kabingahan, awit Paduka wonten sacelak kawula.'

²⁹ Para sedhèrèk sedaya! Keparenga kula criyos sawontenipun bab leluhur kita Sang Prabu Dawud. Panjenenganipun séda sarta kasarèkaken, lan pasaréanipun sepriki taksih wonten ing antawis kita.

³⁰ Sang Prabu Dawud menika inggih nabi, lan pirsá bab prejanjinipun Gusti Allah dhateng panjenenganipun ingkang kaparingaken kalayan supaos, bilih Gusti Allah badhé njumenengaken salah setunggaling turunipun dados ratu ingkang sekti, kados Sang Prabu Dawud piyambak.

³¹ Sang Prabu Dawud wau pirsá, menapa ingkang badhé katindakaken déning Gusti Allah. Mila panjenenganipun saged meca bab wungunipun Sang Kristus, nalika ngandika: 'Panjenengané ora bakal katégakaké ana ing

padunungané wong mati; lan sarirané ora ditégakaké dadi rusak.'

³²Inggihi Gusti Yésus menika ingkang dipun wungokaken Gusti Allah saking séda. Déné kula sedaya menika sami dados seksinipun bab prekawis wau.

³³Gusti Yésus samenika sampun mékrad dhateng swarga, sarta lenggah wonten ing tengenipun Gusti Allah, saha sampun nampèni Roh Suci saking Gusti Allah, kados ingkang sampun dados janjinipun. Roh Suci menika inggihi sampun kaparingaken dhateng kula sedaya. Lan menapa ingkang sami panjenengan tingali lan panjenengan pireng, menika mboten sanès pedamelanipun Roh Suci menika piyambak.

³⁴Sebab Sang Prabu Dawud piyambak mboten mékrad dhateng swarga, panjenenganipun namung ngandika: 'Pangéran wis ngandika marang Gustiku:

³⁵lungguha ing kéné, ing tengen-Ku, nganti mungsuh-Mu kabèh wis Dakdadèkaké ancik-anciking tlapakan-Mu!'

³⁶Awit saking menika tiyang Israèl sedaya kedah mangertos kanthi yakin,

bilih inggih Yésus ingkang panjenengan salib menika ingkang déning Gusti Allah sampun kajumenengaken Gusti lan Mèsias."

³⁷ Bareng wong akèh krungu ketrangan sing mengkono mau, atiné trenyuh banget. Nuli padha matur marang Rasul Pétrus lan para rasul liyané: "Para sedhèrèk, menawi mekaten menapa ingkang kedah kula lampahi?"

³⁸ Wangsulane Rasul Pétrus: "Panjenengan kula aturi sami mratobat, lan nyuwuna dipun baptis ing asmanipun Gusti Yésus Kristus, temah panjenengan badhé tampi pangapuntening dosa; lan tampi peparipipun Gusti Allah, inggih menika Sang Roh Suci.

³⁹ Sebab ingkang kaparingan prejanji menika panjenengan lan anak-anak panjenengan, sarta sedaya tiyang sanès Yahudi, ingkang dipun timbali déning Pangéran Allah kita."

⁴⁰ Kaya mengkono Rasul Pétrus enggoné akon wong-wong mau, apa déné enggoné ngatag-atag kanthi temen-temen, tembungé: "Sami milujengna gesang panjenengan saking

paukuman, ingkang badhé ndhatengi tiyang-tiyang awon menika!"

⁴¹ Akèh wong sing padha precaya marang pangandikané Rasul Pétrus mau, sarta dibaptis. Ing dina kuwi wong sing precaya tambah telung èwu jiwa.

⁴² Wong-wong mau padha sregep nyinau piwulangé para rasul, mlebu dadi warganing pasamuwan lan kembul bujana sarta mèlu kumpulan pandonga.

⁴³ Akèh mujijat lan kaélokan sing ditindakaké déning para rasul, mulané saben wong padha wedi lan ngajèni banget.

⁴⁴ Para wong precaya mau padha lestari enggoné manunggal. Apa sing diduwèni dianggep dadi duwèké wong akèh.

⁴⁵ Ana sing padha ngedoli barang-barang sing diduwèni, lan pepayoné diedum-edum marang wong-wong miturut kebutuhané.

⁴⁶ Wong-wong mau saben dina padha ajeg ngumpul kaya déné masamuwan ana ing Pedalemané Allah; padha kembul bujana ana ing omahé para warga, giliran. Apa sing disuguhaké dipangan klawan bungah lan éklasing ati,

⁴⁷ sarta padha memuji marang Gusti Allah. Wong-wong mau padha kajèn lan disenengi déning masarakat. Saben dina cacahing wong sing padha dislametaké déning Gusti Allah mundhak-mundhak.

3 ¹ Ing sawijining dina jam telu awan ngarepaké wektu sembahyang, Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes padha menyang Pedalemané Allah.

² Ing sacedhaké gapuraning Pedalemané Allah, sing karan "Gapura Éndah," ana wong lumpuh wiwit lair mula. Wong lumpuh mau saben dina digéndhong lan dipapanaké ana ing sacedhaké gapura mau, supaya bisa ngemis marang wong-wong sing padha mlebu ing Pedalemané Allah.

³ Bareng wong lumpuh mau weruh Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes arep mlebu Pedalemané Allah, banjur nyuwun sedhekah.

⁴ Rasul loro-loroné padha mandeng wong lumpuh mau lan Rasul Pétrus banjur ngandika: "Ngingetna aku!"

⁵ Wong lumpuh mau iya nuli ngawasaké Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes, karo ngarep-arep bakal diparingi apa-apa.

⁶ Nanging Rasul Pétrus ngandika:
"Dhuwit aku ora duwé, nanging apa sing
dakduwèni iki dakwènèhaké marang
kowé: Atas asmané Gusti Yésus Kristus
saka Nasarèt, mlakua!"

⁷ Pétrus nuli nyekel tangané tengen
wong lumpuh mau, nulungi enggoné
ngadeg. Sanalika sikilé lan poloké wong
mau dadi kukuh,

⁸ nuli ngadeg maknyat lan mlaku
mrana-mréné. Wong mau nuli ndhèrèk
para rasul mlebu ing Pedalemané
Allah karo lincak-lincak lan memuji,
ngluhuraké asmané Gusti Allah.

⁹ Wong akèh sing padha ana ing kono,
padha weruh wong mau mlaku lan
memuji asmané Gusti Allah,

¹⁰ lan uga ora pangling yèn wong mau
wong ngemis, sing adaté lungguh ana
ing "Gapura Éndah". Mulané wong kabèh
padha cingak lan kaéraman bab apa sing
wis kelakon ing ngatasé wong mau.

¹¹ Sarèhning wong sing mentas
diwarasaké mau tansah ngetutaké
lakuné Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes,
mulané wong akèh sing padha
kaéraman mau ngrubung para rasul

ana ing bangsal, sing disebut "Bangsal Suléman".

¹² Bareng Rasul Pétrus pirsá wong akèh mau banjur ngandika mengkéné: "Para sedhèrèk Israèl. Kénging menapa panjenengan sami gumun dhateng lelampahan menika lan ningali kula kekalih, kados-kados ingkang murugaken tiyang menika saged mlampah, margi saking pangwaos utawi kamursidan kula piyambak?

¹³ Allahipun Rama Abraham, Iskak lan Yakub, inggih menika Allahipun para leluhur kita, sampun ngluhuraken Abdinipun, inggih menika Gusti Yésus. Panjenengan sampun ngulungaken Gusti Yésus wau dhateng para pangwasa, lan nampik Panjenenganipun wonten ing ngarsanipun Gubernur Pilatus, senajan Gubernur Pilatus sampun mutus badhé ngluwari Gusti Yésus wau.

¹⁴ Panjenenganipun menika Tiyang ingkang suci lan leres, nanging sami panjenengan tampik, sarta nyuwun supados Pilatus ngluwari tiyang ingkang damel pepejah.

¹⁵ Srana mekaten panjenengan sampun mejahi Tiyang ingkang dados sumbering

ngagesang. Nanging Gusti Allah sampun nangèkaken Gusti Yésus saking séda, lan kula sakanca neksèni prekawis menika.

¹⁶Inggihi pangwaosing asmanipun Gusti Yésus menika ingkang ngiyataken tiyang lumpuh menika. Menapa ingkang panjenengan sipati lan panjenengan seksèni menika kelampahan ing salebeting kapitadosan dhateng asmanipun Gusti Yésus Kristus. Inggihi kapitadosan menika ingkang njalari sarasipun tiyang lumpuh menika kados ingkang panjenengan tingali samangké.

¹⁷Para sedhèrèk, kula mangertos, bilih enggèn panjenengan lan para pengageng panjenengan tumindak mekaten menika margi saking kiranging pangertosan.

¹⁸Nanging srana mekaten sampun kelampahan menapa ingkang dipun ngandikakaken déning Gusti Allah kala rumiyin lantaran para nabi, bilih Sang Kristus kedah nglampahi sangsara.

¹⁹Pramila sami mratobata lan wangsula dhateng Gusti Allah, supados angsal pangapuntening dosa panjenengan,

²⁰lan Pangéran lajeng badhé nyegeraken nyawa panjenengan, tuwin

ngutus Gusti Yésus, ingkang sampun katemtokaken dados Juru Wilujeng panjenengan.

²¹ Panjenenganipun samenika kakersakaken wonten ing swarga ngantos dumugi ing wekdalipun samukawis kadadosaken énggal, kados ingkang sampun dipun ngandikakaken déning Gusti Allah lantaran para nabinipun.

²² Sebab Nabi Musa sampun ngandika: 'Pangéran Allahmu bakal ngutus Nabi marang kowé, saka ing panunggalanmu dhéwé, kaya enggoné ngutus aku. Kowé padha ngrungokna sakèhing prekara sing didhawuhaké marang kowé.

²³ Sebab sing sapa ora ngrungokaké pangandikané Nabi mau, bakal dianggep dudu umaté Gusti Allah, lan ditumpes.'

²⁴ Para nabi sedaya ingkang sampun sami medharaken kersanipun Gusti Allah, wiwit Nabi Samuèl lan para nabi sapengkeripun, ugi sampun sami meca bab jaman samangké.

²⁵ Prejanji-prejanjinipun Gusti Allah lantaran para nabi wau sedaya kanggé panjenengan. Mila panjenengan tumut kawengku ing prasetyanipun Gusti Allah

dhateng para leluhur panjenengan, inggih menika prejanjinipun Gusti Allah dhateng Rama Abraham: 'Merga saka turunmu sakèhing bangsa ing salumahing bumi bakal kaberkahan.'

²⁶ Kados mekaten Gusti Allah sampun milih lan ngutus Abdinipun, supados ngrawuhi panjenengan rumiyin, mberkahi panjenengan lan nuntun panjenengan sedaya supados nilar margining piawon ingkang panjenengan ambah."

4 ¹ Nalika Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes isih padha ngandikani wong akèh mau, dumadakan ditekani déning para imam, penggedhéné sing jaga Pedalemané Allah, lan wong Saduki.

² Wong-wong kuwi padha nepsu, sebab para rasul padha mulang wong akèh, yèn Gusti Yésus wis wungu saka ing séda. Srana mengkono mbuktèkaké yèn wong mati bakal katangèkaké.

³ Rasul loro mau nuli dicekel lan ditahan ana ing pakunjaran nganti dina ésuké, merga nalika semana wis soré.

⁴ Nanging wong-wong sing padha ngrungokaké piwulangé para rasul mau akèh sing padha precaya, nganti cacahé

wong lanang sing precaya mundhak dadi kira-kira limang èwunan.

⁵Ésuké para pengarepé wong Yahudi, para pinituwa lan para ahli Torèt padha ngumpul ana ing kutha Yérusalèm.

⁶Padha nganakaké pirembungan karo Imam Agung Anas lan Kayafas, Yohanes lan Alèksander, sarta wong kabèh, sing kagolong kulawargané Imam Agung.

⁷Para rasul mau didhawuhi ngadhep, nuli ditakoni: "Kepriyé enggonmu marasaké wong lumpuh wingi kaé? Kowé padha olèh pangwasa saka endi lan atas saka jenengé sapa?"

⁸Rasul Pétrus kapenuhan ing Sang Roh Suci, nuli matur: "Para pemimpin tuwin para pinisepuh, ingkang kula urmati.

⁹Sarèhning kula samenika sami dipun priksa bab pendamel saé ingkang sampun kula tindakaken dhateng tiyang lumpuh menika, sarta panjenengan sami kepéngin pirsia kadospundi kelampahanipun.

¹⁰Mila mugi ndadosna ing pamirsia panjenengan lan umat Israèl sedaya, bilih tiyang ingkang wonten ing ngarsa panjenengan menika kasarasaken, margi saking pangwaosipun Gusti Yésus saking

Nasarèt ingkang sampun panjenengan salib, ingkang sampun kawungokaken saking séda déning Gusti Allah.

¹¹ Inggih Gusti Yésus menika ingkang kasebut ing Kitab Suci, mekaten: 'Watu sing ditampik déning para ahli gawé omah, malah dadi watu sing gedhé dhéwé gunané.'

¹² Kawilujengan menika dhatengipun namung saking Gusti Yésus, lan mboten saking tiyang sanès. Sebab ing sakurebing langit menika mboten wonten asma sanèsipun ingkang dipun paringaken déning Gusti Allah dhateng manungsa, ingkang dados mergining kawilujengan kita."

¹³ Para warganing Pradata Agama padha gumun marang kekendelané Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes, apa menèh padha ngerti yèn para rasul kuwi wong lumrah lan dudu wong weton sekolahan dhuwur. Wong-wong mau nuli padha kèlingan yèn rasul-rasul mau tau ndhèrèk Gusti Yésus.

¹⁴ Nanging para wargané Pradata mau padha ora bisa muni apa-apa, jalaran padha weruh wong sing diwarasaké kuwi ngadeg ana ing sandhingé para rasul.

¹⁵ Mulané Pradata banjur akon rasul-rasul mau metu saka kamar. Pradata banjur nganakaké pirembugan dhéwé,

¹⁶ tembungé: "Tiyang-tiyang menika badhé kita menapakaken? Saben tiyang ingkang manggèn wonten ing kitha Yérusalèm sampun mangertos, bilih tiyang kalih menika sampun damel mujijat ingkang ageng. Prekawis menika mboten saged kita bantah.

¹⁷ Nanging supados prekawis menika mboten saya kawentar, prayogi menawi tiyang-tiyang wau kita ancawon, supados sampun pisan-pisan nyariyosaken dhateng sinten kémawon bab Yésus."

¹⁸ Rasul loro-loroné nuli dikon mlebu menèh, lan diancam supaya aja pisan-pisan nyebut utawa memulang bab Gusti Yésus.

¹⁹ Nanging Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes mangsuli: "Panjenengan kula aturi nggalih piyambak, pundi ingkang leres wonten ing ngarsanipun Gusti Allah, nuruti dhawuh panjenengan, menapa manut dhateng dhawhipun Gusti Allah.

²⁰Sebab kula sami mboten saged mènèl nyariyosaken prekawis ingkang sampun kula tingali lan kula pireng piyambak."

²¹Pradata ora bisa nemokaké prekara sing kena dienggo alasan ngukum Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes, mulané saya banget olèhé ngancam. Éwadéné para rasul nuli diluwari, sebab wong kabèh padha memuji asmané Gusti Allah merga lelakon mau.

²²Awit wong sing diwarasaké srana mujijat kuwi umuré wis patang puluh taun luwih.

²³Sawisé diluwari, Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes nuli énggal-énggal bali marani kanca-kancané lan nyritakaké apa sing dikandhakaké déning para pengareping imam lan para pinituwa.

²⁴Bareng krungu critané para rasul mau, wong kabèh nuli padha bebarengan matur marang Gusti Allah mengkéné: "Dhuh Allah ingkang nitahaken langit lan bumi, seganten lan saisinipun sedaya,

²⁵srana Roh Suci Paduka sampun ngandika lantaran abdi Paduka Sang Prabu Dawud, leluhur kawula mekaten: 'Yagéné wong sing ora wanuh marang

Gusti Allah padha nepsu, ngengancam, yagéné para bangsa padha ngrancang nindakaké sing tanpa guna?

²⁶ Para raja ing donya padha tata-tata arep perang, lan para pangwasa padha nglumpuk arep nglawan marang Pangéran lan Sang Kristus.'

²⁷ Awit Sang Prabu Hérodès lan Gubernur Pontius Pilatus pancèn sampun sarembag kaliyan tiyang kapisan lan tiyang-tiyang Israèl wonten ing kitha ngriki sumedya nglawan dhateng Gusti Yésus, Abdi Paduka ingkang setya, ingkang sampun Paduka wisudha dados Sang Mèsias.

²⁸ Anggènipun sami nglempak wau margi badhé nindakaken samukawis ingkang wiwit-wiwitan mila sampun Paduka temtokaken kanthi pangwasa, miturut ing kersa Paduka piyambak.

²⁹ Déné samenika, dhuh Pangéran, mugi Paduka kersa nguningani pangancamipun tiyang-tiyang menika dhateng kawula sedaya, lan para abdi Paduka mugi sami kaparingana kekendelan salebetipun sami martosaken Injil Paduka.

³⁰ Mugi Paduka kersa nguluraken asta Paduka kanggé nyarasaken sesakit, lan keparenga kawula sami nindakaken kaélokan-kaélokan tuwin mujijat-mujijat krana asmanipun Gusti Yésus, Abdi Paduka ingkang suci menika."

³¹ Sawisé rampung enggoné ndedonga, panggonan sing kanggo ngumpul mau horeg. Wong-wong mau nuli padha kapenuhan ing Roh Suci sarta padha ngabaraké Injil klawan kendel.

³² Kabèh sing padha precaya mau padha rukun nunggal ati lan pikiran. Ora ana wong sing nganggep barang-darbèké kuwi duwèké dhéwé, nanging apa saduwèké diduwèni bebarengan.

³³ Para rasul padha awèh paseksi klawan pangwasa gedhé bab wunguné Gusti Yésus saka ing séda. Déné Gusti Allah nglubèraké berkah marang wong mau kabèh.

³⁴ Ing pasamuwan mau ora ana wong siji-sijia sing nandhang kekurangan, merga wong sing padha duwé palemahan lan omah, padha diedol,

³⁵ pepayoné nuli dipasrahaké marang para rasul. Dhuwité banjur diedum-edum marang wong-wong sing padha

mbutuhaké, miturut gedhé ciliking kebutuhané.

³⁶ Semono uga Yusuf, sing déning para rasul disebut Barnabas (tegesé panglipur), wong Lèwi saka pulo Siprus,

³⁷ ngedol pategalané. Déné dhuwit pepayoné nuli dicaosaké marang para rasul.

5 ¹ Ing pasamuwan kono ana wong jenengé Ananias, lan bojoné jenengé Safira. Ananias mau ngedol palemahané,

² nanging sadurungé pepayoné mau dipasrahaké marang para rasul, sing sapérangan diunthet. Tindaké sing mengkono mau kanthi sarujuké bojoné; liyané dipasrahaké marang para rasul.

³ Nanging Rasul Pétrus ngandika: "Ananias, atimu kokolèh dikwasani déning Iblis, nganti kowé wani nggorohi Sang Roh Suci, sarta ngunthet pepayoné palemahanmu?

⁴ Sadurungé kokedol, palemahan kuwi rak duwèkmu dhéwé, lan sawisé kokedol, dhuwit pepayoné rak iya duwèkmu dhéwé? Yagéné kowé kokduwé pretingkah mengkono? Dudu manungsa sing kokgorohi, nanging Gusti Allah!"

⁵ Bareng krungu pangandika mengkono mau, Ananias terus ambruk, mati; temah sakèhing wong sing krungu bab lelakon kuwi padha wedi banget.

⁶ Para nonoman sing padha ana ing kono nuli padha mlebu, ngupakara layoné Ananias, nuli digotong metu sarta dikubur.

⁷ Kira-kira telung jam menèh Safira mlebu, nanging ora ngerti apa sing mentas kelakon.

⁸ Rasul Pétrus nuli ngandika marang Safira: "Kandhaa sing sabeneré. Apa dhuwit semono kuwi wis kabèh pepayoné palemahan sing padha kokedol?" Wangsulané wong wadon mau: "Inggi, èstu semanten!"

⁹ Pangandikané Rasul Pétrus: "Yagéné kowé lan bojomu padha ayon nyoba marang Rohé Pangéran? Wong-wong sing mentas padha ngubur layoné bojomu, saiki wis padha teka lan iya arep nggotong kowé!"

¹⁰ Wong wadon mau sanalika ambruk, mati ana ing ngarepé Rasul Pétrus. Para nonoman nuli padha mlebu lan weruh wong wadon mau wis mati. Layoné

nuli digotong metu sarta dikubur ing sandhingé sing lanang.

¹¹ Wong sapasamuwan lan wong liyané kabèh sing krungu kedadéan mau padha banget wediné.

¹² Akèh mujijat-mujijat lan kaélokan-kaélokan sing ditindakaké déning para rasul ing antarané wong akèh. Sakèhing wong sing padha precaya ngumpul ana ing 'Bangsal Suléman' ing Pedalemané Allah.

¹³ Wong sanjabané pasamuwan ora ana sing wani mèlu kumpulan, senajan wong kabèh padha éring marang pasamuwan mau.

¹⁴ Éwasemono saya akèh cacahé wong sing padha mlebu dadi wargané pasamuwan, yakuwi wong sepirang-pirang sing padha precaya marang Gusti Yésus.

¹⁵ Apa sing ditindakaké déning para rasul mau njalari wong lara padha digotong menyang dalan-dalan, disèlèhaké ana ing ambèn lan ana ing klasa, supaya yèn Rasul Pétrus liwat, saora-orané ana wong sawetara sing bisa ketiban ayang-ayangé.

¹⁶ Wong pirang-pirang saka ing kutha-kutha sakubengé kutha Yérusalèm, padha gumrudug teka, nggawa wong sing padha lara utawa sing padha kesurupan. Wong lara mau kabèh padha diwarasaké déning para rasul.

¹⁷ Iku mau kabèh njalari Imam Agung lan kanca-kancané, wargané golongan Saduki, padha mèri banget marang para rasul; mulané banjur padha tumandang.

¹⁸ Para rasul nuli padha dicekel lan ditahan ana ing pakunjaran umum.

¹⁹ Nanging bengi kuwi uga ana Malaékating Pangéran sing mbukak lawang-lawanging pakunjaran, sarta ngirid para rasul metu saka ing kono. Malaékat mau ngandika marang para rasul:

²⁰ "Padha lungaa lan ngadega ana ing Pedalemané Allah, lan wulangna marang masarakat samubarang sing magepokan karo urip anyar."

²¹ Para rasul padha ngèstokaké dhawuh mau, lan nalika isih ésuk umun-umun wis padha mlebu ing Pedalemané Allah lan wiwit memulang. Imam Agung lan kanca-kancané nuli nglumpukaké sakèhing para pinituwané bangsa Yahudi

kabèh, diajak nganakaké parepatan Pradataning Agama. Pradataning Agama nuli utusan ngetokaké para rasul saka ing pakunjaran, supaya disowanaké.

²² Nanging bareng para utusan tekan pakunjaran, para rasul ora ana. Banjur padha bali ngaturi pirsamarang Pradataning Agama,

²³ aturé: "Nalika kula sami dumugi ing pakunjaran, sedaya kori pinanggih taksih kancingan rapet, sedaya tiyang jagi taksih pepak wonten ing papan penjagèn ing ngajenging kori. Nanging sareng korinipun kula bikak, ing nglebet mboten wonten tiyangipun setunggal-tunggal!"

²⁴ Bareng perwira pengawal Pedalemané Allah sarta para pengareping imam padha krungu pelapuran mengkono mau, nuli padha dheleg-dheleg, nggagas anané lelakon sing dialami déning para rasul ing pakunjaran mau.

²⁵ Nanging ora wetara suwé banjur ana wong mlebu ing parepatan, sarta matur marang Pradata Agama: "Ndadosna ing pamirsa, bilih tiyang-tiyang ingkang sampun panjenengan lebetaken ing pakunjaran menika, samenika sami

wonten ing Pedalemanipun Allah, sarta memulang dhateng tiyang kathah."

²⁶ Perwira pengawal Pedalemané Allah karo pendhèrèké nuli metu lan ora wetara suwé mlebu menèh ngirid para rasul. Enggoné nyekel para rasul mau patrapé ora kasar, awit padha wedi dibenturi watu déning wong akèh.

²⁷ Para rasul nuli digawa mlebu ngadhep marang Pradata Agama. Imam Agung banjur ngandika:

²⁸ "Kowé rak wis padha dakwanti-wanti ora kena memulang bab Wong kuwi. Nanging nyatané apa sing koktindakaké? Kowé wis nyebar piwulang nyrambahi sakutha Yérusalèm kabèh, lan kowé arep nempuhaké getihé Wong kuwi ana ing aku."

²⁹ Rasul Pétrus lan rasul sijiné mangsuli: "Kita kedah langkung mbangun-turut dhateng Gusti Allah ketimbang dhateng manungsa.

³⁰ Allahipun leluhur kita sampun nangèkaken Gusti Yésus, sasampunipun panjenengan sédani, srana kapenthang ing kajeng salib.

³¹ Inggih Gusti Yésus menika ingkang sampun sinengkakaken ing ngaluhur

déning Gusti Allah piyambak, tuwin kaparingan pangwasa, kadadosaken Panuntun sarta Juru Wilujeng, supados bangsa Israèl angsal wewengan mratobat saha angsal pangapuntening dosa.

³² Tumrap prekawis menika sedaya, kula sami dados seksinipun; inggih kula sarta Sang Roh Suci, ingkang kaparingaken dhateng sedaya tiyang ingkang mbangun-turut dhateng Panjenenganipun."

³³ Bareng para warganing Pradata Agama krungu wangsulane mengkono mau, nuli padha nepsu banget; lan saking nepsuné nganti para rasul arep dipatèni.

³⁴ Nanging ana sawijining wong Farisi, jenengé Gamalièl, ahli Torèt, sing kajèn banget ana ing masarakat. Gamalièl mau nuli ngadeg lan njaluk supaya para rasul padha didhawuhi metu sedhéla.

³⁵ Gamalièl banjur kandha: "Para sedhèrèk Israèl. Kula aturi ngatos-atos tumrap menapa ingkang badhé panjenengan tindakaken dhateng tiyang-tiyang menika.

³⁶ Margi kala rumiyin inggih sampun naté jumedhul tiyang nama Téudhas, ingkang ngaken, bilih piyambakipun tiyang pinunjul lan gadhah penganut wetawis tiyang kawan atusan. Piyambakipun lajeng dipun pejahi, lan para penganutipun sedaya sami buyar, temahan gerakanipun Téudhas wau sirep.

³⁷ Sesampunipun menika lajeng jumedhul Yudas saking tanah Galiléa; nalika semanten ngleresi wonten cacah jiwa. Kathah tiyang ingkang tumut dhateng pembrontakanipun. Piyambakipun ugi dipun pejahi lan sedaya penganutipun buyar.

³⁸ Mekaten ugi samenika, tumrap prekawis menika, kula mrayogèkaken, supados panjenengan sampun ngantos nindakaken menapa-menapa dhateng tiyang-tiyang menika. Sampun dipun ganggu, sebab menawi ada-ada tuwin pendamelipun tiyang-tiyang menika asalipun saking manungsa, temtu badhé sirep piyambak.

³⁹ Nanging menawi asalipun saking Gusti Allah, panjenengan temtu mboten saged ngawonaken tiyang-tiyang

menika. Sampun ngantos mangké panjenengan piyambak kepanggihipun malah nglawan dhateng Gusti Allah." Pradata Agama mau nurut marang pamrayogané Gamalièl.

⁴⁰ Para rasul nuli ditimbali mlebu menèh. Sawisé dipecuti, nuli diwanti-wanti ora kena memulang atas Asmané Gusti Yésus. Sawisé mengkono para rasul nuli diluwari.

⁴¹ Mulané padha ninggal parepatané Pradata Agama klawan bungahing ati, déné Gusti Allah nganggep dhèwèké pantes nandhang wirang kagem Asmané Gusti Yésus.

⁴² Para rasul mau saben dina ajeg padha nerusaké enggoné memulang lan ngabaraké Injil ana ing Pedalemané Allah, lan ana ing omah-omah, sarta mratélakaké yèn Gusti Yésus kuwi Sang Mèsias.

6¹ Ora let suwé, bareng cacahé para muridé Gusti Yésus terus mundhak-mundhak, nuli ana padudon ing antarané wong-wong Yahudi sing basané Yunani, karo wong Yahudi sing basané Ibrani. Sing dadi jalarané padudon yakuwi bab pangeduming dhuwit sedina-dinané

marang para randha. Wong-wong Yahudi sing basané Yunani kandha yèn randha-randhané padha kapiran, merga ora nampa panduman ing samesthiné.

²Mulané para murid kabèh nuli dikumpulaké déning para rasul rolas. Nuli padha dipangandikani: "Ora samesthiné menawa kita padha nglirwakaké timbalan kita memulang bab pangandikané Gusti Allah merga ngurusi dhuwit.

³Mulané para sedulur, padha milih ing antaramu wong pitu, sing kalok wong becik, kapenuhan ing Roh Suci, sarta wicaksana. Wong-wong kuwi bakal padha daktugasaké ngurusi perkara pangeduming dhuwit mau.

⁴Déné kita para rasul arep migunakaké wektu kanggo ndedonga lan martakaké pangandikané Gusti Allah."

⁵Wong sapasamuwan kabèh padha rujuk karo usulé para rasul mau; mulané nuli milih Stéfanus, wong sing gedhé precayané lan kapenuhan déning Roh Suci. Nuli uga milih: Filipus, Prokhorus, Nikanor, Timon, Parménas lan Nikolaus, tilas wong kapisir saka Antiokia, sing mlebu agama Yahudi.

⁶ Pasamuwan nuli ngajokaké wong pitu mau ana ing ngarsané para rasul. Para rasul nuli ndongakaké wong-wong mau sarta padha ditumpangi tangan.

⁷ Kaya mengkono pangandikané Gusti Allah tetep saya sumebar, lan cacahé para murid ing Yérusalèm saya mundhak akèh. Uga akèh imam-imam sing padha precaya.

⁸ Stéfanus kuwi wong sing kalubèran berkahing Pangéran lan diparingi pangwasa nindakaké mujijat-mujijat lan kaélokan-kaélokan ing satengahé masarakat.

⁹ Nanging ana wong sawetara saka ing tengahé masarakat Yahudi sing nglawan marang Stéfanus, yakuwi para wargané sinagogé (sinagogé: pasamuwané wong sing nganut agama Yahudi) aliran Libèrtini. Para wargané pasamuwan Yahudi Libèrtini kuwi asalé saka ing kutha Kiréné lan kutha Alèksandria. Wong-wong Libèrtini mau bebarengan karo wong Yahudi sawetara saka Kilikia lan Asia padha bebantahan karo Stéfanus.

¹⁰ Nanging Stéfanus kaparingan kawicaksanan akèh déning Roh Suci,

nganti wong-wong mau padha ora bisa ndhébat apa sing dikandhakaké.

¹¹ Mulané wong-wong mau nuli mbeseli wong sawetara, dikon muni mengkéné: "Kula sami mireng tiyang menika nyenyamah dhateng Nabi Musa lan dhateng Gusti Allah!"

¹² Srana patrap mengkono wong-wong mau padha gawé gègèré masarakat, semono uga pinituwa lan para ulama. Stéfanus nuli dikroyok lan dicekel, diladèkaké marang Pradataning Agama.

¹³ Ana wong sawetara sing diajokaké dadi seksi palsu, sing padha matur: "Tiyang menika wongsal-wangsul nyenyamah dhateng Pedalemanipun Allah lan dhateng Torètipun Nabi Musa.

¹⁴ Kula sami mireng tiyang menika sanjang, bilih Yésus saking Nasarèt menika badhé ngrebahaken Pedalemanipun Allah menika, sarta badhé nyantuni sedaya adat tata-cara, ingkang sami kita tampi saking Nabi Musa!"

¹⁵ Wong kabèh sing padha dadi warganing Pradata Agama padha ngawasaké Stéfanus lan padha weruh

praupané Stéfanus katon kaya pasuryané malaékat.

7 ¹ Imam Agung nuli takon marang Stéfanus: "Apa bener mengkono?"

² Wangsulané Stéfanus: "Para sedhèrèk lan para bapak sedaya! Kula aturi mirengaken atur kula! Gusti Allah ingkang Mahamulya, sampun ngetingal dhateng leluhur kita Abraham, nalika taksih manggèn wonten ing tanah Mésopotamia, inggih menika sadèrèngipun Rama Abraham wau pindhah dhateng kitha Haran.

³ Gusti Allah ngandika dhateng Rama Abraham: 'Kowé lungaa, sedulur-sedulurmu lan tanahmu tinggalen, lungaa menyang tanah sing bakal Daktuduhaké marang kowé.'

⁴ Rama Abraham nunten nilar tanah Kasdim lan manggèn wonten ing kitha Haran. Sasédanipun ingkang rama, Rama Abraham nunten kadhawuhan déning Gusti Allah pindhah saking ngriku dhateng tanah ngriki, ingkang panjenengan enggèni menika.

⁵ Nalika semanten Rama Abraham mboten kaparingan siti déning Gusti Allah, sapecak kémawon mboten.

Nanging Gusti Allah paring prejanji, bilih tanah menika badhé kaparingaken dhateng Rama Abraham, dados gadhahanipun turun-tumurun, senajan nalika kaparingan prejanji menika Rama Abraham dèrèng kagungan putra.

⁶Éwasemanten Gusti Allah ngandika dhateng Rama Abraham mekaten:

‘Turunmu bakal padha manggon ana ing negara manca lan dadi batur-tukon, sing disiya-siya lawasé patang atus taun.

⁷Nanging Aku bakal ngukum bangsa sing dikawulani mau klawan adil. Sawisé kuwi turunmu bakal padha metu saka negara mau lan bakal padha ngabekti marang Aku ana ing tanah kéné iki.’

⁸Gusti Allah nunten maringaken dhateng Rama Abraham prenatal tetak, dados pratandhaning prejanjian. Mila Rama Abraham netaki putranipun, Iskak, seminggu sasampunipun lair. Rama Iskak netaki Yakub, putranipun, mekaten ugi Rama Yakub netaki putranipun, inggih menika para leluhur kita kalihwelas.

⁹Krana mèri, para leluhur kita sami nyadé Yusuf dhateng negari Mesir, kadadosaken réncang tumbasan.

Nanging Gusti Allah nganthi dhateng Yusuf,

¹⁰lan ngluwari piyambakipun saking sakathahing rubéda ingkang dipun alami. Nalika Yusuf marek ing ngarsanipun Sang Prabu Pringon, ratu ing negari Mesir, Gusti Allah maringi budi ingkang luhur saha kawicaksanan dhateng Yusuf, ngantos ratu Mesir wau ngangkat Yusuf kadadosaken gubernur ing negari Mesir sedaya sarta balé griyaning kedhatonipun Sang Prabu Pringon piyambak.

¹¹Nalika semanten lajeng wonten pailan ingkang ndhatengaken kasisahan ageng ing negari Mesir lan tanah Kenaan sedaya. Para leluhur kita mboten sami saged angsal tedha.

¹²Mila sareng rama Yakub mireng, bilih ing negari Mesir wonten gandum, panjenenganipun nunten ngutus para putranipun, inggih menika leluhur kita nuwèni mrika. Menika késahipun ingkang kapisan.

¹³Nalika késah dhateng negari Mesir ingkang kaping kalhipun Yusuf walèh dhateng para sedhèrèkipun. Srana

mekaten Sang Prabu Pringon lajeng
pirsa sedhèrèk-sedhèrèkipun Yusuf.

¹⁴Yusuf lajeng ngaturi Yakub,
ramanipun, pindhah kaliyan sedaya
brayatipun dhateng negari Mesir.
Cacahipun tiyang ingkang sami dhateng
Mesir sedaya wonten pitung dasa
gangsal.

¹⁵Rama Yakub nunten pindhah
dhateng negari Mesir. Wonten ing ngriku
panjenenganipun séda, mekaten ugi
para leluhur kita.

¹⁶Layonipun para leluhur wau
sami kabekta dhateng kitha Sikèm,
kasarèkaken wonten ing pesaréan,
ingkang sampun dipun tumbas mawi
arta slaka déning Rama Abraham saking
bangsa Hamor.

¹⁷Sareng sampun mèh dumugi
wekdalipun Gusti Allah anggènipun
netepi prejanjinipun dhateng Rama
Abraham, cacahipun tiyang Israèl
ingkang wonten ing negari Mesir sampun
mindhak dados kathah.

¹⁸Wusana wonten ratu sanès ingkang
ngerèh negari Mesir, ingkang mboten
ngertos dhateng Yusuf.

¹⁹ Ratu wau tumindak mboten jujur lan siya-siya dhateng para leluhur kita. Para leluhur dipun peksa mbucal bayi-bayi, ingkang nembé lair dhateng sanjawining griya, supados sami pejah.

²⁰ Inggih kala semanten menika Nabi Musa lair. Rupinipun bagus. Tigang wulan laminipun Musa dipun rimati ing griyaning tiyang sepuhipun,

²¹ sasampunipun menika piyambakipun lajeng dipun bucal, wusana lajeng dipun kukup déning putra putrinipun ratu ing Mesir, karengkuh kados putranipun piyambak.

²² Musa nunten dipun gulawenthah saha dipun wucal ing bab sedaya kesagedanipun tiyang Mesir. Panjenenganipun dados tiyang ingkang ageng kawibawanipun, dadosa tumraping tembung, dadosa tumraping tumindakipun.

²³ Sareng Musa umur kawan dasa taun kepéngin nuwèni para kadangipun, tiyang Israèl.

²⁴ Ing ngriku Musa sumerep wonten tiyang Israèl dipun aniaya déning tiyang Mesir. Musa mbélani tiyang Israèl

wau, lan tiyangipun Mesir dipun wales, ngantos pejah.

²⁵ Pangintenipun, para kadangipun, tiyang Israèl, mangertos bilih Gusti Allah badhé ngagem Musa ngluwari bangsa Israèl. Nanging nyatanipun, bangsa Israèl mboten sami mangertos.

²⁶ Énjingipun Musa dhateng malih, lan sumerep wonten tiyang Israèl kalih sami gelut piyambak, lan Musa mbudidaya badhé ngrukunaken. Musa wicanten: 'Padha ngrungokna! Kowé rak padha sedulur. Yagéné kowé padha gelut?'

²⁷ Nanging tiyang ingkang nganiaya tiyang setunggalipun mabeni Musa kaliyan mungel: 'Sinten ingkang ngangkat panjenengan dados jeksa kula sedaya?'

²⁸ Menapa panjenengan inggih badhé mejahi kula kados enggèn panjenengan mejahi tiyang Mesir kala wingi menika?'

²⁹ Sareng mireng tembung mekaten menika Musa lajeng késah saking tanah Mesir, ngungsi dhateng tanah Midian, wonten ing ngriku Musa gadhah anak kalih.

³⁰ Sasampunipun kawan dasa taun wonten ing tanah Midian, wonten

malaékat ngetingal dhateng Musa wonten ing urubing latu ing grumbulan, ing ara-ara samun, ing paredèn Sinai.

³¹ Musa gumun sumerep tetingalan wau, lajeng nyelaki. Nanging lajeng kepireng pangandikanipun Gusti Allah, mekaten:

³² 'Aku iki Allahé para leluhurmu, Allahé Abraham, Iskak lan Yakub.' Saking ajrihipun Musa ngantos gumeter lan mboten wantun ndengèngèk.

³³ Pangéran nunten ngandika malih: 'Sandhalmu copoten, awit panggonan sing kokidak kuwi bumi sing suci.

³⁴ Aku wis pirsá lan wis nguningani aboting kasangsarané umat-Ku, sing ana ing tanah Mesir, sarta wis mireng pasambaté. Aku rawuh arep ngluwari umat mau. Saiki mrénéa, Aku bakal ngutus kowé menyang tanah Mesir.'

³⁵ Inggihi Musa menika ingkang dipun tampik déning umat Israèl srana mungel: 'Sinten ingkang ngangkat panjenengan dados jeksa tumrap kula sedaya?' Inggihi Musa menika ingkang dipun utus déning Gusti Allah dados pengageng sarta juru-pangluwar, lumantar malaékat,

ingkang ngetingal dhateng piyambakipun ing grumbulan ingkang murub.

³⁶ Musa menika ingkang nuntun bangsa Israèl medal saking tanah Mesir, kanthi damel mujijat lan kaélokan wonten ing tanah Mesir lan wonten ing Seganten Teberau, tuwin wonten ing ara-ara samun, ngantos kawan dasa taun laminipun.

³⁷ Inggih Nabi Musa menika ingkang ngandika dhateng bangsa Israèl: 'Gusti Allah bakal ngutus nabi kaya aku iki saka antarané para sedulurmu kanggo kowé kabèh.'

³⁸ Inggih Nabi Musa menika ingkang sareng kaliyan umat Israèl nalika nglempak wonten ing ara-ara samun. Piyambakipun wonten ing ngriku sesarengan kaliyan para leluhur kita lan kaliyan malaékat, ingkang ngandika dhateng piyambakipun wonten ing Gunung Sinai. Nabi Musa menika ingkang nampèni pangandika ingkang asipat gesang saking Gusti Allah, supados dipun terusaken dhateng kita.

³⁹ Nanging leluhur kita mboten sami purun mbangun-turut dhateng piyambakipun. Tiyang-tiyang wau sami

nampik Nabi Musa, sarta kepéngin sami wangsul dhateng tanah Mesir.

⁴⁰Tiyang-tiyang wau sami wicanten dhateng Imam Harun: 'Kula mbok panjenengan damelaken pepethaning Allah sawetawis, ingkang badhé mlampah ing sangajeng kita. Awit kula sami mboten sumerep kadospundi kedadosanipun Musa, tiyang ingkang ngirid kita medal saking tanah Mesir!'

⁴¹Tiyang-tiyang wau lajeng sami damel brahala, arupi pedhèt, lajeng sami caos kurban dhateng brahala wau; nunten sami ngawontenaken pésta kanggé ngormati yasané tanganipun piyambak.

⁴²Gusti Allah nunten mengkeraken tiyang-tiyang wau, srana dipun umbar enggènipun sami manembah dhateng lintang-lintang ing langit. Kados ingkang sinerat wonten ing Kitabipun para nabi, mekaten ungelipun: 'Hèh wong Israèl! Apa enggonmu padha nyembelèh lan ngurbanaké kéwan-kéwan, sajroné kowé ana ing ara-ara samun, patang puluh taun lawasé kuwi kanggo Aku?

⁴³Ora! Nanging tarubé Molokh lan lintangé Déwa Réfan sing padha kokarak; kuwi brahala rupa-rupa sing kokgawé

lan koksembah. Merga saka kuwi kowé bakal Dakbuwang menyang ing sisih kananing negara Babil.'

⁴⁴ Para leluhur kita sami gadhah tarubé prejanjian (ingkang mretandhani, bilih Gusti Allah wonten ing tengah-tengahé umatipun) wonten ing ara-ara samun. Tarub prejanjian menika dipun damel miturut dhawuhipun Gusti Allah dhateng Musa, nulad tuladha, ingkang dipun tedahaken déning Gusti Allah dhateng Nabi Musa.

⁴⁵ Para leluhur ingkang nampèni tarub menika saking para tiyang sepuhipun. Tarub wau dipun bekta nalika para leluhur sami kairid déning Yosua ngenggèni tanah menika. Tanah ingkang karebat saking bangsa-bangsa, ingkang dipun tundhung déning Gusti Allah saking sangajengipun para leluhur kita. Tarub wau kasimpen, ngantos dumugi jamanipun Sang Prabu Dawud.

⁴⁶ Sang Prabu Dawud angsal sihipun Gusti Allah, lan nyuwun dhateng Gusti Allah supados dipun parengaken yasa Pedalemanipun Gusti Allah sesembahanipun Yakub.

⁴⁷ Nanging èstunipun ingkang yasa Pedalemanipun Gusti Allah wau Sang Prabu Suléman.

⁴⁸ Éwadéné Gusti Allah ingkang mahaluhur, mboten dedalem wonten ing griya damelanipun manungsa, kados ingkang dipun serat wonten ing Kitabipun para nabi mekaten:

⁴⁹ ‘Langit kuwi dhampar-Ku, lan bumi iki ancik-anciking pada-Ku. Omah kaya apa sing arep kokgawé kanggo Aku? Ana ing ngendi panggonan-Ku ngaso?’

⁵⁰ Apa ora Aku dhéwé sing nitahaké samubarang iki kabèh?’ Mengkono pangandikané Gusti Allah.

⁵¹ Wangkot temen manah panjenengan menika! Panjenengan menika kados tiyang kapis, ingkang mboten tepang kaliyan Gusti Allah. Panjenengan mboten béda kaliyan leluhur panjenengan, ingkang tansah nglawan dhateng Roh Suci!

⁵² Menapa wonten nabi ingkang mboten dipun aniaya déning para leluhur panjenengan? Para utusanipun Gusti Allah jaman rumiyin, ingkang sami martosaken bab badhé rawuhipun Abdinipun Pangéran, sami panjenengan

pejahi. Lan samenika Abdinipun Pangéran sampun panjenengan tampik lan panjenengan sédani.

⁵³ Inggih panjenengan ingkang sampun nampik Torèt, ingkang kaparingaken lumantar para malaékat; éwasemanten Torèt wau mboten sami panjenengan tetepi."

⁵⁴ Bareng para warganing Pradata krungu tembungé Stéfanus mau kabèh, atiné panas banget lan padha nggeget untu saking enggoné gregeten.

⁵⁵ Nanging Stéfanus, kapenuhan ing Roh Suci, tumenga ing langit lan weruh kaluhurané Gusti Allah, sarta Gusti Yésus jumeneng ana ing tengené Gusti Allah.

⁵⁶ "Delengen! Aku weruh swarga menga lan Putraning Manungsa jumeneng ing tengené Gusti Allah!," pangucapé Stéfanus.

⁵⁷ Krungu tembung mengkono mau para wargané Pradata Agama padha bengok-bengok karo nutupi kupingé. Para wargané Pradata Agama mau banjur padha bebarengan ngroyok Stéfanus.

⁵⁸ Dilarak menyang sanjabané kutha, nuli dibenturi watu. Para seksi padha

cucul lan nyèlèhaké jubahé mau ing ngarepé nonoman sing jeneng Saulus.

⁵⁹ Sajroné wong-wong mau isih terus mbenturi watu, Stéfanus ndedonga, panguwuhé: "Dhuh Gusti Yésus! Mugi kersa nampèni roh kawula!"

⁶⁰ Stéfanus nuli jèngkèng, sarta nguwuh klawan sora: "Dhuh Gusti, mugi sampun nempahaken kalepataning tiyang menika dhateng piyambakipun!" Sawisé ngucap mengkono, Stéfanus nuli mati.

8 ¹ Saulus dhéwé rujuk menawa Stéfanus dipatèni. Wiwit dina kuwi pasamuwan ing kutha Yérusalèm dikuya-kuya tanpa nganggo welas. Kejaba para rasul, kabèh wong precaya padha buyar, pating slebar ana ing tanah Yudéa lan tanah Samaria.

² Ana wong mursid sawetara, sing ngubur layoné Stéfanus; wong-wong mau banget enggoné padha nangisi.

³ Nanging Saulus ngudi supaya bisa nyirnakaké pasamuwan; mulané saben omah dileboni. Ngendi ana wong precaya, lananga, wadona, kabèh padha digèrèd metu lan dilebokaké ing kunjara.

⁴ Kosokbaliné wong precaya sing padha pating slebar mau ana ing ngendi waé parané, tansah padha ngabaraké Injil.

⁵ Filipus lunga menyang kutha Samaria lan wewarta marang wong-wong ing kono, yèn Gusti Yésus kuwi Sang Kristus.

⁶ Wong akèh padha ngrungokaké temenan marang piwulangé Filipus, lan uga weruh mujijat-mujijat sing ditindakaké.

⁷ Dhemit-dhemit sing padha ditundhungi saka ing wong-wong sing padha kesurupan, padha metu karo jerit-jerit. Uga akèh wong lumpuh lan wong pincang padha diwarasaké,

⁸ temahan ing kutha Samaria kono wong-wong padha bungah banget.

⁹ Ing kutha kono ana wong, jeneng Simon. Wis wiwit biyèn Simon kuwi gawé éramé wong akèh ing kutha Samaria kono, srana ilmu sihir. Simon mau ngakuné wong sing pinunjul.

¹⁰ Mulané para warga kutha mau, ya sakèhing lapisaning masarakat, padha kèlu marang Simon mau. Uniné wong akèh mau: "Simon kuwi wujudé pangwasané Gusti Allah sing Mahaagung."

¹¹ Wong kabèh padha manut marang tembungé Simon, awit wis suwé Simon mau enggoné gawé éramé wong akèh, merga saka ilmuné sihir.

¹² Nanging bareng wong-wong mau padha precaya marang Injil, lanang lan wadon akèh kang padha dibaptis. Injil sing diwartakaké déning Filipus, yakuwi bab Kratoné Gusti Allah sing dumadiné lantaran Gusti Yésus Kristus.

¹³ Simon dhéwé uga precaya. Sawisé dibaptis, Simon mau nuli ndhèrèkaké tindaké Filipus. Simon gumun banget weruh mujijat-mujijat sing ditindakaké déning Filipus.

¹⁴ Para rasul ing kutha Yérusalèm padha krungu, yèn wong-wong Samaria padha nampani pangandikané Gusti Allah. Mulané para rasul mau banjur padha ngutus Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes menyang kutha Samaria.

¹⁵ Bareng Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes padha teka ing kono, nuli padha ndongakaké wong-wong sing wis dibaptis mau, supaya padha kaparingan Roh Suci.

¹⁶ Sebab wong-wong mau durung ana siji waé sing kapenuhan ing Roh Suci.

Wong-wong kuwi lagi padha dibaptis ing asmané Gusti Yésus.

¹⁷ Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes nuli numpangaké tangané ing sirahé wong-wong mau, temahan padha kapenuhan ing Roh Suci.

¹⁸ Simon weruh wong-wong enggoné padha kapenuhan ing Roh Suci, merga rasul-rasul numpangaké tangané ing sirahé wong-wong mau. Mulané Simon nuli nawani dhuwit marang Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes,

¹⁹ karo matur: "Mbok kula panjenengan paringi pangwasa, supados saben tiyang ingkang kula tumpangi tangan, nunten sami kapenuhan ing Roh Suci."

²⁰ Nanging Rasul Pétrus mangsuli: "Kena laknat, kowé lan dhuwitmu, merga kowé ngira, yèn peparingé Gusti Allah kuwi kena dituku nganggo dhuwit.

²¹ Kowé ora mèlu apa-apa ana ing pegawéan iki, merga atimu ora barès ana ing ngarsané Gusti Allah.

²² Mulané mratobata saka kelakuanmu sing ala kuwi, lan nyuwuna pangapura marang Gusti Allah tumrap pikiranmu sing kesasar kuwi!

²³ Merga aku ngerti yèn atimu isih kebak drengki lan kowé isih dikwasani déning dosa."

²⁴ Simon banjur matur marang Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes: "Mugi panjenengan kersa nyuwunaken kula dhateng Pangéran, supados kula mboten kadhawahan paukuman ingkang panjenengan ngandikakaken menika."

²⁵ Sawisé maringi paseksi lan ngabaraké Injil ana ing kono, Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes nuli padha bali menyang kutha Yérusalèm. Ing sedalan-dalan rasul-rasul mau padha ngabaraké Injil ing désa-désa, ing tanah Samaria kono.

²⁶ Ana Malaékating Pangéran ngandika marang Filipus: "Kowé tata-tataa lan lungaa mengidul, menyang dhun-dhunan dalan sing saka kutha Yérusalèm menyang kutha Gaza." (Dalan mau dalan mati.)

²⁷ Filipus tata-tata nuli mangkat. Nalika semana ana wong Étiopia, punggawa kraton duwé tanggung jawab jaga keputrèn, lan ngurus bandhané sang Putri Kandhaké, ing Negara Étiopia. Priyagung mau lagi waé bali saka

nindakaké pangibadah ing kutha Yérusalèm.

²⁸ Nalika semana lagi numpak kréta karo maca kitabé Nabi Yésaya.

²⁹ Filipus nuli kadhawuhan déning Roh Suci: "Kowé nyedhakana kréta kuwi."

³⁰ Filipus banjur énggal-énggal nyedhaki kréta mau lan krungu priyagung mau lagi maca kitab Nabi Yésaya. Filipus banjur takon marang wong mau: "Panjenengan menapa mangertos ingkang panjenengan waos menika?"

³¹ Wangsulané priyagung mau: "Kadospundi enggèn kula saged mangertos, menawi mboten wonten tiyang ingkang nerangaken dhateng kula?" Priyagung mau nuli akon Filipus munggah ing kréta lan lungguh ing sandhingé.

³² Ana déné ayat sing diwaca déning priyagung mau surasané mengkéné: "Panjenengané kaya wedhus sing arep disembelèh; lan kaya cempé bisu sing ora nyuwara ana ing ngarepé wong sing ngguntingi wuluné; kaya mengkono enggoné Panjenengané ora kumecap.

³³ Panjenengané diasoraké, sarta ora ana kaadilan kapatrapaké kagem

Panjenengané. Nyawané dipundhut saka ing bumi, mulané ora ana wong sing bakal nyritakaké asal-usulé."

³⁴ Priyagung mau nuli takon marang Filipus: "Kula nyuwun pirsane, sinten ingkang dipun ngandikakaken déning nabi menika? Menapa piyambakipun piyambak, menapa tiyang sanès?"

³⁵ Miwiti saka ayat kuwi, Filipus nuli nyritakaké Injilé Gusti Yésus.

³⁶ Sajroné padha nerusaké lakuné mau nuli padha tekan ing panggonan sing ana banyuné. Priyagung mau nuli kandha: "Kula aturi mirsani, ing ngriku wonten toya. Menapa wonten alanganipun menawi kula dipun baptis?"

³⁷ [Wangsulané Filipus: "Menawi panjenengan pitados kalayan trusing manah, saged kémawon panjenengan dipun baptis." Priyagung mau nuli mangsuli: "Kula pitados bilih Gusti Yésus menika Sang Kristus, Putranipun Allah."]

³⁸ Priyagung mau nuli dhawuh ngendhegaké krétané. Wong loro mau, Filipus lan priyagung, nuli padha mudhun ana ing banyu. Filipus banjur mbaptis priyagung mau.

³⁹ Sawisé mentas, Filipus kapundhut déning Sang Roh Suci. Priyagung mau wis ora weruh Filipus menèh. Panjenengané nuli nerusaké lakuné klawan bungah.

⁴⁰ Weruh-weruh Filipus wis tekan kutha Asdod, banjur ndlajahi kutha-kutha ing kono, sarta ngabaraké Injilé Gusti Yésus, nganti tekan ing kutha Kaisaréa.

9 ¹ Saulus isih tetep ngancam arep matèni para muridé Gusti Yésus, mulané sowan Imam Agung,

² nyuwun layang kwasa sing arep dituduhaké marang sinagogé-sinagogé (pasamuwané wong Yahudi) ing kutha Damsyik, supaya yèn ana kana ketemu wong-wong sing ngambah 'Dalané Gusti Yésus' (tegesé Injil), Saulus bisa nyekel wong-wong mau, lanang apa wadon, lan nggawa menyang kutha Yérusalèm.

³ Sajroné mlaku menyang kutha Damsyik mau, ora adoh saka kutha kono, dumadakan ana cahya cumlorot saka ing langit nlorong Saulus.

⁴ Saulus tiba, banjur krungu swara mengkéné: "Saulus, Saulus! Yagéné kowé nganiaya marang Aku?"

⁵ Saulus pitakon: "Panjenengan menika sinten Gusti?" Swara mau mangsuli: "Aku iki Yésus sing kokaniaya.

⁶ Ngadega lan mlebua ing kutha, ana ing kono kowé bakal dikandhani apa sing kudu koklakoni."

⁷ Kanca-kancané mlaku Saulus padha mandheg, blangkemen. Awit wong-wong mau pancèn padha krungu swara, nanging ora weruh apa-apa.

⁸ Saulus nuli ngadeg, nanging bareng ngelèkaké mripaté, ora weruh. Saulus nuli dituntun mlebu ing kutha Damsyik.

⁹ Nganti telung dina lawasé Saulus ora bisa ndeleng, sarta ora mangan lan ngombé.

¹⁰ Ing kutha Damsyik ana muridé Gusti Yésus, jenengé Ananias. Ananias mau didhawuhi déning Gusti Yésus ing sajroné impèn. Dhawuhé Gusti Yésus: "Ananias!" Wangsulané Ananias: "Kawula Gusti."

¹¹ Gusti Yésus nuli ngandika: "Tata-tataa lan lungaa menyang dalan, sing aran 'Dalan Lenceng'. Njujuga omahé Yudas. Ing kono ana wong saka kutha Tarsus, jenengé Saulus. Wong kuwi lagi ndedonga,

¹² lan sajroné pangimpèn Saulus mau weruh wong aran Ananias teka numpangi tangan, supaya bisa ndeleng menèh."

¹³ Nanging Ananias mangsuli: "Kathah tiyang ingkang nyariyosaken dhateng kawula bab tiyang ingkang asma Saulus menika, tumindakipun ambek siya dhateng umat Panjenengan ing kitha Yérusalèm.

¹⁴ Malah dhatengipun ing kitha Damsyik ngriki, mawi mbekta serat kwaos saking para pengajenging imam, supados nyepengi sedaya tiyang ingkang nyebut dhateng Asma Panjenengan."

¹⁵ Nanging Gusti Yésus ngandika marang Ananias: "Mangkata, awit Aku wis milih Saulus kuwi dadi piranti-Ku kanggo martakaké jeneng-Ku marang bangsa-bangsa kapisan lan para raja, lan bangsa Israèl.

¹⁶ Aku dhéwé bakal nuduhaké marang Saulus mau, sepira akèhé kasangsaran sing bakal disandhang merga saka jeneng-Ku."

¹⁷ Ananias nuli mangkat lan mlebu omah sing dipondhoki Saulus. Saulus nuli ditumpangi tangan, karo muni: "Saulus sedulurku. Gusti Yésus sing wis

ngetingal marang kowé ana ing dalan nalika kowé mréné, Panjenengané kuwi ngutus aku marani kowé, supaya kowé bisa ndeleng menèh, sarta kapenuhan ing Roh Suci."

¹⁸ Sanalika iku uga banjur ana kaya sisik iwak tiba saka ing mripaté Saulus, lan banjur bisa ndeleng menèh. Saulus nuli ngadeg sarta dibaptis.

¹⁹ (9-19a) Sawisé mangan, kekuwatané pulih. (9-19b) Ana ing kutha Damsyik kono Saulus manggon ana ing satengahing para muridé Gusti Yésus sawetara dina.

²⁰ Sawisé kuwi Saulus nuli memulang ana ing sinagogé-sinagogé, martakaké yèn Yésus Putrané Gusti Allah.

²¹ Wong kabèh sing padha ngrungokaké piwulangé padha gumun. Wong-wong mau padha takon-tinakon: "Apa iki dudu Saulus, sing matèni sakèhing wong sing padha nyebut Asmané Gusti Yésus ana ing kutha Yérusalèm kaé? Lan tekané mréné iki apa ora arep nyekel para muridé Gusti Yésus lan nggawa wong-wong mau marang para pengareping imam?"

²² Nanging piwulangé Saulus saya gedhé pengaruhé, semono uga bukti-bukti sing dibèbèraké, yèn Gusti Yésus kuwi nyata Sang Kristus, ngyakinaké banget, nganti wong Yahudi sing ana ing kono padha ora bisa mbantah menèh.

²³ Bareng wis sawetara dina, wong Yahudi banjur padha ngumpul ngrembug enggoné arep matèni Saulus;

²⁴ lan rancangané wong-wong mau Saulus dhéwé ngerti. Rina wengi wong Yahudi padha njaga gapura-gapuraning kutha, supaya bisa matèni Saulus.

²⁵ Nanging ing sawijining bengi para muridé padha ngedhunaké Saulus metu jendhéla ing témboké kutha, nganggo kranjang.

²⁶ Saulus banjur lunga menyang kutha Yérusalèm, arep ngumpul karo para murid-muridé Gusti Yésus sing ana ing kono. Nanging murid-murid mau padha ora ngandel yèn Saulus kuwi wis dadi muridé Gusti Yésus temenan. Murid-murid mau padha wedi.

²⁷ Nanging Barnabas gelem nampani; mulané Saulus nuli diteraké nemoni para rasul. Para rasul padha dicritani, yèn Saulus kuwi wis diketingali déning Gusti

Yésus ana ing dalan, lan Gusti Yésus wis ngandika marang Saulus. Barnabas mau uga nyritakaké yèn Saulus ing kutha Damsyik wis ngabaraké Injil klawan kendel atas Asmané Gusti Yésus.

²⁸ Saulus banjur manggon bebarengan karo para rasul ana ing kutha Yérusalèm sarta kanthi kendel memulang atas Asmané Gusti Yésus.

²⁹ Saulus uga rembugan lan bebantahan karo wong Yahudi sing basané Yunani. Nanging wong-wong mau padha ngarah arep matèni.

³⁰ Bareng kaweruhan déning para sedulur sing nunggal precaya, Saulus nuli digawa menyang kutha Kaisaréa, lan saka kono menyang kutha Tarsus.

³¹ Sawisé mengkono pasamuwan-pasamuwan ing tanah Yudéa kabèh, ing tanah Galiléa, tuwin ing tanah Samaria ngalami katentreman. Pasamuwan-pasamuwan mau padha dadi sentosa lan cacahé saya wuwuh akèh, merga saka pitulungané Sang Roh Suci lan merga enggoné padha ngabekti marang Gusti Allah.

³² Nalika semana Rasul Pétrus tindak mider-mider. Ing sawijining dina

panjenengané tetuwi para wong precaya sing ana ing kutha Lidha.

³³Ing kutha Lidha kono Rasul Pétrus ketemu karo wong sing jenengé Énéas. Énéas kuwi lumpuh, lan wis wolung taun ana ing peturoné.

³⁴Énéas mau nuli dipangandikani déning Rasul Pétrus: "Énéas, Gusti Yésus Kristus marasaké kowé, tangia lan peturonmu tatanen!" Sanalika iku uga Énéas tangi.

³⁵Kabèh wong ing kutha Lidha lan ing kutha Saron, bareng ndeleng Énéas, banjur padha mratobat marang Gusti Yésus.

³⁶Ing kutha Yopé kono ana muridé Gusti Yésus, wong wadon, sing jenengé Tabita (ing basa Yunani Dhorkas; 'Dhorkas' tegesé 'Kidang'). Dhorkas mau nindakaké kabecikan akèh, lan seneng dedana.

³⁷Nanging nalika semana Dhorkas mau lara, malah tumeka ing pati. Sawisé layoné diedusi, nuli disèlèhaké ana ing kamar lotèng.

³⁸Kutha Yopé kuwi dunungé ora adoh saka kutha Lidha. Bareng para murid padha krungu yèn Rasul Pétrus ana

ing kutha Lidha, nuli padha kongkonan wong loro didhawuhi nusul Rasul Pétrus, supaya matur: "Kula aturi énggal rawuh ing kitha Yopé."

³⁹ Rasul Pétrus tata-tata nuli mangkat, bareng karo kongkonan mau. Satekané ing omahé Dhorkas, Rasul Pétrus nuli digawa menyang kamar lotèng. Sakèhing randha-randha sing ana ing kono padha ngrubung layoné, karo nangis lan nuduhaké marang Rasul Pétrus, sandhangan-sandhangan lan jubah-jubah gawéané Dhorkas kanggo wong-wong mau, nalika isih urip.

⁴⁰ Wong kabèh mau nuli dikon metu déning Rasul Pétrus. Rasul Pétrus nuli jèngkèng ndedonga. Sawisé mengkono Rasul Pétrus nuli nyedhaki layoné Dhorkas karo ngandika: "Tabita, tangia!" Dhorkas nuli melèk, bareng weruh Rasul Pétrus, Dhorkas nuli tangi.

⁴¹ Rasul Pétrus nyekel tangané, nulungi Dhorkas enggoné ngadeg. Sawisé kuwi wong-wong precaya sarta randha-randha mau padha diklumpukaké. Rasul Pétrus nuli masrahaké Dhorkas sing saiki wis urip, marang wong-wong mau.

⁴² Kabar bab Dhorkas kuwi sumebar wrata ing kutha Yopé, lan akèh wong sing banjur percaya marang Gusti Yésus.

⁴³ Rasul Pétrus nginep sawetara dina ana ing omahé tukang nyamak kulit, sing jenengé Simon.

10 ¹ Ing kutha Kaisaréa ana wong, jenengé Kornélius. Kornélius kuwi pangkaté kaptèn ana ing angkatan darat Rum, sing karan: 'Pasukan Italia'.

² Kornélius mau wong sing percaya marang Gusti Allah, dhèwèké dhéwé lan brayaté kabèh padha ngabekti marang Gusti Allah, mula ajeg olèhé ndedonga ana ing ngarsané Gusti Allah, apa déné akèh pitulungané marang wong Yahudi sing miskin.

³ Ing sawijining dina kira-kira jam telu soré, Kornélius ana ing sajroné wahyu, diketingali déning malaékat. Malaékat mau ngandika: "Kornélius!"

⁴ Kornélius wedi banget ndeleng malaékat mau, nuli mangsuli: "Kawula Gusti!" Malaékat nuli ngandika menèh: "Pandongamu lan dedanamu wis ditampi becik lan dièngeti déning Gusti Allah.

⁵ Saiki kowé akona wong sawetara supaya lunga menyang kutha Yopé,

ngundang wong sing jenengé Simon Pétrus.

⁶ Simon Pétrus mau nginep ana ing omahé tukang samak, sing jenengé uga Simon. Omahé ana ing pinggir segara."

⁷ Salungané malaékat mau, Kornélius nuli ngundang baturé loro lan prejurit siji, wong precaya.

⁸ Kornélius nuli nyritakaké apa sing mentas kelakon, banjur akon wong-wong mau padha mangkat menyang kutha Yopé.

⁹ Ésuké, wetara tengah dina, bareng lakuné kongkonan mau wis mèh tekan kutha Yopé, Rasul Pétrus munggah ing payoning omah, arep ndedonga.

¹⁰ Rasul Pétrus krasa luwé lan kepéngin mangan. Sajroné méjané lagi ditata, Rasul Pétrus olèh wahyu.

¹¹ Sajroning wahyu mau katon langité kawiyak, lan ana kaya mori amba sing poncoté papat ditalèni. Mori mau diulur mudhun saka langit menyang bumi.

¹² Ing njeroné mori mau ana kéwan dharat rupa-rupa, ana kéwan sikil papat, ana kéwan sing rumangkang, lan manuk-manuk alasan.

¹³ Nuli ana swara sing dhawuh marang Rasul Pétrus: "Pétrus, ngadega! Sembelèhen lan panganen!"

¹⁴ Nanging Rasul Pétrus matur: "Mboten Gusti! Kawula dèrèng naté nedha tetedhan ingkang karam utawi najis!"

¹⁵ Nanging swara mau nuli ngandika menèh marang Rasul Pétrus: "Kowé aja nganggep karam marang sing wis dikalalaké déning Gusti Allah."

¹⁶ Kedadéan kaya mengkono mau nganti rambah kaping telu. Sawisé kuwi mori mau diunggahaké menèh menyang langit.

¹⁷ Rasul Pétrus mikir-mikir apa maknané wahyu mau. Nalika iku wong-wong sing dikongkon déning Kaptèn Kornélius, sawisé takon-takon endi omahé sing dipondhoki Rasul Pétrus, wis tekan ngareping régol.

¹⁸ Wong-wong mau padha takon: "Menapa ing ngriki wonten tamu, ingkang asmanipun Pétrus?"

¹⁹ Nalika Rasul Pétrus isih nggagapi maknané wahyu mau, banjur dingandikani déning Sang Roh Suci: "Pétrus, ana wong telu nggolèki kowé."

²⁰ Énggal mudhuna, lan aja mangu-mangu mangkat bebarengan karo wong-wong kuwi, sebab Aku wis ngutus wong-wong mau mréné."

²¹ Rasul Pétrus nuli mudhun lan kandha marang wong-wong mau: "Iya aku iki wong sing kokgolèki. Ana prelumu apa kowé padha mréné?"

²² Wong-wong mau nuli padha matur: "Dhateng kula mriki dipun kèngkèn déning Kaptèn Kornélius. Piyambakipun menika tiyang saé, ingkang ngabekti dhateng Gusti Allah lan kajèn ing antawisipun bangsa Yahudi sedaya. Kaptèn Kornélius menika dipun ketingali déning malaékatipun Gusti Allah, ingkang dhawuh supados ngaturi panjenengan rawuh ing griyanipun, supados Kaptèn Kornélius saged mireng menapa ingkang panjenengan dhawuhaken."

²³ (10-23a) Wong-wong mau nuli dikon nginep ana ing kono. (10-23b) Ésuké Rasul Pétrus, sawisé tata-tata, nuli mangkat bareng wong-wong kongkonané Kaptèn Kornélius. Ana sawetara wong precaya saka kutha Yopé, sing uga padha mèlu.

²⁴ Ésuké menèh Rasul Pétrus lan rombongané tekan ing kutha Kaisaréa. Kaptèn Kornélius wis ngentèni, mengkono uga sanak seduluré lan kanca-kancané cedhak sing padha diundang mrono.

²⁵ Bareng Rasul Pétrus rawuh Kornélius nuli methukaké lan sungkem ana ing ngarepé Rasul Pétrus.

²⁶ Nanging Rasul Pétrus akon Kornélius ngadeg, karo dikandhani: "Kula aturi ngadeg, awit kula menika tiyang limrah kémawon."

²⁷ Sambé ngandikan karo Kornélius, Rasul Pétrus mlebu omah lan ketemu karo wong akèh sing padha ngumpul ana ing kono.

²⁸ Rasul Pétrus nuli ngandika marang wong-wong mau: "Panjenengan sami mangertos, bilih tiyang Yahudi menika dipun awisi déning agaminipun tetuwi utawi sesrawungan kaliyan tiyang-tiyang sanès Yahudi. Nanging Gusti Allah sampun maringi pirsá dhateng kula, bilih mboten leres menawi kula nganggep tiyang najis utawi karam.

²⁹ Awit saking menika, nalika kula dipun pethuk kapurih mriki, kula sagahi.

Samenika kula aturi ngandikakaken menapa wigatosipun, déné kula panjenengan timbali mriki?"

³⁰ Kornélius banjur mangsuli: "Wetawis tigang dinten kepengker, nalika kula ngleresi ndedonga jam tiga siang, wonten ing griya kula, wonten malaékat rawuh, ngagem ageman gilap, jumeneng wonten ing ngajeng kula.

³¹ Malaékat wau ngandika: 'Kornélius! Gusti Allah wis miyarsakaké pandongamu lan ngèngeti enggonmu seneng dedana.

³² Kongkonana wong menyang kutha Yopé, konen ngundang wong sing jenengé Simon Pétrus. Pétrus mau nginep ana ing omahé tukang samak, jenengé Simon, sing omahé ana ing pinggir segara.'

³³ Menika sebabipun kula énggal-énggal ngaturi panjenengan, lan saking saéné penggalih panjenengan, panjenengan sampun kersa tindak mriki. Samenika kula sampun sami ngempal wonten ing ngriki, wonten ing ngarsanipun Gusti Allah, kepéngin mirengaken menapa kémawon ingkang sampun kadhawuhaken déning Gusti Allah

ingkang prelu panjenengan wedharaken dhateng kula sedaya."

³⁴ Rasul Pétrus nuli ngandika mengkéné: "Nembé samenika kula mangertos saèstu, bilih Gusti Allah menika mboten mbédak-mbédakaken tiyang.

³⁵ Sinten ke'mawon ingkang pitados dhateng Panjenenganipun, sarta nindakaken ingkang leres, mboten preduli saking bangsa menapa kémawon, tiyang wau mesthi katampi.

³⁶ Panjenengan sami pirsá pawartos, ingkang kaparingaken déning Gusti Allah dhateng bangsa Israèl, inggih menika Injil, inggih menika bab katentreman lantaran Gusti Yésus Kristus, Gustinipun manungsa sedaya.

³⁷ Panjenengan sami pirsá menapa ingkang kedadosan ing satanah Yudéa sedaya, wiwit saking tanah Galiléa, sasampunipun baptisan ingkang dipun wartosaken déning Nabi Yohanes Pembaptis.

³⁸ Panjenengan temtunipun inggih sampun naté mireng bab Gusti Yésus ingkang kaparingan Roh Suci sarta pangwaos. Gusti Yésus wau lajeng

tindak mider-mider paring pitulungan sarta nyarasaken tiyang-tiyang sedaya, ingkang dipun kwaosi déning Iblis, sebab Gusti Allah nunggil kaliyan Gusti Yésus.

³⁹ Kula sedaya menika seksi-seksinipun tumrap sedaya prekawis ingkang dipun tindakaken déning Gusti Yésus ing negarinipun tiyang Yahudi lan ing kitha Yérusalèm. Éwadéné Gusti Yésus dipun salib lan dipun sédani déning tiyang Yahudi.

⁴⁰ Nanging ing tigang dintenipun Gusti Allah mungokaken saking séda, sarta ngetingalaken Panjenenganipun.

⁴¹ Nanging mboten dhateng angger tiyang, namung kula sedaya, ingkang sampun kapilih déning Gusti Allah dados seksi-seksinipun. Kula sami nedha lan ngombé sesarengan kaliyan Gusti Yésus, sasampunipun Gusti Allah mungokaken Gusti Yésus wau saking séda.

⁴² Gusti Yésus wau ndhawuhi kula sedaya, supados kula sami ngabaraken Injil dhateng sedaya manungsa lan suka paseksi, bilih Gusti Yésus menika ingkang dipun utus déning Gusti Allah, dados Hakim ingkang ngadili

tiyang-tiyang ingkang taksih gesang lan tiyang-tiyang ingkang sampun pejah.

⁴³ Sedaya nabi damel paseksi srana ngandika, bilih sok sintena ingkang pitados dhateng Gusti Yésus, dosa-dosanipun badhé dipun apunten awit saking pangwaosipun."

⁴⁴ Sajroné Rasul Pétrus isih ngandika, dumadakan wong kabèh sing padha ngrungokaké piwulang mau padha katedhakan lan kapenuhan ing Roh Suci.

⁴⁵ Wong-wong precaya bangsa Yahudi, sing padha mèlu teka karo Rasul Pétrus saka kutha Yopé, padha ora uwis-uwis enggoné gumun, déné Gusti Allah wis ngesokaké peparingé, yakuwi Sang Roh Suci, uga marang wong-wong dudu Yahudi.

⁴⁶ Wong-wong Yahudi padha krungu, yèn sing padha katedhakan Roh Suci kuwi padha caturan nganggo basa-basa sing anèh, lan padha memuji kamulyané Gusti Allah. Rasul Pétrus nuli ngandika:

⁴⁷ "Delengen, wong-wong kuwi iya wis padha nampa Rohé Pangéran, ora béda karo kita. Apa ana wong sing bisa ngalang-alangi menawa wong-wong iki padha dibaptis nganggo banyu?"

⁴⁸ Rasul Pétrus nuli akon wong-wong sing padha katedhakan Roh Suci mau dibaptis ing asmané Gusti Yésus. Sawisé kuwi wong-wong mau padha nyuwun supaya Rasul Pétrus kersa nginep ana ing omahé wong-wong mau sawetara dina menèh.

11 ¹ Para rasul lan para sedulur sing padha precaya marang Gusti Yésus ing tanah Yudéa padha krungu yèn wong dudu Yahudi (sing nganut agama kapis) uga wis padha nampani pangandikané Gusti Allah.

² Bareng rawuh ing kutha Yérusalèm, Rasul Pétrus digugat déning wong-wong precaya sing padha duwé penemu, yèn wong dudu Yahudi sing mlebu dadi wargané pasamuwané Gusti Yésus kudu ditetaki, wong-wong mau muni mengkéné:

³ "Kénging menapa panjenengan kokmondhok ing griyanipun tiyang kapis ingkang mboten tetak, malah dhahar sesarengan kaliyan tiyang-tiyang wau?"

⁴ Mulané Rasul Pétrus nuli mènèhi lapuran jangkep prekara-prekara sing wis kelakon kabèh, wiwit saka wiwitan mengkéné:

⁵"Nalika kula saweg ndedonga wonten ing kitha Yopé, kula pikantuk wahyu, ketingalipun kados wonten mori wiyar ingkang pojokipun sekawan katangsulan. Mori wau kaandhapaken saking langit, mandheg ing ngajeng kula.

⁶Sareng kula tamataken kula sumerep ing nglebet mori wau wonten kéwan-kéwan suku sekawan, kéwan-kéwan galak lan kéwan-kéwan rumangkang saha peksi-peksi wana.

⁷Kula lajeng mireng swanten ingkang wicanten dhateng kula, mekaten: 'Pétrus ngadega, sembelèhen lan panganan!'

⁸Nanging kula mangsuli: 'Mboten, Gusti! Kula dèrèng naté nedha tetedhan ingkang karam utawi najis.'

⁹Swanten saking langit wau wicanten malih: 'Kowé aja nganggep karam sabarang sing wis dikalalaké déning Gusti Allah.'

¹⁰Prekawis menika kelampahan ngantos kaping tiga. Sasampunipun menika lawon saisinipun lajeng kaangkat malih dhateng langit.

¹¹Kaleresan nalika semanten wonten tiyang tiga dhateng ing griya ingkang kula sipengi. Tiyang-tiyang menika dipun

utus saking kitha Kaisaréa, manggihi kula.

¹² Sang Roh Suci ngandika dhateng kula, supados kula mboten mangu-mangu tumut kaliyan tiyang-tiyang wau dhateng kitha Kaisaréa. Wonten sedhèrèk enem saking kitha Yopé ingkang tumut kula dhateng kitha Kaisaréa; nunten mlebet ing griyanipun Kaptèn Kornélius.

¹³ Sadhateng kula ing ngriku, Kaptèn Kornélius ugi lajeng nyariyosaken dhateng kula sedaya, bilih piyambakipun dipun ketingali déning malaékat wonten ing griyanipun, dhawuh dhateng Kaptèn Kornélius mekaten: 'Kongkona wong menyang kutha Yopé, nemoni wong sing jenengé Simon Pétrus.

¹⁴ Pétrus kuwi bakal nyritakaké marang kowé patrapé enggonmu sabrayat bakal dislametaké!'

¹⁵ Sareng kula wiwit wicanten, dumadakan Sang Roh Suci nedhaki tiyang-tiyang menika, sami kaliyan ingkang kita alami nalika wiwitan.

¹⁶ Kula lajeng kèngetan menapa ingkang sampun naté dipun ngandikakaken déning Gusti Yésus mekaten: 'Yohanes

mbaptis nganggo banyu, nanging kowé bakal dibaptis nganggo Roh Suci.'

¹⁷ Srana mekaten cetha, bilih Gusti Allah piyambak sampun maringaken dhateng tiyang-tiyang sanès Yahudi, peparing ingkang sami kaliyan ingkang kita tampi, nalika kita pitados dhateng Gusti Yésus Kristus. Awit sinten ta kula menika, kokwani ngalang-alangi Gusti Allah?"

¹⁸ Bareng krungu critané Rasul Pétrus sing mengkono mau, wong-wong ora padha nyalahaké Rasul Pétrus menèh, malah banjur padha memuji marang Gusti Allah, karo muni: "Yèn mengkono Gusti Allah uga wis maringi wewengan marang wong-wong liya bangsa, sing padha nganut agama kapis, supaya padha mratobat, temahan padha urip."

¹⁹ Wong-wong precaya padha buyar, merga saka panguya-uya, sawisé Stéfanus dipatèni. Enggoné buyar mau nganti ana sing tekan tanah Fénisia, tekan pulo Siprus, lan tekan kutha Antiokia. Wong-wong precaya sing padha buyar kuwi ana ing panggonan anyar mau padha ngabaraké Injil mung marang wong-wong Yahudi.

²⁰ Nanging ana sawetara wong precaya anyaran, sing satekané ing pulo Siprus lan kutha Kiréné, banjur lunga menyang kutha Antiokia. Ana ing kono wong-wong precaya mau nuli ngabaraké Injil marang wong-wong bangsa liya, sing nganut agama kapis, yakuwi Injil bab Gusti Yésus.

²¹ Pangwasané Gusti Yésus nunggil karo wong-wong precaya mau, lan akèh wong sing sawisé nampa pawarta nuli padha precaya lan mratobat marang Gusti Yésus.

²² Pasamuwan ing kutha Yérusalèm, bareng krungu kabar bab pasamuwan ing kutha Antiokia mau, nuli ngutus Barnabas mrana.

²³ Satekané ing kono, Barnabas weruh wong-wong precaya ing kono padha kaberkahan déning Gusti Allah. Barnabas bungah banget lan ngatag para sedulur-sedulur sing precaya mau, supaya klawan mantep padha tetepa setya lan tulusa precayané marang Gusti Yésus.

²⁴ Barnabas kuwi wong becik sing kapenuhan ing Roh Suci lan precaya.

Akèh wong sing merga piwulangé nuli padha precaya marang Gusti Yésus.

²⁵ Sawisé kuwi Barnabas nuli lunga menyang kutha Tarsus, nggolèki Saulus.

²⁶ Bareng wis ketemu, Saulus nuli diajak menyang kutha Antiokia. Barnabas lan Saulus ana ing pasamuwan kono mulang wong akèh nganti setaun lawasé. Ya ana ing Antiokia kono para muridé Gusti Yésus wiwit disebut wong Kristen.

²⁷ Nalika semana ana nabi sawetara saka kutha Yérusalèm teka ing kutha Antiokia.

²⁸ Ing antarané nabi-nabi mau ana sing jenengé Agabus. Agabus mau merga kawangsit déning Sang Roh Suci meca, yèn ing salumahing bumi bakal ana pailan gedhé. (Pailan gedhé mau kelakoné nalika Kaisar Klaudius ngasta pepréntahan.)

²⁹ Para murid mau nuli sarujuk ngirim sumbangan marang para sedulur nunggal precaya sing padha ana ing tanah Yudéa, saben wong miturut kekuwatané lan lilané atiné dhéwé-dhéwé.

³⁰ Sawisé nindakaké mengkono, dhuwit-dhuwit sumbangan mau

dikirimaké marang para pinituwané pasamuwan ing kutha Yérusalèm, lantaran Barnabas lan Saul.

12¹ Nalika semana Sang Prabu Hérodès wiwit nganiaya para warganing pasamuwan Kristen sawetara.

² Atas dhawuhé Sang Prabu Hérodès, Rasul Yakobus seduluré Rasul Yohanes, katigas guluné.

³ Bareng pirsá, yèn tindaké mengkono kuwi gawé senengé atiné wong Yahudi, Sang Prabu Hérodès saya ndadra; mula banjur dhawuh supaya Rasul Pétrus uga ditahan. (Kelakoné prekara mau nalika pinuju Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi.)

⁴ Sawisé Rasul Pétrus dicekel, nuli dilebokaké ing pakunjaran. Ing kono Rasul Pétrus dipasrahaké kanthi dhawuh supaya dijaga déning prejurit patang pantha, saben panthané wong papat; olèhé jaga giliran, sapantha-sapantha. Kersané Sang Prabu Hérodès, Rasul Pétrus arep diadili ana ing ngareping umum, sawisé Riaya Paskah.

⁵ Dadi Rasul Pétrus dijaga ana ing pakunjaran, nanging pasamuwan olèhé ndongakaké marang Gusti Allah ora kendhat.

⁶ Ngarepaké Rasul Pétrus diladèkaké marang pengadilané Sang Prabu Hérodes, ing wengi kuwi Rasul Pétrus saré, kaapit déning prejurit loro; tangané diranté kiwa-tengen karo prejurit sing ana ing kiwa lan tengené mau. Lawangé pakunjaran dijaga déning prejurit.

⁷ Dumadakan ana Malaékat ing Pangéran jumeneng ana ing sèl panggonané Rasul Pétrus dikunjara mau. Cahyaning malaékat mau madhang ing sèl pakunjaran. Malaékat mau nuli nggugah Rasul Pétrus, karo ngandika: "Énggal tangia!" Sakal ranténé padha ucul saka tangané Rasul Pétrus.

⁸ Malaékat mau ngandika menèh: "Sandhanganmu lan sepatumu enggonen!" Rasul Pétrus iya nuli nindakaké apa sing didhawuhaké déning malaékat. Malaékat banjur ngandika menèh: "Jubahmu enggonen lan mèlua aku."

⁹ Pétrus ndhèrèkaké tindaké malaékat mau, metu saka pakunjaran. Nanging Pétrus ora ngerti, apa malaékat mau ana temenan apa ora, sebab pangirané kabèh mau mung rerupan waé.

¹⁰ Bareng tindaké malaékat lan Rasul Pétrus mau wis ngliwati panggonané wong jaga sing kapisan, banjur sing kapindho, nuli tekan lawang wesi, panggonané metu menyang dalan gedhé, sing nuju menyang kutha. Lawang wesi mau menga dhéwé, malaékat lan Rasul Pétrus nuli padha metu, mlaku liwat lurung; dumadakan malaékat mau ngilang.

¹¹ Rasul Pétrus lagi ngerti, apa sing mentas dialami. Pangucapé: "Saiki aku ngerti, yèn Pangéran wis ngutus malaékaté supaya ngluwari aku saka pangwasané Sang Prabu Hérodès, lan saka sakèhing prekara sing dirancang déning wong Yahudi."

¹² Bareng wis ngerti marang lelakon mau, Rasul Pétrus nuli lunga menyang omahé Maryam, ibuné Yohanes sing uga karan Markus. Ing omah kono ana wong akèh sing lagi padha ngumpul lan ndedonga.

¹³ Pétrus thothok-thothok ing lawang régol, nuli ana abdi wadon, sing jeneng Rodhé, teka arep niliki sapa wong sing thothok-thothok mau.

¹⁴ Rodhé ora pangling karo swarané Rasul Pétrus, nanging saka bungahé, Rodhé mau ora ngengakaké lawangé, malah bali mlebu lan ngandhani wong-wong sing padha nglumpuk, yèn Rasul Pétrus ana ing régol.

¹⁵ Wong kabèh mau padha muni: "Kowé kuwi gendheng apa kepriyé?" Nanging Rodhé nggegegi yèn apa sing dikandhakaké kuwi temenan. Wong-wong mau nuli muni: "O, bisa uga kuwi rohé Pétrus."

¹⁶ Nanging Rasul Pétrus terus waé enggoné thothok-thothok. Pungkasané wong-wong mau padha ngengakaké lawangé régol. Bareng weruh Rasul Pétrus, wong-wong mau padha kaéraman.

¹⁷ Rasul Pétrus nuli nyasmitani srana tangané, supaya wong kabèh padha meneng, sarta nyritakaké enggoné Pangéran wis ngetokaké saka ing pakunjaran. Welingé Rasul Pétrus: "Padha ngandhanana Yakobus lan sedulur-sedulur liyané." Rasul Pétrus nuli lunga saka kono menyang liya panggonan.

¹⁸Ésuké para prejurit sing jaga ana ing pakunjaran padha gègèr, lan padha takon-tinakon: "Pétrus ana ing ngendi?"

¹⁹Sang Prabu Hérodès dhawuh nggolèki, nanging Rasul Pétrus ora ketemu, sing padha jaga nuli dipriksa lan dipatèni. Sawisé kuwi Sang Prabu Hérodès tindak saka tanah Yudéa lan nganti sawetara suwéné ana ing kutha Kaisaréa.

²⁰Sang Prabu Hérodès duka banget marang wong kutha Tirus lan kutha Sidon. Mulané wong-wong mau padha saiyeg sowan bebarengan. Sing dhisik wong-wong mau padha ngrimuk Blastus, yakuwi punggawa kraton sing dhuwur pangkaté, supaya ngiloni marang wong-wong mau. Sawisé mengkono, padha sowan marang Sang Prabu Hérodès, nyuwun kawelasan, awit pangané wong-wong ing kutha Tirus lan kutha Sidon mau gumantung saka pametuné wilayahé Sang Prabu Hérodès.

²¹Ing dina sing wis ditetepaké déning Sang Prabu Hérodès, Sang Prabu nuli ngagem ageman keprabon, sarta lenggah ana ing dhampar, karo medhar sabda.

²² Satengahé medhar sabda mau, wong-wong sing ana ing kono padha surak-surak karo muni: "Sing ngandika kuwi allah, dudu manungsa."

²³ Sanalika iku uga Malaékating Pangéran nggebag Sang Prabu Hérodes, awit saka enggoné ora ngurmati marang Gusti Allah. Sang Prabu Hérodes nuli dimangsa déning cacing, banjur séda.

²⁴ Déné pangandikané Gusti Allah sangsaya sumebar lan tuwuh ngrembaka.

²⁵ Sawisé Barnabas lan Saulus ngrampungaké kuwajibané, nuli padha bali saka kutha Yérusalèm, karo nggawa Yohanes, sing karan Markus.

13 ¹ Ing pasamuwan Antiokia ana nabi sawetara lan guru-guru, yakuwi: Barnabas, Siméon, sing karan Niger, Lukius saka Kiréné, Manahèn lan Saulus. Manahèn kuwi nalika ciliké diemong bareng karo Sang Prabu Hérodes.

² Lagi tengah-tengahé padha ndedonga lan pasa, Sang Roh Suci ngandika marang wong-wong mau: "Barnabas lan Saulus pisahen karo wong-wong kuwi, merga arep Dakutus nglakoni pegawéan,

sing wis Daktemtokaké kanggo wong loro kuwi."

³Sarampungé padha pasa lan ndedonga, wong loro mau nuli padha ditetepaké ing kalungguhané, srana ditumpangi tangan. Sawisé kuwi nuli padha dikon mangkat.

⁴Barnabas lan Saulus, sing padha diutus déning Sang Roh Suci, nuli mangkat menyang kutha Séléukia. Saka kono padha nunggang prau menyang pulo Siprus.

⁵Satekané ing kutha Salamis, wong-wong mau nuli padha ngabaraké Injil ana ing sinagogé-sinagogé, yakuwi papan pangibadahé wong Yahudi. Yohanes sing uga karan Markus, mbiyantu wong loro mau sajroné padha nglakoni ayahané.

⁶Wong-wong mau padha ndlajahi pulo Siprus sakemputé, nganti tekan kutha Pafos. Ing kutha Pafos kono Barnabas lan Saulus ketemu karo wong Yahudi, tukang sihir, sing jenengé Bar Yésus. Wong kuwi ngakuné nabi.

⁷Bar Yésus mau mitrané Sèrgius Paulus gubernur ing pulo kono. Panjenengané kuwi wong sing wicaksana. Gubernur mau nimbali Barnabas lan Saulus, awit

kepéngin krungu bab pangandikané Gusti Allah.

⁸Nanging Élimas — mengkono jenengé Bar Yésus, tukang sihir mau ing basa Yunani — ngalang-alangi, karepé supaya gubernur mau aja nganti precaya marang Gusti Yésus.

⁹Nanging Saulus sing uga disebut Paulus sing kapenuhan ing Roh Suci, mandeng marang tukang sihir kuwi,

¹⁰banjur muni: "Hèh kowé anak Iblis! Kowé nglawan marang samubarang sing becik. Atimu kebak pangréka sing ala. Kowé dhemen ngingeraké piwulang-piwulangé Pangéran!

¹¹Saiki uga bakal digebug déning astané Pangéran, lan bakal dadi wuta; sajroning sawetara mangsa kowé bakal ora weruh padhanging srengéngé." Sakal Élimas krasa kaya-kaya mripaté kesaput ing peteng banjur gragap-gragap golèk dalan, lan njaluk dituntun.

¹²Bareng weruh sing mengkono mau, gubernur nuli precaya lan kaéraman banget marang piwulang bab Gusti Yésus.

¹³Paulus lan sakanané nuli padha nunggang prau saka kutha Pafos

menyang kutha Pèrga ing tanah Pamfilia, nanging Yohanes Markus pamitan, lan bali menyang kutha Yérusalèm.

¹⁴ Saka Pèrga wong loro mau nerusaké lakuné menyang kutha Antiokia, ing tanah Pisidia. Bareng dina Sabbat, dina Sabbaté wong Yahudi, Paulus lan Barnabas padha mlebu ing sinagogé.

¹⁵ Sawisé rampung maca Torèté Nabi Musa, lan kitabé para nabi, para pinituwané pasamuwan Yahudi mau kongkonan takon marang Paulus lan Barnabas, apa padha dhangsan khotbah, tembungé: "Para sedhèrèk! Menawi panjenengan kersa paring pangandika dhateng kula sedaya, sumangga, kula caosi wekdal."

¹⁶ Paulus nuli ngadeg, lan sawisé mènèhi sasmita nganggo tangané, nuli miwiti khotbah mengkéné: "Para sedhèrèk bangsa Israèl lan sedhèrèk-sedhèrèk sanès ingkang sami manembah dhateng Gusti Allah ing panggènan menika. Kula aturi midhangetaken atur kula.

¹⁷ Gusti Allah, inggih Allahipun bangsa Israèl, sampun milih leluhur kita lan damel bangsa menika dados ageng,

nalika bangsa menika ngawula ing tanah Mesir. Gusti Allah ngluwari bangsa menika saking tanah Mesir, srana pangwasanipun ingkang ageng,
¹⁸ mekaten ugi nyabari bangsa menika kawandasa taun laminipun wonten ing ara-ara samun.

¹⁹ Gusti Allah wau sampun nyirnakaken bangsa pitu ing tanah Kenaan, sarta ndadosaken negari menika dados tanah pusakanipun bangsa Israèl,

²⁰ ngantos kawan atus sèket taun laminipun. Sasampunipun menika Gusti Allah maringaken hakim-hakim ngantos dumugi jamanipun Nabi Samuèl.

²¹ Inggih menika nalika para leluhur wau sami nyuwun kaparingan ratu. Nalika semanten Gusti Allah maringaken Saul, anakipun Kis, saking taler Bènyamin, dados ratu, laminipun kawan dasa taun.

²² Sasampunipun Saul dipun tampik déning Gusti Allah, lajeng Dawud kaangkat déning Gusti Allah dados raja. Pangandikanipun: 'Wong sing kaya Dawud, anaké Isai iki, Aku rena ing galih, wong kuwi sing nglakoni kersa-Ku.'

²³ Gusti Yésus menika tedhakistan Sang Prabu Dawud. Lan Gusti Allah sampun

ngersakaken Gusti Yésus dados Juru Wilujengipun bangsa Israèl, manut prejanjianipun Gusti Allah piyambak.

²⁴ Sadèrèngipun Gusti Yésus rawuh, Nabi Yohanes Pembaptis ngatag-atag tiyang Israèl sedaya, supados sami mratobat, lan puruna dipun baptis.

²⁵ Ngajengaken rampunging pedamelanipun, Nabi Yohanes Pembaptis wau ndangu dhateng tiyang-tiyang ing ngriku: 'Aku iki kokarani sapa? Aku iki dudu sing kokanti-anti! Delengen! Sapungkurku bakal ana Wong sing rawuh, mbok nguculi trimpahé waé aku ora pantes.'

²⁶ Para sedhèrèk, tedhakistanipun Rama Abraham, tuwin sedaya bangsa, ingkang sami manembah dhateng Gusti Allah: Pawartos kabingahan menika sampun kawartosaken dhateng kita.

²⁷ Tiyang-tiyang ing kitha Yérusalèm tuwin para pinisepuhipun sami mboten mangertos, bilih inggih Gusti Yésus menika Sang Juru Wilujeng. Tiyang-tiyang wau mboten sami mangertos dhateng pangandikanipun para nabi, senajan pangandika wau sami dipun waos pendhak dinten Sabbath. Tiyang-

tiyang wau sami nglepataken Gusti Yésus, lan srana mekaten kelampahan menapa ingkang dipun weca déning para nabi.

²⁸ Senajan sami mboten gadhah alesan menapa-menapa kanggé ndhawahaken ukuman pejah dhateng Gusti Yésus, éwasemanten tiyang-tiyang wau sami nyuwun dhateng Gubernur Pilatus, supados Gusti Yésus dipun sédani.

²⁹ Sasampunipun tiyang-tiyang wau nglampahi sedaya ingkang kaserat ing Kitab Suci, layonipun Gusti Yésus lajeng kaandhapaken saking kajeng salib, lan dipun sarèkaken wonten ing kubur.

³⁰ Nanging Gusti Allah mungokaken Gusti Yésus saking séda,

³¹ lan ngantos sawetawis dinten Gusti Yésus ngetingal dhateng para muridipun, ingkang suwau ndhèrèkaken Panjenenganipun mider-mider ndlajahi tanah Galiléa, ngantos dumugi kitha Yérusalèm. Inggih tiyang-tiyang menika ingkang samenika sami dados seksi-seksinipun Gusti Yésus dhateng bangsa Israèl.

³² Dhateng kula ing ngriki saprelu ngabaraken Injil, inggih kabar

kabingahan menika, dhateng panjenengan sedaya, bilih menapa ingkang kajanjèkaken déning Gusti Allah dhateng para leluhur kita,

³³ sampun dipun leksanani, srana anggènipun mungokaken Gusti Yésus saking séda. Wonten ing Kitab Masmur, bab kalih, wonten seratan mekaten: 'Kowé kuwi anak-Ku; ing dina iki Aku dadi Rama-Mu.'

³⁴ Lan bab Gusti Allah anggènipun mungokaken Gusti Yésus saking séda, supados badanipun mboten ngalami risak, wonten seratan mekaten: 'Aku bakal maringaké marang kowé janji-janji suci, sing kena diugemi, sing wis Dakjanjèkaké marang Dawud.'

³⁵ Mila, wonten ing bagian sanès kaserat mekaten: 'Paduka mboten badhé négakaken abdi Paduka ingkang setya, ngalami risak.'

³⁶ Sang Prabu Dawud nalika sugengipun pancèn nglampahi kersanipun Gusti Allah, lajeng séda lan dipun sarèkaken nunggil kaliyan para leluhuripun, sarta layonipun ngalami risak.

³⁷ Nanging tiyang ingkang layonipun mboten ngalami risak menika namung

Gusti Yésus, ingkang kawungokaken déning Gusti Allah saking séda.

³⁸ Pramila panjenengan wajib sami pirsa, bilih inggih lantaran Gusti Yésus menika pawartos bab pangapuntening dosa kawartosaken dhateng panjenengan.

³⁹ Saben tiyang ingkang pitados dhateng Gusti Yésus, dipun bébasaken saking dosanipun sedaya. Pembébasanipun dosa ingkang kados mekaten menika mboten saged panjenengan tampèni saking Torètipun Nabi Musa.

⁴⁰ Mila kula aturi ngatos-atos, supados panjenengan sampun ngantos ngalami kados pangandikanipun para nabi, ingkang mekaten:

⁴¹ "Rungokna, hèh wong sing dhemen memoyok lan ngrèmèhaké. Kowé bakal kaéraman nuli lebur! Sebab kowé bakal ora padha precaya, marang pegawéan sing Daktindakaké ing jaman saiki, senjata ana wong sing nerangaké marang kowé."

⁴² Bareng Rasul Paulus lan Barnabas padha metu saka sinagogé mau, wong-wong Yahudi padha njaluk supaya Rasul

Paulus lan Barnabas ing dina Sabbat candhaké teka menèh, lan mbacutaké mènèhi ketrangan bab piwulangé mau.

⁴³ Sabubaré kumpulan, akèh wong Yahudi lan wong liyané sing nganut agama Yahudi, padha precaya marang piwulangé Rasul Paulus lan Barnabas. Rasul-rasul kuwi padha ngatag-atag, supaya wong-wong mau padha lestari urip ing sajroning sih-kamirahané Gusti Allah.

⁴⁴ Ing dina Sabbat candhaké, mèh kabèh wong ing kutha kono padha mrelokaké teka ing sinagogé, prelu ngrungokaké pangandikané Gusti Allah.

⁴⁵ Nanging bareng wong-wong Yahudi padha weruh wong akèh mau, nuli padha mèri lan panas atiné. Wong-wong mau nuli padha madoni lan ngala-ala Rasul Paulus.

⁴⁶ Nanging Rasul Paulus lan Barnabas enggoné sesorah malah saya kendel, lan kandha mengkéné: "Pangandikanipun Gusti Allah menika ingkang rumiyin piyambak pancèn kawartosaken dhateng panjenengan. Nanging sarèhning panjenengan sami nampik pangandika wau, lan rumaos mboten pantes

nampèni gesang langgeng menika, mila panjenengan sami kula tilar, lan kula badhé murugi bangsa sanès, ingkang sami mboten wanuh dhateng Gusti Allah.

⁴⁷ Sebab dhawuhipun Pangéran dhateng kula mekaten: 'Kowé wis Daktetepaké dadi pepadhang tumrap bangsa-bangsa sing ora wanuh marang Gusti Allah, supaya kowé dadi marganing keslametan tumrap para umat kabèh.'

⁴⁸ Wong-wong dudu Yahudi, sing padha krungu tembungé para rasul mengkono mau padha bungah-bungah lan padha ngluhuraké pangandikaning Pangéran. Wong-wong sing pancèn wis ditemtokaké tanpa urip langgeng, nuli iya padha percaya.

⁴⁹ Pangandikané Gusti Allah sumebar tekan ngendi-endi, wrata satanah kono kabèh.

⁵⁰ Nanging wong-wong Yahudi padha ngojok-ojoki para penggedhéné kutha kono, lan para wong wadon dudu Yahudi sing kajèn ana ing masarakat, sarta sing padha manjing agama Yahudi, supaya padha nganiaya marang Rasul Paulus lan Barnabas, sarta nundhung para rasul mau metu saka tanah kono.

⁵¹ Para rasul nuli ngetabaké bledug sing ana ing sikilé, ana ing ngarepé wong akèh mau, sarta lunga menyang kutha Ikonium.

⁵² Nanging para murid sing ana ing kutha Antiokia kono padha bungah banget lan padha kapenuhan ing Roh Suci.

14 ¹ Pengalamané para rasul ana ing kutha Ikonium ora béda karo nalika ana ing kutha Antiokia. Ana ing kutha Ikonium Rasul Paulus lan Barnabas uga padha mlebu ing sinagogé, sarta martakaké pangandikané Gusti Allah, nganti akèh wong-wong Yahudi lan wong-wong dudu Yahudi sing padha precaya.

² Nanging wong-wong Yahudi sing padha ora gelem precaya, nuli padha ngojok-ojoki marang wong-wong sing dudu Yahudi, nganti wong-wong mau banjur padha nglawan marang para rasul.

³ Para rasul suwé ana ing kutha kono. Klawan kendel para rasul mau neksèni bab Gusti Yésus, mangka Gusti Allah neksèni yèn pawartané para rasul bab katresnané Gusti, kuwi bener,

srana maringi pangwasa marang para rasul nindakaké mujijat-mujijat lan kaélokan-kaélokan.

⁴ Para warganing kutha kono pecah dadi loro, ana sing ngiloni wong Yahudi, lan ana sing ngiloni para rasul.

⁵ Wong-wong Yahudi lan para pinituwané, sarta wong-wong dudu Yahudi, padha sekuthon arep nganiaya lan mbenturi watu marang para rasul.

⁶ Bareng para rasul krungu bab iku mau, nuli padha nyingkir menyang kutha Listra lan kutha Dèrbé, yakuwi kutha-kutha ing tanah Likaonia, lan menyang wilayah sakiwa-tengené.

⁷ Ana ing kono para rasul mau padha ngabaraké Injil.

⁸ Ana ing kutha Listra ana wong sing sikilé lumpuh wiwit lair mula, lan durung tau bisa mlaku.

⁹ Wong mau ngrungokaké piwulangé Rasul Paulus. Rasul Paulus ngerti, yèn wong kuwi bisa waras, merga wong mau precaya. Mulané Rasul Paulus mandeng wong mau,

¹⁰ lan klawan swara sora ngandika: "Ngadega!" Wong mau nuli ngadeg maknyat lan wiwit mlaku-mlaku.

¹¹ Bareng wong akèh ndeleng apa sing ditindakaké déning Rasul Paulus mau, nuli padha nguwuh-uwuh klawan sora nganggo basa Likaonia: "Delengen, déwa-déwa wis padha dadi manungsa kaya kita, lan padha mudhun marani kita!"

¹² Barnabas disebut Zéus, lan Rasul Paulus disebut Hèrmes, sebab Rasul Paulus sing caturan.

¹³ Imamé Déwa Zéus, sing kuilé ana ing sanjabané kutha, teka nggawa sapi-sapi lan kekembangan ana ing gapuraning kutha. Imam lan wong akèh kuwi arep padha nyaosaké kurban marang para rasul mau.

¹⁴ Bareng Barnabas lan Paulus padha krungu apa sing arep ditindakaké déning wong-wong mau, banjur padha nulak, srana nyuwèk-nyuwèk sandhangané, sarta mlayu marani wong akèh mau karo nguwuh-uwuh:

¹⁵ "Kénging menapa panjenengan sami tumindak mekaten, para sedhèrèk? Kula rak manungsa limrah, mboten béda kaliyan panjenengan sedaya. Dhateng kula mriki badhé ngabaraken Injil, supados panjenengan sami katuntuna,

nilar brahala-brahala ingkang mboten nyata menika, sarta mratobat dhateng Gusti Allah ingkang gesang, ingkang nitahaken langit lan bumi, saganten lan saisinipun sedaya.

¹⁶Ing jaman ingkang sampun kepengker, Gusti Allah ngèndelaken kémawon para bangsa sami mlampah ngambah marginipun piyambak-piyambak.

¹⁷Kesaénanipun Gusti Allah menika ketitik saking anggènipun maringi jawah saking langit sarta panèn miturut mangsanipun. Panjenenganipun maringi tedha dhateng panjenengan, lan maringi kabingahan dhateng manah panjenengan."

¹⁸Senajan wis dikandhani mengkono, éwasemono para rasul kangèlan bisané nyegah wong-wong mau padha nyaosaké kurban marang para rasul.

¹⁹Ana wong Yahudi sawetara sing padha teka saka kutha Antiokia, ing tanah Pisidia, uga saka kutha Ikonium, padha ngojok-ojoki wong akèh mau, supaya ngiloni wong-wong mau. Rasul Paulus nuli padha dibenturi watu, lan

disèrèd, digawa metu saka kutha, awit dikira rasul mau wis mati.

²⁰ Nanging bareng wong sing precaya padha teka mrono, Rasul Paulus nuli ngadeg lan bali mlebu menyang kutha menèh. Ésuké Rasul Paulus lan Barnabas mangkat menyang kutha Dèrbé.

²¹ Ing kutha Dèrbé Rasul Paulus lan Barnabas uga ngabaraké Injil, lan akèh wong ing kono sing padha dadi muridé Gusti Yésus. Sawisé kuwi para rasul mau nuli padha bali menyang kutha Listra, Ikonium, lan Antiokia, ing tanah Pisidia.

²² Para rasul ana ing kutha-kutha mau nggemplèng semangaté para wong precaya, supaya padha kendel, sarta ngatag-atag wong-wong mau, karebèn padha mantep ing precaya, tembungé: "Sadurungé kita bisa ngrasakaké karaharjaning Kratoné Gusti Allah, kita luwih dhisik kudu nglakoni kasangsaran akèh."

²³ Ana ing saben pasamuwan kono para rasul padha netepaké pinituwa-pinituwané pasamuwan-pasamuwan mau. Para pinituwa-pinituwa kuwi nuli dicaosaké marang Gusti Allah, sing dadi andel-andelé, srana pandonga lan pasa.

²⁴ Sawisé Rasul Paulus lan Barnabas ndlajahi tanah Pisidia, banjur bali menèh menyang tanah Pamfilia.

²⁵ Ing kono para rasul padha ngabaraké Injil ing kutha Pèrga, nuli padha mangkat menyang kutha Atalia.

²⁶ Saka kono banjur padha bali menyang kutha Antiokia, yakuwi kutha panggonané para rasul biyèn ditetepaké dadi rasul déning Gusti Allah awit saka sih-rahmaté, supaya nglakoni ayahan, sing saikiné wis rampung.

²⁷ Satekané ing kutha Antiokia, para rasul mau nuli nglumpukaké pasamuwan ing kono, nyritakaké sakèhing lelakon sing wis katindakaké déning Gusti Allah lantaran para rasul mau. Semono uga bab enggoné Gusti Allah wis maringi wewengan marang wong-wong dudu Yahudi, supaya uga dadi wong precaya.

²⁸ Ana ing pasamuwan mau para rasul lerem kepara suwé.

15 ¹ Ana wong Yudéa sawetara sing padha teka ing kutha Antiokia. Wong-wong mau padha memulang marang sedulur-sedulur Kristen ing kutha Antiokia kono, yèn ora bakal bisa

slamet, menawa ora padha ditetaki miturut Torèté Nabi Musa.

² Piwulang mau njalari padu ramé ing antarané wong-wong saka tanah Yudéa mau karo Rasul Paulus lan Barnabas. Wekasané diputus, supaya Rasul Paulus lan Barnabas, tuwin sedulur sawetara saka kutha Antiokia kono, padha menyang kutha Yérusalèm, prelu ngrembug perkara mau karo para pinituwa ing kana.

³ Wong-wong sing padha diutus mau diuntabaké déning pasamuwan. Lakuné para utusan mau ngliwati tanah Fénisia lan tanah Samaria. Sedalan-dalan padha nyritakaké wong-wong dudu Yahudi sing padha precaya. [Lan ngakoni Gusti Yésus dadi Gustiné.] Pawarta mau banget gawé bungahé para sedulur ing kono.

⁴ Satekané ing kutha Yérusalèm, para utusan mau ditampani déning pasamuwan, déning para rasul lan para pinituwa. Para utusan nuli padha nyritakaké samubarang sing wis ditindakaké déning Gusti Allah lantaran Rasul Paulus lan Barnabas.

⁵ Wong Farisi sawetara, sing wis dadi muridé Gusti Yésus, nuli ngadeg lan

kandha: "Tiyang-tiyang sanès Yahudi, ingkang dados Kristen, menika kedah dipun tetaki, sarta wajib manut dhateng Torètipun Nabi Musa."

⁶ Para rasul lan para pinituwa nuli padha ngrembug prekara mau.

⁷ Sawisé suwé enggoné padha bebantahan, Rasul Pétrus nuli ngadeg lan muni mengkéné: "Para sedhèrèk, panjenengan sami pirsá, kadospundi enggènipun Gusti Allah kala rumiyin sampun milih kula saking antawis panjenengan sedaya, kapurih ngabaraken Injil dhateng tiyang-tiyang sanès Yahudi, supados tiyang-tiyang wau inggih sami mireng pawartos menika, tuwin sami pitados.

⁸ Gusti Allah ingkang pirsá batosipun manungsa, sampun nélakaken, bilih Panjenenganipun kersa nampèni tiyang-tiyang sanès Yahudi, srana maringaken Sang Roh Suci dhateng tiyang-tiyang wau, sami kados ingkang kaparingaken dhateng kita.

⁹ Gusti Allah babar-pisan mboten mbédak-mbédakaken tiyang-tiyang sanès Yahudi kaliyan kita. Gusti Allah nucèkaken manahipun tiyang-tiyang

wau, margi tiyang-tiyang wau sami pitados.

¹⁰ Menawi mekaten, kénging menapa panjenengan sami nglawan dhateng Gusti Allah, srana nyukani momotan dhateng tiyang-tiyang menika. Inggi menika momotan, ingkang para leluhur kita lan kita piyambak mboten kiyat nyanggi.

¹¹ Sampun ngantos! Awit kita sami pitados lan dipun wilujengaken adhedhasar sih-rahmatipun Gusti Yésus, mekaten ugi tiyang-tiyang sanès Yahudi menika."

¹² Wong sing ngumpul ana ing kono padha meneng kabèh nalika ngrungokaké critané Barnabas lan Rasul Paulus, bab mujijat-mujijat sing wis ditindakaké déning Gusti Allah ing antarané wong-wong dudu Yahudi, lantaran rasul loro mau.

¹³ Sawisé kuwi Rasul Yakobus nuli kandha mengkéné: "Para sedhèrèk! Kula aturi mirengaken atur kula.

¹⁴ Nembé kémawon Simon (Rasul Simon Pétrus) nyariyosaken, bilih Gusti Allah salebetipun nyengker bangsa setunggal kagem Panjenenganipun

piyambak, wiwit-wiwitan mila inggih sampun ngetingalaken sih-rahmatipun dhateng tiyang-tiyang sanès Yahudi.

¹⁵ Prekawis menika cocog kaliyan pangandikanipun para nabi, kados ingkang suraosipun:

¹⁶ 'Sawisé mengkono Aku bakal bali, sarta mbangun menèh omahé Dawud, sing wis rubuh, lan jugrugané bakal Dakdandani, lan Daksantosakaké menèh,

¹⁷ supaya wong liyané, sing dudu Yahudi, kabèh padha nggolèki Aku, yakuwi sakèhing wong sing ora wanuh marang Aku, sing wis Daktimbali dadi kagungan-Ku.'

¹⁸ Mengkono pangandikané Pangéran, sing wis nindakaké kuwi mau kabèh wiwit-wiwitan mula."

¹⁹ "Miturut pemanggih kula," mengkono Rasul Yakobus nerusaké rembugé, "mboten samesthinipun, menawi kita sami damel sisahipun para sedhèrèk sanès Yahudi, ingkang sami mratobat dhateng Gusti Allah.

²⁰ Prayoginipun kita damel serat kémawon, ingkang wosipun, suka pamrayogi dhateng sedhèrèk-sedhèrèk

wau, supados mboten sami nedha tetedhan ingkang najis, inggih menika nedha sesajèning brahala; mekaten ugi supados mboten sami nedha daginging kéwan, ingkang pejahipun srana dipun tekak; sampun ngantos sami nedha rah; kaliyan malih supados sami nyingkiri lampah jina.

²¹Awit Torètipun Nabi Musa wiwit rumiyin, pendhak dinten Sabbath sampun kawaosaken wonten ing sinagogé-sinagogé ing saenggèn-enggèn."

²²Para rasul, para pinituwa lan para wargané pasamuwan nuli mutus, milih wong sawetara saka ing antarané wong sing padha mèlu ing pirembungan mau, diutus menyang kutha Antiokia, bebarengan karo Rasul Paulus lan Barnabas. Sing dipilih Yudas, sing uga karan Barsabas, lan Silas — wong loro mau diéringi banget déning para sedulur ing kono. —

²³Para utusan mau dikon ngeteraké layang sing uniné mengkéné: "Salam saka aku para sedulurmu, para rasul lan para pinituwa. Layang iki daktujokaké marang para sedulurku kabèh sing dudu Yahudi, sing padha manggon ana ing

kutha Antiokia, lan ing tanah Siria lan ing tanah Kilikia.

²⁴ Aku padha krungu yèn ana wong sawetara saka ing antaraku sing padha gawé susahmu lan gawé bingungmu, merga piwulang piwulangé. Mangka karepku ora mengkono.

²⁵ Mulané aku banjur padha nganakaké pirembungan, lan netepaké kongkonan wong loro, yakuwi Yudas lan Silas, supaya nemoni kowé kabèh. Wong loro mau bakal mangkat bebarengan karo Barnabas lan Paulus.

²⁶ Yakuwi wong sing padha ngetohaké nyawané kagem Gusti kita, Yésus Kristus.

²⁷ Para sedulur sing padha dakkongkon mau, bakal nerangaké dhéwé marang kowé kabèh, padha kaya sing wis daktulis ana ing layang iki.

²⁸ Roh Suci lan aku kabèh wis padha tunggal panemu, yèn ora bakal padha gawé susahmu, lan mènèhi momotan ngluwihi apa mesthiné,

²⁹ yakuwi kowé aja padha mangan panganan, sing dienggo sajèné brahala; aja mangan getih, aja mangan kéwan sing matiné srana ditekak; lan padha

nyingkirana laku jina. Yèn kowé padha nggatèkaké lan nyingkiri prekara-prekara mau wis cukup. Salam pandongaku padha tampanana."

³⁰ Para utusan nuli padha pamitan, sarta mangkat menyang kutha Antiokia. Ana ing kono para wargané pasamuwan kabèh nuli dikumpulaké, lan layang mau ditampakaké.

³¹ Bareng padha maca layang mau, wong-wong sapasamuwan padha bungah banget, merga rumangsa olèh panglipur.

³² Yudas lan Silas — loro-loroné nabi — guneman nganti suwé karo para sedulur ing kono. Wong-wong mau padha digemblèng imané, supaya padha mundhak kendel.

³³ Sawisé padha ana ing kono sawetara suwéné, Yudas lan Silas banjur padha dililani bali digawani salam kanggo wong-wong sing padha ngutus mau.

³⁴ [Nanging Silas tetep manggon ana ing kono.]

³⁵ Rasul Paulus lan Barnabas padha lerem wetara suwé ana ing kutha Antiokia kono. Bebarengan karo wong akèh, para rasul mau padha memulang lan martakaké pangandikané Gusti Allah.

³⁶ Ora antara suwé Rasul Paulus kandha karo Barnabas: "Ayo padha tilik para sedulur ing saben kutha, sing wis kita wartani pangandikané Gusti Allah, prelu ngaruhaké kaanané para sedulur mau."

³⁷ Barnabas kepéngin ngajak Yohanes Markus,

³⁸ nanging Rasul Paulus ora rujuk, yèn Markus diajak, awit tau ninggal wong loro mau ana ing tanah Pamfilia, lan Markus kuwi ora tumemen enggoné mbiyantu nganti sarampungé pegawéan.

³⁹ Prekara mau marakaké padu ramé, nganti pungkasané Rasul Paulus lan Barnabas padha pepisahan. Barnabas ngajak Markus, banjur nunggang prau menyang Siprus.

⁴⁰ Rasul Paulus ngajak Silas. Sawisé Rasul Paulus lan Silas mau padha dipasrahaké déning pasamuwan ana ing sih-kamirahané Gusti Allah.

⁴¹ Nuli padha mangkat, ndlajahi tanah Siria lan Kilikia, nyantosakaké imané pasamuwan-pasamuwan sing ana ing kono.

16 ¹ Rasul Paulus nerusaké lakuné menyang kutha Dèrbé lan Listra. Ing kono ana wong precaya, jenengé

Timotius. Ibuné wong Yahudi, uga wong precaya nanging bapakné wong Yunani.

² Kabèh wong precaya ing kutha Listra lan Ikonium padha neksèni, yèn Timotius kuwi wong becik.

³ Rasul Paulus kepéngin supaya Timotius mau dadi kanthiné, mulané nuli ditetaki, sebab saben wong wis ngerti, yèn bapakné Timotius kuwi wong Yunani.

⁴ Ing saben kutha sing ditekani, Rasul Paulus ngandhakaké marang pasamuwan-pasamuwan bab keputusan-keputusan sing wis ditetepaké déning para rasul lan para pinituwa ing kutha Yérusalèm, lan ngatag supaya putusan-putusan mau padha ditetepi.

⁵ Srana mengkono pasamuwan-pasamuwan mau imané disantosakaké, lan cacahé wargané saben dina terus mundhak-mundhak.

⁶ Sarèhné Sang Roh Suci ora marengaké Rasul Paulus sakancané ngabaraké Injil ana ing wilayah Asia Cilik, wong telu mau nuli padha ndlajahi tanah Frigia lan Galatia.

⁷ Bareng padha tekan tapel watesé Misia, wong-wong mau padha nyoba

arep mlebu ing tanah Bitinia, nanging Rohé Gusti Yésus ora marengaké.

⁸ Mulané wong-wong mau nuli padha nerusaké lakuné menyang kutha Troas, metu tanah Misia.

⁹ Bengi kuwi Rasul Paulus pirsá tetinggalan ana wong Makédonia ngadeg karo kandha: "Kula aturi rawuh dhateng tanah Makédonia lan nulungi kula sedaya."

¹⁰ Bareng Rasul Paulus olèh wahyu mau, aku^a padha duwé panemu, yèn Gusti Allah nimbali aku sakanca supaya ngabaraké Injil marang wong-wong Makédonia. Aku nuli padha tata-tata, banjur mangkat menyang tanah Makédonia.

¹¹ Aku sakanca banjur padha mangkat, nunggang prau saka kutha Troas, nyabrang menyang pulo Samotraké, lan ésuké nerusaké menyang kutha Néapolis.

¹² Saka kono aku padha ngener menyang kutha Filipi, yakuwi kutha kawitan ing wilayah Makédonia. Kutha Filipi kuwi kutha sing dienggoni wong-

^aaku: Lukas, ingkang nganggit serat Para Rasul menika.

wong Rum. Aku padha nginep ana ing kutha kono sawetara dina.

¹³Mbeneri dina Sabbaté wong Yahudi, aku padha metu saka kutha menyang pinggiring kali, awit aku padha ngira, yèn ana ing kono ana sinagogé, papan pangibadahé wong Yahudi. Aku padha lungguh omong-omongan karo para wong wadon sing padha ana ing kono.

¹⁴Ing antarané wong-wong wadon sing mèlu ngrungokaké mau, ana sing jenengé Lidhia, saka kutha Tiatira, bakul kain wungu. Lidhia kuwi wong sing ngabekti marang Gusti Allah, mulané Gusti Allah kepareng ngosikaké atiné, nganti wong mau nampani piwulangé Rasul Paulus.

¹⁵Lidhia sabrayat nuli dibaptis. Banjur kandha, tembungé: "Menawi panjenengan sami yakin, bilih kula sampun pitados dados kagunganipun Gusti Yésus, sumangga panjenengan kula aturi pinarak ing griya kula." Sarèhné adreng penjaluké, aku nuli padha menyang omahé.

¹⁶Ing sawijining dina, nalika aku lagi padha menyang sinagogé, aku padha kepethuk karo wong wadon,

batur-tukon, sing kepanjangan dhemit préwangan. Wong mau bisa nyritakaké prekara-prekara sing bakal kelakon, njalari para bendarané olèh keuntungan gedhé, srana enggoné methèk nasibé wong-wong.

¹⁷ Wong wadon mau ngetutaké Rasul Paulus lan aku kabèh karo bengok-bengok, tembungé: "Wong-wong iki abdiné Allah sing mahaluhur! Tekané mréné arep ngandhani kowé, kepriyé bisané kowé padha olèh keslametan!"

¹⁸ Nganti pirang-pirang dina lawasé wong mau terus-terusan bengok-bengok kaya mengkono, temah Rasul Paulus nepsu banget, nuli minger sarta nundhung dhemité préwangan mau. "Atas asmané Gusti Yésus, kowé daktundhung metu saka wong wadon kuwi!" Sanalika iku uga dhemit mau metu saka wong wadon mau.

¹⁹ Bareng para majikané weruh, yèn wis ora ana pengarep-arep menèh bisané olèh kauntungan saka olèhé ngingu préwangan mau, nuli padha nyekel Paulus lan Silas. Wong loro mau padha disèrèd, digawa menyang alun-alun,

kaladèkaké marang penggedhéné kutha kono.

²⁰ Para penggedhéné kutha mau nuli ngladèkaké wong loro mau marang para penggedhéné pepréntahan Rum ing kutha kono, aturé: "Tiyang kalih menika tiyang Yahudi, ingkang sami damel gègèr wonten ing kitha ngriki.

²¹ Tiyang-tiyang menika sami mulangaken adat tata cara ingkang cengkah kaliyan prenatal kula sedaya. Kula sedaya menika warga negari Rum lan mboten purun menawi kapurih nganut adat-adat menika!"

²² Wong akèh uga padha mèlu-mèlu ndakwa. Para pegawéné krajan Rum nuli nyuwèk-nyuwèk sandhangané Rasul Paulus lan Silas, sarta akon supaya wong loro mau dipecuti.

²³ Sawisé kuwi wong loro mau nuli dilebokaké ing pakunjaran, sarta pegawéné pakunjaran dipréntah supaya wong loro mau dijaga sing keras.

²⁴ Sarèhné dipréntah mengkono, mulané kepala pakunjaran mau nuli nglebokaké Rasul Paulus lan Silas ana ing sèl pakunjaran sing njero dhéwé; sikilé padha dibelok.

²⁵ Bareng kira-kira tengah wengi Rasul Paulus lan Silas padha ndedonga lan padha menyanyi, memuji marang Gusti Allah. Wong-wong tahanan liyané padha ngrungokaké enggoné wong loro mau padha memuji.

²⁶ Dumadakan ana lindhu gedhé, nganti pondhasiné pakunjaran jebol, lawangé pakunjaran menga, lan ranté-ranté sing kanggo mblenggu wong tahanan padha ucul.

²⁷ Kepalané pakunjaran tangi, lan bareng weruh lawang-lawangé pakunjaran menga, wong mau ngira yèn wong tahanan kabèh wis padha mlayu. Wong mau ngunus pedhangé, arep nglalu.

²⁸ Nanging Rasul Paulus mbengok sarosané: "Sampun nglalu pak, kula sedaya taksih sami wonten ing ngriki!"

²⁹ Kepala pakunjaran nuli njaluk lampu lan mlebu ing pakunjaran. Wong mau klawan gumeter sumungkem ana ing ngarepé Rasul Paulus lan Silas.

³⁰ Kepala pakunjaran banjur ngajak metu wong loro mau, karo kandha: "Bapak-bapak! Menapa ingkang kedah

kula lampahi, supados manggih kawilujengan?"

³¹ Wangsulane Rasul Paulus lan Silas: "Pitadosa dhateng Gusti Yésus, panjenengan mesthi badhé wilujeng, inggih panjenengan, inggih brayat panjenengan!"

³² Rasul Paulus lan Silas banjur nerangaké pangandikané Gusti Allah marang kepala pakunjaran mau lan sabrayaté kabèh.

³³ Sanalika, bengi kuwi uga Rasul Paulus lan Silas diajak menyang omahé kepala pakunjaran. Tatu-tatuné Rasul Paulus lan Silas nuli ditambahi. Sawisé kuwi kepala pakunjaran sarta brayaté kabèh padha dibaptis.

³⁴ Rasul Paulus lan Silas nuli disuguh mangan. Kepala pakunjaran dalah brayaté padha bungah banget, sebab saiki wis padha dadi kagungané Gusti Allah.

³⁵ Ésuké para pegawé krajan Rum padha ngutus polisi menyang pakunjaran, dipréntah mengkéné: "Wong-wong loro kuwi luwarana."

³⁶ Kepalané pakunjaran nuli nerusaké préntah mau marang Rasul Paulus:

"Kula ngaturaken sugeng tindak, sebab para pengageng krajan Rum sampun dhawuh supados panjenengan sami dipun luwari."

³⁷ Nanging Rasul Paulus kandha karo polisi sing nggawa préntah mau: "Tanpa dipun priksa kula sami dipun pecuti ing ngajengipun tiyang kathah, mangka kula menika warga negari Rum! Kula sami dipun lebetaken ing pakunjaran; samenika kula dipun purih késah mekaten kémawon kalayan sidheman? Mboten! Para pengageng pepréntahan Rum piyambak supados sami mriki ngluwari kula kekalih."

³⁸ Polisi mau nglapuraké marang penggedhéné pepréntahan Rum. Bareng krungu yèn Rasul Paulus lan Silas kuwi warga negara Rum, para penggedhé mau padha wedi banget,

³⁹ lan énggal-énggal padha teka ing pakunjaran, njaluk ngapura. Sawisé kuwi para penggedhé mau ngirid Rasul Paulus lan Silas metu saka pakunjaran, sarta njaluk supaya wong loro mau lunga saka kutha kono.

⁴⁰ Rasul Paulus lan Silas nuli marani omahé Lidhia. Ana ing kono padha

ketemu karo para sedulur liyané. Sawisé mituturi sing gawé santosaning precayané para sedulur ing kono, Rasul Paulus lan Silas nuli padha mangkat.

17 ¹ Rasul Paulus lan Silas nuli nrabas liwat kutha Amfipolis lan kutha Apolonia, tekan kutha Tésalonika. Ing Tésalonika kono ana sinagogé, papan pangibadahé wong Yahudi.

² Kaya padatan, Rasul Paulus nuli mlebu mrono, lan nganti telung Sabbath terus-terusan wawancara karo para wargané sinagogé kono bab ayat-ayating Kitab Suci.

³ Rasul Paulus napsir ayat-ayat mau lan mbuktèkaké, yèn Sang Kristus kuwi prelu nandhang sangsara lan kawungokaké saka ing séda, tembungé: "Gusti Yésus ingkang kula wartosaken dhateng panjenengan, menika Sang Mèsias!"

⁴ Ana wong sing padha yakin, banjur padha mèlu Rasul Paulus lan Silas; semono uga akèh wong-wong Yunani sing biyèn nganut agama Yahudi, apa déné para wong wadon, bangsa luhur, ora sethithik sing padha percaya.

⁵ Weruh wong akèh padha dadi Kristen mau, wong-wong Yahudi padha panas atiné. Nuli padha nglumpukaké wong glandhangan supaya gawé ontran-ontran, nganti sakutha kabèh gègèr. Wong-wong mau padha mlebu ing omahé Yason, sing dipondhoki Rasul Paulus lan Silas, padha nggolèki Rasul Paulus lan Silas, arep diladèkaké marang kumpulané warga kutha.

⁶ Bareng Rasul Paulus lan Silas ora ketemu, wong-wong mau banjur nyèrèd Yason lan wong precaya sawetara, disowanaké marang penggedhéné kutha kono, karo muni: "Tiyang-tiyang menika wonten ing pundi-pundi damel kisruh, lan samenika dhateng mriki,

⁷ dipun tampèni déning Yason. Tiyang-tiyang wau sami nerak undhang-undhangipun Kaisar ing Rum, awit sami sanjang bilih wonten ratu sanèsipun, ingkang nama Yésus."

⁸ Tembung mengkono mau gawé gègèré wong akèh lan para penggedhéné kutha.

⁹ Para penggedhé mau akon Yason lan kanca-kancané mbayar dhuwit dhendhan. Sawisé kuwi lagi padha dieculaké.

¹⁰ Benginé para sedulur padha akon Rasul Paulus lan Silas lunga menyang kutha Béréa. Satekané ing kono, Rasul Paulus lan Silas nuli padha nggolèki sinagogé, panggonan ngibadahé wong Yahudi.

¹¹ Wong-wong Yahudi ing kutha kono wawasané luwih jembar ketimbang karo wong Yahudi ing kutha Tésalonika. Wong-wong Yahudi ing kutha Béréa padha seneng ngrungokaké piwulang sing diwartakaké déning Rasul Paulus lan Silas. Saben dina padha maca Kitab Suci, supaya ngerti apa piwulangé Rasul Paulus kuwi bener apa ora.

¹² Akèh ing antarané wong mau sing nuli padha precaya. Akèh para wong Yunani, saka golongan luhur, sing padha precaya. Semono uga ora sethithik kaum priya padha mlebu dadi warganing pasamuwan Kristen.

¹³ Kocapa, bareng wong Yahudi ing kutha Tésalonika padha krungu, yèn Rasul Paulus lan Silas mulangaké pangandikané Gusti Allah ana ing Béréa, banjur padha teka mrono, ngojok-ojoki lan ngobong atiné wong akèh sing padha ngumpul ana ing kono.

¹⁴ Mulané wong-wong nuli énggal-énggal ngeteraké Rasul Paulus menyang pesisiré segara, nanging Timotius lan Silas kari ana ing Béréa kono.

¹⁵ Sawisé tekan kutha Aténa, wong-wong mau padha bali menèh menyang Béréa, karo diweling déning Rasul Paulus, supaya Silas lan Timotius dikon énggal nusul.

¹⁶ Sajroné ngentèni tekané Silas lan Timotius, Rasul Paulus prihatin weruh brahala-brahala sing akèhé presasat ngebaki kutha Aténa mau.

¹⁷ Ana ing sinagogé, papan pangibadahé wong Yahudi, Rasul Paulus tukar kawruh karo wong Yahudi lan wong-wong dudu Yahudi sing nganut agama Yahudi. Sing mengkono mau uga ditindakaké saben dina déning Rasul Paulus ana ing alun-alun, karo wong sapa waé, sing liwat ana ing kono.

¹⁸ Ana ahli pikir saka golongan Épikuri lan Stoiki, sing padha bebantahan karo Rasul Paulus. Ana sing muni: "Apa sing diomongaké tukang ngobrol kuwi?" Ana menèh sing muni: "Sajaké wong kuwi mulangaké bab déwa-déwa anyar." Enggoné padha muni mengkono mau

jalaran Rasul Paulus nyritakaké bab Gusti Yésus lan wunguné saka ing séda.

¹⁹ Rasul Paulus nuli diajak menyang papan parepatané para ahli pikir, sing disebut Aréopagus, aturé: "Kula sami kepéngin mireng piwulang énggal ingkang panjenengan wulangaken menika.

²⁰ Sebab wonten prekawis-prekawis ingkang anèh tumrap ing kula sedaya. Mila, kula sami kepéngin mangertos."

²¹ (Awit para warga kutha Aténa, semono uga para wong-wong bangsa liyané, sing padha manggon ana ing kutha kono, umumé padha seneng nanjakaké wektuné kanggo nyritakaké lan ngrungokaké crita prekara-prekara sing anyar.)

²² Rasul Paulus nuli ngadeg ing ngarepé parepatan Aréopagus kono, sarta sesorah: "Para sedhèrèk ing kitha Aténa! Kula sumerep saking sedaya prekawis, ketitik bilih panjenengan menika tiyang ingkang ngibadah.

²³ Sebab nalika kula mlampah-mlampah ing kitha, kula sumerep ing antawisipun papan-papan sembahyang panjenengan, wonten ingkang mesbèhipun dipun serati

mekaten: 'Kasaosaken dhateng Allah, ingkang mboten dipun ngertosì'. Inggih Gusti Allah ingkang panjenengan bektèni tanpa panjenengan ngertosì menika ingkang kepéngin kula criyosaken dhateng panjenengan.

²⁴ Inggih menika Allah ingkang sampun nitahaken jagad menika lan saisinipun. Inggih Allah menika Allahipun langit lan bumi. Allah menika mboten manggèn wonten ing kuil-kuil utawi candi-candi damelanipun manungsa.

²⁵ Panjenenganipun inggih mboten mbetahaken sesajèn menapa kémawon saking manungsa, sebab Panjenenganipun ingkang maringi ambekan lan gesang tuwin samukawis dhateng manungsa.

²⁶ Saking tiyang setunggal, Gusti Allah wau sampun ndadosaken bangsa-bangsa kapurih manggèn ing salumahing bumi ngriki. Inggih Gusti Allah menika ingkang netepaken saking wiwitan mila wekdal, sarta papan padununganipun piyambak-piyambak.

²⁷ Enggènipun Gusti Allah tumindak mekaten menika, supados manungsa sami ngupadosana Panjenenganipun.

Sokur bagé saged manggihaken Panjenenganipun. Jalaran èstunipun Gusti Allah wau mboten tebih saking kita piyambak-piyambak.

²⁸Kados ingkang sami dipun cariyosaken tiyang kathah, 'Karana pangwaosipun kita sami gesang, sami makarya lan manggèn ing donya menika.' Kados ingkang dipun pratélakaken déning para pujangga panjenengan, 'Awit, kita ugi tedhak turunipun Gusti Allah.'

²⁹Sarèhné kita menika para putranipun Gusti Allah, mila mboten leres menawi kita nganggep, bilih kawontenanipun Gusti Allah menika kados reca, ingkang kadamel saking emas, slaka utawi séla ingkang kawangun miturut kapinteranipun manungsa.

³⁰Tanpa ngèngeti jaman jahiliah^b Gusti Allah samenika martosaken dhateng manungsa, bilih sedaya manungsa kedah sami mratobat saking lampahipun ingkang awon.

³¹Sebab Gusti Allah sampun netepaken dinten enggènipun badhé ngadili jagad.

^bjahiliah: jaman tiyang-tiyang taksih bodho-bodho.

Pengadilan wau badhé katindakaken déning tiyang, ingkang sampun kapiji déning Gusti Allah. Minangka buktinipun Gusti Allah sampun nangèkaken tiyang wau saking antawisipun tiyang pejah."

³² Bareng wong-wong mau padha krungu Rasul Paulus kandha bab tanginé wong mati, ana sing nuli nggeguyu tembungé Rasul Paulus mau, ana sing banjur muni: "Sanès wekdal kémawon kula mirengaken malih."

³³ Rasul Paulus nuli lunga saka Aréopagus kono.

³⁴ Ana wong sawetara sing padha precaya lan mèlu Rasul Paulus, kayata: Dionisius, ahli pikir warganing Aréopagus kono, wong wadon aran Damaris, lan wong sawetara menèh.

18 ¹ Sawisé kuwi Rasul Paulus nuli lunga saka kutha Aténa menyang kutha Korintus.

² Ana ing kutha Korintus kono Rasul Paulus ketemu karo wong Yahudi, sing aran Akwila, asal saka kutha Pontus, sing lagi teka saka tanah Italia, karo bojoné sing jeneng Priskila. Tekané ing kutha Korintus mau jalaran Klaudius, Kaisar negara Rum, nundhungi wong

Yahudi kabèh saka kutha Rum. Rasul Paulus nemoni Akwila lan Priskila,
³lan manggon ing omahé brayat mau, sarta nyambut-gawé bebarengan karo wong-wong kuwi, awit padha-padha tukang gawé téndha.

⁴Saben Sabbath, Rasul Paulus tukar kawruh karo wong-wong sing padha kumpulan ana ing sinagogé, papan pangibadahé wong Yahudi, karepé arep ngyakinaké wong-wong Yahudi lan wong-wong Yunani, sing padha nganut agama Yahudi.

⁵Bareng Silas lan Timotius teka saka tanah Makédonia, Rasul Paulus nuli mligi ngabaraké Injil, awèh paseksi yèn Gusti Yésus kuwi Sang Kristus, sing dijanjèkaké bakal rawuh déning Gusti Allah.

⁶Yèn ana wong sing nulak lan ngala-ala, Rasul Paulus nuli ngetabaké lebuning sandhangané karo muni: "Menawi nemahi sangsara, kula aturi nyanggi piyambak. Kula mboten kalepatan dhateng panjenengan. Wiwit samenika kula badhé murugi tiyang-tiyang sanèsipun."

⁷ Wong-wong mau banjur ditinggal lunga déning Rasul Paulus. Sabanjuré Rasul Paulus mondhok ing omahé wong dudu Yahudi, nanging sing nganut agama Yahudi, wong mau jenengé Titius Yustus. Omahé Titius Yustus mau sandhing sinagogé kono.

⁸ Krispus, kepalané sinagogé mau lan sabrayaté uga precaya marang Gusti Yésus. Kejaba kuwi akèh menèh wong-wong liyané ing kutha Korintus kono sing padha ngrungokaké Injil, sing diwartakaké déning Rasul Paulus, lan padha precaya. Wong sing padha precaya mau nuli padha dibaptisi.

⁹ Ing sawijining bengi Gusti Allah ngandika marang Rasul Paulus sajroning wahyu, mengkéné: "Aja wedi! Terusna enggonmu ngabaraké Injil lan aja lèrèn.

¹⁰ Sebab Aku nunggal karo kowé. Ora ana wong sing bakal nganiaya kowé, sebab ing kutha kéné akèh wong sing dadi umat-Ku."

¹¹ Mulané Rasul Paulus enggoné manggon ing kutha Korintus kono nganti siji setengah taun, karo mulang wong-wong bab pangandikané Gusti Allah.

¹² Nanging bareng Galio dadi gubernur ing tanah Akhaya, wong Yahudi sanalika nuli padha ngroyok Rasul Paulus. Rasul Paulus dicekel lan diirid menyang kantor pengadilan.

¹³ Pandakwané wong-wong mau marang Rasul Paulus mengkéné: "Tiyang menika ngajak tiyang kathah, supados sami nyembah dhateng Gusti Allah, mawi patrap ingkang cengkah kaliyan prenataling agami kita!"

¹⁴ Bareng Rasul Paulus lagi arep mangsuli pandakwa mau, Gubernur Galio kandha marang wong-wong Yahudi: "Kowé wong-wong Yahudi. Yèn wong iki nglanggar prenataling negara utawa nindakaké kadursilan, wis samesthiné aku nampani gugatanmu.

¹⁵ Nanging prekara sing dadi dhadhakaning padu iki rak prekara tembung lan jeneng sing magepokan karo prenatal-prenataling agamamu dhéwé, mulané prekara kuwi rampungana dhéwé. Aku emoh dadi hakim tumrap prekara-prekara sing kaya mengkono!"

¹⁶ Wong-wong Yahudi mau nuli ditundhung metu.

¹⁷ Sabanjuré wong-wong mau padha nyekel Sostenès, kepalané sinagogé kono, digebugi ana ing ngarepé pradataning agama. Nanging Gubernur Galio babar-pisan ora mreduli prekara mau.

¹⁸ Rasul Paulus isih sawetara dina menèh ana ing kutha Korintus kono, nginep ing panggonané para sedulur Kristen. Sawisé kuwi Rasul Paulus nuli lunga saka kono, nunggang prau karo Priskila lan Akwila menyang Siria. Sadurungé mangkat, Rasul Paulus nyukur rambuté ana ing pelabuhan Kèngkréa kanggo ngluwari nadaré.

¹⁹ Satekané ing kutha Éfesus, Rasul Paulus ninggal Priskila lan Akwila, banjur mlebu ing sinagogé lan tukar kawruh karo wong-wong Yahudi.

²⁰ Wong-wong mau njaluk supaya Rasul Paulus enggoné mampir rada suwé, nanging ora kersa.

²¹ Tembungé: "Menawi Gusti Allah marengaken, kula badhé wangsul mriki malih." Rasul Paulus nuli lunga saka ing kutha Éfesus.

²² Bareng wis tekan kutha Kaisaréa, Rasul Paulus banjur nerusaké lakuné

menyang kutha Yérusalèm, arep ngaturaké salam marang pasamuwan ing kono. Sawisé kuwi banjur nerusaké lakuné menyang kutha Antiokia.

²³ Sawisé sawetara lawas ana ing kutha Antiokia kono, banjur lunga menyang tanah Galatia lan tanah Frigia, prelu nyantosakaké imané wong-wong precaya sing ana ing kono.

²⁴ Ana wong Yahudi, kelairan saka kutha Alèksandria, jenengé Apolos, teka ing kutha Éfesus. Apolos kuwi wong sing micara lan akèh kawruhé bab Kitab Suci.

²⁵ Dhèwèké wis nampa piwulang bab 'Dalaning Pangéran', mulané klawan semangat lan gamblang mulangaké bab Gusti Yésus, senajan sing diweruhi mung lagi bab baptisané Yohanes Pembaptis.

²⁶ Kendel banget Apolos olèhé miwiti mulang ana ing sinagogé. Bareng Priskila lan Akwila krungu piwulangé, Apolos nuli diampiraké menyang omahé wong loro mau, supaya nerangaké klawan cetha bab sakèhing piwulang Kristen.

²⁷ Sawisé kuwi Apolos arep lunga menyang tanah Akhaya. Wong-wong Kristen ing Éfesus nuli nggawèkaké layang, sing maksudé ngenalaké

Apolos mau marang sedulur-sedulur ing tanah Akhaya, klawan penjaluk supaya Apolos ditampa klawan becik. Satekané ing tanah Akhaya, karena sih-kamirahané Gusti Allah, Apolos mau dadi penginjil sing migunani banget tumrap wong-wong sing precaya.

²⁸Tansah bebantahan nganggo dhasar Kitab Suci karo para wong Yahudi ana ing ngarepané umum, minangka paseksi yèn Gusti Yésus kuwi Sang Mèsias.

19¹ Nalika Apolos isih ana ing kutha Korintus, Rasul Paulus ndlajahi tanah-tanah sing adoh kutha, nganti tekan ing kutha Éfesus. Ana ing kono Rasul Paulus kepethuk karo wong Kristen sawetara.

² Wong-wong Kristen mau ditakoni: "Menapa panjenengan sampun sami nampèni Roh Suci nalika dipun baptis?" Wangsulané wong-wong mau: "Mireng wontenipun Roh Suci kémawon dèrèng naté!"

³ Pitakoné Rasul Paulus: "Menawi mekaten, baptis panjenengan nganggé wewaton menapa?" Wangsulané wong-wong mau: "Nganggé baptisipun Nabi Yohanes."

⁴ Rasul Paulus banjur nerangaké: "Baptisipun Nabi Yohanes menika baptisipun tiyang-tiyang ingkang mratobat saking dosanipun. Nabi Yohanes sanjang dhateng tiyang-tiyang Israèl, supados sami pitados dhateng Tiyang, ingkang dhatengipun sapengkeripun Nabi Yohanes, inggih menika Gusti Yésus."

⁵ Bareng krungu ketrangan mengkono, wong-wong mau nuli padha njaluk baptis ing asmané Gusti Yésus.

⁶ Nalika Rasul Paulus numpangaké tangané ing sirahé wong-wong mau, sanalika wong-wong mau nuli padha kapenuhan ing Roh Suci, banjur padha caturan nganggo basa sing anèh, sarta martakaké pangandikané Gusti Allah.

⁷ Kabèh mau cacahé kira-kira ana wong rolas.

⁸ Telung sasi lawasé Rasul Paulus memulang klawan kendel ana ing sinagogé, papan pangibadahé wong Yahudi, tukar kawruh karo wong-wong Yahudi lan ngudi ngyakinaké wong-wong mau bab Kratoné Gusti Allah.

⁹ Nanging uga ana wong-wong sing padha wangkal ora gelem percaya.

Wong-wong mau padha ngala-ala piwulang Kristen ing ngarepé wong akèh. Mulané wong-wong mau nuli padha ditinggal lunga déning Rasul Paulus. Wong sing padha precaya nuli dikumpulaké lan saben dina Rasul Paulus memulang ana ing panggonan sing lumrahé dienggo mulang déning Tiranus.

¹⁰ Enggoné Rasul Paulus memulang kaya mengkono kuwi nganti rong taun lawasé, temah kabèh wong sing padha manggon ana ing tanah Asia, wong Yahudi, lan wong bangsa liyané, padha krungu pangandikané Gusti Allah.

¹¹ Gusti Allah nindakaké mujijat-mujijat sing hébat banget lantaran Rasul Paulus.

¹² Nganti kacu utawa suwèkan sandhangan lungsuran sing dienggo, yèn ditumpangaké wong lara, wong mau banjur waras, lan dhemit-dhemit pisan iya padha metu saka wong-wong lara mau.

¹³ Ing kono ana wong Yahudi sawetara sing mider-mider marasaké wong-wong sing padha kepanjangan dhemit. Wong-wong mau uga padha nyoba nundhung dhemit nganggo nyebut asmané Gusti Yésus, karo muni mengkéné: "Kowé

daksupatani atas asmané Gusti Yésus, sing diwartakaké déning Rasul Paulus."

¹⁴ Sing nindakaké kaya mengkono kuwi wong pitu, yakuwi para anaké imam agung, sing jeneng Skéwa.

¹⁵ Nanging kocapa, dhemit-dhemit mau padha mangsuli: "Yésus aku kenal. Paulus aku ya kenal, nanging kowé kuwi sapa?"

¹⁶ Wong sing kepanjangan dhemit kuwi nuli nubruk wong pitu mau sarosané, nganti wong pitu mau kalah kabèh, temah kepeksa mlayu saka ing omah kono, dhèdhèl dhuwèl lan kewudan.

¹⁷ Wong-wong Yahudi kabèh lan wong bangsa liya, sing padha nganut agama Yahudi ing kutha Éfesus kono padha krungu lelakon mau, banjur padha wedi banget. Srana mengkono asmané Gusti Yésus saya kesuwur lan diéringi.

¹⁸ Akèh wong sing wis padha precaya, padha teka lan ngakoni ing ngarepé wong akèh, apa sing padha dilakoni.

¹⁹ Akèh wong precaya sing biyèn wis tau nindakaké ilmu sihir padha nglumpukaké buku-bukuné dadi siji, nuli padha diobong ana ing ngareping wong akèh. Nalika ajiné buku-buku mau

digunggung, ketemu pirang-pirang puluh juta rupiah.

²⁰ Anané lelakon-lelakon sing mengkono mau marakaké pangandikané Gusti Allah saya sumebar lan saya gedhé dayané.

²¹ Sawusé lelakon kuwi mau kabèh, Rasul Paulus kenceng tékadé arep menyang kutha Yérusalèm, liwat tanah Makédonia lan tanah Yunani. Rasul Paulus ngucap mengkéné: "Sawisé aku mrana, aku nuli arep menyang kutha Rum."

²² Rasul Paulus nuli ngutus wong loro saka panunggalané para pembantuné, yakuwi Timotius lan Érastus, mangkat menyang Makédonia, déné Rasul Paulus dhéwé kari ana ing tanah Asia sawetara mangsa.

²³ Nalika semana ana gègèran gedhé ing kutha Éfesus, jalaran saya ngrembakané piwulang bab 'Dalaning Pangéran'.

²⁴ Awit ana sawijining kemas, jenengé Démétrius, sing pangupajiwané nggawèni candi cilik-cilik, niru candiné Dèwi Agung Diana. Dagangané Démétrius mau nekakaké keuntungan ora sethithik kanggo para tukangé.

²⁵ Mulané Démétrius mau nuli ngumpulaké para tukangé lan uga para tukang saka kemasan liyané, banjur kandha mengkéné: "Para kanca sedaya! Panjenengan sami pirsani, bilih penggaotan kita menika, dados kemasan.

²⁶ Samenika, cobu panjenengan pirsani, menapa ingkang katindakaken déning Paulus menika. Piyambakipun sanjang, bilih déwa-déwa ingkang dipun damel déning tanganipun manungsa menika sanès déwa saèstu. Paulus sampun saged ngiyakinaken tiyang kathah, mboten namung wonten ing kitha Éfesus kémawon, nanging ugi ing mèh satanah Asia sedaya.

²⁷ Srana mekaten mboten namung penggaotan kitha kémawon ingkang dipun rèmhèhaken, nanging ugi pepundhèn kita Dèwi Agung Diana, badhé mboten wonten aosipun, sarta kaluhuranipun badhé sirna, inggih menika kaluhuranipun Dèwi Agung Diana ingkang kasembah déning tiyang satanah Asia lan sajagad sedaya."

²⁸ Bareng krungu tembung mengkono mau, atiné wong-wong mau dadi

panas, nuli wiwit padha bengok-bengok: "Kaagungana Dèwi Diana, pepujanipun tiyang Éfesus!"

²⁹ Sakutha kabèh nuli gègèr. Wong akèh mau banjur nyekel Gayus lan Aristarkhus, wong-wong Makédonia kancané Rasul Paulus. Wong loro mau diglandhang menyang alun-alun.

³⁰ Rasul Paulus dhéwé uga arep mrono, nanging dipenggak déning para sedulur Kristen ing kono.

³¹ Para penggedhéné kutha mau, sing wis dadi mitrané Rasul Paulus, uga padha mrayogakaké, supaya Rasul Paulus aja menyang alun-alun.

³² Kaanané wong akèh mau worsuh banget; ana sing nguwuh ngéné ana sing nguwuh ngono, sebab akèh wong sing ora ngerti, apa sebabé dhèwèké mèlu-mèlu tekan kono.

³³ Ana wong jenengé Alèksander, dikira wong kuwi sing tanggung jawab. Mula sawisé tanpa katerangan akèh saka wong-wong mau nuli dikon maju ana ing ngarepé wong-wong mau. Alèksander mènèhi sasmita nganggo tangané, arep awèh ketrangan marang wong-wong mau.

³⁴ Nanging bareng weruh yèn Alèksander kuwi wong Yahudi, wong-wong mau nuli padha mbengok sambung-sumambung nganti rong jam suwéné: "Kaagungna Dèwi Diana, sesembahanipun tiyang Éfesus!"

³⁵ Pungkasané sèkretarisé kutha kono bisa nentremaké wong-wong akèh mau, tembungé: "Para sedhèrèk, warga kitha Éfesus! Saben tiyang sampun mangertos, bilih kitha Éfesus menika ngreksa kuilipun Dèwi Agung Diana, sarta ngreksa séla suci ingkang dhawah saking langit.

³⁶ Kula kinten mboten wonten tiyang setunggal kémawon ingkang saged mbantah prekawis menika. Mila panjenengan kula aturi kèndel kémawon lan sampun ngantos tumindak grusa-grusu.

³⁷ Panjenengan sami mbekta tiyang menika mriki, mangka tiyang menika mboten ngrampog barang suci menapa-menapa saking kuil, inggih mboten nyenyamah dhateng Dèwi Agung sesembahan kita.

³⁸ Menawi Démétrius lan kanca-kancanipun sami gadhah pandakwa

utawi badhé nggugat salah setunggaling tiyang, kajengipun piyambakipun damel gugatan dhateng pengadilan. Kanggé prekawis-prekawis kados mekaten, wonten dinten ingkang pancèn kacawisaken.

³⁹ Nanging menawi wonten prekawis sanès ingkang kepéngin panjenengan bèrèsaken, menika kedah dipun urus déning parepataning wakil rakyat ingkang sah.

⁴⁰ Sebab, menapa ingkang panjenengan tindakaken ing dinten menika, saged kaanggep kados déné pembrontakan. Mangka sejatosipun mboten wonten alesan kanggé damel gègèran kados menika."

⁴¹ Sawisé muni mengkono kumpulané wong akèh mau nuli dibubaraké.

20 ¹ Sawisé kaanan ing kutha Èfesus pulih tentrem menèh, Rasul Paulus nuli ngumpulakè pasamuwan ing kono. Sawise mènèhi pitutur akèh-akèh Rasul Paulus nuli pamitan, lan nerusakè lakunè menyang kutha Makèdonia.

² Rasul Paulus nuli ndlajahi daérah-daérah satanah Makèdonia kabèh, karo mituturi para sedulur sing padha ana

ing kono. Saka Makédonia Rasul Paulus nerusaké lakuné menyang tanah Yunani.

³Sawisé ana ing kono telung sasi, Rasul Paulus nuli tata-tata arep menyang Siria (ing Asia Cilik), dumadakan krungu yèn wong Yahudi padha sekuthon arep matèni; mulané Rasul Paulus arep bali metu tanah Makédonia waé.

⁴Lakuné Rasul Paulus mau dikancani déning Sopater anaké Pirus, wong saka kutha Béréa; Aristarkhus lan Sekundhus, loro-loroné wong saka kutha Tésalonika; Gayus saka kutha Dèrbé; Timotius lan wong loro saka tanah Asia, yakuwi Tikhikus lan Trofimus.

⁵Wong-wong mau padha mangkat dhisik, lan arep ngentèni aku kabèh ana ing kutha Troas.

⁶Sawisé Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi aku padha nunggang prau saka Filipi. Let limang dina aku padha ketemu karo para sedulur mau ana ing kutha Troas. Aku padha ana ing kutha kono lawasé nganti seminggu.

⁷Ing dina kapisan^c aku padha ngumpul mangan bebarengan. Sarèhné Rasul Paulus ésuké arep mangkat,

^cdina kapisan: inggih punika dinten Minggu.

panjenengané awèh wejangan akèh, nganti tengah wengi.

⁸Ana ing kamar lotèng sing padha dakenggo kumpulan mau ana lampuné sawetara.

⁹Sawijining nonoman, jenengé Eutikhus, lungguh ana ing jendhéla. Sarèhné Rasul Paulus olèhé mènèhi wejangan ora lèrèn-lèrèn, nonoman mau keturon ana ing jendhéla, pungkasané tiba saka lotèng tingkat telu. Bareng diangkat nonoman mau jebul wis mati.

¹⁰Rasul Paulus nuli mudhun, ngrungkebi nonoman mau, dirangkul karo ngandika: "Aja wedi, bocahé isih urip!"

¹¹Sawisé kuwi Rasul Paulus bali menèh menyang lotèng lan mangan bebarengan. Sabubaré mangan, Rasul Paulus nerusaké wejangané nganti mlethèké srengéngé, banjur lagi mangkat.

¹²Wong-wong padha bungah banget déné Eutikhus ora sida mati, nuli padha diteraké mulih.

¹³Aku padha ndhisiki nunggang prau sing arep menyang pelabuhan Asos. Ana ing Asos kono Rasul Paulus bakal mèlu bebarengan munggah ing prau.

Rasul Paulus akon aku padha mangkat dhisik, jalaran panjenengané olèhé arep menyang Asos mung tindak.

¹⁴ Bareng wis tekan Asos, Rasul Paulus nuli nunggang kapal; aku banjur padha nerusaké lelayaran menyang kutha Mitiléné.

¹⁵ Saka kana aku padha nunggang prau menèh lan ésuké tekan ngarepé pulo Khios. Dina candhaké aku padha tekan pulo Samos, lan let sedina menèh tekan pelabuhan Milétus.

¹⁶ Rasul Paulus wis ngrancang ora arep mampir ing kutha Éfesus, supaya aja kesuwèn ana ing tanah Asia, karebèn énggal-énggal tekan Yérusalèm, yèn bisa sadurungé Riaya Péntakosta.

¹⁷ Mulané saka ing Milétus kono Rasul Paulus kongkonan wong ngabari sedulur-sedulur ing Éfesus, lan akon para pinituwané pasamuwan teka ing Milétus, supaya bisa ketemu karo Rasul Paulus.

¹⁸ Satekané para pinituwa mau, Rasul Paulus nuli awèh pitutur mengkéné: "Kowé padha weruh dhéwé enggonku sesrawungan karo kowé salawasé aku

ana ing antaramu, wiwit tekaku ana ing tanah Asia.

¹⁹ Enggonku ngladèni ayahané Gusti daktindakaké klawan andhap-asor, lan kerep dakréwangi nangis-nangis, sarta ngalami kasangsaran merga panganiaya sing dirancang déning para wong Yahudi.

²⁰ Senajan mengkono aku ora tau nglirwakaké nindakaké apa waé sing maédahi tumrap kowé. Kabèh wis dakkandhakaké lan dakwulangaké marang kowé, ya ana ing ngarepé wong akèh, ya ana ing kumpulan-kumpulan ing omah-omahmu.

²¹ Wong Yahudi, wong dudu Yahudi, tansah padha dakélingaké, supaya padha mratobat lan padha precaya marang Gusti Yésus Kristus.

²² Saiki, manut dhawuhé Sang Roh Suci, aku kudu lunga menyang kutha Yérusalèm. Aku ora ngerti apa sing bakal dakalami ana ing kana.

²³ Sing dakweruhi yakuwi, ing saben kutha Sang Roh Suci wis ngélingaké marang aku, yèn aku bakal nandhang sangsara rupa-rupa lan bakal dikunjara.

²⁴ Éwasemono aku ora preduli bab uripku, angger aku bisa nerusaké

pegawéanku, lan ngrampungaké kuwajiban sing diparingaké déning Gusti Yésus marang aku, yakuwi ngabaraké Injil bab sih-rahmaté Gusti Allah.

²⁵ Ana ing tengahmu aku wis nyritakaké bab Kratoné Gusti Allah. Saiki aku krasa, yèn aku wis ora bakal ketemu menèh karo kowé kabèh.

²⁶ Mulané saiki aku kandha satemené marang kowé; yèn ing antaramu ana wong sing kesasar, kuwi dudu tanggunganku.

²⁷ Sebab wis sakatogé enggonku mulang marang kowé bab kersané Gusti Allah.

²⁸ Padha ngreksaa awakmu dhéwé lan wong-wong sing dipasrahaké marang kowé déning Sang Roh Suci. Padha engonen pasamuwané Gusti Allah, merga wis dilabuhi séda déning Putrané piyambak.

²⁹ Aku ngerti yèn sapungkurku bakal ana asu ajag galak akèh sing padha teka ana ing tengah-tengahmu lan ora bakal ngéman marang panthané wedhus mau.

³⁰ Malah bakal ana mangsané ing antaramu dhéwé ana wong sawetara,

sing bakal nylèwèng saka piwulang sing bener lan nasaraké pasamuwan.

³¹ Mulané dingati-ati, lan padha élinga yèn nganti telung taun lawasé enggonku wis mulang kowé siji-siji, rina wengi ora kendhat-kendhat, karo tansah ngetokaké luh.

³² Déné saiki kowé padha dakpasrahaké marang pamengkuné sih-rahmaté Gusti Allah. Panjenengané kuwi kwasa nyantosakaké kowé lan maringi berkah sing wis disedhiyakaké kanggo para umaté.

³³ Aku ora tau kepéngin olèh slaka, emas utawa sandhangan, saka sapa waé.

³⁴ Kowé padha weruh dhéwé enggonku golèk pangan nganggo tanganku kanggo nyukupi kebutuhanku lan kebutuhané kanca-kancaku.

³⁵ Aku wis nuduhaké marang kowé klawan patrap rupa-rupa, yèn enggon kita nulung marang wong miskin lan wong sing padha kasusahan, kuwi kudu klawan nyambut-gawé abot. Padha élinga marang pangandikané Gusti Yésus: 'Luwih begja wèwèh, tinimbang karo nampani.'"

³⁶ Sawisé rampung olèhé awèh pitutur, Rasul Paulus nuli jèngkèng, bebarengan karo para sedulur kabèh, banjur ndedonga.

³⁷ Wong kabèh padha nangis, banjur ngrangkuli Rasul Paulus klawan diambungi bola-bali.

³⁸ Kabèh padha susah, apa menèh merga Rasul Paulus kandha, yèn wong-wong mau bakal wis ora padha ketemu menèh. Wong-wong mau nuli ngeteraké Rasul Paulus tekan ing prau.

21 ¹ Sawisé aku padha pamitan karo para pinituwané pasamuwan ing kutha Éfesus, prauné nuli mangkat nyabrang menyang pulo Kos. Ésuké aku padha tekan pulo Rodhos. Saka kono aku padha terus layaran menyang kutha Patara.

² Ing kutha Patara kono ana kapal sing arep mangkat menyang tanah Fénisia. Aku padha nunggang kapal mau, nuli mangkat.

³ Aku padha tekan panggonan sing saka kono bisa weruh pulo Siprus. Aku banjur padha ngidul nganti tekan tanah Siria. Ing kutha Tirus aku padha mudhun,

sebab ana ing kutha kono prauné kudu bungkar momotané.

⁴Ing kutha Tirus kono aku padha kepethuk karo sedulur Kristen sawetara, nuli nginep ana ing omahé para sedulur mau, lawasé nganti seminggu. Merga olèh wangsité Pangéran, para sedulur mau padha mènèhi weruh marang Rasul Paulus, supaya aja lunga menyang kutha Yérusalèm.

⁵Nanging bareng wis tekan mangsané, aku banjur padha nerusaké laku. Para sedulur mau kabèh, saanak-bojoné, padha nguntapaké aku tekan sanjabané kutha. Ana ing gisik aku padha jèngkèng ndedonga.

⁶Sawisé padha andum slamet, aku banjur padha munggah ing prau, lan para sedulur mau padha mulih.

⁷Aku padha mbanjuraké laku saka kutha Tirus, menyang kutha Ptolémaïs. Aku padha tilik para sedulur Kristen sing ana ing kono, sarta nginep ing kono sewengi.

⁸Ésuké nuli mangkat menèh nganti tekan kutha Kaisaréa. Ing kono aku padha nginep ana ing omahé guru Injil, sing aran Filipus. Filipus kuwi

panunggalané wong pitu sing biyèn ditetepaké dadi juru-tulung ana ing kutha Yérusalèm.

⁹ Filipus mau duwé anak prawan papat, sing uga padha ngabaraké Injilé Gusti Allah.

¹⁰ Sawisé ana ing kono seminggu lawasé, nuli ana nabi teka saka Yudéa, jenengé Agabus.

¹¹ Agabus mau marani aku sakanca, nuli njupuk sabuké Rasul Paulus. Sabuk mau dienggo nalèni sikil lan tangané dhéwé, karo muni: "Mengkéné pangandikané Gusti Allah: 'Wong sing duwé sabuk iki bakal dibanda kaya mengkéné iki ana ing kutha Yérusalèm déning wong-wong Yahudi, lan wong kuwi bakal dipasrahaké marang bangsa liya.'"

¹² Bareng aku padha krungu sing mengkono mau, aku lan para sedulur kabèh nuli padha ngandhani Rasul Paulus, supaya mbatalaké enggoné arep lunga menyang kutha Yérusalèm.

¹³ Nanging Rasul Paulus mangsuli: "Yagéné kowé padha nangis lan ngrimuk aku? Aku wis cumadhang ora mung dibanda waé, malah senjata nganti

dipatèni pisan ana ing kutha Yérusalèm krana Gusti Yésus aku lila."

¹⁴ Aku padha ora bisa ngeluk karepé Rasul Paulus, mulané aku mung padha sumarah, karo muni: "Muga apa sing bakal kelakon kuwi kersané Gusti Allah."

¹⁵ Sawisé ana ing kono sawetara dina, aku banjur padha ngringkesi barang-barangku lan mangkat menyang kutha Yérusalèm.

¹⁶ Ana sedulur Kristen sawetara saka kutha Kaisaréa sing mèlu ngeteraké aku sakanca menyang omahé Manason, sing arep padha dakinepi. Manason kuwi asalé saka pulo Siprus, lan klebu wong Kristen sing kawitan.

¹⁷ Nalika aku sakanca tekan kutha Yérusalèm, para sedulur Kristen ing kono padha mbagèkaké klawan bungah.

¹⁸ Ésuké Rasul Paulus karo aku kabèh tilik Yakobus. Para pinituwané pasamuwan kabèh uga padha teka.

¹⁹ Rasul Paulus nuli awèh salam, sarta nyritakaké apa waé sing ditindakaké déning Gusti Allah ing antarané wong kapisan lantaran dhèwèké.

²⁰ Krungu critané Rasul Paulus sing mengkono mau, wong kabèh nuli padha

memuji asmané Gusti Allah. Sawisé kuwi wong-wong mau banjur padha kandha marang Paulus mengkéné: "Sedhèrèk Paulus, kula aturi mirengaken atur kula! Ing ngriki wonten pinten-pinten èwu tiyang Yahudi ingkang pitados dhateng Gusti Yésus, lan ugi sami netepi Torètipun Nabi Musa.

²¹ Nanging para sedhèrèk wau mireng kabar bilih Panjenengan wonten ing negari manca mulang dhateng sedaya tiyang Yahudi ingkang wonten ing ngrika, supados mboten sami nurut dhateng Torètipun Nabi Musa, lan mboten sami netaki anak-anakipun, utawi nganut adat tata-caranipun tiyang Yahudi.

²² Sedhèrèk-sedhèrèk wau temtunipun inggih sami mireng bilih panjenengan rawuh. Samenika lajeng kadospundi, menapa ingkang prelu kita tindakaken?

²³ Kula sami mrayogèkaken, panjenengan kersaa nindakaken panyuwun kula sedaya, mekaten: Ing ngriki wonten sedhèrèk sekawan ingkang sami gadhah nadar.

²⁴ Panjenengan kula aturi sesarengan kaliyan sedhèrèk-sedhèrèk menika nindakaken tata-cara sesuci, lan mbayar

ragadipun, supados para sedhèrèk wau saged sami nyukur rambutipun. Srana mekaten sageda cetha tumrap tiyang sedaya, bilih menapa ingkang dipun pireng bab panjenengan menika mboten leres, malah ketitika bilih panjenengan piyambak inggih netepi Torètipun Nabi Musa.

²⁵ Tumrap tiyang-tiyang sanès Yahudi, kita pancèn sampun kintun serat, ingkang ngewrat putusan kita sedaya, bilih para sedhèrèk wau dipun awisi nedha tetedhan ingkang dipun anggè sajèn dhateng brahala, nedha rah utawi kéwan ingkang pejahipun srana dipun tekak; mekaten ugi sami dipun awisi lampah jina."

²⁶ Èsuké Rasul Paulus nuli ngajak wong papat mau, lan sawisé nindakaké sesuci bebarengan, miturut tata-carané wong Yahudi, banjur padha mlebu ing Pedalemané Allah. Ana ing kono padha ngumumaké pira lawasé wektu pasucèn, apa déné kurban tumrap wong siji-sijiné kang bakal disaosaké.

²⁷ Ngarepaké genep pitung dina entèké mangsa sesuci mau, ana wong Yahudi sawetara saka ing tanah Asia padha

weruh Rasul Paulus ana ing Pedalemané Allah. Wong-wong mau nuli ngojok-ojoki wong akèh supaya nyekel Rasul Paulus.

²⁸ Wong-wong mau padha nguwuh-uwuh mengkéné: "Sedhèrèk-sedhèrèk, tiyang Israèl, nyuwun tulung! Menika tiyangipun, ingkang késah dhateng pundi-pundi memucal, supados tiyang sedaya nglawan bangsa Israèl lan Torètipun Nabi Musa sarta Pedalemanipun Allah menika. Samenika tiyang menika ugi ngajak tiyang-tiyang kapis sami mlebet wonten ing Pedalemanipun Allah, lan srana mekaten damel najisipun Pedalemanipun Allah!"

²⁹ (Enggoné padha muni mengkono mau merga padha weruh Trofimus, wong Éfesus, ana ing Yérusalèm, bebarengan karo Rasul Paulus. Dikira yèn Rasul Paulus sing ngajak Trofimus mau mlebu ing Pedalemané Allah.)

³⁰ Wong sakutha kabèh banjur gègèr, lan kabèh padha kemrubut ngumpul. Rasul Paulus nuli dicekel lan diglandhang metu saka Pedalemané Allah. Lawangé Pedalemané Allah nuli énggal-énggal ditutup.

³¹ Bareng wong akèh sing gawé gègèr mau lagi nyoba arep matèni Rasul Paulus, komandhané tentara Rum krungu, yèn sakutha Yérusalèm kabèh lagi brontak.

³² Sanalika komandhan mau teka, nggawa perwira lan prejurit sawetara lan énggal-énggal nglabrag wong akèh mau. Bareng padha weruh para prejurit lan komandhan teka, wong-wong mau nuli padha lèrèn enggoné nggebugi Rasul Paulus.

³³ Komandhan mau marani Rasul Paulus, nuli préntah supaya Rasul Paulus tangané diranté loro-loroné. Sawisé kuwi komandhan mau banjur takon marang wong-wong sing ana ing kono: "Wong kuwi sapa, lan apa sing ditindakaké?"

³⁴ Ing antarané wong akèh mau ana sing kandha mengkéné, ana sing kandha mengkono. Sarèhné kisruh banget, nganti komandhan mau ora bisa olèh ketrangan sing sanyatané. Mulané banjur préntah, supaya Rasul Paulus digawa menyang bètèng.

³⁵ Bareng tekan undhak-undhakané bètèng, Rasul Paulus kepeksa disunggi,

sebab wong-wong sing padha gawé rusuh mau ambyuk dhesek-dhesekan.

³⁶ Karo nguwuh-uwuh: "Wong kuwi dipatèni waé!"

³⁷ Nalika arep digawa mlebu déning para prejurit ana ing bètèng, Rasul Paulus kandha karo komandhané pasukan: "Menapa kula kepareng matur sekedhik?" Komandhan mau nuli takon: "Menapa panjenengan ngertos basa Yunani?"

³⁸ Menawi mekaten panjenengan menika sanès tiyang Mesir ingkang dèrèng dangu menika miwiti pembrontakan lan mbekta bala tiyang kawan èwu dhateng ara-ara samun?"

³⁹ Wangsulané Rasul Paulus: "Kula menika tiyang Yahudi dipun lairaken wonten kitha Tarsus, ing tanah Kilikia, warga kitha ingkang kesuwur menika. Kula nyuwun dipun parengaken nyukani katerangan sekedhik dhateng tiyang-tiyang menika."

⁴⁰ Komandhan mau ngidini lan Rasul Paulus nuli ngadeg ana ing undhak-undhakan, mènèhi sasmita nganggo tangané. Bareng wong kabèh wis

meneng, Rasul Paulus nuli mènèhi ketrangan marang wong akèh mau nganggo basa Ibrani, mengkéné:

22¹ "Para bapak lan para sedhèrèk sedaya. Kula aturi mirengaken penjawab kula dhateng panjenengan sedaya."

² Krungu Rasul Paulus caturan nganggo basa Ibrani mau, wong kabèh saya mundhak antengé. Rasul Paulus nuli nerusaké enggoné awèh ketrangan.

³ "Kula menika tiyang Yahudi, lair kula wonten ing kitha Tarsus, ing tanah Kilikia, lan dipun agengaken wonten ing kitha Yérusalèm, dados muridipun Mahaguru Gamalièl. Kula dipun wulang Torètipun para leluhur kita kalayan tлити, lan ngabekti dhateng Gusti Allah, mboten béda kaliyan panjenengan sedaya menika. Kula pancèn nglawan piwulang bab rancanganipun Gusti Allah lumantar Gusti Yésus menika.

⁴ Mila tiyang-tiyang ingkang sami nganut 'Piwulang Énggal' menika kula kuya-kuya ngantos pejah. Tiyang-tiyang wau kula cepeng, jaler èstri, kula lebetaken ing kunjara.

⁵Imam Agung piyambak lan para warganing Pradata Agami minangka seksi, bilih kula mboten goroh. Sebab inggih para pengageng menika, ingkang maringi serat dhateng kula kanggé tiyang-tiyang Yahudi ing kitha Damsyik. Menika ateges kula dipun lilani nyepengi para penganutipun 'Piwulang Énggal' wau, sarta mbekta dhateng kitha Yérusalèm, supados sami kaukum."

⁶"Sareng lampah kula mèh dumugi kitha Damsyik, wancinipun tengah dinten, dumadakan wonten cahya ingkang mblerengi, sumorot saking langit nlorong kula.

⁷Kula lajeng dhawah ing siti, sarta mireng swanten mekaten: 'Saulus, Saulus! Yagéné kowé nguya-uya marang Aku?'

⁸Kula lajeng takèn: 'Panjenengan menika sinten Gusti?' Wangsulaniipun swanten wau: 'Aku iki Yésus wong Nasarèt, sing kokkuya-kuya.'

⁹Tiyang-tiyang ingkang sami sesarengan kaliyan kula, inggih sumerep cahya wau, nanging mboten mireng swanten ingkang ngandika dhateng kula.

¹⁰ Kula pitakèn malih: 'Gusti! Menapa ingkang kedah kula lampahi?' Gusti Yésus nunten ngandika: 'Ngadega, lan lungaa menyang kutha Damsyik. Ana ing kono kowé bakal didhawuhi samubarang sing dikersakaké déning Gusti Allah, lan sing kudu koklakoni.'

¹¹ Cahya ingkang mblerengi wau murugaken kula wuta. Pramila kula lajeng dipun tuntun kanca-kanca kula mlebet dhateng kitha Damsyik.

¹² Ing ngriku wonten tiyang, namanipun Ananias, tiyang ingkang ngabekti dhateng Gusti Allah sarta netepi dhateng Torèt kita. Piyambakipun dipun éringi déning tiyang Yahudi sedaya ingkang wonten ing kitha Damsyik ngriku.

¹³ Ananias wau dhateng lan ngadeg ing sacelak kula, sarta wicanten: 'Sedulur Saulus, kowé bisaa ndeleng menèh.' Sanalika menika ugi kula saged sumerep. Kula sumerep piyambakipun,

¹⁴ lan piyambakipun wicanten dhateng kula mekaten: 'Allahé para leluhur kita wis milih kowé, supaya kowé ngerti marang kersané, wanuh karo Gusti Yésus sing nglakoni kersané mau, sarta

krungu dhawuhé piyambak marang kowé.

¹⁵ Kowé bakal dadi seksiné, supaya nyritakaké marang saben wong, apa sing wis kokdeleng lan kokrungu.

¹⁶ Saiki aja mangu-mangu menèh. Ngadega lan njaluka dibaptis supaya dosamu dilebur srana nyebut asmané Gusti Yésus."

¹⁷ "Kula lajeng wangsul dhateng kitha Yérusalèm, lan nalika kula saweg ndedonga wonten ing Pedalemanipun Allah, kula pikantuk wahyu.

¹⁸ Wonten ing wahyu wau Gusti Yésus ngandika dhateng kula mekaten: 'Énggal lungaa saka kutha Yérusalèm kéné, sebab wong-wong ing kéné ora bakal precaya marang paseksimu bab Aku.'

¹⁹ Kula lajeng matur: 'Gusti, tiyang-tiyang menika sami mangertos, bilih kula sampun mlebet ing sinagogé-sinagogé, nyepengi lan nggebagi tiyang-tiyang ingkang sami pitados dhateng Panjenengan.

²⁰ Mekaten ugi nalika Stéfanus, ingkang suka paseksi bab Panjenengan dipun benturi séla, kula piyambak wonten ing ngriku lan nyarujuki enggènipun sami

mbenturi Stéfanus wau, malah kula njagi sandhanganipun tiyang-tiyang ingkang sami mejahi piyambakipun!’

²¹ Nanging Gusti Yésus ngandika malih: ‘Lungaa! Sebab kowé Dakutus nemoni bangsa kapid, sing adoh-adoh panggonané.’”

²² Tekan semono wong akèh mau padha meneng, ngrungokaké andharané Rasul Paulus. Nanging sawisé kuwi wong akèh mau nuli padha bengok-bengok sarosané: "Patènana waé, wong kuwi! Patènana! Ora pantes wong kaya ngono urip!"

²³ Wong akèh mau padha bengok-bengok karo ngebut-ngebutaké jubahé lan nyawuraké lebu mendhuwur.

²⁴ Komandhané para prejurit banjur préntah marang para prejurité supaya Rasul Paulus digawa mlebu ing bètèng lan dipriksa nganggo dipilara; supaya ngerti, apa sebabé wong-wong Yahudi kokpadha bengok-bengok lan padha tumindak mengkono marang Rasul Paulus.

²⁵ Nanging kocapa, bareng Rasul Paulus dibanda lan arep dipecuti, kandha karo perwira sing ngadeg ana ing kono: "Apa

miturut undhang-undhang kena mecuti warganing krajan Rum, tanpa diadili dhisik?"

²⁶ Bareng krungu yèn Rasul Paulus kuwi warga krajan Rum, perwira mau nuli marani komandhané lan matur: "Pak, panjenengan menika kadospundi! Tiyang menika jebul warganing krajan Rum!"

²⁷ Komandhané mau nuli marani Rasul Paulus lan takon: "Menapa èstu panjenengan menika warganing krajan Rum?" Wangsulané Rasul Paulus: "Kesinggihan."

²⁸ Komandhan mau nuli kandha: "Kula pikantuk wewenang dados warganing krajan Rum srana mbayar kathah!" Wangsulané Rasul Paulus: "Nanging kula dados warganing krajan Rum, adhedhasar kelairan kula."

²⁹ Sanalika kuwi uga para prejurit sing arep padha mriksa Rasul Paulus nuli padha mundur, lan komandhané dhéwé bareng ngerti yèn Rasul Paulus kuwi warganing krajan Rum, uga banjur wedi, sebab dhèwèké wis akon ngranté Rasul Paulus.

³⁰ Sarèhné komandhan mau kepéngin ngerti, apa satemené alasané

wong-wong Yahudi mau kokpadha nggugat marang Rasul Paulus, mulané komandhan mau ésuké nuli ngumpulaké Pradataning Agama, sarta nguculi ranténé Rasul Paulus lan ngirid menyang ngarepané Pradata Agama mau.

23¹ Rasul Paulus mandeng marang para warganing Pradata Agama nuli muni mengkéné: "Para sedhèrèk kula sedaya! Tumrap gesang kula, kula saged ngaturi pirsá, bilih dumugi dinten menika manah kula resik wonten ing ngarsanipun Gusti Allah."

² Dumadakan Imam Agung Ananias ndhawuhi wong-wong sing padha ana ing sacedhaké Rasul Paulus, supaya napuk tutuké.

³ Nuli dijawab déning Rasul Paulus: "Gusti Allah mesthi badhé napuk panjenengan. Panjenengan menika témbok kalabur pethak! Panjenengan lenggah wonten ing ngriku badhé ngadili kula manut Torèt, nanging panjenengan piyambak akèn tiyang napuk kula, menika nerak Torèt."

⁴ Wong-wong sing ana ing sacedhaké Rasul Paulus padha muni: "Panjenengan

nyenyamah dhateng Imam Agungipun Pangéran!"

⁵ Wangsulané Rasul Paulus: "Nyuwun ngapunten, para sedhèrèk. Kula kinten panjenenganipun menika sanès Imam Agung, sebab kula ngertos, bilih ing Kitab Suci wonten seratan: 'Kowé aja ngunèk-unèkaké para pemimpinmu!'"

⁶ Bareng Rasul Paulus pirsa, yèn sapéranganing warganing Pradata Agama sing ana ing kono kuwi wong-wong Saduki lan sapérangan menèh wong-wong Farisi, Rasul Paulus banjur kandha marang Pradata Agama mengkéné: "Para sedhèrèk, kula menika tiyang Farisi, mekaten ugi bapak kula inggih tiyang Farisi. Kula samenika dipun adili wonten ing ngriki, margi kula pitados bilih tiyang pejah menika mbénjing katangèkaken."

⁷ Sanalika iku uga wong Farisi lan wong Saduki padha wiwit bebantahan, nganti parepatan mau pisah dadi loro.

⁸ (Sebab wong-wong Saduki kuwi precaya, yèn wong mati ora bakal katangèkaké menèh, semono uga yèn malaékat lan roh kuwi ora ana, nanging

wong Farisi padha precaya marang telu-teluné.)

⁹ Wong-wong mau padha pating brengok, saya suwé saya seru. Ana wong Farisi ahli Torèt sawetara sing padha ngadeg lan muni mengkéné: "Tiyang menika mboten lepat menapa-menapa! Saged ugi pancèn wonten saèstu roh utawi malaékat, ingkang ngandika dhateng piyambakipun!"

¹⁰ Enggoné bebantahan kuwi saking raméné, nganti komandhané para prejurit mau kuwatir, yèn Rasul Paulus padha dikrubut. Komandhan mau nuli ndhawuhi para prejurité, supaya Rasul Paulus digawa lunga saka ing parepatan mau, lan dilebokaké menèh menyang bètèng.

¹¹ Benginé Gusti Yésus jumeneng ana ing sandhingé Rasul Paulus lan ngandika: "Atimu sing tatag! Kowé wis neksèni Aku ana ing kutha Yérusalèm, mengkono uga kowé bakal dadi seksi-Ku ana ing kutha Rum."

¹² Ésuké ana wong Yahudi sawetara sing padha gawé komplotan arep matèni Rasul Paulus. Wong-wong mau padha sumpah, ora arep mangan utawa

ngombé, yèn durung matèni Rasul Paulus.

¹³ Sing padha gawé komplotan mengkono kuwi wong patang puluh luwih.

¹⁴ Wong-wong mau padha nemoni Imam Agung lan para pinituwa, sarta matur: "Kula sampun sami sumpah sesarengan, mboten badhé nedha utawi ngombé menapa kémawon, menawi dèrèng mejahi Paulus.

¹⁵ Pramila panjenengan lan para warganing Pradata Agami kula aturi kintun serat dhateng komandhan Rum, nyuwun supados Paulus dipun sowanaken dhateng panjenengan; kados-kados panjenengan badhé mriksa prekawisipun ingkang langkung tliti malih. Déné kula sami badhé nyegat lan mejahi Paulus wau sadèrèngipun dumugi ing ngriki."

¹⁶ Nanging kocapa, kabar bab pirembungan mau keprungu déning nonoman ponakané Rasul Paulus. Nonoman mau nuli mlebu ing bètèng lan mènèhi weruh marang Rasul Paulus.

¹⁷ Rasul Paulus nuli ngundang perwira siji, dikandhani mengkéné:

"Nyuwun tulung, kersaa nyowanaken nènèman menika dhateng bapak komandhan, sebab wonten prekawis ingkang badhé dipun aturaken dhateng panjenenganipun."

¹⁸ Perwira mau nuli nggawa nonoman mau disowanaké marang komandhan karo matur: "Paulus, tiyang tahanan menika ngundang kula, nyuwun tulung nyowanaken nènèman menika wonten ing ngarsa panjenengan, sebab wonten pawartos ingkang badhé dipun aturaken dhateng panjenengan."

¹⁹ Komandhan mau nuli nggandhèng nonoman mau dhèwèkan, nuli ditakoni: "Apa sing arep kokaturaké marang aku?"

²⁰ Wangsulané nonoman mau: "Tiyang-tiyang Yahudi sami ngawontenaken komplotan, badhé nyuwun supados panjenengan mbénjing-énjing mbekta Rasul Paulus dhateng Pradataning Agami, ingkang éthok-éthok badhé niti priksa prekawisipun malih langkung tлити."

²¹ Nanging panjenengan sampun ngantos pitados, sebab wonten tiyang kawan dasa langkung, ingkang sampun siyaga badhé nyegat Rasul Paulus, malah sami sumpah, mboten badhé sami

nedha utawi ngombé menawi dèrèng mejahi Rasul Paulus. Rancangan menika sampun mateng, kanton ngentosi wangsulane saking panjenengan."

²² Komandhan mau banjur kandha: "Kowé aja kandha karo sapa-sapa, yèn kowé wis lapur marang aku." Nonoman mau nuli dikon mulih.

²³ Komandhan mau nuli ngundang perwirané loro, padha didhawuhi mengkéné: "Sedhiyakna prejurit rong atus, lan prejurit jaranan pitung puluh, tuwin prejurit sing sikep tumbak rong atus. Prejurit-prejurit mau mengko bengi jam sanga, kudu padha mangkat menyang kutha Kaisaréa.

²⁴ Sedhiyakna uga jaran tunggangan sawetara kanggo Paulus. Kowé tanggung jawab bab keslametané Paulus nganti tekan ngarsané Gubernur Félix."

²⁵ Sawisé kuwi komandhan mau banjur nulis layang katur marang Gubernur Félix, sing surasané mengkéné:

²⁶ "Serat mugi katur ing panjenenganipun Gubernur Félix. Ingkang minulya! Salam saking Klaudius Lisias.

²⁷ Keparenga kula ngaturi pirsu, bilih nalika tiyang-tiyang Yahudi nyepeng tiyang (Saulus) menika, badhé dipun pejahi, kula ngertos, bilih tiyang wau warganing krajan Rum. Mila nunten kula wilujengaken, srana ngginakaken para prejurit.

²⁸ Sarèhné kula badhé mriksa menapa sebab-sebabipun déné tiyang-tiyang Yahudi wau badhé mejahi Paulus, mila tiyang menika kula bekta dhateng Pradata Agaminipun tiyang-tiyang Yahudi.

²⁹ Kula mangertos, bilih pandakwanipun tiyang-tiyang wau magepokan kaliyan angger-anggeripun agami Yahudi. Paulus menika mboten nglampahi menapa-menapa, ingkang pantes dipun patrapi paukuman pejah, utawi dipun kunjara.

³⁰ Sareng kula angsal pawartos, bilih tiyang-tiyang Yahudi sami damel komplotan badhé mejahi piyambakipun, kula nunten ngintun tiyang menika dhateng panjenengan, lan nyukani sumerep dhateng para tiyang ingkang sami nggugat dhateng Paulus, supados ngajengaken gugatanipun dhateng

panjenengan. Cepak semanten atur kula. Saking kula Klaudius Lisias."

³¹ Para prejurit nuli nglakoni apa sing dipréntahaké, lan bengi kuwi uga nggawa Rasul Paulus tekan kutha Antipatris.

³² Ésuké para prejurit sing mlaku dharat padha bali menyang bètèng menèh, nanging para prejurit sing nunggang jaran padha nerusaké lakuné bebarengan karo Rasul Paulus.

³³ Satekané ing Kaisaréa nuli masrahaké Rasul Paulus marang gubernur, bebarengan karo layang saka Klaudius Lisias, komandhané.

³⁴ Sawisé gubernur maca layang mau nuli nakoni Rasul Paulus, saka ngendi asalé. Bareng weruh yèn Paulus kuwi asalé saka Kilikia,

³⁵ gubernur mau nuli ngandika: "Olèhku arep mriksa prekaramu, yèn wong-wong sing nggugat kowé wis padha teka." Gubernur nuli dhawuh supaya Rasul Paulus ditahan ana ing kedhatoné Sang Prabu Hérodès.

24 ¹ Bareng wis limang dina, Imam Agung Ananias teka bareng karo para pinituwané bangsa Yahudi lan

pokrol, jenengé Tertulus, saka Kaisaréa. Wong-wong mau padha sowan marang Gubernur Félix lan ngaturaké gugatané.

² Bareng Rasul Paulus wis ngadhep, pokrol Tertulus banjur ngaturaké gugatané mengkéné: "Bapak gubernur ingkang minulya! Pangrèh panjenengan ingkang saèstu wicaksana sampun ndhatengaken karaharjan dhateng negari kawula; semanten ugi sampun kathah kemajengan-kemajenganipun.

³ Wonten ing pundi kémawon kawula tansah mboten sami kesupèn ngaosi prekawis menika, sarta matur nuwun sanget dhateng panjenengan.

⁴ Supados mboten kekathahen mbucal wekdal panjenengan, keparenga kula ngaturaken gugatan kawula ingkang cekak, wonten ing ngarsa panjenengan, mekaten:

⁵ Kula sami ngyektosi, bilih tiyang menika nuwuhaken karuwedan ingkang mbebayani. Piyambakipun damelipun ngojok-ojoki tiyang kathah kapurih damel gègèr wonten ing antawisipun tiyang Yahudi lan wonten ing pundi-pundi. Tiyang menika dados pemimpinipun tiyang Kristen.

⁶ Piyambakipun sampun damel najisipun Pedalemanipun Allah, mila lajeng sami kula cepeng. [Kawula sami ngrancang badhé ngadili piyambakipun manut Torètipun bangsa kawula.

⁷ Nanging komandhan Lisias ngrebat tiyang menika saking tangan kawula sedaya,

⁸ sarta dhawuh supados gugatan-gugatan tumrap tiyang menika kaaturna dhateng panjenengan.] Menawi panjenengan dangu, temtu panjenengan badhé pirsá saking tiyang menika piyambak, bilih sedaya gugatan kawula menika leres."

⁹ Wong-wong Yahudi sing padha ana ing kono uga padha mèlu-mèlu nggugat Paulus, ringkesé mènèhi paseksi, yèn gugatané Tertulus mau kabèh bener.

¹⁰ Gubernur nuli ngidini Rasul Paulus mangsuli gugatan-gugatan mau. Rasul Paulus nuli matur mengkéné: "Bapak gubernur ingkang minulya. Kawula mangertos, bilih panjenengan sampun mataun-taun ngasta hakim wonten ing ngriki, mila kalayan legawaning manah kawula badhé ngaturaken penjawab

tumrap gugatan-gugatan menika,
wonten ing ngarsa panjenengan.

¹¹ Panjenengan saged nitipriksa
piyambak, bilih dhateng kawula wonten
ing kitha Yérusalèm saperlu sembahyang
menika saweg kalihwelas dinten.

¹² Tiyang-tiyang Yahudi menika dèrèng
naté sami mergoki kawula bebantahan
kaliyan sintena kémawon wonten ing
Pedalemanipun Allah, utawi ngojok-ojoki
tiyang kapurih brontak, dadosa wonten
ing sinagogé-sinagogé, dadosa wonten
ing papan pundi kémawon ing kitha
ngriku.

¹³ Tiyang-tiyang menika sami mboten
saged nedahaken bukti-bukti tumrap
pandakwanipun.

¹⁴ Kawula ngakeni ing ngarsa
panjenengan, bilih kawula menika
pitados dhateng Gusti Allah, ingkang
dipun bektèni déning para leluhur
kawula, srana nganut 'Piwulang Énggal',
ingkang sami dipun anggep lepat déning
tiyang Yahudi. Nanging kawula inggih
pitados dhateng sedaya ingkang kaserat
wonten ing Torètipun Nabi Musa, tuwin
ing kitab-kitabipun para nabi.

¹⁵ Mboten béda kaliyan tiyang-tiyang menika, kawula inggih pitados dhateng Gusti Allah, ingkang prejanji, bilih sedaya tiyang mbénjing badhé katangèkaken saking pejah, inggih tiyang mursid, inggih tiyang awon!

¹⁶ Pramila kawula ngudi sasaged-saged kawula, supados manah kawula salaminipun resik wonten ing ngarsanipun Gusti Allah tuwin ing ngajengipun manungsa.

¹⁷ Sasampunipun kepara dangu kawula mboten wonten ing kitha Yérusalèm, kawula mrika kaliyan mbekta sumbangan kanggé bangsa kawula, ngiras badhé nyaosaken kurban.

¹⁸ Inggih nalika kawula ngleresi nindakaken prekawis-prekawis menika, sasampunipun nindakaken upacara sesuci, tiyang-tiyang menika sami sumerep kawula wonten ing Pedalemanipun Allah. Wonten ing ngriku mboten wonten reresah menapa-menapa, malah nalika semanten ing ngriku mboten wonten tiyang kathah ingkang sesarengan kaliyan kawula.

¹⁹ Kejawi tiyang Yahudi sawetawis saking tanah Asia. Malah sejatosipun

inggih tiyang-tiyang menika ingkang mesthinipun ngadhep ing ngarsa panjenengan, semanten wau menawi tiyang-tiyang menika saèstu gadhah alesan kanggé nggugat kawula.

²⁰ Utawi kajengipun tiyang-tiyang menika mratélakaken kalepatan menapa ingkang pinanggih wonten ing kawula, nalika kawula dipun gugat wonten ing ngajengipun Pradataning Agami.

²¹ Kejawi jalaran saprekawis, inggih menika margi kawula mungel: 'Kula dipun adili margi enggèn kula pitados, bilih tiyang pejah badhé katangèkaken malih.'

²² Gubernur Félix, sing akèh kawruhé bab piwulang Kristen, nutup parepatan mau karo ngandika: "Prekara iki bakal dakputus, samangsa komandhan Lisias wis ana kéné."

²³ Félix nuli dhawuh marang perwira sing lagi tugas, supaya Rasul Paulus dijaga, karo diwènèhi kamerdikan sawetara, sarta ngidini para mitrané nyukupi kebutuhané.

²⁴ Let sawetara dina Gubernur Félix teka karo garwané, Drusila, wanita Yahudi, Félix dhawuh nimbali Rasul Paulus. Rasul

Paulus nyritakaké bab kaprecayané marang Gusti Yésus.

²⁵ Nanging bareng Rasul Paulus mbacutaké sesorahé bab kelakuan lan bab panyegahé hawa-nepsu sarta pengadilan ing akir jaman, Félix banjur wedi sarta muni: "Wis mundura. Yèn ana wektu kowé daktimbali menèh."

²⁶ Sing mengkono kuwi merga Félix ngarep-arep, supaya olèh dhuwit sogokan saka Rasul Paulus. Kuwi sebabé Rasul Paulus kerep ditimbali lan diajak omong-omongan.

²⁷ Sawisé rong taun, Gubernur Félix nuli diganti déning Gubernur Pèrkus Féstus. Sarèhné kepéngin olèh atiné wong Yahudi mulané Rasul Paulus ditahan terus ana ing pakunjaran.

25 ¹ Satekané Gubernur Féstus ana ing wilayah kono, let telung dina panjenengané banjur mangkat saka Kaisaréa menyang kutha Yérusalèm.

² Ana ing kana para pengareping imam sarta pinituwané bangsa Yahudi padha ngajokaké gugatan-gugatané tumrap Rasul Paulus. Wong-wong mau padha njaluk sih-kamirahané Gubernur Féstus,

³ supaya marengaké Rasul Paulus digawa menyang kutha Yérusalèm; mangka karepé satemené merga arep padha nyegat lan matèni ana ing dalan.

⁴ Nanging Gubernur Féstus mangsuli: "Paulus rak ditahan ana ing kutha Kaisaréa, lan aku dhéwé uga bakal bali mrana.

⁵ Beciké para pinituwamu padha bebarengan karo aku menyang Kaisaréa, lan ana ing kana ngajokna gugatan bab keluputané."

⁶ Féstus ana ing kutha Yérusalèm lawasé wolu tekan sepuluh dina. Sawisé kuwi Féstus banjur bali menyang kutha Kaisaréa. Ésuké Féstus lungguh ana ing bangsal pengadilan lan dhawuh supaya Rasul Paulus digawa ngadhep.

⁷ Bareng Rasul Paulus mlebu ing bangsal pengadilan, wong-wong Yahudi sing padha teka saka kutha Yérusalèm, padha ngadeg ngrubung Rasul Paulus mau, sarta padha ngajokaké pandakwa-pandakwa sing hébat banget, nanging ora ana siji waé sing nganggo bukti.

⁸ Kosokbaliné Rasul Paulus ngaturaké penjawab mengkéné: "Kula mboten gadhah kalepatan tumrap Torètipun Nabi

Musa, utawi tumraping Pedalemanipun Allah, utawi tumrap Kaisar ing Rum."

⁹ Sarèhné Gubernur Féstus kepéngin olèh atiné wong Yahudi, mula banjur pitakon marang Rasul Paulus: "Apa kowé gelem digawa menyang Yérusalèm lan dakadili ana ing kana?"

¹⁰ Nanging Rasul Paulus mangsuli: "Kawula ngadeg wonten ing ngriki menika wonten ing ngarsanipun pengadilanning pepréntahan Rum, mila kula inggih nyuwun dipun adili wonten ing ngriki. Panjenengan piyambak pirsá, bilih kawula mboten gadhah kalepatan dhateng tiyang Yahudi.

¹¹ Menawi kawula nerak angger-angger lan nglampahi prekawis ingkang pantes kaukum pejah, kawula rila pejah. Nanging menawi gugatan-gugatan menika mboten leres, temtu mboten wonten tiyang ingkang wenang masrahaken kawula dhateng tiyang-tiyang Yahudi wau. Kawula nyuwun prekawis kawula kainggahaken dhateng pengadilanipun Kaisar Rum!"

¹² Sawisé Gubernur Féstus rembugan karo para penasehaté, banjur mangsuli: "Sarèhné kowé nyuwun supaya

prekaramu kaunggahaké marang pengadilané Kaisar Rum, kowé sowana marang Kaisar Rum."

¹³ Ora antara suwé Sang Prabu Agripa lan Bèrniqué rawuh ana ing kutha Kaisaréa, minangka pakurmatan marang Gubernur Féstus.

¹⁴ Sawisé ana ing kono telung dina lawasé, Féstus nuli nyritakaké prekarané Rasul Paulus marang Sang Prabu Agripa, tembungé: "Ing ngriki wonten tiyang tahanan, tilaranipun Félix.

¹⁵ Nalika kawula wonten ing kitha Yérusalèm, para pengagenging imam sarta para pinisepuhipun bangsa Yahudi sami ngajengaken gugatan-gugatan, lan sami nyuwun supados kawula ngadili piyambakipun.

¹⁶ Nanging tiyang-tiyang wau sami kawula wangsuli, bilih sanès caranipun tiyang Rum nampèni pandakwa, menawi tiyang wau dèrèng dipun purih aben-ajeng kaliyan ingkang ndakwa, sarta angsal wewengan nyukani penjawab.

¹⁷ Sareng para ingkang sami nggugat dhateng, tanpa mbucal wekdal, kawula énjingipun lajeng sampun wonten ing bangsal pengadilan, sarta sedaya

tiyang ingkang sami nggugat wau sami ngadhep.

¹⁸Tiyang-tiyang ingkang nggugat pancèn lajeng sami ngajengaken gugatanipun, nanging gugatan-gugatan wau mboten wonten ingkang magepokan kaliyan pendamel awon, kados ingkang kula kinten.

¹⁹Inkang dipun ajengaken namung prekawis-prekawis ingkang magepokan kaliyan agaminipun tiyang Yahudi piyambak, lan bab tiyang ingkang sampun pejah, nama Yésus, ingkang miturut Paulus, dumugi samenika taksih gesang.

²⁰Sarèhné kula kèwedan badhé mriksa Paulus, mila kula lajeng takèn dhateng piyambakipun, menapa purun kabekta dhateng kitha Yérusalèm, sarta dipun adili wonten ing ngrika.

²¹Nanging Paulus nyuwun supados prekawisipun kainggahaken dhateng pengadilanipun Kaisar krajan Rum, sarta nyuwun supados kawilujenganipun dipun jagi ngantos prekawisipun dipun adili déning Kaisar. Mila kula inggih nyukani préntah supados Paulus dipun jagi,

ngantos dumugi wekdalipun ngintun piyambakipun dhateng Kaisar."

²² Sang Prabu Agripa nuli ngandika marang Gubernur Féstus: "Kula inggih kepéngin mireng saking tiyang menika piyambak." Wangsulane Féstus: "Mbénjing-énjing panjenengan saged mirengaken."

²³ Ésuké, Sang Prabu Agripa lan Bèrnike padha teka ana ing bangsal pengadilan nganggo upacara keprabon, kadhèrèkaké déning para komandhané lan para penggedhé liya-liyané ing kutha kono. Gubernur Féstus dhawuh ngirid Rasul Paulus, didhawuhi ngadhep.

²⁴ Gubernur Féstus nuli ngandika: "Sang Prabu Agripa, tuwin para sedhèrèk sedaya ingkang wonten ing ngriki. Menika tiyangipun ingkang sami dipun gugat déning tiyang-tiyang Yahudi ing Yérusalèm, mekaten ugi ing ngriki. Tiyang-tiyang Yahudi menika sami nguwuh-uwuh supados Paulus menika kapejahan kémawon.

²⁵ Nanging kula mboten manggihaken kalepatan menapa-menapa, ingkang pantes kaukum mawi ukuman pejah. Lan sarèhne piyambakipun piyambak

nyuwun prekawisipun kainggahaken dhateng pengadilanipun Kaisar Rum, kula inggih lajeng badhé ngintun piyambakipun dhateng kitha Rum.

²⁶Nanging kula dèrèng gadhah ketrangan ingkang maton, ingkang saged kula anggé dhasar kintun serat dhateng Kaisar. Mila kula samenika mbekta tiyang menika wonten ing ngarsa panjenengan sedaya, lan ingkang rumiyin dhateng panjenenganipun Sang Prabu Agripa, supados sasampunipun priksa prekawisipun, kersaa paring wawasan ingkang saged kula anggé dhasar nyerat serat wau.

²⁷Sebab kula kinten mboten samesthinipun kula ngintun tiyang tahanan tanpa dipun kanthèni gugatan-gugatanipun."

26 ¹Sang Prabu Agripa ngandika marang Rasul Paulus: "Kowé kena ngaturaké penjawabmu." Rasul Paulus nuli mènèhi sasmita srana tangané, nuli matur mengkéné:

²"Inkang minulya, Sang Prabu Agripa, kawula rumaos begja dipun parengaken ngaturaken penjawab tumrap sedaya

pandakwanipun tiyang Yahudi, wonten ing ngarsanipun Sang Prabu,

³langkung-langkung margi kula mangertos bilih Sang Prabu menika paham sanget dhateng adat tata caranipun bangsa Yahudi. Awit saking menika kawula nyuwun kanthi sanget kersaa Sang Prabu midhangetaken atur kawula kalayan sabar.

⁴Tiyang Yahudi sedaya sami mangertos menggah gesang kawula wiwit kawula taksih laré, wonten ing negari kawula piyambak, ing kitha Yérusalèm.

⁵Mekaten ugi tiyang-tiyang menika sami sumerep menawi sami purun dados seksi, bilih wiwit-wiwitan mila kawula dados penganutipun agami ingkang tegen, inggih menika golongan Farisi.

⁶Lan samenika kawula ngadeg wonten ing ngarsanipun Sang Prabu ing ngriki, margi kawula pitados dhateng prejanjinipun Gusti Allah dhateng para leluhur kita.

⁷Inkang kelampahanipun prejanjian wau ugi dipun antos-antos déning taleripun bangsa Israèl kalihwelas. Inggih jalaran menika para leluhur wau sami ngabekti dhateng Gusti Allah rintén

lan ndalu. Inggih margi kapitadosan kawula menika, Sang Prabu, kawula dipun dakwa déning tiyang-tiyang Yahudi.

⁸ Menapa sebabipun déné tiyang-tiyang Yahudi mboten sami pitados, bilih Gusti Allah nangèkaken tiyang pejah?

⁹ Kala rumiyin kawula piyambak gadhah pemanggih, bilih kawula kedah nglawan dhateng pawartos Injil bab Gusti Yésus saking Nasarèt menika.

¹⁰ Panglawan menika kawula tindakaken wonten ing kitha Yérusalèm. Kawula nyuwun serat kwaos dhateng para pengajenging imam, kanggé nglebetaken umatipun Gusti Allah ingkang kathah dhateng pakunjaran. Lan menawi wonten tiyang ingkang kadhawahan paukuman pejah, kawula tumut nyarujuki.

¹¹ Asring kawula nyiksa tiyang-tiyang Kristen menika wonten ing sinagogé-sinagogé lan mbudidaya supados tiyang-tiyang menika sami nyélaki kapitadosanipun. Saking bentèring manah, kawula ngantos késah ugi dhateng kitha-kitha ing sanès negari, supados saged nguya-uya tiyang-tiyang menika."

¹² "Inggi kanggé kapreluan menika kawula késah dhateng kitha Damsyik, kaliyan mbekta serat kwaos saking para pengajenging imam.

¹³ Nalika kawula ngleresi wonten ing mergi dhateng kitha Damsyik wau, wetawis tengah dinten, dumadakan wonten cahya, ingkang padhangipun ngungkuli padhangipun surya, cumlèrèt saking langit, nglimputi kawula lan para tiyang ingkang dados kanthi kawula.

¹⁴ Kawula sakanca sami dhawah ing siti, kawula lajeng mireng swanten ngandika dhateng kawula mawi basa Ibrani: 'Saulus, Saulus, yagéne kowe koknguya-uya Aku? Srana panglawanmu kuwi kowe natoni awakmu dhéwé, kaya sapi sing nyépak-nyépak palanging luku.'

¹⁵ Kawula lajeng nyuwun pirsu: 'Panjenengan menika sinten, Gusti?' Pangandikanipun Gusti: 'Aku iki Yésus, sing kokkuya-kuya.

¹⁶ Tangia lan ngadega! Enggon-Ku ngetingal marang kowe kuwi, merga Aku netepaké kowe dadi abdi-Ku. Kowe bakal dadi seksi tumrap wong liyané, yèn kowe ing dina iki wis ndeleng Aku, lan uga

prekara-prekara liyané, sing mbésuk bakal Daktuduhaké marang kowé.

¹⁷ Kowé bakal Daksengker saka bangsa Israèl lan saka bangsa-bangsa liyané, lan Dakutus marani bangsa-bangsa mau.

¹⁸ Kowé bakal ngelèkaké mripaté, sarta nuntun wong-wong kuwi saka pepeteng marani pepadhang, supaya wong-wong mau uwal saka pangwasané Iblis marang pangwasané Gusti Allah. Merga precaya marang Aku, dosa-dosané wong mau olèh pangapura lan padha dadi umat pilihané Gusti Allah."

¹⁹ "Sang Prabu Agripa ingkang minulya, margi saking menika kawula lajeng ngèstokaken dhawuhing wahyu, ingkang sampun kawula tampi saking swarga wau.

²⁰ Ingkang rumiyin piyambak kawula wonten ing kitha Damsyik, saking ngriku lajeng dhateng kitha Yérusalèm, lajeng dhateng tanah Yudéa sedaya, saha ugi dhateng tiyang-tiyang kapis. Tiyang-tiyang wau sami kawula atag-atag supados sami mratobat, sarta wangsul dhateng Gusti Allah, sarta sami nindakna pendamel-pendamel ingkang nélakaken pamratobatipun.

²¹ Inggihi margi enggèn kawula tumindak mekaten menika, murugaken tiyang-tiyang Yahudi sami nyepeng kawula, nalika kawula wonten ing Pedalemanipun Allah. Tiyang-tiyang wau sami ngangkah mejahi kawula.

²² Nanging ngantos sepriki kawula dipun ayomi déning Pangéran, lan samenika kawula ngadeg wonten ing ngriki, ngaturaken paseksi kawula dhateng sedaya tiyang, ingkang ageng menapa déné ingkang alit, menapa ingkang kawula cariyosaken menika sami kaliyan ingkang sampun kaweca déning para nabi lan déning Nabi Musa.

²³ Inggihi menika, bilih Sang Kristus ingkang kajanjèkaken badhé rawuh menika, kedah nandhang sangsara, lan dados tiyang ingkang kawitan wungu saking séda, supados Panjenenganipun martosaken kawilujengan dhateng tiyang Yahudi lan dhateng tiyang sanès Yahudi; inggihi kawilujengan ingkang minangka pepadhang wonten ing gesangipun manungsa."

²⁴ Nalika Rasul Paulus ngaturaké penjawabé kaya mengkono mau, Gubernur Féstus banjur ngandika klawan

sora: "Hé Paulus, kowé saiki wis édan! Kawruhmu sing akèh kuwi marakaké kowé édan!"

²⁵ Nanging Rasul Paulus mangsuli: "Kawula mboten éwah, Bapak Gubernur! Tembung kawula sedaya menika leres sarta kula saras saèstu.

²⁶ Mekaten ugi panjenengan, Sang Prabu Agripa, kawula kumawani matur wonten ing ngarsanipun Sang Prabu, sebab kawula mangertos bilih Sang Prabu nguningani prekawis-prekawis menika sedaya, jalaran sedaya prekawis wau kedadosanipun mboten wonten ing pandhelikan.

²⁷ Sang Prabu menapa pitados dhateng menapa ingkang kaserat déning nabi-nabi menika? Kawula mangertos, bilih Sang Prabu pitados!"

²⁸ Wangsulané Sang Prabu Agripa: "Apa kokkira aku sedhéla waé wis bisa kokdadèkaké wong Kristen?"

²⁹ Wangsulané Rasul Paulus: "Panyuwun kawula dhateng Gusti Allah, mugi sekedhap malih menapa dangu panjenengan lan sedaya tiyang ingkang sami mirengaken kawula ing dinten menika saged dados kados déné kawula,

kejawi enggèn kawula dipun ranté menika."

³⁰ Sawisé Rasul Paulus mengkono, Sang Prabu lan Gubernur, tuwin Bèrniqué lan wong kabèh padha ngadeg.

³¹ Bareng wis padha ana ing jaba wong-wong mau padha rasanan: "Wong iki ora duwé keluputan sing pantes kapatrapan paukuman pati utawa dikunjara."

³² Sang Prabu Agripa nglajengaké ngendikané marang Gubernur Féstus: "Leresipun tiyang menika sampun saged kaluwaran, menawi piyambakipun mboten nyuwun supados prekawisipun kainggahaken dhateng Kaisar ing Rum."

27 ¹ Sawisé ditetepaké yèn aku kabèh kudu padha mangkat menyang tanah Italia, Rasul Paulus lan wong tahanan sawetara liyané nuli dipasrahaké marang Yulius, perwira tentara Rum, sing karan 'Résimèn Kaisar'.

² Aku padha nunggang kapal, saka pelabuhan Adramitium, arep mangkat menyang pelabuhan-pelabuhan ing tanah Asia. Aristarkhus, wong Makédonia, sing tekané saka kutha

Tésalonika, uga bareng karo aku sakanca.

³Ésuké aku padha tekan ing kutha Sidon. Perwira Yulius tangkepé marang Rasul Paulus apik banget. Yulius nglilani Rasul Paulus nuwèni para mitrané lan nampani pawèwèh kanggo nyukupi kebutuhané.

⁴Saka kono aku padha nerusaké lelayaran. Sarèhné anginé nampek, enggonku padha lelayaran mau kepeksa mlipir sauruté pesisiré pulo Siprus, sing ora keterak angin.

⁵Enggonku padha nyabrang segara metu tanah Kilikia lan Pamfilia, banjur tekan kutha Mira, ing tanah Likia.

⁶Ana ing kono perwira mau olèh kapal, sing teka saka kutha Alèksandria, lan arep lelayaran menyang tanah Italia. Aku kabèh nuli dipindhah ana ing kapal mau.

⁷Nganti sawetara dina enggonku lelayaran, presasat ora maju-maju. Wusana klawan rekasa aku padha bisa tekan kutha Knidhus. Merga anginé gedhé banget, kita kepeksa metu sisih kidulé pulo Kréta, ngliwati Tanjung Salmoné.

⁸Tujuné merga kaaling-alingan pulo Kréta aku padha bisa mlipir, senjata klawan rekasa banget, nganti akiré bisa tekan panggonan sing disebut pelabuhan 'Tentrem', cedhak karo kutha Laséa.

⁹Enggonku padha ana ing pelabuhan kono suwé, merga yèn nerusaké lelayaran, kaanané mbebayani. Nalika semana dina Riaya Yahudi Panebusan wis kliwat. Mulané Rasul Paulus mrayogakaké para pengurusé prau mengkéné:

¹⁰"Bapak-bapak, enggèn kita lelayaran badhé manggih bebaya kathah. Mboten namung momotan lan kapal menika ingkang badhé ngalami karisakan ageng, nanging ugi nyawa kita!"

¹¹Nanging perwira mau luwih precaya marang juru-mudhi lan wong sing duwé prau ketimbang marang Rasul Paulus.

¹²Pelabuhan ing kono pancèn ora kepénak kanggo ngaso ing wektu bedhidhing. Mulané para punggawané kapal sapérangan gedhé padha setuju, yèn enggoné lelayaran diterusaké, karepé supaya bisa tekan pelabuhan Féniks, yakuwi pelabuhan ing pulo Kréta, sing madhepé Kidul-kulon lan Lor-kulon,

dadi cocog kanggo ngaso sasuwéné mangsa bedhidhing.

¹³ Bareng ana angin sumilir saka ing sisih Kidul, wong kabèh padha ngira yèn kuwi wektu sing becik kanggo mangkat. Jangkaré nuli dibedhol lan prauné banjur mlipir cedhak karo pesisiré pulo Kréta.

¹⁴ Dumadakan ana prahara saka dharatan, sing lumrahé disebut angin 'Lor-wétan',

¹⁵ nempuh prau mau. Sarèhné angin mau ora kena ditanggulangi, kapal mau nuli diumbar waé, kéntir.

¹⁶ Aku lagi padha kaaling-alingan, bareng tekan ing sakidulé pulo cilik, sing aran pulo Kaudha. Kanthi ngrekasa aku padha bisa nylametaké sekoci kapal.

¹⁷ Sekoci mau diunggahaké ana ing kapal, nuli ditalèni. Kapal kuwi dhéwé nuli iya dierut mubeng. Sarèhné padha wedi yèn kapal mau bakal kandhas ana ing pasir, ing péranganing pesisir sacedhaké Libia sing banyuné cethèk, mulané layaré kapal nuli digulung, lan kapal mau diumbar katempuh ing angin.

¹⁸ Anginé saya suwé saya banter, mulané ésuké momotané kapal nuli dibuwangi ana ing segara.

¹⁹ Lan ésuké menèh pirantiné kapal uga wiwit dibuwangi, mung nganggo tangan waé.

²⁰ Embuh pira lawasé aku padha ora weruh srengéngé, apa menèh lintang-lintang. Anginé wis malih dadi prahara sing nggegirisi. Wusana aku wis padha ora duwé pengarep-arep yèn isih bakal padha slamet.

²¹ Sarèhné wong akèh mau wis suwé ora padha mangan, Rasul Paulus nuli ngadeg ana ing tengahé wong-wong mau karo kandha mengkéné: "Para sedhèrèk, menawi rumiyin panjenengan sami nggega dhateng atur kula, lan mboten mangkat saking pulo Kréta, temtu kita mboten badhé nemahi karisakan lan kapitunan kados samangké menika.

²² Nanging samenika panjenengan mboten sisah kuwatos, sebab mboten wonten tiyang setunggal kémawon ingkang badhé tiwas. Namung baita menika kémawon ingkang mboten badhé saged kaalap.

²³ Sebab kala wau dalu Gusti Allah ingkang kula bektèni, sampun ngutus malaékatipun,

²⁴ sarta ngandika: 'Kowé aja wedi, Paulus! Sebab kowé bakal ngadeg ana ing ngarepé Kaisar Rum. Lan merga kowé, Gusti Allah sajroné kamirahané bakal paring slamet marang kabèh wong sing bebarengan karo kowé ana ing prau kuwi!'

²⁵ Awit saking mekaten, para sedhèrèk kula aturi sami tatag ing manah, sebab kula pitados, bilih sedaya prekawis menika badhé kelampahan kados ingkang sampun kapangandikakaken déning Gusti Allah.

²⁶ Kita mangké badhé kandhas wonten ing salah setunggaling pulo."

²⁷ Bengi sing kaping patbelas, nalika kita lagi kéntir ana ing segara Adria, kira-kira tengah wengi, para punggawané kapal padha ngira yèn wis cedhak karo dharatan.

²⁸ Banjur padha ngukur jeroné banyu nganggo piranti penjajagan. Ketitik jeroné banyu ing kono telung puluh nem setengah mèter. Ora suwé wong-wong mau padha nguncalaké watu penjajagan mau, lan ketitik yèn jeroné saiki pitulikur setengah mèter.

²⁹ Wong-wong mau padha kuwatir, yèn prauné bakal nabrak watu, mulané banjur padha ngudhunaké jangkar papat saka péranganing kapal-kapal sing mburi, lan ngarep-arep supaya gèk endang padhang.

³⁰ Nanging para punggawané prau mau karepé arep padha ninggal prauné. Sekociné arep diudhunaké ana ing banyu, nanging éthok-éthok arep ngudhunaké jangkar saka péranganing prau sisih ngarep.

³¹ Nanging Rasul Paulus kandha karo perwira lan prejurit-prejurit sing ana ing kono, mengkéné: "Menawi punggawa kapal menika mboten sami tetep wonten ing baita, panjenengan sedaya mesthi mboten badhé sami wilujeng."

³² Mulané para prejurit nuli padha ngethoki taliné sekoci, nganti sekoci mau kejegur ing segara lan kéntir.

³³ Bareng wis padhang, Rasul Paulus banjur akon wong kabèh supaya padha mangan: "Sampun sekawan welas dinten laminipun enggèn panjenengan sami ngantos-antos murih kawilujengaken, tanpa nedha menapa-menapa.

³⁴ Samenika prayoginipun panjenengan sami nedha rumiyin, sebab panjenengan mbetahaken kekiyatan, supados mboten sami pejah."

³⁵ Sawisé mengkono, Rasul Paulus nuli njupuk roti sarta ana ing ngarepé wong akèh mau Rasul Paulus ndedonga nyuwun berkah, banjur nyuwil-nyuwil roti mau, lan wiwit dipangan.

³⁶ Wong-wong mau atiné lebar menèh, sarta wiwit padha gelem mangan sethithik.

³⁷ Cacahé wong sing ana ing kapal kono ana rong atus pitung puluh nem.

³⁸ Sawisé kabèh padha mangan, wong-wong mau nuli padha mbuwang momotané gandum ana ing segara, supaya prauné dadi ènthèng.

³⁹ Bareng wis awan, para punggawané kapal nuli padha weruh pesisiré sawijining teluk, nanging ora padha ngerti kuwi teluk endi. Wong-wong mau padha ngrancang arep ndharat ana ing pesisir kono.

⁴⁰ Taliné jangkar nuli dipedhoti, jangkaré ditinggal ing dhasaring segara, semono uga tali sing kanggo nalèni kemudhi. Layaré prau sing ngarep

dipasang, supaya anginé bisa nyurung prau mau menyang pesisir.

⁴¹ Nanging kocapa, prau mau kandhas ana ing pasir ing panggonan sing cethèk. Pérangané prau sing ngarep ambles bles, déné pérangan sing mburi remuk merga ditempuh déning ombak sing gedhé banget.

⁴² Nalika semana para prejurit padha arep matèni pesakitan kabèh, supaya aja padha bisa minggat, nglangi menyang dharatan.

⁴³ Nanging komandhané kepéngin nylametaké Rasul Paulus, mulané niyaté para prejurit mau dipenggak. Tumuli komandhan mau awèh préntah, supaya saben wong sing bisa nglangi, padha dikon njegur dhisik nglangi menyang dharatan;

⁴⁴ déné wong-wong liyané kudu nusul, ngéntir cekelan blabag-blabag utawa pecahan-pecahan kapal. Mengkono dadiné wong kabèh mau padha bisa tekan dharatan kanthi slamet.

28 ¹ Sawisé aku padha tekan dharatan kanthi slamet, aku lagi padha ngerti, yèn pulo kuwi pulo Malta.

² Wong-wong pribumi ing pulo kono tangkepé marang aku kabèh becik banget. Nalika semana wiwit udan, lan hawané adhem. Mulané wong-wong pribumi mau banjur padha gawé bedhiyang, lan aku kabèh padha diajak mrono.

³ Rasul Paulus uga mèlu ngumpulaké kayu-kayu, lan nalika lagi numpangaké kayu-kayu mau ana ing ndhuwur geni, dumadakan ana ula, sing merga panasing geni, metu saka kayu-kayu mau, lan nyokot tangané Rasul Paulus.

⁴ Bareng wong pribumi mau padha weruh ula kuwi kumlawèr gumandhul ana ing tangané Rasul Paulus, banjur padha rerasanan: "Wong kuwi mesthi tukang matèni wong, mulané wis ditakdiraké kudu mati, senjata dhèwèké wis oncat saka bebaya ing segara."

⁵ Nanging Rasul Paulus ngipataké ula mau, nganti ulané tiba ana ing njero geni. Rasul Paulus ora krasa lara babar-pisan.

⁶ Wong-wong mau padha ngira yèn tangané Rasul Paulus bakal abuh, lan dhèwèké bakal tiba dadakan, nuli mati. Nanging bareng wis dientèni suwé ora

apa-apa, wong-wong mau nuli padha mbalik lan muni: "Wong iki genah déwa!"

⁷ Cedhaké kono ana palemahan duwèké Publius, penggedhéné pulo kono. Publius mau mbagèkaké aku kabèh klawan bungah, lan aku kabèh banjur padha nginep ana ing omahé, dadi tamuné nganti telung dina lawasé.

⁸ Nalika semana bapakné Publius lagi lara panas lan lara mbebuwang. Rasul Paulus banjur mlebu ing kamaré wong sing lara mau, nuli ndedonga lan numpangaké tangané ana ing wong mau, temahan wongé dadi waras.

⁹ Weruh lelakon sing mengkono mau, kabèh wong lara ing pulo kono nuli padha digawa menyang panggonané Rasul Paulus, sarta padha diwarasaké.

¹⁰ Aku padha olèh presèn akèh, lan nalika aku arep padha mangkat lelayaran menèh, aku padha disangoni barang-barang kebutuhané wong lelayaran.

¹¹ Sawisé telung sasi ana ing pulo Malta kono, aku nuli padha nunggang kapal sing teka saka kutha Alèksandria, sing nganggo lambang "Dioskuri".^d Kapal

^dDioskuri: Lintang kembar.

kuwi kabèh ana ing kono sasuwéné mangsa bedhidhing.

¹² Bareng tekan kutha Surakus, aku padha mampir ana ing kono telung dina.

¹³ Saka kono aku padha nerusaké lelayaran menyang kutha Régium. Ésuké ana angin saka Kidul, lan let rong dina aku wis padha tekan kutha Putioli.

¹⁴ Ana ing kono aku padha kepethuk karo sedulur Kristen sawetara, banjur dikon nginep ing kono nganti seminggu lawasé. Sawisé mengkono, aku padha tekan ing kutha Rum.

¹⁵ Para sedulur ing kutha Rum wis padha krungu kabaré bab aku sakanca. Enggoné methuk aku sakanca tekan Pasar Apius lan Très Tarbéné.^e Bareng Rasul Paulus kepethuk para sedulur mau, banjur ngaturaké panuwun marang Gusti Allah, sarta nyantosakaké atiné para sedulur mau kabèh.

¹⁶ Bareng aku wis padha tekan ing kutha Rum, Rasul Paulus diparengaké manggon dhéwé, dijaga déning prejurit siji.

¹⁷ Sawisé telung dina, Rasul Paulus nuli ngundang para pengarepé wong Yahudi

^eTrès Tarbéné: Pesanggrahan telu.

ing papan kono. Sawisé padha ngumpul, dikandhani mengkéné: "Para sedhèrèk kula sedaya! Senajan kula mboten kalepatan menapa-menapa dhateng bangsa kita, utawi nerak adat tata-cara, ingkang kawarisaken déning para leluhur dhateng kita, éwasemanten kula dipun tahan wonten ing kitha Yérusalèm, sarta dipun pasrahaken dhateng tiyang Rum.

¹⁸ Sasampunipun tiyang Rum wau mriksa prekawis kula, lajeng nedya badhé ngluwari kula, jalaran mboten sami manggihaken lepat kula setunggal kémawon, ingkang pantes kapatrapan paukuman pejah.

¹⁹ Nanging tiyang-tiyang Yahudi sami ngotot, ngantos kula kepeksa nyuwun supados prekawis kula kainggahaken dhateng pengadilanipun Kaisar Rum. Kula piyambak mboten badhé ngajengaken gugatan menapa-menapa tumrap bangsa kula.

²⁰ Menika sebabipun kula ngaturi panjenengan sedaya rawuh mriki, supados kula saged pirembagan kaliyan panjenengan. Enggèn kula kakunjara menika margi kula pitados dhateng

Panjenenganipun ingkang rawuhipun dipun antos-antos déning tiyang Israèl."

²¹ Wong-wong Yahudi mau nuli padha mangsuli: "Kula sami mboten nampi serat menapa-menapa saking tanah Yudéa bab panjenengan. Ugi mboten wonten sedhèrèk setunggal kémawon saking ngrika ingkang kautus mbekta pawartos, saé utawi awon.

²² Kula kepéngin sami mireng kadospundi menggah pemanggih panjenengan ing bab piwulang énggal menika, sebab kula sami sumerep, bilih wonten ing pundi-pundi piwulang menika dipun mengsahi."

²³ Wong-wong mau banjur padha mijèkaké dina kanggo Rasul Paulus. Bareng wis tekan dinané, wong-wong mau padha teka ana ing omahé Rasul Paulus. Wiwit ésuk tekan soré, Rasul Paulus nyritakaké lan nerang-nerangaké bab pawarta sing magepokan karo Kratoné Gusti Allah. Rasul Paulus ngudi ngyakiniaké wong-wong Yahudi bab Gusti Yésus, adhedhasar ayat-ayat sing dipethik saka Torèté Nabi Musa lan kitabé para nabi.

²⁴ Ana sing padha yakin yèn sing dikandhakaké déning Rasul Paulus kuwi pancèn bener, nanging ana uga sing ora percaya.

²⁵ Wong-wong mau nuli padha mulih saka kono karo padha bebèncèngan. Kuwi kelakon sawisé Rasul Paulus methik ayat, sing surasané mengkéné: "Cocog sanget pangandikanipun Sang Roh Suci, ingkang dipun wedharaken déning Nabi Yésaya dhateng para leluhur kita!

²⁶ Mekaten: 'Paranana lan kandhaa marang bangsa iki: Kowé bakal padha krungu, nanging ora ngerti. Kowé bakal padha nggatèkaké, nanging ora ngerti apa sing kelakon.

²⁷ Sebab pikiranmu kuwi kethul, kupingé wis dipepeti nganti padha dadi budheg, lan mripaté padha dieremaké, nganti dadi wuta. Saupama ora mengkono, mripaté rak bisa ndeleng lan kupingé rak bisa ngrungokaké, lan pikirané rak bisa ngerti, temah banjur padha mratobat lan Dakwarasaké."

²⁸ Rasul Paulus banjur mbacutaké paseksiné: "Andadosna ing pangertosanipun para sedhèrèk sedaya, bilih pawartos kawilujengan

peparingipun Gusti Allah menika samenika sampun kawartosaken dhateng tiyang-tiyang sanès Yahudi, lan tiyang-tiyang wau sami remen mirengaken!"

²⁹ [Sawisé Rasul Paulus muni mengkono, wong-wong Yahudi mau nuli padha bubar, lunga saka kono karo padha padu dhéwé.]

³⁰ Rong taun lawasé Rasul Paulus ana ing kutha Rum kono, ngenggoni omah sing diséwa dhéwé. Sapa waé sing padha tilik mrono ditampani.

³¹ Rasul Paulus martakaké Kratoné Gusti Allah lan memulang bab Gusti Yésus klawan kendel, tanpa ana sing ngarubiru.

Roma

1 ¹ Layang iki saka aku, Paulus, abdiné Gusti Yésus Kristus, sing dipilih lan ditimbali déning Gusti Allah, supaya ngabaraké Injil.

² Injil kuwi Kabar Kabungahan bab kebabaring janjiné Gusti Allah, sing dhèk biyèn didhawuhaké lantaran para nabi, katulis ana ing Kitab Suci.

³ Yakuwi bab Gusti Yésus Kristus, Putrané Allah. Manut tata kamanungsané Gusti Yésus turuné Sang Prabu Dawud;

⁴ nanging sajatiné Panjenengané kuwi Putrané Gusti Allah Kang Mahakwasa, ketitik saka enggoné diwungokaké saka ing séda.

⁵ Lantaran Panjenengané mau, aku wis diparingi kanugrahan déning Gusti Allah, ditimbali dadi rasul iki kadhawuhan nuntun sakèhing bangsa supaya padha precaya lan mbangun-turut marang Gusti Allah.

⁶ Kowé sing padha manggon ana ing Rum, wis dadi kagungané Sang Kristus klebu ana ing bangsa-bangsa mau.

⁷ Mulané aku nulis layang iki marang kowé, awit kowé uga padha katimbangan dadi umat kagungané. Gusti Allah, Rama kita lan Gusti Yésus Kristus maringana sih-rahmat lan katentreman marang kowé.

⁸ Luwih dhisik aku saos sukur marang Gusti Allah, lantaran Gusti Yésus Kristus, merga precayamu sing wis kesuwur ing salumahing bumi.

⁹ Gusti Allah sing dakbektèni klawan éklasing ati srana ngabaraké Injil bab Putrané, pirsá yèn sing dakkandhakaké kuwi nyata. Gusti Allah pirsá, yèn saben aku ndedonga, tansah ngèlingi kowé.

¹⁰ Panyuwunku, muga saka kersané Gusti Allah piyambak, aku kepareng niliki kowé.

¹¹ Awit aku kepéngin banget ketemu karo kowé, supaya aku bisa nglantaraké berkah sing daktampa saka Sang Roh Suci marang kowé, murih santosamu.

¹² Karepku supaya kowé lan aku disantosakaké bebarengan; aku merga saka precayamu, lan kowé merga saka precayaku.

¹³ Para sedulurku, aku wis kerep ngrancang arep niliki kowé, nanging

tansah ana-ana waé alangané. Aku kepéngin supaya pegawéanku ana ing antaramu uga njalari wong akèh padha mratobat, ora béda karo sing wis kelakon ana ing antarané para bangsa dudu Yahudi.

¹⁴ Sebab aku duwé kuwajiban marang para bangsa kabèh, iya sing kabudayané luhur, iya sing asor, iya sing pinter, iya sing bodho.

¹⁵ Kuwi sing dadi sebabé aku kepéngin ngabaraké Injil mau, uga marang kowé, sing padha manggon ana ing kutha Rum.

¹⁶ Aku yakin, yèn Injil kuwi pangwasané Gusti Allah, sing nylametaké wong kabèh sing precaya marang Gusti Yésus Kristus, luwih-luwih wong Yahudi, semono uga wong-wong sing dudu Yahudi.

¹⁷ Awit Injil kuwi nuduhaké enggoné Gusti Allah ngrukunaké manungsa karo sarirané piyambak, mung lantaran precaya marang panjenengané, wiwit-wiwitan tekan pungkasan, kaya sing katulis ing Kitab Suci: "Wong sing dirukunaké karo Gusti Allah lantaran precaya, kuwi sing bakal urip!"

¹⁸ Bebenduné Gusti Allah tumrap sakèhing dosa lan durakané manungsa

kadhawahaké saka swarga, sebab duraka mau ngalang-alangi manungsa, nganti padha ora weruh marang kasampurnan.

¹⁹ Gusti Allah ngukum manungsa, jalaran bab kawontenané Gusti Allah, kuwi manungsa wis cetha kabèh. Iya Gusti Allah piyambak sing maringi weruh.

²⁰ Wiwit jagad dititahaké, kawontenané Gusti Allah sing ora ketingal, yakuwi pangwasané sing langgeng sarta ka-Allahané, wis diketingalaké kanthi cetha ana ing samubarang sing dititahaké, mulané manungsa wis ora bisa sélak.

²¹ Manungsa ngerti, nanging Gusti Allah ora padha disaosi pakurmatan, lan padha ora saos sukur marang Panjenengané. Kosokbaliné sing dipikir malah prekara-prekara sing tanpa guna. Budiné dadi peteng lelimengan.

²² Rumangsané wicaksana, nanging satemené bodho.

²³ Sing padha disembah dudu Gusti Allah sing sipat langgeng, nanging reca-reca sing digawé manut rerupaning manungsa sing ora langgeng, utawa

manuk-manuk, kéwan-kéwan sikil papat, utawa kéwan-kéwan rumangkang.

²⁴ Sarèhné manungsa dadi bodho kaya mengkono, mulané Gusti Allah nguja manungsa nglakoni prekara-prekara sing asor lan nistha manut sasenengé atiné. Kabèh padha nglakoni prekara-prekara sing rusuh.

²⁵ Kasetyané Gusti Allah dilironi goroh. Wong-wong mau padha luwih seneng lan ngabekti marang barang gawéané dhéwé ketimbang karo Gusti Allah, sing nitahaké, sing mesthiné diluhuraké ing selawas-lawasé. Amin.

²⁶ Merga saka iku, Gusti Allah masrahaké wong-wong mau marang hawa-nepsuné dhéwé sing rusuh. Wong wadon padha tumindak rusuh ninggal kalumrahan.

²⁷ Mengkono uga wong lanang padha nyimpang saka patrapé sanggama sing lumrah karo wong wadon, nanging padha birai karo pepadhané wong lanang. Lanang karo lanang padha tumindak nistha, nganti padha nampa piwales sing timbang karo dosané mau.

²⁸ Sarèhné rumangsané ora prelu wanuh marang Gusti Allah, mulané Gusti

Allah négakaké. Pikirané wong-wong mau dadi rusak, nganti padha nglakoni sing ora patut.

²⁹ Atiné padha kebak piala, duraka lan srakah; padha drengki, seneng gawé pati, kerengan, culika, lan seneng gawé susahé liyan.

³⁰ Padha umuk, lan ngundhat-undhat, ngala-ala jenengé wong liya, sarta sengit marang Gusti Allah. Padha kurang ajar, gumunggung lan gumedhé. Wong-wong mau padha sugih réka kanggo nglakoni piala, sarta nglawan marang wong tuwa,

³¹ murang-sarak, ora netepi janji, gampang ninggal kuwajiban lan ora duwé welas marang sapepadhané.

³² Senajan padha ngerti yèn manut angger-anggeré Gusti Allah, wong sing padha nglakoni mengkono mau mesthi diukum pati, éwasemono ora kapok, malah iya ngrujuki wong-wong liya sing uga nindakaké mengkono.

2¹ Mulané para sedulurku, apa kowé padha wani ngadili wong liya, ing ngatasé kowé dhéwé kegalang wong sing ora bakal luput saka kesalahan? Merga yèn kowé ngluputaké wong liya, mangka kowé dhéwé luputé padha, apa

kowé ora nibakaké paukuman marang awakmu dhéwé?

² Kita padha ngerti, yèn paukumané Gusti Allah tumrap wong-wong sing padha nglakoni mengkono mau, pancèn adil.

³ Nanging kowé, para sedulur, kowé dhéwé rak iya padha nglakoni penggawé-penggawé kaya sing kokdakwakaké wong liya mau? Apa kokanggep kowé bisa uwal saka paukumané Allah?

⁴ Utawa apa kowé arep ngrèmèhaké marang sih-kamirahané Gusti Allah sing gedhé banget kuwi lan kabecikané sarta kesabarané? Apa kowé ora ngerti yèn enggoné Gusti Allah ngetingalaké sih-kamirahané kuwi merga ngersakaké, supaya kowé padha mratobat marang Panjenengané?

⁵ Kowé pancèn padha ndableg lan wangkot ing ati. Srana mengkono kowé mung gawé aboting paukumanmu dhéwé mbésuk ing Dina Kiamat, samasa bebenduné Gusti Allah lan paukumané dipatrapaké.

⁶ Sebab Gusti Allah bakal males marang saben wong manut penggawéné.

⁷ Marang wong sing tansah nglakoni kabecikan lan nganti-anti marang kamulyan lan kaluhuran sarta kelanggengan, Gusti Allah bakal maringi urip langgeng.

⁸ Nanging wong sing srakah, sing nampik marang bebeneran, lan dhemen marang piala, bakal nampani bebendu lan dukané Gusti Allah.

⁹ Saben wong sing nglakoni penggawé ala, bakal ngrasakaké momotan lan kasangsaran, embuh wong Yahudi utawa wong-wong bangsa liyané.

¹⁰ Marang wong sing padha nglakoni kabecikan, Gusti Allah bakal maringi kamulyan, kaurmatan sarta katentreman, luwih-luwih wong Yahudi, mengkono uga wong-wong dudu Yahudi.

¹¹ Merga Gusti Allah ngadili saben wong tanpa pilih kasih.

¹² Wong-wong dudu Yahudi padha ora ngerti Torèté Nabi Musa. Wong-wong mau padha nglakoni dosa sarta padha kesasar, mula paukumané ora dhedhasar Torèt. Nanging wong Yahudi padha nduwèni Torèt. Wong mau padha gawé

dosa lan bakal diukum manut surasané Torèt mau.

¹³ Sebab wong enggoné dirukunaké karo Gusti Allah kuwi ora merga ngerti marang Torèt, nanging merga nglakoni apa sing didhawuhaké déning Torèt mau.

¹⁴ Wong-wong kapis (dudu Yahudi) padha ora duwé Torèt, nanging yèn klawan éklasing ati nglakoni apa sing didhawuhaké déning Torèt mau, atiné wong mau dhéwé dadi angger-angger tumraping wong mau, senajan wong-wong mau padha ora duwé Torèt.

¹⁵ Penggawéné wong mau dhéwé nélakaké yèn apa sing didhawuhaké déning Torèt, kuwi wis katulis ana ing atiné wong-wong mau. Swaraning atiné wong-wong mau dhéwé sing mbuktèkaké, jalaran iya swarané atiné dhéwé mau sok-sok ngluputaké, sok-sok mbeneraké penggawéné.

¹⁶ Manut Injil sing dakwartakaké, iya kaya mengkono kuwi sing bakal kelakon mbésuk ing Dina Pengadilan; yèn Gusti Allah ngadili sakèhing wewadining ati lan pikirané, manungsa lantaran Gusti Yésus Kristus.

¹⁷ Lah saiki kowé dhéwé kepriyé? Kowé ngaku wong Yahudi; ngandhemi marang Torèt lan kumandel marang Gusti Allah.

¹⁸ Kowé padha ngerti kersané Gusti Allah, lan wis sinau saka Torèt, bab sing ala lan sing becik.

¹⁹ Kowé padha yakin, yèn kowé kuwi dadi panuntuné wong sing wuta, lan dadi pepadhang tumraping wong sing padha ana ing pepeteng.

²⁰ Lan sing nggulawenthah wong sing bodho, sarta dadi guruné para nonoman. Kowé yakin, yèn saka Torèt mau kowé nampa sakèhing kawruh lan bebeneran.

²¹ Kowé padha mulang wong liya, nanging yagéné kowé padha ora mulang awakmu dhéwé? Kowé muni: "Aja nyenyolong," nanging apa sebabé déné kowé dhéwé koknyolong?

²² Kowé muni: "Aja laku bédhang!," nanging généa kowé dhéwé kokbédhang? Kowé padha sengit marang brahala, nanging yagéné kowé dhéwé malah ngrampog ana ing omah-omahé brahala?

²³ Kowé padha ngumukaké enggonmu duwé Torèt, nanging yagéné kowé padha gawé lingsemé Gusti Allah merga enggonmu ora nglakoni dhawuhé?

²⁴Sebab ana tulisan: "Iya merga saka kowé asmané Gusti Allah dicecamah ana ing antarané bangsa-bangsa liya."

²⁵Yèn kowé netepi Angger-anggering Torèt, tetakmu ana gunané, nanging yèn kowé ora netepi, tetakmu ora ana paédahé.

²⁶Yèn wong dudu Yahudi ora tetak, nanging netepi Angger-anggering Torèt, apa Gusti Allah ora bakal nampa wong kuwi kaya wong sing wis ditetaki?

²⁷Lan bangsa-bangsa mau bakal nyalahaké kowé, wong-wong Yahudi, merga kowé sing duwé Torèt lan tetak, nanging padha nerak Angger-anggering Torèt, mangka wong-wong padha ora tetak, nanging padha mbangun-turut marang Angger-anggering Torèt.

²⁸Sebab sapa ta satemené sing disebut wong Yahudi kuwi? Lan sapa sing sejatiné ditetaki? Dudu wong sing enggoné dadi Yahudi merga saka kelairané, lan ditetaki manut tata lair.

²⁹Wong Yahudi sing sejati, yakuwi wong sing jiwané Yahudi, sing tetak manut tata rohani. Kuwi pakaryaning Rohé Gusti Allah; dudu penggawéné Kitab

Torèt. Wong mau olèh pangalembana saka Gusti Allah, ora saka manungsa.

3¹Yèn mengkono, apa wong Yahudi kuwi luwih pinunjul ketimbang karo bangsa-bangsa liyané, utawa bangsa-bangsa kapis? Lan tetak kuwi apa ana paédahé?

²Paédahé gedhé banget! Sebab saora-orané Gusti Allah wis maringaké pangandikané marang wong Yahudi.

³Banjur kepriyé, yèn ana sagolongané wong Yahudi sing ora setya? Apa ateges, yèn Gusti Allah kuwi ora setya?

⁴Mesthi ora! Sebab Gusti Allah kuwi setya tuhu, senajan manungsa kabèh padha goroh, kaya sing katulisan ana ing Kitab Suci mengkéné:

"Supados Panjenengan ketitika leres ing sapangandika Panjenengan, saha menang samasa dipun adili tiyang."

⁵Nanging yèn merga saka duraka kita kaadilané Gusti Allah dadi lan cethané, kita arep kandha apa? Apa Gusti Allah dadi ora adil, samangsa Panjenengané ngukum kita merga keluputan kita? (Kandhaku iki manut pikirané manungsa.)

⁶ Mesthi waé ora! Sebab yèn Gusti Allah ora adil, kepriyé bisané Panjenengané ngadili jagad iki?

⁷ Lan menèh menawa kaadilané Gusti Allah katon luhuré, merga saka gorohku, yagéne gorohku kuwi disalahaké, lan aku dianggep wong dosa?

⁸ Apa sebabé kokkita ora kena muni mengkéné: "Ayo padha nglakoni piala, supaya ketara endi sing becik?" Pancèn ana wong sing ndakwa aku muni mengkono. Gusti Allah bakal ngukum wong mau manut apa mesthiné.

⁹ Yèn mengkono, apa kita, wong Yahudi, luwih becik ketimbang karo wong dudu Yahudi? Babar-pisan ora! Aku wis mbuktèkaké yèn wong Yahudi lan wong liyané kuwi padha kawengku déning pangwasané dosa.

¹⁰ Ing Kitab Suci katulis mengkéné: "Siji waé ora ana wong sing bener,

¹¹ ora ana wong sing ngerti utawa sing kepéngin ngerti marang kersané Gusti Allah.

¹² Sebab wong kabèh wis padha nyingkur marang Gusti Allah, wong kabèh wis padha kesasar. Ora ana siji

waé wong sing nglakoni kabecikan; siji waé ora ana!

¹³ Gurungé kaya kuburan menga, ilaté seneng goroh lan apus-apus; sarta panyatur alané metu saka lambéné kaya wisané ula.

¹⁴ Cangkemé kebak ipat-ipat lan laknat.

¹⁵ Gampang yèn nganiaya lan matèni wong.

¹⁶ Saenggon-enggon nganakaké karusakan lan nuwuhaké kasangsaran.

¹⁷ Dalaning katentreman padha ora ditambah.

¹⁸ Wong-wong mau durung tau nduwèni rasa wedi marang Gusti Allah."

¹⁹ Saiki kita ngerti, yèn samubarang sing didhawuhaké déning Torèt, kuwi kanggo wong-wong sing kawengku ing Torèt, supaya manungsa kabèh padha ora bisa éndha, lan supaya donya saisiné kapatrapan'a paukumané Gusti Allah.

²⁰ Sebab ora ana wong siji waé sing bener ana ing ngarsané Gusti Allah merga nglakoni Angger-anggering Torèt. Nanging satemené Torèt kuwi mung nuduhaké, yèn manungsa wis nandhang dosa.

²¹ Nanging saiki Gusti Allah wis nedahaké dalan, supaya manungsa bisa karukunaké karo Panjenengané, lan dalan kuwi ora ana gegayutané karo Torèt. Malah Torèt lan Kitab-kitabé Para Nabi padha neksèni:

²² Yèn Gusti Allah ngrukunaké manungsa karo sarirané piyambak, merga precaya marang Gusti Yésus Kristus. Gusti Allah nindakaké sing mengkono mau tumrap wong kabèh, sing padha precaya marang Gusti Yésus Kristus. Sebab wong kabèh mau ora ana bédané:

²³ Kabèh wis padha gawé dosa lan adoh karo Gusti Allah, sing dadi etuking keslametané.

²⁴ Manungsa enggoné karukunaké karo Gusti Allah kuwi awewaton sih-rahmat, sing diparingaké marang manungsa, lumantar panebusé Gusti Yésus Kristus.

²⁵ Sédané Gusti Yésus kuwi kaagem déning Gusti Allah dadi srana enggoné manungsa kaapura dosané, yakuwi samangsa wong mau precaya marang Panjenengané. Enggoné Gusti Allah nindakaké mengkono mau kanggo nélakaké kaadilané. Ing jaman-jaman

sing wis kepungkur, Gusti Allah sajroning kesabarané, ora maèlu marang dosa-dosané manungsa.

²⁶ Nanging saiki Panjenengané ngukum dosané manungsa. Srana mengkono Gusti Allah ngetingalaké yèn Panjenengané sipat adil, lan Panjenengané ngrukunaké sarirané piyambak karo saben wong sing precaya marang Gusti Yésus.

²⁷ Yèn mengkono, apa sing arep kita gung-gungaké? Ora ana! Banjur apa wewatoné manungsa enggoné kaslametaké? Apa merga enggoné nglakoni Torèt? Ora, nanging mung merga precaya.

²⁸ Dadi ringkesé mengkéné: Wong enggoné dirukunaké karo Gusti Allah kuwi mung wewaton precaya thok, lan ora merga enggoné nglakoni apa sing didhawuhaké déning Torèt.

²⁹ Apa Gusti Allah kuwi mung Allahé wong Yahudi waé? Panjenengané rak uga dadi Allahé bangsa liyané? Mesthi waé.

³⁰ Sebab Gusti Allah kuwi mung siji! Panjenengané ngrukunaké wong-wong Yahudi karo sarirané piyambak merga saka precayané wong-wong Yahudi

mau, lan Panjenengané ngrukunaké bangsa-bangsa liyané karo sarirané piyambak iya merga saka precayané wong-wong mau.

³¹Yèn ngono apa merga percaya marang Gusti Yésus kita banjur mbatalaké Torèt? Ora! Malah merga saka percaya mau kita ngajèni Torèt.

4¹Yèn mengkono, banjur kepriyé tumrapping Rama Abraham leluhur kita? Kepriyé pengalamané?

²Menawa Rama Abraham enggoné kabeneraké déning Gusti Allah kuwi merga saka penggawéné, ana alasané kanggo gumunggung. Nanging panjenengané ora bisa gumunggung ana ing ngarsané Gusti Allah.

³Kitab Suci nyebutaké: "Abraham percaya marang Gusti Allah, lan merga enggoné percaya mau Abraham ditampa déning Gusti Allah, dadi wong sing nglakoni kersané Gusti Allah."

⁴Wong sing nyambut-gawé kuwi lumrahé nampa bayar, kang minangka opahé, dudu ganjaran.

⁵Nanging tumrapping Gusti Allah ora mengkono. Nyatané ana wong sing ora gumantung saka penggawéné. Wong

mau pasrah marang Gusti Allah, sing nganggep wong dosa ora duwé dosa. Yèn Gusti Allah ngrukunaké sarirané piyambak karo wong dosa, kuwi Gusti Allah mung mirsani precayané wong mau.

⁶Ya wong sing mengkono kuwi sing dikersakaké déning Sang Prabu Dawud, mulané panjenengané ngandikakaké bab kabegjané wong sing ditampa déning Gusti Allah, dianggep tanpa keluputan, sarta ora kaétang bab penggawéné. Pangandikané Sang Prabu Dawud mengkéné:

⁷"Iba begjané wong sing keluputané diapura déning Gusti Allah lan dosa-dosané dialing-alangi déning Pangéran!

⁸Saiba begjané wong, sing dosa-dosané ora diétung déning Gusti Allah!"

⁹Apa kabegjan sing dingandikakaké déning Sang Prabu Dawud mau mung katujokaké marang wong sing tetakan waé? Ora! Kabegjan mau iya katetepaké tumrap wong sing ora tetakan. Kaya pangandika sing kasebut ing ndhuwur mau: "Abraham percaya marang Gusti Allah, lan merga saka enggoné percaya

mau dhèwèké ditampi déning Gusti Allah, dadi wong sing nglakoni kersané."

¹⁰Wiwit dhèk kapan tumindaké prekara mau? Sadurungé apa sawisé Rama Abraham ditetaki? Pancèn sadurungé ditetaki, dudu sakwisé.

¹¹Lagi sawisé kuwi Rama Abraham tetak, lan tetak mau mung pretandha kanggo mbuktèkaké, yèn merga saka precayané, Gusti Allah wis nampani Rama Abraham mau, dadi wong sing nglakoni kersané. Kaya mengkono enggoné Rama Abraham dadi rama kasukmané sakèhing wong sing percaya marang Gusti Allah, lan sing diparengaké déning Gusti Allah dadi wong sing nglakoni kersané, senajan wong-wong mau padha ora ditetaki.

¹²Rama Abraham uga dadi rama kasukmané wong-wong sing padha ditetaki, ora merga saka enggoné tetakan, nanging merga saka precayané, padha karo Rama Abraham piyambak nalika panjenengané durung ditetaki.

¹³Gusti Allah janji marang Rama Abraham lan tedhak-turuné, yèn jagad iki bakal dadi warisané. Enggoné Gusti Allah janji mengkono mau ora merga

saka pambangun-turuté Rama Abraham marang kersané Gusti Allah, nanging merga Rama Abraham precaya; mulané banjur ditampi déning Gusti Allah, dianggep wong sing nglakoni kersané.

¹⁴ Menawa Gusti Allah maringaké janjiné mung marang wong sing padha nglakoni Angger-anggering Torèt waé, lha rak ora ana gunané wong precaya marang Gusti Allah, lan janji-janjiné Gusti Allah iya banjur ora ana paédahé.

¹⁵ Torèt kuwi mung nekakaké bebenduné Gusti Allah. Nanging yèn ora ana angger-angger, dadi iya ora ana panerak.

¹⁶ Prejanjiné Gusti Allah kuwi kaparingaké adhedhasar precaya, supaya cetha yèn kuwi kanugrahané Gusti Allah marang tedhak-turuné Rama Abraham kabèh; marang wong sing padha urip manut Torèt, semono uga marang wong sing padha precaya nulad Rama Abraham, merga Rama Abraham kuwi rama kasukman kita kabèh.

¹⁷ Gusti Allah ngandika marang Rama Abraham: "Aku wis ndadèkaké kowé bapakné bangsa pirang-pirang." Kaya mengkono Rama Abraham ana ing

paningalé Gusti Allah, sing dadi andel-andelé. Iya Gusti Allah sing nguripaké wong mati, sing nyabdakaké barang sing ora ana dadi ana.

¹⁸ Rama Abraham precaya lan tetep kagungan pengarep-arep, senjata kaya-kaya wis ora bakal kelakon dadi bapakné bangsa pirang-pirang; kaya pangandikaning Kitab Suci: "Anak-turunmu bakal semono akèhé."

¹⁹ Rama Abraham nalika semana wis mèh yuswa satus taun, nanging precayané ora suda. Precayané mau ora luntur, senjata nyatané ibu Sarah kuwi gabug.

²⁰ Panjenengané babar-pisan ora mangu-mangu bab prejanjiné Gusti Allah. Precayané kuwi sing mènèhi kekuwatan marang Rama Abraham, mulané panjenengané bisa tansah memuji asmané Gusti Allah.

²¹ Rama Abraham yakin yèn Gusti Allah kwasa nindakaké apa sing wis dijanjèkaké.

²² Yakuwi sing marakaké Rama Abraham katampi déning Gusti Allah, kaanggep dadi wong sing nglakoni kersané.

²³ Tembung "katampi déning Gusti Allah, kaanggep dadi wong sing nglakoni kersané" kuwi ora mung katulis kanggo Rama Abraham thok,

²⁴ nanging iya katulis kanggo kita, sing bakal uga padha kaanggep nglakoni kersané Gusti Allah; yakuwi kita sing padha precaya marang Gusti Allah, sing wis mungokaké Gusti Yésus, saka ing séda.

²⁵ Gusti Yésus mau ditégakaké déning Gusti Allah nganti séda, merga dosa-dosa kita; Panjenengané kawungokaké saka ing séda supaya ngrukunaké kita karo Gusti Allah.

5 ¹ Saiki, sarèhné kita wis dirukunaké karo Gusti Allah merga precaya, urip kita padha tentrem ana ing astané Gusti Allah lantaran Yésus Kristus, Gusti kita.

² Merga déning precaya kita, Gusti Yésus Kristus wis marengaké kita padha ngrasakaké sih-rahmaté Gusti Allah, lan saiki kita padha urip wewaton sih-rahmat mau. Mulané kita padha bungah-bungah merga kita nganti-anti bakal olèh panduman kamulyané Gusti Allah!

³ Kita iya padha bisa bungah sajroné kasusahan, sebab kita ngerti yèn kasusahan mono njalari sabar,

⁴ lan sabar kuwi dadi keparengé Gusti Allah, lan apa sing dadi keparengé Gusti Allah kuwi nekakaké pengarep-arep.

⁵ Pengarep-arep mau ora gawé gelané ati kita, sebab Gusti Allah wis ngesokaké sihé ana ing ati kita lantaran Rohé kang suci. Sang Roh Suci kuwi pepariné Gusti Allah marang kita.

⁶ Nalika kita ora kecongga nylametaké awak kita dhéwé ing wektu sing wis katemtokaké déning Gusti Allah, Gusti Yésus Kristus séda kanggo kita para wong dosa.

⁷ Ora gampang golèk wong sing gelem mati senajan kanggo wong sing bener pisan. Bisa uga ana sing gelem mati kanggo nglabuhi wong sing becik.

⁸ Nanging Gusti Allah wis ngetingalaké marang kita, sepira gedhéning sihé marang kita, awit Sang Kristus wis nglampahi séda kanggo kita, nalika kita isih padha ana ing sajroning dosa!

⁹ Merga saka sédané Sang Kristus, kita saiki wis padha katunggilaké karo Gusti Allah. Mulané saiki kita saya luwih yakin,

yèn kita mesthi bakal padha dislametaké déning Sang Kristus saka bebenduning Allah.

¹⁰ Biyèn nalika kita padha memungsuhan karo Gusti Allah waé, padha didadèkaké mitrané lantaran sédané Kang Putra, luwih-luwih saiki bareng kita wis padha dadi mitrané Gusti Allah, mesthi bakal padha dislametaké déning wunguné Gusti Yésus!

¹¹ Ora ngemungaké kuwi waé. Kita padha bungah ing patunggilané Gusti Allah, lantaran Gusti kita Yésus Kristus, sing dadi mergané kita padha dadi para mitrané Gusti Allah.

¹² Mlebuné dosa ana ing donya kuwi jalaran saka wong siji, lan dosané wong siji mau nekakaké pati. Pati mau nuli nyrambahi sakèhing manungsa, sebab saben manungsa wis nglakoni gawé dosa.

¹³ Dosa wis ana ing jagad sadurungé Torèt kaparingaké déning Gusti Allah. Nanging yèn ora ana angger-angger, dosa ora kapétung.

¹⁴ Éwasemono wiwit saka jamané Bapak Adam nganti tekan jamané Nabi Musa, pati wis nindakaké pangwasané

ana ing uripé saben manungsa, klebu wong-wong sing ora nglakoni dosa kaya Bapak Adam, enggoné nerak angger-anggeré Gusti Allah. Bapak Adam kuwi gambaré Sang Kristus sing bakal rawuh.

¹⁵ Nanging sakaroné ora padha, sebab kanugrahané Gusti Allah ngluwihi yèn ditimbang karo dosané Bapak Adam. Pancèn akèh wong sing padha mati, merga dosané wong siji (Adam) mau; nanging sih-rahmaté Gusti Allah luwih gedhé menèh. Mengkono uga sih-kanugrahané Gusti Allah sing kaparingaké ora nganggo bayaran marang wong akèh, lantaran sih-kamirahané wong siji, yakuwi Gusti Yésus Kristus.

¹⁶ Pancèn gedhé banget bédané kanugrahané Gusti Allah karo dosané wong siji mau. Nalika dosané wong siji mau ditetepaké: "Salah"; nanging bareng dosa mundhak akèh, nuli putusané kanugrahan kadhawuhaké: "Ora Salah".

¹⁷ Pancèn merga paneraké wong siji, pati nuli wiwit ngambra-ambra, jalaran wong siji mau; éwasemono luwih gedhé

pangwasané wong siji liyané, yakuwi Gusti Yésus Kristus! Saben wong siji nampani kalubèraning sih-rahmaté Gusti Allah, lan nampani kayektèn, sing diparingaké kanthi gratis, bakal urip, lan nindakaké pangwasa lantaran Gusti Yésus Kristus.

¹⁸Yèn mengkono, kaya déné paneraké wong siji nekakaké paukuman marang wong akèh, mengkono uga penggawéné wong siji sing bener, ngluwari wong akèh, lan marakaké wong akèh mau padha urip.

¹⁹Padha kaya pembangkangé wong sing siji mau njalari wong akèh padha dadi wong dosa, kaya mengkono uga, merga pambangun-turuté wong siji, akèh wong banjur padha kabeneraké.

²⁰Torèt kuwi kaparingaké déning Gusti Allah. Nanging nyatané panerak saya mundhak akèh. Samasa dosa mundhak akèh, sih-rahmaté uga saya mundhak gedhé.

²¹Padha kaya patining manungsa merga saka dosané, kaya mengkono uga sih-rahmaté Gusti Allah ngwasani uripé manungsa srana bebeneran, lan nuntun

kita marang urip langgeng, lantaran Yésus Kristus, Gusti kita.

6¹ Yèn mengkono, kita arep muni apa menèh? Apa kita kudu mbacutaké gawé dosa, supaya kanugrahané Gusti Allah saya wuwuh akèh?

² Mesthi ora! Kita rak wis padha diuwalaké saka dosa; mulané kepriyé déné kita padha urip ana ing sajroning dosa mau!

³ Apa kowé ora ngerti, yèn enggon kita dibaptis kuwi, kita ditunggilaké karo Sang Kristus Yésus? Kuwi ateges kita ditunggilaké karo sédané.

⁴ Srana baptisan mau kita dikubur bebarengan karo Sang Kristus ana ing sédané, supaya kaya déné Sang Kristus diwungokaké saka ing séda déning kamulyaning pangwasané Sang Rama, kaya mengkono uga kita padha kaparingan urip sing anyar.

⁵ Sebab menawa kita wis ditunggilaké karo Sang Kristus ana ing sédané, mengkono uga kita padha ditunggilaké karo Panjenengané ana ing wunguné.

⁶ Kita padha ngerti, yèn kaanan kita sing lawas wis mati bebarengan karo Sang Kristus ana ing kayu salib, supaya

pangwasané dosa sing ana ing kita kasirnakaké, satemah kita ora dadi budhaké si dosa menèh.

⁷Sebab wong sing wis mati, kuwi wis luwar saka pangwasané si dosa.

⁸Yèn kita wis mati bebarengan karo Sang Kristus, kita precaya, yèn kita uga bakal urip karo Panjenengané.

⁹Kita ngerti, yèn Sang Kristus wis kawungokaké saka ing séda. Panjenengané ora bakal séda menèh, sebab pati wis ora ngwasani Panjenengané.

¹⁰Séda sing dialami déning Sang Kristus kuwi séda tumrap ing dosa, mung sepisan waé. Nanging gesangé Sang Kristus saiki, kuwi gesang sing lumadi marang Gusti Allah.

¹¹Mulané kowé uga kudu padha nganggep awakmu kuwi wis mati tumraping dosa, lan kudu padha urip kagem Gusti Allah lantaran Sang Kristus Yésus.

¹²Si dosa ora kena ngerèh awakmu menèh, temah kowé nguja hawa-nepsu lan nindakaké piala.

¹³Aja padha masrahaké péranganing awakmu siji waé marang pangwasané

dosa, kanggo nindakaké piala. Nanging badanmu pasrahna marang Gusti Allah, kaya déné wong-wong sing wis dientas saka ing pati marang urip. Badanmu sakojur padha pasrahna marang Gusti Allah, supaya diagem srana nindakaké prekara-prekara sing becik.

¹⁴ Aja nganti si dosa ngwasani kowé, sebab uripmu wis ora kawengku déning Torèt menèh, nanging kawengku ing sih-rahmaté Gusti Allah.

¹⁵ Saiki kepriyé? Apa kita kena nglakoni dosa, merga saiki urip kawengku déning sih-rahmaté Gusti Allah, lan ora kawengku ing Torèt? Ora babar-pisan!

¹⁶ Mesthiné kowé wis padha ngerti, yèn samangsa kowé pasrah badanmu marang wong, dadi abdiné wong mau, nglakoni apa sapréntahé, kowé dadi abdiné bendara sing préntahé koklakoni mau, ora preduli apa bendaramu kuwi si dosa, sing njalari patimu, apa Sang Kristus, sing njalari kowé ditunggilaké karo Gusti Allah.

¹⁷ Nanging puji sokur marang Gusti Allah, déné senajan kowé biyèn tau dadi budhaké si dosa, saiki kowé klawan éklasing ati wis padha mbangun-turut

marang bebeneran, sing kawulangaké marang kowé.

¹⁸ Kowé wis padha kaluwaran saka ing dosa, supaya padha dadia abdiné bebeneran.

¹⁹ Enggonku nganggo tuladha "budhak" kuwi supaya gampang koktampa. Biyèn kowé padha masrahaké badanmu sakojur dadi budhaké penggawé sing kotor lan duraka, kanggo nindakaké piala. Semono uga saiki, bareng wis dadi abdiné bebeneran, badanmu sakojur padha pasrahna kanggo lantaraning tumindak sing dadi keparengé Gusti Allah.

²⁰ Menawa kowé dadi budhaké si dosa, kowé ora kawengku déning bebeneran.

²¹ Nanging apa paédahé tumrap kowé, nglakoni prekara-prekara sing saiki kowé dhéwé isin? Penggawé-penggawé mau nekakaké pati!

²² Saiki kowé wis diluwari saka ing pangwasané dosa, lan dadi abdiné Gusti Allah. Tujuné saiki uripmu kokpasrahaké marang Gusti Allah, lan ngolèhaké urip langgeng.

²³ Sebab opahé dosa kuwi pati, nanging sih-kanugrahané Gusti Allah ngolèhaké

urip langgeng, lantaran Kristus Yésus, Gusti kita.

7¹ Para sedulur mesthiné kowé padha ngerti marang undhang-undhang lan pangwasané undhang-undhang kuwi mung sajroné wong mau isih urip.

² Kaya upamané wong wadon sing duwé bojo, kuwi olèhé kecencang karo bojoné srana undhang-undhang mung selawasé sing lanang isih urip. Nanging samasa sing lanang wis mati, sing wadon wis ora kecencang karo bojoné.

³ Yèn wong wadon mau nalika sing lanang isih urip, urip bebarengan karo wong lanang liya, wong wadon mau diarani laku bédhang. Nanging yèn sing lanang wis mati, manut undhang-undhang wong wadon kuwi bébas, lan saupama kawin menèh karo wong lanang liya, ora kena diarani laku bédhang.

⁴ Mengkono uga tumrap kowé, para sedulurku. Kowé wis padha mati mungguhing Torèt, jalaran kowé wis padha ditunggilaké karo sarirané Sang Kristus. Saiki kowé wis dadi kagungané Gusti Yésus, sing wis kawungokaké saka

ing séda, supaya urip kita ana paédahé kagem Gusti Allah.

⁵Sebab biyèn nalika kita isih padha urip manut karep kita dhéwé, hawa-nepsuning dosa sing merga déning Torèt masésani badan kita, lan nekakaké pati.

⁶Nanging saiki kita wis bébas saka pamengkuné Torèt, sebab kita wis padha mati mungguhing Torèt, sing biyèn nancang kita. Kita wis ora padha ngabekti manut cara sing lawas, yakuwi manut angger-angger sing wujud tulisan; nanging saiki kita padha ngabekti nganggo cara anyar, manut panuntuné Sang Roh Suci.

⁷Yèn mengkono, kita arep muni kepriyé? Apa Torèt dhéwé kuwi dosa? Ora! Nanging Torèt kuwi sing marakaké aku ngerti, apa sing diarani dosa mau. Yèn ora ana Angger-anggering Torèt sing muni: "Kowé aja mélik," aku ora ngerti apa sing diarani mélik.

⁸Dosa banjur olèh dalan nuwuhaké nepsu rupa-rupa ana ing atiku, lantaran Angger-anggering Torèt; sebab tanpa Angger-anggering Torèt, dosa kuwi mati.

⁹Biyèn aku urip tanpa Torèt, nanging bareng Angger-anggering Torèt

ditrapaké, dosa iya nuli wiwit urip;
kosokbaliné aku mati.

¹⁰ Dadi Torèt sing karepé supaya
marakaké urip kanggoné aku malah
banjur marakaké mati.

¹¹ Ana ing Angger-anggering Torèt
kuwi, si dosa olèh dalan ngapusi aku,
lan merga déning angger-angger mau si
dosa kuwi wis matèni aku.

¹² Mangka Angger-anggering Torèt
dhéwé kuwi pinangkané saka Gusti
Allah, lan pepakon-pepakoné kuwi saka
Gusti Allah, sarta bener lan becik.

¹³ Apa kuwi ateges, yèn barang sing
becik mau marakaké aku mati? Ora!
Nanging si dosa sing njalari patiku.
Klawan patrap migunakaké Torèt, barang
sing becik mau, si dosa njalari patiku,
supaya si dosa kuwi katon wujudé sing
satemené. Srana anané Torèt, ketitik
sepira gedhéné dayaning dosa mau.

¹⁴ Kita ngerti yèn Torèt kuwi asalé
saka Gusti Allah lan sipat kasukman,
nanging aku iki sipat kedagingan, lan
dadi budhaké si dosa.

¹⁵ Aku dhéwé ora ngerti apa sing
daklakoni. Aku ora nglakoni apa sing

dakpéngini, malah aku nglakoni apa sing daksengiti.

¹⁶Menawa aku nglakoni apa sing satemené ora dakkarepaké, kuwi mbuktèkaké yèn aku ngakoni menawa Angger-anggering Torèt kuwi bener.

¹⁷Yèn mengkono, satemené dudu aku sing nglakoni kuwi mau, nanging si dosa sing ana ing aku.

¹⁸Aku ngakoni, yèn aku iki manungsa, ora kadunungan apa-apa sing becik. Senajan aku kepéngin nindakaké sing becik, nanging aku ora bisa nglakoni.

¹⁹Mulané aku ora nglakoni kabecikan sing dakkarepaké mau, malah kosokbaliné, aku nglakoni prekara-prekara sing ala, sing ora dakkarepaké.

²⁰Yèn aku nglakoni prekara-prekara sing ora dakkarepaké, kuwi ateges, dudu aku dhéwé sing nglakoni prekara-prekara mau, nanging si dosa sing ngerèh marang awakku.

²¹Srana mengkono aku banjur nemu wewaton mengkéné: Samasa aku arep nglakoni sing becik, jebul nyatané sing daklakoni mung sing ala waé.

²²Ing batin aku ngèstokaké angger-anggeré Gusti Allah,

²³ nanging aku ngerti, yèn ing sajroning badanku uga ana angger-angger liya, sing nglawan marang angger-angger mau, sing dianut déning budiku. Angger-angger liya kuwi sing marakaké aku dierèh déning si dosa, sing ngwasani awakku.

²⁴ Wong cilaka temenan aku iki. Sapa sing arep ngluwari aku saka badanku, sing marakaké aku mati iki?

²⁵ Pinujia Gusti Allah lantaran Gusti Yésus Kristus, kang kersa ngluwari aku, awit satemené mengkéné: Srana budiku, aku nglakoni angger-anggeré Gusti Allah, nanging srana badanku kamanungsan, aku nglakoni angger-anggeré si dosa.

8 ¹ Saiki wis ora ana paukuman menèh tumrapé wong sing ana ing patunggilané Sang Kristus.

² Sebab angger-anggeré Sang Roh Suci, sing nunggilaké urip kita karo Gusti Kristus Yésus, wis ngluwari kita saka angger-anggering dosa lan pati.

³ Apa sing ora ditindakaké déning angger-angger merga sèkènging daging kita, kuwi saiki ditindakaké déning Gusti Allah piyambak. Panjenengané wis ngukum dosa sing ana badané manungsa

srana ngutus Putrané piyambak, sing rawuh ngagem sipating manungsa dosa, kanggo nyirnakaké dosa.

⁴ Gusti Allah enggoné nindakaké sing mengkono mau supaya Angger-anggering Torèt bisa kita tetepi ana ing badan kita, sing uripé manut pangrèhé Sang Roh Suci lan ora manut pangrèhing daging.

⁵ Wong sing uripé manut pangrèhing daging, pikirané dierèh déning daging. Nanging wong sing uripé manut pangrèhé Rohé Gusti Allah, pikirané dierèh déning kersané Rohé Gusti Allah mau.

⁶ Yèn pikiranmu dierèh déning daging, kuwi kowé bakal mati. Nanging yèn dierèh déning Rohé Gusti Allah, kowé bakal urip klawan tentrem.

⁷ Wong sing pikirané dierèh déning daging, kuwi dadi satruné Gusti Allah, merga ora manut karo angger-anggeré Gusti Allah. Satemené wong mau pancèn ora bisa urip manut angger-anggeré Gusti Allah,

⁸ mangka Gusti Allah ora rena ing ngatasé wong sing uripé padha dierèh déning daging.

⁹ Nanging kowé wis ora manut pangrèhing daging, awit manut pangrèhing Roh; semono mau yèn Rohé Gusti Allah dedalem ana ing kowé temenan. Sapa sing ora nduwèni Rohé Sang Kristus ana ing uripé, wong kuwi dudu kagungané Sang Kristus.

¹⁰ Nanging menawa Sang Kristus gesang ana ing kowé, senajana badanmu mati krana dosa, éwasemono Rohé Gusti Allah wis nguripaké kowé, merga kowé wis ditunggilaké karo Gusti Allah.

¹¹ Menawa Rohé Gusti Allah sing mungokaké Sang Kristus saka ing séda, dedalem ana ing kowé, Gusti Allah sing wis mungokaké Sang Kristus saka ing séda mau uga bakal nguripaké badanmu sing kena ing pati, srana Rohé sing dedalem ana ing kowé.

¹² Mulané para sedulurku, kita padha duwé kuwajiban, nanging ora supaya padha urip manut sipating kamanungsan kita.

¹³ Sebab menawa kowé padha urip manut wataké kamanungsanmu, kowé bakal mati. Nanging menawa kowé padha urip manut Rohé Gusti Allah, lan

matèni penggawému sing dosa, kowé bakal urip.

¹⁴ Wong sing padha dierèh déning Rohé Gusti Allah, kuwi para putrané Gusti Allah.

¹⁵ Sebab Roh sing diparingaké déning Gusti Allah marang kowé, kuwi ora ndadèkaké kowé dadi budhak, temah kowé padha urip sajroning wedi. Nanging kosokbaliné, Rohé Gusti Allah kuwi ndadèkaké kowé dadi para putrané Allah. Lan merga pangrèhé Rohé Gusti Allah kuwi, kita padha nyebut Gusti Allah: "Rama! Ramaku!"

¹⁶ Rohé Gusti Allah mau bebarengan karo roh kita, nglairaké paseksi, yèn kita kuwi padha dadi putrané Gusti Allah.

¹⁷ Lan sarèhné kita dadi putrané Gusti Allah, mula bakal padha nampa sakèhing panduman sing kacadhangaké déning Gusti Allah marang para putrané mau. Bebarengan karo Sang Kristus, kita uga bakal tanpa samubarang, sing kacadhangaké déning Gusti Allah kagem Gusti Yésus Kristus; sebab menawa kita nglakoni sangsara bebarengan karo Sang Kristus, kita uga bakal olèh panduman kamulyané Sang Kristus mau.

¹⁸ Sakèhing kasangsaran sing kita alami saiki, kuwi manut panemuku, ora tandhing babar-pisan karo kamulyan sing bakal kawedharaké marang kita.

¹⁹ Sakèhing tumitah padha ngarep-arep banget marang dina enggoné Gusti Allah ngumumaké para putrané.

²⁰ Sebab sakèhing tumitah mau wis kena ing bebenduné Gusti Allah, lan wis dadi tanpa guna, ora merga saka karepé dhéwé, nanging merga saka kersané Gusti Allah. Senajan mengkono, isih ana pengarep-arep:

²¹ Awit ing sawijining dina para tumitah bakal kaluwaran saka enggoné kawengku ing rusak, lan bakal dimerdikakaké lan dimulyakaké bebarengan karo para putrané Gusti Allah.

²² Kita padha ngerti, yèn nganti sepréné sakèhing tumitah kuwi padha sesambat ngrasakaké lara kaya wong wadon sing lagi nglarani.

²³ Ora mung para tumitah sing padha sambat, nanging kita dhéwé ing batin iya padha nggresah: Yakuwi sajroning nganti-anti marang wektu enggoné Gusti Allah arep ngangkat kita dadi para putrané lan ngluwari badan kita

sasampurnané, sanajan kita wis padha diparingi Rohé Gusti Allah, yakuwi peparing sing kaparingaké sepisanan.

²⁴ Enggon kita dislametaké kuwi srana pengarep-arep. Nanging yèn kita wis ndeleng apa sing kita arep-arep mau, kuwi wis dudu pengarep-arep menèh. Sebab sapa sing isih bakal ngarep-arep barang sing wis dideleng?

²⁵ Yèn kita ngarep-arep barang sing durung kita deleng, kita mesthi bakal nganti-anti klawan sabar.

²⁶ Mengkono uga Rohé Gusti Allah rawuh mitulungi kita sing sèkèng iki. Kita dhéwé ora ngerti kepriyé patrapé ndedonga sing bener; Roh piyambak sing ndongakaké kita marang Gusti Allah srana panggresah, sing ora bisa diucapaké nganggo tembung.

²⁷ Gusti Allah sing mirsa isining atiné manungsa, pirsapa sing dikersakaké déning Roh mau; sebab Roh kuwi ndongakaké para umaté Gusti Allah, condhong karo sing dadi kersané Gusti Allah.

²⁸ Kita padha ngerti, yèn ing sadhéngah prekara, Gusti Allah makarya murih

beciké wong sing padha tresna marang Panjenengané.

²⁹ Wong sing wis dipilih déning Gusti Allah, kuwi uga wis disengker, supaya dadia padha kaya Putrané, yakuwi Gusti Yésus Kristus, supaya Sang Putra mau dadia pembarep ing antarané sedulur akèh.

³⁰ Mulané wong sing wis padha disengker kuwi uga sing padha ditimbali, lan sing padha ditimbali kuwi sing ditunggilaké, karo sarirané. Lan wong sing padha ditunggilaké kuwi sing padha diparingi panduman kamulyané Sang Rama.

³¹ Ngèlingi kuwi mau kabèh, saiki kita arep muni kepriyé? Menawa Gusti Allah piyambak nunggil karo kita, sapa sing wani nglawan kita?

³² Gusti Allah ora ngéman Putrané piyambak, malah Sang Putra mau dipasrahaké marang kita kabèh. Menawa Putrané piyambak wis diparingaké marang kita, apa samubarang kabèh iya ora bakal diparingaké marang kita?

³³ Sapa sing wani nggugat marang umat sing dipilih déning Gusti Allah?

Gusti Allah piyambak wis mratélakaké, yèn wong-wong kuwi ora salah.

³⁴ Apa ana wong sing bisa ngukum wong-wong mau? Gusti Yésus Kristus sing wis nglampahi séda, wis wungu lan banjur diparingi pangwasa déning Gusti Allah. Gusti Yésus mau malah dadi wakil kita ana ing ngarsané Gusti Allah.

³⁵ Sapa sing bisa misahaké kita saka sihé Sang Kristus? Apa kasusahan, apa rekasaning urip, apa panganiaya, apa keluwèn, apa kemiskinan, apa bebaya, apa pati?

³⁶ Kaya pangandika ing Kitab Suci: "Margi saking Paduka, kawula sami wonten ing salebeting bebaya pejah sedinten muput. Kawula sami kaanggep dados ménda sembelèhan."

³⁷ Ora mengkono! Kita unggul ing ngatasé kuwi mau kabèh, merga Panjenengané wis ngasihi kita!

³⁸ Sebab aku yakin yèn ora ana prekara sing bisa misahaké kita saka sihé Sang Kristus; senajan pati utawa urip, para malaékat utawa para pangwasa liyané sing ana ing swarga, ing jaman saiki, utawa sing bakal kelakon,

³⁹ senajan jagad sing ana ing dhuwur, utawa sing ana ing ngisor, lan titah apa waé, ora ana sing bisa misahaké kita saka sihé Gusti Allah sing wis kita tampani lantaran Sang Kristus Yésus, Gusti kita!

9¹ Apa sing dakkandhakaké iki nyata, yakuwi aku iki kagungané Sang Kristus. Swaraning batinku, sing dierèh déning Sang Roh Suci, uga mèlu neksèni, yèn aku ora goroh.

² Saiba sedhining atiku lan ora kinira gedhéning prihatinku ing ngatasé bangsaku, bangsaku sing tunggal daging lan getih!

³ Merga bangsaku mau, aku rila upama awakku ditamani bebendu déning Gusti Allah lan dipisahaké saka sihé Sang Kristus.

⁴ Wong-wong kuwi umat pilihané Gusti Allah. Wong-wong mau padha diangkat dadi para putrané Gusti Allah piyambak, lan padha diparangi kamulyan. Gusti Allah wis damel prejanjian karo wong-wong mau sarta padha diparingi Torèt. Wong-wong mau padha ngerti bab patrapé ngabekti marang Gusti Allah

lan padha diparingi prasetyan-prasetyan déning Gusti Allah.

⁵ Wong-wong mau padha dadi anak-turuné para leluhuré bangsa kita, lan Gusti Yésus Kristus manut tata kamanungsané klebu bangsané wong-wong mau. Pinujia Gusti Allah, sing ngerèh samubarang, pinujia ing salawas-lawasé! Amin.

⁶ Aku ora kandha yèn prejanjiané Gusti Allah kuwi batal; merga ora saben umat Israèl kapilih déning Gusti Allah.

⁷ Semono uga ora kabèh tedhak-turuné Rama Abraham kaangkat dadi para putrané Gusti Allah. Gusti Allah ngandika marang Abraham: "Sing bakal kasebut turunmu kuwi mung turuné Iskak."

⁸ Kuwi ateges yèn sing kasebut putra-putrané Gusti Allah mau dudu anak-anak sing dilairaké miturut daging. Sing dianggep tedhak-turuné sing sah kuwi mung anak-anak sing dilairaké manut prejanjiané Gusti Allah.

⁹ Sebab prejanjiané Gusti Allah mau mengkéné: "Aku bakal bali menèh ing wektu sing wis katemtokaké, lan Sarah bakal duwé anak lanang!"

¹⁰ Malah ora mengkono waé: Bocah lanang loro-loroné sing dikandhut déning ibu Ribkah kuwi bapakné siji, yakuwi leluhur kita Iskak.

¹¹ Supaya enggoné milih salah siji saka ing antarané bocah loro mau cetha kersané Gusti Allah piyambak, mula Gusti Allah ngandika marang Ribkah: "Sing tuwa bakal ngawula marang sing enom." Enggoné Gusti Allah ngandika mengkono mau, nalika bocah-bocah karoné durung padha lair, lan sadurungé padha ngerti nindakaké sing becik utawa sing ala. Mengkono dadi cetha yèn pamilihé Gusti Allah kuwi ora landhesan penggawéné bocah loro mau, nanging landhesan timbalané Gusti Allah piyambak.

¹² (9:11)

¹³ Kaya sing katulis ing Kitab Suci: "Yakub kuwi Dakkasihi, nanging Ésau Daksengiti."

¹⁴ Yèn mengkono, kita banjur arep muni kepriyé? Apa Gusti Allah kuwi ora adil? Ora! Gusti Allah adil!

¹⁵ Gusti Allah ngandika marang Nabi Musa mengkéné: "Aku bakal melasi marang sapa waé sing Dakparingi

piwelas, lan paring kamirahan marang sapa waé sing Dakkersakaké."

¹⁶ Mulané putusan kuwi ora gumantung saka karep utawa labeté manungsa, nanging mung landhesan sih-rahmaté Gusti Allah piyambak.

¹⁷ Sebab Kitab Suci wis nerangaké, yèn Gusti Allah wis ngandika marang ratu ing Mesir: "Yakuwi sebabé enggon-Ku ngangkat kowé dadi ratu, supaya kowé mratélakaké pangwasa-Ku lan ngluhuraké Asma-Ku ana ing salumahing bumi."

¹⁸ Mengkono patrapé Gusti Allah enggoné ngesokaké sih-rahmaté marang sok wonga sing dikersakaké, lan uga mangkotaké atiné sapa waé, manut ing sa-kersané piyambak.

¹⁹ Kowé bakal takon marang aku: "Yèn mengkono, kepriyé bisané Gusti Allah ngluputaké manungsa? Sapa sing bisa malangi kersané Gusti Allah?"

²⁰ Aku arep genti takon marang kowé: "Sedulurku, kowé kuwi sapa, kokwani-wani madoni marang Gusti Allah? Apa kelakon pengaron takon marang kundhi sing gawé pengaron mau: 'Yagéné aku kokkokgawé mengkéné?'

²¹ Apa kundhi mau ora wenang nggarap lempung mau ing sakarepé? Lemah lempung saprongkol bisa waé digawé pengaron sing larang regané, utawa pengaron sing murah."

²² Mengkono uga pakaryané Gusti Allah, Panjenengané kagungan kersa ngetingalaké bebenduné lan medhar pangwasané. Éwadéné Gusti Allah kuwi sabar banget marang wong sing padha dibendoni, sarta wong-wong sing wis digadhang bakal disirnakaké.

²³ Gusti Allah uga kersa nedahaké kamulyané sing sampurna, kaparingaké marang kita, sing padha katimbangan nampani sih-rahmaté, yakuwi kita sing wis kacadhangaké déning Panjenengané, supaya nampani kamulyan mau.

²⁴ Ya kita iki, sing wis katimbangan déning Panjenengané, ora mung bangsa Yahudi waé, nanging uga sing saka antarané bangsa-bangsa liyané.

²⁵ Ing Kitabé Nabi Hoséa ana tulisan mengkéné: "Sing dudu umat-Ku bakal Daksebut 'Umat-Ku', lan sing ora Dakkasihi, kuwi Daksebut 'Kesakih-Ku'.

²⁶ Lan ing panggonané wong-wong sing didhawuhi: 'Kowé kuwi dudu umat-Ku,'

ing panggonan kono uga wong-wong mau bakal padha disebut: 'Para putrané Gusti Allah kang asipat gesang.'

²⁷ Tumrapé bangsa Israèl Nabi Yésaya ngandika: "Senajan cacahé bangsa Israèl kuwi akèhé kaya wedhining segara, éwasemono sing bakal kaslametaké mung sethithik.

²⁸ Sebab Gusti Allah bakal énggal nganakaké pétungan karo isining jagad."

²⁹ Kaya sing dipangandikakaké déning Nabi Yésaya dhèk biyèn mengkéné: "Saupama Gusti Allah Kang Mahakwasa, ora maringi turun marang kita, mesthi kita wis dadi kaya kutha-kutha Sodom lan Gomora."

³⁰ Kita arep muni apa saiki? Mengkéné: Bangsa-bangsa liya sing padha ora ngudi supaya katunggilaké karo Gusti Allah, saiki wis padha katunggilaké, merga padha precaya.

³¹ Nanging bangsa sing kapilih (bangsa Israèl), sing lantaran Torèt padha ngudi supaya katunggilaké karo Gusti Allah, malah gagal.

³² Yagéne? Sebab pangudiné mau ora landhesan precaya, nanging landhesan pangabekti manut carané dhéwé.

Wong-wong mau padha kesandhung ing watu,

³³ sing kasebut ing Kitab Suci mengkéné: "Delengen, Aku wis ndokokaké watu ing Sion, sing marakaké wong padha kesandhung, watu sing marakaké wong padha tiba. Nanging sapa sing precaya marang Panjenengané ora bakal kecuwan."

10 ¹ Para sedulurku, pamujiku kanthi tulusing atiku supaya wong-wong sebangsaku bisaa kapitulungan slamet. Aku tansah ndedonga marang Gusti Allah kanggo wong-wong mau.

² Aku neksèni, yèn wong-wong kuwi padha ngabekti banget marang Gusti Allah. Nanging pangabektiné ora adhedhasar kawruh sing sejati.

³ Wong-wong mau padha ora ngerti patrapé Gusti Allah enggoné nunggilaké manungsa karo Panjenengané. Wong-wong mau padha nyoba golèk dalan dhéwé; mulané padha ora gelem milih dalam pepariné Gusti Allah, supaya manungsa katunggilaké karo Panjenengané.

⁴ Sebab Sang Kristus wis netepi Torèt, supaya saben wong sing precaya marang

Panjenengané, ditunggilaké karo Gusti Allah.

⁵Kaya sing ditulis Nabi Musa, yèn wong enggoné dirukunaké karo Gusti Allah kuwi srana mbangun-turut marang Torèt, uniné tulisan mau mengkéné: "Wong sing netepi Toret, bakal olèh urip merga déning Torèt."

⁶Nanging piwulang sing mratélakaké, yèn kita iki katunggilaké karo Gusti Allah merga precaya, dhawuhé Kitab Suci mengkéné, "Aja mikiraké, 'Sapa sing bakal munggah menyang swarga?' (yakuwi supaya ngudhunaké Sang Kristus),

⁷utawa 'Sapa sing arep mudhun menyang nraka?' (yakuwi supaya nggawa Sang Kristus munggah, wungu saka séda)."

⁸Karepé mengkéné: "Pangandikané Gusti Allah kuwi cedhak banget karo kowé, yakuwi ana ing lambému lan ana ing sajroné atimu," mengkono pangandika bab precaya, sing padha dakwartakaké.

⁹Menawa lambému padha ngakoni, yèn "Yésus kuwi Gusti," lan kowé precaya ing sajroné atimu, yèn Gusti Allah wis

mungokaké Gusti Yésus saka ing séda, kowé bakal slamet.

¹⁰ Sebab kita precaya ing sajroning ati kita, temah kita padha karukunaké karo Gusti Allah, lan kita ngakoni srana lambé kita, temah kaslametaké.

¹¹ Kitab Suci nyebut: "Sing sapa precaya marang Panjenengané, ora bakal kecuwan."

¹² Pangandika kuwi kanggo saben wong, sebab wonga Yahudi, wonga kapis, ora ana bédané. Gusti Allah kuwi mung siji, yakuwi Allahé wong kabèh. Panjenengané sing mberkahi klawan lubèr marang saben wong sing nyebut Panjenengané.

¹³ Ayat ing Kitab Suci uga nyebutaké mengkéné: "Saben wong sing nyebut asmané Pangéran bakal slamet."

¹⁴ Nanging kepriyé bisané wong padha nyebut asmané Gusti Allah, menawa durung padha precaya? Lan kepriyé bisané padha precaya yèn durung tau padha krungu pangandikané? Lan kepriyé enggoné padha bisa krungu pangandikané, yèn pangandika mau ora diwartakaké?

¹⁵ Lan kepriyé enggoné diwartakaké, yèn ora ana sing diutus martakaké? Pangandikané Kitab Suci mengkéné: "Iba beciké wong sing padha teka nggawa pawarta becik."

¹⁶ Nanging ora kabèh wong padha gelem nampa pawarta becik mau. Nabi Yésaya dhéwé ngandika: "Dhuh Pangéran, sinten ingkang badhé pitados dhateng pawartos ingkang kawula wartosaken?"

¹⁷ Dadi precaya kuwi thukulé merga krungu pawarta, lan pawarta mau piwulang bab Sang Kristus.

¹⁸ Saiki aku takon: Apa wong-wong kuwi durung krungu pawarta mau? Mesthi uwis! Awit ing Kitab Suci ana pangandika: "Swarané wong-wong sing nggawa pawarta kuwi sumrambah ing sajagad sarta tembungé wis tekan tapel watesé bumi."

¹⁹ Aku takon menèh: Apa wong Israèl padha ora ngerti? Nabi Musa sing bakal mangsuli dhisik dhéwé, mengkéné: "Gusti Allah ngandika: 'Aku bakal ndakèkaké kowé mèri karo umat, sing satemené ora kena diarani umat, lan Aku

bakal gawé nepsumu marang bangsa sing bodho."

²⁰ Nabi Yésaya luwih kendel nalika ngandika: "Gusti Allah ngandika: 'Aku ditemokaké déning wong-wong sing padha ora nggolèki Aku; Aku ngetingal marang wong-wong sing ora nakokaké Aku!'"

²¹ Nanging tumraping bangsa Israèl, Nabi Yésaya ngandika: "Pangandikané Gusti Allah: 'Sedina muput enggon-Ku mulung asta-Ku marang bangsa sing mbangkang lan madoni kuwi.'"

11 ¹ Yèn mengkono aku takon: "Apa kirané Gusti Allah wis nampik umaté? (bangsa Israèl). Babar-pisan ora! Aku dhéwé iki iya wong Israèl, tedhak-turuné rama Abraham, saka taler Bènyamin."

² Gusti Allah ora nampik umaté sing wis dipilih wiwit-wiwitan mula. Kowé padha ngerti surasané ayat ing Kitab Suci bab Nabi Elia, nalika nggugat bangsa Israèl ana ing ngarsané Gusti Allah aturé mengkéné:

³ "Dhuh Pangéran, tiyang Israèl menika sampun sami mejahi nabi-nabi Paduka, mekaten ugi sampun sami ngrisak

mesbèh-mesbèh Paduka, ngantos kantun kawula piyambak ingkang taksih gesang, mangka tiyang-tiyang menika samenika inggih ngangkah mejahi kawula."

⁴ Nanging kepriyé wangsulané Gusti Allah marang Nabi Élia? Pangandikané: "Isih ana wong pitung èwu sing Dakngèngèh kanggo Aku dhéwé, sing durung tau nyembah marang Baal."

⁵ Mengkono uga saiki: Iya ana wong-wong sing cacahé ora akèh, sing wis dipilih déning Gusti Allah awewaton sih-rahmaté.

⁶ Déné pamilihé Gusti Allah kuwi ora gumantung saka penggawéné wong-wong mau, nanging alandhesan sih-rahmaté Gusti Allah piyambak. Menawa pamilihé Gusti Allah mau gumantung saka penggawéné utawa labeté manungsa marang Gusti Allah, sing diarani sih-rahmat mau banjur wis dudu sih-rahmat menèh.

⁷ Banjur kepriyé saterusé? Umat Israèl wis ora bisa nemu apa sing padha digolèki. Mung ana sapantha cilik saka antarané umat Israèl sing kapilih déning Gusti Allah. Ya mung wong sethithik kuwi

sing padha bisa nemu. Liyané padha dadi budheg tumrap timbalané Gusti Allah.

⁸Kaya sing kasebut ing Kitab Suci: "Ati lan pikirané wong-wong kuwi wis digawé kethul déning Gusti Allah, nganti sepréné wong-wong mau padha ora bisa ndeleng srana mripaté lan ora bisa ngrungu srana kupingé."

⁹Mengkono uga pangandikané Sang Prabu Dawud: "Menawi sami ngawontenaken pésta, péstanipun menika dadosa kala jiret, dadosa jalaranipun sami kesandhung, dadosa paukuman!

¹⁰Mripatipun dadosa peteng, ngantos mboten sami saged ningali; kadamela sami bungkok mergi kamomotan déning kasisahanipun!"

¹¹Yèn mengkono aku daktakon menèh: Bangsa Yahudi enggoné padha kesandhung kuwi apa supaya padha nemu karusakan? babar-pisan ora! Nanging sarèhné kita padha nglakoni dosa, mulané keslametan nuli diparingaké déning Gusti Allah marang bangsa-bangsa liya, supaya wong-wong Yahudi padha mèri marang

bangsa-bangsa sing padha nampa keslametan mau.

¹²Yèn dosa lan paneraké wong Yahudi kuwi njalari bangsa-bangsa sajagad kalubèran berkahé Gusti Allah, saiba saya gedhéné berkah mau, saupama wong Yahudi kabèh padha kapitulungan slamet!

¹³Saiki aku dakkandha karo wong-wong dudu Yahudi: Salawasé aku dadi rasul sing kautus marang bangsa-bangsa dudu Yahudi, aku nganggep, pegawéanku iki sawijining pegawéan sing mulya.

¹⁴Srana mengkono, bisa uga aku njalari bangsaku padha dadi mèri, banjur ana sawetara sing banjur mratobat, temah kaslametaké.

¹⁵Sebab nalika biyèn wong-wong mau padha ditampik déning Gusti Allah, kuwi njalari jagad karukunaké karo Gusti Allah, lan dadi mitrané Gusti Allah. Banjur saupama wong-wong mau padha mratobat lan ditampa déning Gusti Allah, apa kuwi ora ateges yèn wong-wong mau padha katangèkaké saka ing pati?

¹⁶Yèn cuwilané roti sing dhisik dhéwé kacaosaké marang Gusti Allah, kuwi ateges yèn roti mau kabèh kacaosaké

Gusti Allah. Yèn oyodé kagungané Gusti Allah, ateges nganti saepang-epangé iya kagungané Gusti Allah.

¹⁷Upamané mengkéné: Ana pang sawetara sing dipagas saka wit zaitun sing becik. Banjur ana pang saka wit zaitun alasan sing dicangkokaké ana ing wit zaitun sing becik mau. Kowé para wong precaya sing asalé saka bangsa dudu Yahudi, kuwi kena diumpamakaké pangé wit zaitun alasan mau. Lan saiki kowé padha mèlu ngrasakaké kekuwatan lan kalubèraning uripé wong Yahudi.

¹⁸Mulané kowé aja padha ngina marang wong-wong sing padha kapagas kaya pang-pangé wit zaitun mau. Kepriyé bisané gumunggung? Kowé rak mung pang waé; kowé rak ora nyangga oyoding wit, malah oyod kuwi sing nyangga kowé.

¹⁹Kowé uga bisa kandha mengkéné: "Pang-pang kuwi enggoné kapagas rak supaya aku dicangkokaké ana ing kono?"

²⁰Kuwi bener. Enggoné padha kapagas kuwi merga padha ora precaya, lan enggonmu kacangkokaké kuwi merga kowé padha precaya. Nanging aja padha gumunggung, aluwung padha wedia.

²¹ Sebab menawa Gusti Allah ora ngéman wong Yahudi, yakuwi pang-pang sing asli, apa kokkira bakal ngéman marang kowé?

²² Srana mengkono kita sumurup kemurahané lan kerasé Gusti Allah. Panjenengané keras tumrap wong sing nampik marang Panjenengané, nanging loma marang kowé, semono mau yèn kowé padha lestari ana ing sih-rahmaté. Nanging yèn kowé ora lestari ana ing sih-rahmaté, kowé bakal kapagas uga.

²³ Menawa wong Yahudi sing wis padha kapagas mau, pada bali mratobat menèh, wong-wong mau bakal padha kabalèkaké, katancepaké menèh ana ing wit zaitun sing becik mau, jalaran Gusti Allah kagungan pangwasa nancepaké wong-wong kuwi mau menèh.

²⁴ Kowé, para wong kapidir, kaya pangé wit zaitun alasan sing kapagas, kacangkokaké ana ing wit zaitun sing becik sing dudu asalmu. Déné wong Yahudi kuwi kaya pangé wit zaitun sing becik mau; rak luwih gampang ing ngatasé Gusti Allah, nancepaké pang sing dipagas mau, kabalèkaké menèh ana ing wité sing asli.

²⁵ Para sedulur, ana wewadi, sing prelu dakkandhakaké marang kowé, supaya aja nganti kowé duwé penemu, yèn kowé kuwi wis pinter dhéwé. Wewadi mau mengkéné: Wong Israèl enggoné padha mangkotaké atiné kuwi ora kanggo selawasé nanging mung nganti genep cacahé wong kapis sing wis mlebu dadi kagungané Gusti Allah.

²⁶ Kaya mengkono enggoné umat Israèl kabèh kaslamataké. Kuwi manut surasané Kitab Suci mengkéné: "Sang Juru Slamet bakal rawuh saka Sion, Panjenengané bakal nyingkiraké sakèhing durakané para turuné Yakub.

²⁷ Aku bakal janji yakuwi samangsa Aku ngapura dosané."

²⁸ Merga wong Yahudi padha nampik Injil, padha dadi mungsuhé Gusti Allah, kuwi dadi lan becikmu, para wong dudu Yahudi. Nanging merga kapilih déning Gusti Allah, wong Yahudi mau padha dadi mitrané Gusti Allah, krana saka para leluhuré.

²⁹ Sebab Gusti Allah kuwi penggalihé ora malih tumrap wong sing wis dipilih lan diberkahi.

³⁰ Mungguh kowé, para wong dudu Yahudi, biyèn kowé padha mbaléla marang Pangéran; nanging saiki, merga saka pamurangsaraké wong Yahudi, kowé wis padha tanpa sih-kamirahané Gusti Allah.

³¹ Mengkono uga, merga kowé wis padha nampani sih-rahmat, wong Yahudi saiki padha mbaléla, nanging wekasné uga nampani sih-rahmaté Gusti Allah.

³² Sebab wong kabèh wis didadèkaké tawanan merga pambalèlané, supaya Gusti Allah nglairaké sih-piwelasé marang wong mau.

³³ Iba agungé kasugihané Gusti Allah! Saiba jeroning pamirsa lan kawicaksanané! Sapa sing bisa nerangaké carané damel putusan? Sapa sing ngerti tumindaké pakaryané?

³⁴ Kaya sing dingandikakaké ana ing Kitab Suci: "Sapa sing ngerti penggalihé Gusti Allah? Sapa sing bisa ngaturi pamrayoga?

³⁵ Sapa sing wis tau nyenyaosi Panjenengané nganti Panjenengané kepotangan marang wong mau?

³⁶ Awit Gusti Allah kuwi nitahaké samubarang. Samubarang kabèh kuwi

pinangkané saka Gusti Allah lan kagem Panjenengané. Mula kamulyakna ing selawas-lawasé! Amin."

12 ¹ Sarèhné semono gedhéning sih-rahmaté Gusti Allah marang kita, para sedulur, mulané kowé padha nyaosna badanmu dadi kurban sing urip kagem Gusti Allah, kanggo ngladosi pakaryané, kang gawé renaning penggalihé. Ya sing kaya mengkono kuwi patrapé enggonmu ngibadah.

² Aja mung padha mèlu-mèlu kaya sing dilakoni déning jagad iki; nanging pasrahna marang Gusti Allah, supaya budimu dadia anyar. Srana mengkono kowé bakal ngerti, apa sing dadi kersané Gusti Allah — yakuwi sing becik, sing dadi keparengé, lan sing sampurna.

³ Iya merga saka sih-rahmaté Gusti Allah sing diparingaké marang aku, kowé kabèh padha dakkandhani: Aja padha gumedhé, nanging pikiran lan atimu sing presaja. Lan saben wong padha mawasa awaké dhéwé miturut takeraning precaya sing kaparingaké déning Gusti Allah.

⁴Ing badan kita ana gegelitané pirang-pirang, sing padha duwé tugas dhéwé-dhéwé.

⁵Semono uga senjata kita iki akèh, nanging kita mung siji ana ing patunggilané Gusti Yésus Kristus, sing siji lan sijiné padha katunggilaké dadi gegelitan-gegelitan ing badan siji.

⁶Mulané kita kudu migunakaké ganjaran-ganjaran sing béda-béda mau miturut sih-rahmat sing kaparingaké déning Gusti Allah marang kita. Yèn kaparingan ganjaran medharaké pangandikané Gusti Allah, kudu nindakaké manut takeraning precayané.

⁷Yèn kaparingan ganjaran ngladèni (utawa tetulung), iya kudu ngladèni. Yèn ganjaran memulang iya padha memulanga.

⁸Yèn ganjaran kanggo ngatag-atag, iya padha ngatag-ataga. Sapa sing ngedum-edumaké barangé marang wong liya, nindakna klawan éklasing ati; sing dadi panuntun, nindakna klawan taberi; sing olah kawelasan, nindakna kanthi bungahing ati.

⁹Tresnaa klawan éklas. Padha sengita marang piala; sing becik padha antepana.

¹⁰Padha tresna-tinresnanana klawan ati kang bungah, kaya sedulur marang sedulur ana ing brayaté Sang Kristus. Siji lan sijiné padha ajèn-ingajèn.

¹¹Padha nyambuta-gawé klawan taberi; aja padha kesèd. Pengabdimu marang Gusti Allah lakonana klawan sumarah lan éklasing ati.

¹²Padha bungaha sajroning pengarep-arep, padha disabar sajroning nandhang karubedan, lan tansah padha ndedongaa.

¹³Apa saduwèkmu tanjakna kanggo mitulungi para sedulurmu sing padha kesrakat, lan padha dhangana awèh panginepan marang wong neneka.

¹⁴Wong sing padha nguya-uya marang kowé padha suwunna berkah marang Gusti Allah; ya suwunna berkah, aja koksuwunaké laknat.

¹⁵Padha bungah-bungaha karo wong sing bungah, lan nangisa karo wong sing lagi nangis.

¹⁶Sajroning pesrawungan karo wong kabèh, aja nganggo mbédak-mbédakaké. Aja padha gumunggung,

padha dhangana nglakoni pegawéan sing dianggep asor. Aja kuminter!

¹⁷ Aja males ala marang wong sing gawé piala marang kowé. Padha ngudia nindakaké apa sing dianggep becik déning wong akèh.

¹⁸ Sabisa-bisa udinen supaya uripmu rukun karo wong kabèh.

¹⁹ Para sedulur, aja pisan-pisan nindakaké pemales merga sengit, jalaran Gusti Allah piyambak sing malesaké. Sebab ing Kitab Suci ana pangandika mengkéné: "Pemales kuwi wewenang-Ku. Aku (Gusti Allah) sing bakal malesaké, mengkono pangandikané Pangéran."

²⁰ Malah pangandikané Gusti Allah mengkéné: "Yèn satrumu keluwèn, wènèhana mangan; yèn ngelak wènèhana ngombé. Sebab srana patrap mengkono ndadèkaké wirangé lan ngakoni keluputané."

²¹ Kowé aja nganti dikalahaké déning piala, malah piala mau kalahna srana kabecikan.

13 ¹ Saben wong mbangun-turuta marang para pangwasané negara. Sebab ora ana pangwasa sing anané

tanpa kersané Gusti Allah, lan para pangwasa sing ana kuwi kaadegaké déning Gusti Allah.

²Sapa sing nglawan marang pangwasa sing mbawahaké, kuwi ateges nglawan marang prenatalé Gusti Allah. Lan saben wong sing nindakaké mengkono, kuwi nekakaké paukuman marang awaké dhéwé.

³Sebab wong sing nindakaké kabecikan ora prelu wedi karo penggedhé, kejaba yèn wong mau nglakoni piala. Apa kowé kepéngin urip tanpa wedi marang wong sing nyekel pangwasa? Yèn mengkono, padha nindakna apa sing becik, supaya kowé padha olèh pengalemé.

⁴Sebab wong sing nyekel pangwasa kuwi abdiné Gusti Allah, sing nyambut-gawé murih becikmu. Nanging yèn kowé nindakaké piala, wis samesthiné kowé wedi, sebab pangwasa kuwi abdiné Gusti Allah, wenang ngukum lan nindakaké bebenduné Gusti Allah tumrap wong sing nglakoni piala.

⁵Kuwi sebabé kowé kudu padha mbangun-turut marang para pangwasa, ora mung merga saka bebenduné Gusti

Allah waé, nanging uga merga saka rumangsaning ati kita dhéwé.

⁶Iya merga saka kuwi kowé padha kuwajiban mbayar pajeg, sebab para pangwasa kuwi padha nyambut-gawé kagem Gusti Allah, srana padha nglakoni kuwajibané.

⁷Mulané padha mbayara marang pangwasa apa sing dadi kuwajibanmu; yèn pajeg ya pajeg; yèn hormat lan pakéring, iya ngurmatana lan padha éringa.

⁸Aja padha duwé utang marang sapa waé, kejaba utang katresnan marang padha sedulur. Sapa sing tresna marang sapepadhané, kuwi sing nglakoni angger-anggeré Gusti Allah.

⁹Awit angger-angger sing muni: "Aja laku bédhang, aja memateni, aja nyolong, aja mélik" lan angger-angger liyané, kuwi kabèh wis kecup ana ing dhawuh: "Tresnaa marang sapepadhamu dikaya enggonmu tresna marang awakmu dhéwé!"

¹⁰Sapa sing tresna marang pepadhané kuwi ora bakal nandukaké piala marang pepadhané mau. Sebab sing nandukaké

katresnan, kuwi padha karo nglakoni angger-anggeré Gusti Allah.

¹¹ Prekara tresna tinresnan kuwi kudu padha koktindakaké, sebab kowé ngerti yèn saiki mangsané kowé padha tangi saka enggonmu turu. Sebab mangsané enggon kita padha kaslametaké kuwi saiki wis luwih cedhak ketimbang karo dhèk biyèn, nalika kita manjing precaya.

¹² Benginé wis mèh entèk, saiki wis mèh raina. Mulané ayo padha marèni nglakoni penggawé kang dilakoni ana ing petengan, lan ayo padha nggunakaké gegamaning perang ana ing padhangan!

¹³ Tingkah laku kita sing becik, kaya déné wong sing urip ana ing wayah raina. Aja padha nguja pakareman mangan lan endem-endeman, aja laku jina sarta ngumbar hawa-nepsu, aja padha tukar padu lan aja kemèrèn.

¹⁴ Nanging Gusti Yésus Kristus sing nemtokaké, apa sing kudu koktindakaké, karebèn aja mung padha nuruti pepénginaning daging sing dosa, mburu marang kemaremané hawa-nepsu.

14 ¹ Sedulurmu sing ringkih precayané kuwi tampanana, lan

aja kokajak dhébatan bab panemuné dhéwé.

²Ana wong precaya sing duwé penemu, yèn dhèwèké mono bébas, kena mangan apa waé. Nanging ana wong sing imané ringkih, sing mung mangan sayuran thok.

³Wong sing rumangsa bébas olèh mangan apa waé, kuwi aja ngina marang wong sing ora mangan kaya mengkono, lan wong sing mung mangan sayuran, aja nyalahaké marang wong sing mangan panganan apa waé, sebab Gusti Allah wis marengaké wong mau mangan mengkono.

⁴Kowé kuwi sapa ta, déné arep nyalahaké abdiné wong liya? Mung bendarané wong kuwi dhéwé sing wenang netepaké, apa wong mau tangi apa tiba, bener apa luput. Yèn wong mau tangi utawa bener, kuwi merga Gusti Yésus sing maringi kabisan marang wong mau.

⁵Ana wong sing nganggep dina sing siji luwih becik ketimbang karo dina liyané, nanging uga ana wong sing duwé penganggep, yèn dina kuwi padha

waé. Kabèh padha manut pangrasané dhéwé-dhéwé.

⁶Wong sing nganggep dina sing siji luwih aji ketimbang karo dina liyané, kuwi enggoné duwé panemu mengkono merga ngurmati marang Gusti Yésus. Lan wong sing mangan sabarang panganan, kuwi iya merga ngurmati marang Gusti Yésus, sebab wong mau saos panuwun marang Gusti Allah. Semono uga wong sing ora mangan sabarang panganan, iya kanggo atur panuwun marang Gusti Allah.

⁷Ora ana panunggalan kita sing urip utawa mati mung mligi kanggo awaké dhéwé.

⁸Yèn kita urip, urip kita kuwi kagem Gusti, lan yèn kita mati, pati kita uga kagem Gusti. Apa kita urip, apa mati, kita tetep dadi kagungané Gusti.

⁹Sebab Sang Kristus séda lan wungu supaya dadi Gustiné wong urip lan wong mati.

¹⁰Yèn mengkono, apa sebabé kowé nyalahaké sedulurmu? Apa sebabé kowé ngina marang sedulurmu? Kita kabèh rak bakal padha ngadhep ing ngarsané

Gusti Allah, lan bakal diadili déning Panjenengané?

¹¹Sebab ing Kitab Suci katulis: "Satemené," mengkono pangandikané Gusti Allah, "saben wong bakal sujud ing ngarsa-Ku; lan saben wong bakal ngakoni yèn Aku iki Allah."

¹²Yèn mengkono, kita bakal ngaturaké penjawab ijèn-ijèn ana ing ngarsané Gusti Allah.

¹³Yèn mengkono beciké kita aja padha nyalahaké siji lan sijiné. Aluwung kita aja padha nindakaké apa-apa, sing sekira bisa marakaké sedulur kita kesasar utawa tumiba ing dosa.

¹⁴Merga saka enggonku tetunggilan karo Gusti Yésus, aku bisa nemtokaké yèn ora ana barang apa waé sing najis saka karepé dhéwé, nanging yèn ana wong sing nganggep sawenèhing barang kuwi najis, barang kuwi tumrap wong mau nuli najis.

¹⁵Yèn srana enggonmu mangan panganan gawé laraning atiné sedulurmu, tumindakmu kuwi wis ora adhedhasar katresnan. Enggonmu mangan kuwi aja nganti njalari wong

liya kesasar, sebab Sang Kristus wis nglampahi séda kanggo wong mau.

¹⁶ Aja nganti prekara sing kokanggep becik, kuwi dadi dianggep ala déning wong liya.

¹⁷ Sebab Kratoné Gusti Allah kuwi dudu prekara mangan lan ngombé, nanging prekara bebeneran, katentreman lan kabungahan peparingé Sang Roh Suci.

¹⁸ Sing sapa ngladèni Sang Kristus nganggo patrap mengkono, kuwi gawé renaning penggalihé Gusti Allah, lan diajèni déning pepadhané.

¹⁹ Mulané selawasé kita ngaraha nindakaké prekara-prekara sing gawé pirukun, sarta sing saya nyantosakaké precayané siji lan sijiné.

²⁰ Kowé aja padha mbubrah pakaryané Gusti Allah mung merga prekara pangan. Kabèh pangan kuwi kalal, nanging saupama mangan barang sing marakaké wong liya tumiba ing dosa, kita dadi salah.

²¹ Luwih becik aja mangan daging, utawa aja ngombé anggur, utawa aja nindakaké apa waé sing marakaké sedulurmu tumiba ing dosa.

²² Luwih becik keyakinanmu kuwi koksimpin ing atimu dhéwé lan mung disumurupi déning kowé dhéwé lan Gusti Allah. Begja wong sing ora digugat déning atiné dhéwé, samangsa wong mau nindakaké sawijining prekara sing diwawas becik.

²³ Nanging wong sing sadurungé mangan atiné wis mangu-mangu dhisik, yèn sida mangan wong kuwi bakal kaukum déning Gusti Allah, sebab pamangané mau ora metu saka ing precaya. Lan samubarang sing ora adhedhasar precaya kuwi dosa.

15 ¹ Kita sing padha kuwat precayané, kudu nyabari para sedulur sing precayané ringkih. Kita aja padha mburu marang kesenangan kita dhéwé waé.

² Malah kita dhéwé-dhéwé kudu padha ngarah gawé senengé atiné sedulur-sedulur kita, amrih beciké sedulur-sedulur mau, supaya precayané dadia sentosa.

³ Sebab Sang Kristus uga ora ngupaya kasenangané piyambak, nanging kaya kang dingandikakaké ing Kitab Suci: "Awit sedaya tembung penacadipun

tiyang dhateng Paduka, dhawahipun wonten ing kawula."

⁴Awit samubarang sing katulis ana ing Kitab Suci, kuwi minangka piwulang tumrap kita, supaya kita duwé pengarep-arep, mung marang Gusti Allah srana kesabaran lan pangatag-atag, sing kawulanga déning Kitab Suci mau.

⁵Muga-muga Gusti Allah, etuking sabar mantep sarta panglipur, ndadèkaké kowé bisa tunggal panemu karo padha sedulur, srana enggonmu nulad marang Sang Kristus Yésus.

⁶Supaya kowé klawan saiyeg padha bisa ngluhuraké Gusti Allah, Ramané Gusti kita Yésus Kristus.

⁷Kaya déné Gusti Yésus Kristus enggoné wis nampani kowé, semono uga kowé padha nampanana pepadhamu, kagem kaluhurané Gusti Allah.

⁸Awit kaya sing wis dakkandhakaké, yèn Sang Kristus wis ngasoraké sarirané, dadi budhak tumraping wong Yahudi, supaya ngetingalna kasetyané Gusti Allah, uga supaya prejanji-prejanjiné Gusti Allah karo para leluhur, kelakon temenan.

⁹ Semono uga supaya para wong dudu Yahudi ngluhuraké Gusti Allah, merga sih-rahmaté. Kaya sing katulis ing Kitab Suci mengkéné: "Mila kawula badhé ngluhuraken Paduka, wonten ing satengahing para bangsa, saha memuji asma Paduka kanthi ngidungaken pepujian."

¹⁰ Lan uga ngendika mengkéné: "Hé, para bangsa, padha bungah-bungaha, bareng karo umaté kang kapilih."

¹¹ Lan menèh: "Hé, para bangsa, padha saosa puji marang Pangéran, sarta sakèhing taleré bangsa padha memujia marang Panjenengané."

¹² Sabanjuré Nabi Yésaya ngandika: "Bakal ana sogol thukul saka tunggaké Isai, bakal jumeneng ngerèh para bangsa sarta iya Panjenengané kuwi sing dadi pengarep-arepé para bangsa mau."

¹³ Muga-muga Gusti Allah, etuking pengarep-arep, ngebakana atimu klawan kabungahan lan katentreman, amarga precayamu marang Panjenengané, supaya pengarep-arepmu lestari tuwuh déning pakaryané Sang Roh Suci.

¹⁴ Para sedulur: Aku yakin, yèn kowé sugih kabecikan, sarta mumpuni ing

sadhéngah kawruh; mula bisa mulang sapepadhamu.

¹⁵Éwasemono ing layang iki aku kumawani ngandhakaké prekara sawetara klawan kendel, arupa pepéling sing wis dakkabaraké marang kowé. Enggonku wani nulis klawan kendel, kuwi merga saka ganjaran sing kaparingaké déning Gusti Allah marang aku.

¹⁶Yakuwi enggonku kadadèkaké abdiné Gusti Yésus Kristus, supaya nyambut-gawé ana ing antarané bangsa-bangsa dudu Yahudi. Enggonku ngabaraké Injilé Gusti Allah kuwi presasat imam, supaya wong dudu Yahudi bisa dadi kurban kang gawé renaning penggalihé Gusti Allah, lumadi marang Panjenengané, merga déning pakaryané Sang Roh Suci.

¹⁷Mulané ana ing patunggilané Gusti Yésus Kristus, atiku mongkog déné kepareng lelados kagem Gusti Allah.

¹⁸Aku mung wani nyritakaké apa sing wis ditindakaké Sang Kristus lumantar aku, yakuwi nuntun bangsa-bangsa dudu Yahudi srana tembung lan penggawé, supaya padha mbangun-turuta marang Gusti Allah.

¹⁹ Leladiku mau srana migunakaké pratandha lan mujijat sarta pangwasané Sang Roh Suci. Iya kaya mengkono mau, sajroné lelungan saka kutha Yérusalèm tekan tanah Ilirikum, sedalan-dalan aku tansah ngabaraké Injil kanthi jangkep, bab Gusti Yésus Kristus.

²⁰ Sing dakkepéngini banget kuwi ngabaraké Injil ing panggonan-panggonan sing durung tau krungu bab Gusti Yésus Kristus, supaya srana mengkono aku ora ngedegaké bangunan ana ing pondhasi yasané wong liya.

²¹ Kaya sing katulis ing Kitab Suci: "Wong sing durung tau kawartanan bab Panjenengané, bakal padha ndeleng Panjenengané, sarta wong sing durung tau krungu bab Panjenengané, bakal padha mangerti."

²² Iya merga sing mengkono mau, aku tansah kepalang enggonku nekani kowé.

²³ Nanging saiki pegawéanku ing wilayah kéné wis rampung, lan sarèhné wis pirang-pirang taun enggonku kepéngin niliki kowé,

²⁴ panyuwunku muga-muga bisa kelakon. Yèn aku lelungan menyang Spanyol, aku kepéngin mampir mrono

niliki kowé. Sawisé mampir sawetara lawasé ana ing kutha Rum, aku kepéngin kokbantu supaya bisa nerusaké lakuku menyang Spanyol.

²⁵ Saiki aku lagi lelungan menyang kutha Yérusalèm, ngladosi umaté Gusti Allah sing ana ing kono.

²⁶ Sebab pasamuwan-pasamuwan ing tanah Makédonia lan tanah Yunani wis gawé putusan metu saka lilaning atiné, ngirimaké sumbangan kanggo para umaté Gusti Allah ing kutha Yérusalèm, sing padha kesrakat.

²⁷ Putusan kuwi metu saka karepé wong-wong mau dhéwé, lan pancèn sanyatané, wong-wong kuwi padha duwé kuwajiban mbiyantu sedulur-sedulur sing miskin. Wong Yahudi wis padha ngedum-edumaké bandhané kasukman ana ing antarané bangsa dudu Yahudi, mula wis samesthiné, yèn bangsa dudu Yahudi mau genti padha mbiyantu wong-wong Yahudi nganggo bandhané kadonyan.

²⁸ Yèn tugasku iki wis rampung, yakuwi yèn aku wis masrahaké dhuwit mau kabèh, sing dikumpulaké kanggo wong-wong miskin ing kutha Yérusalèm,

aku bakal mangkat menyang tanah Spanyol, lan mampir niliki kowé ana ing kutha Rum.

²⁹ Aku yakin, yèn satekaku ana ing antaramu, bakal nggawa berkahé Sang Kristus sakatogé.

³⁰ Para sedulur! Krana asmané Gusti Yésus Kristus, lan krana sih-katresnan peparingé Sang Roh Suci, kowé dakjaluk padha bebarengan ndedonga kalayan tumemen karo aku, nyuwun marang Gusti Allah, supaya aku kaparingana keslametan.

³¹ Aku padha dongakna supaya aku kauwalaké saka panguya-uyané para wong sing ora precaya ana ing tanah Yudéa, lan supaya enggonku nglakoni ayahan ditampa becik déning umaté Gusti Allah, sing ana ing kutha Yérusalèm.

³² Srana mengkono, yèn diparengaké déning Gusti Allah, aku bisa nekani kowé klawan ati kang bungah, temah enggonku niliki kowé mau gawé segeré atiku lan atimu.

³³ Muga-muga Gusti Allah, etuking katentreman, nunggil karo kowé. Amin.

16 ¹ Aku kepéngin nepungaké kowé karo Fébé, sedulur wanita sing leladi ana ing pasamuwan Kèngkréa.

² Demi patunggilan kita karo Gusti Yésus, sedulur kuwi tampanana ing samesthiné kaya sing padha katindakaké déning umaté Gusti Allah. Fébé mau wènèhana pitulungan apa waé sing dibutuhaké, sebab Fébé dhéwé wis mitulungi wong akèh, klebu aku dhéwé.

³ Aku kirim salam kanggo Priskila lan Akwila, kancaku tunggal gawé ana ing ayahané Gusti Yésus Kristus,

⁴ kang wis ngetohaké nyawané kanggo mitulungi aku. Ora mung aku dhéwé waé, malah uga sakèhing pasamuwan dudu Yahudi padha kepotangan kabecikan karo wong loro kuwi.

⁵ Uga salamku marang pasamuwan-pasamuwan sing padha kumpulan ana ing omahé. Salam marang sedulurku Épénétus, sing daktresnani, wong kawitan sing dadi Kristen ing tanah Asia.

⁶ Salamku marang Maria, sing wis nyambut-gawé akèh kanggo kowé.

⁷ Salam marang Andronikus lan Yunias, kancaku tunggal bangsa sing mèlu dikunjara bebarengan karo aku; wong

loro kuwi padha kajèn ing antarané para rasul, lan enggoné dadi Kristen malah luwih dhisik ketimbang aku.

⁸ Salamku marang Ampliatus, sing daktresnani ana ing patunggilané Gusti.

⁹ Uga marang Urbanus, kancaku tunggal ayahan ana ing Sang Kristus. Sarta marang Stakhis, mitraku sing daktresnani.

¹⁰ Salam marang Apèlès, sing setya banget marang Gusti Kristus. Uga salam kanggo brayaté Aristobulus,

¹¹ lan marang Hérodian, sedulurku tunggal bangsa. Salam marang sedulur-sedulur Kristen sing ana ing brayaté Narkisus.

¹² Salamku uga marang Triféna lan Trifosa, sing padha nyambut-gawé akèh kanggo ngladosi Gusti, lan salam marang Pèrsis, sing daktresnani, sing wis akèh banget labeté ana ing pakaryané Gusti.

¹³ Aku kirim salam marang Rufus, abdi sing utama dhéwé ing ayahané Gusti, lan salam marang ibuné, sing salawasé ngrengkuh aku kaya anaké dhéwé.

¹⁴ Salamku marang Asinkritus, Flégon, Hèrmes, Patrobas, Hèrmas, sarta para

sedulur Kristen liyané sing ana ing pepanthan kono.

¹⁵ Salam marang Filologus lan Yulia, marang Nérus lan mbakyuné, marang Olimpas lan marang umaté Gusti Allah sing ana ing pepanthan kono.

¹⁶ Padha anduma salam paseduluran, pasamuwan-pasamuwané Sang Kristus padha kirim salam marang kowé.

¹⁷ Para sedulurku, aku weling supaya kowé padha waspada ing ngatasé wong sing padha nekakaké crah lan mbuyaraké kaprecayan lan sing padha memulang cengkah karo piwulang sing wis padha koktampa. Wong-wong sing kaya mengkono kuwi singkirana.

¹⁸ Sebab wong-wong sing kaya mengkono mau ora ngladosi Gusti Yésus Kristus, nanging nggugu karepé dhéwé. Wong-wong mau padha ngapusi wong sing kaprecayané lugu, srana tembung, pengalem lan pangrimuk.

¹⁹ Saben wong wis padha ngerti bab kasetyanmu marang Injil, lan ing bab prekara kuwi aku rumangsa begja. Pengarep-arepku kowé padha tumindaka klawan kawicaksanan ing bab prekara-

prekara sing becik, lan dadia wong sing bodho tumrap prekara-prekara sing ala.

²⁰ Lan Gusti Allah etuking katentreman kita, bakal ngremuk Iblis ana ing sangisoring tlapakané sikilmu. Sih-rahmaté Gusti Yésus anaa ing kowé kabèh.

²¹ Timotius kancaku tunggal gawé, kirim salam; mengkono uga Lukius, Yason, lan Sosipater, kanca-kancaku tunggal bangsa Yahudi.

²² (Kula piyambak, Tèrtius, ingkang nyerat serat menika, ugikintun salam dhateng panjenengan sedaya wonten ing patunggilanipun Gusti Yésus.)

²³ Gayus, sing awèh pamondhokan marang aku, lan marang pasamuwan, kirim salam marang kowé kabèh. Uga Érastus, bendhaharaning kutha kéné, lan Kwartus, padha kirim salam uga.

²⁴ [Sih-rahmaté Gusti Yésus Kristus anaa ing kowé kabèh. Amin.]

²⁵ Kita padha ngluhurna asmané Gusti Allah! Panjenengané kuwi kwasa nyantosakaké precayamu manut Injil sing dakwartakaké, yakuwi pawarta bab Gusti Yésus Kristus, condhong karo kamirahané sing kalairaké, sing

kasidhem nganti pirang-pirang abad lawasé.

²⁶ Nanging kamirahan mau saiki wis diwedharaké ana ing Kitabé para nabi. Atas dhawuhé Gusti Allah sing langgeng, kamirahan kuwi wis diwartakaké marang para bangsa kabèh, supaya wong kabèh padha precaya lan mbangun-turuta marang Gusti Allah.

²⁷ Ya Gusti Allah, sing Mahawicaksana. Kasaosana sakèhing puji lan pakurmatan, lantaran Gusti Yésus Kristus ing selawas-lawasé. Amin. Saka aku, Paulus, abdiné Sang Kristus Yésus

1 Korintus

1 ¹ Layang saka Rasul Paulus, sing katimbalan dadi rasulé Gusti Yésus Kristus saka kersané Gusti Allah, lan uga saka sedulur kita Sostenès, tumekaa marang pasamuwané Gusti Allah ing kutha Korintus, yaiku marang wong kabèh sing wis padha katimbalan dadi umaté Gusti Allah sing kasucèkaké srana enggoné tetunggalan karo Gusti Yésus Kristus; semono uga marang sakèhing wong ing ngendi waé, sing padha nyebut asmané Gusti Yésus dadi Gustiné, lan iya dadi Gusti kita.

² (1:1)

³ Gusti Allah, Rama kita, lan Gusti Yésus Kristus, maringana sih-rahmat lan katentreman marang kowé.

⁴ Aku tansah saos sukur marang Gusti Allah ing ngatasé kowé, merga saka sih-rahmat sing wis diparingaké marang kowé lantaran Gusti Kristus Yésus.

⁵ Sebab ing sajroné patunggalanmu karo Gusti Kristus, kowé wis padha dadi

sugih samubarang, iya bab enggonmu caturan, iya bab kawruhmu.

⁶ Piwulang bab Gusti Kristus kuwi wis rumesep ana ing atimu,

⁷ nganti sajroné kowé isih padha ngarep-arep rawuhé Gusti Yésus Kristus, kowé wis padha nampa sarupaning ganjaran saka Rohé Gusti Allah.

⁸ Mengkono uga Sang Kristus piyambak bakal ngrekso marang kowé nganti tekan ing wekasan, supaya mbésuk ing Dinané Gusti rawuh, ngadili jagad iki, kowé padha tinemu tanpa cacad.

⁹ Gusti Allah Mahasetya wis nimbali kowé marang patunggilané Kang Putra, Gusti Yésus Kristus, iya Gusti kita.

¹⁰ Atas asmané Gusti kita Yésus Kristus, wanti-wanti welingku marang kowé kabèh, para sedulur, supaya padha tunggal ing panemu tumrap prekara-prekara sing padha kokrembug, supaya panemumu aja nganti béda-béda. Padha tunggal pikiran lan kekarepan.

¹¹ Sebab aku krungu saka wong-wong ing brayaté Kloè, yèn ing antaramu ana dredah,

¹² siji lan sijiné padha élon-élonan. Sing siji muni: "Aku mèlu Rasul Paulus," liyané

muni: "Aku mèlu Apolos," liyané menèh
muni: "Aku mèlu Rasul Pétrus," lan wong
liya menèh muni: "Aku pendhèrèké Sang
Kristus."

¹³ Apa Sang Kristus kuwi pisah-pisah
dadi pirang-pirang golongan? Apa Rasul
Paulus mati disalib kanggo kowé? Apa
kowé biyèn padha dibaptis, supaya dadi
muridé Rasul Paulus?

¹⁴ Aku saos sukur marang Gusti Allah,
déné aku ora mbaptis sapa-sapa ana
ing antaramu, kejaba mung Krispus lan
Gayus.

¹⁵ Temah ora ana wong sing bisa
ngarani, yèn kowé biyèn padha dibaptis
supaya dadi murid-muridku.

¹⁶ (O, iya aku lali, pancèn aku biyèn
mbaptis Stéfanussabrayaté; nanging
saélingku ora ana wong liyané menèh
sing tau dakbaptis.)

¹⁷ Sang Kristus ora ngutus aku supaya
mbaptis wong. Panjenengané ngutus
aku ngabaraké Injil, lan mulangaké
Injil mau nganggo basa sing prasaja,
ora manut kawicaksanané manungsa.
Awit yèn nganggo basa sing manut
kawicaksanané manungsa, sédané Sang
Kristus ing kayu salib dadi nglaha lan

sakèhé daya kasektèné dadi ora ana paédahé.

¹⁸Awit tumraping wong sing bakal nampa paukumané Gusti Allah, pawarta bab sédané Gusti Yésus Kristus ana ing kayu salib kuwi dianggep prekara sing tanpa teges. Nanging tumrapé kita sing kapitulungan slamet, Sang Kristus kuwi wujudé kasektèné Gusti Allah.

¹⁹Ana ing Kitab Suci Gusti Allah ngandika: "Aku bakal mbuyaraké kawicaksanané para wong wasis, lan kawruhé wong pinter bakal Daklebur."

²⁰Yèn mengkono, panemuné wong-wong wicaksana banjur kepriyé? Semono uga kepriyé panemuné wong-wong pinter? Apa déné panemuné para ahli pikir jaman saiki banjur kepriyé? Gusti Allah wis mratélakaké, yèn kapinterané manungsa kuwi tanpa teges.

²¹Awit saka kawicaksanané, Gusti Allah wis netepaké yèn manungsa ora bakal bisa wanuh marang Gusti Allah saka kapinterané dhéwé. Kosokbaliné, Gusti Allah wis nemtokaké bakal paring slamet marang wong sing precaya marang pawarta, sing padha dakwartakaké,

sing déning wong kadonyan dianggep ngayawara.

²²Wong Yahudi padha njaluk mujijat minangka bukti, lan wong Yunani padha mburu kawicaksanan.

²³Nanging tumrap kita, kita padha martakaké bab Sang Kristus sing disalib, yakuwi pawarta sing kanggoné wong Yahudi dadi sandhungan (marakaké tumiba ing dosa), lan tumrapping wong dudu Yahudi (wong kapis) pawarta mau sawijining prekara sing ora tinemu ing nalar.

²⁴Nanging tumrapping wong sing padha katimbangan déning Gusti Allah, wonga Yahudi, wonga kapis, bab Sang Kristus kuwi pangwasa lan kawicaksanané Gusti Allah.

²⁵Sebab pakaryané Gusti Allah, sing katoné bodho, nyatané luwih wicaksana ketimbang karo kawicaksanané manungsa, lan pakaryané Gusti Allah sing katoné tanpa daya, jebul luwih rosa ketimbang karo kekuwatané manungsa.

²⁶Para sedulur! Élinga marang kaanan nalika kowé padha katimbangan déning Gusti Allah. Rak mung sethithik cacahé wong sing wasis utawa sing dadi

penggedhé, utawa sing duwé pangkat dhuwur manut pétungané manungsa.

²⁷ Nanging, Gusti Allah milih wong sing dianggep bodho déning jagad iki, supaya gawé wirangé para wong wicaksana. Mengkono uga Gusti Allah milih wong-wong sing ringkih, manut pétungané jagad, kanggo mirangaké wong-wong sing rosa.

²⁸ Sing dianggep asor lan nistha, sing dianggep ora ana ajiné déning jagad, yakuwi sing dipilih déning Gusti Allah, supaya ngorakna apa sing dianggep aji déning jagad.

²⁹ Srana mengkono ora ana wong sing bisa gumunggung ana ing ngarsané Gusti Allah.

³⁰ Nanging Gusti Allah wis nunggilaké kowé karo Sang Kristus Yésus, lan Gusti Allah wis nemtokaké Sang Kristus dadi kawicaksanan kita; lantaran Sang Kristus kita padha karukunaké karo Gusti Allah. Merga Sang Kristus kita padha dadi umaté Gusti Allah kang suci. Kita wis dimerdikakaké!

³¹ Mulané, kaya sing dingandikakaké Gusti Allah ana ing Kitab Suci: "Sing

sapa arep gumunggung, ngegungna apa sing wis katindakaké déning Gusti Allah."

2¹ Para sedulur, dhèk biyèn nalika aku nekani kowé, martakaké kayektèné Gusti Allah, yakuwi kayektèn sing winadi, aku ora migunakaké tembung sing dakik-dakik utawa kawruh sing jero-jero.

² Sebab selawasé aku ana ing antaramu, atiku wis kenceng ora arep mikiraké apa-apa kejaba Gusti Yésus Kristus, luwih-luwih bab sédané ana ing kayu salib.

³ Mulané nalika aku nekani kowé, aku rumangsa tanpa daya lan gumeter merga wedi.

⁴ Enggonku memulang lan ngabaraké Injil ora srana tembung sing muluk-muluk manut kapinterané manungsa, nanging srana bukti sing mratélakaké kwasaning Rohé Gusti Allah.

⁵ Precayamu nalika semana iya ora adhedhasar kawicaksanané manungsa, nanging landhesan pangwasané Gusti Allah.

⁶ Senajan mengkono, aku uga ngrembug bab kawicaksanan karo wong-wong Kristen, sing jiwané wis

diwasa. Dudu kawicaksanan kadonyan, utawa kawicaksanané para pangwasa sing ngerèh jagad sing bakal sirna iki.

⁷ Kawicaksanan sing dakkarepaké kuwi kawicaksanané Gusti Allah, yakuwi wewadi sing ora disumurupi déning manungsa, lan sing wis ana sadurungé jagad katitahaké; kuwi mau kabèh ditemtokaké déning Gusti Allah murih kamulyan kita.

⁸ Para pangwasané jagad iki ora ana siji waé sing ngerti marang kawicaksanané Gusti Allah mau. Saupama ngertia, wong-wong rak ora padha nyalib Gusti sing Mahamulya kuwi.

⁹ Nanging kaya sing dingandikakaké ana ing Kitab Suci: "Apa sing durung tau dideleng utawa dirungu, apa sing ora dipikiraké déning manungsa, ya prekara-prekara kuwi sing wis dicawisaké déning Gusti Allah kanggo wong sing padha tresna marang Panjenengané."

¹⁰ Gusti Allah nglairaké wewadiné mau marang kita lantaran Sang Roh Suci. Rohé Gusti Allah kuwi nitipriksa samubarang, dalasan kersané Gusti Allah sing winadi, iya dititi priksa.

¹¹ Kaya déné rohé manungsa sing ngerti marang isining atiné dhéwé, mengkono uga Sang Roh Suci iya pirsá penggalihé Gusti Allah.

¹² Kita padha ora nampani rohé donya iki, nanging padha nampani Rohé Gusti Allah, supaya kita padha ngerti marang sadhéngah prekara sing wis diparingaké déning Gusti Allah marang kita.

¹³ Mulané menawa aku padha nerangaké bab kayektèné Gusti Allah marang wong-wong sing padha nduwèni Rohé Gusti Allah, aku ora padha nganggo kawicaksanané manungsa, nanging manut piwulanging Rohé Gusti Allah.

¹⁴ Sing sapa ora kadunungan Rohé Gusti Allah, ora bisa nampa lan ngerti marang ganjaran-ganjaran sing diparingaké déning Roh mau. Ing ngatasé ganjaran-ganjaran kuwi manungsa dianggep bodho; sebab bisané ngerti mung yèn kabiyanu déning Rohé Gusti Allah.

¹⁵ Wong sing kadunungan Rohé Gusti Allah kuwi ngerti samubarang, nanging ora ana wong sing bisa nliti marang dhèwèké.

¹⁶ Kaya surasané Kitab Suci sing mengkéné: "Sapa ta sing ngerti

penggalihé Pangéran, nganti bisa mulang Panjenengané?" Nanging kita padha ngerti marang penggalihé Sang Kristus!

3¹ Satemené para sedulur, aku ora bisa rembugan karo kowé, kaya karo wong-wong sing kadunungan Rohé Gusti Allah. Aku kepeksa rembugan karo kowé kaya karo wong-wong kadonyan, sing tumraping iman Kristen isih kaya bocah cilik.

² Wiwit biyèn kowé kepeksa isih dakwènèhi susu, dudu panganan sing akas, sebab kowé durung bisa nampa. Lan tekan saiki kowé iya durung bisa.

³ Sebab uripmu isih kaya wong-wong kadonyan. Menawa ing antaramu isih ana kemèrèn lan pasulayan, apa kuwi ora nélakaké yèn uripmu isih cara kadonyan, yakuwi manut ukuran lan patrap sing dianut déning donya iki.

⁴ Menawa ana wong sing muni: "Aku mèlu Rasul Paulus," lan liyané muni "Aku mèlu Apolos," apa sing mengkono kuwi dudu patrapé wong-wong kadonyan?

⁵ Sapa ta Apolos kuwi? Lan sapa ta Paulus? Wong-wong kuwi rak mung para abdiné Gusti Allah, sing nuntun

kowé dadi wong precaya. Aku iki mung padha sadrema nyambut-gawé nglakoni dhawuhé Gusti Allah.

⁶ Aku sing nandur, Apolos sing nyiram, nanging Gusti Allah piyambak sing nuwuhaké.

⁷ Wong sing nandur lan wong sing nyirami kuwi ora penting. Sing penting kuwi Gusti Allah, sebab Panjenengané sing nuwuhaké.

⁸ Wong sing nandur lan wong sing nyirami kuwi ora ana bédané; Gusti Allah bakal paring ganjaran marang siji-sijiné manut pegawéané dhéwé-dhéwé.

⁹ Aku iki padha réwangé nyambut-gawé lan kowé, palemahan sing digarap déning Gusti Allah. Kowé kuwi uga gedhong sing diyasa déning Gusti Allah.

¹⁰ Srana migunakaké kapinteran peparingé Gusti Allah, aku dadi tukang gawé omah sing yasa pondhasiné, lan wong liya sing mbangun ana ing sandhuwuré pondhasi mau.

¹¹ Sebab Gusti Allah piyambak wis nemtokaké yèn mung Gusti Yésus Kristus sing dadi pondhasiné gedhong mau.

¹² Ana wong sing migunakaké emas, utawa slaka, utawa watu sing adi kanggo ngedegaké bangunan ing sandhuwuré pondhasi; ana menèh sing migunakaké kayu, utawa suket garing, utawa damèn.

¹³ Bab apik lan orané garapané wong siji-sijiné mau bakal ketitik mbésuk ing Dinané Sang Kristus; sebab ing Dina mau, garapané saben wong bakal dilèlèr nganggo geni. Geni mau sing bakal nélakaké becik lan orané garapan.

¹⁴ Yèn sing dibangun ing sandhuwuré pondhasi mau diobong ora mempan, wongé sing mbangun bakal tanpa ganjaran.

¹⁵ Nanging yèn garapané kobong, bakal kapitunan; nanging wong mau dhéwé bakal slamet, senjata patrapé kaya wong sing luwar saka omah sing kobong.

¹⁶ Apa kowé padha ora ngerti yèn kowé kuwi gedhong pedalemané Gusti Allah, sebab Rohé Allah dumunung ana ing kowé!

¹⁷ Sapa sing ngrusak gedhong pedalemané Gusti Allah, Gusti Allah iya bakal ngrusak wong mau. Gedhong pedalemané Gusti Allah kuwi suci, lan gedhong mau iya kowé kuwi.

¹⁸ Aja ana wong sing ngapusi awaké dhéwé. Yèn ing antaramu ana wong sing duwé pengira dadi wong wicaksana manut ukuran kadonyan, bèn wong kuwi dadi bodho, supaya bisa wicaksana temenan.

¹⁹ Sebab apa sing dianggep wicaksana déning jagad kuwi déning Gusti Allah dianggep bodho. Kaya surasané Kitab Suci: "Wong-wong pinter kuwi dikala déning Gusti Allah srana kapinterané wong mau dhéwé!"

²⁰ Ayat ing Kitab Suci liyané mengkéné: "Gusti Allah pirsá yèn pangothak-athiké wong pinter kuwi kabèh tanpa guna."

²¹ Mulané aja nganti ana wong sing ngegung-egungaké kapinterané manungsa. Samubarang kabèh kuwi wis dadi duwèkmu.

²² Paulus, Apolos, Pétrus, jaman saiki lan jaman sing bakal kelakon kuwi kabèh duwèkmu,

²³ semono uga kowé kabèh iku kagungané Sang Kristus, lan Sang Kristus kagungané Gusti Allah.

4 ¹ Mulané aku iki padha anggepen para abdiné Sang Kristus, sing dipitaya

rumeksa marang wewadiné Gusti Allah sing gegayutan karo kayektèn.

²Tumraping abdi sing dipitaya kaya mengkono mau saraté mung siji, yakuwi setya marang bendarané.

³Aku ora mreduli penganggepmu utawa penganggepé wong liya tumrap awakku dhéwé.

⁴Aku ora rumangsa salah, nanging ora ateges yèn aku iki ora duwé keluputan. Sing ngadili aku iki Gusti piyambak.

⁵Mulané kowé aja ngadili wong yèn durung tekan wektuné. Pengadilan sing pungkasan kuwi ngentèni mbésuk sarawuhé Gusti Yésus. Panjenengané sing bakal medharaké sakèhé wewadi sing sumimpen ana ing atiné manungsa. Ing kono saben wong bakal olèh pengalem saka Gusti Allah, manut penggawéné dhéwé-dhéwé.

⁶Merga kowé, para sedulur, aku wis ngetrapaké kuwi mau kabèh marang Apolos lan marang aku dhéwé. Aku lan Apolos padha dakenggo tuladha, supaya kowé ngerti apa tegesé unèn-unèn: "Prenatan sing bener kuwi gugunen," supaya ing antaramu aja ana sing

ngegung-egungaké salah sijiné wong lan nyepèlèkaké wong liyané.

⁷ Sapa sing wis ndadèkaké kowé kinacèk karo wong liyané? Apa dudu Gusti Allah sing maringaké samubarang sing ana ing kowé? Kepriyé bisamu kumlungkung, kaya-kaya sing kokduwèni kuwi ora mung kari nampa?

⁸ Pancèn kowé wis ora butuh apa-apa menèh! Kowé wis dadi sugih! Kowé wis padha dadi ratu! Aku malah padha durung dadi ratu. Aku kepéngin yèn kowé dadia ratu temenan, supaya aku padha bisa mèlu mréntah bebarengan karo kowé.

⁹ Sebab manut panemuku, Gusti Allah wis maringi aku, para rasul, pangkat sing asor dhéwé, kaya déné wong-wong sing ditibani paukuman pati ana ing ngarepé umum, supaya dadia tontonané para malaékat lan manungsa.

¹⁰ Krana Sang Kristus aku dadi wong sing bodho; nanging kowé dadi wong-wong Kristen sing wicaksana! Aku padha dadi wong sing tanpa daya, nanging kowé dadi wong-wong sing rosa! Aku padha dicecamah, nanging kowé padha kinurmatan!

¹¹ Nganti wektu iki aku padha kaliren lan kasatan; aku padha nggombal, aku padha digebugi; aku padha mlayu ngungsi saka panggonan siji menyang panggonan sijiné;

¹² aku kudu padha nyambut-gawé abot supaya olèh pangan. Yèn dipoyoki, aku padha males mberkahi; yèn dianiaya aku padha sabar;

¹³ yèn dipitenah aku padha males nganggo tembung sumèh. Tekan wektu iki, aku mung padha dadi larahaning jagad; aku iki dianggep déning umum dadi leletheaking bumi.

¹⁴ Enggonku nulis marang kowé iki, ora merga aku arep gawé wirangmu, nanging arep mulang lan momong kowé kaya anak-anakku dhéwé sing daktresnani.

¹⁵ Sebab senajan kowé wong Kristen duwé guru saleksa, nanging bapakmu mung siji. Sajroning uripmu dadi wong Kristen, aku iki bapakmu, awit ya aku iki sing nggawa pawarta Injil marang kowé.

¹⁶ Pituturku marang kowé: Kowé padha nulada marang aku.

¹⁷ Mulané aku ngirim Timotius nekani kowé. Ing ngatasé wong Kristen,

Timotius kuwi wis kaya anakku dhéwé sing daktresnani lan sing setya ana ing Gusti. Timotius uga bakal ngélingaké kowé, bab pathokan-pathokan sing dakanut sajroning urip anyar iki, sing kaparingaké déning Gusti Yésus Kristus, sing uga dakwulangaké marang para pasamuwan kabèh, ana ing endi waé.

¹⁸Ing antaramu ana wong sing padha kumenthus, merga padha duwé pengira yèn aku ora bakal nekani kowé menèh.

¹⁹Nanging yèn Gusti marengaké, aku bakal énggal nekani kowé. Ing kono aku kepéngin weruh apa penggawéné wong-wong sing padha kumenthus mau, dudu tembungé.

²⁰Sebab Kratoné Gusti Allah kuwi ora wujud tembung, nanging awujud kasektèn.

²¹Banjur endi sing kokpilih? Apa tekaku kudu nggawa pecut apa katresnan lan kesabaran?

5¹Satemené aku wis krungu yèn ing antaramu ana sing laku jina nganggo cara sing ngungkuli carané wong kapis (wong sing ora wanuh karo Gusti Allah), yakuwi laku jina karo ibuné kuwalon dhéwé!

²Éwasemono, kowékok padha gumunggung temen! Mesthiné kowé kudu padha sedhih, lan wong sing nglakoni jina kaya mengkono mau kuduné diwetokaké saka pasamuwan.

³Tumraping aku, senajan manut tata lair dunungku adoh karo kowé, nanging manut tata rohani, aku bebarengan karo kowé; kaya-kaya aku dhéwé ana ing tengahmu, "Mulané atas asmané Gusti kita Yésus Kristus, aku nibakaké paukuman marang wong sing nglakoni penggawé sing murang-tata mau!"

⁴Yèn kowé padha ngumpul masamuwan, lan aku dhéwé uga ana ing tengahmu sajroning roh, srana pangwasané Gusti Yésus,

⁵wong kuwi padha pasrahna marang Iblis, supaya badané dirusak, nanging nyawané kapitulungan slamet mbésuk ing Dina Pengadilané Gusti.

⁶Ora samesthiné kowé gumunggung! Kowé rak padha ngerti unèn-unèn sing mengkéné: "Ragi sethithik nragèni sakèhing jladrèn kabèh."

⁷Ragi sing lawas, yakuwi dosa, buwangen, supaya kowé padha dadia jladrèn sing anyar, sing murni, sing

tanpa ragi. Lan satemené aku ngerti, yèn kowé pancèn mengkono. Sang Kristus, Cempéning Paskah wis kasembelèh.

⁸ Ayo kita padha pésta, ora mangan roti sing nganggo ragi lawas, yakuwi dosa lan laku jina, nanging mangana roti sing tanpa ragi, yakuwi kasampurnan lan kayektèn.

⁹ Ing layangku sing dhisik aku wis weling, supaya kowé aja sesrawungan karo wong sing padha laku jina.

¹⁰ Sing dakkarepaké dudu wong kapis sing padha laku jina lan sing karem bandha, bégal, utawa wong sing padha nyembah brahala; sebab yèn kowé kudu ngedohaké awakmu saka wong-wong sing kaya mengkono mau, kowé rak kepeksa kudu metu saka jagad iki.

¹¹ Ora mengkono; sing dakkarepaké yakuwi supaya kowé aja srawungan karo wong sing ngakuné Kristen, nanging satemené seneng laku jina, karem bandha, nyembah brahala, utawa seneng nyenyamah, seneng mendem, seneng nindakaké colong jupuk. Aja nganti kowé lungguh bebarengan mangan karo wong sing kaya mengkono mau.

¹² Tumrap wong-wong ing sanjabané pasamuwan, aku ora wenang ngadili. Sing arep ngadili wong-wong kuwi Gusti Allah piyambak. Nanging apa ora wis samesthiné yèn kowé ngadili para warganing pasamuwanmu dhéwé? Kaya surasané Kitab Suci: "Wong sing padha nindakaké piala, tundhungen saka ing tengah-tengahmu."

¹³ (5:12)

6¹ Menawa ana panunggalanmu sing prekaran karo padha sedulur, koktegel-tegelé wong mau ngajokaké gugatan marang hakim-hakim sing ora wanuh marang Gusti Allah. Rak kuduné wong mau masrahaké prekarané supaya dirampungaké déning umaté Gusti Allah dhéwé.

² Apa kowé ora ngerti yèn umaté Gusti Allah kuwi bakal ngadili jagad iki? Menawa kowé bakal ngadili jagad iki, apa kowé ora bisa ngadili prekara-prekara sing sepélé mau?

³ Apa kowé padha ora ngerti, yèn kita iki bakal ngadili para malaékat? Apa menèh prekara-prekara sing magepokan karo urip ing sedina-dina iki.

⁴ Menawa ana kedadéan-kedadéan sing mengkono, apa sebabé prekara mau kokpasrahaké marang wong-wong sing padha ora duwé kalungguhan apa-apa ana ing pasamuwan Kristen?

⁵ Apa kuwi ora ngisin-isini banget? Saora-orané mesthi ana wong siji ing antaramu sing wicaksana, sing bisa ngrampungni prekarané sedulur loro sing padha padu mau.

⁶ La koksedulur sing padha padu mau malah koktégakaké padha golèk adil menyang sing ora precaya.

⁷ Satemené anané wong padha prekaran ing antaramu kuwi waé wis nélakaké, yèn uripmu tata Kristen kuwi asor banget. Apa ora luwih becik kowé digawé sewenang-wenang? Apa ora luwih becik kowé nandhang kapitunan?

⁸ Généa kokmalah kowé dhéwé padha tumindak sewenang-wenang ing kalanganmu dhéwé, sing siji gawé pitunané sijiné, malah karo padha sedulurmu dhéwé?

⁹ Kowé mesthi iya wis padha ngerti, yèn wong ala mau ora bakal olèh kabegjan ana ing Kratoné Gusti Allah. Aja padha ngapusi awakmu dhéwé. Wong sing

kelakuané ala utawa sing nyembah
brahala, utawa laku jina, utawa dadi
rampog, laku jindik,^a

¹⁰ wong-wong sing ngrodha-peksa,
utawa sing karem bandha, utawa sing
dhemen mendem, kuwi kabèh bakal
padha ora mèlu nampa kabegjan ana ing
Kratoné Gusti Allah.

¹¹ Kaya mengkono biyèn kaanané
wong sawetara kang ana ing tengahmu.
Nanging saiki dosamu wis diresiki. Kowé
wis padha disaosaké marang Gusti Allah.
Kowé wis padha karukunaké karo Gusti
Allah, srana pangwasané Gusti Yésus
Kristus lan Rohé Allah kita.

¹² Bisa uga ana wong sing muni:
"Aku wenang nindakaké samubarang."
Bener! Nanging ora samubarang kuwi
maédahi marang kowé. Aku uga
bisa muni: "Aku wenang nindakaké
samubarang," nanging aku emoh dadi
baturé samubarang.

¹³ Ana uga wong sing muni: "Pangan
kuwi mung kanggo weteng, lan weteng
kuwi mung kanggo pangan." Kuwi
iya bener. Nanging karo-karoné bakal
dirusak déning Gusti Allah. Badan ora

^ajindik: homoseksual.

samesthiné kanggo laku jina, nanging kanggo ngladèni kersané Gusti; lan Gusti pancèn kersa ngagem badan mau.

¹⁴ Gusti Allah wis mungokaké Gusti Yésus saka ing séda, mengkono uga Gusti Allah bakal nangèkaké kita srana pangwasané.

¹⁵ Kowé wis ngerti yèn badanmu kuwi péranganing sarirané Sang Kristus. Apa pantes yèn aku njupuk péranganing sarirané Sang Kristus mau salah siji dakdadèkaké péranganing badané sundel? Mesthi ora!

¹⁶ Apa kowé padha ora ngerti yèn wong sing kawin karo sundel kuwi dadi badan siji karo sundel mau? Kaya sing kasebutaké déning Kitab klawan cetha mengkéné: "Loro-loroné bakal dadi daging siji."

¹⁷ Nanging sing sapa nunggalaké badané karo Gusti Yésus, wong mau manut tata rohani dadi badan siji karo Gusti Yésus.

¹⁸ Padha ngedohana laku jina! Sarupaning dosa sing dudu laku jina, ditindakaké déning wong sanjabané badan, nanging wong sing laku jina kuwi ngrusak awaké dhéwé.

¹⁹ Apa kowé padha ora ngerti, yèn badanmu kuwi dadi pedalemané Sang Roh Suci? Roh Suci sing kaparingaké déning Gusti Allah marang kowé. Kowé kuwi dudu duwèkmu dhéwé, nanging kagungané Gusti Allah.

²⁰ Kowé wis ditumbas déning Gusti Allah klawan rega sing larang. Mulané badanmu mau enggonen ngluhuraké Gusti Allah.

7 ¹ Mungguh prekara-prekara sing kokkandhakaké ing layangmu marang aku; prayoga yèn wong lanang ora kawin.

² Nanging merga manungsa kuwi gampang kena ing panggodha laku jina, luwih becik yèn saben wong lanang duwé somah dhéwé, lan saben wong wadon duwé bojo dhéwé.

³ Saben wong lanang netepana kuwajibané marang somahé, mengkono uga wong wadon marang bojoné, sing siji gawé mareming atiné sijiné.

⁴ Wong wadon ora kwasa tumrapping awaké dhéwé, nanging sing lanang sing kwasa. Mengkono uga wong lanang ora kwasa tumrapping awaké dhéwé, sing kwasa sing wadon.

⁵ Kowé aja padha cegah-cinegah, kejaba yèn ana sarujuké loro-loroné, kanggo sawetara mangsa. Srana mengkono kowé padha bisa mligi enggonmu ndedonga. Nuli padha balia, supaya kowé aja kena ing panggodhaning Iblis, merga ora kuwat nyegah hawa-nepsumu.

⁶ Kabèh mau dakkandhakaké marang kowé ora dadi prenatal, nanging pamrayoga.

⁷ Satemené, mungguhing aku, aku kepéngin yèn kowé padha kaya aku; nanging saben wong mono ganjarané dhéwé-dhéwé, sing siji olèh ganjaran mengkéné, sijiné olèh ganjaran mengkono.

⁸ Tumrap sing durung padha omah-omah, lan para randha, aku mrayogakaké supaya aja omah-omah, kaya aku iki.

⁹ Nanging yèn kowé padha ora kuwat nyegah hawa-nepsu, luwih becik padha omah-omah tinimbang ngangah-angah, merga déning hawa-nepsu.

¹⁰ Tumrap wong sing padha omah-omah, Gusti (dudu aku) paring dhawuh mengkéné: Wong wadon sing wis ningkah aja megat bojoné.

¹¹Yèn wong wadon mau dipegat bojoné, tetepa ora omah-omah, utawa rukuna menèh karo bojoné mau. Lan wong lanang aja megat somahé.

¹²Marang wong liya-liyané, aku, (dudu Gusti), duwé pamrayoga mengkéné: Yèn ana wong lanang Kristen duwé somah wong sing ora precaya, mangka somahé mau gelem urip bebarengan karo dhèwèké, somahé mau aja dipegat.

¹³Lan yèn ana wong wadon Kristen duwé bojo wong sing ora precaya, mangka wong lanang mau gelem urip bebarengan karo dhèwèké, wong wadon mau iya aja megat bojoné.

¹⁴Jalanan wong lanang sing ora precaya mau wis ditampi déning Gusti Allah, merga enggoné dadi bojoné wong wadon sing precaya mau; semono uga wong wadon sing ora precaya, uga wis ditampi déning Gusti Allah, merga saka enggoné dadi somahé wong lanang sing precaya mau. Saupama ora mengkono, anak-anaké wong-wong mau rak banjur dadi wong kapis, mangka satemené anak-anak mau padha ditampi déning Gusti Allah.

¹⁵ Nanging yèn sing ora precaya mau kepéngin pegatan karo somahé utawa bojoné sing Kristen, iya aja dialang-alangi. Ana ing kaanan sing mengkono wong lanang utawa wong wadon Kristen mau dadi bébas. Nanging enggoné Gusti Allah nimbali kowé, supaya kowé padha tansah rukun.

¹⁶ Sebab kowé, wong wadon Kristen, rak ora bisa nemtokaké yèn bojomu ora bisa mratobat lan kaslametaké? Semono uga kowé, wong lanang Kristen, ora bisa nemtokaké yèn kowé ora bisa dadi jalarané somahmu mratobat lan kaslametaké?

¹⁷ Saben wong nataa uripé manut ganjaran sing kaparingaké déning Gusti Yésus, kaya katemtuané Gusti Allah nalika nimbali wong mau. Prenatan iki sing dakwulangaké ana ing saben pasamuwan.

¹⁸ Upamané mengkéné: Yèn ana wong sing nalika katimbalan déning Gusti Allah, wis tetakan, kuwi aja nyoba ngilangi tabeté tetakan mau, mengkono uga sing nalika katimbalan déning Gusti Allah durung ditetaki, aja banjur ngudi supaya ditetaki.

¹⁹ Sebab tetak utawa ora tetak, kuwi dudu apa-apa. Sing prelu, saben wong netepana angger-anggeré Gusti Allah.

²⁰ Saben wong tetepa kaya ing nalikané katimbalan déning Gusti Allah.

²¹ Apa nalika kowé katimbalan mau dadi batur-tukon? Kuwi ora dadi apa. Nanging yèn kowé olèh kelonggaran dadi wong merdika, kelonggaran mau pigunakna.

²² Sebab senjata batur-tukon, yèn wis katimbalan déning Gusti Yésus, dadi merdika. Mengkono uga wong merdika sing wis ditimballi déning Sang Kristus, dadi abdiné (batur-tukoné) Sang Kristus.

²³ Kowé wis ditumbas déning Gusti Allah lan wis dibayar lunas. Mulané aja dadi batur-tukoné manungsa menèh.

²⁴ Nanging para sedulur! Ana ing patunggilané Gusti Allah, saben wong lestaria kaya nalika katimbalan déning Gusti Allah.

²⁵ Saiki bab wong sing isih prawan, aku ora tanpa dhawuh apa-apa saka Gusti, nanging aku nglairaké panemuku marang kowé, lan merga saka sih-rahmaté Gusti Yésus, sing kaparingaké marang aku, kena kokprecaya.

²⁶ Manut panemuku, ngèlingi sakèhing kasusahan ing jaman saiki, luwih becik yèn wong lanang tetepa kaya kaanané saiki.

²⁷ Yèn kowé wis omah-omah, kowé aja megat somahmu. Déné yèn durung, aja omah-omah.

²⁸ Déné yèn kowé omah-omah, kowé ora dosa. Mengkono uga yèn ana prawan, omah-omah kuwi ora dosa. Aku mung kepéngin njaga supaya kowé aja nganti padha ngalami karépotané wong sing padha omah-omah.

²⁹ Karepku mengkéné: Para sedulur! Wektuné mung kari sedhéla. Mulané wiwit saiki wong lanang sing omah-omah uripa kaya wong sing ora omah-omah;

³⁰ wong sing nangis dikaya wong sing ora sedhih. Wong sing ngguyu dikaya wong sing ora bungah atiné. Wong sing tetuku, dikaya wong sing ora nduwèni barang sing dituku mau;

³¹ lan wong sing padha dol-tinuku barang-barang kadonyan iki, dikaya wong sing ora kecencang déning barang-barang kadonyan mau. Sebab jagad sing kaanané kaya saiki iki bakal énggal sirna!

³² Pengarep-arepku kowé bisaa urip tanpa sumelang. Wong lanang sing ora omah-omah, bisa nglakoni ayahané Gusti klawan bébas, lan gawé renané penggalihé Gusti.

³³ Nanging wong sing sesomahan kuwi kecencang déning prekara-prekara kadonyan iki, sebab wong mau kudu gawé senenging atiné sing wadon.

³⁴ Merga mengkono pikirané mrana-mréné. Lan wong wadon sing ora omah-omah utawa para prawan, bisa nggelengaké pikirané kanggo pakaryané Gusti, merga arep masrahaké saranduning jiwa lan ragané. Nanging wong wadon sing omah-omah mikiraké prekara-prekara kadonyan, merga kepéngin gawé senenging atiné sing lanang.

³⁵ Enggonku pitutur mengkono mau murih becikmu dhéwé, ora merga aku kepéngin gawé larangan-larangan kanggo kowé. Malah karepku supaya kowé padha nglakonana penggawé sing bener lan becik, bisaa nyaosaké uripmu kanthi wutuh, kanggo ngladosi pakaryané Gusti.

³⁶Yèn ana wong lanang lan wong wadon padha pepacangan, mangka sing lanang banjur rumangsa tumindak sing ora bener, tur rumangsa ora bisa nyegah hawa-nepsuné lan kepéngin ningkah karo pacangané mau, kuwi beciké padha ningkaha waé, kaya sing dikarepaké biyèn. Mengkono mau ora dosa.

³⁷Nanging yèn ana wong lanang sing wis niat ora arep omah-omah, tanpa dipeksa déning sapa-sapa, lan ngerti temenan apa sing arep digayuh, becik yèn wong mau ora omah-omah.

³⁸Dadi wong lanang sing omah-omah mau becik, nanging wong lanang sing ora omah-omah kuwi luwih becik.

³⁹Wong wadon sing wis omah-omah duwé kuwajiban tumrap bojoné mung selawasé sing lanang isih urip. Sawisé sing lanang mati, wong wadon mau bébas arep omah-omah menèh karo sapa waé sing dikarepaké, angger kawiné mau karo wong precaya.

⁴⁰Nanging manut pangrasaku, wong wadon mau bakal luwih begja, menawa tetep ora omah-omah. Kuwi mau manut penemuku, lan dakkira aku kadunungan Rohé Gusti Allah.

8¹ Bab mangan sesajèning brahala, pancèn bener kaya kandhané wong-wong, yèn "kita wis padha duwé pangerti". Nanging kawruh sing mengkono mau marakaké wong dadi gumunggung, awit sing mbangun kuwi mung katresnan.

² Wong sing rumangsané ngerti samubarang, kuwi satemené kawruhé durung paja-paja.

³ Nanging wong sing tresna marang Gusti Allah kanthi temen-temen, kuwi sing dadi keparengé Gusti Allah.

⁴ Mulané bab mangan sesajèning brahala, kuwi satemené mengkéné: Kita ngerti yèn brahala mono pepethaning barang sing satemené ora ana. Kita ngerti yèn sing ana mung Gusti Allah piyambak.

⁵ Senajan ana sing disebut "déwa-dèwi," ing swarga utawa ana ing bumi, lan senajan cacahé 'déwa lan dèwi' kuwi akèh,

⁶ nanging tumrap kita mung ana Gusti Allah siji, yakuwi Sang Rama, sing nitahaké samubarang kabèh, lan kita padha urip kagem Panjenengané. Lan mung ana Gusti siji, yakuwi Gusti Yésus

Kristus, sing dadi lantarané samubarang kabèh katitahaké, lan urip kita iki uga merga Panjenengané.

⁷ Nanging ora saben wong ngerti marang kayektèn mau. Ana wong Kristen sing merga biyèn wis kulina nyembah brahala, tekan sepréné yèn mangan pangan sing disajèkaké marang brahala, rumangsané brahala mau ana temenan, lan pangan kuwi duwèké brahala mau temenan. Lan sarèhné imané sèkèng, yèn dhèwèké mangan pangan sing disajèkaké marang brahala, rumangsané wong mau banjur dadi najis.

⁸ Mangka satemené pangan kuwi ora marakaké kita luwih cedhak karo Gusti Allah. Yèn kita ora mangan, kita ora kapitunan apa-apa, mengkono uga saupama kita mangan, kita iya ora bathi apa-apa.

⁹ Mung waé kabébasan kita aja nganti marakaké wong sing imané sèkèng tumiba ing dosa.

¹⁰ Saupama ana wong sing imané sèkèng weruh "kowé sing padha duwé kawruh" mau padha mangan ing kuil brahala, apa wong mau ora banjur mèlu-

mèlu mangan pangan sing disajèkaké marang brahala?

¹¹ Lan srana mengkono 'kawruhmu' mau apa ora marakaké sedulurmu sing sèkèng imané dadi nemu tiwas? Mangka Sang Kristus wis nglampahi séda uga kanggo wong mau.

¹² Srana mengkono kowé wis gawé dosa marang sedulur-sedulurmu, srana natoni pangrasané atiné sing ringkih.

¹³ Mulané yèn pangan kuwi marakaké sedulurku tumiba ing dosa, aku aluwung ora mangan panganan mau ing selawas-lawasé, supaya aku aja nganti njalari sedulurku tumiba ing dosa.

9 ¹ Aku iki apa dudu wong sing merdika? Aku iki apa dudu rasul? Aku apa ora wis tau weruh Gusti kita Yésus Kristus? Lan apa kowé dudu wohing pegawéanku kagem Gusti?

² Senajan wong liya ora ngakoni aku iki rasul, nanging tumraping kowé aku iki rasul! Sebab kowé dhéwé lan uripmu dadi wong-wong Kristen, nélakaké yèn aku iki rasul.

³ Yèn ana wong sing padha nyruwé aku, jawabku mengkéné:

⁴ Apa aku ora wenang olèh pangan lan ombèn-ombèn saka enggonku nyambut-gawé?

⁵ Apa aku ora wenang nindakaké apa sing katindakaké déning rasul-rasul liyané lan para sedhèrèké Gusti Yésus, apa déné Pétrus? Apa aku ora wenang sesomahan karo wong wadon Kristen lan ngajak dhèwèké lelungan?

⁶ Apa mung Barnabas lan aku dhéwé sing kudu golèk pangan dhéwé?

⁷ Endi ana prejurité angkatan perang sing kudu nragadi awaké dhéwé? Utawa endi ana wong tani sing ora mangan anggur saka keboné dhéwé? Utawa pangon endi sing ora ngombé susu saka wedhusé dhéwé?

⁸ Pasemon sing dakkandhakaké iku kabèh ora mung saka pengalaman pedinan, nanging Kitab Suci iya ngandharaké kaya mengkono.

⁹ Torèté Nabi Musa rak uga nyebutaké mengkéné: "Kowé aja mbrangus cangkemé sapi sing lagi kanggo nggiling." Sing dikersakaké déning Gusti Allah ing kéné ora mung sapi waé,

¹⁰ nanging sanyatané ya kita iki. Wong sing nyebar lan wong sing derep

wis samesthiné nyambut-gawé kanthi pengarep-arep bakal nampa panduman saka panènan mau.

¹¹ Aku wis padha nyebar wiji rohani ing antaramu, apa aku ora wenang padha ngenèni berkah kajasmanèn saka kowé?

¹² Yèn wong-wong liya padha duwé wewenang olèh bagéan kajasmanèn mau saka kowé, apa wewenangku iki ora luwih gedhé tinimbang karo wong-wong mau? Nanging aku padha ora migunakaké wewenangku, malah aku nyukupi kebutuhanku dhéwé, supaya aku aja ngalang-alangi Injilé Sang Kristus enggoné kawartakaké.

¹³ Wong sing nyambut-gawé ana ing Pedalemané Allah wis samesthiné nampa pangané saka Pedalemané Allah mau, lan wong-wong sing padha nyaosaké kurban ing mesbèh tanpa panduman saka kurban mau.

¹⁴ Mengkono uga Gusti wis netepaké yèn wong sing ngabaraké Injil iya nampa pangané saka enggoné ngabaraké Injil mau.

¹⁵ Nanging aku durung tau migunakaké wewenangku babar-pisan. Malah enggonku nulis layang iki ora kokmerga

supaya aku nampa wewenang-wewenangku. Awit aku aluwung mati, ketimbang karo kélangan prekara sing gawé mongkoting atiku.

¹⁶ Aku ora duwé wewenang gumunggung bab enggonku ngabaraké Injil, sebab aku iki sadrema nglakoni dhawuh. Lan iba cilakané awakku, saupama aku ora ngabaraké Injil kuwi.

¹⁷ Menawa enggonku nindakaké pegawéanku metu saka karepku dhéwé, aku wenang ngarep-arep olèh opah. Nanging sarèhné ngabaraké Injil kuwi sawijining kuwajiban, dadiné pegawéan mau wis dadi tugas sing diparingaké déning Gusti Allah marang aku.

¹⁸ Banjur, opahku apa? Opahku yakuwi: déné aku kepareng ngabaraké Injil tanpa opah, ateges sajroning pegawéanku ngabaraké Injil mau aku ora njaluk apa sing dadi wewenangku.

¹⁹ Aku iki bébas. Aku dudu budhaké sapa-sapa. Nanging awakku dakdadèkaké budhaké saben wong, supaya aku bisa olèh ati saka wong kabèh.

²⁰ Yèn layanan karo wong Yahudi, tumindakku kaya wong Yahudi, supaya

aku bisa olèh ati saka wong Yahudi. Yèn layanan karo wong sing padha nganut Torèté Nabi Musa, tumindakku kaya wong sing nganut Torèt, senajan uripku ora gumantung ing Torèt, supaya aku bisa nggèndèng wong-wong mau.

²¹ Lan tumraping wong-wong dudu Yahudi aku tumindak kaya wong dudu Yahudi, kaya-kaya aku ora ngerti karo adat tata carané wong Yahudi, supaya aku bisa nggèndèng wong dudu Yahudi. Kuwi ora merga aku ora manut karo angger-anggeré Gusti Allah; sebab uripku nganut angger-anggeré Gusti Yésus Kristus.

²² Ing tengah-tengahé wong sing imané ringkih, tumindakku kaya wong sing imané ringkih uga, supaya aku bisa nggèndèng wong-wong mau. Srana mengkono aku wis dadi pepadhané saben wong, supaya sebisa-bisa aku nylametaké sapérangan saka antarané wong-wong mau, srana patrap apa waé.

²³ Kabèh mau daktindakaké merga saka Injil, supaya aku bisa mèlu ngrasakaké kabegjan-kabegjan kaya surasané Injil mau.

²⁴ Kowé padha ngerti yèn ana ing balapan mlayu, sing mèlu wong akèh, nanging sing dadi juwarané mung wong siji. Mulané padha mlayua kaya wong sing arep menang lan dadi juara.

²⁵ Saben wong sing arep mèlu balapan, sajroné nggladhi awaké, padha tundhuk marang tatanan sing keras banget. Wong mau padha betah nglakoni mengkono, supaya bisa olèh makutha kemenangan, sing bisa sirna. Nanging kita iki padha betah nglakoni mengkono, supaya olèh makutha sing langgeng.

²⁶ Yakuwi sebabé enggonku mlayu ngener marang garis pungkasan. Yèn diupamakaké wong tinju (jotosan), olèhku njotos ora ngawur.

²⁷ Nanging aku nggladhi badanku nadhahi jotosan-jotosan sing keras, supaya aku bisa ngerèh badanku mau. Aja nganti sawisé aku ngabaraké Injil marang wong liya, aku dhéwé ditampik déning Gusti Allah.

10 ¹ Para sedulur! Aku kepéngin ngélingaké kowé, bab apa sing dialami déning para leluhur kita, sing padha ndhèrèk Nabi Musa. Para leluhur

mau padha kauban déning méga lan nyabrang Segara Teberau kanthi slamet.

²Ana ing sajroning méga lan ana ing sajroning segara mau para leluhur kabèh kabaptis dadi penganuté Nabi Musa.

³Wong kabèh mau padha mangan roti kasukman sing padha,

⁴lan padha ngombé ombèn-ombèn kasukman sing padha, kabèh padha ngombé saka watu karang kasukman, lan watu karang mau yakuwi Sang Kristus piyambak.

⁵Éwasemono wong-wong mau sapérangan gedhé ora gawé renaning penggalihé Gusti Allah, mulané padha mati lan kakubur pating slebar ana ing ara-ara samun sing diliwati.

⁶Tumrap kita prekara mau kabèh dadi pasemon kanggo ngélingaké, supaya kita aja kepéngin marang prekara-prekara sing ala kaya sing wis ditindakaké déning para leluhur dhèk biyèn.

⁷Supaya kita aja padha nyembah brahala, kaya sing wis katindakaké déning wong-wong mau. Kaya sing kadhawuhaké ana ing Kitab Suci:

"Wong-wong padha lungguh, mangan

lan ngombé, nuli padha ngadeg lan jogèdan."

⁸Kita aja padha laku jina kaya sing biyèn katindakaké déning sawenèhing wong-wong mau, nganti sajroning sedina ana wong telulikur èwu sing padha mati.

⁹Kita aja padha nyoba marang Pangéran, kaya sawenèhing wong-wong dhèk jaman biyèn, satemah padha mati dicokot ula.

¹⁰Lan kowé aja padha nggrundel bab nasibmu, kaya sawenèhing wong nalika semana, temah padha ditumpes déning Malaékaté Pati.

¹¹Anané lelakon kabèh mau, supaya dadi tuladha kanggo wong-wong liya. Lan kabèh mau katulis minangka pepéling tumrap kita, sing padha urip ing jaman pungkasan.

¹²Mulané sapa sing ngadegé rumangsa wis jejeg, padha sing ngati-ati supaya aja nganti tiba.

¹³Godha sing kokalami kuwi, godha sing lumrah dialami déning saben wong. Nanging Gusti Allah setya marang janjiné. Panjenengané ora bakal négakaké kowé digodha nganti ngungkuli kekuwatanmu. Yèn kowé

digodha, Panjenengané bakal maringi kekuwatan marang kowé, supaya kowé tetep panggah, sarta Panjenengané bakal maringi dalan, supaya kowé bisa oncat saka panggodha mau.

¹⁴ Mulané para sedulur kang dakkasihi, aja padha nyembah brahala, kuwi padha singkirana.

¹⁵ Enggonku kandha mengkono kuwi merga kowé dakanggep wong sing ngerti. Padha timbangan dhéwé tembungku iki.

¹⁶ Tuwungé berkah sing kita tampani saka Gusti klawan ngucap sukur, kuwi yèn kita ombé, apa ora mratélakaké enggon kita tetunggalan karo rohé Sang Kristus? Lan yèn kita mangan roti sing kita cuwil-cuwil, apa ora mratélakaké enggon kita tetunggilan karo sarirané Sang Kristus?

¹⁷ Sebab rutiné mung siji, mengkono uga kita, sing cacahé akèh iki satemené badan siji, sebab kita kabèh padha mangan nunggal roti siji mau.

¹⁸ Padha nitènana bangsa Israèl jaman biyèn, yakuwi wong sing padha mangan kurban sing disaosaké marang Gusti Allah ana ing mesbèh. Wong-wong mau

rak padha ndhèrèk lelados ana ing mesbèh mau?

¹⁹ Aku rak ora kandha, yèn brahala utawa sesajèn sing disaosaké mau ana nyatané.

²⁰ Ora babar-pisan! Karepku, apa sing disaosaké ana ing mesbèhing brahala mau ora disaosaké marang Gusti Allah, nanging marang sétan-sétan. Lan aku ora rila yèn kowé padha tetunggalan karo sétan-sétan.

²¹ Kowé ora kena ngombé saka tuwungé Gusti lan uga ngombé saka tuwungé sétan-sétan. Kowé ora kena mangan ana ing méjané Gusti Yésus lan sawisé kuwi banjur mangan ana ing méjané sétan-sétan.

²² Apa kowé kepéngin gawé bentèring penggalihé Gusti Yésus? Apa kita iki luwih rosa tinimbang Panjenengané?

²³ Ana wong sing muni: "Aku wenang nindakaké apa sing dakkarepaké." Bener! Nanging ora samubarang maédahi. "Aku wenang nindakaké samubarang," nanging ora samubarang migunani.

²⁴ Aja ana wong sing mburu keuntungané dhéwé waé, nanging padha nggatèkna uga marang wong liya.

²⁵ Kowé bébas arep mangan daging apa waé sing diedol ing pasar, tanpa mangu-mangu.

²⁶ Sebab Kitab Suci ngendika: "Bumi lan saisiné kuwi kagungané Gusti Allah."

²⁷ Yèn kowé diundang mangan déning wong sing ora precaya lan kowé gelem nekani uleman mau, mangana apa waé sing disuguhaké tanpa mangu-mangu.

²⁸ Nanging yèn ana wong sing kandha marang kowé: "Kuwi sesajèning brahala," aja kokpangan, supaya aja nuwuhaké gagasan ing wong mau, yèn kowé ngandel marang brahala, mengkono uga merga rasaning atimu dhéwé.

²⁹ Dadi ora mung merga rasaning atimu dhéwé nanging uga kanggo rasaning atiné wong mau. Bisa uga ana wong sing muni: "Yagéné kamerdikanku kokdiwatesi déning rasaning atiné wong liya?

³⁰ Yèn aku mangan pangan sing wis disuguhaké klawan ngucap sukur, yagéné aku kokdisalahaké, merga

mangan pangan sing wis daksucèkaké mau?"

³¹ Bener, nanging aja lali, yèn apa waé sing koktindakaké, apa mangan, apa ngombé, apa waé sing koklakoni kuwi kabèh lakonana kanggo kaluhurané Gusti Allah.

³² Tumindakmu aja njalari wong-wong padha tumiba ing dosa, iya wong Yahudi, iya wong dudu Yahudi, utawa pasamuwané Gusti Allah.

³³ Nulada marang aku! Ing sadhéngah prekara sing daklakoni, aku ngarah gawé senengé wong kabèh, tanpa mburu kesenenganku dhéwé. Sing dakélingi kuwi kepentingané wong liya, supaya wong mau padha slamet.

11 ¹ Padha nulada marang aku, kaya déné aku iya nulad marang Sang Kristus.

² Kowé padha dakalem, merga enggonmu tansah padha éling marang aku, lan padha ngantepi ing piwulang sing dakwènèhaké marang kowé.

³ Aku kepéngin menawa kowé padha ngerti, yèn Sang Kristus kuwi sesirahé saben wong lanang, wong lanang kuwi

sesirahé somahé, lan Gusti Allah kuwi sesirahé Sang Kristus.

⁴Dadi yèn wong lanang ndedonga utawa memulang ing pasamuwan kanthi sirah kudhungan, kuwi ngrèmèhaké Sang Kristus.

⁵Nanging yèn wong wadon ndedonga utawa memulang ing pasamuwan, tanpa kudhungan sirahé, kuwi ngrèmèhaké sing lanang, padha kaya yèn wong wadon mau rambuté dicukur.

⁶Yèn wong wadon ora kudhungan sirahé, luwih becik yèn wong mau nyukur rambuté. Sarèhné ora pantes yèn wong wadon rambuté dicukur utawa dikethok, mulané luwih becik, yèn wong wadon kudhungan sirahé.

⁷Wong lanang ora prelu nganggo kudhung, sebab wong lanang kuwi nyunaraké rupa lan kamulyané Gusti Allah. Nanging wong wadon nyunaraké kamulyané wong lanang.

⁸Sebab dudu wong lanang sing katitahaké saka wong wadon, nanging wong wadon sing katitahaké saka wong lanang.

⁹Semono uga dudu wong lanang sing katitahaké kanggo wong wadon, nanging

wong wadon sing katitahaké kanggo wong lanang.

¹⁰ Lan tumrapé para malaékat, wong wadon prayoga nganggo kudhung, supaya dadi pretandha yèn dhèwèké kawengku déning bojoné.

¹¹ Éwasemono, ana ing patunggilané Gusti, wong wadon ora gumantung wong lanang, lan wong lanang ora gumantung wong wadon.

¹² Awit kaya déné wong wadon katitahaké saka wong lanang, nanging wong lanang kalairaké saka wong wadon; lan samubarang kabèh mau pinangkané saka Gusti Allah.

¹³ Padha pikiren dhéwé, apa pantes wong wadon ndedonga ana ing ngareping umum tanpa nganggo kudhung?

¹⁴ Manut alamé waé rak wis ketara, yèn wong lanang ngingu rambut dawa kuwi ngasoraké drajaté dhéwé.

¹⁵ Kosokbaliné tumrapé wong wadon, rambut dawa malah dadi kaurmatané. Rambut dawa kuwi enggoné kaparingaké marang wong wadon minangka dadi kudhunging sirahé.

¹⁶ Nanging yèn ana wong sing arep mbantah, wangsulanku mung

mengkéné: Ana ing papan pangibadah kita utawa ing pasamuwan-pasamuwané Gusti Allah, ora ana patrap manambah liyané menèh.

¹⁷ Tumrap apa sing arep dakwènèhaké iki, aku ora arep ngalem marang kowé. Awit enggonmu padha kumpulan, satemené ora ndadèkaké beciké pasamuwan, nanging malah dadi lan alané.

¹⁸ Sebab sepisan: Aku krungu yèn ana ing pasamuwanmu ana golongan sing siji karo sijiné padha dredah. Lan aku precaya yèn kabar mau ana nyatané.

¹⁹ Satemené ora nggumunaké yèn ing antaramu ana pasulayan, supaya katona sapa sing bener.

²⁰ Yèn kowé padha ngumpul, kuwi satemené kowé ora padha nedya mangan bujanané Gusti.

²¹ Sebab yèn kowé padha mangan, saben wong padha mangan pangané dhéwé-dhéwé, nganti ana wong sing kaliren, lan ana wong sing mendem.

²² Apa kowé padha ora duwé omah, sing kena kokenggo mangan lan ngombé? Yagéne kowé padha ngrèmèhaké pasamuwané Gusti Allah lan gawé

wirangé wong-wong sing miskin?

Aku kudu muni kepriyé marang kowé tumraping prekara iki? Apa aku kudu ngalem kowé? Babar-pisan ora. Aku ora arep ngalem kowé!

²³Sebab piwulang sing daktampa saka Gusti, ya piwulang kuwi sing dakwènèhaké marang kowé, yakuwi: ing wayah bengi, nalika Gusti Yésus ngangkat diulungaké, Panjenengané mundhut roti,

²⁴lan sawisé saos sukur marang Gusti Allah, roti mau nuli dicuwil-cuwil karo ngandika: "Iki badan-Ku, sing Dakwènèhaké marang kowé. Iki padha tampanana minangka pengéling-éling marang Aku."

²⁵Mengkono uga sawisé dhahar, Gusti nuli mundhut tuwungé, sarta ngandika: "Tuwung iki prejanjian anyar saka Gusti Allah, prejanjian sing disahaké srana getih-Ku. Saben-saben kowé padha ngombé saka tuwung iki, padha tindakna minangka pengéling-éling marang Aku."

²⁶Sebab saben-saben kowé padha mangan roti lan ngombé saka ing tuwung iki, kowé padha martakaké sédané Gusti, nganti Panjenengané rawuh menèh.

²⁷ Mulané sing sapa enggoné mangan roti lan ngombé saka ing tuwungé mau nganggo patrap sing ora ngajèni Gusti, wong kuwi gawé dosa tumrap sarira lan rahé Gusti Yésus.

²⁸ Dadi luwih dhisik saben wong kudu nitipriksa badané dhéwé, sawisé kuwi nuli mangana roti lan ngombéa saka ing tuwung mau.

²⁹ Sebab yèn wong sajroning mangan lan ngombé ing tuwung mau ora ngakoni yèn sing dipangan lan diombé mau ana gegayutané ora sarirané Gusti Yésus pamangan lan pangombéné bakal nekakaké paukuman marang awaké dhéwé.

³⁰ Kuwi sebabé ing antaramu akèh sing padha lara, lan ringkih, malah akèh sing padha mati.

³¹ Yèn sadurungé kita wis padha ndadar badan kita dhéwé-dhéwé, kita bakal ora padha diukum déning Gusti Allah.

³² Nanging yèn kita diukum lan diperdi déning Gusti Allah, kuwi maksudé supaya kita aja nganti diukum bebarengan karo jagad iki.

³³ Mulané para sedulurku! Samangsa kowé padha ngumpul arep mangan

bujanané Gusti, padha ngentènana sedulurmu.

³⁴ Déné yèn ana wong sing ngelih, wong kuwi mangana dhisik ing omahé, supaya samangsa kowé ngumpul mangan, kowé aja diukum déning Gusti Allah. Bab prekara-prekara liyané arep dakkandhakaké mbésuk samangsa aku wis teka mréné.

12 ¹ Saiki bab pangwasa peparingé Sang Roh Suci, aku kepéngin supaya kowé padha ngerti ing sanyatané.

² Nalika kowé isih dadi wong kapis, kowé padha ora wanuh marang Gusti Allah; uripmu dikwasani déning brahala sing mati, sing tansah nyasaraké kowé.

³ Ngertia yèn ora ana wong sing dituntun déning Sang Roh Suci kokmuni: "Yésus kena ing laknat". Lan uga ora ana wong sing bisa ngakoni: "Yésus kuwi Gusti," yèn ora merga dituntun déning Sang Roh Suci.

⁴ Ganjaran rohani mau warna-warna, nanging sing maringi padha, yakuwi Sang Roh Suci.

⁵ Mengkono uga patrapé ngladosi Gusti kuwi warna-warna, nanging Gusti sing

kita ladosi mung siji yakuwi Gusti Yésus Kristus.

⁶Ana kaélokan werna-werna, nanging Allah iku siji, kang nindakaké iku kabèh ana ing wong kabèh.

⁷Nanging saben wong nampa ganjarané Sang Roh Suci, kang mbabaraké sarirané kanggo kabecikané wong kabèh.

⁸Sing siji kaparingan ganjaran déning Sang Roh Suci bisa micara kanthi kawicaksanan. Sing sijiné uga déning Sang Roh Suci diparingi ganjaran memulang bab Gusti Allah kanthi pangwasa.

⁹Sing siji diparingi ganjaran iman iya déning Sang Roh Suci, lan sijiné menèh diparingi ganjaran pangwasa kanggo marasaké wong lara.

¹⁰Marang sawenèhing wong Sang Roh Suci mau maringi ganjaran pangwasa kanggo gawé mujijat, lan marang wong liyané kawasisan kanggo memulang, lan marang wong liyané menèh ganjaran kanggo mbédakaké roh rupa-rupa. Ana sing tanpa ganjaran bisa caturan nganggo basa roh, lan ana menèh sing kaparingan ganjaran bisa nerangaké tegesé basa roh mau.

¹¹ Kuwi mau kabèh pakaryané Sang Roh Suci. Panjenengané maringi ganjaran marang wong siji-sijiné miturut kersané piyambak.

¹² Sang Kristus kuwi kaya déné badan siji, sing akèh pérangané. Badané mung siji, senajan pérangané akèh.

¹³ Semono uga kita kabèh, apa wong Yahudi, apa wong kapis, apa batur-tukon, apa wong merdika, kita wis padha kabaptis dadi badan siji, lan wis diombèni saka Roh siji.

¹⁴ Awit badan iki ora dibangun mung saka pérangan siji waé, nanging saka pérangan akèh.

¹⁵ Yèn sikil muni: "Sarèhné aku iki dudu tangan, aku dudu pérangané badan," kuwi ora ateges, yèn sikil mau dudu péranganing badan.

¹⁶ Lan yèn kuping muni: "Sarèhné aku dudu mripat, dadi aku dudu pérangané badan," kuwi ora ateges yèn kuping mau dudu péranganing badan.

¹⁷ Saupama badan sekojur mung mripat, kepriyé bisané krungu? Yèn badan sekojur dadi kuping, kepriyé bisané badan mau ngambu?

¹⁸ Satemené, Gusti wis nitahaké saben péranganing badan mau béda-béda miturut ing sakersané.

¹⁹ Yèn badan mung wujud pérangan siji, banjur endi sing diarani badan?

²⁰ Sing nyata pérangan-pérangané badan mau akèh, nanging badané mung siji.

²¹ Mulané mata ora kena muni marang tangan: "Aku ora butuh kowé!" utawa sirah muni marang sikil: "Aku ora butuh kowé!"

²² Malah pérangané badan sing ringkih dhéwé kuwi sing dibutuhaké banget,

²³ lan péranganing badan sing miturut wawasan kita ora ana ajiné, kuwi sing kita rumati. Gegelitaning badan sing katoné kurang apik, kita gatèkaké banget,

²⁴ ora kaya enggon kita nggatèkaké pérangan-pérangan sing wis éndah. Awit Gusti Allah enggoné mrenata badan kita kuwi wis klawan patrap mengkono, nganti pérangan sing ora pantes, digatèkaké luwih banget, supaya dadi lan pantesé.

²⁵ Dadi badan mono ora kapisah-pisah; nanging senjata pérangan-pérangané

béda-béda, éwasemono pérangan sing siji mikiraké marang pérangan sijiné.

²⁶ Mulané yèn ana pérangan siji sing lara, pérangan liyané kabèh padha mèlu ngrasakaké. Lan yèn ana pérangan siji sing olèh pangalembana, pérangan liya-liyané padha mèlu bungah.

²⁷ Iya kaya mengkono kowé kabèh enggonmu dadi sarirané Sang Kristus, lan saben wong padha dadi pérangané.

²⁸ Uga ing pasamuwan Gusti Allah wis maringaké marang wong siji-sijiné kalungguhan lan ayahan: sepisan rasul-rasul; kapindho nabi-nabi; katelu guru-guru; nuli wong-wong sing nindakaké mujijat-mujijat, lan wong-wong sing padha kaparingan pangwasa marasaké wong lara utawa tetulung marang wong liya, utawa awèh tuntunan marang wong, utawa caturan nganggo basa roh.

²⁹ Wong-wong mau rak ora kabèh dadi rasul, utawa dadi nabi kabèh, utawa dadi guru kabèh. Rak ora kabèh bisa gawé mujijat,

³⁰ utawa bisa marasaké lelara, utawa bisa caturan nganggo basa roh, utawa bisa nerangaké maksudé basa roh mau.

³¹ Mulané padha ngudia supaya padha kaparingan ganjaran sing luhur dhéwé. Déné dalan sing apik dhéwé kuwi sing mengkéné:

13 ¹ Senajan aku bisa caturan nganggo sakèhé basané manungsa, malah nganggo basané malaékat pisan, nanging yèn aku ora duwé katresnan, caturanku mau ajiné ora ngluwihi gong sing mbrebegi kuping utawa uniné loncèng sing cumengklèng.

² Senajan aku kaparingan wangsit saka Gusti Allah, utawa duwé kapinteran sing sampurna, lan ngerti marang sakèhé wewadi; utawa senajan aku duwé iman sing sentosa nganti bisa ngingser gunung, nanging yèn aku ora duwé katresnan, aku ora ana gunané babar-pisan.

³ Senajan barang-darbèkku kabèh dakdanakaké, malah senajan aku rila awakku diobong, nanging yèn aku ora duwé katresnan, kabèh mau tanpa guna kanggoné aku.

⁴ Katresnan kuwi sabar lan seneng nandukaké kabecikan; katresnan kuwi ora kumèrèn, ora ngapikaké awaké dhéwé lan ora kumenthus.

⁵ Katresnan kuwi ora kurang ajar, lan ora golèk menangé dhéwé; ora gampang kecenthok lan ora ngendhem keluputané wong liya ing atiné.

⁶ Katresnan kuwi ora seneng marang piala, nanging seneng marang kabecikan.

⁷ Katresnan kuwi ora tau nyemplahaké lan precaya marang kabecikan, pengarep-arepé lan kesabarané ora ana pedhoté.

⁸ Katresnan kuwi ora ana watesé. Wangsit-wangsit mono mung kanggo sawetara mangsa. Caturan nganggo basa roh kuwi bakal sirep, lan kawruh uga bakal sirna.

⁹ Awit kawruh lan wangsit sing kaparingaké marang kita mau uga durung sampurna.

¹⁰ Nanging yèn sing sampurna wis teka, sing ora sampurna bakal sirna.

¹¹ Nalika aku isih bocah, caturanku, pangrasaku lan patrapku mikir kaya bocah. Nanging saiki, sawisé aku diwasa, kaananku nalika isih bocah mau dakbuwang kabèh.

¹² Mengkono uga sing kita deleng saiki iki kaya déné gambar bureng sing ana ing pengilon. Nanging mbésuk

kita bakal padha ndeleng adu arep. Apa sing kita sumurupi saiki, iki mung sapérangan; nanging mbésuk kita bakal sumurup kanthi sampurna, kaya déné sampurnané pamirsané Gusti Allah marang awakku.

¹³ Cekaké telung prekara iki sing prelu, yakuwi precaya, pengarep-arep lan katresnan; nanging sing penting dhéwé ing antarané telu kuwi: katresnan.

14 ¹ Mulané padha ngudia supaya kowé duwé katresnan, lan padha ngundhakna ganjaran-ganjaran peparingé Sang Roh Suci; luwih-luwih supaya kowé padha bisaa medharaké pangandikané Gusti Allah.

² Wong-wong sing padha caturan nganggo basa roh, kuwi ora caturan karo manungsa, nanging karo Gusti Allah, sebab manungsa rak ora ngerti basa roh mau. Wong mau ngandhakaké prekara-prekara sing winadi srana pangwasané Sang Roh Suci.

³ Nanging wong sing medharaké pangandikané Gusti Allah kuwi caturan karo manungsa, yakuwi: mbangun, mituruti lan nglipur.

⁴ Wong sing caturan nganggo basa roh, kuwi mung nyantosakaké awaké dhéwé, nanging wong sing medharaké pangandikané Gusti Allah mau nyantosakaké pasamuwan.

⁵ Aku kepéngin supaya kowé kabèh bisa padha caturan nganggo basa roh, nanging aku luwih seneng yèn kowé kabèh bisa medharaké pangandikané Gusti Allah. Sebab wong sing medharaké pangandikané Gusti Allah kuwi luwih maédahi tinimbang wong sing caturan nganggo basa roh, kejaba yèn ing pasamuwan ana wong sing bisa nerangaké, supaya wong sapasamuwan kabèh bisa kebangun.

⁶ Para sedulur, yèn aku teka menyang nggonmu, banjur caturan nganggo basa roh, kuwi paédahé apa? Babar-pisan ora ana, kejaba yèn aku medharaké wahyu saka Pangéran, utawa kawruh, utawa wangsit, utawa piwulang.

⁷ Kepriyé bisané wong ngerti lagu sing diunèkaké nganggo suling utawa clempung, yèn piranti-piranti sing tanpa nyawa mau ora metokaké swara sing cetha?

⁸ Utawa slomprèt, yèn diunèkaké mung angger muni waé; sapa sing arep siaga maju perang?

⁹ Mengkono uga sapa sing bakal ngerti marang sing kokkandhakaké, yèn pawartamu ora cetha, merga kowé padha caturan nganggo basa roh? Tembung-tembungmu mau mung bakal muspra kabur ing angin.

¹⁰ Ing jagad iki akèh basa, lan ora ana basa siji waé sing tanpa teges.

¹¹ Yèn aku ora ngerti basa sing dienggo caturan wong, wong mau tumraping aku banjur dadi kaya wong manca; mengkono uga aku tumraping dhèwèké.

¹² Sarèhné kowé padha kepéngin banget nampa ganjaran pepariné Sang Roh Suci, sabisa-bisa padha mersudia olèh ganjaran-ganjaran sing bisa dipigunakaké kanggo mbangun pasamuwan.

¹³ Wong sing caturan nganggo basa roh, padha nyuwuna uga diparingi ganjaran bisa nerangaké apa sing dikandhakaké nganggo basa roh mau.

¹⁴ Sebab yèn aku ndedonga nganggo basa roh, kuwi ya bener rohku ndedonga, nanging pikiranku ora mèlu ndedonga.

¹⁵ Saiki apa sing kudu dakkandhakaké? Mengkéné: Aku arep ndedonga nganggo rohku, nanging aku iya arep ndedonga nganggo pikiranku. Aku arep memuji nganggo rohku, lan aku iya arep memuji nganggo pikiranku.

¹⁶ Yèn kowé saos sukur marang Gusti Allah mung nganggo roh waé, kepriyé wong liya sing ana ing kumpulan mau bisa muni Amin, yakuwi ngamini enggonmu saos sukur mau? Sebab mokal menawa wong-wong ngerti marang tembungmu.

¹⁷ Senajan enggonmu saos sukur mau becik, nanging wong liya padha ora mèlu kabangun.

¹⁸ Aku matur nuwun marang Gusti Allah déné aku diparingi bisa caturan nganggo basa roh, ngungkuli kowé kabèh.

¹⁹ Nanging ana ing pasamuwan aku aluwung ngucapaké limang tembung, sing dingertèni wong, kanggo mulang wong liya-liya, ketimbang karo ngucapaké tembung maèwu-èwu nganggo basa roh.

²⁰ Para sedulur, pikiranmu aja kaya pikirané bocah. Ing bab piala kowé kena

kaya bocah, nanging ing bab mikir kowé kudu kaya wong sing wis diwasa.

²¹ Ing Kitab ana tulisan: "Aku bakal ngandika marang bangsa iki, 'Lumantar wong sing caturan nganggo basa roh, lan lumantar wong-wong manca, nanging umat iki ora bakal ngrungokaké, mengkono pangandikané Pangéran.'"

²² Peparang basa roh kuwi bukti tumrap wong sing padha ora precaya, lan ora kanggo wong-wong sing precaya; nanging ganjaran medhar pangandikané Gusti Allah kuwi bukti kanggo wong-wong sing precaya, lan ora kanggo wong-wong sing ora precaya.

²³ Menawa ana ing kumpulan, wong sapasamuwan kabèh padha caturan nganggo basa roh, banjur ana wong njaba padha teka, yakuwi wong-wong sing ora precaya, apa wong-wong mau ora padha ngira yèn kowé kabèh mau édan?

²⁴ Nanging yèn kowé kabèh padha medhar pangandikané Gusti Allah, banjur ana wong ora precaya utawa wong saka njaba teka, wong kuwi bakal ngrumangsani dosa-dosané, merga pamedharing pangandika sing dirungu

mau. Wong mau bakal rumangsa kawelèhaké déning pangandika mau.

²⁵Wewadi-wewadi sing sumimpen ana ing atiné bakal kawiyak, lan wong mau bakal ngasoraké awaké, banjur ngabekti marang Gusti Allah, karo ngaku yèn Gusti Allah nunggil karo kowé temenan.

²⁶Para sedulur, samangsa kowé padha nganakaké kumpulan, aku kepéngin supaya ana wong sing menyanyi, ana sing mulang, ana menèh sing nglairaké wahyu saka Gusti Allah, ana wong sing nglairaké pawarta nganggo basa roh, lan wong siji menèh sing nerangaké tegesé basa roh mau. Kabèh mau katindakna kanggo mbangun pasamuwan.

²⁷Yèn ana wong sing arep caturan nganggo basa roh, kuwi beciké mung wong loro utawa akèh-akèhé telu waé, giliran, lan ana wong siji nerangaké tegesé.

²⁸Yèn ing kumpulan mau ora ana wong sing bisa nerangaké tegesé, luwih becik yèn wong sing bisa caturan nganggo basa roh mau padha menenga waé. Karebèn wong mau padha mosik ing sajroning atiné dhéwé, lan matur ing ngarsané Gusti Allah.

²⁹ Wong loro utawa telu sing padha tanpa pawarta saka Gusti Allah mau padha medharna pawarta, déné wong-wong liyané padha ngrasak-ngrasakna apa sing dikandhakaké déning wong-wong sing padha medhar pawarta mau.

³⁰ Nanging yèn ing antarané wong sing kumpulan mau ana sing nampa pawarta saka Gusti Allah, prayoga menawa sedulur sing lagi medhar pawarta meneng dhisik.

³¹ Kowé kabèh kena medhar pawarta saka Gusti Allah, genti-gentèn, supaya wong kabèh nampa piwulang sarta pangatag-atag.

³² Ganjaran peparingé Sang Roh Suci kanggo medharaké pawarta saka Gusti Allah kuwi kudu ana ing pangwasané wong sing tanpa peparing medharaké pawarta mau,

³³ sebab Gusti Allah ora ngersakaké kaanan sing kisruh, nanging sing tata lan tentrem. Padha kaya ing sakèhé pasamuwané Gusti Allah,

³⁴ prayogané ana ing kumpulan pangibadah, wong wadon padha menenga, sebab padha ora diparengaké

guneman; kaya sing kadhawuhaké déning Torèté wong Yahudi, wong-wong wadon mau ora kena mèlu caturan.

³⁵Yèn ana prekara sing kepéngin ditakokaké, ana ing omah takona marang bojoné. Sebab tumraping wong wadon ora pantes menawa guneman ana ing pasamuwan.

³⁶Pangandikané Gusti Allah kuwi tekané ora saka kowé! Utawa pangandikané Gusti Allah kuwi rak ora mung kaparingaké marang kowé!

³⁷Sing sapa nganggep yèn dhèwèké utusané Gusti Allah, utawa yèn dhèwèké mau kaparingan ganjaran saka Sang Roh Suci, wong kuwi kudu éling, yèn apa sing daktulis ana ing layang marang kowé iki mau dhawuhé Gusti.

³⁸Yèn wong mau ora gelem nurut marang dhawuh, wong kuwi aja kokgatèkaké.

³⁹Merga saka kuwi, para sedulur padha ngudia medharaké pawartané Gusti Allah, nanging aja ngalang-alangi wong sing caturan nganggo basa roh.

⁴⁰Samubarang kabèh lakonana klawan patut lan tata.

15 ¹ Para sedulur, aku saiki arep ngélingaké kowé bab Injil sing biyèn wis dakwartakaké marang kowé. Injil wis koktampani lan saiki kowé wis padha mantep precayamu, alandhesan Injil mau.

² Srana Injil mau kowé padha dislametaké, angger enggonmu nampani klawan mantep, kejaba menawa enggonmu nampani tanpa pangerti.

³ Apa sing dakwartakaké marang kowé iki iya sing wis daktampani dhéwé. Déné sing penting dhéwé yakuwi, Sang Kristus wis séda krana dosa-dosa kita, kaya sing katulis ana ing Kitab Suci;

⁴ lan Panjenengané wis kasarèkaké, lan wis kawungokaké ing telung dinané, kaya sing katulis ana ing Kitab Suci;

⁵ lan Panjenengané wis ngetingal marang Pétrus, sawisé kuwi marang para rasulé rolas;

⁶ banjur ngetingal uga marang para muridé luwih saka wong limang atus bebarengan; wong-wong mau nganti sepréné akèh sing isih padha urip, salong iya wis padha mati.

⁷ Gusti Yésus mau uga ngetingal marang Yakobus, banjur marang para rasul kabèh.

⁸ Déné sing kèri dhéwé ngetingal marang aku, senajan aku iki kaya déné bayi sing lair keluron.

⁹ Aku iki rasul sing asor dhéwé lan ora pantes disebut rasul, merga aku wis tau nguya-uya pasamuwané Gusti Allah.

¹⁰ Nanging merga sih-rahmaté Gusti Allah, aku dadi kaya kaananku saiki. Lan sih-rahmat sing kaparingaké déning Gusti Allah marang aku, ora muspra. Awit aku wis nyambut-gawé luwih keras ketimbang karo para rasul liya-liyané, senajan satemené dudu saka pamersudiku dhéwé, nanging merga sih-rahmaté Gusti Allah sing makarya ana ing aku.

¹¹ Mulané embuh aku, embuh rasul liyané sing ngabaraké Injil, kuwi ora penting. Sing prelu dhéwé Injil sing kokprecaya kuwi pinangkané saka Gusti Allah.

¹² Menawa kita martakaké, yèn Sang Kristus kuwi kawungokaké saka ing séda, kepriyé kokpanunggalanmu ana

wong sawetara sing kandha, yèn wong mati bakal ora katangèkaké?

¹³ Saupama mengkono temenan, kuwi rak ateges Sang Kristus uga ora kawungokaké.

¹⁴ Lan yèn Sang Kristus ora kawungokaké, rak ora ana prekara sing prelu dakwartakaké. Mengkono uga rak ora ana prekara sing prelu kokprecaya.

¹⁵ Malah aku banjur padha ketitik goroh ing ngatasé Gusti Allah, sebab aku padha muni yèn Gusti Allah kuwi mungokaké Sang Kristus saka ing séda, mangka kandhané wong mau, wong mati ora katangèkaké.

¹⁶ Sebab menawa wong mati ora katangèkaké, mesthiné Sang Kristus rak iya ora kawungokaké.

¹⁷ Lan yèn Sang Kristus ora kawungokaké precayamu rak mung gagasan sing ngayawara (khayalan) lan kowé isih padha mati merga dosa-dosamu.

¹⁸ Kuwi uga ateges yèn wong-wong Kristen sing wis padha mati, kabèh wis padha mati merga dosa-dosané.

¹⁹ Lan yèn enggon kita precaya marang Sang Kristus mau mung kanggo urip kita salawasé ana ing donya iki waé, kita iki rak dadi wong sing cilaka dhéwé ana ing jagad kéné.

²⁰ Nanging sing bener yakuwi: Sang Kristus wis kawungokaké saka ing séda, lan kuwi sing dadi jaminan, yèn wong sing wis mati iya bakal katangèkaké.

²¹ Sebab kaya déné pati kuwi tekané merga saka wong siji, mengkono uga patangèné wong mati iya merga saka wong siji.

²² Kaya déné wong kabèh enggoné mati merga nunggal dat karo Rama Adam, mengkono uga manungsa kabèh bakal katangèkaké saka ing pati merga enggoné tetunggilan karo Sang Kristus.

²³ Siji-sijiné ditangèkaké manut gilirané: dhisik dhéwé Sang Kristus, banjur wong-wong sing dadi kagungané, yakuwi mbésuk samangsa Panjenengané rawuh menèh.

²⁴ Sawisé kuwi, lagi kiamat. Sang Kristus bakal nelukaké sakèhé para penggedhé, pepréntahan, lan sakèhé pangwasa, sarta masrahaké pangwasa

enggoné jumeneng ratu ana ing Kratoné, marang Allah Sang Rama.

²⁵Awit ora kena ora Sang Kristus mesthi ngratoni jagad iki nganti sakèhé mungsuhé ditelukaké déning Gusti Allah ana ing sangisoring sampéyané.

²⁶Déné mungsuh pungkasan sing bakal katelukaké, yakuwi pati.

²⁷Awit ing Kitab Suci ana pangandika: "Gusti Allah wis nelukaké samubarang kabèh ana ing sangisoring sampéyané." Tembung "samubarang kabèh"

kuwi mesthi ateges yèn Gusti Allah piyambak ora klebu ana ing kono, merga Panjenengané sing nelukaké samubarang mau marang Sang Kristus.

²⁸Sawisé samubarang kabèh kelakon katelukaké marang Sang Kristus, nuli Sang Kristus, yakuwi Sang Putra piyambak, bakal nelukaké sarirané piyambak marang Gusti Allah, sing wis nelukaké samubarang kabèh marang Sang Putra. Kaya mengkono akiré Gusti Allah piyambak sing bakal ngasta sakabèhing pepréntahan.

²⁹Yèn ora mengkono, apa paédahé baptisé wong-wong sing padha dibaptis merga wong mati? Sing diarep-arep apa?

Menawa wong mati ora ditangèkaké,
kaya kandhané sawenèhing wong,
yagéné wong-wong mau padha dibaptis
merga wong sing wis mati?

³⁰ Mengkono uga aku kabèh iki, yagéné
aku sawayah-wayah padha gelem
ngadhepi bebaya?

³¹ Enggonku kandha mengkono mau,
merga kowé gawé mongkoking atiku
déné padha dadi wong Kristen.

³² Saupama enggonku gelut karo
kéwan-kéwan galak ana ing kutha
Éfesus mung ditimbang-timbang cara
manungsa, paédahé apa tumraping aku?
Menawa wong mati ora ditangèkaké, apa
ora luwih becik yèn kita padha muni: —
kaya uniné sawenèhing wong — "Payo
padha mangan lan ngombé, awit sésuk
kita padha mati."

³³ Kowé aja kena diapusi! Pesrawungan
sing ala kuwi ngrusak kasusilanmu.

³⁴ Pikiranmu sing waras padha
pigunakna menèh, lan marènana gawé
dosa. Kowé kudu isin, menawa aku
kandha ing antaramu ana sing durung
wanuh karo Gusti Allah.

³⁵ Mbokmenawa ana wong takon:
"Wong mati kuwi enggoné katangèkaké

kepriyé? Lan yèn wis katangèkaké badané kaya apa?"

³⁶ Bodho temen kowé kuwi! Yèn kowé nandur wiji ana ing lemah, apa wiji mau ora kudu mati dhisik sadurungé thukul?

³⁷ Sing koktandur ing lemah mau rak ya mung wiji, upamané wiji gandum utawa wiji-wiji liyané, nanging rak ora wujud tanduran sing wis pepak.

³⁸ Sing maringi wujud marang saben wiji mau Gusti Allah, miturut ing sakarsané piyambak, saben wiji kaparingan wujud sing cocog karo wiji mau.

³⁹ Dagingé para tumitah sing kadunungan nyawa kuwi ora padha. Dagingé manungsa béda karo dagingé titah liyané. Dagingé kéwan-kéwan iya béda-béda. Dagingé manuk béda karo dagingé kéwan liyané, semono uga iwak dagingé béda menèh.

⁴⁰ Mengkono uga ana barang sing ana ing langit lan ana barang sing ana ing bumi; kamulyané barang kang ana ing langit, béda karo kamulyané barang kang ana ing bumi.

⁴¹ Kamulyané srengéngé béda karo kamulyané rembulan, lan béda karo kamulyané lintang-lintang. Malah

ing antarané lintang-lintang dhéwé kamulyané uga béda-béda.

⁴² Kaya mengkono bakal kaanané wong mati mbésuk yèn katangèkaké. Nalika badan kakubur, badan mau nandhang rusak, nanging mbésuk, yèn badan katangèkaké, kaanané bakal langgeng.

⁴³ Nalika dikubur kaanané badan mau nistha lan ringkih, nanging yèn wis katangèkaké, kaanané bakal éndah lan kuwat.

⁴⁴ Nalika kakubur badan mau arupa badan wadhag, nanging sawisé katangèkaké bakal arupa badan kasukman. Yèn ana badan wadhag, iya ana badan kasukman.

⁴⁵ Kaya sing dingandikakaké déning Kitab Suci: "Manungsa wiwitan Adam, kuwi dadi titah sing urip," nanging Adam sing wekasan dadi, Roh sing nguripaké.

⁴⁶ Sing teka dhisik dudu badan kasukman, nanging badan kedagingan; sawisé kuwi lagi sing sipat kasukman.

⁴⁷ Adam sing kawitan dumadiné saka lemah, nanging Adam sing kapindho asalé saka ing swarga.

⁴⁸ Wong-wong kadonyan padha karo sing asalé saka lemah mau,

nanging wong-wong kaswargan kaya Panjenengané, sing pinangkané saka ing swarga.

⁴⁹ Kaya déné sipat kita saiki, kaya wong sing katitahaké saka lemah, mengkono uga mbésuk sipat kita bakal kaya Panjenengané sing pinangkané saka ing swarga mau.

⁵⁰ Sing dakkarepaké mengkéné, para sedulur, yakuwi badan kita sing sipat daging lan getih iki ora bisa mèlu urip ana ing Kratoné Gusti Allah, lan titah sing kena ing rusak iki ora bisa duwé sipat langgeng.

⁵¹ Wewadi sing dakkandhakaké marang kowé iki setitèkna: Kita ora kabèh bakal ngalami mati, nanging samangsa slomprèt sing wekasan dhéwé diunèkaké, kita sanalika bakal padha malih.

⁵² Awit samangsa slomprèt mau muni, wong mati bakal padha katangèkaké nganggo kaanan sing langgeng, lan kita kabèh bakal padha malih.

⁵³ Awit apa sing kena ing rusak mau bakal salin wujud, sing asipat langgeng; lan sing bisa mati bakal ngrasuk sipat sing ora bisa mati.

⁵⁴ Lan yèn samubarang sing kena ing rusak mau wis ngrasuk sipat langgeng, lan apa sing bakal mati kuwi wis ngrasuk sipat ora kena ing pati, ing kono bakal kelakon pangandikané Kitab Suci sing mengkéné: "Pati wis ditelukaké, lan kaunggulan ing ngatasé pati wis sampurna."

⁵⁵ "Hèh pati, ana ing ngendi kaunggulanmu? Hèh pati, ana ing ngendi ampuhing wisamu?"

⁵⁶ Wisaning pati kuwi dosa, lan sing mènèhi kekuwatan marang dosa kuwi Torèt.

⁵⁷ Nanging puji sokur konjuk marang Gusti Allah, sing wis maringi kaunggulan marang kita lantaran Yésus Kristus, Gusti kita!

⁵⁸ Mulané para sedulurku, kowé padha sing mantep lan padha sing teguh. Padha tansah sregepa nglakoni ayahan peparingé Gusti Yésus, sebab kowé ngerti yèn pegawéanmu kuwi babar-pisan ora muspra.

16 ¹ Saiki bab sumbangsih arupa dhuwit sing manut layangmu arep kanggo mitulungi umaté Gusti Allah sing ana ing Yudéa: Kowé padha

nindakna kaya pamrayogaku marang pasamuwan-pasamuwan ing tanah Galatia.

²Saben dina Minggu padha nyisihna dhuwit manut saduwéné. Padha klumpukna, supaya samangsa aku mbésuk teka, kowé ora prelu kesusu-susu nglumpukaké dhuwit mau.

³Mbésuk satekaku, aku bakal akon wong-wong sing kokprecaya, nganggo dakgawani layang, supaya ngeteraké sumbangsihmu mau menyang kutha Yérusalèm.

⁴Yèn aku prelu mèlu mangkat, iya kena; karebèn wong-wong mau mangkat bareng karo aku.

⁵Enggonku arep niliki kowé, mbésuk yèn aku wis saka Makédonia, sebab aku kepéngin ndlajahi tanah kono.

⁶Aku bakal mréné lan manggon sawetara lawasé ana ing satengahmu, bisa uga sajroné mangsa bedhidhing. Sawisé kuwi kowé bisa mbiyantu aku nerusaké lakuku.

⁷Yèn Gusti marengaké, aku kepéngin manggon sawetara suwé ana ing satengahmu, supaya enggonku mréné ora mung kaya wong mampir waé.

⁸ Aku kepéngin ana ing kutha Éfesus kéné nganti Riaya Péntakosta,

⁹ awit aku olèh wewengan lan wektu akèh kanggo ngabaraké Injil, senajan wong sing padha nglawan iya akèh.

¹⁰ Menawa Timotius teka mréné, padha tampanana, awit dhèwèké uga nyambut-gawé kagem Gusti, kaya aku.

¹¹ Aja ana wong sing nyepèlèkaké dhèwèké, malah biyantunen, supaya bisa nerusaké lakuné, sarta bali menèh menyang panggonanku; sebab aku ngarep-arep Timotius bali mréné bebarengan karo para sedulur liyané.

¹² Déné mungguh sedulur Apolos, wis kerep aku ngatag-atag dhèwèké, supaya niliki kowé, bareng karo sedulur-sedulur liyané. Nanging ing wektu iki, sedulur Apolos mau durung bisa mréné.

¹³ Wusana, padha jumagaa. Padha dibakuh ing pengandel! Padha dikendel lan disantosa,

¹⁴ lan pegawéanmu kabèh lakonana kanthi katresnan.

¹⁵ Kowé mesthiné wis padha ngerti yèn Stéfanus lan brayaté, klebu wong-wong kawitan ing Akhaya sing mratobat lan

nglakoni ayahan kagem Gusti Yésus.
Penjalukku marang kowé para sedulur,

¹⁶ padha manut mituruta marang
wong-wong sing kaya mengkono mau,
lan iya marang sapa waé sing padha
mbiyantu lan mèlu nglakoni rekasa karo
wong-wong mau.

¹⁷ Aku bungah déné Stéfanus,
Fortunatus lan Akhaikus wis padha tekan
kéné niliki aku. Awit wong-wong kuwi
dakanggep minangka gantimu.

¹⁸ Sedulur-sedulur mau gawé
bungahing atiku, kaya déné enggoné
gawé bungahing atimu. Wong-wong sing
kaya mengkono mau padha ajènana.

¹⁹ Para pasamuwan ing tanah Asia
kabèh kirim salam marang kowé.
Akwila lan Priskila, lan pasamuwan
sing kumpulan ana ing omahé, uga
padha kirim salam paseduluran ing
patunggilané Gusti.

²⁰ Sedulur-sedulur kabèh ing kéné
padha kirim salam marang kowé. Siji
lan sijiné padha awèha salam, kanthi
pengambung suci.

²¹ Lan layang iki daktulis dhéwé: Salam
saka aku, Paulus.

²² Sing sapa ora tresna marang Gusti Yésus, kenaa paukuman déning Gusti Allah. Maranata — Gusti mugi énggal rawuh!

²³ Sih-rahmaté Gusti Yésus dumununga ana ing kowé kabèh.

²⁴ Tresnaku marang kowé sumrambaha ing kowé kabèh ing patunggilané Sang Kristus Yésus. Saka aku sekloron, Paulus lan Sostenès

2 Korintus

1 ¹ Layang saka Paulus, sing saka kersané Allah katimbangan dadi rasulé Gusti Yésus; lan saka sedulur kita Timotius, tumekaa marang pasamuwané Allah ing kutha Korintus, lan marang sakèhé umaté Allah ing satanah Akhaya kabèh.

² Muga-muga Gusti Allah, Rama kita lan Gusti Yésus Kristus maringi sih-rahmat lan katentreman marang kowé.

³ Ayo padha saos panuwun marang Gusti Allah, Ramané Gusti Yésus Kristus, Rama kang gedhé sih-piwelasé, lan Allah kang dadi sumbering sakèhé pitulungan!

⁴ Panjenengané ngentas kita saka sarupaning kasusahan, supaya srana pitulungan sing saka Gusti Allah mau, kita uga bisa nyantosakaké atiné wong-wong sing padha nandhang kasusahan.

⁵ Kaya déné enggon kita mèlu nandhang sangsarané Sang Kristus, mengkono uga lantaran Sang Kristus, ati kita padha disantosakaké kang luwih banget.

⁶ Enggonku padha nandhang kasusahan kuwi satemené kanggo nyantosakaké batinmu murih keslametanmu. Yèn aku padha disantosakaké, kowé uga padha mèlu disantosakaké lan diparingi kekuwatan, supaya bisa tahan nandhang sangsara kaya sing dakalami.

⁷ Mulané pengarep-arepku marang kowé tetep panggah, jalaran aku padha ngerti yèn kowé wis padha mèlu nandhang sangsara karo aku, mulané kowé bakal padha nampani sentosaning batin kaya sing diparingaké marang aku kabèh.

⁸ Para sedulur, karepku supaya kowé uga padha ngerti bab kasusahan sing padha dakalami ana ing wilayah Asia. Aku padha nandhang sangsara sing gedhé lan abot banget, nganti ora duwé pengarep-arep yèn bakal urip.

⁹ Malah saka rumangsaku aku wis padha kapatrapan paukuman pati. Kabèh mau satemené supaya aku aja padha ngendelaké marang awakku dhéwé, nanging mung ngendelna marang Gusti Allah, sing kwasa nangèkaké wong mati.

¹⁰ Panjenengané wis nguwalaké aku kabèh saka bebaya pati sing

nggegirisi mau. Lan aku padha yakin, yèn Panjenengané mbésuk iya bakal nguwalaké menèh, awit Panjenengané sing padha dakandelaké.

¹¹Mulané kowé padha mbiyantua klawan pandonga. Aku yakin yèn Gusti Allah nyembadani pandongamu, sarta bakal nguwalaké aku kabèh saka bebaya. Akèh pandonga kanggo aku kabèh sing dikabulaké, lan aku bakal padha diberkahi déning Panjenengané. Mulané akèh wong sing padha saos panuwun marang Gusti Allah, merga pandonga-pandongané sing dikabulaké mau.

¹²Sing ndadèkaké gedhéning atiku, yakuwi swaraning batinku, sing ngyakiniaké aku, yèn uripku ing donya iki dierèh déning ati sing resik lan éklas, pepariné Allah, srana pangwasané sih-rahmaté piyambak, lan ora déning kawicaksanané manungsa, luwih-luwih sing magepokan karo pesrawunganku karo kowé.

¹³Sing daktulis marang kowé iki mung bab-bab sing bisa kokwaca lan kokngertèni. Pangertimu mau saiki durung ganep; nanging banget ing

pengarep-arepku, pangertimu mau dadi sampurna,

¹⁴ supaya mbésuk ing Dina rawuhé Gusti Yésus, kowé padha mongkog atimu merga saka aku, kaya déné aku iya padha mongkog ing ngatasé kowé.

¹⁵ Semono gedhéning keyakinanku, nganti wiwit-wiwitan mula aku wis ngrancang arep niliki kowé, supaya kowé padha olèh berkah tikel loro.

¹⁶ Rancangan enggonku arep niliki kowé mau mbésuk yèn aku mangkat menyang tanah Makédonia lan mampir saulihku saka ing kana. Aku kepéngin kokbiyantu supaya aku bisa nerusaké lakuku menyang tanah Yudéa.

¹⁷ Nanging rancanganku iki dakbatalaké; ora merga pikiranku gampang molah-malih. Utawa ora merga aku kepéngin nuruti karepku dhéwé, nganti sedhéla muni "Ya" lan sedhéla menèh muni "Ora?"

¹⁸ Demi Allah kang setya tuhu, janjiku karo kowé biyèn dudu "Ya" utawa "Ora".

¹⁹ Sebab Gusti Yésus Kristus, Putrané Allah, sing diwartakaké marang kowé déning Silas, Timotius lan aku dhéwé, kuwi dudu "Ya" lan "Ora". Nanging

wangsulan "Ya" sing dingandikakaké déning Gusti Allah.

²⁰ Lantaran Gusti Yésus mau Gusti Allah wis ngandika "Iya" tumrap sakèhing janjiné! Yakuwi sebabé kita padha muni "Amin" krana Gusti Yésus Kristus. Srana mengkono kita padha ngluhuraké Gusti Allah.

²¹ Gusti Allah piyambak sing ngyakiniaké kowé lan aku, yèn urip kita iki katunggilaké karo Sang Kristus. Gusti Allah piyambak sing wis milih kita.

²² Lan maringi cap minangka pretandha yèn kita dadi kagungané. Panjenengané wis maringaké Sang Roh Suci ana ing ati kita, minangka panjer tumraping berkah-berkah sing bakal diparingaké marang kita.

²³ Gusti Allah dadi seksiku; Panjenengané pirsá isining atiku! Enggonku mbatalaké rancanganku niliki kowé ing Korintus, kuwi merga aku ngéman karo kowé.

²⁴ Aku ora arep meksa kowé bab sing kudu kokprecaya, awit precayamu wis bakuh. Aku mung kepéngin mbiyantu supaya kowé saya rumangsa begja.

2¹ Mulané aku wis gawé putusan, ora arep niliki kowé sing malah gawé sedhihmu.

² Sebab yèn aku nganti gawé sedhihmu, sapa sing bakal nglipur aku? Apa dudu wong-wong sing wis dakgawé sedhih mau?

³ Mulané aku banjur nulis layang iki marang kowé. Aku emoh nekani kowé lan digawé sedhih déning wong-wong sing mesthiné gawé bungahku. Sebab aku ngerti yèn aku bungah, kowé kabèh iya bakal padha bungah.

⁴ Nalika aku nulis layang iki, atiku sedhih, awang-awangen, lan karo bola-bali nètèsaké luh. Enggonku kandha mengkono mau ora merga aku arep gawé sedhihmu, nanging supaya kowé padha ngerti sepira gedhéning katresnanku marang kowé.

⁵ Menawa ana wong sing gawé sedhih, kuwi dudu aku sing digawé sedhih, nanging kowé kabèh; utawa saora-orané — supaya aku ora mbanget-mbangetaké — sapérangan saka ing antaramu.

⁶ Kanggoné wong mau wis cukup yèn wong akèh ing antaramu sing ngélikaké.

⁷ Wong kuwi padha apuranen lan bombongen menèh, supaya aja nganti semplah.

⁸ Penjalukku, kowé padha nuduhna katresnanmu marang wong sing keluputan mau.

⁹ Enggonku nulis layang iki marang kowé, merga aku kepéngin ngerti, kepriyé kaananmu sajroning pendadaran mau lan apa kowé tansah nindakaké kanthi setya prenatal-prenatal sing dakwènèhaké marang kowé.

¹⁰ Yèn kowé padha ngapura wong sing keluputan, aku iya ngapura wong mau. Sebab yèn aku ngapura — saupama ana sing kudu dakapura — aku ngapura wong mau ana ing ngarsané Sang Kristus, murih becikmu,

¹¹ supaya Iblis aja olèh wewengan gawé rugi kita, sebab kita rak padha ngerti pokal-gawéné.

¹² Satekaku ing kutha Troas, aku arep martakaké Injilé Sang Kristus, awit Gusti wis maringi wewengan marang aku kanggo nindakaké pegawéan mau.

¹³ Nanging atiku ora kepénak, jalaran ora bisa ketemu karo sedulur Titus.

Mulané aku banjur pamitan lan mangkat menyang kutha Makédonia.

¹⁴ Nanging atur panuwunku marang Gusti Allah, déné ana ing patunggilané Sang Kristus, Gusti Allah tansah nuntun aku kabèh ana ing dalaning kaunggulan. Gusti Allah wis ngagem aku kabèh martakaké kawruh bab Sang Kristus mau kaya déné ganda wangi, sing sumebar ana ing ngendi-endi.

¹⁵ Aku padha kaya gandaning dupa sing diobong déning Sang Kristus sumaos marang Gusti Allah, gandané sumebar ana ing antarané wong sing padha dislametaké,

¹⁶ nanging tumraping wong sing bakal nemu tiwas, aku iki padha kaya gandaning pati, sing gawé tiwas. Satemené sapa sing bisa nglakoni ayahan sing kaya mengkono kuwi?

¹⁷ Aku ora kaya wong-wong sing padha sembrana, sing nganggep pangandikané Allah mau padha karo barang dagangan murah. Sarèhné aku diutus déning Gusti Allah piyambak, dadi tumindakku iki klawan ati sing tulus. Panjenengané pirsá, yèn olèhku martakaké pangandika

mau kaya déné para abdiné Sang Kristus.

3¹ Apa sing mengkono mau aku iya ngalem marang awakku dhéwé? Apa prelu nganggo nuduhaké layang pangalembana marang kowé utawa saka kowé, kaya wong-wong liyané?

² Kowé dhéwé kuwi wujudé layang pangalembanaku sing dakgawa, yakuwi layang sing katulis ana ing atiku, supaya diweruhi lan diwaca déning saben wong.

³ Wis cetha yèn Sang Kristus piyambak sing nulis layang mau lan ngirimaké lantaran aku: dudu layang sing ditulis nganggo mangsi, nanging nganggo Rohé Allah kang gesang; ora ana ing watu, nanging ana ing sajroning atiné manungsa.

⁴ Enggonku muni mengkono kuwi merga aku ngandel marang Gusti Allah, lantaran Sang Kristus.

⁵ Sebab tumraping aku, ora ana barang siji waé ing badanku, sing kena dakenggo dhasar nglakoni penggawé sing mengkono mau. Enggonku bisa nindakaké apa-apa iku mung merga saka pakaryané Gusti Allah.

⁶ Iya Panjenengané sing marengaké aku dadi peladosing prejanjian anyar, sing ora wujud angger-angger^a sing katulis, nanging saka Rohé Allah. Sebab angger-angger sing ditulis kuwi matèni, nanging Rohé Allah nguripi.

⁷ Nalika angger-angger sing matèni mau ditatah ana ing watu, kamulyané Gusti Allah diketingalaké. Senajan cahyaning kamulyan sing ana ing pasuryané Nabi Musa kuwi dhèk semana wis luntur, éwasemono merga cahya mau umat Israèl ora kuwat nyawang pasuryané Nabi Musa. Yèn angger-angger, sing mung nggawa pepati waé diparingi kamulyan sing semono gedhéné,

⁸ iba gedhéning cahya kamulyaning pakaryané Roh Suci!

⁹ Yèn prejanjian sing njalari manungsa diukum waé kamulyané semono gedhéné, méndahané menèh gedhéning kamulyané prejanjian sing njalari manungsa kabeneraké.

¹⁰ Satemené sing biyèn kaanggep luhur, kuwi dudu apa-apa, yèn katandhing karo kamulyan sing luwih luhur saiki iki.

^a angger-angger: Pangentasan 20:1-17 ugi dipun wastani Torèt.

¹¹Awit yèn barang sing bisa sirna waé dikanthèni kamulyan, apa menèh barang sing langgeng, saiba gedhéné kamulyané.

¹²Iya pengarep-arep sing mengkono kuwi sing marakaké aku padha dadi kendel.

¹³Aku kabèh iki ora kaya Nabi Musa, sing nutupi pasuryané, supaya umat Israèl ora weruh sirnaning kamulyan mau.

¹⁴Pikirané umat kuwi pancèn wis dadi kethul, sebab nganti sepréné pikirané isih tetep ketutupan, yakuwi samangsa wong-wong mau padha maca kitab-kitab Prejanjian Lawas. Amarga mung Sang Kristus piyambak kang bisa ngicali tutup mau.

¹⁵Tekan sepréné, yèn wong-wong mau padha maca Torèté Nabi Musa, pikirané tetep padha ketutupan.

¹⁶Nanging wong kang mratobat marang Gusti, iku tutupé nuli kasingkiraké.

¹⁷Tembung "Gusti" ing kéné tegesé Rohé Gusti Yésus Kristus. Lan ing ngendi ana Rohé Sang Kristus mau, ing kono mesthi ana kamerdikan.

¹⁸ Kita saiki padha nyunaraké kamulyané Gusti Yésus tanpa ketutupan. Sarèhné kamulyan mau asalé saka Gusti, kang asipat Roh, mulané kita padha kasalihan rupa, madhani pasemoné Gusti piyambak, klawan kamulyan kang mundhak-mundhak.

4 ¹ Aku ora padha cilik ati, sebab tansah dipitulungi déning Gusti Allah, sing maringi ayahanku iki marga saka sih-piwelasé.

² Mulané aku padha emoh nglakoni sakèhing penggawé sing slingkuh lan sing nistha. Aku padha ora ngapusi utawa malsu pangandikané Gusti Allah. Aku padha terang-terangan ngabaraké apa sing dadi kersané Gusti Allah. Mula ana ing ngarsané Gusti Allah aku masrahaké badanku supaya diadili manut pemawasé wong kabèh.

³ Yèn Injil sing dakwartakaké iki ketutupan utawa kurang cetha, kuwi mung tumrap wong-wong sing padha nemu tiwas.

⁴ Wong-wong mau padha ora precaya, merga pikirané digawé peteng déning Iblis, yakuwi penggedhéné kadursilan sing ngwasani jagad iki. Wong-wong

mau padha dialang-alangi déning Iblis, supaya aja padha weruh pepadhang, sing sumunar saka Injil, sing medharaké kamulyané Sang Kristus; sebab Sang Kristus kuwi gambaré Gusti Allah sing sanyata.

⁵ Aku padha ora martakaké bab awakku dhéwé. Sing padha dakwartakaké kuwi Gusti Yésus Kristus, sing jumeneng Gusti, lan aku iki padha dadi abdimu saka kersané Gusti Yésus.

⁶ Awit Gusti Allah ngandika: "Saka ing pepeteng bakal ana pepadhang kang sumunar!",^b iya Gusti Allah sing nyunaraké pepadhang mau ana ing sajroning ati kita, madhangni pikiran kita dadi ngerti bab kamulyané Allah, sing sumunar saka wedanané^c Sang Kristus.

⁷ Nanging aku sing padha nduwèni raja-brana karohanèn kuwi, kaya déné grabah sing digawé saka lempung; dadi tetéla yèn pangwasa sing ngédab-édabi mau asalé saka Gusti Allah, ora saka aku.

^bsumunar: sumorot; pepadhang kang sumunar (Kej 1:3).

^cwedana: rai.

⁸ Aku padha kerep disiksa, nanging ora remuk. Kerep mangu-mangu, nanging ora tau semplah.

⁹ Mungsuhku akèh, nanging mitra-mitraku ora sethithik. Lan senjata ana kalané aku padha tatu nganti mbebayani, nanging aku ora nganti mati.

¹⁰ Sédané Gusti Yésus kuwi tansah katon ana ing badan kamanungsanku, supaya wunguné Sang Kristus iya katona ana ing awakku.

¹¹ Selawasé urip, aku tansah padha diancam déning pati merga Gusti Yésus, supaya wunguné Gusti Yésus katona ana ing badan kamanungsanku.

¹² Kuwi ateges yèn dayané si pati tansah masésa ana ing badanku, nanging dayané si urip nyambut-gawé ana ing kowé.

¹³ Ing Kitab Suci ana pangandika: "Aku precaya, mulané aku bisa kandha." Kanthi pengandel sing mengkono mau, aku iya bisa muni: "Aku bisa kandha, sebab aku wis precaya."

¹⁴ Aku ngerti yèn Gusti Allah, sing wis mungokaké Gusti Yésus, uga bakal nangèkaké kita bebarengan karo

Panjenengané, sarta ngirid kita kabèh sowan ana ing ngarsané.

¹⁵ Kelakoné kuwi kabèh murih becikmu. Saya akèh wong sing padha nampani sih-rahmaté Allah, uga saya akèh puji sokur sing kasaosaké déning wong-wong mau kagem kaluhurané Allah.

¹⁶ Kuwi sebabé aku padha ora tau semplah. Senajan badan wadhag kita saya rusak, nanging kasukman kita saben dina kaanyaraké.

¹⁷ Kasangsaran sing padha daklakoni iki, ora sepiraa lan mung kanggo sawetara mangsa waé, kuwi bakal njalari aku padha olèh kamulyan gedhé banget sing langgeng ngungkuli kasangsaran sing daksandhang mau.

¹⁸ Sebab sing dakgatèkaké dudu barang-barang sing katon, nanging prekara-prekara sing ora katon. Awit apa sing katon kuwi anané mung sawetara mangsa, nanging prekara-prekara sing ora katon, kuwi langgeng ing selawasé.

5 ¹Awit kita padha ngerti, yèn samangsa tarub sing kita enggoni saiki — yakuwi badan wadhag kita sing ana ing donya iki — dibongkar, kita wis padha duwé omah ana ing swarga; omah

sing diyasa déning Gusti Allah piyambak lan kanggo selawasé.

² Saiki kita padha nggresah, lan padha kepéngin énggala manggon ing omah sing ana ing swarga mau.

³ Awit yèn wis manggon ing kana, kita bakal rumangsa olèh pengayoman.

⁴ Sebab selawasé kita manggon ana ing kémah kadonyan iki, kita padha nggresah merga aboting momotan kita. Ora kokmerga kita kepéngin ninggal badan sing ana ing donya iki, nanging luwih seneng saupama kita diparingana badan kaswargan, supaya badan sing kena ing pati iki disalinana badan sing urip langgeng.

⁵ Gusti Allah sing mrenata kuwi mau kabèh, lan Panjenengané piyambak wis maringaké Rohé marang kita, minangka panjering samubarang sing wis kacadhangaké marang kita.

⁶ Mulané atiku tansah padha tatag, senajan aku padha ngerti yèn selawasé aku isih padha manggon ana ing badan wadhag iki, aku isih adoh saka dalemé Gusti.

⁷ Merga urip kita alandhesan precaya, ora alandhesan barang sing katon,

⁸ mulané atiku padha tatag, lan aku luwih seneng ninggal badan iki, supaya bisa manggon bebarengan karo Gusti.

⁹ Éwasemono sing penting yakuwi bab kepriyé bisaku gawé renané penggalihé Gusti, dadia ana ing omahku saiki, badanku wadhag iki, dadia ana ing omahku kaswargan.

¹⁰ Awit ora kena ora, kita kabèh mesthi bakal padha ngadhep ana ing ngarsané dhampar pengadilané Sang Kristus, lan saben wong bakal diadili manut penggawéné dhéwé-dhéwé, sing wis padha dilakoni sajroning uripé ana ing donya kéné, dadia penggawé sing becik, dadia penggawé sing ala.

¹¹ Aku padha ngerti apa tegesé wedi marang Gusti Allah, mulané aku padha mituturi wong-wong, supaya precaya marang Panjenengané. Gusti Allah pirsakakèhing kaananku! Muga-muga kowé uga ngerti krenteging atiku iki.

¹² Aku ora arep ngalem awakku dhéwé ana ing ngarepmu. Malah aku mung arep awèh ketrangan sing becik, sing kena kokanggep dhasar enggonmu mongkog tumraping aku. Srana mengkono kowé bisa awèh wangsulan marang wong-

wong sing padha ngegung-egungaké manungsa manut gebyaré, ora manut tata-kasukmané.

¹³Yèn aku katoné padha kaya wong sing ora waras, kuwi merga aku padha nindakaké ayahané Gusti Allah. Lan yèn aku katoné kaya wong waras, kuwi merga krana kowé.

¹⁴Urip kita iki dikwasani déning sihé Sang Kristus, yakuwi samangsa kita ngakoni, yèn wong siji wis mati kanggo wong akèh, dadiné wong kabèh mau wis mèlu mati ana ing Panjenengané.

¹⁵Sang Kristus séda kanggo manungsa kabèh, supaya saben wong sing padha urip, uripé ora lumadi marang awaké dhéwé, nanging lumadia marang Panjenengané kang wis séda lan wis kawungokaké kanggo kepentingané wong-wong mau.

¹⁶Mulané saiki kita ora ngukur wong manut panemuné manungsa. Senajan dhèk biyèn kita mawas Sang Kristus manut panemuné manungsa, nanging saiki wis ora mengkono.

¹⁷Sing sapa nunggal karo Sang Kristus, wong mau wis dadi titah anyar, sing lawas wis sirna, sing anyar tuwuh.

¹⁸ Kabèh mau pakaryané Allah lantaran Sang Kristus. Gusti Allah wis ngrukunaké kita, para mungsuhé, karo Panjenengané piyambak, kadadèkaké para mitrané. Lan Gusti Allah mau uga maringi ayahan marang aku kabèh, supaya wong-wong liyané uga kadadèkaké mitrané Allah.

¹⁹ Pawarta sing padha dakwartakaké yakuwi bab enggoné Gusti Allah wis ngrukunaké para manungsa karo Panjenengané piyambak lantaran Sang Kristus, tanpa ngétang paneraké manungsa. Panjenengané mitayakaké pawarta karukunan mau marang aku kabèh.

²⁰ Kuwi sebabé aku padha dadi utusané Sang Kristus, kaya-kaya Gusti Allah piyambak ngandikani kowé lantaran aku. Atas asmané Sang Kristus kowé padha dakatag-atag: Padha gelema karukunaké karo Gusti Allah.

²¹ Sang Kristus sing tanpa dosa, wis didadèkaké dosa merga kita, supaya srana nunggal karo Sang Kristus, kita padha karukunaké karo Gusti Allah.

6 ¹ Merga saka kuwi sajroné tumindak bebarengan karo Gusti Allah, aku padha ngatag-atag marang kowé:

Supaya sih-rahmaté Allah sing wis koktampa kuwi, aja kokbuwang muspra.

²Sebab Gusti Allah ngandika ana ing Kitab Suci mengkéné: "Ing wektu sing Dakkersakaké, Aku wis miyarsakaké pesambatmu, lan ing dinané keslametan, Aku wis mitulungi kowé." Rungokna, saiki iki wektu sing dikersakaké déning Gusti Allah, lan saiki dinané keslametan.

³Aku padha ngudi supaya aja ana wong siji waé sing nemokaké keluputanku ing ayahan sing daklakoni. Awit aku padha emoh gawé sandhungané sapa waé.

⁴Malah ing samubarang prekara sing daklakoni, nélakna yèn aku iki para abdiné Gusti Allah. Sarupaning kasusahanku daklakoni kanthi sabar.

⁵Aku wis padha digebugi, dikunjara, lan dikroyok. Aku wis ngalami nyambut-gawé tanpa ngétung sayah, kurang turu, malah sok ora duwé pangan.

⁶Enggonku nélakaké yèn aku iki padha dadi abdiné Gusti Allah, srana urip sing becik, wicaksana, sabar, srana ulat sumèh, srana gumantung marang pitulungané Sang Roh Suci, srana katresnan sing tulus,

⁷ srana martakaké kersané Allah, lan srana pangwaosé, aku padha nélakaké enggonku padha dadi abdiné Gusti Allah. Aku padha migunakaké kayektèn kanggo gaman ampuh lan iya kanggo nangkis.

⁸ Aku padha ngalami diaji-aji lan iya diasoraké. Senajan aku jujur, éwasemono didakwa tukang apus-apus.

⁹ Aku padha diarani wong sing ora kajuwara, nanging wong akèh padha kenal karo aku. Aku padha dikira mati, nanging kowé weruh dhéwé yèn aku padha urip. Senajan aku padha dianiaya, nanging aku padha ora mati.

¹⁰ Senajan aku padha digawé sedhih, nanging aku padha tansah bungah waé. Katoné aku padha mlarat, nanging aku padha wis marakaké wong akèh dadi sugih. Katoné aku padha kaya ora duwé apa-apa, nanging satemené aku padha duwé apa waé.

¹¹ Para mitraku ing kutha Korintus! Aku wis padha kandha kanthi blak-blakan karo kowé. Aku wis padha ngetokaké sakèhing uneg-uneging atiku.

¹² Menawa ana rasa sing ora kepénak sajroning pesrawunganmu karo aku, kuwi merga salahmu dhéwé.

¹³ Enggonku padha mituturi kowé kuwi merga kowé dakrengkuh kaya anak-anakku dhéwé. Padha nglairna rasaning atimu marang aku, kaya enggonku wis nglairaké rasaning atiku marang kowé!

¹⁴ Aja padha sekuthon karo wong sing ora precaya, kuwi ora samesthiné, mokal yèn bisa. Kepriyé bisané wong sing nindakaké dhawuhé Allah rerukunan karo wong sing nglawan Panjenengané? Pepadhang apa bisa bebarengan karo pepeteng?

¹⁵ Sang Kristus apa bisa sarujuk karo Iblis? Apa ana prekara sing padha antarané wong Kristen karo wong sing dudu Kristen?

¹⁶ Apa gandhèngé Pedalemané Allah karo brahala? Mangka kita iki rak Pedalemané Allah kang gesang. Panjenengané piyambak wis ngandika: "Aku bakal dedalem bebarengan karo wong-wong kuwi, lan tetunggilan karo wong-wong mau; Aku bakal dadi Allahé, wong-wong mau bakal padha dadi umat-Ku.

¹⁷ Mulané: Kowé padha sumingkira saka wong-wong sing ora wanuh karo Gusti

Allah kuwi, lan kowé padha misaha, mengkono pangandikané Pangéran, lan aja padha gepok-sénggol karo samubarang sing najis, nuli kowé bakal padha Daktampani.

¹⁸ Lan Aku bakal dadi Ramamu, sarta kowé bakal padha dadi putra-Ku lanang lan wadon. Mengkono pangandikané Pangéran Kang Mahakwasa."

7 ¹ Sarèhné kita kaparingan janji-janji sing mengkono mau déning Gusti Allah, mulané para sedulurku, ayo kita padha nucèkaké urip kita saka sakèhing prekara sing gawé jembering badan lan roh kita, srana wedi asih marang Gusti Allah lan nglakoni apa sing gawé renaning penggalihé.

² Aku padha wènèhana papan ana ing atimu. Aku ora tau keluputan karo sapa-sapa, ora tau gawé pitunané sapa waé, lan uga ora ngasil-asil marang wong.

³ Enggonku muni mengkono mau ora merga aku arep nyalahaké kowé. Ora! Aku malah tau muni, yèn tresnaku marang kowé kuwi kaya marang mitra sejati.

⁴ Aku precaya banget karo kowé, lan iya kowé sing gawé mongkoking atiku. Senajan aku padha ngalami kasusahan akèh, nanging merga saka kowé atiku tansah kebak kabungahan.

⁵ Satekaku ing tanah Makédonia, aku padha ora bisa tentrem. Ana ing ngendi waé, aku padha nemu kasusahan: ing njaba ngadhepi wong-wong sing ngajak padu, ing njero ati dhéwé was-was.

⁶ Nanging sukur déné Gusti Allah tansah mbombong atiné wong sing semplah, uga wis gawé lejaring atiku, srana tekané Titus.

⁷ Ora mung tekané Titus waé sing gawé lejaring atiku, nanging apa sing dicritakaké déning Titus mungguh ing kowé, yakuwi enggoné rumangsa kalipur merga kowé kabèh. Titus crita yèn kowé padha kangen, kepéngin ketemu karo aku; kowé padha getun, lan saiki padha kepéngin mbélani aku. Kuwi kabèh saya muwuhi bungahing atiku.

⁸ Senajan layangku wis gawé susahé atimu, éwasemono aku ora gela déné wis nulis layang mau. Mesthi waé aku iya gela, merga layang mau wis gawé

sedhihing atimu, nanging gelaku ora sepiraa.

⁹Saiki aku bungah, ora merga enggonku wis gawé sedhihmu, nanging merga sedhihmu wis njalari kowé padha mratobat. Sedhihmu wis diagem déning Gusti Allah. Dadi aku ora gawé kapitunanmu.

¹⁰Awit sedhih sing diagem déning Gusti Allah njalari pamratobat, sing nuntun marang keslametan. Tumrap prekara sing mengkono, kita ora prelu getun! Kosokbaliné, sedhih sing sipat kadonyan, kuwi sing njalari pati.

¹¹Delengen saiki, apa sing wis katindakaké déning Gusti Allah srana sedhihmu mau: Saiki kowé rak dadi saya mepeng temenan ing bab enggonmu arep nélakaké yèn kowé ora salah. Saiki katon enggonmu sengit karo barang sing salah, katon enggonmu wedi, enggonmu ulah katresnan, enggonmu sregep, enggonmu gelem ngélikaké penggawé-penggawé sing salah! Kuwi mau kabèh wis nélakaké yèn tindakmu bener.

¹²Senajan aku wis nulis layang, nanging enggonku nulis mau ora mung

merga wong sing padha salah waé, utawa merga wong sing disalahaké, nanging supaya ana ing ngarsané Gusti Allah aku bisaa nglairaké marang kowé, sepira gedhéné prihatinmu tumrap ing aku kabèh.

¹³Yakuwi sing dadi panglipuring atiku. Kejaba saka panglipur mau, aku uga bungah, luwih-luwih merga kabungahané Titus, bab enggonmu padha mbombong atiné.

¹⁴Biyèn kowé dakalem ana ing ngarepé Titus, sukur déné kowé ora nguciwani, lan ora gawé isinku. Aku selawasé kandha sing sabeneré marang kowé; mengkono uga apa sing dakkandhakaké marang Titus, adhapur pengalem tumraping kowé, kuwi kabèh ana nyatané.

¹⁵Katresnané Titus marang kowé saiki saya mundhak gedhé, merga ngerti enggonmu mbangun-turut marang sakèhing prenatalé, lan enggonmu padha nampani tekané klawan wedi lan geter.

¹⁶Aku rumangsa begja banget, déné kowé bisa dakandelaké ing samubarang perkara.

8¹ Para sedulur, karepku kowé padha ngertia bab pakaryaning sih-rahmaté Allah ana ing antarané pasamuwan-pasamuwan ing tanah Makédonia.

² Pasamuwan-pasamuwan mau wis ngalami pendadaran sing abot banget, srana nandhang kasusahan werna-werna. Senajan miskin, nanging sarèhné rumangsa olèh kabegjan sing gedhé, pasamuwan-pasamuwan mau enggoné dedana ora sethithik.

³ Aku neksèni yèn wong-wong wis padha wèwèh manut kekuwatané, malah luwih saka kuwi, lan enggoné wèwèh mau klawan sukalila. Metu saka karepé dhéwé,

⁴ enggoné wong-wong mau padha nggugjeg marang aku supaya olèh mbiyantu umaté Allah, sing ana ing Yudéa.

⁵ Kuwi kabèh ora saka karepku! Wiwitané, wong-wong mau padha masrahaké uripé marang Gusti, nuli saka kersané Allah banjur iya pasrah marang aku kabèh.

⁶ Mulané aku wis ngatag-atag marang Titus, supaya nerusaké ayahané mau, sebab Titus kuwi sing mauné miwiti.

⁷ Kowé padha becik banget ing bab precayamu, micaramu, kawruhmu, enggonmu dhemen awèh pitulungan, katresnanmu marang aku. Mulané tansah ngudia nindakaké pegawéan kawelasan.

⁸ Aku ora netepaké prekara-prekara mau dadi prenatal. Nanging srana nuduhaké sepira enggoné wong-wong liyané padha sengkud awèh pambiyantu, aku kepéngin ngerti sepira enggonmu ngétokaké katresnanmu.

⁹ Kowé rak wis padha ngerti bab sih-rahmaté Gusti kita Yésus Kristus, sing senajan sugih wis kersa dadi mlarat merga kowé, supaya srana kemlaratané mau kowé dadi sugih.

¹⁰ Manut panemuku, beciké kowé saiki ngrampungna, apa sing wis kokwiwiti taun kepungkur. Pancèn kowé sing wis miwiti, malah gagasan nglumpukaké sumbangan kanggo wong mlarat iku asalé saka kowé.

¹¹ Mulané pegawéan kuwi terusna lan rampungna pisan klawan ngetog

karosanmu. Padha disengkud enggonmu ngrampungaké, ora béda karo biyèn nalika kowé nyengkud gawé rancangan.

¹² Menawa enggonmu dhemen dedana klawan éklas, Gusti Allah bakal nampa pisungsungmu manut ukuraning kekuwatanmu sing sanyatané, ora nganggo wewaton sing ora nyata.

¹³ Niyatku ora kokarep ngènthèngaké sesanggané wong liya srana muwuhi momotanmu. Nanging sarèhné kowé saiki lagi kaparingan kalubèran, wis samesthiné yèn kowé mbiyantu sedulur-sedulurmu sing padha kekurangan. Mengkono uga saupama kowé kekurangan lan sedulur-sedulurmu mau padha kalubèran, wong-wong mau iya bakal awèh pambiyantu marang kowé. Srana mengkono karo-karoné padha ladèn-linadènan.

¹⁴ (8:13)

¹⁵ Kaya sing katulis ing Kitab Suci: "Wong sing nampa akèh, ora turah lan sing nampa sethithik, ora kekurangan."^d

¹⁶ Aku padha saos sukur marang Gusti Allah, déné Titus padha karo aku kabèh, uga sengkud enggoné mbiyantu kowé.

^dMirsani Kel 16:8.

¹⁷ Ora mung merga saka penjalukku, nanging pancèn semono gedhéné tékadé olèhé arep mbiyantu, nganti metu saka karepé dhéwé, lunga menyang panggonanmu.

¹⁸ Kejaba Titus aku uga padha kongkonan sedulur siji menèh sing diéringi banget ana ing pasamuwan-pasamuwan, merga saka pegawéané martakaké Injil.

¹⁹ Lan ora mung kuwi waé! Wong mau uga kapilih lan ditetepaké déning pasamuwan-pasamuwan, supaya dadi kanthiku kabèh, sajroné nglakoni ayahanku iki. Aku padha arep nerusaké pisumbangmu, supaya Gusti Allah tansah kaluhuraké, lan kowé padha ngerti, yèn aku padha seneng tetulung.

²⁰ Enggonku padha nyekel dhuwit pisungsung kuwi klawan ngati-ati, supaya aja ana wong sing nyalahaké aku.

²¹ Karepku, tumindak jujur, ora mung ana ing ngarsané Gusti, nanging uga ana ing ngarepé manungsa.

²² Kejaba wong loro mau, aku uga padha kongkonan sedulur siji menèh, sing wis kerep daktètèr lan ketitik enggoné

tansah sregep awèh pambiyantu, lan merga precaya karo kowé, saiki saya gedhé semangaté enggoné arep mbiyantu.

²³Titus kuwi kancaku tunggal sapegawéan sing ngréwangi aku kanggo kowé. Déné sedulur-sedulur liyané sing arep mangkat bareng karo Titus, kuwi makili pasamuwan-pasamuwan, supaya asmané Sang Kristus kaluhuraké.

²⁴Tuduhna sepira gedhéning katresnanmu marang sedulur-sedulur mau, supaya pasamuwan-pasamuwan kabèh padha sumurup yèn katresnanmu kuwi temenan, lan supaya padha ngerti yèn pengalemku marang kowé kuwi ana nyatané.

9¹Satemené aku ora perlu nulisi kowé, bab dana sing lagi dikirimaké marang umaté Allah, sing ana ing tanah Yudéa.

²Awit aku ngerti yèn kowé padha seneng tetulung, lan aku wis nglairaké pengalemku tumraping kowé marang wong-wong ing Makédonia. Aku kandha karo wong-wong mau, yèn sedulur-sedulur ing Akhaya wis wiwit taun kepungkur padha awèh pitulungan. Lan

kegiatanmu kuwi njalari wong akèh ing kana padha kegugah semangaté.

³ Titus lan wong loro liyané mau saiki dakkon mréné supaya padha weruh yèn enggonku ngalem kowé kuwi ora goroh, mula supaya kowé padha gelema cecawis awèh pambiyantu kaya sing dakkandhakaké.

⁴ Yèn ora mengkono, saiba isinku, menawa wong-wong Makédonia padha teka bareng karo aku, lan ketemu kowé durung padha cecawis. Sebab aku wis kewetu yèn kowé bisa dakandelaké. Mesthiné, kowé dhéwé rak ya padha mèlu isin!

⁵ Mulané sedulur-sedulur mau dakkon ndhisiki lakuku, supaya padha nglumpukaké dana sing biyèn wis kokjanjèkaké. Mengko satekaku dana mau supaya wis cemawis. Supaya ketitika yèn enggonmu dedana klawan sukalila, lan ora merga kepeksa.

⁶ Padha diéling, wong sing nyebar sethithik, ngundhuhé iya sethithik. Nanging wong sing nyebar akèh, ngundhuhé iya akèh.

⁷ Saben wong mènèhana manut rilaning atiné, lan aja karo nggrundel utawa

merga kepeksa. Sebab Gusti Allah ngasihi wong sing wèwèh kanthi sukalila.

⁸ Gusti Allah kwaos maringi kowé luwih akèh ketimbang karo sing kokbutuhaké, supaya kowé dhéwé selawasé padha kecukupan, malah kepara turah, supaya kowé bisa dedana, nyokong sarupaning penggawé sing becik.

⁹ Kaya pangandikaning Kitab Suci, sing surasané mengkéné: "Panjenengané maringi marang wong mlarat klawan loma, kabecikané langgeng ing selawas-lawasé."^e

¹⁰ Gusti Allah sing nyawisaké wiji kanggo wong sing nyebar lan nyawisaké pangan kanggo kita, Panjenengané iya bakal maringi wiji secukupé marang kowé. Panjenengané sing bakal nukulaké wiji mau, sarta nikelaké wohé saka pisungsungmu.

¹¹ Gusti Allah bakal maringi kasugihan sing cukup marang kowé, supaya selawasé kowé bisa dedana kanthi loma. Merga danamu sing kokkirimaké lantaran aku mau, bakal akèh wong sing padha saos sukur marang Gusti Allah.

^eMirsani Mzm 112:9.

¹² Kabecikanmu ora mung nyukupi kebutuhané para umaté Allah (sing ana ing kutha Yérusalèm) waé, nanging uga bakal njalari wong akèh padha saos sukur marang Gusti Allah.

¹³ Lan awit saka kabecikanmu mau, akèh wong sing bakal padha ngluhuraké asmané Allah merga kasetyanmu marang Injilé Sang Kristus sing padha kokandhemi, mengkono uga merga enggonmu ngedum-edum apa sing kokduwèni marang wong-wong mau, lan wong-wong liyané.

¹⁴ Sedulur-sedulur mau bakal padha ndongakaké kowé klawan katresnan, merga sih-rahmaté Allah sing kaparingaké marang kowé klawan lubèr.

¹⁵ Mulané asmané Allah kaluhurna merga sih-peparingé sing semono gedhéné.

10 ¹ Manut kandhané wong, aku Paulus, diunèkaké jirih yèn adu-arep, waniné yèn adoh. Penjalukku marang kowé, lambaran kesaénan lan sih-rahmaté Sang Kristus,

² samangsa aku teka niliki kowé, kowé aja meksa aku tumindak keras marang kowé. Awit aku bisa keras karo

wong-wong sing padha ngarani yèn penggawéku nuruti nepsu kadonyan.

³Ya bener aku iki padha urip ana ing donya, nanging penggawéku mau ora manut nepsu kadonyan.

⁴Gegaman sing dakenggo nglawan dudu gegaman kadonyan, nanging gegamané Allah, sing ampuh lan bisa nggempur bètèng-bètèngé manungsa. Aku padha nyirnakaké pangothak-athiké manungsa sing palsu,

⁵lan mbongkar témbok-témbok gumunggunging manungsa sing ngalang-alangi wong arep wanuh karo Gusti Allah. Aku padha nelukaké pikiran-pikirané manungsa, supaya manut marang Sang Kristus.

⁶Samangsa kowé wis mbuktèkaké setyamu, aku bakal ngukum sakèhé wong sing ora setya.

⁷Kowé padha ngertia prekara sing sanyatané. Menawa ing antaramu ana sing nganggep dadi kagungané Sang Kristus, mbok ngèlingana yèn aku iki uga kagungané Sang Kristus, padha waé.

⁸Aku ora isin ngegung-egungaké pangwasa sing wis diparingaké déning Gusti marang aku, awit pangwasa mau

kanggo mbangun kowé, ora kanggo ngrusak kowé.

⁹ Aku ora niyat medèn-medèni kowé srana layang-layangku.

¹⁰ Mesthiné ana sing arep muni: "Layang-layangé Paulus kuwi keras lan pedhes, nanging yèn adu-arep karo kita, dhèwèké tanpa daya lan tembungé ora teges!"

¹¹ Bèn wong kuwi mengko ngerti yèn tembung-tembung sing daktulis ana ing layang-layangku karo apa sing bakal padha daktindakaké samangsa aku adu-arep, kuwi ora ana bédané.

¹² Pancèn aku ora wani madhakaké awakku karo wong-wong sing anggepé wis sampurna. Wong-wong kuwi bodho banget! Padha gawé ukuran manut panemuné dhéwé, banjur nandhing awaké dhéwé nganggo ukuran mau!

¹³ Nanging tumraping aku, enggonku ngegung-egungaké ana watesé; watesé yakuwi ayahan sing diparingaké déning Gusti Allah marang aku, klebu pegawéanku ana ing antaramu.

¹⁴ Sarèhné kowé klebu ana ing sajroning wates mau, mula dhèk aku nekani kowé

martakaké Injilé Sang Kristus, aku ora nerak wates.

¹⁵ Lan aku ora padha ngumukaké bab pegawéané wong liya sing ana ing sanjabané wates sing wis ditemtokaké déning Gusti Allah kanggo aku. Nanging pengarep-arepku, supaya kaprecayanmu saya mundhak lan aku padha bisa nindakaké pegawéan kang luwih gedhé menèh ana ing antaramu, sajroning wates sing wis ditemtokaké déning Gusti Allah.

¹⁶ Yèn wis mengkono, aku lagi bisa martakaké Injil ing panggonan-panggonan liya, ora susah nganggo ngegung-egungaké pegawéan sing wis dilakoni ing laladané wong liya.

¹⁷ Awit Kitab Suci nerangaké: "Sapa sing arep ngegung-egungaké, kuwi ngegung-egungna apa sing wis ditindakaké déning Pangéran."^f

¹⁸ Sebab wong sing kanggep ana ing ngarsané Gusti Allah kuwi dudu wong sing ngalem awaké dhéwé, nanging wong sing dialem déning Gusti Allah.

^fMirsanana Yer 9:24.

11 ¹Rak kena ta, aku sok mbodhoni!
²Aku tresna karo kowé kaya déné Gusti Allah piyambak iya tresna karo kowé. Kowé kuwi kaya prawan sing wis dakpacangaké karo sawijining priya, yakuwi Sang Kristus.

³Aku sumelang yèn pikiranmu wis kena ing panggodha lan kowé wis ninggal katresnanmu sing suci marang Sang Kristus, padha kaya Ibu Kawa sing kagodha, sing digorohi déning si ula.

⁴Awit kowé gelem nampani saben wong sing nekani kowé lan mulangaké bab Yésus liyané, béda karo Gusti Yésus, sing padha dakwulangaké. Kowé uga gelem nampa roh lan "injil," sing béda karo Roh lan Injil, sing koktampa saka aku!

⁵Manut panemuku, babar-pisan aku ora rumangsa kalah karo "rasul-rasul" sing kokanggep pinunjul mau!

⁶Bisa uga aku iki ora micara, nanging kuwi ora ateges yèn aku ora duwé kawruh. Kuwi wis saben-saben dakterangaké marang kowé.

⁷Apa salahku karo kowé merga aku tumindak andhap-asor, saking olèhku arep ngurmati kowé? Apa merga

enggonku martakaké Injilé Allah marang kowé tanpa njaluk bayaran?

⁸ Nalika aku martakaké Injil ana ing antaramu, aku diragadi déning pasamuwan-pasamuwan liya. Presasat aku iki meres pasamuwan-pasamuwan mau, supaya bisa mitulungi kowé.

⁹ Lan selawasé aku ana ing antaramu, aku ora tau ngrusuhi kowé, ora njaluk dhuwit kanggo nyukupi butuhku. Sing nyukupi butuhku kabèh kuwi para sedulur sing padha teka saka Makédonia. Biyèn, mengkono uga saterusé aku ora arep gawé susahmu!

¹⁰ Demi kayektèné Sang Kristus sing dakandhemi, aku mesthèkaké, yèn ora ana wong siji waé ing satanah Akhaya sing bisa mbantah sing dadi mongkoking atiku.

¹¹ Apa sebabé aku muni mengkono? Apa aku ora tresna marang kowé? Gusti Allah sing pirsá yèn aku tresna marang kowé!

¹² Apa sing wis daktindakaké, arep dakterusaké supaya "rasul-rasul" liyané ora duwé alesan kanggo gumunggung, kandha-kandha, yèn enggoné nyambut-gawé mau patrapé kaya aku kabèh.

¹³ Wong-wong kuwi dudu rasul-rasul temenan, nanging rasul-rasul palsu. Wong-wong kuwi padha ngapusi lan réwa-réwa dadi rasulé Sang Kristus sing sejati.

¹⁴ Kuwi ora nggumunaké! Iblis iya bisa méndha-méndha dadi malaékating pepadhang.

¹⁵ Mulané ora anèh menawa batur-baturé Iblis uga méndha-méndha dadi abdining kayektèn. Nanging akiré wong-wong mau bakal nampa paukuman sing laras karo penggawéné.

¹⁶ Dakambali sepisan menèh murih cethané: Aja ana wong sing duwé pengira yèn aku iki wong bodho. Nanging yèn kowé nganggep aku iki bodho, ya wis aku tampanana kaya déné wong bodho, supaya aku bisa gumunggung sethithik.

¹⁷ Lan apa sing arep dakkandhakaké saiki, kuwi ora saka dhawuhé Gusti, nanging tembungku dhéwé, tembungé wong sing bodho.

¹⁸ Kaya wong akèh padha ngegung-egungaké prekara kadonyan, aku uga arep mèlu-mèlu tumindak mengkono.

¹⁹ Sarèhné kowé nganggep kowé dhéwé pinter, dadi kowé iya bisa nyabari wong-wong sing bodho!

²⁰ Kowé wis nyabari saben wong sing nindhes kowé, sing meres kowé, wong sing ngerèh kowé; wong sing ngina marang kowé; wong sing napuk pipimu.

²¹ Kanthi isin, aku ngakoni, yèn ing bab mengkono kuwi aku rumangsa kalah karo kowé. Senajan mengkono, yèn ana wong sing wani ngegung-egungaké awaké dhéwé tumraping sawijining prekara, — kandhaku iki kaya déné ujaré wong bodho — aku iya wani tumindak mengkono.

²² Apa wong-wong mau wong Ibrani? Aku iya wong Ibrani. Apa wong-wong kuwi wong Israèl? Aku uga wong Israèl! Apa wong-wong mau tedhak-turuné Rama Abraham? Aku uga tedhak-turuné Rama Abraham!

²³ Apa wong-wong kuwi abdiné Sang Kristus? Mbokmenawa kowé kaya ngrungokaké kandhané wong ora waras, nanging aku iki abdi sing luwih sregep tinimbang karo wong-wong kuwi kabèh! Nyambut-gawéku luwih keras. Aku

luwih kerep dikunjara; aku luwih kerep digebugi; aku kerep mèh ngalami mati.

²⁴ Ping lima aku disiksa déning wong Yahudi, manut prenatal Yahudi, yakuwi nganggo dipecuti "ping patang puluh kurang siji".

²⁵ Ping telu aku digebugi wong-wong Rum; malah dibenturi watu sepisan. Aku ngalami kapalku kèrem ana ing segara nganti ping telu, lan sepisan ngalami kompal-kampul ana ing segara nganti patlikur jam suwéné.

²⁶ Lakuku kerep diancam déning bebaya banjir, déning bégal, déning wong-wong Yahudi lan déning wong-wong bangsa liyané. Aku iya kerep diancam déning bebaya ana ing kutha, ana ing pesamunan, ana ing segara, lan bebaya-bebaya saka wong-wong sing méndha-méndha sedulur.

²⁷ Aku kerep ngalami rekasa lan nyambut-gawé abot; kerep ora mangan, ora ngombé lan ora turu; kaliren, kapiran, ora duwé omah lan kadhemen merga ora duwé sandhangan.

²⁸ Tanpa nyebut prekara-prekara liyané, saben dina aku mikiraké bot-répoté pasamuwan-pasamuwan kabèh.

²⁹Yèn ana wong sing sèkèng, aku mèlu ngrasakaké kasèkèngané. Yèn ana sing tumiba ing dosa, atiku mèlu remuk merga sedhih.

³⁰Saupama aku dikudokaké gumunggung, aku bakal ngegung-egungaké prekara-prekara sing nuduhaké kaapesanku.

³¹Gusti Allah, Ramané Gusti Yésus, pirsá yèn aku ora goroh. Asmané kaluhurna ing selawasé.

³²Nalika aku ana ing kutha Damsyik, gubernur ing kono, sing dibawahaké déning Sang Prabu Aretas, préntah marang tentarané supaya padha njaga gapura-gapurané kutha mau, arep nyekel aku.

³³Nanging aku diudhunaké nganggo kranjang saka jendhéla ing témboké kutha mau. Mengkono dadiné aku oncat saka ing astané gubernur mau.

12¹Senajan ora ana gunané, nanging aku kepeksa gumunggung. Saiki aku dakcrita bab tetinggalan sajroning wahyu sing daktampa saka Gusti.

²Aku wanuh karo sawijining wong Kristen. Patbelas taun kepungkur wong

mau diangkat menyang swarga sing dhuwur dhéwé. (Aku ora ngerti kuwi mau kelakon temenan, apa mung sawijining tetinggalan, Gusti Allah sing pirsu.)

³Dakambali menèh, aku weruh wong mau diangkat menyang ing Firdus, (embuh kuwi mau temenan, apa mung sawijining tetinggalan, Gusti Allah sing pirsu.)

⁴Ana ing kana wong mau krungu swara-swara sing ora kena diucapaké nganggo tembungé manungsa lan ora kena dikandhakaké.

⁵Dadi aku kerep ngegung-egungaké bab wong kuwi — ora arep ngegung-egungaké bab awakku dhéwé, kejaba ing bab prekara-prekara sing nuduhaké kaapesanku.

⁶Senajan aku ngegung-egungaké awakku pisan, aku ora bodho, sebab sing dakkandhakaké kuwi barang sing nyata. Nanging aku emoh ngegung-egungaké awakku, supaya aja nganti ana wong sing penganggepé ngluwihi apa sing dideleng ana ing aku, dadia kelakuanku, dadia tembungku.

⁷Supaya aku aja dadi gumunggung merga pengalaman sing élok mau,

aku diparingi lelara déning Gusti Allah ana ing awakku, sing dadi pirantiné Iblis kanggo ngantemi aku, lan nyegah supaya aku aja gumunggung.

⁸Aku wis ndedonga ping telu marang Gusti, nyuwun supaya lelara kuwi disingkiraké saka aku.

⁹Nanging Gusti ngandika: "Sih-rahmat-Ku wis cukup kanggo kowé, jalaran pangwasa-Ku dadi luwih cetha samangsa kowé rumangsa apes!" Mulané aku luwih ngegung-egungaké keapesanku, sebab yèn aku nandhang apes, aku ngrasakaké pangwasané Sang Kristus ngayomi aku.

¹⁰Aku seneng waé ngalami keapesan, dicecamah, kasusahan, panganiaya, lan kasusahan liya-liyané, merga Asmané Sang Kristus; awit iya samangsa aku sèkèng kuwi, aku malah kuwat.

¹¹Kowé wis meksa aku tumindak kaya wong sing bodho. Beneré rak kowé sing kudu kandha yèn aku sing bener. Senajan aku iki dudu apa-apa, nanging aku ora kalah karo "rasul-rasulmu" sing kokanggep pinunjul kuwi.

¹²Titikané yèn aku iki rasul temenan, kuwi wis cetha. Kowé dhéwé wis ndeleng pretandha-pretandha, mujijat-

mujijat lan lelakon-lelakon sing ngéram-éramaké.

¹³ Apa tau aku ora nggatèkaké kowé yèn katandhing karo enggonku nggatèkaké pasamuwan-pasamuwan liyané, kejaba mung bab enggonku ora njaluk ragad marang kowé? Yèn bab iki kokanggep salah, ya apuranen.

¹⁴ Saiki aku wis cecawis arep niliki kowé sing kaping teluné. Aku ora arep njaluk ragad kowé awit dudu barang-barangmu sing dakgolèki, nanging kowé dhéwé. Merga dudu anak-anak sing kuwajiban nragadi wong tuwané, nanging wong tuwa kanggo anak-anaké.

¹⁵ Aku gelem nragadi kowé nganggo samubarang sing dakduwèni. Malah aku ngetohaké awakku dhéwé kanggo mbiyantu kowé. Apa katresnanmu marang aku suda, merga katresnanku marang kowé saya mundhak?

¹⁶ Kowé rak ya setuju ta yèn aku ora dadi rengganmu. Nanging ana wong sing kandha, yèn aku iki julig lan arep ngakali kowé nganggo akal licik.

¹⁷ Nanging kuwi mokal. Apa tau ta aku golèk keuntungan ana ing antaramu lumantar wong-wong sing dakkongkon?

¹⁸ Aku kongkonan sedulur Titus niliki kowé, dakkanthèni sedulur-sedulur Kristen liyané. Apa Titus gawé rugimu? Apa tindaké Titus ora padha karo sing dakkarepaké lan nganggo cara sing daktindakaké?

¹⁹ Bisa uga kowé duwé pengira yèn aku iki arep mbeneraké awakku dhéwé ana ing ngarepmu. Ora! Demi Gusti Allah, kabèh sing daktindakaké iki manut kersané Sang Kristus, lan pegawéanku kabèh kuwi mligi kanggo mbiyantu kowé, kanggo mbangun atimu.

²⁰ Aku sumelang, mbokmenawa mbésuk samangsa aku tekan enggonmu kaananmu tinemu béda karo sing dakkarepaké. Mbokmenawa mbésuk satekaku, kowé tinemu padha cecongkraham, padha kemèrèn, padha brangasan, padha mikiraké awakmu dhéwé, padha mitenah, padha nyatur ala, padha gumunggung lan padha gawé gègèr.

²¹ Aku sumelang, samasa aku mbésuk ketemu karo kowé, Gusti Allah, sing dakbektèni, kuwi bakal ngasoraké aku ana ing ngarepmu, lan aku bakal nangisi sedulur-sedulur sing ing wektu sing

kepungkur wis padha nglakoni dosa lan durung padha mratobat saka dosa-dosané mau, yakuwi nerak kasusilan, laku jina lan murang-tata.

13 ¹ Iki sing ping teluné enggonku arep nekani kowé. Ana ayating Kitab suci sing surasané: "Saben pandakwa kudu nganggo paseksiné wong loro utawa telu."⁹

² Aku kepéngin ngélingaké menèh para sedulur sing dhèk biyèn padha nglakoni dosa lan uga kowé kabèh. Aku dhèk biyèn ya wis tau ngélingaké kowé, nalika aku nekani kowé sing ping pindhoné. Saiki senjata aku adoh karo kowé, aku arep ngélingaké sepisan engkas, supaya samasa mbésuk aku teka menèh, aku ora bakal ngéman sapa waé.

³ Kowé bakal olèh sakèhing bukti sing kokkarepaké, yèn Sang Kristus nyata wis ngandika lantaran aku. Yèn Sang Kristus lelayanan karo kowé Panjenengané ora kaya wong sing tanpa daya, nanging bakal ngetingalaké pangwasané ana ing antaramu.

⁴ Sebab senjata nalika disédani ing kayu salib Panjenengané nandhang

⁹Mirsanana Ul 17:6.

kaapesan, nanging saiki Panjenengané gesang ngagem pangwasané Gusti Allah. Ana ing patunggilané Sang Kristus aku uga nandhang kaapesan, nanging ing bab urusanku karo kowé, aku uga padha urip karo Panjenengané nganggo pangwasané Gusti Allah.

⁵Titinen awakmu dhéwé, apa kowé padha urip sajroning precaya. Kowé mesthi ngerti apa Sang Kristus Yésus ana ing kowé apa ora, semono mau menawa precayamu ora luntur.

⁶Aku ngandel, yèn kowé bakal ngerti menawa precayaku padha ora luntur.

⁷Pandongaku marang Gusti Allah, supaya kowé aja padha gawé dosa. Ora koksupaya pegawéanku katon metokaké woh, nanging supaya kowé padha nindakaké apa sing bener, senajan aku katoné padha gagal.

⁸Awit prekara sing bener ora kena kita lawan, mung kudu kita turut.

⁹Aku padha bungah senajan apes, angger kowé padha rosa. Panyuwunku supaya kowé padha dadia sampurna.

¹⁰Yakuwi sebabé aku nulis layang iki sajroné aku isih adoh karo kowé, supaya menawa aku mbésuk teka, aku ora

susah tumindak keras, lan nggunakaké pangwasa sing kaparingaké marang aku déning Gusti. Pangwasa mau ora kanggo ngrusak kowé, nanging kanggo mbangun.

¹¹ Wusana, para sedulur, karia slamet! Padha ngudia supaya kowé padha sampurna, lan padha mbangun-turuta marang pituturku. Sing padha nunggal ati lan padha rukun, temahan Gusti Allah Kang Mahatresna lan dadi sumbering pirukun kuwi bakal nunggil karo kowé.

¹² Padha sesalamana nganggo salam paseduluran.

¹³ (13-12b) Para warganing pasamuwané Allah kabèh padha kirim salam marang kowé.

¹⁴ (13-13) Sih-rahmaté Gusti Yésus Kristus, lan sihé Allah tuwin berkahé Sang Roh Suci kaparingna marang kowé kabèh. Saka aku sekloron, Paulus lan Timotius

Galatia

1 ¹ Layang saka Paulus, sing katimbalan dadi rasul ora déning manungsa utawa lantaran manungsa, nanging déning Gusti Yésus Kristus lan Allah Sang Rama, sing wis mungokaké Gusti Yésus Kristus saka ing séda.

² Sedulur-sedulur sing bebarengan karo aku uga padha mèlu kirim salam marang pasamuwan-pasamuwan ing tanah Galatia.

³ Muga-muga kowé padha diparingi sih lan katentreman déning Gusti Allah, Sang Rama kita lan Gusti Yésus Kristus.

⁴ Supaya kita padha luwar saka jaman sing kebak duraka iki, Sang Kristus wis ngurbanaké sarirané piyambak kanggo nebus dosa-dosa kita, krana enggoné ngèstokaké kersané Gusti Allah, Sang Rama kita.

⁵ Pinujia, Allah kaluhurna ing selawasé! Amin.

⁶ Aku gumun ngrasakaké kowé, déné kokgelis temen padha nyingkur Gusti Allah, sing wis nimbali kowé merga

sih-rahmaté Sang Kristus; sarta kowé banjur padha kèlu marang "injil sing ora saka Gusti Allah".

⁷ Satemené "injil liyané" mau ora ana. Enggonku kandha ana injil liyané mau, awit ana wong sing padha gawé bingungmu lan arep ngowahi Injilé Sang Kristus.

⁸ Senajan aku dhéwé utawa malaékat ing swarga, yèn ngabaraké injil marang kowé sing béda karo Injil sing wis dakwartakaké, nampaa paukumané Gusti Allah!

⁹ Biyèn aku wis kandha, lan saiki dakambali: Yèn ana wong ngabaraké injil marang kowé, sing béda karo Injil sing wis padha koktampa saka aku, wong kuwi tampaa paukumané Gusti Allah!

¹⁰ Apa srana mengkono mau aku kaya-kaya nuruti karepé manungsa? Ora! Nanging aku manut kersané Gusti Allah. Apa aku golèk pengalemé manungsa? Saupama mengkono aku dudu abdiné Sang Kristus.

¹¹ Para sedulur, kowé padha dakkandhani, yèn Injil sing dakwartakaké kuwi dudu karangané manungsa.

¹² Ora daktampa saka manungsa, lan iya ora ana wong sing mulang bab Injil mau marang aku. Nanging Gusti Yésus Kristus piyambak sing ndhawuhaké Injil mau marang aku.

¹³ Kowé rak wis padha krungu ta bab uripku biyèn. Aku dadi wong Yahudi sing tekun nglakoni saraking agama Yahudi. Semono uga kowé wis padha krungu enggonku nguya-uya pasamuwané Gusti Allah sakatogé, arep daksirnakaké.

¹⁴ Ing bab nglakoni saraking agama Yahudi aku luwih maju ketimbang karo wong Yahudi liya-liyané. Ing bab netepi adat tata cara sing diwarisaké déning para leluhur, aku luwih keras tinimbang wong-wong mau.

¹⁵ Nanging krana sihé, Gusti Allah wis milih aku sadurungé aku lair, lan nimbali aku supaya ngladosi Panjenengané.

¹⁶ Nalika Gusti Allah kersa ngetingalaké Kang Putra marang aku, lan supaya aku ngabaraké Injil bab Sang Putra mau marang bangsa-bangsa sing durung padha wanuh karo Gusti Allah, aku ora njaluk pamrayogané sapa-sapa.

¹⁷ Aku uga ora banjur lunga menyang kutha Yérusalèm, nemoni wong-wong

sing wis padha katimbangan dadi rasul luwih dhisik ketimbang aku. Nanging aku malah banjur lunga menyang tanah Arab, lan bali menèh menyang kutha Damsyik.

¹⁸ Bareng wis telung taun, aku lagi menyang kutha Yérusalèm nemoni Kéfas (Rasul Pétrus) golèk ketrangan, lan nginep ana ing omahé Kéfas mau lawasé rong minggu.

¹⁹ Aku ora ketemu karo rasul-rasul liyané, kejaba Yakobus, sedhèrèké Gusti Yésus.

²⁰ Sing daktulis iki nyata. Aku ora ngapusi, lan Gusti Allah sing pirsá.

²¹ Sawisé kuwi aku banjur menyang daérah-daérah ing tanah Siria lan tanah Kilikia.

²² Nalika semana para warganing pasamuwan ing tanah Yudéa durung kenal karo aku.

²³ Ngertiné mung saka critané wong liya, yakuwi: "Wong sing biyèn nguya-uya kita, saiki malih nggelar piwulang, sing biyèn arep disirnakaké!"

²⁴ Mengkono wong-wong mau banjur padha ngluhuraké asmané Gusti Allah merga saka aku.

2¹ Let patbelas taun aku lagi bali menèh menyang kutha Yérusalèm karo Barnabas, Titus uga dakjak.

² Enggonku lunga menyang Yérusalèm mau, merga aku nampa wangsit saka Gusti Allah, yèn aku kudu mangkat mrana. Sajroning rembugan mligi karo para panuntuné pasamuwan ing kutha Yérusalèm, aku nerangaké isining Injil sing dakwartakaké marang para wong-wong bangsa liya mau. Karepku supaya pegawéan sing wis daklakoni biyèn tekan saiki iki aja nganti muspra.

³ Titus, kancaku nyambut-gawé, senjata dhèwèké kuwi wong Yunani, ora dikudokaké tetak.

⁴ Senajan ya ana wong sawetara, sing ngakuné wong Kristen lan mèlu rembugan ana ing kono, padha kandha yèn Titus kudu ditetaki. Wong-wong mau padha nylamur, awit padha kepéngin ngerti pengalamanku bab urip merdika ana ing patunggilané Gusti Yésus Kristus. Karepé wong-wong mau supaya aku padha dadi abdining Torèt.

⁵ Nanging aku padha ora gelem mundur sethithik-thithika, supaya kayektèné Injil mau tetep kokantepi.

⁶Éwasemono wong-wong sing kétéké padha dadi pemimpin mau ora nambahi rembug apa-apa sing wigati. Aku ora mentingaké pangkaté wong-wong kuwi, awit Gusti Allah ora mirsani manungsa manut tata lairé.

⁷Malah wong-wong mau padha weruh yèn aku diparingi kuwajiban déning Gusti Allah ngabaraké Injil marang wong-wong sing padha durung wanuh karo Gusti Allah, ora béda karo kuwajiban sing diparingaké déning Gusti Yésus marang Rasul Pétrus, yakuwi ngabaraké Injil marang wong Yahudi.

⁸Sebab aku didadèkaké rasul déning pangwasané Gusti Allah kanggo wong-wong sing padha durung wanuh karo Gusti Allah mau, kaya déné Rasul Pétrus didadèkaké rasul kanggo wong Yahudi.

⁹Rasul Yakobus, Rasul Pétrus lan Rasul Yohanes, sing sajaké dadi pemimpin ana ing kono, padha ngakoni yèn Gusti Allah piyambak wis maringaké kuwajiban sing mligi mau marang aku. Mulané wong-wong mau padha nyalami Barnabas lan aku. Kaya déné kanca-kanca nunggal pegawéan kita kabèh padha sarujuk, yèn Barnabas lan aku sing ngabaraké

Injil ana ing satengahé bangsa-bangsa sing durung wanuh karo Gusti Allah, mengkono uga para rasul liyané padha ngabaraké Injil ana ing satengahé wong Yahudi.

¹⁰ Mung saprekara sing padha dijuluk, yakuwi supaya aku padha ngèlingi marang wong-wong miskin sing ana ing satengahing pasamuwan-pasamuwan ing Yudéa. Lan kuwi pancèn tansah dakudi temenan.

¹¹ Merga cetha yèn salah, Rasul Pétrus nalika teka ing kutha Antiokia dakwelèhaké terang-terangan.

¹² Sadurungé wong-wong sing padha diutus Rasul Yakobus teka, Rasul Pétrus gelem mangan bebarengan karo sedulur-sedulur Kristen, sing ora tetakan. Nanging bareng para utusané Rasul Yakobus padha teka, Rasul Pétrus banjur mundur lan ora gelem nerusaké mangan bebarengan karo sedulur-sedulur sing ora tetakan mau, merga wedi karo wong-wong sing padha nganjuraké supaya wong saka bangsa liya sing padha mratobat kudu ditetaki.

¹³ Para sedulur Kristen sing asal Yahudi, merga jirih, padha mèlu-mèlu lamis

kaya Rasul Pétrus mau. Malah Barnabas dhéwé uga katut.

¹⁴ Bareng aku weruh yèn tumindaké Rasul Pétrus lan sedulur-sedulur liyané mau nyimpang saka garis sing bener, sing kawulangaké déning Injil, aku banjur kandha karo Rasul Pétrus ing ngarepé wong akèh mau, "Panjenengan piyambak menika tiyang Yahudi, ingkang sampun mboten nganut tata gesangipun tiyang Yahudi. Lah kokpanjenengan badhé meksa tiyang sanès Yahudi supados gesang kados tiyang Yahudi?"

¹⁵ Pancèn, kita menika lair dados tiyang Yahudi, dédé bangsa sanèsipun ingkang sinebut "sanès Yahudi tiyang ingkang dosa".

¹⁶ Nanging kita inggih mangertos bilih anggènipun tiyang karukunaken kaliyan Gusti Allah menika namung landhesan pitados dhateng Gusti Yésus Kristus, mboten landhesan Torèt. Kita mekaten ugi; enggèn kita pitados dhateng Gusti Yésus Kristus menika supados kita karukunaken kaliyan Gusti Allah lantaran pitados kita wau, lan mboten landhesan enggèn kita netepi Angger-anggering Torèt. Sebab mboten wonten tiyang

ingkang karukunaken kaliyan Gusti Allah landhesan enggènipun netepi Angger-anggering Torèt.

¹⁷ Menawi kita (tiyang Yahudi) karukunaken kaliyan Gusti Allah landhesan patunggilan kita kaliyan Sang Kristus, dados cetha bilih kita menika inggih tiyang dosa, sami kaliyan tiyang kapisir. Menawi mekaten, menapa Sang Kristus menika dados budhaking dosa? Babar-pisan mboten!

¹⁸ Menawi keyakinan ingkang sewau sampun kula bungkar, lajeng wiwit kula bangun malih, menika kula tetep lepat.

¹⁹ Nanging miturut Torèt, kula sampun pejah — dipun pejahi déning Torèt — supados kula saged gesang kagem Gusti Allah, kula sampun ndhèrèk pejah dipun salib kaliyan Sang Kristus.

²⁰ Temah ingkang gesang menika sampun sanès kula malih, nanging Sang Kristus ingkang wonten ing kula. Gesang kula ingkang samangké menika mboten sanès namung krana kula pitados dhateng Putranipun Allah ingkang ngasihi kula, lan ingkang sampun ngurbanaken sugengipun kanggé kula.

²¹ Kula mboten badhé ngrèmèhaken sih-rahmatipun Gusti Allah. Menawi tiyang saged karukunaken kaliyan Gusti Allah lantaran Angger-anggering Torèt, menika ateges bilih sédanipun Sang Kristus tanpa gina!

3 ¹ Hé, wong-wong ing tanah Galatia, bodhomu koknemen! Sapa ta sing nasaraké kowé? Bab sédané Sang Kristus ing kayu salib kuwi wis dakterangaké sakatogé marang kowé!

² Coba wangsulana pitakonan iki: Apa enggonmu nampani Rohé Gusti Allah kuwi merga saka enggonmu netepi Angger-anggering Torèt, apa merga saka enggonmu ngrungokaké lan precaya marang Injil?

³ Bodhomu kokkebangeten temen! Kowé wis miwiti uripmu sing anyar srana Rohé Gusti Allah, apa kowé saiki arep mungkasi uripmu sing anyar mau nganggo kekuwatanmu dhéwé?

⁴ Apa sing koklakoni seprana-sepréné kuwi muspra, ora ana gunané babarpisan?

⁵ Apa enggoné Gusti Allah maringaké Sang Roh Suci lan gawé mujijat pirang-pirang ana ing satengahmu

kuwi merga saka enggonmu netepi Angger-anggering Torèt, apa merga saka enggonmu ngrungokaké lan precaya marang Injil?

⁶Kaya sing katulis ing Kitab Suci tumraping Rama Abraham: "Panjenengané precaya marang Gusti Allah, lan precayané mau kaanggep déning Gusti Allah dadi penggawéné Abraham enggoné nglakoni kersané Gusti Allah."

⁷Menawa mengkono kowé banjur ngerti, yèn sing dianggep turuné Abraham sing sejati kuwi wong sing precaya.

⁸Kitab Suci wis nyebutaké yèn Gusti Allah bakal ngrukunaké wong kapis karo sarirané piyambak landhesan precaya. Mulané Kitab Suci wis luwih dhisik martakaké kabar kabungahan marang Rama Abraham, surasané mengkéné: "Merga kowé, sakèhing bangsa ing bumi bakal diberkahi déning Pangéran."

⁹Rama Abraham precaya, lan diberkahi; semono uga wong precaya padha diberkahi kaya Rama Abraham.

¹⁰Kabèh wong sing ngendelaké Angger-anggering Torèt, kuwi uripé

dikwasani déning laknat, sebab ana tulisan mengkéné: "Kena ing laknat wong sing ora nglakoni samubarang sing katulis ana ing Angger-anggering Torèt klawan setya."

¹¹ Lan ya wis cetha yèn ora ana wong sing karukunaké karo Gusti Allah merga enggoné netepi Angger-anggering Torèt, sebab Kitab Suci mratélakaké: "Wong sing kaanggep bener utawa karukunaké karo Gusti Allah kuwi bakal urip merga saka enggoné precaya."

¹² Angger-anggeré Torèt kuwi dhasaré dudu iman; kaya sing katulis ing Kitab Suci: "Sapa sing nglakoni kaya surasané angger-angger, kuwi bakal urip déning angger-angger mau."

¹³ Nanging Sang Kristus wis nebus kita saka laknaté Angger-anggering Torèt srana nyanggi laknat sing satemené kudu kita sangga, kaya sing dingandikakaké déning Kitab Suci: "Kena ing laknat saben wong sing kapenthang ana ing kayu salib."

¹⁴ Enggoné Sang Kristus nindakaké mengkono mau supaya berkahé Gusti Allah kaparingaké marang wong kaping lumantar Gusti Yésus Kristus lan supaya

merga precaya, kita padha bisa nampani Sang Roh Suci, sing kajanjèkaké déning Gusti Allah.

¹⁵ Para sedulur! Aku arep nggunakaké conto sing gampang. Yèn ana wong loro padha rujuk tumrap sawijining prekara, banjur nandhatangani prejanjian, ora ana pihak sing kena mbatalaké utawa nambahi apa-apa.

¹⁶ Gusti Allah wis gawé prejanjian karo Abraham "lan karo turunmu". Kitab Suci ora nerangaké: "lan karo turun-turunmu," yakuwi wong akèh. Nanging Kitab Suci nerangaké "lan karo turunmu," ateges mung karo wong siji, yakuwi Sang Kristus.

¹⁷ Sing dakkarepaké mengkéné: Gusti Allah prejanji lan janji bakal netepi prejanjiané mau. Angger-anggering Torèt, sing tekané lagi patang atus telung puluh taun sawisé prejanjian mau kaabsahaké, ora bisa ngilangaké prejanjiané Gusti Allah lan mbatalaké janjiné Gusti Allah.

¹⁸ Awit saupama peparingé Gusti Allah kuwi gumantung karo Angger-anggering Torèt, peparing mau rak banjur ora kadhasaraké ing janjiné. Nanging

sarèhné Gusti Allah wis janji, mula Panjenengané iya ngleksanani janji mau marang Rama Abraham.

¹⁹Yèn mengkono maksudé Angger-anggering Torèt kuwi apa? Torèt kuwi kaparingaké supaya nuduhaké panerak-panerak kita. Torèt kuwi gunané mung tekan sarawuhé turuné Abraham, sing kasebut ana ing prejanjian, yakuwi sing wenang nampani janji mau. Torèt mau diparingaké lumantar malaékat-malaékat marang Nabi Musa, sing dadi pantara.

²⁰Nanging janji mau diparingaké déning Gusti Allah ora ngagem pantara, awit pakaryané mau disarirani piyambak.

²¹Apa kuwi ateges yèn Angger-anggering Torèt mau sulaya karo prejanjiané Gusti Allah? Babar-pisan ora! Sebab saupama Angger-anggering Torèt sing diparingaké kuwi bisa njalari uripé manungsa, manungsa rak banjur bisa karukunaké karo Gusti Allah lantaran Angger-anggering Torèt.

²²Nanging Kitab Suci nerangaké yèn manungsa sajagad iki wis kawengku déning pangwasané dosa, supaya prejanjian sing wewaton precaya marang

Gusti Yésus Kristus diparingaké marang wong-wong sing precaya.

²³ Sadurungé wong precaya karo Gusti Yésus, kita padha dikurung déning Angger-anggering Torèt kaya wong tahanan.

²⁴ Dadi Angger-anggering Torèt kuwi tugasé ngwasani kita, nganti sarawuhé Sang Kristus, supaya kita karukunaké karo Gusti Allah merga saka precaya kita mau.

²⁵ Saiki, bareng wong-wong padha precaya karo Sang Kristus, Angger-anggering Torèt wis ora ana paédahé tumrap kita.

²⁶ Sebab merga aku precaya kowé padha dadi putrané Allah, yakuwi merga saka enggonmu tetunggilan karo Gusti Yésus Kristus.

²⁷ Kowé kabèh wis padha kabaptis, dikumpulaké ana ing patunggilan mau, lan srana mengkono kowé ngrasuk sipat-sipaté Sang Kristus piyambak.

²⁸ Dadi saiki wis ora ana bédané antarané wong Yahudi lan wong kapis, antarané batur-tukon lan wong merdika, antarané wong lanang lan wong wadon;

ana ing patunggilané Sang Kristus kabèh dadi siji.

²⁹ Menawa kowé dadi kagungané Sang Kristus, kowé uga dadi turuné Rama Abraham, lan wenang nampani apa sing dijanjèkaké déning Gusti Allah marang Rama Abraham mau.

4 ¹ Nanging prelu dakterangaké mengkéné: Sajroné ahli waris kuwi isih bocah, ora ana bédané karo batur-tukon, senajan sejatiné ahli waris kuwi sing nduwèni sakèhing barang-barang mau kabèh.

² Sajroné dhèwèké isih bocah, ana wong sing dipasrahi ngrumati bocah mau lan ngurusi apa-apané, nganti tekan wektu sing wis ditetepaké déning bapakné.

³ Mengkono uga kita iki: Sadurungé kita diwasa cara rohani, kita iya dadi baturé roh-roh sing ngwasani jagad raya iki.

⁴ Nanging bareng wis tekan titimangsané, Gusti Allah banjur ngutus Kang Putra. Rawuhé kaya bayi sing lair saka wong wadon, lan kawengku déning Angger-anggering Torèté wong Yahudi.

⁵ Prelu nebus sakèhing wong sing kawengku déning Angger-anggering

Torèt mau, supaya kita bisa dadi putrané Gusti Allah.

⁶ Merga kowé kuwi para putrané, Gusti Allah ngutus Rohé Putrané ana ing atimu, nganti bisa matur: "Aba, Rama kawula."

⁷ Dadiné kowé kuwi wis dudu batur-tukon menèh, nanging Putra. Lan sarèhné kowé kuwi putrané Gusti Allah, kowé uga bakal kaparingan samubarang kabèh sing dadi wewenangé para putrané Gusti Allah.

⁸ Dhèk biyèn kowé padha ora wanuh karo Gusti Allah; mulané kowé padha dadi batur-tukoné brahala-brahala.

⁹ Nanging bareng saiki kowé wis wanuh karo Gusti Allah — utawa sing luwih cocog: Sawisé Gusti Allah wanuh karo kowé — kepriyé déné kokpadha arep mbalèni ngawula marang brahala-brahala menèh, yakuwi roh-roh apes lan nistha, sing gawé cilaka? Yagéné kowé kokgelem dadi batur-tukoné menèh?

¹⁰ Kowé padha nganggep yèn ana dina-dina, mangsa-mangsa lan taun-taun sing becik lan sing koksirik.

¹¹ Aku prihatin ing ngatasé kowé!
Mengko gèk apa sing wis daklakoni kanggo kowé kuwi muspra?

¹² Penjalukku marang kowé, para sedulur, padha nirua aku. Awit aku rak iya padha waé karo kowé. Kowé ora tau gawé keluputan karo aku.

¹³ Kowé rak padha kèlingan apa sebabé aku martakaké Injil marang kowé sing kapisan. Sebabé merga aku lagi lara.

¹⁴ Éwasemono nalika semana kowé padha ora ngrèmèhaké aku utawa nampik aku. Lelaraku mau satemené dadi pendadaran gedhé tumraping kowé. Aku malah koktampani kaya déné malaékaté Gusti Allah, malah kaya enggonmu padha nampani Gusti Yésus piyambak.

¹⁵ Kowé padha rumangsa begja! Apa sebabé koksai ki kowé malih? Aku bisa neksèni gedhéning katresnanmu marang aku, paribasané kowé ora ngéman mripatmu dhéwé, yèn prelu kacuplék kokwènèhaké aku.

¹⁶ Apa merga kandha ing sanyatané kuwi aku banjur kokanggep dadi satrumu?

¹⁷ Wong-wong liyané padha nggatèkaké banget marang kaananku. Nanging penggawéné sing mengkono mau merga ana pamrihé. Sing padha diarah yakuwi supaya kowé pisah karo aku, satemah kowé iya nggatèkaké marang wong-wong mau, padha kaya enggoné wong-wong mau nggatèkaké marang kowé.

¹⁸ Upama karepé becik, pancèn apik banget déné kokana wong sing tansah nggatèkaké kowé, dadi ora mung yèn aku ana ing satengahmu waé.

¹⁹ Anak-anakku sing daktresnani! Merga saka kowé aku nglarani menèh, kaya wong sing arep nglairaké anak. Kapan sipat-sipaté Sang Kristus bakal tinemu ana ing kowé?

²⁰ Ing wektu iki kaya apa enggonku kepéngin ana ing tengah-tengahmu, supaya aku bisa ngowahi sikapku marang kowé. Aku prihatin banget ngrasakaké kaananmu!

²¹ Aku arep takon marang wong-wong sing padha kepéngin urip kawengku déning Angger-anggering Torèt: Apa kowé padha ora krungu apa sing dikandhakaké déning Torèt?

²² Ing Kitab Torèt ditulis yèn Rama Abraham kagungan putra loro, siji saka wong wadon batur-tukon, sijiné saka wong wadon merdika.

²³ Putra sing saka wong wadon batur-tukon mau lairé lumrah, yakuwi manut tata kamanungsan, nanging putra sing saka wong wadon merdika, lairé merga prasetyané Gusti Allah.

²⁴ Iki kena dianggep sawijining prelambang: Wong wadon loro mau mrelambanghi prejanjian rong rupa. Sing siji Ibu Hagar, yakuwi sing tekané saka Gunung Sinai, sing anak-anaké kalairaké dadi batur-tukon.

²⁵ Ibu Hagar ngibarataké Gunung Sinai, ing tanah Arab, prelambangé kutha Yérusalèm dalasan penduduké kabèh, sing saiki padha dadi batur-tukon.

²⁶ Nanging kutha Yérusalèm kaswargan kuwi merdika, mrelambanghi ibu kita.

²⁷ Sebab Kitab Suci nerangaké mengkéné, "Bungah-bungaha kowé wong gabug, sing ora tau nglairaké! Bungah-bungaha lan surak-suraka, kowé wong sing ora tau nglarani! Sebab wong wadon sing ditinggal bojoné bakal duwé

anak luwih akèh, tinimbang sing urip bebarengan karo bojoné."

²⁸ Para sedulur, kita iki padha dadi putrané Gusti Allah wewaton prasetya, kaya Rama Iskak.

²⁹ Ing nalika semono anak sing kalairaké manut tata kamanungsan mau nguya-uya marang putra sing kalairaké merga Rohé Gusti Allah. Mengkono uga saiki.

³⁰ Nanging apa sing diterangaké déning Kitab Suci? "Batur-tukon saanaké kuwi tundhungen, sebab anaké batur wadon ora bakal mèlu kepanduman warisan sing kanggo anaké wong wadon sing merdika."

³¹ Mangka, para sedulur, kita iki dudu anaké batur wadon mau, nanging padha dadi anaké wong wadon sing merdika.

5¹ Saiki kita padha merdika. Sang Kristus wis merdikakaké kita. Mulané adegmu dikaya wong merdika, aja gelem dadi batur-tukon menèh.

² Padha rungokna. Aku, Paulus, ngandhani kowé: yèn kowé gelem ditetaki, kuwi ateges Sang Kristus ora ana gunané kanggo kowé.

³ Sepisan menèh kowé dakkandhani, wong sing gelem ditetaki, kuwi wajib netepi Angger-anggeré Torèt kabèh.

⁴ Menawa kowé ngudi katunggilaké karo Gusti Allah srana netepi Angger-anggeré Torèt, kowé malah uwal saka Sang Kristus. Dadiné kowé padha ora ngrasakaké sih-rahmaté Gusti Allah.

⁵ Mungguh aku, aku padha ngarep-arep supaya srana pangwasané Sang Roh Suci, sing makarya ana ing sajroning pengandelku aku padha karukunaké karo Panjenengané.

⁶ Awit menawa kita ana ing patunggilané Sang Kristus Yésus, tetak apa ora tetak kuwi ora penting. Sing prelu: Precaya marang Sang Kristus lan ketitiké precaya mau ana ing bab olah katresnan.

⁷ Biyèn uripmu wis becik. Sapa sing njalari kowé saiki ora manut kersané Gusti Allah?

⁸ Mesthi dudu Gusti Allah, sing wis nimbali kowé.

⁹ Ana unèn-unèn: "Ragi sethithik bisa mrasuk ing jladrèn kabèh."

¹⁰ Éwasemono aku isih tetep precaya karo kowé. Patunggilan kita karo Gusti njalari aku yakin, yèn pengandelmumu

isih panggah. Sapa waé sing gawé bingungmu, kuwi bakal kaukum déning Gusti Allah.

¹¹ Tumraping aku, para sedulur, saupama aku isih mulangaké, yèn tetak kuwi prelu, mesthi aku ora bakal dikuyakuya. Yèn nyata mengkono, enggonku martakaké bab salibé Sang Kristus mesthiné ora bakal dadi sandhungan.

¹² Mbok wong-wong sing padha gawé bingungmu kuwi aluwung padha metu waé saka pasamuwan, lan padha ngebiri awaké dhéwé pisan!

¹³ Nanging kowé, para sedulur, kowé wis padha katimbangan supaya dadi wong merdika. Nanging kamerdikan mau aja kokenggo alesan ngumbar hawanepsumu. Malah padha tulung-tinulunga srana katresnan.

¹⁴ Awit Angger-anggering Torèt kuwi wis kecakup ana ing dhawuh siji iki: "Tresnaa marang sapepadhamu, dikaya marang awakmu dhéwé."

¹⁵ Nanging yèn kowé padha kerah kaya kéwan, diéling, mesthi bakal tumpes kabèh.

¹⁶ Sing dakkarepaké kuwi mengkéné: Uripmu padha katuntuna déning

Sang Roh Suci lan aja padha nuruti hawa-nepsuning daging.

¹⁷Awit kareping daging kuwi sulaya karo kersané Sang Roh Suci, lan kersané Sang Roh Suci kuwi cengkah karo kareping daging. Sekaroné mau padha memungsuhan; mulané kowé aja tumindak manut karepmu dhéwé.

¹⁸Menawa kowé dituntun déning Sang Roh Suci, kowé ora kawengku déning Angger-anggering Torèt.

¹⁹Penggawé sing jalaran saka kareping daging kuwi cetha, yaiku: laku jina, kotor, murang-tata;

²⁰nyembah brahala, ilmu sihir, memungsuhan, seneng padu, mèri, brangasan, gumunggung, seneng gawé crah, lan tukar padu.

²¹Padha sengit-sinengitan, endem-endeman, jibar-jibur, lan sapanunggalané. Tumrap kuwi mau kabèh, kowé dakélingaké, kaya enggonku wis tau ngélingaké kowé biyèn. Wong-wong sing uripé kaya mengkono ora bakal ditampa ana ing Kratoné Allah.

²²Déné wohé panuntuning Sang Roh Suci yakuwi: Katresnan, kabungahan,

katentreman, sabar, sarèh, sumlondhoh, kabecikan, setya,

²³ andhap-asor, ngwasani awaké dhéwé. Ora ana angger-angger sing nglawan prekara-prekara sing mengkono mau.

²⁴ Lan sapa sing dadi kagungané Gusti Yésus Kristus, kuwi wis matèni sipat kedagingané dalah hawa-nepsu lan pepénginané pisan.

²⁵ Rohé Gusti Allah wis maringi urip anyar marang kita, mulané iya Panjenengané sing kudu ngwaosi urip kita.

²⁶ Kita aja banjur dadi gumunggung, genti gawé seriking atiné wong liya, utawa kemèrèn.

6 ¹ Para sedulurku, yèn ana wong sing konangan nglakoni keluputan, kowé sing katuntun déning Sang Roh Suci kudu nuntun wong mau supaya bali ngambah dalan sing bener, kanthi patrap sing sarèh. Jaganen awakmu dhéwé, supaya aja nganti kowé dhéwé uga kena ing panggodha.

² Padha ngréwangana nyangga momotané padha sedulur. Srana patrap mengkono kowé netepi angger-anggeré Sang Kristus.

³Yèn ana sing nganggep awaké dhéwé penting, mangka satemené ora, wong kuwi ngapusi awaké dhéwé.

⁴Saben wong mawasa kelakuané dhéwé. Yèn kelakuané becik, wong mau bisa mongkog tumrap apa sing wis ditindakaké, nanging aja nandhing-nandhingaké tumindaké mau karo penggawéné wong liya.

⁵Awit saben wong kudu nyangga momotané dhéwé-dhéwé.

⁶Wong sing nampa piwulang bab pangandikané Gusti Allah, kudu males kabecikan marang wong sing awèh piwulang mau.

⁷Aja ngapusi awakmu dhéwé. Gusti Allah ora kena digawé geguyon. Saben wong bakal ngundhuh apa sing disebar.

⁸Yèn sing disebar hawa-nepsuning daging, sing bakal diundhuh pati; nanging yèn sing disebar manut panuntuning Sang Roh Suci, bakal ngundhuh urip langgeng.

⁹Mulané kita aja padha bosen nindakaké kabecikan, sebab yèn kita ora kendho, bakal ana mangsané kita padha ngundhuh asilé.

¹⁰ Mulané saben ana wewengan, ayo kita padha gawé becik marang wong kabèh, luwih-luwih marang sedulur-sedulur kita tunggal precaya.

¹¹ Coba setitèkna, layangku iki daktulis nganggo tanganku dhéwé.

¹² Wong-wong sing arep ngegung-egungaké awaké dhéwé, lan ngumukaké prekara-prekara tata lair, kuwi wong-wong sing arep meksa netaki kowé. Enggoné tumindak mengkono mau mung supaya ora dikuya-kuya wong Yahudi krana salibé Sang Kristus.

¹³ Senajan padha nglakoni tetak, éwasemono wong-wong mau padha ora netepi Angger-anggering Torèt. Karepé arep netaki kowé kuwi mung supaya wong-wong mau bisa ngumukaké, yèn kowé uga ngugemi tata-cara sing ditetepaké déning Angger-anggering Torèt.

¹⁴ Nanging tumraping aku, aku mung arep ngegung-egungaké Gusti Yésus sing séda kasalib. Merga saka salibé Gusti Yésus mau, jagad wis ora ana tegesé kanggoné aku, semono uga aku ya wis ora ana tegesé kanggoné jagad.

¹⁵ Tetakan apa ora tetakan kuwi ora penting babar-pisan. Sing prelu yakuwi enggon kita dadi titah anyar.

¹⁶ Lan wong kabèh sing uripé manut aturan iki, padha kaparingana katentreman lan sih-rahmat, semono uga umat kagungané Gusti Allah kabèh!

¹⁷ Wusana, aja ana wong sing gawé susahku menèh, sebab tilasing tatu-tatu ing awakku mbuktèkaké yèn aku iki abdiné Sang Kristus.

¹⁸ Sih-rahmaté Gusti Yésus Kristus kaparingna marang kowé kabèh! Amin. Saka aku, Paulus

Efesus

1 ¹ Layang saka aku, Paulus, sing ditimbali déning Gusti Allah dadi rasulé Sang Kristus Yésus — tumekaa marang umaté Allah, wong-wong Kristen sing setya, sing ana ing kutha Éfesus.

² Gusti Allah Rama kita lan Gusti Yésus Kristus maringana sih-rahmat lan katentreman marang kowé.

³ Pinujia Gusti Allah sing jumeneng dadi Ramané Gusti kita Yésus Kristus! Awit ana ing patunggilané Sang Kristus Panjenengané wis mberkahi kita srana sakèhing ganjaran kasukman saka ing swarga.

⁴ Sadurungé jagad katitahaké, lumantar Sang Kristus, Gusti Allah wis milih kita dadi umat kagungané, supaya kita padha dadi suci lan tanpa cacad ana ing ngarsané. Merga saka tresnané,

⁵ Gusti Allah wis ngangkat kita dadi para putrané, lantaran Gusti Yésus Kristus. Kuwi wis dadi kersané lan gawé renaning penggalihé.

⁶ Pinujia Asmané Allah, merga sih-rahmaté sing semono luhuré, lan merga kanugrahan sing kaparingaké marang kita lantaran Kang Putra kinasih.

⁷ Srana sédané Sang Kristus kita wis dimerdikakaké; kuwi tegesé dosa kita wis kaapura.

⁸ Iba gedhéné sih-rahmaté Allah, sing kaparingaké marang kita kanthi lubèr, lan tumindaké manut pangertèn lan kawicaksanané.

⁹ Panjenengané mbukak kekeraning rancangané marang kita, kaya sing wis ditemtokaké déning Panjenengané piyambak, yèn kebabaré mau lantaran Sang Kristus.

¹⁰ Satekaning wektuné rancangan mau kelakon, sakèhing tumitah sing ana ing swarga lan ing bumi didadèkaké siji, lan Sang Kristus jumeneng dadi sesirahé.

¹¹ Samubarang katitahaké manut rancangan lan putusané Gusti Allah. Panjenengané milih kita dadi umat kagungané ana ing patunggilané Sang Kristus, manut ing sakersané. Kuwi wis katetepaké wiwit-wiwitan mula.

¹² Mulané kita sing precaya dhisik dhéwé marang Sang Kristus padha ngluhurna kamulyané Gusti Allah!

¹³ Mengkono uga kowé. Nalika kowé padha krungu pawarta sing sanyatané, yakuwi bab Injiling keslametan, kowé padha precaya marang Sang Kristus. Gusti Allah banjur maringaké cap ana ing kowé sing mretandhani yèn kowé kuwi dadi kagungané, yakuwi srana maringaké Sang Roh Suci marang kowé, cocog karo janjiné.

¹⁴ Sang Roh Suci kuwi diparingaké minangka jaminan yèn kita bakal nampani apa sing diprasetyakaké déning Gusti Allah marang umaté, sarta iya dadi tanggulan, yèn Gusti Allah bakal maringi kamerdikan sing sampurna marang para umat kagungané; mula pinujia Gusti Allah krana saka kamulyané.

¹⁵ Mulané, wiwit aku krungu bab precayamu marang Gusti Yésus lan bab katresnanmu karo umaté Gusti Allah kabèh,

¹⁶ ora kendhat enggonku saos sukur marang Gusti Allah. Saben ndedonga, aku tansah ngèlingi kowé.

¹⁷ Lan nyuwun marang Allahé Gusti kita Yésus Kristus, Sang Rama kang mahamulya, kersaa maringaké Sang Roh Suci marang kowé. Sang Roh Suci mau maringana kawicaksanan lan medharna kersané Gusti Allah marang kowé, supaya kowé wanuh karo Panjenengané.

¹⁸ Sing daksuwun supaya Sang Roh Suci mbukak pikiranmu, lan kowé padha kapadhang, satemah weruh apa sing kacadhangaké déning Gusti Allah, sing wis kepareng nimbali kowé. Mengkono uga supaya kowé padha weruh sepira gedhéné berkah-berkah sing diprasetyakaké déning Gusti Allah marang kowé,

¹⁹ sarta sepira gedhéné pangwasané sing makarya ana ing kita, sing padha precaya. Pangwasa mau gedhé banget,

²⁰ iya sing diagem mungokaké Sang Kristus saka ing séda, lan nglenggahaké Panjenengané ana ing dhamparing kaswargan.

²¹ Ana ing kono Sang Kristus ngerèh sakèhé pamaréntah sing ana ing langit, para penggedhé, para pangwasa lan para luhur. Pangwasané ngungkuli sakèhé

pangwasa, dadia ing jaman saiki, dadia ing jaman sing bakal kelakon.

²² Samubarang ana ing sangisoring samparané^a Sang Kristus lan Panjenengané kajumenengaké dadi Sesirahé samubarang sing ana ing pasamuwan.

²³ Pasamuwan kuwi sarirané Sang Kristus. Srana pasamuwan mau Panjenengané dadi sampurna; awit Panjenengané piyambak sing nyampurnakaké samubarang kabèh sing ana ing jagad iki.

2¹ Cara karohanèn, kowé biyèn wis padha mati merga enggonmu ora mbangun-turut marang Gusti Allah lan merga dosa-dosamu.

² Nalika semana kowé padha manut kaananing donya sing ala. Kowé padha mbangun-turut marang pangwasané roh-roh sing ana ing langit, yakuwi roh-roh sing saiki mengku wong-wong sing padha mbangkang marang Gusti Allah.

³ Satemené kita kabèh iki biyèn iya kaya wong-wong mau. Kita padha urip nuruti hawa-nepsu kita dhéwé, lan nindakaké

^asamparan: tlapan: dlamakan.

apa waé, sing dadi pepénginané badan lan pikiran kita. Biyèn urip kita padha waé karo wong-wong liyané, nganti kita iya ketaman bebenduné Gusti Allah.

⁴ Nanging merga saka lubèring piwelasé Gusti Allah, lan sih-kadarmané sing gedhé banget,

⁵ Panjenengané kersa nangèkaké kita saka ing pati bareng karo Sang Kristus, senajan nalika semana kita cara karohanèn wis mati merga panerak kita. Merga saka sih-rahmaté Gusti Allah, kowé padha kaparingan keslametan.

⁶ Ana ing patunggilané Sang Kristus Yésus, Gusti Allah wis nangèkaké kita bareng karo Sang Kristus, supaya kita bebarengan karo Panjenengané ngratoni swarga.

⁷ Mengkono enggoné Gusti Allah nélakaké gedhéning sih-rahmaté lan katresnané sing diparingaké marang kita lantaran Sang Kristus Yésus ing selawasé.

⁸ Sebab enggonmu diparingi keslametan kuwi merga sih-rahmaté Gusti Allah, lantaran enggonmu precaya marang Gusti Yésus. Keslametan kuwi dudu

wohing pambudidayamu, nanging peparingé Gusti Allah.

⁹ Mulané ora ana sing kena kokenggo alesan gumunggung, sebab kabèh kuwi dudu wohing penggawému dhéwé.

¹⁰ Kita iki padha titahé Gusti Allah, kang nitahaké kita ana ing patunggilané Sang Kristus Yésus, supaya kita padha nglakoni penggawé becik, sing wis kacadhangaké kanggo kita.

¹¹ Nalika semana kowé durung dadi wong precaya, lan déning wong Yahudi disebut "wong ikutan". Déné wong Yahudi dhéwé nyebut awaké dhéwé "wong tetakan" (yakuwi tetak tata lair srana tanganing manungsa). Kowé padha élinga marang kaananmu dhèk biyèn.

¹² Nalika semana kowé padha pisah karo Sang Kristus. Kowé biyèn wong-wong manca, lan ora klebu umat pilihané Gusti Allah. Kowé padha ora klebu ana ing prejanjian-prejanjiané Gusti Allah marang umaté. Nalika semana kowé padha urip ing donya iki tanpa pengarep-arep lan tanpa Allah.

¹³ Nanging ana ing patunggilané Sang Kristus Yésus, kowé sing biyèn adoh,

saiki wis dicedhakaké déning sédané Sang Kristus.

¹⁴ Sebab Sang Kristus piyambak kang ngrukunaké kita. Panjenengané nyatunggilaké wong Yahudi lan dudu Yahudi dadi umat siji. Srana sarirané piyambak Sang Kristus wis ngrubuhaké témbok singgetan, sing misahaké wong Yahudi lan dudu Yahudi mau, lan sing njalari wong-wong mau padha memungsuhan.

¹⁵ Panjenengané wis mbatalaké Torèté wong Yahudi, semono uga angger-angger lan prenatal-prenatané, supaya bangsa loro mau kabangun dadi umat anyar siji, sing tetunggilan karo Sang Kristus. Mengkono enggoné Panjenengané paring katentreman.

¹⁶ Lantaran sédané ing kayu salib Sang Kristus wis nyirnakaké sesatroné wong-wong mau. Srana salib mau Panjenengané nunggilaké bangsa karo-karoné dadi bangsa siji, karukunaké karo Gusti Allah.

¹⁷ Dadiné Sang Kristus mau rawuh martakaké Injiling katresnan marang wong kabèh, yakuwi marang kowé, wong dudu Yahudi, sing biyèn padha adoh karo

Gusti Allah, lan marang wong Yahudi, sing cedhak karo Gusti Allah.

¹⁸ Lantaran Sang Kristus, kita kabèh, dadia wong Yahudi, dadia wong dudu Yahudi, padha bisa sowan menyang ngarsané Sang Rama, nunggal ing Roh siji.

¹⁹ Mulané kowé wong-wong sing dudu Yahudi, wis dudu wong manca utawa wong njaba. Kowé saiki wis dadi warganing umaté Allah, lan warganing brayaté Allah.

²⁰ Kowé uga padha didegaké manut dhasar sing wis dibangun déning para rasul lan para nabi; déné Sang Kristus piyambak jumeneng dadi umpaking saka guru.

²¹ Panjenengané sing nggandhèng pérangan-pérangané gedhong mau nganti dadi Pedalemané Allah utawa papan pangibadah sing suci kagem Panjenengané.

²² Krana patunggilanmu karo Sang Kristus kowé uga padha kabangun bebarengan karo wong-wong liyané, dadi Pedalemané Allah lantaran Sang Rohé Suci.

3¹ Merga saka kuwi demi kepentinganmu para wong dudu Yahudi, aku, Paulus, wong sing dikunjara merga Sang Kristus Yésus, ndedonga ana ing ngarsané Gusti Allah.

² Kowé mesthi ya wis krungu, yèn merga saka sih-rahmaté, Gusti Allah wis nimbali aku nglakoni ayahan kanggo keslametanmu.

³ Gusti Allah wis kepareng medharaké rancangan sing sinengker, lan nyariyosaké marang aku. (Bab prekara iki wis daktulis klawan cekak,

⁴ lan yèn kowé wis maca sing daktulis mau, kowé bakal ngerti apa sing dakarani wewadi bab Sang Kristus.)

⁵ Dhèk jaman-jaman sing wis kepungkur manungsa ora diparingi weruh bab wewadi mau, nanging saiki, lantaran Sang Roh Suci, Gusti Allah wis medharaké marang rasul-rasul lan nabi-nabi.

⁶ Sing disebut wewadi yakuwi mengkéné: Lantaran pawartané Injil, wong dudu Yahudi padha mèlu kepanduman berkahé Gusti Allah marang wong Yahudi. Wong-wong mau padha dadi péranganing sarira siji lan

padha-padha duwé hak tumraping prejanjiané Gusti Allah lantaran Sang Kristus.

⁷ Aku didadèkaké abdiné Injil merga saka kanugrahané Gusti Allah, sing diparingaké marang aku srana pangwasané kang élok.

⁸ Aku wong sing asor dhéwé, ing antarané umaté Allah. Senajan mengkono Gusti Allah wis kepareng maringaké wewenang marang aku, supaya martakaké Injil bab kasugihané Sang Kristus sing tanpa wangenan kuwi marang bangsa dudu Yahudi.

⁹ Lan supaya nerangaké marang wong kabèh bab enggoné Gusti Allah mbabaraké rancangan sing winadi mau. Gusti Allah sing nitahaké samubarang, nyimpen wewadi mau nganti pirang-pirang abad lawasé,

¹⁰ supaya ing jaman saiki sawernaning kawicaksanané Gusti Allah uga kasumurupaké déning pasamuwan marang pangwasa-pangwasa lan pepréntahan-pepréntahan sing ana ing langit.

¹¹ Gusti Allah enggoné nindakaké kuwi mau kabèh cocog karo kersané kang

langgeng. Lan kersané kuwi mau kabèh kaleksanan srana ngagem Sang Kristus Yésus, Gusti kita, minangka lantarané.

¹²Ana ing patunggilan kita karo Sang Kristus lan lantaran precaya marang Panjenengané, kita padha olèh kamerdikan sowan kanthi kendel ana ing ngarsané Gusti Allah.

¹³Mulané penjalukku marang kowé: aja padha cilik atimu merga enggonku nglakoni sangsara krana kowé, kuwi kabèh rak murih becikmu.

¹⁴Mulané aku sujud ana ing ngarsané Sang Rama,

¹⁵sing dadi asalé saben tumitah sing ana ing swarga lan ing bumi.

¹⁶Aku nyuwun marang Gusti Allah, supaya saka gunging kamulyané, kersaa maringi kekuwatan lantaran Sang Roh Suci marang kowé, lan nyantosakaké batinmu.

¹⁷Sarta supaya merga saka kaprecayanmu Sang Kristus dedalem ana ing atimu. Pandongaku muga-muga kowé padha ngoyoda lan tetalesa sajroning katresnan.

¹⁸Supaya bebarengan karo sakèhé umaté Allah, kowé dadi ngerti sepira

ambané lan dawané tuwin dhuwuré sarta jeroné katresnané Sang Kristus.

¹⁹ Muga-muga kowé padha ngerti temenan bab katresnané Sang Kristus mau — senajan katresnané kuwi ora kena dijajagi sasampurnané — lan srana mengkono kowé kapenuhan déning kasampurnané Gusti Allah.

²⁰ Gusti Allah sing kwasa nindakaké samubarang srana pangwasané sing makarya ana ing kita, ngluwihi sing kita suwun utawa kita pikir.

²¹ Panjenengané kasaosana kamulyan ana ing pasamuwan, lan ana ing patunggilané Sang Kristus Yésus, turun-tumurun nganti selawas-lawasé. Amin.

4¹ Mulané aku, wong sing dikunjara merga enggonku nindakaké ayahan peparingé Sang Kristus, ngatag-atag marang kowé: uripmu cundhukna karo kersané Gusti Allah sing wis nimbali kowé.

² Lakumu sing andhap-asor, sarèh lan tansah sabar. Katresnanmu padha wujudna srana tulung-tinulung.

³ Sabisa-bisamu padha ngudi nglestarèkna enggonmu tetunggalan

krana Sang Roh Suci; déné katresnan mau, sing minangka esuhé.

⁴ Dadi mung ana badan siji lan Roh siji, kaya déné ya mung ana pengarep-arep siji, sing njalari kita padha katimbalan.

⁵ Mung ana Gusti siji, iman siji lan baptisan siji;

⁶ lan mung ana Allah siji, yakuwi Ramané wong kabèh, Gustiné samubarang, sing nitahaké lan kagungan pangwasa ing ngatasé samubarang.

⁷ Kita padha kaparingan ganjaran dhéwé-dhéwé, manut takeran sing diparingaké déning Sang Kristus.

⁸ Kaya sing dingandikakaké déning Gusti Allah ana ing Kitab Suci, surasané: "Sareng sumengka ing ngaluhur, Panjenenganipun nggèndèng tiyang-tiyang tawanan kathah; Panjenenganipun maringi ganjaran dhateng manungsa."

⁹ Tembung "sumengka" kuwi ateges: Panjenengané wis tumedhak, yakuwi tumedhak nganti tekan telenging bumi.

¹⁰ Dadi Panjenengané sing tumedhak kuwi, iya sing sumengka ngungkuli dhuwuré lan jembaré sakèhing langit, lan ngebaki alam jembar iki.

¹¹ Panjenengané mau sing "maringi ganjaran marang manungsa"; ana sing ditimbali dadi rasul, ana sing dadi nabi, ana sing dadi penginjil, ana sing dadi pangoné pasamuwan, ana sing dadi guru.

¹² Kuwi mau kabèh supaya umaté Gusti Allah padha samekta nindakaké ayahané, kanggo mbangun sarirané Sang Kristus.

¹³ Srana mengkono kita kabèh bakal nunggal iman lan kawruh bab Putraning Allah. Kita bakal dadi wong-wong sing diwasa, sing mundhak sampurna kaya Sang Kristus.

¹⁴ Temahan kita mari dadi bocah, sing katut ing ombak lan mrana-mréné kagawa déning anginé piwulang sing molah-malih, sing diwulangaké déning para tukang apus-apus sing nedya nasaraké wong srana akal sing julig.

¹⁵ Nanging srana ngandhakaké prekara sing sanyatané klawan katresnan, kita padha mundhak-mundhaka ing samubarang prekara, saéngga dadi sampurna kaya Sang Kristus, sing jumeneng Sesirah.

¹⁶ Srana pangwasané Sang Kristus, pérang-pérangané badan, sing béda-béda mau katata lan kaiket dadi siji. Mulané menawa saben pérangan nyambut-gawé ing samesthiné, badan sakojur bakal tuwuh dadi diwasa lan santosa merga saka katresnan.

¹⁷ Mulané kowé padha dakpituturi demi asmané Gusti: Uripmu aja padha kaya uripé wong kapis, sing pengangen-angené tanpa guna,

¹⁸ lan pikiré peteng. Wong-wong mau ora bakal bisa mèlu ngrasakaké urip anyar pepariné Gusti Allah, sebab saka bodhoné lan wangkoting atiné.

¹⁹ Wong-wong kuwi wis padha ora duwé isin; padha seneng marang piala, lan ngumbar hawa-nepsuné.

²⁰ Piwulang sing padha koktampa bab Sang Kristus kuwi ora mengkono.

²¹ Kowé rak wis padha krungu bab Panjenengané lan wis padha dadi muridé, sarta nampa piwulang bab kayektèn, sing ana ing Gusti Yésus.

²² Mulané kamanungsanmu sing lawas padha buwangen, sebab kuwi sing njalari kowé urip kaya sing uwis-uwis.

Kamanungsan lawas mau rusak déning dayaning hawa-nepsu sing nasaraké.

²³ Batinmu lan pikiranmu kudu dianyaraké babar-pisan.

²⁴ Padha ngrasuka kamanungsan anyar, sing katitahaké manut citrané^b Gusti Allah; yakuwi manut kabeneran lan kasucèné.

²⁵ Mulané watakmu sing seneng goroh padha buwangen! Saben wong kandhaa sing sanyatané marang pepadhané, sebab kita kabèh iki padha-padha péranganing sarirané Sang Kristus.

²⁶ Yèn kowé nepsu, aja nganti kowé gawé dosa. Enggonmu nepsu aja terus-terusan sedina muput.

²⁷ Aja mènèhi wewengan marang Iblis.

²⁸ Wong sing gawéné nyolong, aja nyolong menèh, malah nyambuta-gawé lan olèha kasil sing kalal kanggo awakmu dhéwé, lan kanggo mbiyantu wong miskin.

²⁹ Tembungmu aja gawé seriking atiné wong liya. Migunakna tembung-tembung sing ana paédahé, yakuwi tembung-tembung sing mbangun, lan awèh panglipur, supaya apa sing kokucapaké

^bcitra: gambaré (bhs. Ind.: Peta).

mau ndadèkaké beciké wong-wong sing padha ngrungokaké.

³⁰ Aja padha gawé sekelé penggalihé Sang Roh Suci, sebab Sang Roh Suci kuwi pratandha saka Gusti Allah, yèn kowé dadi kagungané. Sang Roh Suci mau dadi tanggungan, sing nanggél kowé ing Dina pangluwaran.

³¹ Buwangen sakèhé drengki, brangasan lan cugetan. Singkirana sakèhing pasulayan lan penyatur ala. Aja padha ngendhem rasa sengit.

³² Aluwung padha nindakna kabecikan, lan padha sumanaka siji karo sijiné; padha apura-ingapuraa, kaya déné Gusti Allah ana ing Sang Kristus iya wis ngapura marang kowé kabèh.

5 ¹ Sarèhné kowé kuwi padha dadi putraning Allah sing kinasih, kowé kudu padha ngudi urip kaya Panjenengané.

² Uripmu kudu dikwasani déning katresnan, kaya déné Sang Kristus enggoné wis ngasihi kita lan masrahaké nyawané kanggo kita, minangka sesaosan lan korban sing gawé renané Gusti Allah.

³ Sarèhné kowé wis padha dadi umaté Gusti Allah, mulané nyingkirana laku jina, pamblunthah^c lan karem bandha, malah kokgunem waé aja.

⁴ Semono uga aja padha ngucapaké tembung sing saru, sing sembrana lan aja misuh. Aluwung padha saosa sukur marang Gusti Allah.

⁵ Kena dipesthèkaké, yèn wong laku jina, mblunthah utawa karem bandha (karem bandha kuwi padha karo nyembah brahala), ora bakal ngrasakaké dadi umat ing Kratoné Sang Kristus lan Gusti Allah.

⁶ Kowé aja nganti kena diapusi déning apa waé nganggo tembung-tembung sing kothong. Iya merga prekara-prekara sing mengkono mau bebenduné Gusti Allah nempuh wong-wong sing ora padha mbangun-turut marang Panjenengané.

⁷ Wong-wong sing kaya mengkono kuwi aja koksrawungi.

⁸ Kowé dhéwé biyèn padha ana ing pepeteng, nanging saiki, sarèhné wis dadi umaté Gusti Allah, kowé padha ana ing pepadhang. Mulané uripmu

^cmblunthah: tanpa prenatal.

dikaya wong-wong sing kadunungan pepadhang.

⁹Awit iya pepadhang mau sing ngetokaké woh werna-werna arupa kabecikan, kajujuran, kayektèn.

¹⁰Padha sinaua nitèni apa sing gawé renaning penggalihé Gusti Allah.

¹¹Aja mèlu-mèlu karo penggawéné wong-wong sing urip ana ing pepeteng. Malah penggawé-penggawé sing mengkono iku padha welèhna.

¹²(Nggunem prekara-prekara sing ditindakaké déningwong-wong mau ana ing dhelikan, kuwi waé wis saru.)

¹³Menawa samubarang kabèh wis kawiyak, penggawéné wong-wong mau sing sanyatané, uga bakal kawiyak.

¹⁴Awit samubarang bakal diwedharaké miturut kaanan sing sanyatané. Mulané ana tulisan: "Wong sing turu, padha melèka, lan padha tangia saka ing pati, temahan Sang Kristus bakal madhangi kowé!"

¹⁵Mulané uripmu sing padha ngati-ati. Aja kaya wong bodho, nanging dikaya wong sing wicaksana.

¹⁶Wektumu tanjakna sing becik, sebab jaman iki jaman ala.

¹⁷ Aja padha tanpa budi, nanging padha ngudia nyumurupi apa sing dadi kersané Gusti Allah tumrap ing kowé.

¹⁸ Aja padha seneng mendem minuman keras; kuwi mung bakal ngrusak uripmu. Aluwung padha penuha ing Roh Suci.

¹⁹ Padha memujia nganggo masmur, rerepèn lan kidung kasukman. Padha ngrepèkna kidung lan masmur kagem Gusti Allah lan memujia asmané ana ing sajroning atimu.

²⁰ Tansah padha saosa sukur marang Gusti Allah, Sang Rama, tumrap samubarang, ing Asmané Gusti kita Yésus Kristus.

²¹ Padha sumuyuda siji lan sijiné minangka pangabektimu marang Sang Kristus.

²² Wong wadon, kowé padha manuta marang somahmu, kaya enggonmu manut marang Gusti.

²³ Awit wong lanang kuwi sesirahé wong wadon, kaya déné Sang Kristus kuwi sesirahé pasamuwan, lan pasamuwan sing dadi sarirané.

²⁴ Mulané wong wadon kudu manut karo sing lanang, kaya déné pasamuwan enggoné manut marang Sang Kristus.

²⁵ Wong lanang, kowé padha nresnanana somahmu padha karo Sang Kristus enggoné nresnani pasamuwan, lan ngurbanaké sugengé kanggo pasamuwan.

²⁶ Srana mengkono Sang Kristus nyaosaké pasamuwan marang Gusti Allah, srana piwulangé, sawisé pasamuwan mau karesikaké srana baptisan nganggo banyu.

²⁷ Kersané, supaya pasamuwan mau dadia éndah, suci lan sampurna, tanpa blentong, ora pingget utawa cacad liya-liyané, sumaos ing Panjenengané piyambak.

²⁸ Wong lanang kudu nresnani somahé, padha kaya enggoné nresnani awaké dhéwé. Wong lanang sing nresnani somahé kuwi nresnani awaké dhéwé.

²⁹ (Ora ana wong sing sengit marang awaké dhéwé. Malahbadané mau diwènèhi mangan lan dirumati, padha kaya Sang Kristus enggoné ngrumati marang pasamuwan.

³⁰ AWit kita iki padha dadi péranganing sarirané.)

³¹ Kaya surasané Kitab Suci: "Mulané wong lanang bakal ninggal bapa lan

biyungé, dadi siji karo bojoné, sekaroné bakal padha dadi daging siji."

³² Pangandika kuwi ngandhut wewadi gedhé, lan pancèn ana gegayutané karo Sang Kristus lan pasamuwané.

³³ Nanging iya ana gegayutané karo kowé; yakuwi saben wong lanang kudu nresnani somahé kaya enggoné nresnani awaké dhéwé, lan saben wong wadon kudu ngajèni marang sing lanang.

6 ¹ Bocah-bocah! Sing dadi kuwajiban enggonmu dadi kagungané Sang Kristus yakuwi: Padha mbangun-turuta marang wong tuwamu. Mengkono kuwi sing bener.

² "Tresnaa marang bapak lan ibumu," kuwi pepakon sing pokok sing dikanthèni prejanji:

³ "Supaya kowé padha slamet lan lestari pemanggonmu ana ing jagad iki."

⁴ Para bapak lan para ibu, aja padha gawé seriking atiné anak-anakmu, nanging padha gulawenthahen supaya ngerti marang prenatal lan piwulangé Gusti.

⁵ Para batur, kowé padha mbangun-turuta marang bendaramu klawan wedi lan geter, sarta klawan tulusing ati;

padha kaya enggonmu mbangun-turut marang Sang Kristus.

⁶Aja mung yèn pinuju ditunggoni, amrih olèh pengalemé. Padha nindakna kersané Gusti Allah kanthi tulusing atimu, kaya déné abdiné Sang Kristus.

⁷Dadi padha nglakonana pegawéanmu klawan bungah, kaya-kaya kowé ngladèni Gusti piyambak lan ora mung ngladèni manungsa.

⁸Padha élinga, yèn Gusti bakal ngganjar saben wong sing nindakaké penggawé becik, embuh batur embuh wong merdika.

⁹Para bendara, dikaya mengkono uga pangrengkuhmu marang para baturmu lan aja padha kokancam. Élinga yèn kowé lan baturmu kuwi padha-padha dadi kagungané Gusti sing ana ing swarga, sing ngadili saben wong tanpa pilih kasih.

¹⁰Wasana padha mbanguna kekuwatanmu ana ing patunggilané Gusti, kanthi migunakaké kasektèning pangwasané.

¹¹Padha migunakna sakèhing praboting perang sing diparingaké déning Gusti Allah marang kowé, supaya kowé bisa

bakuh ngadhepi sakèhing kajuligané Iblis.

¹²Awit kita iki perang ora karo manungsa, nanging karo pangwasané roh-roh ala sing ora katon, sing ana ing langit, yakuwi pepréntahan, para penggedhé lan daya kekuwataning jagad raya, sing nindakaké pangwasané ing jaman sing peteng iki.

¹³Mulané kowé saiki padha nganggoa gegaman peparingé Gusti Allah, supaya yèn ketekan dina sing ala kuwi, kowé bisaa nangkis panempuhing mungsuh, sarta sawisé nglakoni perang nganti rampung, kowé isih tetep tangguh.

¹⁴Mulané kowé kudu padha siaga! Bangkèkanmu sabukana kayektèn, lan nganggoa kamursidan minangka keré ing dhadhamu.

¹⁵Sarta padha cumadhanga martakaké Injiling katentreman minangka trumpsing sikilmu.

¹⁶Precayamu marang Gusti enggonen minangka tamèng. Srana precayamu mau kowé bisa nangkis sakèhing panah geni sing dilepasaké déning Iblis.

¹⁷Padha nampanana keslametan minangka tropong lan pangandikané

Gusti Allah tamakna kaya déné pedhang peparangé Sang Roh Suci marang kowé.

¹⁸ Kuwi kabèh padha tindakna klawan ndedonga, nyuwun pitulungané Gusti Allah. Padha tansah ndedongaa manut panuntuning Sang Roh Suci marang kowé. Mulané tansah padha sing awas lan aja semplah; padha tansah ndedongaa kanggo para umaté Gusti Allah.

¹⁹ Mengkono uga ndongakna aku, supaya Gusti Allah kersa paring pangandika samasa tekan mangsané aku martakaké kekeraning Injil; sarta kaparingana kekendelan lan kawicaksanan.

²⁰ Merga saka Injil kuwi aku dadi utusan, senajan saiki aku dikunjara. Padha nyenyuwuna supaya aku kaparingan kekendelan kanggo ngandharaké bab Injil mau, kaya sing dadi kuwajibanku.

²¹ Tikhikus, sedulur kita lan abdi sing tumemen ana ing pakaryané Gusti, bakal crita marang kowé, supaya kowé padha ngerti kaananku.

²² Kuwi sebabé Tikhikus dakkongkon nemoni kowé, supaya nyritakaké

kaananku kabèh, karebèn bisa gawé gedhéning atimu.

²³ Allah Sang Rama tuwin Gusti Yésus Kristus, maringana iman, rasa tresna-tinresnan lan karukunan marang para sedulur kabèh.

²⁴ Sih-rahmaté Gusti Allah nunggila karo kowé kabèh, sing padha tetep katresnané marang Gusti kita Yésus Kristus. Saka aku, Paulus

Filipi

1 ¹ Layangku wong loro, Paulus lan Timotius, para abdiné Sang Kristus, tumekaa marang sakèhing umaté Allah sing padha manggon ing kutha Filipi, yakuwi para sedulur ing patunggilané Sang Kristus Yésus. Uga tumekaa marang para panuntuning pasamuwan sarta para pembantuning pasamuwan.

² Gusti Allah Rama kita lan Gusti Yésus Kristus maringana sih-rahmat lan katentreman marang kowé kabèh.

³ Saben aku kèlingan kowé, aku saos sukur marang Gusti Allah.

⁴ Saben-saben aku ndedonga kanggo kowé kabèh. Enggonku ndedonga klawan bungah,

⁵ merga aku kèlingan enggonmu mbiyantu aku nalika aku nindakaké ayahaning Injil, wiwit-wiwitan nganti tekan sepréné.

⁶ Mulané aku yakin temenan, yèn Gusti Allah sing wis miwiti penggawé becik iki ana ing kowé, iya bakal nglajengaké

pakaryané mau nganti sarampungé,
yakuwi tekan Dina rawuhé Sang Kristus.

⁷ Kowé selawasé ana ing atiku! Lan pangrasaku sing mengkono mau iya wis samesthiné. Sebab kowé wis mèlu ngrasakaké sih-rahmat sing kaparingaké déning Gusti Allah marang aku, dadia saiki sajroné aku dikunjara, dadia dhèk biyèn, nalika aku isih bébas enggonku mbélani lan ngugemi Injil.

⁸ Gusti Allah sing neksèni, yèn aku ora goroh; kangen lan tresnaku marang kowé kabèh iki asalé saka Sang Kristus Yésus piyambak.

⁹ Pandongaku marang kowé iki, supaya katresnanmu saya mundhak gedhé, dikanthènana kawruh sing bener lan panimbang sing patitis.

¹⁰ Supaya kowé bisa milih endi sing becik dhéwé, temah ing Dinané Sang Kristus rawuh ngadili sakèhing manungsa, kowé padha slamet, ketemu resik lan tanpa cacad.

¹¹ Uripmu bakal kapenuhan ing penggawé-penggawé sing utama, sing tumindaké mung krana sih-rahmaté Sang Kristus piyambak, kagem kamulyan lan kaluhurané Gusti Allah.

¹² Para sedulur! Padha ngertia, yèn prekara-prekara sing wis dakalami kuwi malah njalari Injil saya sumebar.

¹³ Para prejurit sing njaga kraton lan wong kabèh sing ana ing kéné padha ngerti yèn enggonku dikunjara iki merga aku dadi abdiné Sang Kristus.

¹⁴ Lan iya merga enggonku dikunjara iki, akèh sedulur sing saya kuwat precayané marang Gusti, nganti dadi saya kendel enggoné martakaké Injil, tanpa rasa wedi.

¹⁵ Pancèn ana sedulur sawetara sing enggoné mulangaké bab Sang Kristus merga duwé rasa mèri, utawa merga dhemen padu, nanging sedulur-sedulur liyané padha mulangaké klawan éklasing ati.

¹⁶ Kegawa saka rasa tresnané marang Sang Kristus lan aku, sebab padha ngerti yèn sing ngutus aku mbélani Injil kuwi Gusti Allah piyambak.

¹⁷ Wong-wong liyané enggoné ngabaraké Injil ora klawan ati sing éklas, nanging merga mburu kepentingané dhéwé. Pengirané srana mengkono kuwi bisa njalari saya aboting kasangsaranku ana ing kunjara.

¹⁸ Nanging ora dadi apa! Aku seneng waé, sebab Sang Kristus tetep dikabaraké, senajan alesané embuh ala, embuh becik. Aku bakal tetep bungah,

¹⁹ sebab aku ngerti yèn aku bakal kaluwaran, merga pandongamu lan merga pitulungané Rohé Gusti Yésus Kristus.

²⁰ Sing daksesuwun lan dakudi yakuwi supaya aja nganti gagal enggonku nglakoni kuwajibanku. Malah semangsa-mangsa, luwih-luwih saiki, aku kaparingana kekendelan, supaya aku bisa ngluhuraké Sang Kristus ana ing badanku, dadia aku urip utawa mati.

²¹ Sebab urip kuwi kanggoné aku, kagem Sang Kristus, déné yèn mati kuwi dakanggep kabegjan.

²² Nanging yèn srana uripku aku bisa nindakaké pegawéan sing luwih akèh paédahé, aku banjur ora ngerti endi sing arep dakpilih.

²³ Aku ketarik déning loro-loroné pisan. Aku kepéngin banget kapundhut lan tetunggilan karo Sang Kristus; kuwi sing becik dhéwé.

²⁴ Éwasemono, kanggo kepentinganmu, luwih becik yèn aku tetep urip.

²⁵ Bab iki aku yakin. Kuwi sebabé aku ngerti yèn aku durung arep mati. Aku bakal isih tetep tetunggalan karo kowé kabèh, mbiyantu undhaking precayamu marang Gusti lan kabungahanmu.

²⁶ Mulané mbésuk samangsa aku ana ing antaramu menèh, kowé bakal bisa saya kuwat precayamu ana ing Sang Kristus Yésus.

²⁷ Sing prelu yakuwi uripmu kudu cocog karo Injilé Sang Kristus, supaya ketemu apa ora ketemu karo kowé, aku bakal krungu yèn kowé padha tetep mantep nunggal karep, lan padha bebarengan ngudi nggayuh marang prekara siji, yakuwi bab percaya marang Injil.

²⁸ Aja padha wedi karo satrumu. Sing tetep kendel waé. Kuwi nandhakaké yèn satru-satrumu bakal padha kalah, lan kowé bakal menang, sebab Gusti Allah piyambak sing maringi kaunggulan marang kowé.

²⁹ Sebab kowé wis padha olèh kanugrahan, ora mung enggonmu percaya marang Panjenengané, nanging uga enggonmu diparengaké nandhang sangsara kagem Panjenengané.

³⁰ Saiki kowé padha bisa bebarengan karo aku, yaiku nandhang kasangsaran kaya sing wis koksipati tumraping aku biyèn, lan kaya sing kokrungu saiki isih dakalami.

2 ¹ Kowé saiki dadi santosa rak merga tetunggilan karo Sang Kristus? Atimu kalipur rak merga saka katresnané Sang Kristus marang kowé? Kowé padha tresna-tinresnan lan padha seneng olah kawelasan rak merga saka Rohé Allah?

² Padha gawéa senengé atiku srana enggonmu padha sarujuk, tresna-tinresnan, tunggal ati lan karep.

³ Aja ana sing seneng mburu kepentingané dhéwé, utawa golèk alem, nanging siji lan sijiné padha sing andhap-asor. Aja padha rumangsa luwih becik tinimbang karo wong liyané.

⁴ Malah padha nggatèkna marang kepentingané liyan, aja mung kepentingané dhéwé.

⁵ Sikapmu dikaya Gusti Yésus Kristus, yakuwi:

⁶ Senajan Panjenengané kuwi sipat Allah, éwasemono ora tau kagungan sedya ngetingalaké sipat ka-Allahané.

⁷ Malah saka kersané piyambak Panjenengané ngrucat kamulyané, sarta ngagem sipaté abdi. Panjenengané dadi padha karo manungsa, lan rawuh wujud manungsa.

⁸ Panjenengané ngasoraké sarirané, sarta sumuyud marang Gusti Allah nganti dilakoni séda — yakuwi séda ana ing kayu salib.

⁹ Mulané Panjenengané wis diluhuraké déning Gusti Allah ana ing papan sing dhuwur dhéwé, lan diparingi pangwasa sing ngungkuli sakèhing pangwasa.

¹⁰ Supaya sakèhing titah sing ana ing swarga lan ing bumi, apa déné ing sangisoring bumi padha sujud.

¹¹ Lan ngakoni yèn Yésus Kristus kuwi Gusti, lan srana cara mengkono Gusti Allah, Sang Rama, kaluhuraké.

¹² Mulané para sedulur sing kinasih, kaya enggonmu tansah nurut karo aku nalika aku bebarengan karo kowé, luwih menèh saiki bareng aku adoh, padha saya nuruta. Tansah padha ngudia kasampurnaning keslametanmu klawan wedi lan geter,

¹³ awit Gusti Allah tansah makarya ana ing kowé, supaya kowé duwéa

kekarepan lan kabisan mbangun-turut
marang apa sing dikersakaké.

¹⁴ Samubarang kabèh lakonana tanpa
nganggo nggrundel lan madoni.

¹⁵ Supaya ana ing satengahing umat
sing keblinger lan mursal, kowé padha
dadi putrané Gusti Allah sing sampurna,
resik lan tanpa cacad. Menawa
martakaké Injil ana ing satengahé
wong-wong mau,

¹⁶ kowé padha sumunara kaya
pepadhang sing madhang bumi. Yèn
kowé padha tumindak mengkono, ana
beneré aku mongkog mbésuk samangsa
Dinané Sang Kristus Yésus rawuh
menèh, sebab bakal tetéla yèn sakèhé
pangudiku lan pegawéanku mau ora
muspra.

¹⁷ Senajan bisa uga nyawaku dadi
korban minangka pisungsung sing
kokcaosaké marang Gusti Allah merga
saka precayamu, aku bungah lan
kowé kabèh bakal mèlu ngrasakaké
kabungahanku.

¹⁸ Mengkono uga kowé iya padha
bungaha lan aku bakal mèlu ngrasakaké
kabungahanmu.

¹⁹ Aku precaya, yèn srana pitulungané Gusti Yésus, aku bakal énggal bisa kongkonan Timotius nekani kowé, supaya atiku bisa lejar, merga krungu kabar bab kaananmu.

²⁰ Mung Timotius sing bisa mèlu ngrasakaké bebarengan karo aku, lan sing pancèn mikiraké bab kaananmu.

²¹ Sebab liyané mung padha mikiraké butuhé dhéwé sarta ora ana sing mikiraké kepentingané Sang Kristus Yésus.

²² Lan kowé wis padha sumurup enggoné Timotius wis nuduhaké kasetyané lan wis ngréwangi aku nindakaké ayahaning Injil, ora béda karo anak sing ngréwangi bapakné.

²³ Iya Timotius kuwi sing tumuli bakal dakkongkon nekani kowé samangsa wis cetha kepriyé putusané prekaraku.

²⁴ Nanging aku precaya marang Gusti, yèn ora suwé menèh aku dhéwé iya bakal bisa niliki kowé.

²⁵ Dakrasa aku prelu kongkonan sedulur kita Épafroditus nekani kowé, kuwi sedulur sing wis ngréwangi aku lan nyambut-gawé bebarengan karo aku, sing kokkongkon nulungi aku.

²⁶ Dhèwèké kepéngin banget ketemu kowé kabèh, lan uga prihatin merga kowé padha krungu dhèwèké lara.

²⁷ Dhèwèké pancèn lara temenan, malah mèh mati. Nanging Gusti Allah paring kawelasan, ora mung marang dhèwèké, nanging uga marang aku, lan ngluwari aku supaya aja nganti ketaman kasusahan sing luwih gedhé menèh.

²⁸ Mulané dhèwèké dakkon énggal-énggal nemoni kowé, supaya kowé padha bungah samangsa weruh dhèwèké lan aku dhéwé iya banjur mari susahku.

²⁹ Mulané Épafroditus kuwi tampanana kaya sedulur ing patunggilané Gusti. Wong sing kaya Épafroditus kuwi padha ajènana.

³⁰ Merga nglabuhi pakaryané Sang Kristus, nganti mèh mati. Lan ngetohaké nyawané kanggo mitulungi aku, minangka wakilmu.

3 ¹ Wusana, para sedulur, muga-muga Gusti tansah maringi kabungahan marang kowé kabèh. Ora ana alané aku mindhoni sing biyèn wis daktulis marang kowé, malah kepara akèh beciké.

² Dingati-ati karo wong sing padha nglakoni penggawé ala, kaya patrapé

asu, yakuwi wong-wong sing padha ngotot nggegegi bab tetak.

³Awit iya kita iki wong-wong sing padha nglakoni tetak sing bener, dudu wong-wong kuwi. Awit kita padha ngabekti marang Gusti Allah lantaran Rohé Gusti Allah piyambak, sarta kita padha saos sukur merga dadi kagungané Sang Kristus Yésus. Kita ora ngandel marang tata-cara kedagingan.

⁴Satemené aku iya bisa ngendel-endelaké marang prekara-prekara kedagingan, awit yèn ana wong sing bisa ngendel-endelaké marang prekara-prekara kedagingan, saya menèh aku.

⁵Aku ditetaki nalika umur wolung dina. Aku iki wong Israèl wiwit lair mula, saka taler^a Bènyamin, wong Ibrani tulèn. Bab mituhu marang Angger-anggering Torèté wong Yahudi, aku iki wong Farisi.

⁶Lan merga saka sregepku, aku nguya-uya pasamuwan. Saupama wong bisa dibeneraké merga enggoné netepi Angger-anggering Torèt, aku iki wong sing bener.

^ataler: lajering bangsa.

⁷ Nanging kabèh prekara sing dhèk biyèn dakanggep maédahi mau, saiki dakanggep mitunani merga Sang Kristus.

⁸ Ora mung prekara-prekara kuwi waé, nanging kabèh prekara saiki dakanggep mung mitunani, yèn katandhing karo sing luwih aji, yakuwi kawruh bab Sang Kristus Yésus, Gustiku. Merga saka Sang Kristus kabèh mau wis dakbuwang, lan kabèh mau dakanggep uwuh, supaya aku bisa nampa Sang Kristus,

⁹ bisa tetunggilan karo Panjenengané. Aku wis ora duwé kabeneran sing merga saka aku dhéwé, yakuwi kabeneran sing pinangkané saka enggonku netepi Angger-anggering Torèt. Aku saiki nampani kabeneran peparingé Gusti Allah, sing kaparingaké wewaton precaya marang Gusti Yésus Kristus.

¹⁰ Mung saprekara sing dakudi, yakuwi kepriyé bisaku wanuh karo Sang Kristus lan ngrasakaké pangwasané wunguné saka ing séda, sarta ndhèrèk ngalami sangsara lan sédané,

¹¹ supaya wekasané aku uga katangèkaké saka ing pati.

¹² Aku ora kandha lan rumangsa wis menang utawa wis dadi sampurna. Nanging aku tansah ngudi bisané olèh ganjaran^b sing wis dicawisaké déning Sang Kristus srana nimbali aku dadi kagungané.

¹³ Para sedulur, aku dhéwé pancèn ora rumangsa wis menang lan olèh ganjaran, nanging saprekara sing dakudi, yakuwi nglalèkaké samubarang sing ana ing mburiku lan ngetog karosanku nyandhak apa sing ana ing ngarepku.

¹⁴ Dadiné aku mlayu ngener marang tujuanku supaya olèh ganjaran mau, yakuwi timbalané Gusti Allah, urip anyar, sing dicadhangaké lantaran Sang Kristus Yésus.

¹⁵ Mulané kita kabèh wong Kristen sing wis padha diwasa cara rohani, kudu padha duwé tékad sing mengkono. Nanging yèn ing antaramu ana wong sing béda panemuné, Gusti Allah bakal maringi ketrangan marang kowé.

^bganjaran: Basa Indonesia "hadiah," ingkang kasukakaken dhateng tiyang ingkang menang ing perlombaan.

¹⁶ Mung waé, sing prelu: Kita kudu manut tuladha sing wis tumindak tekan sepréné.

¹⁷ Terusna enggonmu padha nulad marang aku, para sedulurku! Aku wis padha mènèhi tuladha sing becik marang kowé, mulané padha ngiloa marang wong-wong sing padha nganut tuladha mau.

¹⁸ Aku wis kerep kandha bab iki marang kowé, lan saiki dakpindhoni karo nangis, yèn akèh wong sing uripé cengkah karo Sang Kristus sing séda ing kayu salib.

¹⁹ Wong-wong mau bakal mungkasi uripé ana ing nraka, awit sing dadi brahalané hawa-nepsuning badané. Wong-wong mau padha ngegung-egungaké perkara-prekara sing satemené ngisin-isini, lan mung padha mikiraké perkara-prekara kadonyan.

²⁰ Nanging kita iki rak putra-putra kaswargan. Mulané kita padha cecengklungen ngarep-arep rawuhé Sang Juru Slamet, Gusti kita Yésus Kristus, saka ing swarga.

²¹ Panjenengané bakal ngganti badan kita sing apes lan kena ing rusak iki kadadèkaké mulya kaya sarirané

piyambak, srana pangwasa sing diagem nelukaké samubarang kabèh.

4¹ Mulané sedulur-sedulurku sing daktresnani, lan sing banget dakkangeni, sing gawé bungah lan mongkoting atiku! Kaya mengkono kuduné tumindakmu, krana enggonmu dadi wong Kristen.

² Euodhia lan Sintikhé! Sing padha rukun enggonmu seduluran ana ing Gusti.

³ Semono uga kowé Sunsugos, kancaku tunggal ing gawé sing setya, sedulur-sedulur wadon loro kuwi tulungana; awit wong-wong kuwi wis nyambut-gawé sengkud karo aku martakaké Injil, bebarengan karo Klemens lan kanca-kancaku nyambut-gawé liyané, sing jenengé padha katulis ana ing kitab kauripan.

⁴ Tansah padha bungaha sajroné padha dadi wong precaya. Padha bungah-bungaha.

⁵ Tangkepmu karo wong kabèh sing lembah-manah. Gusti bakal énggal rawuh.

⁶ Aja padha sumelang ing bab apa waé. Apa sing kokkarepaké aturna

marang Gusti Allah sajroning pandonga, suwunen kanthi saos panuwun.

⁷ Temahan Gusti Allah bakal maringi katentreman sing ngungkuli nalaré manungsa, sing bakal gawé teteging ati lan pengangen-angenmu ana ing patunggilané Sang Kristus Yésus.

⁸ Wusana, para sedulurku, padha mikira prekara-prekara sing becik lan sing pantes dialem, yakuwi prekara-prekara sing nyata, sing luhur, sing bener, sing suci, sing éndah lan sing kajèn.

⁹ Kabèh sing padha koksinau lan sing koktampa saka aku padha lakonana, dadia sing rupa tembung, dadia sing rupa penggawé. Temahan Gusti Allah sing maringaké katentreman marang kita, bakal nunggil karo kowé.

¹⁰ Banget bungahku déné sawisé semono lawasé, kowé mikir aku menèh. Kandhaku iki ora merga kowé lèrèn saka enggonmu nggatèkaké marang kaananku, nanging merga enggonmu ora kober ngétokaké katresnanmu.

¹¹ Enggonku muni mengkono kuwi, ora kokmerga aku kapiran; awit aku wis sinau nyukupi awakku dhéwé nganggo apa sing dakduwèni.

¹² Aku wis ngalami kecingkrangan, lan iya wis ngalami kalubèran. Aku wis ngerti wadiné, kepriyé bisané tahan ngadhepi kaanan, ing sadhéngah papan lan ing sadhéngah wektu, yèn lagi wareg, yèn lagi keluwèn, yèn lagi nandhang kalubèran, utawa yèn lagi nandhang kekurangan.

¹³ Sakèhing prekara daksangga srana kekuwatan sing diparingaké déning Sang Kristus marang aku.

¹⁴ Apa sing koktindakaké becik banget déné kowé wis padha nulungi aku ing sajroning kasusahanku.

¹⁵ Para sedulur ing kutha Filipi, kowé padha ngerti dhéwé, dhèk aku mangkat saka tanah Makédonia, nalika Injil lagi wiwit diwartakaké, ora ana pasamuwan sing nulungi aku; kejaba mung pasamuwanmu dhéwé sing padha mèlu ngrasakaké tuna-bathiné bebarengan karo aku.

¹⁶ Nalika aku ana ing kutha Tésalonika mbutuhaké pitulungan, kowé luwih saka sepisan ngirimaké pitulungan marang aku.

¹⁷ Ora merga aku seneng nampa pawèwèh, nanging aku kepéngin weruh

wohing precayamu, sing nggedhèkaké kauntunganmu.

¹⁸ Samubarang kabèh sing kokwènèhaké marang aku kuwi wis daktampa, wis cukup, malah luwih déning cukup! Srana pawèwèhmu sing digawa Épafroditus mau, aku saiki wis duwé apa waé sing dakbutuhaké. Pawèwèh-pawèwèhmu iki presasat ganda arum, sumaos marang Gusti Allah, pisungsung sing ketrima déning Panjenengané lan ndadèkaké renaning penggalihé.

¹⁹ Gusti Allahku bakal maringi apa sing kokbutuhaké manut kasugihané sing lubèr-lubèr ana ing Sang Kristus Yésus.

²⁰ Pinujia Gusti Allah, Sang Rama kita ing selawasé! Amin.

²¹ Salamku marang sakèhing wong precaya sing dadi kagungané Sang Kristus Yésus. Para sedulur sing padha bebarengan karo aku padha kirim salam.

²² Sedulur-sedulur Kristen kabèh padha kirim salam, semono uga sing padha ana ing wewengkoning kraton.

²³ Sih-rahmaté Gusti Yésus Kristus nunggila karo kowé kabèh. Saka aku sekloron, Paulus lan Timotius

Kolose

1 ¹ Layang saka Paulus, sing saka kersané Gusti Allah katimbangan dadi rasulé Sang Kristus Yésus, lan saka sedulur kita Timotius,

² tumekaa marang umaté Gusti Allah ing kutha Kolosé, yakuwi para sedulur kita wong-wong Kristen, sing setya. Gusti Allah Rama kita maringana sih-rahmat lan katentreman marang kowé kabèh.

³ Samasa aku ndongakaké kowé, aku tansah padha saos sukur marang Gusti Allah, Ramané Gusti kita Yésus Kristus,

⁴ merga aku wis padha krungu bab precayamu marang Sang Kristus Yésus, lan katresnanmu marang umaté Gusti Allah kabèh.

⁵ Nalika pawarta sing sejati, (yakuwi Injil), kawartakaké marang kowé, kowé padha ngerti bab pengarep-arep sing diparingaké lantaran Injil mau. Precayamu lan katresnanmu alandhesan pengarep-arep kuwi, sing kacawisaké déning Gusti Allah ana ing swarga kanggo kowé.

⁶Injil kuwi nggawa berkah lan diwartakaké ana ing salumahing bumi, padha kaya sing diwartakaké ana ing antaramu, wiwit ing dina enggonku krungu kang kapisan bab sih-rahmaté Gusti Allah, nganti kowé padha ngerti temenan, apa sing diarani sih-rahmat.

⁷Kowé padha krungu bab kuwi mau saka Épafras, kancaku tunggal pangabdi sing daktresnani. Épafras kuwi abdiné Sang Kristus sing setya, sing makili aku kabèh.

⁸Iya Épafras sing nyritani aku kabèh bab katresnan sing kaparingaké déning Sang Roh Suci marang kowé.

⁹Mulané, wiwit aku padha krungu kabarmu, aku tansah padha ndongakaké kowé. Panyuwunku muga Gusti Allah marengaké kowé ngerti marang sakèhing kersané; lantaran kawicaksanan lan kawruh peparingé Sang Roh Suci.

¹⁰Yèn wis mengkono kowé lagi padha bisa urip kaya sing dikersakaké déning Gusti, sarta tansah nglakoni sing gawé renaning penggalihé Gusti Allah. Sakèhé pegawéanmu sing becik bakal ngetokaké woh, lan kawruhmu bab Gusti Allah bakal saya wuwuh.

¹¹ Muga-muga kowé padha disantosakaké srana sarupaning kekuwatan sing mijil saka Kratoné Gusti Allah kang mulya, temahan kowé padha kuwat nyangga sadhéngah prekara klawan sabar.

¹² Padha saosa sukur klawan bungah marang Sang Rama, sing ngersakaké kowé pantes nampa panduman sabarang sing kacadhangaké déning Gusti Allah kanggo umaté ana ing kratoning pepadhang.

¹³ Panjenengané wis ngluwari kita saka pangwasané pepeteng, tinuntun kanthi slamet menyang Kratoné Putrané kang kinasih.

¹⁴ Iya merga Sang Putra mau kita padha kaparingan pangluwaran lan pangapuraning dosa-dosa kita.

¹⁵ Gusti Allah kuwi ora tau kasat mripat. Nanging Panjenengané Sang Kristus dadi wewujudané Gusti Allah sing ora katon mau. Sang Kristus dadi Putra mbarep sing luwih unggul ketimbang karo samubarang sing katitahaké déning Gusti Allah.

¹⁶ Iya ana ing Sang Kristus kuwi Gusti Allah nitahaké samubarang sing ana ing

swarga lan ing bumi, barang-barang sing katon lan sing ora katon, semono uga sakèhing pangwasa sing ora kasat mripat. Gusti Allah nitahaké jagad raya iki lantaran Sang Kristus lan kagem Sang Kristus.

¹⁷ Sang Kristus wis ana sadurungé samubarang ana, lan ana ing patunggilané Sang Kristus mau samubarang kabèh kaprenahaké ana ing papané dhéwé-dhéwé.

¹⁸ Sang Kristus jumeneng sesirahé sarira, yakuwi pasamuwan. Panjenengané dadi sumbering uripé sarira mau. Panjenengané dadi Putra pembarep sing katangèkaké saka ing séda, supaya jumeneng sing pinunjul dhéwé ing antarané samubarang kabèh.

¹⁹ Sebab wis dadi kersané Gusti Allah piyambak menawa Sang Putra kagungan sipat ka-Allahané Gusti Allah ing sasampurnané.

²⁰ Iya lantaran Sang Putra mau, Gusti Allah ngrukunaké samubarang kabèh karo sarirané piyambak, dadia sing ana ing bumi, dadia sing ana ing swarga, yakuwi sawisé nindakaké pirukun srana sédané Sang Putra ana ing kayu salib.

²¹ Dhèk biyèn uripmu adoh karo Gusti Allah. Malah kowé padha dadi mungsuhé Gusti Allah, merga saka penggawé utawa tumindakmu, apa déné pikiranmu sing ala.

²² Nanging lantaran sédané Sang Putra, saiki kowé wis padha kadadèkaké para mitrané Gusti Allah, sing kairid menyang ngarsané, dadi wong-wong sing suci, resik lan tanpa cacad.

²³ Mulané kowé padha tetepa setya nganggo dhasar precaya sing kuwat, lan aja nganti ninggal pengarep-arep sing wis kokrungu saka Injil. Aku, Paulus, dadi abdiné Injil kuwi, iya Injil sing wis diwartakaké marang saben wong ing salumahing bumi.

²⁴ Saiki aku rumangsa begja déné aku nandhang kasangsaran krana kowé. Sebab srana kasangsaranku iki, aku kepareng ngganepi kasangsaran sing isih kudu disandhang déning sarirané, yakuwi pasamuwan.

²⁵ Lan aku wis didadèkaké abdi déning Gusti Allah kanggo ngladosi pasamuwané, iya kanggo kebutuhanmu, yakuwi nglantaraké pawarta saka Gusti Allah nganti sakatogé,

²⁶ wewadi sing ora disumurupi déning manungsa kabèh ing jaman sing kepungkur, sing saiki dilairaké marang umaté.

²⁷ Rancangané Gusti Allah yakuwi medharaké marang umaté sepira gedhéné lan kamulyané wewadi sing kacawisaké kanggo para bangsa kabèh. Sing diarani wewadi kuwi mengkéné: Sang Kristus dumunung ana ing kowé, kuwi ateges kowé ngrasakaké kamulyané Gusti Allah.

²⁸ Mangka Sang Kristus mau wis dakwartakaké marang wong kabèh. Aku padha mituturi lan mulang saben wong nganggo migunakaké sarupaning kawicaksanan, supaya saben wong gelem daksowanaké ana ing ngarsané Gusti Allah dadi wong sing kasukmané diwasa ana ing patunggilané Sang Kristus.

²⁹ Kuwi sing dakudi tanpa ngétung kesel, nganggo migunakaké sakèhing kekuwatanku saka pangwasané Sang Kristus, sing makarya ana ing aku.

2¹ Becik menawa kowé dakkandhani sepira kangèlanku sajroné nyambutgawé kanggo kowé lan kanggo

wong-wong ing kutha Laodikia, apa menèh kanggo wong-wong kabèh sing padha ora tepung karo aku dhéwé.

² Enggonku tumindak mengkono mau supaya wong-wong padha lipura atiné lan padha saya raketa enggoné tresna-tinresnan, satemah olèh kawruh akèh sing nyantosakaké keyakinané. Srana mengkono wong-wong mau bakal padha ngerti bab wewadiné Gusti Allah, yakuwi Sang Kristus piyambak.

³ Sang Kristus kuwi presasat kunci sing kanggo mbukak sakèhing bandha kawicaksanan lan kawruh kagungané Gusti Allah sing isih sinenger.

⁴ Mulané kowé padha dakkandhani: aja nganti kena diapusi déning sapa waé, nganggo alesan-alesan palsu, senajan alesan-alesan mau katoné maton.

⁵ Sebab senajan aku dhéwé ora ana ing tengahmu, nanging batinku tansah nunggal karo kowé. Aku bungah banget déné krungu enggonmu padha saiyeg, ngantepi precayamu marang Sang Kristus klawan teguh.

⁶ Sarèhné kowé wis ngakoni yèn Sang Kristus Yésus kuwi Gusti, mulané padha nunggal karo Panjenengané.

⁷ Padha ngoyoda ana ing Panjenengané; uripmu bangunen alandhesan Panjenengané, precayamu dadia mundhak teguh, kaya sing kawulangaké marang kowé. Kowé tansah padha saosa sukur.

⁸ Mulané padha sing ngati-ati. Aja ana wong sing njiret kowé nganggo ngèlmu sing ora nyata lan ora ana paédahé, sing asalé saka pangothak-athiké manungsa apa déné piwulanging jagad, ora saka Sang Kristus.

⁹ Sebab iya ana ing Sang Kristus kono, ana ing kamanungsané, dumunung sipat ka-Allahané Gusti Allah kabèh sawetahé.

¹⁰ Lan merga enggonmu tetunggilan karo Sang Kristus, uripmu kasampurnakaké. Sang Kristus kuwi jumeneng Gustiné sakèhing pangwasa lan pepréntahané sing kasat mripat.

¹¹ Samasa tetunggilan karo Sang Kristus kowé wis padha katetakan; ora merga tetak sing katindakaké déning manungsa, nanging katetakan déning Sang Kristus piyambak, yakuwi srana diluwari saka pangwasané badan sing dosa iki.

¹² Sebab nalika kowé dibaptis, iku ibaraté kowé dikubur bebarengan karo Sang Kristus, lan ing baptisan mau kowé uga ditangèkaké bebarengan karo Sang Kristus, merga saka precayamu marang pangwasané Gusti Allah, sing mungokaké Sang Kristus saka ing séda.

¹³ Cara kasukman, biyèn kowé wis mati merga saka dosa-dosamu lan merga kowé kuwi wong kapis sing uripé tanpa angger-angger. Nanging saiki Gusti Allah wis nangèkaké kowé bebarengan karo Sang Kristus, amarga Gusti Allah wis ngapura sakèhing dosa kita.

¹⁴ Panjenengané mbatalaké layang pratandha utang lan prenatal sing nyancang marang kita. Kuwi kabèh dilebur babar-pisan srana maku layang pretandha utang mau ana ing kayu salib.

¹⁵ Ana ing kayu salib kono Sang Kristus ngluwari sarirané saka pangwasané para roh sing ora katon. Para pangwasa mau didadèkaké tontonan srana diirid ana ing arak-arakaning kemenangané Sang Kristus.

¹⁶ Mulané kowé aja padha manut karo prenatal-prenatal bab panganan utawa ombèn-ombèn, utawa bab dina-dina

suci, utawa bab kraméan sasi anyar, utawa dina Sabbath.

¹⁷ Kuwi kabèh mau rak mung wewayangané prekara-prekara sing bakal kelakon. Kuwi kabèh wis diwujudaké ana ing Sang Kristus.

¹⁸ Yèn ana wong sing ngrèmèhaké precayamu lan ngaku-aku luwih unggul tinimbang kowé, merga nampani wahyu-wahyu mirunggan, sarta akon kowé ngasoraké dhiri lan ngibadah marang malaékat-malaékat, kowé aja gelem. Wong sing kaya mengkono mau padha gumunggung tanpa wewaton, awit pikirané mung cara kadonyan,

¹⁹ lan ora ngugemi Sang Kristus, sing jumeneng dadi Sesirah. Merga saka pangwasané Sang Kristus badan sekojur mau dirumat lan didadèkaké siji nganggo ros-rosan lan urat-urat, sarta tuwuh manut kersané Gusti Allah.

²⁰ Kowé wis padha mati bareng karo Sang Kristus, lan kaluwaran saka pangwasané roh-roh sing nguwasani alam jembar. Yagéné enggonmu urip kokkaya wongé jagad iki? Yagéné kowé manut prenatal-prenatan kaya upamané:

²¹ "Aja ndemèk iki," "Aja ngicipi kuwi,"
"Aja nyénggol iki lan kuwi?"

²² Sawisé tumindak kuwi kabèh wis ora ana gunané. Kuwi mung prenatal-prenatan lan piwulang gawéané manungsa.

²³ Pancèn katoné prekara-prekara mau kaya isi kawicaksanan, awit ngajak ngibadah marang malaékat, laku andhap-asor lan mesu badan klawan keras, nanging kabèh mau ora ana paédahé kanggo mekak hawa-nepsuné manungsa.

3 ¹ Sarèhné kowé wis padha katangèkaké bareng karo Sang Kristus, mulané padha ngupayaa samubarang kang ana ing swarga, ing panggonané Sang Kristus pinarak ing dhampar sisih tengené Gusti Allah.

² Padha mikira sabarang kang ana ing kana, aja sing ana ing donya kéné.

³ Sebab kowé kuwi wis mati, lan uripmu saiki-iki pepariné Gusti Allah lantaran Sang Kristus.

⁴ Gusti Yésus Kristus kang paring gesang mau, bakal rawuh. Ing kono kowé uga bakal ndhèrèk karo Panjenengané ana ing kamulyané.

⁵ Mulané kowé padha nyandheta pepénginan lan hawa-nepsu sing njalari kowé ngangah-angah, kayata: laku jina, tindak rusuh, birahi, kepéncut, lan karem bandha (awit karem bandha kuwi sawijining patrap nyembah marang brahala).

⁶ Merga saka prekara-prekara sing mengkono kuwi laknaté Gusti Allah bakal kaesokaké marang sadhéngah wong, sing mbangkang marang Panjenengané.

⁷ Kowé dhéwé biyèn iya urip nuruti pepénginan-pepénginan sing mengkono mau, yakuwi nalika uripmu isih kaerèh déning pepénginan-pepénginan.

⁸ Nanging saiki kuwi kabèh mau padha buwangen, yaiku: seneng nepsu, ngangah-angah lan rasa sengit. Aja nganti kewetu pitenah utawa tembung sing saru.

⁹ Aja padha goroh-ginorohan, sebab kowé wis padha ngrucat kamanungsanmu sing lawas sapratingkahé,

¹⁰ sarta wis ngrasuk kamanungsan anyar sing tansah dianyaraké déning kang nitahaké, yakuwi Gusti Allah, manut pasemoné Gusti Allah piyambak.

Temah kowé padha bisa wanuh karo Panjenengané ing sasampurnané.

¹¹ Dadiné wis ora ana wong kapis utawa wong Yahudi menèh, wong tetakan utawa ikutan, wong ngerti tata-krama utawa wong alasan, batur-tukon utawa wong merdika, nanging Sang Kristus sing jumeneng dadi Gustiné wong kabèh mau.

¹² Kowé kuwi padha umaté Gusti Allah. Panjenengané ngasihi kowé lan milih kowé dadi kagungané. Mulané padha duwéa watak welasan, sumanak, andhap-asor, lembah-manah lan sabar.

¹³ Padha tulung-tinulunga lan apura-ingapuraa, samasa panunggalanmu ana sing duwé rasa ora kepénak atiné. Kowé kudu apura-ingapura, kaya patrapé Gusti ngapura kowé.

¹⁴ Malah isih kokwuwuhana menèh katresnan, awit katresnan kuwi nunggalaké samubarang kabèh dadi siji klawan sampurna.

¹⁵ Atimu padha kaparingana katentreman déning Sang Kristus, awit iya kanggo prekara iku mau Gusti Allah wis nimbali kowé kabèh

kadadèkaké badan siji. Padha saosa sukur.

¹⁶Injilé Sang Kristus tansah anaa ing atimu kanthi lubèr. Padha wulang-winulanga lan wuruk-winurukana klawan kawicaksanan ing sasampurnané. Padha ngrepèkna Masmur, kidung lan kidung kasukman; padha mujia marang Gusti Allah klawan saos sukur ana ing atimu.

¹⁷Sadhéngah prekara sing koklairaké srana tembung utawa penggawé, kuwi kabèh lakonana atas asmané Gusti Yésus kambi saos sukur marang Gusti Allah Sang Rama lantaran Panjenengané.

¹⁸Para wong wadon, padha sumuyuda marang somahmu, kaya samesthiné ana ing brayat Kristen.

¹⁹Para wong lanang, bojomu padha tresnanana lan aja pisan-pisan kokkasari.

²⁰Bocah-bocah! Kuwajibanmu dadi bocah Kristen iku tansah mbangun-turut marang wong tuwamu, awit sing mengkono mau gawé renaning penggalihé Gusti Allah.

²¹Para wong tuwa, aja padha gawé larané atiné anak-anakmu, supaya aja padha semplah.

²² Para batur-tukon, ing sadhéngah prekara kowé padha manuta marang bendaramu kadonyan, aja mung yèn lagi ditunggoni, supaya olèh pengalem, nanging krana saka éklasing ati, merga saka enggonmu wedi marang Gusti Allah.

²³ Lan apa waé sing koktindakaké, tindakna klawan legawaning ati, kaya-kaya kowé lagi nyambut-gawé kagem Gusti, ora kanggo manungsa.

²⁴ Ngertia yèn Gusti bakal ngganjar kowé. Kabèh sing wis kacadhangaké déning Gusti Allah marang para umaté, iya bakal diparingaké marang kowé. Sebab sejatiné bendaramu sing sejati kuwi Sang Kristus piyambak.

²⁵ Wong sing keluputan, bakal nyangga keluputané, sebab Gusti Allah ora mawang wong.

4¹ Para bendara, padha tumindaka sing bener lan sing adil marang para baturmu. Élinga yèn kowé dhéwé uga duwé bendara ana ing swarga.

² Sing tegen^a enggonmu ndedonga. Lan sajroné nindakaké mengkono padha

^ategen: tekun (bhs. Ind.).

diwaspada kanthi saos sukur marang Gusti Allah.

³Lan aku iya padha dongakna, supaya Gusti Allah maringi wewengan sing becik marang aku kanggo ngabaraké Injil, sarta medharaké wewadiné Gusti Allah, yaiku bab Sang Kristus. Iya prekara kuwi sing njalari aku saiki dikunjara.

⁴Aku padha dongakna supaya bisa njlènrèhaké wewadi mau kanthi gamblang.

⁵Srawunga karo wong-wong sing ora precaya kanthi kawicaksanan; saben ana wewengan pigunakna sing becik.

⁶Tembungmu kudu sing sedhep dirungokaké, sarta isi prekara sing prelu digatèkaké déning wong, lan kowé iya kudu bisa awèh wangsulan sing bener marang saben wong.

⁷Sedulur kita kang kinasih, Tikhikus wong sing setya lan kanca kita nyambut-gawé kagem Gusti, bakal nyritakaké kaananku kabèh marang kowé.

⁸Mulané dhèwèké dakkongkon menyang panggonanmu, kanggo nggedhèkaké atimu.

⁹Tikhikus dibarengi Onésimus, sedulur kang kinasih lan setya, sing asalé saka

ing antaramu. Sedulur-sedulur mau bakal padha nyritakaké apa waé sing kelakon ana ing kéné marang kowé.

¹⁰Aristarkhus, sing dikunjara bareng karo aku, kirim salam marang kowé, mengkono uga Markus, nak-sanaké Barnabas. (Kowé wis padha diweling supaya nampani dhèwèké samasa tekan enggonmu.)

¹¹Yésus, sing karan Yustus, uga kirim salam marang kowé. Mung telu kuwi wong Yahudi sing wis precaya, sing nyambut-gawé bebarengan karo aku, nindakaké pakaryané ing Kratoné Gusti Allah. Wong-wong kuwi dadi pitulungan gedhé tumrapé aku.

¹²Salam saka Épafras, wong sing asalé uga saka enggonmu, sing dadi abdiné Gusti Yésus Kristus. Épafras tansah ndongakaké kowé kabèh klawan tegen. Panyuwuné marang Gusti Allah, supaya kowé dadia teguh, yakin temenan, sarta mbangun-turut marang Gusti Allah.

¹³Aku dhéwé sing neksèni enggoné sregep nyambut-gawé kanggo kowé, lan kanggo wong-wong ing Laodikia sarta ing Hiérapolis.

¹⁴ Dhokter Lukas kang kinasih lan Dhémas padha kirim salam marang kowé.

¹⁵ Salamku marang para sedulur ing Laodikia; marang Nimfa lan marang pasamuwan, sing padha kumpulan ana ing omahé.

¹⁶ Sawisé layang iki diwaca, udinen supaya uga diwaca déning pasamuwan Laodikia. Lan mengkono uga layang sing dikirim déning pasamuwan Laodikia marang kowé, wacakna.

¹⁷ Déné Arkhipus kandhanana supaya ngrampungaké kuwajibané kagem Gusti.

¹⁸ Salam saka aku, Paulus. Layang iki daktulis dhéwé. Lan aja lali yèn aku isih ana ing pakunjaran! Sih-rahmaté Gusti Allah nunggila karo kowé. Saka aku sekloron, Paulus lan Timotius

1 Tesalonika

1 ¹Layang saka Paulus, Silas lan Timotius. Tumekaa marang para wargané pasamuwan ing kutha Tésalonika, iya para umaté Gusti Allah Rama kita lan Gusti Yésus Kristus. Gusti Allah maringana sih-rahmat lan katentreman marang kowé kabèh.

²Aku tansah padha saos sukur marang Gusti Allah merga kowé kabèh, sarta kowé tansah padha dakélingi ana ing pandongaku.

³Awit samasa aku padha ndedonga marang Gusti Allah, Rama kita, aku tansah padha kèlingan marang enggonmu ngecagaké precayamu sedina-dina, penyambut-gawému sing ora ngétung kesel merga katresnanmu, lan sentosaning pengarep-arepmu marang Gusti Yésus Kristus.

⁴Para sedulur, aku padha ngerti, yèn Gusti Allah nresnani kowé lan milih kowé dadi kagungané.

⁵Awit biyèn enggonku padha ngabaraké Injil marang kowé, ora mung nganggo

tembung waé, nanging uga nganggo pangwasa lan Sang Roh Suci. Apa menèh nganggo ngantepi bebeneran sing dakwartakaké. Kowé dhéwé padha weruh bab uripku nalika aku padha ana ing antaramu; kabèh mau murih becikmu.

⁶Kowé wis padha nulad marang aku lan nulad Gusti Yésus Kristus. Senajan kowé padha nemahi sangsara gedhé, éwasemono kowé padha nampani pawartané Injil mau kanthi kabungahan, sing pinangkané saka Sang Roh Suci.

⁷Srana mengkono kowé padha dadi conto tumraping para wong precaya sing ana ing tanah Makédonia lan tanah Akhaya kabèh.

⁸Awit pawarta bab Gusti kuwi sumebaré nganti tekan tanah Makédonia lan Akhaya iya merga saka kowé kabèh. Malah ora mung tekan semono, sebab kabar bab pengandemu marang Gusti Allah kuwi wis sumebar tekan ngendi-endi. Mulané aku kabèh wis ora prelu kandha apa-apa menèh.

⁹Wong-wong kuwi kabèh padha nyritakaké bab enggonmu padha ninggal sakèhing brahala, banjur ndhèrèk Gusti,

sarta ngabekti marang Gusti Allah kang gesang lan nyata.

¹⁰ Wong-wong mau uga padha ngandhakaké bab enggonmu ngarep-arep marang rawuhé Kang Putra saka swarga, yaiku Gusti Yésus, sing wis diwungokaké saka ing séda, lan sing ngluwari kita saka bebenduné Gusti Allah, sing bakal kelakon.

2 ¹ Para sedulur, kowé dhéwé padha ngerti, yèn enggonku nekani kowé kuwi ora muspra.

² Kowé padha weruh enggonku wis padha daniaya lan digawé sewenang-wenang ana ing kutha Filipi, yakuwi sadurungé aku nekani kowé ing kutha Tésalonika kéné. Éwasemono Gusti Allah maringi kekendelan marang aku supaya ngabaraké Injil sing pinangkané saka Gusti Allah piyambak marang kowé, senajan nalika semono akèh sing nglawan.

³ Sing padha dakwartakaké marang kowé kuwi dudu penasaran utawa ngemu maksud sing ora bener. Aku uga padha ora arep ngapusi.

⁴ Malah aku martakaké apa sing dikersakaké déning Gusti Allah, sebab

Panjenengané wis nganggep aku pantes kapasrahan ngabaraké Injil, mulané aku padha ora arep ngénaki atiné manungsa, nanging ngarah gawé renaning penggalihé Gusti Allah, kang nètèr kejujuraning sedyaku.

⁵Kowé padha ngerti dhéwé, yèn enggonku nekani kowé padha ora nganggo tembung manis utawa tembung lamis, kanggo ngumpetaké watak srakah. Gusti Allah sing neksèni.

⁶Aku padha ora golèk alemmu dadia saka kowé utawa wong liyané. Senajan aku merga dadi rasulé Sang Kristus duwé wewenang kaya mengkono.

⁷Sarèhné dadi rasul-rasulé Sang Kristus aku padha wenang njaluk apa-apa marang kowé, nanging nalika aku ana ing tengahmu patrapku sarèh, kaya ibu marang anak-anaké.

⁸Merga saka tresnaku marang kowé, aku ora mung sumedya mènèhaké Injil sing saka Gusti Allah marang kowé waé, nanging malah tekan nyawaku pisan. Aku padha tresna banget marang kowé!

⁹Kowé mesthi iya kèlingan, para sedulur, bab enggonku padha nyambut-gawé ora ngétung kesel! Aku padha

nyambut-gawé rina wengi, supaya aku padha ora ngrépoti kowé, sajroné aku padha ngabaraké Injilé Gusti Allah.

¹⁰ Kelakuanku ana ing tengahmu resik, bener lan tanpa cacad. Kowé padha dadi seksi-seksiné, mengkono uga Gusti Allah.

¹¹ Kowé padha weruh tangkepku marang saben wong ing tengahmu, kaya bapak marang anak-anaké dhéwé.

¹² Kowé padha dakbombong, daklipur lan dakwanti-wanti, supaya uripmu padha gawé renaning penggalihé Gusti Allah, sing wis nimbali kowé ndhèrèk ana ing Kratoné Allah lan ngrasakaké kaluhurané.

¹³ Kejaba kuwi ana sebab liyané menèh sing njalari aku tansah padha saos sukur marang Gusti Allah. Yakuwi enggonmu padha nampani Injilé Gusti Allah, sing dakwartakaké, padha koktampani ora kaya pawarta saka manungsa, nanging kaya pangandikané Gusti Allah piyambak. Lan kuwi pancèn iya kudu mengkono; sebab Gusti Allah makarya ana ing kowé, sing padha precaya marang Gusti Yésus Kristus.

¹⁴ Para sedulurku, kowé padha ngalami prekara-prekara sing uga dialami déning para pasamuwané Gusti Allah sing ana ing tanah Yudéa. Kowé uga padha ngalami disiya-siya déning bangsamu dhéwé, kaya wong-wong Kristen ing tanah Yudéa enggoné disiya-siya déning wong Yahudi,

¹⁵ sing nyédani Gusti Yésus, para nabi lan uga nguya-uya aku kabèh. Wong-wong mau banget enggoné padha natoni penggalihé Gusti Allah! Mengkono uga saben wong padha dimungsuh.

¹⁶ Malah padha ngalang-alangi enggonku ngabaraké Injil sing bisa gawé slameté bangsa-bangsa kapis. Kuwi penggawéné dosa sing katog, sing tansah padha dilakoni déning wong-wong mau. Mulané saiki padha ketaman bebenduné Gusti Allah!

¹⁷ Tumraping aku, para sedulur, bareng pisah sawetara mangsa karo kowé — pisah ora tumraping batin, mung tumraping badan — aku padha kangen karo kowé. Aku ngudi bisané ketemu karo kowé menèh!

¹⁸ Aku padha kepéngin bali mrono. Aku, Paulus, ora mung lagi sepisan nyoba

arep bali menyang enggonmu, nanging tansah dialang-alangi déning Iblis.

¹⁹Sebab iya mung kowé sing dadi kekudanganku, kabungahanku, lan sing gawé mongkoking atiku ana ing ngarsané Gusti Yésus, samasa Panjenengané rawuh.

²⁰Satemené kowé sing padha gawé mongkog lan bungahing atiku!

3¹Wusana aku padha ora betah ngampet kangenku. Mulané luwih becik aku kèri dhèwèkan ana ing kutha Aténa,

²sarta kongkonan Timotius, sedulur kita lan kanca nyambut-gawé kagem Gusti Allah, sing bebarengan karo aku ngabaraké Injilé Sang Kristus. Timotius dakkongkon mbiyantu kowé lan nyantosakaké atimu lan precayamu,

³supaya ana ing antaramu aja ana wong sing murtad merga ora tahan ing panguya-uya. Kowé dhéwé ngerti yèn panguya-uya sing mengkono kuwi wis dadi kersané Gusti Allah tumrap kita.

⁴Nalika isih ana ing tengahmu aku wis kandha, yèn kita bakal ngalami panguya-uya; lan kaya sing kokngertèni

dhéwé, iya kuwi sing saiki kelakon temenan.

⁵ Mulané sarèhné wis ora sabar, aku kepeksa kongkonan Timotius, supaya aku sumurup kepriyé kaananmu. Kuwatirku, mbok-mbok kowé kagodha déning Iblis, nganti pegawéanku ana ing tengahmu muspra.

⁶ Saiki Timotius wis bali tekan enggonku menèh, saka enggoné niliki kowé lan nggawa kabar sing becik bab precayamu lan katresnanmu. Timotius crita marang aku, yèn penganggepmu marang aku kabèh becik, lan uga enggonmu padha kepéngin ketemu karo aku, kaya déné enggonku kepéngin ketemu karo kowé.

⁷ Mulané, para sedulur, sajroné nandhang kasusahan lan kasangsaran akèh, aku padha kalipur déning kabar sing dakrungu bab kaananmu. Precayamu nggedhèkaké atiku.

⁸ Bareng krungu yèn kowé padha tetep ngantepi Gusti, semangatku pulih.

⁹ Saiki kita padha bisa bungah-bungah sarta saos sukur marang Gusti Allah merga sakèhing kabungahan kang wis padha koktampani ana ing ngarsané Allah.

¹⁰ Rina wengi adreng panyuwunku marang Gusti Allah, supaya diparengaké ketemu karo kowé, bisaa muwuhi apa sing isih dadi kekuranganing precayamu.

¹¹ Muga-muga Gusti Allah, Sang Rama piyambak, lan Gusti Yésus, kersa paring srana bisané aku niliki kowé!

¹² Lan muga-muga saka kersané Gusti kowé padha tresna-tinresnan, semono uga marang wong kabèh, nganti katresnanmu mau lubèr kaya katresnanku marang kowé!

¹³ Srana mengkono Gusti bakal nyentosakaké atimu, lan kowé bakal dadi sampurna lan suci ana ing ngarsané Gusti Allah Sang Rama, yakuwi samasa Gusti Yésus rawuh bareng karo wong kabèh sing padha dadi kagungané.

4 ¹ Wusana para sedulur, kepriyé patrapé urip sing gawé renaning penggalihé Gusti Allah, padha nirua lelakonku, iya kaya patrapé uripmu saiki iki. Lan banget penjalukku marang kowé ing asmané Gusti Yésus, padha nindakna kang luwih saka kuwi!

² Merga kowé padha ngerti piwulang sing dakwènèhaké marang kowé atas asmané Gusti Yésus.

³ Iki sing dikersakaké déning Gusti Allah ing ngatasé kowé, yakuwi supaya kowé suci lan nyirik laku jina.

⁴ Saben wong lanang padha ngepèka wong wadon siji dadi bojoné, lan uripa karo bojoné mau klawan suci lan manut angger-anggering kasusilan.

⁵ Aja kaya wong-wong kapir sing ora wanuh karo Gusti Allah, sing lakuné padha nuruti derenging hawa-nepsu lan birahi.

⁶ Ing bab iki aja ana wong sing nyalahaké utawa ngapusi seduluré. Kowé wis padha dakélingaké kanthi tandhes, yèn Gusti bakal ngukum wong-wong sing tumindaké kaya mengkono mau.

⁷ Gusti Allah ora nimbali kita supaya padha laku rusuh, nanging kersané supaya kita padha urip klawan suci.

⁸ Mulané sing sapa nampik piwulang iki, ora nampik manungsa, nanging nampik Gusti Allah piyambak, sing wis maringaké Rohé kang suci marang kowé.

⁹ Aku ora prelu nulis layang marang kowé bab tresna marang para sedulur nunggal precaya. Kowé wis padha diwulang dhéwé déning Gusti Allah

kepriyé patrapé enggonmu kudu tresna-tinresnan.

¹⁰ Lan nyatané wis padha kokcakaké marang para sedulurmu ing satanah Makédonia kabèh. Éwadéné para sedulur, kowé padha dakprayogakaké supaya saya mempenga ing penggawému sing kaya mengkono mau.

¹¹ Padha ngudia urip klawan tentrem; ngurusana prekaramu dhéwé, lan ngupayaa rejekimu dhéwé, kaya sing dakkandhakaké biyèn.

¹² Srana patrap mengkono kowé bakal kajèn ana ing tengahé wong sing ora tunggal precaya. Lan menèh kowé iya banjur ora gumantung karo wong liya ing bab nyukupi kebutuhanmu.

¹³ Para sedulur! Aku kepéngin supaya kowé padha ngerti temenan bab wong-wong sing wis padha mati, supaya atimu aja sedhik kaya wong-wong sing padha ora duwé pengarep-arep.

¹⁴ Kita padha precaya yèn Gusti Yésus wis séda, sarta wis wungu menèh. Mengkono uga kita precaya, yèn wong-wong sing padha precaya marang Gusti Yésus, sing wis padha mati, bakal

ditunggilaké déning Gusti Allah dadi siji karo Gusti Yésus.

¹⁵ Piwulangé Gusti Yésus sing arep dakkandhakaké kuwi mengkéné: Ing dina rawuhé Gusti Yésus, kita sing isih padha urip iki ora bakal ndhisiki wong-wong sing wis padha mati.

¹⁶ Mbésuk penggedhéné malaékat bakal nguwuh paring dhawuh, lan bakal ana swaraning kalasangkané^a Gusti Allah; banjur Gusti Yésus piyambak bakal tumedhak saka ing swarga. Wong-wong sing precaya marang Gusti Yésus lan wis padha mati, kuwi bakal katangèkaké dhisik.

¹⁷ Nuli kita sing isih padha urip, bakal kaklumpukaké kabèh ana ing méga karo sing mentas padha katangèkaké mau, methukaké Gusti ana ing langit. Sebanjuré kita bakal nunggil karo Gusti ing selawas-lawasé.

¹⁸ Mulané kowé siji lan sijiné padha nyantosakna precayamu srana pangandika iki.

5¹ Para sedulur, ora ana preluné aku nulis marang kowé, bab mangsa lan wektu kelakoné prekara-prekara mau.

^akalasangka: slomprèt.

²Sebab kowé dhéwé wis padha ngerti kanthi cetha yèn Dina rawuhé Gusti kuwi tekané kaya maling ing wayah bengi.

³Samasa wong-wong padha muni: "Kabèh wis tentrem lan slamet," ing wektu kuwi wong-wong mau ditumpes dadakan! Wong-wong bakal ora bisa ngoncati babar-pisan, kaya déné wong wadon sing dadakan nglarani arep nglairaké anak.

⁴Nanging kowé, para sedulur, kowé padha ora ana ing pepeteng, lan Dina rawuhé Gusti bakal ora nekani kowé kaya patrapé maling.

⁵Kowé kabèh padha ana ing pepadhang, yakuwi ing wayah raina. Kita padha ora urip ana ing pepetenging wayah bengi.

⁶Mulané kita aja padha turu kaya wong-wong liyané. Kita kudu padha melèk lan sing waspada.

⁷Wong turu rak ing wayah bengi. Lan wong mendem enggoné mendem uga ing wayah bengi.

⁸Nanging kita iki padha urip ing wayah raina, mulané kudu padha éling. Padha nganggoa sandhangané perang, yakuwi precaya lan katresnan minangka keré, pengarep-arep bab keslametan

minangka topong sirah, dadia gegaman kanggo nglawan pepeteng.

⁹Gusti Allah enggoné milih kita kuwi ora koksupaya kita katempuh ing bebenduné, nanging supaya kita padha olèh keslametan lantaran Gusti kita Yésus Kristus.

¹⁰Gusti Yésus séda kanggo kita, supaya mbésuk samasa Panjenengané rawuh, kita padha urip bebarengan karo Panjenengané, senajan ing dina rawuhé mau kita isih padha urip utawa wis padha mati.

¹¹Mulané kowé padha éling-ingélingna lan padha tulung-tinulunga kaya sing koktindakaké saiki.

¹²Penjalukku marang kowé para sedulur, kowé padha ngajènana wong-wong sing padha nyambut-gawé ana ing tengahmu, yakuwi wong-wong sing padha katimbangan nuntun lan memulang marang kowé.

¹³Ajènana sing temenan lan tresnanana merga saka pegawéan sing padha ditindakaké. Padha sing rukun.

¹⁴Para sedulur, kowé padha dakweling supaya ngélingaké marang wong-wong sing kesèd nyambut-gawé. Wong sing

cilik atiné padha bombongen; sing sèkèng padha tulungana, lan padha sing sabar.

¹⁵ Aja ana sing males piala, nanging selawasé ngudia nindakaké kabecikan marang pepadhamu lan marang wong kabèh.

¹⁶ Tansah padha bungaha,

¹⁷ lan ndedongaa.

¹⁸ Padha saosa sukur ing sadhéngah kaanan. Kaya mengkono kuwi sing dikersakaké déning Gusti Allah ana ing patunggilané Gusti Yésus.

¹⁹ Aja padha nyegah pakaryaning Rohé Gusti Allah.

²⁰ Aja padha ngrèmèhaké pawarta-pawarta sing kaparingaké déning Sang Roh Suci.

²¹ Samubarang titinen; sing becik enggonen.

²² Padha ngedohana sarupaning piala.

²³ Muga-muga Gusti Allah sing maringi katentreman marang kita, nucèkaké kowé ing sasampurnané, sarta ngreksa sukma, nyawa lan badanmu supaya kalis saka sakèhing keluputan, mbésuk samasa Gusti kita Yésus Kristus rawuh.

²⁴ Gusti Allah sing nimbali kowé kuwi setya tuhu, mulané kabèh mau mesthi bakal kelakon.

²⁵ Para sedulur, aku kabèh padha dongakna!

²⁶ Salamku kang suci iki terusna marang para sedulur.

²⁷ Penjalukku, atas Asmané Gusti, layang iki wacakna marang para sedulur kabèh.

²⁸ Sih-rahmaté Gusti kita Yésus Kristus nunggila karo kowé kabèh. Saka aku wong telu, Paulus, Silas lan Timotius

2 Tesalonika

1 ¹ Layang saka Paulus, Silas lan Timotius, tumekaa marang warganing pasamuwan ing kutha Tésalonika, iya para umaté Gusti Allah, Rama kita lan Gusti Yésus Kristus.

² Muga Gusti Allah Rama kita lan Gusti Yésus Kristus maringana sih-rahmat lan katentreman marang kowé.

³ Aku tansah padha saos sukur marang Gusti Allah merga saka kowé kabèh, para sedulur. Kuwi wis samesthiné, merga precayamu tansah saya tambah, lan enggonmu tresna-tinresnan uga saya mundhak.

⁴ Yakuwi sebabé aku dhéwé mongkog ana ing pasamuwan-pasamuwané Gusti Allah. Aku padha mongkog tumrap enggonmu padha tetep percaya ana ing satengahing panganiaya lan kasangsaran rupa-rupa sing kokalami.

⁵ Iya ana ing kéné iki ketitiké, yèn Gusti Allah kuwi adil temenan. Merga saka enggonmu nandhang sangsara krana Gusti Allah kuwi mulané kowé bakal

padha dadi wong sing pantes nampani sakèhing kabegjan ana ing Kratoné Allah.

⁶Gusti Allah bakal nindakaké kaadilan: Panjenengané bakal nekakaké kasangsaran marang wong-wong sing padha nganiaya marang kowé.

⁷Sarta paring panglipur marang kowé sing padha katindhès, mengkono uga marang aku kabèh. Prekara mau katindakaké déning Gusti Allah mbésuk samasa Gusti Yésus tumedhak saka ing swarga karo para malaékaté sing gedhé pangwasané,

⁸lan srana geni murub. Panjenengané enggoné ngukum wong-wong sing padha ora wanuh karo Gusti Allah lan sing padha nampik Injilé Yésus Gusti kita.

⁹Wong-wong mau bakal nandhang bebenduné Gusti Allah sing langgeng minangka paukumané, lan bakal padha diedohaké saka ngarsané Gusti lan saka kamulyaning pangwasané;

¹⁰yakuwi ing Dina rawuhé, samasa Panjenengané kamulyakaké déning para kagungané sarta nampani pakurmatan saka wong precaya kabèh. Kowé uga bakal ana ing antarané para kagungané

mau, awit kowé wis padha precaya marang Injil sing padha dakwartakaké marang kowé.

¹¹Iya merga saka kuwi aku tansah padha ndongakaké kowé. Aku padha nyenyuwun supaya Gusti Allah mbangun uripmu, supaya kowé padha dadi sembada, cocog karo timbalanmu. Muga-muga srana pangwasané, Gusti Allah njurungi pangudimu marang kabecikan lan nyampurnakaké penggawéné precayamu.

¹²Srana mengkono asmané Gusti kita Yésus Kristus kaluhuraké merga saka kowé, lan kowé uga nampa kaluhuran merga saka Panjenengané; kuwi kabèh merga saka sih-rahmaté Allah kita lan Gusti Yésus Kristus.

2¹Bab rawuhé Gusti kita Yésus Kristus lan bab enggon kita mbésuk kaklumpukaké tunggal karo Panjenengané, penjalukku marang kowé, para sedulur:

²Kowé aja gampang digawé bingung déning wong sing kandha, yèn Dina rawuhé Gusti kuwi wis cedhak. Bisa uga ana sing ngramalaké utawa mulangaké

mengkono; utawa ana sing kandha yèn kuwi mau wis katulis ana ing layangku.

³ Kowé aja padha kena diapusi déning sapa waé. Sebab Dina rawuhé Gusti kuwi ora bakal kelakon sadurungé ana pembrontakan sing pungkasan lan munculé si Manungsa Duraka, yakuwi sing pinesthi bakal mlebu ing nraka.

⁴ Si Manungsa Duraka mau bakal nglawan marang sedhéngah sing disembah déning manungsa lan samubarang sing dianggep Allah déning manungsa. Si Manungsa Duraka kuwi bakal ngluhuraké awaké dhéwé ngungkuli sekabèhé, malah bakal mlebu ing Pedalemané Allah, sarta ngaku-aku Allah.

⁵ Apa kowé padha ora kèlingan, yèn kabèh mau wis dakkandhakaké marang kowé nalika aku ana ing tengahmu?

⁶ Éwadéné saiki isih ana prekara sing nyegah kelakoné mau, lan kowé wis padha ngerti. Ing wektu sing wis katemtokaké, si Manungsa Duraka bakal muncul.

⁷ Malah meneng-meneng kadurakan mau saiki lagi tumindak. Nanging

prekara mau kelakoné menawa sing nahan wis kasingkiraké.

⁸Si Manungsa Duraka bakal ngétok, lan sarawuhé Gusti Yésus bakal numpes wong mau srana nafasing tutuké, sarta samasa Panjenengané rawuh menèh ngagem kamulyané, bakal kasirnakaké.

⁹Si Manungsa Duraka mau bakal teka nganggo pangwasané Iblis lan gawé mujijat rupa-rupa sarta pretandha-pretandha sing palsu, apa déné kaélokan-kaélokan.

¹⁰Dhèwèké bakal migunakaké sedhéngahing réka daya sing ala tumrap wong-wong sing bakal padha nemu karusakan, merga ora padha gelem nampani lan rumaket marang kayektèn sing njalari slameté.

¹¹Yakuwi sebabé Gusti Allah ngutus daya sing nasaraké wong-wong mau, supaya padha precaya marang sing ora bener.

¹²Temahan wong-wong sing padha ora precaya marang kayektèn, lan malah seneng urip ing sajroning dosa, bakal padha ketaman ing bebendu.

¹³Aku padha kuwajiban tansah saos sukur marang Gusti Allah merga kowé

padha dikasihi déning Panjenengané, awit Gusti Allah wis milih kowé dadi wong-wong sing bakal nampa keslametan. Srana pangwasané Rohé, lan merga precayamu marang kayektèn, kowé padha kadadèkaké umaté Gusti Allah kang suci.

¹⁴ Enggoné Gusti Allah nimbali kowé mau lantaran Injil sing dakwartakaké marang kowé. Panjenengané nimbali kowé, supaya kowé padha duwé panduman ing kamulyané Gusti kita Yésus Kristus.

¹⁵ Mulané para sedulur, kowé padha sing bakuh, padha gondhèlana marang sakèhé piwulang sing wis dakwarahaké marang kowé, dadia srana tembung, utawa srana layang.

¹⁶ Muga Gusti Yésus Kristus piyambak, lan Gusti Allah Rama kita ngasihi kita, lan maringi panglipur sarta pengarep-arep kang langgeng marang kowé ana ing sajroning sih-rahmaté. Panjenengané ngebakana atimu srana kekendelan, lan maringi kekuwatan marang kowé kanggo nindakaké sakèhing prekara kang becik klawan penggawé lan tembung.

¹⁷ (2:16)

3¹ Sebanjuré para sedulur, aku dongakna, supaya pawarta bab Gusti kita énggal sumebar, lan padha ditampani kaya nalika diwartakaké marang kowé.

² Nyenyuwuna uga supaya Gusti Allah ngluwari aku kabèh saka penggawéné wong sing ambek siya lan wong ala. Awit ora kabèh wong padha precaya marang pawarta mau.

³ Nanging Gusti kita setya. Panjenengané bakal nyantosakaké kowé lan ngayomi kowé saka pangwasané Iblis.

⁴ Aku precaya marang Gusti Allah bab kaananmu. Aku yakin yèn kowé padha nindakaké pituturku lan bakal nindakaké terus.

⁵ Muga Gusti Allah nuntun atimu dadi saya ngerti marang sihé lan padha diparingi ati sing mantep déning Sang Kristus.

⁶ Para sedulur! Atas Asmané Gusti Yésus Kristus, kowé padha dakweling, supaya padha ngedohana sedulur-sedulur sing kesèd nyambut-gawé, sing padha ora manut marang piwulangku.

⁷ Kowé dhéwé padha ngerti yèn kowé kudu padha nglakoni kaya sing padha daktindakaké. Nalika aku ana ing tengahmu, aku padha ora kesèd.

⁸ Aku padha emoh nampa pawèwèh saka sapa waé kanthi lelahanan.^a Malah aku rina wengi tansah padha nyambut-gawé klawan rekasa, supaya aku aja padha dadi gawéné wong ana ing antaramu.

⁹ Enggonku tumindak mengkono mau ora merga aku ora wenang njaluk sumbangan marang kowé, nanging merga aku padha kepéngin awèh tuladha marang kowé, supaya padha koktiru.

¹⁰ Nalika isih ana ing tengahmu aku wis tau kandha karo kowé: "Sapa sing ora gelem nyambut-gawé, aja mangan."

¹¹ Pituturku sing mengkono kuwi merga aku krungu yèn ana ing tengahmu ana wong sawetara sing kesèd nyambut-gawé lan gawéné mung ngrusuhi urusané wong liya.

¹² Atas Asmané Gusti Yésus Kristus, wong-wong mau dakélingaké, supaya padha nyambut-gawé lan mangan pametuning pegawéané dhéwé.

^alelahanan: cuma-cuma (bhs. Ind.).

¹³ Nanging kowé para sedulur, aja padha bosen nglakoni penggawé becik.

¹⁴ Bisa uga ing antaramu ana wong sing ora gelem manut karo surasané layang sing dakkirim iki. Menawa ana sing mengkono, wong kuwi singkirana, lan aja koksrawungi, supaya wong mau isin.

¹⁵ Nanging wong mau aja kokanggep mungsuh; malah padha élingna kaya déné sedulur.

¹⁶ Muga Gusti piyambak, tukung keslametan, tansah maringana katentreman marang kowé, ing sedhéngah kaanan; Gusti nunggila karo kowé kabèh.

¹⁷ Salam saka Paulus! Pérangan iki sing nulis aku dhéwé. Saben layangku daktandhatangani mengkéné iki.

¹⁸ Sih-rahmaté Gusti Yésus Kristus nunggila karo kowé kabèh. Saka aku wong telu, Paulus, Silas lan Timotius

1 Timotius

1 ¹ Layang saka Paulus, sing saka kersané Gusti Allah dadi rasulé Gusti Yésus Kristus, Juru Slamet, lan landhesaning pengarep-arep kita, ² tumekaa marang Timotius, anakku kasukman kang sejati, sing wis daktuntun nganti precaya marang Gusti Yésus Kristus. Gusti Allah Sang Rama lan Sang Kristus Yésus, Gusti kita, maringana palimirma, sih-rahmat lan katentreman marang kowé.

³ Karepku kowé tetepa ana ing kutha Éfesus, kaya piwelingku marang kowé, nalika aku menyang tanah Makédonia. Sebab ing kutha Éfesus ana wong sawetara sing mulangaké piwulang-piwulang palsu. Wong-wong kuwi penggaken,

⁴ kandhanana supaya aja padha ngudhal dongèng-dongèng lan sarasilahé para leluhur sing ora ana entèké. Kuwi mung marakaké padu, lan ora ana paédahé tumrap rancangané Gusti Allah

bab keslametan kang wis kita sumurupi lantaran precaya.

⁵ Maksudé piwelingku iki supaya tuwuha katresnan saka ati kang resik, saka swaraning ati lan kaprecayan sing murni.

⁶ Ana wong sawetara sing wis nyimpang lakuné, banjur kèlu ing omongan sing ngayawara.^a

⁷ Karepé padha arep dadi guru Angger-anggeré Torèt, nanging nyatané padha ora ngerti apa sing diomongaké dhéwé, utawa ora paham karo prekara-prekara sing diucapaké lan diyakini mau.

⁸ Kita padha ngerti yèn Angger-anggeré Torèt kuwi becik, angger dienggo ing samesthiné.

⁹ Kita kudu éling, yèn angger-angger kuwi ora dicawisaké kanggo wong-wong sing becik, nanging kanggo wong-wong ala, sing padha nampik Gusti Allah, lan sing uripé tanpa Gusti Allah; sing matèni bapa-biyungé; sing gawéné matèni wong,

¹⁰ sing laku jina, sing nindakaké jindik,^b sing gawéné nyulik, sing gawéné goroh, sing dadi seksi palsu lan sedhéngah wong

^angayawara: tanpa guna.

^bjindik: homoseks.

sing nindakaké penggawé-penggawé sing cengkah karo piwulang sing bener.

¹¹ Piwulang sing bener kuwi ana ing Injil, sing dipitayakaké marang aku, supaya dakwartakaké, iya Injil saka Gusti Allah, sing mahamulya lan sing Asmané pantes pinuji-puji.

¹² Aku ngaturaké panuwun marang Sang Kristus Yésus, Gusti kita, sing wis maringi kekuwatan marang aku, kanggo nglakoni pegawéanku. Aku ngaturaké panuwun, merga Panjenengané nganggep aku pantes nindakaké pegawéan kuwi lan Panjenengané wis netepaké aku supaya nglakoni pegawéan mau.

¹³ Senajan biyèn Panjenengané dakala-ala, daksiya-siya lan dakgawé sawenang-wenang, nanging Gusti Allah melasi aku, awit nalika semana aku ora precaya marang Gusti Yésus Kristus. Dadi aku ora ngerti apa sing daktindakaké.

¹⁴ Éwasemono Gusti maringaké sih-rahmaté nganti lubèr-lubèr marang aku, sarta aku diparingi precaya lan katresnan, sing saiki padha kita duwèni

marga enggon kita katunggalaké karo Gusti Yésus Kristus.

¹⁵ Tembung iki nyata, wajib ditampa lan diprecaya, yakuwi: "Yèn rawuhé Sang Kristus Yésus ana ing jagad, arep mitulungi wong dosa supaya slamet." Déné aku iki wong dosa sing ala dhéwé.

¹⁶ Nanging iya marga kaananku sing mengkono mau Gusti Allah kersa melasi aku, supaya Sang Kristus Yésus ngetingalaké kesabarane ing sakatogé srana enggoné nylametaké aku, wong dosa sing ala dhéwé iki. Lan iki supaya dadi conto kanggo wong-wong ing sapungkurku sing padha percaya marang Panjenengané lan kaparingan urip langgeng.

¹⁷ Kagem Panjenengané, Ratu langgeng, kang gesang selawasé lan kang ora katon, yakuwi Allah Kang Mahatunggal. Panjenengané kacaosana sakèhing pakurmatan lan kamulyan ing selawasé. Amin!

¹⁸ Anakku Timotius, kowé dakpasrahi kuwajiban iki, cocog karo sing biyèn wis kawangsitaké mungguh ing kowé. Tembung-tembung iki dadia gamanmu kanggo perang kang utama iki,

¹⁹ klawan ngandhemi precayamu lan swaraning batin kang resik. Ana wong sing ora ngrungokaké marang swaraning batiné, temah ngrusak precayané.

²⁰ Upamané Himénéus lan Alèksander, sing wis dakpasrahaké marang Iblis, supaya padha kapok enggoné nyenyamah marang Gusti Allah.

2 ¹ Penjalukku sing dhisik dhéwé, yakuwi supaya pandonga, panyuwun lan pamuji sokur kasaosna marang Gusti Allah kanggo wong kabèh,

² kanggo para raja lan para penggedhé, supaya kita bisa urip klawan ayem lan tentrem, sajroné nindakaké pangibadah marang Allah lan tingkah laku sing bener.

³ Iya mengkono mau sing becik lan gawé renaning penggalihé Gusti Allah, Juru Slamet kita.

⁴ Awit Panjenengané ngersakaké supaya wong kabèh padha kaslametaké lan ngerti bab bebeneran sing sejati.

⁵ Awit Gusti Allah kuwi siji lan iya siji sing ngrukunaké Gusti Allah karo manungsa, yaiku Kristus Yésus.

⁶ Panjenengané sing ngurbanaké sarirané piyambak kanggo nebus manungsa kabèh. Kuwi buktiné yèn

Gusti Allah ngersakaké supaya wong kabèh padha kaslametaké ing wektu sing wis katemtokaké.

⁷ Lan iya kuwi sing njalari aku katimbangan dadi rasul (utusan) lan guruné para bangsa kapidir, kadhawuhan martakaké pawarta bab precaya lan kayektèn. Aku ora goroh. Aku kandha sanyatané.

⁸ Mulané aku kepéngin supaya ing ngendi waé wong lanang padha ndedonga klawan pasrah marang Gusti Allah, ora nganggo nepsu utawa bebantahan.

⁹ Mengkono uga aku kepéngin supaya wong wadon padha presaja lan padha nganggo sing pantes. Aja nganggo tatanan rambut sing néka-néka, utawa nganggo rerenggan mas-masan, mutiara utawa sandhangan sing larang-larang.

¹⁰ Nanging nganggo rerenggan arupa penggawé becik, mengkono mau patrapé wong wadon sing ngabekti marang Gusti Allah.

¹¹ Wong wadon kudu sinau anteng lan andhap-asor.

¹² Aku ora nayogyani wong wadon memulang utawa ngwasani wong lanang; wong wadon kudu anteng.

¹³ Sebab sing dititahaké dhisik Adam, banjur lagi Kawa.

¹⁴ Lan iya dudu Adam sing kagodha, nanging wong wadon sing kena ing godha lan nerak angger-anggeré Gusti Allah.

¹⁵ Éwadéné wong wadon bakal kaslametaké merga saka enggoné anak-anak, angger wong mau lestari enggoné ngantepi precayané, katresnané lan kasucèné klawan andhap-asor.

3 ¹ "Menawa ana wong sing kepéngin dadi panuntuné pasamuwan, kuwi ateges wong mau seneng nindakaké pegawéan sing utama banget." Kuwi bener!

² Mulané panuntuné pasamuwan mono kudu wong sing tanpa cacad, bojoné mung siji, bisa mekak pepénginané, wicaksana lan tata-krama; gelem awèh penginepan marang wong neneka; kudu pinter mulang,

³ ora kena karem ngombé minuman keras, wong sing sarèh, sing sumèh

lan sing senengé rerukunan. Ora mata dhuwiten;

⁴kudu bisa ngerèh brayaté dhéwé, lan nggulawenthah anaké nganti padha nurut lan ngurmati marang dhèwèké.

⁵Awit yèn wong ora bisa ngerèh brayaté dhéwé, kepriyé bisané ngemong pasamuwané Gusti Allah?

⁶Aja wong sing durung suwé olèhé mratobat, supaya aja dadi gumunggung, banjur kena ing paukuman kaya Iblis biyèn.

⁷Kudu wong sing kajèn ing sanjabané pasamuwan, supaya wong mau aja dirèmèhaké déning wong, banjur tiba ing kalaning Iblis.

⁸Para juru tetulunging pasamuwan iya kudu wong sing wataké becik lan sing jujur; ora kena wong sing seneng minuman keras utawa karem bandha.

⁹Wong-wong mau kudu ngandhemi piwulanging pasamuwan, manut prenatalé Gusti Allah. Lan kudu dilakoni klawan ati sing resik.

¹⁰Wong-wong kuwi kudu ditètèr dhisik, lan yèn wis ketitik becik, lagi olèh miwiti pegawéané.

¹¹ Bojoné juru-tetulung mau iya kudu wong sing wataké becik, ora dhemen nyatur pialané wong liya; kudu mekak pepénginané lan jujur ing sedhéngah prekara.

¹² Juru-tetulung uga kudu wong sing bojoné siji lan bisa ngerèh anak-anaké lan brayaté dhéwé.

¹³ Wong-wong sing enggoné leladi becik kuwi ana ing pasamuwan kajèn, temahan saya kendel enggoné nglairaké paseksi bab precayané marang Gusti Yésus Kristus.

¹⁴ Layang iki daktulis kanggo kowé, senjata aku kepéngin énggal teka dhéwé lan ketemu karo kowé.

¹⁵ Preluné saupama tekaku nganti kasèp, saka layang iki kowé wis bisa ngerti kepriyé kuduné tangkep kita ana ing brayaté Gusti Allah, yakuwi pasamuwan kagungané Gusti Allah kang sipat gesang. Pasamuwan kuwi dadi saka lan dadi dhasaré kabeneran.

¹⁶ Kabèh wong ngakoni yèn pangibadah kita iki ngemu wewadi gedhé banget, cethané mengkéné: "Gusti Yésus ngetingal awujud manungsa, kaleresané sineksènan déning Sang Roh Suci,

lan disumurupi déning malaékat. Panjenengané kawartakaké marang para bangsa, ditampa klawan precaya déning jagad lan wis sinengkakaké menyang swarga."

4¹ Sang Roh Suci wis ngandika klawan cetha, yèn ing tembé bakal ana wong sawetara sing padha murtad; wong-wong mau bakal padha kèlu karo roh-roh dora-cara^c lan nganut piwulangé sétan-sétan.

² Piwulang-piwulang mau asalé saka pambujuké wong-wong goroh, lan saka wong-wong sing swaraning batiné wis mati.

³ Padha menging kita supaya aja jejodhoan, lan nyirik panganan iki utawa kuwi. Nanging Gusti Allah maringaké pangan rupa-rupa mau supaya dipangan déning wong-wong precaya sing wis wanuh marang kayektèn sing sejati, mulané padha saos sukur.

⁴ Awit samubarang sing dititahaké déning Gusti Allah kuwi becik, ora ana siji waé sing karam. Mulané samubarang kudu ditampani kanthi saos sukur, marang Gusti Allah.

^cdora-carah: goroh.

⁵Awit kabèh mau wis disucèkaké déning pangandikané Gusti Allah lan déning pandonga.

⁶Menawa prekara-prekara mau kokwulangaké marang para sedulur, kowé padha dadi abdiné Sang Kristus Yésus sing utama. Kaya déné urip kasukmanmu dhéwé iya kasantosakaké srana pangandikané Gusti Allah lan srana piwulang sejati sing wis kokanut tekan sepréné.

⁷Singkirana gugontuhon, awit kuwi ora patut digunem. Awakmu gulawenthahen supaya uripmu kaya sing dadi kersané Gusti Allah.

⁸Latihaning badan paédahé mung sawetara, nanging panggulawenthahé batin kuwi maédahi ing sadhéngah prekara, ndadèkaké beciking urip kita, saiki lan mbésuk ing akérat.

⁹Iki pepéling sing bener, lan wajib digatèkaké lan diugemi sing temenan.

¹⁰Iya merga saka kuwi kita padha mersudi lan nyambut-gawé pethel, sebab aku padha ngendelaké marang Gusti Allah kang sipat gesang, kang dadi Juru Slameté wong kabèh, luwih-luwih tumrapé wong sing precaya.

¹¹ Prekara-prekara mau konen mersudi sing temenan lan wulangna.

¹² Aja ana wong sing ngrèmèhaké kowé merga enggonmu isih enom, nanging kowé dadia tuladha tumrap para wong precaya, iya pitembunganmu, kelakuanmu, katresnanmu, precayamu lan resiking atimu.

¹³ Wektumu enggonen macakaké Kitab Suci ana ing satengahing pasamuwan lan enggonen memulang tuwin memuruk, nganti satekaku.

¹⁴ Udinen supaya peparing kasukman saka Gusti Allah marang kowé ora muspra, yakuwi sing kaparingaké marang kowé, lantaran pangandikané para nabi lan katetepaké srana tumpangan tangan déning para pinituwa.

¹⁵ Prekara-prekara mau tindakna lan gatèkna sing temenan. Supaya kemajuanmu kasumurupan déning wong kabèh.

¹⁶ Jaganen awakmu dhéwé, lan jaganen piwulangmu. Terusna enggonmu nindakaké kuwi mau kabèh, awit yèn kowé tumindak mengkono, kowé bakal nylametaké awakmu dhéwé lan

wong-wong sing padha ngrungokaké marang piwulangmu.

5¹ Wong sing luwih tuwa tinimbang kowé, aja koksrengeni, nanging wong mau anggepen bapakmu dhéwé lan ajaken rembugan. Para nonoman anggepen sedulur-sedulurmu,

² wong wadon sing luwih tuwa anggepen ibumu lan wong-wong wadon sing luwih enom anggepen adhimu, kanthi ati sing resik.

³ Wong-wong wadon sing pancèn randha temenan padha ajènana.

⁴ Nanging randha sing duwé anak lan putu, para anak lan putuné mau kudu koksinaoni nindakaké kuwajibané tumrap brayaté dhéwé ing bab pangibadah, lan kuwajiban males kabecikané wong tuwané lan mbah-mbahé. Sing mengkono mau gawé renaning penggalihé Gusti Allah.

⁵ Nanging wong wadon sing pancèn randha temenan lan ora duwé wong sing ngrumati dhèwèké babar-pisan, kuwi sing diandelaké mung Gusti Allah piyambak. Rina wengi wong mau tansah ndedonga marang Gusti Allah nyuwun pitulungané.

⁶ Nanging randha sing uripé mung golèk kasenengan kuwi satemenè wis mati, senjata wong mau isih urip.

⁷ Randha-randha padha tuturana kaya kandhaku ing ngarep mau, supaya uripé tanpa cacad.

⁸ Nanging menawa ana wong sing ora ngrumati seduluré, luwih-luwih brayaté dhéwé, wong mau nyélaki precayané lan luwih ala ketimbang karo wong kapis.

⁹ Wong randha kena koklebokaké daftaré para randha yèn umuré wis sewidak taun, sing mung kawin sepisan,

¹⁰ tur sing kondhang merga penggawéné becik; yakuwi sing wis nggedhèkaké anak-anaké kanthi becik, dhangman mènèhi penginepan marang wong neneka, andhap-asor, seneng tetulung marang wong kasusahan, lan nglakoni sakèhing pegawéan sing becik.

¹¹ Randha-randha sing isih enom, aja koklebokaké ing daftar mau, awit menawa wong-wong mau kepéngin omah-omah menèh, banjur padha nyingkur marang Sang Kristus,

¹² dadiné padha luput merga nyélaki lan ngungkiri janjiné sing sekawit marang Panjenengané.

¹³ Wong-wong mau padha nanjakaké wektuné kanggo mlebu metu omahé wong tanpa nyambut-gawé apa-apa, malah luwih ala menèh, enggoné banjur nyatur wong lan nyampuri urusané wong liya, apa menèh nggunem prekara-prekara sing ora mesthiné digunem.

¹⁴ Karepku supaya randha-randha sing isih enom kuwi padha omah-omaha waé, karebèn padha duwé anak lan ngurusi brayaté dhéwé; supaya aja dadi dhadhakané satru-satru kita padha ngala-ala marang kita.

¹⁵ Awit ana randha-randha sing kesasar lan kèlu marang Iblis.

¹⁶ Yèn ana wong Kristen duwé sedulur sing wis randha, kuwi kudu mbiyantu randha mau, supaya aja dadi momotané pasamuwan. Srana mengkono pasamuwan bisa ngopèni randha-randha sing ora duwé sedulur babar-pisan.

¹⁷ Para pinituwa sing nyambut-gawé dadi panuntun-panuntun sing becik, kuwi kudu dianggep pantes nampani pituwas tikel, luwih-luwih sing nyambut-

gawé sregep, kayata gawé khotah lan memulang.

¹⁸Awit ing Kitab Suci ana pangandika: "Sapi sing kanggo nggiling pari, cangkemé aja dibrangus," lan: "Wong sing nyambut-gawé, pantes nampani opahé".

¹⁹Yèn ana pandakwa marang sawijining pinituwa, aja kokladèni, kejaba yèn diajokaké nganggo seksi loro utawa telu.

²⁰Wong sing nglakoni dosa padha welèhna ana ing ngarepé wong kabèh, supaya wong-wong liyané uga padha wedi.

²¹Kowé dakweling temenan ana ing ngarsané Gusti Allah lan Gusti Yésus Kristus, tuwin para malaékat suci: kandhaku mau lakonana tanpa nganggo sujana^d marang sapa waé. Sajroné nindakaké pegawéanmu, aja nganggo pilih kasih.

²²Aja kesusu netepaké wong dadi peladèn ana ing pakaryané Gusti nganggo tumpangan tangan. Aja katut-katut ing dosané wong liya. Awakmu jaganen supaya tansah resik.

^dsujana: prasangka (bhs. Ind.).

²³ Kowé aja mung ngombé banyu thok, nanging dokokana anggur sethithik kanggo mbiyantu wetengmu, supaya kowé ora bola-bali lara.

²⁴ Ana wong sawetara sing dosané katon cetha, senjata durung ditetepaké déning pengadilan. Nanging sawetara wong liyané ana sing dosané lagi ketitik mbésuk.

²⁵ Semono uga penggawé becik, kuwi gampang kasumurupan, malah senjata sing ora katon cetha pisan, meksa ora kena didhelikaké.

6 ¹ Para batur-tukon Kristen kudu padha ngajèni marang bendarané, supaya asmané Gusti Allah lan piwulang kita aja diala-ala déning wong.

² Para batur-tukoné wong Kristen aja ngrèmèhaké bendarané, awit padha-padha dadi wong Kristen, malah enggoné ngladèni bendarané mau kudu saya luwih becik, sebab bendarané sing diladèni mau iya wong precaya, sing wajib koktresnani. Prekara-prekara iki warahna lan wulangna.

³ Sing sapa mulangaké pathokan-pathokaning precaya sing sulaya karo pangandikané Gusti kita Yésus Kristus,

lan sulaya karo piwulangé pangibadah kita,

⁴kuwi wong sing gumedhé, sing rumangsané pinter, nanging luguné ora ngerti apa-apa. Wong kuwi kepatuh dhemen dhébatan lan èyèl-èyèlan prekara tembung lan kuwi nuwuhaké drengki, pasulayan, pitenah, sanggarunggi,

⁵lan regejegan sing ora uwis-uwis. Wong-wong kuwi padha keblinger, lan ora ngerti prekara sing bener. Pengirané pangibadah mono kanggo golèk kasugihan.

⁶Pangibadah kuwi pancèn marakaké wong dadi sugih, yakuwi samasa wong mau marem karo apa sing diduwèni.

⁷Awit apa ta sing kita gawa menyang ing donya iki? Lan apa sing arep kita gawa yèn kita ninggalké donya iki?

⁸Yèn mengkono kanggoné kita rak wis cukup samasa kita wis duwé sandhang lan pangan.

⁹Nanging sing sapa kepéngin dadi sugih, bakal kena ing panggodha, lan kepéncut marang prekara-prekara sing tanpa guna lan gawé cilaka, sing

nyemplungaké manungsa ana ing juranging karusakan.

¹⁰Awit karem bandha kuwi uwiting sarupaning piala. Sebab saka enggoné mburu dhuwit ana wong sing padha nyimpang saka precayané lan wekasané nyiksa awaké dhéwé awujud kasusahan rupa-rupa.

¹¹Nanging kowé sing dadi abdiné Gusti Allah, prekara-prekara sing mengkono kuwi kabèh singkirana. Ngudia supaya olèh kayektèn, kamursidan, precaya, katresnan, kesabaran lan alusing budi.

¹²Mlayua ngetog karosanmu ana ing pambalapaning iman, lan nggayuha marang urip langgeng. Sebab iya kanggo urip langgeng kuwi enggonmu katimbangan nalika kowé biyèn ngucapaké pangakumu kang becik bab precayamu ana ing ngarepé seksi-seksi akèh.

¹³Lan saiki ana ing ngarsané Gusti Allah, kang paring urip marang samubarang kabèh, lan uga ana ing ngarsané Sang Kristus Yésus, sing wis ngaku dhéwé ana ing ngarsané Gubernur Pontius Pilatus, kowé dakweling:

¹⁴ Pituturku iki lakonana lan jaganen, supaya tetep murni tanpa cacad, nganti tekan Dinané Gusti Yésus Kristus rawuh.

¹⁵ Rawuhé bakal kelakon ing wektu sing katetepaké déning Gusti Allah piyambak. Panjenengané dadi pangwasa tunggal lan kebak karahayon, Ratuné para ratu lan Gustiné para gusti.

¹⁶ Mung Panjenengané piyambak kang asipat gesang, kang dumunung ana ing pepadhang kang ora kena dicedhaki déning wong. Ora ana wong sing tau lan bisa ndeleng Panjenengané. Panjenengané iku kasaosana pakurmatan lan pangwasa ing selawasé! Amin!

¹⁷ Wong sing padha sugih bandha kadonyan, pituturana supaya aja gumunggung lan aja padha ngendelaké bandha sing ora tetep kaanané mau, nanging padha ngandela marang Gusti Allah, sing kanthi loma maringaké samubarang marang kita, supaya padha kita nikmati.

¹⁸ Wong-wong sugih konen nindakaké kabecikan, supaya padha sugiha ing penggawé becik, padha dadia wong sing

loma, lan gelem migunakaké barang darbèké bebarengan karo wong liya.

¹⁹ Srana mengkono wong-wong kuwi bakal padha nyimpen kasugihan kanggo awaké dhéwé sing dadi dhasar kukuh ing tembé. Srana mengkono wong-wong mau bakal padha bisa nggayuh urip sejati.

²⁰ Timotius! Samubarang sing wis dipitayakaké marang kowé, rumatana sing becik. Singkirana gunem sing sebrana lan dhébatan sing tanpa teges mungguh prekara sing padha diarani "Ngèlmu".

²¹ Awit ana wong sing anggepé wis nduwèni ngèlmu, satemah padha nyimpang saka dalaning precaya. Sih-rahmaté Gusti Allah nunggila karo kowé kabèh. Saka aku, Paulus

2 Timotius

1 ¹Layang saka Paulus, sing katimbalan déning Gusti Allah dadi rasulé Sang Kristus Yésus, kautus martakaké prasetyané bab urip ana ing patunggilané Sang Kristus Yésus, tumekaa marang Timotius, anakku sing kinasih. Gusti Allah Sang Rama lan Kristus Yésus Gusti kita, maringana sih-rahmat, palimirma lan katentreman marang kowé.

²(1:1)

³Aku saos sukur marang Gusti Allah, sing dakladosi klawan ati sing resik, kaya patrapé para leluhurku dhèk biyèn. Saben-saben aku kèlingan kowé ana ing pandongaku, rina lan wengi, aku banjur saos sukur.

⁴Aku éling marang prihatinmu; mulané aku kepéngin banget ketemu karo kowé, supaya atiku dadi bungah.

⁵Aku kèlingan precayamu sing tulus éklas, ora béda karo precayané embahmu Lois lan ibumu Éunike'. Aku yakin yèn precayamu uga mengkono.

⁶ Mulané kowé dakweling supaya kowé sregep nglakoni pegawéan, kang kaparingaké déning Gusti Allah marang kowé, nalika kowé daktumpangi tangan.

⁷ Awit Roh sing kaparingaké déning Gusti Allah marang kita iki ora marakaké kita dadi wong jirih, nanging malah menuhi kita klawan pangwasa, katresnan lan kekuwatan kanggo ngendhalèni awak kita dhéwé.

⁸ Mulané kowé aja isin neksèni Gusti; uga aja isin merga saka aku, sing dikunjara. Nanging, mèlua nandhang sangsara, kanggo kepentingané Injil, miturut kekuwatan sing kaparingaké déning Gusti Allah marang kowé.

⁹ Panjenengané nylametaké kita lan nimbali kita, supaya kita padha dadi umaté; landhesané dudu penggawé kita, nanging kersané lan sih-rahmaté piyambak. Sih-rahmat lantaran Sang Kristus Yésus wis diparingaké marang kita sadurungé jaman iki kawiwitan.

¹⁰ Lan saiki kababaraké marang kita lan lantaran rawuhé Sang Juru Slamet, Kristus Yésus. Panjenengané sing nyirnakaké pangwasané pati, lan

lantaran Injil Panjenengané medharaké urip sing ora kena ing rusak.

¹¹ Iya Gusti Allah sing netepaké aku dadi rasul lan guru, supaya ngabaraké Injil.

¹² Lan iya merga Injil kuwi aku nandhang kasangsaran iki. Nanging aku isih tetep yakin, awit aku wanuh karo sapa sing dakprecaya, lan aku ngerti temenan yèn Panjenengané kwasa ngreksa apa sing wis dipitayakaké marang aku, nganti tekan Dina rawuhé Gusti.

¹³ Antepana piwulang bener, sing dakwulangaké marang kowé, dadia tepa tuladha kanggo kowé. Tetepa precaya lan tetepa enggonmu nresnani ana ing patunggilané Sang Kristus Yésus.

¹⁴ Jaganen prekara-prekara becik sing wis dipitayakaké marang kowé lantaran pangwasané Sang Roh Suci kang dedalem ana ing kita.

¹⁵ Kowé wis ngerti yèn wong kabèh ing tanah Asia Cilik wis padha nyingkur marang aku, klebu uga Figelus lan Hérnogènès.

¹⁶ Muga Gusti maringana sih-rahmat marang brayaté Onésiforus, merga

dhèwèké kerep nglipur aku. Dhèwèké ora isin niliki aku ana ing pakunjaran.

¹⁷ Satekané ing kutha Rum dhèwèké terus nggolèki aku nganti ketemu.

¹⁸ Muga Gusti ngganjar sih-rahmat marang Onésiforus, ana ing Dina rawuhé Gusti. Lan kowé dhéwé iya ngerti sepira gedhéning pitulungané Onésiforus mau marang aku ana ing kutha Éfesus.

2 ¹ Mulané, kowé anakku, dibakuh lantaran sih-rahmaté Gusti Allah ana ing patunggilan kita karo Sang Kristus Yésus.

² Tembungku sing kokrungu ing piwulangku ana ing ngarepé para seksi akèh kaé gatèkna lan pitayakna marang wong-wong sing kokprecaya, yakuwi wong-wong sing bisa mulangaké bab mau marang wong liya.

³ Padha mèlua nandhang sangsara dadi prejurité Sang Kristus Yésus.

⁴ Prejurit sing lagi nglakoni ayahané kuwi kepéngin gawé senengé atiné komandhané, lan ora ngurusi prekara-prekara liya.

⁵ Olahragawan sing mlayu ana ing balapan ora bisa dadi juwara yèn ora netepi prenatalané balapan.

⁶ Wong tani sing nyambut-gawé
mempeng, kuwi sing kudu olèh
panduman dhisik dhéwé saka panènané.

⁷ Gatèkna kandhaku iki, awit Gusti
bakal maringi pangerti marang kowé bab
apa waé.

⁸ Ngèlingana marang Gusti Yésus,
sing wis kawungokaké saka ing séda;
Panjenengané kuwi tedhaké Sang Prabu
Dawud, kaya sing diwulangaké déning
Injil, sing dakwartakaké.

⁹ Merga saka enggonku martakaké Injil
mau, aku saiki nandhang sangsara,
lan aku diranté kaya durjana. Nanging
pangandikané Gusti Allah ora kena
diranté.

¹⁰ Lan iya merga saka kuwi, sakèhing
lelakon iki daksangga klawan sabar
kanggo umat pilihané Gusti Allah, supaya
wong-wong mau iya padha nampnana
kamulyan langgeng sing ana ing Sang
Kristus Yésus.

¹¹ Pancèn bener pangandika ing Kitab
Suci sing mengkéné: "Yèn kita mati
bareng karo Panjenengané, kita uga
bakal urip bareng karo Panjenengané.

¹² Menawa kita padha tahan, kita bakal
ndhèrèk ngerèh karo Panjenengané.

Menawa kita nyélaki Panjenengané, kita iya bakal disélaki déning Panjenengané.

¹³ Menawa kita ora setya, Panjenengané tetep setya, awit Panjenengané ora tau sulaya karo sarirané piyambak."

¹⁴ Wong-wongmu padha tuturana, lan padha élingna ana ing ngarsané Gusti Allah, supaya aja padha regejegan mung prekara tembung-tembung. Kuwi ora ana paédahé, malah mbubrah pikirané wong sing padha ngrungokaké.

¹⁵ Padha ngudia sakatogé supaya olèh pengalem saka Gusti Allah, dadi abdi sing ora isin nglakoni pegawéané, yakuwi mènèhaké piwulang bab prekara sing bener, sing sejati saka Gusti Allah.

¹⁶ Singkirana omongané wong sing bodho lan tanpa teges, sing malah mung nekakaké piala.

¹⁷ Piwulangé wong-wong mau padha kaya lelara sing nggrogoti daging; kayata piwulangé Himénéus lan Filétus.

¹⁸ Wong-wong mau wis padha nyimpang saka dalan sing bener lan saiki lagi gawé bingungé wong precaya sawetara, srana piwulangé, yèn petangèné wong mati kuwi wis kelakon.

¹⁹ Nanging dhasaring pakaryané Gusti Allah kuwi kukuh, ora bisa goyah. Lan iki tembung sing katulis ana ing sandhuwuré dhasar mau: "Gusti pirsane wong-wong sing dadi kagungané," lan: "Sing sapa ngaku dadi kagungané Gusti, kuwi kudu nyingkiri penggawé ala."

²⁰ Ing sajroning omah sing gedhé kuwi praboté rupa-rupa; ana sing digawé saka slaka, ana sing saka emas; ana menèh sing digawé saka kayu lan lempung; ana sing dienggo kaperluan-kaperluan istimewaé, ana sing kanggo kaperluan-kaperluan lumrah.

²¹ Menawa wong ngresiki awaké saka sarupaning piala, wong mau bakal diagem nindakaké prekara-prekara sing mulya, sing maédahi marang Gustiné. Wong mau samekta diagem nindakaké pegawéan sing utama.

²² Mulané nyingkirana watak-wantuné wong nom, lan ngudia marang kamursidan, kaprecayan, katresnan lan katentreman, bebarengan karo wong-wong sing klawan ati sing resik nyuwun pitulungané Gusti.

²³ Nanging dhébatan sing tanpa teges lan tanpa dhasar kuwi singkirana; awit

kowé ngerti yèn kabèh mau wekasané mung nuwuhaké padu.

²⁴Abdiné Gusti mono ora kena kerengan, malah kudu sumanak karo wong kabèh, pinter memulang lan sabar.

²⁵Lan bisa melèhaké wong kanthi alus; mbokmenawa srana mengkono Gusti Allah paring kelonggaran marang wong-wong mau dadi mratobat lan wanuh marang prekara sing bener.

²⁶Sarta banjur padha éling menèh lan oncat saka kalaning Iblis, sing wis njiret wong-wong mau supaya nuruti kekarepané.

3¹Padha élinga, yèn ing dina-dina wekasan bakal ana kasusahan sapirang-pirang.

²Wong bakal padha mikiraké awaké dhéwé lan karem bandha; bakal padha gumunggung lan dhemen goroh. Bakal padha seneng mitenah lan brontak marang wong tuwané; padha ora duwé panarima lan ora merduli marang pangibadah.

³Ora padha sumanak, malah padha ambek siya; seneng ngala-ala wong liya, sarta seneng tumindak kasar lan tegelan. Padha sengit marang kabecikan.

⁴ Seneng cidra, ora sabaran lan kumenthus. Wong-wong mau bakal padha luwih nengenaké kasenengan ketimbang karo ngabekti marang Gusti Allah.

⁵ Padha seneng nglakoni saraking agama mung tata lairé, nanging nampik paédahé agama mau sing satemené. Wong-wong mau singkirana.

⁶ Ana sawetara sing wis padha mlebu-metu omah-omah nedya mbujuk wong-wong wadon sing padha rumangsa kabotan dosa lan padha kabereg déning hawa-nepsu rupa-rupa.

⁷ Yakuwi wong-wong wadon sing padha kepéngin sinau bab prekara sing bener, nanging ora tau nggayuh bab mau.

⁸ Kaya Yanes lan Yambres sing padha nglawan marang Nabi Musa biyèn, mengkono uga wong-wong mau padha nglawan marang kayektèn — yakuwi wong-wong sing pikirané wis rusak lan wis murtad saka precayané.

⁹ Nanging wong-wong iki ora bakal ana kaundhakané, jalaran kabèh wong wis padha ngerti bodhoné, ora béda karo lelakon sing dialami déning Yanes lan Yambres mau.

¹⁰ Nanging kowé wis nampani piwulangku, wis ngerti kelakuanku lan tujuning uripku. Kowé wis namataké precayaku, kesabaranku, katresnanku, ketabahanku.

¹¹ Kowé wis nyipati dhéwé enggonku dianiaya lan disangsara. Kowé wis nyipati dhéwé kabèh sing wis kelakon tumraping aku ana ing kutha-kutha Antiokia, Ikonium, lan Listra, yakuwi panganiaya-panganiaya nggegirisi sing wis dakalami. Nanging Gusti wis ngluwari aku saka kuwi mau kabèh.

¹² Kabèh wong sing ngabekti lan nunggil karo Sang Kristus bakal ngalami dianiaya,

¹³ nanging wong ala lan wong dhemen cidra malah bakal saya ndadra enggoné nglakoni piala, padha ngapusi, nanging iya diapusi.

¹⁴ Nanging kowé, Timotius, tetepa nggondhèli kabeneran sing wis koktampani lan kokyakini. Kowé ngerti sapa guru-gurumu biyèn.

¹⁵ Lan élinga yèn wiwit cilik kowé wis wanuh karo Kitab Suci, sing marakaké kowé olèh kawicaksanan lan nuntun

kowe marang keslametan lantaran
percaya marang Gusti Yésus Kristus.

¹⁶ Kabèh isining Kitab Suci kuwi
diwangsitaké déning Gusti Allah lan
maédahi kanggo mulang bab sing bener,
melèhaké sing luput, mbeneraké sing
kliru, lan mulang marang manungsa bab
urip sing nyondhongi karo kersané Gusti
Allah.

¹⁷ Supaya srana Kitab Suci mau, wong
sing ngladosi Gusti Allah dilatih lan
diprabeti, sarta padha bisa nglakoni
sedhéngah pegawéan sing becik.

4 ¹ Gusti Yésus Kristus bakal rawuh
menèh, jumeneng hakim, ngadili
wong sing urip lan wong sing wis
mati. Panjenengané bakal nindakaké
Pepréntahané. Mulané banget penjalukku
marang kowé,

² ngabarna Injil, ora preduli wong
sing kokkabari gelem ngrungokaké apa
ora. Wong padha kandhanana, padha
welèhna, lipuren lan wulangen kanthi
sabar.

³ Bakal ana mangsané wong padha
ora betah ngrungokaké piwulang
sing bener. Wong-wong mau bakal
padha nuruti nepsuné dhéwé lan

nglumpukaké guru-guru, sing gelem mulang bab prekara-prekara sing kepénak dirungokaké ing kupingé.

⁴Wong-wong mau bakal ngingeraké kupingé saka piwulang sing bener, lan milaur ngrungokaké marang dongèng-dongèng.

⁵Nanging kowé kudu padha ngendhalèni awakmu dhéwé ing sedhéngah kaanan, sing sabar ing sajroning kasangsaran. Injil wartakna, lan kabèh kuwajibanmu tindakna krana enggonmu dadi abdiné Gusti Allah.

⁶Déné aku, saiki wis tekan titi mangsané enggonku dadi kurban kagem Gusti. Wis tekan wayahé aku ninggalaké donya iki.

⁷Aku wis mlayu ngetog karosanku sajroning balapan, saiki playuku wis tekan garis wekasan, aku wis menang enggonku ngantepi precaya.

⁸Lan saiki tandha kemenangan wis disedhiyakaké kanggo aku, yakuwi makuthaning kabeneran, sing bakal kaparingaké déning Gusti, Hakim Kang Adil, marang aku, ana ing Dina Kiamat. Lan ora mung aku dhéwé, nanging

sakèhing wong sing padha nganti-anti kanthi tresna marang rawuhé Gusti.

⁹ Ngudia supaya kowé énggal teka ing panggonanku.

¹⁰ Démas wis ninggal aku, awit seneng karo donya iki; saiki dhèwèké lunga menyang kutha Tésalonika. Kreskes lunga menyang tanah Galatia lan Titus menyang Dalmatia.

¹¹ Kari Lukas sing isih ana ing kéné. Markus pethuken lan jaken mréné bareng karo kowé, awit Markus bisa nyambut-gawé mbiyantu aku ana ing pegawéanku.

¹² Aku wis ngirim Tikhikus menyang kutha Éfesus.

¹³ Yèn kowé mréné jubahku sing daktinggal ana ing kutha Troas, ing omahé Karpus, gawakna. Buku-buku gawanen pisan. Déné sing prelu dhéwé sing ditulis ana ing wlulang^a kaé.

¹⁴ Alèksander, tukang tembaga kaé, wis nindakaké piala akèh marang aku. Dhèwèké bakal diwales déning Gusti manut penggawéné.

^awlulang: perkamèn.

¹⁵ Kowé dhéwé sing waspada marang wong kuwi, sebab banget enggoné nglawan piwulang kita.

¹⁶ Nalika aku diajokaké ing pengadilan sing kapisan, ora ana wong siji-sijia sing mbélani aku ngaturaké penjawab. Kabèh wis padha ninggal aku. Muga-muga wong-wong mau padha diapura déning Gusti Allah.

¹⁷ Nanging Gusti wis nunggil karo aku. Aku diparingi kekuwatan, nganti aku bisa nyritakaké bab Injil ing sasampurnané, lan dirungokaké déning para wong dudu Yahudi. Aku wis diluwari saka cangkemé singa.

¹⁸ Gusti bakal ngluwari aku uga saka ing sarupaning penggawé ala, lan ngasta aku ana ing Kratoné ing swarga. Panjenengané kaluhurna ing selawasé! Amin.

¹⁹ Aku kirim salam marang Priskila lan Akwila lan marang brayaté Onésiforus.

²⁰ Érastus kari ana ing kutha Korintus, nanging Trofimus daktinggal, lagi lara ana ing kutha Milétus.

²¹ Kowé ngudia supaya bisa tekan kéné sadurungé mangsa bedhidhing. Ébulus, Pudès, Linus, lan Klaudia padha kirim

salam, mengkono uga sedulur-sedulur
liyané sing padha precaya.

²² Muga Gusti nunggil karo kowé.
Sih-rahmaté Gusti Allah nunggila ing
kowé kabèh. Saka aku, Paulus

Titus

1 ¹ Layang saka aku, Paulus, abdiné Allah lan rasulé Gusti Yésus Kristus. Aku kapilih lan kautus mbiyantu precayané umaté Allah kang pinilih; lan nuntun umat mau marang prekara sing bener manut piwulangé kaprecayan kita.

² Piwulang mau alandhesan pengarep-arep marang urip langgeng. Gusti Allah, kang setya wis njanjèni bab urip langgeng kuwi, sadurungé jaman kawiwitan.

³ Ing wektu kang dikersakaké, Panjenengan wis medharaké janjiné mau ana ing Injil, sing dipitayakaké marang aku. Lan aku martakaké Injil mau atas dhawuhé Gusti Allah, Juru Slamet kita.

⁴ Tumekaa marang Titus, anakku kasukman^a kang tunggal percaya marang Gusti Yésus Kristus. Muga-muga Allah Sang Rama lan Kristus Yésus, Juru Slamet kita, maringana sih-rahmat lan katentreman marang kowé.

^akasukman: karohanèn: cara rohani.

⁵ Enggonku ninggal kowé biyèn ana ing pulo Kréta kaé, supaya kowé ngrampungaké prekara-prekara sing isih prelu ditandangi. Uga supaya kowé netepaké pinituwa-pinituwa ana ing saben kutha. Aja lali marang piwelingku:

⁶ Pinituwa kuwi kudu wong sing tanpa cacad; kudu mung duwé bojo siji, sing anak-anaké wis precaya, lan ora kalok wong sing mblunthah^b utawa ora mbangun-turut.

⁷ Sarèhné pinituwa mau ngurusi pakaryané Allah lan dadi panuntuning pasamuwan, mulané kudu wong sing tanpa cacad. Wong sing ora gumunggung, ora brangasan, ora dhemen mendem, ora karem bandha.

⁸ Pinituwa kudu wong sing seneng awèh pamondhokan, seneng marang kabecikan. Kudu bisa ngendhalèni awaké dhéwé, jujur, mursid lan tertib.

⁹ Kudu ngantepi pangandikané Allah. Srana patrap mengkono pinituwa mau wani ngélingaké wong liya nganggo piwulang sing bener, lan nuduhaké keluputané wong sing padha nglawan piwulang mau.

^bmblunthah: mboten mbangun-turut: mblasar.

¹⁰Sebab akèh wong sing padha ora setya, luwih-luwih wong Kristen tetakan,^c kuwi padha nasaraké wong liya srana piwulang sing néka-néka.

¹¹Wong-wong sing piwulangé mengkono mau prelu énggal-énggal dibungkem, awit padha gawé bingungé brayat pirang-pirang srana piwulang sing ora bener. Karepé wong-wong mau satemené ngisin-isini banget, merga mung golèk untungé dhéwé.

¹²Tau ana nabiné wong Kréta dhéwé kandha: "Wong-wong Kréta kuwi dhemen goroh, kaya kéwan galak, wong-wong dremba^d sing kesèd."

¹³Apa sing dikandhakaké nabi mau bener. Mulané wong-wong kuwi kudu kokwelèhaké sing temenan, supaya precayané ora nylèwèng,

¹⁴lan ora padha kedayan déning dongèng-dongèngé wong Yahudi utawa prenatal-prenatané manungsa sing ngalang-alangi prekara sing bener.

¹⁵Tumrap wong sing pikirané resik, samubarang prekara dadi resik. Nanging tumraping wong-wong sing pikirané ora

^cKristen tetakan: tilas nganut agami Yahudi.

^ddremba: remen nedha.

resik lan ora precaya, ora ana prekara siji waé sing suci; awit pikiran lan atiné wis reged!

¹⁶ Wong-wong kuwi ngakuné precaya karo Gusti Allah, nanging penggawé-penggawéné nélakaké yèn wong-wong mau satemené ora precaya. Wong-wong mau seneng mbrontak lan ora bisa nindakaké kabecikan apa-apa.

2¹ Nanging kowé, Titus! Wulangna apa sing condhong karo pathokaning precaya.

² Wong lanang sing wis tuwa pituturana supaya presaja, wicaksana lan bisa ngendhalèni kekarepané; mantep ing precaya, ing katresnan lan ing kesabaran.

³ Mengkono uga wong wadon sing wis tuwa pituturana supaya luwih nggatèkaké marang pangibadah. Aja padha dhemen nyatur, lan dhemen mendem minuman keras. Kudu padha memulang sing becik:

⁴ kayata marahi wong-wong wadon enom supaya padha nresnani bojoné lan anak-anaké;

⁵ bisa ngendhalèni kekarepané sing ora prayoga, suci lan bisa dadi somah sing

sejati, manut karo préntahé bojoné, satemah wong ora ngala-ala marang pangandikané Allah.

⁶ Mengkono uga para nom-noman konen njaga marang awaké dhéwé.

⁷ Kowé dhéwé dadia tuladha ing sedhéngah penggawé becik. Enggonmu memulang tindakna klawan jujur lan kanthi tumemen.

⁸ Nganggoa tembung-tembung sing wicaksana, sing ora kena dicacad déning wong, supaya mungsuh-mungsuhmu padha kisinin, merga ora duwé alesan nyatur kowé.

⁹ Para abdi padha mbangun-turuta marang dhawuhé bendarané lan ing sadhéngah prekara gawéa mareming atiné bendarané. Aja padha madoni bendarané,

¹⁰ utawa nyolong barang-barangé bendarané. Malah para abdi selawasé kudu nélakaké yèn dhèwèké becik lan setya, supaya srana sadhéngah prekara sing ditindakaké kanthi becik mau, wong-wong padha ngalem piwulang bab Gusti Allah, Juru Slamet kita.

¹¹ Awit Gusti Allah wis ngetingalaké sih-rahmaté kanggo keslametané manungsa kabèh.

¹² Sih-rahmaté mau merdi kita, supaya kita padha urip ninggal patrapé wong sing ora wanuh karo Gusti Allah, sing nuruti marang hawa-nepsu kadonyan. Sajroning urip ing donya iki kita padha bisaa ngendhalèni nepsu kita dhéwé, padha sing jujur lan ngabekti marang Gusti Allah.

¹³ Saiki kita lagi padha nganti-anti tekané dina sing dadi pengarep-arep, yakuwi Dina kebakaring kamulyané Allah Kang Mahaagung lan Sang Juru Slamet, Gusti Yésus Kristus.

¹⁴ Panjenengané wis masrahaké sarirané kanggo kita, yakuwi kanggo nylametaké kita saka sakèhing piala, lan ndadèkaké kita dadi kagungané piyambak, umat sing suci, sing kesengsem marang penggawé becik.

¹⁵ Prekara-prekara iki wulangna. Enggonmu mituturi lan melèhaké wong-wong sing padha ngrungokaké piwulangmu, nganggoa kawicaksanan, supaya aja nganti ana wong sing ngrèmèhaké kowé.

3¹ Wong-wongmu padha élingna, supaya padha sumuyud marang pamaréntah lan marang para wong sing ngasta pangwasa. Padha mbangun-turuta marang wong-wong mau lan padha cumadhanga marang sadhéngah penggawé becik.

² Wong-wong padha kandhanana supaya aja padha ngala-ala wong liya, nanging padha rukuna lan memitrana karo wong kabèh. Tangkepmu karo wong kabèh tansah sing alus.

³ Awit kita dhéwé biyèn uga seneng tumindak ngawur, seneng mbrontak lan murang-sarak.^e Kita biyèn uga dierèh déning hawa-nepsu lan sakèhing pepénginan. Urip kita biyèn uga kebak drengki lan sengit marang liyan. Wong-wong padha sengit marang kita, lan kita uga padha sengit marang wong-wong mau.

⁴ Nanging bareng Gusti Allah mbabaraké sih lan kamirahané,

⁵ Panjenengané milujengaké kita, ora merga penggawé becik sing kita tindakaké, nanging merga saka

^emurang-sarak: mblasar: mboten manut prenatal.

sih-rahmaté piyambak. Kita padha "dikumbah".^f Merga saka enggon kita kakumbah mau, kita nuli kalairaké menèh déning Sang Roh Suci lan kaparingan urip anyar.

⁶ Gusti Allah ngesokaké Roh Suci klawan lubèr marang kita lantaran Gusti Yésus Kristus, Juru Slamet kita,

⁷ supaya srana sih-palimirmané, kita padha dianggep bener utawa tanpa keluputan ana ing ngarsané Gusti Allah, lan kaparingan urip langgeng sing kita arep-arep.

⁸ Iki piwulang sing bener. Karepku supaya perkara-prekara iki luwih kokantepaké menèh ana ing piwulangmu, supaya wong-wong sing padha precaya marang Gusti Allah padha luwih akèh menèh enggoné nanjakaké wektuné kanggo nindakaké penggawé becik. Penggawé-penggawé sing mengkono kuwi akèh paédahé.

⁹ Nanging dhébatan sing tanpa teges padha singkirana, mengkono uga bab sarasilahé para leluhur; sarta cecongkrahan lan tukaran bab Angger-

^fdikumbah: dipun baptis: dipun sucèkaken.

anggeré Torèt. Kuwi ora ana paédahé lan ora ana ajiné.

¹⁰ Wong sing marakaké rusak ing pasamuwan élingna, apesé rambah ping pindho, sawisé kuwi aja koksrawungi.

¹¹ Kowé ngerti yèn wong sing mengkono mau ala, lan dosa-dosané nélakaké yèn wong kuwi ora bener.

¹² Sawisé Artémas lan Tikhikus dakkongkon nemoni kowé, udinen bisaa padha nemoni aku ana ing kutha Nikopolis, awit niatku arep manggon ana ing kana sajroné mangsa bedhidhing.

¹³ Sabisa-bisamu padha mbiyantua Zénas, ahli hukum, lan Apolos supaya énggal padha mangkat lan kecukupan samubarang sing dibutuhaké.

¹⁴ Wong-wongé dhéwé padha warahana nanjakaké wektuné kanggo nglakoni penggawé becik, lan nyukupi kebutuhan sing pancèn prelu temenan, supaya uripé aja nganti tanpa guna.

¹⁵ Wong kabèh sing mèlu aku ana ing kéné padha kirim salam. Salamku kabèh marang para mitra tunggal precaya. Sih-rahmaté Allah nunggal karo kowé kabèh. Saka aku, Paulus

Filemon

1 ¹ Layang saka aku Paulus, wong sing dikunjara merga Sang Kristus Yésus, lan saka sedulur kita Timotius, tumekaa marang kanca lan mitraku tunggal gawé, Filémon,

² lan marang pasamuwan sing ngumpul ana ing omahmu; sarta marang sedulur kita wadon Apfia, apa déné marang Arkhipus, kanca kita tunggal sapegawéan.

³ Gusti Allah Rama kita lan Gusti kita Yésus Kristus maringana sih-rahmat lan katentreman marang kowé.

⁴ Sedulur Filémon! Saben-saben aku ndedonga, aku tansah ngèlingi kowé lan saos sukur marang Gusti Allah.

⁵ Awit aku krungu bab katresnanmu marang para kagungané Allah, lan bab precayamu marang Gusti kita Yésus Kristus.

⁶ Kang daksuwun-suwun, muga-muga enggonku padha paseduluran karo kowé, merga padha déné dadi wong percaya, njalari kita saya ngerti marang sakèhing

berkah, sing padha kita tampani ana ing patunggilan kita karo Sang Kristus.

⁷ Katresnanmu, Filémon, sedulur kang kinasih, ndadèkaké bungahku lan gawé gedhéning atiku! Para umaté Gusti Allah kabèh rumangsa olèh panglipur saka kowé.

⁸ Mulané, aku sedulurmu tunggal precaya marang Gusti Yésus Kristus, satemené bisa préntah marang kowé tanpa wigih-wigih, supaya nindakaké apa sing perlu.

⁹ Nanging merga saka tresna, luwih prayoga menawa aku ora préntah, nanging ajak-ajak kowé, senajan aku, Paulus, utusané Sang Kristus Yésus kalané saiki lagi dikunjara merga saka asmané.

¹⁰ Penjalukku marang kowé kanggo Onésimus, anakku ana ing Sang Kristus, awit sajroné aku dikunjara aku dadi bapakné kasukman.

¹¹ Onésimus kuwi biyèn ora ana gunané tumrap kowé, nanging saiki migunani tumrap kowé lan iya tumrap aku.

¹² Wong sing daktresnani banget iku dakkon bali mèlu kowé menèh.

¹³ Satemené aku kepéngin nyandhet dhèwèké ana ing kéné ngancani aku, sajroné aku dikunjara merga Injil, supaya bisa mbiyantu aku minangka sesulihmu.

¹⁴ Nanging aku emoh meksa kowé; aku luwih seneng yèn kowé nindakaké sing mengkono mau klawan sukalilaning atimu. Dadi aku ora arep nindakaké apa-apa tanpa nganggo rembugmu dhisik.

¹⁵ Bisa uga pisahé Onésimus karo kowé kanggo sawetara mangsa kuwi supaya dhèwèké bisa koktampa menèh kanggo selawasé.

¹⁶ Saiki Onésimus kuwi dudu batur-tukon, nanging saiki dadi sedulurmu kang kinasih ana ing Kristus. Kaya mengkono kaanané Onésimus tumrap ing aku, mengkono uga tumraping kowé, yakuwi abdi lan uga sedulur tunggal Gusti.

¹⁷ Dadiné yèn aku kokanggep kanca tunggal precaya, Onésimus iya tampanana kaya enggonmu nampani aku dhéwé.

¹⁸Yèn Onésimus keluputan karo kowé, utawa duwé utang apa-apa karo kowé, aku sing nanggung.

¹⁹Aku tandha tangan ana ing kéné: Aku, Paulus sing arep mbayar. (Lan ora ana preluné aku ngélingaké kowé bab utangmu karo aku, yakuwi awakmu dhéwé.)

²⁰Mulané kowé sedulurku ana ing Gusti, aku gentèn tulungana. Atiku lipura krana enggonku duwé sedulur kowé, padha-padha wong Kristen.

²¹Sajroné nulis layang iki aku yakin, yèn kowé bakal ngleksanani penjalukku. Malah aku ngerti yèn satemené kowé bakal tumindak luwih saka kuwi.

²²Kejaba kuwi, aku sedhianana kamar siji, awit aku duwé pengarep-arep yèn Gusti Allah bakal ngabulaké panyuwunmu kabèh lan aku bali nunggal karo kowé menèh.

²³Épafra sing bareng karo aku ana ing pakunjaran krana Sang Kristus, kirim salam marang kowé.

²⁴Mengkono uga kancaku nunggal pegawéan, Markus, Aristarkhus, Dhémas lan Lukas.

²⁵ Sih-rahmaté Gusti Yésus Kristus
nunggila karo kowé kabèh. Saka aku,
Paulus

Ibrani

1 ¹ Dhèk jaman biyèn Gusti Allah wis kerep ngandika karo para leluhur kita srana patrap werna-werna.

² Nanging ing jaman wekasan iki Panjenengané ngandika marang kita lantaran Kang Putra. Iya lantaran Kang Putra kuwi enggoné Gusti Allah nitahaké alam jembar. Sarta Panjenengané wis netepaké Kang Putra mau supaya sing wekasané ndarbèni samubarang kabèh.

³ Kang Putra kuwi cahya kamulyané sarta citrané^a Gusti Allah sing cèples. Iya Panjenengané sing ngrumati alam jembar iki srana sabdané kang kebak pangwasa. Sawisé Panjenengané rampung enggoné ngresiki dosané manungsa, nuli lenggah ana ing sisih tengené Gusti Allah, Kang Mahakwasa, ana ing dhamparing Kraton Swarga.

⁴ Kaluhurané Sang Putra kuwi banget enggoné ngungkuli para malaékat, padha kaya pinunjuling Asma sing kaparingaké déning Gusti Allah marang

^acitra: gambar.

Panjenengané, lan banget enggoné ngungkuli éndahing jenengé para malaékat mau.

⁵Awit Gusti Allah ora tau ngandika marang para malaékat mengkéné: "Kowé kuwi Putra-Ku; ing dina iki Aku dadi Ramamu." sarta: "Aku bakal dadi Ramané, lan dhèwèké bakal dadi Putra-Ku."

⁶Nalika Gusti Allah arep ngutus Kang Putra pembarep marang jagad, ngandika mengkéné: "Sakèhé malaékat kudu nyembah marang Sang Putra iki."

⁷Déné bab para malaékat Gusti Allah ngandika: "Gusti Allah ndadèkaké para malaékaté dadi angin, sarta para abdiné dadi geni kang murub."

⁸Nanging bab Sang Putra, Gusti Allah ngandika: "Paduka menika Allah, Paduka badhé jumeneng Raja ing salami-laminipun! Pangrèh Paduka menika adil.

⁹Paduka menika remen dhateng prekawis-prekawis ingkang leres sarta sengit dhateng duraka. Pramila Gusti Allah, inggih Allah Paduka, sampun miji Paduka, sarta ngurmati Paduka ingkang ndhatengaken kabingahan, ngungkuli

menapa ingkang kaparingaken dhateng para mitra Paduka."

¹⁰ Lan menèh pangandikané Gusti Allah mengkéné: "Gusti, ing wiwitan mila Paduka ingkang nalesi^b bumi, sarta langit menika inggih pakaryaning asta Paduka piyambak.

¹¹ Sedaya menika badhé sirna, badhé dados lungset lan amoh kados sandhangan; nanging Paduka mboten badhé éwah gingsir.

¹² Paduka badhé nglempit alam jembar menika kados jubah, sarta badhé sami kasantunan kados sandhangan. Nanging Paduka tansah badhé lestantun mboten éwah-éwah; yuswa Paduka tanpa wangenan."

¹³ Gusti Allah ora tau ngandika marang para malaékaté sing endi waé mengkéné: "Lungguha ana ing sisih tengen-Ku, nganti mungsuh-mungsuhmu wis padha Dakdadèkaké ancik-anciking telapakamu."

¹⁴ Yèn mengkono para malaékat kuwi sapa ta? Para malaékat kuwi rak roh-roh sing padha ngladosi Gusti Allah lan sing

^bnalesi: ndhasari.

diutus ngladosi wong-wong sing bakal padha tanpa keslametan.

2¹ Mulané kita kudu luwih kenceng enggon kita padha gondhèlan ing sakèhing kayektèn sing wis kita rungu, supaya kita aja padha kéntir.

² Pangandika sing didhawuhaké lantaran para malaékat kuwi nyata, lan sapa sing ora manut utawa ngèstokaké bakal tanpa paukuman sing samesthiné.

³ Yèn mengkono kepriyé bisané kita oncat saka paukuman mau, menawa kita ora ngregani marang keslametan kang semono gedhéné? Gusti Yésus piyambak sing miwiti martakaké keslametan mau lan wong-wong sing padha krungu pangandika mau, klawan temen olèhé mènèhi paseksi marang kita, yèn pangandikané Gusti Allah kuwi nyata mengkono.

⁴ Mengkono uga Gusti Allah iya ngekahaké paseksi-paseksi mau srana pretandha-pretandha, mujijat-mujijat, sarta kaélokkan werna-werna. Panjenengané uga maringaké ganjaran-ganjaraning Roh Suci miturut ing kersané piyambak.

⁵ Nalika Gusti Allah nitahaké jagad, Panjenengané ora ngangkat malaékat-malaékat dadi para pangwasané jagad, iya jagad kang lagi kita rembug iki.

⁶ Malah ing Kitab Suci katulis mengkéné: "Dhuh Allah, manungsa menika menapa ta? Rak namung titah limrah, déné kokngantos Paduka gatosaken!

⁷ Kanggé sawetawis wekdal manungsa menika Paduka dadosaken langkung asor sekedhik tinimbang para malaékat. Éwadéné Paduka makuthani kalayan kaluhuran sarta kaurmatan,

⁸ saha Paduka dadosaken pangwaos ingkang ngerèh samukawis." Menawa Gusti Allah ngangkat manungsa dadi "pangwasa sing ngerèh samubarang," ora ana barang siji waé sing ora katelukaké déning pangwasané. Nanging kita sumurup yèn manungsa saiki ora ngerèh samubarang.

⁹ Sing ngwasani samubarang mung Gusti Yésus piyambak. Kanggo sawetara mangsa Panjenengané kadadèkaké kacèk sethithik tinimbang para malaékat, supaya merga sih-rahmaté Gusti Allah, Panjenengané nglampahi séda kanggo manungsa kabèh. Saiki

kita sumurup yèn Panjenengané dimakuthani nganggo kamulyan lan kaurmatan, merga enggoné wis nandhang kasangsaraning pati.

¹⁰ Wis samesthiné menawa Gusti Allah, kang nitahaké lan ngrumati samubarang kabèh kagem Panjenengané, uga nyampurnakaké Gusti Yésus srana kasangsaran, supaya Gusti Yésus saged nuntun putra akèh ngrasakaké kamulyané, bebarengan karo Panjenengané. Awit mung Gusti Yésus piyambak kang nuntun wong-wong mau marang keslametan.

¹¹ Gusti Yésus nyucèkaké manungsa srana nebus dosa-dosané. Panjenengané lan wong-wong kang kasucèkaké mau asalé saka Rama siji. Mulané Gusti Yésus ora lingsem ngaken sedulur wong-wong mau.

¹² Pangandikané: "Dhuh Allah, Kawula badhé martosaken bab kawontenan Paduka dhateng para sedhèrèk Kawula. Kawula badhé ngalembana Paduka wonten ing satengahipun pasamuwan."

¹³ Sarta menèh: "Aku bakal precaya marang Panjenengané." Lan menèh pangandikané: "Satemené, lah iki Aku

lan putra-putra sing wis diparingaké déning Gusti Allah marang Aku."

¹⁴ Sarèhné sing disebut putra-putra kuwi wong-wong sing awujud daging lan getih, mulané Gusti Yésus iya banjur dadi manungsa padha kaya wong-wong mau sarta ngagem sakèhing sipat kamanungsané wong-wong mau. Enggoné mengkono supaya srana sédané Panjenengané bisa nyirnakaké Iblis sing ngwasani pati.

¹⁵ Sarta ngluwari wong-wong, sing sajegé uripé kawengku déning rasa wedi marang pati.

¹⁶ Awit satemené dudu para malaékat sing dipitulungi Gusti Yésus, nanging kaya pangandikané ing Kitab Suci: "Panjenengané mitulungi tedhaké Rama Abraham."

¹⁷ Kuwi ateges yèn Panjenengané kudu dipadhakaké karo para sedhèrèk-sedhèrèké ing sadhéngah prekara, supaya Panjenengané dadia Imam Agungé wong-wong mau, kang ambek welasan lan setya marang Gusti Allah, murih bisaa ngolèhaké pangapura tumrap dosa-dosaning bangsané kabèh.

¹⁸ Lan saiki Panjenengané saged mitulungi wong-wong sing kena ing panggodha, awit Panjenengané piyambak wis ngalami digodha lan nandhang sangsara.

3 ¹ Para sedulurku sing padha dadi kagungané Gusti Allah, merga katimbangan déning Panjenengané! Padha rasak-rasakna bab Gusti Yésus, kang kautus déning Gusti Allah, supaya jumeneng Imam Agung manut sahadat kita.

² Gusti Yésus kuwi setya marang Gusti Allah, kang wis miji Panjenengané ngayahi pegawéan kuwi, kaya déné Nabi Musa biyèn iya setya ing pegawéané kanggo umaté Allah kabèh.

³ Wong sing ngedegaké omah kuwi ajiné ngluwihi omah sing digawé. Mulané Gusti Yésus iya wis samesthiné nampi kamulyan kang luwih gedhé tinimbang Nabi Musa.

⁴ Pancèn saben omah mesthi ana sing gawé, nanging sing yasa samubarang kabèh kuwi Gusti Allah.

⁵ Nabi Musa kuwi pancèn dadi abdi sing tumemen tumraping umaté Allah kabèh, sarta mulangaké prekara-prekara sing

ing tembé bakal diwedharaké déning Gusti Allah.

⁶Nanging Sang Kristus tumemené kaya déné Putra, kang mikul tanggung jawab tumraping Pedalemané Allah. Pedalemané Allah, yakuwi kita iki, anggeré kita padha mantep lan yakin yèn bakal padha nampani apa sing kita arep-arep.

⁷Mulané kaya pangandikané Sang Roh Suci: "Ing dina iki, menawa kowé padha krungu dhawuhé Allah,

⁸kowé aja padha mangkotaké atimu, kaya para leluhurmu biyèn pada mbaléla marang Gusti Allah, yakuwi nalika padha ana ing pesamunan, padha nyoba marang Gusti Allah.

⁹'Ana ing kana para leluhurmu padha ndadar^c Aku; Aku padha dicoba', mengkono pangandikané Allah, 'mangka wis patang puluh taun lawasé wong-wong mau padha weruh apa sing Daktindakaké.'

¹⁰Mulané pegel ati-Ku marang umat mau, lan Aku ngandika, 'Wong-wong

^cndadar: menguji (bhs. Ind.).

kuwi tansah gawé duraka, padha suthik^d nurut marang dhawuh-dhawuh-Ku.'

¹¹ Aku duka marang wong-wong mau sarta sumpah: 'Wong-wong kuwi ora pisan-pisan bakal mlebu ana ing papan palereman-Ku.'

¹² Para sedulurku, padha dingati-ati, supaya aja ana wong siji waé panunggalanmu sing duwé ati ala lan maido nganti nyingkur marang Gusti Allah kang sipat gesang.

¹³ Malah aja ana panunggalanmu sing kena ing pamblithuking dosa, banjur mangkotaké atiné. Mulané sajroné isih urip ing jaman sing ana ing Kitab Suci disebut "Dina Iki," padha tansah éling-ingélingna.

¹⁴ Kita kabèh iki wis padha mèlu menang karo Sang Kristus. Semono kuwi menawa kita padha tetep ngantepi marang precaya kita kawitan nganti tekan ing wekasan.

¹⁵ Pangandikané Gusti Allah mengkéné: "Ing dina iki menawa kowé krungu dhawuhé Allah, aja padha mangkotaké atimu kaya para leluhurmu, dhèk

^dsuthik: emoh: mboten purun.

biyèn nalika padha mbangkang marang Panjenengané."

¹⁶ Sapa sing padha krungu dhawuhé Allah, banjur mbaléla marang Panjenengané? Kuwi rak wong-wong sing padha kairid déning Nabi Musa metu saka tanah Mesir ta?

¹⁷ Sapa wong-wong sing patang puluh taun lawasé memungu bebenduné Allah? Apa dudu wong-wong sing padha gawé dosa lan padha mati pating glimpang ana ing pesamunan?

¹⁸ Nalika Gusti Allah supaos: "Wong-wong kuwi ora pisan-pisan bakal mlebu ana ing papan palereman-Ku," sapa satemené sing dikersakaké? Ora liya rak iya wong-wong sing padha mbaléla mau!

¹⁹ Dadiné saiki kita padha ngerti, yèn wong-wong sing padha ora bisa mlebu, kuwi merga padha ora precaya.

4 ¹ Nanging saiki Gusti Allah wis janji, yèn kita padha kepareng mlebu ing paleremané. Mulané kita padha dingati-ati, supaya aja ana siji waé panunggalanmu sing nganti kèri.

² Awit padha kaya wong-wong mau, kita wis padha krungu bab Injil. Nanging iku ora ana paédahé tumrapping wong-wong

mau, awit senajan padha krungu, éwasemono padha ora gelem nampani kanthi precaya.

³ Déné kita sing padha precaya, bakal padha mlebu ana ing paleremané Gusti Allah, cocog karo pangandikané: "Aku duka lan supaos: 'Wong-wong kuwi mesthi padha ora bakal mlebu ing palereman-Ku.'" Gusti Allah ngandika mengkono, senajan pakaryané wis rampung wiwit nalika Panjenengané nitahaké jagad.

⁴ Awit mungguh dina kang kapitu ana pangandikané mengkéné: "Ing dina kapitu Gusti Allah kèndel saka pakaryané kabèh."

⁵ Bab mau dingandikakaké menèh: "Wong-wong bakal ora pisan-pisan mlebu ana ing palereman-Ku."

⁶ Wong-wong kang luwih dhisik krungu pawartané Injil, kuwi padha ora mlebu ana ing paleremané Allah, awit padha ora precaya. Yèn mengkono ana wong-wong liyané kang padha olèh mlebu ana ing paleremané Allah.

⁷ Kuwi ketitik saka enggoné Gusti Allah nemtokaké dina liyané, sing disebut: "Dina Iki". Let pirang-pirang taun

sebanjuré, Gusti Allah ngandika menèh bab prekara iki lumantar Sang Prabu Dawud, ana ing ayat ngarep mau: "Ing dina iki menawa kowé padha krungu dhawuh pangandikané Allah, aja padha mangkotaké atimu."

⁸Jalaran saupama Hakim Yosua wis ngirid wong-wong kuwi mlebu ing palereman kang kacawisaké déning Gusti Allah, mesthi Panjenengané ora bakal ngandika menèh bab dina liyané.

⁹Nanging kaya kaanané saiki, isih ana menèh palereman kanggo umaté Allah, padha kaya enggoné Gusti Allah kèndel makarya ana ing dina kapitu mau.

¹⁰Sapa sing kepareng mlebu ana ing paleremané Allah, wong kuwi bakal ngaso uga saka pegawéané dhéwé, padha kaya Gusti Allah enggoné kèndel saka pakaryané piyambak.

¹¹Mulané ayo kita padha mbudidaya sakatogé mlebu ana ing paleremané Allah. Aja ana panunggalan kita sing mbaléla^e kaya wong-wong dhèk biyèn, temah padha ora kepareng mlebu.

¹²Pangandikané Allah kuwi asipat gesang lan sekti, lan luwih landhep

^embaléla: ngraman: memberontak (bhs. Ind.).

tinimbang sakèhing pedhang sing landhep kiwa-tengen; kang tumamané nganti bisa misahaké nyawa lan roh, ros-rosan lan sungsum. Bisa netepaké ala lan beciké pikiran lan karepé manungsa.

¹³Ora ana prekara siji waé sing ketutupan ana ing ngarsané Gusti Allah, jalaran samubarang kabèh katon ngégla ana ing paningalé. Kita kabèh kudu padha tanggung jawab marang Panjenengané tumrap sakèhing penggawé kita dhéwé-dhéwé.

¹⁴Sarèhné mengkono, mulané kita padha ngantepana marang sahadat kita. Awit kita padha duwé Imam Agung, sing wis sowan ing ngarsané Allah, yakuwi Gusti Yésus, Putraning Allah.

¹⁵Imam Agung kita iki dudu wong sing ora bisa ngrasakaké kaapasan kita. Malah Panjenengané wis ngalami kagodha ing samubarang prekara. Ora béda karo kita dhéwé; mung Panjenengané ora gawé dosa!

¹⁶Mulané ayo kita padha klawan kendel marek ing ngarsané Allah, kang dadi etuking sih-rahmat kang lubèr-lubèr.

Kita bakal nampa kawelasan, sarta olèh sih-rahmat ing wektuné.

5¹ Saben Imam Agung kuwi kapilih saka ing antarané manungsa, lan katetepaké supaya ngladosi Gusti Allah, dadi lantaraning manungsa karo Gusti Allah. Kuwajibané nyaosaké pisungsung sarta kurban krana dosa.

² Sarèhné Imam Agung kuwi dhéwé iya wong sing apes tumrap ing prekara akèh, mulané panjenengané iya ambek welasan tumrap wong-wong sing bodho lan sing padha keluputan.

³ Lan sarèhné panjenengané piyambak kebak kaapesan, mulané iya kudu nyaosaké kurban-kurban ora mung kanggo dosa-dosané umat waé, nanging uga kanggo dosa-dosané dhéwé.

⁴ Ora ana wong sing miji awaké dhéwé nampa kalenggahan Imam Agung. Wong sing dadi Imam Agung kuwi mung merga katimbangan déning Gusti Allah, kaya déné Imam Agung Harun dhèk biyèn iya katimbangan déning Gusti Allah piyambak.

⁵ Mengkono uga Sang Kristus iya ora ngangkat sarirané piyambak dadi Imam Agung. Malah Gusti Allah ngandika marang Sang Kristus mau mengkéné:

"Kowé kuwi Putra-Ku; ing dina iki Aku dadi Rama-Mu."

⁶Ing panggonan liya Gusti Allah uga ngandika: "Kowé selawas-lawasé bakal dadi Imam, manut tatanané Mèlkisèdèk."

⁷Nalika sugengé ing donya iki, Gusti Yésus wis ngaturaké pandonga lan panyuwun kanthi pangadhuh lan panangis marang Gusti Allah, kang kwasa milujengaké Panjenengané saka ing pati. Merga saka enggoné ngasoraké sarirané, sarta merga saka enggoné pasrah marang Gusti Allah, mulané Gusti Allah midhangetaké panyuwuné mau.

⁸Nanging senajan Gusti Yésus kuwi Putraning Allah, éwasemono Panjenengané sinau mbangun-turut marang kersané Sang Rama srana enggoné nandhang sangsara.

⁹Yakuwi sebabé sawisé Gusti Yésus kasampurnakaké, banjur dadi sumbering keslametan langgeng tumrapé wong kabèh sing padha mbangun-turut marang Panjenengané;

¹⁰Ian Gusti Allah piyambak netepaké Gusti Yésus mau kajumenengaké Imam Agung manut tatanané kaimamané Mèlkisèdèk.

¹¹ Mungguh jumenengé Gusti Yésus dadi Imam Agung iki, akèh sing kudu dakkandhakaké, nanging angèl enggonku arep nerangaké marang kowé, jalaran kowé padha lamban,^f ora énggal ngerti.

¹² Manut lawasé enggonmu dadi wong precaya, wis pantes saupama kowé dadi guru, nanging tekan sepréné kowé isih prelu diwulang bab dhasar-dhasaring pangandikané Gusti Allah. Kowé isih butuh banyu susu, dudu pangan sing akas.

¹³ Merga sing sapa isih butuh banyu susu, kuwi isih bocah, durung ngerti apa sing diarani bener lan apa sing diarani luput.

¹⁴ Pangan sing akas kuwi mung kanggo wong-wong diwasa, sing wis kulina ngrasakaké lan mbédak-mbédakaké barang sing becik lan sing ala.

6¹ Mulané ayo kita padha maju, ngancik piwulang-piwulangé wong diwasa, sarta ninggal piwulang dhasar bab pangandikané Gusti Allah. Kita aja mung mbolan-mbalèni piwulang bab pamratobat, marèni penggawé-

^flamban: mboten gampang ngertos.

penggawé kang tanpa guna, lan bab precaya marang Gusti Allah;

² utawa bab adat tata-cara baptis utawa bab berkah srana numpangaké tangan, utawa bab tanginé wong mati, sarta paukuman langgeng.

³ Ayo kita padha maju nyandhak piwulang sing luwih dhuwur, yakuwi sing saiki arep padha kita tindakaké, menawa Gusti Allah marengaké.

⁴ Sebab kepriyé bisané wong-wong sing wis padha murtad bali mratobat menèh? Wong-wong mau wis tau padha nampani pepadhang saka Gusti Allah ana ing atiné. Wis padha ngrasakaké peparangé Gusti Allah sarta wis nampani Sang Roh Suci dadi darbèké.

⁵ Wong-wong mau wis ngerti yèn pangandikané Gusti Allah kuwi becik, lan wis padha ngrasakaké dayané jaman sing bakal kelakon.

⁶ Éwasemono wong-wong mau padha murtad! Mokal yèn wong-wong sing kaya mengkono mau bisa katuntun marang pamratobat menèh, merga wong-wong kuwi presasat padha nyalib Putrané Allah sepisan menèh kanggo awaké

dhéwé, sarta ngina Panjenengané ana ing ngarepé wong akèh.

⁷Gusti Allah mberkahi lemah kang nesep banyu udan, nganti lemah mau ngetokaké tetuwuhan sing migunani marang wong sing nandur.

⁸Nanging menawa metokaké eri lan rerungkudan, lemah mau ora ana gunané. Lemah mau bakal kena supatané Allah lan kaobong.

⁹Senajan aku muni mengkono, para sedulur kang kinasih, aku yakin yèn kowé precaya temenan. Aku ngerti yèn kowé padha tanpa peparing-peparing sing luwih becik, sing tumuju marang keslametan.

¹⁰Gusti Allah kuwi ora kurang adil; Panjenengané ora bakal kekilapan⁹ marang penggawé-penggawému sing wis koklakoni, utawa katresnanmu marang Panjenengané, kang tetéla saka pitulunganmu marang pepadhamu wong Kristen, sing isih tumindak tekan sepréné.

¹¹Banget pengarep-arepku, kowé tansah sregep nganti tekan wekasan,

⁹kekilapan: mboten ngertos.

supaya bisa nggayuh apa sing dadi pengarep-arepmu.

¹² Aku ora seneng yèn kowé padha kesèd. Padha tumindaka kaya wong-wong sing padha precaya lan sabar, temahan padha nampani apa kang dijanjèkaké déning Gusti Allah.

¹³ Nalika Gusti Allah maringaké janjiné marang Rama Abraham, Panjenengané supaos bakal ngleksanani sing wis dijanjèkaké. Sarèhné ora ana wong sing ngungkuli Panjenengané, mulané nalika maringaké janjiné mau, Gusti Allah supaos demi asmané piyambak.

¹⁴ Pangandikané Allah: "Aku janji bakal mberkahi kowé sarta maringi turun akèh banget marang kowé."

¹⁵ Abraham sabar, temah panjenengané nampa sing dijanjèkaké déning Gusti Allah mau.

¹⁶ Manungsa yèn sumpah migunakaké jenengé wong liya sing luwih luhur; sumpah mau kanggo mungkasi sakèhé padudon ing antarané manungsa.

¹⁷ Kersané Gusti Allah ngyakinaké marang wong-wong sing bakal padha nampani janji mau, yèn Panjenengané ora bakal pisan-pisan nyélaki. Yakuwi

sebabé Panjenengané ngantebaké janjiné mau nganggo supaos.

¹⁸Rong prekara kuwi ora bisa owah, janji lan sumpah, sing njalari Gusti Allah ora bakal sélak. Merga saka kuwi kita sing wis olèh keslametan saka Gusti Allah padha diwanti-wanti supaya ngugemi klawan mantep marang pengarep-arep sing wis kajanjèkaké marang kita.

¹⁹Pengarep-arep mau dadi jangkaring ati kita, sing kukuh lan sentosa, sing wis katibakaké tekan samburiné gebering Sasana Mahasuci ana ing Pedalemané Allah kaswargan.

²⁰Gusti Yésus wis mlebet tekan kana ndhisiki kita, kanggo makili kita. Panjenengané kang jumeneng Imam Agung kang langgeng manut tata kaimamané Mèlkisèdèk.

7¹Imam Mèlkisèdèk kuwi biyèn raja ing negara Salèm lan dadi imamé Allah Kang Mahaluhur. Nalika Rama Abraham kondur saka peprangan sarta mejahi para raja, Imam Mèlkisèdèk methukaké sarta mberkahi panjenengané.

²Rama Abraham nyaosaké saprasepuluhé rampasan saka mungsuh

marang Imam Mèlkisèdèk. (Tembung Mèlkisèdèk teges sing sepisan "Ratuning Kaadilan," lan sarèhné Imam Mèlkisèdèk uga jumeneng ratu ing negara Salèm, asmané banjur uga ateges "Ratuning Katentreman".)

³ Mungguh Imam Mèlkisèdèk ing Kitab Suci ora kasebutaké sapa rama lan ibuné, mengkono uga sapa leluhuré. Uga ora kasebutaké bab wiyosé lan sédané. Panjenengané kuwi kaya déné Putraning Allah, kang jumeneng imam ing selawasé.

⁴ Coba gagasen, saiba luhuré Mèlkisèdèk kuwi! Rama Abraham, leluhuré bangsa kita waé, nganti ngaturaké saprasepuluhé rampasan saka mungsuh marang panjenengané.

⁵ Para turuné Lèwi, yakuwi wong-wong sing padha dadi imam, kadhawuhan déning Angger-anggeré Torèt, nampani pisungsung saka umat Israèl, yakuwi para seduluré tunggal bangsa, senajan wong-wong Israèl kuwi uga turuné Abraham.

⁶ Mangka Imam Mèlkisèdèk dudu turuné Lèwi, panjenengané disaosi prasepuluhan déning Rama Abraham

sarta mberkahi Rama Abraham, wong sing wis kaparingan prasetyané Gusti Allah mau.

⁷ Wis cetha yèn wong sing mberkahi kuwi luwih luhur ketimbang karo wong sing diberkahi.

⁸ Imam-imam sing nampa prasepuluhan kuwi mung wong lumrah, nanging Kitab Suci nélakaké bab Imam Mèlkisèdèk, yèn panjenengané, kang nampani prasepuluhan kuwi gesang selawas-lawasé.

⁹ Dhèk nalika Rama Abraham mbayar prasepuluhan, Lèwi kena diarani uga wis katut mèlu mbayar, senajan para turuné padha nampani prasepuluhan.

¹⁰ Awit nalika Imam Mèlkisèdèk ketemu Rama Abraham, Lèwi durung lair; kena diarani Lèwi isih ana ing lambungé Rama Abraham, leluhuré.

¹¹ Adhedhasar kaimamané Lèwi mau Torèt kaparingaké marang umat Israèl. Saupama leladiné imam-imam Lèwi kuwi biyèn wis sampurna, ora prelu ana imam liyané sing leladi manut tataning kaimamané Mèlkisèdèk, lan ora manut tataning kaimamané Harun.

¹²Awit menawa salin tatanan kaimamané, mesthiné Angger-anggering Torèt iya kudu ganti uga.

¹³Merga sing dikarepaké ana ing kéné iki Sang Kristus, sing klebu taler liya. Saka taler mau ora ana wong siji waé sing tau ngladèni mesbèh ana ing Pedalemané Allah, dadi imam.

¹⁴Pancèn wong kabèh wis ngerti, yèn Sang Kristus kuwi miyos saka taler Yéhuda; lan Nabi Musa uga ora ngandikakaké apa-apa bab taler iki nalika panjenengané ngandharaké bab imam-imam.

¹⁵Prekarané saiki dadi luwih cetha, yakuwi ana imam liya kang jumeneng, manut tataning kaimamané Mèlkisèdèk.

¹⁶Panjenengané ditetepaké ngasta kalenggahan imam ora landhesan prenatalé manungsa, nanging adhedhasar urip kang langgeng.

¹⁷Awit ing Kitab Suci ana pangandika, "Kowé kuwi dadi Imam ing selawasé, manut tatané kaimaman Mèlkisèdèk."

¹⁸Pancèn, prenatal sing dhisik kuwi saiki wis disisihaké jalaran wis ora nduwèni kekuwatan lan ora maédahi.

¹⁹ Awit Torèté Nabi Musa wis babarpisan ora bisa ngolèhaké kasampurnan. Mulané kita saiki padha duwé pengareparep sing luwih becik, sing nyedhakaké kita karo Gusti Allah.

²⁰ Kejaba kuwi Gusti Allah rak wis supaos. Nalika imam liya-liyané katetepaké kalenggahané, sumpah sing mengkono mau ora ana.

²¹ Nanging Gusti Yésus katetepaké ngasta imam nganggo sumpah, yakuwi nalika Gusti Allah ngandika marang Panjenengané: "Pangéran wis supaos, sarta Panjenengané ora bakal ngéwahi penggalihé: 'Kowé bakal dadi Imam ing selawasé.'"

²² Iya merga enggoné béda karo imam liya-liyané mau, Gusti Yésus wis dadi tetanggeling prejanjian kang luwih becik.

²³ Ana menèh sing mbédakaké Sang Kristus karo imam liya-liyané; imam-imam liyané cacahé akèh, lan saben imam ngalami mati, mula ora bisa nglestarèkaké kalenggahané.

²⁴ Nanging Gusti Yésus gesang selawasé, sarta pakaryané enggoné

jumeneng Imam ora kalèngsèr marang wong liya.

²⁵ Saiki lan kapan waé, Panjenengané saged mitulungi slamet saben wong kang sowan ing ngarsané Allah lumantar Panjenengané. Jalaran Panjenengané gesang ing selawasé prelu nglantaraké wong-wong mau marang Gusti Allah.

²⁶ Mulané iya Gusti Yésus kuwi Imam Agung sing kita butuhaké. Panjenengané suci, ora kadunungan keluputan utawa dosa. Panjenengané wis kapisahaké saka wong dosa, kasengkakaké ngungkuli dhuwuré sakèhing langit.

²⁷ Panjenengané ora kaya Imam Agung liyané, sing saben dina prelu nyaosaké kurban kanggo dosané dhéwé lan sawisé kuwi lagi kanggo dosaning umaté. Gusti Yésus nyaosaké kurban mung sepisan thok, kanggo ing selawasé, yakuwi nalika Panjenengané nyaosaké sarirané piyambak minangka kurban.

²⁸ Torèt njumenengaké Imam Agung saka antarané manungsa kang ora sampurna; nanging prajanjiané Allah kang dikanthèni supaos kang tekané sawisé Torèt, kuwi njumenengaké Sang

Putra, sing wis kasampurnakaké ing selawasé.

8¹ Wosé kabèh sing kita rembug iki mengkéné: Kita padha duwé Imam Agung, kang ngasta pangwasa gedhé ing swarga, ngasta Pepréntahané Allah, Kang Mahaagung.

² Imam Agung mau ngladosi pangibadah ing sajroning kémah sejati, ing pérangan kang kasebut Sasana^h Mahasuci. Kémah sejati mau yasané Gusti Allah, dudu yasané manungsa.

³ Saben Imam Agung sing katetepaké ing kalenggahané, kapatah nyaosaké pisungsung lan kurban-kurban kéwan marang Gusti Allah; mulané Imam Agung kita iya kudu kagungan kang kapisungsungaké.

⁴ Saupama Gusti Yésus ana ing bumi iki, Panjenengané babar-pisan ora prelu jumeneng Imam, awit wis akèh imam-imam sing nyaosaké kurban manut Torèt Yahudi.

⁵ Leladiné para imam mau, satemené mung kaya gambar lan wewayanganing barang-barang kaswargan. Mengkono uga kaanané Nabi Musa biyèn, nalika

^hSasana: Panggènan.

arep ngadani yasa Tarub Pedalemané Allah, Gusti Allah ngandika marang Nabi Musa: "Kabèh mau kudu kokgawé ngetrepi conto sing wis katuduhaké marang kowé ana ing gunung."

⁶Nanging Gusti Yésus kaparingan pakaryan kaimaman kang luwih luhur tinimbang pegawéané para imam mau. Merga Panjenengané jumeneng Pantarané prejanjian sing dianakaké ing antarané Gusti Allah lan manungsa sing pancèn luwih luhur, merga kadhasaran janji-janji bab prekara-prekara sing luwih mulya.

⁷Saupama prejanjian sing kawitan kuwi ora ana cèwèté,ⁱ prejanjian kang kapindho ora prelu.

⁸Nanging Gusti Allah nacad umaté, kuwi nalika Panjenengané ngandika mengkéné: "Satemené, bakal tekan wektuné," mengkono pangandikané Pangéran, "Aku bakal gawé prejanjian anyar karo turuné Israèl lan turuné Yéhuda,

⁹ora kaya prejanjian kang wis Dakgawé karo para leluhuré wong-wong mau, nalika Aku nganthi wong-wong mau metu

ⁱcèwèt: gèsèh: béda.

saka ing tanah Mesir. Wong-wong mau padha ora setya marang prejanjian-Ku, sarta Aku ngemohi wong-wong kuwi," mengkono pangandikané Pangéran.

¹⁰ "Iya kuwi prejanjian kang bakal Dakgawé karo turuné Israèl ing wektu-wektu sabanjuré," mengkono pangandikané Pangéran. "Angger-angger-Ku bakal Dakparingaké ana ing batiné, sarta Dakserat ing atiné, déné Aku bakal jumeneng Allahé sarta wong-wong kuwi bakal dadi umat-Ku.

¹¹ Sarta wong-wong mau ora bakal mulang menèh marang pepadhané warga, utawa marang pepadhané sedulur kanthi ngucap, 'Wanuha marang Pangéran!' Awit gedhé cilik kabèh bakal padha wanuh karo Aku.

¹² Aku bakal nandukaké sih-piwelas marang kaluputané, sarta ora bakal ngèngeti marang dosa-dosané."

¹³ Sarèhné Panjenengané ngandika bab prejanjian anyar, mulané srana mengkono Gusti Allah mratélakaké yèn prejanjian sing sepisanan kuwi wis ora kanggo lan ora ana paédahé. Lan apa waé sing wis ora kanggo lan ora ana paédahé, bakal énggal sirna.

9¹ Prejanjian kang sepisanan kuwi ngemot prenatal-prenatan bab pangibadah lan papan pangibadah gawéané manungsa.

² Ana kémah sing didegaké ing sisih njaba, karan panggonan Suci. Ing njeroné ana damar, méja lan roti kang kacaosaké marang Gusti Allah.

³ Ing mburiné geber kang kapindho ana kémah menèh karan Sasana Mahasuci.

⁴ Ing njeroné ana mesbèh emas sing dienggo ngobong menyan, lan ana pethiné prejanjian kalapis emas bleg. Ing njeroné pethi mau ana guciné emas isi manna, tekené Imam Harun, sing tau semi, sarta watu blèbèkan loro katulisan pepakon sepuluh.

⁵ Ing sandhuwuré pethi mau ana pepethaning^j malaékat éndah banget, mrelambangaké yèn Gusti Allah ana ing kono. Swiwiné malaékat-malaékat mau ngaubi tutupé pethi pangruwating dosa. Nanging wektu iki prekara mau ora kena dijlnènrèhaké siji-siji.

⁶ Iya mengkono kuwi enggoné barang-barang katata ana ing papan kang suci mau. Saben dina para imam padha

^jpepethan: wewujudan: gambar.

mlebu ing kémah sing sisih ngarep, prelu nglakoni kuwajibané.

⁷Mung Imam Agung piyambak sing mlebet ing kémah sisih njero, kuwi waé mung setaun sepisan, sarta kudu karo nggawa getih kang kasaosaké marang Gusti Allah, merga saka dosané piyambak lan dosa-dosané umaté kang ora kajarag.

⁸Srana panatané barang-barang mau kabèh, Sang Roh Suci nélakaké klawan cetha, yèn selawasé kémah sing ana ing sisih ngarep isih ngadeg, dalan menyang Sasana Mahasuci durung bukak.

⁹Kuwi minangka pasemon tumrap ing jaman saiki. Déné tegesé, pisungsung-pisungsung lan kurban-kurban kéwan kang kasaosaké marang Gusti Allah kuwi ora bisa nyampurnakaké atiné wong sing ngibadah.

¹⁰Barang-barang mau mung wujud pangan, ombèn-ombèn, lan tata-cara warna-warna bab reresik. Kuwi mau kabèh prenatal-prenatal tata lair sing kanggoné mung tekan wektuné samubarang kabèh kaanyaraké déning Gusti Allah.

¹¹ Nanging Sang Kristus wis rawuh jumeneng Imam Agung tumraping barang-barang luhur sing wis ana ing kéné. Panjenengané nindakaké peladosané ana ing kémah kang luwih agung lan luwih sampurna. Kémah mau ora digawé déning manungsa, tegesé ora klebu pérangané donya sing dititahaké iki.

¹² Nalika Sang Kristus mlebet ing pérangané tarub kang njero, ing Sasana Mahasuci, sepisan kanggo ing selawasé, Panjenengané ora ngasta getihé wedhus lanang utawa getihé pedhèt minangka saosan, nanging ngasta rahé piyambak, supaya ngangsalaké keslametan tumrap kita.

¹³ Getihing wedhus lanang lan sapi tuwin awuning kurban pedhèt kuwi kasawuraké marang wong-wong, kang manut saraking agama klebu wong najis. Srana patrap mengkono wong-wong mau padha kasucèkaké saka najisé tata lair.

¹⁴ Yèn sing mengkono kuwi bener, méndahané menèh rahé Sang Kristus! Merga Roh kang langgeng, Panjenengané wis ngurbanaké sarirané

piyambak konjuk marang Gusti Allah, minangka kurban kang tanpa cacad. Rahé nucèkaké ati kita saka sakèhing prekara kang tanpa guna, supaya kita bisa ngladosi Gusti Allah Kang Gesang.

¹⁵ Merga saka kuwi Sang Kristus rawuh jumeneng Imam Agung lan Pantarané Prejanjian kang Anyar, supaya wong-wong sing wis katimbangan padha bisa tanpa ganjaran langgeng, kaya sing dijanjèkaké Gusti Allah. Kuwi bisané kelakon merga wis ana sing nglampahi séda kanggo nebus panerak-panerak kang katindakaké déning wong-wong mau sajroning prejanjian sing wiwitan.

¹⁶ Menawa ana layang wasiat, kudu dibuktèkaké, yèn wong sing gawé layang wasiat mau wis mati.

¹⁷ Sebab layang wasiat kuwi lagi sah, menawa sing gawé wasiat wis mati, lan layang wasiat mau ora ana gunané apa-apa sajroné sing gawé wasiat mau isih urip.

¹⁸ Iya kuwi sebabé, mula prejanjian kang kawitan kudu diabsahaké nganggo getih.

¹⁹ Biyèn Nabi Musa ndhawuhaké sakèhé pepakon Angger-anggering Torèt,

marang umat kabèh. Nuli panjenengané mendhet getihing pedhèt lan getihing cempé lanang dicampur banyu, banjur dikepyuraké nganggo wulu wedhus sing wernané abang tuwa lan suket hisop, ana ing Kitab Torèt lan para umat kabèh.

²⁰ Karo ngandika: "Getih iki ngabsahaké prejanjian kang katetepaké déning Gusti Allah supaya koklakoni."

²¹ Mengkono uga kémah Pedalemané Allah lan sakèhé piranti sing dienggo ana ing pangibadah padha dikepyuri getih mau déning Nabi Musa.

²² Pancèn manut Angger-anggering Torèt, mèh samubarang kabèh kasucèkaké srana getih. Mengkono uga dosa, bisané diapura iya mung srana wutahing getih.

²³ Sakèhing barang sing dadi gegambaraning prekara-prekara kang ana ing swarga mau kudu kasucèkaké srana patrap mengkono mau; nanging prekara-prekara kaswargan dhéwé kasucèkaké srana kurban kang luwih becik tinimbang barang-barang kuwi.

²⁴ Awit Sang Kristus ora mlebet ing Papan Suci gawéaning tangané manungsa, kang mung dadi

wewayanganing Papan Suci kang sejati. Panjenengané mlebet ing swarga prelu sowan ing ngarsané Gusti Allah makili kita.

²⁵ Imam Agungé wong Yahudi mlebet ing Sasana Mahasuci setaun sepisan karo ngasta getihing kéwan. Nanging Sang Kristus ora mlebet bola-bali ngurbanaké sarirané piyambak.

²⁶ Awit yèn mengkono Panjenengané rak wiwit jagad katitahaké kudu bola-bali enggoné nglampahi sangsara. Ora mengkono. Panjenengané mung rawuh sepisan kanggo ing selawasé, yakuwi ing jaman wekasan, kanggo mbirat dosa srana ngurbanaké sarirané piyambak.

²⁷ Kaya déné manungsa enggoné pinesthi mati sepisan, lan sawisé kuwi nuli diadili déning Gusti Allah.

²⁸ Mengkono uga Sang Kristus iya mung kakurbanaké sepisan kanggo dosané wong akèh. Panjenengané bakal rawuh sepisan engkas, ora kanggo nebus dosa, nanging nylametaké wong-wong sing nganti-anti rawuhé.

10 ¹ Torèté wong Yahudi kuwi ora awèh gambaran sing cetha sarta sampurna tumraping prekara-prekara

sing sejatiné. Kuwi mung wewayangané prekara-prekara becik sing bakal kelakon. Kurban-kurban mono tansah kacaosaké pendhak taun padha waé; mulané srana kurban-kurban sing mengkono mau kepriyé bisané Torèt gawé sampurnané wong-wong sing padha sowan marang ngarsané Gusti Allah?

²Jalaran menawa wong-wong sing padha ngibadah marang Gusti Allah mau dosané wis diresiki temenan, wong-wong mau rak wis rumangsa ora duwé dosa, lan ora prelu saos kurban menèh.

³Nanging satemené kurban sing diadani saben taun mau malah ngélingaké wong-wong mau bab dosa-dosané.

⁴Getihing sapi lan wedhus lanang mokal yèn bisaa mbirat dosané manungsa.

⁵Mulané nalika arep rawuh ing jagad, Panjenengané matur marang Gusti Allah: "Kurban saha pisungsung mboten Paduka kersakaken, namung Paduka sampun nyawisaken badan dhateng Kawula.

⁶Kurban obaran saha kurban pambirating dosa mboten ndadosaken kepareng Paduka.

⁷ Kawula lajeng munjuk: 'Samenika Kawula sowan, dhuh Allah, sumedya nglampahi kersa Paduka, kados ingkang kaserat wonten ing Kitab Suci.'

⁸ Sekawit Panjenengané matur: "Kurban saha pisungsung, kurban obaran tuwin kurban pambirating dosa sami mboten Paduka kersakaken lan mboten ndadosaken kepareng Paduka." Panjenengané ngandika mengkono, senjata kurban-kurban mau dipisungsungaké manut Angger-anggering Torèt.

⁹ Nuli matur mengkéné: "Samenika Kawula sowan, dhuh Allah, sumedya nglampahi kersa Paduka." Mulané Gusti Allah nyuwak sakèhé kurban-kurban sing lawas mau, lan diganti nganggo kurbané Sang Kristus.

¹⁰ Sarèhné Gusti Yésus Kristus nglampahi kersané Allah, mulané kita kabèh padha karesikan saka sakèhing dosa-dosa kita, srana ngurbanaké sarirané piyambak, mung sepisan kanggo selawasé.

¹¹ Saben imam Yahudi sedina-dina ngimami lan nglakoni kuwajibané, marambah-rambah nyaosaké kurban

sing padha waé. Nanging kurban-kurban mau babar-pisan ora bisa mbirat dosa.

¹² Nanging Sang Kristus nyaosaké kurban krana dosa mung sepisan kanggo selawasé. Sawisé kuwi Panjenengané banjur ngasta pangwasa ana ing Pepréntahané Allah.

¹³ Panjenengané saiki ana ing kana nganti tekan wektuné Gusti Allah nelukaké para mungsuhé Sang Kristus kadadèkaké ancik-anciking sampéyané.

¹⁴ Kaya mengkono Sang Kristus, mung srana kurban sepisan damel sampurnané para wong-wong kang karesikan dosané, ing selawasé.

¹⁵ Tumraping prekara kuwi Sang Roh Suci uga paring paseksi marang kita mengkéné:

¹⁶ "Iki prejanjian kang mbésuk bakal Dakanakaké karo wong-wong. Pangandikané Allah menèh: 'Aku bakal nyerat angger-angger-Ku ana ing atiné sarta nanem ana ing batiné.'"

¹⁷ Pangandikané Allah menèh: "Aku ora bakal ngènget-ènget marang sakèhing dosa lan paneraké."

¹⁸ Dadi menawa dosa-dosa lan panerak-panerak mau wis diapura, ora prelu ana

kurban pambirating dosa menèh sing kudu kacaosaké.

¹⁹ Merga saka kuwi para sedulur; lantaran sédané Gusti Yésus kita bisa bébas mlebu ing Sasana Mahasuci mau.

²⁰ Tumrap kita Gusti Yésus wis mbikak dalaning urip kang anyar, ngliwati geber, yakuwi sarirané piyambak.

²¹ Saiki kita padha duwé Imam Agung, sing ngepalani Pedalemané Gusti Allah.

²² Mulané ayo kita padha sowan ing ngarsané Allah klawan ati kang éklas lan precaya sing mantep, klawan ati sing wis tanpa keluputan, lan klawan badan sing wis diresiki nganggo banyu sing resik.

²³ Padha dimantep ing pengarep-arep sing wis kita andhemi, awit kita precaya yèn Gusti Allah bakal netepi prasetyané.

²⁴ Ayo kita padha nggatèkaké kebutuhané wong siji lan sijiné, sarta padha tulung-tinulung, yakuwi tandhané katresnan lan kabecikan.

²⁵ Aja padha ninggal pakulinan kita ngumpul bebarengan ing kumpulan ibadah, kaya sing ditindakaké déning sedulur-sedulur sawetara. Malah ayo padha éling-ingélingaké awit kita padha

weruh yèn Dinané Gusti, iya dina rawuhé sing kapindho wis cedhak.

²⁶ Sebab samasa pawartané Gusti Allah wis kaparingaké marang kita, mangka kita padha njarag gawé dosa, kuwi kurban apa waé wis ora bisa mbirat dosa mau.

²⁷ Kejaba mung kari saprekara, yakuwi nggentèni tekané pengadilan lan geni nggegirisi, sing bakal nyirnakaké wong-wong sing padha nglawan marang Gusti Allah!

²⁸ Sing sapa ora manut karo Angger-anggering Torèté Nabi Musa, kaukum pati tanpa pangapura. Semono mau yèn keluputané saka paseksiné wong loro utawa telu.

²⁹ Apa menèh wong sing nyawiyah marang Putraning Allah! Wong sing ngrèmèhaké rahé prejanjiané Allah, kang wis ngresikaké wong mau saka ing dosa! Wong sing nyawiyah Sang Roh Suci sing ngasihi marang wong mau, méndah aboté paukuman sing bakal ditampa déning wong mau.

³⁰ Sebab kita padha sumurup sapa Panjenengané sing ngandika: "Aku kang bakal nindakaké paukuman! Aku kang

bakal nindakaké pemales!" lan sapa Panjenengané kang ngandika: "Pangéran bakal ngadili umaté."

³¹ Saiba enggoné nggegirisi, menawa kita tumiba ing astané Allah kang asipat gesang!

³² Padha élinga marang kaananmu dhèk semana. Sawisé kowé padha nampani pepadhang saka Gusti Allah, nuli akèh panunggalanmu sing padha nandhang sangsara akèh, éwasemono kowé betah.

³³ Ana kalané kowé padha dicecamah sarta dipilara ana ing ngarepé wong akèh. Kowé uga tau mèlu nglabuhi wong-wong sing padha nandhang kaya mengkono.

³⁴ Kowé padha mèlu nandhang sangsara karo wong sing padha dikunjara. Lan nalika barang-darbèkmu dirampas, prekara mau koktampa klawan bungah, awit kowé ngerti yèn isih duwé barang-darbé sing luwih gedhé ajiné, sing ora bakal sirna selawasé.

³⁵ Mulané aja padha semplah, awit bakal gedhé ganjaranmu.

³⁶ Supaya bisa nglakoni kersané Allah lan nampani apa sing diprasetyakaké, kowé kudu sabar,

³⁷ kaya sing dipangandikakaké
ana ing Kitab Suci: "Sedhéla
engkas Panjenengané bakal rawuh;
Panjenengané ora nyumenèkaké^k
rawuhé.

³⁸ Umat-Ku sing bener, kuwi uripé
merga saka precaya, déné menawa ana
sing murtad, Aku bakal ngemohi wong
mau."

³⁹ Nanging kita iki dudu umat sing
murtad lan mblasar, malah umat
sing precaya lan sing wis nampani
keslametan.

11 ¹ Precaya tegesé yakin yèn
prekara-prekara sing kita arep-
arep kuwi nyata, senajan saiki ora
katon.

² Awit iya merga enggoné padha
precaya mau para leluhur kita katampi
ana ing ngarsané Allah.

³ Merga saka precaya kita ngerti yèn
alam jembar iki katitahaké déning
sabdaning Allah. Dadi apa sing saiki
padha kasat mripat iki dumadiné saka
prekara-prekara sing ora kasat mripat.

^knyumenèkaké: menunda, menangguhkan (bhs. Ind.).

⁴ Merga saka precaya Habél enggoné nyaosaké kurban marang Gusti Allah luwih becik tinimbang kurbané Kain. Merga saka precaya mau Habél katunggilaké karo Gusti Allah, mulané katampi déning Gusti Allah, lan merga saka precayané mau Habél tekan saiki isih caturan, senjata dhèwèké wis mati.

⁵ Merga saka precaya Hénokh ora ngalami mati, malah kapulung ana ing ngarsané Allah. Ora ana wong sing bisa nemokaké dhèwèké, awit wis kapulung.¹ Kitab Suci nélakaké yèn sadurungé Hénokh kapulung, uripé gawé renaning penggalihé Allah.

⁶ Ora ana wong sing bisa gawé renaning penggalihé Allah tanpa precaya. Sing sapa sowan ana ing ngarsané Allah kudu precaya yèn Gusti Allah kuwi ana, lan maringi ganjaran marang kang padha nggolèki Panjenengané.

⁷ Merga saka precaya Nabi Nuh ngèstokaké dhawuhé Gusti Allah, tumrap bab-bab sing bakal kelakon, senjata prekara-prekara mau durung katon tandha-tandhané. Mulané banjur nglakoni dhawuhé Allah, gawé prau

¹kapulung: kapundhut; kaasta; dipun pendhet.

sing mengkoné kanggo nylametaké sabrayaté. Srana mengkono, ateges donya dianggep luput; déné Nabi Nuh dianggep bener déning Gusti Allah merga saka precayané.

⁸ Merga saka precaya Rama Abraham mbangun-turut, nalika katimbangan déning Gusti Allah supaya bidhal menyang negara sing dijanjèkaké marang panjenengané. Rama Abraham nilar negarané piyambak tanpa pirsa dunungé papan sing dituju.

⁹ Merga saka precaya panjenengané manggèn ana ing tanah kang dijanjèkaké mau. Ana ing kana panjenengané manggèn ana ing kémah. Mengkono uga Rama Iskak lan Rama Yakub, kang uga padha nampa janji mau saka Gusti Allah.

¹⁰ Awit Rama Abraham ngajeng-ajeng manggèn ing kutha sing wis karancang sarta kabangun déning Gusti Allah; kutha sing tetalesé ora gingsir ing selawas-lawasé.

¹¹ Merga saka precaya Rama Abraham saged peputra senajan panjenengané wis kliwat sepuh sarta Ibu Sarah piyambak kaanggep gabug. Rama Abraham yakin yèn Gusti Allah kwaos netepi janjiné.

¹² Senajan Rama Abraham nalika semana presasat wis séda, nanging saka wong siji mau tedhak-turuné dadi tanpa wilangan cacahé, sumebar kaya lintang ing langit, sarta kaya wedhi ing pinggiring segara.

¹³ Wong-wong mau kabèh padha ngantepi precayané. Nalika séda durung padha tanpa prekara-prekara sing diprasetyakaké déning Gusti Allah mau, mula mung padha nyawang saka kadohan lan padha nanggapi kanthi pengarep-arep. Wong-wong mau padha rumangsa ana ing bumi kéné padha dadi wong manca lan wong neneka.

¹⁴ Srana kandha mengkono wong-wong mau padha nélakaké enggoné padha ngarep-arep negara sing bakal dadi wutah getihé.

¹⁵ Wong-wong mau padha ora kangen karo negara sing wis ditinggal. Saupama padha kangena, mesthi iya wis padha mulih menyang negarané mau.

¹⁶ Nanging ora mengkono. Wong-wong mau malah padha cecengklungen^m marang negara sing luwih becik, sing ana ing swarga. Mulané Gusti Allah ora

^mcecengklungen: ngajeng-ajeng sanget.

lingsem disebut dadi Allahé, sebab wis nyawisaké negara kanggo wong-wong mau.

¹⁷ Merga saka precaya Rama Abraham ngurbanaké kang putra Iskak, nalika panjenengané kadadar déning Gusti Allah. Putra mau peparingé Gusti Allah piyambak, éwasemono Rama Abraham rila ngurbanaké putrané ontang-anting.ⁿ

¹⁸ Mangka pangandikané Gusti Allah mengkéné: "Tedhak-turuné Iskak kang bakal dadi turunmu."

¹⁹ Sebab Rama Abraham yakin yèn Gusti Allah kwaos nguripaké Iskak saka ing pati; lan yèn mengkono presasat nampèni putrané wangsul saka ing pati.

²⁰ Merga saka precaya Rama Iskak nyawisi berkah kanggo kang putra Yakub lan Ésau.

²¹ Merga saka precaya, ngarepaké sédané Rama Yakub mberkahi para putrané Rama Yusuf karo suméndhé ing tekené lan saos bekti marang Gusti Allah.

²² Merga saka precaya Rama Yusuf ngarepaké sédané ngandika bab bakal

ⁿputra ontang-anting: putra namung setunggal, mboten wonten tunggilipun.

budhalé wong Israèl saka ing tanah Mesir, lan nilar weling bab penguburing layoné.

²³ Merga saka precaya rama lan ibuné Nabi Musa ndhelikaké putrané nganti umur telung sasi. Rama lan ibuné pirsá yèn bayi mau rupané bagus, lan wong-wong mau padha ora wedi nglawan dhawuhé Sang Prabu.

²⁴ Merga saka precaya Nabi Musa sawisé diwasa ora kersa disebut putrané Sang Pringon.

²⁵ Panjenengané pilih nandhang sangsara bareng karo umaté Allah ketimbang ngrasakaké kanikmatan sing ora suwé saka wohing dosa.

²⁶ Nabi Musa nganggep, yèn karèmèhaké déning wong merga saka Sang Kristus kuwi luwih pengaji ketimbang karo sakèhing kasugihané negara Mesir. Awit sing dianti-anti mau kanugrahan sing bakal kaparingaké déning Gusti Allah.

²⁷ Merga saka precaya Nabi Musa nilar tanah Mesir, ora ajrih karo dukané Sang Prabu. Enggoné tansah mantep presasat panjenengané pirsá Gusti Allah kang ora ketingal.

²⁸ Merga saka precaya Nabi Musa mau mrenata Paskah, sarta ndhawuhi wong-wong padha ngepyuraké getih ana ing lawang, supaya malaékating pepati ora matèni anak-anak pembarepé umat Israèl.

²⁹ Merga saka precaya wong-wong Israèl padha bisa nyabrang Segara Teberau kaya mlaku ana ing dharatan. Bareng wong-wong Mesir nyoba arep mèlu nyabrang, banjur padha kleleb ana ing segara mau.

³⁰ Merga saka precaya témbok-témboké kutha Yérikho ambruk, sawisé diubengi déning wong-wong Israèl pitung dina lawasé.

³¹ Merga saka precaya Rahab, wong wadon tuna susila kapitulungan slamet lan ora dipatèni bebarengan karo wong-wong sing padha nglawan marang Gusti Allah, awit wis nampani telik-telik Israèl ana ing omahé kanthi becik-becik.

³² Aku isih saguh terus crita, nanging wektuné ora cukup, merga aku durung nyebut Gidéon, Barak, Simson, Yéfta, Dawud, Samuèl, lan para nabi.

³³ Merga saka precaya wong-wong mau padha perang nelukaké negara-negara.

Sing padha ditindakaké kuwi bener, mulané padha nampani apa sing dadi janjiné Gusti Allah. Wong-wong mau padha mbungkem cangkémé singa,
³⁴ sarta nyirep geni sing mulad-mulad. Wong-wong mau padha oncat saka landheping pedhang. Senajan apes nanging padha dadi gagah prakosa. Sajroning peperangan wong-wong mau dadi rosa sarta nelukaké wadyabalané mungsuh.

³⁵ Merga saka precaya para wong wadon padha nampani menèh wong-wongé sing wis padha mati, sebab wis katangèkaké. Nanging wong-wong liyané padha pilih mati dipilara sarta ora gelem diluwari, supaya mbésuk katangèkaké, dadi ngalami urip sing luwih becik.

³⁶ Ana menèh sing padha dipoyoki lan disiksa. Liyané ana sing dibanda sarta dikunjara.

³⁷ Padha dibenturi watu, digraji lan dipatèni nganggo pedhang. Wong-wong mau padha nglembara nganggo sandhangané saka lulang wedhus gibas utawa wedhus Jawa; padha kecingkrangan, disangsara sarta dianiaya.

³⁸ Donya iki ora pantes tumrap wong-wong mau. Padha nglambrang kaya wong buronan ana ing pesamunan, lan ing pegunungan. Padha manggon ana ing guwa-guwa sarta ing luweng-luwenging bumi.

³⁹ Saiba gedhéning kasugihané wong-wong mau kabèh merga saka precayané! Éwasemono durung padha nampa sing dijanjèkaké déning Gusti Allah,

⁴⁰ awit Gusti Allah kagungan rancangan sing luwih becik kanggo kita, yakuwi supaya wong-wong mau enggoné kasampurnakaké lagi mbésuk bareng karo kita.

12 ¹ Tumrap kita, kita iki padha dirubung déning seksi-seksi akèh. Mulané ayo kita padha nyingkiraké sakèhing prekara sing ngalang-alangi laku kita, lan dosa sing tansah tumèmplèk ing awak kita. Ayo kita padha mèlu balapan mlayu.

² Kita mung tansah padha nyenyuwuna marang Gusti Yésus, awit precaya kita kuwi mung ana ing Panjenengané, wiwitan nganti tekan wekasan. Gusti Yésus ora semplah sajroning nandhang sangsara ing kayu salib! Malah

merga saka kabungahan kang bakal katampi, Panjenengané ora ngétang kanisthaning pati ana ing kayu salib. Lan saiki Panjenengané ngasta sakèhing pangwasa ana ing Pepréntahané Gusti Allah.

³ Padha ngèlingana prekara-prekara sing dialami déning Gusti Yésus, nalika ngadhepi wong dosa sing ngesokaké sengiting atiné marang Panjenengané. Jaganen supaya atimu aja nglokro lan semplah.

⁴ Awit enggonmu perang nglawan dosa kuwi durung nganti mutahaké getihmu.

⁵ Apa kowé wis padha lali karo dhawuhé Allah, sing ngandika marang kowé kaya bapak marang para putrané: "Hé anakku, padha titènana, yèn kowé diperdi déning Gusti Allah, lan atimu aja nglokro yèn diwelèhaké déning Panjenengané.

⁶ Gusti Allah merdi saben wong sing ditresnani, sarta mecuti saben wong sing kaanggep putra."

⁷ Pamecut mau tampanana kaya déné panggulawenthahé bapak. Apa ana ta anak sing ora tau disrengeni déning bapakné?

⁸Yèn kowé ora diajar lan digulawenthah kaya anak-anaké, kuwi ateges kowé dudu anaké sing absah, nanging anak jadah.

⁹Kita padha duwé bapak ing donya, sing nggulawenthah kita lan kita ajèni. Méndahané menèh Rama ing swarga, yèn ora kudu disuyudi, supaya kita padha keparenga urip.

¹⁰Wong tuwa kita kadonyan enggoné merdi kita mung sawetara mangsa, manut apa sing dianggep becik. Nanging Gusti Allah enggoné merdi kita murih becik kita dhéwé, supaya kita dadi suci kaya Panjenengané.

¹¹Pancèn! Pamerdi mau kelakoné ora mbungahaké, malah nyusahaké. Mung waé sawisé kita padha nampa pamerdi mau kita banjur manut karo kersané Allah, lan ndayani urip kita dadi tentrem.

¹²Mulané athungna tanganmu sing sèngklèh lan jejegna dhengkulmu sing théklok!

¹³Padha mlakua ing dalan sing rata, supaya sikilmu sing pincang mau aja nganti kejengklok, nanging dadia waras.

¹⁴Padha rukuna karo wong kabèh, lan ngudia urip sing suci. Jalaran tanpa

mengkono ora ana wong siji waé sing bisa ndeleng marang Gusti Allah.

¹⁵ Padha diawas, aja nganti ana wong sing nyingkur sih-rahmaté Allah. Padha sing ngati-ati, aja nganti ana sing dadi kaya thethukulan eri, sing mung gawé susahé wong akèh.

¹⁶ Padha sing ngati-ati, aja ana sing laku jina utawa tumindak sing asor kaya Ésau, kang ngedol wewenangé dadi anak pembarep diijolaké karo pangan sepiring.

¹⁷ Sawisé kuwi kowé padha ngerti, kaya apa Ésau enggoné kepéngin nampani berkahé ramané, nanging ditampik, awit ora olèh wewengan kanggo ndandani keluputané, senjata olèhé nyuwun karo mbrebes mili.

¹⁸ Kowé durung padha ngalami kaya sing wis dialami déning umat Israèl. Lelakon sing dialami mau kena digrayang, yakuwi Gunung Sinai sing geniné mulad-mulad, pepeteng sing lelimengan, angin lésus,

¹⁹ uniné slomprèt lan swara nggegirisi sing njalari wong-wong sing padha krungu nganti padha nyuwun, supaya aja ana swaraning pangandika menèh.

²⁰ Awit padha ora tahan ngrungokaké pangandika sing dhawuh mengkéné: "Sarupané sing nggepok gunung iki, embuh kéwan, embuh manungsa, kudu mati dibenturi watu."

²¹ Kaanan mengkono mau nggegirisi banget, nganti Nabi Musa ngandika: "Aku giris lan gumeter."

²² Nanging nyatané kowé wis padha ngadhepi Gunung Sion lan kuthané Allah kang asipat gesang, yakuwi kutha Yérusalèm kaswargan, panggonané malaékat maèwu-èwu.

²³ Kowé padha mlebu ing pasamuwané para putra pembarepé Gusti Allah, sing jenengé wis padha ditulis ana ing swarga. Kowé wis padha sowan ing ngarsané Allah, kang ngadili sakèhing manungsa, sarta katunggilaké karo roh-rohé para wong mursid sing padha kasampurnakaké.

²⁴ Kowé wis padha marek ana ing ngarsané Gusti Yésus, sing netepaké prejanjian anyar, lan wis padha nampani getih sing kakepyuraké, sing medharaké prekara-prekara sing luwih becik tinimbang getihé Habél.

²⁵ Mulané padha dingati-ati, supaya kowé aja padha wegah ngrungokaké pangandikané kang ngandika iki. Wong-wong sing padha wegah ngrungokaké marang Panjenengané kang nglairaké pangandikané Allah ana ing bumi iki, ora padha bisa nylametaké awaké dhéwé, apa menèh kita, kepriyé bisané slamet, yèn kita nyingkur Panjenengané sing ngandika saka ing swarga!

²⁶ Nalika semana swarané nggonjingaké bumi. Nanging saiki Panjenengané wis janji: "Aku bakal nggonjingaké sepisan engkas, ora mung bumi, nanging ya langit."

²⁷ Pangandika "sepisan engkas" kuwi nélakaké kanthi cetha yèn alam jembar sing katitahaké iki bakal digonjingaké lan dibuwang, supaya barang-barang sing ora gonjing kuwi bisa lestari.

²⁸ Mulané, kita wajib padha saos sukur, déné Gusti Allah wis maringi kita tanah kelairan sing ora gonjing. Mulané ayo kita padha saos panuwun lan padha ngabekti marang Gusti Allah, kanthi urmat lan ajrih asih.

²⁹ Awit Gusti Allah sing kita bektèni kuwi kaya déné geni panglebur.

13 ¹ Padha lestaria enggonmu tresna-tinresnan, kaya déné sedulur-sedulur sing katunggilaké karo Sang Kristus.

² Kowé aja padha lali awèh pamondhokan ana ing omahmu marang wong neneka. Awit tau ana wong sing srana patrap mengkono tanpa dijarag jebul nampani malaékat-malaékat.

³ Padha ngèlingana wong-wong sing ana ing pakunjaran, kaya-kaya kowé dhéwé iya bebarengan karo wong-wong mau dikunjara ana ing kono. Padha ngèlingana marang wong-wong sing padha nglakoni disawenang-wenang, kaya-kaya kowé uga nandhang sengsara kaya wong-wong mau.

⁴ Déné bab neningkahan, kuwi diajènana déning wong kabèh. Wong lanang lan wong wadon siji karo sijiné kudu padha setya, awit Gusti Allah bakal ngukum saben wong sing laku jina lan bandrèk.

⁵ Kowé aja padha karem bandha; padha marema karo apa sing kokduwèni. Awit Gusti Allah wis ngandika: "Aku ora bakal négakaké kowé, lan kowé ora pisan-pisan bakal Daktilar."

⁶ Mulané kita padha ngucapa kanthi yakin mengkéné: "Gusti Allah kang bakal mitulungi aku. Aku ora wedi. Manungsa bisa menggawé apa marang aku?"

⁷ Padha élinga marang para panuntunmu, sing biyèn mulang kowé bab pangandikané Allah. Padha élinga kepriyé lelakoné nganti tekan matiné, sarta nulada marang kaprecayané wong-wong mau.

⁸ Gusti Yésus Kristus kuwi tetep, ora éwah gingsir, iya dhèk biyèn, saiki lan ing selawasé.

⁹ Kowé aja nganti kena diloropaké déning piwulang sing néka-néka. Sing becik yakuwi menawa nyawa kita kasantosakaké déning sih-rahmaté Allah, lan ora merga nuruti sarak-sarak^o bab pangan. Wong-wong sing biyèn padha nuruti sarak-sarak mau, ora padha tanpa pituwas apa-apa.

¹⁰ Kita padha duwé mesbèh kanggo nyaosaké kurban marang Allah. Imam-imam sing padha lelados ana ing kémahé wong Yahudi, ora padha duwé wewenang mangan kurban sing ana ing mesbèh kono.

^osarak: prenataling agami.

¹¹ Imam agungé bangsa Yahudi mlebu ing Sasana Mahasuci karo nggawa getihing kéwan, minangka pambirating dosa; nanging kéwan-kéwané dhéwé kaobong ana ing sanjabané kémah.

¹² Iya kuwi mulané Gusti Yésus uga nglampahi séda ana ing sanjabané gapurané kutha, supaya ngresiki dosané umat kagungané ngagem rahé piyambak.

¹³ Mulané ayo kita padha sowan marang Panjenengané ana ing sanjabané gapura lan ndhèrèk nanggél kanisthané bebarengan karo Panjenengané.

¹⁴ Ing donya kéné ora ana negara sing langgeng; mulané kita padha ngupaya negara ing jaman sing bakal kelakon.

¹⁵ Ayo kita tansah padha saos sukur marang Gusti Allah, minangka kurban kita lantaran Gusti Yésus. Yakuwi kurban sing kasaosaké nganggo tetembungan kagem kaluhuraning Asmané.

¹⁶ Aja padha lali nindakaké kabecikan lan tulung-tinulung, awit yakuwi kurban sing gawé renaning penggalihé Gusti Allah.

¹⁷ Padha mbangun-turuta marang para panuntunmu lan dhawuhé padha

èstokna. Wong-wong mau padha ora kendhat olèhé ngreksa marang nyawamu, awit kudu padha ngunjukaké tanggung jawab marang Gusti Allah bab enggoné leladi. Yèn kowé mbangun-turut, wong-wong mau bakal nglakoni pegawéané klawan bungah, ora karo ngresula, awit yèn mengkono tumusé^p ora becik tumrap kowé.

¹⁸ Aku tansah padha dongakna. Aku yakin yèn atiku resik, awit aku tansah kepéngin nglakoni prekara-prekara sing bener.

¹⁹ Luwih menèh padha nyenyuwuna supaya Gusti Allah énggal marengaké aku bali menyang enggonmu.

²⁰ Gusti Allah wis mungokaké Gusti kita Yésus Kristus saka ing séda, lan saiki Panjenengané jumeneng Pangon kang pinunjul tumraping para ménda kagungané. Lan iya sédané kuwi sing dadi caping prejanjian langgeng.

²¹ Muga-muga Gusti Allah etuking katentreman mraboti kowé srana samubarang sing becik, sing kokbutuhaké kanggo ngladosi kersané. Muga-muga lantaran Gusti Yésus, Gusti

^ptumusé: dayanipun.

Allah marengaké kita padha nindakaké prekara-prekara sing gawé renaning penggalihé. Lan supaya Sang Kristus kaluhuraké ing selawasé! Amin.

²² Penjalukku marang kowé, para sedulur! Piwelingku iki padha tampanana klawan sabar, awit layang iki ora dawa.

²³ Ndadèkna sumurupmu, yèn sedulur kita Timotius wis metu saka kunjara. Yèn wis tekan panggonanku, bakal dakajak bebarengan niliki kowé.

²⁴ Salam pandongaku marang para panuntunmu lan marang para umaté Gusti Allah kabèh. Sedulur-sedulur sing asalé saka Italia uga padha kirim salam.

²⁵ Sih-rahmaté Gusti Allah anaa ing kowé kabèh.

Yakobus

1 ¹ Salam saka aku, Yakobus, abdiné Allah lan abdiné Gusti Yésus Kristus, tumekaa marang sakèhé umaté Allah kang sumebar ing salumahing bumi.

² Hé, para sedulurku! Menawa kowé padha nampa pacoban werna-werna, kuwi anggepen kabegjan.

³ Jalaran yèn sajroné dicoba mau precayamu marang Gusti Allah tetep, kowé dadi saya mantep.

⁴ Uদিনen bisané kowé tetep enggonmu ngandhemi precayamu, nganti dadia sampurna lan rumangsa ora kekurangan apa-apa.

⁵ Yèn panunggalanmu ana sing kurang wicaksana, nyuwuna karo Gusti Allah, mesthi bakal diparingi, awit Gusti Allah yèn maringi marang sapa waé kanthi loma lan éklas.

⁶ Nanging yèn nyenyuwun, kudu sing temenan! Aja mangu-mangu. Awit wong mangu-mangu kuwi ora béda karo ombak ing segara, sing mung mlayu

mrana mlayu mréné manut lakuning angin.

⁷Wong sing mengkono kuwi aja ngira yèn bakal nampa apa-apa saka Gusti,

⁸awit wong sing atiné mangro, nindakaké pegawéan apa waé ora tau bisa rampung kanthi becik.

⁹Wong-wong sing miskin padha bungaha samangsa diluhuraké déning Gusti Allah.

¹⁰Lan wong-wong sing sugih iya bungaha, samangsa diasoraké déning Gusti Allah, awit wong sugih kuwi bakal sirna, kaya kembang suket.

¹¹Nalika srengéngé mlethèk, panasé saya sumelèt, njalari suket mau dadi alum, kembangé gogrog, éndahé ilang. Mengkono uga wong sugih iya bakal sirna nalika lagi padha nglakoni pegawéan ngundhakaké kasugihané mau.

¹²Begja wong sing sajroné nampa panggodha, tetep precayané, awit samangsa wis bisa ngalahaké panggodha mau bakal tampa ganjaran, yakuwi urip sing dijanjèkaké déning Gusti Allah marang wong sing padha tresna marang Panjenengané.

¹³Yèn ana wong sing lagi kena ing panggodha aja muni: "Aku digodha déning Gusti Allah," jalaran Gusti Allah ora kena digodha déning piala, sarta Gusti Allah piyambak ora nggodha sapa-sapa.

¹⁴Nanging saben wong digodha déning hawa-nepsuné dhéwé, sing nyèrèd lan mbujuk marang wong mau.

¹⁵Lan yèn hawa-nepsu kuwi dituruti, banjur njalari dosa. Déné yèn dosa wis dilakoni, olèh-olèhané pati.

¹⁶Sedulur-sedulur sing daktresnani! Aja padha kesasar.

¹⁷Sakèhing peparing sing becik sarta saben ganjaran sing sampurna kuwi asalé saka ing swarga, saka Gusti Allah sing nitahaké sakèhing pepadhang ing langit. Panjenengané ora molah-malih, ora bakal mengker nilar kita ing petengan.

¹⁸Panjenengané nitahaké kita saka kersané piyambak, srana sabdané kang suci. Mulané kita padha dadi pinunjul ing antarané para titahé kabèh.

¹⁹Para sedulurku sing daktresnani! Padha diéling! Saben wong sing padha

cepat yèn ngrungokaké, nanging sing alon-alon yèn caturan utawa yèn nepsu; ²⁰awit srana nepsu manungsa ora bisa nglakoni kersané Gusti Allah.

²¹Mulané sarupaning pakulinan sing ora prayoga lan kelakuan sing ala padha singkirana. Mbangun-turuta marang Gusti Allah; lan pangandika sing didhedher ana ing atimu kuwi tampanana kanthi andhap-asor, awit iya pangandika kuwi sing nylametaké kowé.

²²Dhawuhé Allah lakonana, aja mung dirungokaké waé, sebab yèn mung kokrungokaké, kuwi padha karo ngapusi awakmu dhéwé.

²³Awit wong sing mung ngrungokaké waé tanpa nglakoni, kuwi kaya wong sing ngilo ana ing pengilon lan mung weruh rupané.

²⁴Sawisé namataké rainé dhéwé, mangka banjur lunga, sanalika wis lali kepriyé rupané mau.

²⁵Nanging sing sapa nggatèkaké dhawuhé Gusti Allah sarta nglakoni kanthi tumemen, dadi ora mung ngrungokaké waé, ing sabarang-gawéné mesthi diberkahi déning Gusti Allah,

sebab dhawuhé Gusti Allah kuwi sampurna lan ngluwari manungsa.

²⁶Yèn ana wong sing rumangsa ngabekti marang Gusti Allah, mangka ora mekak ilaté, kuwi ngapusi awaké dhéwé, pangibadahé tanpa guna.

²⁷Pangabekti sing bener lan tanpa cacad ana ing ngarsané Gusti Allah, Rama kita, yakuwi ngrumati para bocah lola lan para randha ing sajroning kasangsarané lan njaga supaya awaké dhéwé aja nganti kena ing jejembering donya.

2¹Para sedulurku! Kowé kuwi wong-wong sing precaya marang Gusti Yésus Kristus, Kang Mahamulya. Kowé aja nganggo mbédak-mbédakaké wong manut kaanané tata lair.

²Upamané yèn ana wong mlebu ing kumpulanmu nganggo ali-ali mas lan sandhangané becik, mangka iya ana wong miskin sing mlebu nganggo sandhangan sarwa èlèk,

³kowé banjur luwih ngajèni marang sing nganggo sarwa bregas mau lan kokaturi mengkéné: "Kula aturi lenggah ing kursi ingkang saé menika," mangka wong sing miskin mau koktuturi:

"Ngadega ing kono!" utawa: "Lungguha ing ngisor kéné, cedhak sikilku!"

⁴ Apa kowé ora padha gawé dosa? Awit kowé wis mbédak-mbédakaké pepadhamu, lan wis mawas wong nganggo pikiran sing ora prayoga.

⁵ Sedulur-sedulurku sing daktresnani, wong-wong sing dianggep miskin ing donya iki, ditampi déning Gusti Allah saka enggoné precaya. Wong-wong mau padha dadi umat ing Pepréntahané Gusti Allah, sing wis dijanjèkaké marang wong-wong sing padha tresna marang Panjenengané.

⁶ Nanging kowé padha ngina marang wong miskin! Coba pikiren! Sapa sing nindhes kowé lan nyèrèd kowé menyang pengadilan? Apa dudu wong-wong sugih?

⁷ Iya wong-wong sugih kuwi sing nyewiyah Asmané Gusti Allah Kang Mahamulya, sing nimbali kowé dadi para kagungané.

⁸ Yèn kowé netepi dhawuhé Angger-anggeré Kratoné Gusti Allah, sing katulis ana ing Kitab Suci: "Kowé tresnaa marang sapepadhamu, kaya marang awakmu dhéwé," kuwi wis bener.

⁹ Nanging yèn kowé padha mbédak-mbédakaké, kowé dadi nglakoni dosa, lan kowé uga disalahaké déning Angger-anggering Torèt, dianggep wong sing nerak angger-angger.

¹⁰ Sapa sing nerak Angger-anggering Torèt siji waé, kuwi wis nerak Angger-anggering Torèt kabèh.

¹¹ Sebab sing ngandika: "Kowé aja laku bédhang," kuwi iya sing ngandika: "Kowé aja memateni." Dadi senajan kowé ora laku bédhang, nanging yèn kowé gawé pati, kowé uga wis nerak angger-angger.

¹² Enggonmu caturan lan enggonmu tumindak kuwi dikaya wong sing bakal padha diadili manut Angger-anggering Torèt sing gawé luwaré manungsa.

¹³ Awit Gusti Allah bakal maringi paukuman tanpa nganggo kawelasan marang wong sing ora nandukaké kawelasan. Nanging sukur déné kawelasan kuwi ngalahaké pengadilan!

¹⁴ Para sedulurku! Apa gunané wong muni: "Aku precaya," mangka ora tumindak apa-apa? Apa precayané mau bisa nylametaké uripé?

¹⁵ Upamané ana sedulur lanang utawa wadon, sing butuh sandhangan lan pangan.

¹⁶ Apa gunané kowé muni karo wong mau: "Wis mangkata, muga kecukupan sandhang lan panganmu," mangka kowé ora mènèhi marang wong-wong mau barang sing dibutuhaké?

¹⁷ Mengkono uga bab precaya. Yèn ora dikanthèni tumindak, precaya kuwi tanpa guna!

¹⁸ Bisa uga ana wong sing muni mengkéné: "Ana wong sing ngendelaké precayané, ana liyané sing ngendelaké penggawéné." Wangsulanku mengkéné: "Coba aku tuduhna, kepriyé bisané wong nuduhaké precayané tanpa penggawé, banjur aku bakal nuduhaké marang kowé precayaku srana penggawé-penggawéku."

¹⁹ Kowé rak precaya ta, yèn Gusti Allah kuwi mung siji? Sétan-sétan iya precaya, lan sétan-sétan mau padha gumeter merga saka wediné!

²⁰ Bodho temen kowé kuwi! Apa kowé butuh bukti, yèn precaya tanpa penggawé kuwi tanpa guna?

²¹ Mengkéné: "Leluhur kita Abraham kuwi enggoné kaanggep bener ana ing ngarsané Gusti Allah rak merga saka penggawéné? Yakuwi nalika panjenengané nyaosaké putrané Iskak ana ing mesbèh.

²² Kuwi mau nélakaké yèn precaya lan penggawé kuwi tumindaké bebarengan, precayané disampurnakaké déning penggawéné."

²³ Srana mengkono dadi bener apa sing katulis ing Kitab Suci, sing surasané: "Rama Abraham precaya marang Gusti Allah, lan merga saka enggoné precaya mau panjenengané kaanggep bener ana ing ngarsané Gusti Allah." Merga saka iku Abraham karan: "Mitrané Gusti Allah."

²⁴ Dadi saiki kowé padha ngerti, yèn wong mono enggoné karukunaké karo Gusti Allah iya merga saka penggawéné, lan ora mung merga saka precayané waé.

²⁵ Mengkono uga Rahab, si sundel^a kaé. Rahab karukunaké karo Gusti Allah iya merga saka penggawéné. Yakuwi nalika

^asundel: pelacur (bhs. Ind.).

dhèwèké ndhelikaké para telik^b Yahudi lan nulungi wong-wong mau lolos metu dalan liya.

²⁶ Kaya déné badan tanpa roh kuwi mati, mengkono uga precaya tanpa penggawé iya tanpa guna!

3¹ Para sedulur! Panunggalanmu aja akèh-akèh sing dadi guru, sebab kowé ngerti yèn kita sing dadi guru kuwi bakal diadili luwih keras tinimbang wong-wong liyané.

² Kita padha kerep gawé keluputan. Wong sing ora tau gawé keluputan srana tembung kuwi wong sing sampurna, lan bisa ngendhalèni badané sekojur temenan.

³ Kita padha masang kendhali ing cangkemé jaran, supaya jaran mau manut karo kita, mula kita bisa ngendhalèni badané jaran kabèh.

⁴ Contoné menèh prau: senjata prau mau gedhé lan disurung angin sing banter, éwasemono prau mau kena dirèh nganggo kemudhi sing mung cilik banget, lan manut sakarepé juru-mudhi.

⁵ Mengkono uga ilat kita, senjata cilik, éwadéné bisa ngandhakaké prekara-

^btelik: mata-mata (bhs. Ind.).

prekara sing gedhé. Coba pikiren! Alas gedhé, kuwi bisa sirna diobong nganggo geni mung sapelik!

⁶ Ilat kuwi ya kaya geni, presasat gudhanging kadurakan. Sarèhné ilat kuwi pérangané badan kita, mula iya bisa gawé alané badan kita sekojur. Ilat bisa ngobong badan kita mau srana genining nraka.

⁷ Manungsa bisa gawé tututé kéwan-kéwan sing galak, bangsa manuk, kéwan sing rumangkang lan bangsa iwak.

⁸ Nanging ora ana wong siji waé sing bisa gawé tututé ilat. Ilat kuwi ala lan ora bisa dikendhalèni, kebak racun sing mematèni.

⁹ Ilat kita enggo saos sukur marang Gusti Allah, Rama kita, nanging iya kena kita enggo ngipat-ipati wong liya, sing iya katitahaké miturut citrané^c Gusti Allah.

¹⁰ Saos sukur lan ipat-ipat, kelairé saka sumber siji. Para sedulurku! Pancèné ora mengkono.

¹¹ Ora ana sumber sing metokaké banyu tawa lan iya banyu pait saka tuk siji?

^ccitra: gambar: rupi.

¹² Wit anjir ora bisa metu wohé zaitun; utawa wit anggur metu wohé anjir, utawa sumber banyu asin ora bakal metokaké banyu tawa.

¹³ Yèn panunggalanmu ana sing wicaksana lan pinter, kuwi ngétokna kawicaksanan lan kapinterané srana urip sing becik lan laku sing utama, kanthi andhap-asor lan sarèh ing budi.

¹⁴ Nanging yèn ing sajroning atiné padha nduwèni rasa mèri, brangasan lan mung mikir awaké dhéwé, aja padha gumunggung, awit kuwi nyulayani karo dhawuhé Gusti Allah.

¹⁵ Kawicaksanan sing kaya mengkono mau pinangkané ora saka ing swarga, nanging saka ing donya. Ora saka Rohé Allah, nanging saka Iblis.

¹⁶ Sebab angger ana kumèrèn, mesthi ana rerusuh lan penggawé ala rupa-rupa.

¹⁷ Nanging kawicaksanan sing pinangkané saka Rohé Allah kuwi sipaté sing dhisik dhéwé suci, seneng marang katentreman, wataké alus lan sumanak, kebak katresnan lan metokaké woh sing becik tikel-matikel. Kawicaksanan sing mengkono kuwi ora mbédak-mbédakaké lan ora lamis.

¹⁸ Winih sing disebar déning wong sing dhemen marang kerukunan, kuwi metokaké woh kabecikan.

4 ¹ Apa sing njalari kowé padha congkrah lan tukar padu? Apa ora merga kowé padha seneng ngumbar hawa-nepu lan mburu pepénginanmu lan tansah padha golèk senengmu dhéwé-dhéwé?

² Kowé padha mélik marang sawenèhing barang, nanging ora kelakon, banjur tuwuh niatmu arep mematèni! Kowé kepéngin apa-apa, nanging ora keturutan, banjur padu lan kerengan. Kowé ora olèh barang sing kokpéngini, awit barang mau ora koksuwun karo Gusti Allah.

³ Lan senajan kowé nyuwun, kowé ora kaparingan, awit karepmu ala; jalaran sing koksuwun mau barang-barang sing arep kokenggo nguja hawa-nepsumu.

⁴ Hé wong mursal! Apa kowé padha ora ngerti yèn sing sapa memitran karo donya iki ateges dadi satruné Gusti Allah?

⁵ Aja koksepèlèkaké pangandika ing Kitab Suci sing surasané: "Atiné

manungsa dikersakaké ngemungha rumaket marang Panjenengané waé."

⁶ Éwasemono sih-rahmat sing diparingaké déning Gusti Allah luwih gedhé, kaya pangandika ing Kitab Suci: "Gusti Allah nampik wong gumunggung, nanging maringi sih-rahmat marang wong sing andhap-asor."

⁷ Mulané padha wedi-asiha karo Gusti Allah; Iblis lawanen, karebèn padha mlayu ninggal kowé.

⁸ Padha nyedhaka marang Gusti Allah; Panjenengané bakal nyelaki kowé. Tanganmu wisuhana, hé wong dosa! Lan resikana atimu, hé wong lamis!

⁹ Padha nlangsa, padha nangisa lan sesambata! Guyumu salinana tangis lan kabungahanmu salinana kasusahan!

¹⁰ Padha ngasorna badanmu ana ing ngarsané Gusti Allah, Panjenengané nuli bakal ngluhuraké kowé.

¹¹ Hé para sedulur, aja padha ngrasani lan nenacad liyan! Sing sapa ngrasani utawa netepaké luputé seduluré, ateges nacad lan ngluputaké marang dhawuhé Gusti Allah. Yèn ngluputaké dhawuh-dhawuh mau ateges kowé ora sumuyud, nanging dadi hakimé.

¹² Mangka sing maringaké dhawuh lan ngadili manungsa kuwi mung Gusti Allah. Mung Panjenengané sing nylametaké utawa numpes. Rumangsamu kowé kuwi sapa; kokarep ngadili manungsa pepadhamu?

¹³ Kowé sing padha muni: "Ing dina iki, utawa sésuk aku arep menyang kutha anu lan ana ing kana setaun lawasé, arep dagang lan golèk bathi akèh," padha rungokna pituturku iki.

¹⁴ Kowé rak padha ora ngerti apa sing sésuk bakal kelakon. Uripmu kuwi rak mung kaya uwab, sing katon mung sedhéla banjur ilang.

¹⁵ Sing bener kowé kudu muni mengkéné: "Menawa Pangéran marengaké aku kaparingan umur dawa, aku arep ngéné utawa ngono."

¹⁶ Nanging saiki kowé gumunggung lan umuk. Kuwi ora bener.

¹⁷ Dadiné saben wong sing ora nglakoni penggawé becik, mangka ngerti yèn kuduné dilakoni, kuwi gawé dosa.

5 ¹ Hé para wong sugih, rungokna pituturku! Padha nangisa lan sesambata, merga kowé bakal ketaman ing kasangsaran.

² Kasugihanmu padha bosok lan sandhanganmu padha dipangan renget.

³ Mas lan slakamu kena ing timbrah. Iya timbrah kuwi buktiné yèn bandha-bandha mau nglawan marang kowé lan bakal ngrokoti dagingmu, kaya geni sing ngobong awakmu. Kowé wis numpuk bandha ing dina-dina wekasan iki.

⁴ Rungokna sambaté wong-wong sing padha nyambut-gawé ing palemahanmu sing padha ora kokopahi. Semono uga pangresulané wong sing padha derep ana ing sawahmu wis kapireng déning Gusti Allah, Kang Mahakwasa.

⁵ Uripmu ing donya kéné kepénak lan kebak kasenangan. Awakmu koklelemu, kaya wedhus sing arep disembelèh.

⁶ Wong sing bener kokukum, malah kokpatèni, mangka wong mau ora nglawan marang kowé.

⁷ Para sedulur! Mulané padha sing sabar nganti sarawuhé Gusti. Delengen sepira sabaré wong tani enggoné ngentèni pametuning buminé, sing gedhé ajiné. Kanthi sabar enggoné ngentèni tekané udan ing mangsa rendheng.

⁸ Mengkono uga kowé kudu padha sabar. Padha dimantep ing pengarep-

arep, awit dina rawuhé Gusti wis cepak.

⁹ Hé para sedulurku! Aja padha ngresula lan nenacad, supaya kowé aja padha diukum déning Gusti Allah. Awit sing ngasta pengadilan wis mèh rawuh. Panjenengané wis jumeneng ana ing ngareping lawang.

¹⁰ Hé para sedulur, padha élinga karo para nabi sing padha ngandika atas asmané Allah. Tirunen sabar lan mantapé sajroné nandhang sangsara.

¹¹ Para nabi mau padha diarani begja, merga enggoné padha sabar. Kowé rak wis padha krungu bab kesabarané Rama Ayub, lan padha ngerti kepriyé wekasané ganjaran sing kaparingaké déning Gusti Allah marang Rama Ayub mau, awit Gusti Allah kuwi gedhé sih-palimirma lan piwelase.

¹² Luwih-luwih, para sedulur! Yèn kowé janji apa-apa poma aja nganggo sumpah. Aja sumpah nganggo seksi langit utawa bumi, utawa nganggo seksi apa waé. Yèn "iya" kandhaa "iya," yèn "ora" kandhaa "ora," supaya kowé aja nampa paukuman.

¹³Yèn kancamu ana sing susah, dongakna! Yèn ana sing seneng atiné, padha menyanyia.

¹⁴Yèn ana sing lara, ngaturana para pinituwané pasamuwan, supaya padha ndongakna sing lara, lan ngusapi awaké sing lara mau nganggo lenga atas asmané Gusti.

¹⁵Pandongga sing metu saka precaya, bakal njalari wong sing lara mau kawarasaké déning Gusti lan dosa-dosané kaparingan pangapura.

¹⁶Mulané padha genti ngakonana kaluputanmu lan padha donga-dinongakna, supaya kowé padha kuwarasan. Pandongané wong sing netepi dhawuhé Gusti Allah, yèn diucapaké kalayan yakin kuwi gedhé sawabé.

¹⁷Nabi Élia kuwi rak mung wong lumrah kaya kita. Panjenengané ndedonga kanthi temen-temen supaya aja ana udan, lan telu setengah taun lawasé ora ana udan temenan.

¹⁸Bareng panjenengané ndedonga menèh, langit nuli ngesokaké udan lan bumi metokaké woh.

¹⁹ Hé para sedulurku! Yèn
panunggalanmu ana wong sing
murtad, banjur ana sedulur sing nuntun
wong mau dadi mratobat,

²⁰ ngertia yèn sing sapa mbalèkaké
wong dosa saka lakuné sing nylèwèng,
kuwi ateges ngentasaké nyawané wong
mau saka ing pati, lan iya njalari akèh
dosa sing olèh pangapura. Saka aku,
Yakobus

1 Petrus

1 ¹ Layangku, Pétrus, rasulé Gusti Yésus Kristus, tumekaa marang umat pilihané Gusti Allah, sing padha dadi wong neneka manggon ana ing sawratané tanah Pontus, Galatia, Kapadhokia, Asia Cilik lan Bitinia.

² Kowé wis padha kapilih miturut kersané Allah, Sang Rama, lan déning Rohé kadadèkaké umaté kang suci, supaya kowé padha mbangun-turut marang Gusti Yésus lan karesikaké saka dosa lan jejembering dosamu déning rahé. Panyuwunku mawantu-wantu^a marang Gusti Allah, muga kowé padha kaparingana lubèring sih-rahmat lan tentrem rahayu.

³ Pinujia Gusti Allah, Ramané Gusti kita Yésus Kristus! Merga saka gedhéning sih-rahmaté, Panjenengané wis nglairaké kita menèh srana wunguné Gusti Yésus Kristus saka ing séda. Merga saka kuwi urip kita kebak ing pengarep-arep,

^amawantu-wantu: tanpa kendhat.

⁴Ian kita padha nganti-anti marang panduman sing kacawisaké déning Gusti Allah kanggo umat kagungané. Panduman mau kasimpen kanggo kowé ana ing swarga, mulané ora bisa rusak, reged utawa alum.

⁵Panduman kuwi kanggo kowé, sing padha kareksa keslametanmu déning pangwasané Gusti Allah. Keslametan mau bakal kawedharaké mbésuk ing jaman wekasan.

⁶Mulané padha bungah-bungaha, senjata ing wektu saiki kowé kudu nandhang kasusahan merga pendadaran^b rupa-rupa sing kudu kokalami.

⁷Pamrihé ora liya supaya katona murniné precayamu. Senajan mas pisan, sing bisa rusak kuwi diuji murniné srana geni, apa menèh precayamu sing luwih aji tinimbang mas, kudu diuji iya supaya katona murniné. Temahan ing Dina rawuhé Gusti Yésus Kristus, kowé olèh pengalem, kamulyan lan kaurmatan.

⁸Kowé padha tresna marang Panjenengané, senjata ora kokdeleng. Kowé padha percaya marang

^bpendadaran: ujian (bhs. Ind.).

Panjenengané, senajan ora koksipati. Kabungahan sing kokalami kuwi gedhé lan mulya banget, nganti ora kena dikandhakaké nganggo tembung.

⁹Awit kowé wis padha tanpa sing dadi wohing precayamu, yakuwi keslametané nyawamu.

¹⁰Iya bab keslametan kuwi sing wis dititi-priksa klawan nastiti déning para nabi, sing padha meca bab sih-rahmat sing bakal diparingaké déning Gusti Allah marang kowé.

¹¹Para nabi mau padha nitipriksa kapan wektuné lan kepriyé patrapé sih-rahmat mau kaparingaké. Lan Rohé Sang Kristus sing ana ing para nabi kuwi nedahaké wektu mau, srana pamecané bab kasangsaran rupa-rupa sing bakal dialami Sang Kristus lan bab sakèhing kamulyan sing sawisé kuwi bakal kaparingaké marang Panjenengané.

¹²Para nabi mau wis padha kaparingan pangerti déning Gusti Allah, yèn enggoné leladi mau ora kanggo awaké dhéwé, nanging kanggo kowé. Para nabi mau padha medharaké prekara-prekara sing saiki wis kokrungu saka wong-wong sing padha ngabaraké Injil. Wong-wong mau

enggoné martakaké srana pangwasaning Rohé Allah sing kautus saka ing swarga. Senajan para malaékat pisan padha kepéngin sumurup bab prekara-prekara mau.

¹³ Mulané padha pikiren apa sing arep koktindakaké. Diwaspada lan ngemungha padha ngarep-arep marang berkah sing bakal diparingaké marang kowé, samangsa Gusti Yésus rawuh.

¹⁴ Padha mbangun-turuta marang Gusti Allah, lan aja nuruti hawa-nepsu sing ngerèh uripmu kaya dhèk biyèn, nalika kowé isih padha bodho.

¹⁵ Malah padha disuci ing sadhéngah perkara sing koklakoni sajroning uripmu, kaya déné Gusti Allah kang nimbali kowé iya suci.

¹⁶ Ing Kitab Suci katulis: "Padha disuci, awit Aku iki suci."

¹⁷ Kowé nyebut Gusti Allah 'Rama', samasa kowé padha ndedonga marang Panjenengané. Nanging Gusti Allah ngadili kabèh wong tanpa pilih kasih, manut penggawéné dhéwé-dhéwé. Mulané uripmu ing donya padha nganggoa wedi-asih marang Panjenengané.

¹⁸Sebab kowé padha sumurup apa sing kanggo nebus uripmu sing tanpa guna, sing kokwarisi saka leluhurmu, dudu barang sing bisa rusak, uga dudu slaka utawa mas,

¹⁹nanging srana kurban sing pengaji banget, yakuwi Sang Kristus piyambak, kaya déné wedhus sing tanpa cacad lan mulus.

²⁰Panjenengané kapilih déning Gusti Allah sadurungé jagad katitahaké. Merga saka kowé Panjenengané ndungkap akir jaman iki, rawuh ing donya paring keslametan.

²¹Lantaran Panjenengané kowé padha precaya marang Gusti Allah, kang wis mungokaké Gusti Yésus saka ing séda lan maringi kamulyan marang Panjenengané; temahan saiki kowé padha precaya temenan marang Gusti Allah lan mung ngendelaké Panjenengané.

²²Saiki sarèhné srana netepi dhawuhé Gusti Allah kowé wis padha nucèkaké awakmu, temahan bisa tresna lair batin marang pepadhamu wong-wong sing precaya, mulané padha mempenga

enggonmu tresna-tinresnan kanthi gumolonging ati.

²³Awit enggonmu padha kalairaké menèh kuwi déning pangandikané Gusti Allah kang gesang lan kang langgeng, kaya déné anak saka Bapak sing kalis ing pati, dudu bapak manungsa,

²⁴kaya sing tinulis ing Kitab Suci mengkéné: "Sakèhing manungsa kuwi kaya suket, sarta kabèh kaluhurané kaya kembang suket. Menawa suketé garing, kembangé nuli gogrog;

²⁵nanging pangandikané Pangéran tetep ing selawasé." Iya kuwi pangandika sing wis diwartakaké marang kowé déning Injil.

2¹Mulané marènana saka sakèhing piala. Aja padha goroh menèh, aja lamis, aja mèri, lan aja seneng ngala-ala.

²Dikaya bayi sing lagi lair, sing tansah kepéngin marang susu rohani sing murni, supaya srana ngombé mau kowé dadi diwasa lan kaslametaké.

³Kaya sing tinulis ing Kitab Suci mengkéné: "Kowé wis ngrasakaké dhéwé kabecikané Gusti Allah."

⁴Padha mareka marang Gusti Yésus. Panjenengané kaupamakaké watu sing

urip, sing ditampik déning manungsa, nanging dipilih déning Gusti Allah lan gedhé banget ajiné.

⁵Kowé dadia kaya watu kang urip, supaya kaagem mbangun pedaleman kasukman. Ana ing pedaleman kuwi kowé dadi imam-imam suci, sing leladi nyaosaké kurban-kurban rohani, sing merga déning Gusti Yésus Kristus katrimah ing Allah.

⁶Sebab ing Kitab Suci katulis mengkéné: "Sejatiné Aku wis masang watu ana ing Sion, watu tetales sing pengaji banget, déné sing sapa kumandel marang kuwi mau, bakal ora kewirangan."

⁷Enggoné kasebut aji mau tumrapping kowé, sing padha precaya. Nanging tumrap sing padha ora precaya ing Kitab Suci katulis mengkéné: "Watu sing wis ditampik déning juru yasa omah, sing dadi watu tetales mau, uga dadi tanggoran lan sandhungan."

⁸Enggoné padha kesandhung kuwi merga ora precaya marang pangandikané Allah; kaya mengkono sing dadi kersané Gusti Allah tumrap wong-wong mau.

⁹ Nanging kowé kuwi bangsa sing pinilih, imam-imamé Sang Prabu, bangsa sing suci, umat kagungané Allah piyambak. Supaya padha martakaké pakaryané Gusti Allah sing ngéram-éramaké. Gusti Allah wis nimbali kowé saka pepeteng marang pepadhangé kang éndah.

¹⁰ Biyèn kowé dudu umaté Allah, nanging saiki dadi umat kagungané. Biyèn kowé ora ngerti marang sih-rahmaté Gusti Allah, nanging saiki kowé wis ngrasakaké sih-rahmaté.

¹¹ Para sedulurku sing daktresnani! Aku pitutur marang kowé, sing ana ing donya kéné dadi wong neneka lan wong manca! Aja padha nuruti pepénginaning badan, awit pepénginaning badan kuwi tansah nglawan marang nyawa.

¹² Dibecik uripmu ana ing satengahing bangsa-bangsa sing ora wanuh karo Gusti Allah, supaya samangsa wong-wong mau padha mitenah kowé, diarani durjana, padha nyumurupi penggawé-penggawému sing becik, temahan padha ngluhuraké Gusti Allah ing Dina rawuhé.

¹³ Demi kersané Gusti, padha sumuyuda marang sedhéngah pepréntahané

manungsa, dadia marang Kaisar, kang ngasta pangwasa sing dhuwur dhéwé,
¹⁴ dadia marang para gubernur kang kautus ngukum para wong sing nglakoni piala, lan ngajèni wong-wong sing gawé becik.

¹⁵ Sebab wis dadi kersané Allah, supaya kowé srana penggawé becikmu mau mbungkem cangkemé wong-wong sing nggladrah gunemé.

¹⁶ Padha uripa kaya wong merdika, nanging aja migunakaké kamerdikanmu kanggo nutupi piala. Uripmu dikaya abdiné Allah.

¹⁷ Padha ngajènana wong kabèh; padha nresnanana sedulur-sedulurmu tunggal precaya. Padha wedia marang Gusti Allah, lan ngurmatana Sang Kaisar.

¹⁸ Kowé para batur, padha sumuyuda kanthi pakéring marang para bendaramu, ora mung karo bendaramu sing luhur bebudèné lan sumanak, nanging uga karo sing kereng.

¹⁹ Gusti Allah bakal mberkahi kowé samangsa padha betah nandhang panganiaya sing ora adil, merga ngerti yèn kuwi kersané Allah.

²⁰ Sebab yèn kowé digebugi merga tumindakmu sing ala, kuwi rak wis samesthiné. Nanging menawa sing koklakoni mau bener, mangka kowé digebugi, kuwi kowé bakal nampa sih-kadarmané Allah.

²¹ Sebab yakuwi kersané Allah enggoné nimbali kowé. Awit Sang Kristus piyambak wis nandhang sangsara krana kowé, maringi tuladha supaya kowé uga nglakoni kaya Panjenengané.

²² Panjenengané ora gawé dosa. Ngandikané ora tau goroh.

²³ Nalika Panjenengané dipisuhi, ora males misuhi. Nalika dipilara, ora ngancam, nanging sumarah marang Gusti Allah, kang jumeneng Hakim kang adil.

²⁴ Sang Kristus piyambak wis ngrembat dosa-dosa kita srana sarirané kasalib, kuwi supaya kita padha luwar saka pangwasané dosa (tegesé: ora gawé dosa menèh srana badan kita), lan padha nindakna kersané Allah. Merga saka bilur-biluré Sang Kristus kowé wis padha diwarasaké.

²⁵ Dhèk biyèn kowé kaya wedhus-wedhus sing kesasar, nanging saiki

kowé wis padha digawa mulih, supaya ngetutaké Sang Kristus, Pangon lan Pamomongé nyawamu.

3¹ Mengkono uga kowé para wong wadon, padha sumuyuda marang bojomu, supaya menawa ana wong sing ora precaya marang pangandikané Allah, padha kagèndènga dadi wong precaya, merga saka tingkah lakumu, tanpa nganggo ngucapaké apa-apa,

² mung merga saka nyawang kelakuanmu sing lugu lan mursid iku.

³ Aja ngemenaké enggonmu dandan tata lair, kayata: srana enggonmu nata rambut, utawa nganggo sandhangan sing éndah.

⁴ Nanging kaéndahanmu katona saka kasusilanmu, yakuwi saka kaluhuraning batin sing sarèh lan anteng. Ya sing mengkono kuwi sing langgeng lan pengaji ana ing ngarsané Allah.

⁵ Kaya mengkono kuwi patrapé para wong wadon sing precaya dhèk jaman biyèn olèhé padha ngrengga awaké. Wong-wong mau padha sumuyud marang para bojoné.

⁶ Mengkono uga Ibu Sarah, panjenengané sumuyud marang

Rama Abraham kang disebut "bendara". Kowé kuwi rak para putrané putri, semono mau yèn kowé padha nglakoni sing becik lan ora wedi karo sapa waé.

⁷ Semono uga kowé, para wong lanang, enggonmu jejodhoan nganggoa duga-duga, nganggo ngèlingi yèn bojomu luwih ringkih badané. Padha ajènana merga bojomu kuwi uga wong sing uripé saka sih-rahmaté Allah kaya kowé, supaya pandongamu ana ing ngarsané Allah ora kaalangan.

⁸ Wasana kowé kabèh padha nunggal rasa lan budi. Padha tresna-tinresnanana kaya sedulur, ambek welasan andhap-asor.

⁹ Aja males piala nganggo piala, ipat-ipat nganggo ipat-ipat. Malah padha mujèkna becik, merga iya mengkono kuwi maksudé enggonmu padha tinimbangan, supaya kowé padha kaberkahana. Sebab:

¹⁰ "Sing sapa seneng urip lan kepéngin ngrasakaké dina-dina sing becik, kudu mekak ilaté, aja nganti kewetu kang ala sarta nyegah lambéné ngucapaké sing goroh.

¹¹ Nyingkirana piala, sarta nglakonana kang becik, sabisa-bisa ngudi bisané nggayuh katentreman.

¹² Awit tingalé Allah iku tumuju marang para wong sing ngèstokaké dhawuhé, lan talingané nilingaké pandongané; nanging wong sing nglakoni piala dilawan déning Pangéran."

¹³ Sapa sing arep gawé ala karo kowé, yèn kowé sregep nglakoni kabecikan?

¹⁴ Nanging senjata kowé kudu nandhang sangsara pisan merga saka enggonmu nglakoni prekara sing becik, kowé bakal begja. Mulané aja padha wedi karo apa utawa sapa waé lan aja padha kuwatir.

¹⁵ Nanging padha ngluhurna Sang Kristus ana ing atimu krana enggoné jumeneng Allah. Ditansah cumadhang awèh ketrangan marang saben wong bab keyakinanmu, diklawan alus lan andhap-asor.

¹⁶ Mengkono uga klawan rumangsané ati kang resik, supaya wong sing mitenah marang kowé merga enggonmu padha dadi muridé Sang Kristus, padha kawelèh déning kelakuanmu mau.

¹⁷ Awit menawa pancèn dikersakaké déning Gusti Allah, luwih becik kowé nandhang sangsara merga saka penggawé bener, ketimbang karo nandhang sangsara merga nglakoni piala.

¹⁸ Awit Sang Kristus piyambak nglampahi sangsara merga saka kowé. Panjenengané séda sepisan kanggo selawasé krana sakèhing dosa kita. Panjenengané kang tanpa dosa, nglampahi séda kanggo wong-wong dosa, supaya Panjenengané saged nyowanaké kita ana ing ngarsané Allah. Tumraping sarirané, Panjenengané disédani, nanging tumraping rohé Panjenengané kawungokaké.

¹⁹ Srana kawontenané sing wujud roh mau Panjenengané martosaké Injil marang roh-roh sing padha dikunjara:

²⁰ yakuwi roh-rohé para wong sing dhèk jamané Nabi Nuh yasa prau padha ora mbangun-turut marang Gusti Allah, senajan Gusti Allah wis ngantos-antos klawan sabar. Mung wong sawetara, yakuwi wong wolu ing sajroning prau sing dislametaké, oncat saka banjir mau.

²¹ Semono uga kowé saiki kapitulungan slamet kanggo ibarating lelakon mau, yakuwi baptis, sing maksudé ora kanggo ngresiki reregeding badan, nanging minangka janji sing kokucapaké ing ngarsané Allah saka ati sing resik. Baptisan kuwi sing mitulungi slamet marang kowé merga déning wunguné Sang Kristus Yésus,

²² kang wis sumengka ing swarga lan saiki ngasta Pepréntahan bebarengan karo Gusti Allah, ngerèh sakèhing malaékat, para pangwasa lan para pamisésa kang ana ing langit.

4 ¹ Sarèhné Sang Kristus, mungguh ing sarirané, wis nglampahi sangsara, kowé uga kudu duwé tékad sing mengkono. Merga sapa sing wis nandhang sangsara cara kedagingan, kuwi wis marèni enggoné nglakoni dosa.

² Mulané wiwit saiki, sajroné kowé urip ana ing donya, uripmu aja kokenggo nuruti kepéncuting daging, nanging enggonen nglakoni kersané Allah.

³ Dhèk semana wis cukup enggonmu nglakoni kaya sing dilakoni déning wong ora precaya, yakuwi laku jina, nguja hawa-nepu, mendem, murang-tata,

jibar-jibur lan nyembah brahala nganggo cara sing njijiki.

⁴Nanging wong-wong mau saiki padha gumun déné kowé kokora mèlu karo dhèwèké nyemplung ing kedhung bladhering dosa. Kuwi sebabé saiki kowé padha dipitenah.

⁵Nanging wong-wong mau bakal ngaturaké penjawab marang Gusti Allah, sing wis siyaga^c ngadili wong sing isih urip lan wong sing wis mati.

⁶Yakuwi preluné Injil kawartakaké uga marang wong mati, supaya senajan wis padha kaukum tumraping badan ora béda karo wong kabèh, rohé wong-wong mau bisaa urip kaya sing dikersakaké déning Gusti Allah.

⁷Samubarang wis mèh tekan kikisé. Mulané kowé kudu padha bisa ngerèh awakmu dhéwé, diwaspada lan ndedongaa.

⁸Sing prelu dhéwé padha mempenga enggonmu tresna-tinresnan, awit katresnan kuwi ngapura keluputan.

⁹Padha dhangana nampani padha sedulur ana ing omahmu tanpa nggrundel.

^csiyaga: siap (bhs. Ind.).

¹⁰ Kaya déné juru-gedhong sing becik sing nampa pepariné Allah mawarna-warna, kuwi padha kagawéa ladèn-linadènan manut pepariné dhéwé-dhéwé.

¹¹ Sing memulang, mulangna pangandikané Allah. Sing leladi, leladia srana kekuwatan sing kaparingaké déning Gusti Allah, supaya ing samubarang prekara asmané Allah kaluhuraké lantaran Gusti Yésus Kristus, awit Panjenengané kang kagungan kamulyan lan pangwasa ing selawas-lawasé. Amin.

¹² Para kekasih, aja padha gumun ing ngatasé pendadaran abot sing padha koksangga, kaya-kaya kowé ketaman barang sing ora lumrah.

¹³ Malah padha saosa sukur, awit kowé padha nandhang sapéranganing kasangsarané Sang Kristus, supaya kowé kepareng bungah samangsa Sang Kristus rawuh.

¹⁴ Begja kowé menawa diina ing wong merga enggonmu padha dadi muridé Sang Kristus. Kuwi ateges yèn Roh kang mulya, yakuwi Rohé Allah, dumunung ana ing kowé.

¹⁵ Aja ana panunggalanmu sing nandhang sangsara merga matèni wong, utawa maling, utawa nyampuri urusané wong liya.

¹⁶ Nanging yèn enggonmu nandhang sangsara mau merga saka enggonmu dadi wong Kristen, kowé ora susah isin. Malah aturna panuwun marang Gusti Allah, déné kowé diparengaké neksèni asmané Sang Kristus.

¹⁷ Saiki wis tekan wektuné Gusti Allah ngadili jagad. Déné sing bakal diadili dhisik iku umaté Allah piyambak. Lan menawa kita sing diadili dhisik, kepriyé bakal wekasané wong-wong sing padha ora precaya karo Injilé Allah?

¹⁸ Kaya sing dingandikakaké déning para nabi: "Yèn wong mursid waé angèl enggoné kaslametaké, wong duraka lan wong dosa bakal kepriyé kedadéané?"

¹⁹ Merga saka kuwi, sing sapa nandhang sangsara miturut kersané Allah, padha pasraha marang kang paring urip, klawan tansah nglakoni kabecikan, awit Panjenengané selawasé tansah netepi prasetyané.

5 ¹ Para pinituwané pasamuwanmu padha dakpituturi, yèn enggonku

nulis iki merga aku dhéwé iki pinituwa sarta seksiné sangsarané Sang Kristus, sing bakal mèlu nampa kamulyané kang bakal kebabar.

² Engonen pepanthaning méndané Gusti Allah sing dipasrahaké marang kowé; reksanen klawan rilaning ati, kaya sing dikersakaké déning Gusti Allah, lan aja krana kepeksa. Aja nindakaké pegawéanmu merga mélik bayaran, nanging merga kadereng^d déning rasa kepéngin ngabdi.

³ Kowé aja ngerèh wong-wong kang kapitayakaké marang pangreksamu, nanging padha dadi tuladha tumrap pepanthaning méndané.

⁴ Lan samangsa Pangon Agung rawuh, kowé bakal tanpa makutha mulya, sing cahyané ora bisa surem.

⁵ Mengkono uga kowé para nom-noman, padha sumuyuda marang para wong tuwa. Lan padha diklawan andhap-asor enggonmu padha ladèn-linadènan, sebab ing Kitab Suci katulis: "Gusti Allah sengit karo wong angkuh, nanging melasi wong sing andhap-asor."

^dkadereng: didorong (bhs. Ind.).

⁶ Mulané padha nungkula ing sangisoring astané Allah Kang Mahakwasa, supaya yèn wis tekan wektuné kowé diluhuraké.

⁷ Sakèhing sumelangmu pasrahna marang Gusti Allah, awit Panjenengané sing ngopèni kowé.

⁸ Padha diwaras ing budi sarta diprayitna. Iblis mungsuhmu klinteran kaya singa nggero-nggero golèk memangsani.

⁹ Padha mantepa ing precaya lan Iblis lawanen, awit kowé padha sumurup yèn kanca-kancamu tunggal precaya sajagad wrata uga ngalami nandhang sangsara sawetara.

¹⁰ Gusti Allah sumbering sih-rahmat, sing wis nimbali kowé kabèh lantaran Sang Kristus marang kamulyan kang langgeng, bakal nyampurnakaké kowé lan maringi kasantosan lan kekuwatan sing ora bisa gingsir.

¹¹ Iya Panjenengané kuwi sing kagungan pangwasa langgeng ing selawasé. Amin.

¹² Enggonku nulis layang sing cekak marang kowé iki srana pitulungané Silas, sing dakanggep sedulur sing kena

diprecaya. Preluné kanggo ngatag-atag lan awèh paseksi bab sih-rahmaté Allah sing sanyata, sing prayoga padha kokandel.

¹³ Sedulur-sedulurmu tunggal sapasamuwan sing ana ing Babil, sing iya pinilih déning Gusti Allah, kirim salam marang kowé. Mengkono uga anakku Markus.

¹⁴ Padha awèha salam siji karo sijiné klawan pengambung suci. Kowé kabèh padha kaparingana katentreman ana ing patunggilané Sang Kristus Yésus. Saka aku, Pétrus

2 Petrus

1 ¹ Layang saka Simon Pétrus, abdi lan rasulé Gusti Yésus Kristus, tumekaa marang para sedulur sing padha kaya aku kabèh kaparingan precaya marang Gusti Yésus Kristus, Allah sarta Juru Slamet kita. Panjenengané kang nglampahi sakèhé kaleresan kanggo kita.

² Muga-muga sih-rahmat lan tentrem-rahayu nglubèrana kowé kabèh merga saka enggonmu wanuh karo Gusti Allah lantaran Panjenengané.

³ Merga saka pangwasané, Gusti Allah wis nimbali kita lan maringi samubarang sing maédahi, supaya kita padha bisa urip lan ngabekti marang Panjenengané. Panjenengané wis nimbali kita supaya kita mèlu ngrasakaké pangwasané kang mulya lan kasaénané.

⁴ Panjenengané wis netepi janjiné srana paring berkah kang adi sing gedhé banget paédahé marang kita, satemah kowé padha bisa nunggil karo Panjenengané, sarta ora kedayan déning

pangrusaking hawa-nepsu sing ana ing donya iki.

⁵Iya merga sing mengkono mau kowé padha mmpenga enggonmu mbudidaya, supaya precayamu marang Sang Kristus kawuwuhana penggawé becik, sarta penggawé becik mau kawuwuhana kawruh.

⁶Lan kawruhmu kawuwuhana kabisan ngerèh awaké dhéwé, ngerèh awaké dhéwé kawuwuhana tataging ati, lan tataging ati kawuwuhana kamursidan.

⁷Lan kamursidan kawuwuhana katresnan marang para sedulur, lan katresnan marang para sedulur kawuwuhana katresnan marang wong kabèh.

⁸Menawa kowé kadunungan prekara-prekara kuwi mau kabèh nganti lubèr, kawruhmu bab Gusti kita Yésus Kristus bakal marakaké panyambut-gawému saya mmpeng lan saya gedhé paédahé.

⁹Nanging sing sapa ora nglakoni kuwi mau kabèh, bakal dadi wuta lan panemuné dadi cethèk, awit wong kuwi lali, yèn dosa-dosané wis kaapura.

¹⁰Mulané para sedulurku. Padha mmpenga enggonmu mbudidaya,

supaya nyantosakaké enggonmu padha tinimbangan lan pinilih déning Allah.

Merga menawa kowé padha nglakoni mengkono, lakumu bakal ora kandheg.

¹¹ Sarta kowé bakal padha kaparingan wewenang sakatogé mlebu ing Kraton Kang Langgeng, yakuwi Kratoné Gusti lan Juru Slamet kita, Yésus Kristus.

¹² Mulané aku bakal tansah ngélingaké marang kowé bab prekara-prekara mau, senjata kowé wis padha ngerti lan wis padha ngantepi kayektèn sing wis koktampani kuwi.

¹³ Pancèn wis dadi kuwajibanku tansah ngélingaké kowé ing ngatasé prekara-prekara kuwi, selawasé aku isih urip.

¹⁴ Aku ngerti yèn ora suwé menèh aku bakal ninggal badan jasmaniku iki, kaya sing wis dipangandikakaké klawan cetha déning Gusti kita Yésus Kristus.

¹⁵ Mulané aku tansah mbudidaya supaya senjata aku mengko wis tilar-donya, kowé tansah kèlingan marang prekara-prekara mau kabèh.

¹⁶ Enggonku mulang marang kowé bab Dina rawuhé Gusti Yésus Kristus kanthi ngagem pangwasa iki ora manut

dongèng-dongèng pangothak-athiké manungsa, nanging aku padha nyipati nganggo mripatku dhéwé kamulyané Sang Kristus.

¹⁷ Aku padha ana ing kana nalika Panjenengané diluhuraké déning Allah Sang Rama, yakuwi nalika ana swara saka Kang Mahaluhur ngandika marang Panjenengané, dhawuhé: "Iki Putraningsun kang Daktresnani, kang gawé renaning ati-Ku."

¹⁸ Aku padha krungu dhéwé swara mau, kang tekané saka ing swarga, yakuwi dhèk nalika aku padha bebarengan karo Panjenengané ana ing gunung suci.

¹⁹ Merga saka kuwi aku padha saya yakin tumraping pawarta sing diwedharaké déning para nabi. Saiba beciké menawa kowé uga padha nggatèkaké pawarta kuwi, sebab pawarta mau kaya lampu sing sumunar madhangi panggonan sing peteng nganti tumekané ésuk, lan kaya cahyaning lintang panjer ésuk kang sumunar ana ing atimu.

²⁰ Nanging sing prelu dhéwé kokgatèkaké yakuwi mengkéné: Ora ana

wong sing bisa njarwakaké wangsiting Kitab Suci nganggo kapinterané dhéwé.

²¹ Awit ora ana pamedhar wangsité nabi sing asalé saka kareping manungsa; nanging merga saka pamberegé Sang Roh Suci, wong-wong kuwi banjur padha medhar wangsit atas Asmané Gusti Allah.

2¹ Kaya déné dhèk biyèn nabi-nabi palsu padha jumedhul ana ing antarané umaté Gusti Allah, mengkono uga mbésuk bakal ana guru-guru palsu padha jumedhul ing antaramu. Wong-wong mau bakal padha nylundupaké piwulang-piwulang penasaran sing gawé rusak. Wong-wong kuwi bakal nyélaki Gusti sing wis nebus dhèwèké, lan srana mengkono nekakaké karusakan sing ora kenjana-nyana marang awaké dhéwé.

² Éwasemono akèh wong sing bakal kèlu marang pamursalé guru-guru mau. Malah merga saka penggawéné wong-wong kuwi Dalaning Kayektèn bakal dicecamah.

³ Merga saka srakahé guru-guru palsu mau bakal padha ngudi golèk kauntungan saka kowé srana crita-crita sing diothak-athik dhéwé. Wong-wong

mau pancèn wis suwé enggoné arep diadili. Panjenengané kang bakal nyirnakaké wong-wong mau wis samekta.^a

⁴Gusti Allah ora ngéman karo malaékat-malaékat sing padha gawé dosa, lan padha kacemplungaké ing nraka. Ing kono malaékat-malaékat mau padha diranté ing panggonan sing peteng, nunggu nganti tekané Dinaning Pengadilan.

⁵Gusti Allah ora nguwalaké jagad ing jaman kuna saka paukuman, nanging nekakaké banjir gedhé kanggo numpes wong-wong duraka. Sing dislametaké mung Nabi Nuh, sing martakaké pangandikané Gusti Allah, lan wong pitu liyané.

⁶Mengkono uga Gusti Allah nyirnakaké kutha Sodom lan Gomora srana geni, minangka pepéling marang wong sing arep nindakaké pamblasar.

⁷Nanging Gusti Allah nylametaké Lot, wong mursid, sing pegel atiné ngrasakaké kelakuané wong-wong sing padha ora preduli marang dhawuhé Gusti Allah.

^asamekta: siap (bhs. Ind.).

⁸ Wong mursid mau urip ing satengahé lan sedina-dina ndeleng lan krungu pretingkahé wong-wong sing padha mblasar, satemah atiné sing mursid presasat kasiksa.

⁹ Kaya mengkono Pangéran pirsacarane ngentasaké wong mursid saka ing panyoba sarta carané nyadhangaké wong duraka marang paukuman ing Dina Pengadilan,

¹⁰ luwih menèh wong sing padha nuruti hawa-nepsuning dagingé sing jember, lan ngrèmèhaké marang pangrèhing Gusti Allah. Guru-guru palsu kuwi padha sembrana lan angkuh. Padha ngrèmèhaké, malah nyenyamah marang titah-titah mulya sing ana ing swarga.

¹¹ Mangka para malaékat dhéwé senjata kasektèn lan pangwasané luwih gedhé ketimbang karo para guru-guru palsu mau, ora nggugat titah-titah mau nganggo tembung panyenyamah ana ing ngarsané Pangéran.

¹² Nanging wong-wong iki padha tumindak klawan hawa-nepsuning daging kaya kéwan galak sing uripé mung supaya dijiret lan dipatèni. Wong-wong kuwi padha nyenyamah

marang kang ora padha disumurupi, mulané bakal padha disirnakaké kaya kéwan-kéwan galak mau.

¹³Yakuwi bakal kasiksa merga enggoné wis nyiksa marang liyan. Wong-wong mau senengané yèn awan padha nglakoni apa waé kanggo ngumbar hawa-nepsuné. Rak ngisin-isinaké banget saupama wong-wong mau padha bebarengan mangan karo kowé, mangka padha ora kendhat nuruti hawa-nepsuné kang sarwa jember.

¹⁴Padha ora bosen-bosen gawé dosa lan senengané mandeng wong wadon merga rasa kepéncut. Lan wong sing ringkih imané padha dibujuk. Wataké wis kulina srakah. Pancèn dhasar wong sing kena ing ipat-ipat!

¹⁵Sarèhné wis padha ninggal dalaning kabeneran, mulané padha kesasar. Padha nganut dalané Biléam anaké Béor, sing seneng nampa opah tumrap penggawé-penggawéné sing ala.

¹⁶Nanging Biléam banget enggoné kawelèhaké merga tumindaké sing ala mau, yakuwi nalika kuldi sing ora bisa guneman banjur celathu kaya manungsa

lan nyegah penggawéné nabi sing ora waras mau.

¹⁷ Guru-guru palsu mau kaya sumber-sumber sing asat, lan kaya méga sing kabur katut ing prahara. Gusti Allah wis nyedhiakaké panggonan sing peteng dhedhet lelimengan, sing nggegirisi banget kanggo wong-wong mau.

¹⁸ Awit wong-wong mau padha ngucapaké tetembungan sing kumenthus tanpa isi, sarta mbebujuk wong sing lagi waé luwar saka ing kalangané wong-wong sing uripé kesasar, nganggo tembung sing nenangi hawa-nepsuning daging.

¹⁹ Guru-guru palsu mau padha janji ngluwari wong-wong, mangka dhèwèké dhéwé padha dadi baturé pakulinan sing ngrusak manungsa, awit wong sing ditelukaké déning apa waé, kuwi dadi baturé sing nelukaké mau.

²⁰ Yèn wong wis wanuh karo Gusti lan Juru Slamet kita Yésus Kristus lan srana mengkono luwar saka jejembering donya, mangka banjur tiba menèh ana ing jejember mau, kuwi wekasané alané ngluwihi sadurungé.

²¹ Luwih becik saupama wong mau ora ngerti pisan marang dalaning kayektèn, ketimbang karo ngerti nanging ora ngèstokaké dhawuh-dhawuh sing kaparingaké déning Gusti Allah.

²² Kaanané wong-wong kuwi nocogi uniné paribasan sing mengkéné: "Asu mbalèni utah-utahané, sarta babi kang wis diedusi bali menèh menyang combéran."

3 ¹ Para sedulur kang dakkasihi. Iki layangku sing kapindho marang kowé. Ana ing layang loro-loroné aku ngudi nangèkaké gagasan-gagasan sing murni sajroning atimu.

² Srana ngélingaké kowé marang pangandika sing biyèn wis kadhawuhaké déning para nabiné Allah, lan marang dhawuhé Gusti lan Juru Slamet lumantar para rasul marang kowé.

³ Sing luwih dhisik kudu koksumurupi yakuwi mbésuk ing dina-dina wekasan, bakal ana wong-wong sing moyoki kowé; wong-wong kuwi uripé padha nuruti hawa-nepsuning daging.

⁴ Pangucapé: "Jaré Gusti Yésus janji arep rawuh menèh? Lha endi? Wiwit nalika sédané para leluhur kita, tekan

sepréné samubarang kabèh ajeg waé kaya nalika donya katitahaké!"

⁵ Wong-wong kuwi njarag ora gelem ngakoni yèn wiwit biyèn mula wis ana langit lan bumi, sing katitahaké déning sabdaning Allah. Bumi kuwi dadiné saka banyu lan srana banyu;

⁶ lan merga déning banyu uga, bumi sing biyèn kuwi disirnakaké, yakuwi déning banjir gedhé.

⁷ Nanging déning sabdaning Allah uga langit lan bumi sing saiki iki, sing mbésuk bakal kasirnakaké klawan geni, kareksa nganti tekan dinané para wong duraka diadili lan ditumpes.

⁸ Mung waé para kekasih, kowé aja kelalèn perkara siki iki, yakuwi ing ngarsané Gusti sedina kuwi ora ana bédané karo sèwu taun. Kagem Panjenengané loro-loroné padha waé.

⁹ Gusti ora mblénjani janji sing diparingaké, kaya penganggepé sawenèhing wong. Satemené Panjenengané nyabari kowé, awit kersané aja nganti ana wong sing nemu karusakan, malah kabèh wong padha balia lan mratobata saka dosa-dosané.

¹⁰ Nanging Dina rawuhé Gusti Yésus kang kapindho kuwi tekané kaya maling. Ing Dina mau langit bakal sirna klawan swara gumuruh nggegirisi lan pérang-pérangané jagad bakal kobong, semono uga bumi dalah saisiné kabèh bakal sirna.

¹¹ Sarèhné samubarang kabèh mau bakal kasirnakaké kaya mengkono, mulané saiba enggonmu kudu ngudi supaya uripmu suci lan mursid.

¹² Sajroné kowé padha nganti-anti lan nguwatiraké tekané Dinané Gusti Allah ngadili manungsa. Ing Dina kuwi langit bakal sirna merga déning geni lan pérang-pérangné jagad bakal lebur merga déning panasé geni mau.

¹³ Nanging kita padha ngarep-arep marang langit anyar lan bumi anyar, sing kadunungan kayektèn, kaya sing dijanjèkaké déning Gusti Allah.

¹⁴ Mulané para kekasih, sajroné kowé padha nganti-anti marang Dina kuwi mau kabèh, padha ngudia sakatogmu supaya kowé aja padha gawé dosa, malah padha tinemua tanpa cacad ana ing ngarsané Gusti Allah. Padha rukuna karo Panjenengané.

¹⁵ Kesabarané Gusti kuwi anggepen kalonggaran sing kaparingaké marang kowé, supaya kowé olèh keslametan. Rak iya kaya mengkono surasané layangé sedulur kita kang kinasih, Paulus, sing nulis manut kawicaksanan sing kaparingaké déning Allah.

¹⁶ Kabèh layang-layangé Paulus ngemot bab prekara kuwi. Pancèn ana prekara sawetara ing layang-layangé sing angèl dipahami, temah njalari sawenèhing wong, sing ora ngerti lan ringkih precayané padha salah enggoné napsiraké, ora béda karo enggoné kliru napsiraké pérangan-pérangané Kitab Suci liyané. Penggawéné wong-wong mau njalari karusakané dhéwé.

¹⁷ Nanging kowé kabèh, para sedulur kang kinasih, wis padha sumurup bab prekara kuwi. Mulané padha diawas, supaya aja padha kèlu ing panasarané wong-wong sing padha ora ngerti karo piwulang sing bener, temahan keslametan sing kokgondhèli kuwi mrucut saka ing tanganmu.

¹⁸ Padha saya mantepa enggonmu suméndhé ing sih-rahmaté Gusti, Juru Slamet kita Yésus Kristus, lan mundhaka

kawruhmu bab Panjenengané. Sarta kaluhurna Asmané wiwit samengko nganti ing selawas-lawasé. Saka aku, Pétrus

1 Yohanes

1 ¹ Isiné layang iki magepokan karo Sang Sabda sing dadi sumbering urip, sing wis ana wiwit-wiwitan mula. Aku wis padha krungu lan wis padha nyipati dhéwé. Wis padha maspadakaké lan wis ndemèk dhéwé.

² Nalika Sang Sabda mau rawuh ing donya wujud manungsa, aku padha ndeleng Panjenengané. Mulané aku padha awèh paseksi bab Panjenengané lan martakaké bab urip sejati kang ana ing Sang Rama, sing uga wis kawedharaké marang aku kabèh.

³ Apa sing wis padha dakdeleng lan dakrungu, dakwartakaké marang kowé kabèh, supaya kowé lan aku bisa bebarengan tetunggilan karo Sang Rama, lan Sang Putra Yésus Kristus.

⁴ Kabèh mau daktulis ana ing kéné supaya kabungahan kita dadia sampurna.

⁵ Déné pawarta sing wis dakrungu saka Sang Putra, lan sing wis dakwartakaké marang kowé kuwi mengkéné: Gusti

Allah kuwi pepadhang lan ora ana pepetengé babar-pisan.

⁶Mulané yèn kita ngaku tetunggilan karo Panjenengané, mangka kita nglakoni dosa, kuwi kita padha goroh lan urip ana ing sajroning pepeteng.

⁷Nanging yèn kita ana ing pepadhang, kaya déné Panjenengané iya ana ing pepadhang, dadi enggon kita padha tetunggilan kuwi nyata, lan rahé Gusti Yésus, Sang Putra, nglebur sakèhing dosa kita.

⁸Yèn kita muni ora duwé dosa, kita padha ngapusi awak kita dhéwé lan nyatané ora mengkono; ateges Gusti Allah ora dedalem ing ati kita.

⁹Nanging menawa kita padha ngakoni dosa-dosa kita marang Gusti Allah, Panjenengané bakal netepi janjiné lan tumindak adil, temah bakal ngapura sakèhing dosa kita, sarta ngresiki sakèhing piala kita.

¹⁰Nanging yèn kita ngaku ora nglakoni dosa, dadi kita nganggep Panjenengané dora, lan ora precaya marang pangandikané.

2¹Anak-anakku! Enggonku kirim layang marang kowé iki, supaya

kowé aja padha gawé dosa. Éwadéné menawa ana sing gawé dosa, kita padha duwé Pantara ana ing ngarsané Sang Rama, yakuwi Gusti Yésus Kristus kang adil, Panjenengané sing mbéla prekara kita ana ing ngarsané Sang Rama.

² Gusti Yésus Kristus piyambak dadi sranané kita padha olèh pangapuraning dosa, lan ora ngemungaké dosa kita waé, nanging dosané manungsa kabèh.

³ Titikané yèn kita padha wanuh marang Gusti Allah yakuwi menawa kita padha nglakoni pepakon sing didhawuhaké.

⁴ Sing sapa muni: "Aku wanuh karo Gusti Allah," mangka ora netepi dhawuhé, kuwi wong goroh lan ora bener.

⁵ Nanging sing sapa netepi dhawuh pangandikané, ateges nresnani Gusti Allah kanthi sampurna. Yakuwi tandhané yèn kita padha tetunggilan karo Gusti Allah.

⁶ Sing sapa ngaku uripé nunggil karo Gusti Allah, uripé iya kudu kaya Sang Kristus.

⁷ Para sedulur kang daktresnani! Sing daktulis iki dudu pepakon anyar. Iki pepakon lawas, sing wis diparingaké

marang kowé wiwit-wiwitan mula;
yakuwi pawarta sing wis kokrungu saka
Gusti Allah.

⁸Éwasemono pepakon sing daktulis
iki uga pepakon anyar. Pepakon iki wis
kebabar ana ing Gusti Yésus Kristus lan
ana ing kowé, merga pepeteng lagi sirna
lan pepadhang sing sejati wis sumunar.

⁹Sing sapa kandha manggon ana ing
pepadhang, nanging sengit marang
seduluré, kuwi manggon ana ing
pepeteng tekan sepréné.

¹⁰Sing sapa tresna marang seduluré,
lestari ana ing pepadhang, temah uripé
ora dadi sandhungan tumrap wong liya.

¹¹Nanging sing sapa sengit karo
seduluré, wong mau manggon ana ing
pepeteng lan lakuné ana ing pepeteng.
Wong kuwi ora ngerti menyang endi
parané, awit pepeteng mau marakaké
mripaté ora weruh dalan.

¹²Hé Anak-anakku! Enggonku nulis
layang iki awit dosa-dosamu wis diapura
merga saka Sang Kristus.

¹³Hé, para Bapak, enggonku nulis
layang iki marang kowé awit kowé wis
padha wanuh marang Sang Sabda,
sing wiwit-wiwitan mula wis ana. Hé

para Nonoman, enggonku nulis layang iki marang kowé merga kowé rosa. Sabdaning Allah dumunung ana ing kowé, lan kowé wis padha ngalahaké Iblis.

¹⁴ Hé Bocah-bocah, enggonku nulis layang marang kowé, merga kowé wis padha wanuh karo Sang Rama. Hé para Bapak, enggonku nulis layang marang kowé, merga kowé wis padha wanuh karo pangandikané Gusti Allah sing wiwit biyèn mula wis ana. Hé para wong Enom, enggonku nulis layang marang kowé, merga kowé padha prakosa, sarta pangandikané Gusti Allah dumunung ana ing kowé, lan kowé wis padha ngalahaké Iblis.

¹⁵ Kowé aja tresna karo donya lan karo samubarang sing ana ing kono. Awit yèn tresna karo donya, kowé ora tresna karo Sang Rama.

¹⁶ Sebab samubarang sing ana ing donya iki, sing dipéngini wong dosa, yakuwi pépénginaning daging lan pépénginaning mripat. Apa sing diegung-egungaké kuwi pinangkané ora saka Sang Rama, nanging saka ing donya.

¹⁷ Mangka donya dalah saisiné kabèh sing disenengi déning manungsa iki nedhengé ngalami karusakan, nanging sapa sing nglakoni kersané Gusti Allah bakal urip ing selawas-lawasé.

¹⁸ Hé anak-anakku, pungkasaning jaman iki wis cepak. Lan nocogi karo apa sing wis kokrungu, yèn Anti-Kristus bakal teka, lan saiki wis akèh Anti-Kristus sing padha jumedhul. Kuwi pretandhané yèn pungkasané jaman wis cepak temenan.

¹⁹ Para Anti-Kristus mau padha ana ing satengah kita, nanging satemené pancèn dudu panunggalan kita, sebab saupama wong-wong kuwi panunggalan kita temenan, mesthi padha tetep enggoné nunggal karo kita. Nanging wong-wong kuwi padha ninggal kita, supaya tetéla yèn satemené siji waé ora ana sing dadi panunggalan kita.

²⁰ Balik kowé kabèh wis katedhakan Roh Suci, peparingé Sang Kristus. Kuwi sebabé kowé kabèh padha ngerti karo kersané Gusti Allah.

²¹ Enggonku nulis layang iki marang kowé ora merga kowé ora nglakoni kersané Gusti Allah, nanging malah merga kowé padha nglakoni kersané

Gusti Allah, lan uga merga kowé ngerti yèn samubarang kang goroh kuwi asalé ora saka Gusti Allah.

²²Yèn mengkono sing tukang goroh, yakuwi wong sing kandha yèn Gusti Yésus kuwi dudu Sang Kristus sing dijanjèkaké déning Gusti Allah. Wong kuwi sing diarani Anti-Kristus, sing ora ngakoni marang Sang Rama lan Sang Putra.

²³Wong sing nyélaki marang Sang Putra ateges ora ngakoni marang Sang Rama, lan sing sapa ngakoni marang Sang Putra, iya ngakoni marang Sang Rama.

²⁴Mulané pawarta sing wis kokrungu wiwit-wiwitan mula kuwi ugemana temenan. Yèn pawarta mau kokugemi, kowé bakal lestari urip tetunggilan karo Sang Putra lan Sang Rama.

²⁵Lan urip langgeng sing dijanjèkaké déning Sang Kristus piyambak bakal kaparingaké marang kita.

²⁶Sing daktulis iki bab wong-wong sing lagi ngudi nasaraké kowé.

²⁷Nanging tumraping kowé, Sang Kristus wis ngesokaké Rohé marang kowé kabèh. Lan samangsa Rohé Kristus

ana ing kowé, kowé ora prelu diwulang déning sapa waé. Awit Roh mau mulang marang kowé bab samubarang kabèh. Lan piwulangé kuwi nyata, ora goroh, mulané padha èstokna, lan padha lestaria tetunggilan karo Sang Kristus.

²⁸ Hé anak-anakku! Padha tetepa ana ing Sang Kristus, supaya samangsa Dina Panjenengané rawuh, kita wani sowan marang ngarsané klawan tatag lan ora susah isin.

²⁹ Kowé padha ngerti yèn Sang Kristus kuwi sugengé mbangun-turut marang kersané Gusti Allah, mulané iya padha sumurupa yèn saben wong sing nglakoni kersané Gusti Allah kuwi kasebut putrané Allah.

3¹ Rasakna! Semono gedhéné sihé Gusti Allah marang kita, nganti kita padha disebut para putrané Allah; lan kita iki pancèn padha dadi para putrané Allah. Mulané jagad sing ala iki ora wanuh marang kita, merga jagad ora wanuh marang Panjenengané.

² Sedulur-sedulurku sing daktresnani! Saiki kita padha dadi putraning Allah, nanging durung cetha kepriyé bakal kaanan kita ing tembé. Éwasemono kita

padha ngerti yèn samangsa Sang Kristus ngetingal, kita bakal dadi padha karo Panjenengané, awit kita bakal padha ndeleng kaananing Panjenengané ing sanyatané.

³ Sok wonga sing duwé pengarep-arep mengkono ing ngatasé Sang Kristus, padha nucèkna awaké dhéwé, supaya padha resika saka ing dosa, kaya déné kaanané Sang Kristus sing suci.

⁴ Wong sing gawé dosa kuwi nerak dhawuhing Allah, awit sing diarani dosa kuwi nerak dhawuhing Allah.

⁵ Kowé padha ngerti yèn rawuhé Sang Kristus kuwi prelu mbirat dosa-dosaning manungsa, lan Panjenengané piyambak ora tau nglampahi dosa.

⁶ Mulané sok wonga sing tetunggilan karo Sang Kristus kuwi ora gawé dosa menèh. Lan sok wonga sing tansah gawé dosa, kuwi durung weruh lan durung wanuh karo Panjenengané.

⁷ Anak-anakku! Kowé aja nganti kena disasaraké déning sapa waé. Sing sapa nindakaké kersané Gusti Allah kuwi dadi Putraning Allah, kaya Sang Kristus sing jumeneng Putraning Allah.

⁸ Sing sapa tetep nglakoni dosa kuwi lairé saka Iblis, awit Iblis kuwi enggoné gawé dosa wiwit-wiwitan mula. Déné rawuhé Putraning Allah ana ing jagad iki preluné nyirnakaké penggawéné Iblis mau.

⁹ Saben wong sing dadi putrané Allah ora tansah nglakoni dosa, awit wong mau kadunungan sipaté Allah piyambak, lan merga Allah kuwi Ramané, wong mau ora tetep nglakoni dosa.

¹⁰ Bédané putrané Allah lan anaké Iblis kuwi mengkéné: Sing sapa ora nglakoni kersané Allah, utawa ora nresnani seduluré, kuwi dudu putrané Allah.

¹¹ Pawarta sing padha kokrungu wiwit-wiwitan mula, yakuwi: Supaya kita padha tresna-tinresnan.

¹² Aja kaya Kain, sing dadi anaké Iblis, temah matèni Habel seduluré dhéwé. Apa sebabé Kain matèni seduluré? Merga sekabèhé penggawéné ala, lan penggawéné adhiné becik.

¹³ Hé para sedulur! Aja padha gumun menawa kowé disengiti déning wong-wong ing donya.

¹⁴ Kita padha ngerti yèn kita wis ora mati menèh, nanging padha urip.

Enggon kita ngerti yèn mengkono, awit kita padha tresna marang para sedulur kita. Sing sapa ora nresnani seduluré, kuwi isih diwengku déning pati.

¹⁵ Sing sapa sengit karo seduluré, kuwi tukang matèni wong. Lan kowé padha ngerti, yèn tukang matèni wong ora kadunungan urip langgeng.

¹⁶ Enggon kita sumurup yèn Sang Kristus tresna marang kita, yakuwi merga Sang Kristus wis ngetohaké nyawané kanggo kita; mulané kita padha kuwajiban masrahaké nyawa kita kanggo sedulur-sedulur kita!

¹⁷ Wong sing duwé bandha kadonyan, mangka weruh seduluré kekurangan, éwasemono ora gelem awèh pitulungan, kepriyé bisané wong mau muni yèn dhèwèké tresna marang Gusti Allah?

¹⁸ Hé anak-anakku! Enggon kita tresna kuwi aja mung ana ing lambé utawa ana ing tembung waé, nanging padha nresnanana klawan tulusing ati kinanthènan ing penggawé.

¹⁹ Merga kang mengkono mau kita padha sumurup yèn kita iki asalé saka Gusti Allah. Mulané kita bisa ngadhep

ing ngarsané Gusti Allah klawan ati kang tentrem.

²⁰Yèn kita diwelèhaké déning ati kita, Gusti Allah rak ngluwihi ati kita lan nguningani^a samubarang kabèh.

²¹Sedulur-sedulur sing daktresnani! Yèn kita ora nganti diwelèhaké déning ati kita, dadi kita padha bisa sowan ing ngarsané Gusti Allah klawan ati sing tatag.

²²Lan apa waé sing kita suwun, mesthi diparingaké, merga kita netepi sakèhing dhawuhé, sarta nglakoni apa sing ndadèkaké keparengé.

²³Ana déné dhawuhé yakuwi supaya kita padha precaya marang Gusti Yésus Kristus, Putrané, sarta padha tresna-tinresnana kaya sing kadhawuhaké déning Gusti Yésus Kristus marang kita.

²⁴Wong sing netepi dhawuhé Gusti Allah kuwi tetunggilan karo Gusti Allah, lan Gusti Allah nunggil karo wong mau. Enggon kita padha ngerti yèn Gusti Allah nunggil karo kita kuwi merga Rohé Allah kang kaparingaké marang kita kuwi sing ngyakiniaké kita.

^anguningani: pirsaa.

4¹ Para sedulur sing daktresnani! Aja padha ngandel karo angger wong sing ngaku kadunungan Rohé Allah, nanging padha titènana dhisik apa roh sing ana ing wong kuwi asalé saka Allah apa ora. Merga akèh nabi-nabi sing jumedhul lan ndlajahi jagad kabèh.

² Carané nitik apa roh mau Rohé Allah apa dudu, kuwi mengkéné: Sadhéngah wong sing ngakoni menawa Yésus Kristus wis rawuh ing donya awujud manungsa, wong kuwi kadunungan Rohé Allah.

³ Nanging sing sapa ora ngakoni Gusti Yésus sing mengkono mau, wong kuwi ora kadunungan Rohé Allah. Wong mau kadunungan rohé Anti-Kristus. Bab roh kuwi kowé wis padha krungu wartané yèn bakal teka, lan saiki wis teka ana ing jagad.

⁴ Nanging hé anak-anakku, kowé padha para putrané Gusti Allah. Kowé wis padha ngalahaké para nabi palsu, awit Roh sing dumunung ana ing kowé ngungkuli roh sing dumunung ana ing wong-wong sing asalé saka ing jagad iki.

⁵ Nabi-nabi palsu asalé saka ing jagad iki lan sing dirembug prekara-

prekara kadonyan; déné wong-wong padha ngrungokaké tembungé, merga wong-wong mau asalé uga saka jagad iki.

⁶Nanging kita iki para putrané Allah; wong sing wanuh marang Gusti Allah ngrungokaké tembung kita. Wong sing asalé ora saka ing Allah, ora ngrungokaké gunem kita. Iya mengkono kuwi titikané Rohé Allah lan roh sing palsu.

⁷Para sedulur sing daktresnani! Ayo kita padha tresna-tinresnan, merga katresnan kuwi asalé saka Gusti Allah. Sok wonga sing nindakaké katresnan kuwi putrané Allah lan wanuh marang Gusti Allah.

⁸Balik wong sing ora nindakaké katresnan kuwi ora wanuh karo Gusti Allah, sebab Gusti Allah kuwi asipat tresna.

⁹Gusti Allah nglairaké katresnané marang kita srana ngutus Kang Putra ontang-anting marang jagad, supaya kita padha bisa nampa urip langgeng merga déning Panjenengané.

¹⁰Katresnan kuwi mengkéné: Ora merga kita sing nresnani Gusti Allah,

nanging merga Panjenengané wis nresnani kita sarta ngutus Kang Putra dadi mergané kita padha olèh pangapuraning dosa-dosa kita.

¹¹ Hé para sedulur sing daktresnani! Sarèhné nganti semono enggoné Gusti Allah nresnani marang kita, dadi kita iya padha kuwajiban tresna-tinresnan.

¹² Ora tau ana wong sing bisa ndeleng marang Gusti Allah, nanging Gusti Allah nunggil karo kita lan katresnané dadi sampurna ana ing kita, menawa kita padha tresna-tinresnan.

¹³ Merga Gusti Allah wis maringaké Rohé marang kita, dadi kita ngerti yèn Gusti Allah nunggil karo kita.

¹⁴ Aku dhéwé wis ndeleng Putrané Allah lan saiki aku nyritakaké marang wong-wong liya, yèn Sang Rama wis ngutus Kang Putra dadi Juru Slameté jagad.

¹⁵ Sing sapa ngakoni yèn Yésus Kristus kuwi Putrané Allah, Gusti Allah nunggil karo wong mau, lan wong mau nunggil karo Gusti Allah.

¹⁶ Kita dhéwé padha ngerti lan precaya yèn Gusti Allah nresnani kita. Gusti Allah kuwi asipat tresna. Wong sing nindakaké

katresnan, uripé tetunggilan karo Gusti Allah, lan Gusti Allah nunggil karo wong mau.

¹⁷Yèn katresnané Gusti Allah wis kita rasakaké klawan sampurna, kita bakal ora wedi marek ana ing ngarsané ing Dina Pengadilan. Lan kita ora wedi, awit urip kita padha kaya Sang Kristus, senajan kita isih urip ana ing jagad.

¹⁸Wong sing tresna karo Gusti Allah kuwi ora wedi, merga katresnan sing sampurna mau ngilangaké rasa wedi. Wong sing wedi kuwi durung ngrasakaké katresnané Gusti Allah klawan sampurna, dadi isih kaancam ing paukuman.

¹⁹Kita tresna marang Gusti Allah, merga Gusti Allah wis nresnani kita luwih dhisik.

²⁰Menawa ana wong muni: "Aku tresna marang Allah," mangka sengit karo seduluré, kuwi goroh. Awit wong sing ora tresna karo seduluré sing kasat mripat, kepriyé enggoné bisa tresna karo Gusti Allah sing ora katon?

²¹Mulané dhawuhé Sang Kristus marang kita mengkéné: Sapa sing tresna marang Gusti Allah kuwi iya kudu tresna marang seduluré.

5¹ Sok wonga sing precaya yèn Gusti Yésus kuwi Juru Slamet kaya janjiné Gusti Allah, wong mau dadi putrané Allah, lan sok wonga sing tresna marang Sang Rama kuwi uga tresna marang Putrané Sang Rama.

² Titikané yèn kita tresna marang para putrané Allah, yakuwi menawa kita tresna marang Gusti Allah lan nglakoni pepakoné kabèh.

³ Awit tresna marang Allah kuwi tegesé netepi dhawuh-dhawuhé kabèh. Mangka dhawuh-dhawuhé mau tumraping kita ora abot,

⁴ merga saben wong sing dadi putraning Allah kuwagang nelukaké donya. Enggon kita nelukaké donya mau merga precaya kita marang Gusti Yésus.

⁵ Sapa ta sing bisa ngalahaké pialaning jagad, kejaba wong sing precaya, yèn Yésus Kristus kuwi Putraning Allah?

⁶ Gusti Yésus Kristus rawuhé ing jagad mbaptis ngagem banyu lan rahé sarirané sing disédani. Ora mung banyu waé, nanging banyu lan rah. Rohé Allah piyambak neksèni yèn pancèn mengkono, awit Roh kuwi ora tau goroh.

⁷ Dadi ana paseksi telu:

⁸ Rohé Allah, banyu lan getih, telu-teluné paseksiné padha.

⁹ Kita padha ngandel karo paseksiné manungsa, mangka paseksiné Gusti Allah luwih kuwat. Lan iya pancèn mengkono paseksiné Gusti Allah bab Putrané.

¹⁰ Mulané wong sing precaya marang Putraning Allah, wis kaparingan paseksi mau ana ing batiné. Wong sing ora precaya marang Gusti Allah, kuwi nganggep yèn Panjenengané dora, awit ora ngandel karo paseksi sing wis kalairaké déning Gusti Allah ing ngatasé Sang Putra.

¹¹ Paseksiné Gusti Allah mau mengkéné: Allah wis maringi kita urip sejati sing sipaté langgeng, lan urip langgeng kuwi etuké ana ing Sang Putra.

¹² Sapa sing nduwèni Sang Putra, kuwi nduwèni urip sing sejati, yakuwi urip langgeng; lan wong sing ora nduwèni Sang Putra, iya ora nduwèni urip langgeng mau.

¹³ Enggonku nulis prekara iki mau kabèh marang kowé, supaya kowé sing padha precaya marang Putraning Allah,

padha ngertia, yèn kowé kabèh kuwi padha nduwèni urip langgeng.

¹⁴ Lan kita klawan kendel wani sowan ana ing ngarsané Gusti Allah, merga Panjenengané nyembadani apa waé sing kita suwun, sing nyondhongi ing kersané.

¹⁵ Sarèhné kita ngerti yèn Panjenengané nyembadani marang panyuwun kita bab apa waé, dadi kita uga ngerti yèn apa sing kita suwun mau wis diparingaké.

¹⁶ Yèn kowé weruh sedulurmu wong precaya gawé dosa sing ora nekakaké pati langgeng, ndedongaa marang Gusti Allah, temah Panjenengané bakal maringi urip marang wong mau. Kuwi tumraping wong sing dosané ora nekakaké pati langgeng. Nanging iya ana dosa sing nekakaké pati langgeng; tumraping dosa kuwi aku ora akon ndongakaké marang Gusti Allah.

¹⁷ Sakèhing piala kuwi dosa, nanging ana dosa sing ora nekakaké pati.

¹⁸ Kita ngerti yèn wong sing wis dadi para putraning Allah kuwi ora nglakoni dosa, awit kaayoman déning Putraning Allah, temah ora bisa kagepok déning Iblis.

¹⁹ Kita ngerti yèn asal kita iki saka ing Allah. Senajan sajagad kabèh kawengku déning Iblis.

²⁰ Nanging kita sumurup yèn Putraning Allah wis rawuh ing jagad. Panjenengané wis maringi pangerti marang kita, supaya kita wanuh marang Gusti Allah sing sejati. Urip kita iki tetunggilan karo Gusti Allah sing sejati mau ana ing Kang Putra Yésus Kristus, Panjenengané kuwi Allah sejati; iya Panjenengané kuwi urip sejati sing langgeng.

²¹ Hé, anak-anakku! Padha ngedohana sakèhing brahala.

2 Yohanes

1 ¹ Layang saka aku, pinituwa, tumeka marang Ibu kang pinilih déning Gusti Allah lan marang anak-anaké sing daktresnani banget. Ora mung aku waé, malah sakèhé wong sing precaya marang kabar kabungahan saka Gusti Allah, padha nresnani kowé kabèh.

² Awit kabar mau tetep dumunung ana ing ati kita lan bakal nunggal karo kita ing selawasé.

³ Berkah, sih-rahmat lan tentrem rahayu saka Allah Sang Rama, lan Yésus Kristus, Kang Putra kaparingna marang kita, temah urip kita bisa mbabaraké kayektèn lan katresnan.

⁴ Aku bungah banget weruh anak-anakmu ana sawetara sing uripé ngambah dalan sing bener, condhong karo dhawuhé Sang Rama marang kita.

⁵ Mulané, hé Ibu kang daktresnani! Banget penjalukku, supaya kita kabèh padha tresna-tinresnan. Kang daktulis iki dudu prekara anyar; merga pepakon

iki wis diparingaké marang kita wiwit-wiwitan mula.

⁶Nresnani kuwi tegesé urip manut pepakon-pepakoné Gusti Allah. Lan pepakon sing wis padha kokrungu ing wiwit-wiwitan mula, yakuwi kowé kudu padha tresna-tinresnan.

⁷Awit akèh juru-panasaran sing padha jumedhul lan ndlajahi jagad. Wong-wong mau padha ora ngakoni yèn Gusti Yésus wis rawuh ing jagad ngagem sarira manungsa. Wong-wong sing mengkono kuwi tukang ngapusi, kuwi Anti-Kristus.

⁸Mulané padha diawas, aja nganti kélangan kaprecayan sing wis dakdhedher ana ing kowé, malah ngudia geneping enggonmu nampani opahé precayamu.

⁹Sing sapa ora ngantepi piwulangé Sang Kristus, malah nyimpang saka piwulang mau, wong kuwi ora nunggil karo Gusti Allah. Nanging sing sapa ngantepi piwulang kuwi, wong mau nduwèni Sang Rama lan Sang Putra pisan.

¹⁰Mulané yèn kowé padha katekanaan wong sing ora nggawa piwulangé

Sang Kristus, aja koktampani ana ing omahmu, lan aja koksalami.

¹¹Awit sing sapa nyalami, ateges mbiyantu penggawéné sing ala mau.

¹²Sakjané akèh prekara sing prelu dakkandhakaké marang kowé, nanging luwih becik ora nganggo layang.

Pengarep-arepku bisaa ketemu dhéwé, lan guneman adu arep, supaya ati kita padha maremé.

¹³Para sedulur kinasih ing pasamuwan kéné padha kirim salam marang kowé.

3 Yohanes

1 ¹ Layang saka aku, pinituwané pasamuwan, tumekaa marang Gayus, sing daktresnani klawan tulusing ati.

² Pandongaku muga kowé ginanjara slamet lan kaparingana bagas kawarasan, ora béda karo beciking uripé kasukmanmu.

³ Aku bungah banget nalika ana sedulur sawetara sing teka lan ngabaraké bab enggonmu mituhu marang pangandikané Gusti Allah, awit pancèn uripmu tansah nyondhongi karo Injiling Allah mau.

⁴ Lan ora ana kabungahan sing ngungkuli gedhéning kabungahanku menawa krungu yèn uripé anak-anakku padha miturut Injiling Allah.

⁵ Sedulurku kang kinasih! Kasetyanmu marang Injil ketitik saka lelabuhanmu marang para sedulur tunggal precaya; malah sing durung tepung karo kowé pisan iya kokladèni.

⁶ Wong-wong mau wis padha nyritakaké marang pasamuwan ing kéné bab

katresnanmu. Penggawému kuwi becik banget, déné kowé wis nulung wong-wong mau nganti padha bisa nerusaké lakuné, srana patrap sing gawé renaning penggalihé Gusti Allah.

⁷Awit wong-wong mau padha nglakoni ayahané Sang Kristus, lan nalika lelungan padha ora nampani apa-apa saka wong-wong sing ora precaya marang Gusti Allah.

⁸Mulané, kita wong-wong precaya kuwajiban mbiyantu wong-wong sing kaya mengkono mau, supaya srana mengkono kita padha mèlu ngréwangi wong-wong mau sajroné ngabaraké Injiling Allah.

⁹Aku wis nulis layang cekak marang pasamuwan, nanging Diotrèfès, sing kepéngin dadi pengareping pasamuwan, ora maèlu tembungku.

¹⁰Mulané mbésuk satekaku bakal dakwelèhaké sing dadi penggawéné, yakuwi bab enggoné ngala-ala marang aku sakanca klawan dora-cara. Malah ora mung kuwi waé. Nalika sedulur-sedulur sing ngabaraké Injil kuwi teka, ditulak déning Diotrèfès. Sapa sing arep nampani sedulur-sedulur mau

padha ditampik, lan disébrataké saka pasamuwan.

¹¹ Gayus kang kinasih. Aja nulad lelakon sing ala, nanging nulada marang sing becik. Wong sing gawé becik kuwi asalé saka Gusti Allah, nanging sapa sing gawé piala kuwi ora wanuh karo Gusti Allah.

¹² Wong kabèh padha awèh paseksi becik tumrap Démétrius. Malah miturut piwulangé Injil pisan dhèwèké kuwi wong becik. Semono uga aku kabèh iya padha awèh paseksi becik, lan kowé weruh yèn paseksiku mau nyata.

¹³ Akèh prekara sing arep dakkandhakaké marang kowé, nanging luwih becik ora nganggo layang.

¹⁴ Pengarep-arepku aku bisaa énggal niliki kowé, supaya bisa guneman adu arep. (1-15) Kowé pinaringana tentrem rahayu. Kanca-kancamu sing ana ing kéné padha kirim salam. Lan salamku terusna marang mitraku kabèh siji-siji.

Yudas

1 ¹ Layang saka Yudas, abdiné Gusti Yésus Kristus, sarta seduluré Yakobus, tumekaa marang para sedulur, sing katimbangan lan dikasihi déning Allah Sang Rama, tuwin rineksa déning Gusti Yésus Kristus.

² Gusti Allah muga nglubèrana berkah, sih-rahmat lan tentrem-rahayu marang kowé kabèh.

³ Para sedulur kang kinasih! Banget enggonku kepéngin nulis layang marang kowé bab keslametan sing wis padha kita alami. Mulané saiki aku kedereng nulis layang iki saprelu mituturi kowé, supaya padha tetepa setya enggonmu mbélani precayamu sing wis kaparingaké déning Gusti Allah marang para umaté, sepisan kanggo selawasé.

⁴ Merga ana sawetara wong dudu Kristen nlusup ing satengahmu, yakuwi wong sing wis padha kapesthi bakal kaukum. Kuwi wong ora precaya sing mulangaké sih-rahmaté Gusti Allah

kanggo pawadan^a ngumbar hawa-nepsu, sarta nyélaki marang Gusti Yésus Kristus, Gusti kita, sing jumeneng Pangwasa tunggal.

⁵Kowé wis padha ngerti bab kuwi mau kabèh. Éwasemono aku kepéngin ngélingaké kowé bab enggoné Gusti ngentasaké umat Israèl saka ing tanah Mesir, lan sebanjuré numpes wong-wong panunggalané sing padha ora precaya.

⁶Mengkono uga bab enggoné Gusti wis nahan para malaékat sing ora padha netepi wates-watesing wewenangé, nanging padha ninggal papan padunungané. Para malaékat mau selawasé padha diblenggu ana ing papan sing peteng ndhedhet nganti tekané pengadilan ing Dina sing nggegirisi.

⁷Padha kaya Sodom lan Gomora, tuwin kutha-kutha ing sakiwa-tengené sing padha laku jina lan ngumbar hawa-nepsu sing ora lumrah, kaya sing ditindakaké déning para malaékat mau. Wong-wong ing kutha kono padha kasiksa ing geni langgeng, minangka pepéling tumrap sakèhing manungsa.

^apawadan: alesan.

⁸ Mengkono uga wong-wong sing padha nlusup ing satengahmu padha ngimpi-impi nglakoni dosa sing njemberi marang awaké dhéwé. Wong-wong kuwi padha ngrèmèhaké pangwasané Allah sarta nyenyamah para malaékat mulya kang ana ing swarga.

⁹ Mikhaèl dhéwé, penggedhéné para malaékat, ora tumindak mengkono. Nalika padu karo Iblis bab sapa sing wenang tumrap layoné Nabi Musa, Mikhaèl ora wani ndakwa Iblis nganggo tembung-tembung sing nyenyamah, mung muni: "Kowé ketamana dukaning Allah kang banget!"

¹⁰ Mangka wong-wong iki padha nyenyamah marang kang ora disumurupi. Wong-wong kuwi kaya kéwan galak sing ora duwé budi, lan sing mung katuntun déning naluri. Nanging iya prekara-prekara sing disumurupi kuwi sing njalari karusakané.

¹¹ Cilaka banget wong-wong mau, sebab padha nulad lakuné Kain. Merga enggoné mburu opah, wong-wong kuwi padha nindakaké keluputan sing dilakoni déning Biléam. Wekasané wong-wong

kuwi bakal padha tumpes, merga saka enggoné mbaléla kaya déné Korah.

¹² Samangsa padha mèlu mangan ana ing bujana-katresnanmu,^b wong-wong kuwi mung gawé camahing^c bujana mau. Awit wong-wong mau enggoné mangan ora duwé isin, mung mikir wetengé dhéwé. Wong-wong kuwi kaya méga tanpa banyu, sing kabur déning angin ora dadi udan. Kaya wit-witan sing ing mangsané ngundhuh ora metokaké woh, iya presasat wit-witan sing rungkad lan wis mati babar-pisan.

¹³ Kaya ombak ing segara sing ngetokaké umpluking kanisthané dhéwé, yakuwi penggawéné rupa-rupa sing ngisin-isini. Kaya lintang-lintang sing nglembara,^d sing wis kacawisan papan déning Allah ana ing pepeteng lelimengan langgeng selawasé.

¹⁴ Mungguh ing wong-wong mau, Hénokh, putra turunan kapitu saka

^b bujana-katresnan: nedha sesarengan kanggé nélakaken katresnan lan pasedhèrèkan, manut tata-cara jaman semanten. Tembungipun Yunani: Agapé.

^c camah: najis, cacad, reged.

^d nglembara: nglambrang.

bapak Adam, wis meca mengkéné:
"Delengen, Gusti bakal rawuh
kadhèrèkaké déning para malaékat kang
suci, éwon cacahé.

¹⁵ Panjenengané nedya ngadili wong
kabèh, sarta matrapi paukuman
marang sakèhing wong duraka merga
saka pamblasaré, lan merga saka
sakèhing tembung nistha sing diucapaké
wong-wong mau marang Gusti Allah."

¹⁶ Wong-wong kuwi tansah padha
nggrundel lan sesambat. Uripé ngumbar
hawa-nepsuné sing nistha. Seneng
ngalem marang awaké dhéwé, sarta
ngonggrong wong liya supaya olèh opah.

¹⁷ Nanging para sedulur, padha élinga
marang pangandika sing dhèk biyèn wis
kawedharaké déning para rasulé Gusti
Yésus Kristus.

¹⁸ Kowé wis padha dingandikani:
"Mbésuk ngarepaké jaman wekasan
bakal muncul wong-wong sing
padha moyoki marang kowé; yakuwi
wong-wong sing uripé padha nuruti
hawa-nepsuné daging."

¹⁹ Wong-wong mau bakal gawé crah
ing pasamuwan lan mung nuruti

pepénginané dhéwé, merga wong-wong kuwi padha ora kadunungan Roh Suci.

²⁰ Nanging mungguh ing kowé para sedulur, padha mbanguna awakmu dhéwé adhedhasar imanmu sing murni, lan padha ndedongaa nganggo pangwasané Sang Roh Suci.

²¹ Sajroné nganti-anti marang sih-rahmaté Yésus Kristus, Gusti kita, sing maringi urip langgeng, tansah padha lestaria ana ing sihé Gusti Allah.

²² Wong sing atiné isih mangu-mangu padha welasana.

²³ Wong-wong kuwi padha entasna saka ing geni murih slameté. Welas-asihmu tandukna marang wong-wong liyané dikanthènana rasa wedi, nanging padha sengita karo sandhangané wong-wong sing dijemberaké déning pepénginan-pepénginaning daging.

²⁴ Gusti Allah sing kwasa rumeksaa marang kowé, supaya aja nganti tumiba ing dosa. Panjenengané iya kwasa nuntun kowé nganti kowé tekan ing ngarsané, klawan bungah lan tanpa cacad.

²⁵ Iya mung Gusti Allah piyambak kang jumeneng Juru Slamet kita lantaran

Yésus Kristus, Gusti kita. Panjenengané
kuwi Allah sing kagungan kamulyan,
kasektèn lan pangwasa sadurungé
jagad dumadi tekan sepréné nganti ing
selawas-lawasé. Amin.

Wahyu

1 ¹ Kitab iki isiné wahyu sing diparingaké déning Gusti Yésus Kristus, yakuwi prekara-prekara sing bakal kelakon. Gusti Allah ndhawuhi Sang Kristus supaya nedahaké marang para abdiné Allah bab apa waé sing pinesthi énggal kelakon mau. Sang Kristus wis medharaké bab mau marang Yohanes, abdiné, lumantar malaékat utusané.

² Yohanes banjur nyritakaké kabèh sing wis dideleng mau; cocog kaya sing dingandikakaké déning Gusti Allah marang Gusti Yésus Kristus.

³ Begja wong-wong sing padha macakaké lan sing padha ngrungokaké sarta nglakoni surasané pangandika sing katulis ana ing kitab iki, merga ora suwé menèh kabèh mau bakal kelakon.

⁴ Layang iki saka Rasul Yohanes, tumekaa marang pasamuwan pitu ing tanah Asia Cilik. Gusti Allah kang saiki ana, lan kang biyèn wis ana, sarta kang bakal rawuh maringana sih-rahmat

lan katentreman marang kowé kabèh.
Semono uga roh pitu sing padha
nyarengi pangwasané,

⁵apa déné Gusti Yésus Kristus, Seksi
kang setya, kang wungu dhisik dhéwé
saka ing séda, lan sing ngwaosi sakèhing
pangwasa ing bumi iki. Gusti Yésus sing
ngasihi kita lan sing wis ngicali dosa kita
srana rahé,

⁶Panjenengané wis ngangkat kita
dadi ratu-ratu lan imam-imam kagem
Gusti Allah, Ramané. Iya Gusti Yésus
Kristus kuwi sing kagungan kamulyan
lan pangwaos ing selawas-lawasé. Amin.

⁷Delengen! Panjenengané rawuh
ana ing méganing langit lan saben
mripat bakal ndeleng Panjenengané;
semono uga wong sing wis padha
njojoh Panjenengané. Sakèhing bangsa
ing bumi bakal padha sambat-sambat
nangisi awaké dhéwé, merga saka
Panjenengané. Iya pancèn mengkono!
Amin!

⁸"Aku iki Alfa lan Oméga" (Kang
Wiwitan lan Kang Pungkasan) mengkono
pangandikané Gusti Allah, sing saiki
ana, lan sing biyèn ana, sarta sing bakal
rawuh ngasta Pangwasa.

⁹ Aku iki Yohanes, sedulurmu lan kancamu ing sajroning kasusahan. Kita padha-padha dadi warganing Kratoné Allah, lan padha-padha ngugemi asmané Yésus klawan tumemen. Aku dibuwang ana ing pulo Patmos merga saka enggonku ngabaraké Injil, sing diwulangaké déning Gusti Yésus.

¹⁰ Mbeneri ing dina Minggu aku dikwaosi déning Roh Suci, nuli aku krungu swara seru ana ing mburiku kaya uniné kalasangka.^a

¹¹ Pangandikané: "Apa sing kokdeleng kuwi tulisen ana ing Kitab Suci lan kirimna marang pasamuwan pitu. Yakuwi: Pasamuwan-pasamuwan Éfesus, Smirna, Pèrgamus, Tiatira, Sardis, Filadèlfia, lan pasamuwan Laodikia."

¹² Aku nuli nolèh, kepéngin weruh sapa sing ngendikani aku mau. Aku weruh pedamaran pitu, kagawé saka emas.

¹³ Ing tengah-tengahé lampu pitu mau ana wong ngadeg mèmper Putraning Manungsa, ngagem jubah, sing dawané nganti klangsrak tekan sampéyané. Jajané ngagem sabuk emas.

^akalasangka: slomprèt.

¹⁴ Sirah lan rémané putih kaya wulu wedhus gèmbèl, memplak kaya kapas, lan mripaté kaya urubing geni.

¹⁵ Sampéyané kaya tembaga mengangah ing prapèn. Swarané kaya gumrojoging banyu.

¹⁶ Astané tengen ngasta lintang pitu, saka tutuké metu pedhangé sing landhep kiwa-tengen. Wedanané mencorong kaya srengéngé ing wayah awan.

¹⁷ Nalika weruh Panjenengané mau aku nuli krungkep presasat wong mati. Nanging aku banjur ditumpangi astané tengen lan dingandikani: "Aja wedi! Aku iki sing ngasta pangwasané Kang Wiwitan lan Kang Pungkasan.

¹⁸ Aku iki sumbering urip! Aku wis mati, nanging delengen, Aku urip ing selawasé. Aku sing ngwasani pati lan ngwasani jagadé wong mati.

¹⁹ Mulané apa sing wis kokdeleng kuwi tulisen, yakuwi prekara-prekara sing kelakon saiki iki, lan sing mbésuk bakal kelakon.

²⁰ Mungguh tegesé lintang pitu sing kokdeleng ana ing asta-Ku tengen lan pedamaran emas pitu iki mengkéné: Lintang pitu kuwi para malaékaté

pasamuwan pitu lan pedamaran emas
pitu kuwi pasamuwan pitu mau."

2¹ "Nulisa marang malaékaté
pasamuwan ing kutha Éfesus
mengkéné: Iki pangandikané
Panjenengané kang ngasta lintang
pitu ing astané tengen lan kang tindak-
tindak ing antarané pedamaran emas
pitu mau.

² Aku ngerti sakèhing penggawému:
Akèh pegawéan sing wis koktandangi
klawan tataging ati. Aku ngerti
enggonmu ora nguja marang wong
sing ala lakuné, lan enggonmu wis
ndadar wong-wong sing ngaku-aku
rasul, mangka ing sanyatané dudu; dadi
cethané para wong tukang goroh.

³ Aku weruh enggonmu sabar sarta
enggonmu nandhang sangsara merga
saka Aku, éwasemono kowé padha ora
semplah.

⁴ Nanging ana saprekara sing ora
Daksenengi: Yakuwi enggonmu wis
ninggal katresnanmu sing kawitan.

⁵ Mulané padha ngrumangsana
bangeté mundurmu! Padha mratobata,
ninggala dosa-dosamu, lan padha
nglakonana apa sing koktindakaké

sekawit. Yèn kowé ora mratobat, Aku mesthi bakal rawuh lan bakal mundhut pedamaran mau saka ing panggonané, kejaba yèn kowé padha mratobat saka dosa-dosamu.

⁶ Nanging iya ana saprekara sing becik: Yakuwi enggonmu padha sengit karo penggawéné para penganuté Nikolaus, sing iya Daksengiti.

⁷ Sapa sing ngrungu, padha nggatèkna apa sing dingandikakaké déning Sang Roh Suci marang pasamuwan-pasamuwan. Sing sapa tumemen bakal Dakparengaké mangan wohing wit panguripan sing ana ing petamanané Gusti Allah."

⁸ "Nulisa marang malaékaté pasamuwan ing kutha Smirna mengkéné: Iki dhawuhé Sang Awal lan Sang Akir, sing wis séda lan gesang menèh:

⁹ Aku ngerti kasusahanmu. Kowé mlarat, nanging satemené sugih! Aku ngerti enggonmu diala-ala déning wong-wong sing ngaku-aku wong Yahudi, mangka satemené dudu. Sejatiné wong-wong kuwi umaté Iblis.

¹⁰ Kowé aja wedi karo kasangsaran sing sedhéla menèh bakal nekani

kowe. Lan Iblis bakal nglebokaké wong panunggalanmu sawetara ana ing pakunjaran kanggo nyoba kowe. Kowe bakal nandhang kasusahan sepuluh dina lawasé. Tetepa setya marang Aku, senjata nganti tumeka ing pati; temahan kowe bakal Dakganjar urip sejati kang asipat langgeng, minangka makuthaning^b kemenanganmu.

¹¹ Sing sapa ngrungu nggatèkna apa sing dingandikakaké déning Rohé Allah marang pasamuwan-pasamuwan! Sing sapa tetep pangabektiné bakal ora disangsara déning pati sing kapindhho."

¹² "Nulisa marang malaékaté pasamuwan ing kutha Pèrgamus mengkéné: Iki dhawuhé Kang ngasta pedhang landhep kiwa-tengen:

¹³ Aku ngerti panggonanmu, yakuwi ing kutha krajané Iblis. Kowe padha setya marang Aku. Malah nalika Antipas, seksi-Ku sing setya, dipatèni ana ing satengahmu, iya ana ing kratoné Iblis, kowe padha ora nyélaki precayamu marang Aku.

¹⁴ Senajan mengkono, ana prekara sawetara sing ora Daksenengi tumrapping

^bmakutha: mahkota (bhs. Ind.).

kowé, yakuwi panunggalanmu ana wong-wong sing padha kèlu karo piwulangé Biléam. Biléam mau ngajani Balak supaya njlomprongaké wong Israèl karebèn padha gawé dosa, srana mangan sesajèné brahala sarta laku jina.

¹⁵ Mengkono uga panunggalanmu ana wong sawetara sing kèlu karo piwulangé wong-wongé Nikolaus.

¹⁶ Mulané padha mratobata! Awit yèn ora, mengko Aku bakal énggal nekani kowé lan nglawan wong-wong mau nganggo pedhang sing ana ing tutuk-Ku.

¹⁷ Sapa sing krungu, nggatèkna apa sing dadi pangandikané Sang Roh Suci marang pasamuwan-pasamuwan. Sing sapa unggul bakal Dakparingi mangan manna sengkeran, sarta bakal Dakparingi watu putih. Ing watu mau kaukir jeneng anyar, sing ora dingertèni ing wong, kejaba mung sing diparingi mau."

¹⁸ "Nulisa marang malaékaté pasamuwan ing kutha Tiatira mengkéné: Iki dhawuhé Putraning Allah, kang paningalé kaya urubing geni lan sampéyané kaya tembaga mengangah.

¹⁹ Aku ngerti penggawému kabèh: Iya katresnanmu, iya kasetyanmu, pengabdianmu lan kaantepanmu sajroning nandhang sangsara. Aku ngerti yèn penggawému sing kèri dhéwé iki luwih becik ketimbang karo sing wiwitan.

²⁰ Nanging ana saprekara sing ora Daksenengi tumraping kowé: Yakuwi enggonmu ngumbar Izébèl, wong wadon sing ngaku-aku nabining Allah, memulang lan nasaraké para abdi-Ku supaya padha laku jina lan mangan sesajèné brahala.

²¹ Aku wis maringi wektu marang wong mau, nanging ora gelem mratobat saka enggoné laku jina.

²² Mulané wong kuwi bakal Dakbanting nganti dadi lara nggléthak ana ing peturon. Ana ing kono Izébèl lan wong-wong sing padha laku jina karo dhèwèké bakal nandhang kasangsaran gedhé. Kuwi bakal énggal Daktindakaké, semono mau yèn padha ora marèni lelakoné sing ala kuwi.

²³ Wong-wong sing padha kèlu karo Izébèl mau iya bakal Daktumpes, supaya sakèhé pasamuwan padha ngerti yèn Aku pirsá isining nalar lan

budining manungsa. Sarta Aku bakal males marang kowé kabèh, miturut sapenggawému dhéwé-dhéwé.

²⁴ Nanging tumrap wong-wong liyané ing kutha Tiatira, sing ora kèlu ing piwulang mau lan ora nyinau ngèlmu-ngèlmuning Iblis, Aku prejanji: Aku ora arep nambahi momotan liyané marang kowé.

²⁵ Nanging apa sing koklakoni mau ugemana nganti sateka-Ku.

²⁶ Sing sapa teguh imané lan tansah nindakaké préntah-Ku nganti tekan ing wekasan, bakal Dakganjar pangwasa padha karo pangwasa sing Daktampa saka Rama-Ku.

²⁷ Wong-wong mau bakal padha ngerèh para bangsa nganggo teken wesi; lan bangsa-bangsa bakal diremuk kaya grabah.

²⁸ Wong-wong mau uga bakal Dakparingi lintang panjer ésuk.

²⁹ Sapa waé sing krungu padha ngrungokna apa sing dadi pangandikaning Rohé Allah marang pasamuwan-pasamuwan."

3¹ "Nulisa marang malaékaté pasamuwan ing kutha Sardis,

mengkéné: Iki dhawuhé Panjenengané kang kagungan Rohé Allah pitu lan lintang pitu. Aku ngerti sakèhing penggawému. Kowé padha diarani urip, mangka satemené mati!

² Mulané tangia, lan tutugna apa sing koklakoni sadurungé mati babar-pisan, awit penggawému mau ora ana siji waé sing sampurna ana ing ngarsané Allahmu.

³ Coba éling-élingen menèh, apa sing biyèn wis diwulangaké marang kowé lan apa sing wis koksaguhi, kuwi tetepana lan kowé padha mratobata. Yèn kowé ora tangi, Aku bakal nekani kowé kaya patrapé maling, sarta kowé ora bakal ngerti wayah apa enggon-Ku teka mau.

⁴ Nanging panunggalanmu ing kutha Sardis ana wong sawetara sing sandhangané tetep resik. Wong-wong mau bakal mlaku bebarengan karo Aku nganggo sandhangan putih, merga padha sembada.

⁵ Sing sapa tetep mengkono mau, bakal dienggoni sandhangan putih, lan jenengé ora bakal Dakbusek saka ing buku sing isi daftaré wong sing padha urip. Malah ana ing ngarsané Rama-Ku

lan ing ngarepé malaékaté, wong-wong mau bakal Dakaku dadi kagungan-Ku.

⁶ Sing sapa krungu, padha ngrungokna apa sing dadi pangandikaning Rohé Allah marang pasamuwan-pasamuwan."

⁷ "Nulisa marang malaékaté pasamuwan ing kutha Filadèlfia mengkéné: Iki pangandikané Panjenengané Kang Suci, lan Kang Sejati, sing ngasta kunciné Dawud. Samangsa Panjenengané ngengakaké, ora ana sing bisa nutup; samangsa Panjenengané nutup, ora ana sing bisa ngengakaké.

⁸ Aku ngerti sakèhing penggawému. Aku ngerti yèn kekuwatanmu ora sepiraa, nanging kowé wis padha netepi piwulang-Ku lan setya marang Aku. Kowé wis Dakwengani lawang sing ora kena diinebaké déning wong.

⁹ Ngertia: Wong-wong umaté Iblis, sing padha goroh lan ngaku-aku wong Yahudi, mangka satemené dudu, wong-wong mau Dakdadèkaké padha sujud jèngkèng ana ing ngarepmu, sarta padha ngakoni yèn Aku tresna marang kowé kabèh.

¹⁰ Sarèhné kowé wis padha netepi dhawuh-Ku supaya sabar, Aku bakal

ngreksa kowé ana ing dina kasangsaran sing bakal kelakon ing donya iki, kanggo ndadar wong sing padha manggon ing bumi.

¹¹ Aku bakal énggal rawuh. Apa sing wis kokduwèni kuwi ugemana temenan, supaya aja ana wong sing ngrebut ganjaraning kemenanganmu.

¹² Sing sapa netepi piwulang-Ku bakal Dakdadèkaké saka-guruning Pedaleman Suciné Rama-Ku, lan ora bakal metu menèh saka ing kono. Karo déné wong mau bakal Daktulisi Asmané Allah-Ku lan jenengé kuthané Allah-Ku, yakuwi kutha Yérusalèm Anyar, sing tumurun saka ing swarga, saka Allah-Ku. Semono uga bakal Daktulisi Asma-Ku kang anyar.

¹³ Sapa sing ngrungu, ngrungokna apa sing dadi pangandikaning Rohé Allah marang pasamuwan-pasamuwan."

¹⁴ "Nulisa marang malaékaté pasamuwan ing kutha Laodikia mengkéné: Iki pangandikané Panjenengané, Sang Amin.^c Seksi sing setya lan sejati, sumbering sakèhing titahé Allah.

^cSang Amin: Sang Kristus: ingkang saged dipun pitados.

¹⁵ Aku ngerti sakèhing penggawému. Aku ngerti yèn kowé ora adhem lan ora panas. Saiba beciké saupama kowé adhem utawa panas!

¹⁶ Sarèhné kowé manget-manget, ora adhem ora panas, mulané kowé bakal Daklepèh saka tutuk-Ku.

¹⁷ Kowé muni: 'Aku iki sugih lan kecukupan samubarang sarta ora kekurangan apa-apa.' Nanging kowé ora ngerti yèn kowé kuwi sejatiné mlarat lan memelas. Kowé kuwi mlarat, kewudan lan wuta.

¹⁸ Mulané kowé Dakpituturi: 'Kowé tukua emas murni saka Aku, supaya kowé dadi sugih. Iya tukua saka Aku sandhangan putih lan enggonen, supaya wong ora padha weruh enggonmu kewudan, lan ngisin-isini. Semono uga tukua tamba kanggo nambani mripatmu, supaya bisa ndeleng.'

¹⁹ Wong-wong sing Daktresnani kuwi sing Dakwelèhaké lan Dakajar. Mulané padha ditemen pangabektimu lan padha mratobata, ninggala dosa-dosamu.

²⁰ Ngertia! Aku ana ing ngarep lawang sarta thothok-thothok. Yèn ana wong sing krungu swara-Ku lan mbukakaké

lawang, Aku bakal mlebu ing omahé lan mangan bebarengan karo wong mau.

²¹ Sing sapa ngèstokaké dhawuh-Ku, bakal Dakparingi wewenang nindakaké pepréntahan bebarengan karo Aku, padha kaya Aku iya wis unggul lan saiki nindakaké pepréntahan bebarengan karo Rama-Ku.

²² Sing sapa krungu, ngrungokna apa sing dadi pangandikaning Rohé Allah marang pasamuwan-pasamuwan."

4¹ Sawisé mengkono, aku, Yohanes, kaparingan wahyu menèh. Aku weruh lawangé swarga menga lan ana swara sing wis dakrungu biyèn, ngandikani aku kaya swarané slomprèt, mengkéné: "Munggaha mréné. Kowé bakal Daktuduhi apa sing mbésuk bakal kelakon."

² Sanalika iku uga aku dikwaosi déning Rohé Allah. Aku banjur weruh ing swarga kono ana dhampar.^d Lan sing lenggah ing kono,

^ddhampar: tahta (bhs. Ind.).

³ pasuryané sumunar kaya watu yaspis lan sardis.^e Dhampar mau kinubengan kluwung sumunar kaya zamrud.

⁴ Ing sakubengé dhampar ana dhampar-dhampar liyané, cacahé patlikur, dilenggahi déning para pinisepuh patlikur, ngagem ageman putih lan makutha emas.

⁵ Dhampar mau metu cahyané kaya kilat pating glebyar, lan swara kaya gumlegering gludhug. Ing ngarepé dhampar ana obor pitu murub: yakuwi Rohé Allah pitu.

⁶ Ing ngarepé dhampar iya ana kaya segara bening kaya kaca kristal. Ing satengahé dhampar lan sakubengé ana makluk papat, sisih ngarep lan sisih mburiné, padha kebak mripat.

⁷ Déné makluk mau sing siji rupané kaya singa, sing kapindho kaya sapi lanang, katelu rainé kaya manungsa, lan sing kapaté kaya manuk garudha mabur.

⁸ Makluk papat mau siji-sijiné duwé swiwi nenem, lan badané sekojur njaba njero kebak mripat. Makluk-makluk mau rina wengi tanpa lèrèn memuji:

^eyaspis lan sardis: bangsanipun séla kanggé rerenggan.

"Suci, suci, suci Pangéran Allah Kang Mahakwasa, sing biyèn ana, saiki ana, lan mbésuk iya ana."

⁹ Makluk papat mau saben-saben padha nglagokaké kekidungan lan pakurmatan tuwin pamuji sokur konjuk marang Panjenengané kang pinarak ana ing dhampar, lan kang gesang langgeng ing selawas-lawasé. Sajroné makluk-makluk mau padha memuji,

¹⁰ para pinituwa patlikur padha sumungkem ana ing ngarsané Panjenengané kang lenggah ana ing dhampar, sarta nyembah Panjenengané kang gesang ing selawas-lawasé. Tumuli padha nyèlèhaké makuthané ana ing sangarepé dhampar mau karo munjuk:

¹¹ "Dhuh Pangéran, saha Allah kawula! Namung Paduka ingkang pantes kaluhuraken, kaurmatan saha kagungan pangwaos; amargi Paduka sampun nitahaken samukawis lan inggih margi saking kersa Paduka samukawis menika wonten sarta sami gesang."

5¹ Aku nuli weruh yèn Panjenengané kang lenggah ing dhampar mau astané tengen ngasta gulungan kitab.

Kitab mau kebak tulisan njaba-njero, sarta disègel nganggo sègel pitu.

²Tumuli aku weruh malaékat sing gagah-prakosa, nguwuh-uwuh klawan sora: "Sapa sing wenang mbukak gulungan kitab iki srana nglèthèki sègel-sègelé?"

³Nanging ing swarga, ing bumi sarta ing sangisoring bumi, ora ana wong siji-sijia sing wani mbukak gulungan kitab kuwi, sarta ndeleng njeroné.

⁴Aku tumuli nangis kelara-lara, merga ora ana wong sing wenang mbukak gulungan kitab mau sarta weruh isiné.

⁵Banjur ana pinituwa sing kandha marang aku: "Kowé aja nangis! Delengen, Sang Singa saka taleré Yéhuda, tedhaké Sang Prabu Dawud wis unggul, saguh nglèthèki sègel pitu, sarta mbukak gulungan kitab kuwi."

⁶Aku banjur weruh ing satengahé dhampar lan makluk papat, sarta ing satengahé para pinituwa mau ana Cempé ngadeg, katoné kaya tilas disembelèh. Cempé mau sunguné pitu lan mripaté pitu: yakuwi Rohé Allah pepitu, kang kautus menyang ing salumahing bumi.

⁷ Sang Cempé mau banjur nyedhak sarta nampani kitab mau saka asta tengené panjenengané kang pinarak ing dhampar.

⁸ Nalika Sang Cempé mundhut gulungan kitab mau, makluk papat lan pinituwa patlikur nuli sumungkem ana ing ngarepé. Saben pinituwa nyekel clempung lan bokor emas isi menyan, yakuwi pandongané para suci.

⁹ Nuli padha ngidungaké kidung anyar, tembungé: "Namung Paduka ingkang pantes nampèni gulungan kitab menika sarta nglèthèk sègel-sègelipun. Awit Paduka sampun dipun sédani; lan srana séda Paduka menika, tiyang-tiyang saking sedaya taler, basa tuwin negari miwah bangsa sami katebus kagem Gusti Allah.

¹⁰ Tiyang-tiyang wau sampun Paduka dadosaken tedhak-turunipun ratu, inggih supados sami dados imam-imam ingkang ngladosi Allah kita, tuwin sami kagungan pangwaos wonten ing bumi."

¹¹ Aku banjur weruh lan krungu swarané malaékat sing cacahé maèwu-èwu lan mayuta-yuta padha ngadeg sakubenging

dhampar lan makluk papat, tuwin para pinituwa.

¹² Para malaékat mau padha ngidung nganggo swara sora, pangucapé: "Sang Cempé ingkang sampun kapragat menika pantes nampèni pangwaos, lan kasugihan tuwin kawicaksanan, saha kekiyatan tuwin pakurmatan, miwah kamulyan lan pangalembana!"

¹³ Aku banjur krungu sakèhing makluk sing ana ing swarga lan ing bumi apa déné sangisoring bumi sarta ing segara — cekaké sakèhing makluk ing jagad raya kabèh — padha ngidung: "Pangalembana lan kaurmatan, tuwin pamuji lan kamulyan kasaosna marang Panjenengané kang lenggah ing dhampar saha Sang Cempé, ing selawas-lawasé."

¹⁴ Makluk papat mau padha ngucap: "Amin." Déné para pinituwa mau padha sumungkem sujud.

6 ¹ Sawisé kuwi aku banjur weruh Sang Cempé nglèthèk sègel sing kapisan. Lan aku krungu pangucapé makluk papat mau salah siji, swarané kaya gludhug: "Padha delengen!"

² Aku nuli namataké lan weruh ana jaran putih. Sing nunggang nyekel

gendhéwa lan dienggoni makutha.
Banjur maju kaya wong sing menang perangé.

³Sang Cempé nuli nglèthèk sègel sing kapindho, aku krungu makluk kang kapindho ngucap: "Delengen!"

⁴Tumuli ana jaran liyané maju, ulesé abang mbranang, ditunggangi wong sing kaparingan pangwasa nyirnakaké katentreman sing ana ing bumi, supaya wong-wong padha patèn-pinatènan. Mulané wong mau kaparingan pedhang gedhé.

⁵Sang Cempé nuli nglèthèk sègel katelu. Aku krungu makluk katelu ngucap: "Delengen!" Aku namataké lan weruh jaran ireng, ditunggangi wong nyekel timbangan.

⁶Aku nuli krungu swara kaya saka ing tengah-tengahé makluk papat mau. Pangucapé: "Gandum seliter kanggo opah sedina, lan jagung telung liter kanggo opah sedina. Nanging aja ngrusakaké wit-wit zaitun lan kebon anggur!"

⁷Sang Cempé nuli nglèthèk sègel kapat, aku krungu makluk sing nomer papat ngucap: "Delengen!"

⁸ Aku nuli weruh ana jaran ulesé pucet ditunggangi wong jenengé Pati. Wong mau dietutaké déning Kratoning Pati. Padha kaparingan pangwasa matèni seprapating bumi srana pedhang, pailan, pageblug sarta srana kéwan-kéwan galak.

⁹ Nalika Sang Cempé nglèthèk sègel kelima, aku weruh ing sangisoring mesbèh ana nyawané para wong sing wis padha dipatèni merga saka pangandikané Allah lan merga saka enggoné padha martakaké pangandika mau.

¹⁰ Nyawa-nyawa mau padha nguwuh-uwuh swarané sora: "Dhuh Sang Kristus ingkang Mahakwaos, ingkang Mahasuci tuwin Mahasetya. Ngantos mbénjing menapa enggèn Paduka ngadili tiyang ingkang wonten ing bumi, kanggé males anggènipun sami mejahi kawula?"

¹¹ Nuli nyawa-nyawa mau padha kaparingan jubah putih siji-siji, lan didhawuhi supaya padha lerem sawetara mangsa engkas, nganti cacahé wong sing nunggal pegawéan karo wong-wong kuwi lan sedulur-seduluré sing iya bakal

padha dipatèni kaya dhèwèké mau, genep.

¹² Bareng Sang Cempé nglèthèk sègel sing kanem, aku nuli krasa ana lindhu nggegirisi. Srengéngéné dadi ireng kaya karung areng, lan rembulan dadi abang kaya getih.

¹³ Lintang-lintang ing langit padha rontog tiba ing bumi, kaya wohing wit anjir sing isih mentah padha rontog katempuh ing angin gedhé.

¹⁴ Langit nuli nglunthung kaya kertas digulung, lan sakèhing gunung sarta pulo padha ngalih saka panggonané.

¹⁵ Para raja ing bumi, para penggedhé lan para pemimpining prejurit, para wong sugih lan para pangwasa, sakèhing batur-tukon lan wong merdika kabèh padha umpetan ana ing guwa-guwa lan ing sela-selaning gunung watu.

¹⁶ Wong-wong mau padha kandha karo gunung-gunung lan watu-watu mau: "Aku padha jugrugana lan aling-alingana, supaya aku padha ora kapirsan déning Panjenengané kang lenggah ing dhampar lan kena ing bebenduné Sang Cempé mau.

¹⁷ Sebab wis tekan dina paukumané Panjenengané kang lenggah ing dhampar lan Sang Cempé; mangka ora ana sing kuwagang nadhahi."

7 ¹ Sawisé kuwi aku weruh malaékat papat ngadeg ana ing pojoking bumi papat, padha nyandhet angining bumi saka kéblat papat, supaya aja ana angin sing niyub ing dharatan, ing segara utawa ing wit-witan.

² Banjur aku weruh ana malaékat liyané njedhul saka ing Wétan. Malaékat mau nggawa ecapé Allah kang gesang. Klawan swara seru malaékat mau kandha karo malaékat papat sing padha kaparingan wewenang saka Gusti Allah ngrusak dharatan lan segara.

³ Tembungé: "Aja ngrusak dharatan lan segara utawa wit-witan sadurungé aku padha ngecap bathuké para abdiné Allah!"

⁴ Aku dikandhani yèn cacahé para abdiné Allah sing diecapi bathuké mau satus patang puluh papat èwu.

⁵ Wong-wong kuwi asalé saka taleré bangsa Israèl rolas; saben taler 12.000. Yakuwi saka taler Yéhuda, Rubèn, Gad,

⁶ Asyèr, Naftali, Manasyè,

⁷ Siméon, Lèwi, Isakar,

⁸ Zébulon, Yusuf, Bènyamin.

⁹ Sawisé mengkono aku weruh ana golonganing wong akèh banget, ora kena diétung merga saka akèhé. Asalé wong-wong mau saka sakèhing bangsa, taler, negara lan basa. Padha ngadeg ana ing ngarepé dhampar lan ing ngarsané Sang Cempé; padha nganggo jubah putih sarta nyekel pang kurma.

¹⁰ Wong-wong mau padha nguwuh swarané seru: "Kita iki bisané slamet mung merga saka Allah kita kang lenggah ing dhampar sarta merga Sang Cempé!"

¹¹ Ana déné para malaékat padha ngadeg ing sakubenging dhampar lan para pinituwa, sarta makluk papat mau. Para malaékat nuli padha sumungkem ing ngarepé dhampar sarta sujud marang Gusti Allah.

¹² Unjuké: "Amin! Sakèhing puji kasaosna marang Allah kita merga saka kamulyan lan kawicaksanané. Pantès kasaosan panuwun lan kaurmatan, awit pangwasa lan kasektèné langgeng ing selawas-lawasé. Amin!"

¹³ Nuli ana pinituwa sing ndangu marang aku: "Apa kowé ngerti, sapa sing padha nganggo jubah putih kuwi lan saka ngendi pinangkané?"

¹⁴ Atur wangsulanku: "Bapak, kula mboten ngertos. Malah Bapak ingkang pirsá." Pinituwa mau banjur ngandika marang aku: "Kuwi wong-wong sing luwar saka ing panganiaya sing nggegirisi, sarta wis padha ngumbah jubahé nganti putih srana rahé Sang Cempé.

¹⁵ Mulané padha ngadhep ana ing ngarepé dhamparing Allah, sarta padha ngabekti marang Panjenengané rina lan wengi ana ing Pedalemané Allah. Lan Panjenengané kang lenggah ing dhampar kuwi bakal dedalem ana ing satengahé wong-wong mau, paring pengayoman.

¹⁶ Wong-wong kuwi bakal padha ora krasa luwé lan ngelak menèh, sarta ora bakal ngrasakaké panasing srengéngé sing sumelèt.

¹⁷ Awit Sang Cempé sing lenggah ing dhampar kuwi bakal dadi pangoné sing ngirid wong-wong mau menyang etuking

banyu kauripan, sarta Gusti Allah bakal ngusapi sakèhé eluhing mripaté."

8¹ Bareng Sang Cempé mau nglèthèk sègel sing kapitu, ing swarga banjur dadi sepi nyenyet wetara setengah jam suwéné.

² Nuli aku weruh malaékat pitu ngadeg ana ing ngarsaning Allah, padha kaparingan slomprèt pitu.

³ Malaékat liyané, sing nggawa pedupan emas, nyedhaki mesbèh lan ngadeg ing ngarepé mesbèh mau. Malaékat mau wis kaparingan menyan akèh supaya diobong minangka sesaosan, bebarengan karo pandongané para umaté Allah kabèh, ana ing mesbèh emas, ing ngarepé dhampar.

⁴ Kukusé menyan sing diobong kuwi kumelun awor karo pandongané umaté Allah saka tangané malaékat mau marang ngarsané Gusti Allah.

⁵ Malaékat mau nuli nggawa pedupan lan diisèni mawa saka ing mesbèh, banjur diuncalaké menyang bumi. Nuli ana swarané gludhug gumleger bebarengan bledhèg sesamberan, apa déné lindhu.

⁶ Sawisé kuwi malaékat pitu sing padha nyekel slomprèt mau banjur tata-tata arep ngunèkaké slomprèté.

⁷ Bareng malaékat kang kapisan ngunèkaké slomprèté mau, nuli ana udan ès lan geni, campur getih, kaesokaké ing bumi; saprateloné bumi lan saprateloné wit-witan nganti padha kobong, semono uga sakèhé suket ijo.

⁸ Malaékat kang kapindho nuli ngunèkaké slomprèté. Banjur ana barang saèmper gunung gedhé sing murub, kauncalaké ing segara. Temah saprateloné segara malih dadi getih,

⁹ lan saprateloné makluk sing urip ing segara padha mati lan saprateloné kapal-kapal sing lagi lelayaran padha tumpes.

¹⁰ Malaékat kang katelu ngunèkaké slomprèté, banjur ana lintang gedhé murub kaya obor tiba saka ing langit, nibani saprateloné kali-kali lan etuk-etuking banyu.

¹¹ Lintang mau jenengé Apsintus, tegesé "Pait". Mula saprateloné sakèhing banyu dadi pait, njalari akèh wong padha mati merga ngombé banyu sing wis dadi pait mau.

¹² Malaékat kang kapat banjur ngunèkaké slomprèté, saprateloné srengéngé lan saprateloné rembulan sarta saprateloné lintang-lintang padha ilang cahyané sapratelon. Semono uga saprateloné awan lan saprateloné wengi dadi peteng ndhedhet.

¹³ Aku banjur weruh ana manuk garudha mabur dhuwur ing awang-awang. Manuk mau nywara seru: "Bilai, bilai! Samangsa malaékat telu liyané ngunèkaké slomprèté, sakèhing wong sing padha manggon ing bumi iki nemahi bilai."

9 ¹ Malaékat sing kalima nuli ngunèkaké slomprèté. Aku banjur weruh ana lintang tiba saka ing langit nibani bumi. Lintang mau kaparingan kunciné lawang teleng palimenganing pati.

² Bareng lawangé dibukak, banjur ana kukus kumelun metu saka ing teleng palimengan mau kaya kebul metu saka pawon gedhé. Soroté srengéngé lan awang-awang banjur dadi peteng déning kebul mau.

³ Saka kebul kuwi nuli metu walangé akèh sing padha niba ing bumi. Walang-

walang mau ngetokaké wisa ampuh
saèmper wisané kalajengking,

⁴lan padha dipenging ngrusak suket
utawa wit-witan utawa thethukulan
liya-liyané, kejaba mung manungsa sing
ing bathuké ora ana capé Gusti Allah.

⁵Walang-walang mau ora diparengaké
matèni manungsa, nanging mung nyiksa
waé, lawasé limang sasi. Panyiksa mau
larané kaya yèn dientup kalajengking.

⁶Sajroné limang sasi wong-wong mau
padha ngudi supaya mati, nanging ora
bisa. Padha kepéngin mati, nanging
malah diedohi déning pati.

⁷Rupané walang-walang mau kaya
jara sing siap arep perang. Ing endhasé
ana kaya makutha emas. Rainé kaya rai
manungsa.

⁸Lan wuluné kaya rambuté wong
wadon. Untuné kaya untu singa.

⁹Dhadhané kaya nganggo keré
wesi. Swarané elaré kumrasak kaya
gumrubyuging kréta perang akèh
digèrèd ing jara, maju menyang
peprangan.

¹⁰Walang-walang mau duwé buntut lan
entup kaya entupé kalajengking. Iya ana
ing buntuté kuwi dununging kekuwatané

kanggo nyiksa manungsa lawasé limang sasi.

¹¹ Walang-walang mau duwé ratu, yakuwi malaékat penggedhéné teleng palimengan. Jenengé ing basa Ibrani Abadon, lan ing basa Yunani Apolion, tegesé: "Tukang Ngrusak."

¹² Kasangsaran sing sepisan wis kelakon. Sawisé kuwi isih ana kasangsaran loro menèh.

¹³ Malaékat sing kanem banjur ngunèkaké slomprèté. Aku banjur krungu swara metu saka pojoké papat mesbèh emas sing ana ing ngarsané Gusti Allah.

¹⁴ Swara kuwi ngandika marang malaékat kanem sing nyekel slomprèt mau: "Malaékat papat sing padha kabanda ana ing sacedhaké Bengawan Éfrat kuwi uculana."

¹⁵ Malaékat papat mau nuli diuculi. Yakuwi malaékat sing dicawisaké kanggo matèni saprateloné umaté manungsa sing jam, dina, sasi lan tauné wis katemtokaké.

¹⁶ Aku dikandhani yèn cacahé prejurit jaranan kuwi rong atus yuta.

¹⁷ Ana ing wahyu kono aku weruh jaran-jaran lan sing padha nunggangi. Sing padha nunggang mau nganggo keré wesi, rupané abang mbranang lan biru kaya watu nilam, sarta kuning lirang. Endhasé jaran kaya endhas singa, lan cangkemé ngetokaké geni, kukus lan lirang.

¹⁸ Sapratelyoné umaté manungsa padha dipatèni déning wewelak^f telu, yakuwi geni, kukus lan lirang sing metu saka cangkemé jaran-jaran mau.

¹⁹ Daya kekuwatané jaran-jaran kuwi dumunung ana ing cangkemé sarta ing buntuté. Merga buntuté kuwi kaya ula, nganggo endhas. Srana buntut-buntuté kuwi jaran-jaran mau nyiksa umaté manungsa.

²⁰ Nanging kekarèné manungsa sing ora dipatèni nganggo wewelak telu mau meksa ora padha mratobat saka penggawéné sing ala. Ora padha marèni enggoné nyembah marang para dhemit lan brahala-brahala emas, slaka, tembaga, watu apa déné kayu sing ora bisa ndeleng, krungu utawa mlaku.

^fwewelak: malapetaka (bhs. Ind.).

²¹ Apa menèh ora padha mratobat saka enggoné mematèni, ulah ngèlmu gaib, laku jina, apa déné nyenyolong.

10 ¹ Aku banjur weruh ana malaékat liyané sing gagah-prakosa mudhun saka ing swarga, kemulan méga, lan ing sandhuwuring sirahé ana kluwungé. Rainé mencorong kaya srengéngé, lan sikilé kaya tugu geni.

² Malaékat mau nyekeli gulungan kitab cilik bukakan. Sikilé sing tengen tumapak ing segara, lan sing kiwa ana ing dharatan.

³ Malaékat mau nguwuh seru kaya panggeroning singa. Sawisé mengkono, gludhug pitu kuwi mangsuli swarané gumleger.

⁴ Apa sing diucapaké gludhug pitu mau arep dakcatheti, nanging aku krungu swara saka ing swarga ngandika: "Apa sing diucapaké déning gludhug pitu kuwi wewadi. Aja kokcathet!"

⁵ Malaékat sing dakdeleng ngadeg ana ing segara lan ing dharatan mau nuli ngangkat ngathungaké tangané tengen,

⁶ sarta banjur sumpah demi Panjenengané kang gesang langgeng selawas-lawasé, kang nitahaké langit

saisiné, lan bumi saisiné sarta segara saisiné; tembungé: "Dinané ora bakal kaundur menèh!

⁷ Nanging samangsa malaékat kapitu ngunèkaké slomprèté, Gusti Allah bakal nindakaké rancangané, kaya sing wis kawartosaké marang para abdiné, yakuwi para nabi."

⁸ Swara sing wis dakrungu saka swarga mau nuli ngandika menèh mengkéné: "Majua, kitab gulungan bukakan sing ana ing tangané malaékat kang ngadeg ana ing segara lan ing dharatan kuwi tampanana."

⁹ Aku banjur marani malaékat mau lan njaluk, supaya kitab kawènèhna marang aku. Pangucapé malaékat mau: "Tampanana lan panganan. Ana ing wetengmu rasané bakal kecut, nanging ana ing cangkemmu rasané legi kaya madu."

¹⁰ Kitab bukakan cilik mau nuli daktampani lan dakpangan. Ana ing cangkem rasané kaya madu, nanging bareng dakulu tekan weteng rasané kecut.

¹¹ Aku nuli didhawuhi supaya martakaké pangandikané Gusti Allah menèh marang

para bangsa, negara-negara, basa sarta para ratu.

11 ¹ Sawisé kuwi aku banjur diparingi glagah, piranti kanggo ngukur, kanthi dhawuh mengkéné: "Mangkata lan ukuren Pedalemané Allah sarta mesbèh sing kanggo saos kurban marang Panjenengané. Itungen pira cacahé wong sing manembah ana ing kono.

² Mung plataran sanjabané Pedalemané Allah waé aja kokukur, merga kuwi wis kaparingaké marang wong-wong sing ora wanuh marang Gusti Allah lan sing bakal ngidak-idak kutha suci kuwi lawasé patang puluh loro sasi.

³ Aku bakal ngutus seksi-Ku loro nganggo sandhangané wong kepatèn. Dakdhawuhi medhar wangsit lawasé sèwu rong atus sewidak dina."

⁴ Seksi loro mau, yakuwi wit zaitun loro lan pedamaran loro sing ana ing ngarsané Allah.

⁵ Yèn ana wong sing arep nindakaké piala, bakal disirnakaké déning geni sing metu saka cangkemé seksi loro mau. Kaya mengkono, kabèh wong sing arep gawé susahé bakal dipatèni.

⁶ Seksi loro mau padha kaparingan pangwasa ngancing langit, supaya ora ana udan sajroné padha martakaké pangandikané Gusti Allah; sarta padha kaparingan pangwasa tumrap sakèhing etuk, sing bisa didadèkaké getih. Apa menèh padha kaparingan pangwasa ngukum bumi nganggo wewelak werna-werna, sewayah-wayah ing sakarepé.

⁷ Samangsa wis rampung enggoné padha nglairaké paseksiné, kéwan sing muncul saka ing teleng palimenganing pati banjur bakal nglawan lan ngalahaké sarta matèni seksi loro mau.

⁸ Jisimé bakal gumléthak ana ing dalan ing kutha gedhé, panggonané Gustiné kasalib. Kutha mau disebut nganggo jeneng sesinglon Sodom lan Mesir.

⁹ Wong-wong saka sakèhé taler, bangsa, basa lan negara bakal nonton jisim mau lawasé telu setengah dina, lan ora nglilani jisim-jisim mau dikubur.

¹⁰ Wong-wong ing bumi bakal padha bungah merga patiné seksi loro mau. Banjur padha nganakaké kraméan lan padha kirim-kiriman barang tandhané

kabungahan, merga nabi loro sing gawé susahé wong kabèh wis mati.

¹¹ Sawisé telu setengah dina roh sing nguripaké saka ing Allah nuli angslup ing jisim-jisim mau, temahan sing mati banjur padha tangi, nganti wong kabèh sing nyipati padha wedi banget.

¹² Sawisé kuwi nabi loro mau krungu swara seru saka ing swarga, nimbali: "Padha munggaha mréné!" Banjur padha mungguh ing swarga, kakemulan ing méga, kadeleng déning para satruné.

¹³ Tumuli ana lindhu gedhé ngrubuhaké saprasepuluhé kutha, lan matèni wong pitung èwu. Wong-wong liyané padha giris banget, banjur padha ngluhuraké Asmané Gusti Allah ing swarga.

¹⁴ Wewelak sing kapindho wis kliwat; nanging wewelak sing kateluné tumuli nusul.

¹⁵ Bareng malaékat sing kapitu ngunèkaké slomprèté, tumuli ing swarga ana swara-swara sora banget padha nguwuh-uwuh mengkéné: "Pepréntahan ing donya iki saiki kaasta déning Pangéran kita lan Sang Kristus. Panjenengané bakal jumeneng Ratu langgeng ing selawasé!"

¹⁶ Para pinituwa patlikur, sing padha lungguh ing dhampar ing ngarsaning Allah banjur padha sumungkem sujud marang Panjenengané.

¹⁷ Unjuké: "Dhuh Allah ingkang Mahakwaos, ingkang jumeneng Allah ing jaman samenika lan ugi ing jaman rumiyin! Kawula sami saos sukur dhumateng Paduka, margi Paduka sampun ngagem pangwaos ingkang ageng, sarta sampun wiwit ngasta pepréntahan!

¹⁸ Tiyang-tiyang ingkang mboten sami tepang kaliyan Paduka sami ngamuk, awit sampun dumugi wekdalipun bebendu Paduka katamakaken, saha sampun dumugi wekdalipun Paduka ngadili tiyang-tiyang ingkang sampun sami pejah. Samenika sampun dumugi wekdalipun Paduka maringi ganjaran dhateng para abdi Paduka, inggih menika para nabi, sarta sedaya umat Paduka, inggih sedaya tiyang ingkang ngabekti dhateng Paduka, tiyang-tiyang alit dadosa tiyang-tiyang ageng. Samenika inggih wekdalipun Paduka nglebur tiyang-tiyang ingkang sami ngrisak bumi."

¹⁹ Pedalemané Gusti Allah sing ana ing swarga banjur kawengakaké lan Pethi Prejanjiané katon ana ing kono. Nuli ana kilat pating clèrèt lan gumlegering gludhug. Buminé gonjang-ganjing lan ana udan ès deres banget.

12 ¹ Ing langit tumuli katon ana rerupan anèh lan ora lumrah. Ana wong wadon sing nganggo sandhangan srengéngé, ngadeg ana ing rembulan. Wong mau nganggo makutha rinengga lintang rolas.

² Wong wadon mau lagi mbobot, lan sarèhné wis mèh tekan wektuné nglairaké, dadiné nglarani karo sesambat.

³ Banjur ana rerupan anèh menèh muncul ing langit. Ana naga gedhé banget, rupané abang mbranang, endhasé pitu lan sunguné sepuluh, sarta ing saben endhasé ana jamangé.

⁴ Buntuté naga mau nyèrèd saprateloné lintang-lintang ing langit, nuli katibakaké ana ing bumi. Naga mau mapan ana ing ngarepé wong wadon sing nglarani mau, sedyané arep nguntal bayiné samangsa lair.

⁵ Wong wadon mau banjur mbabar Putra kakung, kang bakal ngerèh para bangsa nganggo teken wesi. Dumadakan Sang Putra mau karebut lan kaplayokaké menyang ing ngarsané Allah lan ing dhamparé.

⁶ Déné wong wadon mau mlayu menyang pasamunan, ing panggonan sing wis kacawisaké déning Gusti Allah. Ana ing kono wong mau diopèni lawasé sèwu rong atus sewidak dina.

⁷ Ing swarga nuli ana peperangan. Mikhaèl lan malaékat-malaékaté padha perang nglawan naga mau. Semono uga si naga kabantu déning para malaékaté nglawan Mikhaèl.

⁸ Nanging si naga kalah perangé. Mula naga lan para malaékaté mau ora diparengaké manggon ing swarga.

⁹ Si naga gedhé nuli diuncalaké metu! Yakuwi si ula kuna sing karan Iblis utawa Sétan, sing nasaraké saisiné jagad; diuncalaké menyang ing bumi, semono uga para malaékaté.

¹⁰ Aku nuli krungu swara seru banget ana ing swarga, muni mengkéné: "Saiki wis tekan wektuné Gusti Allah nylametaké umat kagungané! Saiki

Gusti Allah wis nindakaké pepréntahané, lan pangwasané Sang Kristus iya wis kebabar. Awit si penggugat sing rina wengi nggugat para sedulur kita ing ngarsané Gusti Allah kuwi wis kauncalaké saka ing swarga.

¹¹ Para sedulur kita wis padha nelukaké si naga srana rahé Sang Cempé, lan srana Injilé Allah sing padha diwartakaké, sebab padha ora ngéman marang nyawané dhéwé nganti tekan patiné.

¹² Mulané swarga lan sing padha manggon ana ing kono padha bungah-bungaha! Nanging cilaka temen bumi lan segara! Merga Iblis wis mudhun nekani kowé karo nepsu banget, awit ngerti yèn wektuné mung kari sedhéla."

¹³ Bareng si naga éling yèn wis kabuwang menyang bumi, banjur ngoyak wong wadon sing wis mbabar Putra kakung mau.

¹⁴ Wong wadon kuwi wis kaparingan swiwi garudha gedhé banget sepasang, supaya bisa mabur menyang panggonané ana ing pasamunan, luwar saka penggangguné si naga. Ana ing

pasamunan kono wong wadon mau diupakara lawasé telu setengah taun.

¹⁵ Si naga nyemburaké banyu kaya kali saka ing cangkemé supaya wong wadon mau kèlia ing kali kono.

¹⁶ Nanging wong wadon ditulungi déning bumi. Bumi ngangapaké cangkemé lan nguntal banyu sing disemburaké déning naga mau.

¹⁷ Si naga nepsu banget marang wong wadon mau, banjur lunga nempuh kekarèné turuné, yakuwi wong kabèh sing padha ngèstokaké dhawuhé Gusti Allah lan ngugemi piwulangé Gusti Yésus.

13 ¹ (12-18) Si naga banjur mapan ana ing pinggir segara. (13-1) Nuli aku weruh ana kéwan njedhul saka segara, sunguné sepuluh, endhasé pitu. Ing sunguné ana makuthané lan ing saben endhasé ana tulisan panyenyamah marang Gusti Allah.

² Kéwan sing dakdeleng mau rupané kaya macan tutul, sikilé kaya sikil bruwang, lan cangkemé kaya cangkem singa. Kéwan mau diwènèhi kasektèn déning si naga; malah iya diwènèhi dhampar lan pangwasané sing gedhé.

³ Katoné endhasé kéwan mau ana siji sing tatu mbebayani, nanging tatu mau wis pulih. Wong sajagad banjur padha ngetutburi kéwan mau karo gumun.

⁴ Si naga padha dipepuja, awit wis mènèhaké pangwasané marang kéwan kuwi. Wong-wong mau iya padha memuja marang si kéwan, pangucapé: "Sapa sing madhani kéwan iki? Lan sapa sing bisa nandhingi kasektèné?"

⁵ Si kéwan mau diparengaké déning Gusti Allah ngucapaké tembung-tembung kumlungkung sing nyewiyah marang Allah, sarta kaparingan pangwasa lawasé patang puluh loro sasi.

⁶ Si kéwan banjur nyenyamah Gusti Allah, lan iya nyewiyah marang Asma lan Pedalemané Allah, sarta kabèh sing padha manggon ana ing swarga.

⁷ Si kéwan uga diparengaké nempuh lan ngalahaké kagungané Allah. Iya kaparingan pangwasa ngerèh marang saben taler lan negara, basa lan bangsa.

⁸ Si kéwan bakal dipepuja déning wong ing bumi kabèh, yakuwi saben wong sing jenengé wiwit nalika jagad katitahaké ora katulis ing buku kauripan kagungané Sang Cempé sing wis kasembelèh.

⁹ Sapa sing duwé kuping ngrungokna!

¹⁰ Sapa sing pinesthi ditawan, bakal ditawan. Lan sing sapa pinesthi dipatèni srana pedhang bakal dipatèni srana pedhang. Iya merga sing mengkono mau umaté Allah kudu sabar mantep lan precaya.

¹¹ Aku nuli weruh kéwan liyané njedhul saka ing dharatan. Kéwan mau sunguné loro, kaya sunguné Sang Cempé, lan swarané kaya swarané naga.

¹² Kéwan kuwi nindakaké sakèhing pangwasané kéwan kang kapisan, ana ing ngarepé. Jagad lan wong kabèh sing padha manggon ing kono padha dipeksa nyembah marang kéwan kang kapisan sing wis waras tatuné sing mbebayani mau.

¹³ Kéwan sing kapindho nganakaké mujijat-mujijat sing nggumunaké. Ana ing ngarepé wong kabèh kéwan mau ngedhunaké geni saka langit menyang bumi.

¹⁴ Kéwan kuwi pancèn diparengaké nindakaké mujijat-mujijat sing katindakaké ana ing ngarepé kéwan kang kapisan mau. Lan wong kabèh dikon déning kéwan kang kapindho

ngedegaké reca kanggo ngurmati kéwan kang kapisan, sing wis ketaton déning pedhang, nanging tetep isih urip.

¹⁵ Kéwan kang kapindho kuwi diwenangaké mènèhi nyawa marang reca mau, mula reca mau bisa caturan lan matèni sakèhing wong sing ora gelem nyembah marang dhèwèké.

¹⁶ Wong kabèh, gedhé cilik, sugih miskin, batur-tukon lan wong merdika, dipeksa déning kéwan kang kapindho mau, nganggo ciri ana ing tangané tengen lan ana ing bathuké.

¹⁷ Ora ana wong siji waé sing bisa tetuku lan dodolan kejaba mung sing nganggo ciri jenengé si kéwan mau utawa angka sing nélakaké jenengé si kéwan mau.

¹⁸ Ing kéné prelu ana kawicaksanan. Wong sing wicaksana bisa ngerti tegesé angkané si kéwan kuwi, sebab angka mau nyebutaké jenengé sawijining manungsa. Angkané, yakuwi nem atus sewidak nem.

14 ¹ Aku nuli weruh Sang Cempé jumeneng ana ing Gunung Sion. Panjenengané kadhèrèkaké déning wong satus patang puluh papat èwu. Ing

bathuké wong-wong mau katulis asmané Sang Cempé lan asmané Ramané.

² Aku banjur krungu swara saka langit kaya gumrojoling banyu akèh lan kaya gumlegeré gludhug sing nggegirisi. Swarané kaya clempung sing diunèkaké déning para penabuhé.

³ Ana ing ngarepé dhampar lan ing ngarepé makluk papat sarta para pinituwa sing ana ing sakubengé dhampar mau wong satus patang puluh papat èwu padha ngidungaké kidung anyar. Ora ana wong sing bisa nyinau kidung mau kejaba mung wong satus patang puluh papat èwu sing wis padha katebus saka ing bumi.

⁴ Yakuwi wong sing ora padha njemberi awaké srana srawung karo wong wadon, temah mulus kaya prawan. Wong-wong mau padha ndhèrèkaké Sang Cempé ing satindaké. Yakuwi sing padha katebus saka panunggalané manungsa kabèh minangka kurban wiwitan kacaosaké marang Gusti Allah lan marang Sang Cempé.

⁵ Wong-wong kuwi padha ora tau goroh lan padha tanpa cacad.

⁶ Aku banjur weruh ana malaékat liyané mabur ing awang-awang, ngasta Kabar Kabungahan (yakuwi Injil) kang langgeng, kawartakaké marang wong-wong sing padha manggon ana ing bumi, yakuwi marang saben bangsa, taler, basa lan negara.

⁷ Malaékat mau ngandika kanthi swara seru: "Padha wedia marang Allah lan padha pujinen Asmané, awit wis tekan mangsané Gusti Allah nindakaké pengadilan tumraping manungsa. Padha sujuda marang Panjenengané sing wis nitahaké langit lan bumi, segara sarta sakèhing etuké banyu."

⁸ Malaékat kang kapisan kasusul déning malaékat kang kapindho, nguwuh: "Wis rubuh! Kutha Babil sing gedhé kuwi wis rubuh! Kutha sing wis njalari para bangsa padha mendem angguring hawa-nepsu, laku jina."

⁹ Nuli ana malaékat katelu nusul, pangandikané sora: "Wong sing memuja marang si kéwan lan recané, sarta nampani ciri ana ing bathuké utawa ing tangané,

¹⁰ bakal ngombé anggur bebenduné Gusti Allah, sing wis kacawisaké ana

ing wadhahé, tanpa dikurangi sethithik-thithika! Wong kabèh bakal kasiksa nganggo geni lan lirang ana ing ngarepé para malaékaté Allah lan ing ngarsané Sang Cempé.

¹¹ Kukusing geni sing kanggo nyiksa wong-wong mau bakal kumelun ing selawas-lawasé. Panyiksané bakal ora lèrèn-lèrèn rina lan wengi. Yakuwi wong-wong sing padha nyembah marang si kéwan lan recané, sarta sakèhing wong sing nganggo ciri jenengé si kéwan mau."

¹² Ing kéné iki umaté Allah, sing padha netepi dhawuhé lan setya marang Gusti Allah, padha prelu sabar mantep.

¹³ Aku nuli krungu swara saka swarga: "Tulisen! Rahayu para wong sing padha mati ana ing patunggilané Gusti." "Pancèn mengkono," pangandikané Rohé Allah. "Supaya padha aso saka ing rekasané, sarta bakal ngrasakaké wohing penggawéné."

¹⁴ Aku banjur weruh ana méga putih. Ing méga kono ana kang lenggah, katoné kaya Gusti Yésus. Mestakané ngagem makutha emas lan astané ngasta arit kang landhep.

¹⁵ Banjur ana malaékat liyané metu saka Pedalemané Allah. Malaékat mau munjuk kanthi seru marang Panjenengané kang lenggah ing méga mau: "Gusti, mugi kersa ngginakaken arit menika kanggé ngenèni, margi sampun dumugi mangsanipun ngenèni, awit panènanipun sampun sepuh!"

¹⁶ Panjenengané kang lenggah ing méga mau nuli ngempakaké arité ana ing bumi, sarta bumi nuli kaenénan.

¹⁷ Nuli aku weruh malaékat liyané metu saka Pedalemané Allah ing swarga, nyekel arit sing landhep.

¹⁸ Sawisé kuwi nuli ana malaékat liyané menèh metu saka mesbèh. Malaékat kuwi ngwasani geni. Banjur nguwuh kanthi swara seru marang malaékat sing nyekel arit landhep mau: "Aritmu sing landhep kuwi enggonen mbabad, lan dhompolan woh anggur sing ana ing kebon anggur ing bumi padha undhuhana, awit woh-woh wis padha mateng!"

¹⁹ Malaékat mau banjur nyabetaké arité lan ngundhuhi woh anggur, diuncalaké ing jedhing pamipitan gedhé, yakuwi papan tumindaké bebenduné Allah.

²⁰Woh anggur mau nuli dipipit ana ing sanjabané kutha, lan saka ing pamipitan mau metu getihé, mili terus, jeroné nganti wetara rong mèter lan dohé telung atus kilomèteran.

15 ¹Aku nuli weruh rerupan élok lan nggumunaké. Ana malaékat pitu padha nggawa wewelak pitu kang wekasan. Iki paukumané Allah sing kèri dhéwé.

²Aku banjur weruh rerupan katoné kaya segara kaca campur geni. Aku uga weruh wong-wong sing wis padha unggul enggoné perang karo si kéwan lan recané, sarta unggul ing ngatasé wong sing jenengé disebut nganggo angka. Wong-wong sing wis padha unggul kuwi padha ngadeg ana ing pinggiring segara kaca mau, karo padha nyekel clempung sing diparingaké déning Gusti Allah.

³Wong-wong mau padha ngidungaké kidungé Nabi Musa, abdiné Allah lan kidungé Sang Cempé, uniné: "Dhuh Allah, Paduka ingkang Mahakwaos, saèstu agung saha élok pakaryan Paduka! Dhuh Ratuning sedaya bangsa, pakaryan Paduka saèstu adil saha leres.

⁴ Dhuh Pangéran, sinten ingkang mboten ajrih saha mboten ngluhuraken Asma Paduka? Inggih namung Paduka piyambak ingkang suci. Pramila sekathahipun bangsa sami badhé sowan sarta nyembah sujud dhateng Paduka: Awit sedaya tiyang sampun sami sumerep pangrèh Paduka ingkang adil."

⁵ Sawisé mengkono aku nuli weruh Pedalemané Allah ing swarga kabukak lan ing njeroné ana tarub paleremané Allah.

⁶ Malaékat pitu sing nggawa wewelak pitu mau padha metu saka Pedalemané Allah, nganggo klambi putih memplak gumilap lan ing dhadhané nganggo sabuk emas.

⁷ Salah sawijining makluk papat mau banjur ngulungaké bokor emas marang malaékat pitu mau, kabèh kebak isi bebenduning Allah, yakuwi Allah kang gesang langgeng ing selawas-lawasé.

⁸ Pedalemané Allah mau nuli kebak keluking kaluhuran lan pangwaosing Allah. Sadurungé wewelak pitu sing katindakaké déning malaékat pitu rampung, ora ana wong siji waé sing olèh mlebu ing Pedalemané Allah mau.

16 ¹ Aku nuli krungu swara seru saka Pedalemané Allah dhawuh marang malaékat pitu mau mengkéné: "Padha mangkata, bokor sing isi bebenduning Allah kuwi padha suntaken ing bumi!"

² Malaékat kang kapisan nuli mangkat lan nyuntak bokoré ana ing bumi. Wong-wong sing padha nganggo ciriné si kéwan lan sing nyembah recané nuli padha ketaman lelara wudun sing nggegirisi lan mbebayani.

³ Sawisé kuwi malaékat kang kapindho nyuntak bokoré ing segara, banyuné banjur dadi kaya getihé wong mati, njalari patiné sakèhing makluk sing urip ana ing segara mau.

⁴ Sawisé mengkono malaékat kang katelu nyuntak bokoré ing kali-kali lan etuk-etuking banyu, temahan banyuné dadi getih.

⁵ Aku banjur krungu malaékat kang ngwasani banyu munjuk: "Dhuh Sang Mahasuci, Paduka menika Mahaadil, jumeneng Allah ing samangké, ugi ing jaman kepengker!

⁶ Sarèhné tiyang-tiyang menika sampun sami ngwutahaken rahipun para suci lan para nabi, pramila tiyang-tiyang menika

sami Paduka ombèni rah; mekaten menika sampun samesthinipun!"

⁷ Aku nuli krungu swara saka mesbèh, pangucapé: "Dhuh Pangéran, Allah ingkang Mahakwaos. Pengadilan Paduka menika sedaya leres lan adil."

⁸ Sawisé kuwi malaékat kang kapat nyuntak bokoré ing srengéngé, lan srengéngéné diparengaké mbrangas manungsa srana panasé sing sumelèt.

⁹ Temahan manungsa padha dadi gosong merga déning sumelèting panasé, njalari padha nyupatani Allah, kang nekakaké wewelak-wewelak mau. Éwasemono wong-wong padha ora gelem mratobat marèni dosa-dosané, lan ora gelem ngluhuraké Gusti Allah.

¹⁰ Malaékat kang kalima banjur njuntak bokoré ing dhamparé si kéwan, temahan wilayah kono dadi peteng kabèh, sarta wong-wong nganti padha nggigit ilaté dhéwé merga ngrasakaké larané.

¹¹ Wong-wong mau banjur padha nyupatani Gusti Allah kang ana ing swarga merga ora betah ngrasakaké larané lan merga saka enggoné padha wudunen. Éwasemono wong-wong mau

meksa padha ora gelem mratobat marèni penggawéné sing ala.

¹² Sawisé kuwi malaékat kang kanem banjur nyuntak bokoré ing Bengawan Éfrat. Bengawan mau dadi asat, nganti bisa ditambah déning raja-raja saka tanah Wétan.

¹³ Aku banjur weruh ana roh reged telu rupané kaya kodhok, siji metu saka cangkémé si naga, siji metu saka cangkémé si kéwan, lan sijiné metu saka cangkémé si nabi palsu.

¹⁴ Kodhok telu kuwi roh-rohé sétan sing padha gawé mujijat-mujijat. Kodhok-kodhok mau nuli padha nekani ratu-ratu sajagad kabèh, padha diklumpukaké, diajak perang ing Dina kang wingit, yaiku Dinané Gusti Allah Kang Mahakwaos.

¹⁵ "Kowé Dakkandhani, yèn Aku bakal rawuh, kaya patrapé maling! Begja wong sing siaga lan ngopèni sandhangané, supaya aja kewudan lan katon kawirangané!"

¹⁶ Ana déné roh-roh mau enggoné nglumpukaké raja-raja ana ing panggonan sing ing basa Ibrani karan Harmagédon.

¹⁷ Sawisé mengkono, malaékat kang kapitu nyuntak bokoré ing awang-awang. Saka ing dhamparé Pedalemané Allah ing swarga nuli keprungu swara seru, pangandikané: "Wis rampung!"

¹⁸ Tumuli ana thathit-thathit pating clèrèt ora lèrèn-lèrèn, lan gludhug gumleger, sarta ana lindhu gedhé sing durung tau kelakon selawasé bumi dienggoni manungsa. Kaya mengkono lindhu mau enggoné nggegirisi.

¹⁹ Kutha sing gedhé pecah dadi telu; mengkono uga kutha-kuthané para bangsa sajagad, uga padha jugrug. Gusti Allah banjur kèngetan marang kutha gedhé Babil. Kutha mau banjur diombèni saka tuwung sing kebak anggur bebenduning Allah.

²⁰ Sakèhé pulo banjur padha musna, semono uga gunung-gunung padha sirna.

²¹ Nuli ana udan ès prongkolan. Saprongkolan boboté sèket kilogram, tiba saka langit, nibani wong-wong. Wong-wong nuli padha nyupatani Gusti Allah merga saka wewelak udan ès sing nggegirisi mau.

17 ¹ Sawisé mengkono salah sijiné malaékat pitu sing nggawa bokor pitu mau marani aku lan ngandhani: "Mrénéa, daktuduhi paukumané si sundel gedhé, yakuwi kutha gedhé kang kaadegaké ana ing papan sing akèh banyuné.

² Para raja padha bédhang karo sundel gedhé mau, mengkono uga para wong sing manggon ing bumi wis padha mendem déning angguring bédhangané."

³ Sajroning pangwasané Sang Roh Suci aku digawa déning malaékat mau menyang pesamunan. Ing kono aku weruh ana wong wadon nunggang kéwan sing ulesé abang mbranang. Kéwan mau awaké sekojur kebak tulisan sing nyenyamah marang Gusti Allah. Kéwan kuwi endhasé pitu lan sunguné sepuluh.

⁴ Wong wadon mau nganggo klambi wungu lan abang tuwa, nganggo rerenggan emas, inten lan mutiara. Tangané nyekel tuwung emas isiné kebak sakèhing barang-barang reged lan njijiki, olèh-olèhané enggoné laku jina.

⁵ Wong wadon mau ing bathuké ana tulisané jeneng sandi, yakuwi: "Babil

gedhé, baboning sakèhing sundel lan sakèhing penggawé nistha ing bumi."

⁶Aku weruh wong wadon mau lagi mendem merga getihé para wong precaya lan getihé para wong sing neksèni Asmané Gusti Yésus. Ndeleng kaanan kuwi aku gumun banget.

⁷Malaékat mau nuli kandha marang aku: "Yagéné kowé kokgumun? Kowé dakkandhani bab wadiné wong wadon lan wadiné kéwan tunggangané sing endhasé pitu lan sunguné sepuluh kuwi.

⁸Kéwan sing kokdeleng kuwi mauné ana, nanging saiki ora ana. Kéwan kuwi bakal njedhul saka teleng palimenganing pati lan bakal disirnakaké. Déné para manungsa kang manggon ana ing bumi, sing jenengé ora katulis ana ing Buku Kauripan sadurungé jagad katitahaké, samangsa padha weruh si kéwan mau bakal padha gumun. Awit kéwan kuwi biyèn ana, saiki ora ana, nanging bakal njedhul menèh.

⁹Tumraping prekara iki prelu kawicaksanan lan pangerti. Endhas pitu kuwi ngibarataké gunung pitu sing dilungguhi déning wong wadon mau. Kuwi uga ngibarataké ratu pitu:

¹⁰ sing lima wis padha ambruk, sing siji saiki isih madeg, sijiné menèh durung teka. Déné samangsa teka, enggoné madeg ora suwé.

¹¹ Ana déné si kéwan, sing mauné ana, saiki ora ana, kuwi raja kang kawolu. Raja kuwi tunggalé raja pitu sing bakal kasirnakaké mau.

¹² Déné sungu sepuluh sing kokdeleng kuwi ngibarataké ratu sepuluh sing durung wiwit mréntah. Ratu-ratu mau bakal padha nampani pangwasané bebarengan karo si kéwan, suwéné sejam.

¹³ Raja sepuluh kuwi padha sarujuk masrahaké kasektèn lan pangwasané marang si kéwan mau.

¹⁴ Raja-raja lan si kéwan bakal nempuh perang nglawan Sang Cempé. Nanging bakal padha dikalahaké déning Sang Cempé lan para pendhèrèké sing wis katimbangan lan kapilih, sarta setya marang Panjenengané. Awit Panjenengané kuwi Gustiné para gusti lan Ratuné para ratu."

¹⁵ Malaékat mau nuli ngandikani aku mengkéné: "Banyu sing kokdeleng, sing dilungguhi sundel kuwi, ngibarataké

negara-negara, golongan-golonganing masarakat, para bangsa lan basa.

¹⁶ Sungu sepuluh sing kokdeleng lan si kéwan mau bakal padha sengit marang si sundel mau. Barang-darbèké sundel mau bakal direbut lan wongé diwudani. Dagingé banjur dipangan; sawisé kuwi sundel mau bakal diobong ing geni.

¹⁷ Kuwi kabèh merga Gusti Allah wis ngosikaké atiné wong-wong supaya padha nglakoni apa sing wis ditetepaké déning Gusti Allah. Wong-wong nuli padha masrahaké pangwasané marang si kéwan. Si kéwan bakal nindakaké pepréntahané nganti sakèhing pangandikané Gusti Allah wis padha katetepan kabèh.

¹⁸ Wong wadon sing kokdeleng kuwi ngibarataké kutha gedhé, kang ngerèh para ratu ing bumi."

18 ¹ Sawisé mengkono aku banjur weruh malaékat liyané mudhun saka swarga. Malaékat mau gedhé pangwasané, sarta bumi dadi padhang merga saka kamulyané.

² Malaékat mau nguwuh-uwuh kanthi seru: "Wis rubuh! Babil, kutha gedhé kuwi wis rubuh. Saiki wis dienggoni roh-

roh reged lan dadi papan pandhelikané para roh najis sarta sarupaning manuk sing najis lan disengiti déning wong.

³ Sakèhé para bangsa wis padha ngombé anggur hawa-nepsuné laku jina. Para raja ing bumi wis padha laku jina karo kutha Babil, lan para sudagar ing bumi wis padha dadi sugih merga saka hawa-nepsuné kutha Babil sing ora kena dikendhalèni."

⁴ Aku banjur krungu swara liyané saka swarga ngandika: "Hé, umat-Ku! Metua saka kutha Babil kuwi! Supaya kowé ora kèlu marang dosa-dosané, sarta aja nganti mèlu kena ing paukumané!

⁵ Merga dosané wis tumpuk-undhung nganti sundhul ing langit, lan Gusti Allah ngèngeti sakèhing pialané.

⁶ Walesen kaya sing wis katindakaké marang kowé; lan tikelana loro. Tuwungé isènanana ombèn-ombèn sing kerasé tikel loroné sing disedhiyakaké kanggo kowé.

⁷ Patrapana paukuman lan kasangsaran sing padha gedhéné timbang karo kaluhuran lan kamuktèn sing wis dirasakaké. Sebab osiking atiné selawasé mengkéné: 'Aku iki ratu kang

nindakaké pangwasa! Aku dudu randha, lan ora bakal nandhang prihatin.'

⁸ Mulané bareng sedina kuwi uga, wong mau bakal kateknanan bilai pirang-pirang, pageblug, kasangsaran lan pailan. Wong mau bakal kaobong ing geni awit Pangéran Allah kang ngadili kuwi Mahakwasa."

⁹ Para raja sing padha laku bédhang karo wong wadon mau, bakal padha nangisi lan sesambat, yakuwi samangsa padha weruh kumeluné kukus saka geni sing ngobong kutha Babil mau.

¹⁰ Para raja enggoné ngadeg ana ing kadohan, awit saka wediné ketaman ing kasangsarané kutha mau, pangucapé: "Adhuh, cilaka temen kowé, kutha gedhé Babil, kutha sing misuwur sentosané! Déné kowé wis katumpes déning paukuman mung sajroné sajam!"

¹¹ Para sudagar uga padha nangisi lan sesambat merga wong wadon mau, awit wis ora ana wong sing nukoni dagangané menèh.

¹² Yakuwi dagangan arupa emas lan slaka, sesotya lan mutiara, mori alus, mori wungu, sutra lan mori jingga; lan rupa-rupa dandanan saka kayu sing

langka anané, saka gadhing lan saka kayu sing larang regané, saka tembaga, wesi lan marmer;

¹³ manis jangan, bumbu-bumbu, lenga wangi, menyan; anggur lan lenga, glepung lan gandum, sapi lan wedhus, jaran lan kréta, batur-tukon, malah iya manungsa barang.

¹⁴ Pangucapé para sudagar marang wong wadon mau: "Samubarang sing dadi pepénginaning atimu wis ilang, lan sabarang sing méwah lan éndah wis sirna, sarta ora bakal ketemu menèh."

¹⁵ Para sudagar sing dadi sugih merga enggoné dedagangan ana ing kutha Babil mau bakal padha ngadeg ana ing kadohan, awit saka wediné yèn mèlu ketaman ing panyiksané kutha mau. Wong-wong mau mung padha nangis lan sesambat,

¹⁶ tembungé: "Adhuh iba cilakané kutha sing misuwur kuwi! Lumrahé menganggo mori alus, lawon wungu lan lawon jingga, sarta nganggo rerenggan emas, lan sesotya mutiara!

¹⁷ Nanging sajroning sejam waé kasugihan sing semono kèhé wis sirna kabèh!" Sakèhing juru-mudhi, wong

lelayaran, lan para matrus, sarta sakèhé wong sing panguripané ana ing segara, padha ngadeg ing kadohan.

¹⁸ Bareng weruh kukus kumelun saka geni sing ngobong kutha mau, banjur padha bengok-bengok, pangucapé: "Durung tau ana kutha sing semono gedhéné!"

¹⁹ Sirahé banjur padha diuwuri lebu nélakaké enggoné susah; banjur padha nangis lan sesambat: "Adhuh cilaka temen kutha gedhé iki! Kasugihané wis gawé sugihé sakèhing juragan kapal. Nanging sajroning sejam waé wis sirna babar-pisan!"

²⁰ Hé swarga, bungah-bungaha merga saka karusakané kutha kuwi! Hé para umaté Allah, rasul-rasul lan nabi-nabi, padha bungaha! Merga Gusti Allah wis ndhawahaké paukuman marang kutha kuwi minangka pemalesé tumrap apa sing wis ditindakaké déning kutha mau marang kowé kabèh!

²¹ Sawisé mengkono banjur ana malaékat kang rosa ngangkat watu gedhéné sapenggilingan lan nguncalaké watu mau menyang segara, karo muni: "Kaya mengkéné iki enggoné kutha Babil

sing misuwur kuwi bakal kauncalaké sarosané, nganti ora bakal tinemu menèh!

²² Swaraning musiké tukang clempung, para pesindhèn, tukang suling lan tukang slomprèt, ora bakal keprungu menèh ana ing tilas panggonanmu, lan wis bakal ora ana ulah kagunan⁹ menèh ana ing kono, mengkono uga swarané penggilan ora bakal keprungu menèh.

²³ Ora ana soroté lampu sing madhangi kowé menèh, lan swarané wong duwé gawé ora bakal keprungu menèh. Para sudagarmu kuwi wong sing diéringi banget ing salumahing bumi, lan srana ngèlmu-ngèlmu gaibmu kowé wis nasaraké sakèhing bangsa ing bumi!"

²⁴ Kutha Babil wis kaukum, merga ing kutha kono akèh getih sing wis kawutahaké, yakuwi getihé para nabi, getihing umaté Allah, ringkes getihé sakèhing wong sing dipatèni ana ing bumi kono.

19 ¹ Sawisé mengkono aku krungu kaya swarané wong akèh banget ana ing swarga, pangucapé: "Pinujia

⁹kagunan: kesenian (bhs. Ind.).

Allah! Keslametan, kamulyan lan pangwasa ana ing astané Allah kita!

² Pengadilané leres lan patitis.^h

Panjenengané wis ngadili sundel gedhé, kang gawé rusaking bumi srana enggoné laku jina. Panjenengané wis malesaké marang wong wadon kuwi, merga enggoné wis matèni para abdiné."

³ Swara mau nuli ngucap kang kapindhoné: "Pinujia Allah! Kumeluné kukus saka geni kang ngobong kutha gedhé mau bakal langgeng selawas-lawasé."

⁴ Para pinituwa patlikur lan makluk papat kuwi banjur padha sumungkem sujud marang Gusti Allah kang lenggah ing dhampar, sarta munjuk: "Amin, pinujia Allah."

⁵ Nuli keprungu swara saka dhampar, pangandikané: "Hé para abdiné Allah kabèh, lan sakèhé wong, gedhé cilik kang nyembah marang Panjenengané, padha saosa puji marang Allah kita!"

⁶ Sawisé kuwi aku banjur krungu kaya swarané wong akèh banget. Swara mau kaya gumrojoring banyu akèh lan kaya swarané gludhug gumleger, tembungé:

^hpatitis: tepat (bhs. Ind.).

"Pinujia Allah! Awit Pangéran Allah kita
Kang Mahakwaos jumeneng Raja!

⁷ Payo kita padha ramé-ramé bebungah,
lan ngluhuraké kamulyané! Amarga wis
tekan wektuning temuné Sang Cempé,
lan pengantèn putri wis rumanti.

⁸ Pengantèn putri wis kaparingan
ageman mori alus putih, kang resik
gumilap!" (Anadéné mungguh mori alus
kuwi ngibarataké kautamaning umaté
Allah.)

⁹ Malaékat mau ngandika karo
aku mengkéné: "Tulisen iki: 'Begja
wong-wong kang tinimbangan marang
bujana temuné Sang Cempé.'" Nuli
pangandikané menèh marang aku: "Iki
pangandikané Gusti Allah kang sanyata."

¹⁰ Aku banjur sumungkem ing ngarepé
malaékat mau arep nyembah, nanging
nuli dipangandikani: "Aja mengkono!
Aja nyembah aku. Nyembaha Allah!
Awit aku iki ora béda karo kowé lan
para sedulurmu kabèh, kang precaya
marang Gusti Yésus!" Sebab sakèhing
prekara nyata sing diparingaké déning
Gusti Yésus kuwi sumbering pamedhar
wangsité para nabi.

¹¹ Aku banjur weruh swarga menga; katon ana jarané putih. Déné sing nunggang jenengé Sang Setya lan Sang Sanyata. Panjenengané enggoné nindakaké pengadilan lan peperangan kanthi adil.

¹² Mripaté kaya urubing geni. Sirahé nganggo makutha akèh. Déné jeneng sing katulis ana ing Panjenengané, ora ana sing ngerti, kejaba Panjenengané piyambak.

¹³ Penganggoné jubah kebak getih, sarta jenengé kasebut: "Sabdaning Allah".

¹⁴ Para prejurité swarga padha ngetutaké lakuné karo nunggang jaran putih, lan nganggo sandhangan mori alus putih memplak.

¹⁵ Tutuké metokaké pedhang landhep arep kanggo ngalahaké bangsa-bangsa. Panjenengané bakal ngerèh bangsa-bangsa mau nganggo teken wesi, lan bakal meres anggur ana ing pamipitan, yakuwi bebendu merga saka dukané Gusti Allah Kang Mahakwaos.

¹⁶ Ana ing jubah lan wentiséⁱ ditulisi Asmané: "Ratuné para ratu lan Gustiné para gusti."

¹⁷ Aku nuli weruh malaékat ngadeg ana ing srengéngé, lan nguwuh seru marang sakèhé manuk kang mabur ing awang-awang, pangucapé: "Mrénéa, padha nglumpuka ngguyubi pahargyan gedhé, sing diadani déning Gusti Allah!

¹⁸ Padha mangana dagingé para ratu, dagingé para penggedhéné perang lan para wong sing peng-pengan, apa déné dagingé jaran lan sing padha nunggangi, sarta dagingé sakèhing manungsa, gedhé cilik, batur-tukon lan wong merdika!"

¹⁹ Aku banjur weruh si kéwan lan para ratu pepak saprajurité, padha nglumpuk arep nglawan perang marang Panjenengané kang nunggang jaran putih lan sabalané mau.

²⁰ Si kéwan nuli dicekel, semono uga para nabi palsu sing wis padha nindakaké mujijat-mujijat ana ing ngarepé si kéwan mau. (Iya srana mujijat-mujijat kuwi si kéwan nasaraké wong-wong sing padha nampani ciriné si kéwan kuwi lan

ⁱwentis: paha (bhs. Ind.).

wong-wong sing padha sujud marang recané.) Si kéwan lan para nabi palsu mau nuli kacemplungaké urip-uripan ing segara geni lirang sing murub makantar-kantar.

²¹ Déné balané padha dipatèni srana pedhang sing metu saka tutuké Panjenengané sing nitih jaran putih mau. Manuk-manuk nuli padha teka lan ora sranta mangani dagingé wong-wong sing padha dipatèni.

20 ¹ Aku nuli weruh ana malaékat tumurun saka swarga. Tangané nyekel kunci telenging pati lan ranté gedhé.

² Malaékat mau nuli nyekel si naga, yakuwi si Iblis utawa Sétan. Naga nuli diranté sèwu taun lawasé.

³ Banjur diuncalaké ana ing telenging pati, nuli ditutup lan disègel, supaya aja nasaraké para bangsa menèh sadurungé sèwu taun mau entèk. Sawisé mengkono si naga bakal dieculaké menèh sawetara mangsa.

⁴ Aku banjur weruh ana dhampar-dhampar. Déné sing nglenggahi dhampar-dhampar mau kaparingan pangwasa nindakaké pengadilan. Aku

uga weruh nyawané wong-wong sing padha katigas guluné merga saka enggoné neksèni marang Gusti Yésus lan martakaké pangandikané Gusti Allah. Wong-wong kuwi durung tau nyembah sujud marang si kéwan utawa marang recané, sarta ora nampani ciriné si kéwan ana ing bathuké lan ing tangané. Wong-wong mau kabèh padha urip menèh lan padha ndhèrèk dadi ratu karo Sang Kristus lawasé sèwu taun.

⁵Iki petangèn kang kapisan. (Nanging wong-wong mati liyané padha ora urip menèh sadurungé sèwu taun mau entèk.)

⁶Wong-wong sing padha katangèkaké ing petangèn kapisan, kuwi begja lan binerkahan. Sebab wong-wong mau ora bakal dikwasani déning pati kang kapindho, nanging bakal padha dadi imam-imamé Gusti Allah lan imam-imamé Sang Kristus, sarta bakal ndhèrèk jumeneng ratu karo Panjenengané nganti sèwu taun lawasé.

⁷Sawisé genep sèwu taun mau, Iblis bakal dieculaké menèh saka pakunjarané,

⁸ sarta bakal metu nasaraké para bangsa ing salumahing bumi, yakuwi si Gog lan Magog. Bangsa-bangsa mau kabèh ora kena diétung cacahé, bakal diklumpukaké déning Iblis kaajak perang.

⁹ Nuli padha mencar nglurug perang ing sajagad kabèh, sarta ngepung panggonané para umaté Allah, sarta kutha sing dikasihi déning Allah. Nanging banjur ana geni tumurun saka langit, nyirnakaké wong-wong mau.

¹⁰ Déné Iblis sing nasaraké wong-wong kuwi nuli kacemplungaké ana ing segara geni lan lirang, yakuwi panggonané si kéwan lan nabi palsu bakal padha kasiksa rina wengi langgeng ing selawas-lawasé.

¹¹ Aku nuli weruh dhampar gedhé putih lan Panjenengané kang nglenggahi dhampar mau. Bumi lan langit padha ilang saka ngarsané lan wis ora katon menèh.

¹² Aku nuli weruh wong-wong sing wis padha mati, gedhé cilik, padha ngadeg ing ngarepé dhampar mau. Banjur ana kitab-kitab kang kabukak, yakuwi Kitab Kauripan. Wong-wong mau nuli padha

diadili miturut penggawéné adhedhasar apa kang katulis ing kitab-kitab mau.

¹³Segara masrahaké wong-wong mati sing ana ing njeroné. Penggedhéné Pati sarta Kratoning Pati iya padha masrahaké wong-wong mati sing ana ing wewengkoné. Wong-wong mau kabèh padha diadili miturut penggawéné dhéwé-dhéwé.

¹⁴Sawisé kuwi si Pati lan Kratoning Pati nuli kacemplungaké ing segara geni. (Segara geni kuwi disebut pati kang kapindho.)

¹⁵Déné saben wong sing jenengé ora katulis ana ing Kitab Kauripan, padha kacemplungaké ing segara geni mau.

21 ¹Aku nuli weruh langit anyar lan bumi anyar. Langit kang kapisan lan bumi kang kapisan wis ora ana, segara iya wis ora ana.

²Aku uga weruh kutha suci. Yérusalèm kang anyar, tumurun saka swarga, saka Allah. Kutha mau dipaèsi kaya pengantèn wadon sing didandani arep ditemokaké karo pengantèn lanang.

³Aku banjur krungu swara seru saka dhampar mau, ngandika: "Saiki dalemé Gusti Allah ana ing satengahé manungsa!

Panjenengané bakal gesang sesarengan karo manungsa. Wong-wong bakal padha dadi umaté lan Panjenengané jumeneng dadi Allahé.

⁴ Gusti Allah bakal ngusapi sakèhing luh saka ing mripating umaté. Pati wis bakal ora ana menèh. Kasusahan, tangis lan lelara uga bakal ora ana. Samubarang kang lawas wis ilang."

⁵ Panjenengané kang lenggah ing dhampar banjur ngandika: "Samubarang kabèh Dakdadèkaké anyar!" Banjur ngandika marang aku: "Nulisa, awit pangandika iki nyata lan kena diprecaya."

⁶ Sarta pangandikané menèh: "Samubarang kabèh wis kelakon. Aku iki Sang Alfa lan Sang Oméga, Kang Miwiti lan Kang Mungkasi. Wong sing ngelak bakal Dakparingi ngombé saka etuking banyu kauripan tanpa mbayar.

⁷ Sing sapa mantep precayané bakal tanpa kuwi kabèh saka Aku, sarta Aku bakal jumeneng dadi Allahé, lan dhèwèké bakal dadi putra-Ku.

⁸ Nanging para wong sing jirih, lan wong-wong sing ora setya, wong-wong ala kelakuané, tukang matèni wong, wong sing laku jina lan wong sing

dadi tukang tenung, wong sing padha nyembah brahala lan sakèhé tukang ngapusi, bakal padha kacemplungaké ing segara geni lan lirang murub, yakuwi pati kang kapindho."

⁹ Panunggalané malaékat pitu sing nggawa bokor kebak wewelak pitu sing wekasan teka lan kandha marang aku: "Mrénéa, daktuduhi Pengantèn Putri, garwané Sang Cempé."

¹⁰ Aku banjur dikwasani déning Roh lan digawa déning malaékat mau menyang gunung gedhé lan dhuwur banget. Aku dituduhi kutha Yérusalèm kang suci tumurun saka swarga, saka Gusti Allah,

¹¹ kebak kaluhuran lan cahya kamulyané Allah. Kutha mau mengkilap kaya sesotya yaspis, lan bening kaya kristal.

¹² Témboké mubeng gedhé lan dhuwur, gapurané rolas, lan dijaga déning malaékat rolas. Ing lawang-lawanging gapura mau katulis jenengé taleré bangsa Israèl rolas.

¹³ Ing sisih Wétan ana gapurané telu, ing sisih Lor telu, ing sisih Kidul telu lan ing sisih Kulon telu.

¹⁴Témboké mubeng kutha kuwi nganggo pondhasi watu rolas. Ing watu-watu mau katulis jenengé rasul-rasulé Sang Cempé, cacahé rolas.

¹⁵Malaékat sing kandha karo aku mau nggawa wilah ukuran emas, kanggo ngukur kutha, gapura lan témboké mubeng.

¹⁶Kutha mau pesagi, dawané padha karo ambané. Malaékat kuwi enggoné ngukur nganggo wilah emas mau. Dawané 2.400 kilomèter; déné amba lan dhuwuré padha karo dawané.

¹⁷Bareng ngukur témboké mubeng ketemu dhuwuré témbok mau sewidak mèter. Ukuran kuwi manut ukurané manungsa, kang iya dadi ukurané malaékat.

¹⁸Témbok mubeng mau saka sotya yaspis; kuthané saka emas tulèn, beningé kaya kaca.

¹⁹Pondhasiné témbok mubeng direngga-rengga nganggo watu adi manca-warna. Pondhasi kang kapisan kuwi yaspis, kang kapindho nilam, kang katelu mirah, kang kapat zamrud,

²⁰kang kalima sardonik, kang kanem sardis, kang kapitu retna cempaka, kang

kawolu béril, kang kasanga krisolèt, kang kasepuluh krisopas, kang kasewelas lazuardi, kang karolas kecubung.

²¹Gapurané rolas mau saka mutiara rolas; siji-sijiné gapura wujud mutiara siji. Déné dalan-dalané kutha mau kagawé saka emas murni, beningé kaya kaca.

²²Ing kutha kono aku ora weruh Pedalemané Allah, awit Pedalemané Allahé kuwi ya Pangéran piyambak, Allah Kang Mahakwaos sarta Sang Cempé.

²³Kutha kuwi ora mbutuhaké padhanging srengéngé utawa rembulan, merga sing madhangi cahyaning Allah piyambak, sarta Sang Cempé sing dadi oboré.

²⁴Para bangsa ing bumi bakal padha mlaku ana ing pepadhangé, lan para ratu uga bakal padha ngasta kasugihané menyang ing kutha kono.

²⁵Gapurané kutha kuwi bakal ora kainebaké ing wayah awan, awit ing kono bakal ora ana bengi menèh.

²⁶Kamulyan lan kasugihané bangsa-bangsa bakal kagawa mlebu ing kutha kono.

²⁷ Nanging wong-wong sing padha nglakoni penggawé nistha, lan wong-wong sing seneng ngapusi ora diparengaké mlebu mrono, ringkesé sabarang kang najis babar-pisan ora kena digawa mlebu mrono. Mung wong-wong sing jenengé padha katulis ing Kitab Kauripan kagungané Sang Cempé waé sing kena mlebu.

22 ¹ Malaékat mau uga nuduhi aku kali sing banyuné bening kaya kristal, yakuwi banyuné kauripan. Kali mau mili metu saka dhamparé Gusti Allah lan dhamparé Sang Cempé,

² terus menyang satengahé dalan-dalan ing kutha kono. Ing sakiwa-tengené kali mau ana wit-wit kauripan sing metokaké woh ping rolas sajroné setaun, saben sasi sepisan. Godhongé dienggo marasaké para bangsa.

³ Ing kutha kono ora ana barang sing kena ing laknaté Gusti Allah. Dhamparé Gusti Allah lan Sang Cempé bakal ana ing tengahé kutha kono. Para abdiné Allah bakal padha ngabekti marang panjenengané,

⁴lan bakal padha nyawang pasuryané. Bathuké bakal padha kacirènan asmané Allah.

⁵Ing kono bakal ora ana wayah bengi menèh, mulané wong-wong mau padha ora mbutuhaké obor utawa srengéngé, awit Pangéran piyambak kang bakal madhangi. Wong-wong mau bakal padha mréntah dadi ratu langgeng ing selawas-lawasé.

⁶Malaékat mau nuli ngandika marang aku: "Pangandika iki nyata lan kena diprecaya. Gusti Allah kang wis maringaké Rohé marang para nabi, wis ngutus malaékaté supaya nuduhaké marang para abdiné apa kang pinesthi bakal kelakon."

⁷Pangandikané Gusti Yésus: "Aku bakal énggal rawuh. Begja wong sing padha ngèstokaké pameca, sing katulis ing kitab iki."

⁸Aku Yohanes wis weruh lan krungu prekara-prekara mau kabèh. Sawisé krungu lan ndeleng, aku nuli sumungkem, arep sujud ing ngarepé malaékat, sing wis nuduhaké kabèh marang aku.

⁹ Nanging tembungé malaékat: "Aja! Aja nyembah aku. Nyembaha Gusti Allah. Aku rak iya abdi kaya kowé, lan kaya sedulur-sedulurmu para nabi lan kabèh wong sing ngèstokaké pangandika-pangandika ing kitab iki!"

¹⁰ Pangucapé menèh: "Pameca-pameca sing ana ing kitab iki aja ditutup-tutupi, awit wektu bakal kelakoné kuwi mau kabèh wis cepak!

¹¹ Wong ala karebèn nerusaké olèhé gawé piala, sing jember karebèn nerusaké olèhé njemberaké awak. Sing sapa laku bener karebèn nerusaké olèhé laku bener. Sing sapa suci, karebèn nerusaké olèhé nucèkaké awaké."

¹² Pangandikané Gusti Yésus: "Aku bakal énggal rawuh, sarta ngasta ganjaran peparing-Ku minangka pituwasé wong siji-siji miturut penggawéné.

¹³ Aku iki Sang Alfa lan Sang Oméga, Kang Miwiti lan Kang Mungkasi, Kang Wiwitan lan Kang Wekasan."

¹⁴ Begja wong sing padha ngumbah sandhangané nganti resik. Kuwi sing bakal padha duwé wewenang mangan

wohing wit panguripan lan mlebu ing kutha, liwat ing gapura-gapurané.

¹⁵ Nanging wong-wong sing nglakoni penggawé nistha lan juru-tenung, wong-wong sing laku jina, tukang gawé pati, wong nyembah brahala lan wong sing seneng ngapusi, srana tembung lan tumindak, kabèh panggonané ana ing sanjabané kutha mau.

¹⁶ "Aku, Yésus, wis ngutus malaékat-Ku supaya ngandhakaké prekara mau kabèh marang pasamuwan-pasamuwan. Aku iki tedhak-turuné Dawud, lintang panjer ésuk kang mencorong."

¹⁷ Rohé Allah lan Pengantèn Putri padha munjuk: "Paduka mugi rawuh!" Lan sapa sing krungu, munjuka: "Paduka mugi rawuh!" Sapa sing ngelak, majua! Lan sapa sing kepéngin, njupuka banyu panguripan tanpa nganggo mbayar!

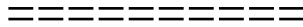
¹⁸ Wong sing ngrungokaké pameca sing kawedharaké ing kitab iki dakpituturi mengkéné: "Yèn ana wong sing nambahi apa-apa ing pameca-pameca iki, Gusti Allah mesthi bakal maringi wewelak marang wong mau, padha kaya sing tinulis ing kitab iki.

¹⁹ Lan yèn ana wong sing ngurangi pameca-pameca sing kawedhar ing kitab iki, Gusti Allah iya bakal mundhut pandumané berkah saka ing wit panguripan lan saka ing kutha suci kuwi, kaya sing katulis ana ing kitab iki."

²⁰ Panjenengané sing maringi pawarta mau kabèh ngandika mengkéné: "Iya. Aku mesthi énggal rawuh!" Amin! Inggih Gusti Yésus, Paduka mugi rawuh!

²¹ Sih-rahmaté Gusti Yésus Kristus anaa ing kowé kabèh! Amin.

Bahasa Jawa

Alkitab dalam bahasa Jawa Sehari-hari:
Perjanjian Lama diterjemahkan berdasarkan teks bahasa Ibrani.
Perjanjian Baru diterjemahkan berdasarkan teks bahasa Yunani.

Terjemahan ini diterima dan diakui
oleh Konperensi Waligereja Indonesia.

KABAR KABINGAHAN

KITAB SUCI
mawi Basa Jawa Padintenan

LEMBAGA ALKITAB INDONESIA
JAKARTA 1994

K1TAB SUCI
©LAI, 1994

ISBN 979-463-030-6
IBS 10; JAWA; TJAWAV-062;10M-1994
Old and New Testament
Today's Java Version

Lembaga Alkitab Indonesia
Jln. Salemba Raya 12, Tel. (021) 3142890
Jakarta 10430

Edisi I, cetakan pertama 1994

Dicetak oleh
Percetakan Lembaga Alkitab Indonesia